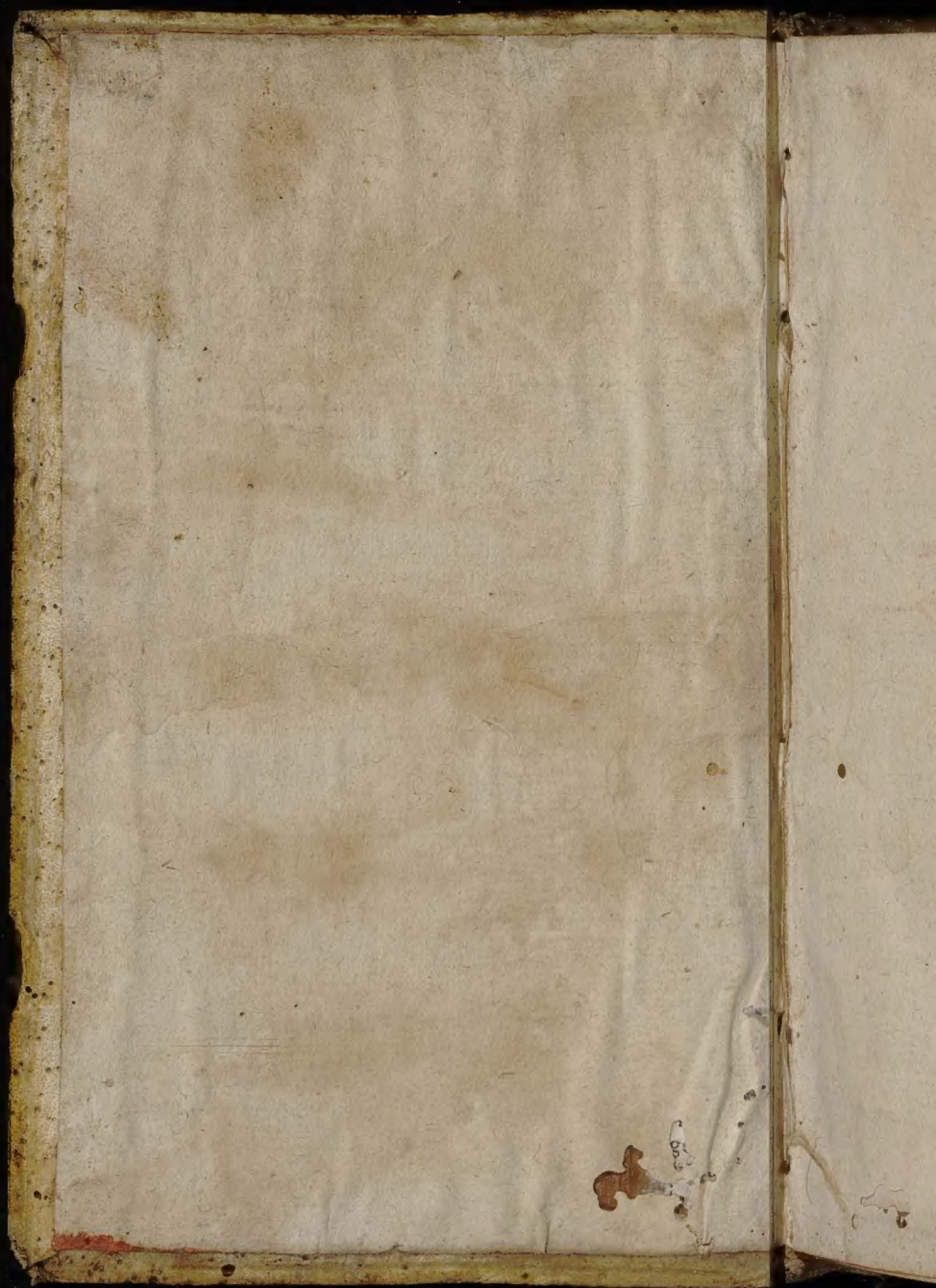

CONCIONES · B E S S E I

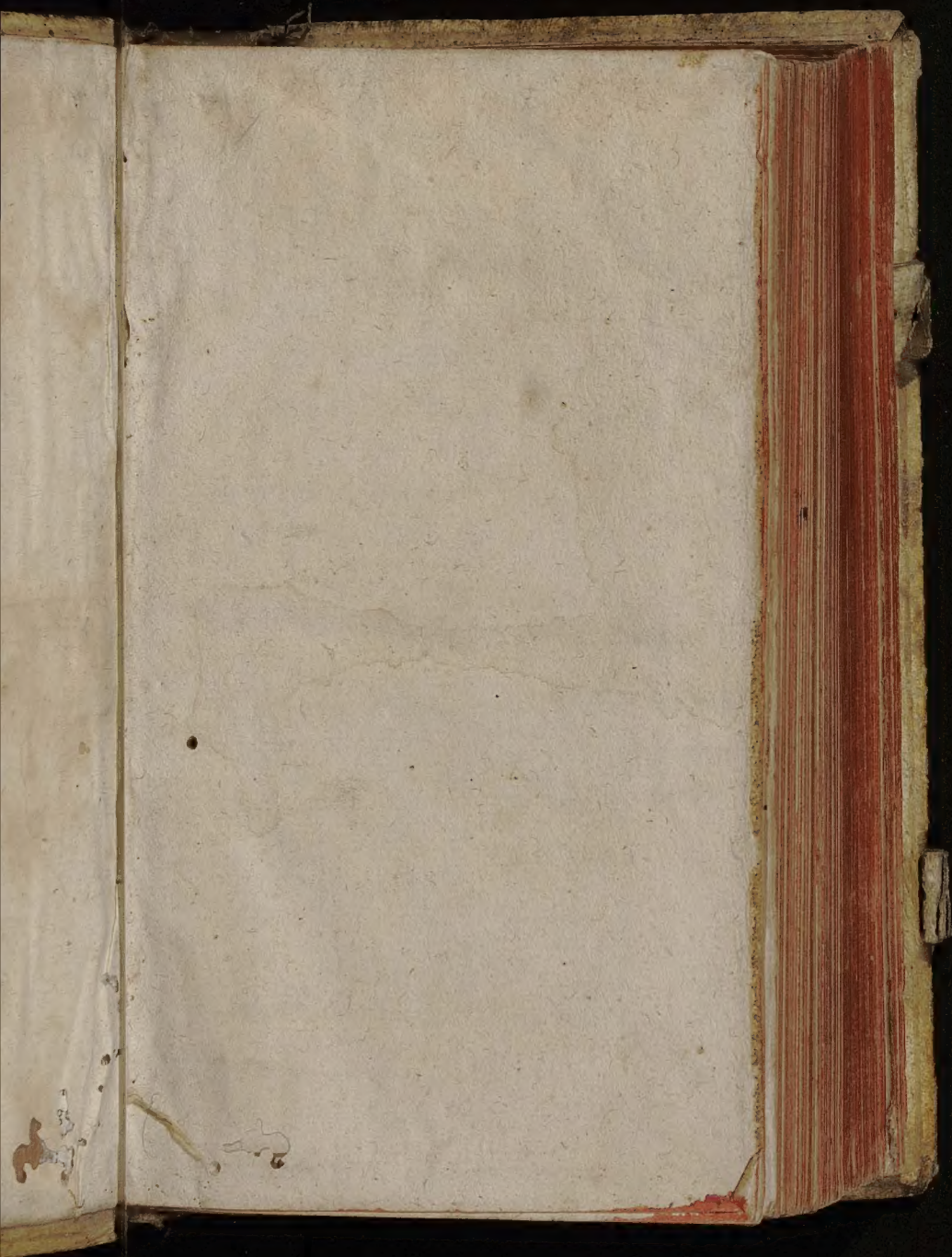

TOMVS · SECVNDVS

CO

TH

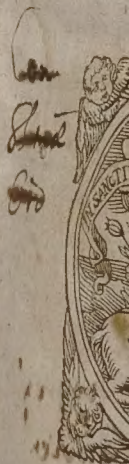
A

IN OM

Authore R

T

Nuncm

CO

apud Ioan

A

CONCIONES
Sine
CONCEPTVS
THEOLOGICI,
AC PRAEDICABILES,

IN OMNES TOTIVS ANNI
DOMINICAS,

Authore R. D. PETRO BESSEO SS. Theo-
logiae Doctore,

TOMVS SECVNDVS.

Nunc melius quàm antè è Gallico conuersi studio
MATTH. MARI.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud Ioannem Kinckium, sub Monocerote.
ANNO M. DC. XIII.

APPROBATIO.

NO s infrà scripti SS. Theol. Doctores in
alma Vniuersitate Parisiensi, notum faci-
mus legisse & visitasse Conceptus Theolo-
gicos in Euangelia Dominicalia, à festo Penteco-
stes vsque ad Aduentum; Authore M. Petro Besseo
S. Theol. Doctore: neque in eis quidquam, quod
S. Rom. Ecclesiæ Apostolicæ aduersetur, quinimò
insignes ac doctissimos conceptus pro ædificatio-
ne & consolatione fidelium reperiri. Act. Parisijs
5. Aprilis. Anno 1609.

A Soto.

Dauid.

*II. Camadulen' Iremi Infule' Mygru'
emphus à L. Ram' Conventu' Cracouien'
Predicatorum dō 1667 ex catholico n. scripto
huius Iremi dō 1688*

ARGVM
CIONVM
TO

D Omic. 1. post
vitando
Domin. 2. post
tur, deinde verò de
Dom. 3. post Pent.
Varie comparatione
tio Euang.
Dom. 4. post Pent. L
mini. Mundum mari
Dom. 5. post Pent. A
uum testamentum a
cidis.
Dom. 6. post Pent. A
innitendum.
Dom. 7. post Pent.
sufficere. Triaper
retici similes Gabao
Dom. 8. post Pent. De
parabola. Peccator
tia.
Dom. 9. post Pent. La
tati spirituali. Saxon
feliciter.
Dom. 10. post Pent. D
Dom. 11. post Pent. S
ritati erga proxima
Dom. 12. post Pent. H
speciali Dei gratia è p
pulchrè docet. Munda
Virtutem cum scientia
tali. Peccatum qua
Dom. 13. post Pent. P
propteruenit est figurat

ARGVMENTA CON-
CIONVM DOMINICALIVM
TOMI SECVNDI.

D Omic. i. post Pentecost. De misericordie virtute. Item
vitando temerario iudicio, & dimittendis iniuriis.

Domin. 2. post Pent. De ingratitude virio differtur, deinde verò de ambitione, avaritia & luxuria.

Dom. 3. post Pent. Contra detractorem, & murmurantem.
Varie comparationes detractorum & murmurantium. Expositio Eudæ.

Dom. 4. post Pent. De Christi eloquentia, & efficacia verbi di-
vini. Mundus mari comparatus. Evang. exponit.

Dom. s. post Pent. Mundum in duas partes diuisus, vetus & nouum testamentum designat. De iniustitia Phariseorum. de Homicidio.

*Dom. 6. post Pent. Misericordia primum Dei attributam, eiq̃ue
innotendum.*

Dom. 7. post Pent. Bona opera esse necessaria, & solam fidem non
sufficere. Tria persecutionum genera. Falsi prophetae varij. He-
retici similes Gabaonitis, vulpibus & alijs, &c.

Dom. 8 post Pent. De bona fama, eiusque incunctitate. Explicatio
parabolæ. Peccator verus dissipator. Eleemofyna vi & effica-
cia.

Dom. 9 post Pent. *Lachrymæ Deo gratæ. Prosperitas causa cæci-*
tatis spiritualis. Saxorum Symbolum ad designandam Reipubl.
felicitem.

Dom. 10. post Pent. De superbiae vitio, & humilitatis virtute.

Dom. 11. post Pent. Septem fidei columnæ quibus inniitur. Charitatis erga proximum encomium Gemitus Christi vnde.

Dom. 12. post Pent. Hominem absq; Dei gratia nihil posse, nec sine speciali Dei gratia peccato emergere, exēplis & similitudinibus pulchre docet. Mundani in secularibus periti, in spiritalib; incij. Viriorem cum scientia coniungi debere. Charitas via ad beatitudinem. Peccatum quorum malū. Myſteria diuina nō retēdenda.

Dom. 13. post Pent. Fructuum consortium esse fugiendum. Delepra quatenus est figura peccati, eiusque cum peccato assimilatio.

INDEX.

- Item de leprosis Sacerdotes honorandos. Ingratitudinem vitandam.
- Dom. 14. Pent. Contra avaritiam, omnium peccatorum maximam radicem. Quod diuitie homini, non homines diuitiis seruire debeant, contra sollicitudinem.
- Dom. 15. post Pent. Tria mortis genera ostendere peccati malitiam. De moriendi necessitate, deque mortis memoria. De exequiis.
- Dom. 16. post Pent. De inuidia eiusque malitia differitur. Deinde de sabbatho Iudaico quibusdam intermissis, iterum de eadem. Tandem de operibus charitatis & hydropicis agitur.
- Dom. 17. post Pent. De charitate, & amore Dei agitur, itemque de dilectione proximi.
- Dom. 18. post Pent. De fidei praestantia tractatur, deinde de charitatis natura, itemque de mundi proprietate, & pastorum officio. Postremo de haereticorum triplici fide, & speciali peccati periculo.
- Dom. 19. post Pent. De mundo hominis inimico, deinde de regno Ecclesiae & prerogatiuis eius, iterumque de mundo agitur.
- Dom. 20. post Pent. Tribulationis utilitas, & morborum causae aperiuntur.
- Dom. 21. post Pent. De Dei misericordia & iustitia, tanquam duobus mundi polis, deque peccatorum debitis, & de ingratitude.
- Dom. 22. post Pent. De linguae custodia, adulatoribus & hypocritis. Animam esse Dei denarium, ad imaginem eius creatam.
- Dom. 23. post Pent. Iterum de tribulationis utilitate agit, & de virginum custodia.
- Dom. 24. post Pent. De Antichristo, & die iudicii horrendo. An Papa sit Antichristus iuxta haereticos. Non differendam esse penitentiam.

INDEX.

MEMORIA

QUE PAR

MERVS

Sciendum autem

choari. Prim

etiam hyem

nica 22. post

hyemali nume

atos, & ubique

ri debebat, posu

to, numeri huius

Contra

Abel mortuus
agitur.

Abscondendus

Abfolomi humani

collata.

Acedia designatur

ana

Actiones nostrae cur

choandae.

Admiratio ignoran

179 i eius duo ge

Adulari non debet

tor,

Adulatio & detrac

bellus.

Adulationis exempl

Adulatio noxia prin

Adulator rubicini b

lu. 1. 1. cyguo. 9. 3

INDEX RERVM

MEMORABILIVM VTRIVS.

QVE PARTIS, IN QVO PRIOR NV-

MERVS FOLIVM, ALTER PAR-

TEM DESIGNAT.

Sciendum autem, ter hoc volumine numeros ab initio in-
choari. Primò quidem & secundò initio vtriusque par-
tis, tam hyemalis, quam æstivalis, tertio autem à Domi-
nica 22. post Pentecosten. Sed & hoc sciendum, in parte
hyemali numeros à folio 241. vsque ad 306. esse viri-
atos, & vbi que loco 2. positum esse 1. vt vbi 242. nota-
ri debebat, positum sit 142. &c. Hoc igitur visio subla-
to, numeri huius indicis non erunt fallaces.

Conclusio

1. Conclusio

- A**bel mortuus Cainum ex-
agit. 160.2. Aduentus Christi figuris de-
Absens laudandus. 94.2. claratus. 79.1.
Absolom humanitas Christo Aduersitates præmeditata
collata. 557.2. minus nocent. 696.1.
Acedia designatur febre ter-
ana 743.2. Aduersitates & prosperitates
Actiones nostræ cum Deo in-
choandæ. 119.2. dux mundi manus. 715.1.
Admiratio ignorantie filia. 119.2. ad Deum nos ducunt. 725.
179.1. eius duo genera 180.1. 2. Vide tribulatio.
Adulari non debet conciona-
tor. 115.1. Adulteri malitia. 63.1. cor om-
Adulatio & detraçtio malæ
belliæ. 114.1. nibus vitijs patet. 471.1.
Adulationis exemplum. 9.3. Egrotis tempestiue succu-
Adulatio noxia principib. 10.3. rendum. 732.2.
Adulator rubicini bellico simi-
lis. 8.3. cygno. 9.3. eius lin-
Qualiter sacerdotes ho-
nor-

I N D E X.

- norarint. 444. 2. eorum lex egregia. 273. 2. Sceptrum regium mysticum. 750. 2. Enigmatica cuiusdam adamicum epistola. 620. 2. Æsculapij imago. 56. 3. Æsopi dictum. 25. 2. Afflictis Sanctorum exempla consolationi. 315. 1. Afflictiones aquis marinis collata. 113. 1. Ad Deum fugere cogunt. 438. 2. Ageilai responsam de qualitate principis. 56. 3. Agentia naturalia primo agunt in vicina. 651. 2. Alexandri Magni scitum dictum. 285. 1. 11. 2. 449. 2. Allegoria infigura. 15. 5. templi ædificationibus. 196. 2. Alphabetum quomodo quidam didicerit. 449. 1. Altum quid significet. 129. 2. Amor cæcus & nudus pingitur & cur. 470. 1. eius vis. 496. 1. eum ut veteres expresserint. 306. 1. telo igneo collatus. 68. 2. illo cæcus Herodes Ioannem in vincula coniecit. 63. 1. Amor Dei & proximi duo poli. 629. 2. Amor Dei omnibus præponendus. 618. 2. cui numero comparetur. 415. 2. Amor mundi amorì diuino contrarius. 33. 2. Amor sui homini proprius. 317. 1. eius magna vis. 39. 3. Amos Propheta ob veritatem arguitur. 66. 1. Amygdalo vanagloria comparatur. 269. 1. Anabaptistæ medicinam damnant. 51. 3. Anacharsidis apophthegma. 434. 2. 761. 2. Anaxagoræ constantia 700. 1. Angeli iudicium extremum nunciantis habitus. 32. 1. humilitatem sectantur, homines superbiam. 130. 1. ministri, homines autem fratres Dei appellantur. 184. 1. hominum scuos se declarant. ibid. peccatores accusant. 278. 2. sacerdotes honorant. 448. 2. Angelorum iudiciū fuit initio mundi. 7. 1. Animalia amphibia. 393. 1. Animalium quorundam pietas. 15. 2. & seq. Anima denarius regius est. 19. 3. eius robur in meditatione situm. 178. 1. oculus dexter fides. 274. 1. medicus Deus. 631. 1. eam non vult diuidi. 653. 1. Deo carentis miseria. 224. 1. Anima viri vxor. 246. 1. Anna laudatur ab asiduitate orandi. 200. 1. Annibalis callidum stratagemma. 550. 2. Antichristus cur ita appellatur. 73. 3. eius varia nomina. 59. 3. duplex per seculo. 75. 3. 80. 3. Anti-

Antichristus om-
 75. 3. Messiam
 edet miracula
 donis pugnat
 tormentis.
 Antipater quomodo
 derit,
 Antonius quomodo
 latus Dydimus
 Apologus Pini &
 378. 1. D
 Apollini cur che
 Appollonij simul
 Apostoli Christo
 um dederunt. 7
 comparari. 66.
 stotribulatione
 Apophthegma
 rum. 84. 1. An
 Platonis. 622.
 609. 1. 612. Tibe
 18. 2. Philemoni
 noctatis.
 Apum prudentia.
 Aquila quomodo p
 minet.
 Arboribus homin
 Arca testamenti cl
 aperiebatur.
 Arca Noe fabricat
 similes.
 Aristotelis sententi
 Arius hæresiarcl
 piscator.
 Ascensu Eremitæ ap

I N D E X.

- Antichristus omnes decipiet ma. 405.1
 75.3. Messiam se dicet. 76.3
 edet miracula falsa. 77.3.
 donis pugnabit, ibid. & 349.1
 tormentis. 78.3
 Antipater quomodo se defen-
 derit, 556.1
 Antonius quomodo conso-
 latus Dydimum cæcū. 525.1
 Apologus Pini & cucurbitæ.
 378. 1. Demosthenis
 228.2
 Apollini cur chelys dicata.
 548.1
 Appollonij simulatio. 216. 2
 Apostoli Christo testimoni-
 um dederunt. 710 1 cur sali
 comparati. 66.2. ijs a Chri-
 sto tribulationes prædictæ.
 714.1
 Apophthegma regis Persia-
 rum. 284 1. Antigoni 401.1
 Pharonis. 622.1 Diogenis.
 697.1. 61.2. Tiberij II. Imp.
 18.2. Philemonis. 64.2 Xc-
 nocratis. 76 2
 Apum prudentia. 377.2
 Aquila quomodo pullos exa-
 minet. 134.2. 731.2.
 Arboribus homines collati.
 244 1
 Arca testamenti clauibus nō
 aperiebatur. 6.2
 Arca Noe fabricatoribus qui
 similes. 399.2
 Aristotelis sententia. 602.1
 Arius hæresiarcha malus
 piscator. 127.2
 Arsenij Eremitæ apophtheg-
 ma. 405.1
 Arcei Athenis morte affecti.
 349.1
 Avari per petram designati.
 474. 1. per mulieres præ-
 gnantes. 83. 3. cur semper
 palleant. 57.2. leonibus si-
 miles ibid. item mulis & a-
 sinis 58.2. pisci S Petri. 61.2.
 Avaritia multorum malorum
 causa 56.2. fames est. 57.2.
 priuatum tenet inter vitia.
 458.2 vera idolorum serui-
 tus. 462.2. pandora est 478.
 2. hydrops. 606. 2. febris
 continua. 743.2
 Athenodorus quid Augusto
 suaserit vt iram vinceret.
 176.2
 Augustus Imp. tardus ad pœ-
 nas, velox ad præmia. 289.
 1. eius in militem disteri-
 um. 199.2
 Aues garrulitatis symbolum.
 28.2. carniuoræ immundæ.
 77.2. carum duo genera.
 391.1. benignitas. 16.2. ijs
 homines varij comparan-
 tur. 389.1
 B.
 Bastriani defunctos canibus
 obijciebant. 512.2
 Balenæ astus. 101.2
 Balsami natura qualis, eaque
 populo applicato. 585.1
 Balthasar rex manu diuina
 correctus, & cur. 66.1
 Basilisci natura. 697. 1. illi cō-
 paratur vana gloria. 269.1
 Beati.

I N D E X.

- Beatitudo electorum & pœ-
na damnatorum æterna. 15.1
Beneficiū cito senescit 499.1
Biantis Priæoxi scomma. 352.2
Bombyces tonitruū moriun-
tur. 8.1
Bono nostro proposito mū-
dus contrarius. 657.2
Bonorum operum merces
astruitur. 430.1. gloria soli
Deo ascribenda. 335.2
Bos consilij imago. 518.1. a-
doratur pro Deo ab Helio-
polititis. 517.1. laboris sym-
bolum. 580.1
Buboni similis detractor 85.2
C.
Cæci & coeciles aliquot in-
signes. 529.1
Cæci designāt sceleratos. 87.1
Cæcorum illuminatio cære-
ris miraculis anteposita,
& cur. 83.1
Cecitatis ingens malum 5.5.1
eius duo genera. 526.1
Caini homicidium grauius
peccato Adami. 163.2
Canis detrahentis hierogly-
phicum. 88.2
Calamitas differentium pœ-
nitentiam vsque ad mor-
tem. 82.3
Caluinus Seruetum igni ad-
iudicauit. 348. malus pis-
cator fuit 128. 2. eius er-
ror detestandus 49.3.
Caluinistarum cœcitas Ec-
clesiam non videntium.
378.1. deo errores refutati.
478.2. item alius. 250.2
Canonici & religiosi inertes
taxantur. 418.1
Capharnaum patria Christi
cur appellatur. 640.2
Caput bouinum laboris hie-
rogllyphicum. 399.1
Casus alieni vix nos mouent.
36.3
Categoriz mundi imaginem
continent. 18.3
Causa finem operis potest.
603.1
Ceruz Musicam amant. to-
nitru terrentur 9.1. quo-
modo flumina transeant.
627.2. carum stoliditatem
homines imitantur. 9.1
Cerberi fabula moraliter ex-
posita. 495.2
Charitas omnium virtutum
summa & finis 610.2. regia
chlamys 612.2. auro similis.
611.2. igni. 612.2. eius ordo.
413.2. vnio fidelibus neces-
saria 122.1. in patriam ex-
ercenda. 050.2
Cholera intellectui nocet.
172.2.
Christus lapis dicitur 4.1. o-
culatissimus. ibid. opere
non verbo respondet. 82.1.
Sauli similis in quo 117.1.
duodecimo ætatis anno
patri offertur 211.1. eodem
etiam anno miracula face-
re capit. 227.1. in die festo
perdi-

perditur. 214.1
aureo collarus
bulo animalia
Doctores, in
nes in socios h
ad nuptias vo
1. cur ad eas i
multis ad lac
eis ad nupti
254.1. cur m
sponderit. 250.
miraculum fec
matris suæ. 262
vinum multipl
semper in labor
dit. 314.1. in na
sumendus. 315.
cendum parah
448.1 & cur. 75
nis suæ temp
& de ea semp
499.1. 498.1. p
tuorū cur a Pau
528.1. quinquie
reditionis die app
non ingreditur a
nisi ianuū elausu
per medium occ
mediator inter L
mines. 540.1. cum
suo resurrexit. 54
nus noster & iu
sua in nos merita
677.1. quæcet H
verus; Ecclesie re
milis grauo. 370
457.1. capite. 49
Christi aduentus f
claratus. 79.1 m
coelestis. 82.1.

I N D E X.

perditur. 114. 1. candelabro
aureo collatus. 230. 1. in sta-
bulo animalia, in templo
Doctores, in cruce latro-
nes in socios habuit. 237. 1.
ad nuptias vocandus. 248.
1. cur ad eas ierit. 253. 1. a
multis ad lacrymas, a pau-
cis ad nuptias inuitatur,
254. 1. cur matri dure re-
sponderit. 259. 1. primum
miraculum fecit in gratia
matris suae. 262. 1. panem &
vinum multiplicauit 264. 1
semper in laboribus prece-
dit. 314. 1. in nauclerum as-
sumendus. 315. 1. inter do-
cendum parabolis miscet.
448. 1. & cur. 752. 2. passio-
nis suae tempus praesciuit,
& de ea semper cogitauit.
490. 1. 493. 1. primitiae mor-
tuorum cur a Paulo vocatus.
528. 1. quinquies ipso resur-
rectionis die apparuit, 531. 1.
non ingreditur ad quenquam
nisi ianuam clausis. 538. 1. sem-
per medium occupat. 539. 1.
mediator inter Deum & ho-
mines. 540. 1. cum sanguine
suo resurrexit. 547. 1. patro-
nus noster & iudex. 557. 1.
sua in nos merita transfert
677. 1. quater flevit 311. 2.
verus Ecclesiae rex. 691. 2. fi-
milis grano. 370. 1. semini,
457. 1. caprae. 491. 1.
Christi aduentus figuris de-
claratus. 79. 1. miracula de
eo testatur. 82. 1. humilitas
& modestia. 85. 1. obediētia,
2. 4. 1. eloquentia in dispu-
tando. 232. 1. diuinitas vnde
probata. 188. 1. humilitas
Philosophis incredibilis.
487. 1. mors spontanea fuit.
488. 1. principatus crux 495
1. mors deploranda 498. 1.
resurrectionis causa & ra-
tiones. 525 & seq. 1. diligen-
tia in iuuandis Apostolis,
532. 1. vulnera foramina &
cornua vocantur. 548. 1. &
fontes. ibid. passio scuto
cōparata. 552. 1. resurrectio
difficilis creditu. 553. 1.
Christo graue fuit gentilibus
tradi. 522. 1.
Christum multi terra, pauci
verò mari sequuntur & quo-
modo 316. 1. sequentes tem-
pestates experiuntur. 326. 1.
mortuum esse difficile cre-
ditu. 485. 1. mundus irridet
& explodit. 47. 3.
Christianus mundum oppu-
gnaturus tempestates fen-
tit. 528. 1.
Christianorum dignitas. 185. 1.
labia & dentes quales esse
debeant. 89. 2. perfectio in
quo consistat. 336. 2.
Cristiana mysteria aromatico
& taperib⁹ cōparatur. 182. 1.
Cicada nobilitatis symbolū.
322. 2.
Circes fabula explicata 236. 2.
Claudi cur aditu tabernaculi
prohibiti. 402. 1.
( ) ( ) ( )

I N D E X.

Clementia Dei ad condicio-   ficibus similes esse debe-
nes se astringi patitur. 410.
1. iter est ad gloriam. 583. 1
Clementia Ethnicorum quo-   ant 387. 1. sublimia docere
rumdam. 632. 2   non debent. 452. 1. & mo-
Cælum non nisi laboranti-   dum seruare in concioni-
bus paratum. 400. 403. 1   bus. 455. 1. res prophanas
Cælus exultare bonum o-   aliquando allegare pos-
men. 18. 1   sunt. 155. 1
Cælestia vera sunt, terrena   **Cõcionatores peruersi com-**
merum nihil est. 674. 1   **parantur diuiti epuloni.** 90.
Codrus quale oraculum ac-   1. cum piscatoribus nil ca-
ceperit. 543. 1. eius mors   pientibus. 120. 2
Christi morti collata. 544. 1   **Concionatorum infelicitas.**
Cognitio sui ipsius peccata   119. 2
collit. 102. 1   **Confessionis auricularis fun-**
Cognoscere alios volumus,   **damentum.** 442. 1
non nos ipsos 111. 1   **Coniugata semper cum ma-**
Cometæ quid sint & quid   **rito exeant.** 213. 1
portendant. 10. 1   **Coniugum concordia Deo**
Cõparatio legis veteris cum   **grata.** 246. 1
noua. 132. 2   **Consolationes terrenæ spiri-**
Concionator veritatem ceta-   **tualibus repugnant.** 650. 1
ren non debet 70. 1. tuba vo-   **Constantiæ emblema.** 96. 1
catur. ibid. pœnitentiam   **Constantinus Imp. statuit li-**
suadeat. 124. 1. adulari non   **bro Arrianorum combu-
debet. 125. 1. lacrymas ex-
citet. 139. 1. publicè sem-
per concionetur. 458. 1
Concionatoris veri indicia.   **Confiliarij pacem suadere de-**
87. 1. & munus. 123. 1   **bent.** 517. 1
Concionatores Angelis com-   **Contemplatio interdum de-**
parantur. 140. 1. nubibus.   **serenda & quando.** 162. 1.
71. 1. venatoribus ibid. bo-   **actioni iungenda.** 163. 1
bus mare æueum susten-   **Conuentus inter deum & ho-**
tantibus. 140. 1. clypeis &   **mines.** 409. 1
scutis regis Roboam. 142. 1.   **Cor hominis maximum.** 698.
tubis. 117. 2. Dauidi. 445. 1   2. requirit Deus. 619. 2. dili-
Concionatores quibus arti-   **genter conseruandum.** 221.
        1. est imitar fontis. 411. 2. pri-
        mi mobilis. 410. 2. spiritus
        sancti & mundi domiciliũ
        simul esse nequit. 652. 1**

Cor

Cor fide plenu

Cornu symbolu
nis.

Corpus nostrum
paratum.

Corporum bea

Creaturis qui
diffidit. 148. 1.

nobis cælesti
am reficere.

Cræatura vna al
perfectiõnem

potest
Grines, designa

nes:

Crocodilus in in
odij symbolu

Crudelitas hor
lissima.

Crux futura fig
minis. 351. 1. ce

probis. 36. 1. C
parus

Cygnus & syren
que iastorum

imago.

Cygnus compara
seruitutem Dei

D.

Dæmones vocan
421. 1. animas

unt.

Dauid scipsum a
agnouit. 756.

comparatus 6
figura. 93. 2. c

INDEX

- Cor fide plenum terra bona. 324.
477.1
Cornu symbolum fortitudi-
nis. 349.1
Corpus nostrum Ismaeli cō-
paratum. 616.1
Corporum beatorum dotes. Declinatio peccatorum per
637.1 omnes casus. 763.2
Creaturis qui confidit Deo Defectus naturales hominē
diffidit. 14 & 1. eas Deus vult humiliant. 527.1, cur Deus
nobis cælestium memori- permittrat ibid. nemini ex-
am refricare. 449.1 probrandi. 528. 526.1
Creatura vna alteri maiorem Deliciarum damna. 135.1
perfectiōnem inuiderē non Delphini charitas in proles.
potest. 452.1 16.2
Grines designant cogitatio- Demosthenis factum lauda-
nes. 377.1 bile. 402.1
Crocodilus inimicitiarum & Denarius vitæ æternæ sym-
odij symbolum. 32.2 bolum. 435.1
Cruelitas hominum crude- Denarij Romani valor. 37.3
lissima. 776.2 Dentes Christianorum qua-
Crux futura signum filij ho- les esse debeant. 89.2
minis. 35.1 terrori erit im- Deserti & solitudinis enco-
probis 36.1 Christi princi- mia. 137.1
parus. 425.1 Desideria impedire pecca-
Cygnus & syren vitæ mortif- tum graue. 532.1
que iustorum & impiorum Detrahitio morte peior. 85.2
imago. 607.1 DetraCTOR diabolus carne cir-
Cygno comparantur sero ad cundatus 88.2 cani similis.
seruitutem Dei accedentes, ibid. leproso 84.2 declinat
213.1 per accusarium. 764.2
D. Detractores summe odit De-
us. 78.2 serpenti similes.
Dæmones vocantur latrones. ibid. & ranis. 82.2 gallo
423.2 animas capere gesti- ibid. scarabæo & Echo. 83.
unt. 113.2 2. bubonibus & noctuis. 85.
David seipsum aliquando nō 2 locustis Apocalypsis. 86.2
agnouit. 756.2 polypo Deus antequam puniat signa
comparatus 648.1 Christi præmittit 10.1. in extremo
figura. 93.2. eius in seruo-):(4 indi-

I N D E X.

iudicio Holoferni similis. 13. 1. mundi finem faciens. patrifam. morienti assimilatus. 17. 1. fornicatores grauius corripit. 67. 1. suos nunquam deserit. 68. 1. fidus amicus est. 92. 1. animā suo aduentu replet gloria. 168. 1. habet vias & semitas. 170. 1. nil maius facere potuit quam humanam naturam assumere. 183. 1. non est peccati author. 196. 366. 1. in corde seruāus & quomodo. 122. 1. author matrimonij. 244. 1. punit abusum rerum Ecclesiasticarum. 261. 1. quod vult potest. 283. 1. multa tamen potest quā nō vult. 286. 1. terra & mari dominatur. 309. vbi adest semper aliquid rari accidit. 322. 1. animam intrans eandem mutat. 323. 1. & exhilarat. 652. 1. solus placat & ciet fluctus. 332. 1. iustos magni facit. 343. 1. probos improbis permistos tolerat. 343. 1. & cur. 344. 1. rerum temporalium copia beat improbos. 346. 1. opera bona in statu peccati mortalis facta digna mercede cōpensat. ibid. a paruis incipit in magnis definit. 377. 1. facilis ad benignitatem, tardus ad iustitiam. 407. 1. prouidus circa salutem nostram. ibid. hominis debitorem mirabili modo se constituit.

411. 1. non esset Deus si ab operando cessaret. 420. 1. non differt mercedē iutorū. 422. 1. omni vitæ hora nos vocat. 440. 1. 2. mandus duplici amore. 618. 2. fidem suorum variē experitur. 32. 1. obiectū animæ rationalis. 642. 1. temerē iudicantes castigat. 20. 2. diues in misericordia. 180. 1. numerat regna. 192. 2. recordatur omnium quæ in eius honore fiunt. 193. 2. nouit omnia quæ in terris aguntur. 264. 2. offert misericordiam potius quam iustitiam. 313. 2. vna manu punit, altera protegit. 314. 2. duas habet ingentes manus. 366. 2. Deo propriū ignoscere. 30. 1. iram quomodo propheta exprimit soliti. 31. 1. patientia in peccatores cur tāta. 337. 1. & seq. & 341. 1. humilitas non minus admirabilis quam maiestas. 487. 1. faciē videre magnum gaudium. 635. 1. præsencia animæ exhilarat. 652. 1. proprium est misericordē esse. 13. 2. Deo grata operum bonorum multitudo. 84. 1. opera nostra bona ascribenda. 86. 1. Deum in via amittere quanta calamitas. 220. 1. Dextera amicitia symbolum. 425. 2. Diabolus credebat. 206. Deo seruire

seruire ob tempore. 1. nullus terat in. in statu gratiæ. 31. ueritatem impet. reus mundi no. vi a Deo abstrah. pyratæ similis. astus & impost. nouem filiz & crudelitas. Diaboli sunt sub i. ne sacerdotum. Dimittere offens. cordiæ genus est. Diogenes pronus l. luit, & cur. Discrimen inter o. hominum. 378. 1. & mundum. 383. & hominē. 341. & mundi obse. Differentia bono. lorū pastorum. Molitæ & E. 310. 2. causarum & moralium. 25. rum Dei & hom. Dissimulatio vitit. Diuitiæ spinis com. 476. 1. homini d. ure, non contra. senec bonæ nec. 2. earum amor. bat. Diuites tenaces a. buchodonosor. Dodis superbi Reip. Dodus sine virtut.

I N D E X,

- feruire ob temporalia. 320.
 1. nullos terat nisi qui sunt
 in statu gratiæ 315. 1. perse-
 uerantiam impedit. 451. 1.
 rebus mundi nos implicat
 ut a Deo abstrahat. 477. 2.
 pyratæ similis. 318. 1. eius
 astus & impostura. 619. 2.
 nouem filia & quæ. 333. 2.
 crudelitas. 368. 2.
 Diaboli sunt sub iurisdic-
 tione sacerdotum. 294. 1.
 Dimittere offensam miseri-
 cordiæ genus est. 29. 2.
 Diogenes pronus sepeliri vo-
 luit, & cur. 110. 1.
 Discrimen inter opera Dei &
 hominum. 378. 1. inter Deū
 & mundum. 383. 1. inter deū
 & hominē. 541. 1. inter Dei
 & mundi obsequia. 193. 2.
 Differentia bonorum & ma-
 lorum pastorum. 594. 1. legis
 Mosaicæ & Euangelicæ.
 330. 2. causarum naturalium
 & moralium. 251. 2. debito-
 rum Dei & hominum. 767. 2.
 Dissimulatio vetita. 402. 2.
 Diuitiæ spinis comparantur.
 476. 1. homini debent ser-
 uire, non contra. 474. 2. ex
 se nec bonæ nec malæ. 480.
 2. earum amor animā tur-
 bat. 705. 2.
 Diuites tenaces arbori Na-
 buchodonosor similes.
 207. 2.
 Docti superbi Reipub. noxij.
 400. 2.
 Doctus sine virtute nihil est.

406. 2.

Doctores stellæ sunt. 401. 2.
 comparantur agro Zizani-
 js pleno. ibid. mali similes
 arcæ fabricatoribus, &
 quomodo. 399. 1. caminis.
 407. 2. eorum commune
 vitium. 404. 2.

Domesticis & suis primo sub-
 ueniendum. 652. 2.

Dominica dies cur solemnis.
 535. 2. ea Deus maximè
 offenditur à Christianis.

536. 2

Dominos à seruis regi indi-
 gnaferuitus. 426. 1.

Duo pugilum paria de salute
 nostra decernant. 661. 1.

Duo oculi hominis spiritua-
 les. 671. 2.

Duodecimus ætatis annus
 qualis. 223. 1.

Duplex ponderis genus a-
 pud Hebræos. 731. 2.

B.

Ecclesia nauis cōparatur. 310.
 1. 311. 1. grano sinapis. 374. 1.

luna. 377. 1. fermento. 392.
 Racheli. 629. 1. est perperua

312. 1. quadruplici persēti-
 oni subiecta. ibid. de per-
 secutionibus triumphat.

313. 1. per regnum cœlorum
 exponitur. 373. 1. cur regnū

cœlorum dicatur. 687. 2.
 cur regnum Christi 754. 2.

bonos & malos compræ-
 hendit. 712. quicquid ob-
 seruat exiguum est. 381. 1.

)((s Eccle-

INDEX.

- Ecclesie** regnum cetera vin-
cit antiquitate 688. 2. no-
bilitate & magnificentia.
ibid. triumphantis descri-
prio 754. 2. præfulgibus dor-
mientibus excitantur tem-
pestates. 330. 1. pastores vo-
cantur vigiles. 358. 1.
Ecclesiastici operarii vera i-
mago. 429. 1
Ecclesiastici sæpe immites.
428. 2
Ecce interiectio semper ad-
mirandum quid designat.
273. 1
Eclipsis solis & lunæ unde ve-
niat 23. 1. 653. 1. quor horis
in fine mudi duratura ibi.
Eleemosyna peccatores iuvat
286. 2. aliquid cum diuini-
tate habet. 287. 2. Deum i-
ratum placat. 288. 2. ditat
dantes. 290. 2
Elephantum pietas. 15. 2. ijs
duplex cor. 751. 2
Elias magis Isabelem quam
Achab timuit. 62. 1. eius in
suos amor. 638. 2. raptus
cum morte Christi colla-
tus. 658. 1
Eloquentiæ symbolum quod
106. 2
Enoch extremi iudicii præco-
7. 1
Epitheta malorum pastorum
595. 1. orationis. 695. 1
Epulum nuptiale in sacris li-
teris notum. 241. 1
Epitaphium reginæ Semira-
midis captiosum. 508. 2
Eremitæ cuidam diabolus æ-
nigmaticè proponit eor
Deo offerendum. 618. 2. &
seq.
Error Manichæorum. 250. 2.
Pelagianorum. ibid. Calui-
nistarum. 30. 1. ibid.
Esther orationis typus. 690. 1.
Ethnici deriserunt olim Chri-
stianos ob cultum Dei cruci-
fixi. 374. 1. in mortuos pij
50. 2
Excusatio folijs comparata.
50. 2. item squamis. ibid.
Exequiarum usus antiquissi-
mus. 508. 2
Ezechias ob ostensos thesau-
ros regno in posteris exci-
dit. 268. 1. eius gratitudo.
520. 1.
Ezechiel Propheta rotam ci-
uitatem Ierosolymam in-
latere descripsit. 371. 1
Fabula veterum de homine
245. 1. de Achille inuiola-
bili præterquam in calce
pedis, expolita. 67. 2
Fermētum aliquando in bo-
nam partem, aliquando
contra accipitur. 39. 1.
Festi dies celebrandi. 209. &
seq. 1
Ficui eut Deus maledixit.
499. 2.
Fides amicis ubique præstan-
da.

da.
Fides hæreticis tri-
Fides dexter animi
174. 1. grano sin-
paratur 384. 1. c.
aureo. 644. 2. al-
as supergreditur
iam naturæ
647. 2. ad salutem
ria. 669. 2. sepe
fundamentis. 15
Deo tradit. 486
num.
Fidei viarum exempli
excellencia.
Fidem suorum Deo
peritur & tentat
Filij parentum vi-
tentur.
Filiz multæ pere-
rentes. 473. 1. non
51. 3. non nisi ce-
antur. 52. 3. caru-
noxia. 44. 3. perd-
empla.
Figure quibus ira C
nientis ad iudiciu
tur.
Felix hospes Christi
copula quem Ch
pular.
Feminarum ira ex
malitia omnem
rem superat.
Fons mirabilis nat
item alius iuxta
Fornicatores Deus
compit.

INDEX.

da. 95.1 S. Francisci humilitas. 350.2

Fides hæreticis triplex. 667.2

Fides dexter animæ oculus.

274.1. grano sinapis com-

paratur 384.1. candelabro

aureo. 644.2 alias scienti-

as supergreditur 645.2. et-

iam naturæ potentiam.

647.2 ad salutem necessa-

ria. 669.2 septem innixa

fundamentis. 355.2. dup de

Deo tradit. 486.1 Dei do-

num. 363.2

Fidei viæ exemplum. 363.2

excellencia. 644.2

Fidem suorum Deus variè ex-

peritur & tentat. 532.1.

Filij parentum virtutes imi-

tentur. 27.3

Filiæ multæ pereunt ob pa-

rentes. 43.3 non discurrant

51.3. non nisi tertio egredi-

antur. 52.3. earum libertas

noxia. 44.3. perditurum ex

empla. 45.3

Figuræ quibus ira Christi ve-

nientis ad iudicium nota-

tur. 70.3

Felix hospes Christus. 546.2

copula quem Christus co-

pulat. 550.1

Feminarum ira extrema. 59.1

malitia omnem crudelita-

tem superat. 60.1

Fons mirabilis naturæ. 351.2.

item alius iuxta Paduam.

716.2.

Fornicatores Deus grauiter

corripit. 64.1.

Gabaonitæ hæreticis collati.

130.2. eorum angustia sub

Iosue comparatæ angustijs

hominum in fine mundi.

33.1.

Garrientes in templis per-

stringuntur. 519.1

Gaudia cœlestia omnem tri-

stitiæ prioris memoriam

abolent. 633.1 aternæ pe-

runt. 636.1. ceteris omni-

bus antestant 638.1. expri-

minequeunt. 640.1. sola a-

nimam satiant. 641.1. tor-

renti conferuntur & cur.

43.2.

Gaudia mundi momentanea

610.1. vmbra similia 611.1.

farinæ Aegyptiacæ. 618.1.

somnia. 611.1. noxia. 613.1.

rationem excæcant. 616.1.

hominem sapientia spoli-

ant. 617. in tormenta con-

uertentur 619.1. execrabi-

lia & fallacia. ibid.

Gemitus Christi signum do-

loris interni. 383.2.

Gentiles mari, Iudæi terræ

comparati. 396.1.

Gloria laboris filia. 619.1.

Graue est è diuite pauperem

fieri. 286.2.

H.

Hæretici malipiscatores. 126

2 falsi

INDEX.

2. falsi prophetae 225. 2. lupi
sub vestitu ouium. 226. 2.
blasphemi. 353. 1. sacrilegi.
354. 1. leoni Sampsonis col-
lati 233. 2. scorpionibus A-
pocalypsis. 234. 2. cauillan-
tur Christum ianuis clau-
sis non intrasse. 537. 1. meri-
to puniuntur. 348. 1. id-
que iuxta leges ciuiles 350
1. & sacram scripturam.
352. 1
- H**ereticorum error. 403. 2.
peruersitas 227. 2. nouitas.
230. 2. crudelitas. 236. 2. li-
bri comburendi. 352. 1.
cacitas & impudentia.
668. 2
- H**ereticis triplex fides. 667
2 tres luporum proprie-
tates accommodatae. 237. 2
- H**ereseos emblemata. 232. 2.
- H**amorroisita quos designet.
54. 3. & seq.
- H**ebraei in deserto non cir-
cumcisi & cur. 166. 1
- H**ebraeorum veterum curi-
ositas. 260. 2
- H**eliopolitae bouem adora-
bant & cur. 318. 1
- H**erodias per meretricem Ba-
bylonicam designata. 61. 1.
eius scelera. 65. 1
- H**erodiani qui. 43
- H**erodis scelera 64. 1. eum
nemo ausus fuit reprae-
hendere praeter Ioannem
731
- H**ierosolymae urbis descrip-
tio 301. 2. obsidio crude-
lis. 67. 3. excidium com-
paratum cum fine mundi.
34. 1
- H**istoria admirabilis de tar-
tarorum Calipha. 384. 1.
de muliere Christiana &
viro gentili 12. 2. de duobus
Anglis. 271. 2
- H**omeri Ilias nuci inclusa.
352. 1
- H**omo cum postremo condi-
tus. 414. 2. medius inter
Angelos & bestias. 541. 1.
leone crudelior. 363. 1. De-
um deligit propter scis-
sum 317. 1. in peccato mor-
tali constitutus per se sur-
gere nequit. 593. 2. quo-
modo ad imaginem Dei
conditus. 21. 3. eius maior
erga Deum obligatio
quam Angelorum. 757.
2. semper se excusat cum
a Deo vocatur. 414. 1.
eius animi vilitas. 413. 1.
- H**ominum potestas exigua.
529. 1. circumscripta. 530. 1.
duo genera. 391. con-
fortium quam noxium.
158. 1
- H**omines auihus comparati.
389. 1. pellicano. ibid.
- H**omicidium graue deli-
ctum 359. 2. quanta gra-
uitas eius. 161. 2. Caini
grauius peccato Adae.
163. 2
- H**umilis

Humilitas Christi
bilis in myste-
tionis.

Humilitas causa
stificationis. 352

Aegyptij quomodo
pinxerint. 133.

mae comitante
laudent omnes
res. 347. 2.

oratio nil nisi

Hypocritae stru-
parantur. 153.

actus. 276. 1.
similia.

Hypocritis numm-
rino comparat-
eorum qui con-
sulant, 8

valedicunt.

I.

Idolum Dagon de
atca.

Idoli veterum Sax-
scriptio.

Idolis conferuntur
flores.

Ignis quomodo po-
en. 2. iudicium p-
mirabilis est.

Ignorantia suspensio

Ignorantia noxia r-
administratores
Christianorum v

INDEX.

Humilitas Christi admira- cedat. 181. i. eius symbo-
bilis in mysterio incarna- lum.
tionis. 188. i. Imago Veneris Megano-

Humilitas causa nostræ iu-
litanæ.

stificationis, 352, 2. cum Imago Dei hominem nobi-

Aegyptij quomodo de-   litat. 24. 3. mortis ho-

pinxerint. 133. 1. lachry-
mæ comitantur. 684. 1. minem humiliat. ibid. dia-
bolus qualis ibid.

laudant omnes peccato- Imago Dei in homine du-

res. 347. 2. ea carens plex. 25.3.

oratio nil nisi vanitas. Imaginis tria genera in scri-

Hypocrite strutioni com. I. pturis. 23.3

Hypocritæ iterationi com- Immitti nihil crudelius.
parantur. 152. 2. corum

actus. 276. 1. opera cui Imperfectiones naturales nat-

familia. 152 2 mini obijciendz. 526. 528. 1

Hypocrisis nummo adulte- Impieratis figura. 60.1

rino comparata. 152. 2. Impij dum sperant se impu-

eorum qui confellarios
confulunt, & vitijs non

audacius in eundem pec-
cant.

non cogitant opera sua à

I. Deo inspici. ibid. & seq.

Idolum Dagon deicetum ab

arca. 281 petentur. 54-1.
piis nihil nocere possunt

Idoli veterum Saxonum de-
si velint.

scriptio. 306.1 putant omnes sibi similes.

dolis conferuntur mali pa- 21. 2.

in malo fortes in bono debiles

621.2. iudicium præcedens	cautiores iustis	212.2.
---------------------------	------------------	--------

mirabilis est.	68.3	ijs omnes fauent:	662.2.
----------------	------	-------------------	--------

gnorantia sui ipsius. noxia. eorum nota arundo. 97.

103.1.501.2 Societas noxia 423 2 416.2

guofantia noxia reipub. in destruit probos 16.
administratores 100.

Christianorum unde pro-

336.1
Incar.

1946

INDEX

- Incarnationis myſterij dignitas** 182. 1. nouum quid dici potest, 186. 1. illud Dauid miratur, 188.
- Inferiora omnia ab influxu cœleſti dependent.** 30. 1.
- Ingratitudo deſcribitur,** 299. 1. quam deſtenda & mala, 34. 2. 452. 1. am ſolus Deus caſtigat. 99. 1.
- Ingratus mari comparatus,** 453. 2. lunæ 454. 2.
- Iniuriæ Sacerdotibus factæ blaſphemæ apud Deū,** 294. 1.
- Intentio quatenus ſufficiat,** 218. 2.
- Inuidia malorum radix,** 529. 2.
- ſuperbiæ filia,** ibid. v. ſperæ collata, 530. 2. Phœnici vulturibus & muſcis, 531. 2. ſca- rabæo. 532. 2. hydræ 540. 2. in ſclerata viuic anima, ibid. febris erratica, 742. 2.
- Inuidus plus ſibi quam aliis nocet,** 539. 2.
- Ioannes Baptiſta laudatur,** 56. 1. auditis Chriſti miraculis conſolationem accipit, 73. 1. cur miſerit diſcipulos ad Chriſtum, 76. 1. de mortuis ſollicitus, ibid. & de diſcipulis, ibid. credebatur Meſſias à ludæis & cur, 106. 1. turriburnæ comparatur 120. 1. eius decollatio crudelis tragedia, 57. 1. oratio ibid. captiuitatis cauſa, 65. 1. vox nunquam rauceſcit, 119. 1. humilitas, 128. 1. perſeua-
- rantia,** 180. 1.
- Iob cur amiſſis omnibus virorem tantum retinuerit,** 246. 1. cur ſocios draconibus aſſimulet, 664. 2. timet diuinâ iudicia. 73. 3.
- Ioseph patriarcha Chriſti ſigura,** 523. 2.
- Ioseph cur Mariæ non interfuerit nuptiis in Cana Galilææ.** 248. 1.
- Ioſias rex Deum & iudicia eius timebat,** 172. 2.
- Ioſue Chriſti figura in ſole ſiſtendo,** 55. 1. & ſeq. laudes, 26. 1. ſepultura myſticè explicata, 504. 2.
- Ionis pictura apud veteres** 634. 1.
- Iram Dei quomodo Prophe- tæ exprimere ſoliti,** 31. 1.
- Ira ſceminaram extremo,** 59. 1.
- veſania eſt,** 168. 2.
- Iracundia non eſt ſemper peccatum,** 164. 2.
- Iudæi cur Chriſtum negarint** 107. 1. ter quotannis Ieroſolymam venire tenebantur 209. 1. quomodo feſto Paſchali vixerint, 211. 1. in nomine Patriarcharum orabant 675. 1. quomodo ſepelierint mortuos, 513. 2. eorum ſclera inualuerant veniente Chriſto, 153. 1. magna tribulatio quando 64. 3. ſtupiditas. 108. 1.
- Iudex primum Dei nomen,** 6. 1. Chriſtus oculatiſſimus, 4. 1. eius

4. 1. eius ira in inco-
ce patebit. 71.
potent reſponder
Iudicem Egyptij
deſignat.
Iudiciorum diuino
tempus vnde.
Iudicium fuit iniuriæ
& erit finis eius.
Iudicij extremi mo-
piens, ſtultus ob
2. 1. memoria à p
uocat. 3. 1. 48. 1. p
Enoch. 7. 1. ſig-
co: diu ianuunt
luctuoſa. 16 dies d
tempeſtati collat
68. 3. terribilis &
in quo nemo ſe p
ſcondere.
Iudicantes temere
ſfigat. 20. 2. quib
ſint.
Iuſti ſoli filij Dei. 673.
mirantur opera D
ſemen Eccleſiæ. 34
rant ſidentibus
620. 1. cur 623. 1. or
proſternunt. 683. 1.
mento muſico coll
1. tempeſtatiſſimis ol
347. 1. bonæ arbori
rati.
Iuſti & impij arboribu
les.
Iuſtitia & miſericordi
polidimitatis. 748.
debet diſtingui. 13. 1.
Iuſtitia originalis hon

INDEX.

- 160.1.
 omnis omnibus vto-
 um retinuerit. 246
 1. draconibus ai-
 164. 2. timet diuina
 73.3
 triacha Christi fi-
 52.1.
 Maria non inter-
 ptuissu Cana Ga-
 248.1
 Deum & iudicia e-
 bat. 72.2
 signata in sole si-
 1. & seq. laudes,
 alkuta mysticè ex-
 504.2
 ura apud veteres
 1
 quomodo Prophe-
 tere solui. 31.1
 arum extremo. 59.1
 163.2
 non est semper pec-
 164.2
 Christum negant
 er quorannis Iero-
 n venite teneban-
 1. quomodo festo
 1. 1. in
 Patriarchatum o-
 1. quomodo se-
 1. 1. 2. c-
 scelera mulierant
 te. Cnuto. 13.1 ma-
 polatio quando 64.
 108.1
 nam Dei nomea,
 ius oculatum. 1.1
 4.1. eius
 4.1. eius ira in incessu & vo-
 ce patebit. 71.3. cinemo
 poterit respondere. 44.1
 Iudicem Aegyptij quomodo
 designari. 43.1
 Iudiciorum diuinorum con-
 temptus unde. 6.1
 Iudicium fuit initium mundi
 & erit finis eiusdem. 7.1
 Iudicii extremi meminit fa-
 piens, stultus obliuiscitur.
 2.1. memoria à peccato a-
 uocat. 3.1. 48.1. praeo fuit
 Enoch. 7.1. signa miseri-
 co-diam inuunt. 12. signa
 luctuosa. 16. dies diluuii ac
 tempestati collatus. 27.1.
 68.3. terribilis & cur. 69.3.
 in quo nemo se poterit ab-
 scondere. 42.1
 Iudicantes temerè Deus ca-
 stigat. 20. 2. quibus similes
 sunt. 21.2
 Iusti soli filij Dei. 57.3. soli ad-
 mirantur opera Dei. 191.1.
 semen Ecclesiae. 340.1. plo-
 rant. ridentibus impijs.
 620.1. cur 623.1. orantes se
 prosterunt. 683.1. instru-
 mento musico collati. 56.
 1. tempestatibus obnoxij.
 327.1. bonae arbori compa-
 rati. 247.1
 Iusti & impij arboribus simi-
 les. 643.1
 Iustitia & misericordia duo
 poli diuinitatis. 748.2. non
 debent disungi. 13.1. 738.2
 Iustitia originalis hominem
 immortalem reddebat.
 422.2
 Iustitia Phariseorum qualis.
 147.2. & seq.
 Iustificatio prima fit sine o-
 peribus. 668.2
 Iustificatio peccatoris mun-
 di creatione difficilior.
 675.4
 Iuuentus causa acceleratio-
 nis mortis. 518.2
 Laban obiurgans fugientem
 Iacob mundi typus. 225.1
 Labia Christianorum qualia
 esse debeant. 89.2
 Laboribus coelum paratur.
 400.1. 403.1
 Laboribus magnis parata cara
 sunt. 404.1
 Lachrymari veteres non cre-
 debant esse regium. 311.2
 Lacrymae ad quid utiles. 628.1
 rubro mari comparantur.
 207.2. optimum ad desen-
 da peccata remedium. 317.
 2. etiam ad peccata alioru.
 318.2. earum effectus. 296.2
 Lamiae mirabiles. 112.1
 Lapidēs ipsi peccatorem ac-
 cutant. 278.2
 Laudes ab amore non ab af-
 fectatione originem tra-
 hant. 94.1
 Lazarus à morte excitatus
 nunquam rixit amplius.
 503.2
 Legati Itali acutum dictam.
 585.4.
 Leges

I N D E X.

- Leges ciuiles hæreticos pu-** 106.2
nirivolunt. 350.1
- Leo prostratis non nocet.** 106.2
282.1. eius pietas. 16.2
- Leonis Bizantij dictum.** 247.1
- Lepra peccato assimilata.** 274
275.1. 428.2. & seq. septem
eius species septem pecca-
tis mortalibus collata. 431.2.
- Leprosi separatim olim uiue-**
bant 272.1. 277.1. os rectū
habebant. 276.1. à Christo
facti aliquando, & cur. 250
1. ad sacerdotes missi 292.
1 & cur 440.2. ijs similis
detractor. 84.2
- Lex vetus terribilis.** 132.2. 134.
2. antiqua & noua com-
parata duobus mundi lu-
minaribus. 133.2. inanis. 135.2
- Liberalitas in pauperes for-**
cunditatis adiumentum. 209.2. & seq.
- Libido hominem in brutum**
commutat. 67.2. 70.2. igni
collata. 68.2. bestia por-
tentosa quam vidit Dani-
el. 69.2. hydrops est. 605.2.
eius primogenita stupor
ingenij. 70.2
- Libidinosi leprosis similes.** 432.2. eorum frontes nota-
tz. 72.2
- Libri hæreticorum combu-**
rendi. 350.1. quam dixij.
254.2. item Magici 311.1.
- Lilia eloquentiæ symbolum.**
- Lingua membrosum omni-**
um imbecillimum. 5.3. à
natura abscondita & cur.
6.3. duas habet venulas.
ibid. varij eius fræni. ibid.
- Locustæ mirabilis proprietates**
9.3.
Lodouici XI. Gallia regis fa-
ctum. 288.1
- Lorophagi sepeliebant mor-**
tuos suos in mari. 51.2
- Luporum proprietates hære-**
ticis accommodata. 237.
2 & seq.
- Luscinia quinam similes.** 400.1
- Ludi Circenses veterum vitæ**
humanæ cursum represen-
tabant. 497.2
- Luna cur maculosa appareat.** 376.2
- Lutherus hæresiarcha malus**
piscator. 118.2
- Luxuria & carnis vitia per**
quam terram designantur.
470.1. febris hectica. 745.
2 eius filia. 71.2
- Lylandri ducis epistola La-**
conica. 281.1
- M.*

Maledictio porcis si-
Mala confortia in
Manna sabbathis
seebat. 268.1. quæ
ligebatur.
Maes hæresiarcha
Manus bonorum
symbolum.
Mare mundo
B. Maria rogat ni-
no procurand
bis mulier voc
eius admiratio
ueniebat ab
180.1. dolor ar-
sto. 128.1. gau-
uento.
Mastagete mortu-
bant.
Matrimonium o-
est. 248.1. imp-
tum exercitium
plumbo compar-
quinque hæreses
lud. 242.1. ei
Deus.
Matrimonium & a-
lectio simul non e-
Medijs proprijs vi-
us ad conuerten-
mas.
Meditatio via homi-
niani. 174.1. a
cendit. 176.1. a
tas delicias adfer-
tas vires addit.
dum comparata. 1

INDEX

- Maledici porcis similes. 23. 2. pæ cordis nostri ibid. eius
Mala consortia noxia. 379. 2. tres partes. 174. 1
Manna sabbathis non putre-Melchisedec quis fuerit. 211. 2
secebat. 268. 1. quotidie col-
ligebatur. 481. 2. Mendici nos Deum,orate do-
Manes hæresiarcha 127. 1. cent. 690. 1
Manus bonorum operum Mercenarius quis. 595. 1.
symbolum. 268. 1. Mercatoris cuiusdam testa-
Marc mundo comparatur. mentum desperatū. 770. 2
308. 1. 120. 2. Meriti magnitudo è tribus
B. Maria rogat filium pro vi- colligitur. 437. 1. ijs non
no procurando. 257. 1. confidendum. 336. 2
bis mulier vocatur. ibid. Messie aduentus figuris de-
eius admiratio non pro- claratus. 79. 1
ueniebat ab ignorantia. Mezentij crudelitas. 247. 1
180. 1. dolor amisso Chri- Milesij ob succisam oleam
sto. 228. 1. gaudium eo in- quomodo puniri, & cur.
uentio. 249. 1. 13. 2
Mallageræ mortuos deuora- Miraçula Christi de eo testi-
banti. 313. 2. ficanur 82. 1. cui in pisci-
Matrimonium onus duorum bus edidit. 114. 2
est. 248. 1. impedit virtu- Mirabilia quedam opera. 371. 1
tum exercitium. 65. 2. Misericordia quid sit 2. 2. ca-
plumbo comparatur. 239. 1. dit in Deum. 3. 2. sacrificijs
quinque hæreses circa il- præfertur. 4. 2. à gentilibus
lud. 242. 1. eius author pro dea culta. 5. 2. ad coe-
Deus. 244. 1. lum nos ducit. 6. 2. à dia-
Matrimonium & animi col- bolo tutos facit. 7. 2.
lectio simul non consistunt magni æstimata etiam
62. 2. à barbaris ibid. pro-
Medijs proprijs vitur De- priu D. 5. 13. 2. reper-
us ad conuertendas ani- tur inter animalia. 14. 2.
mas. 116. 2. præcipuum Dei attribu-
Meditatio via hominis Chri- tum. 179. 2. peccatores ab-
stiani. 174. 1. animas in- scondit à iustitia ne vide-
cendit. 176. 1. animo ve- antur. 315. 2. comparatur
ras delicias adfert. 177. 1. arcæ. 5. 2. columnæ 12. 2. iri-
eique vires addit. ibid. for- di. ibid. pro iustitia accipi-
naci comparata. 181. 1. sco- tur in scripturis. 8. 2. ad
cam

( ) ( ) ( )

I N D E X.

eam incentiua. 14. 2. Mulieres est familiæ curam
 Mithridates rex Ponti gerere. 393. 1. 325. 2.
 qualis. 11. 1. eius memoria. Mundani non sentiunt mala
 590. 1. quæ mundus fouet. 112. 2.
 Monachi eiusdam visio. 329. 1. sine negotijs viuere non
 Montes quidam flammio- possunt. 284. 2. negotijs
 mi & cur. 27. 2. suis alligati vt victi in
 Montes bonorum symbolum triremibus. 702. 2. com-
 171. 1. translari aliò à Chri parati - vulpibus. 547. 1.
 stianis. 385. 1. filio prodigo 651. 1. ijs
 Montanistarum error. 258. 1. idem accidit quod sacri-
 Morbi peccatorum effecta & ficulis Baal. 194. 2. co-
 supplicia. 671. 2. 741. 2. re- rum vesania. 98. 1. cæcitas.
 liati ad macerandum cor- 683. 2.
 pus. 722. 2. eos non agnos- Mundus terra obliuionis.
 cere miserum est. 737. 2. 68. 1. in aduersitatibus de-
 Mors bestię feroci compara- serit. 92. 1. in titulos ma-
 2. 12. 401. 2. leoni. 520. 2. gis quam merita inquit.
 vnigenitorum intolerabili- 112. 1. fallax. 115. 1. omni-
 lis. 118. 2. eius obliuionem um stultissimus. 207. 1. iu-
 diabolus inducit. 499. 2. stos vt peregrinos habet.
 memoria aduersus pecca- 327. 1. à magnis incipit in
 ta utilis. 505. 2. 525. 2. ea- paruis desinit. 376. 1. cli-
 que omnium rerum con- entes suos decipit. 423. 1.
 temptum inducit. 506. 2. omnium hypocritarum
 Mortuus peccatori collatus. præcipuus. 607. 1. mare
 514. 2. & domus lacrymarum.
 Mortui non sunt ingrati ob 623. 625. 299. 2. iustorum
 beneficia aut honorem carcer. 626. 1. mons cali-
 collatum. 511. 2. variè à ginofus. 713. in duas par-
 diuersis nationibus tracta- tes diuisus. 142. 2. homi-
 ti. 512. 2. & seq. eorum nem præ cæteris odit. 681.
 nemo meminit. 517. 2. 2. lahelem mutatur. 683. 2.
 Moses cur vituli aurei cine- dat opes & honores ho-
 res populo bibendos de- mini vt se perdat. 708. 2. si-
 derit. 149. 1. cur blazus milis Phariseo Euangeli-
 136. 2. vbi sepultus & cu co. 85. 1. mari. 308. 1. 110. 2.
 505. 2. eius vxor cuius domui archisynagogi
 91. 2. 608. 1. domui diuitis epu
 lonis

lonis. 609. 1.
 685. 1. 702. 2.
 guli 43. 3. Dec
 cos offert. 655.

Mundi fauor vau
 69. 1. in consta
 fraus. 156. gau
 tanea. 193. 1. fi
 610. 1. dolicola
 balzane. 684. 2.
 tio ingens m

Mulier curè virico
 ra. 245. 1. que
 pepererat quom
 fenderit. 196.
 non potest quan
 270. 1. earum ho
 pida dupliciter
 Mulicam amanti
 Mutum esse que
 370. 2. in vira
 tem accipitur in.

Myseria sua Deus si
 communi modo
 451. 1. in lege veteri
 ta. 156. 2. non deb
 phanari.

N.

Nabuchodonosoris
 um. 372. 1. eius regn
 dus similis. 608. 1.
 diuites auari. 207.
 2. & doctores. 408.

I N D E X.

- lonis. 609. 1. Pharaoni. tuz moralis expositio.
 685. 2. 702. 2. officiaz fi- 497.2
 guli. 43. 3. Deo paralyti- Naim ybi sita, 508.2
 cos offert. 655. 2. fallax. Natiuitates tres admirabiles.
145.1
 Mundi fauor vanus & inutilis. 187.1
 69. 1. in constantia. 147. 1. Natura proximum amare
 fraus. 156 docet. 632. 2. vires eius su-
 tancia. 193. 1. fercula falsa. perat oratio. 680.1
 610. 1. dolicolliati cum astu Naturalia agentia agunt in
 balænz. 684. 2. sustentata. vicinata. 651.2
 tio ingens. miraculum. Niniuearum regis sapientia.
208.2
200.2 Nobilitatis symbolum luna.
 Mulier cur è viri costa forma- 435. 2. argumenta quæ
 ta. 245. 1. quæ Æthiopem ibid.
 pepererat quomodo se de- Nobiles scelerati dedecori
 fenderit. 196. 1. parere sunt profapiz suæ. 434.2
 non potest quando vult. Notæ veri Christiani. 520.1
 270. 1. earum honestas de- Notitia hominis ad Dei co-
 pita dupliciter. 252.1 gnitionem adducit. 29.3
 Musicam amant ceruæ. 91 Nox quæ designet. 118.2
 Mutum esse quam graue. Nihil peccato peius. 316.2
 370. 2. in vtramque par- Nihil in mundo stabile.
 tem accipitur in scriptura. 325.1
 371.2 Nubibus cõcionatores com-
 parantur. 71.1
 Mysteria sua Deus simplici & Nuptiæ huius mundi non
 communi modo exponit. satiant. 255. 1. earum abu-
 451. 1. in lege veteri inuolu- sus. 205.1
 ta. 136. 2. non debent pro-
 phanari. 379.2 Nutritio diuinam & regiam
magnificentiam designat:
205.2

N.

O.

- Nabuchodonosoris somni-
 um. 372. 1. eius regno mun-
 dus similis. 608. 1. arbori Odium mortale inter lupum
 diuites avari. 207. 265. & ouem. 239.2
 2. & doctores. 408. 2. sta- J:(J:(J:(a Off.

I N D E X.

Officinæ Dei duæ. 495. 2.
 Oleastri natura 434. 1. illi o-
 pera nostra comparantur.
 ibid. & seq.
 Onus præfulum graue. 164. 1.
 Opera bona Deo ascribenda.
 86. 1. in statu peccati facta
 Deus iusta mercede com-
 pensat. 3. 6. 1. ad salutem ne-
 cessaria. 399. 1. eorum victo-
 riam Deus homini vult
 ascribi. 433. 1. meritoria
 quomodo. 4. 2. 1. ex fe-
 nil merentur 4. 1. 1. 434. 1.
 eorum primarius author
 Deus ibid. non sunt meri-
 toria sine Christi gratia.
 148. 2. eorum multitudo
 Deo grata. 84. 1.
 Opera Dei à paruis inchoan-
 tur in magnis desinunt.
 377. 378. 1.
 Opera misericordiæ in iudi-
 cio examinanda. 19. 20. 1.
 diebus festis exercenda.
 548. 2.
 Operarij in vinea Dei qui
 409. 1. in Ecclesia multi.
 427. 1. Ecclesiastici vera
 imago. 429. 1.
 Oratio breuissima optima
 281. 1. publica præcellit pri-
 uatam. 439. 2.
 Oratio ad Dei cultum spe-
 ctat. 566. 1. cæterarum vir-
 tutum exercitium inducit.
 667. 1. animæ neruus. 668.
 1. opus sublime. 670. 1. in-
 strumentum ad omnia im-

petranda accommoda-
 tum. 679. 1. peccatores
 in viam iustitiæ reducere
 potest. 680. 1. Deum vin-
 cit. ibid. à tentationibus
 liberat, & dæmones su-
 perat. 681. 1. Angelorum
 potentiam superat & crea-
 turarum. 683. 1. debet esse
 humilis. 684. 1. duplex
 est vocalis & mentalis.
 689. 1. gemmæ pretiosæ
 comparata. 695. 1. tur-
 fori 200. 1. rota 667. 1.
 pugna 682. 1. similis ru-
 gitui leonis. 608. 1. ar-
 mis. 685. 1. eius encomia.
 669. 1. epitheta. 695. 1.
 vis & potentia 679. 1. eam
 ornat charitas. 685. 1. qui
 non diligit, animæ suæ
 paupertatem manifestat.
 200. 1.
 Oris factor vnde. 84. 2.
 Otiosi comparantur aquæ
 stagnanti. 356. 1. domui
 incultæ ibid.
 Otium reipub. noxium & in-
 famæ. 419. 1. omnium ma-
 lorum radix. ibid.
 P.
 Palatium cæleste quale. 638. 1.
 Palma qual. & arbor.
 Panis quotidie petendus.
 482. 2.
 Papa non est Antichristus.
 73. 3. & seq.
 Paralyticus peccatoris ty-
 pus. 669. 1.
 Paren-

Parentum cæcitas
 laborum. 226.
 genia causa m-
 rum. 517. 2. ci-
 lis.
 Pastor bonus diffi-
 tu. 571. 1. del-
 milis. 572. 1. p-
 1. ut pater in h-
 eius doctes 573.
 571. 1. ei ma-
 Pastor malus sim-
 574. 1. negliget
 animarum in-
 Pastores Ecclesiæ
 cuntur. 358. 1. in
 laborent. 580.
 quatuor habet
 587. 1. oues
 589. 1. mali co-
 idolis. 596. 1. 2.
 sunt quatuor no-
 & tria genera ibi
 tormenta.
 Pastorum cura grau-
 2 absentia Ecclesiæ
 Pastores septem cel-
 pud veteres. 569. 1.
 sacri literis.
 Pax amor quantu-
 quibus.
 Pello Christi ob ocu-
 perhabenda. 497.
 lecto comparata.
 Paxima Dei vter-
 beccæ comparata.

I N D E X.

- accommoda-
1. peccatores
efficit reducere
So. 1. Deum vin-
a tentationibus
& demonibus fu-
301. Angelorum
non sperat & crea-
683. 1. debet esse
684. 1. duplex
s & mentalis.
gemina pretiosa
ca. 695. 1. car-
1. 102. 667. 1.
682. 1. similis ru-
tonis. 668. 1. ar-
5. 1. eius encomia.
epitheta. 695. 1.
tentia 679. 1. cam
haritas 685. 1. qui
nigrit, animæ suæ
tatem manifestat.
100. 1.
rvnde. 84. 2.
comparantur aquæ
671. 356. 1. domui
tribid.
pub. noxium & in-
419. 1. omnium ma-
a radix ibid.
f.
carlesite quale. 678. 1.
us. sarbox.
pondie pendens.
482. 2.
a est Antichristus,
679. 1.
us peccatoris ty-
669. 1.
Paren-
- Parentum cæcitas in rebus
1. liberorum. 226. 2. negli-
gentia causa mortis filio-
rum. 517. 2. cura pro fi-
lijs. 730. 2.
Pastor bonus difficilis inuen-
tu. 571. 1. debet esse hu-
milis. 572. 1. prudens. 573.
1. ut pater in filios 574. 1.
eius dotes 575. proprietas.
576. 1. ei tria necessaria.
579. 1.
Pastor malus similis simia.
574. 1. negligens. verus
animarum interfecto-
575. 1.
Pastores Ecclesiæ vigiles di-
cuntur. 358. 1. in Ecclesiâ
laborent. 580. 1. debent
quatuor habere vultus.
587. 1. oues suas nosse.
589. 1. mali conferuntur
idolis. 596. 1. & eorum
sunt quatuor notæ. 593. 1.
& tria genera. ibid. eorum
tormenta. 599. 1.
Pastorum cura grauis. 660.
2. absentia Ecclesijs noxia.
591. 1.
Pastores septem celebres a-
pud veteres. 569. 1. tres in
sacris literis. 576. 1.
Patriæ amor quantus in ali-
quibus. 321. 2.
Passio Christi ob oculos sem-
per habenda. 497. 1. & seq.
scuto comparata. 552. 1.
Patientia Dei vtero Re-
becca comparata. 338. 1.
- S. Paulus celebrat clemen-
tiam Dei in se. 342. 1. Athe-
nis exhibitus, & cur.
554. 1.
Paulo quinam similes 390. 1.
Pauperes obviungentes taxan-
tur. 209. 2. ijs concio-
nandum præ diuitibus. 89.
1. eorum pauci doctores.
94. 1. ijs Deus magis dele-
tatur quâ diuitibus 734. 2.
Pax à Christo parata magno
constat 545. 1. duplex ibid.
Pax mundi meram bellum.
546. 1.
Pacis signum. 547. 1.
Peccator mancipium mul-
tis dominis subditum. 473.
2. tot heros quot peccata
habet. ibid. vita caret 515.
2. quantum Deo obliga-
tus. 676. 2. in prosperis De-
um obliuiscitur. 738. 2. dor-
miens in peccato in quan-
to periculo sit 362. 1. mi-
rum quomodo dormire
queat. 768. 2. se diuendit:
769. 2. quomodo Deo
omnia reddat. 771. 2. pu-
blicus quantum noceat.
278. 1. hydropico similis.
693. verus dissipator. 278.
2. & quomodo 281. 2. eius
iustificatio mundi creati-
one difficilior. 675. 2.
Peccatores vermes sunt. 8. 1.
nescient quo fugient in
die iudicii. 36. 1. vera mor-
tis imago. 89. 1. recon-
) : (3 cili-

INDEX.

- ciliati & relapsi Deo ex-
offi. 297. 1. collati ani-
malibus. 235 2. Gabao-
nitis. 345. 1. verbum Dei
non audire dolendum.
461. 1. semper se excu-
sant. 48. 2. in prosperis
obliuiscuntur iudiciorum
Dei. 304. 1. eorum stoli-
ditas 388. 2. surditas.
88. 1. ijs graue erit à iudice
redargui. 45. 1
Peccatum nihil est. 123. 2.
priuatio generalis. 124. 2.
ingentem animæ ruinam
adfert. 308. 2. plus no-
cet quam omnes creaturæ.
309. 2. tria mortis genera
intulit orbi. 490. 2. ani-
mæ paralyfin adfert 670.
2. morborum causa. 672.
2. infinitum debitum. 767.
2. quid pariat. 730. 2. sur-
dos reddit. 275. 1. repro-
bationis causa. 304. 2. eius
epitheta varia. 366. 1. cum
lepra similitudo. 274 1.
428. 2. ruina deploranda.
319 2
Peccata ex mera malitia na-
ta odit Deus. 533. 2. sunt
que in spiritum sanctum.
534. 2
Peccata venialia arenæ &
aquæ guttis similia. 742 2
Peccata publica causa puni-
tionis regnorum. 304 2.
initio parua paulatim ma-
gna fiunt. 19. 1. eorum
malitia. 29. 1. nota lepra
est 88. 1. tolluntur co-
gnitione sui ipsius. 102. 1.
ea remittendi potestas tri-
plex. 673. 2
Pectus voluntatis symbolum.
219. 2
Perseuerantibus vita æterna
promissa. 161. 1
Perseuerantia oranti neces-
saria 689. 1. misericordi-
am impetrat 190. 2. eius
encomium. 194. 2. ima-
go. 198. 2. symbolum tur-
tur. 202. 1. eam diabolus
impedit. 691. 1
Persarum mos in dandis con-
silijs. 517. 1
S. Petrus non vult adorari.
130. 1
Pharisæorum iustitia qualis.
147. 2
Philippus Macedo quomodo
mortis memoriam conser-
uarit. 102. 1
Philosophi veteres non po-
tuerunt comprehendere
Christi humilitatem. 437. 1
Pistor Pharaonis quos desi-
gnet. 472. 1
Platonis apophthegma. 622. 1
Plinius de natura conquestus
681. 2
Potentia Dei in aquis se de-
clarat. 304. 1
Polypi natura. 647. 1
Poena inhumanorum. 192
Pontificia dignitas quod sa-
cerdotium par alijs sacer-
doti-

dotibus.
Prædicti pistoris
dactila.
Prælati potestas
sed omnis est. 5
dens lunæ c
Prædicatores mu-
semen mund
460. 1. Vide
tor.
Preces impiorum
gus irritant qu
Pressura gentium
dicij vnde.
Primi parentis t
tus
Principes Ecclesie
culares religi-
des. 363. 1. f
tores. 282. 2.
tificio corrigi
eorum impia
noceat subditi
veritas exosa.
Principia sua homi-
da vte cognosc
Principijs suis nunc
uantur omnia.
Pisiorum societas
Prodigia varia qui-
unt
Præmissa Dei cere-
bilibus confirmat
Prophete iram De-
do exprimunt.
Prospicitas obliui

I N D E X.

- doribus. 448.2 inducit. 726.2
 Pramasij pictoris crudelis in- Proximus in prosperis & ad-
 dustria. 756.2 uersis diligendus. 624.2
 Prælati potestas non honor Prouidentia diuina varijs ra-
 sed onus est. 563. 1. resi- tionibus probatur. 422.2.
 dens lunæ comparatur. 351.1 scalæ Iacob collata. 185.2.
 Prædicatores multi seminant eius symbolum. 307. 1. de
 semen mundi non Dei. ca debitate signum infide-
 460. 1. Vide Conciona- litatis est. 487.2
 tor. re. 700.1
 Preces impiorum Deum ma- Psalmi graduales vnde dicti.
 gis irritant quam placant. 813
 688.1 Pseudopphetarum varia
 Pressura gentium in die in- genera. 122.2
 dicij vnde. 41.1 Phitaci natura. 647.1
 Primi parentis triplex sta- Punio veterum pseudopro-
 tus. 421.2 phetarum. 253.2
 Principes Ecclesiastici & se- Pythagoræ symbolum de in-
 culares religionis custo- gratis. 36. 2. de detracto-
 des. 563. 1. fugiat adula- ribus. 80. 2. improbis.
 tores. 282. 2. quanto ar- 423.2
 tificio corrigendi. 66. 1.
 eorum impietas quantum
 noceat subditis. 19. 1. ijs
 veritas exosa. 65.1
 Principia sua homini notan- Quadruplici persecutioni
 da vult cognoscat. 503.2 subiecta Ecclesia. 312.1
 Principijs suis iuncta confer- Quatuor Dei clauus. 184. 2.
 uantur omnia. 275.1 conditiones laudabiles in
 Proborum societas utilis. oratione. 344.2
 300.1 Quatuor hominum genera
 Prodigia varia quid designa- ineptia ad penitentiam
 runt. 11.1 136.1
 Promissa Dei ceremonijs pu- Quatuor tetrarchiæ regni
 blicis confirmata. 410.1 Iudaici. 143.1
 Prophetæ iram Dei quomo- Quatuor Monarchiæ quæ.
 do exprimant. 31.1 145.1 earum figura, ibid.
 Prosperitas obliuionem Dei descriptio. 729. 2
)( )( )(4 Quat-

INDEX

- Quatuor viæ difficultates. 171. 1. malorum pastorum notæ. 593. 1. ad reipub. felicitatem conducunt. 648. 1
- Quater Christus fleuit 311. 2
- Quinque hæreses circa matrimonium. 242. 1. ornamenta templi Salomonis. 304. 1
- Rabbinorum commentum de ossibus Ioseph patriarchæ. 504. 2
- Rationes ob quas Deus a mandus. 624. 2
- Raziæ Iudæi facinus. 589. 1
- Rhamnui mysterium. 707. 2
- Rebecæ prudentia. 108. 2
- Reges Dei ferui. 761. 2
- Regnum Ecclesiæ cætera vincit antiquitate. nobilitate & magnificentia. 688. 2. cur ita dicatur. 687. 2
- Regnum mundi initio magnam. postea nihil. 375. 1
- Regnum cæleste antecellit cætera rerum abundantia. 688. 2 & robore. 689. 2. legibus & institutis. 690. 2. æternitate. ibid. ob regis nobilitatem. 691. 2
- Regnum duo habet brachia & quæ. 694. 2
- Regna malis artibus quæritur. breui amittuntur. 152. 1. eorum duo genera. 375. 1. euersio. regum crudelitas. 693. 2. calamitas sub impijs regibus. 150. 1
- Rei impossibilis hieroglyphicum. 304. 1
- Religiosi de longè venerunt. 188. 2. non debent iactare annos professionis. 436. 1. eorum duo genera. 189. 2. est date Christo testimonium paupertate & humilitate. 713. 1
- Reliquiarum cultus astruitur. 50. 3
- Rerum secularium studium pios perturbat. 234. 1
- Res naturales extra suum centrum constitutæ sunt inquietæ. 526. 1
- Resurrectio Christi miraculis probata. 550. 1. difficilis creditur. 553. 1. eius variæ causæ & rationes. 525. 1. & seq. figuræ. 540. 1
- Reus prius audiendus quam condemnandus. 263. 2
- Rex meminerit se hominem. 692. 2
- Regiæ stirpis defectus pœna diuina. 151. 1
- Ruinæ vox in scripturis malegis & institutis. 690. 2. gniam vastatione designat. 197. 1
- Ruinæ hominis causa. 251. 2
- Rubus ardens quid designet. 648. 1
- Sabbatius fluvius
- Sabbatum diabolus
337. in dominis
- larum.
- Sacerdotes angeli
- maiores. 236. 1
- angeli dicuntur
- di. 443. 2. horum
- angelis 448. 2
- miles. 443. 2. in
- fendant omnes
81. 2. eorum la
- lis esse a beat
- ria & dignitas
- vicia & defectu
295. 1. ijs honor
- dum docet Chri
442. 2. 46. 3. cos
- etus vult honore
- Salomon tria pet
- Samaritani tres
- Samaritanorum
- stati extremi in
- parata.
- Sampsonis cæcitas
- accommodata.
- Sancti in vita parui
- tem magni. 382. 1
- datur in cælis eo
- passi sunt 633. 1
- malis eximentur
- rum exempla affi
- solationi.
- Sanguis Christi vt
- resurrectionem e
- remanferit.
- Sapiens extremi iudi
- ni. stultus obliui

Sab-

I N D E X.

Sabbaticus fluvius. 537. 2. 1270. 2. verba moderatur. 7 3
 Sabbatum diabolus oderat Sapientes mundi quales circa
 537. 2. in dominicum transf hanc & alteram vitā. 397 2
 latum. 535. 2 Sathanæ nouem filia & quæ.
 Sacerdotes angelis & regibus 333. 2.
 maiores. 296 1. in scripturis Saulis astus in Dauidē 706. 2.
 angeli dicuntur 444. 2. itē Scientia sepe gladius quo De-
 dij. 445. 2. honorantur ab us impugnatur. 401 2 sine
 angelis 448. 2. regibus si- virtute nihil est. 407 2. vir-
 miles. 445. 2. neminem of- tuti sit iuncta. 404. 2.
 fendant omnes defendant. Scipioni cuidam degeneran-
 81. 2. eorum sanctitas qua- nulus detractus. 11 2
 lis esse debeat. 296. 2. potē- Scriptura liber lamentis &
 tia & dignitas. 203. 1 673. 2. carnibus letis refectus. 139 1
 vitia & defectus regendi. Secreta sua nemo aperiat
 295. 2. ijs honorem haben- mundo. 226. 1.
 dum docet Christus. 293. 1. Seminitoris nomen Deo pro-
 442. 2. 463. 3. eos spiritus san- priū. 339. 1. Christo optimē
 ctus vult honorari. 296 1. conuenit. 450 1. titulus ma-
 Salomon tria perosus. 417. 1. ior quam creatoris. 459. 1.
 Samaritani tres in scriptura. Semiramidis reginē epitaphi-
 454. 2. um. 598. 2.
 Samaritanorum calamitas Senes salutem negligētes ma-
 statui extremi iudicii com- gis reprehendēdi quam iu-
 parata. 33. 1. uenes. 416. 1 418. 1.
 Sampsonis cæcitas mundanis Senum stultorum ineptia em-
 accommodata. 617 blemare depicta. 417 1.
 Sancti in vita parui, post mor- Septimi diei vis in agrotis. 8. 1
 tem magni. 381. 1. non recor Sepulchra terra oblivionis
 datur in cælis eorum quæ dicta. 516. 2
 passi sunt 633. 1. omnibus Serui dominis sunt vtiles. 76. 2
 malis exiuntur. 637. 1. eo Serui Dei signum est, libenter
 rum exempla afflictis con- audire verbum Dei. 463. 1.
 solationi. 315 1. Serpētes ceruis salubres. 645 1
 Sanguis Christi vtrum post Signum varia significat 198. 1.
 resurrectionem eius inter- Signa præmittit Deus ante-
 ra remanserit. 547. 1. quam puniat 10. 1. multa in
 Sapiēs extremi iudicii memi- die iudicii apparebunt. 29. 1
 nit, stultus obliuiscitur. 2. 1. extremi iudicii misericor-
 ):( ):(5 diam

truntur. 152. 1.
 o genera. 375. 1.
 regum crude-
 ramitas lab-
 bus. 150 1
 lis hieroglyphi-
 304. 1
 longe venerunt,
 n deperit tacite
 fellious. 436 1.
 uo geneta. 189.
 te Cansio testi-
 paupertate & no-
 715 1
 n culcus altui
 563
 alarium fluvium
 arpat. 234. 1
 les extra suum
 confectur sunt
 526. 1
 Christi miraculis
 550. 1. diffinis
 553. 1. eius variæ
 rationes. 525. 1. &
 140 1
 audiendus quam
 pandat. 63. 2
 erit se hominem.
 692. 2
 is defectus peccata
 151. 1
 in scripturis ma-
 litatione designat.
 197. 1
 minis causa. 251. 2
 ens quid designet.
 643. 1
 S.
 Sab-

INDEX.

- diam designant. 12. 1. *Ægypti perditionem designant.* 1. 1.
Simeon de Christo propheta 193. 1
Simia specula odit & cur. 327. 1
Simonidis dictum. 102. 1 nota-bilis historia. 511. 2
Sithonis Atheniensium ducis præclarum dictum. 335. 2
Socratis in morte constantia. 758. 2
Sol duo significat 24. 1. primò communicat influxus suos vicinioribus 65. 1. 2. eius deliquium tempore Neronis quid portenderit. 10. 1. eclipsis vnde veniat. 23. 1. obsecratio in fine mundi. 21. 1
Solitudinis laus. 374. 2
Solonis lex in otiosos. 358. 1
Somni mala. 360. 1
Somnium æconomi Pharaonis. 239. 1
Speculum cognitionis sui in-signe. 105. 1
Spei simulacrum apud Rom. quale. 149. 1
Spinis comparantur diuitiæ. 476. 1
Spiritus sanctus non pote-rat in terram descende-re nisi Christus carnos petijsser. 654. 1. mundi peccata dijudicat. 659. 1. ostendit extremum iudi-cium instare. 663. 1. doctor veritatis. ibidem. ter de Christo restatus. 707.
 eius diuersa munia. 704. 1. varia nomina. 705. 1. ad eum recipiendum quid ne-cessarium. 710. 1
Stella misericordiæ symbo-lum. 132. 2
Struchio oua intuendo exclu-dit. 590. 1
Superbia omnium vitiorum grauiissimum. 327. 2. com-parata aquilæ 329. 2. in scri-pturis dicta impietas. 333. 2
 febris quartana, 744. 2.

T.

- Templum consilij subterra-neum apud veteres.** 517. 1
Templi Salomonis dignitas. 303. 2. quinque ornamenta præcipua. 304. 2
in Templis multi non dispu-tantes sed eementes & ven-dentes. 233. 1
Temporalia non sunt pereda in oratione. 674. 1
Tentationes initio parvæ. 380. 1
 postea magnæ. 380. 1
Terræ benignitas. 17. 2
Terræ & mare mirabiliū Dei theatrum. 303. 1
Testamentum vtrumq; dua-bus mundi regionibus col-latum. 142. 2
Themistoclis apothegma. 261. 1
Theophrasti apophthegma. 478. 2
Timonis dictum. 337. 1
Tiberij

Tiberij II. Imp. lib.
 pauperes.
 Tiberij Imperatoris n.
 112.
 Tiberius in mortuo
 501
 Tiberius mori
 ces,
 Toparche quale
 Torpedinis astu
 Tres nauitates
 187. 1. præcipua
 status. 237. 1. bo
 rores,
 Tria damnosa, 324
 lia 492. 2. tribu
 Hebreos, 174. 2
 genera, 433. 2. co
 ta. 260. 1. boni
 cellaria, 569.
 pistorū gener
 cutionū gener
 catotū genera
 peratū. 51. 2.
 requiruntur, 71.
 diu requiruntur
 Tiberij. 1. nequitur
 is qui religios
 aspicantur, &
 Tribulatio in fine
 quatuor consi
 Tribulatio est via
 631. 1.
 ignis est.
 ad beatitudinem
 731. 1.
 741. 1.
 patiosa res,

I N D E X.

Tiberij II. Imp. liberalitas in
 pauperes. 18.2
 Titi Imperatoris magnificen-
 tia, 200.2
 Tobias in mortuos benignus
 50.2
 Tonitruo moriuntur bomby-
 ces, 8.1
 Toparchę quales esse debeär,
 424
 Torpedinis astutia, 126.3
 Tres natiuitates mirabiles,
 187.1. präcipui in Ecclesiä
 status. 237.1. boni dispensa-
 tores, 277.2
 Tria damnoſa, 324.2. horribi-
 lia. 492.2. tribunalia apud
 Hebręos, 174.2. leproſorū
 genera, 433.2. cęcorū ge-
 nera. 260.1. bono paſtori ne-
 ceſſaria, 569.1. malorum
 paſtorū genera. 593.1. perſe-
 cutionū genera, 222.2. pec-
 catorū genera mundo im-
 perantiu. 51.2. in teſte vero
 requiruntur, 712.1. ad me-
 diū requirūt 540.1. 600.1
 Tria conuenienter mundus de-
 ſus qui religioſam vitam
 aſpiciantur, & quę, 225.1
 Tribulatio in fine mundi in
 quatuor conſiſtit. 35.1
 Tribulatio eſt via in cælum,
 631.1.
 ignis eſt. 647.1
 ad beatitudinem conducit
 7.8.1.
 ſignum beneuolentię eſt,
 714.1.
 pretioſa res, 715.2
 theſaurus Dei, 716.725.1. ad
 Deum nos ducit, 40.3. De-
 um quęrere cogunt, 725.2
 miniſtra diuinę miſericor-
 dię, 36.3. quibuidam ſan-
 cta vita quibuidam mors. 39.2
 645.1. nunquam mundo
 exulat, 80.3. ſemen glorię,
 82.3 ſimilis fornaci, 648.
 649.1.
 virgę Moſis. ibid.
 maritubro, 650.1.
 turbini, 54.1
 fluctibus dilunij, 55.1
 iuſtorum breuis eſt & con-
 ſolatio diuturna. 632.1. tor-
 renti ſimilis. 634.1. eius vti-
 litas varia. 34.3. encomium
 720.1.
 Tuba ſignum regię maiſtatis
 39.1.
 Tuba horribilis omnes ante
 thronum Dei conuocabit,
 38.1. non erit tamē vera ta-
 ba. 39.1
 Turcę ſeipſos noſſe ſtudent,
 103.1.
 Turtur perſeuerantię ſymbo-
 lum. 202.1
 V.
 Vana gloria quāta peſtis, 267
 1.340.2. baſiliſco compara-
 ta. 269.1. item amygdalo.
 ibid.
 Vaſa aurea iuſtos, ſicilia ma-
 los deſignat. 343.1
 Venatoribus concionatores
 comparati. 7.1
 Veneris imago qualis, vbi, 52.1
 Vent

I N D E X.

Venti tribulationum in the-
sauro Dei. 52.1.
Ventorum utilitas. 53.1
Verbum Dei vile apparet.
385.1. auditu dignum, & au-
ditum multum prodest.
460.1. comparatur varijs re-
bus in scriptura 443.1. for-
mosa mulieri pigmea ab-
horrenti 386.1. securi. 444.
1. fermento & gladio 4.6.1.
tuba. 479.1. malleo 480.1.
eius. vis. 208.2. eo delectari
bonum signum. Ibid.
Veritas obiectum intellectus.
2.3.
Verus amicus semper adest a-
mico. 319.1.
Vestium ornatus stultitia si-
gnum. 97.1.
Vetula dictum in cytharæ-
dum. 37.1.
Vocatio non sufficit ad salu-
tem. 455.2.
Voluntas nostra via Dei est.
169.1. bona an ad animæ sa-
lutem sufficiat. 217.2. non
sufficit sine operibus. 219.2.
Voluntas cætrum peccati est.
388.2.
Vox Dei in iudicio qualis 33.1
Via Christiani meditatio.
174.1.
Viarum duo genera in mun-
do. 361.1.
Viduarum curam Deus ha-
ber. 522.2.
Viduitas argento, virginitas
auro comparatur. 234.1.
Victoria sine sanguine pasta
gloriosior. 517.1.
Virtutes constrictæ tenentur.
vitia dominantur. 72.1.
Virtutes tegendæ. 339.2.
Virtutis emblemata. 127.
Virtus sola in connubijs spe-
ctanda. 250.1.
Victimas cauda & auribus
truncas sibi Deus offerri
vetat. 461.1.
Villa homini à Deo data.
262.2.
Vinum mundi turbidum. 236.1.
Visiones Ezechielis & Ioan-
nis expositæ. 182.2.
Vita nihil est. 224.2. somni-
um. 612.1. hominis varijs
malis permixta 205. media
inter cælum & infernum.
204.1. similis horto, sponsæ.
208.1. agro Evangelico. ib.
mari comparata. 206.1.
Vitio careat qui alium arguit.
541.2.
Vitulus & bos laboris sym-
bolum. 581.1.
Vrbes theatra fortunæ 206.2.
Vrbes refugij in potestate Le-
uitarum. 775.1.
Vrbi duæ proprietates. 307.2.
eius industria cum capitis
grauedine laborat. 11.3.
Vulnera Christi appellantur
foramina, cornua, fontes,
&c. 548. 549.1. cur ab ipso
retenta. 551. 558.1. spem no-
stram confirmant. 555.1.
Vulpis apologus hæreticis
accom-

accommodatur.
Vxor viri anima.
Vxor pestilens, in-
Vzores impiæ m-
ruinæ.
Vxorum est ma-

X
Xenocratis

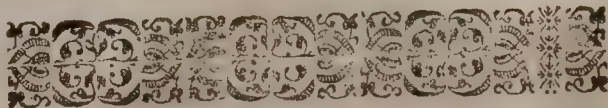

INDEX.

accommodatus. 232.2. 2.
 Vxor viri anima. 246.1
 Vxor pestilens, infernus. 251.1. Zachariæ propheta visio ex-
 Vxores impiæ maritis causa ponitur. 271.2
 ruina. 251.1. Zelus Ioannis Baptistæ erga
 Vxorum est maritos colere. salutem animarum. 77.1.
 192.1. Davidis erga subditos.
 X. 361.2 Pauli. 362.2.
 Xenocratis apophthegma. Zuinglius hæresarcha pessi-
 76.2. mus piscator. 128.2

INDEX

INDEX LOCORVM

SCRIPTVRAE, QVAE HOC

VOLVME EXPLICAN-

T V R.

Genesis.

- CAP. 1.** **I**n principio creauit Deus caelum & terram. 6. 1
 Fiant luminaria in firmamento caeli, ut sint &c. 20. 1
 1. Diuisit lucem à tenebris. 7. 1
 4. Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. 163. 2
 19. In monte saluum te fac. 671. 1
 48. Do tibi partem unam extra fratres tuos, quā tuli 404. 1
 49. Non aufertur sceptrum de Iuda &c. donec veniat, &c. 143. 1

Exodi.

- CAP. 3.** **V**adam & videbo visionem hanc magnam, 485. 1
 3. Ne appropinques huc, solue calceum, &c. 53. 2
 16. Colligat unusquisque ex eo quantum sufficit, &c. 45. 2
 19. Qui tetigerit montem, morte morietur, 469. 1
 29. Sumes quoque pectusculum de ariete. 219. 2
 30. Surte tibi aromata aequalis ponderis, & cum in ten. 178. 1
 34. Signa faciam quae nunquam visa sunt super terrā, 20. 1

Leuitici.

- CAP. 11.** **Q**uod ambulat super manus ex cunctis animantibus, &c. 59. 2
 13. Omni tempore quo leprosus est & immundus, solus hab. 277. 1
 14. In purificatione eius sumet duos passeret, 287. 1
 19. Non seris agrum diuerso semine. 38. 1

Numeri.

39. Cur facinas reueraſtis? nonne ista sunt, &c. 73. 2
 Deute-

16. Non plar
 &c.
 20. Si quis
 30. Dices p

43. Reuer
 30. Puer d

24. Ego sum
 497. 1

2. Filiu qu
 6. Omnis
 579
 10. Dua ma

2. Patern

3. Antefora

4. Pondera
 uoca d

8. Tygris peri

9. Qui gradit

10. Laus imp

607. 1

10. Interrogat

15. Sicut vix q

22. Nubes la

26. Gigantes g

41. Sub ipso er

INDEX.

Deuteronomij.

16. Non plantabunt lucum & oxonem arbores iuxta altare, &c. 477.1

20. Si quis est, qui edificavit domum novam, & non dedicavit. 52.2

30. Duces per singulas turmas audiente exercitu, &c. 136.1

I. Regum.

43. Reversere fili mi & dormi, 226.1

30. Puer Aegyptius ego sum, servus viri Amalechita, 91.1

II. Regum.

24. Ego sum qui peccavi, isti qui omnes sunt quid fecerunt, 497.1

III. Regum.

2. Filiis quoque Berzellai reddis gratiam, &c. 289.2

6. Omnes parietes templi per circumum sculpsit, &c. 579.1

10. Dua manus hinc atque inde tenentes sedile. 751.2

IV. Regum.

2. Pater mi pater, currus Israel & auriga eius. 584.1

II. Paralipomenon.

3. Ante fores templi fecit Salomon duas columnas. 12.2

IV. Esdra.

4. Pondera mihi ignis pondus, mensura statum venti, &c. nota diem qui praeterit, 179.1

Iob.

8. Tygris perit quod non haberet escam, 15.3

9. Qui graditur super fluctus maris, 303.1

10. Laus impiorum brevis est, & gaud. hypocrita, &c. 607.1

10. Interroga iumenta & docebunt te, volatilia. 15.2

15. Sicut vir qui paratur ad gyrum, 637.2

22. Nubes latitulum eius, nec nostra considerat. 3.1

26. Gigantes gemunt sub aquis. 565.1

41. Sub ipso erunt radij solis. 79.3

Psalorum.

4. Filij

I N D E X.

4. Filij hominum ut quid diligitis vanitatem & quaru- tu mendacium.	625. 2
5. Mane astabo tibi & videbo.	691. 1.
5. Sepulchrum patens est guttur eorum.	25. 1
9. Non est Deus in conspectu eius, inquinata &c.	6. 1
9. Converterantur in infernum omnes qui obliuisc. Deum	298. 1
9. Sedisti super thronum qui iudicas iustitiam.	662. 1.
11. Elongata domini argentum igne examinatum &c.	241. 2
13. Omnes declinauerunt, simul inuiles facti sunt.	763. 2
17. Ascendit super Cherubin & volauit &c.	487. 1
18. Si mei non fuerint dominati tunc &c.	7. 30
20. Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis.	366. 2
21. Erue a fratre Deus animam meam.	652. 1
24. Tribulationes cordis mei dilatatae sunt.	54. 1
37. Rugiebam à gemitu cordis mei.	688. 1
37. Dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum non est meum.	398. 2
38. Diuites egerunt & esurierunt.	57. 2
39. Reuela Domine viam tuam.	346. 2
44. Myrrha & gutta & cassia à vestim. tuis &c.	258. 2
44. Omnis gloria filiae regis ab intus &c.	402. 1
48. Cur timebo in die mala, iniquitas calcanei &c.	66. 2
50. Auerte faciem tuam à peccatis meis.	42. 1
50. Spiritu principali confirma me.	198. 2
57. Sicut cera quae fluit auferentur, supercecidit ignis, &c.	26. 1
58. Deus ostendit mihi super inimicos meos &c.	65. 3
59. Aures autem perfecisti mihi.	403. 1
62. Virum iniustum mala capient in interitum.	27. 2
67. Pluuiam voluntariam segregabis Deus &c.	443. 1.
67. Praeueniunt principes coniuncti psallentibus.	389. 1
70. Introibo in potentias domini &c.	134. 1
70. Donec annunciem brachium tuum generationi, &c.	188. 1
71. Erui firmamentum in terra in summis montium.	296. 1
72. Quia zelauis super iniquos &c.	34. 1
72. Velut somnium surgentium, domine &c.	612. 1
74. Cum accipero tempus, ego iustitias iudicabo.	42. 1
75. Dormierunt somnium suum & nihil inuenerunt vti diuites &c.	612. 1. 474. 1.

76. An-

76. Anticipauerunt v-
76. In mari via tua &c.
79. Ne irasus bassis an-
81. Quoniam tacui in m-
81. Custodi animam m-
87. Nuncquid cognosceat
88. Tu dominare pote-
94. Mirabiles elatione-
100. Misericordiam &c.
Oculi mei ad fide-
102. Oratio eius fiat in-
103. Sol egrediens occasu-
111. Luculentus homo qu-
114. Declinantes autem
118. Nam & testim. tu
Bonitatem & disc-
Animam meam in ma-
Quam dulcia fameli-
La iussu si actionibus
Omnis conuictio
Ad omnia manda-
Mirabilis est sem-
Et adorabo ego super a-
122. Sicut oculi seruantur
125. qui seminant in lac-
134. qui producti ventos
138. Nihil autem nimis
141. Sicut Dominus vn-
P-
1. Inclinata est ad me
7. Dominus possedit m-
12. Diu peger leo est fo-
14. Ne desideres de aliu-
21. Noli esse in conuinc-
30. Quia ubi sunt mini-
648. 1.

INDEX.

76. Anticipauerunt uigilias oculi mei.	691.1
76. In mari uia tua & semita tua &c.	304.1
79. Ne iradas bestiis animas confitentium tibi.	305.2
81. Quoniam tacui in ueterauerunt ossa mea.	370.2
85. Custodi animam meam quoniam sanctus sum.	329.1
87. Nunquid cognosce in tenebris mirabilia tua.	317.2
88. Tu domine potestas in maris &c.	331.1
92. Mirabiles elationes maris.	131.1
100. Misericordiam & iudicium tantabo tibi Domine.	748.2
Oculi mei ad fideles terra &c.	334.1
102. Oratio eius fiat in peccatum.	369.2
103. Sol cognoui occisum suum.	495.1
111. Lucens homo qui in seculum & commodat.	288.2
114. Declinantes autem in obligationes adducet &c.	767.2
118. Nam & testim. tua mercedio mea est.	177.1
Bonitatem & disciplinam & scient. doce me.	406.2
Anima mea in manibus meis semper.	78.1
Quam dulcia faucibus meis eloquia tua.	177.1
In iustis actionibus tuis meditabor.	177.1
Omnis consummatione. uide finem.	610.2
Ad omnia mandata tua dirigebar &c.	343.2
Mirabilia testim. tua, ideo scrutata est ea &c.	181.1
Labor ego super eloquia tua, sicut qui in spol.	109.2
122. Sicut oculi seruorum in manibus dominorum &c.	394.1
125. Qui seminant in lachrymis in exultat. metent.	643.1
134. Qui producit ventos de thesauris suis.	32.1
138. Mihi autem nimis honorati sunt amici tui &c.	715.2
144. Suauis Dominus uniuersis, & muer. &c.	179.2

Proverbiorum.

2. Inclinata est ad mortem domus eius. &c.	71.2
8. Dominus possedit me ab initio uiarum tuarum.	21.1
12. Di ut pger leo est foris, in medio platcarum. &c.	318.1
23. Ne desideres de ciuibus eius in quo est panis mendacij.	610.1
23. Noli esse in consuiui potatorum, neque comedas cum his carnis.	76.2
30. Quia uobis sunt minima terra, & ipsa sunt sapientiora &c.	648.1

Canticorum.

1. 1. 1. 1.

3. Ofm.

I N D E X.

1. Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt vbera Ec. 52
In odorem unguentorum tuorum exivimus. 257.2
Murentulas aureas faciemus tibi vermis. arg. 407.2. 753.2.
27.3
Nolite me considerare quia fusca sum Ec. 350.1
Si ignoras te 6 pulcherrima inter mulieres egredere Ec. 104.
2. Ecce iste venit saliens in montibus Ec. 490
Columba mea in foraminib. petra Ec. 545. 548
Ordinavit in me charitatem. 412.2
Dilectus meus mihi & ego illi, qui pascitur inter lilia. 682.
1. Adiuvo vos filie Ierusal. par capreas ceruo/quo camp. Ec. 519.1
4. Sicut Turris David collum tuum mille clypeos pend. 81.2
Sicut fragmenti mali pulvis genae tuae. 345.1
Quoniam pulchre sunt mammae tuae pulch. sunt vbera Ec
621.2
5. Dentes tui sicut grex ovium quia ascend. de lauro cro. 89.1
Species eius ut Libani. 434.
Crura eius columba marmorea, quia fundata sunt Ec. 263.2
7. Come capitis tui sicut purpura regis Ec. 493.1
Statura tua assimilata est palma. 550.
Collum tuum sicut turris eburnea. 110.0
Guttur tuum sicut vinum optimum. 274.1. & seq
Mandragora dederunt odorem suum. 259.2
11. Pone me ut signaculum super cor tuum Ec. 402.1. 121.1
Fortis est ut mors dilectio Ec. 622.2
Quid faciemus sorori nostrae in die quando alloquenda est. 52.3
Ecclesiastici.
3. Oleum de capite tuo non deficiat. 3.2
4. Ego quasi vitis fructificavi suavit. odoris. 258.1
5. Non enim facis recordabitur dierum vita sua, et quod Ec.
616.1
9. Ras faciei facili in domum proximi sui. 274.2
10. Cor sapientie in dextera illius, & cor scilicet in sinistra. 2.1
Est malum quod vidi sub sole, vidi servum in equis. Ec. 132.2
12. Memento creatoris tui in diebus iuventutis tue. 26. 212.1
21. Qui aedificat domum impedijs alienis, quasi qui colligit Ec
463.2
24. Sicut cinnamomum & balsamum aromatizans Ec. 253.1
26. Gra

26. Gratia super gratia
28. Verbum tuum facies
39. Et ipsi inquam

3. Vestimentum tuum
5. Basia sunt mortui
8. Sumes librum &
9. Parnulus natus

564.1

14. Deradica colubum

16. Emitte agnum de

22. Et dabo clauem

24. Non bibent vinum

Formido & foue

701.2

Erit esca luna &

43. Seruire me facisti

11. Filii mei, ego posui

terra.

60. Qui sumi isti qu

61. Omnes isti qu

ma Ec.

2. Virgam vigilante

A a a Domine ne

19. L. u. a malitia cor

21. Terra terra audi v

23. Nunquid non ver

48. Maledictus qui fa

hibet gladium

1. Bonum est viro cum

ita.

1. Tuius eorum & p

Flant pedes eorum

Et nunquidq; cor

INDEX.

26. Gratia super gratiam mulier sancta & pudorata. 352.1
 28. Verbis tuis facies stateram, & frans ori tuo. 83
 39. Et ipse tanquam imbres multos eloquia sapientia sua. 444.1

Esaiæ.

3. Vestimentum tibi est princeps esto noster. 380.1
 5. Facta sunt morsicina eorum quasi stercore. 272.1
 8. Sumes librum & scribes in eo stylo hominis. 453.1
 9. Parvulus natus est nobis, cuius princip. super hum. eius. 494.

564.1

14. De radice colubri egredietur regulus. 380.1
 16. Emitte agnum domina dominatorem terra. 387.1
 22. Et dabo clavem domus David super hum. eius. 564.1
 24. Non bibent vinum, amara erit potio bibentibus illam. 224.1
 Formido & fovea & laqueus super te, qui habitator &c.

701.2

Erit osiet luna & confundetur sol. &c. 27.1

43. Servare me facisti in peccatu tuo. 30.1
 51. Fili mi, ego posui verba mea, ut cum illis plantas celos in terra. 450.1
 60. Qui sunt isti qui ut nubes volant. 71.1
 61. Omnes isti qui viderint eos, cognos. eos, quia isti sunt semen &c. 341.1

Ieremiæ.

1. Virgam vigilantem ego video. 359.1
 A a a. Domine nescio loqui. 137.1
 19. L:ua à malitia cor tuum ut salua fias. 297.1
 22. Terra terra audi verbum Domini. 475.1 60.2
 23. Nunquid non verba mea sunt quasi ignis &c. 386.1 480.1
 48. Malidictus qui facit opus Domini fraudulentem, & qui pro-
 hibet gladium suum à sanguine. 387.1 242.2.

Threnorum.

3. Bonum est viro cum portaverit iugum Domini ab adolescen-
 tia. 212.1

Ezechielis.

1. Facies eorum & penna eorum extenta desuper. 172.1
 Planta pedis eorum ut planta vituli. 518.1
 Et unumquodq; eorum coram facie sua ambulabat. &c. 197.2
) ( ) ( ) ( )
 9. Sumus

INDEX.

5. Sume tibi gladium acutum & capillos rade &c. 281.2
 7. Et ornamenta monilium suorum in superbiam pos. 27.3
 42. Ab hoc templo aqua egrediuntur & usque ad mare &c. 716.1
 46. Porro qui ingreditur per viam porta meridiana, egredietur per viam porta aquilonarum &c. 258.1.

Danielis.

7. Videbam in visione mea nocte, & ecce quatuor venti caeli pugnabant. 78.3

Osea.

7. Comederunt extranei robor eius & ipsa ignoravit. 472.1.

Amos.

1. Super tribus scalaribus stabo &c. & super quartum &c. 55.3
 8. Occidet sol in meridie. &c. 22.1.

Michea.

5. Et suscitabimus super eum pastores, & octo primates viros. 569.1.

Habacuc.

3. In medio annorum notum facies. 340.1
 Egre dietur diabolis ante pedes eius. ante fac. eius &c. 491.1
 Viam fecisti in mari equis tuis &c. 306.1.

Ioel.

1. Residuum cerucae comedit locusta &c. 428.2.

Zacharia.

4. Et ecce candelabrum aureum totum, & lampas &c. 644.2
 11. Assumpsit mihi duas virgas, unam vocavi &c. 13.1
 Assumetis et vasa pastoris stulti. 564.1.

Ex nouo Testamento.

Matthaei.

3. Iam securis ad radicem arborum posita est. 444.1
 11. Regnum caelorum vim patitur. 400.1
 Diserte à me quia in eis, am & hum. corde. 351.2
 15. Non est bonum sumere panem filiorum &c. 652.1
 16. Vos autem quem me esse dicitis. 616.1
 17. Si hab. fidem sicut granum sinapis. 384.1
 20. Nescitis quid petatis. 401.1
 25. Inuit.

85. Inuitem seruorum.

4. Quanta audiuistis.

651.2

9. Pulpes foueas ha.

10. Qui vos audistis m.

12. Qui putat est.

5. Pater meus usque.

3. Nemo potest uenire.

In patet uelut.

7. Nondum eras spiritus.

654.1

14. Pater maior me est.

18. Regnum meum non.

2. Quia Deus suscitauit.

8. Si secundum carnem.

Et aternu aternu.

Oprauit ananiam.

11. Tu autem cum o.

A.

1. Non predicamus legem.

lum gentibus a.

Quia stulti sunt m.

A.

11. Emulor vos Dei.

12. Virtus in infirmis.

4. Quando uenit plerumque.

6. Dum tempus habetis.

1. Per crucem interfecti.

6. Per omnem orationem.

in omnibus iuramentis.

INDEX.

25. Inutilem seruum projicite in tenebras exter. 245.2.

Luca.

4. Quanta audimus facta in Capharnaum, fac hic &c. 651.2

9. Vulpes foveas habent, & voluc. cœlinidos. 602.2

10. Qui vos audit me audit. 445.2

12. Quia putas est fidelis seruum & prudens. 455.1.

Ioannis.

5. Pater meus usque modo operatur, & ego operor. 362.2

5. Nemo potest venire ad me nisi Pater meus &c. 363.2.373.2
In peccatis vestris moriemini. 494.2

7. Nondum erat spiritus datus, quia Iesum nondum erat glorif. 654.1

14. Pater maior me est. 542.1

18. Regnum meum non est de hoc mundo. 373.1

Actorum.

2. Quam Deus suscitavit solus & ceteris inferni. 325.1.

Ad Romanos.

8. Si secundum carnem vixeritis moriemini. &c. 613.1

Fraternitatem charitatis invicem diligentes. 638.2

Opravi anathema esse à Christo pro fratribus meis. 661.1

11. Tu autem cum oleas es, inserui es &c. 434.1

Ad Corinth. I.

1. Nos predicamus Iesum & crucifixum, Iudaeis scandalum gentibus autem stultitiam. 374.1

Quia stulti sunt mundi elegit Deus. 375.1

Ad Corinth. II.

11. Emulor vos Dei amulatione. 635.2

12. Virtus in infirmitate perficitur. 627.1.

Ad Gallatas.

4. Quando venit plenitudo temporis misit Deus &c. 154.1

6. Dum tempus habemus operemur bonum. 275.2.

Ad Ephesios.

2. Per crucem interficiens immunitas in seipso. 543.1

6. Per omnem orationem & observationem &c. 667.1

Le omnibus surdentes scutum fidei, ut possitis &c. 68.2.

3

Ad

INDEX.

Ad Timotheum. I.

2. Unus est mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus. 540. 1.

Iacobi.

2. Misericordia super exaltat iustum. 4. 1.

Ioannis. I.

2. Omne quod est in mundo aut est concupiscentia car. &c. 51. 2

Epistola Iude.

- Prophetavit de his septimus ab adam Enoch. 7. 1.

Apo calypsis.

1. Vox illius tanquam vox aquarum multarum. 444. 1
Et in medio septem candelabrorum aur. similem &c. 182. 2
4. Adorauerunt viventem in secula seculorum, mittentes &c. 3, 6. 2
Et qui sedebat similis erat aspectu lap. iaspidis. 181. 2
9. Et similitudines locustarum similes equis. &c. 86. 1
Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars &c. 492. 2
13. Vidi de ore draconis & de ore bestie &c. 76. 3
16. Quartus angelus effudit phialam suam. 172. 2
17. Mater fornicationum & abominatorum terra. 61. 1.

FINIS.

sono Christum in
540.1.

4.2.

placencia car. Ec.

och. 7.2.

um. 444.1

miat Ec. 182.2

um, mittere Ec.

bidu. 181.2

u. Ec. 86.1

Ec. 492.2

76.3

172.2

1077.4 61.1

DOM

POST

Estote misericordes
Luc. 6.

Egimus
mundi
rerum
magna
qua c

in hunc mundum v
aeternam aeterni su
rates memoriam,
suarum opus in ter
maginem & similitu
mirum archetypo
xemplari in calis p
imago, humanitati
collocaretur. Non s
ticis sponso fuit, in
inclusam gestari, at v
lectionem manifesta
ut signaculum super
figuris! Primum p
vehemens Amant
pexerunt, quam vt
militudinem Dei se
dem natura & origi
proinde imitaretur.

Dom. tom. 2.

DOMINICA PRIMA

POST PENTECOSTEN.

Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.
Luc. 6.

I Eginus in Genesi, infinitum illum
mundi opificem, & omnipotentem *Genes. 2.*
rerum omnium conditorem Deum,
magna illa & verè admirabili die,
qua cuncta è nihilo condidit, atque
in hunc mundum velut in scenam produxit, quò
æternam æterni sui nominis in perpetuas æterni-
tates memoriam, ac luculentum aliquod manuum
suarum opus in terra relinqueret; hominem ad i-
maginem & similitudinem suam condidisse: vt ni-
mirum archetypo ipso ac genuino, diuinitatis e-
xemplari in cælis permanente, figura eius atque
imago, humanitati nostræ insculpta, hîc in terris
collocaretur. Non satis deinde amanti illi in Can- *Cant. 8.*
ticis sponso fuit, imaginem suam à dilecta cordi
inclusam gestari; at voluit, quò magis illa suam di-
lectionem manifestaret, vt eam ipsam poneret ve-
lut signaculum super brachium suum. O mysteria,
& figuras! Primum profectò illud creationis opus,
& vehemens Amantis huius dilectio non aliò re-
spexerat, quàm vt homo, viso ad imaginem & si-
militudinem Dei secundum esse, quemadmo-
dum natura & origine, ita & operibus cum quàm
proximè imitaretur: vt item anima, quæ illius
Dom. tom. 2. A sponsa

sponsa est, duplicem imaginem eius in sese complecteretur; vnam quidem intrinsecus in animo, qua perfectè eum diligit, alteram verò super brachium (per quod actiones designantur humanæ) qua in omnibus suis eum operibus quàm proximè imitetur ac referat. Ita vt, quemadmodum ipse Deus totius consolationis & pater misericordiarum est; nos, qui creatura & opus manuum eius sumus, in proximum etiam misericordes simus; quemadmodum iustus & verax in omnibus iudicijs suis, eamdem nos iustitiam ac veritatem imitemur; quemadmodum in dimittendo facilis, iniuriarumque in se admissarum statim obliuiscitur, nos cum inimicis nostris in gratiam quamprimum redeamus. Docet nos hoc hodiernæ diei Euangelium, quod in eo potissimum versatur, vt nos misericordiam iniuriarum obliuionem, liuoris atq; maleuolentiæ fugam doceat; quod & ipse hac concione pro viribus docere conabor. Quod vt pro dignitate fiat, & ambo officio fungamur, vos in audiendo, ego in dicendo; vnanimi suffragio Spiritus sancti gratiam, idque auxilio intercessionis gloriosissimæ Virginis Mariæ, quam proinde consueta salutatione compellabimus, inuocemus.

A V E M A R I A.

Magnum illud Episcoporum decus, antiquitatisc; archium Isidorus, qui abhinc mille circiter annis, Imp. Heraclij temporibus in Ecclesia floruit, in Etymologico suo disquirens quidnam esset Misericordia, in hunc tandem modum eam definiit: *Misericors à compatiendo aliena miseria vocabulum sortitus est: & hinc appellatur miseria, quod miserum cor faciat dolentis alienam miseriam.* Ioannes Damascenus eadem de re agens, ait Misericordiam, piam quamdam esse ex malis alterius tristitiam,

aut

Lib. 10. E-
ym.

aut potius virtutem
ex eo quod nos in
spiritus tranquilli-
tatis turbine agi-
in scholis verò
pellatur virtus,
proximiq; miseri-
omniq; ratione ci-
dit. Adeò vt miseri-
dam cordis miseri-
Thomas asserunt,
nostro cor de cip. i. fto.
am, in quantū cordi-
mi in malis alterius
hæc enim in Deum
rum leuamen miseri-
ana sunt, qui nimis
rit. At in homine
certissimum est, tu
doleat ac contristari
eidem succurrere fa-
Cum igitur in ho-
possit, omnes nos e-
stas voluit; vtq; om-
plurimis in sacra scri-
dauit. In primis in Ec-
Oleum de capite tuo non
missenus exponens,
Misericordiam. nan-
supernatas, ita & mi-
tes caput effert, sese
in regno spirituali
omnes velut princip-
Vult autem, hoc oleum
benauctor & sua for si

DOMIN. I. POST PENTEC. 3

aut potius virtutem, quæ nobis dolorem ingerat ex eo quod nos in mundi huius mari nauigantes prosperitatis tranquillitatisq; Zephyro, ceteris aduersitatis turbine agitatiss, vtamur.

In scholis verò Theologicis misericordia ap-
pellatur virtus, qua quis alterius malis condolet, dicitur defini-
proximiq; miseris non secus ac proprijs trahitur, tio.
omniq; ratione eidem succurrere & auxiliari cōten-
dit. Ad eò vt misericordia nihil sit aliud quàm quæ-
dam cordis miseria, vel, vt Augustinus, & cū eo D.
Thomas asserunt, *Misericordia est aliena miseria in*
nostro corde cōpassio. Vnde colligere est, misericordi-
am, in quantū cordis compassionē, tristitiamq; ani-
mi in malis alterius significat, in Deo non reperiri;
hæc enim in Deum cadere nequeūt, quāuis afflictio-
rum leuamen miserorumq; restitutio ipsi quotidi-
ana sint, qui nimirū omni ijs loco & tēpore succur-
rit. At in homine hæc semper & ubiq; locū habere
certissimum est, tum in eo quòd malis alterius con-
dolet ac contrahitur, tum verò quòd pro viribus
eidem succurrere satagat.

Cum igitur in hominē diuina hæc virtus cadere
possit, omnes nos eandem exercere diuina maie-
stas voluit; vtq; omnibus illius amorem ingereret,
plurimis in sacræ scripturæ locis eandem cōmen-
dauit. In primis in Ecclesiastico ait Spiritus sanctus,
Oleum de capite tuo non deficiat. quod Eusebius E-
missenus exponens, per oleum hic designari putat
Misericordiam. nam vt oleum ceteris liquoribus
supernatat, ita & misericordia inter ceteras virtu-
tes caput effert, seseque extollit. Ipsa siquidem
in regno spiritali est regina, eamque virtutes
omnes velut principem ac dominam venerantur.
Vult autem, hoc oleum perpetuū esse, vt homini-
bus auctor & suador sit, semper vt opera misericor-
diæ

Vulgata

Misericor-

tio.

Angustinus, & cū eo D.

Thomas asserunt,

Misericordia est aliena miseria in

nostro corde cōpassio.

Vnde colligere est,

misericordi-

am, in quantū cordis

compassionē, tristitiamq;

animi in malis alterius

significat, in Deo non

reperiri;

hæc enim in Deum

cadere nequeūt,

quāuis afflictio-

rum leuamen miserorumq;

restitutio ipsi quotidi-

ana sint, qui nimirū

omni ijs loco & tēpore

succurrit.

At in homine hæc

semper & ubiq; locū

habere certissimum

est, tum in eo quòd

malis alterius con-

dolet ac contrahitur,

tum verò quòd pro

viribus eidem succur-

rerere satagat.

Cum igitur in hominē

diuina hæc virtus

cadere possit, omnes

nos eandem exercere

diuina maie-

stas voluit; vtq; om-

nibus illius amorem

ingereret,

plurimis in sacræ

scripturæ locis eandem

cōmendauit.

In primis in Ecclesiastico

ait Spiritus sanctus,

Oleum de capite tuo non

deficiat. quod Eusebius

Emissenus exponens,

per oleum hic designari

putat Misericordiam.

nam vt oleum ceteris

liquoribus supernatat,

ita & misericordia inter

ceteras virtutes caput

effert, seseque extollit.

Ipsa siquidem in

regno spiritali est regina,

eamque virtutes omnes

velut principem ac

dominam venerantur.

Vult autem, hoc oleum

perpetuū esse, vt homi-

nibus auctor & suador

sit, semper vt opera

misericordiæ

Angustinus, & cū eo D.

Thomas asserunt,

Misericordia est aliena miseria in

nostro corde cōpassio.

Vnde colligere est,

misericordi-

am, in quantū cordis

compassionē, tristitiamq;

animi in malis alterius

significat, in Deo non

reperiri;

hæc enim in Deum

cadere nequeūt,

quāuis afflictio-

rum leuamen miserorumq;

restitutio ipsi quotidi-

ana sint, qui nimirū

omni ijs loco & tēpore

succurrit.

At in homine hæc

semper & ubiq; locū

habere certissimum

est, tum in eo quòd

malis alterius con-

dolet ac contrahitur,

tum verò quòd pro

viribus eidem succur-

rerere satagat.

Cum igitur in hominē

diuina hæc virtus

cadere possit, omnes

nos eandem exercere

diuina maie-

stas voluit; vtq; om-

nibus illius amorem

ingereret,

plurimis in sacræ

scripturæ locis eandem

cōmendauit.

In primis in Ecclesiastico

ait Spiritus sanctus,

Oleum de capite tuo non

deficiat. quod Eusebius

Emissenus exponens,

per oleum hic designari

putat Misericordiam.

nam vt oleum ceteris

liquoribus supernatat,

ita & misericordia inter

ceteras virtutes caput

effert, seseque extollit.

Ipsa siquidem in

regno spiritali est regina,

eamque virtutes omnes

velut principem ac

dominam venerantur.

Vult autem, hoc oleum

perpetuū esse, vt homi-

nibus auctor & suador

sit, semper vt opera

misericordiæ

Angustinus, & cū eo D.

Thomas asserunt,

Misericordia est aliena miseria in

nostro corde cōpassio.

Vnde colligere est,

misericordi-

am, in quantū cordis

compassionē, tristitiamq;

animi in malis alterius

significat, in Deo non

reperiri;

hæc enim in Deum

cadere nequeūt,

quāuis afflictio-

rum leuamen miserorumq;

restitutio ipsi quotidi-

ana sint, qui nimirū

omni ijs loco & tēpore

succurrit.

At in homine hæc

semper & ubiq; locū

habere certissimum

est, tum in eo quòd

malis alterius con-

dolet ac contrahitur,

tum verò quòd pro

viribus eidem succur-

rerere satagat.

Cum igitur in hominē

diuina hæc virtus

cadere possit, omnes

nos eandem exercere

diuina maie-

stas voluit; vtq; om-

nibus illius amorem

ingereret,

plurimis in sacræ

scripturæ locis eandem

cōmendauit.

In primis in Ecclesiastico

ait Spiritus sanctus,

Oleum de capite tuo non

deficiat. quod Eusebius

Emissenus exponens,

per oleum hic designari

putat Misericordiam.

nam vt oleum ceteris

liquoribus supernatat,

ita & misericordia inter

ceteras virtutes caput

effert, seseque extollit.

Ipsa siquidem in

regno spiritali est regina,

eamque virtutes omnes

velut principem ac

dominam venerantur.

Vult autem, hoc oleum

perpetuū esse, vt homi-

nibus auctor & suador

sit, semper vt opera

misericordiæ

Angustinus, & cū eo D.

Thomas asserunt,

Misericordia est aliena miseria in

nostro corde cōpassio.

Vnde colligere est,

misericordi-

am, in quantū cordis

compassionē, tristitiamq;

animi in malis alterius

significat, in Deo non

reperiri;

hæc enim in Deum

cadere nequeūt,

quāuis afflictio-

rum leuamen miserorumq;

restitutio ipsi quotidi-

ana sint, qui nimirū

omni ijs loco & tēpore

succurrit.

At in homine hæc

semper & ubiq; locū

habere certissimum

est, tum in eo quòd

malis alterius con-

dolet ac contrahitur,

tum verò quòd pro

viribus eidem succur-

rerere satagat.

Cum igitur in hominē

diuina hæc virtus

cadere possit, omnes

nos eandem exercere

diuina maie-

stas voluit; vtq; om-

nibus illius amorem

ingereret,

plurimis in sacræ

scripturæ locis eandem

cōmendauit.

In primis in Ecclesiastico

ait Spiritus sanctus,

Oleum de capite tuo non

deficiat. quod Eusebius

Emissenus exponens,

per oleum hic designari

putat Misericordiam.

nam vt oleum ceteris

liquoribus supernatat,

ita & misericordia inter

ceteras virtutes caput

effert, seseque extollit.

Ipsa siquidem in

regno spiritali est regina,

eamque virtutes omnes

velut principem ac

dominam venerantur.

Vult autem, hoc oleum

perpetuū esse, vt homi-

nibus auctor & suador

sit, semper vt opera

misericordiæ

Angustinus, & cū eo D.

Thomas asserunt,

Misericordia est aliena miseria in

nostro corde cōpassio.

Vnde colligere est,

misericordi-

am, in quantū cordis

compassionē, tristitiamq

DOMIN. I. POST PENTEC. 5

verò misericordia imponeretur, hæc proculdubio præponderaret. Atque hunc in modum exponit *Aug. in Psa*
 Sanctus Augustinus verba illa Psalmi CXLI. 143.
 quæ interpretes Græci ita legit, *νοσθαυχαδσας ελσας*
αριωας, id est, *exultat & gloriatur misericordia ad-*
uersus iudicium. atque hic sensus est: si iustitia & mi-
 sericordia eodem instadio decertarent, hæc haud
 dubiè Victoriam consequeretur, quia *miserationes*
super omnia opera eius. Hinc Oecumenius, *Gloriatur,* *In Epist. 14-*
 inquit, *misericordia aduersus iudicium, siquidem mi-* *cobi.*
sericordes misericordiam consequentur, nequidquam
 frendente iustitia.

Ipsi quin etiam Gentiles tanti eamdem fecère,
 vt velut Deam adorauerint, victimasque eidem
 immolauerint. Referunt enim Pausanias & Plutar- *lib. 1.*
 chus, Athenis aram misericordiæ sacram exstitisse, *libello de su-*
 cui omnes veluti deæ supplicarent. Nos quidem *perstitutione.*
 Christiani eatenus non procedimus, quâuis fateamur,
 eam dein velut originem ac fontem esse, è quo
 omnes gratiæ ac dona cælestia dimanent, fontem,
 inquam, qui nunquam deficiat aut exarescat, quòd
 in plurimos riuos, qui cælum terramque circum-
 quaque irrigent, deriuetur. Atque vt in Genesi ma- *Gen. 2.*
 gnus ille paradisi fluuius in quatuor amplissima se
 flumina discriminabat, ita vastus ille misericordiæ
 diuinæ Oceanus in quatuor sinus ac maria, quæ cælum
 terramque latè irrigent, distinguitur. Primum
 est Creationis, secundum Gubernationis conser-
 uationisq; tertium Redemptionis, quartum denique
 glorificationis. Omnia enim hæc è profunda
 misericordiæ abyssò originem trahunt.

Insuper addo, Misericordiam velut arcam quam- *Misericor-*
 dam esse, in qua diuitiæ & opes nostræ in altero *dia arcæ*
 mundo conseruantur; in quo quidquid hic manus *compara-*
 inopum coaceruantur, duplicato, imò centuplica- *tur.*

Exod. 25. &
37.

Arca testa-
menti cla-
uibz non
aperieba-
tur.

Matth. 6.

Misericor-
dia nos ad
cælum du-
cit.

3. Reg. 6.

Genes. 8.

to scœnore, tandem nobis redditur. Huius arcæ fi-
guram existimem illam Arcam fœderis, compactâ
è lignis Sethim incomputribilibus, circumquaq;
auro mundissimo vestitâ, inq; sancto sanctorû deinde
à Salomone collocatâ: in qua & tabulæ legis, &
vina mannâ plena, & virga Aaronis quæ nocte vna
fronderat, florueratque, asseruabantur. Vnde me-
ritò plurimi Patrum dubitarunt, num hæc clauibus
aperiretur & clauderetur: ac potior pars in
partem negantem propender, harum quippe nulla
in sacris litteris est mentio Magnum mysterium ac
misericordiæ nostræ symbolum Domus quidē hæ
nostræ & arcæ opum custodes clauibus claudi & re-
ferari debent, ne fures omnia diripiant ac depræde-
tur. at in cælo nullis opus est, in quo tuta sunt om-
nia, ac fures nulli: vnde Euāgelista; *Thesaurizate vo-
bis thesauros in cælo, vbi neque arugo neque tinea de-
molitur, & vbi fures non effoderunt, neque furan-
tur.*

Eadem nos præterea virtus recta ad cælum æter-
nitatemque conducit. Ideò forsitan Salomō ostia
templi interioris, quod sancta sanctorum nuncu-
patur, oleagina esse voluit. Olea misericordiæ signū
est; oleaginæ autem ianuæ quibus ad sancta sancto-
rum aditus dabatur denotant, per misericordiā ad
vera sancta sanctorum, id est cælestem gloriā, adi-
tum patere. Hinc etiam Christus è monte oliuæ
cælum petijt; vt hinc Christiani discerent, è monte
misericordiæ per oliuæ montem designato, e-
odem se peruenturos.

Columba ad Arcam Noë rediens, *Ore vnam o-
liuæ virentibus folijs detulit.* quo docemur, animas
columbinam sinceritatem imitantes, si cælestis glo-
riæ capaces reddi velint, viridem misericordiæ ra-
mum ore deferre oportere.

Quid

Quid amplius
ac diaboli laqueis
Oecumenius oleo
tur, ne ab aduersar
non dubitauit. nam
aggrè constringit
& misericordiæ
num laqueos & m
limē ab iisdem cap
bi exclamat, *Ante f
neminem permittit
mus verò per regi
nam emi posse put
nas habere nos fæ
operum misericor
fericordiā coëmere
enim misericordi
materiam hanc pr
laudes laudis exc
num non nisi Mife
ctatur; in quo Do
sententia ad miser
tarius est, *Effote mis
ricors est.**

Quam cum hodi
bus de eadem mise
ostendam, peruersa
gienda, iniuriasque
omnia & ad oper
unt.

Principio igitur
barbari & ab omni
hanc fecere, vt qui
humana indignum
tarent, eaque è n

DOMIN. I. POST PENTEC.

Quid amplius? Virtus hæc sola nos à tyrannide ac diaboli laqueis immunes præstat, atq; ideo eam Oecumenius oleo, quo veterum athleta vngebantur, ne ab aduersario constringerentur, comparare non dubitauit. nam quemadmodum vnctus nonnisi ægrè constringitur, ita quoque animæ si caritatis & misericordiæ oleo vnctæ sint, facillimè demonum laqueos & manus euadunt, ac nonnisi difficillimè ab ijsdem capiuntur. Ideoque Augustinus alibi exclamat, *Ante fores gehennæ stat misericordia, & neminem permittit in carcerem mitti.* Chryso-
mus verò per regiam hanc virtutem vitam æternam emi posse putat, atque hoc in mundo nundinas habere nos fecundissimas, in quibus aliquot operum misericordiæ nummulis, infinita Dei misericordiâ coëmere ac lucrari liceat; misericordes enim misericordiâ consequuntur. Longius æquo materiam hanc profectus sum, inq; misericordiæ laudes latius excurri, quòd Euangelium hodiernum nonnisi Misericordiam contineat & completatur; in quo Dominus cum suis agens, hac eos sententia ad misericordiam exercendam adhortatus est, *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Quam cum hodie in manus sumpserim, pluribus de eadem misericordia acturus sum: deinde ostendam, peruersa ac temeraria iudicia esse fugienda, iniuriasque ex animo remittendas; quæ omnia & ad opera misericordiæ referri queunt.

Principio igitur, tanti semper veteres, etiam barbari & ab omni humanitate alieni virtutem hanc fecere, vt quicumque hac careret, vita eum humana indignum, at potius ferinum, putarent, eaque è mundo ablata, vitam mortali-
lium

Lib. 5. o. 60
miliarum
homil. 39.
Hom. 5. de
penitentia.

Capitolinus
in Antonino.

Lomardas,

S. Bonaven-
tura lib. vii
S. Franc.
cap. 1.

Misericor-
dia pro iu-
stitia acci-
pitur in
scriptura,

2. Cor. 9.

lium nequaquā posse cōsistere arbitrarētur. Testa-
tus hoc est M. Antoninus Verus Imp. Romanorum
dicens, *Inhumanum est humanis casibus & calamita-
tibus non ingemiscere.* & meritō, quicumque enim
malis alterius non condolet, nā ille vita hominis
indignus est. Martianus item Imp. dicere solebat,
veras & certas eas denuum diuitias esse, aliena non
rapere, sed sua indigentibus elargiri. S. Franciscus,
magnus ille Minorum Patriarcha, dicebat vt plu-
rimum, amoris Dei misericordiam velut pararium
ac proxenetam esse, & eleemosynas dilectionis
conciliatrices: censebatque eos verē prodigos &
cum honore prodigos appellandos, qui sua in pau-
peres profunderent, stultos autem & fatuos, qui a-
morem Dei opibus pecunijsque, avaritia quadam
diabolica excæcati, postponerent.

Tanta siquidem virtutis huius excellentia &
splendor est, vt misericordia, eleemosyna, san-
ctitas, Iustitiaque pro vna eademque virtute sine
vllō discrimine, in sacris litteris capiantur. Pro-
uerbiorum enim cap. xxi. vbi vulgata legit, *face-
re misericordiam & iudicium magis placet Deo quā
vltimæ*; septuaginta legunt, *facere iustitiam*; & Rabi-
ni, *facere iustitiam*. Atque hæc est ratio, quod mise-
ricordia & eleemosyna velut iustitiæ ac sanctita-
tis omnis primitiæ sint; ideoque Paulus eleemosy-
nam *frugem iustitiæ* nuncupat. nam vbi misERICOR-
dia locum non habet; ipsa quoque sanctitas & iu-
stitia habere non potest. Ecce & aliam. Quicumque
in proximum misericordiam ostendit, vnicuique
quod suum est, reddere videtur, quod iustitiæ in
seipsum essentia est: humanitas namque quæ ei na-
turalis est ac congenita, iure suo humanitatem ac
compassionem in pauperem exigit, quoad illius su-
stentationem, & in Deum ipsum, qui hoc quodam-
modo

modo exigere videtur.
istis, mihi, ecclesis. Sed

Ipsæ quoque De-
consecrantibus elar-
dem verò exosis pl-
complectitur mise-
ripit ac castigat. H-
am quæ erat absq; m-
cet, quæ quod imm-
res existeret, à Deo
mo illo diuinæ con-
enutrit fuerat, viol-
tius donisq; celestib-
mirum videatur, ve-
vsum. legimus enim
vel, vt Hebræi legunt
qui habet vbera. ide-
sculetur me osculo or-
vino fragrantia ingu-
sum ab vberibus hi-
ter decorum videat-
ri non soleant. Sed
tescit. Vbera namque
mia illa dona accom-
magis quā omnes
num denotantur, de-
ablactati sunt, qui in
ue opera misericordi-
At non modò ben-
hos & immites Deus
merò poenisin eos
obsecro tragice illu-
le Evangelicus perpe-
gulino hoc in theat-
quod purpurato diuiti-

DOMIN. I. POST PENTEC.

modo exigere videtur dicens, *Quod vni ex iſſu feciſti, mihi feciſti*. Sed ad propositum.

Matth. 23.

Ipse quoque Deus singulares misericordiam conſectantibus elargiri ſoler gratias ac dona, eamdem verò ex oſis plurima denegare: id eſt fouet & complectitur miſericordes, inhumanos verò corripit ac caſtigat. Hinc Oſee Propheta, *Abſtinent*

Oſee 1.

am qua erat abſq. miſericordia, ſynagogam videlicet, quæ quod immitis & immiſericors in pauperes exſtitit, à Deo abſtata fuit, id eſt, à ſuauiſſimo illo diuinæ conſolationis lacte, quo hæcenus enutrita fuerat, violenter abſtracta, ac diuinis gratijs doniſque cæleſtibus deſtituta. Nemini porro mirum videatur, verbo *Abſtinent* Prophetam hic

Genef. 16.

uſum. legimus enim in Geneſi, *Ego Deus omnipotens*, vel, vt Hebræi legunt, *Ego Deus Saddai*, id eſt *Deus*,

Cant. 1.

qui habet vbera. ideoque in Canticis ſponſa ait, *Oſculetur me oſculo ori ſui*, quia meliora ſunt vbera tua

vino fragrantia vnguentis optimis. Mirum autem, ſpōſum ab vberibus hic laudari, quod ineptum & præter decorum videatur, cum viri ab vberibus laudari non ſoleant. Sed magnum hic myſterium deliteſcit. Vbera namque ſponſi, id eſt Dei, ſunt ſublimia illa dona ac conſolationes diuinæ, quæ animā

magis quàm omnes ſæculi voluptates, quæ per vinum denotantur, delectent: ab his porro vberibus abſtati ſunt, qui in proximum immites ſunt, neue opera miſericordiæ exercent.

At non modò benedictionibus ſuis inhumanos hos & immites Deus priuat, ſed grauib. ſæpenu-

Lib. de conſol. vii.

merò poeniſin eos animaduertit. Recordemini obſecro tragicę illius catastrophes, quam diues ille Euangelicus perpeſſus eſt, quam impulſore Auguſtino hoc in theatro producam: *Memeto*, inquit,

quid purpurato diuiti contigerit, qui non ideo dam-

natus est, quod aliena tulerit, sed quod egenti pauperi sua non tribuerit, & in inferno positus ad petenda minima peruenit, qui hic parua negauit. Vnde efficere possumus, immisericordibus infernum, misericordibus patere cælum. Quod & Hieronymus Epistola ad Nepotianum his verbis confirmat: *Non memini me legisse mala morte mortuum, qui libenter opera caritatis exercuit; habet enim multos intercessores, & impossibile est multorum preces non exaudiri.* Ideò Euangelium hodiernum suadet, opera misericordiæ vt exerceamus, quo Patri cælesti similes efficiamur, & in corpore constituti ad diuinitatem quàm proximè accedamus, *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Egregium & sublimem hinc conceptum eruam. Doctor ille Angelorum, verbum illud æternum & infinitum, non vult nos patri suo potentia & virtute pares esse, hoc namque Luciferum eiusque sequaces ad tartara præcipites egit; nec etiam sapientiâ; Bux namque hoc ruinæ & interitus omnium nostrum causa fuit: sed sola misericordia. Quò alludens, ad Ephesios Apostolus, ait, *Estote imitatores Dei, sicut filij carissimi:* & Christus in Euangelio Indæis ait, *si filij Abrahæ estis*, vt ipsi de vobis affirmatis, *opera abrahæ facite: patrem quippe sequitur sua proles.* Vnde Aeneas filium Ascanium, quo eum ad fortiter agendum animaret, his verbis allocutus est;

Disce puer virtutem ex me, verumq; laborem: & Te pater Aeneas, & auunculus excitet Hector.

Christus verò alijs, *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Quorum

Quotū hic gemi
am exerceatis, & Pa
neres estis, ab eiul
defectis; qui verò
crudelitatem assue
ferunt, nobili hoc
Christianorum noi
eodem & priuari m
Vrouerbialis ille ve

De decus est natus,

Ni studeant illi.

Cn Scipio, Scipioni
bellicis comparata
bem, cum à paterna
neraret, vitaque inh
lia delectus & igno
mici hoc ipsum ind
fricanus Pater in fo
si imagine parentis
tutes, fortitudinem
illi ne igitur tam
optionem merentur
proximo misericor
non potius eodem ve

Magnus Alexander
adolescens eum inde
isdem animi ac reb
inrepaui: *Adolece*
nam nobile illud Al
coeunt, nec se mutu
siane, qui à miseric
es, immitis es, D
dum velim, aut
tatum. Christiani

Ephes. 5.

Ioan. 8.

*sed quod egent
in inferno possunt ad
ic parum negant.
misericordibus in-
e celum. Quod
potantium his ver-
legisse mala morte
caritatis exercuit;
& impossibile est
deò Evangelium
ricordia ve exer-
les efficiamur, &
tatem quam pro-
des, sicut Pater ve-*

*conceptum etiam,
in illud æternum &
uo potentia & vir-
tutem eiusque fe-
s; nec etiam sapi-
in teritis omnium
misericordia. Quod
ait, Estote imitato-
ristis in Evangelio
ipsi de vobis affir-
em quippe sequitur
scantum, quo eum
his verbis allocu-*

*rumq; laborem: &
excitet Hector.
ordes, sicut Pater
Quorum*

Quorū hic geminus sensus est, Nisi misericordi-
am exerceatis, & Pater eam vester exercet, dege-
neres estis, ab eiusque natura nimium quantum
deflectitis; qui verò inhumani sunt, & ad omnem
crudelitatem assueti, nullamque pietatem præ-
ferunt, nobili hoc & egregio filiorum Dei, imò &
Christianorum nomine penitus indigni sunt, imò
eodem & priuari merentur. Testatur hoc ipsum &
Prouerbialis ille versus,

Dedecus est nat is, claros habuisse parentes,

Ni studeant illis moribus esse pares.

Val. lib. 3. c. 5

Cn Scipio, Scipionis Africani filius, cuius è rebus
bellicis comparata gloria totum compleuit or-
bem, cum à paterna virtute rebusque gestis dege-
neraret, vitaque inhonesta graue tam nobili fami-
liæ dedecus & ignominiam inureret; affines & a-
mici hoc ipsum indignè ferentes, annulum, cui A-
fricanus Pater insculptus erat, ei detraxerunt, qua-
si imagine parentis tam nobilis indignus, qui vir-
tutes, fortitudinemque non æmularetur.

Illi ne igitur tam honorabilem ac nobilem ad-
optionem merentur, vt filij Dei nominentur, qui
proximo misericordiam exhibere detrectant? an
non potius eodem velut indigni priuandi?

Magnus Alexander pullus ille Martis, cum
adolefcentem eiusdem secum nominis, sed non e-
iusdem animi ac reboris vidisset, his eum verbis *Maximus*
increpauit: *Adolescens aut nomen aut mores imitato.* *serm. 4. de*
fortitud.
nam nobile illud Alexandri nomen ac vitium non
coeunt, nec se mutuo ferunt. Id ipsum tibi ô Chri-
stiane, qui à misericordia alienuses, inhumanus
es, immitises, Dei tamen filius dici appetis,
dictum velim, aut mores tibi aut nomen mu-
tandum. Christiani namque nomine indignus
est,

est, qui barbarorum consuetudinem & agendi rationem imitatur, & à misericordiæ operibus abhorret. *Estate ergo misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

3. Reg. 7.

4. Reg. 25.

2. Paral. 3.

Ierem 32.

Ruperts. in 3.

Regum.

Misericordia & iustitia columnis comparantur.

Psal. 24.

Apoc. 4.

Misericordia similis Iridi.

Psal. 124.

Mentio sapius in sacris litteris habetur duarum columnarum quas Salomon rex ante templi introitum constituit, de quibus ita Paralipomenon auctor locutus est, *Ante fores templi fecit Salomon duas columnas, quæ triginta quinque cubitos habebant altitudinis.* Scio Hebræos, per has columnas, ut testatur Liranus, firmitatem & fortitudinem regni David designare, sed Rupertus per easdem, duas virtutes intelligit, misericordiam & iustitiam, confirmarique opinionem suam ait verbis illis Canticorum, *Crura ætus columnæ marmoreæ quæ fundatæ sunt super bases aureas.* Nam ut pedum crurumque auxilio incedemus, ita Deus misericordia & iustitia; iuxta Psalmographum, *Vniuersa via Domini misericordia & veritas.* His duabus, inquit Rupertus, *columnis tota domus incumbit, totum sacre scripturæ innixum est adificium.* Hæc sunt diuinitatis crura, hisce hominem pedibus niti par est, his se basibus fulcire, iustitiæque ac misericordiæ omnes actiones velut condimento suauissimo temperare, quod Patri æterno se parem exhibeat; nam docuit olim Iesus, *Estate misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Vidit Ioannes olim thronum Dei iride conuersitum: quod emblemata diuersimodè exponitur. Ioachimus enim per iridem hanc spiritum Sanctum intelligit, qui auxilio suo Ecclesiam protegit, suæque tutela eandem quodammodò circumcingit; idque ex mente Davidis dicentis, *Montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui.* Richardus autem de S. Victore, cum sciret iridem arcus figuram exprimere, atque hoc belli signum esse, censet hic

Iudici-

Iudicium designari vult, eodè iudex qui à sinistris futuri dem hanc agmen sagittæ, qui idcirco throni precibus suis & in excubent, eamque vult. Sed Scopum hi mihicum hunc diuinam nuntur, eo quod iris à misericordiæ & clementiæ Dei circumcingitur nullo non tempore misericordia sit. Deus ait, *Estate misericordes.*

Et sanè Deo effectum hominibus ostendit linquentibus spem Deorumque suorum statuas & imitabantur. Vade Castrum quamuis ex aurea olea tamen à Romanis quod arbor hæc veritas. Milesij quoque in scij succendissent, omni ob violatam arborem; respondit, eodè tatis symbolum abstinere delirare eos diuinitas Deus est, & totum porro est eandem, Vnde Euangelium, *Estate autem pluri in amorem excitent, non*

Iudicium designari; iride autem thronum cingi vult, eò quòd iudex tam illos qui à dextris quàm qui à sinistris futuri sunt dijudicabit. Beda per iridem hanc agmen sanctorum Cælitumque intelligit, qui idcirco thronum ambire dicuntur, quòd precibus suis & intercessione circum Ecclesiam excubent, eamque vndique defendendo protegant. Sed Scopum hi mihi visi sunt tetigisse, qui per arcum hunc diuinam misericordiam exponere conantur, eo quòd iris à multo iam tempore diuinæ misericordiæ & clementiæ symbolum sit, qua thronus Dei circumcingitur, quod eam vbique locorum ac nullo non tempore exercean, & non nisi mera misericordia sit. De quo Euangelium hodiernum ait, *Estote misericordes, sicut &c.*

Et sanè Deo ex essentia proprium est, misericordiam hominibus ostendere: ideoque veteres, ut delinquentibus spem veniæ obtinendæ ingererent, Deorumque suorum benignitatem insinuant, eorum statuas & imagines ut plurimum oleaginas fingeant. Vnde Cartharius refert, Iouis simulacrum quamuis ex auro & marmore factum esset, olea tamen à Romanis semper coronatum fuisse, quòd arbor hæc verum misericordiæ symbolum sit. Milesij quoque cum oleam quandam sacram inscij succendissent, oraculum consulere, nū quid mali ob violatam arborem respub. eorum incurret; respondit, eò quod misericordiæ & benignitatis symbolum abstulissent, egregia & barbara crudelitate eos diuexandos. Deus igitur misericordiæ Deus est, & totius benignitatis auctor, nostum porro est eandem, ut à Deo profectam, imitari. Vnde Euangelium, *Estote misericordes, sicut &c.*

Sunt autem plurima quæ in nobis virtutis huius amorem excitent, nosque ad eius exercitium extimulents

Proprium Deo est misericordem esse.

Lib. de imagin. deor. fol. 314.

Valerianus Pterius lib. 9 Hierogl.

L.
em & agendi ra-
tione operibus ab-
t. Pater vester mi-

habetur duarum
nte templi intro-
ra ipomenon au-
fecit Salomon du-
ptos habebant al-
umnas, ut testa-
dinem regni Da-
idem, duas virtu-
iustitiam, confir-
bis illis Cantico-
que fundata sunt
crumque auxi-
ordia & iustitia;
ria Domini miseri-
it Rupereus, colu-
ura scriptura mini-
tatis crura, hisce
s se basibus fulci-
mes actiones ve-
perare, quòd Patri
docuit olim Iesus,
veter misericors est.

Dei inde conue-
de exponitur. Io-
spiritum Sanctum
am protegit, sua-
do circumcingit;
Montes in circuitu
Richardus au-
tem arcus figuram
um esse, censet hic
Iudici-

Plurima
incentiua
quæ nos
ad miseri-
cordiam
excitant.

I.

mulent; productis prægnantioribus cetera præteribo. Misericordiam homo proximo suo exhibeat, ut eandem ab illo suo etiam tempore vicissim experiatur; nam homo natus de muliere, breuique viuens tempore repletur multis miserijs, plurimisque calamitatibus obnoxius est. An non igitur, cum fortunæ inconstantia subiectus sit, & calamitatum variarum in mundo occurrentium scopus misericordiam proximo demonstret, eiusque inopia necessitateque succurrat necesse est, ut, cum ad easdem angustias reductus est, similiq; miseria iacet, immersus, eiusdem benignitatem promptam paratamque inueniat.

II Secundo, quod hoc ipsum Deus præcipue à nobis omnibus exigat, nihil enim tam in veteri quam in nouo Testamento inculcat frequentius, quam misericordiam, & magni criminis loco habendum putat, eandem negligere, barbariemque induere. Ad eò ut Propheta Ezechiel omnem Sodomitarum minam, misericordiæ neglectui putarit adscribendam, *Tenebant, inquit, panem & omnia bona terre, & non extendebant manum ad dandum pauperi.* Hinc Christus Redemptor noster cum quemdam aridam manum habentem inuenisset, & ille sanitatem postularet, iussit Dominus eum manum extendere, quo facto sanitatem consecutus est. Quem locum quidam exponens ait, *Nullares tantum valet, ad recipiendam salutem quam aperire manum, & dare elemosynam.*

Ezech. 16.

Matth. 14.

III. Misericordia etiam inter animalia reperitur.

Tertio quod & multa animalia ratione & intelligentia destituta in alia benigna sint & clementia. In quo grauius culpandus est homo, qui & iudicio & ratione præditus, inhumanus, tam men & duras est. Quod cum Iob Propheta miraretur,

reitur, eundem ad misericordiam discat, destinabunt te; volatilia calidat, & respondet tibi. Perinde ac si dixisset, Sophorum academiarum sublimium magistrorum institueret & miseris docebunt. Primo adque illas homini ex proximis benignum iam exemplis confirmat. Elephantes cum tris flumen tranare parant in aquam se conijciunt, ut qui imbecillitatem traiciant, fortiter continentem perueniunt venationi incurrunt opprimant, in viam ducere, easque virgulas easdem delapsos conijciunt eum elephanti perspicere ne discrimine se habere, omnium fortiter vitæque se discrimine velut ponte utantur transmittat. Ceterum, arborum ramos oblique in fossam conijciunt tandem emerganturque vi, ut quam sunt, eandem reipsa re-

bus cetera prateri-
mo suo exiubeat,
tempore vicissim
muliere, breuique
s miserijs, pluri-
est. An non igitur,
ecclusie, & calamit-
turrentium scopus,
ultret, eiusque ino-
res est, ut, cum ad
milique miserie ia-
nitatem promptam

Deus precipit à no-
tam in veteri quam
equentius, quā mi-
loco habedum pu-
enque induere. Ad-
in Sodomitarum mi-
uarit adscribenda:
a bona terra, & non
auferit: Hinc Chri-
m dam aridam ma-
le sanitatem postu-
um extendere, quo
Quem locum qui-
um valet, ad recipi-
num, & dare ele-

alia ratione & in-
signa sint & cle-
idus est homo, qui
s, inhumanus ta-
b Propheta mira-
retur,

retur, eundem ad animalia, à quibus misericor-
diam discat, destinat: *Interroga iumenta, & doce-
bunt te; volatilia cali, & indicabunt tibi, loquere ter-
ra, & respondebit tibi, & narrabunt pisces maris &c.*
Perinde ac si dixisset, Desere celebres illas Philo-
sophorum academias, ô homo, & scholas illas
sublimium magistrorum; adi potiùs naturalia be-
stiarum seminaria, illas interroga, ac qui vitam
instituire & misericordiam exercere debeas, te
docebunt. Primò ad bestias terræ nos mittit, ait-
que illas homini exemplo esse posse, quo erga
proximum benignum se exhibeat. quod præclaris
iam exemplis confirmabo.

Elephantes cum turbulentum ac præceps aliquod
flumen tranare parant, robustiores & valentiores
in aquam se coniiciunt, eiusque impetum fran-
gunt, ut qui imbecilles sunt, nullo negotio flu-
men traiciant, fortiorumque robore adiuti in
continentem perueniant. Adhæc qui elephantor-
um venationi incumbunt, quo eosdem incautos
opprimant, in viarum angustijs fossas occultas
ducere, easque virgultis cooperire solent, ut in
easdem delapsos constringant. Quam fraudem
sùm elephanti perspectam habeant, sciantque si-
ne discrimine se hæc technas non posse eua-
dere, omnium fortissimus in fossam se deijcit,
vitæque se discrimine exponit, ut ceteri dorso
eius velut ponte vrantur, itaque omnes incolu-
mes transmittat. Ceteri deinde cum iam transie-
rint, arborum ramos proboscide sua deijciunt, e-
osque in fossam coniiciunt, ut ijs socius infi-
stens tandem emergat, summaque deinde nitun-
tur opum vi, ut quam prius benignitatem experti
sunt, eandem re ipsa reddant.

Aelianus li.

12. variar.

Elephan-
tum pietas

Idem lib. 8.

cap. 14.

Item Leo-
nis.

Leo animalium fortissimus, quamvis furorem & crudelitatem à natura habeat, eandem tamen misericordiæ melle temperat & condit. numquam enim parvis animalibus inhiabit, nisi fame propemodum enecetur: sed varia semper eum animalia sequuntur, quibus cum ille prædam si quam rapuerit communicat, ac velut princeps generosus hos vt parasitos & clientes prædæ suæ epulis enutrit. An non igitur Iob meritò nos ad bestias terræ mittit, quo misericordiam ab ijs discamus, *Inter rogaumenta, & docebunt te.*

Auium be-
nignitas.

Aues quoque cæli & pisces maris nobis vt prædagogostribuit, *volatilia cæli, & dicent tibi*: ipsa namque animalia terrestria in misericordia longius superant. Ciconiæ parentes senio confectos educant, & si quando in aliam regionem transmigrare oportet, humeris eos suis sustentant, ne forte in via deficiant. Pelicanus, vt paruulos enutrit, sese euiscerat, rostroque pectus terebrat, quo sanguinem eos proprio pascit. Coruus, teste Aeliano, cùm præ senectute prædam confectari nequit qua pullos educet, vitæ suæ prodigus seipsum, miserandè profectò exemplo, in prædam & cibum offert. Ad

Idem lib. I.
c. 19. & lib.
II. cap. 12.

pisces iam deueniamus. Tradunt Delphinum, quando cùm paruulis alimenti conquirendi ergo per mare diuagatur, & aliquem eorum à piscatore capi contingit, horrendo eiulatu edito ceteri fugam suadere, cymbæque deinde piscatorem appropinquantem, circumq; paruuli carcerem quodammodo obambulantem, in castes se piscantium vltro induere, seipsum in prædam dando, quò capto paruulo adsit & succurrat. Referunt, eosdem delphinos, si quando aliquem ex illis piscatores attraxerint, magno coacto agmine & impetu scaphi cui socium iniecere, circumcingere & impetere adeo

adeo vt piscatores
mum periculum co-
dere cogantur: quo
stationes redeunt s-
mori contingat, eu-
sticæque signo edi-
profunda sepeliam-
in viuentes miseria-

Ad terram deniq;
respondebit tibi ad
brofius exponens ac
re ab elemento sen-
tur. considerent inq;
effundit & educat, h-
vsum, alimentum,
easdem abundantissi-
credite auara, aut ter-
diga, nihil vt sibi se-
largiatur. Sed valde
casione à proposito

Quarta, quæ nos
muletatio, est ipsa
pensatio. Solet enim
leemosynas elargiri
succurrunt, singulari
ri, eleemosynamque
mio donare. Vnde eg-
vilis est, *Alij diuidunt*
ij rapiunt non sua & s-
quotidiana quæ ob-
mao isestum reddunt
ribus verbis asserit,
stantia, & de primiti-
parationibus, & implebit
vni vtricularia tua re-

quavis furem
eamdem tamen
condit. numquam
it, nisi fame pro-
emper eum anima-
pradam si quam ra-
princeps generosus
edat suz epulis enu-
pos ad bestias terra
ijs discamus, Inter-

aris nobis ve pæda-
& dicent tibi: ipsa
misericordia longe
nio confectos edu-
pænam transmigra-
ent int, ne forte in
culos enutriet, lese-
rebrat, quo sangui-
teste Aeliano, cum
ri nequit qua pul-
e ipsum, miserando
& cibum offert. Ad-
luc Delphinem, si
i conquirendi ergo
eorum à piscatore
laxu edito ceteris
in dempnicorem ap-
tutali carcerem quo-
cassēs se piscantium
dam dando, eodē ca-
Referunt, eosdem
ex illis pisces atre-
ne & impetu scripsi-
ngere & impetero
ade

adeò vt piscatores, nisi cymbam & se inextre-
mum periculum conijcere velint, captivum red-
dere cogantur: quo reddito omnes mox læti ad
stationes redeunt suas. Adhæc, si quem eorum *Idem.*
mori contingat, eum vnanimes magno luctus tri- *Lib. 12. ca. 6.*
stitiæque signo edito deferunt vt in abyssu aliqua
profunda sepeliant: itaque tum in mortuos tum
in viuentes misericordiam declarant.

Ad terram denique nos mittit, *Loquere terra &*
respondebit tibi ad propositum. Quæ verba Am-
brosius exponens adhortatur homines ne hac in
re ab elemento sensus experte se superari patian-
tur. considerent inquam, vt terra frugibus, quas
effundit & educat, haud vtatur, sed in hominum
vsum, alimentum, necessitatemque communem
easdem abundantissimè suppeditet. Non est, mihi
credite auara, aut tenax, sed benigna, larga & pro-
diga, nihil vt sibi seruet, omnia autem hominibus
elargiatur. Sed valeant iam animalia, quorum oc-
casione à proposito deflexi, ad quod iam reuertor.

Quarta, quæ nos ad misericordiæ opera exsti- *IV.*
mulet ratio, est ipsa merces & longissima dati cõ-
pensatio. Solet enim Deus, eos qui in pauperes e-
leemosynas elargiuntur, eorumque necessitati
succurrunt, singulari quadam ratione remunera-
ri, eleemosynamque exiguam amplissimo præ-
mio donare. Vnde egregiè mihi Sapiens scripssisse
visus est, *Alij diuidunt propria & diuiores fiunt, a-* *Prou. 11.*
lij rapiunt non sua & semper in egestate sunt: quod
quotidiana quæ ob oculos versantur exempla
manifestum reddunt. Idem alio in loco amplio-
ribus verbis asserit, *Honora Dominum de tua sub-* *Prou. 3.*
stantia, & de primitijs omnium frugum tuarum da
pauperibus, & implebuntur horrea tua saturitate, &
vinum torcularia tua redundabunt. At hæc nonnisi

Dom. tom. 2.

B

verba

Terræ be-
nignitas.

verba, iam reipsa & exemplis demonstrabo.

3 Reg. 17.

Vidua Sareptana eò quòd Eliæ Prophetæ in necessitate cõstituto, magno caritatis affectu succurisset, benedictionem à Domino consecuta est, adedò vt paulum quod habuit olei & farina, toto siccitatis tempore, non fuerit imminutum, & à Domino audire meruerit, *Hydria farina non deficiet, nec lecythus olei minuetur vsque ad diem in qua Dominus daturus est pluuiam super faciem terra.*

Paul. Diacõ. Imperator Constantinopolitanus Tiberius *lib. 6. cap. 3.* cùm omnia Imperij insignia & ornaméta in pauperum vsus conuertisset, à sciolis quibusdam, deq; rei publicæ nimis anxie necessitate sollicitis, vt largitionis finem faceret, ne quid detrimenti Imperium caperet, admonitus est. Ipse verò nihil cõmotus heroicè & constanter respondit, *Deus non deerit fisco nostro.* Atque ecce, haud multo interiecto tempore, cùm in palatio obambaret, marmoreum lapidem ad pedes vidit crucis signo notatum; tolli hunc quamprimum iubet, ne redemptionis nostræ signum diutiùs pedibus proteratur. Sed illo sublato apparuit & alius; & hunc cùm tolli iussisset, apparuit & tertius, eisdem characteribus notatus; quo sublato thesaurum infiniti pretij reperit, quem deinde in pauperum vsus maiori liberalitate erogauit.

Cap. 185.
Historia
memorabilis.

Simile in Prato Spirituali, qui liber in varijs Concilij œcumenicis approbatus fuit, exemplum refertur. Christianam quamdam ethnicus in vxorem duxerat, moribus & vita dissimilem, sed tamen pauper pauperem. Maritus igitur cùm nummos aliquot in fœnus exponere vellet, ait vxor, vt Deo Christianorum eodẽm daret, neque enim melius maioriq; cum fœnore

Domin. I

nore eodẽm exponeret, vbi nam Christianus cum vxor ad gram pauperum & fœt, ait, His nummibus & Deus noster habetur, (omnes nam sunt) ipse fœnus soluet, imò quod d vel obolum è numm sequitur maritus v grauis deinde ingrui & fœnus exposcit, quo ijs opus haberet nimo sit hortari; sua quo priùs, cum nu Adit ille templum, cum spiciens, præter oculis in terrâ dei domum reuersus, v parandarum ergo, e adijt piscarium, piscaret, lapidem pretio eum trecentis aureo largo elemosynarum mensas gratias egit. fœnore duplicato re dio. Testatur id Salomino qui miseretur paup reddet ei. Vltima quæ nos ad tiõem, vt cogitemus indiget potissimè exat grauis, quàm qui enim, ceteri criminib

emonstrabo.

Elia: Propheta in
ritatis affectu suc-
omino consecuta
uit olei & farina;
perit imminutum,
, Hydria farina non
etur usque ad diem
uitam super faciem

licanus Tiberius
ornamēta in pau-
lis quibundam, deq;
sitate sollicitis, ve-
nid detrimenti Im-
Ipsē verò nihil cō-
spōdit, Deus non
aud multo interie-
bambularet, mar-
it crucis signo no-
m iubet, ne redem-
edibus proteratur.
us; & hunc cum
s, eisdem caracte-
aurum infiniti pre-
perum vñs maiori

qui liber in varijs
barus fuit, exem-
quamdam ethni-
bus & vita dissimi-
rem. Maritus igitur
mus exponere vel
ianorum eisdem
aiorūque cum fœ-
nore

DOMIN. I. POST PENNEC. 19

nore eisdem exponi posse. Hic cum ille pete-
ret, vbinam Christianorum Deus reperiretur,
manu eum vxor ad templum duxit, vbi cum ma-
gnam pauperum & egenorum cateruam reperis-
set, ait, His nummos tuos trade coniux carissime,
& Deus noster hos velut sibi datos interpreta-
bitur, (omnes namque quos vides ad eum spe-
ctant) ipse fœnus largissimè & certissimè per-
soluet, imò quod dedisti duplicabit, nec est quod
vel obolum ē nummis tuis perdere verēare. Ob-
sequitur maritus vxori, verūm cū necessitas
grauis deinde ingrueret, adit vxorem, debitum
& fœnus exposcit, iam enim tempus aduenisse
quo ijs opus haberet. Illa virum solari, bonoq; a-
nimo sit hortari; suadetque eōdem vt se conferat,
quo prius, cū nummos in pauperes erogaret.
Adit ille templum, atque omnem in partem cir-
cumspiciens, præter pauperes nihil videt: donec
oculis in terrā deiectis aureum conspicit; quo cū
domum reuersus, vxori, rerum necessariarum cō-
parandarum ergo, eundem tradidit. Forum illa
adiit piscarium, piscem coēmit, quem cū eniscea-
raret, lapidem pretiosum in ventre reperit, quem
eūm trecentis aureorum millibus vendidisset,
largo eleemosynarum remuneratori Deo im-
mensas gratias egit. Eleemosyna igitur diuitias
fœnore duplicato reddit, ac sine vllo dispen-
dio. Testatur id Salomon dicens, *Fœneratur Do-
mino qui miseretur pauperis, & vicissitudinem suam
reddet ei.*

Prouerb. 19.

Vltima quæ nos ad misericordiam inuitet ra-
tio est, vt cogitemus, opera misericordiæ in die
iudicij potissimū examinanda, nullosq; puniēdos
grauius, quā qui eadem neglexerunt. Dicit
enim, ceteris criminibus quodammodò sepositis,
Iudea bit.

- Matth. 25.* Iudea velut expostulans & indignans, *Esurivi & non dedisti mihi manducare, nudus fui, sitiui, in carcere fui.* Quibus Iacobus Apostolus accedat dicēs, *Iacob. 2.* *Iudicium sine misericordia ei qui non facit misericordiam, sed in proximum immitis & inhumanus est.* E contrario verò merces amplissima proponitur ijs qui eadem exercuere, *Matth. 5.* *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Eia agite, *estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.* Sed nondum hic sistimus, aliud orationis membrum iam prosequamur: *Nolite iudicare, & non iudicabimini.*

Deustemerè iudicantes castigat.

Cum Dominus ad misericordiam Apostolos, & cum ijs nos ipsos adhortatus esset; iniuriarum etiam obliuisci eos voluit, vindictam deponere, & omnia temeraria aduersus proximum iudicia abhorre; hæc siquidem omnia Caritati maximè repugnant, iræ impetum sapiunt, nihilque cum misericordia commune habent: & inprimis finifræ opiniones ac iudicia, id est, iudicia in proximi præiudicium lata leui tamen coniecturæ nitentia. Vocat ea Scriptura iudicia secundū faciem, & exteriorem proximi agendi rationem. Ita nempe in Euangelio Ioannis vocantur: *Nolite secundum faciem iudicare, sed rectum iudicium iudicate.* Ille nempe malè & perperam iudicat, qui non nisi ex signis exterioribus aduentitijque iudicat; sed siquid iudicatis, rectè & è rerum natura iudicate.

Leuit. 13.

Leprosus septem diebus à ceterorum hominum consortio segregari voluit Deus, ut interea sacerdos, cuius erat inter lepram & lepram discernere, maturè deliberaret, ac tum demum iudicium ferret, ne quid temerè & præcipitanter ageret. Noluit primo, aut tertio, aut quinto eum die de morbo iudicare, sed ad finem septimanæ, ne præci-

præcipitatum iudicate eum cogeret deus. Illic Deus, eum qui velut lepra spiritus iudicium suum ad alios dedere, nec siquid in primo id die reprehendere, nec siquid in rationem reprehendere eandem in lepra ac præsertim in nobis, nec in iudicandis imperfectionibus præcipimus verba cautionis cabimini.

Exilium impiorum res exilire, atque id nusque se temerarij illicitis & impudicis iisdem teneri exiliis qui concupiscentiam petus compesceret. priarum ponderem solenne, omnes vici tiri. Ecclesiastes auctor in via stultus ambulans putat insanire. Exemplum amorum parari parandam idoneus: nem præter consuetudinem eum Iudith vici nebratium surgere ne laticum, & Duci puerisse, qua nulla tamen do, calior & honestior

gnans, *Eurini* &
fuit, *in car-*
us accedat dicēs,
non facit *miseri-*
cor & inhumans est.
limā proponitur
miseri *cor* *des*, *quoni-*
am. Etia agite, *estote*
miseri *cori* *est*. Sed
tionis membrum
re, & *non iudica-*
rdiam Apostolos,
esset; iniuriarum
dictam deponere,
proximum iudicia
Caritati maximē
unt, nihilque cum
& inprimis fini-
iudicia in proxi-
coniecturę nitē-
secundū faciem, &
ionem. Ita nempe
r: *Nolite secundum*
faciunt iudicare. Ille
car, qui non nisi ex
tue iudicat; sed si-
in natura iudicare,
ceterorum homi-
it Deus, ut interea
ram & lepram dis-
tum demum iudi-
præcipitanter age-
ut quinto eum die
em septimanę, ne
præci-

præcipitatum iudicium à vero iustitię trami-
te eum cogeret deflectere. Docebat hic my-
sticē Deus, eum qui proximi vitam vitiaque quæ
velut lepra spiritualis sunt, dijudicare voluerit,
iudicium suum ad aliquod debere tempus suspen-
dere, nec si quod in eo reprehendendum occurrit,
primo id die reprehendere oportere. Si hanc in
discernenda lepra olim in sacerdotibus præcipi-
tationem reprehenderit Deus, maiori profectò
ratione eamdem in lege Evangelica reprehendet,
ac præsertim in nobis, quibus nulla nec auctori-
tas, nec in iudicanda lepra interna id est vitij &
imperfectiōibus proximi, ius datum est. Audia-
mus verba cautionis, *Nol te iudicare, & non iudi-*
cabimini.

Existimat impius omnes sibi in impietate pa-
res existere, atque idē in iudicando fallitur, mi-
nusque se temerarium ostendit. Hinc Nero quod
illicitis & impudicis amoribus teneretur, omnes
ijsdem teneri existimabat, & neminem dari posse
qui concupiscentiam refranaret, naturæque im-
petus compesceret. Omnes videlicet iniquo ine-
ptiarum pondere pensabat. Est hoc nempe impijs
solenne, omnes vitæ suæ vitiorumque vīna dime-
tiri. Ecclesiastes auctoritate hoc sua confirmat,
In via stultus ambulans, cum ipse sit insipiens, ceteros Eccl. 10.
putat insanire. Exempli loco seruiat Vagao Holo-
fernis amorum pararius, & ad omnem libidinem
parandam idoneus: cū enim videret Holofer-
nem præter consuetudinem somno distineri, cre-
debat eum Iudith viduæ amplexibus frui & ijsdē
inebriatum surgere non posse. Credebat ecce eam
lasciuam, & Duci pudorem suum prostitutum ve-
nisse, qua nulla tamen in Israël, forsitan in mun-
do, castior & honestior poterat reperiri, *suspica-*
batur

Cogitat
impius o-
mnes sibi
esse simi-
les.

Iudit. 14.

batur enim illam cum Iudith dormire. Hæc scilicet sunt vulgata hominum iudicia, sed quæ omnia semper in deterius interpretentur.

Luc. 7.

Simon Leprosus Phariseus perperam de Magdalena iudicauit, cum eius impudentiam tacite & in animo castigans, eam temerariam censuit, ac velut peccatricem despexit. Iudicauit etiam secundum faciem alter ille Phariseus, cum conspicato in templo Publicano, eiusque delictis sibi propositis, cum vt peccatorem alienorumque bonorum inuasorem tenuit. Vniuersa Respub. & Principes Ammonitarum, iudicio temerario assueti, numquam in animum inducere potuerunt vt crederent, Dauidis legatos amicitia & foederis ineundi ergo, regisque ob mortem patris afflicti recreandi, venisse; verum eos mox vt exploratores habuere, summaque contumelia & ignominia affectos domum remisere. Semper igitur qui nequam est; nequiter de proximo iudicat.

Temeraria iudicia cucurbitulis medicotum similia censentur.

Cucurbitulae quas medici male affectis corporibus applicant, quidquid mali in corpore sanguinis est, attrahunt; bonum verò & incorruptum humorem, quique ad vitam sustentandam sit necessarius, relinquunt. Similes his esse dixerim impios & nefarios homines, vitæ enim proximi; suspicionibus suis deprauatis, temerè inhærentes, virtutes & quidquid laudem & honorem meretur relinquunt, vitia verò omnesque quæ circa cutem supernatant imperfectiones exsugunt & attrahunt. Solent porci & sues, sordibus natum animal, non nisi in Luto fimoque volutari, & in solo coe-

no volutabroque, his maledici sunt; & lingua semper eque eius semper excarorum delectari.

Qui nihil quod teas vagari, atque pitis solent, omnifectus diligentissim conscientia suæ riunt, & circa vitæ negligentes sunt; arrodere, in eorum ximi negotijs temeruerunt. Hæc Ph Sophronij auctoritas hic in prato spiritus choretam, cum tur, qui faret, videret, inque alio efflet, rebus disitis sedulus; re nondum plane per seipsum accuratè dispicit; in aliorum iicit, suaque inquit licitus est. Nonte bimini.

Vbi porro chari habent, praua in nim bene conueniunt. Mercatores quæ aduersitatis quam cupies, & si bono & malo. Idipsum i-

no volutabroque voluptatem sentire: similes Maledici his maledici sunt; sordes proximi rostro suo porcis cō- & lingua semper effodiunt ac rimantur, vitia parantur, quæ eius semper excutiunt, ac non nisi cœno peccatorum delectari videntur.

Qui nihil quod domi agant habent, per plateas vagari; atque otiosi obambulare in comitis solent, omnia intuentes, ac singulorum defectus diligentissimè notantes. Ita qui quod in conscientia suâ penetrati agant nihil reperiunt, & circa vitæ morumque propriorum statum negligentes sunt; aliorum ut plurimum vitam arrodere, in eorum inquirere vitia & de proximi negotijs temerè admodum dijudicare consueverunt. Hæc Plutarchus, cuius sententiam *In Politicis.* Sophronij auctoritate confirmabimus; Refert hic in prato spiritali senem quemdam Anachoretam, cum ab alio iuniore interrogaretur, qui fieret, ut in iudicando, adeo præceps esset, inque aliorum fratrum vitijs inquirendis ita sedulus; respondisse, Eò quòd te ipsum nondum planè perspectum habeas. Qui enim seipsum accuratè intuetur, moresque proprios dispicit; in aliorum defectus oculos non coniicit, suaque inquirens de alijs minimè sollicitus est. *Nolite igitur indicare, & non iudicabimini.*

Vbi porro charitas & misericordia locum habent, prava iudicia excluduntur, neque enim benè conueniunt, aut in vna sede morantur. Mercatores qui societatem inierunt, tam aduersitatis quàm lucri esse debent participes, & si bono frui simul velint, debent & malo. Id ipsum in omni fidelium societate ob-

feruetur. Nam quemadmodum charitate aliorum nobis bona, propria redduntur, eorumque felicitatis participamus, iuxta Psalmographum, *Particeps sum ego omnium timentium te*, atque ita infinitum quid lucramur: ita misericordia aliorum nos calamitatum participes efficit, proximorum nos miseras non secus ac nostras experiri cogēs. Suadet hoc Apostolus dicens, *Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus*. Idem ipse Corinthijs scribens hunc in modum locutus est, *Sicut socij passionum, ita & consolationum*. At omnis hæc sancta societas per temeraria iudicia dissoluitur, quæ ab anima maleuola & parum amica, ipsas quinetiam virtutes deprimente, vitiaque exaggerante profiscuntur. Nullos autem inter omnes Christianos hisce deteriores reperire est.

Psal. 118.

Rom. 12.

2. Cor. 1.

Simile.

Qui sordes totius urbis conuehant, & cœnum coaceruantes exportant, vilissimi mortalium ac non nisi capite censi in benè morata repub. habentur. Ita inter Christianos ij viles & velut propudium ac peripsēma habendi sunt, qui falsis rumoribus nimium creduli, ac temerè suspicantes, domos alienas conuerrunt, eorum vitæ sordes congerunt, omniumque naribus exponunt. Nolite igitur *iudicare, & non iud: cabimini*.

Vera porro misericordia nihil de proximo mali loquitur aut cogitat; nam *caritas*, teste Apostolo, *non cogitat malum*. Idèd Adam, quamdiu in innocentia statu permansit, nuditatem suam non agnouit, ac mox ut peccauit, eandem agnoscens erubuit. Ad eundem etiam modum, animæ charitate plenæ, & innocentia vitæ laudabiles, nuditatem & peccata aliorum videre nequeunt; sed eadem excidentēs, facillimè agnoscunt, perspicaciterque eorum vitia intuentur.

1. Cor. 13.

Aesopus

DOMIN. I. P.

Aesopus fabulato.
omnes nos manticam
alteram à tergo; in
quæ videre nequeam
semper præ oculis ha
sui mores satyra mor

Vt nemo in sese ter

Sed præcedenti spe

Efficere vult, eam læ
pare, vt omnes vitam
eius vitia inquirant;
& misericordiæ euen
iudicare, & non iudical

M. Cicero maleuol
prium stultitiæ esse ai
suorum obliuisci: cu
ralibus suffragatur, &
iudicant, quanto sua p
porro peccatum ho
rat, quantum pericu
sum maneat, dici vix

Psalmographus ho
tio Plalterij Dominum
ces dijudicet, postqu
sepulchrum patens est
tur eorum, linguis suis
Deus. Decidant à cogit
pietatem eorum expell
pulcro mortuorum oss
rem exhalanti compa
vium quam mortuor
cro condant; id est bon
discrimine, maledicen
proficandant.

Raguel, Tobia iunior

paritate aliorum
porumque felici-
graphum, Parti-
; atque ita infir-
cordia aliorum
cit, proximorum
experiri cogēs.
iudici cum gaudē-
Corinthiis scri-
, sicut socii passi-
mnis hac sancta
Noluit, quæ ab
iplas quietiam
aggerante profi-
ones Christianos

une, & cœnum
ni mortalium ac-
ta repub. propen-
s & velut habu-
qui falsis rumo-
suspicientes, do-
vitæ sordes con-
onunt. Nolite igi-

de proximo ma-
as, teste Apolto-
quandiu in in-
tem nam non a-
ndem agnoscens
cum, animæ cha-
laudabiles, audi-
nequeunt; sed e-
leunt, perspica-

DOMIN. I. POST PENTECOST. 25

Aesopus fabulator dicere solebat duplicem Aesopi di-
omnes nos manticam gestare, vnam ante oculos, etum.
alteram à tergo; in hac nostra nos vitia gerere, Stobæus ser.
quæ videre nequeamus, sed in illa proximi, quæ 23: de amo-
semper præ oculis haberemus. Vnde Poeta sæculi re sui.
sui mores satyra mordaci perstringens, Pers. sat. 4.

Vt nemo in sese tentat descendere, nemo:

Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

Efficere vult, eam sæculum nostrum labem occu-
pare, vt omnes vitam proximi inspiciant, inque
eius vitia inquirant; quod ob defectum caritatis
& misericordiæ euenire saluator innuit, Nolite
iudicare, & non iudicabimini.

M. Cicero maleuolorum mores castigans, pro Lib. 3. Tusc.
prium stultitiæ esse ait, aliorum vitia cernere, & Quæst.
suorum obliuisci: cui Gregorius Magnus in Mo-
ralibus suffragatur, Stulti tanto intensius de alieno
iudicant, quanto sua profundius ignorant. Quantum
porro peccatum hoc animæ detrimentum adfe-
rat, quantum periculi creet, quantaque poena ip-
sum maneat, dici vix potest.

Psalmographus hoc peccatum detestatus, ini-
tio Psalterij Dominum rogat, vt iniquos hos iudi-
ces dijudicet, postquam iam dixisset, os eorum
sepulchrum patens esse: Sepulchrum patens est gut- Psal. 5.
tur eorum, linguis suis dolose agebant; iudica illos
Deus. Decidant à cogitationibus suis, secundum im-
netatem eorum expelle illos. Maledici ecce os se-
pulcro mortuorum ossibus pleno, ac tetrum odo-
rem exhalanti comparat: adeo vt proximum tam
vium quam mortuum in ore suo velut in sepul-
cro condant; id est bonos iuxta ac malos sine villo
discrimine, maledicentiæ & conuictorum aculeo,
proscindant.

Raguel, Tobix iunioris iocer, cum septem Sarc Tob. 8.

Insignis
conceptus.

Psal. 139.

Plato in Cra-
tylo.

maritos ab Asmodæo postridie nuptiarum inter-
fectos vidisset, & iam metueret ne idem Tobia
nouo suo genero contingeret, ipsa nuptiarum no-
cte, seruos tumultum præparare voluit, in quæ in-
ferretur; quin & postridie mane ancillam in tha-
lamum immisit, quæ videret, num & hic, instat
aliorum, exspirasset. Dic mihi Raguel, cur tu-
mulum paras nondum mortuo, cur sepulchrum
viuenti exstruis? Respondentem audire videor.
Eo quod omnes qui ad feminam hanc introitum
habuere, mortui sunt: à quo casu nec hunc immu-
nem fore arbitror. Sed audi, annon te falli posse
putas? An, hunc, vt differt moribus, ita etiam mor-
tem diuersam habere possenegas? Sed quid? om-
nes priores sepelire solebar, & hunc similem fu-
turum credit. Id ipsum & calumniantibus male-
dicisquæ accidit: cùm enim soleant imperfectio-
nes & delicta proximi sepelire; tam bonos quàm
malos, sine vlllo discrimine, tumultu suo condunt. &
iniustitiam nimis ah crudelem! Sed tu *Iudica illos
Deus.* Ceterùm Psalmista eos iniustos, linguosos,
linguæque virulentæ viros appellat: *Vir linguosus
non dirigitur in terra, virum iniustum mala capient
in interitum.* Iniustos vocat, quod in proximum
iniqua iudicia pronuntians, vitæque eius causam
non rectè diiudicent. Linguosos autem quod
plures linguas habeant, atque omnibus prope-
modum membris loquantur, oculis, signis, nu-
tu, gestibus, & omnibus denique sensibus; vel
quod de omnibus tam bona quàm mala promi-
scuè, sine vlllo discrimine effutiant ac garriant:
verum existimantes illud, quod fabulosum est, &
leuibus tantùm coniecturis ac fallaci populi ser-
moni innititur.

Veteres Aegypti
cetera Deorum suorum
strosa quadam forma
capre, supernè hominibus
manibus verò organum
ne vulgi sermonem
quæ & vera & falsa
& homo. Ideoque
dendum nisi omnium
rèt, & nisi veritas omni-
am temperaret, id est
tur. Qui enim non
mone confirmatus, a
de proximo iudicat &
re iniustus appellandus
iustum: mala capient in-
terpres reddidit, ut
vel, vt Chaldaeus, *V-*
venabitur Angelus meus
Quibus omnibus ini-
aut citius detractore
primitur; ac praeteriti
nire consequitur.

David rex aduersus
cia iudicantes debaccha-
rogata vult supplicia
ponantur sicut flamma
siquidem in rerum
mas ac cineres ex im-
cullentur; adedò vt qui
claustra inferni aut e-
culumaret. Et si cau-
cur Aëria, Chimera, &
stus tammasq; euom-
pter inclusas viscibus

Vete-

Veteres Aegyptij, vt quidem Plato ait, inter cetera Deorum suorum simulacra, Pana monstrofa quadam formâ exprimebant, qui infernè capræ, supernè hominis imaginem referebat, manibus verò organa gerebat; atque hac imagine vulgi sermonem & famam populi innuēbant, quæ & vera & falsa esse poterat vti Pan & capra & homo. Ideoque non esse ei vsquequaque credendum nisi omnium vocum organa conuenirēt, & nisi veritas omnium voces in vnâ harmoniam temperaret, id est, nisi vnum omnes loquantur. Qui enim nonnisi vnius aut duorum sermone confirmatus, aut vulgi opinioni innitens, de proximo iudicat & credit, linguosus & vere iniustus appellandus est. Atque ideo *virum iniustum mala capient in interitu*, vel, vt Græcus interpretes reddidit, *mala venabuntur in interitu*; vel, vt Chaldaeus, *Vnam prauum & malignum, venabitur Angelus mortis & detruet in gehennam*. Quibus omnibus iusta illa vindicta, quæ seriùs aut citiùs detractorem ac maledicum manet ex-
primitur; ac præsertim ea quæ in fine vitæ illi eue- *Psalm. 62.*
nire consuevit.

Dauid rex aduersus detractores falsaquæ iudicia iudicantes debacchatus, inter cetera quæ ijs irrogata vult supplicia castigationesq; postulat vt *donantur sicut flamma quæ comburit montes*. Sunt siquidem in rerum natura montes qui flammæ ac cineres ex imis cauernis perpetuò eiaculentur; adeò vt quicumque eosdem videret, claustra inferni aut caminos tartareos se videre existimaret. Et si causam à Philosopho postules, cur Aetna, Chimera, alijsque montes semper exstuet, flammæq; euomât; dicet id haud dubiè propter inclusas visceribus terræ sulphuris venas accidere

nuptiarum inter-
et ne idem Tobia
pfa nuptiarum no-
evoluit, in quē in-
ne ancillam in tha-
num & hic, instat
hi Raguel, cur tu-
& cur sepulchrum
tem audire videor,
m hanc introitum
su nec hunc immu-
non te falli posse
bus, ita etiam mor-
gas? Sed quid? om-
& hunc similem ni-
minianibus male-
eant imperfectio-
tam bonos quam
culo suo condunt. &
Sed tu iudica illos
iustos, linguosos,
ellat: Vir linguosus
ustum mala capient
mod in proximum
itæque eius causam
posos autem quod
e omnibus propo-
oculis, signis, nu-
que sensibus; vel
quam mala promi-
ueant ac garruant
fabulosum est, &
fallaci populi ser-
Vete

cidere, quæ ex aëre incensæ erumpunt, & per occultos illos meatus egredi conantur. Non secus etiam, cum videres hominem, cuius os, velut os inferni aut Vulcani antrum, flammæ choelræ, blasphemiarum, furorisque perpetuè ei aculatur, verbaque detractionis profert, & prauè de proximo iudicat; hæc est corruptis visceribus, interiusque latentibus sulphuris venis originem fumere credas velim.

Num. 12.

Cum Maria Moyses & Aaron soror, eò quod cum ceteris aduersus fratrem murmurasset, lepra infecta esset, ait, Glossa, aues pro eadem Deo in sacrificium oblatas esse. Aues garrulitatis & obmurmurationis, cuius se mulier hæc ream constituerat, symbolum sunt, atque ideo scriptores aiunt Baccho picam, quæ garrulorum emblemata gerit, sacram fuisse: quæ cum pectore albicet, ac reliquo corpore nigra sit, maledicos optimè exprimit, qui pectus quidem candidum & animam sinceram exterius demonstrant, verbisque veritatem initio præferunt, sed tandem, cum mendacium loquuntur, & iniquè de alio iudicant, nigredinem suam patefaciunt. Ideoque *Nolite iudicare, & non iudicabimini.*

Eccles. 21.

Salomon cum doceret, quanta in dijudicandis alijs adhibenda esset cautela ac prudentia, ait, *Verba sapientis statera ponderabuntur.* Nam ut in statera, si quando æqualia pondera sunt, momentum ipsum non prominet aut demergit, ita viri prudentis lingua nunquam nisi in prudentiæ partem propendere debet. Hinc pictor quidam non absurdè mihi pinxisse visus est, dum bilancem finxit, in cuius vna lance canem, in altera verò serpentem efformauit. Per canem latrantem ac sæpius mordetem, linguæ libertatem denotans; per

Pictoris allicuius industriæ pictura & inventio.

serpentem verò, qui rat, prudentiam signiterdum coarguendus id cum moderatione

Sistatere huic Lab suum Iacob idola illi basia imposuisset, dele ei obsequium extem in illum caninam trocinij coarguendo, Affluens rex iudicia suspenserat, propendens Amanum tristitia & lo iacentem conspexit, prolcidisset dicens, opprimere. Si Meliten huic imposuissent, orentem lacertam viderentem de eodem dixissent, cum euasit de mari, vbenè orauit David re meo, & osium circumclinat cor meum in ver Domine ut præceptum lite iudicare, & non iud Vult adhuc miserio nos peccauit aut nos op uiscamur, Dimitte, & d fegit Paulus cum ad R benigui, miser cordes, d am Christo donauit vo sim habet, perinde ac corell Creaturis criminis creatura alteri cre gnoscit, seruus conser

serpentem verò, qui Mineræ custos & stipator erat, prudentiam significans. Si enim proximus interdum coarguendus & corripiendus est, magna id cum moderatione & prudentia fiat.

Genes. 31.

Si statere huic Laban idololatra, & in generum suum Iacob idola illius audentem iniurius, verba sua imposuisset, considerasset inquam quàm fidele ei obsequium exhibuisset, numquam libertatem in illum caninam exeruisset, furti eum & latrocinij coarguendo, *Cur furatus es Deos meos.* Si Assuerus rex iudicia sua in bilacis partē in qua serpens erat, propendere fecisset, quando nimirum Amanum tristitia & afflictione plenum in lectulo iacentem conspexit, lingua canina eum non procidisset dicens, *Etiā me presente reginā vult opprimere.* Si Melitenses iudicia etiam sua bilanci huic imposuissent, quando Pauli brachio adherentem lacertam vidēre, numquam tam temerē de eodem dixissent, *Utiq; homicida est homo hic, qui cum euasit de mari, ultio non finit eum viuere.* Hinc benē orauit Dauid rex, *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantia labijs meis, vt non declinet cor meum in verba malitiæ;* id est, obsecro Domine vt præceptum illud tuum obseruem, *Nolite iudicare, & non iudicabimini.*

Esth. 5.

Act. 23.

Vult adhæc misericordia, vt, quando quis in nos peccauit aut nos offendit, iniuriæ omnis obliuiscamur, *Dimitte, & dimittemini.* Chordam hanc ferit Paulus cum ad Ephesios ait, *Estote inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut & Deus in Christo donauit vobis.* Magnam rō sicut emphasim habet, perinde ac si dixisset, si Deus qui Creator est Creaturis crimina condonat, an non potius creatura alteri creaturæ? si dominus seruo ignoscit, seruus conseruo non remittet iniuriā?

Misericordia quoq; genus est offensam remittere.

Ephes. 4.

Deus

DOMIN. I. POST PENTECOST. 31

mōdo feriant; omnia enim hi ponē tergum iaciunt, iniuriarumque sibi factarum quamprimum obliuiscuntur, praeceptum Domini adimplere gestiētes, *Dimittite & dimittemini.*

Inter cetera Pythagoræ symbola numeratur & hoc, *Olla ab igne remota nullum in cinere vestigium relinquendum.* Denotare voluit cor nostrum, quod dum ira exarsuat ollæ bullienti persimile est, cū semel resederit ac deferbuerit, nullum iræ aut indignationis, iniuriarumque recordationis vestigium debere relinquare. Hæc Cyrillus lib. 5. Stromatum; Isidorus vero *Epist. 12. ad Eustath.* ait iras aquæ inscribendas, vt exemplō discipentur, amicitias verd æri inculpendas, quo eorum memoria perpetua sit, & numquam intermoriatur.

Ipsi nobis hic pudorem incutient Gentiles, quæ iniurias sibi illatas & heroico animo sustinere, & breui deposuere. Socrates enim, vt Basilus ait, cū magna cum ignominia colaphum accepisset, nihil commotus est, sed animo sedato, vulnūque ad hilaritatem composito, aliam vindictam non sumpsit. quā quod percussoris nomen fronti, non secus ac statuæ ipsū artificis, inscriberet: quo exemplo satis demonstraui, quā Christiano indignum sit, alios offendere, quā verō necessarium, iniurias remittere: ecce & aliud exemplum. Aulicus quidam fenex referente *Se. Lib. 2. de ira cap. 33.* eca, interrogatus, quomodo in aula viuendo ad tantam senectutem peruenire potuisset, respondit *Iniurias accipiendo, & gratias agendo iniurias rogantibus.* Id ipsum nobis in Euangelio præcipit deus, *Dimittite, & dimittemini.*

At non, mihi credite, satis est, iniurias remittere

mittere & obliuisci, cum inimicis in gratiam redire; sed necesse etiam est, eosdem comiter accedere & alloqui, quin etiam, cum occasio postularit, in eosdem beneficia conferre. Tradunt Physici, in Emblematis Alciatus, & in Hieroglyphici Pierius, si duo tympana quorum vnum è pelle lupina, alterum ouina confectum sit, eodem tempore pulsanda sint, neutrum sonum editurum, quamuis percussa diffringerentur. atque hæc est ratio quòd antipathia illa atque odium, quod inter vtrumque animal ad mortem vsque perseueraui, post mortem in exuijs etiam viuat, ac strepitum impediatur. Si aliquod igitur tympanum coram altero pulsatum sonitum edat, certissimum signum est, è pelle amica & socia id confectum esse. Ad eundem modum, si quis coram inimico suo placidè segerat, eumque modestis verbis alloquitur colligere possumus, lupinam eum rabiem, inimicitias, vindictæque cupiditatem deposuisse.

Crocodilum veteres, velut inimicitarum atque odij implacabilis symbolum, pingebant. atque hæc esse traditur ratio: quòd, cum animal hoc dente habeat acutissimos, & fauces quibus integros deuoret homines, lingua tamen careat. Leo quidem rugit, serpens sibilat, lupus ululat, crocodilus tamen omnes crudelitate superat. Hinc efficere volo, inimicum qui elinguis sit, non loquatur, non obuium alium saluet, omnium inimicorum deterrimum & pestilentissimum esse, ac verum crocodilum dici posse. Quamobrem, ô serpentes, viperæ, & noui crocodili, ô corda iram fouentia vindictamque spirantia, ferro quoque & ære duriora, *dimittite, & dimittimini.*

Agite igitur Christiani, caritatem induite, misericordiam exercete, crudelitatem animo depone

ante, placidos vos & temere nolite iudicantes diligite, & qui sum est, obliuionis tum ac noxius ignis dice proxima sunt, sed Sic & ardens amor micitiæ Christiane, moribus & affectibus micos, à quibus nimis incendit. Omnes igitur mini, ac neminem omnino sanctæ misericordiam

Tu verò ô æterne Domine largire, quâ tanto à te ipse eiusdè auctor & creator dō sunt tempora, vti è terra autem exulatus visum fuerit, qui quæ am communices. Obsecram nobis concedas, oremus, furorem & iras, animarum tyrannos, nimirum odio & vindicta sanguinolentiam ex omnes complectamur. vionis tumulto condan in misericordiæ scho inquam, virtutis illius millimos reddit, rectitudinem ducit, ad gnetur qui trinus in sub

DOMIN. I. POST PENTECOST. 33

nite, placidos vos & benignos exhibete: de alijs
temerè nolite iudicare, iniurias condonate, ini-
micos diligite, & quidquid in vos vmquam admis- *Simile*
sum est, obliuionis tumulo inferte. Ille vehemens
ac noxijs ignis dicendus est, qui non modò quæ
proxima sunt, sed & remota absumeret inuadit.
Sic & ardens amor ille vocari debet, qui igne a-
micitiæ Christianæ, non amicos modò, qui nostris
moribus & affectibus proximi sunt, sed etiam ini-
micos, à quibus nimium quantum remoti sumus,
incendit. Omnes igitur pari amore complectamini,
ac neminem odio prosequamini, atque ita
omnes sanctæ misericordiæ partes expleueritis.

Tu verò ò æterne Deus, hanc nobis virtutem e-
largire, quā tanto à te enixius contendimus. quòd
ipse eiusdè auctor & fons sis. Atq; huiusmodi mo-
dò sunt tempora, vt in solo cælo eadem habitare,
è terra autem exulare videatur: tu autem, quibus
visum fuerit, quique se eadem dignos reddunt, e-
am communices. Obsecramus igitur omnes, vt e-
am nobis concedas, omnem barbariem crudelita-
temque, furorem & iram, passionem illas tartare-
as, animarum tyrannos & carnifices eradicans: vt
nimirum odio & vindicta seposita, atque omnem
sanguinolentiam exosi, iniurias remittamus, ini-
micos complectamur, omnemque offensam obli-
uionis tumulo condamus. Hæc scilicet sunt, quæ
in misericordiæ schola docentur, misericordiæ
inquam, virtutis illius regis, quæ homines Deo si-
millimos reddit, rectaque eos ad æternam beati-
tudinem ducit. ad quam perducere nos di-
gnetur qui trinus in personis & v-
nus in substantia est De-

us. Amen.

Dom. tom. 1.

CC

DOMI-

DOMINICA SECUNDA

POST PENTECOSTEN.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocauit multos. Luc. 14.

FIGVRA.

Ioſh. 13.

POtens ille Persarum rex Assuerus, qui centum & viginti prouincijs ab India vsque ad Aethiopiam dominabatur, tertio regni sui anno lautissimum satrapis suis & optimatibus parauit conuiuium. Ita post primum legis naturalis, et secundum legis Mosaicæ annum euolutum, & tertio Legis Euangelicæ inchoato, regum Rex Christus tandem appulit, velut in tertio imperij sui anno, omnes mundi incolas, ad solenne beatitudinis epulum inuitaturus. Sub parabolæ cuiusdam eximix inuolucris primam inuitationem videre mihi videor, quam vobis hac concione proponere decreui, si Spiritus sancti opem, & Deiparæ Virginis suffragium postulauerimus, Anglicam salutationem eidem offerentes.

A VE MARIA.

*Ser. 1. de 7.
misericord.
Ingratitudo
quàm
detestanda.*

Virtute & sanguinis nobilitate illustris Bernardus, natione Gallus, Ecclesiæque Doctor eximius, de ingratitude sermonem instituens, dicere solebat, nullum hac dari peccatum posse grauius, aut detestabilius; vtpote quæ & saluti vt plurimum aduersaretur, & quo nihil Deo magis displiceret. audiamus verba, *Ingratitudo est gratia hostis, inimica salutis, quomodo nihil a Deo displicet, quemadmodum ingratitude.* Post Gallum in arenam

DOMIN. II.

nam descendat letum
quantum existimo, h
Rauennas; Nihil. st. in
prono. et il. st. in. si u
precatio. et. et. et. o
termina. io. Hæc qui
At non inferior,
dem vitij castigato
fuit Seneca Philosoph
non nisi nomen detui
passim, ingratitude
uere, concordiam eu
tudinis & familiarita
se, vt verba illius gen
est, ingratum esse, quom
mam generis dissociat
tium.

Suum quoque huc
claus, ingratum serpe
hominibus exosus est
uit, serpentem alit, inqu
cium collat. Quidquid
contuleris, non ideo na
seponet at beneficij im
illam perire: nec secus in
eodem in statu perman
quentioribusq; benefe
minis animo voluit, be
eum eundem sepius in
tachis ingratum simi
caneque vox, neque se
cataulcent lumina;
benetiam cor, fert, ac
vntum. Egregia p
quemadmodum cadaue

affueris, qui cen-
ab India vsque ad
r. tertio regni sui
& optimacibus pa-
um legis naturalis,
um euolutum, &
to, regum Rex
in tertio imperij
ad solenne beati-
parabolæ cuius-
in iurationem vi-
ac concione pro-
di opem, & Dei-
la uerimus, Ange-
rentes.

e illis Bernar-
Doutor eximius,
reuens. dicere so-
um posse grauius,
& saluti vt pluri-
il deo magis dis-
gratitudo est gratia
il n. a Deo displicet,
Gallum in are-
nam

DOMIN. II. POST PENTECOST. 33

nam descendat Italus, eloquentia & sanctitate
quantum existimo, haud multum inferior, Petrus *In Epist.*
Rauennas; Nihil est, inquit, quod indignat o. em adeo quad.
prouo. et illi p. m. si ut in r. a. t. u. d. n. p. a. e. l. m. a. l. o. r. u. m.
prouocatio, l. e. e. f. i. c. o. u. n. e. x. n. n. u. t. o. & m. e. r. i. t. o. r. u. m. e. x.
termina. io. Hæc quidem à Christianis.

At non inferior, mea quidem sententia, eius-
dem vitij castigato culpatoreque apud Ethnicos
fuit Seneca Philosophus, cui ad Christianismum
non nisi nomen defuisse traditur: dicebat quippe
passim, ingratitudinem amoris vinculum dissol-
uere, concordiam euertere, omnemque necessi-
tudinis & familiaritatis nexum discindere: *Per*
se, vt verba illius genuina afferamus *suuenda res*
est, ingratum esse, quoniam nihil e. u. t. u. r. c. o. n. c. o. r. d. i. a. m. h. u.
m. a. n. g. e. n. e. r. u. s. d. i. s. s. o. c. i. a. t. u. r. a. c. a. i. s. t. r. a. h. i. t. q. u. a. m. h. o. c. v. i.
t. i. u. m.

Suum quoque huc symbolum conferens Plutar-
chus, ingratum serpenti, qui inter cetera animalia
hominibus exosus esse solet, conferre non dubita-
uit, *serpentem alit*, inquit, *qui apud ingratum be. n. e. f. i. c. i. u. m. c. o. l. l. o. c. a. t.* Quidquid enim beneficij in viperam
contuleris, non ideò naturā viperinā exuer, virus
seponet ac beneficij immemor est, amicitiaq; apud
illam perit: nec secus ingratus, utpote qui semper
eodem in statu permanet, quoq; amplioribus fre-
quentioribusq; beneficijs afficitur, quo & eadem
nimis animo voluit, benefactoris immemor, imò
& in eundem sepius insurgens. Quin & idem Plu-
archus ingratum similem esse perhibuit mortuo, *ibidem.*
qui neque vox, neque sensus inest, cuique immo-
a fatiscunt lumina; Perinde facit, qui ingrato
beneficium confert, ac si cadauer pretioso oblinat
inguento. Egregia profectò collatio: nam
quemadmodum cadauer sensus omnis expers est,

motuque ac vita destitutum est; adeo vt qui ipsum pretioso malo brathro perungere niteretur, actû ageret, omnemque operam luderet; adeumdem planè modum ingratus velut exanimis, ad nulla beneficia, dona, signaque amoris & benevolentie ab alio collata commouetur, imò eadem ne persentire quidem videtur; adeo vt quicumque in illum beneficus existit, oleum & operam perdat, nullamque compensationem sibi promittat.

Pythagore
symbolum

Nobilis ille Philosophus Pythagoras, inter cetera, quæ suis proponere solebat, symbola, canit, ne quis sub tectum suum admittat hirundinem: quorum verborum enigmate denotare voluit, hominum consortio & contubernio ingratum, cuius typus hirundo, penitus excludendum. Hirundo namque tamen si ad quadrimestre vel semestre nostris in laquearibus nidificauerit, garrituque nos suo interpellarit, insalutato auolat hospite, heroque nullum præter sordes & stercora legatum relinquit. At non ita ciconiæ, quæ, quamuis aliò quotannis commigrent, & nonnisi apud nos peregrinentur, quamdiu nostris in ædibus agunt, bufones, ranas, viperas, lacertas, quæ nocere forsità possent, deuorant, atque adeo venenum omne infestum dispellere consueuere, hospiti hac ratione, nummorum loco quodammodo satisfacturæ. At nihil minùs hirundo, genuinum ingratorum exemplar; hi enim post plurima in se collata beneficia, donaque sexcenta, amorem eximium declaratum, nos fugiunt, & de nullo minùs quàm de gratia referenda solliciti recedunt. Exclamem igitur merito, O pestem & scelus detestandum!

Alijs etiam coloribus & noua ne dicam fuligine, eandem depingit Bernardus, *Ingratitudo*, inquit, *inimica est animæ, exinanitio meritorum, virtutis*

tum dispersio, beneficiorum contemptus existeret, quæ Sanda Scriptura nerant, dispiciamus. quor minas videre eadem expositulat? quæ rientesque ingratorum supplicijs legimus, gelum in libro ludicæ coarguentem videre vt lacrymis præ conemmoti sint? Iacob gratum sugillat, bene vniuersum collata, veli in memoriam reducellauit, Per viginti annos quatuordecim pro filiâ immutatus quoque meritis igitur generis est, qui mercedem nuntii, ingratitude nuntii, aut exultii. Carpitudo præpositi pincus Iosephum benefactorum maxime: & tamen suorum meritorum oblitus est minùs illa Saulis regis rauit. At dici non potest existerit rex Ieroboam auxilioque è plebe Iudaicum esset euectum lam indixit, populum proculcato, ad vitulos, ludæorum quoque us, illar verbis, ingra

tum dispersio, beneficiorum perditio, ventus vrens,
fontem patris exsiccans. At parua quidem hæc, si
quæ Sancta Scripturæ volumina in eandem exo-
nerant, dispiciamus. Quot Deus bone, inuectivas,
quot minas videre est in ingratos? quoties de iji-
dem expostulat? quoties eosdem detestatur? quo-
ties denique ingratos dignis in vtroque testamē-
to supplicij legimus affectos? An non enim An-
gelum in libro Iudicum Israëlitas ingratitudinis
coarguentem videre est, atque ita coarguentem,
ut lacrymis præ confusione obortis intrinsecus
commoti sint? Iacob Patriarcha Labanum ut in-
gratum sugillat, beneficiaque in illum & gregem
vniuersum collata, verbis profecto efficacibus, il-
li in memoriam reducens, hac eum oratione com-
pellauit, *Per viginti annos in domo tua se uixit bi,*
quatuordecim proficiabus, & sex pro gregibus tuis,
immutati quoque mercedem meam decem vicibus:
quis igitur gener socerum ingratiorem expertus
est, qui mercedem mutando metories circumue-
nisti, ingratitudinem tamen tuam non immuta-
sti, aut exuisti. Carpitur quoque nimia illa ingra-
tudo præpositi pincernarum Pharæonis, qui in
Iosephum benefactorem ingratus exstitit, ut qui
maximè: *& tamen succedunt tibi prospera per apertum*
internarum oblitus est interpretis sui. Neue etiam
minus illa Saulis regis, quam erga Dauidè decla-
rauit. At dici non potest, quā ingratus erga Deum
exstiterit rex Ieroboam: cum enim solius Dei o-
pera auxilioque è plebeio ad purpuram & solium
Iudaicum effectus euectus, cornua erexit, superis bel-
lum indixit, populum seduxit, diuinoque cultu
proculcato, ad vitulos aureos plebeculam inuita-
uit, Iudeorum quoque peccata reprehendens De-
us, Isaïæ verbis, ingratitudinem eorum potissimū

Iudic. 2.

Gen. 31.

Gen. 40.

1. Reg. 19.

notauit, filios inquit enarrat, & si spernerunt me: cognouit vos possessorem, & apud patrem Domini sui, Israel autem me non cognouit.

Matth. 18.

Luc. 17.

2. Tim. 3.

In nouo porrò testamento, quàm grauius in ingratos irrogantur supplicia? Matthæi 8. seruus in conseruum insurgens, & proinde ingratitudinis notatus, in tenebras relegatur exteriores: nouem quoq; leprosis sanitati restitutus, quòd gratias uero æsculapio Christo non agerent, ingratitudinis nota inuritur. Apostolus deniq; Paulus inter cetera, quæ in fine mundi ac temporibus nouissimis emerfura sunt flagitia, ingratitudinem etiam enumerare non dubitauit: *Hoc autem scito*, inquit, *quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa; & erant homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemæ, parentibus non obediens, ingrati, scelerati.* Longiori porrò hoc exordio aduersus ingratos ingratitudinemque concinnato usus sum, quòd hodiernum Euangelium in ea potissimum uersari materia videatur: tria siquidem nobis hominum genera uelut in theatro spectanda proponit, quæ ad magnam illam cœnam inuitata, magno profectò ingratitudinis exemplo, venire noluerunt, & nescio quibus curis distèti quòd adesse non possent, sese excusarunt. Verba textus sunt hæc, *Homo quidam fecit cœnam magnam, & uocauit multos.* porrò uerborum horum occasione primò de cœnæ magnitudine, dignitate ac præstantia, deinde de uocatorum ingratitudine acturus sum, ac duobus hisce membris yniuersam Euangelij substantiam comprehensurus.

Euangelij
declaratio.

Primo igitur, antequam uela uentis laxemus, notandum est; Christo Domino sabbatho quodam in Principis Phariseorum ædes cœnandi gratia inuitato, aliquem è simul discumbentibus, inter

inter menses, occasio cere coepisse, *Beatus* Dei. ac tum uicissim Saluatorem contesti- lam, qua magnitudi- & amorem inuitant felicitatem, & excl- clarauit, in medium mo quidam fecit cœnam

Homo, qui luculen- Patrem designat haue- ab omni æternitate æ- parauit. atq; hoc ipsi- Tunc dicit rex, qui a d- disti. Patri mei, posite- stitutions mundi. Ho- hominis creator fuit; operum sit primum i- dam modo omnium in tantæ rei significa- trò sibi assumpsit: hon- nem cum primis dilig- niam amor communia- vult & hominem de- hominis qualitates ac- denique vocatur, qu- minem, hominum re- ere voluerit: cumque per omnia æqualis, si- nis gesserit insignia & em prorsus est, qua- nio, similis quoque se- siderat, eisdemque se- ci nomine. Meritò hin- quidam fecit cœnam ma-

si s'p' verum me.
p' d'ni a' sui.

ad gratia in in-
te. et s. ter. us in
de ingratitudinis
extiores: nonem
s, quod gratias ve-
re, ingrati dinis
l'aelus inter cete-
bus nouissimis e-
dinem etiam eru-
nd se to. inquit,
ni tempor apen u-
antes, cupidi, de-
is non obediunt,
o hoc exordio ad-
que concinnato
angelum in ea po-
tur: tria siquidem
theatro ipectan-
tam coenam inui-
dinis exemplo, ve-
curis disticti quod
runt. Verba textus
enam ma-nam, et
horum occasione
dignitate ac pre-
gratitudine actu-
oris vniuersam E-
genius.
a ventis laxemus,
no sabbatho quo-
r ades coenandi
discumbentibus,
inter

DOMIN. II. POST PENTEOST. 39

inter mēsas, occasione conuiuij cui intererāt, di-
cere coepisse, *Beatus qui manducabit panem in regno*
Dei. ac tum vicissim horum verborum occasione
Saluatorem contestim egregiam illam parabo-
lam, qua magnitudinē coenae caelestis, liberalitatē
& amorem inducantis, ad eandem admittendorū
felicitatem, & excludendorum infelicitatem de-
clarauit, in medium protulisse. Atque hæc est, *Ho-*
mo quidam fecit cenam magnam.

Homo, qui luculentam hanc coenam instruxit,
Patrem designat haud dubiē caelestē, qui iam inde
ab omni æternitate æternā nobis beatitudinē præ-
parauit. atq; hoc ipsum verba Euangelij denotāt,
Tunc dicit rex, qui a dextris eius erunt, Venite bene- *Matth. 25.*
dicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à co-
stitutione mundi. Homo siquidem dicitur, quod
hominis creator sit; & cum homo omnium illius Cur Deus
operum sit primum & excellentissimum, & quo- Pater ho-
dam modo omnium conditorum miraculum; ipse mo appel-
in tantę rei significationem, nomen hominis vl- *letur.*
trō sibi assumpsit: homo quoq; dicitur, quod homi-
nem cum primis diligat ac complectatur, & quo-
niam amor communia facit amicorū omnia, hinc
vult & hominem de diuinis participare, & sibi
hominis qualitates ac nomen adaptare. Homo
denique vocitatur, quod filium vnigenitum ho-
minem, hominum redimendorum gratiā, indu-
ere voluerit: cumque filius Patri diuinitate sit
per omnia æqualis, simulque homo sit, & homi-
nis gester insignia & characteres, Pater qui i-
dem prorsus est, quantum ad diuinitatem, cum
filio, similis quoque secundum humanitatem esse
desiderat, eisdemque signari insignibus, eodem di-
ci nomine. Meritō hinc Euangelista scribit, *Homo*
quidam fecit cenam magnam.

mmuni SS. Patrū
beatitudine defi-
Baptismi lauacro
atque per vnicā Eu-
minis ex hoc mū-
le discipulis vni-
ntes in mundū vni-
creatura. Magna
eamdem instruit
finita, teste Psal-
magnitudinis eius
Dei magnae, sicut
em: Magna & ter-
nus sunt, & ex ma-
nibus testimoni-
a, infinita maie-

quod nullis tem-
porio circumscri-
ptioque duratura
eternorum,
e, sicut in eo sons
Cena igitur ma-
est finis expers, be-
beatitudine æter-

æc nominatur, ve-
lurque distingua-
primum desinant.
dem instruit & e-
quod brevi me-
sædem voluptatula
uinem, seruitutē,
nant. Testis sit san-
qui quoties mensæ
accum-

accumberet, septuaginta reges diademate olim
redimiri sub mensa illius catellorum instar cate-
nis innexi, ciborum reliquias fragmentaque col-
ligebant. Dixitq; Adon bezach, Septuaginta Reges
*amputatis manuum & pedum summitatibus collige-
bant sub mensa mea ciborum reliquias.* Mundi perfo-
nam sustinet tyrannus hic ille namque quoties e-
pulas adornat, reges & principes & alia hominū
genera sub mensa vincita & compedibus innexa
habet, canum more eadem enutrens, reliquiasq;
ciborum contemtim obiectans. An non sub cru-
deli hac mundi mensa filius ille prodigus, paternę
hereditatis dilapidator, lurco ille gurgusticus, fa-
me emoriebatur, & porcinis famelicum implere
ventrem filiis exoptabat? & tamen frustra, ne-
mo enim illidabat.

Iudic. 1.

Lucas 5.

Quid? an non peccatores instar mancipiorum
& seruorum sunt, sub mensa tyranni huius repræ-
tates; cum terræ sordes & quisquilias magna animi
contentione summaque industria coaceruare ni-
tuntur, & fæces, fraces & amurcas rerum inferio-
rum bibunt? Quid enim, quæso, est aurum, argen-
tum, electrum, sericum, byssus vestesque holoscri-
cæ & acu phrygia pictæ, quam fæces & terræ
quisquilæ, quibus tamen peccatores sese inebri-
ant, saturant, & corrumpunt? Quod commodissi-
mè referri queat illud Psalmographi, *Verum tamē*
fæx eius non est exinuit, bibent omnes peccatores
terræ. At huiusmodi missus in nostram non infe-
runtur cenam.

Psalm. 74.

Dicitur adhæc Magna, quod non nisi grandia &
magnifica in illa apponantur fercula, quod gau-
dijs & iubilo redundet, quod omnis doloris ne-
scia, quod curæ sollicitudinisque expers sit. At ni-
hil huiusmodi conuiuia mundanorum præferunt,

Genes. 2.

vt quæ semper doloribus, anxietatibus, & remorsu condita sunt, & amaritudine velut aromatibus singula fercula permixta. Inuitauit olim mundus Euam eiusque coniugem Adamum in paradiso terrestri velut ad secundas mensas & bellaria, & eheu! in primo bolo, mali scilicet intoxicati, sibi suisque posteris exitium perniciemque inuenere. Aliud deinde epulum geniale filijs Iob in fratris primogeniti ædibus instruxit; sed tantum absuit, vt genio conuiuæ indulgerent, ac largioribus sese poculis peterent, aut aliquod solatium inuenirent; vt subito casu concidentibus ædibus, dolor vndique & vndique mœror, gemitus, eiulatusque exaudiretur, conuiuæque omnes ad manes nec opinantes descenderent. O coenas nouas & inauditas! Sed audite & alias.

Genes. 44.

Inuitauit quoque olim in aula Pharaonis ad epulum solenne omnes Iosephi fratres, cumque nonnisi voluptatem & lætitiā spirarent; ecce tibi repente rerum mutari vices, & omnia luctu & gemitu personare: omnes enim vt fures, vincti in carcerem conijciuntur, Benjamin furti accusatur, rex causam eorum dilceptari iubet, Ioseph actionem intentat, summus regni Præses iudicio præsidet, causæ caput est, quod aureum Principis scyphum clanculo furrripuisse diceretur. Triste haud dubiè conuiuium: sed ipsum quod iam narrabo, nequaquam cedit. Idem ille mango in aula Assueri Persarum Regis conuiuium aliud instruxit, prioribus numero & elegantia ferculorum non inferius, at tempore multo superius, quod ad aliquot menses extendit; & conuiuarum multitudine, ad quod nempe omnes regni Satrapæ & proceres inuitati sunt, at quanta

Esth. 1.

quanta amaritudo sit! quam tenue gaudium! Vasthi Reginæ libellum mate spoliatur, & item conuiuium parricidarum, narchæ Baltassaris, ceres, Principes, & vices! extrema gaudetur, at luctus subiungitur, & luctus mortuus uiui caput mortuus inopinatum. O tragephen! Sed nemo miratur, & coenæ falsarij.

Alia profectò Dei lili; ac præsertim magnæ coenæ, Beatis omnibus anxietas, luctus, tristitia exultat, et quam petere nescia, deliciæ semper fercula è dulciarijs statatur id Plantes, dum pauperi Deus; alio ite tua potabis eos. Nocti, voluptatem, torrenti comparari, quadam amoris in Be à summa diuinæ maiestatis descendat; tum verò gustos beatarum animarum prædestinatorum tubum Evangelio scriptum inueniunt, vt euidens fiat, quod uiam absorbentem perueniunt, animarum quaquādam metap-

aribus, & remor-
velut aromaribus
trauit olim mun-
damum in para-
mensas & bella-
alvificiter intoxi-
um peritiamque
um geniale filijs
adibus instruxit;
conuiuiz indulge-
lis peterent, aut
ut subito casu
vndique & vn-
ensque exaudire-
nantes nec opinan-
nas & inauditas

Pharaonis ad
fratres, cumque
spirarent; ecce
, & omnia luctu
enim ut fures,
enim in furi ac-
ceptari iubet, To-
mus regni Præles
est, quod aureum
surripuisse dice-
vium: sed ipsum
cedit. Idem Il-
arum Regis con-
munero & ele-
attempore mul-
mentes extendit;
d quod nempe o-
inuitati sunt, at
quanta

quanta amaritudo exiguae voluptatulae permi-
sta! quam tenue gaudium, quam graue exitium!
Vasthi Reginae libellus datur repudij, diade-
mate spoliatur, & in ordinem redigitur. Aliud
item conuiuium parat in aula Babylonici Mo- Dan. 5.
narchæ Baltassaris, inuitat vniuersos regni pro-
ceres, Principes, & magnates, sed pro herum
vices! extrema gaudij luctus gaudij; risus spera-
tur, at luctus subintrat; Princeps regni & con-
uiuij caput mortuus à mensa auferitur. ô casum
inopinatum! ô tragicam ac funestam catastro-
phen! Sed nemo miretur, conuiuia sunt mundi,
& coenæ falsarij.

Alia profectò Dei cœna est, & longè dissimi-
lis; ac præfertim magna illa beatitudinis æternæ
cœna, Beatissimis omnibus præparata, à qua omnis an-
xietas, luctus, tristitia, molestia, cura, amaritudoq;
exulat, et quam perenne gaudium, voluptas finire
nescia, deliciae semper duraturæ stipant; & cuius
fercula è dulcissimijs constant & mellita sunt: te-
statur id Psalter, dum ait, *Parasti in dulcedine tua*
pauperi Domine; alio item loco, *Torrente voluptatis* Psal. 67.
tua potabis eos. Notate hic per transennam,
docti, voluptatem, quam cœna illa continet,
torrenti comparari, tum quod è violentia
quadam amoris in Beatos deriuetur; tum quod
à summa diuinæ maiestatis essentia cum impetu
descendat; tum verò vel maximè, quod per an-
gustos beatarum animarum canales, exiguosque torrenti
prædestinatorum tubulos delabatur. Hinc benè confera-
tur, in Euangelio scriptum est, *Intra in gaudium Do-*
mini tu, ut euident fiat, voluptatem, instar abyssi
esse, in quam absorbentur, quotquot ad beatitudi-
nem perueniunt, animæ.

Alia quadam metaphora gaudiorum illà immen-
sitatem

fitatem declarauit gentium Doctor Paulus, cùm *eternum* gloriæ pondus eandem appeller; perinde ac si dicere voluisset tantam tamque amplam voluptatem hanc esse, tantique ponderis, vt animæ ipsæ, nisi supernaturali quadam virtute sustollantur & sublimè librentur, eandem nequeant comprehendere: aded vt nec hominum nec Angelorū linguæ eidem exponendæ sufficiant. vnde meritò idem Apostolus; *Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se.* Id est, solus oculus, videre, auris sola audire, solum cor in hominè desiderare potest; tanta tamen beatitudinis illius immensitas est & magnitudo, vt hosce limites egrediatur: neque enim tanta oculorum viuacitas, neue tanta aurium subtilitas, nec denique tanta mentis capacitas, vt illius amplitudinem comprehendat: verum tamè, si oculos in res hæc inferiores conijciamus, argumento à minori ducto ad maius, faciliè ad cælestium & sublimium ac præsertim voluptatis æternæ cognitionem, coniecturando perueniemus.

Simile.

Si quis aulam Principis alicuius ingressus, & in eam profundius sese ingerens, seruos & calones furfureis, attamen candidissimis, & saporis iucundissimi panibus, qui immensam comedentibus voluptatem afferrent, vesci cerneret; an non quamprimùm inde colligeret, panes è farina & polline confectos, in solius Principis eiusque filiorum mensam inferri solitos, infinitè sapidos & dulces esse? Ita de rebus mundi huius sublunaris, cælestis, qui beatitudine redundat, respectu, verè affirmare possumus: si enim voluptates mundanæ, quæ nonnisi furfuræ sunt, & facem terrenam redolent, & in seruorum, lixarum, peccatorum, animalium denique & brutorum vsum reservatæ sunt;

sunt; tantam iucunditatem opere delectent: quæ voluptates & oblectamenta illius essentia fructibus sanctorum bonorum Meritò igitur homo

Hæc porro coenam mnes æqualiter refectus inuideretiam, splendorem, dignitatem, est: Sanctorum siquidem præcis percipit, quam principes. Hinc Moyses, Hebræos in solitudine, manna dubios alloquitur eo quantum sufficit, autem capita. Mirum profectus gnis suffecisse, quæ superfuisse, cùm mirum vnam eandem in cibo degustationem, designari cernat illud æternum, quod dinis cælestis depluit adferre, nec vllum in eandem essentia huiusmodi omnino sanctis que quantum sibi necesse est in singula capita. In epulo illo quod præparauit, exacta æquatio, ita vt primæ in capite mensæ recubantes, Scriptura, prius, & minimum iuxta

Et Paulus, cum
appellet; perinde
inque amplam vo-
nderis, ut animæ
in virtute sustollā-
em nequeant com-
mum nec Angelorū
ciant. vnde merito
it, nec autem au-
ap. vauit Deū dili-
videre, auris sola
desiderare potest;
s immensitas est &
grediatur: neque e-
neue tanta aurium
entis capacitas, ve-
ndat: verum tamē,
s conſpicimus, ar-
aius, facile ad cæ-
ritim voluptatis æ-
ndo peruenimus.
ius ingressus, & in
seruos & calones
s, & saporis iucun-
comedentibus vo-
ret; an non quam-
ē farina & polline
eiusque filiorum
re lapidos & dulce-
sublunaris, cælestis,
ectu, verē affirma-
es mundanæ, quæ
in terrenam redo-
peccatorum, ani-
m vsum referunt
sunt;

DOMIN. II. POST PENNEC. 43

sunt; tantam iucunditatem secum trahant, & tan-
topere delectent: quales, putatis, futuræ sunt vo-
luptates & oblectamenta lapidissima, quæ à diui-
næ illius essentia fruitione proficiuntur, & ani-
mabus sanctorum beatorumque communicantur.
Merito igitur homo cœnam magnam fecisse legitur.

Hæc porro cœna, quod omnibus satisfaciatur, om-
nes æqualiter reficiat, ut nemo alteri quasi mi-
nus refectus inuidere queat, merito ob excellen-
tiam, splendorem, dignitatemque deprædicanda
est: Sanctorum siquidem minimus tantum volu-
ptatis percipit, quantum Seraphinorum caput &
princeps. Hinc Moses, huc habito forsitan respe-
ctu, Hebræos in solitudine Sinai, de collectione
mannæ dubios alloquitur, *Colligit vnusquisq; ex*
eo quantum sufficit, ad vescendum, Gomer per singula
capita. Mirum profecto, eandem mensuram ma-
gnis sufficere, quæ minoribus, & minoribus non
superfuisse, cum maioribus sat esset; & magis etiā
mirum vnā eandemque voluptatem omnes eo-
dem in cibo degustasse. Mysticè cælestē hic beati-
tudinē, designari crediderim, Auditores, & mā-
na illud æternum, quod in cælis in cœna beati-
tudinis cælestis depluit, plenam beatis voluptatem
adferre, nec vllum inuidiæ locum relinquere: &
eandem essentia huius immensæ mensuram, om-
nibus omnino sanctis sufficere, atque vnumquem-
que quantum sibi necesse visum fuerit, Gomer sci-
licet in singula capita, colligere.

In epulo illo quod Ioseph fratribus in Aegy-
pto parauit, exacta ætatis discumbentium habita
est ratio, ita vt primogeniti & ita consequenter
in capite mensæ recubuerint, Et sederunt coram eo,
teste S. Scriptura, *primogenitus iuxta primogenita*
sua, & minimus iuxta etatem suam, & mirabantur

In cœna
beatitudi-
nis mera
salubritas

Exod. 16.

Genes. 47.

nimis sumptu partibus quas ab eo acceperunt Notat rem miram & stupendam, illos scilicet, qui tanto prius fratrem odio prosequerantur, atque ex inuidia in mortem illius conspirauerunt; simul cum eo mensæ accumbentes omnem ex animo rancorem deposuisse; & inuidiam si quam prius conceperant, exuisse. Eadem simul opera hic designatur, in magna illa gloriæ sempiternæ cœnâ quam verus Ioseph Beatis aliquando exhibebit, omnem inuidiam seponendam: tanta quippe cœnæ huius perfectio erit & eminentia, ut vnus alterius eminentiori licet in gloria versetur, non sit fortunæ iniurus. An non igitur merito legimus,

Locus cœnæ eius dignitatem auget.

fecit cœnam magnam.

Et verè magnam, tum ob rationes superius allegatas, tum verò quòd in aula illa regia, & sublimi cælorum habitaculo, cuius dignitatem ac splendorem hominum nequit mens comprehendere, instituatur. Verumtamen ut imaginatione saltem ficta rem intelligatis, proponite vobis ob oculos regem, magnificum quoddam palatium molientem, cui ad splendorem nihil deesset; quàm excellens id futurum creditis? at si omnes orbis Monarchæ ac reges in illius constructionem conspirarent, at si deinde omnes orbis incolæ illud ipsum molirentur; quàm superbum & magnificum id fore palatium credendum est. Si verò Angelorum aliquis in id opus operam suam impenderet, non est dubium quin maiorem ei decorem ac pulchritudinem adderet; si autem iam vniuersæ Angelorum hierarchiæ in ipsum incumberet; diuinius adhuc crediderim, illud futurum. At si tandem Deus ipse opus hoc in se susceperet, quale tandem palatium illud futurum putatis? Cum igitur Deus ipse suis aulam cælestem manibus

nibus, cœnæ huius rit; quale opus esse ar dorem pro dignitate vnam animo fixum h quæ desiderari aut ex lic deesse. Hinc Psa & ad cæleste hocce mat, *Quam dilecta* tum, *conspiciet & de* ni: in quibus homo feci

Cœna porro appel

hoc circa meridiem, diei terminum institu inde cibus sumi solet. mundum suos ad prædi natos domum remitte tis quodammodo mer ratu illos excipit, ac c ticulo, fame enecto parū lætos dimittit. personam representat. ea, Nutriui illos cum iu cum fletu & luctu. & ap gius: *Conuertentur ad ve* or caues.

Leonides Atheniensis te suos ad fortiter prop aus, his illos, ut in Tu rebis compellauit, Pr pul inferos cœnatum. Hi lamundus, eisq; tantum accende ad inferorū c ti: dicitur. Testimonio i D. omnes, *Ducunt in bo* pudent, & in puncto ad

nibus

acc. erant Norae
scilicet, qui tanto
bantur, atque ex
pirauerunt; simul
omnem ex animo
diam h quam prius
mul oper hic defi
sempiteræ cenæ,
na. io exhibebit, o
na quippe cenæ
ia, ve vnus alterius
stetur, non sit for
merito legimus,

iones superius il
illa regia, & sub
ius dignitatem ac
mens comprehen
in vt imaginatione
proponite vobis
quodam palati
rem nihil deesset;
editis: at si omnes
illius constructio
de omnes orbis in
s, quam superbum
mi credendum est.
in id opus operam
tum, quin maiorem
adderet; si autem
erarchiæ in ipsum
diderim, illud fu
is hoc in se fuit
ad futurum puta
lam cælitum ma
nibus

nibus, cenæ huius celebrandæ gratia, præpara
rit; quale opus esse arbitramini? quis illius splen
dorem pro dignitate mente cōprehēdat? Sed hoc
vnum animo fixum hæreat ac certum, nihil eorum
quæ desiderari aut exoptari à quoquam queant, il
lic deesse. Hinc Psaltes amore inebriatus diuino,
& ad cæleste hocce domicilium anhelans, exclama
mat, *Quam dilecta tabernacula tua Domine virtu*
tum, concupiscit & deficit anima mea in atria Domi
ni: in quibus homo fecit cenam magnam. *Psal. 83.*

Cœna porro appellatur & non prandiū, quod Cur cœna
hoc circa meridiem, illa verò circa vesp̄eram ac & non prā
diei terminum institui soleat, post quā nullus de
indie cibum sumi solet. Inprimis verò, vt designet
mundum suos ad prādia inuitare solere, sed in cœ
natos domum remittere: qui dum dies est, & æta
tis quodammodo meridies, omni deliciarū appa
ratu illos excipit, at circa vesp̄rā, & in mortis ar
iculo, fame enectos abigit, & rubore suffusos &
parū lætos dimittit. Atq; hunc in modum, mundi
personam representans, loquitur Baruch Prophe
a, *Nutriui illos cum iucunditate, dimisi autem illos*
um fletu & luctu. & apertiū multo Propheta re
rus; Conuertentur ad vesp̄eram, & famem patientur *Psal. 58.*

Leonides Atheniensium ductor, quadā tēpesta
e suos ad fortiter pro patria pugnandū adhorta
us, his illos, vt in Tusculanis Tullius prodidit,
verbis compellauit, *Prædeamus modò, tamquā a*
ad inferos cœnaturi. His suos etiam verbis cōpel
lit mundus, eisq; tantum modò prandiū proponit,
deinde ad inferorū cœnā & subterranea regna
asmittit. Testimonio id quoq; suo confirmat Iob
rophetes, *Ducunt in bonu dies suos, Luculētē scil.*
randent, & in puncto ad inferna descendunt; in cœ
nati

nati dimituntur, & fame emoriuntur. Deus autē, suis hic quidem prandium adornat, & post vitā vesperam, coenam luculentiorē, iuxta Euangelicā parabolā, *Homo quidam fecit cœnam magnā, pręparet.*

Omnes mundi incolæ Deus ad cœnam beatitudinis inuitat.

At nec hic eius substitit beneuolentia, sed postquam epulum hoc solenne instituisse, *voluit multos*, id est omnes: omnibus siquidem æternā beatitudinem offert, & ad vnum omnes vult saluos fieri. At diuersimodē nos vocat, & vijs disparibus, hos per Angelos, illos per Prophetarum oracula, alios prædicatione Euangelica, alios institutione Pastorum, nonnullos instructione Doctorum, aliquos per gratias datas & beneficia allicit quosdam per flagella & aduersitates compellit plurimos inspirationibus intrinsecis & moribus ad pietatem tendentibus attrahit, multos denique miraculorum energia permouet. Quin & seruos & domesticos hac & illuc destināt, qui inuitent & tergiuersantes compellant: In lege naturæ emisit Patriarchas, in lege Mosāica Prophetas, in lege denique Euangelica filium misit & Apostolos. Sed eheu! nullus inuitatorum cœnæ voluit interesse, omnes excusationes prætendunt, quā secunda hac concionis parte aperiam.

Omnes peccatores excusant.

Et cœperunt omnes simul excusare. Nescio profecto, quānam ratione pessima illa inter homines inualuerit consuetudo, semper vt reprehensi delicta excusando minuere conentur, & numquam culpam velint agnoscere: à primo quidem generis humani parente nefaria illa consuetudo cepit initium. & ab illo in posteros continua successione transmissa est. ille siquidem à Deo interrogatus, ecquānam præsumptione & audacia pomum vetita ex arbore gustare non timuisset, tantum ab-

fuit, vt Deo peccatum
vt etiam frivola quada-
cens, *Mulier quam dedi-
bi, & comedi.* Atque
maritus iam culpam
num comedisset, præ-
cipit me. Vide vt vtrū-
rum imitationem om-
si quidem ait, *Caro mea
scinavit: hic consuetudo
scribis, ille fragilitate
nemo oculos, quibus de-
accepisse, omnes se in-
carere In quo itolidan-
Seneca, imitatur; qui
ductorem suum rogab-
mum sibi illam obscur-
tus nostra stoliditas et
suetudine praua illig-
do excæcati, nos ipsi
miseri non agnoscimus
vitiis fatigine infusis
bis vitæ sanctimonia
Nulla porrò pestis hor-
capitior, atque ideo
& immunis existat. m-
Deum deprecatur: Ne
malitia, ad excusandas
profecto ipsæ excusatio-
excusatio liberaque co-
eam rem egregiam de-
mundi inquit linus,
videtur, admissio iam
rationem sese conferens,
sospitat ramusculis nuc-
fuit*

inuntur. Deus autē,
rnat, & post vitā
em, iuxta Euange-
m fecit canam ma-

euolentia, sed post-
itruisset, vo aut
s siquidem æternam
um omnes vult sal-
vocat, & vijs dispa-
er Prophetarum o-
angelica, alios insti-
nitruitione Docto-
& beneficia allici-
rfitates compellit,
infecis & moribus
ut, multos denique
et. Quin & seruo-
linat, qui inuitent-
: In lege naturæ e-
asca Prophetas, in-
m misit & Aposto-
rum coenæ volun-
s prætendunt, qua-
periam.

cusare. Nescio pro-
a illa inter homine-
er vt reprehensi de-
entur, & nunquam
primo quidem gene-
la consuetudo cepit
continua successio
m à Deo interrogat-
& audacia pomus
muisset, tantum ab-
fuit

fuit, vt Deo peccatum confitens veniam rogaret,
vt etiam friuola quadam excusatione palliarit, di-
cens, *Mulier quam dedisti mihi sororiam, ipsa dedit mi-*
hi, & comedi. Atque eadem illa mulier, in quam
maritus iam culpam coniecerat, rogata cur po-
mum comedisset, præter rem respondit, *serpens de-*
cepit me. Vide vt vterque se excuset, atque ad eo-
rum imitationem omnes omnino homines: alius
siquidem ait, Caro me tentauit; alius, dæmon fas-
cinauit: hic consuetudini nefariæ delictum ad-
scribit, ille fragilitatem naturæ culpatur: adeò vt
nemo oculos, quibus delicta perspiciant, videatur
accepisse, omnes se integros vitæ credant & vitij
carere. In quo stolidam illam Harpastem, de qua
Seneca, imitatur; quæ amissis præ senio oculis,
luctorem suum rogabat aliò vt se deduceret, do-
num sibi illam obscuriorem videri. Eadem pro-
us nostra stoliditas est ac dementia, vt, cum con-
uetudine praua illigati teneamur & quodammo-
lo excæcati, nos ipsos & calamitatem nostram,
niferi non agnoscamus; cumque tetra scelerum &
iciorum fuligine infuscati simus, neminem no-
is vitæ sanctimonia censeamus præponendum.

Nulla porrò pestis hoc in mundo haberi potest
apitalior, atque ideò Psaltes, quò ab eadem tutus
immunis existat, maximo quo potest affectu
eum deprecatur: *Ne declines cor meum in verba*
malitia, ad excusandas excusationes in peccatis. Et
profectò ipsæ excusationes sunt verba malitiæ, &
excusatio liberaque confessio verba virtutis. In
quam rem egregiam depromam allegoriam. Pri-
us mundi inquilinus, primus quoque præuarica-
or Adam, admissio iam crimine, in interiore pa-
adifum sese conferens, & pudore sui erubescens,
olij ac ramusculis nuditatem velare incepit: at-

Seneca.

Psal. 140.

Allegoria.

Dom. rom. 2.

DD

quò

Excusatio que ex eo tempore foliæ excusationis figura existi-
folijs com- tere, qua peccatorum nostrorum nuditatem tur-
parata. pitudinemque conamur obtegere.

Iob. 41. Iob Propheta vniuersam infandi tenebrarum
 Principis armaturâ muniminaq; delineâs ait, *Cor-*
pus eius sicut scuta fu filia, computrâ squamis: quod mo-

Item squa- ralê loci huius sensû eruâ, insinuare videtur, pec-
mis. cata, quæ à dæmone proficisci solêt, non secus ac
 scuta ad excipiendos ictus, semper ad se defendendû
 parata esse: squâmæ quippe excusationes sunt, qui-
 bus se peccator ad singula momenta defendit, ac
 velut innocentiam propugnat, vt fecisse hodie cõ-
 periuntur, qui ad cœnam hanc fuerant inuitati.

Mensæ *Et cœperunt omnes simul excusare.* O velantâ in-
rincipum tolerabilem! ô insensatos ac stolidos, qui cœnam
cumbe- hanc & mensam regiâ fastiditis! Ecquis enim ho-
re honori- nor est, ad Principû conuiuia vocari? Aman teli is
cum est, huiusce rei futurus, qui solus ad Esther reginæ
flb. 5. conuiuî inuitatus, fortunâ suam deprædicabat,
 seseq; mortaliû omniû viuere credebat felicissi-
 mû; vnde ait, *Reginæ Esther nullû aliû vocauit ad cõ-*
uiuium cum rege præter me. Ipse quoq; David ado-
 lescens Goliada prostrato, victorijs turgidus &
 inflatus sese iactando dicebat, *Ecce Kalendæ sunt*
crâstina, & ego ex more sedere soleo iuxta regem ad
vescendum. Idem quoque David, postquam pasto-
 rem & opilionem exuisset, & ad regiam dignita-
 tem euectus esset, Gonathæ filium Miphiboseth in
 patris gratiam beneficijs affecturus, dicebat, *faci-*
ens faciam tecum misericordiam propter Ionatham
patrem tuum, & restituiam tibi omnes agros Saul Pa-
tris tui, & tu comedes in mensa mea semper. Eodem
 beneficio affectit & Berzellaiû Galaaditen, in gra-
 tam benefactorum memoriâ, quæ fugiês & regno
 profugus ab eo iam olim receperat. Quin & Euil-
 mero-

Reg. 20.

1. Reg. 9.

2. Reg. 19.

merodach, bylon,
 Iochim, ge luda,
 noratus, eundem
 igitur, utas est, quæ
 queritur, Princip
 econtra, et ligatione
 sicut p. fiat, qui ad
 car. en re neglexer
 go. or. n. agen. or. u
 quæ eam duc. enter
 ex. o. f. a. m. genera
 Pr. uis, arrogans
 t. r. r. gel. ens; ex vn
 agas. f. o. s. v. l. l. m. inquit
 G. v. d. r. illam. En Giga
 tem, terminos ac limi
 gros co. ment. quod cõ
 ratro i. gera. relinquit
 lens est, & colica ve
 causatur & infinitis h
 stoliditatibus; quæ iue
 mite deuare, & ob fr
 tuis, æterna beatitudin
 re. Testem hic locale
 cõemptam cœnæ sple
 interesse i. eglign.
 Hinc notandû venit,
 genera, quæ mundâ nio
 toti propemodum ter
 quæ Ioânes Apostolus u
 quæ, quod est in mundo,
 aut concupiscentia oculor
 detraita laruâ, luxuri
 tria inquam monstra t
 uiciola, quæ dura mun

ionis figura ex-
am nuditatem tur-
re.
andi tenebrarum
delineas ait, Cor-
tis *quam*: quod no-
uare videtur, pec-
soli, non secus ac
per ad se detendū
sationes sunt, qui-
penta defendit, ac
ut fecisse hodie cō-
fuerant inuitari.
/ire. O velania in-
olidos, qui cōnam
! *Ecquis enim ho-*
nari? Aman cessā-
di Eltheris regin-
am deprædicabat.
credebat felicissi-
ū aiū vocari: ad cō-
quos; David ado-
storis turgidus &
Ecce Ka'enda sunt
soleo iuxta regem a-
d, postquam pasto-
ad regiam dignita-
um Miphiboseth in-
urus, dicebat, *faci-*
propter Ionathan
mnes agros Saul Pa-
ma semper. Eodem
Galaaditen, in gra-
uæ fugies & regni
erat. Quin & Euli-
meo

DOMIN. II. POST PENTECOST. 31

merodach. B. byloniorum rex, regiam dignitatē in-
Joachim: ge turia, quem captiuū abduxerat, ho-
noraturus, eundem mēse socium esse voluit. Hinc
igitur edicens est, quanta laus sit ac gloria, quam-
que regium, Principum conuiuiam dicit: quantaque
econtra obligatione & reprehensione inuitati no-
stri digni sint, qui ad cōm in hanc luculentam vo-
cari, venire neglexerunt, friuolis quibusdam ne-
gationum agenforum excusationibus prætextis:
quæ cum diligenter excussio, tria potissimum
excusantium genera reperio.

Primus, arrogans quidam est ac superbus, diuul- Superbus
t. p. r. g. f. e. n. s. c. i. n. g. e. n. t. e. m. e. x. v. n. g. u. e. l. e. o. n. e. m. e. v. o. c. e. t. y. p. h. u. m. a. b. h. a. c. f. e.
agnosco: *Et m. inquit, em, & necesse habeo exire, cœna ex-*
Et vid. r. illam. En Gigantem Pelion Ossæ imponē. culat.
tem, terminos ac limites dilatantem, & nulla a-
gros cōmentē, quod ceteris dominetur, & nulla a-
ratro ngera relinquat. Ambitio scilicet turbo pesti-
lens est, & colica ventosa, quæ sexcentos dolores
causat & infinitis hominum cerebrum complex
soliditatibus; quæque in primis animas à cæli tra-
nite deuare, & ob friuolos nescio quos prætex-
us, æternæ beatitudinis præmium cogit contēne-
e. Testem hic læculentum habemus, qui ob villulā
oēptam cœnæ splendida & ferculis refertæ
nterese negligit.

Hinc notandū venit, tria potissimū vitiorū esse Tria pecc
enera, quæ mundū nimīū quantū contaminēt, & genera
oti propemodum terrarum orbi dominantur, & genera
uæ Ioānes Apostolus in scenā producit: *Omne, in-*
uit, quod est in mundo, aut est cōcupiscentia carnis,
ut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ id est,
etractā laruā, luxuria, auaritia, & ambitio,
ia inquam monstra teterrima, tres furæ per-
ciosæ, quæ dura mundum diuexant tyrannide,
DD & gra-

catorum
imperan-
tium.
i. Ioan. 2.

92 CONCEPTVS THEOLOGICI

& graui seruitutis opprimunt iugo. Et quoniam trina ista peccata, velut fontes sunt & scaturigines, vnde reliqua omnia promanant, ac veluti capita & vertex; hinc tria quoque singularia animaduersionis exempla scriptura commemorat, quæ Deus edere voluit, vt tetra hæc monstra ex hominum mentibus euelleret. Primam in cælo peracta est, qua Angelorum superbiam & ambitionem castigauit; altera luxuriam tempore Noë vniuersali diluuiio perdidit, *Omnis enim caro corruperat viam suam.* tertia in fine mundi in avaros exercebitur, *tunc enim refrigescet charitas multorum,* & pietatis viscera exaruerint, avaritia porrò per omnia inualuerit. Tria quidem hæc peccata detestanda, & cance peius & angue fugienda; sed in primis superbia & ambitio.

Genes. 6.

Matth. 24.

Deut. 20.

Allegoria
nignis,

Exstat in Deuteronomio decretum, quo omnes negotijs implicati militia proscribuntur, *Siquis est, inquit, homo, qui aedificat domum nouam, & non dedicauit eam, vadat, & reuertatur in domum suam: quis est homo qui despondit uxorem, & non accepit eam? vadat & reuertatur in terram suam? quis est homo formidolosus & corde pauidus? vadat & reuertatur in terram suam.* Militiæ species vita est Christiana, Auditores, à qua tria hominum genera velut inepta, & obfutura potius quàm profutura, reijciuntur. Aedificâtes: ecce ambitiosos amore inescati & spòsi: carnales intelligo & libidinibus deditos. meticulosi & inertes: per quos avaros cupidosq; designatos crediderim, qui nunquam non metunt, ne quid ad vitam honestè, fordidè potius, traducendam desit, & quibus noua possidendorum nummorum sitis, diu noctuque inquietis sollicitudinisque faces inijcit, & leporinos timores incutit. At ambitiosus in primis ad cælestia spiritualia- que

DOMIN. II. I

que comparanda ne
pluris putidam villa
ne cælesti habendas
& nasse habeo exire
hic obiter, à passio
quodammodo possi
fit, ab eadem cogita
nis postponere com

Alter qui excusar
loquela ipsum mani
mi quing, & eo probat
tum. Post Ambition
nullumque viscus, ad
que attingendas, ne ac
auaritia. Et quem ad
sipedes constrictos
grauiori detineatur
ra sese nequit susto
princeps anima, te
tudinibus implicat
exfurgere nequit; ne
tatem euolare. Quo
Angustinus, Amor rei
ritualium permatum.

Moses rubum arde
videre cum veller, à
nisi solutis calceame
re, Ne appropies huc,
tue; locus enim in quo
in hocce præcepto
quippe omnes rerum
re, & amorem terren
diuini amoris surecul
tudinis desiderium
uenda prius sunt calc

que comparanda prorsus ineptus est: ut qui hic pluris putidam villam, quam omnes in beatitudine cælesti habendas voluptates faciat. *Villam enim & necesse habeo exire, & videre illam.* Notandum est hic obiter, à passione illum ambitionis teneri & quodammodo possideri, adeò ut sui iuris minimè sit, ab eadem cogatur, virgeatur, & cælestia terrenis postponere compellatur.

Alter qui excusari se cupit, avarus est; quin & loquela ipsum manifestum facit, *Iuga bouum*, ait, *emiquing, & eo probare illa, rogo te, habe me excusatum.* Post Ambitionem, non est pestis capitalior nullumque viscus, ad animas detinendas terrenis que affigendas, ne ad cælestia suspirent, tenacius avaritia. Et quemadmodum Auium regina aquila, si pedes constrictos habeat, aut pondere aliquo grauiori detineatur, in altum se librare, aut à terra sese nequit sustollere: ita spiritum omnium princeps anima, terrenarum semel rerum sollicitudinibus implicata, curisque mundanis irretita, exsurgere nequit; neue ad æternæ gloriæ sublimitatem euolare. Quo collineans optimè scripsit Augustinus, *Amor rerum terrenarum, viscus est spirituum penarum.*

Auarus à cœna se excusat.

Serm. 31. de verb. dom.

Moses rubum ardentem, nec tamen ambustum videre cum veller, à Deo recedere iubetur, & nō nisi solutis calceamentis, & nudis pedibus accedere, *Ne appropies huc, solve calceamentum de pedibus tuis; locus enim in quo stas, terra sancta est.* eximium in hoc præcepto mysterium latitat; docemur quippe omnes rerum mundanarum affectus exueri, & amorem terrenorum seponere, ut ita cordi diuini amoris surculos inferamus, & æternæ beatitudinis desiderium intrinsecus cōcipiamus. *sequenda prius sunt calceamenta sordida atque*

Exod. 3.

Amor mundi amoris diuini

terreno puluerulenta, quàm celestium rerum cogitatione saginari, & diuinorū contemplatione potiri valeamus; locus enim celestis sanctus est, ac sanctimoniam requirit.

Iohann. 4.

Quamprimum vt Samaritana mellita ac suauia Iesu verba audiuit, hydria apud puteum relicta, in urbem quàm celerrimè properauit, quò ciues suos de Messia in mundum aduentu certiores redderet, illiusque nomen per urbem diuulgaret. Insigne profectò documentum, famulo licet in ludo procius; quo docemur, an orem nostrum in celestia & aeterna tam efficacem esse debere, nonneque; energix, vt illorum ergò omnes auaritia ambitionisue hydryx, rebus mundanis, transitorijs & fugacibus refertæ, protinus deferendæ sint. Quamprimum enim vt celestium mentionem audis, aures pellacibus mundi cantilenis, & deo secundum allegorijs procedamus vltèrius.

2. Reg. 5.

Giezi auri cupiditate & huius, & illius sperabat se locupletem ab omnibus huius & illius turgens, nummulis quibusdam coactis, & metat vineas cū coë misset, Elisæi magistrī sui gratia cecidit, & albcante Naamanis lepra perculsus fuit. Hinc colligere est, eos qui magna animi concentratione, summoque studio discescere nituntur, & terrena ambiunt, Dei indignationem incurrere, & eadem qua infideles, lepra & peccato infici, at lepra candida; nam quemadmodum nix oculos candore suo perstringit, vt qua eundum sit videre viator nequeat; ita & cupiditas & nimis erga terrena affectus animi oculos in tantū offuscat, vt nec celū inueneri nec semitā, quā eodē deuenitur, videre queat.

*Plaut. lib. de
cupid. diuit.
Similitu-
dines egre-
giæ*

Quin & alia sunt auaritiæ effecta; mentem namque deprauat, animos excæcat, & sapientissimos quosque dementat ac fascinat: & quod maximū stultitix

titix argumentum, ostenditur, arq; idolum hominū lamitatem in qua agunt, um credit mortalium Plutarchus exclamare, ultra quàm satis sit satiri nequeat, morum causam inuestigatur, origo sit, quod gepur, ceruando numquā salu plus desideret, & in nō ideo peius se in a ris se deteriorē, sed datū, ac sapientē esse boro curandā. Quem morū copia repletis humida prescribit mores inualefcit, gationesque; ita qu rus uiuat & tanto lidis illis ac seruenum inordinatis de plebilibus purget, uisus est Philosophi congerendarum opibene possessioni augendati. In quo sapienter alter stultē admodum fuit auari huius nostringa aeterna felicitat luga huius emi quib & pestilens affectus sanar, vt mille eist tormenta, ac suppli Iralitæ cum Pha

titix argumentum, quicumque ab avaritia cruciatur, atque idolum hoc aureum supplex adorat, calamitatem in qua agit, miser ignorat, ac se omnium credit mortalium sapientissimum: ut merito Plutarchus exclamet, O rem deplorandam, si quis ultra quam satis sit, bibat aut comedat, & tamen satiari nequeat, medicos quamprimum cōsulit rei causam inuestigaturus, & quamnam ingluviei huius origo sit, quod genus morbi: verū si quis auro concervando numquā satiatur, & quo plus asseruat, eo plus desideret, & inexplibili cupiditate laboret; nō ideo peius se in animo habere credit, nec ceteris se deteriore, sed qua est vesania prudentē, cordatū, ac sapientē esse existimat. O vesaniam helleboro curandā! Quemadmodū hydropicis, & humorū copia repletis, nullas medici aquas, nulla humida prescribūt ne aqua intercus crescat & humores inualescāt, sed evacuationes, vomitus, purgationesq;: ita quoq; ut sua forte contentus, avarus vivat & tanto malo liberetur, stomachum calidis illis ac feruentibus affectibus enacuet, & animum inordinatis desiderijs & cupiditatibus inexplibilibus purget oportet. Hinc bene mihi dixisse

*Joban. ser.
2. de inist.*

visus est Philosophorum princeps Plato cuidam congerendarum opum nimum studioso, O improbe ne possessioni augenda studeas, sed minuenda cupiditati. In quo sapienter sanē Plato consuluit, & alter stultē admodum se gessit, & magna vesania fuit avari huius nostri, qui propter quinque boum iuga æterna felicitate non reuit excedere.

Iuga boum emi quinq; & eo probare illa. Præaus hic & pestilens affectus adeo mentes excæcat & fascinat, ut mille eis cruciatus & infinita causetur tormenta, ac supplicijs intolerabilibus afficiant. Israëlita cum Pharaonica seruitute premeren-

Exod. 5.

tur, per vniuersas Aegypti provincias opere late-
ritio argillaque deferenda distinebantur, & cum
pensum diuinum magno cum labore fatigatione
que persoluissent, flagellis etiam eorum terga co-
scribillabantur. Auari & quotquot sub mundi iu-
go ac tyrannide versantur, eandem haud dubie
fortunam subeunt, toto vitæ tempore possessioni-
bus coaceruandis incumbentes, aurumque quod
nonnisi luteum & inane, cupiditate exstimulante
ambientes; at cum vitæ vespera aduenerit, post in-
finitos exantlatos labores & difficultates ex-
haustas, in operis mercedem, à dæmonibus, diuinæ ius-
titiæ minuitis, flagellis subduntur, & omni sup-
pliciorum genere excruciantur. Porro præclarus
hic conceptus ex D. Ioannis Chrysostomi Narthe-
cio depromptus est.

Ut autem & è nostra sagittam depromamus pharetra, iure meritoque dicere posse videor, avaritiam veterem illam Pandoram esse, quæ sexcenta in mundum mala inuexit, mille tragicos produxit casus, & innumerabilem hominum multitudinem in perniciem & exitium pertraxit. Ipsa quippe consultrice stimulatriceque Achan lapidatus est, Giezi lepra percussus, Ananias & Sapphira repentina morte perierunt, Iudas suspendio interijt; atque ut funestiora & magis horrenda referam, Paulus Diaconus memoriæ prodidit, Tyrannum Stilliconem, avaritiæ nota infamem, à militibus suis obfessum vitam simul & caput perdidisse; quin & milites manum resectam, hastæ suffixisse atque illudendo adstantibus inclamasse, *Date eleemosynam homini avaritiæ infariabilis.*

O passio & furia insatiabilis, & desiderium habendi inexplabile, quid non facere compellis eos, quos tuo iugo premis? *Quid non mortalia cogit?*

incias opere late-
nebantur, & cum
bore fatigatione-
eorum terga cō-
quor sub mundi in-
idem haud dubie
mpore possessioni-
aurumque quod
itare extimulante
aduenerit, post in-
ficulatas exhau-
onibus, diuinæ iu-
ntur, & omni sup-
Porro præclarus
ysostomi Narthe-

am depromamus
posse videor, aua-
esse, quæ lexcen-
ille tragicos pro-
ominum multitu-
in pertraxit. Ipsa
æque Achan lapi-
Ananias & Sapi-
et, ludas in spendio
hæc horrenda re-
præ prodidit; Ty-
bea infamem, à mi-
ul & caput perdi-
eciam, hæc suffi-
is inelamasse, Dute
rabiliis.

& desiderium ha-
re compellis eos,
mortalia cogni-
pe-

flora auri sacra fames : famem poëta appellat &
merito. Nam vt pauperes, famelicos & inopes tri-
sti incedere videas vultu, pallida obambulare fa-
cie & macie, confectos suprema luridos, tetricos,
fronte contracta, oculisque liuidis: ita & auaros,
exsuccos, exsanguis, & gaudij inimicos. Pallidi
quippe semper sunt & luridi quod perpetua an-
xietate torqueantur, pecuniæ & thesauro semper
metuant, ne forte fures clanculo furripiant. Quā-
obrem scitè rogatus olim Diogenes, cur aurum
palleret, respondit, quia multos habet insidia-
tores.

Ceterum fami comparari solet avaritia, quod
uarius & cupidus semper esuriat, nulloque & re-
oleri queat auro, aut solida voluptate satiari. Quā-
obrem benè Gregorius Nyssenus auaros dolijs &
ulienis obsoletis similes esse pronuntiauit, namq;
vt illa ob assiduum & quotidianum vsum deferu-
ur & foraminibus paulatim implentur, adeò vt
nitat cribri Danaidum, integrum quantumuis o-
ceanum infundas, ne guttam continere queant; ita
uarorum cor & desiderium adeò perforatum &
enue est, vt vniuersum totius orbis aurum non
ufficiat, vt compleatur. Multo verò antè tempo-
le iunculis illos contulerat Psalmista, qui pro-
ter calorem naturalem, qui cuncta celerrimè di-
erit, & semper æstuat, voraces sunt vt quæ maxi-
nè, vt quamuis obuia quæque deuorent, & semper
in prædam inhient, semper tamen esuriant & præ-
ame rabiant: eo enim loco quo vulgata legit,
Diuites eguerunt & esurierunt; Hebræi legunt, *Leo-*
es eguerunt & esurierunt, & Paraphrasis Chaldai-
a, Catuli leonum eguerunt & esurierunt. Vt profe-

to leonini sunt auari, verū adeò intrinsecus æstu-
ntes, & naturæ tam aridæ, vt quamuis proximi

Auaritia
fames est.

Cur auari
semper pal-
leant.

In Orat. fan.

Anari leo-
nibus si-
miles.

Psal. 38.

Item multis
& asinis.

bona deglutiant, obuia quæque deuorent, per
tua tamen fame esurieq; emoriantur. Equidem
post tot illustres senatores meam quoq; senten
am velut pedarius in medium proferam, à multis
eos & asinis non discrepare assero; hi enim qua
uis cibarijs & comiteatu in vsum aliorum omni
viam carpant, nihil inde commodi aut volup
tis habent, carduis, vrticis, & foeno videntur
ita ad oculum videmus, asinos illos auaros, aui
& opibus onustos, sub diuitiarum sarcinis & por
deribus gementes, in summa tamen inopia vitam
trahere, vestibus obsoletis uti, atque inuita mili
pecuniam & thesauros non in suum, sed in ali
rum vsum, referuare.

Pierius lib.
16.

Huc etiam percommode facit, quod quodam
loco refert Pierius Valerianus: fuisse nempe olim
in littore maris Africi, haud procul à Scythia Mo
iori, inter Aegyptum & Lybiam, columnam, hon
nis figuram inscriptam habentem, cui à serpente
læso, inextinguibili siti adurebantur fauces, hic
variae circumquaque sculptæ erant mulieres, quæ
sitim illam aqua restinguere conabantur, quædam
enim aquam hauriebant, aliæ ori eandem infundebant.
Gemina hæc erat avari figura & imago
hunc enim mox ut pestilens illa avaritiæ vipera
momordit ac pupugit, sitis assidue, & nulla ratio
ne, quamuis flumina & oceanum epotaret, ardor
potis est compescere. Ipsa est serpens qui mordet
& sitim inextinguibilem creat, atque ideo si
verbo Græco *σιψαω*, id est sitio nomen inuenit: si
procedamus vltcrius & furia huius naturam in
dagemus.

Apoc. 18.

Ipsa est vna phialarum illarum indignationis
refertarum, quas Ioannes in Apocalypsi in terra
effusas vidit. Audiuit ille siquidem vocem de terra
pl

pho, id est celo reboab
bat, septem phialas ra
mus phialam terræ effu
cuius humos & fontes i
dignationem eiecit, q
surrexit, sextus Euphr
ptimus denique vniu
sua infecit. Septem
ptem peccata repræse
Avaritiam. Bene aut
suum per aëra effudisse
ciam, quæ instar chama
vniuersis possessionibusq;
Atque hinc ab Aposto
patitur, nam ut idololat
ino, idola adorant, ead
quidam mandent ira &
adorat, & præ reueren
sequitur, ne contingat
atur aspidem, & si o
contemplantur in arca
Quanto porro odio
tur, dici coartari ne
Quidquid super manus
in leuitico ut immu
Q od ambulat super ma
na mediant quæ ad ipe
na quidem fronte on
la immunda reijci vi
træ ad incedendum
reus fuit ea solum
manus habent ad h
accidentes, ut vixæ,
immunde reijciuntur
amplia manus homi

ue deuoerent, per
riantur. Equiden
eam quoque sentent
proferam, à ma
stero; hi enim quan
vsum aliorum onu
ir. modi aut volup
& fornicatione
os illos auros, aut
tem peccata repræsentant capitalia, & septima
rum sate nis & po
Auaritiam. Bene autem septimus Angelus virus
tamen in pia vici
ium per aëra effudisse scribitur, id est per avari
iam, quæ instar chamæleontis, ex aëre viuunt, & di
in lum, sed in ali
itijs possessionibusq; acquisitis uti fruiue nescit.

Atque hinc ab Apostolo *idolorum seruitus* nuncu- Gal. 1.
facit, quod quodammodo, nam ut idololatraz. teste Ioanne Chrysosto-
s: fuisse nempe olim, idola adorant, eaq; præ reuerentia ne tangere
procul à Scythia Maui dem audent; ita & avarus aurum nummosque
am, columnâ, homi
dorât, & præ reuerentia & cultu quo easdem pro
ntem, cui a serpente quiritur, ne contingere quidem audet, solo recre
ebantur fauces, hinc tur aspectu, & sibi plaudit, simul ac mummos
erant mulieres, quoniam contemplatur in arca.

Quanto porro odio hocce Deus vitiû prosequa-
ori eamdem infur, dici cogitari nequit Sed figura rem exponâ. *Leuit. 11.*
ari figura & imago quidquid super manus ambulat è quadrupedibus,
illa avaritiz viperâ Leuitico ut immundum à mensa proscibitur,
fiduè, & nulla ratio quod ambulat super manus ex cunctis animantibus,
num epotaret, ar. lo quæ incedunt quadrupeda, immundum erit. Pri
si serpens qui mori na quidem fronte omnia hic quadrupedia ve
at, atque ideo 244 ut immunda reijci videntur, omnes enim qua
no nomen inuenit: tior ad incedendum pedibus vtuntur; sed Dei
huius naturam pens fuit ea solum animantia repudiare, quæ
anus habent ad humanas quàm proximè
ccedentes, ut vrsæ, & simiæ, quæ meritò ut
mundæ reijciuntur, quod monstrosus sit
imalia manus hominum referre. Ut hinc
porro,

Porro mysticam eliciam significationem, avarum naturæ monstrum esse crediderim, qui manibus suis inambulet, & manibus ceu pedibus terram tangit; atque idè immundus censendus, ac monstrum potius quàm homo dicendus. Quànam immundities, oculos, manus, cor, animam denique totam in terram semper habere defixam.

Huc etiam collimando, & in avaros invehendo, Ieremias tertium exclamat, *Terra, terra, terra, audi sermonem Domini.* non semel sufficiebat dixisse, sed tertio ingeminat, primò quòd avarus, ad instar reliquorum mortalium, è terra compactus & formatus sit. Deinde quòd in terra vivat, super terram agat, omniaque eius desideria, fœdia, affectus terram spirent, & redoleant: tertio denique quòd brevi in terram redigendus sit; ac ut de avaris eum singillatim loqui existime, mox subiungit, *Audi vocem Domini,* èd quòd divites & foenore rem facientes voci divinæ ut primum reluctari & aures occludere consueverunt.

Clemens Alexandrinus locum illum Evangelii explanans, *Vulpes foveas habent, & volucres calendas, filius autem hominibus non habet, ubi caput suum reclinet;* per vulpes denotari credit divites, fœduarios, Hos, inquit, qui in effodiendis & insodiendis divitijs versantur, homines praveos & plane terra & os vulpes Christus appellavit. Benè profectò, avaritiamque & repositoria, quibus opes & thesauri includunt, eorum foveæ sunt, habitacula & sepulcræ. Atque hunc etiam locum exponens Beatus ventura ait, *Beatus qui terram foveam committit in æternam aulam.* Quanta igitur avari nostri temeritas & calamitas est, cum quinque boum æternæ beatitudinis divitijs præponere non veretur? Atque ita ad lineam redeo.

Salvator noster cum in Galilæam transisset, exigi solitum ab iis quæberiadis navigaturi cetero manebat, ut retingitur projectis retibus ore numisma reperire, um creando prævidendum autem persolutum phylactus significari nihil eorde fouet quàm hilore crepat.

Non est igitur mirum, si de bobus loquatur, exilium fugiat, & obmeras inanitas beatitudinis facit sciri illud Dionysius. Hic enim cum nepotuerat, domum, veniebam, inquit, prop. d. hanc enim commendam, id est, non esse profectum exceditur, & rerum terreni patrimonio pelli quod in paternam illam legimus, Gloria enim exponat, repugnari me oratione tantum, & ad aliud hanc exitum deducit. Igitur, qui carnalis est, & colligere licet, sum venire. Virescentes confect.

Saluator noster cum discipulis per capharnaum
in Galilæam transiturus, portorium (à Romanis
exigi solitum ab ijs qui lacum Genesareth vel Ti-
beriadis nauigaturi conscenderent) rogatus, Pe-
tro mandauit, vt retia ad piscandum laxaret; hic
gitur proiectis retibus piscem conclusit, cuius in
ore numisma reperit. (verisimile porro est ita De-
um creando præuidisse) quod & in portorium &
nautum persolutum est. Per piscem hunc Theo-
phylactus significari credit hominem auarum, qui
in nihil corde fouet quàm aurum, & præter opes ni-
hil ore crepat.

Non est igitur mirandum, si auarus labore dele-
tetur de bobus loquatur, cœnæ interesse renuat,
ærum fugiat, & ob nugas aliquas terrestres &
neras inanias beatitudinis gloriam vendar. Huc
acit scitū illud Diogenis Cynici apophthegma,
hic enim cum nepotis cuiusdam, qui sua dilapida-
erat, domum, venalem cerneret, iocans ait, *Scie-*
am, inquit. *prop: diem post vin: crapulam, domum*
anc euomendam. Idipsum de auaro dicere quid ve-
at: non esse profectò mirum, si is qui ab auaritia
xeditur, & rerum terrenarum ardore æstuat, cæ-
lesti patrimonio pessumdato & profuso, ius omne
quod in paternam illam & beatam domum (de
qua legimus, *Gloria & diuitia: in domo eius*) habet,
penum exponat, repudiet, & reiiciat. Sed video lō-
giori me oratione tardio vobis esse, quare finem
hic faciam, & ad aliud vitium delabendo, parabo-
lam ad exitum deducam.

Tertius igitur, qui epulo huic cælesti renuit in-
teresse, carnalis est, & libidinis mancipium; è ver-
bis illius colligere licet, ait enim, *Vxorem duxi, &*
videō non possum venire. Vnde efficio, fieri non posse,
vt qui amores consecratur, & muliebri detinetur est.

Luc.
Auarus col-
latus pisci,
quem S.
Petrus e-
duxit.

Tertius
qui se ex-
culat à cœ-
na carnalis

I. Pet. 2.

Lib. de ho-
nest. matrim.
cap. 2.
Epist. ad
Eph.

Matrimo-
nium & a-
nimi col-
lectio se
mutuo
haud pati-
untur.

lenocinio, celestes inuitationes audire, deq; bea-
titudine cogitare queat. Luxuria quippè & carnal-
desideria euidens & violētum impedimentū sunt,
ac quodammodo tyrannicum, ne animæ ad semp-
ternæ gloriæ possessionem aspirent; quod prote-
perspectum habens Apostolici senatus vertex Pe-
trus Christianos adhortatur, ne impuris mentē
moribus inquinent, dicēs, *Abstinete vos à carnalibus
desiderijs, quæ militunt aduersus animam.* Aliūde etiā
exclamat Augustinus, *Inter omnia certamina Chri-
stianorum, sola dua sunt praelia castitatis, vbi quorū-
diana est pugna, & rara victoria.*

Meliùs & elegantius meo iudicio, hoc aper-
t Hieronymus, *Grandis, inquit, virtutis & sollicitudinis
lignitia superare quod natus sis, & in carne nō carna-
liter viuere, tecū pugnare quotidie, & inclusum hostis
Argi cētū oculis obseruare.* dicere vult, quantū ip-
sū quidem colligere, exponēdo queo, carnē & spiritū
semper inter se digladiari & litigare, iura porro
spiritus aduersus carnē & in carnis tribunali tue
& inter voluptates sperare cælestia sequi posse, a-
duū esse, molestum ac perdifficile. Hic porro qu-
cernimus amoribus se irretitum, liberè proficetu-
alijs se rebus vacare non posse, aitque qua est in-
pudentia, *Vxorem duxi, & ideo non possum venire.*

Quid? anne igitur matrimoniū impedimentum
est? anne libertati præiudicat? itanē animas illa-
queat ac turbat, vt se liberè in altū sustollere, ac
sanctis rebus vacare nequeāt? Plerumq; sanè. quia
& Apostolus Paulus cuius nostrū suadet, si me-
dō virtutis iter ingredi & spiritu colendo incur-
bere velimus, mulierem nō tangere. Ipse verò su-
peraddo, vinculo illo, & duarum animarum in vi-
nam carnem copula tam arcetē coniugatos vinc-
ri, vt libertatem amittant, vt sæpenumero poen-
tentia

entia, etiam paucis
na amari: et
quæ interrogat
nonio illigat
mane quadam
na pitecul
naque natu
Se... verò qu
a areatim, & enata
t dūcum agitur, Ad
dicas vident, & impe
etip-diri omni ratione
contracto, & coniug
eodem dissolui cupen-
tentia.

Amilius Paulus
vxore diuertere & s
veller, omnelque eu
oculos vxoris veni
rentum dignitate, f
posita infamiz nota,
gloriam, qua vbique
inter virisq; in con
argumentis, à proposi
mentem refuscitare co
uenier induerat calce
strum qua me parte ca
tam mensio; nam se
ori speciei non resp
lum, aureum est; &
quit species extern
huius vinculu sibi ad
deltiarū & sollicitu
pūs ac melius quā s

audire, deq; beatitudine, etiam paucis ab inito matrimonio diebus, summi amarities sequatur. Docuit hoc me Socrates, qui interrogatus à discipulis, satiusne esset matrimonio illigari, an verò libertate solita frui, consuetudine quadam apposita respondit, Quemadmodum pisciculi nondum nassa comprehensi, et in nassaque natitant, omniq; ratione concluduntur; alij verò qui nassa inclusi sunt, in libertatem restitui, & enatare cuperent, sed nequeunt; ita vobiscum agitur, Adulescentes, liberi amoris pediculas vident, & impediri gestiunt, impediri verò et impediri omni ratione vellent; nam matrimonio contracto, & coniugij vinculo semel inito omnes eodem dissolui cuperent, & sera sequitur poenitentia.

Aemilius Paulus referente Plutarcho cum ab uxore diuertere & soluere matrimonij vinculum vellet, omnesque eum consanguinei, proposita ob oculos vxoris venustate, generis nobilitate, parentum dignitate, familiæ splendore; simul & exposita infamiæ nota, qua omnem in bellis partam gloriam, qua vbiq; terrarum notus erat, obsecuraret, varijsque in contrarium adductis in medium argumentis, à proposito reuocarent, & mutuum anorem resuscitare conarentur; ostenso quem reuerenter induerat calceo, aliud non dixit, Nemo vestrum quæ me parte calceus premit, rouit, id ipse tantum persenio; nam sæpe sapius effecta rerum exteriori speciei non respondent, nec quidquid splendidum, aureum est; & naturam falsitatis sæpe congruit species externa. Insinuare volebat, matrimonij vinculum sibi adeo molestum esse, magnarumq; molestiarum & sollicitudinum causam, quæ nemini notius ac melius quàm sibi ipsi cognite sint; nam quæ solutis

Plat. in
Paulo Aemilio.

S. Hieron.
lib. 1. contra
Iovinian.

solutis rosæ videntur & mellea, coniugatis & vinculo matrimonij ligatis spinæ sunt & fellea. Cicero postquam Terentiæ suæ libellum repudiij dedisset, ab Hircio rogatus, vt sororem duceret; summas illi gratias egit dicens, fieri non posse vt quis Philosophiæ simul & vxori operam det: amore quippe & studia non benè conuenire nec in eadem sede morari posse iudicabat. Si orator matrimonium Philosopho impedimento esse censebat, quo minùs studijs & præceptis Philosophicis vacaret; maiori iure profectò dicemus, ipsum animam spiritualem à perfectionis tramite retrahere. Est siquidem onus adeo graue ac molestum, vt totus sub eodem orbis fatiscat; vnde fenarius ille Græcorum,

μίσον κακῶν πένοντι φέρειον γυνή.

Id est, *Onus malorum plenum ipsa est mulier*, sub quo plurimi succumbunt; & quotquot ipsum in humeros sustulerunt, ab eodem eximi & solui cupere videntur, aded, vt quicumque vxorio vinculo & compedi matrimoniali victus est, libertatem se suam amississe conqueri meritò queat.

Philemonis apophthegma.

At melius, meâ sententiâ, Comicus Philemon, qui non mirabatur, hominem semel in vita maritum conscendere, quoniam omnes nouitatis auidi sumus; at aliquem, cognito nauigantium periculo denuo mare repetere, admiratione dignum iudicabat: atque ita non damnabat eum, qui semel matrimonium iniret, cum carnis impetus, naturæ ductus, & cæca rei ignorantia eundem nos compellant; sed prima vxore mortua, secundum ambire & molestiarum sollicitudinumque mare denuo velle repetere, vesaniam & amentiam meram censebat. Atq; omnes hæ gentilium sententiæ aliò nituntur, quàm vt hinc discamus, pertimescenda

ac fugiendas esse nuptias, ac virtutibus ac spiritibus succumbere, aragunt, ad coenam agni vorat vxorem, venire & id non possum videri. Quid si legitimè monij præscripto & iure interfit, impedimentum credendum, cuius & gloria & si sponsa sponsi faciet pellex & meretrices, & pudicus amantur; an non potest la, & amplexus meretricum calculo, huc tamen Noë legimus in Genesi vxorem vino guttato illi tatem reuelasse. Quod propria & legitime mente priuat, meretricem nos & euidentiori periculo in gratia & perfectione ad ruinam fuit occasio malitiarum subuertere, coniugati simulque per molesta sarcina sit causa est, quo minus quæque aliam absentiam, vxorem duxi, & effeminatam & stringi, vt quodam carnem & munus pudeat hominem, unde illius prem Dom. rom. 1.

coniugatis & via-
nt & feileta.

libellum repu-
t fororem ducere
s fieri non posse
operam ut: a
conuenire nec
dicatur. Si orator
edimento esse cō-
epris Paulosophi
dicemus, ipsum
nis tramite re-
o graue ac mole-
rileat; vnde sena-

vi.
mul'et, sub quo
ipsum in hunc
& solui cupere
culo & compen-
tem se suam am-

micus Philemon
semel in vita mar-
n ouitatis audi fū-
ganrium periculo
ione dignum iudi-
um, qui semel ma-
s imatus, natura
demnos compelli-
secundum ambire
maue mare deu-
entiam meram co-
sistentia aliō
s, per timefcenti

DOMIN. II. POST PENTECOST. 65

ac fugiendas esse matrimonij molestias ijs, qui
virtutibus ac spiritui colendo exornandoque in-
cumbere saragunt. Testem habemus hunc, qui
ad cœnam agni vocatus, ob vnicam quam duxe-
rat vxorem, venire se negauit posse. *Vxorem duxi,
& ideo non possum venire.*

Quid? si legitima vxor & ex sacramenti matri-
monij præscripto ducta, sponsum, quo minùs cœ-
næ interfuit, impediuit; quid concubinam facturam
credendum, cuius occasione tot admittuntur fla-
gitia? si sponsa sponsum ad facinus impellit, quid
faciet pellex & meretrix? si casti amplexus mari-
tales, & pudicus amor coniugalis virtutis iter ob-
struunt; an non potiùs illicita & impudica copu-
la, & amplexus meretricij? Non in se tē, meo qui-
dem calculo, huc trahit S. Augustinus, quod de
Noë legimus in Genesi, propriæ vitis & non alie-
næ vino gustato illum inebriatum fuisse, ac nudi-
tatem reuelasse. Quo signatum mysticè voluit, si
proprie & legitimæ vxoris amor viros inebriat
ac mente priuat, meretricios & alienos grauiori-
nos & euidentiori periculo exponere. An non E-
ua in gratiæ & perfectionis statu cōdita, viro suo
Adæ ruinæ fuit occasio, & sanctum illum innocē-
tiæ statum subuertit? Hoc vobis ob oculos ponite,
coniugati simulque perpendite, quàm grauis &
molesta sarcina sit matrimonij: vxor quippe hic
in causa est, quo minùs coniux cœnæ interfuit, nul-
lamque aliam absentia causam profert quàm vxo-
rem. *Vxorem duxi, & ideo non possum venire.*

O effeminatum & mollem. itane te vxorio vin-
culo stringi, vt quodammodo adores & colas? ita-
nete carnem & mundum amplecti, vt cœlestia a-
mittas? pudeat hominem, ita peccato seruire, &
tyranni de illius premi, ita amoribus inescatum &
Dom. tom. 2. EE illiga-

Matrimo-
nium vir-
tutum im-
pedit exer-
citiū.

Iud. 5.

illigatum viuere, vt mancipium ac seruus, non liber esse videatur. Abimelech cum lapide à muliere è turri quadam sublimi percussus esset, seseque grauitèr vulneratum cerneret, armigerum aduocauit, aitque, *Euagina gladium tuum, & interfice me, ne fortè dicatur, quod à femina interfectus sim.* Vtinam, vtinam, Christiani virilem hunc animum induerent, seseque in militia Spiritus generosos ostenderent, puderentque illos famina cadere manu, id est carnalibus desiderijs, quæ sunt affectus verè muliebres & feminini, succumbere!

sal. 48.

Dauid rex, qui ceteris in rebus generosus & heroicus demonstrauerat animum, in hac vna se ipso exstitit inferior: cum enim Goliadas prostrasset, leonum fauces collisset, toties de hoste trophæa fixisset, victoriam victoriæque insignia plurima retulisset, famina succubuit; cuius illi delicti tanta cepit poenitentia ac pudor, vt quoties in mentem adulterina illa veniret copula, vberissimas lacrymas gembundus effunderet. Et sane Psalmo XLVIII. peccata deplorans, conscientiamque excutiens, ac rationem Deo de tota vitæ serie reddendam sibi ob oculos ponens, se ipsum interrogat, *Cur timebo in die mala?* ac mox etiam respondet, *Iniquitas calcanei mei cum cadabit in me.* Difficilis profectò locus & salebrosus, nonnulli si quidem per iniquitatem hanc calcanei finaliter impoenitentiam, & peccata in horam vsque mortis dilata intelligunt. Alij verò traditionem quæ innocuum Vriam hostibus prodidit; idque ex mentis modoque loquendi sacrarum litterarum, *Qui mittit mecum manum in paup' opsidem, leuauit contra me calcaneum.* Id est proditorem. Nonnulli denique designari putant illicitum cum Bethsabel concubitum.

Matth. 26.
Cur iniquitas calcanei mei appellatur peccatum luxuriae.

DOMIN. II.

bitum, atque ita canei nominari, ad delictum timorem tribunali se inculsi iniquitate nuncupat calcæpedis vena quæ rigniculos & curstimulos quodammodo hicaptissime fabulaceteris in mēbris inuoluerat producit. rone, quam eū qui ceauerat, magnaquerat, libidini tandem iniqua, qua bestiariconueniat. Et profinftar, quem naturaeformauit, sed bellis quippe duobus nstariq; benignè volentum, hic, ea qua fuit inuitantis respectu habuit instar, ait. Proter: id est, Protinus in obtundas, aliam tu grauiora, atque am vxoris meæ possidet. Et profectò ita ferre homines in alienis ratione prouidit: adeo vt Sicheim, Dinah, & Levi negat, & interpretetur. Atque hoc non

seruus, non li-
m lapide à mu-
stus esset, sele-
armigerum
um tuum, & m-
amina interle-
ani virilem hunc
i militia Spiri-
rentque illos fa-
alibus desiderijs,
& femina, suc-
eius generosum
nimium, in hac
enim Goliadas
ter, roties deho-
torisq; insignia
bunt; cuius illum
pudor, ut quoti-
eniret copula, v-
essunderet. It sa-
plorans, consci-
Deo de tota vi-
s ponés, seipsum
ac mox etiam
et cu candidu me-
proius, nonnulli si-
calanei finit
horam, sique mo-
o rationem que-
nat: ijs ex mente
terarum, Qui mi-
leuauit: o: tra-
Nonnulli denique
Bethiabel conce-
bitum

DOMIN. II. POST PENTECOST. 67

bitum, atque ita peccatum carnis, iniquitatē cal-
canē nominari, adeo ut, ne hoc vnum præ ceteris
delictum timorem illi pudoremq; coram diuino
tribunali sit incussurum vereatur: calcanei porrò
iniquitatē nuncupat, quòd referentibus medicis, è
calce pedis vena quædā emanet, quæ sopitos amo-
ris igniculos & cupidinis fomites exsuscitet, &
stimulos quodammodo inuito subiiciat. Quadrat
hic aptissimè fabula illa Poëtarū, qua Achillē ce-
teris in mēbris inuolabilē, à Paride in calce pedis
vulneratū produnt. Nihil porrò aliud hic denota-
runt, quam eū qui cetera vitia cupiditatesq; supe-
rauerat, magnaque animi constantia pessumde-
derat, libidini tandem victas manus dedisse, libi-
dini inquam, qua bestias potius quā homines supera-
ri conueniat. Et profectò carnalis hic, nō hominis
instar, quem natura ad humanitatem ciuitatēq;
efformauit, sed bestię more, inuitanti respōdet; a-
ijs quippe duobus modis se respondentibus excu-
ariq; benignè volentibus, *Rogo te, habe me excusa-
um*, hic, ea qua fuit impudentia & audacia, nullo
nuitantis respectu habito, temerè & præruptè,
vruī instar, ait, *Vxorem duxi, & ideo non possum ve-
ire*: id est, Protinus hinc te proripe, neue caput
mihi obtundas, alia mihi incumbunt negotia, coe-
tua grauiora, atque ita venire nequeo, neque e-
im vxoris meæ possum commercium deferere.

Et profectò ita se res habet; peccatum siquidem
oc homines in aliam naturam commutat, & ex
ominibus ratione præditis, bruta rationis exper-
a constituit: adeo ut in illo scripturæ loco, vbi de
Gen. 34.
riace Sichem, Dinæ filiæ Iacob amore æstuante, Libido ho-
it, *Sineon & Levi necauerunt si hem*, Chrysosto- minem in
us legat, & interpretetur, *fratres Dinæ necauerūt* brutum
turum. Atque hoc non alia crediderim ratione, commutatus

Fabula mo-
raliter ex-
posita.

quam vt Spiritus sanctus nobis omnibus violentiam & impetum amoris, quo lasciuissille princeps, instar ferocientis tauri, aut catulientis animalis, virginem rapuerat, & magna sui infamia & dedecore tam enorme raptus facinus admiserat, demonstraret.

Apo. 16.

Libido i-
gni collata
Iob. 31.

Quam enorme verò & detestandum hoc peccatum sit, quamque tetrum & infame luxuriæ crimen, dici aut fingi nequit: equidem sexta illi phialæ, indignationum diuinarum plenæ, quam sextus Angelus in magnum Euphratis fluium effusse testatur Apocalypsis, libens comparauero Ceterum Euphrates perbene peccatum hoc designat, tum quod instar rapidi & ætuantis torrentis libido animas abripiat & vorticibus penitus immergat; tum verò quod aquæ dulces & fluuiale vera voluptatum carnalium imago sint & typus. Propheta verò Iob ignem vorantem & peccatorum omnium grauissimum appellat: *Si deceptus est, inquit, cor meum super muliere, & ad osium amici mei insidiatus sum, scortum alterius sit vxor mea, & super ea incuruentur alij; hoc enim nefas est & iniquitas maxima; ignis est vsq; ad perditionem deuorans & omnia eradicans genimina:* verba autem postrema ex mente D. Hieronymi, ira sunt exponenda, *Omnia bona virtutum deuorans, atque vniuersa in homine sanctarum rerum incrementa consumens.*

Ephes. 6.

Amor impudicus i-
lo igneo
collatus,

Hinc etiam Doctor Gentium Apostolus, Epheios ad tentationes luxuriæ, tela ignita & scintillas flammis imbutas appellat, *In omnibus sumite scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequitiæ ignea extingui.* Per tela autem ignea S. Ioannes Chrysostomus inhonesta & impudica desideria interpretatur, D. Thomas Aquinas concupiscentias

tiam deprauatam ad libidinem sagittarum primò quod corpora & succendant. Secundo forte locum corrumpitur & inualefcit; niscum semel in animam omne robur & ab vno peccato incendium ab vna ditione, sicut parua scintilla, numerò suscitatur incendio domus corripuitur tentatio, nisi quam tur, magnas in animis que solet excitare. Atropere Propheta loquens de virgine. Notentur cupidinis mancipia animo, non dico, non loqui cum mulieribus tuerit.

Libido, vt allegorice crudelis & ferox illa nobis describit, ea nam vastatrix, adolescens & pernicies, Ecce stetit, & tres orationes eius, & sic dicebat. Vera hæc imago illis sit visio, nam vnde aluerisque semper illi dulcedinem, carnis plurim

DOMIN. II. POST PENTECOST. 69

tiam deprauatam: non immeritò verò tentationes ad libidinem sagittis ardentibus comparantur; primò quòd corpus simul & animam inflamment & succendant. Secundò quòd sicuti ignis, si quem forte locum corripuit, per vicina quæque bacchatur & inualefcit; non secùs etiam flamma libidinis, cùm semel in anima excitari cœpit, quamprimum omne robur hominis consumat & perurat, & ab vno peccato in aliud trahat, quemadmodum incendium ab vna domo in aliam delabitur. Tertiò, sicut parua sciutilla contenta magnum sæpe numerò suscitât incendium, quo plures interdum domus corripiuntur; sic & minima peccati huius tentatio, nisi quamprimum obstaculum obijciatur, magnas in animo libidinosi flammæ ardore, quæ solet excitare. Atque hoc ipsum est, quod tantopere Propheta Iob metuebat, dum de se testatur, *Pepigi fœdus cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem* Iob. 31.
de virgine. Notent hoc Veneris illi sacrificuli, & cupidinis mancipia, vt sanctus ille vir firmiter in animo, non dico, non agere, non conuersari, non loqui cum mulieribus, sed ne cogitare quidem staturit.

Libido, vt allegoricè etiam quid afferam, est crudelis & ferox illa bellua quam Daniel Propheta nobis describit, carniuora, corporum plurimorum vastatrix, adulescentum ruina, mulierum pestis & perniciës, Ecce, inquit, *bestia similia vrsò in parte stetit, & tres ordines erant, in ore eius, & in dentibus eius, & sic dicebant ei surge, comede carnes plurimas.* Vera hæc imago & figura luxuriæ est, vt quæ Libido col-
similis sit vrsò, nam vt ille melle delectatur, & falata bestia
uis alueariorumque semper infidiatur; sic ipsa luxuria portentose
non nisi dulcedinem, voluptates, delicias consequatur; carnis plurimum deuorat, quòd vsque ad Daniel.

ossa carnales & libidinosos vt plurimum exedat & emedullet; tres quoque dentium series habet, vt quæ pueros, viros & senes perdat & destruat, omnisque ætatis homines eneruet.

2. 2. q. 153. Ipsa ingenium offuscat, ac densissimas tenebrarum nubes animis obijcit. hinc Theologorum deus Aquinas quodam in loco ait, ingenij stuporem caliginemque primigeniam libidinis filiam esse, ac primum vulnus quod pellax illa Circe animabus infligit. Ex plurimorum Rabbiorum sententia Samson Hebraicè significat *Sol eius*? quis, obsecro, solis huius lumen extinxit? quis facem illam lucidam obscurauit? quis Samsoni oculos eruit? quis excæcauit? vnica meretrix Dalila, quam perditè deperibat. Bene propterea Rustico suo consuluisse, mihi visus est Hieronymus dum ad eum scribens ait, *femina nomen tuum mouerunt, vultum tuum nesciant.*

Solam homini imaginem libido relinquit.

Psal. 38.

At nondum hic finis. Plura sunt haud dubiè, libidinis effecta, hominis naturam deprauat, itaq; corpus simul & animam destruit, vt huic non nisi ossa & cadauer, illi solam hominis relinquat imaginem. Et licet de omnibus omnino peccatoribus illud Psalmistæ dici queat, *In imagine pertransit homo*, quòd peccator præter solam hominis imaginem & formam, vix aliquid in se hominis contineat; tamen de carnalibus & libidinosus hoc potissimum dici potest; nam in ijs, sola imagine hominis excepta, cetera bestiarum sunt. Atque huc respexit magnus Patriarcha Iacob in ultimo vite articulo constitutus, cum filium primogenitum Ruben, hoc nomine infamem, castigauit, *Effusus es sicut aqua, nec crescas, quis ascendisti cubile patris tui.* Verum vbi vulgata habet, *ne crescas*, allectio habet, *ne ascendas*: quòd & Chaldaeus interpretatur

terpres collinauit. *nata maior erat, su maioratu debeatur diem, et omni a maioratu nata. & maioratus ius pernoce peccatorum & maioratus adhuc amittantur, nisi umbra & imaginis minuat, atque hinc vbi legimus vultum tuum nesciant, lucratum est autem est huiusmodi, pingue, voluptatibus terrebus pascunt. Hinc nem matrem esse, ciosas genuerit filios, odium Dei, amorem proprium, desperationem, primogenitam infamem, supercecidit ignem, solum, nec lucidum.*

Ipsa denique libidinisque tam arctum modum sese expleat ab illo fuerint. ubi de muliere latet, inclinatus est ad mortem, omnesque appetuntur, nec apprehenduntur.

terpres collimauit, *Quod huic Ruben, inquit, quia
nata maior erat, summum sacerdotium, regnum ac
maioratus debeatur, sed pr. pter sensualem turpitu-
dinem, ea omnia amisi;* tribus enim Leui summum
sacerdotium nata est, Iudas sceptrum possedit,
& maioratus ius Iosepho delatum. Adeo vt pro-
pternocce peccatum non solum ius primogeni-
turæ & maioratus honos, sed ratio & ingenium
adhæcamittantur, iudicium pereat, & homo non-
nisi vmbra & imago quædam phantastica homi-
nis maneant, atque instar statuæ sensus experts.
Hinc vbi legimus vulgò in Psalmis, *Coagulum
est sicut lac cor eorum*, carnalium nempe, alij le-
gunt, *Incrassatum est velut a lepro cor eorum*. Sensus
autem est huiusmodi, cor habent stupidum, ob-
tusum, pingue, brutorum instar, quod semper
voluptatibus terrenis & cogitationibus brutali-
bus pascunt. Hinc D. Thomas in summa, libidi-

Psal. 118.

Luxuria
filiæ.2. 2. q. 53.
art. 6.

Psal. 57.

super cecidit ignis, libidinis scilicet, *ideo non viderunt solem*, nec lucidissima quæque intueri poterunt.
Ipsa denique libido vinculum adeo forte est a-
nimasque tam arctè constringit, vt difficulter
admodum sese expedire queant, qui semel impe-
diti ab illo fuerint. Hinc diuina sapientia in Pro-
uerbijs de muliere lasciuia & impudica loquens, a-
it, *Inclinata est ad mortem domus eius, & ad inferos* Prou. 2.
*gemitus eius, omnes qui ingrediuntur ad eam, non re-
uertentur, nec apprehendant semitas vitæ.* O verba
horren-

horrenda & metum incutientia! dicere siquidem vult, Quamuis è peccatis omnibus, cum semel hominem in eadem delabi contigerit, difficile sit emergere, sibi que ipse persuadere possit, tot effsyrtes & abyssos, è quibus peccatores egredi & emergere, nisi infinita Deus misericordia praeueniat & opem ferat, nequeant; libidinis tamen peccatum tenacius & pestilentius esse, & difficulter ad modum carnalem in salutis viam redire, maiora que hic quam in ceteris sceleribus conuersionis impedimenta occurrere. Testis sit hic, de quo modo loquimur, qui quod vnicam vxorem duxerit, liberum se amisisse arbitrium, sui que se iuris non esse, confitetur. *Vxorem duxi, & ideo non possum ve*

Libidino-
foram fō-
t b r a n o
u. e. p. o.
p. r. i. o.
f. i. o. b. a.
tur.

Libido igitur & fornicatio inter grauissima refferri peccata, cuius dedecus gravitatem que veteres perspectam habentes, quod iuventutem à tectis hac peste auerterent, eos quasi detestandos fugiendos & infames, signo quodam exteriori notauerunt; adeo ut in bene institutis rebus publicis, fornicantium frontibus, litteris grandiusculis, in aurea vel argentea lamina exaratum, nomen proprium affigeretur, ut omnes hocce malum fugerent, quod extremam vrbibus adferre perniciem queat. Evidens rei huiusce exemplum in Apocalypsi legitimus, in meretrice illa magna & nobili purpura & cocco circumdata, gemmis & auro nitente, nomen que litteris maioribus inscriptum in fronte gestante, *Babylon magna mater fornicationum*. Tertullianus porro lib. de pudicitia epigraphas habet *titulo volupatus* nuncupat.

Apocal. 7.

Ipse quoque Deus mirum in modum infandum hocce crimen detestatur, simul que cupit, ut non re ipsa modo, sed mente etiam cogitatione que a

horre

DOMIN. II. I.
horreamus. Israël
um exercitu, Ma
non prius tamen M
coniumue aut prad
rum mulieres & pu
terfecissent. Ecce
pibus exercit us, trib
ram de bello, ait, Cu
sunt, quae deciperunt
laam; & prelati ar
cuncta interficere. Dup
sensum allegoricum
illos in celesti habit
qui viros & non fem
biam quidem edoma
uidiam & iram refr
furem vitant, cece
dunt, debellantur
voluptates corpor
que ad luxuriam re
unt. Secundo, tria e
et mera malitia &
proinde graua sunt
miciidia, latrocinia,
per viros designantu
bada sunt, ut delect
dinata, passiones in
peccata dicuntur: te
entiam spectant, a
illei quidem exten
id viros, id est
stigent, sed femi
mitatis & ignor
um passionibus
quodmodum ij, qu

DOMIN. II. POST PENTECOST. 73

horreamus. Israëlita, postquam duodecim millium exercitu, Madianitas fugassent & fudissent, non prius tamen Mose ita statuente, laudem præ-

Num. 39.

coniumue aut prædam nacti sunt, quàm omnes eorum mulieres & pueros, exceptis virginibus, interfecissent. Ecce decretum, Iratus Moyses principibus exercitus, tribunis & centurionibus, qui venerant de bello, ait, Cur feminas reseruastis? nonne istæ sunt, quæ deceperunt filios Israel ad suggestionem Balaam; & prauaricari vos fecerunt in Dominum? ergo cuncta interficite. Dupliciter locus hic, quantum ad

Duplex loci præcedentis expositione.

sensum allegoricum, intelligi potest. primò, nullum illos in cælesti habitaculo triumphum promereri, qui viros & non feminas iugulat; id est, qui superbiam quidem edomant, auaritiam prosternunt, inuidiam & iram refrenant, homicidio abstinēt, furtum vitant, ceteraque peccata, quæ virilia videntur, debellantur; at libidinem, carnis delicias, voluptates corporis, sensualesque cupiditatesque, quæ ad luxuriam referri videntur, non interficiunt. Secundò, tria esse peccatorum genera; quæ

Tria peccati genera

ex mera malitia & iniustitia committuntur, quæ proinde grauiora sunt & enormia, qualia sunt homicidia, latrocinia, incestus, sacrilegia, atque illa per viros designantur: alia verò infirmitati adscribenda sunt, vt delectationes sensus, desideria inordinata, passionēs intrinsecæ, atque hæc feminina peccata dicuntur: tertij generis sunt, quæ ad ignorantiam spectant, atque horum typus sunt pueri. Multi quidem exterius virtute præditi videntur, quod viros, id est grauiora peccata deleant & profigent, sed feminas simul & pueros, peccata infirmitatis & ignorantia, viuere sinunt, à proprijs enim passionibus superari se patiuntur. Igitur quemadmodum ij, qui Madianitas bello superau-

rant & interfecerant, non laudem prius meruere, quam Madianitides & earum pueros deleuissent: ita magnus ille Deus eximiam æternæ gloriæ mercedem dare non solet illis, qui maiora crimina id est malitiæ, pessumdant, nisi & peccata infirmitatis, quorum figura mulieres; & ignorantia, quæ pueri designant, eadem opera iugulent.

Peroratio. Eia igitur, Auditores, ne diutius his immoremur ambitionem deponite, auaritiam exuite, libidinem & carnem pessumdate, atq; ad æternæ beatitudinis cœnam properate. Homo qui ipsam præparauit, Christus est; vos verò, inuitati; equidem seruus sum ad vos inuitandos destinatus; festinate igitur adesse; excusationes nolite prætere, ne pater ille familias indignatus, nuncios, id est, concionatores & Euangelij sui præcones, ad vltimum mundi cardines, & ad Antipodas vsque, (sunt huiusmodi exitus viarum & sepes) destinet, qui cæcos & claudos & debiles, aliosque innumeros, & est Sinenses, Iapones, Brasilijs, Indos, atque alias gentes & numero infinitas, & feritate barbaras ad cælestem illam cœnam cogant.

At quoniam tu clementissime Deus ad maiestatis tuæ gloriam, & amorem quo homines prosequeris demonstrandum, magnam illam æternæ beatitudinis cœnam, in qua sempiterna voluptate animas reficeret, adornaris; & epulum illud solenne, quod cœnæ nomine ided vocatum est, quod vltima sit refectio, in felicitatem & gaudium nostrum, ad vitam, velut diei, terminum reseruata præpararis epulum inquam ad quod iam inde a pueritiæ aurora, ad senectutis vespeream, tot inuitationum generibus, concionibus, inspirationibus, afflictionibus, miraculis, alijsque infinitis nominibus, inuitare non desinis: fac obsecro, vt inuitatione

tiones hæ non sint seculis excipiamus, ne te merarios, quos Euangelio, auris sitis, delectam nobis è maribus excutiant: ne ob villam inquam Ierusalem nimis iuga quinque, & parentes illos cæli agnoscant, usque termini arari inquit erga vnicam matrem beneuolentiam filijs inquam sempiternis ac filius, cum spiritu mittamus.

erant appropinquante. catores, vt audirent.

Egimus in Num. detractationibus suetos, simul in quoque vitio vertisse, quod sibi iunxisset, quod ignominiaq; dispone quarenda neglecto vero in Euangelio & Phariseos, & canos & peccatores admitteret, eorum

rationes hæ non sint frustra, nec easdem surdis au-
ribus excipiamus, neue inuitemur stolidos illos &
temerarios, quos Euangelium depingit: ne inquam
ambitio, auri sitis, desideriaque carnalia, tam præ-
claram nobis è manibus occasionem sortemque
excutiant: ne ob villam magna illa ciuitate, cæle-
sti inquam Ierusalem frustremur; ne propter bo-
um iuga quinque, & arationem illam angustam,
patentes illos cæli agros, quorum fines metiri, cu-
usque termini arari nequeunt; denique ne ob ni-
nium erga vnicam mulierem affectum, amorem
& beneuolentiam filix illius cælestis, beatitudi-
nis inquam sempiternæ, ad quam nos Pater simul
cFilius, cum spiritu sancto pariter deducant, a-
mittamus.

DOMINICA TERTIA

POST PENTECOSTEN.

*appropinquant ad Iesum Publicani & pec-
catores, vt audirent illum. Luc. 15.*

FIGURA.

LEgimus in Numeris, Mariam & Aaronem, *Nam. 12.*
detractionibus & occultæ maledicentix af-
fectos, simul in fratrem Mosem insurrexisse,
que vitio vertisse, quòd Aethiopissam matrimo-
nio sibi iunxisset, quasi in maximum familix dede-
us ignominiâq; disparitas illa coloris à Mose in
core quærenda neglecta, redundatura videretur.
Iodieno verò in Euangelio murmurantes videas
scribas & Phariseos, aduersus seruatore Iesum, quòd
publicanos & peccatores in familiaritatè socie-
tateq; admitteret, eorūq; consortio ceteris negle-
ctis

Etis delectaretur, quasi Messæ dignitate huiusmodi colloquia contuberniaque forent indigna. Ceterum ut hisce de rebus, ad maiorem Dei gloriam & animarum salutem loqui valeamus, Spiritus Paraclæti nobis auxilio opus est, ipsum igitur inuocemus, idque precibus mediatricis nostræ gloriose Virginis Deiparæ; in quam rem salutationem ei Angelicam offeramus,

AVE MARIA.

*Laertius lib.
de vit. Phil.
10.*

Xenocrates inuitatus olim ad conuiuium, referente Laërtio, cur ceteris maledicentibus, conuiuantibus, murmurantibusque obmutesceret, interrogatus, ait; *quia fuisse locutum penituit sepe, tunc fuisse nunquam*. Designare volebat, murmuratiōem detractationemque esse fugiendam, & satius multo esse tacere quam detrachere, linguamque cum alijs vel in conuiuijs vel alibi murmurantibus maledicunt, cohibendam.

Prov. 23.

Idem quoque fuit sapientis, ante Xenocratem consilium, ait enim in Proverbijs, *Noli esse in conuiuijs potatorum, neque comedas cum eis qui carnes vescendum conferunt*. Quæ verba Gregorius exponens in Moralibus scribit, *Carnes ad vescendum conferre, est in colloquutione derogationis vicissim in proximorum vitia dicere*. Adeo ut iuxta vulgatam S. Scripturæ Phrasim, & Magni Gregorij expositionem carnes comedere, tropologicè sit, aliorum vitia carpere deque iisdem detrachere. Ideoque S. Bonaventura murmurantes & maledicos canibus lionum similes asseribat, qui quod crudas sapientiarum carnes vorent, atque ossa sanguinolenta rodantes & fauces sanguine cruentatas habent. Aliorum similitudinem maledici, quod proximorum detrachant, aliorum vitam moresque carpant, famam lædant ac dilacerent, linguam, os & dentes

*In dicta salu.
19.*

anguine oppletos & sanguine oppletos & Hinc quoque in veteribus & carniorum ut immu- numeroerant, Accipit aquilæque; quæ scribuntur: legis præcipia quæ autem comedere basim, Aquilam & græ- & virtutem iuxta gentem designatum voluit, hoc cerat, mordet ac deuorant, mundam censi- Angelicus Doctor Thomas scribens, eiusque essentiam dicens, Detractio est culta verba illiusque apostolus, inter cetera maledicentiam quæ in maiores deo odibiles. Proverborum libro memorat peccata quæ Variat, quæque diuina multiplicerent, ac septem de detestari, detrachere illius audiamus septimum detestari. Inquam mendacem, sanguinem, cor machinantes, veloces ad currendam malicia, testem fallacis discordiam, id est eisdem murmurans, illius & fugillans, mendo-

anguine oppletos & Hinc quoque in veteribus & carniorum ut immu- numeroerant, Accipit aquilæque; quæ scribuntur: legis præcipia quæ autem comedere basim, Aquilam & græ- & virtutem iuxta gentem designatum voluit, hoc cerat, mordet ac deuorant, mundam censi-

Angelicus Doctor Thomas scribens, eiusque essentiam dicens, Detractio est culta verba illiusque apostolus, inter cetera maledicentiam quæ in maiores deo odibiles. Proverborum libro memorat peccata quæ Variat, quæque diuina multiplicerent, ac septem de detestari, detrachere illius audiamus septimum detestari. Inquam mendacem, sanguinem, cor machinantes, veloces ad currendam malicia, testem fallacis discordiam, id est eisdem murmurans, illius & fugillans, mendo-

gnitate huiusmodi sanguine oppletos & fædatos gerunt.

Hinc quoque in veteri lege aues prædæ assuetæ & carniuoræ ut immundæ reijciebantur, de quarum numero erant, Accipitres, haliæti, vultures, milui, aquilæ aliæque; quæ & à mensis & sacrificijs proscribebantur: legis porro verba sunt hæc, *Hæc sunt quæ de auius comedere non debetis, & vitanda vobis sunt, Aquilam & griphem, & halyetum, & miluum & vulturem iuxta genus suum.* Quo Spiritus sanctus designatum voluit, hominem cui alium viuum lacerat, mordet ac deuorat, illius honorem & famam destruit, coram Deo ex mente Scripturæ immundum censeretur.

Aues carniuoræ in veteri lege ut immundæ censebantur.

Leuit. 11.

Angelicus Doctor Thomas, hocce peccatum describens, eiusque essentiali definitionem indicans ait, *Detractio est denigratio alienæ famæ per occulta verba:* illiusque enormitatem exaggerans Apostolus, inter cetera peccata Deo inuisa, & exomnes, maledicentiam detractionemque enumerat, *Detractores Deo odibiles.* & ante eum Salomon in Proverbiorum libro memoriæ prodiderat, septem esse peccata quæ Vatiniano Deus odio prosequeretur, quæque diuinæ Maiestatem, ut quæ plurimum, ispicerent, ac sepium cane peius & angue illum detestari, detractores nimirum & maledicos.

Rom. 1.

Verba illius audiamus, *Sex sunt quæ odit Dominus, septimum detestatur anima eius, oculos sublimis, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem, cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malum, proferentem mendacia, testem fallacem & eum qui seminat inter discordiam, id est detractorem;* de alijs siquidem murmurans, illiusque vitam & mores carnis & sugillans, mendaciæque congerens, discordias

Pro. 6.

dias

dias seminat, contentiones causatur, lites & iurgia suscitatur, zizaniorum iliadem in familijs & omnibus congregationibus progignit.

Deus infirmitate detractores odit
1. cor. 6.

Eccles. 5.

In serm.

Detractor serpenti collatus.

In serm.

Proverb. 4.

Idem Apostolus asserit tanto Deum odio peccatum hoc prosequi, ut inter illos quos in æternum velut facie sua & visione indignos reprobat, primo loco maledicos recenseat, *Nec maledici, nec rapaces regnum Dei possidebunt.* quod etiam facit, quod consulit Ecclesiastes ad vitam bene beatæque instituendam, *Non appelleris susurro in vitæ tuæ, & lingua tuæ ne capiaris & confundaris;* apud homines scilicet, qui ut calumniatorem & peruersum te habebunt; & apud Deum, cuius regno tunc idcirco priuatum videbis.

Bernardus sanctitate vitæ, & scientia magnus hoc de peccato sermonem instituens, ad eodet standum pronuntiat, ut serpente ipsum exitiosum & detestabilius affirmet, maledicumque viperam appellare non dubitet. *Numquid vipera est lingua detractoris ferocissima.* Eiusdem quoque opinionis est S. Hieronymus in Ecclesiasten; *Serpens & detractor aequales sunt;* quomodo enim ille mordens venenum infert, sic iste detrahens pectoris sui virus in fratrem effundit. Plura quoque & deteriora S. Bernardus: & quid? detractorem dæmoniacum esse credit, *Detractor & libens,* inquit, *auditor vterque diabolum portat in lingua.* Hæc porro omnia sibi sapiens ob oculos ponens, cuius nostrum consilium peccatum hoc velut pestem exitiosissimam fugere, *Remove à te os prauum, & detrahentia labia sinu procul à te.*

Ceterum os ille prauum habet, qui murmurat, maledicit, aliorum nomen denigrat, inque actiones & vitæ rationes curiosè nimis inquirat. Viti huius enormitatem turpitudinemque pluribus

sum verbis prosecutus sum, materiam earum murmurantes & Pharisæos, innotuam Iesu Christi. Audiamus Lucam Evangelium, quanto ad Iesum perueniam. Ut porro viderem de detractatione, deinde humilem Christi aures modò præfatis faciam desiderio. In primis igitur Evangelium, Christum Redemptorem nostrum aduenerat, ut in hunc mundum peccatores eorum familiaritatem Pharisæorum furore & ebulliscentium, odium: culpabant namque eorum secum ut plurimum inquam qui ex regalia & portoria innotu exigebant, ac propterea. Et murmurabant per eam fragili fundamentum, Creator creaturam, opulentus pauperes, captiuos inuisitans, medicus denique credidisset vniuersam partem ut in certum mihi respondisset, mirantique, & Philosopherum

sum verbis persecutus, quod Euangelium hodiernum, materiam eamdem includat: in quo scribas murmurantes & Phariseos maledicentes & innocuam Iesu Christi vitam carpentes intueor. Audiamus Lucam Euangelistam: *Erant appropinquantes ad Iesum Publicani & peccatores ut audirent illum.* Ut porro vestro palato satisfaciam, primo de detractatione hoc Pharisæica loquar, ac deinde humilem Christi responsionem subnectam: aures modò præbere attentiores, & vestro vultui satisfaciam desiderio operam dabo.

In primis igitur Euangelium hodiernum edo-
 er, Christum Redemptorem, qui peccatores ser-
 aturus aduenerat, ut ait Apostolus, *Christus Iesus*
hunc mundum peccatores saluos facere; atque id-
 eorum familiaritates & consortia sectabatur,
 harisæorum furore & inuidia rabientium, lino-
 tabescentium, odium & indignationem incur-
 sisse: culpabant namque, Messiam greges publica-
 rum secum ut plurimum trahere, publicano-
 rum inquam qui ex interpretatione glossæ, ve-
 galia & portoria in populi Romani commo-
 ni exigebant, ac propterea omnibus exosi erant
 inuisti.

Et *murmurabant Pharisei & Scriba dicentes.*
 Quam fragili fundamento nititur hæc calumnia:
 Quod Creator creaturas adeat, princeps subditos
 nitet, opulentus pauperes quærat, redem-
 tor captiuos inuisit, Messias peccatores fo-
 rit, medicus denique agrotos complectatur.
 Quis credidisset vnumquam fore, homines hoc ma-
 gnam partem ut interpretarentur? Quamobrem
 tunc mihi respondisse visus est Aristippus inter-
 roganti mirantique, cur diuitum magnatum-
 palatia à Philosophis semper obsiderentur;

Euangelij
 summa-

✕

Laert. lib. 2.
 de vita Phi-
 los.

Et medici, inquit, languentium ianuas frequentant. Idem omnino, mea quidem sententia, male dicuntur hisce stomachantibusque Phariseis, quod Dominus publicanorum ædes meretricumque fornices obambulare, responderi queat: ipse enim verus Aesculapius & medicus cum sit, non nisi inter ægros versari desiderat, cum decumbentibus & malè affectis agere illi volupe est: de se quippe confitetur; Non est opus valentibus medico, sed male habentibus.

Luc. 5.

Marc. 2.

Phocionis

Apophthe-

gma.

Matth. 9.

Pythagoræ
symbolum

Lib. 4. Epist.

Audite rem prope similem. Phocion summus in iuuentute orator & tandem reipub. Atheniensis præfectus amicorum reprehensioni etiam patuit, vitioque ei versum est, quod improbi cuiusdam patrociniū apud iudices suscepisset, eum eloquentia in libertatem vindicasset; at eadem qua defenderat dexteritate, etiam calumniantibus respondit, *At Nemo bonus huiusmodi, inquit, indiget patrociniis.* Id ipsum iure meritoque Redemptor noster inuidis hisce Phariseis respondeat. Bonos & integræ vitæ, patrociniū opus non habere, at improbos & sceleratos. testatus hoc erat alibi, *Non veni vocare iustos, sed peccatores.* Ideo calumniari oportuit?

Inter Pythagoræ symbola monitaque ethica non postremum, mea sententia locum occupat illud, *Contra solem ne loquaris.* id est, ne detrahas eum in quo quod culperis nihil inuenies, ne vitam eximines sole emaculatiorem, atque hunc in modum hoc explicat Paulus scaliger. At hoc in symbolo peccasse constat Phariseos & scribas, ac præter rationem & immerito in sole maculam quæsiuerunt aduersus faciem mundi loquutos esse, & calumniæ maledicentiaque illius splendorem, lumen & claritatem bar extinguere contempsisse. Quænam illa vestigia stultitiae est, ne dicam scirpo, & irreprehensibilis est. Et mirum ab aliis.

stultitia est, ne dicam scirpo, & irreprehensibilis est.

Et mirum ab aliis.

Pharisei: Qui aliorum

strasti quodammodo

tâ colectabatur aut

inde peccantium fo

patrociniū suscipi

furgunt, bellum mo

adiutare satagenti. N

tum obesse alijs, at p

peccatoribus, prode

dere. Turris David,

uersus hostium impe

bit Scriptura. mille

quam, & non alia a

bus pendentes descen

ex ea. Clypei arma

sua, simulque deno

tes ad sacerdotum

sendant, sed omnes e

Huc facit, quod A

nt historiz. Omnes

ices ac magistratus

bant, cogebantur in

res in caput illius fre

diebantur, magnon

tebantur, munerib

tas, res fortunæ eius

quo aliquem facto

ne quot in vrbe rep

ant quam feminin

calum, cumque o

una sacerdotum a

taxatio nostrum

stult

Dem. tom. 2.

stultitia est, ne dicam vesania, nodum quærere in scirpo, & irreprehensibilem reprehendere?

Et murmurabant. O peccatis detestanda ô celesti Sacerdotes Pharisei! Qui aliorum declinabant consortia, ab-
 strasti quodammodo à vulgari viuendi ratione, & vi-
 tâ cōsectabatur auteritates spirantē, quosq; pro-
 inde peccantium fouere partes par erat, & eorum
 patrociniū suscipere; hodie aduersus eos con-
 surgunt, bellum mouent, & maledicunt eos: m-
 adiunare satagenti. Non est, mihi credite, sacerdo-
 tum obesse alijs, ac potius omnibus, & præsertim
 peccatoribus, prodesse, eorumque causam defen-
 dere. Turre David, quam vt benè munitam & ad-
 uersus hostium impetum probè armatam descri-
 bit Scriptura, mille habuisse clypeos, clypeos in-
 quam, & non alia arma, in circuitu è summis tati-
 bus pendentes describitur, *Mille clypei pendent*
ex ea. Clypei arma sunt defensiva, non verò offen-
 siva, simulque denotant, Ecclesiasticos & sacerdo-
 tes ad sacerdotium non esse vocatos, vt quem of-
 fendant, sed omnes defendant ac tueantur.

Cant. 4.

Gur turris
 David nō-
 nisi clypeis
 munita.

Huc facit, quod Athenis olim accidisse memo-
 rant historiæ. Omnes Athenis ordines, omnes iu-
 dices ac magistratus Alcibiadem morti adjudica-
 bant, cogeantur in illum concilia, conspiratio-
 nes in caput illius frequentes erant, bona fisco ad-
 dicebantur, magnorum criminum actiones ei in-
 tendebantur, muneribus ciuilibus præbatur, do-
 nus, res fortunæ eius in discrimen vocabantur; &
 quò aliquem facto colorem adderent, omnes
 quotquot in vrbe reperire erat sacerdotes tam ma-
 sculini quàm feminini sexus, ad illud cōvocarunt
 concilium, cumque omnium suffragia postularen-
 tur, vna sacerdotum ait, *Ad nos supplicatio pertinet,*
non execratio nostrum est deprecari, neminem of-

Dom. tom. 2.

FF

fenderes

fendere; nos Deos delinquentibus propitios reddimus precando, nullum verò morti adiudicamus. Pharisei nostri in templis educati & versati non sunt huiusmodi, sed invidia pleni, & pravis affectibus intransversum acti, & non nisi sanguine & morte, miserorum peccatorum spirantes, clamant, murmurant, & ledunt eum qui peccatoribus vitam cupit elargiri.

*Et murmurabant. Ingens profectò & detestand
flagitium est murmuratio: quam designatam put
in ranis illis, quæ Aegyptios mirum in modum d
uexarunt & afflixerunt. Nam vt rana toto die i
coeno & limo delitescens, tacens, & vespera in
Exod. 8. gruente coarctando cuius caput obtundit; ita mur
muratores (quibus nulla hodie mundo accider
pestis potest deterior) nonnisi fossas & putrescent
vitiourum paludes incolentes, interea dum sol d
em illustrat, & conscius quis qui coarctat, adeo
magis muti sunt quam pisces, sed nocte instant
id est absentibus omnibus, circumundique coar
xant, & garrulitate sua maledica, aliorum fama
denigrando, vitamque carpendo optimo cuiqu
molesti sunt & graues; Vt sagittent in obscuri recti
corde.*

Iré gallo.

Gallus omnium animalium domesticorum caput gallinarum ductor, in hoc reprehendendus venit quoddam, quamuis domi esca & grano abundet; semper tamen apud alienos simetia euertat, sordes excutat, vermiculos sibi queritans, qui si quam forte gram reperiat, erucam aut muscam ei praeponet. Imaginem hic videtis detractoris, qui tametsi domus alterius referta sit virtutibus, bonis abunde meritis scateat, quae ei satisfaciant ne vel mala de eodem cogiret aut loquatur, angulos tamen actionum eius indagare & euoluere, sordesque & imperfectiones vitae illius mouere mauult; ac

propitios reddi-
ti ad iudicamus
& veritati nō sunt
gravis affectib. in
e & mortē, misere-

muratur, & legi
cupit elargiri.

ecto & detestandū
designatam putat
um in modum di-

ranæ toto die in-
ent, & vespere in-
buntur; ita munda

mundo accideret
las & putrescente

terea dum sol di-
ni coarguat, ad ef-

ed nocte instanti
cumundique cor-
a, aliorum faman-

do optimo cuique
ent in obscurū redi-

domesticorū capi-
rehendendus veni-

no abādet; semper
trat. sordes excu-

ti si quam forte ge-
am ei præponet.

s. qui tamen est de-
per. bonis abundet

fact ne vel mala
angulos tamen

vere, sordescit
vere mauile. ac

quæ

quam forte virtutis in eo margaritam reperiatur, vermicula peccati eandem postponit: honesta, laudeque digna contemnit, obscura verò & occultata probra familiaris cuiusdam recēset, & in apertum profert.

Scarabæus insectum est vile, immundum, ipsaq; *Item scarabæo.* immundities, quod non nisi fimo & sordib. delectatur, viuit, pascitur, omnesq; odores suauē ac iucundos detestatur; quamprimū enim ut violas ac rosas odoratur, quasi præsentissimo guttato toxico emoritur. Hunc scarabæum refert & detractor: immū-

dum profectō animal ac lutulentum quod fimo & cæno pascitur, & peccatorum sordibus, quod non

nisi de vitijs loquitur, aliena vitia ponderat, excutit, examinat; quodque deterius est iucundam vir-

tutum proximi fragrantiam non fert, eiusque bonæ famæ odorem exosum habet, idcirco ibi odo-

rare eminus honestæ vitæ & conuersationis præconium cœpit, furit, tabescit, ac tandem Zoili in-

star rumpitur inuidia: quodque in primis demiror ac me pessimè habet, minimum famæ deterioris

rumusculum in immensum auget, & leue quoddam actenue delictum læsæ crimen maiestatis ac per-

uelliōis facit, quodque vno verbo dici poterat, mille ac mille verbis amplificat.

Referunt historici circa Olympum montem in

Græcia, à quo certamina Olympica, haud procul

inde celebrari solita, nomen mutuata sunt, locum

fuisse tali arte & industria constructum, ut verbum

voce elatiori prolaturum, septies, & perculso sono

repereret, qui propterea *ἑπτάφωνος* fuit appellatus. Quis neget detractionem huic vocis septem-

plici redditum esse persimilem? cū enim delicta & nēuos alienos refert, vnius loco septem memorat, atque, ut in parēmia est, ex musca facit

34. CONCEPTVS THEOLOGICI

elephantem. Ipsi denique maledici, Calepini sunt
ἐπιτάλαυτοι, atque hoc è rancore quodam intrin-
seco, & corde prauo proficiscitur.

Conceptus
Insignis à
medicis
mutuatus.

Medicorum apherismus est & sententia, ori
foetorem & infectionem è stomachi vitio & he-
patis indispositione procedere: stomacho si quis
& hepate vitiatò, vapores tetri ascēdūt, qui foet-
dā illā oris ac palati mephitim causantur. Eadem
penè Theologorum de conscientia, definitio est
iunt quippe nullā aliā corrupti oris & maledic-
tiæ in proximū in calūniatoribus ac detractoribus
statui causam posse, quàm quod intestina & intra-
seca corrupta sint, partes nobiles, ac præsertim
malitia infectum & odio imbutū. Suffragatur he-
mihi Evangelista, *Ex abundantia cordis os loquitur*

Math. 12.
Psalm. 5.

ac multo etiā apertius Psalter, *Sepulcrū patēs
guttur eorum: & cur obsecro? quia lingua suis dolosa
gebāt; quibus mille nectunt dolos & actus, sexce-
tas coquunt versutias & calumnias, quæ contagia
quodam lepra ac peste terribissima terriora sunt.*

Leuit. 13.
Leproso
detracto-
res confe-
runtur.

In veteri lege iuebātur leprosi, quoties in
publicum prodibāt, os semper veste obregere, ne
tro suo & contagiolo halitu obuios quosq; infu-
rent, & leprosos redderēt; Ecce legis decretū;
*Non habit vestimenta dissoluta, caput nudū, os veste cōte-
contaminatū ac sordidū se clamabit.* Murmurator
detractor spiritali lepra verò dici potest infec-
tor, os, linguam purulentam habet, verborū il-
afflatus & habitus contagiosus est, quo tam il-
quorum famam lacerat, quàm adstantes & audien-
tes, inficit. hinc ora illi velari præcipit lex; quod
etiā sibi vltro fieri vates regius postulat, *Pone
stodiam ori meo, vt non delinquam in lingua mea.*
Quātum verò hoc discrepat à Phariseis nostris
quibus in Euangelio legimus, & murmurabant

Psalm. 140.

DOMIN. III.

Dāuid porrò rex
derestabatur, vt in
mus, quid de se in
proximo suo, hunc pe-
tur, nā alio in loco
bescit impij & deducit
dolosa. Cur tātope-
minum Vates? Qui
quitates in superbia
Eodem telo eos de-
in orbe esse tradit, qu-
tū quod cū tremore
timuit cor meū, & in
tūc autatū & collect-
em. Tria hæc peste ef-
detractiōne designat
falsitatis stipatur
nior est, hæc enim n-
verò honorē, virtu-
In Leuitico præce-
car, Non maledices
pito, non esse detrac-
quippe maledicit, qu-
dem intelligit Grego-
et absentia ac non aud-
sens eiusdem sortis
quo præcepto aduer-
Plutarchus in Mora-
res & maledicos bu-
te auib. noctu volan-
tū, inquit, noctua
tum volant & gen-
id est in absentia
murmurantes,
tarius etiam, qu-

Dal

DOMIN. III. POST PENTECOST. 85

Dāuid porrò rex tantopere tetrum hunc odorē detestabatur, vt instar pestis eū execraretur; audia-
mus, quid de se in Psalnis dicat, *Darabente secr. tō proximo 10, hunc persequabar.* & verē prosequeba-
tur, nā alio in loco mille ijs, diras imprecatur, *tra- bescat impij & deducatur in infernū, muta sunt labia dolosa.* Cur tātopere inueheris in hocce genus hominum Vates? *Quia loquuntur aduersus iustum ini- quitates in superbia sua, & in abuhon.*

Eodem telo eosdem ferit & Sapiens; tria siquidē in orbe esse tradit, quæ nūquā non metuat, ac quartū quod cū tremore perhorrescat: *A tribus,* inquit, *timuit cor meū, & in quarto facies mea metuit, delaturā cū tatis & collectionē populi, & calumnā mēdācem.* Tria hæc peste esse ait, deteriora, at per quartū detractiōne designat, quæ calumnijs, mendacijs, & falsitatibus stipatur ac cingitur, ac morte lōgē gra- uior est. hæc enim nonnisi corpora exstinguit, illa verò honorē, virtutes, & æstimationem proximi.

In Leuitico præcipitur, ne quis furdo maledicat, *Non maledices furdo.* Sed mysticē designatum puto, non esse detrahendum absentibus: furdo quippe maledicit, qui absentem rodit. atq; ita eadem intelligit Gregorius, *furdo,* inquit, *maledicere,* *est absenti ac non audienti derogare.* Surdus itaque & absens eiusdem sortis, quique furdo detrahit, diuino præcepto aduersatur.

Plutarchus in Moralib. eodē collimās, murmura- tores & maledicos bubonib. noctuis, & vlulis alijs. res buboni quæ auib. noctu volare solitis cōparat. Nā quemad- modū, inquit, *noctua aues inauspicata sunt, quæ nocte tantum volant & gemunt; sic detractor qui noctu tantum id est in absentia loquitur.* Verē igitur noctux sunt murmuratores, & ferales & ominosæ.

Coruus etiam, quoniam de auibus mentio inci- dit,

dit, in Leuitico infaustus & inauspicatus censetur.
Leuit. 17. Hæc sunt quæ de auibus comedere non debetis, & vi-
 ræda sunt vobis, aquilam & gryphem, & haliatum, &
 miluum, ac vulturem iuxta genus suum, & omne cor-
 uini generis in syrii u' inem suum. Verû hic emble-
 ma detractoris, qui verè dici potest coruus, sed a-
 uis inauspicata, quæ cor & animâ nigritatē habet,
 & à Deo repudiata est coruo, quē Noe tempore di-
 luuij ex arca speculatum dimisit nec denuo reuer-
 sus est, in cadaueribus forsitan aquis innatantibus
 deuorandis occupatus, persimilis, malédicus enim
 semel foribus & cardinibus rationis egressus, in-
 terea dum passionum & rancoris diluuium fœuit,
 vix vmquā deinde ad salutis arcā redire solet, ca-
 daueribus ossibusq; in perfectionum vitæ proxi-
 mi innatantibus insidens. Sed producamus & alia.

Vidisse se in Apocalypsi locustas testatur Ioānes,
Apoc 9. & locustas quidē prodigiosas, leoninis dentibus, &
Item locu- facie humana? Et similitudines locustarum, similes e-
stis apoca- quis parat in prælium, & super capita earum corona
lypseos. similes auro; & facies earum tamquam facies hominū,
 & habebant capillos sicut capillos mulierum, & den-
 tes earum sicut dentes leonum erant. Equidē ex men-
 te doctissimorum loci huius interpretum, per mō-
 stra hæc locustarum, detractores intelligo, qui lo-
 custarum instar, quidquid in anima virtutum viret
 ac viget rodunt ac deuorant; dentes habent leoni-
 nos, quod, ferarum instar, non nisi sanguine & ho-
 minum carne pascatur; vnde Psalmographus, *Ap-*
propiant super me nocentes, vt edant carnes meas Atq;
hoc & non aliud designare voluisse crediderim A-
postolum dum Galatis scribit, Quod si inuicem mor-
detis, & comeditis, videte ne ab invicem consumamini
Ipsc quoque Propheta Iob de aduersarijs suis, v-
 tamqu

tamque & actione
 mens & vultans. C
 & carum meis sat
 magnus comment
 quia hietiam qui a
 alieni proculd ubi

Quarta, quā Da
 bilis fuit & viden
 namq; dentes ferre
 laniebat ac destrue

nuebat, decem ver
 ecce bestia quarta n
 nimis dentes ferreo

cominuens, & reliqu
 lu autem erat ceteru
 & habebat cornua d
 imperiū designaba

& moraliter expo
 existimat, qua nul
 mius, quæq; dente

os, quod ossi tenu
 homines lædat, fan
 qua meritorū illori

te adhæc cornib. in
 leartib. ac technis
 let nullā deniq; cū

quod nullū sit cū de
 parandum, atq; vt
 res alias bestias no

minauit, legnā, vrsu
 minem produxit
 ita sit, nullisq; li
 to nomine efferen

uidauit malitia, &
 Detractio deniq;

tamque & actiones carpentibus, conqueritur gemens & ululans, *Quare persequimini me sicut Deus, Iob. 19.*
& carnibus meis saturamini. In quam sententiam ita magnus commentatus est Gregorius, *videndum est, quia hi etiam qui aliunde vita detractioe pascuntur, alienis proculdubio carnibus saturantur.*

Quarta, quā Daniel Propheta bestiā vidit, terribilis fuit & videntibus metum excutiens; habebat namq; dentes ferreos & vastos, quibus obuia quæq; laniebat ac destruebat, reliquasq; pedibus cōminuebat, decem verò capite cornua præferebat; *Ecce bestia quarta mirabilis atq; terribilis, & fortis nimis; dentes ferreos habebat, magnos comedens, atq; cōminuens, & reliqua pedibus suis concutians: dissimilis autem erat ceteris bestiis, quas videram ante eam, & habebat cornua decem.* Sensus litterali bestia hæc imperiū designabat Romanorū, at glossa mysticē & moraliter exponens, detractioe hic denotata existimat, qua nullū monstrū haberi potest deformius, quæq; dentes habet prominētes & ipsos greges, quod ossū tenus & medullitūs omnia deuoret, homines lædat, famā & nomē proscindat, ac reliqua meritorū illorū, pedib. cōtēptim proterat: decē adhæc cornib. in capite cōmunita est, quod mille artib. ac technis aliorū vitā actionesq; suggillet: nullā deniq; cū alijs bestiis similitudinē habet, quod nullū sit cū detractiois malicia peccatū cōparandum. atq; vt benè Glossator obiter notauit, tres alias bestias nomine quæq; suo Propheta nominauit, leonā, vrsū & leopardū, quartā verò in nomen produxit, quod detractiois malitia infinita sit, nullisq; limitibus circumscripta, nec vnicō nomine efferenda. Hinc Psalmista, *Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabit dolo.* Psal. 45

Detractio deniq; adeò horribilis & execranda

cap. 3.

DetraCTOR
diabolus
est carne
circumda-
tus.
Lib. 5. hifl.
nat.

Psal. 56.

Dent. 23.

D-traCTOR
canis simi-
lis.

est, vt diaboli nomine meritò dici queat detra-
CTOR & maledicus; & sanè in Epist. 2. ad Timotheū,
vbi Latine legitur, *Mulieres sine interdicto as, nō de-
trahentes*, Græcus textus præfert, *μη διαβόλεις*, id
est, *nō diabólicas*: aded vt iuxta scripturam hanc
diabolus sit detractor, & vice versa detractor dia-
bolus, & detractio crimē diabolicum ac detestan-
dum. De quo Psalmographus agens, ait, *Acuerunt*
linguas suas sicut serpentes: quò trahemus quod de
serpentibus scribit Plinius, habere scilicet linguā
tenuissimam, trifulcam & longissimam ac terti o-
doris. quæ omnia in detractore & calūniatore re-
perire est: habet hic namq; linguā trifulcam, quòd
& sibi & alijs quibus detrahit. & audiētibus & ad-
stantibus quoq; noceat; & quidē longissimā, quòd
ad vivos & mortuos extendatur, hinc etiam in sa-
cris litteris sagittis eminus vulnerare solitis com-
paratur, *sicut hominum dentes eorum arma & sagitta*.
Nigricantem deniq; & fætidissimam, quòd nō nisi
verbis malitiæ ex odio, rancore, liuoreq; profecta
proferat. Sed pergamus vterius.

Canis quoque in veteri lege vt immundus à sa-
crificio reiiciebatur. *Nō offeres mercedem pro stibulo
nec pretium canis in domo Domini Dei tui, quid quia
illud est, quod reuerint: quia abominatio est verum quod
apud dominum Deum tuum.* Quid? itane tibi Domi-
ne displicet canis, quo nullū inter animalia homi-
ni magis fidū nullū parētius, luporū hostis, & vil-
larū tutela ac præfidiū? Hæ quidē, fateor, præclara
sunt dotes, sed quia perpetuò prætereuntes & in-
trātes allatrat, & ignotos petat dētibus, ided veri
detrahentis hieroglyphicū est, qui proximū sem-
per allatrat, ac dētibus perpetuò vitā illius, famā &
honorē imperit ac mordet; qui proinde immūdu
est & abominabilis. Quinos igitur dentes quæra-
mus, non caninos. Idei

Ideo forsitan dente
à Salomone confertur
um, que asperderunt d
nobis, dentes Christi
filij, non debere esse
& lacerant, sed ouib;
igitur sint oportet n
nitidos ac mūdatos.
simul & dentes, omni
des detractōis & ma
Eadem quoq; de ead
sacra ac diuina Iesu C
dolentia emittere scri
lantempram prim:
hæc ac sensus obuius
labia & os, labijs spo
instar liliorum candi
tia, id est iucundos
lantia, & omnem in
calumniæque male
Huc forsitan respo
piatq; tabernaculi
na quoq; esse voluit
nareæ, Emendatoria,
pantur, sicut de auro
templo Salomonico
emendatoria radiet
purissimo. Id el
dit, honore is &
quon verò sordet
oratio illa Scrib
toria ferrea sun
dit Plinius Bon
tē prominetia s
idē petere que

ci queat detra-
e. ad Timotheu,
r p. di. ai, nō de-
m d. i. x. l. a. i. o. i. d.
cripturam hanc
sa detractor dia-
cum ac detestā-
ens, ait, acuerunt
ahemus quod de-
re scilicet lingua
inam ac terti o-
calūniatore re-
triu' cam, quod
audieribus & ad-
ingulsiā, quod
tine etiam in fa-
rare solitis com-
arma & sagitta
nam, quod nō in
luoreq; profecta
e immundus à sa-
cedem p. offioui
Dei tui, quidquid
natio est utrumque
icane tibi Domi-
er animalia homi-
orū hostis, & vil-
e, fateor, præclar-
æ reeunt & in-
tētib; idē verū
qui proximū sem-
itā illius, fama &
proinde immundus
tur dentes quæ-
Idē

Idē forsitā; dentes Ecclesiæ, ouibus albentib;
Salomone conferuntur, *Dentes tui sicut grex ou-
im, quæ ascenderunt de laua: 70.* Documento hoc sit
hobis, dentes Christianorum, qui gemini Ecclesiæ
lilij, non debere esse canibus similes, qui mordent
& lacerant, sed ouibus mansuetis ac benignis; oues
gitur sint oportet non molossi, & dentes habeant
nitidos ac mūdatos. Os siquidem lauare necesse est
simul & dentes, omnemque immunditiam ac sor-
es detractionis & maledicentiæ eluere.

Eadem quoq; de causa, eodemq; Canticorū loco
tera ac diuina Iesu Christi labia, lilia myrrhæ re-
olentia emittere scribuntur, *Labia tua lilia, d. sil-
intia myrrham prim. m.* Mysterijs quidem redūdāt
æ, at sensus obuius & apertus est, Christianorum
abia & os, labijs sponsi esse debere quā simillima,
instar liliorum candida; & instar myrrhæ redolē-
a, id est iucundos mortificationis odores exha-
ntia, & omnem inuidiæ, virulentie, detractionis,
alumniæque maleolentiam ac mephitim exosa.

Huc forsitā respexit Deus, cū inter cetera tē-
li atq; tabernaculi instrumenta & ornāmēta, au-
ea quoq; esse voluit emunctoria, non verò ferrea
ut ærea, *Emunctoria, & ubi quæ emuncta sunt extin-*
uuntur, *siant de auro purissimo.* Quemadmodum in
emplo Salomonico ita & in Ecclesia Christi Ie-
u, emunctoria radiēt oportet auro caritatis & qui-
lem purissimo. Id est, quando de proximo sermo
ncidit, honore is & charitate conditatur ac deau-
retur; non verò fordeat inuidia, rancore hypocri-
si, vt oratio illa Scribarum & Pharisæorum, qui e-
munctoria ferrea sunt, & *murmurabant.*

Tradit Plinius Bonasum, cum sciat, incurua & in-
ceruicē prominētia se habere cornua, adēd vt ne-
minē iisdē petere queat, & à venatoribus se pre-

Cant. 5.
Christiani
dentes, ha-
beant ouū

Labia quo
que candi-
da liliorum
instar.

Exod. 25.

*Lib. 10. nat.
hist. cap. 70.*

mi sentit tam tetrum, pestilentem calidumq; odorem emittere, vt vel solo tactu venatores adurere. Equidem vt p. oposito natura n. hanc adaptē m. crediderim detractorem hic scitē designari; enim cū saepe armis destituatur quibus noceat, prouidentia diuina ita disponente inferre proxi- mo damnum nequeat extrema quadā malitia fal- rumores spargit, & fugietis instar; plurimas em- tit & eiacular calūnias, quā flāma grauius pro- mi famā & nomē adurāt, eiusq; honorē obscurēt.

*Iul. cesar.
capa lib. 3.
de hē imprese*

Ferunt, piscem, quem Hispani pastinacā vocant, & raiā quoddam genus est, tam noxiū virus ē m- ri, roris instar eiaculari in eos qui in littore oba- bulant, vt quamprimum intoxicatos interficiat, atq; hoc veneno necatum à Telegono ferunt Vli- sem, quod eum Penelope mater edocuerat, vni- quippe hoc adē violentum & virulentum est, & radici a. boris cuiuspiā appositum, eandem, viri- licet & vernantē, enecet & mori cogat. Pesci huius maledicum esse dixero persimilem, & linguam a- lumniatricem longē deteriorem, & imprimis ca- clām & veluti sub aquis maledice tix virus ei- in proximos; ipsa quippe inficit illos qui per- tutis semitam ambulant, & arbores meritis & ho- noribus exspatiantes luxuriantesq; cogit are- re & stirpitus eradicat. Exclamo igitur, o virus & stilens & mortiferum.

Luc. 15.

Et murmurabant. Video in Euangelio primo- nitū maledicentē patri & indignantē, quod fio- decoctore in gratiā admissio sollempne epulum- strueret; non aliter etiā Pharisei primogeniti quā- dammodo familiæ Dei, aduersus patrē suū Chri- insurgūt & canino dēte proscindūt quod peccato- ribus se benignū & familiarē ostēdat, in gratiā d- mittat, & prae liuore aiūt, Quoniā hic peccator est.

capit. Murmurauit quod Maria alioquin corda- pissam vxore matris est Mariæ & saro- cō- Aethi- pssim. Refert mulierē hanc Regis Aethiopes aduersus & iugum excussissen- seditiones compon- destitutus: quod vbi c- pie regis filiā vxor- nissimus credit, ma- pissam hāc fuisse filiā Paralip. Iosaphato re- per vocatis, origine- Quidquid sit de histo- Mariæ huic garrulæ- sus fratrem suū Iesum- mas, nigredine & f- mittat, & sibi velut- murabant quia hic pe- rixorum detestane- benignitatem depre- Et profectō infini- cū est in Iesu Christi- angere, eorumq; con- gentiū, in qua Deus vo- corabatur, tantā m- videre & acceden- zo vti cū eadē arca- cultitudine trans- pe edictum sit, i- eorum dū dū mil- nōse per quam- ambulatiū per- poptū ad Arcan-

em calidum; odipit. Murmurauit quoq; aduersus fratrem Mosē
venatores aduaria alioquin cordata & honesta, quod Aethio-
hanc adapre missam vxorē matrimonio sibi copulasset, *Locut aq;*
pitē designari; *Et Maria & Aaron cōtra Mosē propter vxorem eius* Num 22.
er quibus noceat, *Aethiopissam.* Refert Glossa ordinaria ē Iosepho,
nte inferre prox mulierē hanc Regis Aethiopie filiā fuisse: cū enim
uata malicia falsi Aethiopes aduersus Aegyptios cornua erexissent,
t; p;urimas em & iugum excussissent, Moses eōdem cū exercitu ad
āna grātius pro editiones componendas motusq; sedandos fuit
honore obsecr estinatus: quod vbi cū laude peractū esset, Aethio-
ni pastinacā vocie regis filiā in vxorē assumsit. At Augustinus, ve-
roxū virus ē nūsimilius credit, magisq; huc propendat, Aethio-
qui in litore oba issam hāc fuisse filiā Ietro, qui ē Madianitis, in lib.
xicatos inter nē aralip. Iosaphato rege bellū ijs mouēte, Aethio-
egono ferunt Vh es vocitatis, originem ducet, Sephorā nomine.
ter edocuerat, vire Quidquid sit de historia, dico synagogā similē esse
virulentum est, Mariae huic garrulæ & maledicæ, quæ hodie aduer-
um, eandem, viri us fratrē suū Iesum Christū, quod peccatrices ani-
ori cogat. Pisci hūas, nigredine & fuligine vitiorum deformes ad-
ilem, & linguam mittat, & sibi veluti copulet, murmurat. Et mur-
em, & in primis quur abant quia hic peccatores recipit. o malitiā Pha-
dice rix virus ei; satorum detestandam & Iesu misericordiam &
it illos qui per v benignitatem deprædicandam!
bores meritis & b Et profecō infinitæ cuiusdā misericordiæ indi-
ntes; cogitare iū est in Iesu Christo, peccatores sibi benignē ad-
o; igitur, o virus pungere, eorumq; confortia ambire. Arca illa testa-
menti, in qua Deus veluti sub vmbra quadam com-
norabatur, tantæ maiestatis erat; vt soli Pontifici
eā videre & accedere liceret, idq; semel in anno,
adeo vt cū eadē arca Iordanē cum vniuersa popu-
lilitudine transiret, per castra tubar im clau-
gore edictum sit, *Sit in uerros & arcam spatium* Josue 3.
cubitorum d. qm millium; vt procul magis videret eie pos-
sitis, & nosse per quam vram ingred. animi: q. a prius
non ambulastis per eam, & caute ne appro-
et pinguetis ad Arcam. Vera tamen testamenti
nou

Cuius fue-
rit Moſis
vxor.

Misericor-
dia Dei in-
signis est,
ad pecca-
tores acco-
dere.

Supremaq; maiestate
cetera tandem dixēr
deorum nullum cum
cium; Exceptis dī
conuersati. Sed sco
rabant, nesciebant
Deum, verum quoq;
scensurum vt cum l
catoribus conuersa
Moses, cum diceret,
qua habeat Deos app
flet adest nobis. Ecce
quos recipit, ample
tur recipit.

Quinquaginta hominum millia de Bethsane cum subita morte, quod ad Arcam propius accessissent, percussa essent; omnes sibi metuentes, & repentina illa plaga percussi, dicere capere, *Qua poterit stare in conspectu Domini Deus sanctus huus* Deus sine metuere Stulte Israel, non est quod vobis capiti vestro timeatis; idem ecce Deus, sed carum circumdatus, omnes admittit nec ipsos peccatores & scelestos repudiat. Hinc sinagoga demonstrans ait, *Quia hic peccatores recipit.*

Deus cum in montem Sinai vellet descendere, præmonuit populum, ne quis montem propius accederet, nisi vitæ adire periculum vellet; verba edicti sunt hæc; *Cauete ne ascendatis montem, & tangatis fines illius. Omnis qui tetigerit montem, morte moriatur.* At hic penitus contrarium cernere est, idem siquidem Deus homo factus, & cælo descendens, vt legem Euangelicam vbiuisterarum promulgaret, omnes ad se vult accedere, cunctos invitare, *Venite ad me omnes, qui laboratis*; imò nec beatitudines, id est peccatores, reijcit, *Quia hic peccatores recebit.*

Nullus quoque atrium Assueri regis adire poterat, nisi vocatus; nullusq; maiestatem illius poterat nisi vitâ periclitante, intueri. Nulli itē fas est cubiculum Holofernis Principis Assyriorum intrare, imò ne ianuam pulsare. At non ea superbia & arrogancia est Iesu Christi Regum Regis; vt quod omnibus se communicet, omnes admittat, imò peccatores, facilem aditum & mollia fandi tempora reperiunt, *Quia hic peccatores recipit.*

Babyloni^{orum} Magi olim coram rege de d
sup

Babyloniorum Magi olim coram rege de d
sup

Babyloniorum Magi olim coram rege de d
sup

In prima Regū v
quorū in Israel de lo
uati alieno, ad Dau
se, quos ille in tuc
fenforē protecto
runt ad eum omnes,
oppressi et alieno, &
Princeps. Erro, erro,
sius, ad quē velut ac
fugunt, omnes con
flictorum paniter
alieno grauati, & su
debita exigenti, iust
hrecipiunt, quos ill
uiget, defender atq;
quorumq; se Pri
ores recipit.
Cū diluuij aquę se
sent, bestię omne
conseruandę e
iusticiā, sub irę

lit, omnibus le-
one dignum, non
rificaica.

lia de Bethfame

m propius acce-

ibi meruentes, &

ecere capere, Qui

De: *Janu hu us De*

n est quod vobis &

re Deus, sed carni

ec ipsos peccato-

nc synagoga dem-

cepit.

veller descendere

ntem propius ac-

um veller; verbo

adatis montem, m-

ngerit montem, m-

arium cernere e-

ctus, & cælo de-

uis terrarum pro-

edere, cunctos

orati: imò nec b-

Quia hic peccato-

ri regis adire po-

estatem illius po-

ri. Nulli itè faser-

pis Assyriorum

At non ea superbo

Regum Regis: ve-

nes admittat, imò

x mollia fandite

tores recipit.

coram rege de

sup-

supremaq; maiestate sermonem instituentes, inter
cetera tandem dixere at non satis verè, maiestatem
deorum nullum cum hominibus habere commer-
cium; *Excep: is dñs quorum non est cum hominibus*
conuersatio. Sed scopo illi nimium quantum aber-
rabant, nesciebant enim, Iesum Christum verum
Deum, verum quoq; hominem, cælo aliquando de-
scensurum vñ cum hominibus ageret, & cum pec-
catoribus conuersaturum. at melius meo iudicio
Moses, cum diceret, *Non est alia natio tam grandis,* *Deut. 4.*
que habeat Deos appropinquantos sibi, sicut Deus no-
ster adest nobis. Ecce quippe eum inter peccatores,
quos recipit, amplectitur, fouet *quia hic peccato-* *1. Reg. 22.*
res recipit.

In primo Regū volumine legimus, omnes quot-
quot in Israel doloribus oppressi erant & ære gra-
uari alieno, ad Dauidem velut ad asylum confugis-
se, quos ille in tutelam suscepit & quorum se de-
fensorē protectoremq; demonstravit, *Et conue-*
runt ad eum omnes, qui erant in angustia constituti, &
oppressi ære alieno, & amaro animo, & factus est eorum
Princeps. Erro, erro, non Dauid est, sed Christus Ie-
sus, ad quē velut ad asylum peccatores omnes cō-
fugiunt, omnes contriti corde, doloribus exhausti,
delictorum pænitiā afflicti, & quotquot ære a-
lieno grauati, & summo illi creditori, exactissimē
debita exigenti, iustitiæ videlicet diuinæ, obligati,
se recipiūt, quos ille sub vmbra alarum suarū pro-
teget, defendet atq; aduersus calumniatores tuebi-
tur, quorumq; se Principē declarabit. *Quia hic pec-*
catores recipit.

Cū diluuij aque per omnes terræ angulos inun-
darent, bestię omnes ad Arcam Noë velut ad asylū
vitæ conseruendæ ergō cōfugere: ita quoq; cū di-
uina iustitia, sub iræ & furoris sui vndis, homines
velut

Gen. 7.

Peccatores
ad Christu
fugiant.

velut diluvio quodam, inuolueret, animalia, id
peccatores, ad Christu velut ad verā Noë arcam
mūdi salutē destinārā, animas in tuto collocatū
se recipiunt. Audiamus quid Euāgelista dicat, *et
appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores
sed quid? longius me. prouectum video quā putā
rā, & ex quo diutius in primo mēbro im morari,
aliud dilabamur, videamusq; quomodo suā inno
centiam cessando phariseorum petulantia & vin
lentiam retundat.*

Duobus
parabolis
respondet
Phariseus
Christus.

Sciens itaque benignissimus mundi Redemptor
Christus, Iudeos scandalizari & deteriore in ip
tē interpretari quod peccatorū contubernia at
biret, duobus egregijs parabolis calumniā & mu
rationē refutat; prima est de denario vel ma
garita amisso, & alia de pastore vnā ouiculā cete
relictis queritante, quæ ita incipit, *Quis ex vobis
homo, &c.* Id est, si quis vestrum centum ouium gre
gem haberet, vnāq; earum amississet, an non No
naginta nouem in deserto relinquet de centesima
salute sollicitus? quā inuentā mox in humeros
stollit, & in caulā refert, sociosq; pastores inuitat
vt sibi de amissa ouicula congratulentur. Ita sci
et innocens Iesus inimicos suggillat, eorum
malignitatē coarguit, viuisq; ad oculū exēplis
mōstrat, integritati victas dare manus calumnia

Huc referri queat præclarū illud ethnicorū he
rographicum, Pingebāt ranā, cuius in ore virga
ante illā serpēs cui nomen Enydus; nā quoniā
gyptus ranis abundat, quæ vt plurimū ab hoc se
pente ducuntur, hac arte eludere artē solēt; vi
gā semper ore præferunt, quæ loco clypei & vi
bonis est; dū enim serpēs ranas inuadere parat, vi
gā violenter apprehendit, quæ faucibus inhaerens
suffocat inuasorem, atq; ita ab hoste immunes
axant, egregiū profecto symbolū, & emblemā

minis sinceræ & vir
laq; inimicorum in
nocentiā quā u figur
serpēs, maledicos i
perabiles reddere. Sy
ti scriptum erat, v. r

Simile quid refer
virtutis imaginem ve
laræ & ad columnā al
cules stabat. Sed audit
Denotabat seniu, vire
fuit vq; perseverare,
præconiū virtutis: ce
lit; significat, virtutē i
am, nihil omnino m
riculosissimū licet, a
tare. Videte enim qu
mōstrare respondeat
Quis ex vobis homo q
Pastor hic ouium
pauis exponam, lesu
ues vna in caula hab
um choros, vnaq; ou
taris sequestrata, in
familiarū manus inci
tato factus in munda
e autem ouem qua
semiticum fabint
ingredientē al
percatorem ē nu
tatione aduenie
ita quoq; pas
primi salutauēr
per gregem no
Culpa hæc ouicula

denotabat senium, virtutē veterascerē debere, & ad
nē vsq; perseverare, alā porrō designabāt famā &
reconium virtutis: ceterū quōd columnæ aligata
significat, virtutē innocentia suæ columnæ affi-
am, nihil omnino metuere, & hominē naturā n-
culossissimū licet, ac ceruinū, in Hercul commu-
are. Videte enim quanta constantia, quantaq; ani-
ositate respondeat per vulgare quandā parabolā
qui ex vobis homo qui habet centum oves?

Pastor hic ouium & centum ouium custos, vt Parabolæ
 auctis exponam, Iesus Christus est, qui cum centum expolitio
 ues vna in caula haberet, nouem inquam Angelo-
 um choro, vnaq; ouicula, Adamum intelligo, â
 teris sequestrata, in diaboli & harphiarum in-
 fernaliū manus incidisset; cælos ipsos deseruit, atq;
 homo factus in mundi huius desertū descendit; vt
 ouem autem ouem quæreret, primò stabulum Be-
 thleemiticum sibiuit; atq; vt regem ciuitatem ali-
 quam ingredientē alij mox reges solent inuifere,
 & mercatorem è nundinis vel longinqua aliqua
 profectiōe aduenientem mercatores salutatum
 veniunt; ita quoq; pastorē hūc cælestē in terras de-
 apsu, primi salutauēre, adire, adorauēre pastores,
 qui super gregem nocturnas excubias agitabant.
 Cetera hæc ouicula mihi credite genus humanū
 est manum.

Isai. 53.

Ezech. 34.

Psal. 118.

Homo o-
uis hæc er-
rans est.

Psal. 113.

Iob. 10.

Ion. 4.

est, quod iam inde ab ipsa paradisi amissione à
iunis præceptis deuians, & peccati iter insitens
summo penitus pereundi discrimine versabat.
Vnanimis hæc est Prophetarum omnium expositio.
Vnde Isaias imprimis, *Omnes nos quasi ues erra-*
mus, vnus quisq; in viam suam declinauit. Et post hunc
zechiel, *Errauerunt greges in eam: in uictis montibus*
in vnuerso colle excusso & super omnem faciem
dispersi sunt greges mei. Ante illos & Psalmista,
se harum in ouium numerum censere non du-
rauit, *Errauerunt oues quæ perierunt, quare seruauit tu*
Domine.

Et verè, homo hæc deuians ouis est, quam vt
ius quæreretur, cælo descendit, omnes Angelorum
archias dereliquit, & in hac vna quærenda ter-
ritæ tempore incubuit, & sudauit; atque hoc vi-
cam esse voluit omnium Ecclesiæ ministrorum
Angelorum quoq; cælestium, qui ambo ad quæren-
das errantes ouiculas destinati sunt, officium. Mi-
tris autem ipsius prægnantibus bonus ille pastor
errantium pecorum salutem procurandam, ran-
nibus extimulatur: Primò summi Patris glori-
pfa etenim animarum salus ad Dei potissimum
griam spectat, non verò earum interitus aut exit-
Testatur hoc Psalmographus, *Non mortui lau-*
bunt te Domine, neq; omnes, qui descendunt in in-
fernum. Secundò, quòd homo ipse sit creatura, &
opus manuum illius. Vnde Iob *Manu tua fecerunt*
Domine, & plasmauerunt me totum in circuitu: at
idè nullam earum intermori vult, at omnem
salutem & caulam reuerti.

Egregium è Ionæ Prophetia cōceptū elicent.
Cum Deus Nininitas in gratiam admittere de-
uisset, & Ionas hoc ferret indignius stomacho
nō nihil, obscurū ei De' emblemata proposuit: v-
bi

si quidem hederam v-
vermiculus in hære-
quamprimum exaru-
Prophetia doleret, &
nihil interius com-
compellauit, & u-
rasti, neque fecisti v-
ta est, & sub vna no-
mna cuncti magna,
mentis? Vnde efficer-
tarum mors excidit
tum damnationem q-
ac pluribus esse lacry-
Tertiò animarum
bit, quòd ipse grauit-
quam peccatores, ni-
agant, haud dubiè
perspectam habeat
ni ratione animas
vult & præseruare.
tatis Ierosolymitan-
dem, si aut super eam
mentari, si tantopere
exterminia calamita-
minis infligendas luc-
oris amaritudinis q-
pœcia, tormenta, &
nos impijs præpa-
noturos.

Quarta quæ Deum
bere cogit, ratio
rogantia, qui gi-
tandum, in homine
quoque iugo il-
Dei omni ratione ei-
Dom. tom. 2.

si quidem hederam virore vernantem, cuius radici vermiculus inhærebat ita eandem arrodens, ut quamprimum exaruerit: cuius infortunium cum Propheta doleret, & infelici arboris excidio non nihil interius commoueretur, Prophetam Deus compellauit, *Tu uolis si per hederam in qua non laborasti, neque fecisti ut cresceret, quæ sub vna nocte nata est, & sub vna nocte perijt; & ego non parcam tibi quia curati magna, in qua sunt tot homines & tu menta?* Vnde efficere voluit, si arborum & plantarum mors excidiumque deplorandum est, interitum damnationemque hominum feruentioribus ac pluribus esse lacrymis deplorandam.

Tertiò animarum salutem Deus sicut & amittit, quod ipse grauitatem acerbitateque poenæ, quam peccatores, nisi respiciant & poenitentiam agant, haud dubiè sustinebunt, solus ad viuam perspectam habeat & comprehendat; quare omni ratione animas creaturalque ab eadem tueri & præseruare. In cuius rei signum cum ciuitatis Ierosolymitanæ excidium præuideret & cladem, *fluit super eam.* Vnde inferre licet & arguementari, si tantopere eum affecerint clades, mala, exterminia calamitatesque temporales, quas à Romanis infligendas Iudæis sciebat, ut in signum doloris amaritudinisque lacrymas effuderit; supplicia, tormenta, & cruciatus perennes ac sempiternos impijs præparatos, longè illum ampliùs ermoturos.

Quarta quæ Deum animarum saluti & bono inuincere cogit, ratio, ipsa est dæmonum superbia & arrogantia, qui graui tyrannide idque iniuste idmodum, in homines obtinere imperium, dominari, suoque iugo illos subijcere gestiunt: hinc Deus omni ratione eisdem succurrere, ac vincula

1. Reg. 17.

captiuitates, quibus in retiti tenentur, dissoluere contendit. Dauid etiamnum adolescens & pastor, audita, Goliath insolentia qua Israelitis omnibus insultabat, ignauiamque exprobrabat, mascula animi constantia & virili audacia, ait, *Quis est hic incircumcisus, qui exprobrat aciem Dei viuenti?* quibus ille iniurijs lacessitus contumelijsque excitatus, firmiter secum statuit, in duellum cum carnea illa mole descendere, & auxiliatrice Dei manu opem ferente ceruicem insolentem præscindere. Ita quoque affirmo, demonum insolentiam arrogantiamque, quam homines. persequendo quotidie ostendunt, Deo stimulo subdere & calcaria, vt eisdem liberet, & errantes ouiculas eorum faucibus educat. atque huc Parabola nostra spectat, *Quis ex vobis homo, qui ra' et Cen'um oues?*

ibid.

Davidis
corā Saule
oratio.

Cum vniuersus Israël maximo pauore consterneretur, & quodammodo exalbesceret, audito, eundem Goliath magna philistiorum multitudine stipatum, in aciem descendere, & omnem se eorum posteritatem delectorum minari; ecce tibi adolescentem quemdam. non vsque aded maturum, facie liberali, & moribus honestis (Dauidem me etiam tacente, fuisse, intelligitis) regem & vniuersos Principes Israël nē timerent exhortantem; hacque suam oratione virtutem, quæ forte in hoc bello vsui esse posset, depradicantem: *Pascebat seruum tuum patris sui gregem, & veniebat leo vel vrsus, & tollebat arietem de medio gregis & persequeretur eos, & percutiebam, eruebamque de ore eorum; & illi conisurgebant aduersum me, & apprehendebam mentum eorum, & suffocabam, interficiebamque eos.* Efficere volebat Dauid, non esse quod pallsescerent, simulque eos animare, & firmam in animis eorum spem excitare conabatur,

batur, Goliath fac
strato populum De
& patrum ab inim
si quam concepere
Idem omnino Ch
gelio spectat; cum
& timore concute
Goliath, Luciferum
tenebrarum, in no
spirasse; hominibus
nerosus ille & veru
dum exhibet, huma
& vniuersam Iudæ
tore consternatum h
que saluti sub para
seruabam ipse, Phari
fero oues, quas n
ter crediderat, & e
licet Adamus, dis
bedientiz & subie
spondponderant, err
eam diabolus, leo il
uassit, & magna feri
interitum moliebatur
mellæ misertus, vn
cesui, & leonē ill
stendi, cuius è faucib
pacet, & omnem
que impositam in
tam sororculam
ex vobis homo
cola denotare
pluris se eorum
tem habent, saluto

tur, dissoluere.
 scens & pastor,
 relatis omnibus
 bat, mascula a-
 ait, *Quis est hic*
et uentu? qui
 repleque excita-
 tum cum carnea
 trice Dei manu
 em praecindere.
 solentiam arro-
 tuendo quotidie
 & calcaria, ut
 culas eorum fau-
 nostra spectat,
 ues!
 pauore conster-
 eleret, rudito,
 orum multitudi-
 re, & omnia se
 minari; ecce ri-
 que adeo matu-
 honestis (Dau-
 intelligitis) re-
 ael ne timerent
 ratione virtutem
 posset, deprade-
 ru / i regem, &
 ius in me manu
 tritibus, et eba-
 m aduersum me
 , & iussu abam
 bat David, non
 ne eos animare,
 m excitare con-
 batus

batur, Goliadam facile prostrerni posse, & illo pro-
 strato populum Dei in libertatem vindicandum,
 & patriam ab inimicis liberandam, quare omnem
 si quam conceperant formidinem, deponerent.
 Idem omnino Christus Dominus hocce in Euan-
 gelio spectat; cum enim totus orbis sibi metueret,
 & timore concuteretur, viso infernalem illum
 Goliath, Luciferum inquam, omnesque Principes
 tenebrarum, in nostram necem exitumque con-
 spirasse; hominibus nil minus expectantibus, ge-
 nerosus ille & verus pastor Iesus se conspicien-
 dum exhibet, humanitatis nostrae habitu indutus,
 & vniuersam Iudaeorum nobilitatem metu & pa-
 uore consternatum hac oratione recreat, eorum-
 que saluti sub parabolicis inuolucris consulit:
 seruabam ipse, Pharisei & scribae, centum in de-
 serto oves, quas mea cura & sollicitudini Pa-
 ter crediderat, & ecce una ab alijs, infelix vide-
 licet Adamus, distracta est: (relicto quippe o-
 bedientiae & subiectionis, quam ipsi mihi Angeli
 poponderant, errabat miser:) & eheu! mox
 eam diabolus, leo ille infernalis, & rugiens, in-
 rasit, & magna feritate in illam deseuens, illius
 interitum moliebatur: equidem pietate motus &
 misellae misertus, vniuersum Angelorum gregem
 deserui, & leonem illum laceraturus in terram de-
 scendi, cuius est faucibus ouiculam eduxi, Adamum
 scilicet, & omnem posteritatem illius, hume-
 risque impositam in caulam reduxi, & ob in-
 ientam sororculam ceterae mihi congratulae
 sunt.

Quis ex vobis homo qui habet centum oves. Hac Nota:
 parabola denotare tantummodo voluit Domi-
 nus, plures se eorum, quos homines ut pecca-
 tores habent, salutem & conuersionem facere
 quam

Vera para
bolę expo
sicio.

quàm ceterorum hominum quos vt iustos mun-
dus suspicit, conseruationem: neque credendum
est, hac parabola denotari, vt optimè ac doctissi-
mè Maldonatus ait, fuisse aliquos vsquequaque ius-
tos, & omnibus iustitię numeris ita absolutos, vt
nullum vnquam delictum admiserint; sed sensum
esse, Christum in urbem eorum, q̄ i iustitię se-
mita errauerant, & in peccati periculum prolapsi
erant, saluandorum ergò venisse. Magna, fateor,
interpretes inter contentio est, quinam sint illi
nonaginta nouem oues quę in caula remanentes
numquam errauere: veteres siquidem credide-
runt, Angelos esse bonos: certum enim est omnes
creaturas ratione præditas esse Dei otes, quorum
alię, id est homines à via declinarunt, alię verò,
id est Angeli, de iustitię tramite ne latum quidem
vnguem recessere, atque hæc mens & sententia est
a lib. 3. c. 21. ^a Irenęi, ^b Originis, ^c Cyrilli Hierosolymitani, ^d
e 39. Hilarij, ^e Ambrosij, ^f Gregorij, Theophylacti, & a-
b homil. 2. liorum. Attamen certo certius est, simulq; asseren-
in Gen. 7. dum, Dominum nonnisi de hominibus hic loqui,
in Iosue. nisi absurdissimam illam Origenis opinionem,
c Catech. 15. qua etiam ad Angelos præuaticatores liberandos
d in 18. Mat. Christum in mundum venisse credebat, amplecti
e in Apolog. velimus. Parabola igitur sensus hic est: Deum re-
Davidis, c. 5. uera nonaginta nouem oues quę non errauerant,
f Homil. 34. quę quæreretur; attanti eum vel vnus hominis sa-
in Euang. lutem facere, vt, si nonnisi centum in mundo ho-
mines fotent, & horum vnus peccatum admississet,
X C I X. defereret, quò centesimum in viam
reduceret; quemadmodum boni & seduli pa-
stores facere consueueret; simulq; re ipsa osten-
dere vult, quod in Matthæo legitur, Non est autem
voluntas patris vestri qui in cælis est, vt pere-
at vnus de pusillis istis.

Matth. 18:

Cccc.

DOMIN. III

Ceterum insignem
mansuetudinem
est, vt nimirum
tare, tantaque mo-
omnium suorum
atrici, respondeat
exulmet, plenari-
vite rationem re-
biyebant, quòd
cultui destinatos
quam à se culpam
sui subnectit, interr-
opus pium edere: ne
delapsum sabbatho,
nibus ostendere vol-
entiusque, agris sa-
reddere. Hodie ve-
peccatorum fami-
esse mirum, si cu-
sui grege sequestra-
boli sequitatem pr-
cū sibi propositum
vindictas in liber-
vnicam quæsiturus
gegem, maiori se h-
luera animæ, anim-
ma, posse in eum ber-
Balena, referen-
capitalissimum, pi-
illocorum infidiat-
morem teterrimu-
et antipharma-
pore suauissimu-
tam illam mephi-
dicat, dissipet atq;

DOMIN. III. POST PENTECOST. 101

Ceterum insignem sub huius parabola cortice mansuetudinem benignitatemq; notemus necesse est, ut nimirum Dominus, tanta semper humanitate, tantaque modestia, generationi huic pessime, omnium suorum operum Aristarco & calumniatrici, respondeat; adeo ut nec graue nec intolerans existimet, plenam ei omnium actionum & totius vitæ rationem reddere. Carpebant siquidem & obijcebant, quod sabbata violaret, diesque diuino cultui destinatos agrorum sanatione profanaret. quam à se culpam propulsans, mox rationem facti sui subnectit, interrogando, num liceret, in die festo opus pium edere? num fas foret asinum in foueam delapsum sabbatho, educere? quibus interrogationibus ostendere volebat, multo esse æquius congruentiusque, agris sanitatem & membrorum vsum reddere. Hodie verò cum vitio ei vertitur, quod peccatorum familiaritatem affectet, subinfert; non esse mirum, si cum ijs, qui instar ouium à Patris sui grege sequestrati errant, & in tyrannicam diaboli seruitutem prolapsi sunt, agat familiarius; cum sibi propositum sit, eos ab infernali tyrannide vindicatos in libertatem afferere: si enim pastor vnicam quæsiturus ouiculam, integrum deferit gregem, maiori se haud dubiò ratione in vnus salutem animæ, animæ inquam, omnium pretiosissimæ, posse incurrere?

Benignitas Christi in respondēdo.

Balena, referente Plinio, cum hostem habeat capitalissimum, pisciculum nimirum, qui vbiuis ei locorum insidiatur, quiq; dum parat inuadere, foetorem teterrimum emittit; ut se ab hoste tueatur, & antipharmaco venenum curet, odorem imo corpore suauissimum exhalare consuevit, quo, tetram illam mephirim, qua pisciculus ille aquam infecit, dissipet atque extinguat; ceterum dulcis ille

Balena astus.

ille odor ab ambra cinerea, quæ circa belluæ illius ventrem crescit, procedere traditur. Simile quid parabola prædicta mihi continere videtur. cernite enim vt sceleratus ille piscis, populus inquam Iudaicus Christi Balenæ in mundi huius mari eragantis hostis iuratissimus, hodie fumos illos & tetrostos ac virulentos inuidiæ, calumniæ, maledictiæ aduersus Christum odores ei aculetur, vt quæ Christus regia illa balena, quo illos dissipet, in sui defensionem purgationemque, modestæ responsionis & benignitatis odoramenta emittat, vt omnem in admirationem sui synagogam concitet.

At mirari, vos crediderim Auditores, cum quo prolixior me in hac materia exponenda videatis; Hinc etenim ipsa detractio, illinc verò insignis illa parabola nec opinantem me extra limitem & temporis & decori abriperunt. Sed iam tempus est intra lineam redeundi & respirandi non nihil, finemque imponendi. Fugite igitur detestandam hanc maledicendi & detrahendi consuetudinem, nolite de proximo malè loqui, neque vniquam à tyrannico hoc rancore vos seduci finite in primis autem cauete ne murmuretis; ac simul etiam infinitam Dei bonitatem benignitatemque attendite, qui tanto amore peccatores amplectitur, eorumque societate delectatur, quin & vltro ambit. Et sanè nihil in mundo reperietis, quod peccatorem, vnico Deo excepto, quem tamen peccando offendit, & in quem delicta admittunt; recipiat. An non enim cælum, terra, elementa omnesque creaturæ in peccatorem insurgunt & armatæ sunt? Vnde Sapiens, *Er pugnabit cum illo orbis terrarum contra insultatos*; quin & melius alio in loco, *Creatura enim tibi factori deseruiet exa, desit in tormentum aduersus iniustos*. Inter

Omnes
creaturæ
peccatori
aduersan-
tur.

Sap. 5.

Sap. 16.

tamen fumus illi
ras compescit,
& creatoris parte
que hoc nomine
tas agit, quod li
seruanda Domini
pi.

Scelus ille p
ritatem enormitatem
nomine sed facie
mans ac gemens di
ma; omni qui in
ille se tuum vive
splendentis visu &
lum igitur peccato
aut per fugi præ
vmbro, clypeus,
cum re ipsa Aug
gratias agens ai
defendebas, O l
sericordiam incre
rarum orbis, & o
velut criminis reu
na pertrahere cup
sed Deus è contra
Abscondet eos in ab
me hominum. Dic
peccatores, Deus
tor in tribulatio
ni.

Tu verò benigni
unicum præfidi
tes; quos si lub
tes, si ab iniuria in

tame

tamen summus ille vnuerſi Monarcha, creaturas compescit, ne in peccatorem insurgant, & creatoris partes defendendas suscipiant. Atque hoc nomine infinitas Propheta quidam gratias agit, quod liberatus sit & conseruatus. *Miserere Domini, quod non sumus consumpti.* Thren. 2.

Scelestus ille paricida Cain, cum delicti gravitatem enormitatemque agnosceret, atque hoc nomine se à facie Dei reiectum cerperet, lacrymans ac gemens dicebat, *Ecco proiecisti me à facie tua; omnis qui inuenit me, occidet me;* nusquam ille se tutum vivere, credit, cum solis illius splendentis visu & conspectu priuatus sit. Nullum igitur peccatori asylum, nullum locorum aut perſugij præſidium, nisi in solo Deo: ille vmbra, clypeus, refugium, & turris. Quod cum reipsa Augustinus expertus esset, quasi gratias agens ait, *Ego te offendebar, & tu me defendebas.* O benignitatem immensam, misericordiam incredibilem! Totus, cheu, terrarum orbis, & omnibus in locis, peccatorem velut criminis reum ad diuinæ Maiestatis tribunal pertrahere cupit ei que actionem intentare; sed Deus è contra eundem abscondit ac protegit: *Abscondet eos in abscondito faciei tue à conturbatione hominum.* Psal. 30. Dicant igitur magna confidentia peccatores, *Deus refugium nostrum, & virtus, adiutor in tribulationibus qua inueniunt nos nimis.*

Tu verò benignissime & elementissime Domine, vnicum præſidium, tutela ac confugium peccatorum es; quos si sub vmbra alarum tuarum non admitteres, si ab iniuria insidantiū non defenderes, mū-

*Lib. de vir-
gin.*

duc eos ex iustitia ad necem pertraheret. Hinc
hodie ad te recurrunt, & tu vicissim eos tanta be-
nignitate recipis & complecteris, vt synagoga lu-
dæorum non parum obstupescat murmurans &
honorem tuum lacerans, at non est quod miremur.
Mirumne est, ait Chrysostomus, peccatores ad te
confugere, cum in te reperiunt, quidquid opus
habent, si enim mortui sunt, tu illorum vita: si er-
rent, tu via; si defatigati fatiscant, tu requies &
refectio; si cæcitant tu lumen & fax. Quin & Me-
diolanensium columen Ambrosius, omnes adeo
mortales inuitat, vt ad eum in necessitatibus cõfugi-
at, in te siquidem omnia remediorum genera re-
perire est: si enim ægrissimus, tu medicus: si febr-
æstuamus, tu fons & refrigeratio, si auxilio indi-
gemus & ope, tu potentia & virtus: si mortem
horrescimus, tu nobis vita; si ad cælum pertinge-
re contendimus, tu via es; si tenebras & caligi-
nem detestamur, tu lumen & solis iubar. Nos igitur
omnes, qui peccatorum numero sumus, ho-
die ad te recurrimus, te in asylum cooptamus, tibi
veluti medico plagas nostras detegimus, & ægri-
tudinem patefacimus. Noli igitur Domine nos re-
pellere, sed benignè nos admitte, benignum te no-
bis ac clementem ostende, peccatis admissis indu-
ge, & concede vt tandem aliquando ad æternam
pertingere beatitudinem mereamur, cuius
nos compotes reddant Pater & Fi-
lius & spiritus sanctus.

Amen.

(:)

DOMI

DOMI

QV

POST P

Duc in altum, &

Luc. 15.

T Obias junior c
immississet, inge-
xit, multorum

tor: huius enim iecu-
deinde matrimonij v-
davit, quin & senio-
didit. Longe digniore
in Evangelio piscati
Apostolorum Princ-
marum piscator, t
Christi, iussu, laxans
scium multitudinen-
rexit, & omnes ad in-
stupescerent, quo de-
At quoniam ma-
erum Paraclerum ol-
vito gratiæ suæ vt di-
synosuræ & Helic
figurationem Angeli
A V

Propheticus ille
cui parem mund-
verbo, eloquij
tur, vt non tam
auribus grata fo-
lacedine inebriat

DOMINICA
QUARTA.

POST PENTECOSTEN.

Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam.

Luc. 15.

FIGURA.

Tobias iunior cū Angelī iussu se in flumen
immisisset, ingentem pisce[m] ad littus attra-
xit, multoꝝ deinde miraculoꝝ opera-
toꝝ: huius enī iecur dāmonium profligauit, ac
einde matrimonij vinculum solidauit & secun-
dauit, quin & senioſi Tobiaꝝ oculoꝝ vsum red-
didit. Longe digniorem hodie excellentioremque
in Euangelio piscationē videre est. Siquidem ipse
apostolorum Princeps Petrus magnus ille ani-
marum piscator, magni consilij Angelī, id est
Christi, iussu, laxans retia in capturam, tantam pi-
cium multitudinem concludit, vt rete disrumpe-
tur, & omnes ad insolitum rei spectaculum ob-
rupeſcerent. quo de hac hora pluribus acturus
sum. At quoniam mare conscendendum est, spi-
ritum Paraclētum obsecremus, cursum nostrum
cetero gratia suā vt dirigat, & Deiparam Virginem
et ceteros ynosurā & Helices instar, affulgeat: ideoque
venerationem Angelicam offeramus dicendo.

Tab. 6.

A VE MARIA.

Propheticus ille rex Dauid, vir secundum cor
Dei, cui parem mundus vix tulit, tanta in audiendo
Dei verbo, eloquijsque diuinis dulcedine perfun-
debatur, vt non tam mel & ambrosia palato, quā
illa auribus grata forent; hinc gaudio exultans
& dulcedine inebriatus dicebat interdum: *Quam* Psal. 118.

GG 5

dulcia

dulcia faucibus eius eliquata! *superius el & fau-*
ori mo. Ceterum meritò delicias illas, quas
 diuini verbi auditu promanantes animæ prior
 percipiunt, in immensum extulit; tantum quip-
 voluptatis ac dulcedinis ipsum complectitur
 spirat, vt etiam se: fus omnis expertia ad se tra-
 & alliciat, rupes & marmora emolliat, muro-
 heneos perfringat, nullumque adeò durum &
 xeam reperi cor queat, quod non, si modò alic-
 ratione ipsum feriat & tangat, flectat & penet-

Ecl. 40.

Eloquentiam & flexanimum suadelam dep-
 dicans Sapiens, hisce verbis vsus est, *Tibi a & P-*
ter un. fa. unt melodiam, sed sp. retrag. lingua f-
us. In omni genere eloquentiæ locum hoc habet
 Auditores, at potissimum in diuinis, quæ suauis
 accentus est concionatorum, & sacræ Euang-
 buccinæ, quæ ad linguæ vocem accentumque te-
 poratæ maiori auditores voluptate perfundit
 quam omnia Musica, quæ in mundo haberi queat
 instrumenta. Huc accedit, quod ipsum Dei ver-
 bum, quod eorum ab ore fluit, virtus quædam
 pernatura sit, & tacita vis & tyrannis, qui
 Deus in huiusmodi Concionatorum lingua sit
 esse voluit, quæ auditorum animos omnem in per-
 tem traherent, raperent. & inuitos etiam co-
 rent, quæque maiori potentia polleret, quam om-
 nis armata & ferrata vis.

Ceterum egregio hieroglyphico veteres,
 Eloquen- tiore quidem Luciano, & relatore Valeriano, elo-
 quentiam exorescere: illius enim vim & poter-
 lum. am in hominum animos volentes exprimere, Hi-
 Valerianus culum pinxere, leoninis vestitum exuuijs, dex-
 lib. 33. clauam, sinistra arcum & sagittas (quibus ille
 Hieroglyph. mis monstra domabat, feras conficiebat, centi-
 res necabat) gestantem: ac plures eius ab ore

tenas egrediētes, quib-
 etudinem comprehe-
 vniuscuiusque auri bu-
 blemate Alciatus des-

Arum. a. teret. s.

Contegit & Ne-

Nihil porro aliud
 bantur, quam Herculi
 tudine & armorum ro-
 culi sui homines, per-
 res & vagabundas, ad-
 vix rationem relicta
 huic officio, si human-
 nam tantum potue-
 diuinam posse: & sa-
 Herculis, barbaros
 suscipiendos permo-
 rent; quod non facie-
 rean non homines
 rem transferret an m-
 quamcumque in par-
 Diogenes, referen-
 Sophum dum assidu-
 mens illius delectaba-
 quamuis enim præ-
 rationem si denuo pe-
 us aduolutus mag-
 na datur baculum
 ut dixeris, quod a-
 itato tu Christi-
 grades, quāto Pl-
 nam, nihil ie a-
 ata Salomonis R-
 ois in admirat-
 arum os Maguato-
 te

enas egrediētes, quibus infinitam hominum multitudinem comprehendebat, & siringebat, catenarum cuiusque auribus inserta. Quod egregio emplemente Alciatus designauit;

Arcum laua tener, rigida fert dextera clauam

Contegit & Nemeus corpora nuda leo.

Nihil porro aliud omnibus his denotare conantur, quàm Herculem non tam neruorum fortitudine & armorum robore, quàm eloquentia, sæculi sui homines, per agros inftar ferarum palantes & vagabundas, ad benigniorem meliorēque rationem relictā barbariē, traxuisse. Atque hoc efficio, si humana eloquentia & suadela hominum tantum potuerit; quantum credendum sit, inuicem posse: & sancti si verba diserta & cordata serculis, barbaros ad mores humanos & ciuiles accipiendos permouerint, & bestias perdomuerint; quid non factura est vis & potētia verbi diuinitatem non homines ratione præditos ad vitam meliorem transferet? an non cor simul & animam ad se, hunc cumque in partem, trahet?

Diogenes, referente Laërtio, Antisthenem Philosophum dum assiduè audiret, tantoperè lectionibus illius delectabatur, & eloquentia rapiebatur, ut, quamuis eum præceptor ludo exigeret, & fustigationem si denuo rediret, cōminaretur; pedibus illius aduolutus magno seruore diceret, *Cade, non nimis uacuum baculum reperis: qui me abste, quādiu liquet dixeris, quod discā, arcere possit.* Et hoc cynice, at si tāto tu Christiane, erga diuinā zelo & ardore flagrares, quāto Philosophus ille erga sapientiā humanam, nihil te à verbi diuini auditu auerteret.

Tanta Salomonis Regis eloquentia fuisse scribitur: ut oēs in admirationē raperet; & reginā Sabazē plurimos Magnates ab ultimis Aethiopiæ finibus

excitauit.

*Lib. 6. de
vit. Philos.*

3. Reg. 10.

Verbi Dei
vis.

Homil. 2.
in Iai.

Delectari
verbi Dei
auditu, si-
gnum est
sani animi.

exciterit, qui illius sapientiam audituri Ierosolamam confluebant. Porro si tanta humanæ sapientię & Philosophię quæ intermori potest, vis ac potentia, vt exteris & longo locorum interu-
lo diffitos ad audiendum excitarit: quantum in
bur sancta Dei viuientis, & mors nescij, æter-
regis cæli & terræ eloquia, habebunt in animis
Christianorum & fidelium? an non illos quod
buerit rapient? an non ab omnibus sæculi nego-
auertere eorumque odium ingerere poterunt
ijsdem audiendis eo melius vacare queant, &
ditis delectari. Quæ qui libenter & magno co-
gustu audierit, nã ille in electorum se numero co-
locabit.

Atque hoc sibi persuadet Chrysostomus, c
ardorem hunc & affectum ad Dei verbum audi-
dum inter signa prædestinationis & mentis san-
enumeret, idque hac similitudine, *Quemadmodum
esui e bonam corporis valetudinem declarat, sic
mores appetere spirituales, anima sanita eam arguit.*
Quemadmodum etiam qui piscem explorare
pit num recens sit & esu aptus, aures & branchi-
inspicit; si enim hæ rubellant & recentes sint, in-
dandus est piscis; at si fæteant & diffuant, obui-
non emerem. Scita similitudo. Omnes in hoc
feriori orbe instar piscium sumus, in vasto mari
huius mari natitantes; si sanitatem bonitatemque
nostram explorare volumus, ex auribus id cog-
gendum est: si enim illæ recentes sint, & verbo
audiendo delectemur, concionibusque capiamus
signum est, & quidem euident, prædestinationis
at si patiscant, & non nisi mundanarum concionum
sordibus pateant, certissimum argumentum
interius fætere nos, & ad nihil valere, nisi vt ne-
tamur foras & conculcemur ab hominibus. Co-

DOMIN. III. PO

parationi meæ subscri-
Deo est, verba Dei audire

Quam recentes Dei

is regis, quantaque in

itate perindebatur

mo tellatur, Latet

nonnulla multa.

stus Regis huius ard-

comparationis sensus

onga urbem obsidione

em in direptionem ac-

ra quæque d riptunt,

omplent, seque nim-

lter, Domine, cum vo-

it, repleo cor, oculos

ultates, vt sub spolie-

am.

Egregius profectus

o iisdem eloquijs au-

, si ciues aliquis ci-

occurrissent, omnesque

omune aliquod fra-

iceps, ea qua est ele-

alites aut apparito-

et, qui illos ad mortem

et, & legatos mitte-

nam ciuitum ambira-

tem afferrent, delicta

curatis, gaudio, qua-

uros, vt regias illa-

tas prælegi audir-

diuini promulga-

em nobis iratus cu-

piternum suppli-

pat nati ipse pro sua

audiri ierosolima humanæ sapientiæ
 riori potest, visus locorum interu-
 rarit: quantum rors nescij, eter-
 habebunt in ani-
 an non illos quod
 bus sæculi nego-
 gerere poterunt,
 care queant, &
 ter & magno co-
 um se numero

Quam recentes Deus bone, aures erant Dau-
 s regis, quantaque in audiendo Dei verbo volu-
 tate perfundebatur? nam de se in quodam Psal-
 o testatur, *Labor ego super eloquia tua, si ut qui-
 hent spolia multa.* Quibus verbis Spiritus san-
 us Regis huius ardorem indicatum voluit: &
 mparationis sensus est hic, ut milites, postquam
 nga urbem obsidione cinxerunt, si eadem tan-
 m in direptionem ac prædam acti, r, preciosissi-
 a quæque diripiunt, finum, saccos, & sportas
 mplent, seseque nimium quantum onerant: non
 ter, Domine, cum verbum tuum audire contin-
 , repleo cor, oculos, aures, & omnes animæ fa-
 ltates, ut sub spoliis celestium onere satif-
 m.

Egregius profectò feruor, utinam parem nos
 isdem eloquijs audiendis præferamus? dic mi-
 si ciues alicuius ciuitatis Principis sui odium
 rurrissent, omnesque mortem, ob publicum &
 mune aliquod flagitium commeruissent; &
 nceps, ea qua est clementia & benignitas, non
 ellites aut apparitores, non lictores aut torto-
 , qui illos ad mortem raperent, sed nobiles ali-
 os, & legatos mitteret, qui reconciliari & ami-
 am ciuium ambire velle Principem dicerent,
 rem afferrent, delicti veniam sponderent; quan-
 putatis, gaudio, quanta exultatione, omnes ac-
 furos, ut regias illas reconciliationis & veniæ
 eras prælegi audirent. Sed euidentius hoc in
 bi diuini promulgatione cernere est. Deus si-
 dem nobis iratus cum esset nosque ad mortem
 sempiternum supplicium, nisi resipiscamus co-
 nati ipse pro sua misericordia benignitate-
 que,

Psalm. 118.

Simile.

que, legatos nobis destinat, concionatores inquit, qui pacem nobis denuncient; gloriæ sempiternæ pignus spondeant & polliceantur; quanto igitur affectu, quo zelo & ardore diuinorum decretorum diplomatumque, promulgationem, in verbi diuini annuntiatione fieri solitam, audire nos æquum est.

Et hæc quidem hætenus, in verbi diuini præconium; eo quod hodierni diei Euangelium magnæ multitudinis feruorem in Christi verbo audiendo omnibus oculis ponat. Videmus enim tantam hominum turbam Christo, magno illi Ecclesiæ adhæsisse, verborum doctrinamque; dulcedine inest, ut non seipsos modo in vnum præloci angustia constipati comprimerent, verum & in ipsius concionatore eruerent inuicti, ut nullum in terra proprium vel satis patentem locum inuenirent in quo concionem haberet; sed mare Galilææ conficendere necesse habuerit, & Petri cymbam in thesaurum conuerterit; miraculisque dicta conmans, infinitam hominum multitudinem allexit, innumerabilem piscium copiam Apostolorum cuncti concluderit, ita ut disrumperetur, atque hoc cunctis non mediocrem admirationem pariebat. Cum angelij textum depromamus, Cum turba irruerit in Iesum, ut audirent verbum Dei, & ipse stabat super stagnum Genesareth. Ut porro ordine debite præsentis concione procedamus, primum de mari huius piscibus, piscationeque præsentis sermonem inueniemus, ac deinde de piscatoribus non nihilagemus. Si verò attentas mihi hic aures præberitis, non ingrata, credo, palato miracula daturi estis.

Mare mundus est.

Quod ad primum igitur spectat, per mare Galilææ siue lacum Genesareth, miserum ac fœdum hunc mundum denotari arbitror; ille siquidem

mare est, mille venti
nulle fluctibus & vn
tationibus, motibus,
fames, mare, inq. iam, si
terendum, luxuria der
otophiz dogmate vsu
in mundo, aut est con
estiam vram, ut si
dus violentus & xilina
us libidinis, tempesta
erbiæ aquilones delex
piscibus verò homin
cala Ecclesiæ ut tag
ari mundum; tellab
ellum, in S. Petri
Ecclesiæ pronauis
sunt mare, cristu
Et quemadmodum
ioribus deuorantur
ri ab opulentioribus
de Apostolus, Norm
at nos; & multo ape
deuoranti; p. m
piscis maris? Atq
ari & educati,
pisces, salē & salug
presenti: ita quoque
adu huius aquis in
modum, molesti
uazq; illius, qui co
ma mel, fauos, fac
pant omnia.
rare, quā in Ae
nōt illi, porro &
signum voluptu

ionatores inquam
 gloriæ sempiternæ
 tur; quanto igitur
 horum decretorum
 em, in verbis diuini
 citen nos equum ei
 in verbis diuini præ
 ei Evangelium in
 in Christi verbo a
 emus enim tanta
 agno illi Ecclesiæ
 dulcedine inef
 num præ loci an
 verum & in ip
 ti, ut nullum in te
 locum inuenit
 mare Galilææ co
 Petri cymbam in
 ulisque dicta con
 elti tudine allexe
 am Apostolorum
 retur, atq; hoc co
 ratione pariebat.
 Cum tamen inuen
 ei, & ipse stabat
 pro ordine debito
 primò de mari h
 et sermonem in
 eoribus non nisi
 ni lucres præ
 palato miracula

are est, mille ventis ac turbinibus obnoxium,
 ille fluctibus & undis commoueri solitum, mu
 tionibus, motibus, vicissitudinibusq; rerum in
 me; mare, inquam, superbia turgidum, auaritia
 ruidum, luxuria denique spamolus. Hoc e Phi
 losophiæ dogmate vsus est Ioannes, *Omne quod est 1. Ioan. 2.*
mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupi
scientia oculorum, aut superbia vite. dicere vult, Mun
 ds violentus & æstuan Oceanus est, in quo flu
 us libidinis, tempestates auaritiæ, & minaces su
 rbis aquilones delæuunt.
 Piscibus verò homines designari credo, ut na
 culâ Ecclesiæ ut fagenâ sacram scripturam, ut
 ri mundum; testabitur abunde ditichum illud
 cissimum, in S. Petri nomine compositum:
Ecclesiâ pronauo rego, mibi cl. mala mundi
sunt mare, scripturæ retia, piscis homo.
 Et quemadmodum in mari pisces minores à
 toribus deuorantur, ita quoque pauperes & mi
 ab opulentioribus, & sæculi huius gigantibus:
 de Apostolus, *None d. u. t. sper po. em iam oppri.* *Iac. 1.*
ut vos; & multò apertius Propheta Abacuc, *Et* *Abac. 1.*
es deuorante i. p. uult orem f., & f. dies hominis
piscis maris? Atque ut pisces maris incolæ in
 ri nati & educati, in mari & sale perpetuo vi
 antes, salē & saluginem aquarum marinarum Pisces sal
 sentiunt: ita quoq; cosmophili, fluctibus & sal
 gine mundi huius aquis immerfi & asphæti, salem, a
 uentudinem, molestias, angustias, calamitates, unt maris:
 teriasq; illius, qui eorum stupor est, non perci
 unt; at mel, fauos, saccharum, delicias, voluptates
 putant omnia.
 rælitæ, quâ sit in Aegypto seruitute premebā
 non nisi allia, porrū & capitata cepe comedebāt *Allegoria.*
 in ijs summâ voluptatē & gustū nectareū sitū
 ardi-

Homines
 piscibus
 collati.

III. CONCEPTVS THEOLOGICVS

arbitrabantur, vt & manna cibus ille, Angelorum paratus, manibus cum ijs cōparatus, nauseam illi ac fastidium pareret; vt vel sola memoria illorum illecti, terram promissionis adire negligerent, & ad Aegyptum alligatricem semper adhaerarent. Mirum profecto! quod alijs amarum cepe & lacrymis excutere solet, gulonibus & leuconibus his insitit Ambrosia sapiebat. Idem pernitens in mari mundi huius videmus contingere circa eos praesertim qui delicias & voluptates illius consecretantur, illiusque ineptias ambabus vltimè amplectuntur: quicumque enim mundo seruiunt & obsecundant, atque ex ipsius praescripto viuunt, nullo sensu aduersitatum, malorum, miseriae molestiarumque hic occurrere solitarum habuerunt; nihil vt voluptatem ijs adferat, aut insipidum; nihil vt voluptatem ijs adferat, aut insipidum & vitiatum palato sapiat: quod qui pijs despicit displicet, & quod lacrymas ijs excutit, quod deliciasque nauseam parit, ijs nectas est & mera ambrosia. Sed vltimè.

Pisces filij maris sunt, fluuiorum domesticos clientes extra quos viuere nesciunt: non aliter etiam homines; nam omnis illorum vita à sacramento Baptismi aquis dependet vt sine illis ne viuere quidem aut respirare queant. Testem aduocamus angelistam, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Et sicram è veteris instrumenti de promo pharetra, quam Naaman Syriae ille purpuratus vinere, a lepra mundari potuisset, nisi prodigiosas illas edanis aquas intrasset, in quibus sese lanans & vitam recuperat, & vitam tuetur. Quod sacramentum sanctissimi Baptismi lavacrū denotat, peccatorum lepra aufertur, quodque vitam animae asferre solet.

Mundani non sentiunt mala quae mundus fouet.

Ioan. 3.

4. Reg. 5.

DOMIN. III. P.

Adhuc pisces Oceani sibi semper in periculo scarores se nulla non sagenarum, hamorum & dolorum irretiendi mundicolis, in maiora etiam immittunt nullo non tempore versutissimi, qui die nocte latent, varia tendunt perniciem tendentes mare volitat, semper excubans, rete semper, quo incantam an pertrahat, de quo dent in retiaculis eius piscis capiuntur. ceterum per temptationum intelligentiam accipite armatum. Nefarius profecto & tempore Noë viuere sub aquis in nativitate Israel de Aegyptiis turmastur rubro piscatus, & exurgere & animas in aeternum exurgere & animas in dulcibus obias, & Iob, aliter diti indole ferunt.

Dom. tom. 2.

is ille, Angelorum
atus, nauicam illi
ia memoria illi
nis adire neglig
em semper ad
a alijs amarum
e, gubonibus & l
sapebat. Idem p
videmus continge
as & voluptates
etias ambabus v
im mundo serui
prescripto viu
lorum, inierari
e solitarum hab
e lectantur & ca
adferat, aut insi
od qui pijs desip
se excutit, quod d
it & mera ambro
iorum domestic
esciunt: non al
illorum vita à sa
sine illis ne viu
Testem aduoco
fuerit ex a. u. a. &
u regnum Dei. &
romo pharetra,
rptus vivere, a
prodigiosas illas
bus se le la rans &
mueretur Quod
uacru denotat
quodq; vitam an

Adhæc pisces Oceani incolæ, & Neptuni para
sti semper in periculo sunt ne capiatur, quibus pi
scatores se nulla nō hora insidiantur, mille retiū,
sagenarum, hamorum genera adaptāt, mille artes
& dolos ad irretiēdū adhibent. Hominibus quoq;
mundi incolis, in mari mundi huius exspatiātibus,
maiora etiam imminēt pericula; quibus diaboli
nullo non tempore insidias struunt, piscatores illi
ersutissimi, qui die nocteq; explorāt, & in occul
lo latent, varia tendicula, casses & laqueos in eo
um perniciem tendētes. Satan perpetuō per hoc
mare volitat, semper nauigat, omnem in par tē
cubans, rete semper & sagenam manibus præ
ert, quo incautam animulam concludat, & in cas
s pertrahat. de quo vaticinans dixit Psaltes Cui
ent in retiaculus eius peccatores. & apertius Sapiēs,
ut pisces capiuntur hamo, sic homines in tēpore ma
ceterum per tempus malum, tēpūs haud dubiē
tationum intelligit, vti & ad Ephesios Paulus,
cipite armaturam Dei, vt passit stare in die malo.
efarius profectō & subdolos piscator est, vt qui
mpore Noë vniuersum propemodū terrarum
bem sub aquis in nassam pertraxerit; deinde in
itu Israēl de Aegypto, integros exercitus &
araonis turmas tum equestres, tum pedestres in
ari rubro piscatus sit.
Præterea maiores pisces in mari, minores in flu
is aquisq; dulcioribus viuere solent. Docemur
c mysticē, heroicas & generosas illas magnorū
orum animas in afflictionum aduersitatūq; Afflictio
ceano exsurgere & eminere; femininas verd &
usillanimes in dulcibus mundi huius riuīs, flumi
q; prosperitatum & deliciarum, herere. An non
lias, Tobias, & Iob, aliq; generosa quadā & mal
la præditi indole semper in tribulationū saltu

Dæmones
animas ca
pere gesti
unt.

Psal. 148.
Eccl. 9.

Ephes. 6.

Genes. 7.

nes mari
nis aquis
collataz.

gine victitarunt? sed diutius æquo moralitate sectari sumus, historiam prosequamur.

Cur Dominus in piscibus edidit miracula,

I.

Apoc. 10.

II.

Dominus igitur Petri cymbam, id est, Ecclesiam primitivam, cum subiisset, & laxari retia in capturam præcepisset, tanta piscium multitudo conclusa est, ut retia frangerentur, duoque nauigia pisces non caperent; quod sine miraculo profectum non advenit; quodque ut miraculum semper Ecclesia suspexit, ac non sine ratione & fundamento in piscibus miraculum hoc patrare voluit. In primis verò ut potentiam & auctoritatem suam declararet, omnibusque testatum faceret, se supremum terræ, marisque Dominum ac Monarchiam esse, & omnia ad imperium & nutum suum tremere, & ad iussa capeffenda parata esse. Unde non immerito ei aptari queat illud Psalmi, *Omnia sub iugo pedibus tuis, oves & boves, insuper & pecora campu velucres cali & pisces maris*. Et verè: olim siquidem castra Israëlitarum replevit coturnicibus, stabulum Bethleem bestiis, & hodie Petri nassam piscibus; è quibus omnibus regale illius imperium & suprema in mare, terramque potentia euidenter demonstrari potest. In huius rei signum visus est in Apocalypsi dextrum habens pedem super mare sinistrum autem super terram. Quod euidenter argumentum est potentie maiestatisque; & simul pertè demonstrat, illum archichalassum esse maris, & terræ Monarcham.

Secunda ratio est, quò infinitam bonitatem & admirabilem providentiam testatam faceret quod æquali prorsus ratione erga omnes in genere singulas in specie creaturas afficitur; ut simul etiam aliqua ratione iniuriam, quæ tempore diluvii piscibus intulisse forsitan videri posset, illos deferendo, resarciret, & nouo beneficio compensare.

Forentibus siquidem terræ omniumque ascendentibus, singularibus quadrupedum, reptantibus, & Deus, atque genus species in arca Noë piscibus visus est neglectis, furori committitur, providentia rem potest tribuere volens & piscium animalia gratia affectibus & temperantibus generans; in Petri eos digne ut piscium magistrum. Tercia ratio, cur & hoc edere voluerit suam absolutam & à nemine dependentiam animalia libertatemque disciplinam inuenerint, & ad nutum tempore ferocissima animinum iussis parere; innumera; piscium maiestatem nequeuerunt ut superiores metuant & laqueis Domini, numquam aut disciplinam benevolentiam & iugi impatiuntur Christi voluntatem, celeriter ad obsequium subiectionis accedunt. Adeo v

quo moralitates
amur.

id est, Ecclesiasti
ri recta in captu

multitudo con
noque nauigia pi

miraculo profecti
um semper Eccle

& iudamentum in
e voluit. In primi

tem suam declara
se iudicium ter

cham esse, & om
tem tremere, & a

de non immerito
mnia sunt cisti su

es & pecora camp
erunt. Quod si quide

turnicibus, stabu
Petri nullam pisc

ius imperium
otentia euident

res signum visus e
edem super mari

quod euident arg
tione, & si nul

maladium esse m

itam bonitatem
claram faceret e

maes in genera
licitor; ut simula

atempore dnu
er posset, illos de

icio compeniam
fuit

DOMINI IV. POST PENTECOST. 115

Furentibus siquidem diluuij vndis, & aquis in
terra omniumque animalium perniciem intume
scentibus, singularem quamdam omnium habuisse
quadrupedum, reptilium, & auium curam visus est
Deus, atque ut genus conseruaret, omnes singulorum
species in arca Noe voluit asseruari; solos porro
pisces visus est neglexisse, vndarum eos & maris tem
pestatibus; furori committens. At hodie ex diuina
providentia rem ponderans, & suum unicuique ius
tribuere volens & pisces easdem, qua cetera oim
nimalia gratia affecerat, cum in arca Noe, ab vn
lis & tempestatibus eadem tutatus est, cumulare
veliens; in Petri eos nauiculam admittit, *Et con
luserunt piscium multitudinem copiosam.*

Tertia ratio, cur circa pisces miraculum Chri
stus hoc edere voluerit, est, ut demonstraret potes
tatem suam absolutam esse & vndequeque prefectam,
& a nemine dependentem, ut & pisces, quibus nul
la animalia libertatis amatoria, & indonabiliora,
lagisq; disciplinae subiectionis; inimica, ei obie
ndarint, & ad nutum paruerint. quamuis enim
tempore ferocissima neque domentur animalia, &
ominum iussis pareant, ut leones, ursi, tigrides a
que innumera; pisces tamen feritatem suam &
estialitatem nequeunt exuere: tametsi enim ho
minem ut superiorem agnoscant, cuius vel vim
ram metuunt & latebras petunt, ut mancipia
sa Domino, numquam tamen eius parere volunt
gibus aut disciplinam aliquam subire, &
ullo benevolentiae signo permoti bruti ma
nent & ingi impatientes. Ast hodie ad solam
esu Christi voluntatem Creatoris parentes
mandato, celeriter adproperant, & ex intimis
maris latebris finibusque profundissimis, Petri
cia subeunt. Adeo ut non sine admiratione de

III-

HH

Christo

Christo dici queat, *Quis est hic, quia mare & pisces obediunt ei?*

Quarta, vt mirabiles iustitiæ distributiæ in Deo nostro pateret effectus, vt qui nihil irremuneratum, nihil indotatū sinat præterire. Nā quoniam D. Petri cymba, loco cathedræ, ad docēdas turbas fuerat vsus, mirabili hac piscatione, aliquatenus parē visus est gratiam voluisse referre; quasi hac ratione damna compensare voluerit quæ Petrus forsitan intulisse videri posset, cymbam illius piscationi destinatam cathedræ vice vsurpando. *3. Reg. 17.* milia exempla in veteri testamento videre est. Vnde Sareptana quod Eliam Prophetam profugum in domum recepisset, & fame confectū enutrisse, oleum domi multiplicari & in immensum augere vidit, vidit & filium resuscitari. Quæ duo non si euidenti miraculo peracta sunt. Eius porro discipulus Eliseus, cum ad aliquot dies in funamiri casa hæssisset, sterili filium impetravit, & eū ipsū deinde mortuū ad vitā reuocauit. Huc referemus quod in Evangelio dicit Dominus, *Qui vos recte mē recipit.* An non omnes hæ rationes prægnantes sunt & vestro iudicio rei quam proposui peractam commodè vobiscum ipsi dispicite, interea ad libram redibo, & cœptam piscationem proseguam, qua egregij mihi conceptus occurrunt.

In primis igitur hanc mirabilem piscationē in hodiū producere voluit, vt hac ratione Apostolos scaretur, & visa captura ad animarū eius piscationē attraheret. Solet quippe Deus, quæ immensa est bonitas, non aliā ad alliciēdos homines rationē media adhibere, quā ea ipsa ad quæ eosdē videt propensos & inclinatōs. Ita, Chrysostomo testis Magos, quod Astrologiæ periti essent & cælestium motuū, influxuū, Planetarūq; operationū studiū, ste

Medijs pro
prijs Deus
vbi suadet
animis
bonitatē
aut.

Stella noua pellex
scatores, numero
confirmavit. Ecce

Christus prius
vocaret, iubet vt
ri cymba cōmitte
solum. Horū occa
Ecclesiæ nauicula
hæreere oportere.
bus terrenis nō de
negotijs curisq;
primis verò opus e
rius & agēdi ratio
cedant, id est, nihil
ambitionem repud
nam gloriam horre
terre nō adhæresce
tum omnium, san
xempli oceano nā
Voluit olim De
pulus conuocaret
sed tubas argenteas
sice tubas dixerō C
nasillas Euangelij
tapes dum vitijs be
tentur & excitent
cū argentum ab o
rum & purum, col
ita quoque con
mularē & integr
vix rumore resona
nūque exemplo la
dies, in incude e
præcones mollitiem
parit, nullis quoqu
ste

stella noua pellexit; Apostolos verò opificio piscatores, numerosa piscium captura in vocatione confirmavit. Ecce & alium conceptum.

Christus prius quàm Apostolos ad hanc piscationem vocaret, iubet vt à terra nō nihil recederēt, & mari cymbā cōmitterēt, *Reduite*, inquit, à *terra pusillum*. Horū occasione verborū aio, quoniā oēs in Ecclesiæ nauicula sumus, naues, in terra minimè hærere oportere, id est Christianorum animas rebus terrenis nō debere immergi, sed easdē procul à negotijs curisq̃e mundanis esse segregandas. In primis verò opus est, vt Cōcionatores vita & moribus & agēdi ratione procul à terra & littore secedant, id est, nihil quòd mundum sapiat, sapiant, ambitionem repudiant, auaritiā detestentur, vanam gloriā horreant; verborum illorum cymba terræ nō adhærescat, sed in medio & pleno virtutum omnium, sanctitatis, probitatis, boniq̃e exempli oceano nauiget & euagetur.

Voluit olim Deus binas parari tubas, quibus populus conuocaretur, quando castra essent mouēda, sed tubas argenteas, ductiles, non verò fusiles. Haec tubas dixero Concionatores, tubas & buccinas illas Euangelij ad quarum clangorem peccatores dum vitij bellum indicendum est, conuocentur & excitentur. at argentæ sint oportet. nā vt argentum ab omni terrena concretione liberum & purum, coloris viuidi, & soni gratissimi est; ita quoque concionatores puri sint, vitæ immaculatæ & integræ, animæ puritate conspicui, vitæ rumore resonantes & celebres, conuersationisq̃e exemplo laudandi. Ductiles quoque non fusiles, in incude elaboratæ; quòd verbi diuini præcones mollitiem fugere, suauitates detestari par sit, nullis quoque parcere periculis, labores

²dire, malleos id est, molestias, poenas, defatigationesque subire paratissimos, Ecce & alium conceptum non inferiorem.

Sur de die Mirabilis hæc piscatio non noctu sed interdiu hæc piscatio facta sit contigit: Apostoli siquidem cum tota laborassent nocte, sudassentque, operam & oleum perdidere, ne pisciculo quidem concluso. Conquelli enim de labore exhausto, & tamen vano; dicunt, *Tota nocte laborantes & nihil cepimus.* Varia porro per noctem hanc intelligere possumus, in primis legem

Quid nox hic significet.

I. Mosaicam, quæ obscuritate & tenebris, umbrisque plena fuit. Vnde Apostolus ad Hebræos, *Umbra habet lex futurorum bonorum.*

In hac autem nocte nihil capere licebat, nec gratiam, nec iustificationem, nec peccatorum veniam; ipsæ quoque cæli fores obseratæ erant, & quid quid demum capiebatur, in sola Messia venturi fide capiendum erat. 2. Mundum per noctem hanc intelligere quid vetat? mundum illum lippiens cæcutientem, errantem, cuius dies meræ nocte sunt, quique semper in tenebris ambulat, iuxta illud, *in tenebris ambulat*: & qui in nubibus & densa mundi caligine laborant, quid quæso piscantur aliud quam laborem, molestias, miseras, anxietates? 3. Ipsum peccatum obscura quidam nox est, idque ex mente Christi, qui male agi

II. *odit lucem*: hac verò terram animi occupante, nihil capere possumus: quamdiu enim in damnationis & peccati statu versamur, quidquid boni speramus, inane est, perit, nec ullus inde redditur fructus aut meritum. 4. Quartò denique terra hæc nox amaram mortis horam etiam designare poterit, nox illa eclipses, caliginis tenebrarum; in qua incautum laboramus, inmiscimus, cruciamur, & diuinam clementiam

III. *in*

IV. *inu*

inuocamus; nihil illis gratæ sit loci indulgentia dandæ tempus iustitiæ, de qua in Euangelio. *potest esse. ar. Pisco* es, quamdiu gratia legis Evangelii inuenta piscum capiamus, inquam, veniat, & menti occurrat.

Videe egregiam in Dei nomine inclinatæ laxare: In verbo Discamus hinc, semine, actiones & operum, antequam quod simul etiam, quod mur, felici inuolunt plurimum habere claudicant, Iaban mus, nihil capimus, nostris, qui postquam omnino capere poterbo laxatis rectitudinem conclusionem resistentur, Totalem profectò sunt integros in caritate & vociferantur in uertute frugem, qui viduæ filios reuocare conantur lacrymans ait

innocamus: nihil tunc quippe capere licet, nullus gratia erit locus, vita non prolongabitur; nulla indulgentia dabitur, fauor nullus: tunc siquidem tempus iustitiæ, & nox illa plena discriminis, de qua in Euangelio, *Veniet nox, in qua nemo potest se pe. ari.* Piscemur igitur, dum vitæ durat dies, quamdiu gratiæ sol illucet, & quamdiu in claritate legis & angelicæ ambulamus, tunc enim infinita piscium capi solet multitudo, gratiarum inquam, veniæ, & misericordiæ. Sed aliud quid menti occurrit.

Video egregiam hanc & secundam piscationem Omnes a-
in Dei nomine inchoari, & iussu Dei Petrum re-
tia laxare: *In verbo autem, inquit, tuo lax. b. rete.* actiones in
Discamus hinc, semper in Dei velut ducis, nomi-
ne, actiones & opera auspicanda, diuinumq; auxi-
andæ.
lium, antè, quàm quid exordiamur, innocandum;
simul etiam, quidquid in Dei nomine auspica-
mur, felici inceptum auspicio felicissimum
ut plurimum habere exitum; sine quo omnia
claudicant, labant, vacillant, in vanum labora-
mus, nihil capimus, fimiies piscatoribus hisce
no tris, qui postquam tota nocte laborassent, nihil
omninò capere potuere, donec tandem in Dei
verbo laxatis retibus, innumeram piscium mul-
titudinem conclusere. Audiamus quomodo de
se testentur, *Tota nocte laborantes nihil cepimus.*
Eadem profectò fors est concionatorum, qui Concio-
dies integros in cathedris ad rauim vsque clami-
nant & vociferantur, & vix vnum ad meliorem
infelicitas
conuertunt frugem: quorum figura fuit puer ille
Elisæi, qui viduæ filium magna contentione ad vi-
tam reuocare conatus, & quidem frustra, tandè
læro lacrymans ait, *Non surrexit puer, non est vox.* 4. Reg. 4.
HH 4 neque

4. Reg. 5.

Mali concionatores collati cū piscatoribus nihil capientibus.

Osee. 8.

neque sensus. Quænam huiusce statui rei ratio potest, non alia fortasse, quàm quòd in Dei verbo retia non laxent, sed alio forsitan respectu, & eo non vsquequaque laudabili. Solus Naaman Iordanem ingressus, à lepra mundatus fuit, quòd in Dei verbo, & Elisæi iussu flumen intrauerit, sexcenti alij quidem idem balneum subiuerant, sed quòd Propheta eodem illos non destinasset, non fuere mundati. Illi denique soli pisces concludunt, qui in Dei verbo laxant retia, ceteris sortem suam deplorando dicentibus, *Nihil cepimus.*

In felicibus hisce peccatoribus similes haud dubiè sunt mali concionatores, qui, quòd, non zelo animarum conuertendarum accensi, nec gloriæ diuinæ propagandæ cupiditate flagrant, sed inanæ gloriolæ auræ captandæ & auaritiæ ergò, verbum Dei prædicant; quamuis noctes & dies integros laborant, studijs incumbant, cerebrum studendo laborant; ne hilum proficiunt, neue vllam prorsus animam conuertunt. Hinc de Apostolis scriptum, eodem est Euangelio, non modò nihil cepisse, sed quòd longè deterius retia fregisse, *Rescribant*, inquit, *retia.* Idem etiam accidere concionatoribus videmus, qui in cathedris clamantes enecant, cerebrum fatigant, & labore incassum posito, neminem ad vitæ emendationem ad morum in melius commutationem excitant. Quibus adapto dictum illud Prophetæ, *Ventum seminabunt, & turbinem metent;* qui molestinis vento agitari solitis eosdem comparamus, molere vento flante assuetis, quiescere vento quiescente. Ita quoque inanes illi prædicatores non nisi vento vanæ cuiusdam auræ & flabro populari reguntur, & quamdiu ventus ille auribus illorum

insufflatur, mira dicuntur ille subsident, & laquei & humi cadunt. Non Paulus quæ hoc se perit, Neque quando fuerit in oratore auaritia, hominibus gloriam neque igitur mirum est, eos in hac capere, & in nihil cepimus. Mundani, ut & alij, non modo horum piscatores, sed etiam sapientes. Quot ehenim? huius profundum retiorum, ambitionis, inordinatorum, nihil omnino est. Isaias araneis similis, & cæcæ, quibus necant, Telas, inquit, operum eorum, operum cogitationes inuillarum dimancipia, que Monarchæ orbemata parant, parati sunt, è sepulchris, quot lacrymis, Per totam, Quorum lamen, eorum omnium, eorum rabie vociferantur in via in, eorum vias difficile, Perierunt somni, eorum diuitiarum

statui rei ratio insufflatur, mira dicunt, & altum crepant; at ubi
quod in Dei vertice subfiderit, & laudari desinunt, animo deficiunt
in respectu, & humi serpunt. Non huiusmodi erat Apostolus
Solus Naaman Paulus qui hoc se purgans nomine de se testatur,
datus fuit, quod Neque aliquando fuimus in sermone adulationis, neque
nimen intrauerit in occasione auaritia, Deus testis est: nec quærentes ab
neum subiuerant, hominibus gloriam neque a vobis neque ab alijs. Non
s non delinasset, gitor mirum est, eos qui aliter concionantur, ni-
nique soli pisces nil capere, & in clamare usque ad raucedinem,
laxant recia, ce-vihil cepimus.

dicentibus, Nihil Mundani, vt & alio sensu hoc exponamus, nu-
mero horum piscatorum sunt, nihil omnino ca-
us similes haud de- uientes. Quot cheu & fuere, qui proiectis in mundi
quod non in celo a- huius profundum retibus, retibus inquam artifi-
m nec gloria di- iorum, ambitionis, astus, inuentionum, deside-
rantes, sed inani- iorum inordinatorum, totoque laborantes tem-
ria ergo, verbum ore, nihil omnino tota vitæ nocte ceperunt? Quos
& dies integros la- saias araneis similes perhibet, qui telas vt texant
porum studendo la- & casses, quibus muscas captent sese emedullant
ne ullam prorsus & necant, Telas, inquit, araneæ texuerunt: & subiū-
torolis scriptum it, Opera eorum, op. ra inutilia, & cogitationes co-
no nihil cepisse, Respon- um cogitationes mutiles. Si illi cosmophili, si vera
a Regie, Respon- larum dimancia, Cæsares, Alexandri, Darija-
m accidere concia- jque Monarchæ orbis, qui multo sibi sudore dia-
aræ dris clamant emata pararunt, parataque non minore retinere
& labore inca- onati sunt, è sepulcris iam redirent; quanto ge-
tæ emendatione- nitu, quot lacrymis, qua poenitentia vnanimiter
tationem excita- lamarent? Per totam laborantes noctem nihil cepi-
m illud Prophet- mus. Quorum lamenta confessionemque Sapiens,
merent; qui mole- celestorum omnium apud inferos damnatorum,
eoidem. compari- & præ rabie vociferantium nomine, significat,
uiscere vento q- Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & am-
predicadores no- bulamus vias difficiles; & apud Dauidem manife-
x & flabro populi- stus, Dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt Psal. 75.
ille auribus illor- omnes viri diuitiarum in manibus suis.

1. Thes. 2.

Isai. 59.

Sapient. 5.

Psal. 75.

Lib. de Bar-

laam, & 10-

Iaph.

Vanitatem hanc ob oculos melius posita
 Ioan. Damasceus simulque iuriles quos in mu-
 do subire oportet, labores & sudores, parabola
 flagit egregiam sanè & iucundam. Reposcebau-
 quid. m ad mortem, criminis commissi reus, que
 verteret nesciebat, nulla aliunde liberationis
 fulgebat spes, nisi forsitan in amicis, qui illius
 pud iudicem patrociniū susceperent. Porro t
 amicos habuerat, cum quorum duobus magna
 intercesserat familiaritas & necessitudo, &
 tium verò neglexerat, neue usque adeò dilexer-
 In hac igitur necessitate constitutus, amicorū
 primum adit, supplex rogat, sui ergo vt apud iu-
 cem intercederet, ac de meliore nota commo-
 daret; qui hoc se facturum negat, sed honoris
 ergo ad mortem eum comitaturum: qua spe
 stratus, secundum accessit, qui nihil aliud se
 cturum ait, quàm duo involucria lacera daturū
 quibus post mortem inuolui queat. Quare
 tus & pudore suffusus tertium tandem adire
 ruit, licet nullum ab illo speraret auxilium; à
 benignè receptus est, quique causam se illi
 asturum apud iudicem respondit, & patrociniū
 suscepturum. Primum ille amicus, quem tanti fa-
 nus ipsi parentes sunt & cōsanguinei, qui cū ma-
 me foret necesse, in mortis nēpē hora, nos dese-
 nullumq; aliud officiū defuncto prastat, quā fun-
 & exequias ad sepulcrum vsq; comitari. Alter
 diuitiā, à quibus aliud impetrare non possunt,
 quā vilis quædam involucria, indusium scilicet
 & sudarium, quod in itinere illo longinquo, in
 tero orbe, vsui esse queat. Tertius verò,
 virtus est verus & sincerus ille amicus,
 numquam hominem deserit, illius patrociniū
 suscipit, & coram diuinæ maiestatis tribu-

li viriliter defendit
 tur illos. Ceterum de
 seruetu dñi a. reus,
 die ac nocte, mund
 bus camserueritis,
 laborans, nihil cep
 borantes nihu cepim

Iacob Patriarcha
 annos Labani. Colol
 quo tamen uniam
 dem recepit; hinc iap
 & ingratitudinem I
 Axiu. in er. edem me
 tunc mūdus est, gen
 prastat, qui amore
 magantes, magno art
 cero huc feruente
 plus nomine suben
 tem recipiunt, se
 lle ac labor frustra
 om mundo expos
 radine conqueri c
 deceptos, mund
 re, ac denique dic
 asptimus.

Et sanè tot exha
 e difficultatibus,
 runt; nihil eni
 quod, teste A
 o & sine ipso sub
 Deus peccati
 am ille haud
 car, quin pri

is melius posuerit viriliter defendit; opera enim illorum sequun-
ur illos. Ceterum de duobus alijs Propheta ait,
eruetu dñs aienus, qui non dabit vobis requiem
die ac nocte, mundo inquam & diuitijs; qui-
bus cum serueritis, incassum cucurristis, frustra
laborastis, nihil cepistis, & dicere poteritis; La-
orantes nihi cepimus.

Apoc. 14.

Ierem. 16.

Iacob Patriarcha, ætatis florem, & viginti
annos Labani idololatæ obsequio impendit, à
quo tamen nullam obsequij officijque merce-
m recepit; hinc læpius sortem suam deplorans
& ingratitudinem Labani exaggerans dicebat,
iustitiam enim edem meam decem viribus. Idolola-
tia hic mūdus est, gener illius Iacob mūdanos re-
presentat, qui amore filiarū illius, id est, diuitiarū
agrans, magno affectu, sudore, molestiaque so-
tero huic seruientes, magnaque discrimina il-
lus nomine subeuntes, nullam omnino merce-
m recipiunt, sed in cassum laborant, sudor
le ac labor frustra impenditur, ita vt tandem
in mundo exposulare, deque illius ingra-
titudine conqueri cogantur, & fateri à mundo
deceptos, mundum verò se fallere non po-
uisse, ac denique dicere, *Tota nocte laborantes ni-
hil cepimus.*

Allegoria.

Et sanè tot exhaustis laboribus, tot supera-
tis difficultatibus, tanto sudore fuso, nihil
apiunt; nihil enim restat illis quàm pecca-
tum, quod, teste Augustino, merum nihil est;
huius sine ipso factum est nihil, intelligit,
quod Deus peccati non sit auctor. Quam
lossam ille haud dubiè, ab Apostolo di-
citur, qui in prima Epist. ad Corinthios ait,

Peccatum
nihil est.

1. Cor. 13.

Quod

Peccatum
priuatio
generalis.

Ezech. 28.

Vita nihil.

Psalm. 38.

Iob. 7.

Isai. 41.

Ioh. 8.

Gal. 6.

Sap. 7.

Quod si charitatem non habeam, nihil sum; id est, peccati statu bonum edo opus, nihil sum. Doctus me profecto philosophatur; peccatum quippe omnibus hominem priuat, & creaturas in nihil redigit: quod ipsum de se Psalmographus testatur. *Ad nihilum redactus sum & nesciui*, & de Luciferi zechiel, *Nihil factus es, & non eris in perpetuum* dicere potes, nihil cepimus.

Infelix, insensate, miser, & occæcate peccato quod Deum offendas, & mundo seruias, lucre credis & capere plurimum; & cheu! nihil omnino capis: tot peccata admittis, quod vitam protrahas, & ipsa, vt mox è duobus Prophetis intelliges, rum nihil est; Dauide imprimis, dum ait, *mensurabiles potuisti dies meos; & substantia mea tamquam nihilum ante te.* & deinde Iob, *Nihil sunt dies mei.* Insignia illa proauorum, arma, scutulos, & nobilitatis seriè continuare conaris nihil omnino est, vnde Isaias, *Ecce vos estis ex vobis & opus vestrum ex eo quod non est.* Generosum iactas, sanguinem nobilem, enses, veterumque nobilitatis iura, sed scias velim ipsum nomen tuum esse, & opus tuum eo inniti quod vera non est. Quæ res famam & nomen, honorem, præconia confectaris, sed omnia mea nihil. Vnde Christus, *si ego glorificabo me ipsum, gloria mea a nihilo est.* Authoritatè quæris, in aliorum affectus, sed & hoc, ex mente Apostoli, nihil est; si quis, inquit, *existimat se aliquid esse cum sit, ipse se seducit.* Tanto perè sudas, laboras, te & maria peragras pauperiem fugiens, per ignes, vt diuitias coaceruas, sed, si sapienter dieris, nihil eas esse iudicabis, *Diuitias nihil essent in comparatione illius.* Totus denique mundus ex Hieremiæ sententia, nihil est ac merum nihil.

Aspexit terram, & c.
gentur illa audier
Deum rati erit
Davidis prophetæ qu
Deum in
Deum audet, mite
illam esse, quæ in n
eum mundus ipse, &
haberi & videri pote
nihil quoque capi pote
capere & piscari inten
dephumam suam app
Vita in relictâ hac pisc
dieta orationis nos
loquamur: audire en
num Petro imperante
vestra in capite am
Cum enucleat id
umque formam im
orum animas pesca
pelago reperio, v
um. Boni quidem,
et ecclesie. Doctore
nam piscandi Don
quem in Evangelio
tates hominum. Ac
doctores sunt; ipsum c
verbum Dei
ille piscator Pet
maximè, vno retie
halio nò multo p
iam. Qui ergo recep
ac posita sunt
male quarto deinde
alterunt verbum c
peccatum quinque m

nihil sum; id est, nihil sum. Doctum peccatum quod creaturas in nihilographus testatur, & de Lucifero et in perpetuum.
occidit peccatum, seruas, lucrum, & ubi nihil est, vitam protrahe, nec intelliges, & cum ait, & substantia me, unde Iob, Nihil est aurum, arma, & conuolare conaris. Ecce vos ipse ex non est. Genere obliuiscens, veteris velum ipsum nomen eo inani quod & nomen, honoris, sed omnia mea forsabo me ipsum queris, in alios in te Apostoli, aliquid esse cum laboras, per fugiens, per uas, sed si sapienter, Drattas nihil, & denique multum est ac merum.

spexit terram, & ecce vacua erat, & nihil. Quænam *Ierem. 4.*

igitur illa tua audacia & uesania est, ô homo, Deum nihili ergo offendere! fuit & illa olim *Psalm. 9.*

Davidis prophetæ querimonia, Propter quod irruit impius Deum? E quibus omnibus manifestum euadet, miseram & inopem piscationem illam esse, quæ in mundi huius mari instituitur; iam mundus ipse, & quidquid demum in mundo haberi & videri potest, nihil sit; ubi verò nihil est, nihil quoque capi potest: adeo ut qui hic aliquid sperare & piscari intendit,

Delphinam sitis appingat, fluctibus aprum.

erum relicta hac piscatura, de piscatoribus qui in altera orationis nos expectant parte, non nihil loquamur: audire enim mihi iam videor dominum Petro imperantem, Duc in altum, & laxate retes vestra in capturam.

Cum enucleatis piscatores hos excutio, eodemque formam imaginando examino, duo piscatorum animas piscantium genera in mundi humis.

pelago reperio, vnum bonorum, prauorum aliorum. Boni quidem, sunt Apostoli, concionatores, Ecclesiæ Doctores, virique Apostolici, quibus

enam piscandi Dominus auctoritatem & potestatem in Euangelio concessit, *Faciam vos fieri pisces hominum.* *Matth. 4.*

Adeo ut concionatores, ipsi piscatores sunt; ipsum concionandi ministerium, piscatio; verbum Dei, retia; pisces verò animæ. Magnus ille piscator Petrus, piscandi peritissimus ut

maximè, vno retis iactu, tria hominum milia, & alio non multo post tempore quina comprehendit, *Qui ergo receperunt sermonem eius, baptizati sunt, & apposita sunt in die illa anima circiter tria milia.* *Act. 2.*

& quarto deinde capite, Multi autem eorum qui audierunt verbum crediderunt, & factus est numerus eorum quinque milia. *Act. 4.*

Christus
egregius
Piscator.
Psal. 68.

Torpedi-
nis astutia
vt se in li-
bertatem
vindicet.

Psal. 119.

Hæretici
mali pesca-
tores.

At piscatorum omnium supremus ac princeps
fuit Christus, quo nullus vñquam in arte peritus
ipse quippe ceteros eamdv edocuit, & toties tam-
que assidue toto vitæ tempore piscatus est, vt tem-
pestatibus quassatus & huc atque illuc per ma-
re agitatus, tandem medijs in fluctibus expira-
rit. Ven, ait apud Prophetam, in altitudinem ma-
ris, & tempestas demisit me. Ipse quoque pisco-
omnes morti eripuit, & sagma & nassa diabo-
eductos, in suam pertraxit, ferunt torpedines
(quem pisces Aegyptij hieroglyphicis, pluri-
morum in libertatem assertorem, & patriæ libe-
ratis vindicem, exprimere volentes, depinge-
bant) cum à piscatore se conclusum vel han-
captum eum pluribus alijs sentit, noxium quo-
dam virus per retina & funiculum rectâ emitte-
quod vbi paulatim ascendendo ad piscatoris
manus peringat, ita eandem inuadit, vt a
iectis retibus & hamo, pisces omnes effugiant,
seque in libertatem vindicent. Idem omnino mi-
Dominus videtur egisse: conatus siquidem fuer-
sat an sagma sua illum vñ cum ceteris hominibus
includere, sed illius ope & industria omnes in li-
bertatem asserti sumus. ob quam liberatione
gratias agens David exclamat, Dirupisti vincula
mea, tibi sacrificabo hostiam laudem. Id est, Instar pi-
cis Domine reti diabolico inclusus tenebar, &
ipse mei misertus captiuitatis meæ vincula diru-
pisti, inque libertatem me assertisti; quo tibi mi-
mine immensas agere gratias teneor, inque gra-
tissimi signum, toto vitæ meæ tempore laudis tibi
sacrificium immolabo.

Mali autem & imperiti piscatores, sunt Pseudo-
prophetæ, hæretici, Ministri, qui incautas animas
nouarum sectarum retibus includunt & hæreses
hanc

hamo attrahunt, fidei
reformatione neque
antes. Sunt quippe
Domini soli ludra-
in flagellum se missu-
piscatores multi-
buntur. Sunt pisco-
hinc inquam mundi
arcupiscatore sagma
incidunt, & in
maris est, Cader
ualternatim constitu-
Horum scelestorum
himus Diaconus Alexan-
concilium Nicenum
uit coactum: cuius v-
dem subiit orbis, na-
us orbis terrarum in-
atus est: retiaque ei-
ost obitum annis ex-
m orientem, & intin-
donius violenter in-
ndram sese ingerens
ratio non inferior, i-
ccclxxxviii. il-
piscatus; mordicus
multis peram creatu-
rum multitudinem
Parselyhaud dabi-
Constantinopolitanum
piscatus molimina re-
piscator Pelag-
cæ (qui peccato-
nam inde ab
ab omni pe-

amo attrahunt, fista quadam libertate & fucata
eformatione nequitia ac versutiam suam palli-
ates. Sunt quippe infausti illi piscatores, quos
dominus olim iudæ, & vniuerso deinde mundo
in flagellum se missuram prænuñtiavit, *Ecce ego*
et piscatores multos, dicit Dominus, & pesca-
ntur eos. Sunt piscatores illi in turbida Turipi,
ius inquam mundi aqua semper piscantes, sub
chipsatore fatana, in cuius calles peccatrices
rimæ inciderunt, (vt quidem Propheta va-
niatus est, *Cadent in retiaculo ei. sp. uatores.*) *Psal. 118.*
balternatim constituti.

Horum scelestorum piscatorum de numero fuit Dialog.
rius Diiconus Alexandrinus, aduersus quem i. coneta Lu-
concilium Nicenum CCCXVII. Episcoporum ciferiam.
it coactum: cuius verriculum totus propemo-
in subiunt orbis, nam referente Hieronymo *To Hist. Tri-*
orbis terrarum ingemuit, & se arriatum esse ni-
us est: retiaque eius ducentis & amplius etiam *part. lib. 4.*
st obitum annis extensa permansere per vniuer-
n orientem, & intimos maris Africani sinus. Ma-
lonius violenter in Constantinopolitanam ca-
edram sese ingerens, alius etiam piscator fuit,
rio non inferior, idque circa annum Domini
CLXXXVII. ille *πνευματο μάχων* auctor &
yphæus; mordicus defendens spiritum sanctum
nisi puram creaturam esse; infinitam ille ho-
num multitudinem in hæreseos nassam pertrā-
pluresq; haud dubie pertraxisset, nisi Concilium
Constantinopolitanum cursum retardasset, & ne-
ra eius molimina retudisset. Alius quoque pe-
llens piscator Pelagius circa annum Domini
cc. (qui peccato Adami proscripto, in-
lites iam inde ab vtero matris innocuos
& ab omni peccato immunes asserens
naturæ,

*Aug. lib. de
nat. & gr. 11.
Hier. tom. 3.
part. 114.*

naturæque potentiam & vires nimium quantum deprædicans & extollens remissionem peccatorum ei ascribere non dubitauit;) copiosum animarum numerum retibus includit, donec tandem Augustinus & Hieronymus, eius retibus diffracti & conuulsis, eum à piscando abstinere coegerunt & mari interdixerunt. Eiusdem quoque farina fuit Nestorius, etiam Episcopus Constantinopolitanus, sed honoris sitientissimus & superbia turgidus ut qui maximè asserere præsumens, Virginem Mariam Dei matrem non esse dicendam, simultiam Iudæos Deum cruci non affixisse: plurime blasphemio hoc hamo attraxit, plures haud dubiè piscaturus, si Oecumeni cum Concilium Ephesum dictum, cui Cyrillus Alexandrinus summa cum autoritate præsedet, anno CCCCXXXV 11. c. actum conatus eius non rescidisset.

Ench. lib. 2.

Tom. 2.

August. lib.

contra Faust.

Subdolanus quoque ac versutus piscator fuit Manichæus manichæorum omnium Princeps natione Persæ, cuius cum errores per vniuersam Arabiam, Aegyptum, & Africam ducentorum annorum spatium cancri instar serpsissent, plurimos sagena concussit, atque inter ceteros, Faustum, Felicem, Fortunatum, Adamantum, Augustinum: quorum postumus nouem ipsos annos detentus fuit, sed tandem ad veritatem Euangelicam, Dei miserante gratia perductus crudele ipsius bellum indixit; neque tamen eorum prius propugnator fuit, quantus deinde propugnator. Lutherus denique, Zuinglius, Melancthon, Oecolampadius, Calvinus & alij plurimi pessimi quoque & virulenti piscatores fuere, & innumerabiles animas tam per Galliam, quam per Angliam & Germaniam & vniuersas propendentes Europæ provincias, circumuenerunt, dixi circumuenerunt, quod hæreticorum quidem est a-

mas fallere & irreti-
ri: extra Ecclesiam
capturam, sed solū
nem, Lutherus, Cal-
reia quidem eiecerit
fallerent, irretirent
Pietro eiusque succe-
teret uesstra in capi-
animæ capiuntur, ex-
cumuentio, & im-
modo ei piscandi ani-
tradidit & authorita-
tam in alto mari, pis-
authoritatis patentes

Quam altè, quàm
net, & præclaros ac-
ret; dicendum est ig-
dum denotare, ut &
1, id est profundus
altitudinem maris &
ocis altitudo pro pro-
tra hunc sensum se-
nalem mysteriorum
dinarum duxit, tur-
m diuinitatis Iesu-
us, Tu es Christus De-
us in litore tane-
centuorum ambulans
pat vnum è Prophe-
taro, atq; intimas
habere confiteor
quod habere, im-

unde duc in altum
dom. tom. 2.

mas fallere & irretire, non verò capere & piscari: extra Ecclesiam quippè retia non laxantur in capturam, sed solùm in deceptionem & direptionem. Lutherus, Calvinus, Beza, aliique plurimi, etiam quidem eiecerunt, sed ut animas perderent, fallerent, irretirent, non verò piscarentur. Soli Petro eiusque successoribus Dominus dixit, *laxa-
re retia vestra in capturam*. Sola enim Petri fagena animæ capiuntur, extra illam mera perditio, circumuentio, & impostura. Deinde Dominus non modò ei piscandi animasque capiendi potestatem tradidit & auctoritatem, sed plenam ubique etiam in alto mari, piscandi licentiam. Audiamus auctoritatis patentes & diplomata, *Duc in altum*.

Quàm altè, quàm sublime nos *altum* hoc eue-
et, & præclaros ac luculentos conceptus sugge-
et; dicendum est igitur, altum hoc loco profun-
um denotare, ut & illo Ioannis loco *Patrus altus Ioan. 4.*
id est profundus; & alio i. salmorum, *Veni in Psalm. 63.*
ritudinem maris & tempestas demersit me; quibus
cis altitudo pro profunditate accipienda est, &
extra hunc sensum solus Petrus cymbam ingenij Varij sen-
altum mysteriorum profunditatemque rerum sus verbo-
quinarum duxit, tunc præsertim quando Oce- rum.
um diuinitatis Iesu Christi ingressus audacter *Duc in altum.*
Tu es Christus Dei viui, perinde ac si dixisset,
ulgius in littore tantummodò cognitionis meri-
rum tuorum ambulans, credite Eliam, aut Iere-
liam, aut vnum è Prophetis; at ipse in altum ducto
iugio, atque intimas mysteriorum abyssos pene-
ans, liberè confiteor & sincerè credo, diuinitatis
aliquid habere, imò Dei viuentis vnigenitum
se.

Deinde *duc in altum*, tantumdem valet, ac si di-
Dom. tom. 2. II xisset,

xisset, Non in solo stagno Genesareth, aut in angustis Iudææ sinibus cymba, cuius te nauarchum & rectorem constitui, hæreat; sed ulterius velificetur necesse est, altum gentilitatis & paganis penetret: Ecclesiæ nauigium non exiguis maris Tiberiadis terminis inclusum maneat, sed vniuersum nauiget oceanum, & polum vtrumque in limitem & terminum habeat. Ita porro hoc exposuit Augustinus lib. 2. quæst. Euangelicarum quæst. 2. Gregorius Moralium lib. 17. cap. 2. & Bedæ commentar. cap. 5. Verba Augustini producam *Quod dixit Petro, duc in altum, & lexate reti vestra in capturam; ad remotiores gentes, quibus postea prædicatum est, pertinet: sicut Isaias dicit. Tolle signum in gentes, ad eas quæ prope, & ad quæ longè.*

III.

Differen-
tiæ legis
Mosaicæ &
Euangelicæ.

Dan. 10.

Apoc. 1.

Figura
egregia.

Ecce & tertium sensum, *Duc in altum; veteris synagogæ Pontifex nonnisi extremitates & limites superficiales mysteriorum vidit, at tu summum & supremum Ecclesiæ Pontifex eorū profunditatem altitudinē, abyssosq; inspicias necesse est. Duc igitur in altum cymba nauclere fidelium. Synagoga nonnisi umbras & figuras vidit, at Ecclesiam ream ipsam, corpus & rei veritatem videre oportet. Lex Mosaica humilis fuit & imperfecta; at Euangelica altius ascendet & omnibus erit numeris absolututa. In quam rem sexcentas proferre figuras poterimus.*

Vidit Daniel Propheta Angelum, idque in veteri testamento, lata Zona, eaq; aurea circa rena accinctum: Ioannes verò in nouo eundem vidit sed cingulum ad mamillas habentem, atque humis vtròque Iesu Christi figuram fuisse certum est. At cur putatis eum illic ad lumbos, hic verò ad mamillas cinctum: Quæstioni propositæ satisfacien

ciens Richardus de crimine Euangelij, eum loquentem au-
sus est angelus Prop-
nū opera expressius
ammissus est præci-
ipiscipitationes ill-
clarius adhuc, docet
lem, inquit, præmi-
ra veteris testamenti
autem testamentum
in Euangel. Qui vid-
tam eam, iā machaba-
ribus porro ad cogi-
uenire an non in alt-
Euangelicam perfec-
tur Ecclesiæ naucler-
Magnum illud E-
sionem Ezechielis.
& funiculo templi
que dimittentem vi-
quo Propheta ait;
topologice exponere
seculus fuit; sed lin-
non subtili prædic-
ment iam non pecca-
at Christus sum-
tum dixit Matth-
m machaberi-
m mulierem & c. 1.
tate, at modò eti-
m iuberet: h-
perfectio leg-
dum, illuc cursus a-

DOMIN. IV. POST PENTECOST. 131

ciens Richardus de S. Victore, hoc cingendi discrimine Evangelij perfectionem ait designatam. *Rich. à S. Eum loquentem audiamus, In veteri testamento vi. VII. Ius est Angelus Prophetæ cinctus renibus, quia ibi ar- nus opera expressius prohibebantur; in nouo autem Io- anni visus est praeinctus ad manillas, quia nunc vel ipse cogitationes illicitæ manifeste refranantur. Et clarius adhuc, doctus ille Pannonius, Apud Danie- lem, inquit, praeinctus ad renes apparet, quia scriptu- Pannonius ra veteris testamenti ipsum opus luxuriae arcebat; nouum autem testamentum ipsas cogitationes: teste Christo in Euangel. Qui viderit mulierem ad concuiscen- dam eam, iam mactatus est eam in corde suo. Ab ope- ribus porro ad cogitationum edomationem per- uenire an non in altum est cymbam ducere, & Evangelicam perfectionem adornare? Merito igitur Ecclesiae nauclero dicere potuit, Duc in altum.*

Magnum illud Ecclesiae columen Gregorius, vi- sionem Ezechielis, quæ hominem albis indutum, *Ezech. 40.* & funiculo templi magnitudinem latitudinem- que dimetientem vidit (funiculo inquam lineo, de quo Propheta ait, *funiculus lineæ in manu eius*) Greg. homil. opologice exponens, ait, *Censura veteris legis 13. in Ezech. funiculus fuit; sed lineus non fuit, quia rudem popu- lum non subtili predicatione coercuit, in quo per pœna- mentiam non peccata cogitationis, sed operis rese- cut: at Christus funiculum lineum in manu sua te- nit, cum dixit Matth. 5. Audistis quia dictum est anti- quis, Non mactaberis: ego autem dico vobis, quia qui viderit mulierem &c. Dicere vult, Olim opera ve- nit lex, at modò etiam cogitationes rescindere Euangelium iubet: hoc scilicet est in altum du- cere, illa perfectio legis Evangelicæ; illuc ducen- da nauis, illuc cursus dirigendus.*

Homil. 12.
in Exod.
Exod. 34.
Exod. 3.
Comparatio legis
veteris cū
noua.

Gal. 3.

Lex vetus
terribilis.

Duc in altum, Origenes, qui anno Domini CLXXXIX. in Ecclesia vixit, & sacras litteras deinde Alexandria magna cum laude edocuit, ac postea decimo Severi Imp. anno pro Euangelio mortem obiit, anno Dom. CCVI. hic inquam Origenes id ipsum & alia ratione designatū voluit, quod nimirum Moses, verum legis veteris exemplum, faciem haberet rutilantem, sed manus læpræ cooperatas: Christus verò in sacro Transfigurationis suæ die habuerit & faciem & manus splendentes. Quod nimirum opera, quorum manus figura, in lege veteri penitus imperfecta essent; at in lege gratiæ splendida, rutilantia, & summa perfectione dotata: atque hinc Paulus in Epist. ad Galatas, Hebræos, antiquæ legis iugo pressos & melioris nescios, pueros appellat; Christianos verò sub lege Evangelica constitutos viros perfectos, & varijs bonis locupletatos. Hoc scilicet altū est, in quod Petrinæ cymbæ vela & malus diriguntur, quando ei dicitur, *duc in altum*.

Et profectò ipsa lex vetus, lex horroris & terroris fuit; noua verò & Evangelica, amoris & fauoris. Idcirco etiam Deus in lege Moysis, mucronem & cultrum, circumcisionis inquam, aliosq; quo sæpius in populum suum seniebat, manu prætulit; at in noua, lege inquam gratiæ, stellas: quomodo et Ioannes in Apocalypsi vidit, *Et habebat in dextera sua stellas septem*. Mucro, iustitiæ; stella, misericordiæ symbolum est. Legis Mosaicæ insigne fuit ensis, ut rigorem & supplicia delinquentibus intenda demonstraret: lex Christi stellas in symbolum sumpsit, quò amorem influxuumq; cælestium dulcedinē designaret. Atque omnibus his illius dignitas & perfectio denotatur, quò etiam cymbæ hæc cursum suum dirigere iubetur, *duc in altum*.

Doctus

Doctusille Arno
facta duobus illis
primordio Deus
scitè Plantes de fer
magna, luminare
potestatem dei, lu
veramque compa
minaria duo magna
sicut sol radiat in lu
data conuersantibus
in Euangelij lauden
sum. Atque hæc fo
Apocalypsi visus si
rutilantem, Mose
quò & illius perfe
cetur. Atque hæc P
Duc in altum.
Lex denique an
tolerabile fuit, c
ri. Hinc Apolto
lymis coadto dicit
nobis, *mihi in conuer
cessaria*. Quin & I
in Mattheum ait v
qui laborat & oner
legis iugo grauat
um etiam Apolto
occupare non deb
in iugo seruatur
deus propter p
ludæi, mu
thalensi, ad sex
nam. At lex Eu
mus est, non
eum accepere

anno Domini
& sacras literas
uide edocuit, ac
pro Euangelio
hic inquam O-
steignatū voluit,
is veteris exem-
pla manus lepra-
to Transfigurati-
onis manus splendē-
tis manus figura,
essent, at in lege
inma perfectione
ad Galatas, He-
ps & melioris ne-
os verò sub legē
refectos, & vari-
talem est, in quo
triguntur, quā-
horroris & terro-
ris, amoris & fau-
oris, misericordie
am, alios quo fa-
am: quomodo e-
habebat in dexte-
re, misericordie
ex inique fuit et
inquebus inter-
re, las in symbo-
xum; caelestis
nibus his illius
quod etiam cym-
ur, duc in altum.

Doctus

Doctus ille Arnobius legis vtriusque mentione
facta duobus illis luminaribus, quæ in ipso rerum *Psalm 135.*
primordio Deus in firmamento statuit, quæque
scitè Psalter d. scribit dicens, *fecit duo luminaria*
magna, luminare maius, & luminare minus; solem in Lex anti-
potestatem diei, lunam & stellas in potestatem noctis; qua & noua
vtramque comparauit. Vnde ait, *fecit, inquit, lu-* comparata
minaria duo magna, vnum in die vnum in nocte, duobus
sicut sol radiat in lumine agentibus, alius in nocte lu- Mundi lu-
mina conuersantibus. Huc respexit Psalmista cum minaribus
in Euangelij laudem ait, *In sole posuit tabernaculum suum.* *Psalm. 18.*
Atque hæc forsitan est ratio, cur Christus in *Apo. 1.*
Apocalypsi visus sit faciem habuisse instar solis *Exod. 34.*
rutilantem, Moses verò instar Lunæ cornutam,
quod & illius perfectio & huius defectus signifi-
cetur. Atque huc Petri cymba tendit, cui dicitur,
Duc in altum.

Lex denique antiqua graue onus, & iugum in-
tolerabile fuit, cui ferendo vix sufficiant hume- *Act. 15.*
ri. Hinc Apostoli in generali concilio ieroso-
lymis coacto dicant, *visum est spiritui sancto, &*
nobis, nihil imponere vobis ultra oneris, quàm hæc ne- *Math. 11.*
cessaria. Quin & D. Thomas in Comentarijs suis
in Matthæum ait verba hæc, *Venite ad me omnes*
qui laboratis & onerati estis, de Iudæis potissimum *Gal. 5.*
legis iugo grauatis intelligenda. Atque ante il-
lum etiam Apostolus ideò legem, *iugum seruitutis*
nuncupare non dubitauit, *stare, inquit, & nolite*
iterum iugo seruitutis contineri. Næ illa iugum fuit
& onus propter præceptorum ad quæ astringe-
bantur Iudæi, multitudinem, quæ, teste Lirano *Lex vetus*
& Abulenfi, ad sexcenta extendebantur, vix fe- *grauis.*
rendum. At lex Euangelica & gratiæ, fasciculus
leuissimus est, non grauare solitus eos qui in hu-
meros eum accepere, siquidem Christus de eodem

testatur, *Iugum enim meum suauē, & onus meum leue*. Horum omnium egregiam in lib: 1. Paralipomenon figuram contemplan. Leuitæ namque dum arcam testamenti ex ædibus Obededom in locum à Dauide Rege in Ierosolyma destinatum deferrent, à Domino mirabili quadam ratione adiuti sunt; dicitur enim, *Cumque adiunisset Deus Leuitas, qui portabant arcam fœderis Domini, immolabantur septem tauri, & septem arietes*. Quo loco Rabbini Hebræorum testantur, vt eos producit Liranius, Arcam seipsam sustulisse, diuinitus, nullumq; onus Leuitis portare visis incubuisse, atque idē in tanti beneficij agnitionem gratiarumq; actionem, victimas illas obtulisse. Hic scilicet lex Euangelica fuit designata, quæ nullum in se continet onus, & vix grauat eos qui eidē se submisere; ipse namque Deus, vt ita dicam, ijs succollat, cooperatur, coadiuuat, gratias quasdam singulares impertitur atque in eo præsertim eminentia, dignitas, perfectio, & maiestas Euangelicæ legis continetur, quæ cuncta Dominus hoc exiguo mandato comprehendit, *Duc in altum*.

Noua loci **huius ex-**
positio.
O altum verè admirabile & verè altum: non dum ego te ingenij mei bolide potui attingere, altius adhuc vrinandum est, & noui conceptus produceli, antequam ad altitudinem tuam & summum pertingamus; *Duc in altum* id est ad plenitudinem legis accede. Dominus igitur Petro imperans vt in altum duceret, tropologicè dixisse visus est, se illi dare potestatem in plenitudinem legis ingrediendi, & venisse tempus quo non iam cæremoniarum & figurarum littora radenda essent, sed in alto legis oceano euagandum, tempus inquam, quo vmbra omnes essent complendæ: quæ niam lex antiqua vacua erat & inanis, altitudo ve-

ro & soliditas profeta. Quod Paulus Epigen ait, *Atvbi veni filium suum*: quasi dicitur præcellerat te. Erat haud dubio & gratia conferenda atque hæc forsitan monas, in prima eius rei figuram voluit vacuum altare inanimatum; vt in Exodo & vacuum: *intus se* legalia, atque adeo quæ solidi continentur per cucurbitam, & quæ enim locum ait Dominus Deus: *erati sunt* Præceptis veteris & per ronymus simul & minimum in Euangelio: *veni legem solvere*, plere loco perficeret B. Cyrillus ronymus, verbis *ipso Christus*, perimplectar, cum peruenit, solidi legicæ reseruat humeros vnus altum erat, figuris & vacuum perfectionem

rd & soliditas profunda, legi Evangelica reservata. Quod Paulus Epistola ad Galatas obiter attingens ait, *at ubi venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum*: quasi diceret, omne quod Christi aduentum præcæderat tempus, inutile fuisse ac vacuum.

Erat haud dubiò lex Mosaica, inanis ac inefficax, & gratiæ conferendæ inutilis, ex opere operato. Lex vetus inanis.

atque hæc forsitan ratio est cur Paulus Legales ceremonias, *infirma & egea elementa* vocarit. In cuius rei æguram voluit olim Deus, ut holocausto-
Exod. 27. 33.

matum altare inane foret ac vacuum, non verò solidum; ut in Exodo legere est, *Non solidam, sed inane*

& vacuum intrinsecus facies illud: quòd sacrificia legalia, atque adeò vniuersa lex inanis esset, nihil-
Gen. 4.

que solidi contineret: hinc Ionæ denotata fuit per cucurbitam, quæ intrinsecus inanis est ac vacua; quo enim loco in Vulgata legimus, *Præparauit Dominus Deus hedram*, Septuaginta interpretati sunt *Præcepit Dominus cucurbitæ*; hæc porriò legis veteris typum & figuram fuisse testantur^a Hic. 1 in 26. ed.

ronymus simul & ^b Augustinus. ideo quoque Dominum in Evangelio dixisse anguror, Matth. 5. *Non dicitur: veni legem solvere, sed adimplere*; quo loco Adimplere loco perficere accipiendum est, ut bene notauit B. ^a Cyrillus Alexandrinus, & cum illo ^b Hic-a dial. de
ronymus, verbis illis Apostoli Rom. 10. *Perfectio adoratur.*

legi Christus, persuasi. Ut igitur paucis omnia ^b comment
complectar, cum præteritum non nisi merè vacuo ^b sup. Matth.
um fuerit, solidum verò & plenitudo legi Evangelicæ reservata sint; meritò 3. Petro, in cuius humeros vniuersa moles & rerum pondus coniectum erat, à Domino præcipitur, ut relictis figuris & vacuo, ad altum, plenitudinem, & legis perfectionem pertingeret.

Nouus conceptus. *Duc in altum.* Nouum quid ac longè sublimius hic occurrit. *Duc in altum*, id est, Penetra in posterum mysteria fidei, scripturas interpretare, religionis Christianæ adyta reuela, euidenter & lucidè meridiana clariùs, quæ lex vetus, quoad diuina & sacrosancta mysteria tam obscurè, ænigmaticè & inuolutè proposuit, expone. Vidisse se Angelum Ioannes tradit, qui stentoream edebat vocem, & postquam clamare desisset, septem tonitrua vocem dedisse, *Et cum clamasset, locuta sunt septem tonitrua voces suas.* Quo loco Rupertus verba illi locuta sunt penitiùs ponderans notauit, post Angelum vociferationem tonitrua vocem quamdam dedisse; eo quòd ante Messie aduentum Prophetæ quid de fidei mysterijs loquebantur, verum ad id tenebrosè & intricatè, vt sine villo sensu, verborum ordine, artificioque ad intelligendum compositæ eadem proposuerint; vt non verba ab hominibus prolata, sed tonitrua boantia viderentur. at post Iesu Christi aduentum, tam lucidè & liquidè fidei mysteria & arcana Apostoli exposuerunt, vt non tonitruum, sed hominum instar locuti videantur. In huius rei significationem legem Moyses in monte Sinai cum tonitruum boatu & denigaligine latam credo: Mosem quoque legis antiquæ symbolum, balbutisse, at in nouo testamento spiritum sanctum in linguarum forma super Apostolos descendisse, vt ipsi eadem fidei mysteria, quæ ad id obscurè in lege antiqua promulgata erant, quæq; Moyses balbutiendo aperuerat; euidenter voce liquida, ac lingua soluta proloquerentur. Quod exemplo faciam manifestius. Ieremia profundissimum & inuolutissimum S. S. Trinitatis mysterium aperturus, se mutum confitetur, lingua destitutum, *âââ, Domine Deus nescio*

Apoç. 10.

Mysteria
in lege ve-
teri inuolu-
ta.

Exod. 19.

Exod. 4.

Cur Moyses
blasph.

Ierem. 1.

qui, quia puer ego sum incondita & imperstridulus quidam accitate personæ vt deidem distinctè, clarè impedito locum dant in calo, Patrecegregium in Isaiæ Deus, vt magnum in sumpto, ait, Et scribis grandiuiculis. commodè legi queatur, quàm mysterijs tot visionum, curis, & sensibus oblique intelligerent; Iesu Christo erat, in mundum vter elucidanda, vtfissimi eadem sint initium cernere est. Denique pro vltione, aio *Duc in altum* aurem diurnorum quodidem & perspicuum est intelligentia sint mysticæ demonstrata fuerunt, sed eadem monstrata, senash geminâ in potestati, maior & angelus, cuius ala symon communicancetur, Et vox sicut di-

c longè sublimius *qui, quia puer ego sum.* Tertiò *â* repetit, (quod
 Penetra in poste- incondita & imperfecta vox infantis ac potius
 terpretare, reli- stridulus quidam accentus) trinas in SS. Trini-
 euidenter & luce- te personas vt denotaret: at Apostoli de ea-
 s, quoad diuina ad- dem distinctè, clarè, perspicuè, ac sine vllò vocis
 are, enigmaticè & impedimento locuti sunt, *Tres sunt qui testimoni-*
 diuine Angelù lo- *um dant in celo, Pater, Verbum & spiritus sanctus.* Ec-
 cedebat vocem, & e egregium in Isaia conceptum. Præceperat huic
 pretem contraria vo- Deus, vt magnum in manus volumen sumeret, quo
 cuta sunt septem vo-umpto, ait, *Et scribe in eo sty. o hominù,* & caracte-
 pertus verba illi- bus grandiusculis, vt ab omnibus mortalibus
 horauit, post Ange- ommodè legi queant: quo aliud non credo defi-
 utâ Prophetæ quid- gnatum, quàm mysteria, quæ tot annorum milli-
 , verum adeo ce- bus sub tot visionum enigmatibus, inuolucris, fi-
 o sensu, verborum- guris, & sensibus obscurioribus, vt nec doctissimi
 eadum composui- quique intelligere illa potuerint, inuolata fue-
 verba ab homin- ant; Iesu Christo cuius aduentus iam promissus
 viderentur, ac po- rat, in mundum veniente tam liquidè & euiden-
 h lucide & liqui- ter elucidanda, vt & stupidissimi quique & obtu-
 stoli exposuerunt- ssi eadem sint percepturi. Hodie huiusce rei
 nitium cernere est, *Duc in altum.*

Denique pro vltima horum verborum exposi-
 tione, aio *Duc in altum*, aliud non esse, quàm, *Duc in*
maiorum diuinorum mysteriorum cognitionem. Maior
 quidem & perspicatior in lege noua mysterio-
 rum est intelligentia, quàm olim in lege Mosaica:
 figura sint mystica illa animalia quæ Ezechieli o-
 lim demonstrata fuère, quæ non nisi quatuor habe-
 bant alas, sed eadem Ioanni deinde in Apocalypsi
 demonstrata, senas habuisse alas visa sunt; quo my-
 sticè, geminâ in posteriori visione singulis alâ ad-
 iunctâ, maior & amplior rerum diuinarum co-
 gnitio, cuius ala symbolum, noui Testamenti Pa-
 tribus communicanda designatur. Hinc Psalmista
 recinit, *Et nox sicut dies illuminabitur.* Id est, In lege

Egregia lo-
ci huius in-
terpretatio

Ezech. 1.

Apoc. 4.

Psalm. 138.

gratig tam apertè mysteria patebunt, vt soli mer-
diano in claritate non sit vel minimū concessus
Euangelii, eiusq; respectu lux scripta nōnisi men-
tenebra, caligo, nox, nebulę futura. Et sanè Rabbi
ni oēs, & scribæ atq; vniuersi legis Doctores & i-
terpretes, nōnisi ichotæ, bardi, inscijs & asini fue-
cum Apostolis cōparati: nec etiam mirandum e-
si doctiores si peritioresq; exstiterint, cum à D-
ipso edocti sint, eiusq; in ludo laurea Doctorat-
insigniti. Testabitur hoc vnus illorum Paulus, M-
tisar. am multiq; modis olim Deus loquens Patru-
in tr. betis, no is. me dr. bus is. locutus est nobis
fiu. Quis autem adeo obtusæ mentis, adeo stu-
dus ac vecors sit, qui sub illo Doctore & magist-
d. difficillima & abstrusissima quæq; non intellig-
& ad medullam vsque mysterij non penetret?
que hoc erit illud, *Quæ in altum.*

Heb. i.

Ceterum Apostolus Petrus & reliqui tam p-
fundè diuina arcana mysteriaque ingressi sunt
tam altum cymbam duxerunt, vt in sacris litter-
celi Dei que discipuli nuncupentur; in Isaia eni-
qui ad litteram de Ecclesia sermonem instie-
Isai. 54.
Ecce, inquit Dominus, sternam per oram: in lap-
tuos, & fundam te in sapphiris, & ponam iasp. de p-
pugnacula tua, & petras tuas in lapides scriptos,
uerfos filios tuos doctos à Domino. Lxx. conuen-
re discipulos tot. dñs, id est discipulos Domini, vt
discipulos tanta scientia mysteriorumq; notis
insignitos, vt & Angeli deinde multa ab ijs
hauserint, coramque discipulos: se profiteri
dubitarint, multa ab illis; quæ ne fando quid-
audierant, discendo. Hoc Paulus asserit, glo-
turque se non Angelos modò & Archangelos
Principatus & Potestates cælestes. edocue-
Mibi, inquit, omnium sanctorum minimo dat-

Ephes. 3.

natia hac in gentibus,
tuitas Christi, & il-
ario Sacramenti ab
ia creant, vt in not e
vius in celsibus per E
Dei. In quæ verba co
ctor Thomas obiter
ble, quod doceant An
Deo sunt edocti.
agis & animo volu
nil veller, Petro a
ni dicere voluisset,
ices, Petre, scientia
ueratur, nulla est
tui cymbam tam
ax & intelligentia
docturus sis. At plur
xi, alias alia, & al
ionis abripuit, iap
finem itaque facia
z huius piscationi
enta repetamus: c
ocmare esse & oc
am; nos verò, pis-
quosq; in sage
docti: in sola figu-
maru piscatio in
pactura, quæ è n
toru nauigijs fig-
pactura. Perpende
Ami, postquæ inte-
terat, sed die adu-
c. cap. pisciu multa
et fieri nō posse, qu

erant, ut soli merita hac in gentibus, euangelizare inuestigabiles
 uirtutes Christi, & illuminare omnes, quæ est dispen-
 satio Sacramenti absconditi à sæculis in Deo qui om-
 nia creauit, ut innotescat principatibus & Potestati-
 bus in caelestibus per Ecclesiam multiformis sapientia
 er. In quæ uerba commentatus Angelicus Do-
 ctor Thomas obiter ait, Non uidetur ergo irrationa-
 le, quòd doceant angelos apostoli, qui immediatè
 Deo sunt edocti. Hæc aliaque Christus præ-
 zans & animo uolens, & quasi tangere non
 nil uellet, Petro ait, Duc in altum. Perinde
 si dicere uoluisset, summi in veteri lege Pon-
 tifices, Petre, scientia si cùm illa quam tibi dabo
 inferatur, nulla est & futilis: ages quippe in-
 iij tui cymbam tam profundè & ita altè in sci-
 tiæ & intelligentiæ Oceano, ut & Angelos e-
 cturus sis. At plura fortasse quàm par erat, iam
 ti, alias alia, & altum hoc nimis cymbam con-
 onis abripuit, iam portum versus uelificemur,
 finem piscationi imponentes littus petamus.
 finem itaque faciamus, Auditores, & Aposto-
 æ huius piscationis occasione proposita docu-
 mta repetamus: cogitemus inquam, mundum
 nc mare esse & oceanum tempestatibus agitari
 utum; nos verò, pisces, piscatores, diabolos. No-
 nus quoq;, in sagena Petri & nò alia pisces hos
 eludi: in sola siquidè Ecclesia salus reperitur,
 animarum piscatio instituitur, extra illam uerò o-
 nis captura, quæ è myoparonibus: & prædatorijs
 reticorū nauigijs fit; mera perditio, ruina, exitiū
 impostura. Perpendamus eadè opera, quomodo
 postoli, postquā integra nocte laborassent, nihil
 perierint, sed die adueniēte & Deo auxiliāte, cō-
 uferunt pisciū multitudinē copiosam: quo edo-
 mur fieri nò posse, quidquā ut capiam⁹ nò gratiā
 induit-

Ephes. 3.

In Epist. ad
Ephes.

Cōclusio.

indulgentiam, merita, nõ deniq; vllam pro op-
 pio mercedẽ, quamdiu in nocte peccati versamur.
 Simul hocce miraculum excutiamus, vt nimirum
 solo Dei iussu tot comprehensi fuerint pisces
 duo repleta sint nauigia. Meminerimus denique
 Apostolos in Dei nomine retia laxantes, felici
 piscationem instituisse; discamusque quò fausti
 negotia nostra exitũ sortiantur & optatum à Deo
 semper esse inchoanda. *Ab Ioue principium.*

Ita porrò fieri, æquum est & consentaneum
 rationi, Deus æternæ, & omnes ad ipsum haud
 Christiani tenentur; tu siquidem omnium rebus
 habenas manu libras, & prout libitum erit, eas
 laxas aut contrahis, sine te enim & tuo numine
 quidquam fieri negamus posse. Tibi quippè ve-
 mus, per te mouemur, à te pendemus, à te esse
 fructum sortimur. quod euidenter hodie declaratur
 cum tantam esse in mare, quãtam in terra
 potentiam demonstras. Summum naturæ Do-
 num & rectorem hodie te ostendis, cum & pisces
 in vnum coacti locum, & imo exciti mari, iussu
 tuo obsequantur. Tu non sine miraculo Petri
 gregem completes, re ipsa declarans, quod verbo
 docueras, regnum celorum, id est Ecclesiam, sine
 esse saginæ missæ in mare, ex omni genere pis-
 cum concludenti; simul & veteres figuras adimple-
 In arca namque Noë omne animalium genus
 lectum erat, et hodie omne natatile Petri nauis
 ingreditur: è quò liquido colligere est, omne
 tantum genus in Ecclesiam admittendum, in qua
 & poenitentiã agerent, salutem sibi acquire-
 itaque recta ad virtutem tenderent, æternam
 tandem aliquando beatitudinem compararent
 cuius consortes nos faciant Deus Pater, Deus
 Filius, & paracletus spiritus. Amen.

Nisi abundauerit iussu
 & phariseorum, &
 rum. Matth. 9.

F I

Secundus Israelita-
 ris vindex, & iussu
 erebat animo, si
 gatorumque iniuria
 mereret; quin & indi-
 o vindictam tempo-
 que hinc Ammoni-
 nitiosẽ habuissent
 llerent, internectione
 le quiddam hodie
 in quo magnum i-
 quam, honoris sui
 deum studio siliu
 ro mo vllam iniuri-
 amque irrogari ve-
 rationem achum velit
 uiderat, nã il-
 ueralesecutus; sin
 amandam iustitia
 telam pertexer-
 ram, qui succorra-
 ram, quæ patrocini-
 ram, quare Angelica
 uoluntati recitemus.

DCI

DOMINICA

QVINTA.

POST PENTECOSTEN.

*si abundauerit iustitia vestra plusquam scribarum
& Pharisaeorum, non intrabitis in regnum calo-
rum. Matth. 5.*

FIGVRA.

¶ Secundus Israëlitarum rex Dauid, debiti hono-
ris vindex, & iusti obseruantissimus, in quo ^{2. Reg. 10.}
ferebat animo, si cui suorum domesticorum
atorumque iniurias & contumelias irrogari
neret; quin & indignabatur, tandem aliquan-
vindiſtam tempore suo de ijsdem sumpturus:
que hinc Ammonitas, quod legatos suos igno-
niosè habuissent, & egregia contumelia affe-
rent, interneſione propremodum deleuit. Si-
le quiddam hodiernum nos edocet Euangeli-
in quo magnum illum Dauid, Iesum Christum
quam, honoris sui Zelo incensum, & honoris
rum studiosissimum cernere est; dum nimirum
oximo vllam iniuriam, contumeliã, ignomi-
umque irrogari vetat, eique ne bilem quidem
stomachum velit moueri. Quod qui diligen-
obseruarit, nã ille Euangelicam perfectio-
em est affecutus; sin minus, Phariſaieam & fuca-
in quamdam iusticiam visus est affectasse. Hanc
die telam pertexere est animus. Spiritum Pa-
letum, qui succurrat, & Gloriosissimam Dei-
ram, quæ patrocínio iuuet, idcirco compelle-
s; quare Angelicam salutationem in genua
uoluti recitemus.

A V E

A V E M A R I A.

Mondus in
duas par-
tes diuisus.

Verumque
Testamen-
tum dua-
bus mun-
di regionibus tolla-
tur.

Quemadmodum Cosmographi & Phisici, mundi huius machinam describentes, eandem in duas regiones ac sphaeras dispersiti sunt, quarum elementarem, alteram caelestem nominarunt: & Theologi, huc alludendo, vniuersum bibliorum corpus in duo testamenta, nouum & vetus, crederunt; quae duabus illis mundi regionibus quam optimè respondent. Nam vt regio caelestis elementaria multò est dignior ac nobilior; ita quoque nouum Testamentum, veteri, tum perfectione tum dignitate excellentius. Elementaris siquidem regio & corruptionibus, & imperfectionibus meteorologicis obnoxia est; caelestis iisdem caret, & numquam mutatur: ita quoque praecepta & caeremoniae veteris Testamenti abrogatae sunt; nouum verò, Christi promissioni innitendo, numquam violabitur aut interrumpetur. Quin & caelestis illa regio comprehendit solem faciem illam rutilantissimam, & minis auctorem, motus omnis Principem, principium; ab illo terra illuminatur, splendorem habet ac fulgorem. Ita quoque nouum testamentum complectitur in se Iesum Christum fontem omnis gratiae ac principium, & ab illo totum, omne suum bonum ac felicitatem commouit. Denique vti caelum nebulas dispellit, & nigrescences discutit; & ab elementis tenebras populat; ita quoque nouum testamentum tenebras veteris elucidat, umbras abigit, & figuras eliminat. verbo vt absoluam, lex gratiae ad perfectionem adspirat; & Mosaica ferpebat humilis; nec à communi viuendi modo multum distat.

Minutiùs hoc Apostolus expendens, vetus testamentum idcirco litteram & legem occidentem

2. cor. 3.

nouum verò spiritum
rao: cedit, spiritum vi-
mus expendens ait,
coll'gu, Num. 15. La-
Paulus, Littera occi-
et litteras accipit:
fuerat ex vno mori-
mortuorum efficit.
verba incidens, Ide-
legem Moysi appella-
re non possit: ac e-
elle qui viuificat, qui
vita est elargiatur, re-
am minime depolca-
misericordiam polli-
entis figuras produ-
Eliquis Propheta
cum baculo destina-
uocet, sed seruus in-
nuat, & in vanum
Prophetam ipsum v-
superincumbens & e-
pocauit. Misi olim
gem scriptam velut
erimen vitam hon-
tatum opus Dei reg-
uille tandem ven-
auit se serui forn-
nouam primum n-
pachae virtute Tel-
eipso eadem referu-
Mosem & legem
nequeus verò ine-
amitens Chris-
misericordiam

nouum

phi & Phisici, m
res. eandem in
titi sunt. quarum
e nominarunt:
nimerfam diſtior
tuum & vetus, d
s mundi regionib
iani vt regio cal
lor ac nobilior;
n. veteri, tum p
tentiſ. Elemer
tionibus, & impro
noxia est; cale
mutatur: ita qui
veteris Testame
d, Christi prom
violabitur aut i
illa regio com
rutiam illam,
mnois Principem
luminatur, spi
Ita quoque nou
se teſum Christi
heioium. & ab illo
e felicitatem com
nebalas diſpellit,
nentiſ tenebras p
teſtamentum te
ras abigit. & ſc
n. lex gratie ad
ſaſca ſerpebat me
do multum dilata
pendens, veteris
& legem occidentem

novum verò ſpiritum viuificantem vocat: *Littera occidit, ſpiritus viuificat.* Quæ verba Chryſoſtomus expendens ait; *Lex enim qui in ſabbatho ſignat oligit, Num. 15. lapidibus obruit; hoc eſt quod ait Paulus, Littera occidit: gratia ſexcentos hominidas & latrones accipit: Lex vetus eum qui deprehenſus fuerat ex vino mortuum reddit, Lex noſtra eum ex mortuo viuum efficit.* Auguſtinus quoque in eadem verba incidens, ideo credit litteram occidentem legem Moſis appellari, quòd ipſa per ſe vitam dare non poſſet: at è contra Euangelium ſpiritum ſequi viuificat, quòd gratiam quæ vera animæ ta eſt elargiatur, reos verò & improbos ad inorrem minime depoſcat, at omnibus amiſſiſſimam iſericordiam polliceatur. In quam rem luculentas figuras producam.

Elifæus Propheta Giezi puerum ad viduę domum baculo deſtinat, quo filium illius ad vitam reocet; ſed ſeruus in caſſum adnititur, baculus nihil uat, & in vanum cedit labor & induſtria; ita vt prophetam ipſum venire opus fuerit, qui mortuo perincumbens & exhalans puerum ad vitam reocauit. Miſit olim Deus ſeruum ſuum Moſem, legem ſcriptam velut baculum ei in manus tradidit, tamen vitam hominibus reddere non potuit, ratum opus Dei requirebat induſtriam: quomodem ille tandem venit, homini ſuperincubuit, exaniuit ſe ſerui formam accipiens, teſte Apoſtolo, & quamprimum mortuus ad vitam redijt. Caſus hac virtute Teſtamentum vetus, ſed ſoli Euangelio eadem reſeruabatur: Giezi igitur eiufque baculus Moſem & legem illam ante: am denotant, Elifæus verò inermis, dulcem & gratum haurum emittens Chriſtum cum Euangelio, qui niſi miſericordiam & gratiam reſpirant.

Miſer

In. 2. Cor. 3.

Lib. de ſpiritu
in c. lucra
cap. 4.

4. Reg. 4.

Luc. 10.

Christus
Samarita-
nus.Apoc. vi.
Christus
radix Da-
uid appel-
lus.

Miser ille viator, de quo Lucas, qui in latrone
inciderat, saucius & nudus iacet in via, exanimus
& spiritum extremum trahens. Transiit sacerdos
nec motus est misericordia; transiit & Leuites, il-
lus quoque marmore durior; venit tandem Samar-
itanus, qui pietate motus & tactus intrinsecu-
iumento seminecem imponit, oleum vinumque
vulneribus instillat, illoque in diuersorio depo-
sito diligentem valetudinis eius rationem habere
mandat. Miser, eheu! Adam cum vniuersa pe-
ccatorum sterilitate sua in peccati deserto inops & omni
gratia caelesti spoliatus, & varijs acceptis pla-
gis saucius iacebat, iacebat inquam semianimus
viuebat siquidem corpore, sed quoad animam ex-
spirauerat. Præterijt summus sacerdos Aaron
transiit & Leuites Moses, lex & sacerdotium præ-
tergressi sunt, verumtamen nemo salutem ægi
impertijt: sed ille, quem Iudæi conuitiando Sa-
maritanum nuncuparunt, (*nonne benè dicimus nos
quia Samaritanus es?*) stetit in via, atque ad
miselli illius, id est generis humani, misertus est
vt vulnera alligarit, curarit, vitamque æternam
nam, quam pene amiserat, restituerit. E quo
bus omnibus colligere est, legem & Mosem au-
mas saluare non potuisse, sed soli Iesu Christo
& legi Euangelicæ hanc prærogatiuam referen-
tam.

Hinc factum credo, quod Christus à Ioanne
radix & genus David fuerit nuncupatus: nam
vt è radice & trunco arbor & latè expatiens
rami succum, substantiam & vitam trahat,
ita è solo Christo David omnesque veteris
Testamenti Patres, salutem, iustificationem
gratiam, merita & sexcenta alia dona ha-
serunt. Atque & Ch-

serunt. Atque & Ch-
propitiatorium con-
geminum populum,
aduentum præcessit;
subnatus est, spem su-
& generale apud pa-
tere. Nobiscum hinc
Christum proposuit
Iesu ad oilem suum
præ aduentum mentem
doretur commentatus
demonstrare, verum
num. Equidem hinc
extrem obturamentum
nam aotem veram
præ eadem Apostolus
honorum.

Vetus testamentum
numquam celi nobis
coum clauis tradi-
alit. *Fibi dabo clau-*
minus: Stephanus
perplueretur, voce
entis. Quin & Ioan-
ngente, cæli re. era-
Apocalypsi duode-
quod euidens ar-
choortas quas lex
dis. Neemias oli-
galeualem vsque
grius est Deus
tantes tulisse, Non
Iesu, id est quæ
tialar, mundo exori-
Dom. tom. 2.

tas, qui in latro-
e in via, exanim-
Tranlit sacerdos
fit & Leuites, i
t tandem Samar
tactus intrinsecu
oieum vinum
in diuersorio dep
us rationem hab
cum vniuersa p
orto inops & om
uarijs acceptis p
inquam semianim
t quod animam
sacerdos Aaro
sacerdotum p
emo salutem ex
azi conuitiando
me bene dicimus
in via, atque ad
umani, miserus
t, vitamque re
restituere. Ec
egem & Mosem
ed soli Iesu Chri
erogatinam refer

erunt. Atque & Cherubini oculos & vultum in
ropitiatorium conuertebant, ita quoque par erat
eminum populum, veterem scilicet, qui Christi
duentum precessit; & Christianum, qui deinde Christus
ubnatus est, spem suam in solum Christum, verum
z generale apud patrem propitiatorium, conuer-
ere. subscribit huic conceptui Apostolus dicens,
Christum proposuit Deus propitiatorem in sanguine
sus ad ostensionem iustitie sue propter remissionem
precedentium meritorum. In quem locum Theo-
oretus commentatus ait, Apostolum hic liquidò
emonstrare, verum Christum esse propitiato-
um. Equidem hinc efficere volo, legem ve-
rem obturamentum & involucrem fuisse, no-
um autem veram mysteriorum perfectionem,
de idem Apostolus, *umbra habet lex futurorum*
novum. Hebr. 10.

Vetus testamentum, quantum quantum fuit,
umquam cæli nobis potuit portas referare, at
ouum clauēs tradidit, & potestatem intrandi ob-
lit. *Tibi dabo clauēs regni calorum,* ait Petro Do-
inus: Stephanus quoque cum lapidum imbre
rplueretur, voce magna clamabat, *video celos*
ertos. Quin & Ioanne Christum baptisimi aquis
ngente, cæli referati & aperti visi sunt. Ioannes
Apocalypsi duodecim cæli portas patentes vi
t: quod euident argumentum est; in lege gratiæ
eli portas quas lex Mosaica oclusas viderat, ape-
endas. Neemias olim præcepit, *Non aperiantur*
porta Ierusalem vsque ad calorem solis, similem olim
gem visus est Deus post Adæ peccatum aduersus
omines tulisse, *Non prius aperiantur porta Ierusa-*
lem celestis, id est quàm magnus ille Messias, solis
star, mundo exoriatur, peccati tenebras di-
Dom. tom. 2. KK spel-

Exod. 25.

Christus
salutis au-
ctor.

Rom. 3.

Hebr. 10.

Matth. 3.
Act. 7.

Apoc. 21.

2 Esdr. 7.

spellat & igne amoris gratiaque animas hominum accendat.

Num 35.

In Numeris aliud decretum legere est, *Exules* & *profugi ante mortem Pontificis nullo modo in urbem suas reuerti poterunt.* Allegoricus legis huius sensus miseros peccatores respiciebat, & eam designabatur, patres antiquos, & omnes Adami filios, per radiso ob delicta proscriptos, non prius in castrum patriam ingredi posse, quam Iesus Christus summus ille Pontifex exspirasset. Ceterum e lego hoc quoddam hactenus texui, exordio facile colligere est, legem veterem imperfectam fuisse, regulam verò eminentiorem & digniorem: quod calculo suo Redemptor confirmat, & in nostra sententiam ultro secedit; dum perfectiora & puriora à nobis in lege gratia opera postulat, quam olim in lege antiqua Scribae fecere & Pharisei. Ecce Euangelium, *Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam scribarum & phariseorum non intrabitis in regnum celorum.* Vt ordinem & certam quadam serie materiae huius agmen ad faciem producam, iustitiam Pharisaicam in ultro frontem collocabo; perfectionem vero Euangelicam in ultimo agmine statuam, perfectionem inquam, quae proximum diligere iubet, omnem rancorem eliminat.

Iustitiae
vox hic
vniuersaliter
accipitur.

Quod ad primum attinet, antequam longè prouehar, hic cum Chrysostomo notandum occurrit, iustitiae vocabulum hoc loco non accipitur prout iustitia virtus quaedam particularis, sed vniuersaliter pro vniuerso virtutum agmine, ut & vulgò in hocce versu accipitur: *Iustitia in se se virtutes continet omnes.*

Iustitia in se se virtutes continet omnes.

8. Hieronymus autem idem esse quod anima non peccare autem in se diuinorum tiam.

In aliam sententiam credit per iustitiam animam denotari, quod coram diuinis maiestatis, ut pulchri & tamque in se completum & boni sequens. Ius in Genesi & aesse certum est iustitiam. Sodomitae operatur. Iudicium differretur. Ius Dominus exigit. Ius & eminentiorum & sincerorum & scribae. Ius intelligenda est; quod. Hoc igitur possumus exigere, ut ius. Ius quam Pharisaica vestra, &c. Abundet igitur & egregias omnes. Ius & scribae. Ius erat; opera proprijs; nec ius. Ius, innitebatur.

R. Hieronymus autem ait, iustitiam hoc loco
idem esse quod à peccato vivere immuni;
non peccare autem; perfectam continet
in se diuinorum mandatorum obseruan-
tiam.

In aliam sententiam descendens Augustinus,
redit per iustitiani, pulchritudinem quamdam
nimæ denotari, qua homines Deo grati sent, &
oram diuinæ maiestatis oculis gratiam inueni-
unt, vt pulchri & formosi, coram hominibus;
amque in se complecti tum mali fugam tum vir-
tutum & boni sequelam. atque hoc modo Noë *Gen. 6.*

istius in Genesie appellatus; & huiusmodi
iustitiam esse certum est illos decem quos inuenire
in Sodomis optabat Abraham, quo pentapolis ex-
dium differretur. Hæc illa iustitia est, quam à
Deo Dominus exigit, & quam Pharisaica maio- *Gen. 8.*
rem & emiuentiorem esse vult, id est, vt me-
iorem & sinceriorem vitam ducant quam Phari-
sæi & scribæ, Iustitia igitur hic in genere in-
telligenda est; quod & Deo & rationi debita

Hoc igitur posito fundamento, dico, Do-
minum exigere, vt iustitia nostra maior sit & per-
fectior quam Phariseorum, Nisi abundauerit
iustitia vestra, &c. non intrabitis in regnum cæ-
lorum. Abundet igitur necesse est, idque pluri-
as & egregias ob rationes quarum hæc pri-
ma est.

Phariseorum & scribarum iustitia penitus Falsa Scilicet
humana erat, opera propria spectabat, vir-
tutibus proprijs, non verò diuinæ misericordie,
nec iustitiæ aut meritis Iesu Christi, in-
nitentibus: persuadebant enim prijs in-
nitentibus.

148 CONCEPTVS PROCE
fibi, faluarise proprijs meritis, nihil à Messia
tuando, posse, simulque operibus suis gratia
diuinam ex æquo, nullo meritorum aut gra
tiæ Christi respectu habito, deberi. Sed a se
ponimium quantum aberrabant: omnis fi
dem hominum iustitia nihil est coram Deo, &
obolus in altero mundo valet, nisi prout gi
tius æt meritis Redemptoris innititur. Atque
est vnus ex Aphorismis Paulinis. *Iustificati
tis per gratiam ipsius, per redemptionem, quæ est
Christo Iesu, quem proposuit propitiorem per
dem in sanguine ipsius.* Huius autem iustitiæ Ch
sti per sacramentorum vsum, perque bona & m
ritoria opera, participes reddimur; quibus Chr
satisfactio, merita iustitiæ, robur & vires suppe
tant. Quod figura faciet manifestus.

Rom. 3.

Figura.
Lent. 7.

Opera no-
stra non
sunt meri-
toria sine
Christi
gratia.

4 Reg. 2.

Figura.

Testitia
Pharifæ

Olim in propitiationem peccati agnus
hædus immolabatur: quo denotabatur ventur
aliquando in mundum Agnum qui in crucis
pro omnium peccatis immolaretur, fixum igitur
maneat & inuiolatum, nullum hominis opus
ram Deo mereri nisi à filij Dei & Redempto
iustitia conducatur. Non prius amaræ & insip
Ierichuntis aquæ dulcedinem induerunt, qu
Eliseus salem iisdem inieciſſet, ita quoque op
nostra, quæ instar aquæ amaræ sunt, sine salu
passionis sale insipida forent, sed eodem salu
cruce conſerta, dulcedinem mox induunt ad
rabilem. At huiusmodi non erat Phariseo
iustitia, ut quæ Christi passionem inſecta non e
atque idem melior & maior à nobis exig
Hæc prima ratio; iam ad secundam proce
mus.

Phariseorum deinde iustitia imperfecta & festibus plena erat, quod in rebus exterioribus

DOMIN. V.

sciam eam exilimar
soliciti; externa spe
cū tamen vera &
cedat, & animo in
eorum agendi ratio
bis scribe & Pharis
est ceteris; mens aut
III. Alibi quoque
forinsecus imaginib
signita; intrinsecus
tibus offibus plena, a
arecedat, & cord
cedat necesse est, n
itur.

Ut autem hoc my-
sticum Deus in primis fili-
is dilectis, quibus
etiam caudam & adipem
punculos, & pin-
guis ostendens argumen-
ta operum & cogi-
tationum non modo exteriora
sed etiam interiora, scilicet & animam, in-
venit. Et David canit
omnium & omnia

Procedamus ad te
vanam spectaba
bat sed homini
eodem quis at
nostra iustitia
ramusculos ne
alcer. & soli De
ando aut hominib
corones summus ille

Psalm. 44.

Psalm. 102.

glo-

Matth. 6.

Matth. 23.
Simile.

Sap. 5.

Iustitia
Pharisaica
non falsa.

gloriam proterere: *Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videantur ab eis.* Alii quoque laudum aucupes taxans, ait, *Omnia opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus.* Ceterum hosce histrionibus & ludionibus similes dixi, nam ut hi totos dies saltant & laborant ne in bra antrorsum & retrorsum torquendo, ut spectantibus placeant; vesperi verò membrorum cōcussione agitationeq; fatigati stultitiā suā culpantur & reprehendunt, quòd sese, exiguo lucello aut emolumento accepto ita torserint ac fatigarint. Mutandi enim, qui quidquid agunt coram alijs agere student, ut ita hominibus placeant, mille subeunt molestias, seseque excruciant; at ubi vitæ vespere & mortis nox ingruerit, dum nullam se mercedem vident recepisse, plorant, eiulant lamentantur, ingemiscunt. Et certè lamentorum gemituumque sonitum in auribus tinnientem audire videor; apud Sapientem enim clamant, *Ergo vauimus à via veritatis, & iustitia lumen non luxit nobis, & sol intelligentia non est ortus nobis, lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles; viam autem Domini ignorauimus.* Porro viam Domini ignorare, & à veritatis tramite declinare, inque salebrosa & scripta mundi via lassari, more Pharisaico viuere est, & vanæ gloriæ flabrum sequi, & cogitationes suas hominum plausui & laudibus vulgi adaptare. At hanc viuendi rationem detestatur Deus dicens, *Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam scribarum & Phariseorum.*

Quarta hæc sit, Iustitia scribarum falsa & fucata erat, & nullo nomine, nisi externo quodam fucō commendabilis, falsæ legis intelligentia in

innitebatur: credere alios prauos animi peccatum sed licitatum: quod in Redemptor coarguit est animi, &c. qui nascitur frater Lex vetus exterior sunt homicidia, gelica etiam interra, ira, bilis & rabiab animo proferre licet locus est.

Prius natura artemus regem apum, & maiorem (duplura finxit, aculeos peninermem prodignare voluisse gior, & eminentum suauitatem prae & semper sine aculeis, aculeis acutissimus, volare debere gelica schola edocum prælegebat leoque spectabat in spiritali, quæ in externo ratiōe. Scribæ siquidem non occidunt necij committentendi opera. hæc se diiudicat

innitebatur : credebant enim iram , odium , & alios prauos animi affectus , non esse coram Deo peccatum , sed licita & ad iustitiam spectare & virtutem : quod in hodierno tamen Evangelio Redemptor coarguit dicens , *Audiſtis quia actum est ante uos, &c. Ego autem dico uobis ; quia omnis qui naſcitur ſcari ſui, reus erit iudicio.* Id est, Lex uetus exteriora damnabat flagitia , qualia ſunt homicidia , furta , adulteria ; uerum Euangelica etiam interna caſtigat , qualia ſunt iniuria , ira , bilis & rancor erga proximum , quæ ubi ab animo proſcripta ſunt, perfectioni Euangelicæ locus eſt.

Plinius naturæ arcanorum ſcrutator accuratiſſimus regem apum , quem ceteris & pulchriorem & maiorem (: duplo quippe ceteras excedit) naturæ finxit , aculeo carere tradit , atque ita ſemper inermem procedere. Quo naturæ opificem deſignare uoluſſe autumo , quæ quis nobilior , dignior , & eminentior eſt , eo & maiorem momentum ſua uirtutem præferre , minus in alijs ſequiri , & ſemper ſine aculeo , ſine rancore inquam , ira , ſine aculeis acutiſſimis , mortemque inferre ſolitis , volare debere. Atque hoc eſt , quod Euangelica ſchola edocet. At ſynagoga Iudaica etiam prælegebat lectionem , legem aliam , aliam quoque ſpectabat iuſtitiam , litteralem inquam & non ſpiritualem , quæ non in animo ac uoluntate , ſed in externo tantum opere peccatum ſitum credebatur. Scribæ ſiquidem ſibi perſuadebant , præceptorum non occidendi , non furandi aliena , non adulterij committendi , non niſi ad exteriora extendi opera. Sed fucata hæc iuſtitia eſt , & hanc ſe diiudicaturum aliquando , per Prophetam

Lib. 2. c. 16.

Simile.

psalm. 74. phetam testatur Deus, Cum accepero, inquit, tempus, ego iustitias iudicabo, id est falsas, inanes, fuciles, mendaces, Pharisaicas. At alia nostra sit oportet nam nisi abundauerit iustitia vestra plusquam scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum cælorum

Iustitia Pharisaica mera hypocrisis Ultima ratio est; quod Phariseorum iustitia non nisi mera esset hypocrisis, plena fucō, fictione plena & dissimulationis: exterius quidem pulchrum apparebat & perfectum, at reuera nihil erat. hinc toties hypocritarum nomine eosdem Dominus donauit in Euangelio, *Hypocrita bene prophetaui de vobis*, & alio in loco, *Quid me tentatis hypocrita*

Matth. 15. Ceterum hypocritarum opera gemmæ mangonæ sunt & nummi adulterini, qui in alio orbe non admittuntur. nam vt nummi adulterini auro circumliti sunt, interius verò ærei; ita quoque opera hypocritæ exterius videntur aurea, aurum virtutis ostentant, at intrinsecus ære malitiæ, falsitatis mendacij sordent; statua Nabuchodonosoris pe-

Matth. 22. Hypocrisis nummo adulterino collata. similes, quæ vultum habebat aureum, pectus autem æreum.

Dan. 2. Referunt nonnulli, poma quædam haud procul mari rubro nasci, quæ exterius quidē pulchra & nuda videntur, at tacta in fenum & quidem puluerem ac cineres resoluuntur. Hypocritarum opera pomis his esse censeo simillima, quæ in rubro mundi huius mari enascentia, extrinsecus splendent & fulgorem ac meritorum soliditatem præferunt; sed quamprimum vt Omnipotens deus, parum licet, tetigerit, in fenum & vanitatem euanescent, & coram Deo & hominibus sordis sordent, ac purifcunt.

Hypocritarum opera fructibus rubri maris similia.

Struthio plumas habet accipitris & herodij,

ait Iob, Penna Struthio, quæ dicitur aues, ac è terra se sustollere vt aues masculæ & greges non possunt imitari; interdum explicet, Verus hypocrita ty enim egregias præ quas viri sancti exultando sustollere & clamant & animo nuntio valedicunt.

Res exterius balistæ, turribus circumstructa, vallata, & circumspicienda, & admiratione perterrita, & admiranda, interius nihil præ se ferens, & minas paniculæ, & singula diabolice illas machinas, sed rubigine & situ locaque vicina pulueri compressis necessariis, & perterrita dici potest; & in genere & omnino non videris, in nomine, & alijs sexcentis, & alijs sexcentis trahat, at & excussit, videtur, & flammam igne & flammam, plumbeis, & plumbis destituta, nec calum violenter sedes ingreditur.

per, inquit, tem-
 pus, inanes, futu-
 ra nostra sit opor-
 tet vestra pius an-
 strabis in regnum

aristozorum iustiti-
 aena fuco fictionum
 us quidem pulchri-
 ra nihil erat. hic
 eosdem Dominum
 te bene prophetam
 te tentas is hypocrita

gemmarum mangoni-
 in alio orbe no-
 ulterini auro ci-
 as, ita quoque ope-
 aurea, aurum virtu-
 malitiae, falsitate
 chodonosoris pe-
 aureum, pectus

edam haud procu-
 quidem pulchra & e-
 um & quidem e-
 ar. Hypocritarum
 illa, quæ in
 tia, extrinsecus
 torum soliditate
 et Omnipotentia
 in sanum & vana
 & hominibus
 pitris & herodij

uit Iob, Penna *Struthionis similis est herodij & accipit-
 ris*, quæ dux aues ceteras in volando antecellunt;
 it è terra se sustollere nequit; alas quidem habet
 et aues masculæ & generosæ, sed earum volatum
 non potest imitari; & quamvis alas ad volandum
 interdum explicet, è terra tamen se leuare nequit.
 Verus hypocrita typus hic dignoscitur: quamvis
 nim egregias præ se ferat actiones, & virtutes
 quas viri sancti exercent, exercere, sublimè se vo-
 lando sustollere & cælum petere videatur, corde
 tamen & animo numquam terram deserit aut
 mundo valedicit.

Res exteriùs balistis pluribus quæ emineant,
 instructa, turribus circumsecus munita, propu-
 gnaculis vallata, & varijs armamentis circumda-
 ta, terrori & admirationi est adspicientibus; at se-
 è interiùs nihil præter hunc bellicum appara-
 tum & minas panicas apparet. Si quis enim ingre-
 atur, & singula diligentius excutiat, videbit om-
 nes illas machinas inanes, balistas non puluere
 sed rubigine & situ plenas, propugnacula diffuta,
 caque vicina puluere, globis, & igne, quæ tamen
 imprimis necessaria sunt, carere. Id ipsum de hy-
 pocrita dici potest; exteriùs quippe eum omni vir-
 tum genere & omnigena armatura spirituali
 utrumque videbis, ieiunijs inquam, eleemosynis, or-
 atione, & alijs sexcentis, adeò vt omnes in admi-
 rationem trahat, at qui interiùs examinare volu-
 it & excusserit, videbit haud dubiè omnem illam
 maturam igne & flamma diuini amoris, puluere
 immilitatis, plumbo & globis rectæ ac sinceræ
 intentionis destitutam: ideo ictus infligere nequi-
 tat, nec cælum violenter perfringere, quò in bea-
 ti sedes ingrediatur.

Hypocri-
 ta Struthi-
 oni cõpa-
 ratus.

Cap. 39.

Simile.

Conceptus
Philoso-
phicus.
Quomodo
aquila pul-
los exami-
net.

Naturalium rerum scriptores tradunt auium reginam aquilam, pullos, num legitimi sint, verò adulterinæ propagines, exploraturam, & soli è directo opponere solere: tum si quos radiorum fulgorem viderit conuientes, & retorto oculo splendorem non ferentes, ut spūs os habet & velut generosa aquilarum stirpe dignos nido eijcere. Vt autem è naturali hac dagine conceptum eliciam Theologicum, dicendum è præcipuis, è quibus aquilæ regis, id est Iesu Christi pulli ac filij, dignoscantur, signis scilicet, si oculorum vim ac perspicacitatem soli iustitiæ è directo opponant, id est, si omnia quæ agunt opera, cogitationes, voluntates, intentionesque ad solius Dei dirigant gloriam & honorem. Qui verò secus faxit, in Evangelio peccat, hypocrita est, Phariseos imitatur, summi magistri præceptum violat, docentis, *Abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum & Phariseorum, non intrabit in regnum celorum.*

Simile.

Non errauero, si Phariseorum synagogam meretricis & adulteræ comparauero: nam ut hæc comit, ornat, adscititios colores & fucos admittit, vestes pretiosas induit, gemmis & monilibus sese circumdat, non ut viro placeat, sed meretricibus & adulteros in sui amorem & casset pertrahat: ita quoque synagoga (de qua dicitur *Gens praua & adultera si nunc queris*) iustitiæ virtutibus, bonisque operibus, quæ verè mollia & vestimenta spiritualia sunt, exornabat, non ut in legitimi sui sponsi, Dei inquam, oculis gratiam inueniat, sed ut mundo, carni, & diabolo, cum quibus adulterari consuevit, placeat: qua in hunc sensum à Ieremia dicitur, *Tu autem*

Jerem. 3.

fornicat a es cum am-
ele. cum idola suis
mundum oculos del-
eos vniquam sustol-
spectabat, quæ virt-
actiorum vanitas
quæ nobis hæc fugi-
Indei post reditu-
templum Ierosoly-
bus in Eldra legitur
alt. r. r. e. char. adu-
meritoria exercent
suis vanam gloriam
pererrimam, gladius
iustitiæ nostra Pha-
lo superatura, Domi-
centis, Nisi abunda-
&c.

Porro Pharisei
ita erat, quod a
prehenderent, &
peccataque propria
vult itaque Domini
operare, id est, vult
seuerè & rigidè
sententia modestè car-
eno plurimos n-
Pharisaico m-
nubium
licet ac

nam quam sci-
est. Cum Absa-
geret, illius re-

for-

res tradunt aulicis legimus sine exploraturam, eum: tum si quos ad conuenientes, de iudicantes, ut ipsum quatuor stirpe in naturali hac theologicum, dico aquila regis, id est, officantur, signis peccatorum iudicant, si omniaque iudicantes, incantant gloriam & hanc in Evangelio iustos imitatur, iudicant, docentis, plusquam scribitur in regnum.

um synagogam mero: nam ut hanc olores & fucos alio gemmis & monacho viro placeat, sed morem & castes pta (de qua dicitur in quatuor) iustitia bus, quæ verè mola sunt, exornabantur: inquam, oculis, cio, carni, & disconsequitur, placet mia dicitur, Tu

fornicata es cum amatoribus multis. & ab Ezechiele. cum idola suis fornicata sunt. In solum itaque mundum oculos defixos habebat, nec in cælum eos umquam sustollebat, solam vanam gloriam spectabat, quæ virtutum grando, & humanarum actionum vastitas ac perniciēs; sed velis remissæque nobis hæc fugienda est; in quo imitandi sunt iudæi post reditum è captiuitate Babylonica exemplum Ierosolymitanum instaurantes, de quibus in Esdra legitur, *Vra manus faciunt opus, & tenebat gladium.* Hinc siquidem opera bona meritoria exercenda sunt, illinc verò aduersus vanam gloriam, bonorum operum hostem terribilissimam, gladius stringendus. atque ita fiet, iustitia nostra Pharisaicam longo sit intervallo superatura, Domini præcepto obsequendo, dicentis, *Nisi abundauerint iustitia vestra plusquam*

2. Esdr. 4.

Porro Phariseorum iustitia in eo potissimum ta erat, quod aliorum peccata acerrimè reprehenderent, & sibi peccantibus adlarentur, peccataque propria artificio quodam velarent. vult itaque Dominus Christianorum iusticiam perare, id est, vult Christianos in propria errata seuerè & rigide animaduertere, sed aliorum elicta modestè carpere aut potius conuiere: quo plurimos modò peccare videmus, qui more Pharisaico minimum in proximum natiui intuitu, nubium tenus eleuant, propria verò, terribilissima licet ac maxima, velant & depriment.

Pharisei aliorum peccata coarguebant, suis conuiuebant.

Figuram quam scitissimam in Regum historia gere est. Cum Absalom aduersus Dauid patrem surgeret, illius regno insidiatus, & in tales

2. Reg. 16.

rum

eum compellaret angustias vt Hierosolyma deserta desertum peteret; videretque rege egresso Dauidis integerrimum Causai in palatio stantem eum coarguit dicens, *Hac est gratia tua ad amicum tuum, quare non iuisti cum amico tuo?* Interea non videbat se maioris culpæ reum esse, quòd patre bello adedò iniquo premeret ac persequeretur. Rebellis ac refractarius hic eos denotat, qui minimè in alijs delicta culpantur, cum ipsi maiorum & graviorum coram Deo rei inueniantur: aduersus quos in Euangelio Dominus ait, *Vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides?*

Luc. 6.

Similia.

Adhæc iustitia Phariseorum talis erat, vt aliorum quæ ad salutem spectabant, viamque salutis, ediceret, cum ipse ne manum quidem operi admouerent; in quo templorum campanas optimè reserunt, quæ alios ad sacra conuocant, ipsæ tamen in campanili manent: aut oculifera & interitum ignia diuersiorum, quæ omnes ad hospitium inuitant, & peregrinos intrare quodammodo compellunt; cum ipsa ventis, pluuia imbris semper exposita maneant: aut miseris arcæ Noë compactoribus, qui alijs quidem, qua diluio eriperetur, nauem compegere, intrare tamen detrectantes cum alijs vnda absorpti sunt. Non secùs etiam nostri Pharisei, qui alijs arcam construebant, & via ad salutem media suggerebant, plurimas ad uitæ iustitiæ tempestatem euadendam rationes reperiebant, fluctibus tamen immergi perire: omnes ad cælum inuitabant, ipsi ne pedem à terra mouere cupiebant. Nostri porrò est, aliter vitam

Phariseis
parua magna;
parui faciebant.

institui, nam Nisi abundauerit iustitia nostra parua quam scribarum & Phariseorum, &c.

In hoc quoque Pharisaica iustitia sita erat, quæ minima & friuola plurimi facerent, maioris vero momenti

momenti acponderent, quæ faciebant eiectionem, sciam, An non memini discipulos reprehendere, quod manibus manducabant, qui quadam traditione ipsi tamen Dei præcepta inquam perinde obediendi. Huiusmodi sciet, qui plurimam rationem habent

An non stultus illi equum pretiosius mortuarijs exornaret; coram illis panniulis & scutis varijs deformaret, utrum dicenda est vel non nisi vilis & stragem habent, miserem, deserunt accipere, Hinc benè meo iudicio Diogenes, quod ad numeros admodum gratissimam esse haberent, nec ad habendamque affectibus non numero redigere, diuisus est responsum in conuiuio quodam, rogatus esset plurimarum confessionum peteret, quidnam ex parua magnæ, absurdum esse

magis, friuola, minus momenti

momenti ac ponderis res penitus negligerent: è musca faciebant elephantem, & ex elephante muscam, An non meministis, quomodo illi ipsi olim discipulos reprehenderent, quòd illotis panem manibus manducarent, cuius contrarium ipsi antiqua quadam traditione à maioribus acceperant. Ipsi tamen Dei præcepta violare non verebantur, præcepta inquam parentum honorandorum ijsq; obediendi. Huiusmodi Pharisæis hodie mundus cæter, qui plurimam corporis, nullam verò animæ rationem habent.

An non stultus ille ac fatuus dicendus esset, qui Simile. quum pretiosis monilibus conuestiret, gemmisq; varijs exornaret, corpus verò suum negligeret, vilius panniculis & scrutis conuestiret, & assumendis varijs deformaret. Longè maior profectò eorum dicenda est vesania, qui tantam corporis, quod nonnisi vilis & frigosus quidam equus est, rationem habent, miseram verò animam, longè nobiliorem, deserunt ac derelinquunt.

Hinc benè meo iudicio Musicos reprehendit olim Diogenes, quòd instrumentorū fides concinere ad numeros adaptarent, & harmoniam auribus gratissimam efficerent, mores verò dissolutos haberent, nec ad harmoniam componerent, animæque affectibus non temperarent, nec ad rationis numerum redigerent. E contra verò sapienter mihi visus est respondisse Themistocles: hic enim cum in conuiuium quodam, in conuiuarum gratissimum, rogatus esset pulsare testudinem, eius sese arsignarum confessus est: cum verò quidam ab eo lein peteret, quidnam tandem sciret, ait, *Reipublicam ex parua magnam noui facere*. Insinuare volebat, absurdum esse & homine penitus indignū, exigua, friuola, minuta curiosius inuestigare, maxima

Laert. 6. lib.

August. Epi.

66. ad Di-

oscor.

xima verò negligere. Equidem post illum hinc infero, malum esse & periculi plenum, in parui scrupulosum & anxium esse, maxima verò peccata non vereri committere.

2. Reg. 12.

Joan. 19.

Phariseum agebat David, cum visâ Bersabee amore iam illaqueatus, curiosè inquireret, nunc honesta & pulchra foret; non verò rogaret, nunc matrimonio esset copulata. Iudæi verebantur de fæsto prætorium Pilati intrare, innocuum verò Christum falsis testimonijs ad mortem cōdennare non reformidabant. Ecce iustitiam Phariseam, nostra maior sit oportet, atque in hoc Evangelica consistit perfectio, quæ me ad secundum concionis membrum trahunt.

Joan. 16.

Dicendum est igitur, ut ad alteram partem descendamus, quemadmodum lex gratiæ perfectio est lege scripta, opera quoque illius digniora & iustitiam eminentiorem esse debere: quod collimanus Servator noster ait, Spiritum sanctum inter cetera quæ in terra acturus est, opera, mundum de iustitia arguturum; *Ille arguet mundum de iustitia & iudicio.* Id est Spiritus ille æternus, summus animarum index cum in mundum veniet, ob iustitiæ defectum illas condemnabit, quod in moribus & agendi ratione perfectiores non fuerint discipulis Moisaicæ & synagogæ filijs. Porro ipsa perfectio consistit in hoc, quod veram iustitiam colamus, ex tota mente & animo Deum seruientes, & omne quod ad peccatum inducit, fugientes, tum quoad cogitationem & alios motus interiores, tum etiam quoad opera & exteriora, quæ omnia breui hac sententia comprehensa sunt; *Audistis quia dictum est antiquis Non occides; qui autem occiderit reus erit iudicio: ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio: olim scilicet homicidia & cæcæ*

verabatur, nunc autem verborum occurrente dicentibus

Est sine homicidio

testandum, ac grauius

si quidem in ipsum a

ilud puniri velit n

seuerissimam Dei c

& natura perpetuo

ante illum, qui sangui

enim ob oculos san

tendi facinoris men

& formidinem illi i

lestum hunc ita exagi

est; cum enim vnaq

rationali, quæ vera

quis, prout Medici &

ceptant, animatus

tura peccatum agn

dignantes quod ita

int, sanguinem ve

authorem excrucia

delictum illud

pollicijs.

hoc sanè exprim

Abigail, c

cura, armaque qu

manus simpsera

ratione aggressi

ntum & in ser

effuderis sangui

ritus tuus? Q

rex humano re

gione, ne forras

causa te intrinse

veit

ost illum hinc in
lenum, in paru
xima verò pecc.

um visa Berſabee
enquireret, nū
vero rogaret, nū
dei verebantur d
e, innocuum ver
mortem conden
iustitiam Phariſa
atque in hoc ſua
me ad ſecundu

leeram partem de
gratiz perfecti
ius digniora &
ere: quò collima
atum inter cete
mundum de iustit
m de iustitia & in
ſummus animarū
, ob iustitiæ defect
oribus & agendi
discipulis Moſi
perfectio conſtitu
ſumus. ex tota me
omne quod ad pe
quoad cogitatio
am etiam quoad op
breui hac ſenten
dictum est am
erit iudicio
ui iustitiam ſuam
homicidia & ca

DOMIN. V. POST PENTECOST. 199

vetabantur, nunc autem & ira & rancores Quo-
rum verborum occasione de homicidio nonnihil
excurrendo dicemus.

Est sanè homicidium peccatum tetrum ac de-
estandum, ac grauibz dignum supplicijs. Omnis
iquidem in ipsum armatur orbis, & nemo est quin
illud puniri velit: nam præter tortorum manus, &
everissimam Dei castigationem, ipsa conscientia
& natura perpetuo supplicio & remorsu excruci-
ant illum, qui sanguinem proximi effudit; semper
nim ob oculos sanguinolentam illam tam hor-
rendi facinoris memoriam ponunt, ut terrorem
& formidinem illi incutiant. Causa verò cur sce-
lestum hunc ita exagitent, hæc statui fortasse po-
est; cum enim vnaquæque sanguinis gutta animæ
rationali, quæ vera Dei imago est, (si modò san-
guis, prout Medici & Philosophi etiam hodie dis-
ceptant, animatus sit) videntur conscientia & na-
tura peccatum agnoscentes, & quodammodo in-
signantes quòd ita imaginem creatoris violave-
rit, sanguinem vel vitam illi unitam mouendo,
authorem excruciare omnique ratione cona-
ntur, ut delictum illud castigent ac meritis afficiant
supplicijs.

Hoc sanè exprimere volebat Sapiens & pro-
pheta illa Abigail, quando Davidis animum pla-
catura, armaque quæ adversus stolidum Nabal
manus sumpserat, manibus excussura, hac
ratione aggressa est. Non erit tibi hoc in
gultum & in scrupulum cordis Domini meo,
quod effuderis sanguinem innoxium, aut ipse
ultrix fueris. Quasi dicere voluisset, Noli
rex humano regias manus crementare san-
guine, ne fortasse removens idcirco con-
scientia te intrinsecus exagitet, ac mille
testi-

Homicidi-
um graue
delictum.

1. Reg. 25.

Abel mortuus
Cai-
num exa-
gitat.

te stipent supplicia hoc scelus tacite internè vindicantia ac punientia.

Notat Chrysostomus, & benè quidem, Cainum postquam paricidali dextra fratrem Abelem interfecisset, iusto Dei iudicio, semper furijs exagitatatum, & vmbra fratris vbiuis locorum illud esse persecutam, oculis eius assidue se representando, vltionemque tam horrendi & feralis sceleris deposcendo; tantumque paricida timore ac formidinem incussisse, semper vt membris tremmeret, & lymphanti similis & furijs agitatus, per agros vagus & erro discurreret. Additque, mortuum semper eum esse comitatum, assidue illum torquendo, & arctissime stringendo, iustitiamque omni momento exigendo: quemque viuum æquaspicere oculis non potuerat, à morte illum semper vt inimicum præ oculis habuisse.

2. Reg. 12.

Huic supplicio Dauid, iusta Dei sententia per Nathanum Prophetam declarata, post innocuam Vriam trucidatum, fuit addictus, Vriam Hethæ percussisti gladio, & uxorem eius accepisti in uxorem tibi, & interfecisti eum gladio filiorum Ammō; quæ obrem non recedet gladius de domo tua vsque in seipiternum. Aulam illius perpetuò naturam sanguine comminatur, & homicidijs fore infamem; aliud meo iudicio non intelligit, quam viuos illos aculeos & exagitationes, quibus synterda illum noctes & dies toto vitæ tempore excruciret; vmbraque Vriæ omnibus locis adfuturaret; & nullo non tempore de morte sua vindictam, iniuriarumque sibi illatarum compensationem & talionem exacturâ. Ah quoties ille, somno ab vmbra excitatus, è fratre se corripuit, tanti secretis admisisse poenitentia motus? Quoties in Principes agens, vmbra hac ob oculos versante

sanguinem etiam filii loquia incepta in eo propria, vt clanculò caritatem Divinam hoc innuere voluit, singultiens clamat, per. Hem me, inquit, interdiu aut noctu malis exagitor, peccatum habeo omni momento, Vriam qui me cruciat, flagellat, mori cogit. Videant paricida, quid sanguinem quippe occiderunt & crudelius ferunt exacuant: cum derunt in vita, iam data vltionem, quam possent. Præceptum violatè obseruent. Est sanè homicidium facinus, vt huius profugi prius reus Pontifex exspirans & profugi Arias Montanus Pontificis reus mutatio magis ac publicis in mortem reus mutatur magistratus reus præscribitur; &

anguinem etiam stillantem commonstrante, colloquia incepta interrupt, negotia reliquit interrupta, ut clanculo calamitatem deploraret, & misericordiam Diuinam lacrymis exposceret? Atque hoc innuere voluit, dum lacrymans, suspirans & ingulsiens clamat, *Et peccatum contra me est semper.* Hem me, inquit, miserum! Nulla mihi requies inter diu aut noctu datur, semper conscientia stimulis exagitor, peccatum semper comitatur, inimicum habeo omni me loco inuadere parantem; nni momento, Vix sanguis ob oculos versatur, mi me cruciat, flagellat & torquet, ac tantum non ori cogit. Videant igitur sanguisuga illi & homicidæ, quid sanguinem effundendo lucrentur: quum quippè occidendo, gladium mortui qui diis & crudeliùs ferit quàm uiuentis, in caput suum exacuunt: cum Deo permittente, ut quos occiderunt in vita, iam mortui illos exagitent, & postea ultionem, quàm uiui habere non potuere, descant. Præceptum igitur *non occides*, integrè & inuolantè obseruent.

Est sanè homicidium tam horrendum ac detestandum facinus, ut homicidæ in lege Mosaica pænitentia profugi priùs redire non possent, quàm summus Pontifex exspirasset, ecce legis decretum, *ut profugi ante mortem Pontificis nullo modo in urbem suam reuerti poterunt.* Cuius rei rationem addens Arias Montanus ait, idèò potissimum in mortem Pontificis reditum eorum dilatum, quòd temporis mutatio magnam quoque varietatem in priuatis ac publicis negotijs ac mutationem adire soleat: in morte autem Principis solet ut plurimum rerum mutatio contingere; tunc siquidem magistratus renouantur, & alia in indicando præscribitur; & cum summus sacerdos Principis

cipis loco apud Iudæos fuerit, certum est, mortis illius multas in regnō mutationes contingere, nouaque plurima occurrere, nulla ut præteritorum amplius haberetur memoria. Hac igitur sumpta occasione veniam sibi rei acquirebant, & in libertatem homicidæ asserebantur.

Rabbi Moses
Maymo lib.
3. cap. 4.

Alias porro rationes doctissimus Andreas Maymo, idque ex Hebræorum commentarijs, colligit. Prima est Rabbi Mose Maymo, nonne est, qui summus sacerdos reipubl. magis foret necessarius, quàm priuatus aliquis; atque ita mors illi maiori luctu digna erat, eamque omnes vici communem & publicam prouinciæ vastitatem & exitium deplorabant. sæpenumerò autem contingit, ut, quando publica deploratur calamitas, priuata negligatur: adeò ut commune trimentum Pontificis morte acceptum, omnino priuati quod homicidium attulerat, obliuioni induceret.

Altera Mafij ratio est, quod homicida sanguine humani effusione ita terram polluat atque inquinat, ut non nisi ipsius homicidæ sanguine purgari queat & expiari: porro mors commodè expiari nequit, nisi morte alterius. Quoniam autem tot diuersis hinc inde cædibus profanata erat, & in eadem vindicari non possent; lex in benignitate priorior, voluit ut vnus mors ceterarum locorum satisficeret: & quia magnus interfectorum numerus erat, vnus mors non satis futura videbatur. fuit igitur, ut morte summi Pontificis, qui plurimum æquiualebat, satisfaceret interemtis, & obitu vnus publica per omnem prouinciā venia promoueretur. Egregiè profectò sunt hæ rationes, è quibus licet colligere, quàm execrandum sit scelus humanum effundere sanguinem, cum ad ipsum e-

andum, summi Pontificis
Tantopere autem lo-
deret, ut eam, ut Caini
cies erat, gram & e
catione in ille dicer
no in se, ex male d
huc tū illū lara, A
ctione inuexit, Ma
occiso fratre, in cap
Audiamus aurea Chr
hæc beccatū inuicem
tatione variate vici
Cainem in hoc d
tam in propria per
At qui profundius
horrorē scrutari vol
diuersarijs homicid
multi vindictā de eo
do diē dicat. Primò
sanguis clama
quod notat Ambrosi
etiam mortuos, qu
Hebræi, & cū iudei
suis interitū, quo
clamat ad nu
ex sanguinē: que
tū, totq; se hor
Abel proles si v
diuersum eū c
Ambrosius inn
mitteret, ter
conteret, vnde cun
de terra: nos
parit, terra
in genere creatur.

DOMIN. V. POST PENTECOST. 153

indum, summi Pontificis mors sit necessaria.

Tantopere aut Ioannes Chrysostomus id ipsum Homicidi-
derelictar⁹ est, vt Caini peccatū, quod homicidij spē- um Caini
ies erat, grani⁹ & enormius ipsa Adami prauari- grauius
atione fuisse dicere nō dubitarit: idq; colligit, & peccato A-
dā in scitē, ex maledictione imprecationeq; tū in da,
tūc tū in illū lata; Adā hāq; peccatū terrā maledi-
tione inuexit, *Maledicta terra in opere tuo.* at Cain
eciso fratre, in caput suū maledictionē atcessiuit.
Iudicamus aurea Chrysostomi verba, *Quanto maius*
peccatū prauaricatio. inquit, *propt. plasti, ex ma-*
ditionis varietate videri. *Luci, &c.* & tādē cōcludēs
t. Cainum in hoc diabolo etiā parem fuisse, qui
iam in propria persona à Deo fuit maledictus.

At qui profundius peccati huius grauitatem &
horrorē scrutari voluerit, is secū perpēdat, à quot
luerfarijs homicida ad necē deposcatut, & quā
ulti vindictā de eo sumere gestiāt, & quodā mō-
diē dicāt. Primò ipse mortuus ei bellū indicit, e-
sq; sanguis clāmāt vt & cælū vox ipsa penetret;
quod notat Ambrosius, *quia, inquit, Deus iustos suos*
diē etiā mortuos, quomā deo viuūt. Et obseruarūt
ebrei, & cū iisdē Liranus, in Genesi, post funestū
velis interitū, quo loco nos legim⁹, *vox sanguinis*
fratris tui clāmat ad me de terra; in textu hebreo le-
vox sanguinū: quod tātū dē homicida sanguinis
fundat, totq; se homicidiorū reū cōstituat; quod
Abel proles si vixisset, genuisset. Secūdo ter-
ipsa aduersum eū cōspirat, iustitiāq; exigit, pro-
idē Ambrosius innuit; quamuis enim defunctus
eum remitteret, terra tamen ad necem ficiarium
poscēret. vnde cum Ambrosio dico, *Vox sangut.* *Vbi suprà.*
clāmat de terra: non dixit de fratris corpore; quia
frater parit, terra non parit. Tertiò om-
is in genere creaturæ aduersum eum armantur,

LL 2

& vbi-

164   **CONCEPTVS THEOLOGICI**
 & vbiuis locorum insidias ei struunt, & mortem
 parant, adeò vt perpetuo in metu & formidini
 verleretur: vnde ortum habuisse crediderim conti-
 nuas illas agitationes & tremorem membrorum
 in scelesto Caino. Cuius tremoris causam indagat
 Procopius Gazæus, & interrogans, quemnam ti-
 meret Cain, cum præter patrem & matrem in
 mundo nullus viueret; mox rationem subnecti
 quòd metueret ne omnes aduersum se creaturæ in-
 surgerent, Cain, inquit, vidit virtutes caelestes, mi-
 tuebat quoque insidias ferarum & reptilium, quod
 Deo ad vindictam creauit impiorum. Quare denique
 Deus ipse, omnium acerrimè interfectorem exag-
 tat, qui eundem citius aut serius persequitur, &
 numquam inultum facinus hoc finit, sed graui-
 simè vindicare consuevit. Testis sit nefandus ille
 Cain, qui fratre mandibula obtruncato, statim a
 fidua membrorum concussione fuit castigatus, &
 qua ad septem vsque generationes permanfit; &
 que enim suam modò vixit ætatem, sed septem in-
 tegras compleuit geneses; atque ita intelligen-
 dum est supplicium quod à Deo illi fuit inflig-
 tum. *Omnis qui occiderit Cain, septuplum punietur.* quod
 verba exponens idem Procopius ait, *Punitio fuit
 de te septuplum, quia viues in cruciatu vsque ad
 primam generationem, in qua à Lamech occiden-
 tus, ergo omnis qui te occiderit, septem vindictas ex-
 uet.* Hæc dicta sint hætenus, vt horrorem & eno-
 mitatem homicidij vobis ob oculos ponam. iac-
 cholera vobis & iracundiæ deformitatem exp-
 nam, quam Euangelium prohibet, dicens, *Quia
 omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.*

Iracundia   Principio igitur hoc præsupponendum est in
 ò semper   cundiam non semper peccatum esse, nec semper
 -catum.   vitium secum trahere. vnde Psalmista, *Irascimini*
 & noli

DOMIN. V. I
 & nolite peccare. Ip-
 dum solet, ira tamen
 nec esse possit; unde
 am diminuat; & al-
 guas me, neque in ira
 uina hæc ira ab omni
 ror & ira columba
 lari, vt in illo Iere-
 Rubens, & tenen-
 a facie gladij colum-
 uni conuerteretur, & se-
 Simile quid reperire
 chodonosore Aegyp-
 qui ideò gladius &
 us columbæ quoad
 nij in vexillis & signi-
 tam gestarent; atque
 endum est, atque in
 atur, dicens iram
 appellari, quòd ira
 ear, & quamuis ir-
 tus tamen & mens
 Mode discamus opo-
 rrauos compescere,
 iracundia felle care-
 & quiete sit immu-
 Leuitico præce-
 oblatione, quod
 unctionis sue, &
 in sacrificio se-
 genda erat. Cuius
 in sartagine
 carnis & miseric-
 quæ facit quod Ap-

DOMIN. V. POST PENTECOST. 165

Et nolite peccare. Ipse quoque Deus irasci interdum solet, ira tamen in ipso peccatum non est, nec esse posset; unde scriptum, *Quis potest iram tuam dinumerare?* & alibi, *Domine ne in furore tuo ar-* *Psal. 4.*

uas me, neque in ira tua corripas me. Ceterum divina hæc ira ab omni delicto pura & purgata, furor & ira columbæ in sacris litteris solet appellari, ut in illo Ieremix, *Disperdate, ait, satorem de* *Psal. 39.*

Babylone, & tenentem falcem in tempore messis, facie gladij columbæ. vnusquisque ad populum suum conuertetur, & singuli ad terram suam fugient. *Psal. 6.*

Simile quid reperire est cap. 49. in quo de Nabuchodonosore Aegyptum deuastante sermo est, cui idem gladius & mucro appellatur, sed gladius columbæ quoad litteram, eò quòd Babylo-

nij in vexillis & signis bellicis columbam depictam gestarent; at mysticè hoc de ira Dei accipi-

dum est, atque ira Sanctus Gregorius interpretatur, dicens iram Diuinam furorem columbæ

appellari, quòd irasci sine vlla perturbatione so-

let, & quamuis ira videatur intumescere, spiritus tamen & mens eius, semper in malacia est.

unde discamus oportet, ira passionem & affectum raucos compescere, ne leonis sint furiæ, id est, ut

ira acundia felle careat, & ab omni perturbatione inquiete sit immunis.

In Leuitico præcepit Deus, ut in Aaronis & filiorum oblatione, quam offerre debent Domino

die vñctionis suæ, pars decima ephi offerretur

in sacrificio sempiterno, quæ in sartagine leo frigenda erat. Quo edocemur, dum spiritus

mens in sartagine iracundiæ exarsuat, oleum caritatis & misericordiæ infundendum. Huc

loque facit quod Apostolus in Epistola ad Ephesios

Ephes. 4.

fios ait, *Sol non occidit super iracundiam vestram*. Scio, litterali sensu denotari, solem non prius debere occidere, aut diem finire, quam ira finem in animo acceperit: arctici quoque potest, mystice hic designari misericordiam & charitatem, quae sunt virtutum quodammodo soles in hoc mundo, sine quibus anima semper in tenebris agnumquam in iracundia vestra occidere debere.

Aug. lib. 18.

de civiliz.

Int: r gnomas septem sapientum, qui succin-
& Laconicis quibusdam sententijs doctrinam si-
gularem in cluserunt, vt benè notauit Augustinu
non immeritò laudari meruit illa Periandri, qui
depicto fræno dicebat, *irā cohibe*: quo aliud signi-
ficare noluit, quàm iram, instar equi indomiti
bellæ ferocientis, nonnumquam effrascere, qui
vt cohibeatur, fræno, lupatis, & capistro op-
et: atque huc Prophætæ verba torquere li-
cet, *in chamo & fræno maxillas eorum co-
stringe.*

Pieris li. 51

Rich. Brix.

tom. 2.

Pierius Valerianus & Richardus Brixius, cum
offi multarum rerum inuestigatores, aiunt veterem
iram pacatam, & bilem detumescentem denot
re volentes ingentem quercum, quæ arbor natu
durior est, oliuæ ramis intercurrentibus deping
re consueuisse: nam vt quercus animi obdurati
offirmati signum est, ita oliua pacati & sedati.
omnia porro signabant, dulcedinem veram fedati
dæ iræ rationem esse, & oliuam & quercum,
est dulcedinem, misericordiam, & clementiam
vñ cum furore, ira, bile, amore & affectibus fu
uidioribus concurrere oportere. Ipsa siquidem
ra est ad ignes & flammam animi exstinguend
aqua; ipsa est mare rubrum in quo bellatrices
Aegyptiæ submerguntur; ipsa denique diluui

est, in quo carnales concupiscentiæ & depravationes suffocantur & pereunt.

Referunt naturalium rerum auctores & inter *Pier. Valer. lib. 4.*

ceteros Pierius, malogranatorum arborem, quæ suauissimos ferre solet fructus, si fructus amarecere & siluescere cœperint, non aliter ad pristinum saporem redire posse, quàm si pini ramusculus radici eius alligetur, qui omne amaritiam & ruditatem attrahet. Vt secretum hoc naturæ proposito adaptemus, dicendum est, hominem, malogranatorum arborem esse à deo ad fructus bonos suaves producendos destinatum, atque ideo for-

esse in summi olim Pontificis veste mala granata *Exqd. 28.* pendebant. at si forsitan fructus eius nimium rudi sint & acerbiores, violenti & iram spirantes; vera eisdem dulces reddendi ratio est, pini ramum radicibus illorum apponere. At minus huiusce rei ratio videtur, quòd olim malogranatorum arbor amoris fuerit symbolum, & pinus mortis, semel enim hæc præcisa non excrescit aut pullulat. Nulla porrò melior ad animi fructibus, carnis quales odiû, ira, & affectus prauis, onustû ad læcedinem flectendum haberi potest ratio, quàm cogitationû radici mortis memoria applicetur. Hoc igitur vos cholericis utimini remedio, & iræ estê cane peius & angue execramini, furiam hanc fernalê, impetû illû brutalê, animarum perniciê undi exitiû, & rê illâ homine indignam, fugite.

Stoici, referente Augustino, eos hominis nominis & titulo asseriebant indignos, qui à prauis affectibus transuersum se agi permitterent; creduntque choleram in sapientis alicuius animi cadere non posse; rati sapientiam & sectus illos iracundiæ vehementiores si-
ul stare non posse. Quin & Aristoteles, *Lib. 9. de ci- uit.*

Sapiens
passioni-
bus caret.

Iob. 5:

Eccles. 7.

Seneca li de
ira.

Rom. 12.

S. Basil.

Ira vefania

80.

inter ipsa generosi & magnanimi viri officia ve-
lut primum recenser, irasci numquam, & iniuri-
rum omnium obliuisci. Omnes autem hoc
num spectabant, iram homine penitus indigna
ac brutis ipsis propriam esse.

Opinionem huic suffragatur sapiens ille & pa-
siones suas compescens Iob, dum ait, iram non
nisi stultorum esse, & nusquam iram, nisi in
stultitia, reperiri, *Vnum stultum*, inquit, *interfici*
iracundia, paruulum occidit inuidia. Idem & Sapi-
ens, *Nefis velox ad irascendum, quia ira in sinu stu-*
ti requiescit. Et verè ira Maniæ species est; vni-
uersa poëta, *Ira furor brevis est*. Seneca quoque lib-
de ira, nullam ad stultitiam faciliorem compe-
diotioremque viam credit, quàm per iram. C-
sententiæ subscribens Apostolus ait, *non vos in*
pos defendentes, sed date locum ira: insinuatu-
voluit, esse nobis iratum non secus atque insanu-
quamprimùm fugiendum, eique locum dandū
à qua interpretatione non longè recedens Sa-
ctus Basilius ait, *Date locum ira quasi torrenti*, qu-
obuia quæque impetu suo rapidissimo deuoluit. Pl-
to quoque interrogatus olim, quam potissi-
mum re stultos à Sapientibus dignosceret, sapi-
ter respondit, *Sapiens cum vituperatur, non iras-*
tur; cum laudatur, non extollitur. Id est, homi-
cordati ac sapientes passionibus non subsunt,
stolidi & insensati semper exæltuant, & succed-
sunt ira.

Ira profectò hominem eò deducit insanix, vt
iniurijs affectus vltionem sumere nequeat,
talionem rependere, de seipso eandem sumat.
quo tigridem animal ferocissimum imitatur
enim, referente Plinio, si catulos, qu-
carissimos habet, amiserit, re comperta raptore

mox celeri cursu pro-
lorum recuperandū
censu & rabierumen-
bus vngues, ventrem
sui ipsius tortrix &
& iracere consue-
conuerrens cum in-
Suffragium suum h-
gruperit, eo quod ne-
Hebræo legitur, et
ta. Sed vtraque versi-
& ira ferascentem fe-
bi ira, tigninum aliq-
turi.

Quo quot autem
dita & tamen maxime
re Aristoteles imp-
incendium iuxta co-
rationabilem per
nius asserit appeti-
quæ putas casum,
terior dicit ebrieta-
mas prauis affectib-
nemq; & iudicium
cedens vt demonet-
tu, inquit, quadam
tu, & dæmone mis-
locum illum pro
asferunt in manu
tem Spiritus San-
nelias, & ignom-
telligit; spinas in-
catiores.

Cæsariensis Episc-
ter ceteros Ecclesiæ

mi viri officia
quam, & inu
nes autem hoc
penitus indigna

sapiens ille & p
um ait, iram no
nam iram, nisi
m, inquit, interfi
ndia. Idem & Sa
qua ira in sua p
iz species est; v
Seneca quoque li
faciliorem com
am per iram. U
us ait, non ideo
m ira: insinua
secus atque infa
que locum dan
ongē recedens S
ra quasi torrenti
ssimo deuoluit.
n, quam pot
dignosceret, sp
raperatur, n. m
ur. Id est, homi
ibus non subsum
xeruant, & fac
deducit insaniz
sumere neque
o eamdem sumat
cessimum imit
o, si catulos, c
e comperta rapt

rox celeri cursu prosequitur; ac ubi nullam catu-
lorum recuperandorum spem esse cernit, ira suc-
censa & rabietumens in seipsam sœuire ac denti-
bus ungues, ventrem, pectora dilacerare incipit,
ui ipsius tortrix & laniatrix. Idipsum quoque
& ira facere consuevit, in proprium corpus arma
conuertens cum in alios eadem nequit stringere.
Suffragium suum huic rei addit & Iob dicens, *Ti-*
bris perijt, eo quod non haberet pradam: vel, vt ex
Hebræo legitur, *eo quod non fuerit pradam affec-*
ta. Sed vtraque versione efficere volo, iracundum
& ira ferascentem feroci tigridi non cedere, & v-
bi ira, tigris in aliquid & brutale semper repe-
iri.

Iob. 4.

Quo quot autem de ira scripsere, varia & inau-
lita & tamen maximè propria, ei nomina indidē-
te Aristoteles imprimis sanguinis accensionem &
incendium iuxta cor esse ait. Hugo de S. Victore, ir-
rationabilem perturbationem mentis. Possido-
ius asserit appetitum puniendi eum à quo te ini-
quē putas casum, Chrysostomus verò cæteris li-
terior dicit ebrietatis eam speciem esse, quæ ani-
mas prauis affectibus replet, atque inebriat, ratio-
nemq; & iudicium surripit. Quin & vlteriùs pro-
cedens vt dæmone tetriorem eam depingit, *Ebrie-*
as, inquit, *quadam est ira, re. potius ebrietate gra-*
tior, & dæmone miserabilior. De hac autem ebrieta-
e locum illum proverbiorum intelligi credo, *Spina-*
renascuntur in manu ebriosi, id est irati, per spinas
utem Spiritus Sanctus inimicitias, iniurias, con-
umelias, & ignominiam, quæ ab ira nasci solent,
intelligit; spinas in quam thamni & rubi spinis
cutiores.

Lib. 1. de a-
nima Lib. 2.
de sacram.

Hom. 21. in
Joan.

Prover. 26.

Cæsariensis Episcopus & eloquentiæ laude in-
ter ceteros Ecclesiæ Patres nobilis, Basilii, Liba-

Homil. de
ira Dei.

nij, magnique Gregorij Nazianzeni condiscipulu
ac contubernalis, mecum coincidens, irat
quamdam dæmoniaci hominis effigiem esse cor
firmat. Et benè, meo iudicio; nam reipsa & vi
quotidiano videmus easdē in corpore, cui infern
lis hæc passio imperat, violentias, conuulsione
motus, & furibundas agitationes, quæ in energu
menis apparent, exsurgere. Turpitudine enim, hor
ror & mimici illi gestus irati hominis, aded terr
biles & inepti sunt, vt plurimi, teste Seneca, vi
in speculo sui ipsius irati imagine, ita pudor
commoti sint, numquam vt deinde ab ira se fuc
rint superari. Cui subscribit & Chrysostomus di
cens, *Quod si iratus seipsum intueri possit, nulla vlti
rius indigeret admonitione, nihil enim irato turpius.*
Quàm tetras & horrendas Medusæ huius imagi
nes & emblemata sacræ nobis depingunt Litteræ
vt omnes in illius odium detestationemque exci
tent, quò eam remis velisque fugiant.

*Hom. 24. in
Ioan.*

Salomon tria esse ait; quæ terram contremisco
re faciant & quartum quid, quod omninò neque
humis sustinere; tribus prioribus relictis, quò
huius materiæ non sint, quartum esse dicit. *Ancilla
cum fuerit hæres domine sue.* Verum litterali sensu
seposito, ad allegorias confugiamus. Quando fie
putatis, ancillam dominæ locum inuadere, & in
illius hæreditatis iura inuolare? quando scilicet
bilis, cupiditas, caro, quæ iure naturali animæ
rationis ancillæ sunt, quæque ei obedire & obsequi
qui mancipiorum instar deberent, in dominam
insurgunt, throno eam deturbare, eius priuilegi
inuadere, dominium prætere conantur, atque
hoc terra sustinere, nequit, atque hoc omnes an
imæ potentias destruit & concutit, & cunctas illi
facultates ad seditionem, & discidia concitat.

Hi.

Hinc nobiscum sen
in rep. excitaram citi
parat, in Officioru
scribit: *sicut cum as
ta, nec in offor dia do
se ipso dissidens, se
partem liquida volu
rem motus sedition
solentis: nisi è passio
de in dominam insu
uersus rationem cont
& coryphæus ipsa et
neut dicens, *vs de bell
volentis vestru, qu
est è cholera, bi
ad emblemata post
Ierololymitanun
representaturus
quam in miseram
ceperat; ferream sa
pit, *Sume tibi,* inquit
nam murum ferunt
per sarraginem han
signationem defi
Deus hoc emblem
ratione suam offen
hominum iracur
que denotari dice
que dam ferrea e
in altuanti pass
aut & aduric.
Septem se Ioann
em quoque in ter
quarto autem**

zeni condiscipulo
coincens, ira
effigiem esse cor
nam re ipsa &
corpore, cui infert
tas, convulsione
tes, qui in energ
pirudo enim, ho
hominis adeo ter
est, teste Seneca
gine, ita peccat
ein de ab ira se
Christo domus
eripit, nulla vir
in irato turpis
dus huius ima
depingunt Litter
rationemque ex
ugiant.
erram contremis
od omnino neque
tribus relictis, qu
m esse dicit. An
erum literalis fe
iarius. Quando fi
cum invadere, &
re? quando scilicet
naturalis animae
e ei obedire & ob
erent, in domo
are, eius privi
dere conantur. A
que hoc omne
urit, & cunctas
licidia concitat

Hinc nobiscum sentiens M. Tullius seditionem
in rep. excitatam cum animæ bello intestino com
parat, in Officiorum enim libris quodam loco
scribit: *Sicut ciuitas in seditione non potest esse bea*
a, nec in discordia dominorum, domus: sic animus a
ipso absiders, secumque discordans nullam gustare
partem liquida voluptatis ac libera potest. Vnde au
tem motus seditionesque in animæ rep. excitari
olent; nisi è passionibus? quando nimirum ancil
le in dominam insurgunt; quando passionis ad
ersus rationem conspirant, quarum antesignanus
coryphæus ipsa est ira. Ita verò S. Iacobus in
quit dicens, *Vnde bella & lites in vobis, nisi ex con*
spicentis vestris, qua militant in membris vestris?
est cholera, bile, vindictæ appetitu. Sed
d emblemata postliminio redeamus.

in officijs.

Iacob. 4.

Ezec. 4.

Ierosolymitanum excidium Deus Ezechieli re
presentaturus simulque iram designaturus,
quam in miseram illam Iudææ metropolim con
ceperat; ferream sartagine[m] ut acciperet præce
pit, *Sume tibi, inquit, sartagine[m] ferream, & pones*
eam murum ferreum inter te & inter ciuitatē. Porro
per sartagine[m] hanc Hieronymus ingentem Dei
indignationem designatam existimat; ceterum si
deus hocce emblemata abhibuerit, ut iram & indi
nationē suam ostenderet; maiori profectò ratio
ne hominum iracundiam & inflammationem sar
tagine denotari dicendum est. nā enim ipsa sarta
gine quædam ferrea est, quæ cor & animum homi
nis, in æstuantis passionum & ultionis flamma ex
coquit & adurit.

Apoc. 16.

Septem se Ioannes vidisse refert Angelos, Se
tem quoque in teriam phialas effundentes;
quarto autem hoc modo locutus est,

Quartus

Cholera
intellectui
tenebras
effundit.

Lib. de ima.
Deor. fol.
269.

Simile.

Quartus effudit phialam suam in solem, & datum est illi astu affligere homines & igni, & astuauerunt homines astu magno, & blasphemauerunt nomen Domini. Quarta hæc phiala aliud, meo iudicio, non denotat, quam passionem cholerae, quæ in solem exonerat: nihil est enim, quod lumen rationis magis offuscet & obscurer, & intellectus solem sphaeræ citius diuellat, quam ira & vehemens haec hominum perturbatio. Angelus autem phialarum hanc effundens ipse Satan est, qui effundendo ignem in anima succendere, eamque æstuantem reddere potest, qui cerebrum calefacere, hominum animos adurere, calore suffocare, atque ita ad iniurias & blasphemias euomendas pertrahere. At ut dixi, solis deliquium in primis causatur & intellectui tenebras effundit.

Huc non inscitè faciet, quod refert Cartharius nuper quidam auctor, sed qui multa lectu & dignissima & iucundissima perscribat. Pingebant veteres Martem, vel Bellonam, vel furiam discordiz, manu gladium præferentem sed eodem viscera sua traiicientem; pedes porrò obscuram quadam & caliginosa nube inuoluti atque irreti cernebantur. nihil autem aliud hoc designat emblemate voluerunt, quam iram, furorem, bilem mucrones esse, qui letalem animo plagam inferrent; & furias illas ita hominem irretire & illaqueare consueuisse, nullam se ratione in libertatem posset asserere, aut liberiore frui aëre; nebulae autem & caligo designabant, animorum illas fauces extinguere, tenebras menti offundere, omnia quæ intrinsecus obscurare.

Agricola apes è præsepibus & fauis educturus fumum adhibere, & ignem quemdam è viridi ligno excitare solet; quem ubi apes persensere, euolant

DOMIN. V. P.

lant, & fauos delerunt. Vt hocce nostrum monem idem omnino quippe cholera excitemo firuens, efficit atque ita alueare vas spoliat.

Refert in opusculis non adeò alienum à igne per domum aliquam quaque corripientumque fumo & igni impletur & impletur, cogitare nedum reperis contingere certissimè in animo grassantemque passionem. Quis, ita interdum ratio periculo sese precipendi suppetat. Nam videatur, si Ennere velit alienissimè minare; Ego autem car fratris suo, reuerentia. Notare autem vos propriat concione, perfectioris, inducere satanellum, illum qui non in lege Ennere reum esse, minorem, quam qui in Moysi. Quasi dicitur doctrina, Pharisæi, & aliam committit;

solem, & datam
& asauerunt
erant nomen Domini
 iudicio, non
 e, quæ in solem
 umen rationis in
 tellectus solem
 ra & vehemens ho
 us autem phala
 qui effundendo
 q; æliuantem re
 facere, homine
 flocare, atque
 omendas perra
 in primis causari

Refert in opusculis Plutarchus similitudinem
 non adeò alienum à proposito, de quo agimus:
 ne per domum aliquam grassante & omnia cir
 cumquaque corripiente, qui interius latet, ita ple
 umque fumo & ignitis exhalationibus circum
 pletur & impletur, rationem ut effugij nequeat
 gitare, nedum reperire. Idem sæpenumerò no
 is contingere certissimum est, ut nimirum cho
 ra in animo grassante, & fumosarum æliuan
 umque passionum flammis intrinsecus sæuienti
 is, ita interdum circum impediamur, nulla ve
 tio periculo sese expediendi, & è ruina se pro
 piendi suppetat. Nemini igitur nouum aut mi
 n videatur, si Euangelium nos ab hac Megæra
 gere velit alienissimos, & procul à mente iram
 minare; *Ego autem dico vobis, quia omnis qui ira
 tur fratri suo, reus erit iudicio.*

Notare autem vos velim, quando quidem ad finē
 in properat concio, summum illum magistrum
 itatis, perfectiorem quàm Iudæorum erat iu
 iam inducere satagentem, efficere & proba
 uelle, illum qui non nisi voluntate sua alicui ne
 in infert; in lege Evangelica, non minoris cri
 minis reum esse, minorem castigationem prome
 ri, quàm qui in Musica re ipsa cuiquam vitam
 e puidet. Quasi dicere voluisset, vestra cōsuetudo
 doctrina, Pharisei, morti adiudicat eum, qui ho
 cidium committit; equidē verò & illum, qui &
 irasci-

Quomo-
do ira hic
accipiat

Quid *Raca*
significet.

Tria tri-
bunalia a-
pud he-
braeos,

irascitur fratri suo. Vos actionem intencatis, in
que iudicium trahitis eum, qui fratri *Raca* dice-
rit; eundem illum hoc nomine condemno, & vir-
culis infernalibus mancipio. Simul hic etiam ne-
tandum venit per iram, Dominum non intelligi
re omnem vindictæ appetitum; ut illam diffiniat
re Philosophi, verum illam tantummodò quæ a
homicidium viam parat.

Obiter quoque hic obseruandum, ob varias ver-
Raca notiones significationesque, magnam inter Pa-
tres ac doctores in hoc explicando esse discrepan-
tiam. S. Ioannes Chrysost. vocabulum quoddam esse
se ait, contemptum includens, quasi dicas contem-
tum Tu. Augustinus verò interiectione irati, & ac-
centum quemdam indignantis. Hieronymus fil-
persuadet, vocem Hebræam esse; quasi dicas, Ve-
cors, vesane, mente & cerebro destitute. Doctissi-
mus Maldonatus in hunc locum comētatus, vero sim-
lius credit, verbum Chaldaicum vel Syriacum esse
à radice hebraica *Rik*, quæ hominem leuicul-
& inconstantem designat, descendens: unde faci-
ut *Raca* à Thalmudistis capiat pro emota menti
homine, cerebro destituto & qui iudicio careat.

Quartò notes hic etiam oportet verba illa, *re-*
erit iudicio, tantumdem valere, ac si dicas; Poena
mortis afficiendus est: eo quod iudicium eo loco
pro condemnatione accipiat. quod ut melius in-
telligatis, hic mente repetendum est, quod è libri
Thalmudicis, & traditionibus Rabinorum con-
stat, tria apud Iudæos fuisse tribunalia; tria iurisdi-
ctionis. & tria iustitiæ genera. in primo triumui-
iudicabāt, Hebraicè *Mischpat*, Latine *Iudicio* dice-
in quo de leuibus & parui momenti negotijs discer-
prabatur. Secundū confessus quidam erat præsidia-
lis, viginti tribus constans iudicibus, in quo causæ
maioris momenti tractabantur, Hebraicè *San-*

drin, Græce *videtur*
pellatur. Tertium
mentum erat, septuag-
rpus ac ludicibus, m-
maximis & grauissi-
bello, Pseudoproph-
disque tum ad reip.
remoniarum sacror-
dicebatur *Magnus*
ac Parlamentum reg-
ad mortem reor con-
uor apud Iudæos fuen-
et crucifixio, decoll-
am, horum singulis t-
na supplicia conde-
quod in primo rei no-
tiora supplicia conde-
fert, homicidas t-
tem iniurios & con-
icio, id est morte &
Eia igitur Christi-
lica contendamus,
aristiaico, Synagoga
nam aspiemus, i-
ora tū interiora e-
ores quā homicidi-
& infidos illos sur-
consiliū sequentes, i-
permittamus, i-
tribus transuersis
regum hoc Sen-
admodum, inqu-
ant. quādo tēpo-
perpetas imminet
tuti delitescunt:

rin, Grace *συμβουλιον*, Latinè *Conseſſus*, ap-
 pellatur. Tertium ſupremum quoddam Parla-
 mentum erat, ſeptuaginta duobus conſtans aſſeſſo-
 rus ac Iudicibus, magni nominis viris, in quo de
 maximis & grauiffimis rebus agebatur de pace,
 bello, Pſeudoprophetis, de ſummo ſacerdotio, a-
 iſque tum ad reip. ſtatum ac regimē, tum ad ce-
 moniarum ſacrorumq; ordinem ſpectantibus, &
 dicebatur *Magnum ſynodion*, quaſi dicas conſilium
 Parliamentum regium: horum tamen ſingula
 mortem reos condemnare poterant, & cū qua-
 ſi apud Iudæos fuerint ſupplicia capitalia, ſcili-
 cit crucifixio, decollatio, lapidatio, viuicombu-
 ſtio, horum ſingulis tribunalibus fas erat ad præ-
 dicta ſupplicia condemnare: hoc tamē discrimine,
 quod in primo rei non niſi ad minora ex his & le-
 uiora ſupplicia condemnarentur. Vnde Dominus
 ſeruat, homicidas tū reipſa tum etiam voluntate,
 iniuriis & contumelioſos, & iracundos, iu-
 ſticiæ, id eſt morte & poena capitali dignos eſſe.
 Eia igitur Chriſtiani, ad hanc perfectionē Euan-
 gelicā contendamus, nō iā ampliùs more viuamus
 ſariſaico, Synagogæ merita trāſcēdamus, ad verā
 iuſtitiam aſpiremus, iuſtitiam inquam, quæ tum ex-
 teriora tū interiora cōplectitur, quæ nō min⁹ irā ac
 furorē quā homicidia execratur quā tetrā hāc pe-
 ſtē, & inſidos illos furores fugiamus, Regij Prophe-
 tæ conſiliū ſequētes, *Deſine ab ira, & derelinque ſu-*
perbum permittamus, obſecro, nos à violentis hiſce *Psalm. 38.*
 tribus tranſuerſum rapi, ſed inſculpamus ani-
 mæ egregium hoc Senecę Philoſophi documentū,
 ſic admodum, inquit, nautæ tum verba in ven-
 tibus laxant, quādo tēporis inuitat ſerenitas; & quā-
 do tempeſtas imminet, ne portu quidem exeunt,
 tuti deliteſcunt: ita quoque vnusquiſque
 in

in mundi huius mari velificans, rideat, ne dum passionum tempestates in anima exsurgere incipiat in plenum se mare coniiciat, ne vociferetur, effrascatur, in indignationis plenos clamores prorumpat, sed patientiæ anchora solidetur. Ita se fecit testatur vates regius, *Turbatus sum & non sum curus.*

Psalm. 76.

Quid Athenodorus Augusto sualerit, iram ut vinceret.

Hist. tripart.

lib. 9. c. 30.

Lib. 4. quæst.

Tusc.

Venit mihi hic in mentem præclari documentum quod referente Plutarcho, Imp. Romanorum Augusti olim ad iram superandam & exterminandam, de Philosophorum sui sæculi Deus Athenodorus; nimirum iratus, non prius quidquam aut diceret aut ageret, quam Alphabeti Græci ordine recitasset elementa. Sciebat quippe, iram feruidam querere imperium esse, qui rationem violenter abripiat, & bita quadam animos vi in præceptra trahat; atque tempus intellectum illuminarit & rationis vis non nihil elucidarit, subitus ille impetus maturus scit, reflectere incipit, & animus à furia illa liberatur. Eodem etiam respexit magnus Ecclesiæ doctor Ambrosius, quando Imp. Theodosio in ipso pronò poenitentiam iniunxit, non prius aliquem morti adiudicatum ad supplicium trahere, quàm triceni à lata sententia elapsi essent dies: quod lege dein Imperator sancivit, atque inter decem sua voluit referri.

Architas Tarentinus, ut in Tusculanis tradidit Tullius, cum in seruos insolentes, liberiusque ageres, pro domini iure liberè & grauiter potuisset nimaduerrere, sed ira commotus esset; ita in iram illum repressit, atque vindictæ appetitum intra rationis limites continuit, ut illo eos temperare punire noluerit, sed dixisse ei suffecerit, *fortis es, quia irasceris vobis.* Edocere hoc exemplo nos præclarus ille Philosophus voluit, subito

los iracundia impetu passionibus, non vero dominari. Hoc equidem illi, quod Iosepho ab egypto abeuntibus dicitur. Hoc menti vel licet interea dum in pitis, ira vobis impugnetis. Atque hoc est, quod Deus, amator pacis, suppliciter contemnit. Hoc obsecro, nolite prouidentis, finis in afflictionibus inexpugnabilibus. Atque hæc vera est ad maiorem iustitiam referendam offerebant, te colebant, linguam adabant, atque coram meliorem maiorem. I & linguam ardore animi desiderant. Blati, neque nunc in miniculo gratiam gloriam inus nos compotulius cunct.

os iracundiæ imperus esse refrenandos, hominēq;
passionibus, non verò homini passiones, debere
ominari. Hoc sequimini velim Auditores, man-
ati illius, quod Ioseph Patriarcha fratribus Aeg-
ypto abeuntibus dedit, memores, *Ne irascimini*
viam. Hoc menti vestræ infixum optem, & ne sci-
cet interea dum in vitæ huius tramite viam car-
itis, ira vobis imperet, sed omni loco & tempore
eundem expugnetis, & compescatis.

Gen. 45.

Atque hoc est, quod à te, summe & clementissi-
me Deus, amator pacis & non belli, hodie vnani-
tes suppliciter contendimus, quod à te postula-
mus: Hoc obsecro, nobis concede, vt nimirum in
uersis prudenter, in prosperis nos moderatè ge-
mus, simus in afflictionibus constantes, in tenta-
tionibus inexpugnabiles, in iracundia languidi.
que hæc vera est ad cælum & ad perfectionem
v. hæc ad maiorem quàm Phariseorum erat, per-
gendi iustitiam ratio: illi namque non nisi ex-
nam offerebant, & exteriori quadam apparen-
te colebant; linguam tibi dicabant, (nam ore
laudabant,) at cor mundo; solam enim vanam
rupabantur gloriā. Nos verò, Deus clementissi-
me, meliorem maioremq; iustitiam consecretantes,
simul & linguam offerimus & magno tibi af-
ectu atque ardore animi, & ex totis viribus & me-
obsequi desideramus. Nostra igitur desideria,
a, oblationesque nostras benignus admittè, ho-
ut vt adminiculò gratiam tuam hoc in mundo &
in altero gloriā impetrare mereamur, cu-
ius nos compotes reddant Pater, Fi-
lius cum Spiritu Sancto
Amen.

DOMINICA

SEXTA

POST PENTECOSTEN.

Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustent me. Marc. 8.

FIGURA.

Exod. 10.

Postquam magnus ille Deus Hebræorum populum Aegypto eduxisset, inq; vastam solitudinem perduxisset, non prius manna cælestis illis pluit, quam farina quam secum asportauerat defecisset; at quamprimum panis illi secundarius defecit, cælestem illis subito angelorum ministerio, non sine miraculo, parauit. Idem omnino in hoc Euangelio cernere licet: Turbæ siquidem, quatuor hominum millibus constantes, postquam relictis domibus Christum secutæ essent per desertam & montanam, non nisi tertia post die, qua conuictus, quem asportauerunt, defecit, à Christo mirabiliter refectæ sunt. Vult quippe Deus, prius mundi provisionem deficere, quam providentiam eius suam mensa reficiat: quæ quamprimum ut deficiat, conuiuia illis parat, miracula producit, toto eas splendore ac magnificentia excipiens, septem fragmentorum cophini, ô miraculum! persuerint. hunc apparatus ut vobis hodie in thedræ mensa apparemus, Spiritum sanctum, gratia nobis sua opituletur. & gloriosam vineam Dei parat, quæ patrocinetur, inuocemus, circo vno eam salutemus animo, dicentes,

A V E M A R I A.

Ea omnium scholasticorum est ac fuit semper

DOMIN. VI.

opinio, Auditores, vis omnia excellenti infinitè; & æquidignitate non exuperum exteriorum am & denignitatem locum occupare, tunc autem porrigi illius doctoris, mis canentis, suauitones eius super omnia luit, in diuinitatis miribura generalia, cordia & iustitia, quibus, æqualia quocumque redemptionis operamittit, & caput extinguit in monte, opus quam mundum creatur. Duplicem loci ille generat; primus, quæ opera eius; id est, quæ exercet, ipsa imitatur, sapientiam deferit. Viuit in cœlis apud inferos, nec ut peccata remittat, quia præpositum includit, quod est, ac si vult, mundus ipse operatur, efficitur seruus Dei excellens Paulus princeps

DOMIN. VI. POST. PENTECOST. 179

opinio, Auditores, inter diuina attributa, quam- Inter diuina attributa
nis omnia ex essentia & naturæ iure æqualia sunt na attributa
infinitè; & æqualiter infinita, & vnum aliud ta excellit
dignitate non excellat, effectorum tamen & o misericor-
perum exteriorum respectu habito; misericordi- dia.
am & benignitatem principem sibi non immerito
locum occupare, ac ceteris antecellere. Inni-
tuntur autem potissimum opinioni & verbis ma-
gni illius doctoris, vatis, ac regis Dauid, in Psal-
mis canentis, *suauis Dominus vniuersis, & misera-*
ationes eius super omnia opera eius. Id est, Quatuor *Psalm. 144.*
sunt, in diuinitatis septo & vt ita dicam ambitu
attributa generalia, Potentia, sapientia, miseri-
cordia & iustitia, quæ in quantum Deo essentia-
lia sunt, æqualia quoque sunt penitus ac paria, sed
in redemptionis opere misericordia præ ceteris
mituit, & caput extulit altius, maius enim, ex Au-
ustini monte, *opus fuit, genus humanum iustificare*
etiam mundum creare.

Duplicem loci illius Psalmistæ sensum norat *In Iohannem,*
Genebrardus; primum, *miserationes eius super om-*
nia opera eius; id est, *erga omnia opera sua miseri-*
cordiam exercet, ipsa siquidem potentiam semper Genebrardus
omitatur, sapientiam dirigit, nec iustitiam vni- di exposi-
quam deserit. Viuit in celo, viuit & in terra, do- tio.
minatur apud inferos, damnati enim citra condi-
nium, nec vt peccata promeruerant, puniuntur.
secundum quia præpositio *super* comparationem
plurimum includit, hinc *super omnia opera eius,*
antundem est, ac si dicās, *Miserationes eius sunt*
maiores cunctis ipsius operibus: vt rouis autem expo-
as modo, efficitur semper, misericordia reliquis
tributis Dei excellere, & eminere. Hinc A-
postolus Paulus principum Theologus, ac
ecologorum princeps ac caput, diuorum
MM a nomi.

2. Cor. 7.

Psalm. 58.

Deus diues
in miseri-
cordia.

Ephes. 2.

Dei pro-
prium mi-
sericordi-
e esse.

nominum seriem examinans, & proprietatum De-
nomenclaturam tenens, illum patrem misericor-
diarum, nomine omnium dignissimo, & titulo quo
in diuinitatem nullum aut nobilius aut eminen-
tius, appellare non dubitauit; *Pater misericordiarum, & Deus totius*, inquit, *consolationis*. Nam
Rex qui pluribus imperat regnis & Toparcha, qui
plurimorum locorum habet dominium, nomen
dignissimo & nobilissimo mutuari solent: ita quoque
que Deus omnipotens & supremus ille Monarcha,
qui tot præclaros titulos habet, hunc vnum pluri-
mi æstimare solet & ceteris antepone, *Pater mi-
sericordiarum & Deus totius consolationis*. Quin & ipse
dici amat misericordia, & hoc ipsum nomine pro-
prium psalmes compellauit, *Deus meus, misericordia mea*: quasi dicere voluisset, Tu es, ô Deus meus, An-
gelorum potentia, mundi sapientia, damnatorum
iustitia; sed solum es misericordia.

Idem Apostolus Dei magnificentiam, potentiam,
diuitias aliaque bona immobilia & attributa, quæ
in diuina Essentia reperire est, recensens & exan-
nans, vno fasce velut omnia complexus, Deum
primis diuitem & opulentum misericordia de-
scribit, *Deus autem*, inquit, *qui diues est in miseri-
cordia*. Perinde ac si diceret, Pauper quodammodo
in potentia, sapientia, iustitia, dici posset Deus
misericordie illius thesauros consideremus. Ad
aleo vniuersus Ecclesiæ cœtus, maiestatem Dei
exaggerans, non nisi misericordie nomine eum
prædicat. quam ita illi propriam & essentialem
se ait, vt ipsa nec sine Deo misericordia, nec Deus
sine misericordia esse posset, *Deus cui proprium
est ardere, plantarum vegetari, animalium sentire,
hominis ratione uti, Angelorum intelligere &*

DOMIN. V

gnoscere; ita tibi
parcere, indulgere
primum proprium
quarro modo.

Vidit olim Ioan-
throno similem
gemmarum pluri-
mum, teste Plinio
illa, rene, igneus & a-
Huc Dei gessisse in-
gemmis similis app-
rationes solent, & o-
brosus Ansbertus
quam Christum inte-
diuinitatem, per
eram illius humani-
guine rubricantem
Rupertus, per Iasp-
diluvium aquarum
iam præterijt, desig-
verò, ignei & flamm-
mundi terminum ex-
victore Iaspide cele-
stiam, per sardonio-
alernale; atque ide-
larem adpingi, quæ
vire alluciat, repræ-
sentorum atrocitat-
allena, & propo-
nunt opinio, quæ
tributa illius p-
petiam ardentem
et viridis, (qui s-
cedia hic signari a-
diuinitatis colo-
aprimis emicare.

proprietatum Dei
atrem misericor
diano, & titulo quo
dus aut eminens
ater misericordia
s. Atoms. Nam vi
s. & Toparcha, qu
minium, nomen
ari iocundit qu
us hie Monarcha
hunc vnum pluri
epone, Pater mi
sericordis. Quin & ip
pium nomine pri
mum; misericordia
s, o Deus meus, i
entia, damnatoru
ricordia.
centiam, potentia
lia & attributa, qu
recensens & exalta
complexus, Deum in
in misericordia est
qui dicitur esse in
super quodam mod
dici nosse Deus
consideremus. At
s, maiestatem Dei
dix nomine eum
am & essentialem
ricordia, nec De
Deus cui proprium
am ut ignis propri
animalium sent
orū intelligere & c
gnosce

gnosce; ita tibi omnipotens & sempiterna Deus,
parcere, indulgere & misericordiam facere pro
prium; proprium inquam, ut Philosophi dicunt,
quarto modo.

Vidit olim Ioannes in Apocalypsi sedentem in
throno similem iaspidi & sardini. Porro duæ illæ ^{Apoc. 4.}
gemmæ plurimi à gemmarijs fieri solent, quarum
illa, teste Plinio viridis; sardonix verò, eodē refe
rente, igneus & ad flammā quā proximē accedēs ^{Plin. lib. 39.}
Hūc Dei gessisse imaginē dico. sed cur duabus hisce ^{c. 7. & 8.}
gemmis similis apparere voluerit, plures assignari
rationes solent, & omnes præclaræ. Inprimis Am
brosius Ansbertus per sedentem hunc non alium ^{Varia loci}
quā Christum intelligit, per viridem Iaspidem ^{apocaly}
diuinitatem, per sardonychem rubicundum sa
cræ illius humanitatem, effuso in passione san
guine rubricantem. 2. Augustinus, Beda Primasius,
Rupertus, per Iaspidem, coloris marini & diluti, ^{psicos ex}
diluium aquarum inundationem generalem, quæ ^{positiones}
iam præterijt, designari credunt; per sardonychem
verò, ignei & flammei, diluiū ignis, quod circa
mundi terminum expectamus. 3. Richardus de S.
Victore Iaspide cælestem denotari existimat glo
riam, per sardonychem flammam & incendium
infernale; atque ideò Christo duplicem hunc co
lorem adpingi, quò electos gloriæ sempiternæ
viore alliciat, reprobatos verò æternorum sup
pliciorum atrocitate terreat. At omnium proba
bilissima, & proposito conuenientissima mihi illa
videtur opinio, quæ Deum & duobus illis colori
bus attributa illius præclarissima, sardoniche nē
pe iustitiam ardentem & æstuantem, Iaspide verò
coloris viridis, (qui spei proprius) misericordiā &
clemētiā hic signari affirmat: ut hinc efficiamus,
inter diuinitatis colores & insignia, misericordiā
in primis emicare.

Ezech. 1.
Visio Eze-
chielis
exponitur.

Iacob. 2.

Apoc. 1.

**Visio Io-
annis mo-
raliter ex-
posita.**

Eandem, credo, ob rationem Deus se Ezechiel monstravit, in figura hominis, supernè electo & succino festucas attrahere solito, vestiti, inferni verò igne, qui deuorat & cōsumit omnia. Hoc quidem in signum iustitiæ, illo vero velut misericordiæ symbolo. Electrum porrò supernè, ignis, verò infernè conspiciebatur; quod misericordia in Deo attributis primum & supremum occupare locum soleat. Sensit hoc ipsum & Iacobus Apostolus, *Misericordia, inquit, super exaltat iudicium.* cū veni loca, ex naturæ præscripto iuxta meritorum proportionem & magnitudinem, & dignitatem rerū dari soleant; & cū misericordia super exaltet iudicium; directè sequitur, *in modo & figura, ea & nobilio: em esse ac digniorem.*

Video quā etiam in Apocalypseos limine, alii hominē inter septē candelabra aurea cōstitutū, cuius caput & crines instar niuis candescerent, oculi verò flammarū instar scintillarēt; zona quoq; aurea ad mamillas cinctū, *Et in medio septē candelabrorū aureorū simile filio hominis, vestitu ped. re & præcinctum ad mamillas Zona aurea.* Relictis quæ ad præpositū non spectant, mamillarū figurā & aspectū primis examinabo: quibus, ex omnium Patrum sententia, misericordiam & iustitiā Dei denotā existimo, sed ut sinistra mamilla iustitiā, dextra verò misericordiā exprimat; atq; ut inter manus dextra sinistra dignior est & excellentior; ita quoq; inter diuina attributa, misericordia vnica ceteris antecellit. Duo porrò hæc attributa eiusdem sit qualitatis in Deo, quoniā in singulis illius operibus iustitiā & misericordia semper relucet, ut eū olim Theologorum flos obseruauit D. Thomas, quod & vates regius cōfirmavit, *vnuerse viæ quæ sunt misericordia & veritas.* Ceterum duabus his

D. Thom. 1.

2. 2. art. 4.

DOMIN. V.

mamillis Deus inservat, modò lacte dō ablatus iam post lactilicet cōstigationum proprietate Canicorum spiras dilecti sui quas & pulchritudinem pbera tu a vino, & est, iustitiā & misericordia superant solacium. recordiæ, verus animarum terrarum orbem gressum patris iustitiæ misericordiam demonstrat filiorum, v. i. exten- nam ipse cognouit si- quānam pulvis sumi manifestus magni cordiæ Diuine intus prouidus, sapiens, c. Evangelium adeam tum ad oculum depi- prima. Iser, n. c. b. uatus d. se pulu ait: tum reuerā thema, eandem loquar, p- tiorā. deinde mir- incipio igitur, t- ter turbas sese a- te comitantes, con- ra deficere, Ap- p- tam, quia- et, nec habent, quo- uis, deficient in

DOMIN. VI. POST. PENTECOS. 183

mamillis Deus instar nutricij suos nutrit & con-
servat, modò lacte misericordiæ eos pascens, mo-
dò ablactatos iam aceto iustitiæ refocillans;
post lac scilicet consolationum, acrimoniam ca-
stigationum propinando.

Canticorum sponsa huc respiciens, inter cete-
ras dilecti sui qualitates, vberum eius bonitatem
& pulchritudinem decantat, *Meliora sunt*, inquit,
vbera tuavino, & fragrantiora nascentis optimis, id
est, Iustitia & misericordia tua omne humanum
superant solatium. Hoc lacte & potissimum mise-
ricordiæ, verus animarum sponsus Deus, vniuer-
sum terrarum orbem nutrit & lactat, nam beni-
gnissimi patris instar maximam erga omnes mi-
sericordiam demonstrat, & *Quomodo miseretur pa-*
ter filiorum, *miseretur est Dominus timentibus se: quo-*
niam ipse cognovit figmentum nostrum, recordatus est,
quoniam pulvis sumus. Si verò etiam evidentius ac
manifestius magnitudinem ac dignitatem miseri-
cordiæ Divinæ intueri desideratis, quamque Deus
providus, sapiens, clemens erga suos sese declaret,
Euangelium adeamus hodiernum, quod luculen-
tum ad oculam depromet exemplum; *Cum turba*
plurima esset, nec haberent quod manducarent, con-
vocatus discipulus ait illis, Misereor super turbam. Egre-
gium reuerà thema, & vt vestro cum emolumento
de eodem loquar, primò Evangelicam prosequar
historiā, deinde miraculi magnitudinē exponam.

Principio igitur, Marcus refert, Dominum, cum Euangelij
videfet turbas sese ad verbum diuinum percipien-
tes, dum comitantes, commeatus penuria laborare, &
in via deficere, Apostolis dixisse, *Misereor su-*
per turbam, quia ecce iam triduo sustinent
me, nec habent, quod manducant, & si dimiserò eos
ieiunos, deficiunt in via; quidam enim ex eis

de longè venerunt. cui discipuli; Vnde illos. *Quis poterit hic saturare panibus in solitudine?*

Duo hic notanda sese in limine offerunt; in primis ipsa misericordia & prouidentia Dei erga omnes qui illum sequuntur & fidele obsequium præstant; deinde ipsa tolerantia ac perseuerantia turbarum, quæ vitæ necessarijs destituta, rerum angustia laborantes, vitæque nullam habere rationem visæ, Christum in vasta solitudine & per montes & confragosa sequuntur. Audite primum, *Miserere super turbam. ô misericordiam singularem! prouidentiam semper vigilem.*

Dei Clau-
es.

Deut. 28.

Psal. 115.

Gen. 30.

Ezech. 37.

Apoc. 1.

Paraphrastes Chaldaus, & veteres Rabini scripsere, quatuor Deum esse Zona gestare clauas, quibus & seras intricatissimas & difficillimas aperiret. prima clauis pluuiæ est, quæ cælos aperuit, vnde, *aperiet Dominus thesaurum suum optimum, celum, ut tribuat pluuiam terræ tuæ in tempore suo.* Altera, prouidentia de creaturis, earumque educationis, hinc, *Aperis tu manum tuam, & implebis omnia animal benedictione.* Tertia, generationis, quæ et naturæ adyta referat, & ventris sterilitatem rematur & tollit, ut de Rachele in Genesi *Recordatur quoque Dominus Rachele, exaudiuit eam & aperuit vuluam eius.* Quarta & postrema ingens illa clauis resurrectionis est quæ tumulos aperit, & portæ mortis perfringit. hinc Ezechiel *ecce ego aperiam tumulos vestros.* In huius rei signum, ille qui Ioannem in 1. Apocal. cap. apparuit, ait, *Noli timere, & sum primus & nouissimus, & viuus, & mortuus: & ecce sum viuens in secula seculorum; & habeo clauas mortis & inferi.* Cæterum harum clauium pulcherrimâ & fortissimâ, ipseus est prouidentia.

uiz, videte qualem vitam faciat, horum, plurimum quæ ipsa est clauis illa reperiuntur, horum vniuersum nutrit & examiniat Psalmi expectant, ut des illi colligant; aperientur boni ate.

Quando Myltica tor, quam Iacob sonitum cælum tangit, symbolum illam esset, quæ vno peccato prouidentia namque regit & moderatur. Ego & sapientia, fortiter & disponit omnia, quibus creaturæ, & irracionales illi. Quia sancta illa & cuncta omnia, & ad omnia prouidentia insecta & ceteræ prouidentia gladio Claro, oues cubantes, tempore, & tempe, tamen à tempe diuina ea toto illo tempore compescat, vnde & quindecim prouidentia valeant perinsigne diuina

de illos, *Qui po-
dine?*

ne offerunt in pri-
etia Dei erga om-
e obsequium prae-
perauerant tur-
tuta rerum angu-
habere rationem
ne & per inoran-
te primum, *Misere-
m singularem?*

teret Rabi scri-
e clares, qui
difficillimas ap-
qua ex os aperit
suum optimum, se-
ua in tempore su-
is, eorumq; educa-
am, & impies omni-
erationis, qua etia
ris veritatem in
Genesi Recor. datur
vint eam & aperit
ingens illa clauis
aperit. & porta
el ecce ego aperit
nam ille qui Ioan-
te, *Noli timere,*
itus, & mortuus
lorum; & habet
um harum clauis
ipsum est prouiden-

DOMIN. VI. POST PENTECOST. 185

tia, videte qualem hodie in deserto hoc aper-
tiram faciat, quando nimirum septem pani-
bus, plusquam quatuor hominum satiat millia. I-
psa est clavis illa regia, quæ cuncta peruat, quæ
penum aperit, horrea & reconditoria referat, &
vniuersum nutrit mundum, Quam prouidentiam
examinans Psalmographus exclamat, *Omnia à te*
expectant, vt des illis escam in tempore; dante te illis,
colligent; aperiente te manum tuam, omnia imple-
buntur bonitate.

Psal. 103.

Quando Mysticam illam scalam penitus intu-
eor, quam Iacob somnians vidit, cuius pedes terræ,
eacumen cælum tangebant; Diuinæ prouidentia
symbolum illam esse statuo; scalam illam prodi-
giosam, quæ vno pede cælum, altero terram ferit;
prouidentia namque cælestia simul & terrestria
regit & moderatur. Latera porrò scalæ, sunt forti-
tudo & sapientia, quia *attingit à fine vsque ad finem*
fortiter & disponit omnia suauiter. Gradus, diuersæ
sunt, quibus creaturarum diuersitatem, rationales
hæc, irrationales illa, regit & gubernat rationes.
Quia sancta illa & admirabilis prouidentia re-
picit omnia, & ad omnia sese extendit, ad mini-
ma etiam insecta & animalcula. Qualis enim Dei
apparet prouidentia erga Alcyones? hæc namq; te-
te Isidoro Claro, oues media hieme in littore ma-
is incubantes, tempore inquam, quo mare vt plu-
rimum, sæuire & tempestatibus agitari consuevit;
nullum tamen à tempestate periculum metuunt:
ita namque diuina eas prouidentia tuetur ac pro-
tegit, vt toto illo tempore tempestatibus imperet,
fluctus compescat, vndis silentium & quietem in-
dicat, & quindecim diebus vt oua excludere, &
nullos educare valeant, malaciam inducit. Annon
hoc perinsigne diuinæ prouidentia argumentum?

Genes. 28.

Prouiden-
tia Dei sca-
læ Iacob
collata.
Sap. 1.

Isidor. Clar.
tom. 1. Orat.
50.

In hexaem
hom. 8.

Lib. 21. hist.
cap. 15.

Psal. 36.

Psal. 14.

Aliud non inferius refert magnus Basilius, sed et aliquoties, haud procul à monte Cassio tantum locustarum vis ingruere, ut agros vastare, & facti perniciem inferre dicantur; sed eodem quoque tempore avis quoddam genus aduersus pestem illarum locustarum emitti solet, seleucis appellatum nunc a voracissimum, quod locustas infestat, & exiguo temporis spatio agri hacce peste liberetur. O prouidentiam singularem!

Eodem quoque spectat quod Olaus Magnus à historia scribit Septentrionalis nam quoniam tam vehemens & penetrabile Borealiū regionum, quod procul à sole distent, frigus est, & tempestates frequentiores, ventorum furia elatior; hinc arbores altius excrescere, aut ramos laxiores & latiores emittere nequeunt. Magnū hoc procul dubium & dispendium ædificatoriis, ligno destitutis afferret, nisi diuina prouidentia alia succurrisset ratione: arborum quippe locum in ædificiis suppleunt spinæ & ossa piscium, tam vasta & longa, ut laxis etiam & patentibus ædibus lignorum acrobium loco sint. Magna hæc prouidentia diuinæ indicia: verum ne longius euagemur ipsum quod per manus habemus; Iogē mihi videtur mirabile. Mirabile sane est, in deserto, in quo præter saxa & petras nihil crescere solet, quatuor hominum milia, tam lautè & amplè septem accipi panibus, & præter reliquiarum ablatis sint cophini. Præter hæc prouidentiam perpendens & examinans Psalmographus, magna cum confidentia ait, *Nonquam vidi iustum derelictum. nec semen eius querens panem*: item alibi, *Vniuersi qui sustinent te fideliter tibi ad finem vsque seruient. Io. non confundentur*, aut spe excident. Ad verba autem Evangelij visus est alludere, quæ sunt, *Miserere super eos*

DOMIN. V

bam, quia ecce iam
verbum sustinere
Iob cap. 17. & sustinere
Psal. 14. Et te sustinere
et in Dominum ip
sustinuit animam meam
tem sustinuerit in finem
seiner, perseverant
facto Matthæus,
triduo si sument me
uerant mecum. Olaus
plurimos nos illa co
rationes varias sug
Considera inprin
Deum curam gerere
lis exhibere, qui
cum difficultate &
Ambrosius, qui ita
calefit, inquit, C
quibus impartitur
te vel saculi dignitat
Christum querent
in Evangelio dixit
in tentationibus
Iogo dispono vobis
iugum.
Deinde cogites
Custum in dese
re, qui relictis
Iogando ipso, quo
solitudine, in
alleg; iuterins
centa; delect
genera experiri
obedientiâ,

gnus Basilii, s
onte Cassio tam
ps visitare, & sup
eo tam quoc; tem
riliu perem iham
cansape: larum na
illas inlestratur, v
ecce pere liberi
r!
Olaus Magnus in
nam quoniam tam
elliam regionum
use. & tepellat
elationes: hinc as
os laxiores & la
ti noc procul iux
atur, s. ligno defen
entia a latrecu
e locum in edificu
tam vasta & longi
bus lignoru acti
uidetur diuina
ur: ipsum quod p
videtur mirabili
n quo prater saxa
atuor hominu m
accipi panibus.
re copiani. pze
ndens & examini
confidentia a r
ne sum. ruz qu
quid am sumant
quoniam lo. non
d verba autem p
nt, Misereor i-pe
la

lam, quia ecce iam tri duo sustinent me. Quo loco
verbum *sustineri*, pro perseverare accipitur, vt & *Iob. 7.*
Iob cap. 17. Si sustinueris, et firmus domus mea est. &
Psal. 24. Et te sustinuit tota die & alio, sustinuites *Psal. 24.*
autem Dominum ipsi hereditabunt terram. item alio, *Psal. 36.*
sustinuit anima mea in verbo eius. & *Marc. 13. Qui au-* *Psal. 129.*
tem sustinuerit in finem: quibus omnibus locis, *Marc. 13.*
finire, perseverare vsque ad finem, denotat. Et de
facto, Matthæus, quo loco Marcus ait, *Quia iam*
triduo si finient me, scribit, *Quia iam triduo perse-*
uerant mecum. O summam misericordiam! Sed
plurimos nos illa conceptus edocebit, & confide-
rationes varias suggeret,

Considera inprimis anima mea, singularem 1. Confide-
Deum curam gerere eorum, & misericordem se il- ratio.
lis exhibere, qui Iesum per desertum & magna
cum difficultate & sudore sequuntur. Præit nobis
Ambrosius, qui ita hoc quodam asserit loco, *Gratia* *Ambros. lib.*
caelestis, inquit, *Christus impatiatur alimentum, sed* *6. in Luc.*
quibus impatiatur adverte, non otiosis, non in ciuita- *cap. 37.*
te vel saculi dignitate residentibus, sed inter deserta
Christum querentibus. Christus quoque postquam
in Evangelio dixisset, *Vos estis qui permansistis me-*
cum in tentationibus meis; quamprimum subnectit,
Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus,
regnum.

Deinde cogites tecum, illos, qui domos suas 2. Confide-
Christum in dese: to secuturi relinquunt, Religio- dictatio.
sese, qui relictis facultatibus, amicis, parëtibz
& mundo ipso, quo Christum sequantur in vitæ mo-
nasticæ solitudine, infinita quadâ dulcedine pascun-
tur, milleq; intrinsecus voluptatibus perfundun-
tur, sexcentaq; delectamentorû, gaudiorum & le-
titie genera experiuntur. Sequuntur autem triduo,
id est, obedientiâ, paupertate & castitate, quæ
sunt

sunt tria essentialia vota vitæ monasticæ. *Tridue* inquam, id est fide, spe, caritate, quæ tres quodammodo vitæ spiritualis clauis sunt. *Triduo*, id est Contritione, confessione, & satisfactione, quæ tria sunt poenitentiz membra. *Triduo* denique, id est, oratione, ieiunio & eleemosyna, quæ tres precipuæ sunt vitæ perfectioris, & à communi viuendi genere discrepantis. Nihil porro habere quod manducant; paupertatis enim emisere votum, & non nisi eleemosynis & oblatis viuunt: ne quicumque coram Deo dici amat religiosus, nihil in mundo possideat necesse est, sed totum se in diuinæ prouidentiz humeros cõijciat, & à Deo iuxta Prophetæ consilium alimenta subministrabitur, *Iacta super Dominum cogitatum tuum, & ipse enutriet.*

Psal. 54.

Anod. 20.

Genes. 3.

Quandiu Israëlitis commeatus terrenus superpeteret, farinæq; ex Aegypto allatæ non deficerent, manna de cælo non descendit. Quo edocemur, Religiosum, verum Israëlitam, semel Aegypti mundo egressum, quandiu singulare quid possidet, & secularibus bonis fruitur, diuinarum consolationum manna à Deo non habiturum. Sed si eis de frui voluerit, quidquid mundi est abijciat, & omnia farinam Aegyptiam proferibant. Qui verò fecerit, Rachelem imitatur, quæ paterna domo gressa, idola secum abstulit: mundo quippè egressa, & paternam domum relinquere, ac simul etiam vanam gloriam, ambitionem, proprii amorem, & diuinam prouidentiam diffidentiam, quæ idola & idola quidam Dei sunt, quos mundus supplex adorant, veste abscondere, an non mundi est idola conferre?

Religiosi quoque *de longè venerunt*. De longè enim veniant oportet, veniant inquam à perfectioribus.

mundi contentu, voluntate absoluta voluntate, rum abnegatione, qum repudiatione, qpostoli, Ecce nos re, te: Omnia, inquam, lunratem, nos ipso, Ne ille de longè v, ab esse ad priuation, tionis, ô Philosophi, cer esse penitus euer, infinita quædam dist, tu, denique miracul, religiosus præstet nece, & integram reru, leat. At notandum e, re: ait quippè Euang, omnes: Sunt enim, qui Christum in m, lequi solitudine ve, mundanis tantoper, ent, mundum freq, pertractantes, hon, tat, & non nisi de p, remotius habitan, & paupertate, & vestitiuntur, & annuos habe, & viuunt. Sunt dei, & nihil præferun, & nihil quod m, & vitis repud, & longè veniunt, & intelligenda, & ad lineam

monastica. *Triduo*, quatuor quodam-
 ot. *Triduo*, id est, tris-
 satisfactione, quæ
Triduo denique, id
 na, quæ tres pro-
 & a communi vi-
 nihil porro habent
 enim emisere vo-
 oblationis viuum: nã
 et religiosus, nihil
 sed totum se in di-
 ciat, & a Deo ui-
 a subministrabat
 um tuum, & ipse
 eatus terrenus se-
 llata non deficiat
 Quo edocemur, Be-
 emel Aegypti mu-
 re quid possidet,
 narum consolati-
 urum. Sed si eiste-
 est abiciat, & om-
 ant. Qui verò se-
 uæ paterna dome-
 undo quippè egre-
 ere, ac simul eti-
 propriamorem,
 am, quæ idola & c.
 mundus supplex
 mundi est idolat-
 enerunt. De longè
 nt inquam à perfe-

mundi contemptu, voluntaria & plena paupertate,
 absoluta voluntatis resignatione, integra sui ipso-
 rum abnegatione, generali denique rerum omni-
 um repudiatione, qualem se habuisse testantur A-
 postoli, *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus*
te: Omnia, inquam, nauiculas, domos, vxores, vo-
 luntatem, nos ipsos, mundum & denique omnia.
 Næ ille de longè venit, qui à toto venit ad nihil,
 ab esse ad priuationem; essentia scilicet annihila-
 tionis, ô Philosophi, *est ab esse ad non esse*; est scili-
 cet esse penitus euertere, est de longè venire, atq;
 infinita quædam distantia est, à Dei hoc venit ma-
 nu, denique miraculum facere est. Hoc tamen re-
 ligiosus præstet necesse est, & ab esse mundi ad nō
 esse & integram rerum omnium priuationem trā-
 feat. At notandum est, non omnes de longè veni-
 re: ait quippè Euangelium, *Quidam ex eis*, ergo non Duplex re-
 omnes: Sunt enim plurimi inter Religiosos & eos ligiosorum
 qui Christum in monasteriorum ac canobiorum genus.
 equi solitudine volunt, ita mundana sectantes,
 mundanis tantopere immersi, ac si in mundo age-
 ent, mundum frequentantes, secularia negotia
 pertractantes, honoribus inhiantes; & hi prope
 unt, & non nisi de proximo veniunt: alij verò pau-
 dè remotius habitant, qui nihil proprium possi-
 lent, & paupertatem profitentur, interea tamen
 honestè vestiuntur, mensa satis lauta excipiuntur,
 reditus annuos habent; atque hi non de adeò lon-
 gè veniunt. Sunt denique alij, quorum domus si-
 gnum Nihil præferunt, qui solam paupertatem se-
 ctantur, nihil quod mundi est sapiunt, & omnibus
 in genere vitijs repudiij libellum dederunt, atque
 si de longè veniunt, de quæ his solis verba illa
 Christi intelligenda sunt, *Quidam ex eis de longè*
veniunt. Sed ad lineam.

Tertiò

3. Confideratio.

Tertiò aduertendum, anima mea, perseverantiam in bonis operibus ut plurimum in causa esse, cur Deus misericordè se ostēdet. *Miseror super turbam*; & quare? quia triduo *si inuent me*. Et sanè nullus umquam in bono perseveravit opere, quin in remunerationem aliquod Deus misericordiæ argumentum declararit. Sola Magdalena, quia ceteris abeuntibus discipulis ad sepulchrum pertinax mansit; & sepulchro affixo ploravit, præ alijs & ante alios Dominum resuscitatum videre meruit. Chananaea mulier quia perseveravit, & toties licet repulsam passa, perniciacior reſcitta & importunior in postulando; votorum tandem compos evasit; & egregium hocce encomium

Matth. 13.

Perseverantia misericordiæ impetrat.
Luc. 11.

Tob. 8.

servatore audire meruit, *Omniter magna est fides tua, fiat tibi sicut vis*. Importunus ille, de quo in Evangelio, amici fores noctu assidue pulsantes tantum panes petendo; repulsam passus, ulterius insistit; & continua instantia & importunitate quod postulavit impetravit; adeò ut quod amicitia & vetus necessitudo eā hora impetrare non valebat, perseverantia & perniciacia obtinuerit. formosa illa Sara, sed maritorum scilicet exitio infelix, in oratione perseveravit, & septem illis canibus; libidine rabidis, turba obrutis & sepultis, sapientissimum & moribus optimis maritum, Tobiam iuniorem, habere meruit. An non & hic turbæ, quod triduo Christus per deserta & inania sequerentur, miraculum videre meruerunt?

Quis enim Christum non sequatur, quis cum illo, & apud illum, & in illius obsequio non perseveret; non triduo, sed toto vitæ tempore, & in sempiternum? Anne enim rex potentior, de-

mini

minus sublimior, potior; aut gravior, cum securi tanta voce, præcedenti an dimittam; vivens, que Redemptor, loqueretur, suorum vos vultu abire? O animi ardore ac Domine ad quem ibi, tu nempe spes & praesidium: vos & includit. Huius adhaerent, que

Quarto advertere, ut recensere ac quos populus hic in Eodem etiam modo quando singillatim veni in domo Simonis in Genesi quoque obedienciae me, qua feci, habere benedictionem illius rebus enume- reretur. Hic quod dies quos in et hinc docer- dierum perseve- ratione quæque eadem mercede

minus sublimior, pater amantior, sponsus formosior; aut gratior haberi queat? Cuius dotes cum secum tacita volueret canticorum illa sponsa, præ desiderij ardore dixit, *lenius eum, nec Cant. 3.* dimittam, vivens aut moriens. Ipse quoque Redemptor cum in Evangelio de discessu loqueretur, suosque interrogaret, *Numquid & vos vultis abire? Ioan. 6.* Omnium mox nomine, magno animi ardore ac teneritudine Petrus respondit, *Domine ad quem ibimus? verba vita aeterna habes tu nempe spes & refugium nostrum, salus & præsidium: vox tua vitam sapit, spirat, & includit.* Huic igitur merito turbae adherent, quem ne deferant, triduo sustinent.

Quaritur advertere hic oportet, Dominum minutim recensere ac singillatim subducere dies, quos populus hic in longo hac itinere consumsit. *4. Confl. deratio.* Eodem etiam modo cum Maria Magdalena egit, quando singillatim singula obsequia, quæ accumbenti in domo Simonis leprosi impenderat. Recedit in Genesi quoque promptam Abraham Patriarchæ obedientiam exaltans, ait, *Per me ipsum inveni, quia fecisti hanc rem, & non peperisti iusto tuo ingenito, benedicam tibi.* Videte ut singulas hic *Luc. 7.* obedientiæ illius recensat circumstantias, & articulatim enumeret; non ait modo *fili tuo* addidit, *invento*, quod maiorem haud dubie laudem meretur. Hic quoque in Evangelio Christus numerat dies quos in illo sequendo turbæ infumavit: ut hinc doceremur, Deum exactam quomodo dierum perseverantiæ nostræ rationem subducere, & minima quæque & minutissima recensere, ut *Genes. 22.* obita eadem mercede cõpenser, vel debita iustitia severi.

Iob. 7.

seueritateque castiget. Omnes vitæ nostræ dies enumerat, horas subdedit, momenta examinat, omnia opera, verba, imò & cogitationes ponderat. Vnde Iob hac allusione facta, de homine sermonem instituens ait, *sicut mercenarius dies eius*. Quemadmodum exactè singuli mercenariorum, quibus operati sunt, enumerantur dies, ut stipendium pro rata persoluatur: ita quoque benignus ille dies & horas, quas obsequio illius impendimus, enumerat quàm exactissimè, ut premium bene meritis rependat. Deus igitur singula librat, expendit & iustitiæ trutinâ ponderat.

Dan. 5.

Deus numerat regna.

Ist. 6.

Figuræ.

Postquam sanguinaria illa & vindex scribenti manus in Belsassaris regis aula ad candelæ lumen apparuisset & rex pauidus sibi quæmetuens quid sibi noua illa & motica scriptura velleret, ignorans Daniel interpretem agens ait, *Numerauit Deus regnum tuum, & complens illud, appersus es in statum*. E quo efficio, Deum, si regna enumeret, eorum quæ statum & negotia recenset, reges in statum addat; maiori haud dubiè ratione ciuitates singulas, arces & villas, omnesque actiones tum nobilium, tum vulgi examinaturum, ecce figuram. Magnus ille Persidis rex Assærus, archiuum oliu ingrediens, in quo regni annales & præteritorum temporum historię asservabantur, gesta sibi afferri iussit rerum commentarios, ut in coniuratos & sceptri hostes dignis supplicijs animaueret, & benemeritos dignis præmijs exornaret. E quo colligere est, asservatos illic commentarios, in quos quid in vniuerso regno in dies ageretur, inferebatur: sed id ipsum de Deo quoque credendum est ac videndum, quomodo hodie veldiarium conficiat, & dies enumeret, quos in illius sequele populus impendit.

DOMIN. VI.

Quia ecce iam triduum
lum fidelis Dei seru
quæ illius causa qui
recenset ac mome
norem quis sustine
pedum vestigia: v
d numerasti; capi
am capite decussio
& capilli capitis ve
nullam aliam ob
dem aliquando mer
lus Hebræos consol
Deus, ut ob mactatur
videndus in nomine
Iob ob laborem tri
resficat, idque amp
Porro si deo se gra
ga eos qui non nisi
benignum se erga i
num, vicennium,
tos illius obsequio
labore, sudore, mole
aspeçant illa para
nunt, nos autem
opres illos nobis se
herum hic notan
men inter obsequ
penduntur: mun
quid ei impende
annos, obliuisci
deu benignum se
not de illò dici q
Iob, ro, & non
tu es mihi in c
Iobes Iacobi merc
Dom. rom. 22

Quia etiam triduo sustinent me. Cogites hic ve- Deus re-
 lim fidelis Dei serue, Deum nihil obliuisci eorum cordatur
 quæ illius causa quis agit aut patitur, vt & dies omnia,
 recenseat ac momenta, quibus aliquid in illius ho- quæ in illi-
 norem quis sustinet. Quin & passus enumerat & us hono-
 pedum vestigia: vnde Iob, Tu quidem gressus meos rem fiunt,
 dinumerasti; capillorum quoque, illius in grati- Iob. 14.
 am capite decussorum, numerum subducit, Nam Luc. 12. 6.
 & capilli capiti vestri omnes numerati sunt; idque Matth. 10.
 nullam aliam ob causam, quam vt debitam tan-
 dem aliquando mercedem eis retribuat. Ideo Pau- Hebr. 6.
 lus Hebræos consolaturus ait, Non enim iniustus est
 Deus, vt obtruncatur operis vestri & dilectionu, quæ
 ostendistis in nomine ipsius. An non hodie assecras
 suos ob laborem triduanum debita remuneratio-
 ne afficit, idque amplissimè, & non sine miraculo.
 Porro si adeo se gratum & benignum ostendit er-
 ga eos qui non nisi triduo eum secuti sunt; quàm
 benignum se erga illos, demonstrabit, qui trien-
 nium, vicennium, quinquaginta aut sexaginta an-
 nos illius obsequio impenderunt, & quidem tanto
 labore, sudore, molestia, difficultate, angustia, quo
 & spectant illa parabole verba, Hi una hora la- Matth. 20.
 auerunt, nos autem portauimus pondus diei & æstus,
 & pares illos nobis fecisti.

Iterum hic notandum occurrit, Auditores, dis- Discrimen
 rimem inter obsequia quæ Deo & quæ mundo inter Dei
 penduntur: mundus scilicet ingratus est, & ac mundi
 uid quid ei impenderis, & multos quos ei dedi- obsequia
 isti annos, obliuiscitur, nec remunerari vquam
 ult, neu benignum se aut misericordem declarat. Iob. 30.
 deo vt de illo dici queat, quod conquestus olim Mundus
 icebat Iob, *Sto, & non respicis; clamo, & non exau-* Labano
di; mutatus es mihi in crudelem, & ingrato Labano, compa-
 uit toties Iacobi mercedem & stipendium; con- tus.

Gen. 31.

3. Reg. 19.

trà quàm pactus erat, frustratus est, comparat. Hinc fidus ille gener saepe numero apud vxorem conquestus est, Et ipsa nosis, quod totis viribus meis seruierim patri vestro, sed & pater vester cumuenit me, & mutauit mercedem meam decem vicibus. Idem porro mundi affectis euenit, quod olim sacrificulis Baal, qui à summo mane usque ad rauim vsque Baalim inclamantes non sunt exauditi. Mundus siquidem idolum est, quod frustra aduocatur & inclamatur; cui neque vox inest, qua te consoletur, nec auribus quibus percipiat, nec animus, quo misereatur illorum, qui ghaunter eum colunt: solus vero Christus suos agnoscit, obsequiaque imperatoris quam cumulatissimè cōpensat. Agnoscite vocem, attendite animum, & voluptatem notate. Quia et iam triduo sustinent. Quorum verborum occasione de sedula populi huius perseverantia dicendum est.

Perseuerantia encomium.

Lib. de sum. bon.

Philip. 4.

Epist. 129.

ad Genach.

Est profectò diuina quædam & heroica virtus perseverantia; sola illa triumphum agit, facilius lucrat, ac victoriam refert. Vnde Iheronimus, Salas solum perseverantibus datur, non nisi beatus erit, qui bonum facit, sed qui perseveranter facit. Cui subscribens Bernardus in quodam ait Epistola, scias diabolus, & Christi militum soli perseverantia inuidere, quam solam novum Domino virtutem coronari. Hinc ad hanc fidem omnes adhortatur Paulus Epist. ad Philippenses, Sic stete in Domino charissimi, & stabiles estis & immobiles, abundantes in omni opere Domini semper, scientes quia labor vester non est inanis.

Diuina quoque in eandem encomia cumulat Bernardus, cum eam virorum gloriam & virtutem

DOMIN. VI. I.

tutum coronam appetit, necit Epitheta; Perseuerantia virtutum consummatio, diatrix ad premium, tria filia; amica pacis, vinculum, adnectamus & aliter.

Voluit in Exodus apud Iudæos Pontificis campanulæ alioquin relictis tinnibulibus faciant, dico malum coronam gestat, atque bonis celestis symboli Deus iubet ut malis simbrijs & extremis pendendant, ostendendum premium debent.

Philippenses adhortentur, Confido in bonum perficiet, loco per diem intelligendus; omni terali vita à Deo accipi possunt nostris transfertur, quales, sicut sumus, quod illis dicitur, utro situm sit, vel finitru vitiis, quod illos venimus impendere, nec in not

N

is est, comparari
hero apud vxore
quod totu virib
& pater vester in
idem meam de
ecclis euenit, quod
a lumine mane
aalim inelamant
quidem idolum e
clamatur; cui n
oleretur, nec aur
us, quo misere
colunt: solus v
equiaque impen
Agnoscite vocem
em notate. Quia
in verborum occu
erleserantia dice

DOMIN. VI. POST PENTECOST. 195

tutum coronam appeller: cui deinde & alia sub-
nectit Epitheta; *Perseuerantia* vigor est virium,
virtutum consummatio, *nutrix ad meritum*, *me-*
diatrix ad praeium; *soror est poenitentia*, *constan-*
tia filia; *amica pacis*, *amicitiarum nodus*, *vuani-*
mitatis vinculum, *propugnaculum sanctitatis*. Sed
adnectamus & allegorias.

Voluit in Exodo Deus, vt in simbria summi Exod. 28.
apud ludæos Pontificis hinc mala p. mica, & il-
linc campanula alternatim dependere; sed Allegoria
relictis tintinnabulis, quæ nihil ad propositum moraliter
faciunt, dico malum granatum quod in capite agonizata.
coronam gestat, æternæ mercedis, & retribu-
tionis cælestis symbolum esse: ceterum quando
Deus iubet vt mala granata & tintinnabulo in
imbrijs & extremitatæ vestis Pontificalis de-
endeant, ostendere voluit, mercedem & ve-
um præmium deberi virtuti quæ ad finem vsque
itæ perseuerat. Quod confirmans Apostolus,
philippenſes adhortatur vt in cœpto itinere per-
euerent, *Confido in vobis quod qui incipit in vobis*
bonum perficiet, vsque in diem Iesu Christi. Paul. 1.
quo loco per diem illum Christi, dies mortis
intelligendus; omnes quippe qui nobis in hac
ortali vita à Deo conceduntur, nostri sunt
dici possunt nostri; vnde Iob, *Dies mei velo-* Job. 7.
us transferunt, quam à texente tela succiditur;
et plastes, sicut fumus dies mei. nostri porro di-
untur, quod illis durantibus, in manu & arbi-
rio nostro situm sit, vel dextrum virtutis iter in-
redi, vel sinistrum vitiatorum tramitē insilire: nostri
unt etiā. quod illos vel ad damnationē vel ad sa-
itē possimus impendere: at dies mortis, solius Ie-
Christi est, nec in nostra situs potestate ille dies

iustitiæ, & non misericordiæ. At in allegorijs me-
iam progradiar.

3. Reg. 6.

Ioan. 8.

Septem annis magnificum illud Salomonii
templi ædificium perfectum est, sed postea eue-
sum & destructum, vix quadraginta restaurari a-
nis potuit: obijciunt quippe Iudæi Christo in E-
angelio, *Quadragesima & sex annis ædificatum*
templum hoc. Insignis profecto allegoria, at quæ
designet, hominem si in gratia quam in baptis-
recepit permaneat, statim in perfectum & in-
grum Dei ædificium consurgere; at deficienter,
& à peccato eversum, magna postmodum di-
cultate & sudore ad summam meritorum per-
fectionem pertingere. Deus igitur perseveran-
ter amantissimus.

Exod. 37.

Leuit. 24.

In Mosaica lege Deus fructuum primitias sibi
decimas selegit: *Primitias frugum terræ tuæ offeres*
in dono domini Dei tui. & *Oēs decimæ terræ, fructus*
ponis arborum, sive de frugibus, domini sunt, & illi sa-
ctificantur. docere hic nos voluit, se & operum
cordia & finē deponere; primitijs principium
notantibus; & decimis, in finem usque perseveran-
tiam: numerus siquidem decimus numerus est per-
fectissimus, & reliquorum complementum.

Leuit. 22.

Voluit item, quæcumque sibi offerrentur
malia, maximè ex voto, habere aures & cauda.
verba decreti hæc sunt, *Bovem & ovem auribus*
caudæ amputatæ voluntariè offerre potes, votum
tem ex his solui non potest. Tropologicè hoc ce-
notat, vota & sacrificia bonorū, quæ edimus, ce-
rum Deo displicere, si caput, in quo aures, quæ
que principij symbolum est; & cauda, quæ in
mali pars extrema, & quæque perseverantiam
signat, in ijs non reperiatur. Ita porro in legem
hanc commentatur Magnus Gregorius, hæc
ver

verbis: In cauda quæ
immutat, quæ acci-
biæpe durat ionis.

Inter ceteras to-
Iacob patri dedit
polyum, id est di-
hom. in Euang. &
calpleos persequen-
creant. Et sanè me-
talia animæ vestim-
tu excellentius aut p-
vultis talaris est &
collo natiuitatis ad e-
toris extendatur: a-
quæficolor; ceterarum
colores continet, quæ
to simul coronat.

Animalia illa Eze-
lares describuntur,
nebatur. Et vñ quod
lar, nec reuerentiam
tema, quæ perseve-
redocemur, mystici
libere; nam statim
pimus, semper proce-
porter, ne tristis il-
ficienit, nobis ac-
tem Christus in Eu-
ca occasione produ-
mas, & sanctissim-
etiam historiam ac-
chardus Brixius
mistici reum cogn-
nam imaginem rep-
tamquam annis g-

in allegorijs me

Iud Salomonie

sed postea eue

pinta restaurari a

dei Christo in Eu

annu edificatum

o allegoria, at q

a quam in baptis

persecutione & m

re; at ceteros

postmodum diti

meritorum per

itur perseverant

um primitias sic

ugum terrae offer

s decima terra, qua

lamin sunt, & illi

uit, se & operum

itij principium

em usq; persever

mus numerus est

plementum.

ibi offerrentur

ere aures & caud

nem & ouem uul

terre potes, vetum

topologicè hocce

rū, quæ edimus;

rū, in quo aures,

& cauda, quæ in

e perseverantia

r. Ita porro in le

s Gregorius,

ven

verbis: In cauda quippe finis est corporis, & ille benè Lib. 1. Mo-
immolat, qui iacet: i. in boni operis usque ad finem de- val. ca. vit.
bit & perducit actionis.

Inter ceteras Iosephi Patriarchæ vestes, quas
Iacob pater ei dedit, fuit toga quædam talaris &
polymita, id est diuersicolor: hanc Gregorius *Gen. 37.*
hom. 25. in Euang. & D. Ambrosius in 1. cap. Apo-
calypseos perseverantiam ad finem usq; designari
credunt. Et sanè meritò; inter cetera enim spiri-
tualia animæ vestimenta nullum est perseveran-
tia excellentius aut pretij maioris; ipsa siquidem
vestis talaris est & longior, ut quæ iam inde à
collo natiuitatis ad talos usque & extremitatem
mortis extendatur: atque ea quoque polymita &
diuersicolor, ceterarum quippe in se virtutum
colores continet, quas deinde vno & eodem ser-
o simul coronat.

Animalia illa Ezechielis coram facie sua ambu- *Ezech. 1.*
are describuntur, & nullum vnde venerat reuer-
ebatur. Et vnūquodq; eorum corā facie sua ambula-
at, nec reuertebantur cū ambularent. Nouū hic em-
lema, quo perseverantiæ virtus repræsentatur,
& edocemur, mystica hæc animalia nos imitari
lebere; nam statim ut virtutis iter insisterē cœ-
simus, semper procedere, ac nusquam respicere
oportet, ne tristis ille casus, qui olim vxori Loth
respicienti, nobis accidat, cuius mulieris exem- *Lib. 6. in*
plum Christus in Euangelio quoque, Luc. 17. ca- *Gen.*
dem occasione produxit: & sanè doctissimus Ru- *Lib. 16. de*
pertus, & sanctissimus Augustinus perseverantiæ *ciuit.*
eamdem historiam adaptant.

Richardus Brixius nuperus quidem auctor, sed
multiplici reum cognitione relictus, ait veteres, *Tom. 2. de*
virtutis imaginem repræsentare volentes, matro- *myst. sym-*
nam quamdam annis grauem, capillis canam, ala- *bol.*
tam,

Perseuerantia imago. tam, columnæ alligatam, & ad latus eius mon-
strorum domitorem Herculem, depinxisse. Sym-
boli huius genuina expositio est, virtutem quæ ad
finem usque permanet ac perseverat, plurimū
posse, quam proinde grandævam & senem expri-
mebant; virtus autem quæ annis caret, nec anti-
quæ est, nomine virtutis prorsus indigna est. It-
aque quoque Alciatus in sepulcro Aiæcis eandem ala-
tam depingit, quo modo & fama depingi solet.
nihil enim virtutis fama celsius & velocius.
Hercules porro ei astat, quod perseverantia
homines Herculis instar validos efficiat, om-
niaque perfringat, qui ad finem usque perseve-
rat.

David probè perspectum habens, quanta se-
cum bona trahat perseverantia, & quanta malis
boni operis intermissio & poenitentia, spiri-
tuali principali confirmari postulat, *spiritu principali
confirma me*. Id est, voluntas mihi varia est, pro-
positum interdum muto, anima fixa non perma-
net; ideoque obsecro te & obtestor, ut me spiri-
tus ille, qui inter ceteros spiritus primus & princeps
est, confirmes ac stabilias, quod in diuino obsequio
tuo ad finem usque permaneam. Hieronymus
testem, *spiritu potenti confirma me*, transtulit:
perseverantiam enim spiritu quodam heroico
masculo, potenti, quique non cedat aut fatiscat
opus est. Nihil namque incepisse est, nisi ad
finem usque constans & firmus permaneat. Ephra-
imitarum inertiam ac vecordiam carpens David
ait eos mortis & ferri metu terga vertisse, & vi-
num se fugiendo recepisse, filij *Ephraim inten-
tes & mittentes arcum, conuersi sunt in die belli*.
Turpe quidem & coarguendum in milite, te-
re

Psalm. 77.

hosti obuolueret; se-
& infamius ijs, qui
to, in eodem vlti-
in die belli, tempo-
ducunt, & animum

Augustus Imp.
eum in militem de-
ei inter fugiendum
excussus reliquerat
rerum tamen bello
victoriascoram om-
nera, & præsertim de
ollentaret; ei in au-
tum fugies numquam
lascimus & mitte-
potest, qui statim
laudabile incepisse
animo cadunt, & p-
At non ita turba-
nerantiam & confi-
dicens, Quia ecce
illius ergo eximium
ditauit, quod secu-
sequar.

Et accipiens se-
p, & dabat disci-
ha igitur turbatu-
meatu destituit
ollis adhuc se-
non iussit disci-
regos benedicen-
dem dispertiren-
re, & miraculu-

d latuseius mon-
depinxit. Sym-
virtutem quæ ad-
uerat, plurimū
& senem expri-
mis caret, nec an-
sus indigna est. Et
hæc eamdem ala-
ma depingi solet
rilius & velocius
dod perseverantia
dos efficiat, om-
ni usque perieue-
bens, quanta so-
, & quanta ma-
conitencia, spiri-
at, spiritu princip-
mihi varia est, præ-
ma fixa non permi-
estor, ut me ipse
primus & princeps
in divino obsequi-
m. Hieronymus
me, transulit:
u quodam herois
on cedat aut fasti-
epistle est, nisi ac-
permaneat. Ephr-
dam carpens Da-
erga vertisse, &
shy Eobrem inten-
uersi sunt in die
lum in milite, te

hosti obuertere; sed longè, mihi credite, turpius
& infamius ijs, qui coepto virtutis tramite deser-
to, in eodem viteriis non progrediantur, sed
in die belli, tempore inquam tentationis, se sub-
ducunt, & animum despondent.

Augustus Imp. referente Longævo Macrobio, *Macrob. lib.*
eum in militem deformi in fronte cicatrice quam *2. Saturn.*
ei inter fugiendum & respiciendum lapis balista
excussus reliquerat, deturpatum incideret, qui
rerum tamen bello geitarum gloria tumesceret, Augusti
victorias coram omnibus referret, plagas & vul- *militem*
nera, & præsertim dehonestamentum illud frontis *dictetiam.*
ostentaret; ei in aurem clanculò dixit, *At tu*
cum fugies numquam post te respexeris. Lenior ille
sarcasmus & miſterismus in illos etiam aptari
potest, qui statim ut opus aliquod pium &
laudabile incipere, terga vertunt, respiciunt,
animo cadunt, & perseverare in eodem nesciunt.
At non ita turbæ hæ nostræ, quarum perse-
nerantiam & constantiam Dominus deprædicat
dicens, *Quia ecce tam triduo sustineat me*, atque
illius ergò eximium miraculum patrare non du-
bitavit, quod secunda hac concionis parte pro-
sequar.

Et accipiens septem panes, gratias agens fre-
git, & dabat discipulis suis ut apponerent. Chri-
stus igitur turbarum misertus, quæ triduo eum
commeatu destitutæ secutæ fuerant, scientique
Apostolis adhuc septem superesse panes; po-
pulum iussit discumbere, panesque in manus
acceptos benedicens, Apostolis, quò in turbas
eosdem dispertirent, tradidit; & ecce om-
nes, ò miraculum singulare, usque ad
sacuri-

Euangelij
series.

saturnitatem refecti sunt, & septem fragmentorum sportæ superauerunt, discumbentibus tamen quatuor hominum millibus.

Verè dixi miraculum nimiam quippe admirationem meretur, patrem familias & oconomum, tam tenuibus & curtis missibus, tantam hominum reficere multitudinem, idque tam regicè, potuisse. Et profectò, si ita se res habet, vobiscum cogitate, quanto admirabilius sit, eundem dispensatorem, iam ab ipso mundi principio, omnes semper orbis incolas alimento præfinito recreasse ac saturasse. Si omnes mundi aues in aliquo Galliarum monte iam Deo permittente congregarentur, easque regem vno eodemque die enutrire oporteret; sanè cum tot avium forent genera & diuersis singula esca pasci solita, fieri profectò non posset, ut ipsa Maiestas, omnibus licet anniteretur viribus, & omne ærarium effunderet, vel vno die eadem pasceret. Ipse tamen Deus iam à quinquannorum millibus, aues quadrupedes, natatili & omnes adeò creaturas nutriuit ac sustentauit. Vnde legimus, *Qui dat escam omni carni.* item, *aperis tu manum tuam, & imple omne animal benedictione.* Hinc de illius potentia, ac potius liberalitate ac magnificentia vobiscum ipsi diiudicare potestis.

Psal. 135.

Titi Imp. magnificencia. Sueton. Tiro.

Fuit quidem liberalitas ac nimia in dando profusio Regibus ac Principibus quibusdam familiaris, verum ad magnificentiàm ac liberalitatem Christi numquam potuere pertingere. Titus Vespasianus Imp. liberalis ut qui plurimum ac per benignus, cum vesperi in cæna recorderetur, nihil illa die amicis largitum, quasi hanc illi gloriæ fors abstulisset, ingemiscens, suis ait, *Amici diem peridi.* Omne siquidem tempus Regi perditum creditur.

credebat, quo nullus ostendat; Principes quere, & ad sol. os illos

Non minor quoque dri Seueri Imp. at ut Lampridius testatur, exigeret; è contrariolo ac munificentiarum nihil vquam fortasse formidine viro aggressus est diuine tibi fieri debet querat.

Non minorem meorum rege Dionysio quodam tempore magnam aureorum multitudinem circumdedit, *Non est in te regem tam multa acceptum.* Ostendere volens exercere, avariciam rationem magnam ego verò hinc efficaciam ac liberalitatem Principum profuse deferre dat, & omnia. Erant autem qui nullo. Iosephi somnasset visum illi esse: quod futuram illius regis manipulum quæ sponte se erigens in qua Ioseph fratribus

credebat, quo nullum in suos liberalitatis genus ostendit; Principes quoque non nisi ad dandum vivere, & ad solos illos spectare munificentiam.

Non minor quoque liberalitas existit Alexandri Seueri Imp. at maior potius; irasci siquidem, vt Lampridius testatur, solebar, si nemo quid ab eo exigeret; è contra verò si qua benefaciendi populo ac munificentie ostendendae occasio oblata esset, maximoperè gaudebat. Hic cum aliquem suorum nihil vnquam à se petiisse sciret, deterritum fortasse formidine aut Principis maiestate, eum vltro aggressus est dicens, *Quid est cur nihil petis? an me tibi fieri vis debitorem? Pete, ne priuatus de me queraris.*

Item Alex
Seueri.

Non minorem meretur laudem, quod de Siculorum rege Dionysio refert Plutarchus. hic cum quodam tempore filij palatium ingressus, magnam aureorum argenteorumque vasorum multitudinem circumquaque cerneret, stomachatus est, *Non est in te regius animus, qui ha poculu, quæ à ne tam multa accepisti, neminem tibi amicum feceris.* Ostendere volebat, Principis esse munificentiam exercere, auaritiam verò & multarum opum corrasionem magno illi esse dedecori & infamiae: ego verò hinc efficere, Iesu Christi regis nostri munificentie ac liberalitati, omnè aliorum Regum & Principum profusionem cedere. Epulum quippe in deserto dat, & omnes omnino ad ipsum inuitat.

In Apophth
reg.

Erant autem qui manducauerant, quasi quatuor millia. Iosephi somnia scriptura enarrans cum dixisset visum illi esse à sole, luna, stellis se adorari, quod futuram illius potentiam demonstrabat; subiungit manipulum quoque in agro illum vidisse, qui sponte se erigens ceteris eminebat altius: Dicitque Ioseph fratribus suis, *Audite somnium quod*

Gen. 37.

vidi: putabam nos ligare manipulos in agro: & quasi
confergere manipulum meum & stare, &c. Locum
Genes. hunc exponēs Theodoretus, qui hoc factum sit in-
 terrogat, cū tamen nihil sit feno paleaque &
 vilius & abiectius: ac tandem id diuinitus ita fa-
 ctum interpretatur; ne videlicet insolescerent a-
 elatiūs sese gererent Sancti, ad celsa dignitatu-
 fastigia elati; verum naturæ propriæ fragilitatem
 semper ob oculos haberent. Sciebant siquidem
 cineribus se & imperfectionibus miseræ huius
 fragilis carnis, feno multò fragilioris & abie-
 ctioris (de qua propheta, *Omnis caro fenum*;) est
 compositos. At melius scopum huiusce somni
 teregisse crediderim illos, qui verum illud au-
 gurium fuisse credunt, quo Iosephi sapientiæ
 prouidentiaque à Deo præsignabantur; qui
 temporis famis prospiceret & Aegypti horre-
 in totius regni conseruationem frumento com-
 pleret, quod & patri deinde & fratribus com-
 municaret, qui illum, hocce petitori in Aeg-
 ptum descendentes, quodammodo adorare vo-
 lunt. Verus porro Ioseph hic cernitur, cuius
 omnia somnia & cogitationes hoc vnum spectant,
 ut suos semper magnifico excipiat conuiuio,
 laute reficiat. Videte enim ut hic in deserto qui
 tuor Millia saturat, *Erant autem qui manduca-*
rant, quatuor millia: quibus abundè prouidet,
 de omnibus in genere prospicit.

Leuit. 8.
Num. 6.

Quatuor olim in summi Pôtificis consecrationis
 caerimonias adhiberi voluit Deus; primò namque
 immolabatur vitulus, deinde aries, tertio auis
 la, quarto denique canistrum panibus refertum
 magna quadam mysteriorum designatione ille
 caput sustollebat, ut benè, in locum illum
 commentatus refert D. Thomas, qui ipsum mo-

sterium hoc exposu-
 pro peccato, aries
 pacifica, canistrum
 sumptuum illius seru-
 manna, in deserto p-
 panum gestatione,
 credunt Deum illi-
 nibus supremi & s-
 & exaltandum, q-
 sam aleret familiar-
 mans dixerò, hacc-
 illum, qui vt Messia-
 dum celitus venturu-
 nem suppeditaturu-
 deserto instructuru-
 resceret millia, pro-
 orbis, & vt regem a-
 Et profecto, qui
 derit miracula, n-
 rit, quo permotus
 minum agnouit, n-
 plicatione peracto
 vt illum tam laute
 scientem viderunt
 in Regem ac Mon-
 ille regis nomine
 ac sapientia tantam
 docebat, ægrotis
 ros docebat, pani-
 ciebat

De panibus prop-
 crent legere est, Et
 moni in c- spectu me-
 celsa refertur Auctor

in agro: & quare, &c. Locum hoc factum sit in feno paleaque & diuinitus ita factum insolecerent ac celsa dignitatem propria fragilitatem creabant liquidem & miseræ huiusmodi fragilioris & abiectionis huiusmodi esse huiusmodi somnium cælitus venturus esset, toti orbi abunde panem suppeditaturum, & hodierna die epulum in deserto instructurum, in quo quatuor hominum reficeret millia, propter quod totus eum adoraret orbis, & ut regem agnosceret.

Et profecto, quamuis plurima Dominus ediderit miracula, nullum tamen umquam præstitit, quo permotus eum populus ut regem ac dominum agnouit, nisi hoc ipso in panum multiplicatione peracto: omnes enim, quamprimum ut illum tam lautè in deserto suos stipatores reficientem viderunt, hinc occasione sumtâ eum in Regem ac Monarcham acceperunt. Næ enim ille regis nomine dignus, qui tanta prudentia ac sapientia tantam hominum multitudinem conducebat, ægroris sanitatem restituebat, ignaros docebat, panibus inopes & famelicos reficiebat.

De panibus propositionis huiusmodi in Exodo decretum legere est, *Et panes super mensâ panes propositionis in conspectu meo semper.* Mira sunt, quæ de hac mensa referunt Auctores: Iosephus in primis celeberrimam illam

In miraculo hoc Christus rex agnitus.

Exod. 17.

*Lib. Antiqu.
Judaic.*

*Abulens.
sup. 21. Exo.*

Isai. 3.

illam mensæ Apollini Delphis, haud procul à Bœotia, consecrata, è qua consultata & oracula sci-
scitantibus reddebantur, similem tradit. Histo-
ria verò Ecclesiastica ait, omnium regum Iuda-
qui iam inde à Dauide, ad Sedechiam vsque, in
quo Iuda germen finem habuit, sceptrum tenuere
imagines effigiesque fuisse ad vinum expressas.
Ipsam quoque sentit Abulensis, hoc solum addit.
Deum, quandoquidem in Exod. cap. 21. imagine
ad adorandum scilicet, vel ne in altari, in quo om-
nis adoratio sita erat & maius delinquendi disci-
men, collocarentur, fieri vetuit; prudenter admo-
dum & sapienter mandasse, vt Regum Iuda in ra-
sa mensa huius parte insculperentur; tum veri-
quod mensa hæc semper esset cooperta, ac proir-
de à nemine ne à Leuitis quidem, & à solis sacer-
dotibus, qui recentes in hanc mensam veteribus
semotis panes inferebant, imagines hæc videren-
tur. Quidquid demum de rei veritate sit, credid-
rim regum effigies ideò mensæ huic insculpta,
vt hinc evidens fiat, regum partes esse, subditorum
commodis consulere, ijsque de alimento & cor-
meatu prospicere. Atque ideò Christus, cum regi
instar in hunc mundum venisset (*ecce rex tuus*
nit tibi mansuetus) hodie mensam in solitudine præ-
parat, & quatuor propemodum hominum milia
lautissimè reficit. In quo verum sese regem
quidem potentissimum declarauit; at secus qui ex-
xit, nã ille tyrannus & sanguisuga.

In regem quidam, apud Isaiam, communi om-
nium calculo, electus erat, & cunctorum ei suffra-
gia diadema deferebant, sed inopiæ & tenuita-
sux conscius hanc dignitatem vltro oblatam re-
pudiavit & regno se ineptum pronuntiauit. In
mo mea non est panis, neque vestimentum: nolite
conf

*constitit vere principem
nificum & profultu
premor, vt ne pa
sustentationem suff
voluit eum qui suc
nomine Principis
Iacob in Mosopo
vota Deo vouens,
minumecum, & cu
bulo, & dederit mi
mentum ad inducenda
Voti huius rextum e
Regis aut Dei illum
huo alimento frustra
quamdam sapere
defuerit, & regni ne
usum. Idcirco Chr
simul maiestatem
reficit & satiat.
Optimi Regis n
tur affectus, quod
incumberet, annis
neret, qua ratione
turreret, & famen
Deus exemplo den
om regum cogitat
cedere, vt subdito
mento prospiciant
verus hatura sua rex
os omnes cogitatio
tar, hoc solum spect
culo quodam sing
quatuor hominum
miraculum hoc my
& includit*

, haud procul à
sta & oracula sci-
em tradit. Histo-
um regum Iuda-
echiam vsque, in
ceptum tenuere,
vnum expressas
hoc solum addito,
d. cap. xi. imagines
altari, in quo om-
ei in quendi disci-
pruenter admo-
regum Iuda in ra-
entur; cum vero
perta, ac prom-
n, & à solis sacra-
mensam veteribus
agines hæ videren-
er. tate sit, credidi-
æ huic inculpata
es esse, subditorum
e alimento & con-
Christus, cum regi-
et (ecce rex tuus
in solitudine pro-
m hominum mil-
erum sese regem
auit; at secus qui-
si ga.
iam, communio
cunctorum ei su-
inopiæ & tenuit-
in vitro oblata
pronuntiavit, in
imentum: nolite

*constituere principem populi: principem quippe mu-
nificum & profulum esse oportet, at ipse inopia
premor, vt ne panis quidem in domesticorum
sustentationem sufficiat. quibus omnibus efficere
voluit eum qui suos ægrè ac difficulter sustentat,
nomine Principis esse indignissimum.*

Iacob in Mesopotamiam reuersurus, solemnia *Gen. 28.*
vota Deo vouens, inter cetera vovit, *si fuerit Do-
minus mecum, & custodierit me in via, per quam am-
bulo, & dederit mihi panem ad vescendum, & vesti-
mentum ad induendum, erit mihi Dominus in Deum.*

Voti huius textum examinans, hinc elicio, nomen *Nutritio*
Regis aut Dei illum non mereri, qui subditos de- *diuinitatē*
bito alimento frustretur. E contra vero diuinita- *ac regiam*
tē quamdam sapere certum est, cum nihil subditis *dignitatē*
desuerit, & regni necessitatibus abundè fuerit pro- *demōstrat.*
uisum. Idcirco Christus & diuinitatem & regiam
simul maiestatem designaturus, omnes in deserto
reficit & satiat.

Optimi Regis nomen in Genesi Pharaon legi-
tur affecutus, quod septem, antequam fames regno *Gen. 40.*
incumberet, annis, noctes atque dies animo vol-
ueret, qua ratione suis, necessitatis tempore, suc-
curreret, & famem è regno propulsaret. Hocce
Deus exemplo denotare voluit, omnes optimo-
rum regum cogitationes in hoc vnum iucumbere
debere, vt subditorum inopiæ provideant, & de ali-
mento prospiciant. ita Dominus noster Iesus
verus natura sua rex, hoc exemplo denotatur, cu-
lus omnes cogitationes quamdiu in deserto vaga-
tur, hoc solum spectant, vt suos enutriet, idq; mi-
raculo quodam singulari, septem scilicet panibus
quatuor hominum millia saturando. Quot porro
miraculum hoc mysteria & documenta inolu-
it & includit

Primo

Miraculū
hoc excu-
titur.

Iob. 3.

Psalm. 40.

Ios. 2.

2. Reg. 9.

Primò, docet nos operibus misericordiæ in-
cumbere, & proximo in necessitate constitutū
Christi exemplo, qui turbarum misertus, easden
miraculosè refecit, opitulari. Inter ceteras natu-
ræ dotes & bonæ indolis indicia quæ sibi cælitè
data testatur Iob, ait misericordiam iam inde a
incunabulis & vtero sibi adhæsisse, & natura-
quodam erga pauperes affectu se moueri, *Ab in-
fantia, inquit, creuit mecum miseratio, & de vter-
matris meæ egressa est mecum.* Hoc igitur ille nomi-
ne beatus est, & non minùs illi futuri sunt, qui
pauperum miserentur: vnde Psalmista, *Beatus vi-
qui intelligit super egenum & pauperem, in die mal-
liberabit eum Dominus.* At æquum est, vt, quem
admodum Deus misericordem se erga nos ex-
hibuit, nos quoque erga alios non minùs beni-
gnos declaremus.

Raab meretrix, exploratores vrbis Iericho i-
confinijs Chanaanæorum sitæ, quos domi occulte
verat suæ, adiurauit, vt in vrbis excidio, domi
suæ parcerent, quemadmodum illis ipsa peper-
cerat; Nunc ergo iurate mihi per Dominum, vt quo-
modo ego misericordiam feci vobiscum, ita vt vos fa-
ciatis cum domo patris mei: Eadem formula ne-
quòque adiurare videtur Deus; & est profectò a-
quum & ratiōe maximè consentaneum, vt illi
qui toties se benignum erga nos exhibuit, nomi-
ne misericordiam erga pauperes etiam declare-
remus. Quando enim in pauperem & egenum
incidimus, verba illa Dauidis, quæ Miphiboseth
claudicanti ait, repetere oporteret, *Ne timeas
quia faciens faciam tecum misericordiam, propter
Ionatham patrem tuum, & restitui tibi omnes agro-
Saul patris tui, & tu comedas panem in mensa mea
semper.* Neque enim Deum ille amare censendus
est

ut, qui pauperum i-
mercordiam induit vi-
mento vultu in ca-
baerit subtilitatem h-
suam necessitatem ha-
eo, quomodo charit-
rum nihil aut crude-
eo, qui inhuman-
siquidem sæpè erg-
ga fratres inopia &
orem deconstrari
plis reddam manifest-
Achab Israël rex,
umbrem denegaret,
cuiusque mortales
profecto quadam di-
uersos fontes aqua-
forte possumus inuen-
tuos, & non pen-
perfidii huius crude-
sque animalibus
cas autem inopes,
in media quotidie
moriebantur, negli-
gus.
Arbor illa quam
quæque ramos
cebat, & fructib-
cebat; fructus eius
subter eam habitab-
in mundo arbor
fructibus, id est b-
ter canes, equo-
pauperibus ver-

OLOGICI

miseri cordis in
 sitate contrito
 miserrus, eadem
 uter ceteras natu
 a quæ sibi cælitibus
 idem iam inde ab
 fuisse, & natura
 se moveri, Ab in
 feratio, & de vera
 ne igitur illenomi
 i fueri sunt, qui
 almita, beatus vi
 perem, in die ma
 est, ut, quem
 se erga nos ex
 non minus bene
 res vrbis Iericho
 quos domi occult
 is excidio, dom
 illis ipsa peper
 Dominum, ut qui
 tem, ita vos fa
 idem formula ne
 & est profectio
 caneum, ut illi
 s exhibuit, nom
 res etiam declar
 perem & egen
 quæ Maphiboe
 terer, Ne timu
 ricordiam, prop
 am tibi omnes a
 anem in me la
 e amare censenda

est, qui pauperum illius non miseretur, nec mi
 sericordiæ induit viscera. Atque hoc etiam argu
 mento vitur in Canonica sua Ioannes: *Qui ha- 1. Ioan. 3.*
buerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem
suum necessitatem habere, & clausit viscera sua ab
eo, quomodo charitas Dei manet in illo? Cete-
rum nihil aut crudelius aut ferocius haberi potest
eo, qui inhumanus est & immitis: maiorem
hi crude-
lius.
 siquidem sæpè erga feras & animalia, quàm er
 ga fratres inopia & necessitate pressos benigni
 tatem demonstrari cernimus. Quod etiam exem
 plis reddam manifestius.

Achab Israël rex, interea dum cælum triennio
 imbrem denegaret, & magna rerum penuria cir
 cumquaque mortales affligerentur, domus regia
 præfecto quadam die dicebat, *Vade in terram ad*
iuersos fontes aquarum, & in cunctas valles, si
ertè possumus inuenire herbam, & saluare equos &
ulos, & non penitus iumenta intereant. Notate
 perfidi huius crudelitatem; equis, asinis, cete
 risque animalibus consulit ac prospici vult, vi
 uas autem inopes, orphanos, aliosque qui pas
 na inedia quotidie in omnibus regni finibus e
 noriebantur, negligit, ne hilum de iisdem solli
 citus.

Arbor illa quam Nabuchodonosor somnians
 dit, quæque ramos per omnes orbis angulos ex
 ndebat, & fructibus erat onusta non nisi bestias
 ascebat; *fructus eius iniurius, & esia vn uersorum in*
subter eam habitabant animalia & bestie. Quot
 neu! in mundo arbori huic similes reperire est,
 si fructibus, id est bonis, diuitijsque onusti, nul
 lus præter canes, equos, simias, aliasque, nugas pa
 unt; pauperibus verò ne minimam diuitiarum
 portio-

3. Reg. 18.

Diuites te,
 naces ar
 bori Na
 buchodo.
 nosor col
 lati.

Dan. 4.

Luc. 16.

portionem elargiuntur? Canes diuitis epulorū
pane ad saturitatem vsque saginabantur, soli
Lazarus ne micæ quidem mensa delapsas accipere
fame propinodum enectus. Quotnam, Deus boni
domus hodie inuenire est, infelicis huius epulorū
palatio persimiles, in quibus vertagorum & con-
num venaticorum magna habetur ratio; pauperū
verò ad rauim vsque præforibus clamitantium
stipem efflagitantium nulla? O feritatem pluri-
quam ferinam!

Ion. 3.

Regis Ni-
nivitaram
sapientia.

At sapientior, mea quidem sententia rex fuit
Ninivitarum; nam mox ut poenitentiam de peccatis
agere decreuit, quod diuinæ iustitiæ flagellum
& iram caelestem, quæ vniuerso regno minabatur
exitium, auerteret, triduanum ieiunium publica
præconis voce indixit, ut non modo homines, sed
ipsa etiam animalia potu ciboque abstinere.
Et clamauit & dixit in Ninive, ex ore regis & princi-
pum eius, dicens, Homines & iumenta, & boues
pecora non gustent quidquam, nec pascantur; & aqua
non bibant. Eadem bestias quæ homines ieiunium
legeteneri vult, iniquum existimans, ut homini-
bus esuriētibz fameque emorientibus bestia
mederent: & crudelitatis quoddam genus
credebat, equorum ceterorumque brutorum
ram haberi, homines verò negligi. Similem
regi huic ostendit Rebecca; cum enim haud procul
à fonte in Abrahæ seruum, futuri coniugij
ranyphiam & pronulum, incidisset, primò huius
deinde camelis illius aquam hausit, Quæ festinus
deposuit hydriam de humero, & dixit mihi, Et tu
be & camelis tuis tributum potum. Aequissimum
nè est, seruos summi illius Abrahæ, Dei inquit,
animarum sponsi primò refici, ac bestiarum de
de aliquam rationem haberi:

Gen 24.

Rebecca
prudencia.

DOMIN. VI.

Sunt verò alij, ar-
res; qui pauperum
eosdem obiurgando
ne ijs opitulando: i-
hi enim cum sanctu-
tem, & vlcibus
multis quidem ser-
cassigationis origi-
que delicti alicui
flagellaretur consti-
nemo illi vel pannu-
vulnera molliret ac r-
dixero diabolo qui
uit, cum enim Salu-
tum spatium esurien-
cepit tempore, &
tandem aliud eiden-
des, Satan inhumana
misericos panes o-
lam. Misericordia
est, de quæ futuris, i-
iudicat.

Quod Biblico ex-
fer seruorum Ab-
cognitare, qua sit
m, augurabatur, il-
torem futuram, &
Cuius miserat qui pri-
gum & parem vxor
mandegerat, ut homi-
familia heri su-
ageret. Quamobre-
Deo rem precibus
it, in quo filia reg-
um statuit, ex omn-
Dom. tom. 2.

Sap.

DOMIN. VI. POST PENTECOST. 209

Sunt verò alij, are, marmore, & chalybe duriores; qui pauperum se semper aduersarios ostendūt, eosdem obiurgando, taxando, nulla tamen ratione ijs opitulando: in quo Iobi amicos imitantur. Iob. 4.

hi enim cū sanctum illum virum infirmo sedentem, & vlceribus sanieque perfusum cernerent, multis quidem sermonibus & argumentis illius castigationis originem indagare conati sunt, eumque delicti alicuius reum, ob quod tam grauitur flagellaretur constituere; sed toto illo tempore nemo illi vel panniculum quo saniem abstergeret, vlcera molliret ac religaret, dedit. Similes quoque dixero diabolo qui Christum in solitudine tentauit, cū enim Saluatorem post quadraginta dierum spatium esurientē cerneret, logo cum illo disceptauit tempore, varijsque modis exagitauit, ac tandem aliud eidem nō obtulit, quā saxa & lapides. Matth. 4. Satan inhumanus non nisi lapides, & Christus misericors panes offert, & eximium edit miraculum. Misericordia namque miraculorum mater est, deque futuris, id est supernaturalibus, aptē indicat.

Quod Biblico exemplo reddam manifestius. Eefer seruorum Abraham veterimus, ē Rebecca Gen. 24. benignitate, qua sibi camelisque suis potum dederat, augurabatur, illam Isaac, vnigeniti Abraham uxorem futuram, & liberalem simul & fecundam fore: miserat quippe illum Abraham, vt filio dignam & parem uxorem inquireret, iuramentoque eum adegerat, vt honestis præditam moribus, quæque familiæ heri sui decori foret & ornamento, eligeret. Quamobrem ille anxius ac sollicitus, vbi Deo rem precibus commendasset, ad fontem accessit, in quo filia regionis pecora adaquabant, & eum statuit, ex omnibus illam seligere, quæ vbi

Procopij
expositio.

Eleeset fer-
ui ratioci-
natio.

dixisset, *Inclina hydriam tuam vt bibam*; mox respō-
sura esset, *Bibe, quin & camelis tuis dabo potum*.
Procopius Gazæus locum hunc enucleatius exa-
minans, interrogat, vnde nam & quomodo Eleeset
hocce signo, velut euidenti & manifesto, con-
iecturaque certissima, colligere poterat; solam il-
lam inter Mesopotamiæ filias in sponsam Isaaco
feligendam, quæ sibi camelisque potum daret? Ra-
tionem subnectit, eamque admirabilem, aitque
seruum hac secum ratiocinatione usum: Necessari-
um est, Isaaco vxorem quærerem fecundam ac plurimo-
rum liberorum matrem: nihil quippè aliud herum
mouit; ad filio vxorem quærendam, vt coram mihi
abeunti confessus est, quam promissio illa Dei, *Se-
mini tuo dabo terram hanc*; Porro, vt semē succedat,
quod terram hanc hereditate possideat, secundā &
non sterilem filius vxorē opus est nanciscatur. Nul-
lum porro fecunditatis filiæ quam inuestigo, si-
gnum & argumentum certius haberi potest, quam
si liberalis est, tam erga homines quā iumenta. Vn-
de nam autem misericordiam & in pauperes beni-
gnitatem fecunditatis signum esse, collegit? respō-
det idem qui suprā Procopius, aitque seruum ita
ratiocinatum: Dominus meus Abraham senex iam
erat & decrepitus, & ætatis ad generandum ine-
ptæ; Sara quoque Domina naturā sterilis erat &
effata; adeo vt communi hominum iudicio fieri
non posse videbatur, heredem nasci; tamen, quod
munifici in pauperes essent, & in peregrinis reci-
piendis assidui, filium à Domino impetrarunt, cui
modò vxorem quæro; quem hero suo, quos excē-
pit, peregrini olim nasciturum promissere. Sie-
leemosyna igitur & benignitas mulieres fecun-
det; illa proculdubio Isaaco conueniet quam hac-
ce videro virtute insignitam.

Quia

DOMIN. V

Quia & illa vir-
tam namque prolo-
ter extendere. Respo-
Catholice nonnulli
fuisse, quem alij Se-
hunc Abrahamo po-
relatam domum re-
crificium obtulisse.
Misdrateillin, in pl-
chisedechum ab Ab-
quomodo cum patre
ret, in arca fuisset cor-
de egressus, tot seculi
ine vlla prorsus argi-
bo respōdisse, Cred-
te, quam diluuij te-
Abrahamum deinde
cordiam declarari
eiusdem omnes fan-
verò respōdisse, i-
ad vitam necessari-
tribuendo. Abrahā
tam adiunxisse, si ta-
paulat, qui bestiis op-
riorique beneficio
erga homines se be-
merint? Hæc è Fa-
cata. Christus quo-
cum hoc edicim-
tiam autem qui m-
Ad hoc vestram diffi-
cogitabatis, cū
dicebatis, Vnde
bus in solitudine? N-
quid quidem poten-

DOMIN. VI. POST PENTEC. 317

Quin & alia virtus hæcce miracula patrat: vitam namque prolongare & in multos annos solet extendere. Referunt enim Hebræi, & cum ijs Catholici nonnulli, Melchisedechum eum ipsum fuisse, quem alij Sem Noachi filium dicunt, atque hunc Abrahamo post victoriam de quinq; regibus relatum domum redeunti, panem & vinum in sacrificium obtulisse. Tradunt autem Hebræi in libro Misdrasteillin, in psalmum, 6. commentâdo, Melchisedechum ab Abrahamo aliquândo interrogatû, quomodo cum patre, interea dum diluviû desceiret, in arca fuisset commoratus, & quomodo deinde egressus, tot sæculis vixerit, & tã feliciter vitam sine vlla prorsus ægitudine traduxerit; vnico verbo respondisse, *Credite*, id est, Eleemosynæ virtute, quam diluuij tempore in arca declarauerat: *Faust. Tass.*
Abrahamum deinde subintulisse, in quos misericordiam declararit, cum nonnisi octo animæ, & *serm. 4. ad Hebræos*
eiusdem omnes familiæ, in arca fuerint. Senem vero respondisse, in bestias, singulis quod indies ad vitam necessarium erat & velut diarium distribuendo. Abrahamum autem iterum admiratum adiunxisse, si tanta Deus mercede eos compensat, qui bestiis opitulantur; quanto maiori ampliori quæ beneficio remuneraturus est eos, qui erga homines se benignos & clementes demonstrauerint? Hæc è Faustini Tassii commentarijs de prompta. Christus quoque ob misericordiam hodie liuuium hoc edidit miraculum.

Erant autem qui manducauerant, quatuor milia. Hoc vestram diffidentiam culpât, Apostoli. Quid enim cogitabatis, cum paucis ab hinc horis increduli dicebatis, *Vnde illos quis poterit huc saturare anibus in solitudine?* Mirum profectò, discipulos, Christi quidem potentiam & virtutem perspectâ habu-

Luc. 9.

Impij in
malo se for
tes existi
mant. in
bono de
biles.

Philip. 4.

Isai. 40.

Notatio c-
gregia.

habuisse, cum alijs damnum illatum vellent, vt
quando ignem in Samaritanos illum emittere
posse cognouerunt, & vt fieret, postularunt, *Vt dicamus, vt descendat ignis de celo, & comburat
illos* : verum vt in alios benignum sese ostendar,
miseris benefaciat, vires ei credunt & virtutem
deesse. In quo verum mundanorum typum ex-
pressere, qui ad scelera patranda potentissimos
se credunt, ad lusui vacandum, ineptiendum, la-
sciuiendum, nummos profundendos, ditissimos;
ad vindictam de inimicis capiendam fortissi-
mos; ad nefaria & vafra consilia moliminaque
excogitanda, solertissimos; ad concertandum,
audacissimos; verum vbi virtutis alicuius exer-
cendæ, eleemosynæ erogandæ, ieiunij seruandi
occasio occurrerit, nec animum nec vires habe-
re se præferunt. Iusti verò omnia quæ ad vir-
tutem spectant, facili se ad exitum perducere
posse sperant, credentes nihil sibi esse impossi-
bile : audite vt eorum vnus de se potentiaque
sua amplissimum ferat testimonium; *Omnia pos-
sum in eo qui me confortat*; & in genere de omni-
bus Isaias, *Qui sperant in Domino, mutabuntur for-
titudinem*, ex femininis & pusillanimis masculi-
fient & generosi; ex segnibus & inertibus The-
sitis, Cæsarei mox & Herculei reddentur; *Assu-
ment pennas, vt aquila volabunt, & non deficient;
current, & non laborabunt*: Ostendit hic igitur
ad oculum Dominus, omnia se posse quamuis
discipuli diffidant. Turbæ porro masculinum
& infractum animum præferunt, cum nulla
commeatus habita ratione, & de victu ne hi-
lum sollicitæ, summo cum vitæ amittendæ dis-
crimine, illum sequuntur. Notatu igitur di-
gnissimum est, turbas illas triduana confectas
inedia

rum vellent, vt
illum emittere
t, postularunt,
et comburati
in sese ostendat,
dunt & virtutem
orum typum ex-
da potentissimor
neptendum, la-
ndos, ditissimor
iendam fortissi-
ia molimina qu
concertandum
is alicuius exer-
eiunij seruand
a nec vires hab
omnia quæ ad vir-
ritum perducere
sibi esse imposs
e se potentia ac-
tum; Omnia po-
genere de omni
no, mutabun for-
ilanimis maseu-
& inertibus The-
re redduntur: Aff-
& non desunt
tendit hic igitur
se posse quam
porro masculinor
unt, cum null
de victu ne
amittendæ d
notatu igitur
aduana confectu
inedia

DOMIN. VI. POST PENTECOST. 213

inedia, Christum tamen sequi, eius vt verba au-
diant. Quas hodierni Christiani non imitantur,
qui non nisi pleno & distento ventre templa ade-
unt conciones audituri, aut potius somno indul-
turi. Saul cum à filiabus quibusdam petijffet, Num
hic est videns? quamprimum responderunt, *Hic*
est, hodie enim venit in ciuitatem, quia sacrifici-
cium est hodie populi in excelsu; ingredientes e-
nim statim inuenietis eum, antequam ascendat ex-
celsum ad vescendum, neque enim comesturus est po-
pus, donec ille veniat. Aduertite, obsecro, quo-
modo populus ille Hebræus rædio non afficiatur,
eatenus ieiunium extendens, donec sacrificij finis
esset impositus.

Fidelis ille Abrahæ seruus Eleefer, quamuis ex
itineris labore ac molestia defatigatus esset, non
prius tamen comedere voluit, quam quæ in man-
datis acceperat, suamq; legationem exposuisset, *Nō*
comedam, inquit, nisi loquar sermones meos: in quo
magnum in mandatis heri exponendis & negotijs
executione mandandis ardorem diligentiamq; de-
monstrauit. At hodierna die prompta illa & sedula
in diuinorum mandatorum executione diligentia
exulat à Christianis, & vix vllus diuinæ obsequitur
voluntati; sed etiam si saturati sint, *murmurant.*
Turbæ autem maiorem diligentiam præferunt, &
ardentiori erga Deam zelo feruntur, triduoq; ma-
gnum illum concionatorem, de comæatu nihil
anxiæ, sequuntur; longè secus quàm filij Israhël, qui
quamuis cælesti manna pascerentur, aduersus
Mosem in deserto tamen conspirarunt, & ad allia
& cepas Aegyptias anhelantes sibi mutuo dicebāt,
Constituamus nobis ducem, & reuertamur in Aegy-
ptum. Hi porrò solam pietatem spirant, non culi-
nam, solum Dei verbum audire satagunt; & nō nisi

Affectus E-
leeferis ex-
ga herum.
Genes. 24.

Num. 14.

triduo exacto, vt Chrysostomus optimè notauit, reſecti ſunt: exſpectarat ſiquidem Dominus, donec omnis commeatus illorum defeciſſet, vt omni humano auxilio deſtitutis, potentiam ſuam declararet, huncque deſectum, veſut ſummus naturæ magiſter & Dominus, ſuppleret.

1. Reg. 12.

Genef. 48.

Vt vos igitur, Auditores, ad miſericordiam, Chriſtiſque Domini imitationem excitem, iſdem vos verbis, quibus olim Samuel Propheta populū Iſraëliticum, compellabo, *Nolite recedere à tergo Domini, & nolite declinare poſt bona, qua non proderunt vobis*. Dicite itaque cū Patriarcha Iacob Deo ob collata beneficia grates agente, *Deus in cuius cōſpectu ambulauerunt patres mei, Deus qui paſcit me ab adoleſcentia mea, vſque in præſentem diem*. Idem enim ipſe eſt, qui iam inde ab incunabulis nos enutrit, à quo totus orbis velut cliens dependet, qui omnes omninò creaturas paſcit, & eximium hocce miraculum hodie edit; huic igitur immortales agite grates, laudum præconia cantate, eumque nullo non tempore admiremini.

Quod ſanè eſt longè æquiſſimum, omnipotēs & ſumme Deus, pater miſericordiârū, ac totius mundi paſtor & enutritor, pater familias ampliſſime, qui quotquot tuo ſe manciparunt obſequio, lautiffimè excipere ſoles & reficere. Quod hodie etiam reiſpſa & miraculo ſingulari abundè teſtatum feciſti, quatuor hominum millia in deſerto, poſtquā triduo te magno labore & ſudore ſecuti eſſent, paſcens; in quo ad oculum demonſtraſti quibus vti ſoleas rationibus, in animabus fidelium intereādum hac in vitā agunt, cuſtodiendis, conſeruandis, dirigendis, ſalem ſaccaro, afflictiones conſolationibus, lætis aduerſa permiscendō, ne forte illis & azimus deficiat & robur internum. Solent nutri-

ces,

ees, quō alumnos a quamdam amaritudo aliter & tu animi ſtas ſiquidem, laborem, voluptatibus licitis ac celeſtia alite in deſerto poenite, erate virili & ludo vitæ huius dies ne ac ſatisfactione randam dies eſt; iec illo cæleſti, quo anima tua inquam eſt beatitudine, paſci & nes nos participes rogenitus, & parac

DOM

SE

POST P

Attendite à falſis pſiſimentis omnium paces. Matth. 7.

F

Nefarius Syri vnum è ducere iteu miſerere ceret oēs vici malculini robor de internecone del res in quā & paruul cū circa prouincias nā veniſſet, regiā vo

optime notauit,
Dominus, donec
fiet, ut omni hu-
manam suam declara-
mus naturæ ma-

misericordiam,
excitem, ipse
Propheta populū
te recedere a tergo
ua, qua non prode-
archa Iacob Deo
Dei in cuius cō-
eius qui pascit me
tem diem. Idem
habulis nos ex-
ns dependet, qui
& eximium hoc
jeur immortales
tantate, cumque

m. omnipotēs &
ū, ac totius mun-
dus amplissime,
obsequio, lauti-
sed hodie etiam
and. testatum fe-
deterto, postquā
fecuti essent, pa-
strati quibus ut
fidelium interea
tis, conservandis
ones consolatio-
ne, ne forte illis
m. Solent nutre-

DOMIN. VII. POST PENTECOST. 215

ees, quō alumnos ablaſcent, abſinthium aut aliam
quamdam amaritudinem mamillis adplicare: non
aliter & tu animarum noſtrarum nutritie; mole-
ſtias ſiquidem, labores, difficultatum amaritudi-
nem, voluptatibus vitæ huius permisceſ, ut ijs re-
lictis ad cæleſtia aſpiremus; & tandem, poſtquam
te in deſerto poenitentia triduo, id eſt, in iuuentu-
te, ætate virili & ſenectute, quæ tres quodammo-
dō vitæ huius dies ſunt; vel contritione, confeſſio-
ne ac ſatiſfactione quæ triplex ad ſalutem compa-
randam dies eſt; ſecuti fuerimus, miraculoſe pane
illo cæleſti, quo animæ reſcitiuntur Beatorum, di-
uina tua inquam eſſentia, ſummaque animarum
beatitudine, paſci & reſci mereamur. Cuius om-
nes nos participes reddant, Pater ingenuitus, Filius
vniſcitus, & paracletus Spiritus Amen.

Simile.

DOMINICA
SEPTIMA

POST PENTECOSTEN.

*Attendite à falſis Prophetis, qui veniunt ad vos in ve-
ſtimentis ouium, intrinſecus autem ſunt lupi ra-
paces. Matth. 7.*

FIGURA.

Nefarius Syriæ rex Antiochus Ierofolymam 1, Mach. 2.
vnum è ducibus Apolloniū nomine cū ex-
ercitu miſit, ut magnā in Iudæos crudelita-
tē exerceret. oēs videlicet arma geſtare valentes &
& maſculini roboris, gladio vindice interficeret,
& interneſione deleret; inuulnẽ verò turbā, mulie-
rēs in quā & paruulos, in mancipia per vicinas cir-
cū circa prouincias diuēderet. Cū itaq; Ierofoly-
mā veniſſet, regiā voluntatē non aperuit, nec quid
animo

Apollonij
simulatio.

Christi pre
monitio
ad hypo-
crites dete-
gendas.

animo concepisset, detexit, vt amicum se, & paci-
ficè venisse iactat, ingressus obuios quosque ami-
cè compellat, dissimulat rancorem, ouemque se
fingit cū extrinsecus lupinam rabiē foueret: quin
& cū sabbathum esset, quod Iudæis sacrum erat
& venerandum, quo omnes relicto opere manua-
rio templum petebant, precibus & sacrificijs ope-
ram daturi; ipse quoq; sabbatha se colere simula-
uit: at templum ingressus conceptam animo bar-
bariem feritatemque belluinam, amplius simula-
re non valens, inimicum se ostendit, & suis dato
stringendi ferrum signo, inque miseros Iudæos,
prout statuerat, sœuendi, magnam tū in templo,
tum per plateas stragem edidit. Non enim vim
vi, propter sabbathi religionem, Iudæi propul-
sabant, tum quod nec ferrum in loco sacro strin-
gere audebant, tum verò quòd nihil minùs præco-
gitassent, & ad defensionem essent imparati: ne-
que enim vt lupum sœuiturum credebant, qui vt o-
uem hætenus sese gesserat, atque ita iniuriam pati
& mortem subire cogebantur. Ne simile quid nobis
accidat, Auditores, præmonet hocce in Euan-
gelio Christus, Attendite, inquit, & omnem in
partem excubate, ne quis nouus Apollonius veni-
at ad vos, ne quis pseudopropheta aut hæreticus
ab Antiocho infernali destinatus: inspicite il-
lum à capite ad calcem vsque, ne exteriori forsi-
tan vos schemate decipiat ac fallat; veniunt enim
in tegmine ouino, at internè lupum spirant, &
occidunt. Pacem vobis, purum, putum Dei ver-
bum, Ecclesiæ reformationem, sanctimoniam, E-
uangelium crepabunt, sed si penitiùs rem inspicia-
tis, simulationem meram, fucū, & hypocrisim esse
intelligetis. Tempa quidē accedent, vtī vos; De-
um orabūt, vtī vos; festos dies celebrabūt, vtī vos;

ac cū nihil minùs
acceptoque in ma-
plurimos hæreos
dent, mulieres & fi-
sæmininos & tener-
rum ignaros, in ca-
tatem ducent, de h-
agere est animus: S-
li fuerit, cymbam
optatum portum p-
Angelica illam salu-

A V E

Non iniucunda inte-
citara est quæstio, ac p-
mansit annis, Num fi-
toria accipia ad salute-
rò Deus, nullo oper-
benè operandi vol-
cem ac beatum rede-
cesse foret concurr-
requirerentur simu-
doctrina nobiles, au-
obière sententias, et

Quantum Hypocri-
tæ, namque solam
tum intentionem o-
nordicus & præcis-
tionem, etiam absq-
tillere crederent.

matebantur, fi-
al Canonistarū ax-
nam, quod sæpius ac-
taco repetitum est, c-
cap, si propterea, de pæ-
colligebant, quando

atcū nihil min⁹ cogitaueritis se patefacient,
 acceptoque in manus gladio & arma vibrantes,
 plurimos hæreseos errore fascinos morti tra-
 dent, mulieres & filios pretio diuendent, id est,
 fæmininos & teneros animos, idiotas inquā & re-
 rum ignaros, in casses pertrahent, & in captiui-
 tatem ducent, de his hodierna concione pluribus
 agere est animus: Spiritus Sancti aura, si visum il-
 li fuerit, cymbam diriget, & Beatissima Virgo ad
 optatum portum patrocínio suo impellet; idēd
 Angelica illam salutatione compellabimus,

A V E M A R I A.

Non iniucunda inter veteres Ecclesiæ Patres, ex-
 citata est quæstio, ac plurimis deinde indecisa per-
 nan sit annis, Num fidei & credenti opera meri-
 toria acpia ad salutem necessaria forent; num ve-
 rō Deus, nullo operum respectu habito, sed sola
 bonē operandi voluptate attenta hominem feli-
 cem ac beatum redderet. num autem duo illa ne-
 cesse foret concurrere, & ad bonam voluntatem
 equirerentur simul & opera. Plures & ingenio &
 loctrina nobiles, auctoritateq; singulares in varias
 biere sententias, tantum inter se discrepantes,

Quantum Hypanis Veneto dissidet Bridano.

Alij namque solam bonam voluntatem, & since- An bona
 am intentionem coronandam censuere; & ita voluntas
 nordicus & præcisè, vt eandem ad animæ salua- ad anima.
 tionem, etiam absque bonis operibus & meritis, rum salu-
 sufficere crederent. Validissimum porro, cui maxi-
 mē insitebantur, fundamentum erat, vulgatum
 illud Canonistarū axioma, *voluntas pro facto repu-*
atur: quod sæpius ac variis in locis in Iure Cano-
 nico repetitum est, *cap. Homicidarum, cap. Omnis,*
cap. si propterea, de pœnit. dist. 1. & alijs. Hinc autem
 colligebant, quandoquidem pro affectu & facto

Quæstio
 inter vete-
 res patres.

ciat.

ipsa voluntas capitur; ipsdemque priuilegijs gaudet, & ipsdem subiicitur pœnis; sufficere quoq; a salutem, operibus non requisitis.

S. Bern. 1us
de libero ar-
bitr.

Homil in
Matth.

Louis. 3.

Fulciebantur quin etiam auctoritate magi Bernardi, cui plurimum tribuebant, quasi ab illo omne propemodum causæ dependeret robur & vis; *Intentio sufficit ad meritum, bona actio requiritur ad exemplum*: inferentes inde ad æternam beatitudinem comparandam actionem meritoriam minimè requiri. Nitebantur adhæc verbis Glossæ ordinariæ, quæ in illa verba Psalmi, *Dixi confitebor*, ait, *totum pro operatione reputatur*; quod & sanctus confirmat Gregorius in homil. *Nunquam est vacua manus à munere, cum arca cordis repleta fuerit bona voluntate*. Denique eorum, Hercule & Altas, quibus innitebantur, erant illa *Decretum cap. Cum voluntate, de sent. excommun. verba amplius respicit Deus ad spontaneas voluntates, quam ad actus*.

Hoc ipsum & figuris confirmare nitebantur: quod nimirum Deus olim in animalium sacrificii adipem potissimum & caudam, intestina atque vniuersa vitalia sibi voluerit offerri; Et offerentia pacificorum hostia sacrificium Domino, adipem & caudam totam cum renibus; & pinguedinem qua operit ventrem, atque vniuersa vitalia. Cauda hic perituerentiam in bonis operibus denotat, adeps qui in animalibus optimum & subtilissimum, bonarum voluntatem, partes vitales bonas intentiones, quales viuunt, & bonis operibus vitam largiuntur nam:

Quidquid agant homines, intentio indicat omnino. Deus quoque ex animæ nostræ sacrificijs quibus ei brutales appetitus, corporis huius pecus parte illas animales, cupiditates insurgentes in holocaustum immolamus; aliud non petit quam quo

pinguissimum est, tale est, intentionem voluntatem.

Inter sacerdotali sollemne arieteolum in altum sustollimino, quod in illiusmes quoque pectuscuon, sanctificabisque cedet in partem est voluntatis est synhoi deposcit, & hilaanima voluntatem, vnam sacrificiorum offerat. Hinc David periri posse dicebat sacrificium Deo spiritus humilitatum Deus voluntatem, cuius spiritus ricus symbolum sunt arguuntur sunt argumtis causam & not.

Alij verò penitus nem patrociniū de mellorum nos admimatio & sacrorum horum Patrum totis id sacræ scriptis iacobi, fides fideet exanime, & eminem & electionis culus carpit eos, qui

que privilegij gaudere
sufficere quoque
auctoritate magni
banc, quasi ab illis
penderet robur &
bona actio requiritur
ad æternam beatitudinem
meritoriam. Hæc verbis
Glossæ almi, Dixi consuetudinem
reputatur; quod &
homil. Nuncupatio
arca cordis repositum
eorum Hercules
rant. Cuius Deum
munus verba amplexantur
tate, quam ad adhibere
mare nitentur
imalium sacrificiorum
in, intestina ac
ferri; Et offerentiam
omino, ad eam
ingrediemini
na. Cauda hic per
enozat, adeps qui
tillissimum, bonas
as intentiones, quæ
viam largiuntur.

Inter sacerdotalis consecrationis cærimonias
sollemne erat arietem immolare, eius pectuscu-
lum in altum sustollere, illudque sanctificari Do-
mino, quod in illius deinde partem cederet, *Su-
nes quoque pectusculum de ariete quo imitatus est Aa-
on, sanctificabisque illud, eleuatum coram Domino,
& cedit in partem suam.* Pectus cui cor inclusum
est voluntatis est symbolum, quam imprimis Deus
ibi deposcit, & hisce figuris indicavit velle se ve-
nima voluntatem, velut optimam ac præstantis-
simam sacrificiorum nostrorum portionem sibi
offerat. Hinc David nullum hocce sacrificium re-
ceriri posse dicebat eminentius, Deoque gratius,
sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum &
umbratum Deus non despicies, id est bonam volun-
tatem, cuius spiritus contribulatus & animus contri-
tus symbolum sunt. Hæc scilicet validissima ac
ræcipua sunt argumenta, quibus bonæ volun-
tatis causam & æquitatem hi defende-
ant.

Alij verò penitus ex appposito, bonorum ope-
um patrociniū defenderunt, asserueruntque si-
e illorum nos adminiculo saluari non posse: quo-
um ratio & sacrorum biblicorum auctoritati, &
anctorum Patrum testimonijs innitebatur. Sex-
entis id sacræ scripturæ locis adstruere possemus
et illo Iacobi, *fides sine operibus mortua est;* corpus
cilicet exanime, & sol sine lumine. Sancti item
ettri, *Et agite, ut per bona opera vestra certam vo-
luntatem & electionem faciat.* Apostolus quoque
aulus carpit eos, qui manū operi admoveere detre-
ctant,

Exod. 29.

Psal. 50.

Non suffi-
cit bona
voluntas
sine ope-
ribus.

Iac. 2.

2. Pet. 1.

Lib. offc.

stant, & de bonis operibus non laborant. Quod et Patres, Ambrosius in officijs ait, *Non satum est bene velle, nisi sit etiam bene facere*. E quibus omnibus concludunt, & ipse iisdem subscribens assero, vna cum bona voluntate opera ad salutem, & beatitudinem acquirendam esse necessaria.

Eibic. 2.

Suffragatur & mihi hic Aristoteles, qui in Moribus tria ad virtutis perfectionem necessariò requirit, asserit, scientiam, voluntatem, & ipsam operis executionem: Magnus itè Dionysius Areopagita, qui omnis Theologia perfectionem praxin esse pronuntiat, id est opus. Huc etiam facient Tropologia & allegoria è sacris litteris deprompta, quarum aliquas in testimonium adducam.

Leuit. 21.

Inter alios, quos Deus templo rerumque sacrarum vsu contrectationeque arcebat, illi potissimum erant, qui manu essent fracta, *homo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam non offeret panes Deo suo, nec accedet ad ministerium eius, si cecus fuerit, si claudus, si fracto pede, si manus eius fracta*. In scriptura autem solet manus operum esse symbolum, & is manum habere fractam dicitur, qui operibus caret: nihil autem hic designatur aliud quam absque bonis operibus nullum Deo seruire aut cæleste templum, cuius Christus crucifixus, & sancti imagines sunt, subire posse. quicumque autem manum fractam habuerit, & bonis fuerit destitutus operibus, certissimè sciat, cælesti sese curi proscriptum & eiectum.

Matth. 20.

In parabola de vinitoribus, grauitèr illi à patre familiastaxantur & reprehenduntur, qui stabant desidèrantes & nihil agentes in viarum compitis, dicebat enim *Quid statis hic tota die otiosi?* Bonam tamen voluntatem habebant, nam sese purgantes aiunt *Nemo nos conduxit; neque enim inquit graui-*

ant voluntati nostram
bis potest accidere, &
bolicum hoc, sed tamen
ad salutem, bonam nam
re simul declaretur
quam bonorum de
multo haud dubie
rum,

Fidus ille amator

compellans ait, Pa

tuum, et signaculum

na amicitie iura &

goacula sua, charact

ur infusus, & in bra

dit & voluntate & c

complectatur. Myst

sum opere desider

illius dilectissimæ

corde tum brachio

diligant, amoremq

tentur: illas porro

pas esse, quæ corde

lum diligunt, & ad

Neque enim satis el

tentionis & volun

brachio, quod e

est.

Non est igitur diu

tione euasimus, secu

pro nuntiatum ei

mentarijs, quæ

gratissimè exarauit,

pretes sententiam p

ne facit fructum bonu

nar: Euangelij histo

laborant. Quod ad
e, *Non satum est bene*
tibus omnibus co
ens assero, vna cu
n, & beatitudinea
oteles, qui in Mor
nem necessariò re
atem, & ipsam op
pyfus Areopagita
tem praxim esse pro
facient Tropolo
s deprompta, qu
ucam.

orumque sacra
tebat, illi pot
acta, homo de le
maculam non o
ministerium eius,
cto pede, si ma
s operum esse sy
actam dicitur, c
c designatur ali
ullum Deo serui
ristus crucifixus,
osse, quicumque
& bonis fuerit de
at, cælesti sese cur

grauiter illi à pat
duntur, qui stab
rum compitis, de
e otiosi? Bonâ tam
ese purgantes aut
iniquiunt graui
enda

aut voluntati nostræ repugnantius quidquam no
bis potest accidere, quàm otiosos hic stare. Para
bolicū hoc, sed tamen veritas docet, non sufficere
ad salutem, bonam nos voluntatē habere, nisi ope
re simul declaretur & exerceatur; Deum quoque si
quam bonorum desideriorum rationem habet,
multo haud dubiè maiorem operum habitu
rum.

Fidus ille amator, dilectam suam blandissimè *Cantic. 2.*
compellans ait, *Pone me vt signaculum super cor*
uum, vt signaculum super brachium tuum. Per om
nia amicitiae iura & fœdera eam adiurat, vt si
nacula sua, characteres, & notas in corde gester
intrinsecus, & in brachio extrinsecus, id est ostē
at & voluntate & opere, quanto eum amore
omplectatur. Mysticè autem denotatur, Deum
in opere desiderare, vt animæ, id est sponsæ
lius dilectissimæ, notaret amorem suum tum
orde tum brachio præferant; id est eum perfectè
iligant, amoremque tam voluntate quàm opere
stentur: illas porrò sponсарum Dei nomine indi
nas esse, quæ corde tantummodò ac voluntate il
um diligunt, & ad bona opera non perueniunt.
leque enim satis est, illius signacula corde, quod
ntentionis & voluntatis nota, præferri; nisi etiam
n brachio, quod operum emblema est videan
ur.

Non est igitur diutius his immorari opus, supe
iores euasimus, secundum nos in hocce Euange
io pronuntiatum est. S. Matthæus ab actis est &
ommentarijs, qui causæ successum quàm dili
entissimè exarauit, & Christus summus ille
æles sententiam promulgat *Omnia arbor, quæ*
non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mit
tur. Euangelij historia iam inde à capite repe
enda

tenda est & principio, *Attendite à falsis Prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intus autem sunt lupi rapaces.* Mecum ipse statui hac super vobis verba facere, primò de pseudopphetis, a lupis in ovium vestimentis venientibus, ac deinde de arbore eiusque fructibus locuturus.

Tria per-
secutio
num gene-
ra in Ec-
clesia.

Primum itaque; antequam de falsis illis proph
tis loquamur, præsupponendum est, ac velut cer
rorum fundamentum statuendum, Ecclesiam sa
pius & diuersimodè esse impugnata, omni tamè
persecutiones ad tria potissimum posse capita re
ducari; primum est ipsa Tyrannorum impugnatio,
qui martyrum sanguinem profuderunt, & omne
quotquot per orbem reperire poterant Christia
nos interfectione delere conati sunt. Alterum
ipsa hæreticorum pestis, qui nefaria errorum ziz
nia, & hæreseon virus semper spargere contem
derunt. Vltimum prauorum Christianorum &
præuaricatorum nequitia, qui ore quidem Deum
confitentes & fide, nefandis & flagitiosis operibus
negabant. Ceterum tria hæc persecutionum gene
ra scitè Ioanhes in Apocalypsi expressit, quan
do quatuor sese equos ait vidisse, primum album
secundum rufum, tertium nigricantem, quartum
pallentem; primus triumphum & victoriam a
terni illius regis Christi denotabat; alij tres, per
secutiones quas Ecclesia passa est: rufus, tyrannori
niger peruersorum Christianorum & falsorum
fratrum, vt quidem Rupertus interpretatur, palli
dus, hæreticorum & pseudoprophetarum.

Varia
pseudo-
prophe-
tarum ge-
nera:

Secundū præsuppono, varia esse pseudopropheta-
rū genera, à quib⁹ sibi quisq; caveat necesse est. Di-
bol⁹ scilicet, sūm⁹ est pseudopropheta, qui omni-
bus omnino hominibus suggerit in peccato vt perse-
rent, & in exemplū & confirmationē adducit va-
rios

de a falsis Prophetis
o. i. m. istius autem
atui hac super
endoprophetis,
nentibus, ac deinde
curus.

falsis illis propheta
m est, ac velut cet
um, Ecclesiam sa
tnarum, omne
m posse capita re
orum impugnare
aderunt, & omne
poterant Christi
ti sunt. Alterum
aria errorum z
spargere contra
Christianorum
ore quidem De
flagitiosis operib
fsecutionum ge
ph expressit, qu
se, primum albu
ricantem, quart
m & victoriam
abaeralij tres, per
ratus, tyrannor
orum & falsio
interpretatur, pa
phetarum.
se pseudoprophe
beat necesse est
phetes, qui omne
peccato ut per
natione adducit

ios, qui multiplicibus Deum peccatis ad iram
prouocauerunt, ab illo tamen in gratiam admissi
& exaltati sunt, vt David, Paulus, Magdalena item
Caro, quæ hominem inducere conatur vt in deli
ijs perseveret, cupiditatibus obtemperet, volu
tates ambiat, iuuentutē in ludo iocisq; transigat,
& tetur interea dum ætatis flos est; & tum demum
uando ad canos peruenerit & senuerit, poeniten
am agat, viamq; mandatorum Dei ingrediatur.
hæc Mandus, adulterinus mango & fallarius
ersutissimus, qui vnumquemque honores ve
mbiat, delicias quas offert, sectetur, exstimulat,
d mentitur & fallit, quidquid enim promittit
inū est & futile, trāsīt, siquidē *mundus & concupis
centia eius*. Præterea pseudoconcionator, qui ver
um Dei deprauat & adulterat, auditoribus in om
bus adulando, eorumque vitam sceleratam &
eccata, prout reuera par esset, verborum acrimo
a non castigando. Quibus id lacrymis deploret,
scit Ieremias, *Stupor, inquit, & mirabilia facta
sunt in terra, Prophetæ prophetauerunt mendacium,*
*sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus
eius delexit taba, & alio item loco, In Prophetis Ie
rusalem vidi similitudinem adulterantium & iter
endacij.* Quintus pseudopropheta ipse est hære
cus, & sextus peruersus Christianus, atque hæc ex
ente Origenis.

Ierem. 5.

Ierem. 23.

In Matth.

His itaque præsuppositis ac præmissis, duplici
tione pseudoppheten intelligi posse dicen
m; primò quoad doctrinam, quam docet; Dein
quoad intentionem, qua decipere & seducere
agit, tametsi vera dicat & doceat. Primi gene
fuit ille Sedechias Chanaân filius, qui cornua
i ferrea adaptauit, vt Achab regi Israel hoc
schemata

3. Reg. vii.

Num. 23.

24.

Iam. II.

Non est fa-
cile cuius
creden-
dum.

Iam. 4.

Schemate persuaderet ad Ramoth Galaad syri-
urbem ut se cōferret, victoriam certissimē illi co-
litus datum iri: *fecit quoque sibi Sedechias filius Cha-
naana cornua ferrea, & ait, Hec dicit Dominus, do-
ventilabis Syriam, donec deleas eam.* Regem tamē
fefellit, cum in certissimum vitæ & regni amitre-
di discrimen eum coniecit, prælio namque sup-
ratus ab hostibus, miserè occubuit. Atque huc
Pseudoprophetæ nomine scriptura nuncupatur,
nam *Spiritus* inquit, *mendax erat in ore eius* &c. E-
cundi generis fuere Balaam, qui vera & fausta a-
nuntiavit, sed pessimum ac nefarium Balaco Mo-
abitarum regi consilium suggessit, quo filios Isra-
idolo Phegor immolare cogeret; & Caiphaz, cu-
veritatem quidem cum Balaamo prænuntiavit,
sed maligna ac peruersa intentione Christi om-
nem obscurare, honorem ei ac vitam eripere mu-
liebatur. de duplici hocce Pseudoprophetæ gene-
re Ieremias locutus videtur dū ait, *vidi similitudi-
nem adulterij & iter mendacij*; tunc namque ad-
ulterij similitudo est, quando veritas adulteratur, &
fallendi ac decipiendi intentione verbum I-
prædicatur; iter quoque mendacij est, cum falsi-
tes aut mendacia velut genuina ac sincera veri-
proponuntur. ab vtraque autem peste nobis ut a-
ueamus, Christus consulit, *Attendite à falsis prophe-
tis, qui veniunt* &c.

Benè autem ait, *attendite*, id est, diligenter co-
siderate, attendendum quippe est, ac diligentis-
simè perspicendum, antequam nouitatem aliquam
admittamus; omnem in partem prius circumspici-
endum, quàm ianuam illis qui doctrinam nouam
& alias in auditam annuntiant, aperiamus.
Cuius enim in re qualibet non est facile creden-
dum, Hinc benè consulit Apostolus, *Nolite omni*
Spiritus

*Spiritus credere, sed per-
quoniam multi plerumque
& velut inlesum
ber, qui leuissimè cu-
leuis est corde, fatuo-
turno versatiliores
omnē nouæ doctri-
mæ, inquit, par uul-
omni vito doctrina.
nouatoribus facile.
leuicaris & incon-
quod sic tam cito tran-
ingratiam Christi in-
rem, attendite à falsis
Porro falsi illi Præ-
tia, alij non sunt, quæ
sub honesto Christi
sanctitatis ac doctri-
pietatem maiorem
pollicentes, mun-
ditatis expertes, esse
suis intrinsecus omni-
operi, & veri inter-
ille Balaam, quem e-
non ducere aiunt, n-
reditionū plaustra
Moabiticis & Ma-
arum perniciem p-
non immitterent,
nam ac veluti co-
paraherent; Mit-
tite, edere & fornic-
talia, alienigenaru-
aqueata, idolis im-
Dom. tom. 2.*

*Spiritus credere, sed probate spiritus, an ex Deo sint, quoniam multi pseudoprophetae extirunt in mundum; & velut insensatum & stolidum cum sapiens habet, qui leuissimè cuilibet credit, Qui citò credit, Arit. 1. 1. leuis est cor de. fatuos quoq; & pueriles imò & continuo versaciliores credit Apostolus illos, qui ad omne nouæ doctrinæ ventū circumferantur, Nō si-
mus, inquit, paruuli fluctuantes, nec circumferamur
omni vèro doctrina. in quo cū Galatæ peccassent, & nouatoribus faciles & patentes præbuis-
sent aures euitatis & inconstantix eisdem coarguit; Miror Gal. 1. 6. quòd sic tam citò transferimini ab eo qui vos vocauit in gratiam Christi in aliud Euangelium. Quamobrem, Attendite à falsis prophetis.*

Porro falsi illi Prophetæ, mea quidem sententia, alij non sunt, quàm hæretici & nouatores, qui sub honesto Christiani nominis titulo, fidoque sanctitatis ac doctrinæ reformationis prætextu, pietatem maiorem & religionem religiosiorem pollicentes, mundo se oues, malitiæ & peruer-
tatis expertes, esse persuadere conantur, quam-
is intrinsecus omni flagitiorum genere sint co-
pertis, & veri interius animarum lupi. Peruersus
ille Balaam, quem è Nachor Abrahæ fratre origi-
nem ducere aiunt, multa quidem encomia & be-
nedictionū plaustra in Israelitas effudit, idem ta-
men Moabitibus & Madianitis in eorumdem Israëlitarum perniciem persuasit, vt mulieres in terrâ
Israel immitterent, quæ populum amoribus in-
sensatum ac veluti compeditum in idololatriam
pertraherent; Mittens scandalum coram filiis
Israel, edere & fornicari, & reipsa viginti quatuor
millia, alienigenarum muliercularum amoribus
laqueata, idolis immolarunt. Non secus etiam
Dem. rom. 1. PP. nostræ

Ephes. 4.

Gal. 1. 6.

Hæretici
falsi pro-
phetæ suæ

Num. 24.

Num. 25.

Num. 25.

nostræ tempestatis hæretici; superbe quidam
& magnifice sacram scripturam iactant, con-
ciliabula & conuenticula sua ficta quadam co-
quentia complent, benedicendi flosculos fructus
& illinc colligentes, turgidis quibusdam ver-
borum ampullis & fucatis sententijs conco-
nes exornant, solum verbum Dei crepant, so-
lum Euangelium gannunt, benedictiones in
populum ingeminant: verum si examinare vo-
luerimus; reperiemus eos, quod eundem regem
Moab, id est diabolo subijciant, doctrinam
Balaam sequi, consilia carnalia suggerere, mi-
lius videlicet ponderis aut efficacæ esse ieiunij
calibatum à sacerdotibus seruari non posse
peccatorum exomologesi minimè necessariam
satisfactionem inutilem, poenitentias & ritus
res vanos, peregrinationes superstitiosas, & sacrificia
esse abominanda. O pseudoprophetae!

Hæretici
sub ouium
vestimen-
tis lupi ra-
paces sunt.

Attendite à falsis prophetis. Veniunt ad vos
vestimentis ouium, & internè lupi sunt rapi-
cissimi, vt enim omnes mundo criminationes
minent, externum Dei cultum proscribunt,
religionis reformatæ vestimentum præferunt
atque hoc prætextu omnem sacramentis rebus
sacramentalibus debitum honorem pessimè
inuocationem Sanctorum explodunt, imaginum
vsum damnant, reliquiarum venerationem
cultum irrident. O lupos rapacissimos! vt
spiritualis fundamenta conuellant, & totam
virtutum fabricam demoliantur, libertatem
quamdam Euangelicam prætexunt; inter-
tamen omnem mundo virtutem pellunt, di-
lutionibus ianuam aperiunt & plenas ac li-

tas vitijs omnibus
dragemali ieiunio
poenitentiam & cor-
pus & angue dete-
sione n exera. tur
am rationem hanc
prænam interpolen-
tiam, in pelle veni-
nisi purum Dei vo-
lunt omnem de vit-
peruertant & corru-
ptitatem & corrup-
tionem tantopere
liberum arbitrium
nostram radicem
madant, asserantque
quam esse necessari-

Vt nouum munde
inducant, sub
anno, quasi abusus
policos irreptas su-
boluntur, camp-
angulant, sacra-
et ac suffragia de-
purgatorium v-
um irrident. De
synagoga fi-
se gerunt,
orem ac vigo-
miciuz mores
& ecce verx E-
ordinem, hierar-
pugacula evertunt

as vitijs omnibus habenas laxant: de quadragesimali ieiunio ne audire quidem volunt; poenitentiam & corporis emacerationes cave pedibus & angue derideantur, peccatorum confessionem execratur, nullumque bonorum operum rationem habent. O filiaros! Quo scripturam interpolent, ventrem literarum depravent, in pelle veniunt ouina, facientes se non nisi purum Dei verbum concionari, cum tamen omnem de vitijs ac virtutibus doctrinam eruant & corrumpant; peccati originalis puritatem & corrupta naturæ ad malum pronensionem tantopere eleuant & extollentes, liberum arbitrium penitus negent; libertatem nostram radicibus excendant, naturæ iura quadant, asserantque ad salutem bona opera nequam esse necessaria.

Vt nouum mundo chaos & meram confusio-
nem inducant, sub exuijs & pallio veniunt
Hereticorum peruersitas;
ino, quasi abusus & superstitiones inter Ca-
uolicos irreptas sublaturi, & interea altaria
noluntur, campanilia destruunt, sacerdo-
tium iugulant, sacra prophanant, pro mortuis
ac suffragia damnant, cimiteria vt nu-
purgatorium vt subulam & anile com-
mentum irrident. Denique vt nouæ & exoticæ
quidam synagoga fundamenta iaciant, instar
se gerunt, quasi Ecclesiam in pristini
decorem ac vigorem restituri, & Eccle-
siam primitiæ mores & consuetudinem indu-
ant, & ecce veræ Ecclesiæ ruinam cogitant,
ordinem, hierarchiam, omniaque eiusdem
pugnacula euertunt; Primatum Pontificum

111 CONCEPTVS THEOLOGICI.

oppugnant, Conciliorum decreta eludunt, Senatorum patrum consensum & concentum exsolant, præsulum & Episcoporum auctoritatem spernunt, & quoniam Ecclesiæ Pastores, eloquentes illos concionatores eruditos doctores diligenter & assidue super Christi gregē excubare cernunt, & omnem in partem circumspicere, ne quid deus menti capiat, & inuasoribus viriliter sese opponere, auctoritatem eorum imminuere, vicam audentiæ fuligine deturpare, famam allatrare, cutiones carpando excutere, quin & apertum bellum indicere, omnibus viribus contendunt.

Philippus Macedonum rex felicem Athenarum suum successum æmulatus, illos obsidione circumdedit, & confestim legatos in urbem destinavit, qui nomine libertatem civibus promitterent, pacem offerrent, bellumque omne e regione illa aufertum sponderent, modò decem sibi quos seligunt oratores pacis & reip. ut aiebat perturbatores omnis quietis inimicos concederent. Hæc in urbem perlata, oratorum omnium præcipuus princeps Demosthenes populum pro concilio commonere coepit. Philippo ne crederent, & dolum & vafrum esse consilium, idque scito, idam apologo declaravit. Conveniēte olim, ait, lupi & pastores ouium, pacem inter se iuraverunt, sed lupi loquendi partibus acceptis, diabolus omnis quæ nos inter & vos, o pastores, oriri potest discordia & discidium, nonnisi à canum voracitatem insolentia procedit; absque illis, fides semper inter nos vigeret fixa ac stabili concordia, hos si nobis traderetis, proculdubio bellum, tumultum & pacem perpetuò stabilitam videremus. Sed creduli nimium Pastores, canibus quæ primùm traditis, gregem suum à lupis dilata-

Apologus
Demosthe-
nis.

Domin. VII.

eoram viderunt. viri Athenienses, filium amplectamini, oratores porrò & e qui vos custodiunt, hosce lupus hic à vo ijs destituti ac vel rannidique patear ius libidini succum rum luporum illoru Prælatorum Ecclesiæ res fidelium Christi tuetur, auctoritatem rigunt; probè siquid huius aut expugnatis gnandum ac penitus attendite a falsis prop rimentis ouium, intum Falsarij gigieut illi distinctu inquam & iussu Dei, similes rebant, & ego non mi reniunt, quòd nihil tem æternum, Christi ad non loquuntur, etiam, modestiam, omnes colligere pot fuisse; regnorum familiarum peru demolitiones. omnialium violat raduersus Ecclesiæ erint, abundè tel lupina falsariori at dijudicari, ait eorum cognoscetis eo

coram viderunt. Eadem vobis fortuna restat, viri Athenienses, si facile creduli Philippi consilium amplectamini: ipse, lupus; vos ouicula; oratores porro & eruditores, canum instar sunt, qui vos custodiunt & ab illius impetu defendunt; hosce lupus hic à vobis extorquere contendit, ut ijs destituti ac veluti denudati, illius imperio tyrannidique pateatis, & florentissima hæc resp. illius libidini succumbat. Idem omnino hæreticorum luporum illorum rabientium consilium, solæ prælatorum Ecclesiæ, qui veluti canes & excubito- res fidelium Christi gregem circumambiunt ac uentur, auctoritatem infringere & imminuere sagunt; probè siquidem perspectum habent, ijs ab- atis aut expugnatis Domini gregem facile expu- nandum ac penitus diripiendum. Quamobrem attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in ve- limentis ouium, intus autem sunt lupi rapaces. Falsarij igitur illi veniunt sub exuijs ouinis, instinctu inquam & motu proprio, sine missione, iussu Dei; similes ijs de quibus Ieremias, *Ipsi cur- rebant, & ego non mittebam eos.* Instar ouium autè eniunt, quod nihil ore crepent quàm Deum, Pa- trem æternum, Christum, fidem, ita ita; actiones iud non loquuntur, quàm eleemosynas, tempe- rantiam, modestiam; sed è fructibus eorum tandè Fructus omnes colligere potuere, non nisi lupos voracissi- nos fuisse; regnorum perturbationes, urbium pe- res, familiarum perniciēs, domorum flamma, tem- porum demolitiones, sacerdotum internecio, San- timonialium violatio, deniq; bella, cædes, & cru- nta aduersus Ecclesiā machinationes, qui quales- e fuerint, abundè testabuntur; è quibus de peruersi- te lupina falsariorum illorum natura hætenus po- nit dijudicari, ait enim Euangelium à fructibus eorum cognoscetis eos.

Allegoria.

Cum lupos illos, falsarios illos in ouinis pe-
libus venientes contemplor, Gabaonitarum sta-
tim fraudulentæ nubi in mentem venit. Hi qui-
pe cum egregias & luculentas Iosue victorias in-
audissent; direptionem Ierichuntis, Hai ex-
cidium, monticolarum cladem, metum rubri ni-
ris accolarum, & Libani vicinorum; excursio-
nes quotidianas in agrum Chanaan; coacto co-
filio vasfrum quoddam consilium inierunt: in-
gnam commeatus copiam secum sumpsere, &
veteres sacco & lagenas semitritas vino in ac-
tum conuerso, quas asinis imposuere. Veteri-
quoque induere calceos & sandalia situ & squal-
re obrita, vestes item exoletas, laceras, & dierr-
tas; panes adhuc durissimos & mucidos: atque
hoc apparatu ad Iosue, qui haud à Galgala ex-
strametatus erat, venerunt, dicentes, *De terra
longinqua, venimus, pacem vobiscum facere cupimus.*
Iosue verò eorum fraudem non percipiens,
nec astum, & credens illos è longinquis esse re-
gionibus profectos, cum tamen eiusdem esse
terræ incolæ, & castris proximi; pacem cum
iniit & foedus contraxit. Eadem vasfrivsi su-
hæretici, noui illi Gabaonitæ, quò enim Iosue
id est Præsules nostros, & omnem fidelium catum
circumueniant, asinos suos, Ministros intelligi
mucido pane & vino acido, quem in cæna sua præ-
bent, onerant; vestes mutilas, laceras, tritu-
induerunt, loca inquam quædam mutila & tru-
ca è sacra scriptura deprompta; & fingentes se
longè venisse, iam inde ab Apostolorum temp-
ribus, primitiuæ Ecclesiæ, iam ab annis millibus
cum tamèn in medio nostrum habitarent, eode-
quo nos tincti baptismo, eadem qua nos
fecti communionem resecti, eo quo nos n. o. d. e.

Hæretici
Gabaoni-
tis collati.

Hæretico-
rum noui-
tas.

lij Ecclesiæ: & hoc
venerunt, illorum
postularunt, sancta-
morum & vnicam
gentes. Hoc autem
cepere, ac multi fo-
uendi & agendi ri-
ruentes. *Suscipere*
Dominum non interro-
gare est; multi qui
nouatores illos Gaba-
onites miserè incide-
oraculum consuluit
set, illos non oues,
iores, sed deformes
hæreticos.

Qui veniunt inve-
dediti, feras indag-
que venari volun-
ceps cantus & m-
uium, quas in ca-
tor etiam hamo e-
lectari nouit. Ad-
herente Aeliano, no-
mod ca. rino aspe-
cipinas exuias in-
uar, quorum as-
nuntur, & vitæ
que quodam exp-
allata indutus pis-
addidit vt ca-
Falsi amatores
In laqueos sumi-

lij Ecclesiæ: & hoc astu & arte ad Ecclesiæ duces
venerunt, illorum sese clientes esse solam pacem
postularunt, sanctam quamdam reformationem
morum & vnicam animarum salutem spirare fin-
gentes. Hoc autem dolo & fraude, plurimos de-
cepere, ac multi fœdus cum ijs iniere, eodem vi-
uendi & agendi ritu vsi, & in eundem interitum
ruentes. *Susciperunt igitur de cibarijs eorum, & os*
Domini non interrogauerunt. Porro os Domini Ec-
clesiæ est; multi quia eam non consuluerunt, &
veritas vino in actibus nouatores illos Gabaonitas admiscere, in castes hæ-
reseos miserè inciderunt; ac si vel semel Ecclesiæ
oraculum consulissent, ipsa proculdubio dixis-
set, illos non oues, sed lupos esse; non reforma-
tores, sed deformatores, religionis euersores, &
hæreticos.

Qui veniunt in vestimentis ouium. Qui venationi Compara-
tio.
dediti, feras indagant & inuestigant, animalium,
quæ venari volunt, exuijs se induere solent: au-
ceps cantus & minuritiones fluuies res imitatur
auium, quas in castes pertrahere nititur: piscā-
tor etiam hamo escam adaptat, qua pisces de-
lectari nouit. Adeo vt Sargi, piscis genus, re-
ferente Aeliano, non alia ratione capiantur, quam
quod caprino aspectu gaudeant: piscator enim
caprinas exuias induit, cornua caprina sibi ad-
aptat, quorum aspectu recreari sargi, reribus il-
labantur, & vitæ discrimen adeant. quod emble-
mate quodam expressit Alciatus,

Villose indutus piscator tegmina capra,

Embl. 75.

Addit vt capiti cornua bina suo;

Fallit amatorem stans summo in litore sargum,

In laqueos sumi quem gregis ardor agit,

Hæretici magni illi & subdoli animarum aucupes, conscientiarum in turbida aqua piscatores & vafri in mundi huius silua, venatores eodem dolo & fraude vtuntur, & cum meri lupi sunt, ouium se pelle conuestiunt, vt Ecclesiæ oues incautas inuadant, ac diripiant.

Huc faciet apologus ille de vulpe egregiè vulpinante: Hæc cum videret currum pullis & gallinis plenum prætereuntem, & iisdem inhiaret, ob aurigam tamen & pullarium institorem accedere ausa non fuit: hoc tamen astu vsa est. mortuam se fingit, & in medio viæ protensa iacet ex animi similis. Hanc institor conspicatus, eiusque pelli inhians, eandem in currum inter pullos coniecit. tunc illa spiritu recuperato, & nemine impediente in gallinas sæuit, & postquam sese ingurgitasset, curru properè desiluit & institorem eludit. fabulosum hoc est, vere tamen ostendit, hæreticos & hypocriticos illos pseudopphetas mortificationem fingere, reformationem ementiri, vt quod desiderant & aspirant, tandem pertingere valeant; at mox vt votorum compotes facti sunt, viuere se ostendunt, ac sub pelle illa ouina & agnina feritatem lupinam & virulentiam delitescere.

Apoc. 13.

Hærescos
emblemata.

In vestimentis ouium. Bellua illa quam Ioannes in Apocalypsi vidit septicipitem, duo habebat cornua agnisis similia, vox autem draconem sonabat: Et vidi altam bestiam ascendentem de terra, habebat cornua duo similia agnis, & loquebatur sicut draco. Crediderim hocce emblemate hypocritam denotari: ceterum cornua agni imaginem esse virtutis Evangelicæ quam hæretici semper præferunt, humilitatem, pauper-

paupertatem, & pat
tu Christi crepant
illorum, vox draco
certissimam animis
quos vt perdant, ver

Philistæorum t
leonem habuit, fa
tem, cor verò & in
dum est, hæretico
quippe eorum mel
nem & abusu ab
tur Evangelio. quan
cor verò & interior
fraus, proditio, fero
pacem cum proximo
Ecce mel in ore, in o
seo Ioabo, qui Ama
solum amoris & h
amicitiam præfer
est, & altera sicam
ad Amasiam, saluen
mentum Amasæ, qu
o fraudem! o prodi
uauit gladium quem
inlatet, & effudit i
ueil. An non eade
endi ratio est qui
scentes, reformati
in Dei cultum, pu
in, virtutem, &
me manu; altera l
tatem & fidelium p
Video in Apocal
eius, quod faciem ha
pensam, sed caudas l

paupertatem, & patientiam agni illius immaculati Christi crepantes ac deprædicantes: vox tamen illorum, vox draconis, virulentia & letifera, quæ certissimam animis perniciem ac mortem adfert. quos ut perdant, *veniunt in vestimentis ouium.*

Philistæorum terror Sampson obuium in via leonem habuit, fauces repletas melle præferentem, cor verò & intestina fera ac leonina. Dicendum est, hæreticos Leoni huic esse persimiles: os quippe eorum melle scatet, non nisi reformationem & abusuum ablationem spirant; de solo loquitur Euangelio. quàm iucundum ac sapidum mel! cor verò & interiora leonem referunt, mera intus fraus, proditio, ferocia, & perversitas; *Loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum.* Ecce mel in ore, in corde fel. Similes quoque censeo Ioabo, qui Amasæ fratri osculum præbens, osculum amoris & benevolentix symbolum, & ore amicitiam præferens, vna manu eum amplexus est, & altera sicam ventri ingessit. *Dixit itaq; Ioab ad Amasam, salve mi frater, & tenuit manu dextramentum Amasæ, quasi osculans eum.* O blanditias! ô fraudem! ô proditionem! Porro Amasam non observauit gladium quem habebat Ioab, qui percussit eum in latere, & effudit intestina eius in terram, & mortuus est. An non eadem hæreticorum nostrorum agendi ratio est? qui scilicet verba saccaro & melle linientes, reformationem Ecclesiæ spondentes, verum Dei cultum, purum purum Euangelium, bonum, virtutem, & animarum salutem vna præferente manu; altera libertatem, scandalum, damnationem & fidelium perniciem continent.

Video in Apocalypsi quoddam animalium genus, quod faciem habet humanam, in risum propensam, sed caudas scorpionum, & aculeis deform-

Iud. 14:

Hæretici
leoni Sam-
sonis col-
lati.

2. Reg. 20.

Scorpionibus Apoc.
Ipsos he-
retici simi-
les.
Theophyl. in
Matth.

Hist. lib. 21.
cap. 13.

Psal. 118.

Psal. 117.

mes. Monstrum hoc circumquaque diligenter in-
tutus, nullis ipsum melius quam hæreticis com-
parauero; virulentis illis & noxijs scorpionibus
qui lingua blandiuntur, & cauda letiferos infli-
gunt ictus. In quo Theophylactum sequor, qui in
Matthæum ait, *Vasfi & impostores hæretici blandilo-*
quentiam prætendunt, & vitam simulant sanctam
sed intrinsecus latet aculeus. id est, Mel ore gestant
mortiferum fel in corde: exterius oues se esse si-
mulant; interius tigres & lupi sunt. In quo cur
Euangelio optimè coincidit, *Veniunt in vestimentis*
ouium, intus autem sunt lupi rapaces.

Refert in Ponto quoddam mellis genus esse Pli-
nius quod virulentum & noxium est, quod come-
dentes mente & ingenio priuet, ideoque μέλι μο-
νόμυον ab incolis dicitur, ἀπὸ τοῦ μόνιμοι, quod de-
mentiam adferre soleat. Mel est, sed venenatur
at cuius virulentia alia assignari causa nequi-
quam quod apum aculei venenosi sint. Vt hoc ma-
terix præsentis adaptem, aio Dei verbum sapi-
melli in sacris litteris comparari (*Eloquia Domini*
dulciora super mel & fauē), impios verò apibus (ci-
cumdederunt me sicut apes:) hæretici autem ve-
bum Dei ita corrumpunt & adulterant, itaque
interpolant, vt ipsum noxium sit legentibus &
mortem adferat: melle verò in venenum mutato
que quot ipsum gustant, emoriuntur & pereunt
vnde dicere liceat,

Impiis sub dulci melle venenata tent:

Et sub ouium pecunibus lupi habitant: cruentissim
iuxta Eua. (117) vocem, *Veniunt in vestimentis ouium.*

Quin & huc spectat, versus ille leu. 17. 12.

Pelle sub agnina latet at mens sibi lupina.

Et imprimis aurea illa Tertulliani sententi

Qu

Quam, inquit,
Christiani exte-
rius sensus & spiritus
Christi intrinsecus
ta sunt, nisi falsi
nisi adulterina Eua-
am pertractans C
Prædixerat ergo
pellibus ouium rap-
subdolo conspirante
Et sanè, prædixera-
netarios hosce lupos
qui veniunt ad vos in-
sunt lupi rapaces.

Notandum hic o-
catores in sacris lie-
num diuerstatem.
eundè in actibus
vas & lintei oile
ra, tam volacilia
continebantur. Et
descendens vas quod
quod intruens conf-
terra & bestias &
gna hæc animalia
temerant, quos S.
re adducturus. Pro-
mationi confert.
de Struthionum.
ta, inquit Domini-
um, & cum corp-
mulpibus, vt apu-
alpihus; modò
as allocutus, Eua-

Quenam, inquit, sunt istæ pelles ouium, nisi nominu
Christiani extrinsecus superficies? qui lupi rapaces, Lib. de pra-
nisi sensus & spiritus subdoli ad infestandum gregem scrip. here-
Christi intrinsecus delitescentes? qui pseudoprophe-^{tic.}

tae sunt, nisi falsi predicatorum? qui pseudoapostoli,
nisi adulterum Euangelizatores? Eandem materi- Ad Noua-
am pertractans Cyprianus eodem etiã coincidit, tian.

Prædixerat ergo Dominus multos esse venturos sub
pellibus ouium rapaces lupos; qui autem illi, nisi sensu
subdolo conspirantes ad infestandum gregem Christi?
Et sanè, prædixerat Dominus venturos aliquando
netarios hosce lupos: Attendite à falsis Prophetis,
qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intus autem
sunt lupi rapaces.

Notandum hic obiter occurrit, Auditores, pec-
catores in sacris litteris, iuxta peccatorum & crimi-
num diuersitatem, nomina animalium sortiri; quod
euidèter in actibus declarauit Dominus, cū Petro
vas & linteum ostendit, in quo omnia animalium gene-
ra, tam volapilia, quam reptilia & quadrupedia,
continebantur, Et vidi in excessu mentis meae visionē,
descendens vas quoddam, velut linteum magnum, in
quod intuens considerabam, & vidi quadrupedia
& bestias & reptilia & volatilia caeli. Omni-
bus collati-
gena hæc animalia omnigenos etiam peccatores
denotant, quos S. Petrus in Ecclesiæ gremium ef-
set adducturus. Propheta Iob illos draconibus &
struthioni confert, fratrem, inquit, fui draconum, &
socius struthionum. Ezechiel Scorpionibus, fili ho-
minum, inquit Dominus, in reduli & subuersores sunt
tecum, & cum scorpionibus habitas. Christus modò
eos vulpibus, vt apud Lucam, de Herode rege, Dici-
t vulpi huic; modò lupis, vt apud eundem, disci-
pulos allocutus, Ecce ego mitto vos sicut agnos inter
lupos.

Act. 11.

Peccatores

animali-

bus collati-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

Luc. 3. *Iupos. Ioannes Baptistes viperis eosdem comparat dicens, genimina viperarum.*

Fabula Poetica. Finxerunt Poëtæ mendaciorum patres, maleficam Circen fuisse, quæ carminibus & incantationibus socios Vlyssis in varia animalium genera conuerterit. Hac porrò fabula designare voluere, improbos & vitij inquinatos nomina & mores, iuxta vitiorum & prauarum cupiditatum diuersitatem nancisci. Nemo autem vestrum miretur, cum peccato homines animalibus similes reddi audiat, sed miretur, cum & diabolo peiores ac deteriore effici per ipsum cernit. Vnde in Euangelio Dominus Iudæ, ob detestandum apostasiam & proditiōem peccatum, diaboli nomen dedit, *Nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis unus diabolus est?* Ceterum inter omnia bestiarum genera hæretici lapidis similes esse perhibentur, *Intus autem sunt lupi rapaces.*

Ioan. 6. Apostolus quoque Paulus eorum aduentum & diram in Ecclesiam irruptionem prælagiens, eodem illos appellauit nomine, *Ego scio quod post dissolutionem meam intrabunt lupi rapaces, non parcentur gregi.* Dicti autem sunt lupi, tum quod eorum dogma violentum sit, veritatem abripiens, & animas ad veritatem repudiandam incitans; tum verum quod hæreses seditionum matres sint & propagines, sanguinis profusionem causentur, cædes docuant & crudelitatem. Quod ipsum totus terrarum orbis abundè testabitur, ut qui apertissima feritis illius exempla fuerit expertus; ut imprimis Christianis; quorum Episcopi & capita tantam crudelitatem & tyrannidem præ se tulere, ut Religiosos collecto exercitu bellum indicere, & Anachoritas inermes oppugnare non sint veriti. Deinde de Manichæis, qui violenta fustigatione, Catholicorum ore ven. Eucharistiæ Sacramentum quod r

Ab. 20. ceperant, educere tragiomachis Caligula qui omnia ferro diripuerunt, improfanarunt, benedia diripuerunt, benedia demoliti sunt, fundissimis immerxerunt, nonnullorum ventre exsecto intro præfectas velut comedunt. Oferitacepos sanguinis sitierunt, dentes eorum gladium acutum sanguinem: & cæcis, Intus autem

Cur hæretici lupi dicti. Aureum eloquium hunc ipsum lupos agnanim denans, eosque eorum Patrum chorus, tria ait in lupo aoue minime reperi queque, non aut calum rictu; ouiciorus est, ouis heripellem induci indrunt. Primò nallissimè, Doctoriblati calumnias & dum ille nequissimem Thomam Aquinæ & proscindere carpendo lacer

Crudelitas hæreticorum.

DOMIN. VII. POST PENTECOST. 239

m patres, malefici
us & incartationi
lium genera con
nare voluere, im
mina & mores, iux
ditatum diuersita
rum miretur, cum
miles reddi audit,
iores ac deteriores
Euangelio Domini
fixæ & proditioni
Nonne ego res du
olus est? Ceterum
retici lapidis simi
sunt lupi rapaces.
orum aduentum &
m prælagiens, eo
go scio quod post di
p. ap. ces, non parcent
im quod eorum do
abripiens, & an
n incitans; tum ve
res sint & propa
sentur, czdes doc
sam totus terraru
i apertissima feri
tus; vt imprimis
apita tantam cru
ulere, vt Religio
ccere, & Anachor
nt veriti. Deinde
gatione, Catholice
tramentum quod
ceperunt

ceperant, educere annitebantur. Sed maximè de
tragiomachis Calvinistis & nefarijs Lutheranis,
qui omnia ferro & flamma deuastarunt, templa
diripuerunt, impuris sacros calices manibus
profanarunt, beneficia sacra inuaserunt, monaste
ria diripuerunt, Religiosos proscripserunt, ceno
bia demoliti sunt, sacerdotum alios puteis pro
fundissimis immerferunt, alijs viuis pellem detra
xerunt, nonnullos veruto transfixerunt, quibusdā
ventre exsecto intestina eduxerunt, auriculas alijs
præfectas velut torquem catenatum è collo suspē
derunt. Oferitatem plusquam barbaricam, ô lu
pos sanguinis sitientissimos! de quibus aptè dici
poterit, *Ventes eorum arma & sagitta, & lingua eo
rum gladius acutus, veloces pedes eorum ad effunden
dum sanguinem: & melius & ad rem accommoda
rius, Intus autem sunt lupi rapaces.* Psal. 56.

Aureum eloquentiæ flumen Ioann. Chrysosto. Tres lupo
mus hunc ipsum locum interpretans, & in hosce rum pro
lupos agniam mentientes mansuetudinem inci prietates,
dens, eosque eodem quo nos & omnis sanctorum quæ hære
Patrum chorus, modo hæreticis similes asserens, ticis accō
tria ait in lupo agniam induto reperiri, quæ in modantur.
oue minimè reperiemus. Primò mordet obuia
quæque, non autem ouis. deinde vlulat erecto in
celum rictu; ouicula econtrà balat. denique carni
uoruscus est, ouis herbis pascitur. Hæreticis qui ouinā
pellem induti incedunt, tres hæ notæ optimè qua
drant. Primò namque mordent & quidem crude
lissimè, Doctoribus, Pastoribus, Ecclesiæque Præ
latis calumnias & scommata affingendo: ita bipe
dum ille nequissimus Lutherus Angelicum Docto
rem Thomam Aquin. quauis arrepta occasione la
cerat & proscindit: nec modò Catholicos Docto
res carpendo lacerant; sed se ipsos quoque dilani
ant,

ant, libellisq; infamibus alter alterius famā denigrant; quod Catholicos profecto & veros Prophetas numquam fecisse compertum est. Deinde ululant, clamant, & in cælum linguam fustollentes calumniarum plaustra enomunt, ne Deo quidem cuiusque matri, nedum Diuis parcentes; innuere aliquid videtur David dicens, *Ponentes in calum os suum*. Tertiò non nisi carnē viuunt, quod hæreticus non nisi libidine peccatisque carnalibus, & mundanis affectibus delectetur. O lupos perniciosissimos, & velis remisque fugiendos!

Psal. 72.

Luporum
proprietates hæreticis
qua-
drant.

Lib. 3. de animal, cap. 6
et lib. 3.

cap. 14.

Infame hoc & tetrum luporum nomen Spiritus Sanctus hæreticis imposuit, quod quæ lupis naturā insunt, in huiusmodi falsarijs & pseudoprophetis etiam reperiantur, & vtrisque communia sint. Inprimis tradit Aelianus, lupos si quando flumen aliquod trajcere parant, caudas sibi inuicem præmordendo arripere & sic omnium validissimum in profluentem se conijcere; cuius caudam secundus arripiens mox sequitur, secundi tertius & sic de ceteris; hacque industria fluctus perfringunt, & ad ripam vltiorem perueniunt. Ita quoque hæretici, vt limpidos Sacramentorū fontes & iucundos, qui Ecclesiam aquis benedictionis & vitæ irrigant, fluios transgrediātur, & ad libertatis ripam pertingant, ad vitia & damnationē euolent; sibi inuicem caudam arripiunt; vnus quippe alterius caudā accipit, id est mutilas semisopitæ cuiusdā & emortuæ hæreseos reliquias & fragmenta, veteresq; nonnullos damnatorum iam olim opinionū rhapsodias coaceruant; in quo vulpes illas Samsonis imitatur, quæ sibi mutuo caudis alligatæ, perq; agros Philisthæorum discurrentes, vastitatem non mediocrem segeti intulerunt.

Iud. 15.

Habent deinde lupi oculos inter cetera animalia

malia perspicacissimi-
sculissima. Proprietas
namq; Cachectis
cautiores, nam, res
tiores sunt in gene-
us, luporum Itali-
quodammodo infun-
eum videri contin-
quodammodo reu-
cum ait, *Lupi Marini*
cedent hæretici, qui
præuenire & error-
dem cognunt obmut-
peccata confiteri qui
possit, *Os habent & non*
Subnequit eodem
exstimulantur, ceru-
piere. Quam scire
nim postquam pr-
filij prodigi instar
qua opinionum ex-
porcos inter viuunt
bus terrenis victi-
unt canes. Est pr-
is, ad eò obliuio
inter comedend-
tigerit, cibi an-
dam consecratur
icis cum enim
to reficiantur,
a vxoris Loth re-
diestis obliuio, e-
tant.
eni que tantum t-
est obliuio natura e-

malia perspicacissimos, nam & nocte vident ob-
 scurissima. Proprium hoc hæreticorum est, sunt *Isolan. lib.*
 namq; Catholicis subtiliores, perspicaciores, & *10. cap. 16.*
 cantiores, nam, teste Christo, *filij huius seculo prædē Plin. lib. 8.*
tiores sunt in generatione sua filijs lucis. Adde Plini-
 us, luporum Italicorū oculos noxios esse & virus
 quodāmodō infundere; adeo ut homini, si primō
 eum videri contingat, eripiant vocem, & mutos
 quodammodo reddant. Huc respexit Virgilius
 cū ait, *Lupi Marini videre priores.* Hic quoque non
 cedent hæretici, quos enim venenoso suo visu
 præuenire & erroribus imbueri potuerint, eos-
 dem cogunt obmutescere, & vocem eripiunt, ne
 peccata confiteri queant; de quibus dici meritō
 possit, *Os habent & non loquentur.*

Subnectit eodem loco Plinius, lupos dum fame
 exstimulantur, terram vorare, eaque ventrem im-
 plere. Quā scitē hoc in hæreticos quadrat! hi e-
 nim postquam præ inopia esurire cœperint, &
 iij prodigi instar omnem substantiam in longin-
 qua opinionum exoticarum regione dissipant,
 porcos inter viuunt & brutorum ritu, non nisi re-
 bus terrenis victitant, ac proinde *famem patien-*
ur vt canes. Est præterea quoddam luporum ge-
 nus; adeo obliuiosum, & memoriæ ita breuis, vt
 inter comedendum aliorum vertere oculos
 contigerit, cibi ante oculos habiti obliti aliam
 prædam consectentur: Quid? annon hisce similes
 hæretici? cū enim eodem nobiscum pane Eucha-
 ristico reficiantur; si oculos aliō detorquere, &
 instar vxoris Loth respicere contigerit, panis il-
 lus celestis obliti, eundem negligunt, & alium
 præstant.

Denique tantum tamque graue lupos inter & inter lupū
 res odium natura est, vt etiam post mortem & ouem,
 non

Ibidem.

Plin. hist.
 nat. lib. 11.
 cap. 37.

Odium
 morale

inter lupū
 & ouem.

non

non exstingatur: hinc oues audito tympani è lupino corio confecti sonitu, fugere solent, non aliter quàm si lupum insequentem coram cernerent. Quin aiunt, si nerui ouini & lupini eadem in testudine extendantur, numquam eos ad harmoniam aut symphoniam reduci posse: deinde etiam pelle ouinas, si quando vna cum lupinis collocantur, iisdem consumi, & lanam amittere. Alciatus alius etiam obseruat, duobus tympanis, vno è pelle uina, altero è lupina confecto; si vnum pulsari ceperit, alterum tunc nullum edere sonum posse, nec ad fractionem vsque pulsatur, vnde in Emblematis,

Emblem. 70 *Cetera mutescunt; coriumq; silebit ouinum,
Si confecta lupi tympana pelle sonent.*

E quibus omnibus immortale ouium Christianorum, id est Catholicorum, & luporum Satanicorum id est hæreticorum, odium inimicitiaque colligi potest: audito quippe eorum tympanorum boatu, veri serui Christi in fugam se dent, & arma in defensionem arripiant: nulla inter eos vique sit sympathia aut concordia, pax nulla; altero nante obmutescat alter: Catholici quippe est hæreticum ne salutare quidem, nedum loqui. *Attende igitur vobis à falsis Prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium.*

**Per falsos
Prophetas
intelligi
possunt
prauis concionatores.**

Porro vt lupos hosce ablegemus, dicendum est per falsos illos Prophetas intelligi etiam palles illos concionatores & fucatos, qui concionibus suis peccatoribus adulantur, & vitia non arguunt: Prophetæ porro hæc dicuntur, quod Prophetarum olim apud Iudæos partes essent, non modò futura prædicere, sed verbum etiam Domini annuntiare, & legem interpretari. Nomen, inquit Chrysostomus, Prophetæ non modò significat

qui futura prædicat, qui sacram scribit loco Prophetam catore qui verbum dicat. Ceterum illi fates non reprehenduntur; vel qui inanis, sed profanis oculos iactant & deploant. Aham filius Chanaan regulam auream in furtiis in castra feroab vniuerso populo quo loco nos legitur, linguam autem de hæc lamina prædicat mysterium, dicitur Aham, quod è germanam reseruallet. ex hodierna die plebanos & gentium in ditiones gestis veterum ad o. leonem sacrosancta templam profananda. Vos verò concionatores, in cathedris sedam de Dei veritate exornatum: nam vt in scriptis significat, & in Evangelio, & in Evangelio multum & oratione & cantatione. Dom. tom. 2.

DOMIN. VII. POST PENTECOST. 241

qui futura prædicit & præuidet, verum & illum qui sacram scripturam interpretatur; atque hoc loco Prophetam capi pro doctore aut concionatore qui verbum Dei populo annuntiat & prædicat. Ceterum illi falsi Prophetæ sunt, qui peccantes non reprehendunt, sed eorum vitijs ablanduntur; vel qui in concionibus non de rebus divinis, sed profanis communibusque agunt, aut seipsos iactant & deprædicant.

Acham filius Charmi, in excidio Ierichuntino *Ios. 7.* regulam auream iniussu ducis & Dei clanculo surripens in castra Hebræorum attulit; quo cognito ab uniuerso populo lapidibus obrutus fuit; sed quo loco nos legimus *regulam auream*, in Hebræo *Allegoria insignis.* legitur, *linguam auream*. quod in modum lingue hæcce lamina protensa esset. sed aliud hic latet mysterium. denotatur quippe, quemadmodum Acham, quod est gentium præda linguam sibi auream seruasset, extremo affectus fuit supplicio; hæc hodierna die plurimos Ecclesiastas, quod propterea nos & gentium loquendi modos consecretur, obsecrationes gestis veterum tum Græcorum tum Romanorum ad ostentationem inferant, eademque sacrosancta templa inferant, doctrinam Evangelicam profanando; merito castigandos.

Vos verò concionatores sinceri, recordemini obsecro, in cathedris vestris, eorum quæ Psalmista quondam de Dei verbo ait, *Eloquia Domini argenti igne examinatum, purgatum in septuplum*, id est *Psal. 11.* vultum: nam vt in sacris phrasibus numerus duobus, parum significat, (vt 3. Reg. 17. *En colligo duo signa.* & in Euangelio Luc. 22. *Et vidit quam parvulam mittentem ara minuta duo.*) ita preus multum & magnum quid denotat: vt oratione & cantico Annæ matris Samuelis;

Dom. tom. 2.

QQ

nam

nam quo nes loco legimus, *donec sterilis peperit plurimos*; Hebræi canunt, *donec sterilis peperit septuaginta*; quod tantundem est. Nolite igitur conciones vestras flosculis rhetoricis, ascititijs quibusdam pigmentis & fucis, Tulliana Scrinia redolentibus vestire, sed sint illæ instar argenti purgatæ nitentes, & ab omni curiositate remotissimæ. in vitia detonate, peccatoribus nolite parcere, improbitatem & nefariam vitæ consuetudinem redarguite.

Apoc. 19.

Vidit in Apocalypsi Ioannes equitem equo albo insidentem, oculos ignis instar scintillarum habentem, sanguine conspersum, & nomen habebat *Verbum Dei*. quo emblemate & mysterio denotabatur eum, qui verbum Dei & docere & annuntiat, albo innocentie equo insidere ignitos & flammantes oculos, id est, zelum animarum æstuantem, præferre, vestes quoque illius sanguine conspersas esse debere; ita scilicet illum concionari par esse, ut omnia peccata, quorum sanguis figura est, exstinguat & iugulet.

Jerem. 48.

Atque hoc modò hæc Ieremiæ sententia intelligenda venit, *Maledictus qui prohibet gladium suum à sanguine*, id est linguam à peccatorum reprehensione; & illa Pauli Actor. 20. *Contestati vos hodierna die, quia mundus sum à sanguine omnium; non enim subterfugi, quominus annuntiarem vobis omne consilium Dei*. quo loco declarat, omnium sibi peccata imputanda, si debita eos castigatione & verborum acrimonia non coarguerit, ac veram illis doctrinam non proposuerit. Hoc qui fecerit, nã illi vericoncionatoris officium præstiterit; qui ver-

Act. 20.

DOMIN. V

neglexerit, falsè appellandus.

Attendite a falsis

credite, Episcopi

stianæ repub. Pri

ut Adam à serpen

lunij instantis pr

crificio abigar, I

piat, filij deniq

ribus abstineant,

Sed necessarium ci

Ecclesiæ vertices à

qui in vestimento v

tas agunt. quorum t

licitatis habitu l

David, filios illos a

plenum habentes,

& suppliciter Dei

gar ac tueatur, Li

am alienarum, qu

sed dextera eorum a

audiosè attenderen

phetis, qui in pelle

quo modo pro

gentium pastori

quis illos a

nam, Deus im

propphetas re

us veste lupi

ones & imposito

scandala prætere

mones. Sed quid

agnoscetis eos

fructum bonum

neglexerit, falsi Prophetæ merito venit nomine appellandus.

Attendite à falsis prophetis. Hoc vobis dictum credite, Episcopi, vobis Præsules, vobis Christianæ reipub. Principes. Aequum scilicet est, ^{Genes. 2.} ut Adam à serpente sibi caueat, ^{Genes. 6.} Noë aquas diluvii instantis prævideat, ^{Genes. 15.} Abraham mulcas à sacrificiis abigar, ^{Genes. 19.} Lothcum suis Sodoma se propriat, ^{4. Reg. 4.} filij denique prophetarum à colocynthidibus abstineant, ne in olla mortem degulent. Sed necessarium cum primis est, ut Prælati, & Ecclesiæ vertices à falsis Prophetis sibi caueant, qui in vestimento veniunt ovium, & hypocritas agunt. quorum technas sub hoc specioso similitudinis habitu latitantes perspectas habens David, filios illos alienos appellat, os vanitatis habentes, & manus peccatis inquinatas ^{Psal 143.} & suppliciter Deum rogat, ab illis ut se protegat ac tueatur, *Libera me Domine de manu filiorum alienorum; quorum os locutum est vanitatem, & dextera eorum dextera iniquitatis.* At si tam audiosè attendere nos iubes Domine à falsis Prophetis, qui in pelle & veste ad nos veniunt ovium; quomodo profectò cauendi erunt illi, qui habitu pauperis pastoris habitum & schema assumunt? quis illos abigar? quis ab ijs se tueatur? Notam, Deus immortalis! hodie huiusmodi pseudopphetas reperire est, qui sub colorata pastoris veste lupi sunt, veri leones, veritatem & impoſtores; ut interea tot scelera, & scandala præteream, tot taciteam morum abominations. Sed quid tolerandum est. *A fructibus enim cognoscetis eos, & omnis arbor, quæ non facit fructum bonum excidetur & in ignem mittetur.*

244
mittetur. atque hoc in alterum concionis mem-
brum referuauit.

Homines
arboribus
collati in
tenuis linte-
tis.

Ind. 9.

Zach. 11.

Dan. 4.

Matth. 8.

Jerem 8.

3. Reg. 21.

Principio igitur, ut campum alium ingrediamur, dico homines in sacra scriptura arboribus comparari: ut in primis in libro Iudicum, cum enim homines de regis electione sollicitè deliberantes induceret, ab arboribus parabola ac similitudine sumpta id ipsum expressit: *serunt ligni ut eligerent sibi regem, dixeruntque omnes, Imperator noster Zacharias quoque Propheta Ierolymorum deuastationem & excidium præuidens, metaphorice ab arboribus desumpta usus est: aperit, inquit Libani portas tuas, & comedat ignis cedros tuos, vlula abies, quia cecidit cedrus: quoniam magnifici vastati sunt, vlulate quoniam Basan Daniel quoque Propheta Babyloniorum regem Nabuchodonosorem proceræ & luxurianti comparat arbori. & cæcus ille, cui Christus miraculorum oculis reddiderat, mox & videre cœpit quodam oculis reddiderat, mox & videre cœpit exclamat, *Vide homines ambulantes sicut arbores*. Ab omnibus hisce arboribus fructus Deus deposcit, inutiles verò & infrugiferas odit & detestatur, & dicere non veretur, omnem se arborem fructibus non onustam excisurum, & flammis traditurum, *Omnis arbor que non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.**

Inter querelas Dei quas Ieremias recens
hæc vna è præcipuis fuisse videtur, *Non est*
in vitibus, non sunt filius in ficinea, folium defluxit
O rem miseram ac deplorandam ! Multas
causas irascebatur olim Achabo Deus, sed obi
lam inprimis, quòd feracem Nabothi vineam
viridarium voluptatis commutasset, quod nulle
proferret fructus, quod fuitiles ac vitæ brevis
sculos proferret, & pergulis ac porricibus, sep
busq;

DOMIN. VII. POST PENTECOST. 245

busque effret adornatum. Christus quoque in Euangelio sicum accedens, ut fructus ab ea decerpere, cum nullos reperisset; diu in eamdem maledictione inuestus est, & indignatus ait, *Nunquam amplius ex te fructus nascatur.* Horrenda sane maledictio & metuenda ipsi qui in mundi huius agro consiti, nullos omnino fructus producunt, & inutiles prorsus terram occupant.

Matth. 21.

Israelitis terram Chanaan ingressis præcepit omnimodis Deus ut steriles & siluestres arbores præscinderent, pomiferis verò & feracibus parcere. *Non occides arbores, de quibus vesci potest; si qua autem gignunt pomifera sed agrestia, & in ceteros apta sunt sibi.* Myricæ hic significatum est, siluestres illas animas, in mundo radices agentes, quæque fructum nullum producunt, tandem è regali Ecclesiæ sua succidendas, & ignibus æternis tradendas. Est hic Evangelij nostri sensus, *Omnia arbor, quæ non facit fructum bonum, exciderit & in ignem mittetur.*

Dent. 20.

Omnia quæ in veste Pontificali erant tintinnabula dum Pontifex incederet, sonitum edere & armonicè consonare opus erat: allegoricè denotatur, omnes creaturas in simbria regis illius vestis, potentie inquam diuinæ, dependent, laboro sonitum edere debere, & bonis operibus gloriam, laudes, præconia, mirabiliaque reatoris facta clarare. Atque ad hoc illas inuitabant tres illi ueri in fornacem Babylonicam coniecti, dicentes, *Benedicite omnia opera domini Domino.* Hinc quoque in Euangelio seruum inutilem Deus in nebras exteriores ablegauit; *Inutilem seruum* Math. 25. *proijcite in nebras exteriores.* Hic porro seruus utilis dicendus, qui nulla in Dei ac Domini sui honorem opera facit, ac proinde in æternas tenebras ac caliginosum barathrum cõijci meretur.

Math. 25.

Idem quoque Deus eandem ob rationem palmites abicindi voluit & in ignem mitti, qui nullos fructus producerent, *Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum, & in ignem mittet.* quæ verba cum textu postro coincidunt, *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, exciderit, &c.*

Non ait, *omnis arbor quæ non facit fructum*, sed aperte, *quæ non facit fructum bonum*: multæ quippe arbores teraces sunt, sed malorum & insipidorum fructuum: harum de numero fuit vasta illa arbor Nabuchodonosor, quæ fructu quidem onusta erat (*fructus eius nimius*) sed fructibus pravis & siluestribus, quibus ponnissi animalia videturabant: hinc ac securim & excisionem condemnatur. *succidite arborem, discutite folia, dissipate fructus*. Huiusmodi arborem esse cum videret David rex, ingemissebat, sibi quæ succensens lacrymando dicebat. *Retribuebant mihi mala pro bonis, sterili autem anima mea*. id est, cum voluptatibus indulgeo, passionibus vltro cedo, affectus depravatos sequor, iniqui mihi rationem referunt: ipsis enim imputandum est, quod anima sterile scatur, nullos fructus producat, virtutibus & meritis destituta sit.

Bonorum quoque fructuum nomine indigni sunt qui per terram serpunt, quique nonnisi ad humanam gloriolæ auram captandam & prauo quodam intuitu fiunt; à terra siquidem sustollendi sunt, & ad solius Dei gloriam, honorem, & obsequium dirigendi; quomodo se fecisse ait prudens illa in Canticis sponsa: *Omnia, inquit, pomâ seruaui tibi, non & vetera*, tibi inquam, quem vnice complector, & præ ceteris diligo mortalium: tibi, non mihi, non hominibus, non mundo, at soli tibi; omnia bona opera, tam noua quàm vetera, quæ sunt horti animæ fructus, ad nominis tui gloriâ, sanctique obsequii

obsequij tui hono-
& feracem!

Omnis arbor. Ar
radicibus, alia in c
ramis, nonnullę in
dam in fructibus,
in illar ipse iustus et
tute pollens; in radi
ac salulares cogita
id est bonis exēplis
bus, qui bona dici po
tibus, bonis videlec
tamquā ligni, quid p
quod fructum iuven d
verbis & operibus.

Quid autem est fructus
eam. cum iniurijs
fructus producendus:
ut cōtinētia fructus
nēdā de inimicis t
erīcordiā fructus p
em est dare fructum

in arboreto quæ
sua naturæ prop
rius, amygdalus
in Ecclesiæ Cath
licorum fructû ex
ducit. Orem de
us, qui non suos
propter dolor Rel
igiosæ, choro & silen
tiosæ exercitation
aliis incubû, rep
rimergûe. Quot
perdoli, Ecclesiæ

obsequij tui honorem seruo. O arborem eximiam
& feracem!

Omnis arbor. Arborum aliarum virtutem habent in
radicibus, aliarum in cortice, aliarum in medulla, aliarum in
ramis, nonnullę in folijs, quędam in floribus, quędam in fructibus,
alię denique in semine. Arboris Iustus bonę arbori
instar ipse iustus est, qui omnibus in membris vir-
tute pollens, in radice scilicet, id est corde, ę quo sanctę tur.

ac salutaręs cogitationes proficiuntur; in cortice,
id est bonis exēplis; in folijs, id est verbis; in flori-
bus, qui bona dici possunt desideria; deniq; in fru-
ctibus, bonis videlicet operibus. unde Plātes, *Erit* *psal. 1.*
tamquā lignū, quod piātati est secus decursus aquarū,
quod fructum suum dabit in tempore suo, virtutes in
verbis & operibus & cogitationibus demonstrabit.

Quid autem est fructus in tēpore suo proferre? di-
cam. cū iniurijs quis afficitur, tūc patientię fru-
tus producendus: quādo carnis tētationes titillāt;
tūc cōtinentię fructus appareat: quādo vindictę su-
pēdę de inimicis tibi se obtulerit occasio, tūc mi-
sericordię fructus pullulet atq; excresecat. quid au-
tem est *dare fructum suum*? audite, paucis aperiam.

In arboreto quęque suum fructum fert arbor

sue naturę proprietate, pirus fert pira, poma-
tomus, amygdalus amygdala, & cornus corna: Quisq; fe-
rat fructū
iuxta mo-
dulum suū.
a in Ecclesię Catholicę viridario quislibet Chri-
stianorum fructū ex muneris & officij pręscripto
roducat. O rem deplorandam! quot eheu repe-
re est, qui non suos sed alienos fructus proferunt;
quot prō dolor Religiosos, qui monasterio reli-
cto, choro & silentio, alijsq; monasticis &
ceticis exercitationibus, quę ex ordinis pręscri-
pto illis incūbūt, repudiatis, secularibus negotijs
se immergūt? Quot sacerdotes, qui officio relicto
sacerdotali, Ecclesiarū regimine pessūdato, diuinis

officijs desertis, politica rerum publicarum & regnorum administrationi se immiscēt. Quot mulieres, qui pullat familiæ ratione habita, domus administratione proscrip̃ta, peregrinationes in longinquas regiones instituunt, è quibus plurima dāna eiuergere & casus scandalosi subnati solēt.

Simile.

Si in corporis humani regimine intestina viget discordia, oculi audire, aures videre, pedes contrectare, manus autem vellent incedere; an nō hæc muniorum permutatio vniuerso corporis statu obest, vitæq; extremam perniciem afferret? Omnes porrò nos membra vnius corporis mystici, Iesu Christi inquam, sumus; vnde Apostolus: *sicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnius corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra, habentes donationes secundum gratias quæ data est nobis differētes.* Quam ob rem cum omnes diuersa membra finis ad monarchiam & regimen corporis huius spiritualis dirigendum & omnes diuersas gratias & qualitates singulare ad agendum habeamus; vnusquisque iuxta vocationem & munus suum, alterius iura non innadendo, omnia operetur & agat necesse est. Hæc autem ordinis politici discordia, dissensio, perturbatio & immutatio magno nobis esse damno & exitio queat; in quo consulentem Petrum audiamus: *vnusquisque sicut accepit gratiam in altissimum, illam ad ministrantes.* Hoc scilicet modo vitam institueret, est arborem esse, ac fructus iucundissimos proferre.

Rom. 12.

1. Pet. 4.

1. Cor. 12.
num.

Omnia arbor. Arborem hanc magnus ille Tertullianus fidē interpretatur. at Augustinus in Enchiridion cap. 15. & lib. 1. contra Iulianum cap. 2. & Beada humanam voluntatem hac denotari credunt.

hominem verò terram
Nam quem admodum
malæ arbores nascuntur
mine bona, & mala
tra harum opinionum
mis est; dicendum
rem esse; neque enim
homo ipse, in ignem
um, *Omnia arbor quæ
detur & in ignem mittitur*

Quot, Deus bonorum diuersitates producit in sui examine tam illius scrutantes. *vnusquisque bonus non producit malos, talem fructum malos facere.* solumus, & Beda dicit, *nam, quamdiu boni fructus; nec malorum fructus hinc originem habentium & impiorum, iuxta vulgatum, ius bonos non producit.* concilium Tridentinum, quamuis ei non, condemnauit, etiam, non modo fructus posse producentem bonam, et arborem bonam, sed fidem: non bonitas, sed cui bona est, illum qui fidem producit. Dum verò dicitur

hominem verò terram, terram esse in qua consistat. Nam quemadmodum eodem in agro & bonæ & malæ arbores nascuntur, ita quoque eodem ab homine bona, & mala oriri potest voluntas. at neutra harum opinionum Evangelio nostro confirmis est; dicendum igitur hominem hanc arborem esse; neque enim fides, aut voluntas bona, sed homo ipse, in ignem conjicietur, iuxta Evangelium, *Omnia arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.*

Quot, Deus bone, mystica hæc arbor opinionum diversitates produxit? quomodo veteres Patres in sui examine contorsit: alij quippe naturam illius scrutantes credidèrè, malam arborem fructus bonos non posse proferre, nec arborem bonam malos, teste Christo, *Non potest arbor bona, fructus malos facere.* quæ verba Augustinus, Chrysostomus, & Beda explicantes dixèrè arborem bonam, quamdiu bona, malos non posse proferre fructus; nec malam, quamdiu mala, bonos. Atque hinc originem sumpsit opinio illa, omnia peccantium & impiorum opera, mera esse peccata, iuxta vulgatum illud, arborem malam fructus bonos non posse producere. Verùm sacrum concilium Tridentinum hanc velut erroneam & falsam, quamvis eiusdem auctor fuerit Augustinus, condemnauit. docet siquidem ipsa nos experientia, non modò arborem malam bonos interlum fructus posse proferre, sed bonam etiam, manentem bonam, aliquando malos: neque enim er arborem bonam hic iustum interpretari oportet, sed fidelem: non illum inquam cui bona voluntas, sed cui bona & sincera fides, fieri enim potest, illum qui fidem habet, etiam mala habere opera. Dum verò dicitur, arborem bonam non pos-

**Error Ma-
nichæorū.**

*Comment.
in hunc locū.
Lib. I. cont.
iulian.*

**Item Pela-
gianorum.**

*Lib. I. de
gratia Chri-
sti. cap. 18.
Donatista-
rum.*

**Caluini-
starum.**

se malos proferre fructus, credendum non est, simpliciter & absolute hoc fieri non posse, sed naturaliter esse impossibile, ut bona arbor malos aut mala bonos fructus producat. Theologiæ septa ingressus sum, & nesciebam; verum ut hinc me expediam & ad lineam redeam, è feracis huius arborum cacumine, infinitos circum circa errores pullulantes, video. imprimis absurdum illum Manichæorum, qui duo in mundo hominum esse genera credebant, alios natura bonos, ita ut ad impietatem dilabi non possent; alios autem ita ex opposito improbos iam inde ab incunabulis, ut nullā ad bonitatem ac iustitiam aspirare ratione valerent; quæ errorem Hieronymus & Augustinus prægnantissimis argumentis oppugnant. Deinde & alium Pelagianorum, qui idcirco peccatum originale proscribebant, quod matrimonium, quod aliās bonæ est arbor malos producere non posse fructus, id est peccatum originis causari, & paruulos eiusdē iam inde ab utero reos constituere, assererent. Tertium eorumdem Pelagianorum, liberum arbitrium in nobis radicis instar, quodam se ipso vel arborē bonam, id est bonam voluntatem, vel malam, id est peruersam, emittere potest, esse credentium; ac proinde cum natura sufficientes à seipsa vires habere, gratiam minimè esse necessariam. Sed hunc validè more suo refutat Augustinus.

Quartum Donatistarum, mordicè defendentium, bonum sacerdotem, perperam baptizare non posse, nec malum bonè; & baptismū baptizantis naturam induere: hoc porro nitebantur fundamēto, quod bona arbor malos proferre fructus non posset. Postremum eumq; omnium pestilentissimum nefariorum Calvinistarum, dicentium ex operibus hominem iustificari non posse, sed e-

ipsum ut iustum tan-
unt, bona est, quod
cora quod bona, bo-
sicuti arbor ante fructus
ante bonos fructus
arborē, sed tantum
sibi tenet hi cū sua
ex bonis operibus
appareamus, quod
bona non reddant, s
erit ante vergone: a
li reddemur, cum fr
arborē. Hinc proinde
citur Adamū, qui b
causerat, peccato su
bona arbor malos fe
telligunt, quæ eorū
causæ naturales se
bonæ ob fructus est
Quidquid deum h
quæ, bonos fructus n
et quod longè deter
Et profectò quic
non alteri est origin
māto, ad diabolum
amitas imitatur, e
silijs, ad quos legi
nebat, impuri i
nt, ut sub parab
his loathan Pro
et iniquitatem supe
amum, Veni &
et consumat h
et demens peccat
et omnium scilicet

indum non est, si-
n posse, sed natu-
ra arbor malos au-
Theologia septu-
m vt hunc me ex-
rac s hunc arbor-
a errores pullula-
in illum Maniche-
um esse genera cre-
a vt ad impietate
ta ex opposito in-
s, vt nulla ad bon-
one valerent; qu-
tinus pręgnant
einde & a tum le-
um originale prę-
m, quo talis bon-
osse fructus, id
paruos euident-
a, aliterent. Ter-
liberum arbitriu-
se ipso vel arbor-
m, vel malam, id
esse credentiu-
es a seipsa viret
cessariam. Sed he-
tinus.
ordicus defende-
n, perperam bon-
es & bape, in ubi
e porro nitebat
malos proferre
am; omnium pe-
nitaram, dicitur
ri non posse, dicitur
ipso

ijdem vt iustum tantum agnoscitur; nec arbor, inqui-
unt, bona est, quod bonos producat fructus, sed e-
contra quod bona, bonos quoque fructus profert: nam
sicuti arbor ante fructus sit oportet, ita bona arbor
ante bonos fructus, nec fructus bonus bonam reddit
arborē, sed tantum eam esse bonam indicat. Sed ex-
sibilentur hi cum sua Theologia Theologi; si enim
ex bonis operibus boni non sumus, sed tantum esse
appareamus, quod, iuxta vos, boni fructus arborē
bonam non reddant, sed tantum vt talis agnoscatur,
efficiant: ergo nec a contrario, malis operibus ma-
li reddemur, cum fructus malus malam non reddat
arborē. Hinc proinde ex vi argumenti illorum, se-
quitur Adamū, qui bonę arboris instar a Deo con-
titus erat, peccato succumbere non potuisse, cum
bona arbor malos ferre fructus nequeat. Non in-
telligunt, quę eorum stupiditas est, discriminē inter
causas naturales & morales; nam illę, malę aut
bonę ob fructus esse non possunt, sed possunt hę.
quidquid demum sit, certum est arborem omnem,
quę, bonos fructus non produxerit, excindendam,
quod longē deterius, in ignem mittendam.

Differētia
causarum
naturalium
& moralium.

Et profecto quidquid homini accidit aduersi, Ruinę ho-
non alteri est origini imputandum, quam quod Deo
elicto, ad diabolum se partes transferat: in quo Si-
nemitas imitatur, qui neglectis legitimis Gedeo-
is filijs, ad quos legitimo successione iure, regnū
ertinebat, spurium illorum loco Abimelechum ele-
gerunt, vt sub parabola de arboribus sumpta egre-
scillis Ioathan Propheta exprobrauit; Terunt li-
na vtingerent super se regem &c. & dixerunt
dchanum, Veni & impera nobis, egrediatur ignis
eo, & consumat habitatores Sichem. Ita infe-
x & demens peccator diabolus in regem eli-
xit, omnium scilicet improborum, scele-
storum,

Ruinę ho-
minis cau-
sa.
Ind. 9.

florum, & arrogantium caput ac principem; cunctaque ex illius consilio agit, ad eius nutum quam proutissimè obedit. Sed quamnam capiti suo arce sit calamitatem? egredietur scilicet hinc ignis, quo deuorabitur; & calamitas, à qua inuoluetur: ecce vaticinium, *Excludetur & in ignem mittetur.*

O verba horrenda! verissima tamen ac certissima, è quibus augurari liceat ac indicare de supplicio ac poenis, ad quas hæretici arbores illæ ferales & steriles, Christi Iesu sententia condemnati sunt; supplicio inquam ignis ac viuicomburic è quo de altero ignis supplicio, quod post mortem restat, colligere licet. Et sanè omnis vbique scriptura sacra, tam hoc, quam infinitis alijs in locis rebelles & refractarios illos spiritus, & fuculo illos inferaces flammis adiudicat. Cautionem mihi præstat Apostolus, dum ait, *Horum consummatio erit in combustione.* quin & ipse Dominus apertissima eisdem sententia eidem supplicio addicit, *Omnes palmes qui in me non manserint, mittentur foras, & arescet, & colligent eum, & in ignem mittentur.* Reipsa id in Apocalypsi demonstrat Ioannes, dum bestiam illam grandem & simul cum ea magni pseudoprophetarum munerum viuos in stagnum ignis & sulphuris conijci vidit, *Apprehensi sunt bestia, & cum ea pseudopropheta, & viuimisi sunt in stagnum ardentis ignis & sulphuris.*

2. Reg. 23.

Huc etiam facit comminatio illa in præuaricatores, quam in Reg. libris legere est, *Præuaricatores autem quasi spina euellentur vniuersi, igne quoque succensa comburentur usque ad nihilum.* Per præuaricatores hos spiritus sanctus hæreticos spiritus illo dementatos, qui toties circa Ecclesiæ mandat præuaricarunt intelligit; qui quod steriles sint & infecundi,

infecundi, & omnes spinis comparantur, & altero emulsi, & altero abuntur. hoc nomen supplicium, & supplicio.

Video per potentia, magnos illos lignatores, securi se intrugiteras illas arbores Elias gladio percussit, eorumque cauem in torrentem solus ille princeps, & octoginta eorum Baalim iugulatores sacrificulos, & cadaueribus exultantes eradendos, & tantumstianus Zelus immolantem ad arboris conspersit sanguine, & cæcioni adiudicat, & carniciosa, quæ de hæretico, & ex autem Catholicis, & falsis illis in supplicium, & duobus modis, & deinde illos, & nihilum vellere, & in mani hermoni, & abscondunt, & in, ss. Patrum adu-

infecundi, & omnes omnino pungant & lædant, spinis comparantur, qui tandem è mundi huius agro euulsi, in altero mundo igne perpetuo cruciabantur. Hoc nempe eorum temeritati conuenit supplicium, & tali eorum temeritas digna supplicio.

Video per potentissimos sacrorum bibliorum Punitores cāpos, magnos illos veteris testamenti viros, velut veteres ignatores, securi semper accinctos, quæ malas & pseudofrugiferas illas arbores excindat. Magnus propheta Elias gladio pseudoprophetae Baalim excindit, eorumque cadauera velut quisquilias & cinerum in torrentem Cisson abiicit. Iehu genosus ille princeps, adiuuante Ionadabo filio Rehob, & octoginta è fortissimis Israël, omnes cultores Baalim ingulat. pius rex Iosias omnes idolorum sacrificulos interneccione delet, eorumque cadaueribus exustis, cineres, ad memoriam eorum enitens eradendam in auram spargit. Denique stuantissimus Zelo Matthatias Iudæum idolumolantem ad aram obruncatum & libamen conspergit sanguine. Quid? an non æquissimum, si arbor nullis onusta fructibus excissioni & eradicationi adiudicatur; arbor noxia, infelix, alijs perniciofa, quartæ sortem subibit? quid, inquam, et de hæretico? *Excindatur & in ignem mutatur.* Vos autem Catholici auditores, attendite vobis & auete à falsis illis prophetis, interea dum Deus eorum supplicium differt; fugite falsarios illos, & quæ duobus modis, primò eorum consortia deicando, deinde illos libros abijciendo, hic enim id quivum vellere, sub eleganti verborum apparatu, sub inanis sermonis fūco & typho, lupinam ratem abscondunt, sacræ scripturæ interpolationem, SS. Patrum adulterationem, Conciliorum

cor-

Prat. spirit.
cap. 40.

corruptionem, & historiarum veterum deprava-
tionem. Hæretici siquidem falsi prophetæ sunt
eorumque libri Pseudoprophetiæ, pharmaca ve-
nenata, dogmata erronea, blasphemiarum plan-
stra & reconditoria, lectiones denique pernicio-
sissimæ. Abbas Cyrias, ve in Prato Spirituali lege-
re memini, qui haud procul à Iordane vivebat
cùm inter dormiendum Deiparam Virginem vi-
disset; eamque in celulam inuitasset; illa subira-
ta respondit, Quomodo ad te diuertirem, apu-
quem hostis meus infestissimus diuertit & com-
moratur? Quibus ille verbis excitatus, omnes do-
munculæ angulos excutere, rimari per singula
nihil non excutere & inspicere, num quod hostili-
tatis indicium inueniret; tandem in operum Ho-
sychij volumine duos impij Nestorij, Virgini in-
fensissimi, libros ad calcem compactos reperit.
Hinc apparet, quantoperè falsos illos propheta-
oporteat detestari, quamque è contra necessari-
um sit, bona opera facere, cùm Evangelica sen-
tentia sit, *omnis arbor, quæ non facit fructum bonum
excindetur & in ignem mittetur.*

Ezech. 13.

Isai. 5.

Tu autem, vere animarum nostrarum sponse & protector Domine, ab illis nos falsarijs defende ab illis nos lupis prorege, à stolidis inquam & vanis prophetis, qui vt Ezechiel ait, *spiritum sequuntur suum*, & prauos affectus, calpa cæciores qui populum tuum circumueniunt, omnes omnino mortales decipiunt, clamantes Pax, pax & non tamen est pax, sed bella & tubarũ clangores: Impositores sunt, de quibus Isaias, dicentes bonum malum, & malum bonum, qui tenebras esse lucem afferunt, & lumen tenebras qui dulcia velut amarum abhorrent, & fel velut mel amplectuntur. Porro inter pseudopphetas primarij & capit quo

quodammodo lunt, in
maximè fugiendi. Ve
um, sed intrinsecus lu
tam delicias, inanib
teritatem eline, rui
pteritum. siferunt in
nuntiaz, mundum f
infinitumcum volup
tatumque esse felici
biscendum, vitæ anno
figedosied errores sur
pofura. Tu porro ab i
gratia tribue vt bone e
meraces & frugifera, b
patione omnia, pati
tatione constantia
duerfis prudentia, i
ois operibus per
enim arbor quæ
tur, illa profecto
lerit, beatitudin
ad quam condu
& Filius &

quodammodo sunt, mundus, caro, & diabolus, ac
 maxime fugiendi. Veniunt siquidem in veste oui-
 um, sed intrinsecus lupi rapaces sunt; sub varijs
 nrm delicijs, inanibusque voluptatibus lupinam
 eritatem celant, ruinam tegunt, ac tandem sem-
 iterum adferunt interitum. Hi non nisi falsa an-
 nutiant, mundum scilicet felicem esse, carnem
 infinitas secum voluptates adferre, veram in di-
 itijs sitam esse felicitatem, mortis memoriam a-
 ijendam, vitæ annos gaudio & voluptate tran-
 gédos sed errores sunt, inédatia sunt, & meræ im-
 pūræ. Tu porro ab his nos protege Domine: &
 aciā tribue vt bonæ esse arbores, arbores inquam
 races & frugiferae, bonorum operum & virtutū
 ctibus onustæ, patientiæ in afflictionibus, in
 tatione constantiæ, in prosperis modestiæ, in
 uerfis prudentiæ, in iniurijs clementiæ, inque
 nis operibus perseverantiæ, esse mereamur.
 enim arbor quæ non fert fructum, igni addi-
 ur, illa profectò, quæ huiusmodi fructus tu-
 lerit, beatitudinis sempiternæ fiet compos,

ad quam conducere nos dignentur Pater

& Filius & Spiritus sanctus.

Amén.

(o)

DOMI.

DOMINICA
OCTAVA.

POST PENTECOSTEN.

*Homo quidam erat dives, qui habebat villicum, & h
diffanat us est apud illum, quasi dissipasset bona i
l. 12. Luc. 16.*

FIGURA.

1. Reg. 25.

Potentissimus rex David, audita Nabalis au
ritia & sordibus, quæ communi vicinorum
fabula celebrabantur, quæque quotidie a
aures regias perueniebant; rationem ab illo ex
gere statuit, & videre nam famæ res ipsa respon
deret; si quam verò in illo culpam reperisset, do
mum & universam familiam perdere. verum cum
sibi sordidus ille matueret, Deus, ut hanc capi
imminentem calamitatem auerteret, illius mise
tus, uxorem illius Abigail excitavit, quæ David
obuiam procedens, maritum illi, reconciliau
iram regiam compressit, bellum exstinxit, & Na
balem ab interitu vindicavit. Ipsum sub egregi
cuiusdam parabolæ in uolucris hodierno in Eua
gelio cernere est: videmus hic enim hominem d
uitem, cum inaudisset villicum omnia bona d
passe, ab eodem rationem deo scere; villicum
autem domini iram metuentem sibi tam sui con
seruandi rationem excogitare. accedens siquid
conseruos suos, qui ei ratione villicationis deb
bant, & cum ijs transigens, dominum pacavit r
inam sibi impendentem auertit, rerum suaru
statum redintegravit, ac tandem etiam laudar
Domino meruit. Egregia hic se venandi offert m
teri

Dom. VIII. P.

teria, quam prolequ
comprehendo,
Spiritu sancto cap
re precibus succurr
lam salutatione con

A VI

Sponsa illa am
tum exaltans, ci
ta singillatim rece
apud omnes depræ
celebrar, idque hife

unguentorum tuorum

Quo loco Hebraei ine

edorem; sponsi fam

zia passim celebrata

ensu, magnum illi

honorem, admirat

Paraphrasis autem

cidens, transtulit,

potentia tua populo

omnes populi qui audi

gnorum tuorum bon

raditum est in vniuer

quam oleum vnti

am & sacerdotum. e

per Apostolus cum

cellat famam doct

quæ instar aron

gratum odorem

quit, qui odorem

loco, quia Chris

tiane sponsa meri

tar; nihil quipp

am meretur, quan

Dom. tom. 2.

DOM. VIII. POST. PENTECOST. 357

teria, quam prosequar, eamque vobis ubi prædam comprehendero, ad oculum demonstrabo; modò Spiritui sancto caput adesse, & gloriosæ Deiparæ precibus succurrere placeat. Ideo Angelica illam salutatione compellemus dicentes.

AVE MARIA.

Sponsa illa amore dilecti sui nimirum quantum exæstuans, cum sponsi perfectiones ac merita singillatim recenseret; famam illius bonam, &

Cant. I.

apud omnes deprædicatam, inprimis extollit ac celebrat, idque hisce verbis, *Curremus in odorem unguentorum tuorum, oleum effusum nomen tuum.*

Quo loco Hebræi interpretés, per unguentorum odorem, sponsi famam eiusque virtutum cononia passim celebrata intelligunt, quæ olei instar fusa, magnum illi apud omnes orbis nationes honorem, admirationem & cultum excitarunt.

Paraphrasis autem Chaldaica in idem omninò redens, transtulit, *A voce miraculorum tuorum & potentia tua populo tuo domui Israël: commoti sunt omnes populi qui audierunt famam potentia tua, & bonorum tuorum bonorum, & nomen sanctum tuum dictum est in vniuersa terra; quod electum est magis quam oleum unctionis, quo unguuntur capita regum & sacerdotum.* eodem etiã modo interpre-

tur Apostolus cum odorem notitiæ Iesu Christi, pellat famam doctrinæ & miraculorum suorum, quæ instar aromatum per omnes mundi angulos gratum odorem sparserunt. Deo autem gra-

2. Cor. 2.

as, inquit, qui odorem notitiæ suæ manifestat per nos omni loco, quia Christi bonus odor sumus. Et sanè sponsa meritò sponsum à nominis fama celebrat; nihil quippe maiorem laudem & præmium meretur, quam fama de virtutum exerci-

Dom. tom. 2.

RR

tio,

Ecclef. 7. tio, & vitæ honestate concepta. Quod alludit, ver-
bis quidem metaphoricis sapiens, *Melius*, inquit
est nomen bonum quàm unguenta pretiosa. Psalm
graphus verò sponsæ illius regis dignitatem a
famam apud omnes bonam deprædicans, isdem
propemodum verbis & figuris vsus, hyperbolicè
Psal. 44. quadam ratione ait, *Myrrha & gutta & castia à ve-*
stimentis tuis: quo loco veritas Hebraica, fidè ex-
pressa, habet, *Myrrha, gutta, & castia omnia vesti-*
menta tua. conglobat autem hosce tropos & sim-
litudines, vt magis hac ratione tamæ illius magni-
tudinem deprædicaret & extolleret.

Hinc Ecclesia merita sua recensens & enu-
merans, nihil in seipsa, quod maiorem laudem
Ecclef. 4. & præconiū mereatur inuenit, quàm operum
bonorum odorem, quam obrem sese gloriata ait
Ego quasi vitæ fructificauit suauitatem odoris. vbi no-
tandum est, illam non modò de odore florum
sed de fructuum, locutam: neque enim satis est
in Ecclesia eloquentiæ nomen & famam querere
quàm affectum, verum requiruntur & opera
facta. Hinc Isaac Patriarcha filij sui Iacob ve-
Gen. 27. ram dilaudans ait, *Ece odor filij mei, sicut odor a-*
gri pleni. floribus qui gratissimos circumquaque
odores spirant. Quin & Apostolus omnium Chris-
2. Cor. 2. 2. tianorum nomine ait, *Bonus odor Christi sumus*.
nihil enim efflamus aliud quàm crucem, poeniten-
tiam, opprobria & mortem. nullus in nobis
odor aulam spirans nullus carnis, deliciarum
aut mundi. O famam bonam & apud omnes cele-
bratam!

Ait Antonius Misaldus herbam quamdam, no-
mine basilicon, in capite illius, qui sæpius illam
sentit, scorpiones & vipersas aliæque noxia ani-
malia generare; de rei veritate non laboro: cer-
tò tamen

DOMIN. VIII. F.
toramen constat, n-
testam pestilens
inlepius eadem sen-
de alpidis, idest. po-
malum nomen pro
autem illud lilaie
dore fator, vita q-
ricistior est & n-
E contra verò pi-
dò dum viuunt, se-
cilium vite ante-
hoc ostendere in Can-
celet anigmaticè, A-
ortu nostris: quæ-
vix fama, q-
curunt, quæque po-
mensum augetur, v-
buerant famam, lon-
et melius intelligat-
tandum est, mandr-
prietates; primò n-
figuram hominis mo-
passeruari præter
latera redolet foli-
et odor dimanat.
hecce illos Patriar-
quamuis malæ
iudicibus tortu-
uis ab vno iudi-
feditiois, magi-
entur, & quamui-
portis iudicium
iudicarent; morti-
um & gratum v-
et.

Quod alludit, ver-
 s. Melius, inquis
 a pretiosa, Pfalmu
 gie dignitatem a
 pradicans, ipse
 vus, hyperbolic
 gita & casta a v
 Hebraica, fide e
 & casta omnia est
 pice tropos & sim
 ram illius magni
 leret.
 recensens & en
 maiorem laude
 it, quam operu
 a de se gloriant
 atem odori vbi
 o de odore flori
 regre enim sacra
 en & famam que
 rantur & opera
 a filij sui iacob
 lij mei, sicut odor
 mos circumqu
 olus omnium Ch
 odor Christi sun
 am crucem, poe
 em, nullus in ne
 arnis, delicias
 & apud omnes c
 bam quamdam
 s, qui sapientia
 aliaque nomina
 te non labore

DOMIN. VIII. POST PENTECOST. 259

tò tamen constat, mundum, carnem & volupta-
 tes tam pestilentis odoris esse adeoque noxij, vt
 in sæpius eadem sentientium animis, serpentes
 & aspides, id est, peccata, scandala, infamiam &
 malum nomen progignere soleant: de huiusmodi
 autem illud Isaia dici potest, *Et erit pro suavi o-*
dore fator. vita quippe impiorum cloaca & fo- *Isai. 3.*
 ricis tetrior est & maleolentior.

Contra verò pij & virtutis amantes non mo-
 dum viuunt, sed post mortem etiam, incun-
 tissimum vitæ antea actæ odorem spirant. Atque
 hoc ostendere in Canticis sponsa voluit cum di-
 eferet anigmaticè, *Mandragora dederunt odorem Cant. 7.*
in portu nostru: quæ verba Philo Episcopus de
 onæ vitæ fama, quam pij in hac vita sibi ac- *Tom. 1. bi-*
 quirunt; quæque post mortem crescit & in im- *blith. 3.*
 mensum augetur, vt priorem, quam in vita ha- *Patrum*
 uerant famam, longè antecellat, exponit. Quod
 melius intelligatis, cum sancto hoc viro: no-
 ndum est, mandragoræ radici duas inesse pro-
 prietates; primò namque includit es exprimit
 curam hominis mortui, deinde nihil ex hac her-
 ma asseruari præter radicem, quæ sola plus quàm
 tera redoleat folia, & à qua sola reliquus plan-
 odor dimanat. Innuere autem vult sponsa,
 teres illos Patriarchas, Prophetas & Marty-
 s, quamuis malæ viderentur esse famæ, quam-
 s à iudicibus torturæ subijcerentur & eculeis,
 iamuis ab vno iudice mitterentur ad alium; ta-
 est seditiosi, magi, scelesti & impostores di-
 rentur, & quamuis Præfides (qui olim in vr-
 um portis iudicium exercebant) eos morti
 indicarent; mortuos tamen & iam sepultos
 num & gratum vitæ prius actæ odorem de-
 fle.

1. Reg. 25,

Hebræorū
veterum
curiositas.

Huc respexisse prouidam illam crediderim Abigaillem, quando Dauidem regem pacauit, & multis verbis eum induxit, vt à sanguine abstinere & in stolidum suum Nabalem violentius non surgeret, dicēs, Numquam hæc animum tuum superaret, cogitatio Domine mi rex, ne quam forte sit stram de te ipso opinionem apud homines excites, sibi quæ illi persuadeant, à prauis te affectibus transuersum abripi, sanguinem humanum sitis crudelitatem spirare, ne tibi hoc dedecori sit infamix, ac non nemo tibi obijciat, si enim surrexerit homo persequens te, & querens animam tuam, erit anima Domini mei custodita, quasi in fasciculo viuentium, apud dominum Deum tuum. ac si dixisset, Cogites velim Domine mi rex, omnes fasciculi instar florei esse, qui in manu Dei gratissimum odorem spirent: si verò ab ira & vindicta te abripi sinas; ingratum instar putrescentis florem odorem spirans, numquam in floridum illud scutum cooptaberis. Atque hic obiter notanda veterum Hebræorum consuetudo, quæ hanc mortuorum tumulis Epigraphen inscribunt, Colligat te Dominus in fasciculo viuentium. Dicta sunt hæc occasione villici cuiusdā, qui defamatus erat apud dominum, de quo malam in Euangelio famam legere est, ided eum Dominus ad rationem reddendam compellit ac villicationem ei adimere conatur. Historiam S. Lucæ parabolæ cuiusdam more recitat: Homo quidam erat diues, qui habebat villicum, et hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona illius. Vt porro ordine & methodicè parabolæ huius seriem deducam, primo loco de diuite hoc verba faciam, ac deinde de villico. Aures vos mihi accommodatè, & iisdem digna multa adducam.

Vix historiam habet, qui statim è gestibus hominis colligit, & ad animæ referre, ei de mecum omnes factores sunt opinionis, & ra sacra imprimis legimus, Gloria mundi & creaturæ paupertas & molestia, honor, gloria, & infinitas: solus liquidem, creaturæ autem inelauo diuitias & vnde Apostolus, Ideo omnes qui inuocant illius nomini hominis huius sunt: de se enim est enim orbis terre totius vniuersi, & salomon, de quo scriptum est in diuitijs & vnde. Huius potentia operit curiosam, & solus in se noster cum vniuerso, & vniuersamque partem tandem considerando non esse maiorem solus in se: cum enim addideris, vniuersum quia punctum a puncto. Omne nonnulli punctum

Vix historiam hanc parabolicam sum ingres-
sus, quia statim è gestis & agendi ratione diuitis
huius hominis colligam, imaginem illum summi
Vminis referre, eiusque personam agere. Eius-
lè mecum omnes sancti Patres & Ecclesiæ Docto-
res sunt opinionis, & ipsa non dissentit scriptu-
ra sacra in primis Psalmorum volumen in quibus *Psal. lxx.*
egimus, *Gloria & diuitie in domo eius.* In domo
mundi & creaturarum omnium, non nisi mera
aupertas & molestia cum ærumnis; at in Dei
palatio, honor, gloria, voluptas, deliciae, diuitiæ
que infinitæ; solus siquidem ipse essentia sua diues
est, creaturæ autem à bonitatis illius immensæ
thesauro diuitias & potentiam suam mutuantur.
unde Apostolus; *Idem dominus omnium, diues in Rom. 10.*
omnes qui inuocant illum. quàm latè limites iuris-
dictionis hominis huius diuitis patent, quàm ex-
tensi sunt! de se enim apud Psalmistam loquitur,
Deus est enim orbis terra, & plenitudo eius. est nam- *2. Paral. 9.*
potentius vniversi Dominus & rector, ac verus
Solomon, de quo scriptum est, *Quia magnifica-
ta est in diuitijs & gloria super omnes reges
mundi.*

Huius potentia occasione, Scholasticæ Theo-
logici curiosa quæstionem instituunt, vtrum
Deus, solus in se maior sit ac perfectior, quàm
cui cum vniverso mundo consideratus: post va-
riam in vtramque partem proposita argumenta, v-
nanimi tandem consensu asserunt, Deum vnâ cum
mundo non esse maiorem aut perfectiorem, quàm
solus in se: cum enim infinitus sit, nihil ei om-
nino addideris, vniversum licet ei orbem adiu-
ngas: quia punctum additum puncto, non facit
magis puncto. Omnes porro creaturæ Deo col-
lae non nisi punctum quoddam & apex sunt,
atque

Psalm. 46.

Eccles. 1.

Villæ ho-
mini à
Deo datæ.

Iob. 3.

atque ita totus quantus quantus est orbis, huius infinito additus, ipsum nec maius, nec amplius efficit. Hanc me Philosophiam edocuit regis propheta, dum in diuinas laudes effusus ait, *Magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnitudo eius non est finis*; est quippe vastissimus perfectonum oceanus, in quem quamuis omnes magnitudinis mundi huius torrentes ac flumina ingruant & irruant, ne minimum tamen sustollitur aut redundat; & est cuius abyssi licet omnia depromantur, in nullo tamen minuitur & deprimitur. Quod scire explicat triuialis ille versiculus,

Omnia dedit Dominus, non habet ergo minus.
& proposito multo accommodatius Sapiens, *Omnia flumina intrant in mare, & mare non redonda-*

Diues hic homo villicum habet, cui omnes gros, prædia & villas ad tempus elocauit; hominem scilicet, cui Deus tot villas & prædia concedit, de quibus exacta illi reddenda erit ratio ob mundum scilicet cum omnibus creaturis, & corpus tot sensibus & facultatibus præditum, & animam tot potentijs & dotibus exornatam, & proximum, de cuius salute sollicitudo habenda. Quanti porro concedita hæc dona ac prædia ponderis sunt? Obiter porro hic notandum est, hominem rerum temporalium, & sui ipsius non Dominum, sed tantum villicum & velut œconomum appellari: quod probè Iob perspectum habere vnicum bonorum suorum dominum appellat Dominum, non verò seipsum, aperteque profitetur, ea se non secus ac fidei commissum & feudum esse à illius magnitudine & potentia concedita, Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum.

Cum villicus hic ex debito gessisset, responderent, apud peculatu accusatus dem ad rationes recurrendam deo in audientiam. Quod huic audio de signem Domini habere: nam quo loco virginitibus & passis statum actus, mi, dixisset, Pro improbe, perfride, tor ac decoctor, i reorum hereditate nomibus, decoque carceri situ arque cas, & relicta impendam, vt te imodeste, benigne & deo dete?

Egregium iudice reum scilicet pddicant; purgare si potis est, i sententia condan læse maiellatatus, prius ciatus, Adam an. Hinc quoque quid lex nostra Iob arderit, ludæ Præses

Cū

Cum villicus hic non usque adeo probese & ex debito gessisset & rationes non usquequaque responderent, apud Dominum delatus est & depeculatu accusatus; qui mox ita exarsuans eundem ad rationes reddendas vocavit, & obpravam quam de eo inaudierat famam eum coarguens ait, *Quid hoc audio de te?* ubi benignitatem & insignem Domini huius patientiam notare oportet: nam quo loco alius pravis naturæ motibus urgentibus & passionum vehementia extra mentis statum actus, viso sua dilapidari & confundi, dixisset, Prodiges, depeculator, prado, improbe, perfide, bonorum meorum dilapidator ac decoctor, itane te meam filiorumque meorum hereditatem, tua lasciuica ac dissoluti- onibus, decoquere ac destruiere? saxo ut in- arcere situ atque foetore horrenti computres- cas, & relictam adhuc bonorum portionem inpendam, ut te in crucem agi videam; ipse modestè, benignè & humaniter dicit, *Quid hoc au- dio dete?*

Egregium indices hinc documentum eliciant; reum scilicet prius audiant, quam morti Audiendus addicant; purgareque se prius reum, & fa- prius reus rum si potis est, iustificare sinant, quam fulmi- quam con- a sententiæ condemnatoriæ emittant. Ita A- denandus. am læsæ maiestatis coram Divino tribunali- cusatus, prius citatus & vocatus fuit, quam- indicatus, *Adam ubi es?* similiter etiam Gen. 3. ain. Hinc quoque Nicodemus Iudæis ait, Gen. 4. *Numquid lex nostra indicat hominem, nisi prius* Ioan. 7. *et ipso audierit, & cognoverit quid faciat?* Act. 25. *et Iudææ Præses, Festus, in Actibus, Non*

est inquit, Romanis consuetudo damnare aliquem hominem, prius quam is qui accusatur, locum defendendi accipiat. Idcirco diues hic, quo prudentiam suam manifestam faciat, villico ait, *Quid hoc audis de te?*

Deus è cæ-
lo nouit o-
mnia, quæ
hic in terra
agantur.
Hebr. 4.

Nota hinc rursus doctrina consurgit, scilicet, Deum qui per hominem hunc diuitem designatur, in cælo residentem quidquid hic in terra agitur, accuratè contemplari, *Omnia enim nuda sunt & aperta oculis eius.* Veruntamen licet omnia delicta nostra probè cognita habeat, & tam oculis proprijs intuendo, quàm certa Angelorum delatione, norit quidquid nos tangit; non prius iudicare aut sententiam ferrè vult, quàm reum coràm, & ore confitentem proprio, ac velut suis se verbis condemnantem, audierit. In quo sæculi huius iudices docuit, neminem, aduersari tantum delationi credendo, non auditum, condemnare: cum constet accusatores & iniquos delatores sæpè errare posse, aut rancore quodam concitatos accusationem instituisse (præcipua siquidem corruptela & nouerca iustitiæ est.) In quo etiam David cuius tamen prudentia multis in rebus prespecta est, lapsus est, quando nimis facilè Sibæ, qui Miphibosethum detulerat credens, iniquam ac perniciosam sententiam tulit, qua omnes illius fisco addixit facultates, & delatorem, qui herum falsò accusarat, transtulit. Et ait rex Sibæ, *Tua sunt omnia quæ fuerunt Miphiboseth.*

2. Reg. 16.

Domini
huius mā-
suetudo.

At non ita diues hic agit, sed priusquàm in villicum sententiam pronuntiet, ex ore rei rem vult intelligere illiusque rationes examinare; aite nim, *Redde rationem villicationis tuæ.* Quibus i-
ver

verbis egregiam mi-
dinem in diuites
deor, qui in seruum
insurgit, nec irasci-
bera, nullam præfe-
quadam modestia r-
hinc discere, non f-
prehensiones durici-
suggerit, oportere
fiet manifestius. Hic
um magno diuini ho-
dine reprehendisset
sed tu, & domus patri-
Domini, & secuti estis
montis ageret cacum-
non semper correpti
mordaciores, adhuc
& melle non nihil
violentum quemdam
ritus grandis & forti-
gens petras coram De-
erat Deus, & non in-
notus quidam terra
petre in duas partes
derat Deus. successi-
tor, qui omnia circ-
illas redigeret, & p-
qualem aduenit De-
Zemari aura circum-
aura tenuis. vel
ignem vox emis-
ocet tenuicula, De-
audit. Hoc autem e-
voluit, non esse mi-
reptio non correx-

dammare aliquem
tur, licum defen-
quo prudentiam
ait, Quid hoc audiu

conspurgie, scilicet
hunc diuitem de
quid hic in ter-
ari, Omnia enim
Veruntamen lice-
ognita habeat, &
quàm certa Ange-
d nos tangit; non
ferre vult, quàm
in proprio, ac ve-
audierit. In quo
minem, aduersari-
non auditum, coe-
eres & iniquos de-
e rancore quodam
teituisse (præci-
nouerca iustiti-
s tamen prudens
lapis est, quan-
oferum decule-
sam sententiam
xit facultates, &
ccularat, trans-
qua fuerunt Mi-
ed priusquàm in
exore rei rem
s examinare; &
nis tua. Quibus

verbis egregiam mihi benignitatem ac mansuetu-
dinem in diuite hoc relucens contemplari vi-
deor, qui in seruum suum quamuis prodigum non
insurgit, nec irascitur, non intentat minas aut ver-
bera, nullam præfert iram aut bilem, sed insigni
quadam modestia rationes deposcit. Nostrum erit
hinc discere, non semper ad correptiones, aut re-
prehensiones duriores, vel minas, quas ira aut bilis
suggerit, oportere descendere. quod exemplo Eliæ 3 Reg. 19.
fiet manifestius. Hic enim cum Achab regem impi-
um magno diuini honoris zelo & verborum acre-
line reprehendisset dicens, *Non ego turbavi Israël,
sed tu, & domus patris tui, qui dereliquisti mandata
Domini, & secuti es Baalim*: & deinde solus in
montis ageret cacumine, Deus ostendere cupiens,
non semper correptiones amariores, sale & aceto
ordaciores, adhibendas, sed eas ipsas dulcedine
& melle non nihil temperandas condiendasque;
iolentum quemdam turbinem initio emisit, *Spi-
tus grandis & fortis subuertens montes & confrin-
gens petras coram Domino*, sed in hoc turbine non
erat Deus, *& non in spiritu Dominus*. Additur mox
otus quidam terræ, vt & mons tremisceret, &
etæ in duas partes seinderentur. & nondum tamé
derat Deus. successit dein ignis quidam vehemen-
tor, qui omnia circumquaque in flammam & fa-
llas redigeret, *& post commotionem ignis*. nec tunc
aidem aduenit Deus. Sed tandem lenis quædam
ephyri aura circum Eliam surrexit, *Et post ignem
nilus aura tenuis*. vel, prout Hebræa habet lectio,
post ignem vox emissæ subtilis. in molli illo flabro
voce tenuicula, Deus summa cum maiestate de-
endit. Hoc autem emblemate denotare Deus E-
e voluit, non esse mirum si Achabum illa durior
correptio non correxerit, sed infelicem exitum

habuerit, cum debito non processerit ordine, nec rationes adhibuerit requisitas, non semper enim conuenit, duriorum verborum vti turbinibus, & reprehensionibus terram concutientibus, non semper ignea quadam cholera, & iniuriam præferentibus taxationibus: nam in his omnibus non inuenitur Deus. sæpe namque maioris ponderis & efficaciz est vox ab animo charitate succenso procedens, dulcis & lenis, quàm omnes ab irato & perturbato proficiscentes minæ.

3. Reg. 19.

Notat hic doctissimus Cardinalis Caietanus tres illas priores Prophetæ visiones non nisi imaginarias fuisse, vltimam verò solâ realem, vocem scilicet vocalem: ad significandum, violentas illas & furiosas correptiones inutiles esse ac nullarum virium, ac proinde in fumum euanescere; solam humilem & modesta quadam ratione prolatam prodesse, & effectum quemdam realem a verum in correpti animo causari.

Cant. 4.

Sponsus in Canticis quemdam Sponsæ perfectionum catalogum quodammodò texens, in primis labia illius celebravit, *Labia tua sicut rubea coccinea*. quod ænigma Philo Episcopus enodauit ait. Spōsum hic tacita quadam ad coccineum Rameretricis funiculum, quem in Ierichuntino excidio è fenestra posuerat, postquam explorator occultasset, & per fenestras seruasset hoc cæcū signum velut symbolum perpetuæ deuictionis, & singularis cuiusdam quam declararat beneuolentiz & amicitiz indicium eo loco relinquens, allusit & quoniam factum hoc è singulari quadam & frequentanti dilectione proficiscebatur, æquum proptèr videbatur, vt signum hoc & hieroglyphicum coloris quoque flammei foret, qualis reuerà purpureus aut coccineus, qui & verum amicitiz symbolum

Ios. 7.

holum: quod vt Iusti verba è tantum vel os tantum ad ipsum ad eandem ipsam imigetur, quos Iosue conseruare manus incidissent & exploratores aperuit, vt perire uaderent. Ita quæ oris tui occludas, cota & imperfectio non pateris, cum uolens & excusari euangelio agit, quod clamaret, iuraret, que famam & nommodestia & verborum villicationis tuæ Gladius ille regiprici egrediebatur, ut merito quis ore enim gladium manu ostendit, quæ meo gladio seuiam uolunt, non est quædam namque, cuiusdam sunt, vobis reuerolebat, si quam coccineum cum can, zelo inquam ripachum lenitate conesse oportere, cum morem salutis proxensionum concurre

holum: quod ut apertius explicetur, sensus est, iusti verba è tanta charitate proficiscuntur, ut, si vel os tantum ad eadem proferenda aperiat, vel ipsum ad eadem continenda occludat, Raab ipsam imitetur, quæ fenestras occlusit, ut milites Iosue conseruaret, qui si in Ierichuanorum manus incidissent, ab iisdem ut scelerati quidam & exploratores iugulati fuissent; eandem etiam aperuit, ut per easdem admissi hostium manus euaderent. Ita quoque tu, o Sponsa, si ostium oris tui occludas, peccantium occultare vis peccata & imperfectiones, quorum famam obscurari non pateris; cum verò ipsum referas, eosdem defendere & excusare. Ipsum quoque diues hic in Euangelio agit, qui aperuit os, non ut insurgeret, clamaret, iuraret, blasphemias euomeret, seruique famam & nomen denigraret, sed summa cum modestia & verborum dulcedine ait, *redde rationem villicationis tue.*

Gladius ille regius, qui ore viri illius apocalyp-
 tici egrediebatur, non tanta scindebat violentia, ut meritò quis illum propterea timere debuerit; ore enim gladium præferens, stellas quoque in manu ostendit, quasi diceret, si verborum & lingue meæ gladio sæuiam; si reprehensiones meæ aculeatae sint, non est quòd ideò quisquam sibi metuat; calum namque, cuius stellæ quas manu gero symbolum sunt, vobis reddam, simul etiam tacitè edocere volebat, si quando alios reprehendimus, dulcedinem ficum cum vuarum acrimonia temperandam, zelo inquam rigorem, charitate iram, & stomachum lenitate condiendum, stellas quoque in manu esse oportere, cum gladius ore exeritur: id est, amorem salutis proximi cum aculeo & gladio reprehensionum concurrere debere.

Sponsa

Cant. 4.

Psal. 13.

Pythagoræ
symbolum.

Sponsa illa in Canticis dilectum suum extol-
lens, linguæ illius dotes omittendas non censuit,
sed ait, *Mel & lac sub lingua eius*, id est, Quanta, mi
dilecte, differentia est inter os tuum & os eorum,
de quibus agit Psalmista, *Venenum aspidum sub la-
bys eorum*. Laudat illum quod verba illius plena
sint lenitate, scateant dulcedine, quod maximè
laudandum venit & in primis requiritur in eo qui
ad iram concitatus est. Referri huc etiam queat,
celebre illud decantatum Pythagoræ symbolum,
Ignem gladio ne laferis: id est, iuxta Pauli scaligeri
expositionem, *ne iratum irites*. ignis namque chol-
eræ & bilis signum est; iratum porro iritare & i-
gnem bilis iam scintillantem verbis acrioribus
durioribusque succendere minimè consentaneum
est; dulcedo namque & lenitas aqua est, quæ violen-
tos & æstuantem iracundiæ motum exstinguit. Vide-
te porro noster hic diues, quantum uis mille stoma-
chandi occasiones habeat, magna tamen modestia
ac benignitate cum facultatum suarum decoctore
agat.

Redde rationem villicationis tue. Hæ sunt tristes
illæ voces & optimo cuique formidandæ, quibus
ad iudicium vocamur, in quo de omnibus, quæ in
mundo egimus, coram diuitis huius, id est omni-
potentis Dei, maiestate, exactissima reddenda est
ratio; omnes enim nos, inquit Apostolus, *manifesta-
ri oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque
prout gessit, in corpore, siue bonum siue malum*. Deus
quidem tolerantissimus est & maximè lenis, sed est
simul memoriæ tenacissimæ, nihilque præterito-
rum obliuiscitur, ac proinde de omnibus rationem
exiget. Sponsa metaphoricis de dilecto loquen-
tis modis ait, *Crura eius columna marmoreæ, quæ funda-
te sunt super bases aureas*, ac si dicere voluisset, pe-
de

DOMIN. VIII

des illius agiles non
moueri faciles, non
columnarum immo-
mutate accipientium
bus aureis inniti de-
licta nostra conni-
amore & misericor-
di: verum tandem
reddendam.

Rationem inque-
bus scilicet, unde
impj interrogatio est
Saluator, de omni ve-
nime, de ipso ratione
ribus denique teste
adducet Deus in iudi-
peribus, ut minimè
da sint, unde in psal-
ego iustitias indicab-
as verbaque leuia &
quiritibus peccatis
rum putatis, Est pro-
iudici Deo exactissi-
maus tradidit, esse
ma in qua, nū illam
leta sunt, nostrorum p-
nos, de corpore, nu-
templum adulterij,
glorie polluerimus
D. Paulum, si quis tem-
er: illum Deus. Deni-
inim illa compari-
monia, vsu, lucro ini-
ut illa expenderim
no fastu, delicijs, la-

des illius agiles non sunt nec de loco in locum moueri faciles. sed grauissimi ponderis & instar columnarum immobiles. è quo de illius longanimitate ac patientia iudicare licet: quòd verò basibus aureis inniti dicantur, significat Dei erga delicta nostra conuiuentiam & patientiam ex mero amore & misericordia proficisci, eiusdemque inniti: verum tandem aliquando de iisdem rationem reddendam.

Rationem inquam de omnibus: de cogitationibus scilicet, vnde Sapiens, *In cogitationibus enim Sap. 1. impij interrogatio erit: & verbis.* vnde in Euangelio Saluator, *de omni verbo otioso, quod locuti fuerint homines, de ipso rationem reddent in die iudicij.* de operibus denique teste Ecclesiastico, *Cuncta quae sunt adducet Deus in iudicium.* Quinimo & de bonis operibus, vt minimum discutiat, qua intentione facta sint. vnde in psalmis ait, *Cum accepero tempus Ecl. 12. ego iustitias iudicabo.* Quid si tam exactè in iustitias verbaque leuia & otiosa inquirat, quid de iniquitatibus peccatisque & blasphemijs eum facturum putatis. Est profectò certissimum, summo illi Iudici Deo exactissimam de omnibus, quæ nobis in Deo ratio manus tradidit, esse reddendam rationem; de anima pro omni- ma inquã, nũ illam quæ pretioso Christi sanguine bus red- lota fuit, nostrorũ peccatorũ sordib. inquinaueri- denda. mus, de corpore, num sacrum illud Spiritus sancti templum adulterijs, incestu, sacrilegijs, gula & ingluwie polluerimus & profanauerimus nam iuxta D. Paulum, *si quis templum Domini violauerit, disperdet illum Deus.* Denique de bonis temporalibus, vt 1. cor. 6. nimirum illa comparauerimus, num furtis, rapina, simonia, vsu, lucro iniusto, fraude & artibus illicitis, vt illa expenderimus, num epulis, ambitione, ludo, fastu, delicijs, lasciuia, & dissolutè. At felices illi,

illi, qui citationis huius coram tribunali diuino
semper meminerunt; Redde rationem vill: citationis
tue.

Dan. 2.

Is Sapiens
qui diuina
sæpe iudi-
cia mente
voluit.

Genes. 41.

Daniel propheta Nabuchodonosoris regis pru-
dentiam & fortunam extollens ait, *Tu Rex cogita-
re cœdisti in statu tuo, quid esset futurum post hac.*
Quam regia, ac potius quam prouida ac sagax
dicenda est anima, quæ rationis sibi reddendæ
omniumque quæ post hoc è mundo discessum e-
uentura sunt, assidue recordatur. Ioseph ab om-
nibus Aegypti Principibus & sapientissimus ha-
bitus est & prudentissimus, quod consilium Phara-
oni suggessisset, vt fertilitatis tempore, omnia
regni herrea frumento compleret, quod tempo-
re inedia & sterilitatis viui foret. Ipse quoque
rex eiusdem prudentiam maximis laudibus esse-
rens dicebat, *Num inuenire poterimus talem virum,
qui spiritum Dei plenus est?* Et sanè plenus ille spiri-
tu Dei dicendus est, qui sibi ipsi imprimis consulit,
ac prospicit, interea dum magna apparet in mun-
do fertilitas, terræque misericordia repleta est
(*Misericordia Domini plena est terra*) de virtutibus
bonis&que operibus, vt iisdem, dum maxime opu-
habuerit, in tempore scilicet angusto, gratiarum
que inedia, in qua de sola iustitia agitur, vtatur
Stolidus econtrâ ille est ac vecors, qui terribile
quod imminet iudicium perspectum habens, ad fu-
tamen sese non præparet, sed omnia dissipat, quæ
nulla post hac reddenda foret ratio.

Tantopere autem Propheta Iob rigidum hoc
tribunal horrebat, vt enixissime agendæ poeniten-
tiæ delictorumque deplorandorum tempus sibi con-
ce-li postulauerit; die&que vitæ prolongari, quibus
ad ipsum sese præparet, *Dimitte me vt planquam
pauculum dolorem meum, antequam vadam ad ter-*
ram

ram tenebrosam, de-
cit historia quam
glicana de duobus
in insula quadam
seruore spiritus se-
ter agrotare, & a-
cùm se in extremum
illam Deo iam i-
ita perterritus &
ens, seseque in terram
tentæ tempus lac-
Deo postulari, sim-
diæ Malterium reci-
uino macerare. Et,
licus hic noster, au-
spectum veniendum
præteritæ rationem
remat, expallescet.
dicat, *Quid faciam*
dicendus est, qui se
proponit, & domini
de de rationem villæ
vidisse visionem
virum vidit in
dentem, *Leuauit o-*
cui, & in manu e-
nos oculos etiam
reus, cæcæ illi
preceat, quo omni-
ra dimicet, vt
to supplicio puniat
obea rege odo dece-
re, & feliciter iam r-
los Helchias volu-
supis iniquitatem &
ram

tribunali diuino
men villi catonu

foris regis pru-
t, Tu Rex coequa-
tuturum posthac.

rouidi ac sagax
sibi reddenda;

do dilectam e-
t. Ioseph ab omni-

pietissimus ha-
consilium Phara-

tempore, omnia
t, quod tempo-

er. Ipse quoue-
s laudibus effu-

gnus talem virum,
plenus ille spirit-

primis consolat,
a apparet in mun-

ordia repleta est
(ra) de virtutibus

um maximè opus
gusto, gratiarum

ia agatur, vtatur
tors, qui terribile

etiam habens, ad
onia dissipat, quat-

itio.

lob rigidum hoc
e agenda poenite-

mi tempus sibi co-
prolongari, quibus

te me vt plura
nam vadam ad te-

ram tenebrosam, & opertam mortis caligine. Huc fa-
cit historia quam refert Ven. Beda in historia An-
glicana de duobus Adolescentibus nobilibus, qui
in insula quadam deserta victitantes, magno Deo
feruore spiritus seruebant. Contigit illos graui-
ter ægrotare, & aliter eorum, Egbertus nomine,
cùm se in extremis agere cerneret, & rationem
illam Deo iam iam reddendam apprehenderet,
ita perterritus & consternatus est, vt lecto exili-
ens, seseque in terram prosteruens, agenda poeni-
tentia tempus lachrymabundus & suspirans à
Deo postularit, simulque voverit integrum quoti-
diè Psalterium recitare, & assiduum membra iei-
unio macerare. Et, ne longè hinc abeamus, vil-
licus hic noster, audita sibi esse in Domini con-
spectum veniendum, & illi omnis villicationis
præterita rationem reddendam, ita percellitur, vt
tremat, expallescat, emoriatur, & pæne desperans
dicat, *Quid faciam?* Quam prudens ac sapiens ille
dicendus est, qui sapius hanc sibi examinis diem
proponit, & dominus huius verba ob oculos habet
Redde rationem villicationis tuæ.

Vidisse visionem se Zacharias Propheta refert, *Zach. 2:*
qua virum vidit in manu funiculum mensorium Zachariæ
habentem, *Leuauit oculos,* inquit, *meos, & vidi, & Propheta*
ecce vir, & in manu eius funiculum mensorium. Vti-
am nos oculos etiam leuaremus, & videremus. *Uti-
visio mora-
liter expo-
sita.*
vt Deus, cælestis ille vir, funiculum mensorium
nanu teneat, quo omnes cogitationes nostras & o-
era dimittetur, vt quos breuiiores inuenerit, de-
ito supplicio puniat.

Iosia rege octodecenni ad regiam dignitatem e-
lecto, & feliciter iam regnum moderante, summus
acerdos Helchias volumen legis reperit, quod ob
temporis iniquitatem & iniuriam obscuratū inter
tem-

Terribilis
historia de
duobus no-
bilibus
Anglis.

4. Reg. 22.

Iofas rex
Dei & iu-
dicia illius
timebat.

templi scruta delituerat, in quo continebantur amplissima præmia ijs promissa qui legem integre, sincere & ad vguem obseruarent, supplicia verò grauissima & minæ dirissimæ in eos qui negligenter ac pedibus protererent, ei que repugnarent. Quod volumen cum Regi ad legendum destitisset, atque ille in locum illum incidisset, in quo Deus pestem, famem, ac sexcentas alias calamitates transgressoribus Hebræis comminabatur, in percussus sibi timuit, vt vestes lacerarit, consultaque Olda prophetissa, quæ tunc temporis Ierosolymiserat, omnem idololatriam aliaque publica peccata regno proscrisperit: Felices profecto illi qui lecto Euangelio, vero legis volumine, vel audito verbo Dei, quod & Dei bonitatem eiusque iustitiæ seueritatem ob oculos ponit, ita interius concitantur ac permouentur, vt corde, non vestibus contrito, & pijs in consilium viris, qui vera Ecclesiæ oracula sunt, adhibitis, animarum statum ordinent, & procul à regno & imperio vniuersa peccata, scandala, aliaque prauas consuetudines expellant.

Infelices illi qui Dei iudicia non perpendunt.

Quemadmodum verò illi felices & ter atque amplius beati dicendi sunt, qui tota animi contentione in hanc diuinorum iudiciorum cogitationem incumbunt, ita infelicissimos ac miserrimos iudico illos, qui eadem obliuiscuntur, ac memoriam penitus eradunt. Et sanè Prophetæ nihil maiore studio & feruentioribus deplorant lacrymis quam supinam hanc hominum negligentiā, qui rei tam grauis atque utilis cogitationem ac memoriam effocant & obruunt. Audiamus, quā amare hoc deploret Ieremias, de quæ hominum ignavia cordiaque conqueratur, *Posuerunt vineam in eam in dissipationem, luxitque super me, desolatione desolatio*

est omnis terra, qui aperitius multo aperitius enim sunt, diligant corde suo, cognoscunt, neque Israël hic agit, cogitant quidem quando reddendū esse Dei filius eius vmbra ostendit, cessaria sit, videmus Domino ad rationem Redde rationem villis Aegyptiorum rex legem tulit, vt omnem Præsidibus & pererent, vt vitæ apud vnde venissent, quæ ne familiam institueret arbitratu Solon, scripsit, qui tam exarunt, vt, si quos videmus familiam instituere denam illis ad tam facillitares; si censum, coceptam vitæ rationem, morri veniunt, decedentes addicunt Christum legem, quodque sub regum qui homo rex rationum inuenit qui dicitur millia, quem ligat exterioris communi calorem homini Dom. com. 2.

est omnis terra, quia nullus est qui recogitet corde. & apertius multo Isaias, Nescierunt, neque intellexerunt: obliui enim sunt, ne videant oculi eorum, & intelligant cor de suo, non re. cogitant in mente sua, neque cognoscunt, neque sentiunt: de idololatria filiorum Israël hic agit, cui tantum immerfi erant, vt ne cogitarent quidem, esse sibi de ea rationem aliquando reddendam. Post Prophetas quoque ipse Dei filius euidenter sub parabolæ cuiusdam umbra ostendit, quàm hæc iudicii cogitatio necessaria sit, videmus enim hic miserum villicem à Domino ad rationes exigendas citari, cui dicitur, Redde rationem villicationis tue.

Isai. 44.

Aegyptiorum rex Amasis, referente Herodoto, legem tulit, vt omnes regni subditi, quotannis coram Præsidibus & præfectis prouinciarum comparerent, vt vitæ apud illos rationem redderent, scilicet vnde venissent, quibus nati parentibus, qua ratione familiam instituerent: legem hanc æquissimam arbitratus Solon, eamdem & Atheniensibus præscripsit, qui tam exactè & sedulò eamdem obseruauerunt, vt, si quos vidissent lautius viuere, & regificè familiam instituere, quamprimùm inquireret, vndenam illis ad tam amplè viuendum suppetere facultates; si census annuus opimus & abundans esset, coeptam vitæ rationem prosequi permittebatur: si minus, morti velut peculatus & furti rei ac velut decoctores addicebatur. Similem proculdubio legem Christus legifer noster ac rex in Euangelio tulit, idque sub tegumento parabolæ cuiusdam, in qua homo rex regnum ponens cum seruis suis; vnum inuenit qui decem illi talentorum debebat millia, quem ligatum in carcerem, & tenebras exteriores compegit. Assimulatum est regnum calorum homini regi, qui voluit ponere rationem.

Lib. 2. sub finem.

Aegyptiorum lex cregia.

Matth. 13.

Dom. tom. 2.

SS

nem

nem cum seruis suis; & cum cœpisset rationem ponere, oblatu est ei vnus, qui debebat ei decem millia talenta. Hic verò similem omninò habemus, in qua Diues rationem à villico villicationis repetit. *Redde rationem villicationis tuæ.*

D. Thom. 3.
part. q. 67.
art. 3.

Psal. 33.

Eccles. 9.

Genes. 26.

Per villicationem autem hanc, vel negotiationem vel conductionem, aut quocumque demum appelles nomine, per me licet, vniuscuiusque necessarium munus & officium intelligi debet. Porro vnicuique ex officio incumbit, quod suscepit munus & ad quod à Deo vocatus est, iuxta D. Thomæ doctrinam, diligenter ac sedulò exequenda sacerdotum villicatio, sacerdotium est; iudicis, iudicium; mercatoris, negotiatio: ac de singulis hisce vnicuique reddenda ratio est, suæ inquam villicationis, & non alterius. hinc apertè dicitur, *redde rationem villicationis tuæ*, & non alienæ. vnusquisque enim de suo respondebit munere. Quamobrem confutatum foret, rerum suarum satagere, nec curiosè in aliorum vitam inquirere, eorumque munia examinare. Hoc familiare sibi fuisse deplorat David, seseque hoc nomine coram Deo accusat, *Deliquit*, inquit, *me virtus mea, & lumen oculorum meum*, ipsum non est mecum. non excutire se & penitus nihil videre ait; sed oculos plus in aliorum quam in propria vita examinanda esse sollicitos & occupatos.

Quod profectò non exiguæ dementiæ signum est, hinc in Ecclesiastico legere est, *Pes fatui facit in domum proximi*: id est, Is qui parum sapit ac insolidus est, sapius per proximi ædes ad illius vitam & actiones excutiendas, quàm per proprias, ambulat. Esau Prophanus in agris semper legum vicitasse & filius & dumetis incoluisse; Iacobe pedem domo paterna efferebat: quo allegorice demon-

demonstratur, boni scientiæ ædibus inceptorum, semper ambulare, regionum aliorum notent; agitur est in aliorum stris nobis dumtaxat onem villica 10 ut

Tria autem hic perio, primò lenitudo de te. Deinde examinando, redde Deinde ab officio eam non poteri villi hora continget, quoniam bonam quam in matutur. tunc quoque nite, nox illa terribilis dixit; Veritatem Cuius nos rei Ap Galatas scribit, Dum num; quasi diceret, quamdiu hoc in ordine licet, tamdiu bonum are; ac vbi vitæ nulla mercandi ar rationis concionis m rationibus in rationis, iam tempore, quid in suis naturis & facturus Quis hic villicus peruenit; video e quocumque se disci rationis, & Episcopus

DOMIN. VIII. POST PENTEC. 295

demonstratur, bonorum virorum esse suæ se conscientia edibus includere, impiorum verò & sceleratorum, semper foras excurrere, per vicinias obambulare, regiones longinquas petere, vt mores aliorum notent, & curiosus inquirant. Stultum igitur est in aliorum vitam inquirere, cum de nostra nobis dumtaxat reddenda sit ratio, *Redde rationem villicatio ut tua.*

Tria autem hic dominum villico dixisse compario, primò leniter eum coarguendo, *Qualia autem Tria hic*
dio de te. Deinde eum de vniuersa vitæ ratione notanda
examinando, redde rationem villicationis tuae. sunt.
 Deinde ab officio eum suo & villa remouendo,
Iam non poteris villicare. Tertium hoc in mortis
 hora continget, quando scilicet villicatio tam in
 bonam quam in malam partem nobis interdicitur.
 tunc quoque nox illa obscura & caliginosa erit,
 nox illa terribilis, de qua apud Ioannem Christus
 dixit, *Veri nox, in qua nemo poterit operari.* *Ioan. 9.*
 Cuius nos rei Apostolus commonefaciens ad
 Galatas scribit, *Dum tempus habemus, operemur bonum.*
 Deo accusat, *Denarium;* quasi diceret. Quamdiu vita hæc durat,
 quamdiu hoc in orbe agimus, tamdiu negotiari
 Cal. 6.
 excutere se & penitelicet, tamdiu bonorum operum merces comparare;
 at vbi vitæ huius nundinæ præterierint, nulla mercandi amplius fiet mentio, vti nec
 primi concionis meæ membri. Iam satis superque de rationibus instituendis, ac de domino locuti
 sumus, iam tempus est de villico loqui, eumque excutere,
 quid in sui defensionem ac purgationem dicturus & facturus sit.

Quis hic villicus iniquitatis sit, non adeò à Variæ villicatum est, video enim patres omnes nimium ei huius exquantum inter se discrepare. Gaudētius Ephesinus positiones.
 natione, & Episcopus Ariminensis, Arianorum flagellum

De faga in
Pers.

gellum & terror, per villicum hunc, dæmonem intelligit. Septimus à Sancto Petro, Antiochenorum vt quidem Hieronymus ait, Episcopus Theophilus, ipse quoque Hieronymus, solos Apostolos aliosque Ecclesiæ vertices & rectores intelligunt. Tertullianus è contra villicum hunc imaginem esse vult populi Iudaici, & incolas villæ, Gentilium. S. Ambrosius in comment. omnes hic diuites denotari credit, item Ioan. Chrysostomus, D. Thomas, S. Augustinus lib. 2. quæstionum Euangelicarum, Beda Teophylactus, Euthymius. Equidem cum didicissimum Maldonato in aliam sententiam secedit, crediderimque hacce parabola omnes in genere peccatores denotari, nullos verò singillatim cõargui.

Simila.

Quidquid de rei sit veritate, Græcè villicus hic *οἰκονόμος* dicitur, quem Latine reddas dispensator: denotare autem hic vult Christus, diuites mundi huius non esse absolutos bonorum à Domino acceptorum, Dominos & possessores, sed administratores duntaxat & dispensatores, ideoque eorum non esse dissipanda, consumendaue, sed ratione & prudentia cum cautione dispensanda, vt acta de ijs in mortis articulo reddi ratio quæstionum. Fluminis urbem transeuntis aqua, vnius soli non est cinis, sed omnium, vt quotquot voluerint & quantum voluerint, hinc haurire queant. ita quoque diuitiæ & opes, quæ per mundum huius torrentium instar, fluunt, nulli propriæ sunt, vt priuatæ, sed omnibus in genere communes, quæ quotannis, etiam quotidie dominos & possessores nanciscantur. Ceterum dispensator hic & economus iniquus & iniustus est, quem quædam infamiæ fuligine Euangelista denigrat; vt de faga laudat & exaltat eos, qui prudenter rem suam

ministrant, & sapienter. Tres potissimum celebrantur, magni primis Abraham repositi, Post mortem suam, Deinde Ioseph Patris regis præfecit, dominum domus suæ. Denique Abdiachab, cui Achab repositus, Vocatus, dominum domus suæ. Abdiachab autem Non erat huius generis decoctor, nepos, ac

Cum sequiorem habet, dispensatorem, quædam multa enunciat, apud omnes creaturæ peccatum abhominabile, primum vt è re decoctor auferatur, qui non iniquos meriti famam obducunt. An non meritis, quæ sunt, quædam conatus est, de illo bibe, proiectus est, in uisceribus, eos die a domo, verum & bonum, quæque denigrat, si tropologice peritias, cuius

hunc, demonem
ro, Antiocheno-
Episcopus Theo-
solos Apostolos
tores intelligunt
hunc imaginem el-
s vultu, Gentilium
hic diuites deno-
tomus, D. Thomas
Euangelicarum
Equidem cum do-
ententiam secedo-
omnes in gener-
ro singillatim co-

ministrant, & sapienter ac prouidè sese gerunt.
Tres potissimum in veteri testamento œconomi Tres boni
celebrantur, magnif.ue efferuntur præconijs, in dispensato-
primis Abrahæ rerum præpositus, de quo in Ge-^{res.}
nesi, *Post mortem Sara vocauit Abraham seruum se-* ^{Genes. 24.}
norem domus sue, qui præerat omnibus quæ habebat.
Deinde Ioseph Patriarcha, quem Pharao domui
regiæ præfecit, de quo in Psalmis, *Constituit eum* ^{Genes. 39.}
dominum domus sue, & principem omnis possessionis
sue. Denique Abdias, de quo in Regum commen-
tarijs, cui Achab rex rerum suarum curam concre-
didit; *Vocauitq; Achab Abdiam dispensatorem do-* ^{3. Reg. 18.}
mus sue. Abdias autem timebat Dominum valdè.
Non erat huius generis hic noster, sed prodigus,
decoctor, nepos, ac mali nominis, aded vt diffamatus sit.

te, Græcè villicus
cinè reddas dispen-
Christus, diuino
tos bonorum à Deo
fiores, sed aduic
facores, ideoque el-
umendaue, sed mu-
e dispensanda, vt
reddi ratio que-
aqua, vniusfoli-
vt quorquot vol-
hinc haurire que-
per mundum h-
illi propriæ sunt,
ere communes, &
idie dominos &
um dispensator
us est, quem quis
denigrat; vt de
udentem rem suam

Cum sequiorem hanc famam audio, facilè agno- Villicus
co, dispensatorem hunc peccatoris imaginem ge- hic pecca-
ere; quam multa enim illum diffamant, accusantorem de-
apud omnes creaturas insimulant! aded namque notat.
læ peccatum abhorrent, vt semper inclament,
sed muamprimum vt è medio villicus hic dissipator
decoctor auferatur. primò incusant eum dæmo-
es, qui non iniquos modò coarguunt, sed iusto-
um etiam famam obscurant, eosque traducere co-
antur. An non meministis delationis illius, qua
nctissimum virum Iob diabolus coram Deo de- ^{Iob. 1.}
nigrare conatus est: *Numquid Iob frustra timet*
Deum? ided de illo boni angeli in Apocalypsi di- ^{Apoc. 12.}
lere, *Proiectus est accusator fratrum nostrorum,*
qui accusabat eos die ac nocte. Nec ipsi modò dæ-
mones, verùm & boni angeli peccatorem accu-
ant, eumque denigrant ac diffamant; illi scili-
et sunt, si tropologicè rem examinemus, qui
patrifamilias, cuius ager zizanijs scatebat,

278 CONCEPTVS THEOLOGICI

Matth. 13. aiunt, *vis unus & colligimus eas* Sunt quoque, eodem tropologico intellectu conferui illi, de quibus in Euangelio, qui serui illius ingrati crudelitatem inhumanitatemque in socios, dominic annuntiant. Hinc in Euangelio Dominus ait, *Matth. 18.* *Angeli peccatorem acculant.* Nolite contemnere vnum de pusillis istis, qui in me credunt. Dico enim vobis, quia Angeli eorum semper vident faciem patris mei, quasi diceret, Nolite quemquam horum pusillorum, qui in me credunt offendere, angeli namque eorum apud Patrem vos meum, velut patroni, tutores custodes, in omnem partem excubantes, de quorum rebus nimium quantum solliciti, accusarent.

Abac. 2. Abacuc Propheta, qui centum ferè ante captiuitatem Babylonicam vixit annis, huc respiciens ait & lapides in pariete compaginos & ligna adificiorum impijs actionem intentaturos, *Lapis* inquit, *de par ete clamabit, & lignum, quod inter iusturas adificiorum est, respondebit.* Longius etià progressus Apostolus, ait creaturas omnes, agnita peccatoris perversitate, & sceleribus accuratius inspectis, ingemiscere, *Omnis creatura ingemiscit, & parturit vs, ne adhuc, quod scilicet peccatori obsequi obedire cogatur, & cum Deo queribunda exposcat, quasi vim patiens, & iniuriam grauissimam, quod se ad honorem ac gloriam Dei creatoris conditam & formatam, in illius contumeliam homines conuertant, & ad peccata inuitam trahant abripiant.* Hinc villicus noster, statim vt possessores decoquere ac pradia deuorare domini coepit, diffamatus & accusatus est. Et quam de causa *Quasi dissipasset omnia bona sua.*

Peccator
verus bonorum
diffamator.

Hæc sunt quæ in vnumquemque peccatorem transferri & obijci queunt, peccatorem inquam, Dominus

DOMIN. VIII

veri illius dominici facultates, potestates, inclinationes, easdem penitus dēperturberet & impeditum nequear, plo faciam manifestum, neque enim haud dubie ille in vinculis contritus potest, vt ne vix gilitas ne minimū de anima nostra quid? ipsa siquidem in maque est, illiusque Deum dirigunt, atque in nibus contrita, cetera se quidem possunt Principes & vates sunt me, Sua quoque catum gratia diuina bona opera prius mercedem promeruerunt Ezechiel dicitur, *Quia iussit a sua, & omnes iussit eum.*

Notandum porro, quod illi bona cetera quasi vt hinc firmosque non nihil cetera post admissum delam, vt cui verbi ne ille ducem suum acceptam consolaba

et quoque, eodem
illi, de quibus
ingrati crude-
larios, domino
Dominus ait,
illis istis, qui in
An. eli eorum
quasi diceret,
illorum, qui in
namque eorum a-
patroni, tutores,
excubantes, deque
solliciti, accula-

in ferè ante capti-
s, huc respicientes,
agnatos & ligna-
entaturos, L. p. in-
um, quod inter nat-
Longius etià pro-
omnes, agnita pec-
bus accuratius
atur a. i. gen. sicut,
peccatori obsequi-
ueribunda expost-
riam grauisimam
Dei creatoris co-
ontumeliam homi-
inuitam trahant
statim vt possent
rare domini co-
Et quam de ca-

q; peccatorem
orem inquam, De-

veri illius domini, bona dissipantem; quòd omnes
facultates, potentias, earumque actiones & ad bo-
num inclinationes dissipet & corrumpat; nò quòd
easdem penitus destitut & euertat, sed quòd ita
perturbet & impediatur, vt ad finem naturalem ac
debitum nequeant finem pertingere. quòd exem-
plo faciam manifestius. Sit cursor aliquis velocissi-
mus, *ocyor nimis & agente vètos ocyor Euro*; omnes
haud dubiè ille mortales anteuertet; hic tamen ita
vinculis contringi & catenis ferreis compedi
potest, vt ne vix queat incedere; ipsius tamen a-
gilatas ne minimum lèditur aut perit. Id ipsum
de anima nostra quo minùs dicamus, quid impe-
dit? ipsa siquidem naturà velocissima expeditissi-
maque est, illiusque inclinationes recta illam ad
Deum dirigunt; at peccatis onusta & vitiorum su-
nibus constricta, captiua & vineta est vt ne moue-
re se quidem possit. Vnde conqueritur pius ille *al. 18.*
Princeps & vates, *funes peccatorum circumplexi
sunt me.* Sua quoque peccator dissipat, quòd per pec-
catum gratià diuinà excidat, virtutes, omniaque
bona opera priùs edita, & quæ æternam erant
mercedem promeritura, amittat. Innuere aliquid
videtur Ezechiel dicens, *Si autem auerteris se iu-
stus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, numquid vi-*
Ezech. 18.
uet omnes iustitias eius quas fecerat, non recordabun-
tur.

Notandum porrò hic est verbum *quasi*: non ait,
reuera illum bonà dissipasse, & omnibus excidisse, *Infinis a-*
sed quasi vt hinc firmam peccator spem concipiat, *nimaduer-*
seque non nihil consoletur, restare sibi scilicet
post admissum peccatum remedium & me-
delam; vt cui verbis illis Davidis vti liceat, qui-
bus ille ducem suum Joab, post cladem bello
acceptam consolabatur: *Non te frangat res ista;*

2. Reg. II.

varius est enim euentus belli, & nunc hunc, nunc illum consumit gladius; confort a bellum aduersum urbem.

Hem peccator, qui pusillanimis & imbellis desperas, cū te à peccato prostratū vides, nec feliciter tibi conflictum cecidisse; ne te frangat res ista noli animum contrahere, spem renoua, desideria reaccende, ac simul tibi persuade, variū belli vita huius euentū esse, nunc hunc inopinato quodā ictu ad terrā deiici, nunc illum triumphatē & gloriosum exsurgere, omnesque in genere mortales bellis casibus vicissitudiniquē viuere obnoxios.

Dan. 4.

Reuocat hoc mihi in mentem vastā illā arborem Nabuchodonosor, de qua Daniel vocē audiuit, clamantē, *Succidite arbore, præcindite ramos, excutite folia eius, & dispergite fructus eius.* An non omnē hūc quis arbore destructā crederet, penitus dissipatā & omninō perditā? aliqua tamē pars eius superfuit nam subneſcit, *Verum amē germen rad: cum eius in terra finit, & rore calidior etur.* atq; ita factum, vradice relicta repullularit, & amplior ac longprocerior facta sit, quā fuerat prius. Huic te arborper similem crede, peccator, & si quando te præcisum, ramos reſectos, fructusque dissipatos videris ita vt nulla fructus bonorum operum producenti spes superſit, animum tamen idcirco ne despondeas, neue tibi persuadeas omnia propterepeſsum itura; nam virtutum ramis amputatis, fructibusque virtutum dissipatis, fidei tamen radi in te permanſit, adeo vt cæleſti gratiæ ror irrigatus denuo ſuccreſcere, ac meritorum fructus proferre poſſis. Quod villici huius exemplo confirmari poterit, cuius cū fortunā iam peſſimo eſſe loco & penitus amiſſa videre tur, nequaquam tamen periit, ſed prudentia qua

dam & aſtu vſit
vindicaui. Porro
occasione verborū

Verborum inque
queunt, & eius fa
eſt, qui bona fort
coquit ac dilapi
reddendæ reſpe
ſunt diuitiæ, ho
in ludo voluptati
na Naturæ ſunt ſpi
duſtria, iudicij cap
niſque animæ facu
vt peccata commit
des machinetur,
ſunt dona cæleſtia
quibustum abutit
accipit, nullū fide
cens. Hoc ſignifi
caphoricis verbis
capillos tibi rade, &
uides eos, tertiam p
uitatis, tertiam gl
ſides, tertiam verē
hoc ſibi vult emble
radmonitio, qua
iſtituitur? ac
calidiorum, qua
igne conſumpti
ſemittis abrepti ſi
emotabas, quā pr
mundi huius &
ſeum comburende
perſtituitates, deno

dam & astu vsutum vitam tum opes à periculo vindicauit. Porrò ad tropologiam hanc descendi occasione verborum, *Quasi dissipasset bona sua.*

Verborum inquam, quæ de peccatore verè dice-
queunt, & eius famam obscurant: ipse siquidem Peccator
est, qui bona fortunæ, naturæ, simul & gratiæ de- dissipat
coquit ac dilapidat, nullo rationis aliquando bona for-
reddendæ respectu habito. Fortunæ bona ipsæ tunæ, na-
sunt diuitiæ, honores ac dignitates, quas stolidè turæ &
in ludo voluptatibus, alijsque delicijs insumit. Bo- gratiæ.
na Naturæ sunt spiritus viuacitas, intellectus in-
dustria, iudicij capacitas, memoriæ tenacitas, om-
nisque animæ facultas, quibus abutitur, infinita
vt peccata committat, astus comminiscatur, frau-
des machinetur, & dolos neſtat. Bona gratiæ
sunt dona cælestia, ac fauores à Deo dari soliti,
quibus tum abutitur, cùm gratiam Dei incassum
accipit, nullū fidei, spei, caritatis fructum produ-
cens. Hoc significare volens Deus Ezechieli me- Ezech. 5.
taphoricis verbis ait, *Sume tibi gladium acutum &
capillos tibi rade, & assumes stateram ponderis & di-
uides eos, tertiam partem igne combures in medio ci-
uitatis, tertiam gladio concides, tertiam verò con-
cides, tertiam verò aliam disperges in ventos.* Quid Allegoria
hoc sibi vult emblemata, Auditores, quid hæc deno- moraliter
tat admonitio, quæ signis & re ipsa, non verò ver- expolita.
bis iustituitur? ad litteram captiuitatem deno-
tat Iudæorum, quàm in Chaldæa passi sunt, in qua
alii igne consumti, alij iugulati, alij verò in diræ
seruitutis abrepti sunt tormentū: at mysticè hoc
denotabat, quàm profusè & nequiter homines bo-
na mundi huius & etiam cælestia dissipent: illa
partim comburendo, (quòd per capillos, naturæ
superfluitates, denotatur,) quando illas impen-
dunt,

dunt, quo ignem libidinis foveant & carnis ardore omni voluptatum, deliciarum, gaudiorum genere semper accensos habeant: partim gladio consumendo, cum nimiram facultates in lites iurgia ac vitiligationes insumunt: cetera verè in ventum & auras disperguntur, quando tot facultates & opes vanitatibus, ineptijs, pompis ludis venationibus, alijsque superfluis sumptibus dicant. Qua ratione quia villicus noster res domini administrasset ac dissipasset, *difamatus est.*

Prov. 30.

Iul. ces. c.

delle impres.

*Princeps
adulatores
fugiat.*

Hoc ceterorum seruorum adulationi imputandum est, qui hunc misellum apud dominum calumniando traduxere: quod tamen nesciat, suade Salomon: *Ne accuses seruum ad Dominum:* nihil quippe exitiosius aut scelestius, quam falsis accusationibus. Et calumnijs, serui fortunam apud dominum, cui ille gratus est & iucundus velle subuere. ethnici quoque hoc detestabantur, quod egregio quodam emblemate designant; Pingebant deam Rhamnusiā vna fraxinum manu præferentem, & corona redimitam altera verò ramum fraxineum gestantem: fraxinus autem ita serpenti inimica est, ut si hinc luculentum ignem extruas, illinc verò ramusculo fraxineos spargas, serpens, si quis fortè intermedium erit, in ignem se potius coniiciet, & in cineres redigi non grauabitur, quàm fronde inimicæ sibi arboris attingat. Quo designare volebant, nihil esse quod regna magis stabiliat, a felicius moderetur, quàm si Principes adulatores & detractores, veras regnorum vipersas a pestes, procul à se repellant, imò ne accedere quidem patiantur, ac tam inimicos eosdem

se ostendant, vel
coniici velint qua
spectu. Ac Villi
ribus & malevol
mirans & quodan
ciam?

Infelicem, in
pressum! quid
ecce dominum
los accusatores
licatione detrud
sionem & dissip
est quod ipsum la
nuit, rationes à n
me priuare conat
& arabo agros ali
dicando exigam
ciam?

Quid faciam?
ter regnum celo
& operibus confi
culo suo confirm
ne. David quoque
in celos ascensu
Domini, aut quis
mum sibi ipsi rel
mundo corde. dice
tum, id est, op
cellaria; nec sat
dem, ac manus qu
satis quoque fuit
gnito benedictio
u & vocem audiu
quare & p

sefe ostendant, vt in ignem se potiùs palpones
conijci velint quàm in principum apparere con-
spectu. At Vilicus noiter, viso se ab adula-
toribus & maleuolis apud herum delatum, ad-
mirans & quodammodo deiperans ait, *Quid fa-
ciam?*

Infelicem, inquit, me, & calamitatibus op-
pressum! quid agam miser? quò me vertam? lamitas.

ecce dominum inimicum patior, & maleuo-
los accusatoresq̃ue habeo plurimos, qui me vil-
licatione detrudere gestiunt. Dominus profu-
sionem & dissipationem meam intellexit, nihil
est quod ipsum lateat, villicum me habere re-
nuìt, rationes à me deposcit, & villicatione
me priuare conatur. quid de me fiet? fodiam
& arabo agros alienos? sed nescio. stipem men-
dicando exigam? at erubesco. *quid igitur fa-
ciam?*

Quid faciam? non ait, *quid dicam?* vt deno-
tet regnum cælorum non in verbis, sed factis
& operibus consistere. quod & Apostolus cal-
culo suo confirmat, *Regnum Dei non est in sermo-
ne.* Daud quoque interrogans, quinam tandem
in cælos ascensuri sunt, *Quis ascendet in montem
Domini, aut quis stabit in loco sancto eius?* quamprimum
sibi ipsi respondet, *Innocens manibus &
mundo corde.* dicere volebat, innocentiam ma-
num, id est, opera bona ad salutem esse ne-
cessaria; nec satis esse credere, aut habere fi-
dem, at manus quoque operi à mouendas. Non
satis quoque fuit senecioni Isaac, cum primo-
genito benedictionem dare vellet, verba illi-
us & vocem audiuisset, sed manibus eum quoque
contrectare & palpare voluit. *Docemur hinc
bene-*

1. Cor. 4.

Gen. 27.

benedictionem, ac præsertim sempiternam & cælestem, operibus & non verbis comparari. Atque ideo villicus noster ait, *Quid faciam?*

Iob. 7.

Improbi
cautiores
iustis & vi-
gilantio-
res.

Matth. 27.

Dan. 5.

Mundani
sine nego-
tijs vivere
nequeunt.

Est hæc quærela & expostulatio peccatoris à Deo derelicti & ad illum denudè reuerti gestiētis; qualem etiam Iob effudit, *Quid faciam tibi o custos hominum?* Verba quoque sunt versuti & in negotijs pertractandis exercitati, & subdolè agere consueti. Vnde colligere licet, impios ac sceleratos sapientiores & cautiore esse pijs, sed in vitijs & peccandi technis. quod & Christus alio confirmauit loco, *filij huius sæculi prudentiores sunt in generatione sua filijs lucæ.* Apostolus Petrus atque alij discipuli in horto oliuarum dormiunt, dum captiuitas Domino imminet, Iudas autem vigilans milites armat, bufones & noctuæ de nocte vident, interdium cæcutiunt. Itaque impij Lynceo perspicaciores sunt dum peccandi sese offert occasio, in bonis verò virtutibusque talpa cæciores sunt. Scripturam in conuiuio Baltassaris regis ad parietem exaratam, nemo Satraparum Babylonicorum legere potuit aut intelligere; solus eam legit & exposuit Daniel. Peccatores in cælestibus perspicendis penitus cæcutiunt, sed in terrenis & mundi rebus Argo oculatiores sunt, & minutissima quæque perscrutantur. Cogitate igitur quasnam misellus hic villicus artes ad villicationem & solitam agendi viuendique consuetudinem recuperandam inuenerit, quæ alij ne in mentem quidem venissent.

Quid faciam? cùm herus me villicatione deiiciat, meam operam repudiet, viuere nequeo.

Iraſci-

Iraſcitur hic & de more mundano sine quibus viuere spiritus exosi, & facit, quod de sen- huic quod octoge- far vacationem a- veque in otio & geret: sed tantum gratularetur, vt re: quare mox in si mortuum iussit, neribus defunctus viuere vix se posse l'cet negotia & in- gnito Imperator e- & reipublicæ neg- misit. Quor, ehe- qui Vriæ Hetæo suafisset rex, vt caperet, cum fa- lio neglecto, ne effeminatum esse negotijs vacuus; ijs iam à teneris quieti præferre: a- vitam inglorius n- danos reperiemus men suadere cælur- tibus assueti, inq- gotijs immoriente- ueritum animabu- que hoc modo vill- Item: Quid faciam, si

ppiternam & cæ-
mparari. Atque
m?

io peccatoris à
reverti gestiētis;
faciam tibi cu-
versuti & in ne-
& subdole agere
implos ac sceler-
e pīs, sed in vi-
& Christus alio
prudentiores sunt

tolus Petrus at-
tum dormiunt,
het, ludas au-
stiones & noctuz
tiunt. Itaque im-
um peccandi se-
dō virtutibusque
am in conuiuio
xaratum, nemo
egere potuit auc-
expoluit Daniel.
ciendis penitus
mundi rebus Ar-
utissima quæque
quasnam misel-
ionem & solitam
nem recuperan-
mentem quidem

villicatione dep-
viuere nequen-
Iracl-

Irafcitur hic & dolet sibi villicationem auferri,
more mundanorum qui negotia temper ambiunt, *Sen. lib. de*
sine quibus viuere non possent, otium & quietem *brenis. vite*
spiritus exosi, & vitæ solitariæ inimicissimi. Huc
facit, quod de senatore, nescio quo, refert Seneca,
huic quodd octogefimum ætatis annum ageret, Cæ-
sar vacationem à reipublicæ munij concesserat,
vtque in otio & quiete reliquos vitæ dies transi-
geret: sed tantum abfuit, vt ille hoc sibi nomine
gratularetur, vt mortem sibi potiùs illatam crede-
ret: quare mox in feretro se à feris collocari qua-
si mortuum iussit, quodd scilicet honoribus & mu-
neribus defunctus & priuatus esset, sine quibus
viuere vix se posse existimabat: tantopere ei sci-
licet negotia & inquietudines placebant. quo co-
gnito Imperator eum pristina functione gaudere,
& reipublicæ negotia quoad viueret tractare per-
misit. Quot, eheu! hodie huiusmodi reperire est,
qui Viri Hetræo perfimiles sunt? huic enim cum
suassisset rex, vt in domum se reciperet, quietem *Reg. 12.*
caperet, cum familia iucundè viueret; consi-
lio neglecto, non idèd se quietum, mollem &
effeminatum esse ait, vt otium agere possit à
negotij vacuus; arma se gestare didicisse, &
ijs iam à teneris assueuisse, negotia denique
quieti præferre: at si otium & quietem elegisset,
vitam inglorius non amisset. Quot verò mun-
danos reperiemus, qui pacem & quietem, quæ ta-
men suadere cælum solet, exosi, & bello & tumultu-
bus assueti, inque medijs turbis viuentes & ne-
gotijs immorientes, extremam sibi perniciem &
interitum animabus adferunt sempiternum? At-
que hoc modo villicus noster sermonicatur, *quid*
faciam?

Quid faciam, si heri gratia beneuolentiaque
exci-

Graue est è
diuite pau-
perem fieri

Villici ex-
postulatio.

Eleemosy-
na pecca-
tores iuuar

excidam, à quo solo totus dependebam clientis
fodere non valco, mendicare erubescio. Quàm graue
est, Auditores, dum quis delicijs voluptatibusque
assuevit, ad ærumnas & dolores delabi? quo
modo affectum creditis iuuenem illum prodigum;
cùm se ad inopiam redactum, alterius factum vi-
dit subulcum; se inquam, cui alij iam olim sedulè
& capite nudato seruiuerant, qui que delicijs & qui-
eti molliter assueuerat? *Fodere non val o*, id est, vi-
allegorice hoc exponam, rigida penitentia ope-
ra præstare nequeo, corpus emacerare, flagellis in-
tergum sæuire, integras quæ ragesimas ieiunare
peccata deplorare, voluntatem propriam abdi-
cere, in monasterijs viuere, mundo repudij libel-
lum dare, & austeritates amplecti: quamuis eni
hæc perfectis sint facilia, mihi tamen delicijs as-
sucto, & molliter educato ac tenello; grauissimi
sunt ac difficillima. *Mendicare erubescio*; id est
salutem meam deposcere à Deo me pudet, imi-
ne Deum quidem orare audeo, veniam petere de-
lictorum, Sanctorum mihi patrocinium implora-
re. Peccatorum gratuitatem ac multitudinem ite-
erubescio, vt nec coram Deo nec Sanctis audeam
comparere. *Quid igitur faciam?*

Atque hoc, vt fortuna non excidat, pristinum
locum non amittat, tempestatem capiti immi-
nentem auertat, itaque negotia sua pertractat, eum
vt dominus & illius prudentiam dilaudarit. Qui
igitur facit? eleemosynam velut mediatricem ad-
hibet, & debitoribus domini misericordem a-
benignum se exhibet: vni quinquaginta cados o-
lei, alij quinquaginta coros tritici alijs alia remi-
sit, hacque ratione plurimos sibi deuinxit. Quem v-
imitemur suadet Christus, *facite*, inquit, *vobis am-*
icos de mammona inquitatu. Mammona S. Hierony-
mu

mus vocem esse crea-
riduitas: diuiti-
tum quod vijs illi-
tum verò quod pos-
ciant, ad libidinem
bitonem causentur
eleemosynas expen-
torum segetem ac-
aliud regi Nabuch-
uertendam, & calau-
lius impendebat au-
gellit, quam eleemo-
eleemosynis redime-
terit Domine rex, h-
libertatem, & pecc-
bis.

Et profecto elee-
sus omnia delicta
sunt ignem, siue
blimem ac verò pre-
quippe sequitur m-
tentia ac virum, q-
nes namque naturæ
asseramus) vult
lent, & minima ele-
uere ac redimere
ignis ad Elia
fames & pen-
maria Aaronis fa-
merita, ne
transportauerunt, &
dicit omnia. Diuini
sunt: si enim certū e-
peccata delicta in fi-
philis; vniquæ exti-

pendebam clientis
 10. Quam graue
 voluptatibus, ne
 res delatit quo
 illum prodigum,
 tertius factum vi
 iam olim sedulo
 medel. cys & qui
 in val o, id est, vi
 prauitatis ope
 terare, flagellis in
 scissimas teinmare,
 in propriam abdi
 do repudij libel
 it: quamvis enim
 tamen delicijs al
 nello, grauissim
 erubescit; id est
 o me pudet, im
 veniam petere. Ie
 ocinij implora
 multitudinem tra
 ec Sanctis audeam
 excidat, pristini
 tem capiti immu
 a pertractat, eni
 m dilaudarit. Quo
 te mediaticem ac
 misericordem
 quaginta cadore
 tici alijs alia re
 deuinxit. Quere
 re, inquit, vobis
 mona S. Hieron
 mi

mus vocem esse credit Syriacam, & illa designa
 ri diuitias: diuitiæ autem iniquitatis dicuntur,
 tum, quod vijs illicitis & iniquis comparantur;
 tum, verò quod poss. flores ad iniquitatem pelli
 ciant, ad libidinem ac superbiam pertrahant, am
 bitionem causentur, delicias persueant: at si in
 eleemosynas expendantur, magnam datori meri
 torum segetem adferunt. Neque enim Daniel
 aliud regi Nabuchodonosori ad iram diuinam au
 uertendam, & calamitatem qua regno vitæque il
 lius impendebat auerruncandam, medium fug
 gessit, quam eleemosynam; *Peccata tua*, inquit, *Dan. 4.*
eleemosynus redime: sola illa te saluare modò po
 terit Domine rex, hanc igitur cole, itaque & tibi
 libertatem, & peccatis indulgentiam compara
 bis.

Et profectò eleemosyna præclarum est aduer
 sus omnia delicta remedium; sicut enim aqua ex
 stinguit ignem, sic eleemosyna restitit peccatis. O su
 blimem ac verò profundam Philosophiam! Hinc
 quippe sequitur maioris eleemosynam esse po
 tentiæ ac virium, quam omnis natura simul. Om
 nes namque naturæ vires, (contra Pelagianos id
 vt asseramus) vnum abolere peccatum non pos
 sent, & minima eleemosyna omnia simul peccata
 eluere ac redimere potest. Diluvium tempore
 Noë, ignis ad Eliæ preces cælo dimissus, samari
 tana fames & penuria, circumcissionis culter,
 vniuersa Aaronis sacrificia, omniaque Patriar
 charum merita, ne vnum quidem delere aut obli
 terare potuerunt, & sola eleemosyna profligat ac
 fundit omnia. Diuinū igitur quid in se cōtinere vi
 detur: si enim certū est, vt reuerà certo certius est,
 id peccata delēda infinitā quamdā potentiā requi
 ri, nihilq; vnquā exstiterit, quam Dei filij sanguis,
 qui

Eleemosy
 na aliquid
 cum diui
 nitate cō
 mune ha
 bet.

qui infiniti cuiusdam ponderis erat & valoris, quæ eadem potuerint prosterni; profecto eleemosyna hoc cum illo commune habet, quod sola de inimicis triumphet, qui de cæteris omnibus triumphabant.

Genes. 33.

Magnus ille Patriarcha Iacob, cum vxoribus filijs & gregibus è Mesopotamia rediens, fratris quæ sui Esau iram metuens, qui illi armatus occurrebat, vitam erepturus, omnem conseruationem in sola misericordia cuius præcipua pars eleemosyna est, collocauit; quare spemque mortumque inter dubius ait, *Placabo eum muneribus*. Ut pro consuetudine mea allegoricè hoc exponam, dixero eleemosynas dona esse periosa, sed iram diuinam ob vitia nostra conceptam leniendam & placandam. Atque hoc fuit consilium prudentis illius regis, de quo in Euangelio, qui cum milium sibi regem viginti hominum millibus instructum occurrere cerneret; cui cum decem millium exercitu, id est decem decalogi præceptorum obseruatione, resistere se posse diffidebat, missis locutis, pauperibus inquam, & mendicis, rogat quæ pacis sunt, petit inducias, & misericordiam efflagitat.

Eleemosyna Deum iratum placat.

Luc. 14.

Ceterum regius Propheta hacce de re agens batos credit eos, qui eleemosynam libenter & grato animo conferunt & misericordiam illis pollicetur in altero sæculo, qui in hoc eamdem pauperibus declararunt; *Iucundus*, inquit, *homo, qui miseretur & commodat, disponit sermones suos in iudicio, quia in æternum non commouebitur*. Scio locum huius diuersimodè exponi solere. Nam *disponit sermones suos in iudicio*, Rabbi Abraham tantumdem valeat credit, ac in verbis suis prouidus & sapiens est, et quæ cum iudicio & cautela, debito loco & tem-

Psal. 111.

porè depromit. Kiam tenent, Dicitur transcendens est, tur, Disponit sermones suos mature & cum ne & prudentia Rabbi Selomo a dicio, id est, qui quæ desideria dispo- tem rescindens, lux- erga pauperes se munis interpretatur ad gulum, præfert, qui sæpius eleemosynam in pauperes de- suas d'rigit ac dispo- cum alijs condemn- mercede donandus David rex cum t- liumque Salomone- ret, atq; amicos illi- ret, filios Berzellai de voluit aspidere: si- nam, erunt q; con ed- num mihi, quauosof- calorum verborum calitate, possessione- mmo eiectus, videtur- tum; illi ergo int- uentum illi eiu- quæ exere, & cer- uiam agnosce- tur mensæ faci- g' habentes, sa- phratores quos

Dom. tom. 2.

rat & valoris, quo
fecto elemosyna
mod sola de inimi-
cibus triumphat.

b, cum vxoribus
a rediens, fratris
illi armatus occur-
em conseruationis
us precipua pars
uare spemque me-
bo eum muneribus
egorice hoc expo-
esse periosa, sed a-
nceptam lenien-
ut consilium prou-
angelio, qui cum a-
um millibus instrum-
um decem millium
i praeceptorum ob-
fusa debet, missis le-
mendicis, rogat
, & misericordia

accede re agens
nam libenter & g-
cor diam illis p-
hoc eamdem p-
inquit, homo, qui
sermones suos in sus-
tur. Scio locum li-
am disponit serm-
tantumdem v-
us & sapiens et al-
debito loco & re-
pos

DOMIN. VIII. POST PENTECOST. 289

pore depromit. Kimhi vero & Symmachus aliam Variæ ex-
viam tenent, *Dir* enim hebraicum, verbum positionis
transcendens est & pro vna eademque re accipi-
tur, *Disponit sermones suos in iudicio*. id est, bona
sua maturè & cum iudicio dispensat, & discretio-
ne & prudentia in liberalitatibus suis utitur.
Rabbi Selomo ait, *disponit sermones suos in iu-
dicio*, id est, qui ita affectus suos moderatur, ita-
que desideria disponit, vt de necessarijs sibi par-
tem rescindēs, luxumq; & prodigalitatem exofus,
erga pauperes se benignum ostendat. Sed com-
muni interpretatio quæque magis mihi modò
ad gustum, præfert, Incundus homo, id est beatus,
qui sæpius elemosynam elargitur, ac misericor-
diam in pauperes declarat; tam benè namque res
suas dirigit ac disponit, vt in die iudicij non sit
cum alijs condemnandus, sed è contra amplissima
mercede donandus.

Dauid rex cum testamenti tabulas conderet, fi-
liumque Salomonem supremis verbis compella-
ret, atq; amicos illi de meliore nota commenda-
ret, filios Berzellai Galaaditis regis semper men-
sæ voluit assidere: *fiys*, inquit, *Berzellai reddes gra-
tiam, crumq; comedentes in mensa tua; occurrerunt
mihi, quando fugiebam a facie Absalon*. Mysti-
cus horum verborum sensus est hic: Christus hodie
exultate, possessione rerum temporalium quodam-
modo eiectus videtur, idq; in persona pauperum
suorum; illi ergo instar Galaaditis huius occurrite,
commeatum illi eiusq; exercitui, pauperibus in-
quam præbere, & certe citius aut ferius, collatam
in se gratiam agnoscer, vosque regis æternæ bea-
titudinis mensæ faciet accumbere, mensæ cui an-
geli accumbentes, saturari prægaudio nequeunt.

Exploratores quos Iosue ad Iericho exploran-
dam

Varia ex-
positione
loci ali-
cuius è
Psalmo 111

3. Reg. 1.

2. Reg. 17.
& 1.

Ios. 2.

dam miserat, domini Raab in excidio pēpercerunt, quod illa spicis eos coopertos ab interitu vindicasset, spicæ hæc aristæque superflua & reliquias opum nostrarum nobis denotant; allegoria porro innuit, illos, qui pauperum vitam conseruant, periculaque ab iisdem & iniurias varias propulsant, ac reliquijs & superfluis cooperiunt, id est, qui libenter eleemosynas in illos effundunt conseruandos; cum generalis illa & vniuersali mundi ruina aduenerit, cum cælum, terra, elementa, omnesque creaturæ pessum ibunt. Nostra autem verba momento suo stabiliens Christus, in Euangelio ait, *Quod superest, date eleemosynam*

Luc. 11.

Eleemosyna dicitur dantes.

Eleemosynæ quoque, vt nouum quid adferam proprium est, dantem numquam pauperem, sed diuitem semper reddere. Vidua Elisæi, quamdiu oleum illud miraculo & prodigio auctū in vacuo effundebat Vasa, semper excrecebat, at vbi fundere desijt, crescere quoque desijt. Docemur hoc ce prodigio, quamdiu in vacua illa opibus vasa id est pauperes, oleum misericordiæ effuderimus, diuitias indies accrescere, quemadmodum & aqua putealis, quo plus exhauritur, quo & copiosius infernè subintrat; ita eleemosyna putei quidam benedictionis est, è quo quanto plus dando pauperibus exhauris, quo & eadem amplius excrecat. è contra verò vbi nulla effluit eleemosyna, nihil quoque redundare solet.

Similia.

Aquæ fossarum, paludum, & stagnorum, quod semper stent & numquam defluant, nonnisi sordes & coenum trahunt, ranas, bufones, serpentes progignunt; sed quæ fluunt, nitidæ sunt, limpidae, vitro pellucidiore, ad potandum dulces piscibus refertæ, & ex omni parte gratissimæ. Ita quoque thesauri, & opes, arcis semper inclu-

DOMIN. VIII.

sz, & quæ per eleemosynas nonnisi ranas, bufones, scelera ac luxuriam, pauperes effundunt, sanctur possessori, Frumentum quoque sapienter à misericordia coniectum fructum tiz crumenæ auferunt, at in maius testimonium fructum dare visus est Psalmi peribz, iustitia eius in

Aquilam dum præ animalia varia sequi diuidunt, quæque de vicitant, nam potius parasitos dispergunt infames, quidquid deuorant, aut siqua dem abscedunt. Eleemosyna sua dispergunt, aqua nerosam illam pro cordes, vrsos & vulpes Christus vetat, sed effundi; facite vobis thesaurum in hoc Euangelio.

Quamobrem, Aquila prole paratam, Domini nostrum esse, etiam villicos & seruos indies illius tibi commendamus: recordamini, quo omni

excidio peperc-
ertos ab interitu
superflua & reli-
otant; allegoria
am vitam conser-
tutias varias pro-
is cooperiunt, id
illos effundunt,
illa & vniversalis
um, terra, elemen-
bunt. Nostra au-
diens Christus, in-
te eleemosynam
um quo adferam,
in pauperem, sed
Elia, quam di-
gio autu in vacu-
cebas, at vbi fun-
sit. Docemur hoc
illa opibus vasa
ordia effuderimus
madmodum & a-
tur, quo & copie
elemosyna pueri
o quanto plus da-
& eadem ampli-
illa effluit eleemo-
pler.

& stagnorum, quod
uant, nonnisi se-
busones, serpe-
nitidæ sunt, in-
porandum dulci-
parte gratissima
rcis semper inclu-
la, &

DOMIN. VIII. POST PENTECOST. 191

sz, & quæ per eleemosynam numquam fluunt,
nonnisi ranas, bufones, & lacertas, id est pecca-
ta, scelera ac luxum gignere solent: at quæ in
pauperes effunduntur & inopes, meritum cau-
santur possessori, Deoque sunt quam gratissimæ.
Frumentum quoque in horreo non excrecit, at
sæpenuerò à muribus arroditur, in terram verò
coniectum fructum adfert centenum: ita diui-
tiarum crumenæ aut arcæ incluse nullam vtilitatem
adferunt, at in manibus pauperum seminata, cen-
tesimum fructum reddunt cum tenere. Huc allu-
dere visus est Psalmista dicens, *Dispersi, dedit pau-* *Psalm. 112.*
peribus, iustitia eius manet in sæculum sæculi.

Aquilam dum prædam cepit aues vti & leonem
animalia varia sequi solent, quibuscum prædam
diuidunt, quæq; de mensa illorum velut clientes
victitant; nam postquam ipsi saturati sunt, reliqua
parasitos dispergunt. vultur verò & vrsus auaritia
infames, quidquid prædati sunt aut quamprimum
deuorant, aut si quas forte reliquias habuerint, eas
dem abscondunt. Eleemosynarij & qui in pauperes
sua dispergunt, aquilam & leonem imitantur, ge-
nerosam illam prosapiam: at auari & immiseri-
cordes, vrsus & vulturi per similes sunt; quod tamē
Christus vetat, sed eleemosynas in proximum vult
effundi, *facite vobis amicos de mammona iniquita-*
tu, atque in hoc Euangelico epiphonemate finem
faciam.

Simile:

Quamobrem, Auditores Catholici, hæc vobis
audita pro sit parabola: meminertis, obsecro,
Deum nostrum esse locatorem; nos nonnisi con-
ductores, villicos & dispensatores, sed dissolutos,
quique indies illius bona acceptasque cælitus gra-
tias dissipamus: recordamini etiā, veturū aliquan-
do tēpus, quo omnium exactissima reddenda erit

Conclusio

TT 2

ratio,

ratio, & quo nobis diues ille improperebit, *Quid audio de te?* Episcopo, Prælate, Pastore quid audio? lupi gregem vestrum inuadunt, sacerdotum magna in diocesi vestra dissolutio est, non vsque adeo accurata templorum habetur ratio; curiones & parochi muneri suo inepti sunt. *Quid audio de te?* aulam sectaris, venationi studes, canes alis, vita tua infamis est, Ecclesiæ reditus bonaque sacra in vsu illicitos impendis, de anima verò, ne minima tibi habetur ratio. *Quare redde rationem villicationis tue.*

Heb. 13.

Et sanè Pastores, de omnibus exactissima minutissimaque ratio reddenda est, & imprimis de animabus. vnde ad Hebræos Apostolus, *Ipsi nimis peruiolant, qui si rationem reddunt pro animabus vestris.* an non & Iacob Patriarcha omnium pastor, de grege suo accuratam auunculo Labano rationem reddidit? nam crimen sibi impositum diluturus

Gen 31.

cum amque defensurus, ait, *Idcirco viginti annis fuisti tecum; oves tue & capræ steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi, nec captum à bestia ostendisti tibi, ego dominum omne reddidit; quidquid furti*

Jerem. 13.

perit à me exigebas. & apud Ieremiam, alia ex postulatio, *Ubi est grex tuus qui datus est tibi? periculum tuum? quid dices, cum visitauerit te? num quid dolores non apprehendent te quasi mulierem parturientem?*

Ad sacerdotes apostrophe.

Quin & tibi aliquando dicetur, sacerdos, *Quid audio de te?* redde rationem villicationis tue. Quomodo vitam instituiti, ut pastor, an verò ut impostor, ut præco, an prædicator sacerdos an sacrilegus? Prælati instar an Pilati? ut Doctor an seductor? Cum ad Ecclesiasticam dignitatem ascendisti, an propter onus, an honores? ob voluptates an difficultates

tates? ad extruendam motus an cupiditatem, sacerdotes, ut ministeriorum Dei. Impule Christiane pa-

Tu verò omnipotens, summe eloquens, decipere nemo quod verborum, cogitationum, nostris obsecro

benignum erga delinquentes, villici illi iniquitates, iniqui dispendia & inhonestus rumor

quos Angeli, demoni quotidie apud Matrem agunt. Quid, Eheu! agunt? nimirum nobis ad huius villicationem non dabitur, non mentis facere; tuorum Virginis intercessio

Virginitatis intercessio. Quamobrem non cui reddenda erit rationis sumus; æternæ pœnæ noli ostendere

scilicet agas: & præcavimus villici huiusmodi quam amicos nobis

sepenumerò obesse facimus. Hec damus, quò per eos a nobis in quibus beatitudinem admittimus, ac Patet & Filius & Spiritus

operabit, Quid
 alior quid audio?
 sacerdotum magna
 usque ad ac-
 cutiones & pa-
 d. audio de tei au-
 nes alis, vita tua
 aque sacra in vsu
 rō, ne minima ti-
 rationem villicatio-
 exatissima minu-
 imprimis de ani-
 bus, Ipsi. nimper-
 p. u. an. malus ve-
 quum pastor, se-
 Labaro rationem
 ostium dilectio-
 r. o. i. n. i. n. a. f. u.
 non fuerunt, ariet-
 em d. bestia. spem-
 um; quidquid fur-
 te. emiam, alia e-
 ita. u. est. ubi? pe-
 nificauerit te? nu-
 quisi mulierem pa-
 tur, sacerdos, Quo-
 ratione tue. Quom-
 o. u. ei. ut. im. possi-
 in sac. legis. n-
 or an. seductor. n-
 scendi. n. an. p-
 aptates an. diffin-
 tate

DOMIN. VIII. POST PENTECOST. 293

tates? ad exstruendum, an destruendum? chari-
 tate motus an cupiditate? sed, sic vos existimet ho-
 mo, sacerdotes, ut mi. vstris Christi, & dispensatores 1. Cor. 4.
 minist. riorum Dei. Hoc, obsecro, cogitate, & tu po-
 pule Christiane parabola reminiscere.

Tu verò omnipotens Deus, cæli ac terræ con-
 ditor, summe elocator noster & creditor, quem
 decipere nemo queat, at cui omnium actionum,
 verborum, cogitationumque seuera reddenda est
 ratio, nostri obsecro miserere, teque clementem &
 benignum erga delicta nostra exhibe. Sumus eheu!
 villici illi iniquitatis, gratiarum tuarum dissipato-
 res, iniqui dispensatores, de quibus tam malus
 & inhonestus rumor in cælum vsque sparsus est;
 quos Angeli, dæmones, atq; adeò creaturæ omnes
 quotidie apud Maiestatem diffamant & coargu-
 unt. Quid, Eheu! agemus? quid nobis fiet, quando
 nimirum nobis ad locum rationum vocatis, vitæ
 huius villicatione auferes. Tunc villicari amplius
 non dabitur, non mereri, non opera deniq; poenit-
 entia facere: tunc Sanctorum preces, gloriosæ
 Virginis intercessio, Iesu Christi gratia intercide-
 rit. Quamobrem nostri, obsecro, summe Iudex, Deo ratio
 cui reddenda erit ratio; magne possessor, cuius vil- de vita a-
 lici sumus; æterne pater, cuius filij, miserere; ri- et a red-
 gore noli ostendere, sed benignè ac suauiter no- denda.
 biscum agas: & præsta, ut interea prudentiam &
 astum villici huius imitemur, diuitijs iniquitatis
 inquam amicos nobis paremus, id est, e bonis, quæ
 sæpenuerò obesse solent & malum adferre, elee-
 mosynas faciamus, pauperes nobis propitios red-
 damus, quò per eos aliquando in tabernacula æter-
 na, in quibus beatitudinem nostram exspectamus,
 admitti mereamur, ad quæ nos deducere dignetur
 Pater & Filius & Spiritus sanctus, Amen.

DOMINICA
NONA.

POST PENTECOSTEN.

Cum appropinquaret Iesus Ierusalem, videns ciuitatem fleuit super eam. Luc. 19.

FIGVRA.

Zech. 6.

Quamuis Mardocheus, equo regio, multis purpuratis stipantibus, magna pompa & honore, per omnia vrbis compita, Assueri regis iussu veheretur; Aman quoque regis intimus equum deducens, præconis vice functus inclamaret, sic honerabitur, quemcumque rex voluerit honorare; numquam tamen sanguinolentam illam aduersus populum suum decretam sententiam, qua omnes per regnum vbique sparsi Iudæ paucis post diebus ad necē deposcebantur, animi potuit eradere: cum enim ciues suos & cōcaptiuos plaudentes & sibi de triumpho cōgratulantes cerneret, vt qui impendentem, calamitatē & ruina capiti certissimē imminētē ignorarent, ipse totum in lacrymas resoluebatur, ipse ridentibus Hebræis fletu madebat: suspirabat, ingemiscebat, & albicatē illā barbam lacrymarū imbre, velut balsamo & malobathro Syrio irrigabat. Et sanē si quis eū tunc Iudæus lacrymarum causam interrogasset, cur inquam triumphum & iubilum tempore dolore conficeretur amari ssimo, haud ineptē respondere potuisset, vestram calamitatem deploro fratres, vrbis vestræ excidium gemo, fletum oculis excutiant imminētia vobis mala; fleo inquam, quod post hebdomadam

DOMIN. I.

domadas aliquot
nueria Perside
ipsum in hodierno
re videor: verus
die triumphum sui, d
fueri, Paris cæle
agit; vrbem Iero
magnificētia in
& exultatione re
gratulentibus, co
tur: tota ecce ciuitas
calamitatē vrbis im
videns, Mardochei
bre totus madesce
sam velit, responde
te, & c. reuocabunt
calamitatem & la
tius deducam, sum
dō spiritus sancti
ginis inuocantium
salutationem Ang
luti, recitemus.

A v

Omnes omnino
qui sanctarum lac
tum ob aliena pec
decus, ac valorem
pæconia suere, a
pæbolica elatione
sententias diuinas
tur. Cassianus na
solum discipulu
Galla hac nostr
bus Honorij &

uo regio, multis
magna pompa &
compita, Allue-
uoque regis ini-
vice functus ca-
tumque rex volue-
sanguinolentam
decretam senten-
tiamque sparsi Iuda-
seebantur, animo-
uos & cōcaptiuos
cōgratantes cer-
amitatē & ruina-
torarent, ipse tota
identibus Hebrei-
miscebat, & albi-
velut balsamo
sanē si quis eū tu-
terrogasset, cur
ore dolore confu-
respondere pot-
ro fratres, vrbi-
ulis excruciant-
nam, quod postea
bdoma

DOMIN. IX. POST PENTEC. 295.

bdomadas aliquot nullus omnino vestrum sit in v-
niuersa Perside & Assyria futurus superstes. Hoc
ipsum in hodierno Euangelio mihi quoque vide-
re videor: verusenim Mardocheus Christus, in
die triumphi sui, die inquam, quo æterni illius As-
sueri, Patris celestis, iussu, de mundo triumphum
agit; urbem Ierosolymitanam magno honore &
magnificencia ingressus, ciuibz eum læto iubilo
& exultatione recipientibus, plaudentibus, con-
gratulentibus, concrepantibus, vberimè lacryma-
tur: tota ecce ciuitas gaudet & plaudit, solus ipse
calamitatē vrbi imminentem præfagiens ac præ-
uidens, Mardochei instar, irriguo lacrymarū im-
bre totus madescit. Si quis autem fletus scire cau-
sam velit, respondebit profecto, *Quia veniet dies in*
te, & circumdabunt te inimici tui vallo, Urbis huius
calamitatem & lacrymarum Christi causam la-
tius deducam, simulq; Euangelium exponam, mo-
dò spiritus sancti adsit auxilium, & Deiparæ Vir-
ginis inuocantium patronæ patrocinium; quare
salutationem Angelicam eidem, in genua prouo-
luti, recitemus.

A V E M A R I A .

Omnes omnino sancti Patres, ac veri Heracliti
qui sanctarum lacrymarum, quæstum ob propria,
tum ob aliena peccata effunduntur, dignitatem,
decus, ac valorem aperuere; tam effusi in earum
præconia fuere, atque easdem extulere, vt & hy-
perbolica elatione vsi, itaque ea quæ dixere, inter
sententias diuinas referri meritò posse videan-
tur. Cassianus namque in primis, Magni Chri-
stomi discipulus, ac deinde Massiliensis in
Gallia hac nostra presbyter, qui temporibus
Honorij & Theodosij Iunioris vixit, di-

In Psalmos.

cere non dubitauit, fletum esse cibum animarum, corroboracionem sensuum, peccatorum absolucionem, refectionem mentium, lauacrum denique culparum.

In ferm.

Lacrymarum effectus.

In Epist.

S. Bernardus domo Burgundus, religiosus pietate celeberrimus, qui an. Dom. MC L X I I. Frederici Barbarossæ temporibus decessit, maximus lacrymarum amicus, ita in earum laudem sese effudit: *delicia Angelorum*, inquit, *sunt lacryma nostra, & delectabiles lacryma penitentis*, S. Hieronymus utroque longè prior tempore alia etiam maiora diuinioraque encomia lacrymarum celebravit, *ô acryma*, inquit, *humilis, tua est potentia, tuum regnum; tribunal iudicis non vereris, amicorum tuorum accusatoribus silentium imponis, non est qui te accedere vetet, magis crucias diabolum, quam poena infernalis. Quid plura, vincis incredibilem, ligas omnipotentem, inclinas filium Virginis.*

Matth. 5.

4. Reg. 12.

2. Reg. 20.

Matth. 26.

Beati igitur atque iterum beati, qui lacrymis sese dedunt, & fletui immergunt, beatos quoque hos olim pronuntiauit Christus, *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* quod plurimis è sacra scriptura exemplis manifestum reddam. Beatus enim David rex fuit, quia fleuit; solis lacrymis scilicet adscribat, quòd & vitam & regnum & coronam seruarit. Beatus quoque rex Ezechias, quia namque fleuit, mortis in caput illius pronuntiata sententia, ad quindecim annos, antequam executioni mandaretur, dilata fuit; de quo dicitur, *Conuersus ad parietem fleuit amarè.* Beatus etiam Petrus Apostolus ob fletus & lamenta, singultus siquidem, suspiria & gemirus imò exciti corde, pristinam ei gratiam reddidère. Beata quo-

quoque ac nihilum
Magdalena, quòd
crymarum balneo
sordes, id est peccat

Hinc Chrysostomus
mas secundum bar
dum enim Sacram
catorum macula p
modo auerruncar
nuere voluit Prop
lira Ierusalem cor
dixisset: Messias qui
dum, omniaque ho
guinis sui mari elue
dis peruersitatem
Psalmes huc alluist
dra: onum in aqua
catum intelligit, p
ac capitalia, è quib
sacro lacrymarum
tur.

Cuius rei figurar
exercitus eius in ma
mafragium, Reuer
curus & equites cur
quentes ingressi fuer
desert ex eu. Funest
tum tempore, desig
marum mari Sa
tam, atque omnes
dam aliquando nau
acmilites beati, qui g
erunt lacrymis ser
tione proculdubiò m
qui seminant in lacrym

um animarum,
atorum absolu-
auacrum deni-

religiosus pie-

MCLXIII.

decessit, maxi-

rum laudem sese

lit, sunt lacrymae

et n. v. S. Hiero-

pore alia etiam

crymarum cele-

stiae et p. ten. is,

vereris, amica-

tionis, non est

diabolum, quam

incredibilem, si-

rginus.

is, qui lacrymis

, beatos quoque

Beati qui lugent,

plurimis è sacri

reddam. Beati

et solis lacrymis

et regnum & co-

et Ezechias, qui

it illius pronun-

annos, antequam

nte quo dicitur

are. Beatus etiam

lamenta, singit

mirus imò ex

reddidit. Beati

quos-

DOMIN. IX. POST PENTECOST. 297

quoque acnimum felix peccatrix illa notissima
Magdalena, quod sacros Christi pedes iucundo lacrymarum balneo refecerit; his etenim animæ
sordes, id est peccata, eluit ac purgavit.

Luc. 7.

Hinc Chrysostomus audaciam sumpsit, ut lacrymas secundum baptismum nominaret: quemadmodum enim Sacramentum hoc animas ab omni peccatorum macula purgat, & omne scelus quodammodo auerruncat, ita & lacrymæ. Hoc nempe innuere voluit Propheta Ieremias dicēs, *Leua à malitia Ierem. 19.*

Ierusalem cor tuum ut salua fias: perinde ac si dixisset: Messias quidem vniuersum purgabit mundum, omniaque hominum scelera rubicundo sanguinis sui mari eluet; at nostrum quoque est, cordis peruersitatem lacrymarum vnda abstergere.

Psal. 73.

Psalmes huc alludit dicens, *Tu contribulasti capita draconum in aquis*: porro per draconem illum peccatum intelligit, per capita verò peccata præcipua ac capitalia, è quibus alia pullulant, quæ omnia in sacro lacrymarum gurgite pereunt & suffocantur.

Cuius rei figuram credo, Pharaonis omnisque exercitus eius in mari rubro submersione & triste naufragium, Reuersaq; sunt aqua, & operuerunt

Exod. 14.

cum eis & equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequentes ingressi fuerant mare; nec vnus quidem superfuit ex eis. funesto hocce infortunio, iam ab illo tempore, designatum existimo, in rubro lacrymarum mari Satanam Pharaonem illum infer-

Lacrymæ rubro mari comparatur.

nalem; atque omnes Aegyptios, id est peccata, tandem aliquando naufragium passuros. Beati igitur ac millies beati, qui gemunt & suspirant; quidquid enim in lacrymis seminant, cum gaudio & exultatione proculdubio metent: nā, teste Psalmographo, *qui seminant in lacrymis, in exultatione metent.*

Psal. 125.

TT 3

David

David Philistæorum olim terror, & principum omnium miraculum, cum probè lachrymarum vim & energiam perspectam haberet, cum Deo agens clamabat, *Auribus percipe lachrymas meas.* ob quas deinde exauditus aiebat, *Posuisti lachrymas meas in conspectu tuo,* quod alij legunt, *lachrymas meas repone in ventrem tuum:* hinc liquidò apparet, quanto perè lachrymæ placeant Deo, cum in intimo diuinæ essentia sinu recondantur. quidè lachrymæ cælorum sunt ianitrices, peccatorum interpretes, pœnitentium patronæ, Dei amicæ, pietatis tubæ, sanctorum desideriorum incentina, denique pœnitentiæ fulcra: in mundo quoque habitare solent, qui propterea vallis dicitur lachrymarum. ille porrò sapit, & omnibus numeris perfectus est, qui easdem hæc vsurpat, & dum opus est, adhibet.

Ind. II.

Iob. 10.

Psal. 38.

Iephthes filia à patre postulauit, ut bimestri ante mortem per montes & solitudines sibi liceret cum æqualibus & sœdalibus, ad virginitatem quæ violenta morte abriperetur, deplorandam, diuagari. Sanctus quoque Iob eodem respiciens dicebat; *Dimitte me, & plangam paululum dolorem meum, antequam radam, & non reuertar, ad terram tenebrosam & operiam mortis caligine.* Et regius vates Quoniam aduena ego sum & peregrinus, remitte mihi ut refrigerer, priusquam abeam, & amplius non ero; refrigerer inquam lacrymis. Disce hinc, viros illos sanctissimos, vitæ prolongationem aliam ob causam non postulasse quam

quam ut interea esse sibi propediemen & impij mortis, risu & gaudiant.

Israëlites duos abducos prouincas constitutos cernebus sinistris quam inducere anlonijs, sed nocturnantur, audite venababyloni illic sedemur tui sion, in sira. Hic discere licet torrentibus & fluuiis viuimus, & in iem relegari sumus omnes delicias & pudianos, sed lestis patriæ recordandas.

Atque ut Rex Babilonia musica habebat dololatræ, coram cidebant; ac verisistere, vel auruerunt; ita suam fuis delicias & voluptuosi & cosmophorum ac deliciarum rant: veri autem Hæc est, vanitatem symphoniam & cretam tripudiare & effi

quam ut interea lachrymis vacarent, scientes esse sibi propediem moriendum; peccatores tamen & impij nonnisi ut delicias confectentur, risu & gaudio diffuant, vitam differri petunt.

Israëlitæ dum in ignotam & alienam se abductos provinciam, & procul à patria constitutos cernerent, de salicibus & arboribus siluestribus organa suspenderunt, & numquam induxere animum cantare rogati à Babylonijs, sed noctes & dies continuos lamentabantur. audite ut de se testentur, *Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus dum recordamur tui Sion, in salicibus suspendimus organa nostra.* Hic discere licet, nobis qui haud procul à torrentibus & fluuijs Babylonis mundi huius viuimus, & in regionem incultam & sterilem relegati sumus, omne gaudiorum genus, omnes delicias & risus, in mundo hoc esse repudiandos, sed è contra lacrymas, ad celestis patriæ recordationem, vbertim effundendas.

Atque ut Rex Babylonius organa & instrumenta musica habebat, quæ mox ut audiebant idololatræ, coram statua proni adorandum providebant; ac veri Israëlitæ numquam vel genu flectere, vel aures symphonie applicare voluerunt; ita suam mundus symphoniam habet, suas delicias & voluptates, quarum ad sonum impij & cosmophili genu flectunt, & scelerum ac deliciarum ineptiarumque statuas adorant: veri autem Hebræi, & cælo destinatæ animæ est, vanitatem hanc non adorare, nec ad symphoniam & crepitaculorum illius concennum tripudiare & efferrî, sed noctes & dies luctui indul-

Mundus
terra lacry-
marum.

Dan. 3.

Psal. 6.

indulgere, regem illum Hebræum imitando de se qui ait, *Lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.*

Ezech. 9.

Angeli, nuntij illi cælo in Ierusalem, priusquam circa mundi finem excinderetur, destinati, prout Ezechiel refert, iussi sunt notare & segregare eos, qui in lacrymis victitaret, *Ite per Ierusalem, & signate omnes qui lugent super iniquitates, quæ sunt in medio Ierusalem.* In quo duo occurrunt notanda, primò lacrymas ad beatitudinem plurimum momenti adferre, & solos illos ad gloriam destinatos qui lacrymis incumbunt: deinde, aliorum peccata deplorare euidentem esse prædestinationis argumentum, & futuræ beatitudinis arrham. quibus de meo adiunxero, nihil in mundo maioribus & vberioribus lacrymis deplorandum, quàm rerum spiritualium damna, qualia in primis nostra peccata sunt, & simul aliorum.

David rex cùm gentes quasdam idololatria infames bellò persequeretur, illæque fuscæ fugatæque idola deseruissent, rex quo erat in Deum verum affectu, eadem flammis adiudicauit, *Dereliqueruntque ibi Deos suos, quos David inuit exuri.* Rogat in questionibus suis Augustinus, cur David idol exusserit; & ait, consultò id factum, quòd gente illæ lacrymis numina velut holocaustis placare æquum porrò est & rationi consentaneum, idol quibus lachrymæ immolabantur, exuri & in cineres redigi, cùm soli Deo regium hocce sacrificium debeatur. At nimis fortasse multa, & plura quàm exordij ratio postulet; & ipse plurib., de lacrymi agere nequeo, quin in lacrymas resoluar, cū Saluatorem meum Christum hodie videā illacrymantē hoc scilicet hodiernum præfert Euangelium, *Cur appropinquaret Iesus Ierusalem, vidēs ciuitatē, fleu-*
supra

DOMIN.

super illam. vt lugendo debito prosequatur & funesto Ierol. de lacrymis Christi me accingo, vestra

Quod ad primū Ierololymitanam tuius Iudææ metropoli nuncupatam Abrahæ dicta fuit Iosephus: deinde Iudæum videre expugnataque, Ierololyma peritus porrò eius per monti quippe inter assurgentes huius altero nomine Molod templum à Salomone verò arx & filiarate Iosephus, ac adfert, atque inter regnā deualaretur dinem, vt ducentis.

Varias porrò ob idum foeditatem, cæstata; modò à Rege Chaldeis. modò à Antiochus, Nabuchodonosor, Iosephus Iudæus natus apud Ierololymam per Christum C. X. attente & fideliter Ierololyma Episcopo

Super illam. vt lugubrem hancce materiam ordine debito prosequar prima concionis parte detristi & funelio Ierosolymorum excidio, atque altera de lacrymis Christi locuturus sum, ad quas dum me accingo, vestras etiam in promptu habetote.

Quod ad primam attinet. Sciendum est urbem Ierosolymitanam, tribus Benjaminicę caput, & totius Iudę metropolim, diuersis pro diuerso tempore nuncupatam fuisse nominibus: tempore enim Abraham dicta fuit Salem & Solyma, prout testatur Iosephus: deinde iebus, vt capite 18 Iosue & 19. *Lib. 1. Antiq. Iudicum* videre est. tandem per Dauidem capta c. 18. & lib. expugnataque, Ierosolyma nomen est adepta. Si- 7. c. 3. tus porò eius peregre regius, salubris & amœnus; monti quippe insidebat, & duobus collibus leuiter assurgentibus hinc inde cingebatur, in quorum altero nomine Moria, regium & splendidum illud templum à Salomone fuit exstructum; in alto *Lib. 6. de* ro verò arx & filia Sionis. Descripsit illam accur- *br. lib. 6. c. 6.* rate Iosephus, ac plurima in illius celebrationem adfert, atque inter cetera, tantam in eo, paulò antequam deuastaretur, hominum fuisse multitudinem, vt ducenta hominum complexa sit milia.

Varias porrò ob peccatorum ibidem inualescentium foeditatem, clades experta est, ac sæpius diuastata; modò à Regulis Syriæ, modò à Babylonijs & Chaldeis, modò etiam à Romanis. Diripuit eam Antiochus, Nabuchodonosor evertit, denique Titus Vespasianus penitus excidit: quod excidiū Hegippus Iudæus natione qui historiam iam inde ab Apostolorum per orbem prædicatione, vsq; ad annum Christi CXXX. conscripsit Ecclesiasticā, accuratè & fideliter enarrat: item Eusebius Cæsareæ Palestinæ Episcopus, linguarum cognitione, *Hist. trip. art. lib. 2. c. 5.* historiæ

historiæ notitiæ, & omnigena scientia celebris, quique initio quidem, vt Hieronymus testatur, Arianorum partes tenuit, atque ideo nonnunquam Arianorum dictus est coryphæus; sed qui postea orthodoxorum castra secutus, Niceni concilij tempore, symboli etiam Niceni auctor & concinnator meruit appellari verum ceteris & copiosius & elegantius ipse Iosephus Iudæus, Sacerdos, qui temporibus Imp. Vespasiani & Titi vixit, & viginti libros de Iudaica antiquitate, & de bello excidioque septem eleganter conscripsit; qui in primis notat, tempore obsidionis Titi, vndecies centena hominum millia tum peste, tum fame, tum præsertim gladio in vrbe Ierosolymitana periisse, & nonaginta septem millia diuendita, idque pretio adeo vili & exiguo, vt triginta nonnisi vni uenerint denario, vt olim triginta denarijs vnum vendiderant Christum.

Iusta hæc nequissimæ gentis elades ac ruina sæpius ac longo prius tempore à Prophetis prænuntiata legitur. dixit siquidem Psalmographus *Fiat habitatio eorum deserta, & in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet; item Daniel; Et ciuitas et & sanctuarium dissipabit populus, cum duce venturo & finis eius ualuitas, & post finem belli statuta desolatio: Ipse quoque initio Prophetiæ Isaias, & relinquetur filia Sion, vt umbraculum in vinea, sicut tugurium in cucumerario, & sicut ciuitas quæ vastatur.* Christus in Euangelio idem Iudæis comminatur, *Ecce relinquetur vobis domus uestra deserta; ipsum Deus item emblematicè denotauit, in destructionem hanc vrbs Ezechieli ostendere cupiens, laterem vt acciperet iussit in eaque varia depingeret imagines, & in primis urbem Ierosolymitanam, & circum eam genuinam castrorum*

formam adderet, vt nas, fossas duceret, ret, propugnacula, caret machinas, omnibus triste & na prænotabantur, tes de obsidio uoligant; Rupertus rationibus demonstrat, quam Titus & Vespasianus in mortis saluam nemque intelligi d

Porro notabilis um interuentionem euerfionem, tum vni destructionem, & splendor, tantacino, ipsum prouentorum dicere non tuis arboribus feratoma aurea produser, quæ allegoria quàm magnam diu hocce reperire erantundissimo coopefructa: ac Nabuchodonerunt & spoliarunt, cuius fructus b

Inta verò fabrica, vt, Hebræum, cum ipsum restat, uoluntaria efferrét, uoluntaria uertim lac, duntaxat quanta pri

formam adderet tympana, vexilla, cornua, buccinas, fossas duceret, mœnia, munitionesque exstrueret, propugnacula & valla erigeret, bellicas applicaret machinas, scalas muris admoueret: quibus omnibus triste & lugubre vrbs excidium & ruina prænotabantur: & quamuis multi hoc interpretes de obsidio vrbs per Chaldaeos factæ intelligant; Rupertus tamen Tuitiensis, apertissimis rationibus demonstrat, de vltima hæc clade, quam Titus & Vespasianus pater intulere, idque in mortis Saluatoris illatæ vindictam vltionemque intelligi debere.

Porro notabilis hæc ruina fuit, tum ob ciuium interneccionem, tum ob vrbs florentissimæ *Galat lib. 4. de arcan. Castol. v. ris. cap. 59.* euersionem, tum verò ob templi magnificentissimi destructionem; cuius templi tanta erat maiestas & splendor, tantaque fama, vt Hebræi, teste Galatino, ipsum prouerbij more, *hortum fructuum aureorum* dicere non dubitarint. qui quidem hortus arboribus feracibus refertissimus esset, quæ poma aurea producerent, sed quæ ventus decussisset. quæ allegoria aliud denotare non cupiebant, quàm magnam diuitiarum abundantiam, quas in hocce reperire erat templo; omnia siquidem aurei mundissimo cooperta erant, & arte diuina constructa: at Nabuchodonosor alijque ita ipsum diridignitas, puerunt & spoliarunt, vt non nisi hortus videretur, cuius fructus belli turbo deiecisset ac dissipasset.

Tanta verò fabricæ huius splendor erat ac magnificentiâ, vt, Hebræis è Babylonica reuersis captiuitate, cū ipsum restauraretur, iuuenes quidè gaudio & latitia efferrètur, seniores verò & etate prouectiores vbertim lacrymarètur, dū nimirū recordarentur quanta prioris fuisset molis dignitas, simul-

deeffet. notat au-
o secando potif-
m illum sacrum,
ique perpetuo in-
at, arcam deinde
onale, oleum va-
ta confecta que. A-
defunde nimirum
virgana, illius flo-
o Pharaonis arcam
liraël remitte-

trangelica de qua
sunt rursus illi na-
rdum, in qua nō
ne ad fundum vi-
namque pcedis-
ferunt reliques-
undantem in e-
arantem ad hunc
bunt tē mōmē tē
& ad terram p-
te lapidem super la-
& caligo, et oel-
gites, nec sollice-
Veina nō uille-
pecta haberes ma-
inantes, ut in-
m profectō fle-
ecum procul du-

narum prosperi-
em gignere; & o-
a vultu ardentis-
s, diuinaque me-
oia

DOMIN. IX. POST PENTECOST. 303

onem & supplicia quæ peccando promeruit, &
in foribus stant, non cōspicit aut pōderat. Phrene- Simile
ticus quo maiori ac periculofiori vesania laborat,
& morti propior est, eo ridet effusius & sapius,
amicis & circumstantibus casu illius ingemi-
scentibus; ille quoniam mali grauitatem ignorat,
ridet & cachinnatur; hi quoniam quo in statu ver-
setur norunt, suspirant & lachrymantur: ita quo-
que impius & scelestus, quo diuinis iudicijs fit vici-
nior ac propior quo & magis voluptates ambit,
frequentiores delicias cōsectatur, magisq; de iisdē
somnia; iustis interea amarissime plāgetibus, ani-
marū pastoribus lamentātibus, & Angelis suspirā-
tibus. Interim dū Israēl plenis in deliciarū oceano
velis vagabatur, cælestesq; minas oblitus vtramq;
in aurem securus dormiebat; Ieremias futurarū &
impendentium calamitatum præcius, vbertim la- Thren. 1.
crymabatur, & miseram eius dolebat sortē, *sordes
eius in pedibus eius, nec recordata est finis sui.* Ita quo-
que Dominus, interea dum Ierosolymitani ridēt,
plaudunt, tripudiant, risu, iocis & voluptatibus
tempus tranfigunt; dolet, suspirat ac gemens ait,
Non relinquent in te lapidem super lapidem.

Prophetarum veterum futura mala & instantes
miserias denunciare volentiū, quod easdē profundi-
us omniū cordibus insculperēt, & ad oculū quodā-
modo representarent, mos erat, nō verbis modò &
oratione ad permouendū accommodatā, sed etiā si-
gnis extrinsecis & gestibus nouis, & exotico quo-
dā schemate easdē exprimere. Atq; hinc Isaias ca. *Isai. 10.*
ptinuatē Assyriā denuntiaturus, denudatus & nu-
dipes per urbem Ierosolymitanā incedit. Ieremias
Babyloniorū crudelitātē prædicturus, ferrea col-
lum grauat catenā per plateas obambulat. Ionas *Ieron. 1.*
quoq; à Deo nuncius missus ad Niniuces a a eorum

Ion. 3.

Sap. 1.

Punit vrbes
& regna
Deus ob
peccata
publica.

Peccata re-
probatio-
nis causa.
cap. 13.

calamitatem denuntiandam, nudus urbem ingre-
ditur, atque eo schemate quo eum eiecerat bal-
na, & post illos Iesus Christus, oculos lachrymis
suffusus, & vultu ad tristitiam composito, Ieroso-
lymitanam euerfionem prædicit ac prænuntiat, v-
t hac ciues ratione ad poenitentiam alliceret, & a-
salutis studium excitaret; neque enim animarum
gaudet ruina & perditione, & vt Sapiens ait, *no-*
letatur in perditione viuorum.

Adducam & alia, quæ maiorē vobis vtilitatem
hanc dubiē allatura sunt. Ex hoc loco colligen-
poterimus, tum Deum, familias, vrbes, provin-
as, regna denique integra castigare & punire, cū
peccata publica sunt & ipsa impune habēt: ita pro-
pter detestanda scelera Sodoma, Gomorra, & fini-
time ciuitates, & petropolitanū territorij sulphu-
reo imbre consumta sunt, Hinc Samaria penurij
commeatus laborauit, vniuersa terræ superficia
diluvio periit, & iam recenter vrbs Ierosolymita-
na in Romanorum potestatem redacta: semper
enim vindictam postulat peccatum, & cū
mundus ipsi impunitatem concedit, tum Deus
seuerē admodum & rigide in ipsum animaduertit,
& vlciscitur.

Non relinquent in te lapidem super lapidem. Hoc
loco doctissime ac solidissime probare conatur
Angelicus doctor Thomas, meritorum præscientia
nulla ratione prædestinationis causam dici possi-
merita enim præuisa, velut effectus, in prædestina-
tionis gremium cadunt. Hoc quidē sic se habere so-
teor; ipsa tamē peccatorū prænotio vera reprob-
tionis causa est, quoad poenā, impijs præparatā, in
quantū Deus impios ob scelerū gravitatē. quæ ve-
ra eorum perditionis ratio est ac fundamentum
(vnde Oseas, *perditio tua ex te Israel, tantum od-*
in m.

in me auxilium tuum
stram Deus les-
iuldem cladem præ-
quod nimirum ab i-
ores sunt, deuasta-
mags ait, *Concedet*
eandem et Baalam, q-
te porro, quibus n-
tes appelleret, neque
Iachomine, sed be-
ferarum perq; silua
solent ferociiores at-
ra vltus est & David
barbaris & crudeli-
quæ verba Paraphra-
tradas populi similib-
discevitum legem tu-
zechielem milites,
bellijs contulit, be-
Et sanē ferum el-
mentum; non relin-
Non relinquent in
his vt veruserat ho-
ideo sancta eius ani-
quæ in iniqua Solym-
perfectē nouerat q-
grauia scelera, qua-
tribatur. Videbat in-
vult legis diuinæ n-
reueratos alios e-
ita videbat inter ma-
uos confessionarios
& peccatorū negotijs
solim inceditorib.
maius resoluatur

DOMIN. IX. POST PENTECOST. 305

ad urbem ingre-
um eiecit at ba-
culos lachrymis
composito, Ierosol-
ae prænunciat, vt
m alliceret, & a-
e enim animarum
vt Sapiens ait, non

ē vobis vtilitatem
hoc loco colligeri
s, vires, prouinci-
are & punire, cum
ne habet: ita pro-
morrhæ, & finis
terroris sulphu-
c Samaria penitus
terra superficie
Ierosolymita
redacta: semper
ccatum, & cum
cedit, tum De-
sum animaduerti

per lapidem. Hoc
ē probare conat-
itorum præcien-
causam dici pos-
ctus, in præditi-
dē sic te habere
orio vera repro-
pijs preparati-
grauitate. quæ
ac fundamentum
Ist. Ael. tantum
in m

in the auxilium tuum punire statuit. Iuxta hanc do-
ctrinam Deus Ierosolymæ peccata præuidens, e-
iusdem cladem prædicit, prædicentis; lacrymatur,
quod nimirum ab inimicis, qui bestiis truculenti-
ores sunt, deuastanda sit; de quibus Oseas lacry-
mans ait, *Comederam eam bestia agri, & visitabo super* Osee. 2.
eam d. es B. a. in, quibus accendebat incensum. Nota-
te porro, quibus nominibus milites urbem vltan-
tes appeller. neque enim solo inimicorū eos cōpel-
lat nomine, sed bestiarum, & ipsarū etiā siluestriū,
ferarum perq; siluas dinantium, quæ ceteris esse
solent ferociores atrocioresque. Eadem metapho-
ra vsus est & David dicens, *Ne tradas bestiis*, id est
barbaris & crudelibus, *animas consistentium tibi;* Psal. 79.
quæ verba Paraphrasis Chaldaea sic transtulit. *Ne*
tradas populo similibus animalibus siluestribus animas
descendentium legem tuam. Ipse quoque Deus apud E-
zechiel milites, Pharaonis regnum euersuros,
bestiis contulit, *bestiis terræ dedite ad deuorandum.*
Et sanè ferum est, & magnæ crudelitatis argu-
mentum, non relinquere lapidem super lapidem.

Non relinquent in te lapidem super lapidem. Christus
vt veruserat homo, verus quoq; Deus fuit, atq; Christus
deo sancta eius anima in diuina illa essetia omnia, quæ
quæ in iniqua Solyma fiebāt peccata, cōspiciebat; Ierosoly-
perfectè nouerat oēm ambitionē, impietate, aliāq; mis fiebāt
grauia scelera, quæ ab omni hominum genere pa-
trabātur. Videbat inter sacerdotes, alios esse igna-
ros & legis diuinæ nescios, alios honorū cupidita-
te excæcatos, alios etiā sacrilegos & sacris abuten-
tes. Videbat inter magistratus & reip. præfectos, a-
lios concussionarios, alios auaros, alios viduarum
& pupillorū negotijs postpositis, imo deprauatis,
solis fauere ditiorib. Quæ oīa cū videret in lacry-
mas tot⁹ resoluebatur. Prophetā Sophoniā imitat⁹
VV
qui

Sophon. 3.

qui longo ante tempore præuicaciter cē Ierusa-
eiusq; enormia scelera deplorauit, & *propheta* atria
& redempta cinitas principes eius in medio eius, quā
leones rugientes; iudices eius, lupi, vespere non relin-
quebant in mane: Propheta eius vesani, viri infideles,
sacerdotes eius polluerunt sanctum, iniuste egerunt con-
tra legem. Et sanē quo vrbes maiores & latius paten-
tes, quo & vitia frequentiora & magis obuia.

Vrbes the-
tra fortu-
it.

Non in scitē mihi propterea dixisse visus est An-
phides, dum vrbes esse dixit theatra in quibus tri-
stes assidue casus & tragica infelicitatis dramata
repræsentantur. huc quoque facit scitum respo-
sum Strathonici Atheniēsis: hic cū Heraclea esset
egressus, vrbis cœpit portas & muros accuratis
intueri, quod cū alius videret, rogaretque quid
sum ita respiceret, statim ait, *Pudet si videat ex-
tē lepanari*; tacitē magnam Heracleotarum dissolu-
tionein, morumque corruptelam sugillans. Con-
stat autem, nullam vñquam in orbe repertam vrbem,
quæ cū Ierosolymitana, quoad scelera & abomi-
nationes potuerit cōparari. Erat quippe ciuitas
absque mutua ciuium concordia, sine iustitia, sine
legum obseruatione, immitis, merum vitio-
rum chaos & colluuiēs.

Est. 652. 683.

Veteres Saxones, vti curiosē notauit Ioan-
Goropius Becanus, vt sub hieroglyphico, rēp. la-
dabiliter administratam, legum obseruatione in-
gnem & iustitiæ seruantissimam exprimerent; sta-
tuam finxere, cuius nomen tribus concludebat
verbis, *Her Man Sal*; cui & hæc epigraphæ ad-
ta, *Deus ego gentis Saxonum victoriam certam polli-
cor venera* tribus. Erat hæc statua à capite ad calcem
armata, solo pectore inermi, manu dextra vexilli
præferebat diuersicolor, cuius in medio rosa

in symbolum; sin-
cypreo verò leo
mytheria, quorum
rabilis. tria autem
tundem valebant,
Her namque com-
denotat. Significat
seruationem in i-
consistere; primū
rum impetum pro-
pediat: nam vt ren-
arcendos habere c-
sapientum directio-
ci sunt, extirpanda
bat, non esse cum
pugnandos: Vrsus
vt nimirum Leone-
nos, at erga dome-
vso mirabilia tra-
suos præ ceteris
quod maximas ex-
pugnet: nam; vt Pl-
tur *lupini iacent*. P-
directis: ita quoq;
ducta, & humanis
in vnum cælum su-
refugiat, auxiliur
nulli variegatio
nullius conseruati-
ceterum vnus huius-
id est, vnus alterum
tamen opnes vexill-
pola necedam, & m-
tate & salute oppet-
vero quo erga eam fo-

luc symbolum; sinistra bilancem, & iuxta illā vrsus, clypeo verò leo erat insculptus. Abstrusa profectò mytheria, quorum expositio etiam nō minus admirabilis. tria autem verba illa superius enarrata, tãtundem valebant, ac *communis virorum conseruator*. Ser namque communis, *man* vir, & *sal* conseruator denotat. Significabat autem, absolutam reip. conseruationem in ijs omnibus quæ statua præferebat consistere; primò vt arma habeat, quibus inimicorum impetum propulset, eorumque molimina impediatur; nam vt rempub. arma ad inimicos externos arcendos habere conuenit, ita quoque consilia & sapientum directiones ad vitia quæ hostes domestici sunt, extirpanda. Nudum verò pectus denotabat, non esse cum furore & rancore inimicos expugnandos: Vrsus verò & leo diuersa denotabant, vt nimirum Leonem segerat princeps erga externos, at erga domesticos vrsus. Ceterum duo, de vrsu mirabilia traduntur, primum quod catulos suos præ ceteris diligit animalibus; alterum quòd maximas etiam feras mirabili artificio expugnet. nam; vt Plinius ait, *Pugnat vrsi contra tan-* Lib. 8. c. 36.
ros supini iacent. Pugnat scilicet oculis in cælum directis: ita quoque resp. solo amore ciuium inducta, & humanis exclusis respectibus, & oculis in vnum cælum sublatis, nullum periculum subterfugiat, auxilium & opem cælitus expectando vexilli variegatio concordiam rectorum reipub. in illius conseruatione ac defensione designat: licet enim vnus huius sit coloris, & alter alterius; id est, vnus alterum dignitate præcellat, sub vno tamen omnes vexillo conueniant oportet ad rempub. tuendam, & mortem pro eiusdem incolumitate & salute oppetendam, idque ex mero & sincero quo erga eam feruntur amore, cuius rosa sym-

bolum. Iam sola exponenda restat bilanx quæ ipsius genuinum hieroglyphicum est iustitiæ, quæ denotabatur vnum reipubl. administrum studium esse debere punire improbos & præmijs afficere probos. Quæ omnia ubi concurrunt, felix reipubl. dicenda est; & misera & infelix, dum quid horum defuerit.

Vi refert.

Man. Rom.

cap. 33.

Huc faciet, quod olim de ciuitatibus & regnis sapiens nescio quis dicebat, tunc demum illa infelicia esse & interitum ruere, cum sapientes haberent inutiles, senes imprudentes, iuvenes immorigeros, diuites immites, mulieres infames & honoris prædigas, Christianos irreligiosos, pauperes superbos, Episcopos negligentes, reipubl. legibus destitutas, rectores scelestos, & imprimis regem inscium & imperitum, in aliorum defectibus supplendis: regis enim ac Principis dotes omnia regni vitia & imperfectiones supplere & regere posse videntur: Quod ubi ciuitati alicui defuerit, nulla illa misera & maximè deploranda. Talis autem erat ciuitas Ierosolymitana, de qua Isaias ait, *omni caput languidum, & omne cor mœrens*. Nemi- ni igitur mirum videatur, si Christus illius ruinam prælagiens, lacrymans dicat, *Non relinquem in te lapidem super lapidem*.

Isai. I.

Peccatum
animæ in-
gentem
ruinam ad-
fert.

Ruina hæc allegoricè illam denotat, quam in anima peccatum facere solet: tanta quippe est animæ, in quam peccatum tyrannidem exercuit ac dominium, vastitas & ruina, ut non maneat lapis super lapidem, & nihil integrum, fundamenta ipsi cõcutiat, hominem in nihilum redigat, & spiritus ædificium penitus dissiciat ac destruat. Audite hanc ruinam Princeps ille Israël in se expertus ingemiscat, *Ad nihilum redactus sum, & nesciui*. Vnicum peccatum maiora adferre animæ mala, ma-
iorem

oremque edere ru-
turæ in alius per-
vobiscum & statu-
quæ vel in celo, y-
rosunt, nescio qu-
tas in ruinam e-
Angelos inquam
ratione eniti, v-
ferant; omnes
gmen, tantam ve-
ciem non possent
subierit, peccatum
infinito vos odio p-
in vos iram & ind-
tentiam infinitam a-
quoque quæ absol-
mittere potest ma-
numquam tamen
ferre possit, quan-
titur, peccatum.

Quod ita proba-
tis armis aduersus
tortorum affli-
tari aut fingi men-
plum quidem ne-
grauissimum, vlti-
ant maiora reperi-
tam, animæ imm-
omnia potentia
que ad summum g-
lum prece afferre
cui esse auctor vo-
uæ bonitati qu-
ceden esse. pecc-
aduerlat, ut ipsi

oremque edere ruinam solet, quam si omnes cre-
 turæ in illius perniciem conspirassent. Cogitate Insignis
 vobiscum & statuite, omnes omnino creaturas, m. d. ratio,
 quæ vel in cælo, vel in terra, vel etiam apud infe-
 ros sunt, nescio quo rancore & invidia exstimula-
 tas in ruinam exitumque vestrum conspirasse;
 Angelos inquam, homines & demones, & omni
 ratione enti, vobis ut detrimentum aliquod ad-
 ferant; omnes profecto in vnum conglobati a-
 gmen, tantam vobis unitis viribus inferre perni-
 ciem non possent, quantam vnicum dum animam Peccatum
 subierit, peccatum. Addo quin etiam, si Deus ipse plus animæ
 infinito vos odio prosequeretur, & omnem suam nocet quæ
 in vos iram & indignationem effunderet, & po- omnes crea-
 tentiam infinitam aduersum vos exerceret, omnia aturæ.
 quoque quæ absoluta & plena potestate cælo di-
 mittere potest malæ, in caput vestrum embraret;
 numquam tamen tantum vobis detrimenti as-
 ferre posset, quam vnicum, quod tam facile admit-
 titur, peccatum.

Quod ita probo. Si vniuersi mundi incolæ sum-
 mis armis aduersus hominem insurgerent, omniaq;
 tormentorum afflictionumq; genera, quæ excogi-
 tari aut fingi mente queant, in illum exercerent; i-
 psum quidem nonnisi malum poenæ foret, licet
 grauissimum, vterius tamen progredi non possent,
 aut maiora reperire, (malum enim culpæ & pecca-
 tum, animæ immittere non valent:) ita nec De-
 us omnia potentia suæ tela emibrans, eamque vs-
 que ad summum gradum distendens, nonnisi ma-
 lum poenæ asferre posset, (non enim potest pec-
 cati esse auctor vel mali culpæ origo;) cum di-
 uinæ bonitati quam maximè repugnet sceleris
 causam esse. peccatum siquidem ad eò diuinitati
 aduersatur, ut ipsa quidem in natura assumpta

mori potuerit, at non peccare. Si enim peccare posset, desiceret tandem, & ad nihilum redigeretur, atque ita Deus non esset, vt qui ab æterno est æternus; & formam habet æternam, de quo Psalter canit, *Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.*

1 p. q. 48.
art. 6.

Nihil peccato peius.

Questionem hanc tangens Angelicus Thomas tandem ita concludit, *Malum culpa cunctis partibus maius est omni malo poena, nec tantum poena mali sensibilis, sed & malo damni, quod est carentia diuina visionis, quod malum infinitum dicitur, quia bono prius infinito.* Conclusionem autem suam confirmat, quod culpa hominem simpliciter & absolute improbum reddat, non verò poena nec supplicium. Equibus omnibus colligere est, quantum detrimenti ac perniciæ animæ adferre peccatum soleat, ad eò vt non maneat in illo super lapidem lapis, super virtutem virtus, super meritum meritum, denique non opus super opus; sed omnia radicitus & funditus destruantur, & fundamento tenus, quod est fides Christiana, quæ post animæ excidium sola inuiolata & integra perseverat, cuncta euellantur; peccataque ibidem agant quod olim Babylonij Ierosolymæ, quibus dicitur, *Exinanite, exinanite usque ad fundamentum in ea*: atque hoc vberimis deplorandum est lachrymis; quod reipsa hodie Christus declarauit, qui vrbi propinquans lachrymas continere non potuit, *sed cum appropinquaret Ierusalem, videns ciuitatem fleuit super illam.* Hæc lachrymas iam excutiemus, & ita ad alterum conacionis membrum deuoluemur.

Christus igitur vltimā suā, Ierosolymā versus profectionem in Dominica palmarum instituens, quam-

quamprimū vt in
na domusq; veni
est illius cladem, qu
eidem, ob Dei Vni
lagiens, simulque
arumq; mala ce
dolore tactus in tr
quam, lacrymas ef
tam sibi tristitiam
populi excidium ca
uit super illam. Quat
uisse comperio, vt
nifestum; primò in
cem similem omnibus
riad vitam resuscit
Tercio cruci confu
crymis & clamore
hocce loco, vrbe
ceret, *videns ciuita*
Marcus Marcell
se Syraculis in arce
dò opulentissima t
cerneret, Ceterum
stetum cohibere ne
tor noster visa hodi
morum ciuitate, e
tans, & excidium
tus conspicatus, vr
leberima, tantum
tulimē sensit, vt la
Credidēre veteres
lacrymari, imò lac
esse insignas. hinc
& fami cupidissimus
dant, quod adeò lugu

Si enim peccare
hilum redigere.
qui ab æterno est
nam, de que
& anni tuum

relicus Thomas
pa cu. Au. parti-
ec tantum pena
i, quod est ca-
in finitum dici-
lusionem autem
nem simpliciter
on verò poena
s colligere est,
anima adierre
ar ost in illo su-
tem virtus, su-
e non opus su-
funditus destru-
d est fides Chri-
ola inuiolata &
antur; peccata-
ionij Ierosoly-
anite vsque ad
berrimis deplo-
sa hodie Chri-
ingans lachry-
m appropinquat
super illam. Hal-
ad alterum con-

Ierosolyma venit
rum insitum,
quam-

quamprimùm vt in oculos ipsa rebellis vrbis mæ-
nia domusq; venêre, & eminùs eamdẽ cõspicatus
est, illius cladem, quam Titus & Vespasianus pater
eidem, ob Dei Vnigeniti necem intulerunt, præ-
fagiens, simulq; præuidens, quot calamitates,
ærumnæ, mala cernicibus ciuium impenderent;
dolore tactus intrinseco, & sortem miseratus ini-
quam, lacrymas effudit: quibus ostenderet, quan-
tam sibi tristitiam ac dolorem dilecti sibi loci &
populi excidium causaretur. *Videns ciuitatem fle-
uit super illam.* Quater autem dominum in vita fle-
uisse comperio, vt ex Euangelij historia fiet ma-
nifestum; primò in natiuitate, nam *primam vo-*
cem similem omnibus emisit plorans. Deinde in Laza-
ri ad vitam resurrectione, *Lacrymatus est Iesus.* Ioan. 11.
Tertio cruci confixus, vnde Apostolus, *Cum la-*
crymis & clamore valido exauditus est. denique
hocce loco, vrbem Ierosolymitanam cùm conspi-
ceret, *Videns ciuitatem fleuit super eam.*

Quater
Christus
fleuit.
Sap. 7.
Hebr. 5.

Marcus Marcellus, vt Valerius refert, *Lib. 5. cap. 1.*
se Syraculis in arce earum constitit, vt vrbis mo-
dò opulentissimæ tunc afflictæ fortunam ex alto-
cerneret. Ceterum lugubre casum eius intuens,
fletum cohibere non potuit. Ita quoque Redem-
tor noster visa hodie florentissima illa Ierosoly-
morum ciuitate, eiusque cladem sibi repræsen-
tans, & excidium deuastationemq; vrbis emi-
nùs conspicatus, vrbis inquam pulcerrimæ ac ce-
leberriam, tantum intrinsecus dolorem & amari-
tudinem sensit, vt lachrymis torus permauerit.

Credidère veteres, regis & principis non esse Lacryma-
lacrymari, imò lacrymas sceptro & diademate ri crede-
esse indignas. hinc Alexander Macedo vanitatis bant vete-
& fumi cupidissimus, poetam quemdam neci ad. res non
dixit, quod adeò lugubre ac funebre drama exhi- esse regiũ.

Prouerb. 12.

Amos 6.

buerit, regem vt in theatro ad lacrymas coëgerit; indignum siquidem & indecorum putabat, regem in fletum resolui. Et sanè habent impij & magnates corda ferrea & viscera ad duritiem & ferociam edocta: *viscera impiorum crudelia*. Hinc Amos Propheta olim quidem ouium pastor, at deinde in Dei ludo orator disertissimus aduersus opulentos & primates exclamat, *Va qui opulenti estis in Sion: hic compitebatur super contritione Iosaphat*. Ceterum ineptam hanc & vanam opinionem Christus hodie refellit, ac re ipsa ostendit, fletum & sceptrum, lacrymas & diuinitatem optimè inter se conuenire & vna in sede morari posse, nihilque ita decere Principem quam pietatem & commiserationem, cuius testes ipsa sunt lacrymæ.

Eccles. 2.

Videns ciuitas et fleuit super illam. ò lacrymæ sanctissimæ! lacrymæ, quæ mundi gaudia docent contemnerè & risum vitæ huius irridere, idque ex mente Ecclesiastici, *Risum*, inquit, *reputauit errorem, & gaudium dixi, Quid frustra deciperis?* Risum ecce errorem nuncupat, & gaudium esse putat decipulam: eò quòd decipiuntur & errant, qui in hoc mundo gaudia consecantur; & qui risum aucupantur, in vitæ huius præcepta decretaque impingunt & errant. Alio autem loco domum funeris ac lacrymarum superbis ac regificis præfert conuiujs, *Me ius est ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij*. Ipse quoque Dominus in Euangelio ait, eos lacrymaturos aliquando, qui modò ridet & gaudent. Iacobus Apostolus ait risum in lacrymas convertendam; *Risus vester in luctum conuertetur*. Denique nullo Euangelij loco reperies Christum risisse, at sæpius plorasse, ac perpetuum quodammodo, Heraclitum egisse.

Luc. 6.

Iacob. 4.

Videm.

Videns ciuitatem.
 misericordiam prius
 & rigorem exerceat
 compassionis virginem
 præceptum illi
 dedit, cum verbo
 quando accesserit
 ei primum pacem:
 tas, cunctis populis
 et tibi sub triplici
 ceperit contra te
 Deus omnino cum
 que ipsi pacem offer
 ro pacem ieiundiam
 tandem corripit a
 Semper igitur mi
 Sed illud veramque
 misericordia detur
 meritis præcedente
 misericordiam de
 uia respiciat meriti
 exerceans, crimina
 tur.
 Hoc designatum
 nus in columna illa
 el in deserto Sina
 sur de via desced
 erent, Nubis enim
 candore protegere
 purastis, quos ex
 uto quisquis reijci
 fuit comburentem
 dumper antecede
 de denorant.

Videns civitatem fleuit super eam. Solet Deus misericordiam prius demonstrare, quam iustitiam. Deus potius offert & rigorem exerceat, & lacrymas benignitatis & compassionis virgæ iustitiæ præmittere: huc traham præceptum illud quod Israëlitis olim Deus dñi quam dedit, dñi urbem aliquam essent obsessuri, si exerceat quando accesseris ad expugnandam civitatem, offeres iustitiam, ei primum pacem: si acceperit & aperuerit tibi portas, cunctus populus qui in ea est, saluabitur & serviet tibi sub tributo; sin autem fœdus inire noluerit, & ceperit contra te bellum, oppugnavis eam. Idem Deus omnino cum hominibus agit, primo namque ijs pacem offert & misericordiam, qui vero pacem repudiant, aut qui eadem abutuntur, tandem corripit ac meritis supplicij castigat. Semper igitur misericordia iustitiam præcedit. Sed illud utramque virtutem discrimen est, quod misericordia detur gratis, iustitia verò non nisi de meritis præcedentibus: adeò ut, si quando Deus misericordiam demonstrat, non semper, prævia respiciat merita recipientium; iustitiam verò exerceens, crimina præcedentia semper intueatur.

Hoc designatum putavit Clemens Alexandrinus in columna illa ignea & nube, quæ filios Israël in deserto Sinai deducebat, ne fortè errarent, aut de via deflectentes in hostes improvisò inciderent, Nubis enim est refrigerare, atque à solis aestu & ardore protegere; ignis verò contrà comburere atque vastare. quos ergo nubes non fouet, ignis vastat, & ideo quisquis rejicit umbram refugientem, ignem sentiet comburentem. Iustitiam itaque misericordia semper antecedit, quod & Christi lacrymæ hodie denotant.

Videns

Videns ciuitatem fleuit super eam. Lacrymatu

Vna manu quòd cladem & exterminium videret, quòd vrbi Deus pecca huic esset aliquando immissurus. Vno oculorum tores punit lacrymas, & alio iram & flagellum ostendit: manu altera protegit, dextrâ gratiam & indulgentiam præfert, sinistrâ flagella & supplicia. Vna peccatores defendit ac

Iob. 14.

protegit, altera castigat & corripit: quòd alludit patientiæ typus Iob, *Quis mihi*, inquit, *hoc tribuit, vt in inferno protegas me, & abscondas me donec pertranseat furor meus.* Doctissimus ac religiosissimus Titelmannus de extremo hoc intellexit iudicio, quasi pauidus ac tremens diceret, Vtinam tristi illa hora, ne irati iudicis vultum, minas spirantem cogar intueri, liceret abscondi; sepulchri certè latebris me occultarem, donec iudicis rigidissimi furor & indignatio pertransisset, cùm tamen aliquando me in resurrectione illa vniuersali resurrecturum sperem.

Nicias.

Subtilis Nicetas aliter exponit, & hunc elici posse è Prophetæ verbis sensum putat, satiùs mihi foret, Domine, mori, quàm diutiùs in misera hac vita commorari; & sanè si mihi daretur optio, malim mortuis accedere, & sepulcrum ingredi, donec tuus, & summe Iudex furor & indignatio pertranseat, modò mihi tempus certò concedas, quo me in vitam reuocaturus es. Quis demum vorus & germanus sensus sit, non magnoperè laboro, sed efficere volo, Iob Dei iram metuentem non alium tamen patronum eligere, quàm eum ipsum quem metuit; & quem videre metuit, ab eodem abscondi & celari petit.

Exod. 25.

Profectò vna manu in creaturas sæuit Deus, & altera protegit ac tuetur. Quod in propitiatorio ad oculum expressum video, in quo Deus in medio Cherubin confidebat; propitiatorium autem coo-

pteriorum erat Arcubator: denotatur, quæ leges & peccatorum, quæ poenas dei respiciens Propheta: sunt: iniquitates, & zechariel, Expandit ignominiam tuam, & gemit, quod respiciunt super eam.

Maledictæ vrbes excutitis. Nulquã aut opida fleuisse, notatu dignum, tamen Dei filium ad fletum rat, se futura scindimus. Fletit, vt tur, quàm graue eiam meritis eos suam, *Heu consolabor inimicis meis.* diatio, declarans quod stitiam exercere & quidam, vt cæcica chrymis dignam e sapientis, *Super nunc, & super futurum, & fleui super eam,* per eam. iuxta illud: *Super eam*

pertorium erat Arcæ, in qua legis tabulæ asseru-
bantur: denotatur hic namque, à diuina misericor-
dia leges & peccata regi, ne fortè à iustitia videan-
tur, quæ poenas deinde & suppliciū deposcat. Quò *Misericor-*
respicens Propheta regius ait, *Beati quorū remissa* dia pecca-
*fun: iniquitates, & quorum testa sunt peccata & E-*tores ab-
zechiel, Expandi amictum meum super te, & operui scōdit, ne
ignominiam tuam. item Isaias, *Præcisti post ter-* à iustitia
gum tuum omnia peccata mea. Diuina igitur miseri- videantur.
cordia regit peccatores, ne à iustitiæ rigore videat. *Psal. 31.*
tur; quando verò in apertum venerint, & suppli- *Isai. 38.*
cijs addicti fuerint, Deus clementia plenus plorat
& gemit. quod re ipsa hic videre est, *Videns ciuita-*
tem fluit super eam.

Maledictæ vrbes, quæ Saluatori meo lacrymas
excutitis. Nusquā inuenietis Christū super pagos,
aut opida fleuisse, sed super vrbes, quòd profectò
notatu dignum, tãta quippe in vrbibus mala sũt, vt
Dei filium ad fletum cogant. *Fleuit*, atque ita decla-
rat, se futura scire & inimicos diligere, vt ait Eu-
thymius. *Fleuit*, vt ostendat, vt quidam piè medita-
tur, quàm graue ei sit in homines sæuire, licet et-
iam meritis eos supplicijs afficiat. vnde apud Isa-
iam, *Heu consolabor de hostibus meis, & vindicabor*
de inimicis meis. dicit *heu*, quæ dolentis est interie- *Isai. 1.*
ctio, declarans quàm ei displiceat & graue sit, iu-
stitiam exercere & vindictam. *Fleuit*, ait alius
quidam, vt cæcitatem & miseriam peccatoris la-
chrymis dignam esse declararet; idque ex mente
Sapientis, *Super mortuum plora, defecit enim lux*
eius, & super fatuum plora, defecit enim sensus eius. *Eccl. 22.*
& *fleuit super eam*, Hebraica phrasi; nostra, *pro-*
pter eam. iuxta illum locum Leuitici, *Et stupe-* *Leuit. 26.*
bunt super eam inimici vestri, id est propter eam. quid
ampli-

Psal. 103.

Gen. 6.

Deus illi-
benter vin-
dictam ex-
ercet.

Isai. 1.

Tob. 2.

Genes. 6.

Iob. 16.

amplius? fleuit, vt meum quoque proferam iudi-
cium, vt homini pudorem incuriat, quod eius soli-
us causa Deus lacrymetur, cum ceteræ ei creaturæ
gaudium & voluptatem adferant obediendo. vnde
Psalmes, *Latus erit Dominus in operibus suis*. Gai-
det scilicet creator & plaudit, omnes dum crea-
turas ad iussa accipienda videt promptissimas; ho-
minem verò refractarium ac contumacem man-
datis reluctari, de solo quoque homine dictum fuit
olim, *Pœnit me fecisse hominem*; & ob solum ho-
minem fleuit hodie, fleuit inquam ob peccata il-
lius, ob reprobationem, & instantem ruinam. Vi-
dens ciuitatem fleuit super eam.

Hic cogites velim iracunde & æstuans, non esse
Deum in vindicando similem hominibus; gaudent
namque hi & sibi quasi de præda capta gratulan-
tur, dum in inimicos insurgere, deque ijs vindicta
capere licet; Christus verò è contra dolet & lacry-
matur videns aduenisse tempus quo de ingrata Je-
rosolyma vindicta sumenda esset. Perpendite hoc
nomine verba illa Isaie, in quibus Deum loquen-
tem inducit, *Heu consolabor super hostibus meis, &
vindictabor de inimico meo*. Perspectam quoque il-
lius consuetudinem habebat Tobias dum ait, *Non
delectaris in perditionibus nostris*. quin & in Ge-
nesi, dum tristem illam & funestam sententiam de
terra diluvio disperdenda pronuntiaret, dolens &
inuitus protulit, *dolore cordis talis in me fecit*.
quod perpendens sanctissimus Iob, & demiratus,
cur adeò in se seuiret & insurgeret, ait *Namquid
est tibi carnem tuam*, & sicut videt homo, tu vides?
Homo namque inimicum respicit, de eo vt vindicta
sumat; Deus verò magna prius cum misericordia
eum intuetur vt hac eum ratione in viam reducat,
animæque illius salutem procuret.

Quam

Quam egregios a-
pius dulces the C
mus est. Docent no
crymis sua quemli
cum Christum a
fecto lacrymis pec
liam ad eadem elu
numera, quam fo
chiele, in quacumq
inipitatum eius no
nus, cruce grauatu
cenderet, viso filias
lacrymis habere suffi
Nolite flere super me,
te super vos & filios
stis, quæ lacryma
Petrus mox vt Dom
anathematizauit,
statim denigro illu
illi prius quam aliq
uit.

Omnes oceani vi
gatorij ignis, posse
lacrymula ad ipsu
scin. Domum depa
beur remedium, q
gentis ædioribus æ
ar incendium & t
egit via, quam la
Tunc affulgere seren
in aquis resoluunt
tatem laciam in de
& gloriosa peccat
æmone exonerans in
reducitur,

de proferam iustifi-
cat, quod eius iusti-
tiora ei creatura
obediendo. vo-
peribus suis. Ga-
omnes dum crea-
omnibus; ho-
omnium manu
mine autem fuit
& ob id iustum ho-
an ob peccata il-
tem ruinam. Vi-
fluens, non esse
inibus; gaudent
capta gratulatio-
neque in vindicta
ra dolet & lacry-
do de ingrata le-
Perpendite hoc
is Deum loquen-
ho, iustus meus, &
etiam quod e-
bras dum ait, Non
quin & in Ge-
an. sententiam re-
ntiaret, dicens &
ra ius in iustis
b, & demitatus
ret, ait Numquid
et homo, tu vide
de eo ut vindicta
am misericordia
in viam reducat.

Quam egregios autem mihi procudunt conce-
ptus dulces illæ Christi lacrymæ, quorum hic pri-
mus est. Docent nos illæ primò, quot quantifq; la-
crymis sua quemlibet deslere oporteat delicta, Christi.
cùm Christus tam amarè deplorarit aliena. Et pro-
fectò lacrymis peccata digna sunt, neque enim a-
liam ad eadem eluenda quam suggerunt sacra me-
numenta, quàm fontem lacrymarum. vnde in Eze-
chiele, *In quacumq; hora ingeneravit peccator, omnium* *Ezech. 18.*
iniquitatum eius non recordabor. Ipse quoq; Domi-
nus, cruce gravatus dum ad Calvarie montem af-
cenderet, viso filias Ierusalem lugere, & oculos
lacrymis habere suffusos, easdem consolatus ait,
Nolite flere super me, qui peccata non admisi, sed fle-
te super vos & filios vestros, qui peccata admisi-
stis, quæ lacrymas merentur. Sanctus quoque
Petrus mox ut Dominum negando peieravit &
anathematizavit, *exiit foras & fleuit amarè;* &
statim benigno illum oculo Christus respexit, &
illi prius quàm alijs à resurrectione apparere vol-
uit.

Conceptus
à lacrymis
Christi.
I.

Ezech. 18.
Lus. 23.

Lus. 22.

Lacrymæ
optimæ
ad delenda
peccata
remedium.

Omnes oceani vnde ne scintillam quidè pur-
gatorii ignis, possent extinguere, & vnica ecce
lacrymula ad ipsum penitus extinguendum suf-
ficat. Domum depascente flamma aliud non adhi-
betur remedium, quàm aqua: ita animà concupi-
scentiæ ardoribus æstuante, non alia ad suffocan-
dum incendium & flammam compescendam sup-
petit via, quàm lacrymas iniicere penitentiae.
Tunc affulgere serenitas solet, cùm nubes turgidæ
in aquas resolvuntur & terram rigant; sic & spi-
ritus malaciam induit & serenatur, cùm obscuræ
& caliginosa peccatorum nubes disrumpitur, &
animam exonerans in lacrymas & fletum penitus
resolvitur.

Simile

Alter

Aliorum
peccata e-
tiam plo-
randa.

Rom. 8.

2. Cor. 2.

3. Augst.

Cant. 7.

Alter est hic. Dei filius lacrymans hominum si-
lios docet, tam aliena quam propria esse deplora-
da peccata: quod se fecisse testatur ad Romano.
Apostolus, *Tristitia mihi magna est & cont. natus do-
lor cordi meo, optabam enim anathema esse à Christi
pro fratribus meis.* & in alia Epist. audito, Corinth
aliquos grauitè in deum peccasse, ita doluit & ta-
li affectus est tristitia, vt lacrymans diceret, *Nam
ex multa tribulatione & angustia cordis scripti vobis
per multas lacrymans, vt sciatis, quam caritatem ha-
beam abundantius in vobis.* quod quia Christiani ho-
die negligunt, & de aliorum peccatis ne hilum
laborant, meritò conqueritur Augustinus, *summa
in te, Christiane, viscera compassionis, qui plangis cor-
pus à quo recessit anima, & non plangis animam à qua
recessit Deus?* Propterea de anima iusti in Cantici
dictum existimo, *Oculi tui sicut piscina in Hesebon
semper aquam emittentes.* Ecquis, obsecro, Chri-
stianus hodierna potissimum die, qua hæretici Ec-
clesiam pestum dare satagunt, tot per vrbes & re-
gna scelera ingalescunt, tot iniustitiæ per palatia
& tribunalia dominantur, tot in Capitulis simo-
niæ regnant, non doleat, suspiret, lamentetur ac-
cum Ieremia fleat dicens, *Quis dabit capiti meo a-
quam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabi-
die ac nocte?*

Sed heu paradoxa! soli hodie Religiosi quique
in monasterijs & claustris delitescunt, scandala
mundi deplorant, publicas illas abominationes &
pestes & peccata gemunt vulgi, scelerum auctori-
bus ne hilum interea sollicitis; Religiosi inquam
soli poenitentiam agunt ob aliena peccata, & rei
lasciuiunt, nouaque sibi etiam onera imponunt.
An non laborantibus nautis & clamantibus, fru-
ctibus circumquaque tumescentibus, ventorum
procella

DOMIN.

procella longè late-
ribus quoque in do-
mit Ionas! Claman-
serunt vasa quæ erant
ab eis, & Ionas de-
niebat sopore graui-
tatis non erant e-
sudabant vt navi-
nas, ob cuius pec-
Deus, non laboran-
dormitabat. Ita q-
uunt mortales: pec-
ta sepe Deus immi-
la anxietate dormi-
lius criminis rei su-
plangunt & poenite-
Docent quoque
lymæ peccata eius-
tis digna sit lacry-
quam animæ affer-
que æternæ illa da-
de peccatorum que-
trus ait, *In felle am-
video te esse infirma-
gratiam euerat, q-
in se comprehend-
empti enim esset pre-
et, nos, cum deli-
tibus, vt velut diui-
tes & diuinæ mai-
riti, verum etiam v-
preiudici sanguinis C-
petores. ipsum infir-
propter bono, Deum
etiam: si eni-
Iam. Rom. 2.*

procella longè lateque per mare defœuente, mer-
cibus quoque in aquas deiectis, solus in carina dor-
mit Ionas. *Clamauerunt viri ad Deum suum, & mi-*
serunt v. s. quæ erant in naui in mare, vt alienaretur
ab eis, & Ionas descendit ad interiora nauis, & dor-
miebat sôpore graui. O rem nouam! ecce, qui tempe-
statis non erant causa, laborabant, discursabant,
sudabant, vt nauim immunem conseruarent; & Io-
nas, ob cuius peccata tempestatem hanc excitarat
Deus, non laborat, sed in vtramque securus aurem
dormitabat. Ita quoque in mari mundi huius vi-
uunt mortales: peccatores enim, ob quorum deli-
cta sæpe Deus immittere tempestates solet, sine vl-
la anxietate dormiunt; iusti verò & probi, qui nul-
lius criminis rei sunt, in monasterijs & claustris
plangunt & poenitentiam agunt.

Peccati ru-
ina ploran-
da.

Docent quoque nos lacrymæ Christi ob Ierosoly-
mæ peccata eiusque desolationem effusæ, quan-
tis digna sit lacrymis ac planctu ruina & vastitas
quam animæ afferre peccatum solet. In primis nā-
que æternæ illâ damnationis ream constituit. vn-
de peccatorum quemdam compellans in Actis Pe-
trus ait, *In felle amaritudinis & obligatione peccati*
video te esse. infinitam includit malitiam, quod Dei
gratiam euertat, quæ meritorum Christi pretium
in se comprehendit; de qua loquens Apostolus, *1. Cor. 6.*
Empti enim estis pretio magno. Norandum hic igitur
est, nos, cum delictum letale committimus, non
modò, vt velut diuinorum mandatorum transgres-
sores & diuinæ maiestatis læsæ rei puniamur, me-
reri; verùm etiam vt diuinorum thesaurorum, &
pretiosi sanguinis Christi eiusque gratiarum dissi-
patores. ipsum infiniti est mali, quod infinito nos
priuet bono, Deum pellat, eumque quantum po-
test, contristet: si enim in Deum cadere posset tri-

Act. 8.

Ephes. 4.

sticia, ipsum profectò peccatum infinitum ei dolorem afferret. Hinc Apostolus ad Ephesios ait *Nolite contristare spiritum sanctum Dei*: non quod credere oporteat, spiritum sanctum tristitiæ capacem esse, sed innuit solummodò Apostolus, nullo pacto crimen vllum admittendum esse: nam ipsum, in quantum potest, spiritui sancto dolorem adfert, & quamuis nullum ille in se ob hoc tristitiam aut aculeum sentiat, fieri hoc dicendum est, quòd nullus in eum dolor cadere queat.

Peccatum
vt Deum
ab anima
fuget.

Genes. 31.

At inprimis ferus ille tyrannus Deum animæ pellit imperio, eumque fugat; si quis verò quì hoc fieri possit, petat, cum infinitæ Deus sic potentæ; respondebit meo nomine Scorus, & theologiæ terminis dicer, gratiam à peccato fugari non effectiue, non formaliter, sed demeritoriè, nulla eum vis est quæ eum effectiue repellat, sed, vt dixi, demeritum. Iacob cum firmiter secum statuisset à socero Laban recedere, hanc secessus & abitionis suæ causam allegauit vxoribus, *Video faciem patris vestri, quòd non sit erga me sicut heri, & nudius tertius*. Idem omnino peccator, tecum agitur, quia enim faciem Deo mutas, & cor tuum ab illo peccando auertis, per demerita ab anima illum repellis. Ecce quartum.

Christus forsitan vrbe Ierosolytanam defleuit, vt amorem suum & affectum, quo in patriam erat, ostenderet & testaretur: Iudæus enim cum esset, & Ierosolyma totius Iudææ Metropolis; illius cladem præaugurans, commotus amore quodam naturali ingemiscit, & in signum doloris compassionisque infinitam lacrymarum vim effundit.

Nemo

Nemo nostrum quodam in patris casu & clade etiam & vitam fundere non verphanis tum sacri theniesium, ac tranquillitate ac tranquillitate cubuisset, eidem vixit facilius abito habitu hostilia eques ille Roman denissimò eriperet in barathrum armata & vltro nea vitam sustulit. Daud gamus, solo patri aggressus est, & mini exposuit; in affectus defuit; solo metu percussus stiles acies per modo patriam in cidio defenderet. Fuere sanè triam & terram cum vitam & fecissent, ob patris prodegerint, quos fuit L. Syllam prænesti & omnes occidit, cui ob boni; at ille g

in finem ei do-
epheios ait Ne-
non quod cre-
rititiz capacem
plus, nullo pacis
nam ipsum, in
dolorem adfert,
oc tristitiam au-
ndum est, quod

us Deum animz
si quis verò qui
nhoitz Deus sic
mine Scorus, &
iam a peccato
iter, sed deme-
um effectiue re-
Jacob cum sic
Laban recede-
sue causam alle-
vri vestri, quid
iufferit. Idem
quia enim faci-
b illo peccando
illum repellit

olytanam deffe-
a, quo in patri-
r: Iudæus enim
Iudæ Metro-
ns, commoat
it, & in signum
am lacrymarum

Nemo

DOM. IX. POST. PENTECOST. 321

Nemo nostrum est Auditores, qui non naturali,
quodam in patriam affectu sit, ut non modò il-
lius casu & clade ingemiscamus, sed sanguinem
etiam & vitam ob illius incolumitatem, pro-
funderè non vereamur. quod historijs tum pro-
phanis tum sacris manifestum fiet, Codrus rex A-
theniensem, audito Deos non aliter patriæ pacem
ac tranquillitatem polliceri, nisi mortem rex oc-
cubisset, eidem quàm promptissimè sese obtulit;
utquè facilius ab obulo quouis occideretur, muta-
to habitu hostilia ingressus est castra. M. Curtius
eques ille Romanus, quo patriam discrimini evi-
dentissimo eriperet, eidem sese ultro deuovuit, &
in barathrum armatus insilijt, atque ita volunta-
ria & ultronea vitæ suæ hostia deorum indignatio-
nem sustulit. Dàuid rex, ut & sacrum quid tan-
gamus, solo patriæ amore inductus, Philisthæum
aggressus est, & præsentissimo vitam discrimi-
mini exposuit; imò nec mulieribus hic in patriam
affectus defuit; pulchra namque Iudith, nul-
lo metu percussa, nec periculo pallescens, ho-
stiles acies perrupit, vitam amittere parata,
modò patriam in libertatem assereret & ab ex-
cidio defenderet.

1. Reg. 17.

Iudith. 10.

Fuere sanè nonnulli qui tanto erga pa-
triam & terram natiuitatis affectu fuere, ut
cùm vitam & fortunas integras conseruare po-
tuissent, ob patriam tamen illa quodammo-
do prodegerint, & eidem postposuerint. inter
quos fuit L. Syllæ hospes, cuius cùm patri-
am Præneste violenter Sylla oppressisset,
& omnes occidi mandasset, hospite ex-
cepto, cui ob sacra hospitij iura parce-
bat; at ille generosè & liberè respon-
dit

Insignis
historia de
amore in
patriam.

XX a

dit solo in patriam amore & affectu inductus, *Nolo patria mea exstinctori debere vitam*: quo dicto in confertissimam Syllanorum manum sese coniecit, & in medios ultro ruit gladios, atque ita patrię vitam dedicauit obruncatus.

*Carthar. lib.
de imagin.
deor. cap. de
cerere.*

Veteres, vt refert Carthurius, cū Cybelę, (per quam terram designabant) turritam coronam imponerent, quod scilicet vrbes turribus munitę in terra essent sitę; & illam curru insidentem, plurimis stipulatoribus circumdatam, & a leonibus mitibus feritatemque exutis vestam, fingerent; aliud credo nihil denotare fuisse, quā non ciues modō ob patriam defendendam arma induere, at ipsos etiam leones, reges inquam & Principes, patrię salutis, bonique publici esse debere quā studiosissimos.

In Emblem

Huc traho quod de Atheniensibus refert Alcibiades, verum apud illos nobilitatis symbolum fuisse cicadā vel locustam siluestrem, quod animal culum hoc eo in loco moriatur, in quo vitam accepit, & ne solis quidem ardore superæstuantē recedat. Denotare volebant, nihil esse, ē quo melius vera animę nobilitas dignosci queat, quā numquā patrię sinibus emigrare, nec in vita nec in morte eandem deserere, omnem potius fortunę aduersitatem in eadem sustinendo.

Ceterū vehemens hic amor communi obligationi qua patrię carissimę in qua nati sumus, & ē qua esse & vitam accepimus, deuincti sumus, innititur. In huius rei symbolum ait Plinius veteres terram magnam appellasse matrem consueuisse, & pueros mox vt in lucem editi essent, in terram, velut in gremium matris carissimę solitos dimittere: terram siquidem dicebant, quasi *ter bonam*; quod suam erga hominem bonitatem tertio ostendat;

primō

primō in nativitate
vitę tempore, &
in gremio suum

Et profecō ea
mor est, vt & filius
prævidentem ad
luculentam in D
psalmo quinquag
rum veniam pos
nem subiicit, eiu
verō perfectum

Principum, Deu
iungit, *Libera me*
mea. qua oratione

nem postulat, sed
tocius vrbs, ne fo

que aliquod discer
nectit, *Benigne fa*
on, vt adificentur

set; mecum ipse
lymitanos restau
lem exstruere, in

ferantur, at quoni
regum & Princip
funditus euelli so

sericordem te pr
hic vrbi parcas.

Fleuit adhuc D
iditiam prævide

etereceretur, ob p
spirationes quas in
rentur, & quod ce

causam cladis & ex
fido Caniti nomine
etiam caritatem, &

tu inductus, No-
m: quo dicto in
um sese conie-
atque ita patriæ

um Cybelæ, (per
am coronam im-
ribus munitæ in-
sidentem, pluri-
à leonibus miti-
fingerent; aliud
non ciues modò
duere, at ipsos
incipes, patriæ
te quam studio-

bus refert Alcja-
symbolum fuisse
quòd animalcu-
quo vitam acce-
refluantæ rece-
è quo melius ve-
t, quam numquã
ra nec in morte
fortunæ aduersi-

omuni obliga-
nati sumus, & è
cti sumus, inni-
Plinius veterem
m consueuisse, à
t, in terram, vt
solitos dimitte-
er bonam; quod
tertio ostendit
primò

DOMIN. IX. POST PENTECOST. 323

primò in natiuitate illos excipiendo: deinde toto
vitæ tempore, eisdem educando; vltimò denique,
in gremium suum post mortem admittendo.

Et profectò tam vehemens & efficax patriæ a-
mor est, vt & filium Dei, Ierosolymitanam cladem
præuidentem ad lacrymas compulerit. Cuius rei
luculentam in Dauide rege figuram intueor, qui
psalmo quinquagesimo *Miserere mei Deus*, delictor-
um veniam postulans, patriæ statim suæ mentio-
nem subiicit, eiusque conseruationem petit: cum
verò perspectum haberet ob peccata, ac præsertim
Principum, Deum in ciuitates sæuere solere sub-
iungit, *Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis
meæ*. qua oratione non delicti modò sui remissio-
nem postulat, sed salutem etiam & cōseruationem
totius vrbs, ne fortè ob illius delictum vrbs quo-
que aliquod discrimen subiret. ideo namque sub-
nectit, *Benigne fac Domine in bona voluntate tua Si-
on, vt adificentur muri Ierusalem*: ac si dicere voluis-
set; mecum ipse constitui Domine, muros Ieroso-
lymitanos restaurare, ac regiam illam templi mo-
lem exstruere, in qua tibi victimæ & libamina of-
ferantur. at quoniam scio, ob peccata, ac præsertim
regum & Principum, resp. & ciuitates, destrui &
funditùs euelli solere; enixè à te contendo, vt mi-
sericordem te præstes, & tam mihi, quam miseræ
huic vrbi parcas.

Fleuit adhæc Dominus, quòd iniquitatem & in-
iustitiam præuideret, quæ hac in vrbe aliquando
exerceretur, ob pestiferam illam inuidiã, & con-
spirationes quas in Messiã ciues aliquãdo machina-
rentur, & quòd certò sciret, omnia hæc illius fore
causam cladis & excidij. Hæc tria scilicet erāt, quæ
sub Christi nomine metuit olim Salomō, *A tribus* *Ezech. 26*
timuit cor meum, & à quarto facies mea metuit, dela-
turam

Tria dam- *turam ciuitatis, & collectionem populi, & calumniam*
nosa. *mendacem.* Lis siquidem ciuitatis, calumnia mendax, & plebis coniuratio, tria sunt adeo periculosa & noxia, vt ipsis etiam regibus timorem incutiant. sunt tres bestię noxię quibus quidam vrbes ait delectari, *Pallas urbium domina tribus immanissimis belluis delectari, noctua, dracone & populo.* per noctuam, luminis inimicam, ac in tenebris semper volitantem, ignorantiam intelligo; per virulentum draconem, qui visus est perspicacissimi, inuidiam: populus verò multorum caput bellua, seditiones designat ciuiles. tria autem hæc urbibus afferre damnum & perniciem solent. & quoniam Christus omnia hæc in se conspiratura præuidet in nefanda hac vrbe Ierusalem, idcirco illius calamitatem & miseriam deflet. *Videns ciuitatem fleuit super illam.*

Fleuit igitur hodie Redemptor noster: quod si cui fortè nouum videatur aut indecens, imò indignum, Deum plorare; cogitet ille secum, eundem ipsum & hominem fuisse, atque ita procul dubio mirari desinet ferunt sanè Imp. quemdam Romanorum, tristi accepto nuntio in lacrymas prorupisse; at cum senatores & sui hoc ei vitio verterent, & lacrymas tanta esse indignas maiestate crederent, Philosophus qui tum fortè præsens aderat, ait, *Sinite plorare, quia dignitas Imperatoria non impedit illū esse hominem.* Id ipsum de Christo Domino dicere quid verat? quamuis enim Deus sit, & celi ac terrę imperator, hominem tamen esse simul non desinet.

Insigne
Philosophi
cuiusdam
responsum

Exhorta-
io ad la-
crymas.

Verum quid hoc video, Auditores? Loquor ne petris an hominibus? brutisne animalibus an ratione vtentibus concionor? quid? non nisi de lacrymis hic ago, neminem tamen, qui fleat, intu-

inuenior. Christos præferetis? non coniungitis ac marmore durigenitum stentem cata vestra lacrymā agros, deflete vt committuntur, sunt.

Hæc scilicet quàm hodierna nostra Philosophia, Tur enim lacrymæ symbola misericordie mortem peccati. Scio, scio nam quàm rigor est, in misericordia propendere. Sed nobis esse ad saluam delicta & tem cladem deflere debere. In quibus submergitur hic est, in quo diluuium denique centias terrenas vult & disperdit. nam lacrymarum obsecro nobis præta defleamus, & præterit agro mis ingenuis, vt consolatio, in a timorē nostrā exf-

intueor. Christone lacrymante siccos vos oculos præferetis? illius singultibus & suspirijs an non coniungetis vestra? ô pectora ferro, ære ac marmore duriora! annon flebitis, Dei unigenitum flentem dum intuemini? Eia agite, peccata vestra lacrymis eluite simul & aliena. deslete agros, deslete vrbes in quibus huiusmodi scelera committuntur, & in quibus varix clades timendæ sunt.

Hæc scilicet est lectio hodierna, Domine, quam hodierna nobis prælegis die, est sancta illa Philosophia, quam hocce edoces Evangelio. Tux etenim lacrymæ, compassionis iudicia, ac symbola misericordix, apertissime clamant nolite mortem peccatoris, aut illius ruina delectari. Scio, scio natura te tua magis in clementiam quam rigorem, magis in pacem quam bellum, in misericordiam potius quam iustitiam, propendere. Sed edocere nos voluisti lacrymas nobis esse ad salutem necessarias, & cum tu aliena delicta & aliorum cervicibus impendentem cladem desleas, nos nostra ac propria deslere debere. Hi namque torrentes sunt, in quibus submerguntur hæc monstra: mare rubrum hic est, in quo Aegyptij pereunt vndis obruti; diluvium denique hic, quod omnes concupiscentias terrenas & impuras carnis pruriges obruit & disperdit. At quoniam Domine, Dominum lacrymarum cælitus descendit, gratiam obsecro nobis præsta, ut assidue nostra hic peccata desleamus, & bonorum operum sementem in poenitentix agro ita seminemus, totque lacrymis irrigemus, ut tandem aliquando in gaudio & consolatione, in alterius mundi solo, in quo beatitudine nostrâ expectamus, fructum colligere mereamur

reamur: quod præstare dignetur qui viuit & regnat cum Deo Patre in vnitæte Spiritus Sancti, Deus. Amen.

DOMINICA DECIMA.

POST PENTECOSTEN.

Duo homines ascenderunt in templum, vt orarent, vnus Phariseus & alter publicanus. Luc. 18.

FIGVRA.

Isai. 40.

Evangelicus Propheta Isaias inter alia, quæ in Messia in mundum aduentu euentura prædixit, ait valles replendas, & montes complandos: per valles autem humiles intelligit; per montes, turgidos & inflatos superbia. Messias igitur exaltabit humiles & superbos deprimet. Cuius rei hodierno in Euangelio manifestum videre est exemplum: in quo duos cernetis, Phariseum in quæ & Publicanum, nimium quantum inter se discrepantes, vnum superbiæ & vanitatis typho turgidum, alium humilia de se sentientem, sui que contemptorem: & concludit, postquam eorum conditiones ploribus enarrasset, Euangelium, *Omnis qui se exultat, humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.* Egregium profecto argumentum, in quo vestro cum fructu & emolumento hodierna exspatiatur concio. Spiritui ergo sancto supplicemus & sanctissimæ Virgini, hoc vt opus, ille Numinis sui auxilio, hæc patrocinio, promoucant ac prouehant. quamobrem flexis genibus dicamus

AVE MARIA.

Sublimes illi Ecclesiæ vertices, & Patres, viuacissi-

DOMIN. X.

ssimæ virtutum o
ns imagines; su
mæ naturam & esse
& ad intus eius
iusdæ cõmenti sun
facis exortas. Inp
uitate Dei ita eam
uersa celsitudinis a
nocentium, super
cellentia, quem se
2. sent. dist. 42. Bern
gatus ita definiuit,
appetit. At Ange
nens viam sic scribi
tia, per quam se qui
xum diuinæ regula:
illud, Nos non in im
mensuram regulæ, s
eamdem delinean
pria conditionis præ
Quidquid demu
restandum, & for
ac terribimur, qu
liam rationibus &
est ob auersionem
hominem magis à
maxima namque p
mitem à Deo auer
bero arbitrio. Sup
quam vllum peccat
modo auellit. in co
et ignorantia, infir
electus boni appet
per superbiam non
iulq. æquibus subesse

ui uiuit & regnat
us Sancti, Deus,

ICA

STEN.

um, vt orarent, v.
Luc. 18.

inter alia, quæ in
euentura prædi-
montes compia-
s intelligit; per
bia. Ne inas igi-
depremet. Cuius
festum videre est
Phariseum in qua
inter se discre-
aris typho turgi-
nem, inique con-
eorum conditi-
um, Omnia qui
nitat exaltabit
n, in quo velt
terna expatien-
applicemus & tas
ille Numinis il-
oueant ac proci-
dicamus

& Patres, viui-
cili-

ciſſimæ virtutum omnium ac præſertim humilita-
tis imagines; ſuperbiæ vitiorum omnium teterri-
mæ naturam & eſſentiam accuratiùs examinantes,
& ad intimos eius reſſus penetrantes, varias ei-
uſdè cõmenti ſunt diffinitiones ac deſcriptiones
ſatis exoticas. Inprimis Auguſtinus in libris de ci-
uitate Dei ita eandem deſcripſit, *ſuperbia eſt per-
uerſe celfitudinis appetitus*: & aliter in libro ad In-
nocentium, *ſuperbia eſt inordinatus amor propria ex-
cellentia*. quem ſequitur & Magiſter ſententiarum
2. ſent. diſt. 42. Bernardus vtriuſque opinioni ſuffra-
gatus ita definiuit, *ſuperbia eſt propria excellentia
appetitus*. At Angelicus Doctor Thomas aliam te-
nens viam ſic ſcribit, *ſuperbia eſt quedam extollen-*
tia, per quam ſe quis extollit ſupra id quod eſt ei præſi-
xum diuinæ regulæ: alludens ſcilicet ad Paulinum
illud, *Nos non in immenſum gloriamur, ſed ſecundum
menſuram regulæ, quam menſus eſt nobis Deus*. Aliter
eandem delineant alij & dicunt, *ſuperbia eſt pro-*
pria conditionis præſumptuoſa exiſtimatio.

Quidquid demum ſit, certum eſt, vitium eſſe de-
teſtandum, & forſitan omnium vitiorum maximū
ac teterriſimum, quam opinionem firmiſſimis ſtabi-
liam rationibus & argumentis. Primò maximum
eſt ob auerſionem, quo enim peccatum aliquod
hominem magis à Deo retrahit, quo & grauius eſt:
maxima namque peccati peruerſitas eſt, quod ho-
minem à Deo auertat, vt Auguſtinus ait lib. de li-
bero arbitrio. Superbia autem hominem magis
quàm vllum peccatum à Deo retrahit & quodam-
modo auellit. in ceteris quippe peccatis nonniſi
ex ignorantia, infirmitate & fragilitate, vel etiam
alterius boni appetitu. homo à Deo recedit; verum
per ſuperbiam non alia de cauſa, niſi quod Deo ei-
uſq; legibus ſubeſſe detrectet, vt omnes in genere
docent

Lib. 4. cap. 15

Li. ad Innoc.

Bern in ſer.

2. 2. quæſt.

162.

2. Cor. 10.

Superbia
omnium
vitiorum
grauiffimū.
1.

Psal. 28.

docent Theologi & imprimis D. Thomas loco superius allato. Hinc Glossa ordinaria, verba illa Psalmi XXV. *Emundabor à delecto maximo*, exponit, *hoc est à peccato superbia*. quo efficere vult, omnium peccatorum caput & principem esse superbiam.

1.

Deinde, peccatorum dici potest gravissimū, quòd ipsa fons sit & scaturigo malorū omniū: quidquid enim peccatorum aliorū causa & origo est, ipsum profectò ceteris habetur gravius, iuxta Metaphysicam illud axioma. *Quod est causa aliorum ut sint talia, illud est maximè tale*: vel iuxta Topicorum definitionem, *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis tale*. Scriptura porrò nullo non loco, & quidem apertè, declarat, *Initium omniū peccati esse superbiam*, & qui tenuerit eam, replendum esse male dictis, & ab ea in finem subvertendum. Idem omnino dicit Tobias, & ultimam filio voluntatem aperit: inprimis adhortatur, ut superbiam fugiat veluti matrem & vitiorum omnium nutricem & totius orbis ruinam, *Superbiam numquam in tuo sensu aut in tuo verbo domina: i permittit, & quia in ipsa initium sumpsit omniū in perditio*. Idcirco eam Gregorius omnium malorum radicem & vitiorum omnium

2. Metaph.

1. Topic. &

posterior.

Eccles. 10.

Tob. 4.

Greg. lib. 31.

Moral.

3.

In spec. c. 18.

reginam nuncupat, *Radix cuncti mali, & regina omnium vitiorum superbia est*. Tertiò superbia peccatorum princeps est ac domina, & ceteris sævit insolentiùs & crudeliùs, quod per hanc Altissimo se æqualem constituere homo contendat, eiusq; se sociū declarare, eū ceteris imperare nulliq; subdi vult; quod soli diuinitati propriū est; quod enucleatiùs examinās Augustinus ait: *Deus est supra quem nihil, sine quo nihil, sub quo totum, cum quo totum, in quo totum, à quo omnia, per quem omnia, & in quo omnia*. Hanc porrò excellentiam

lentiam & præmi-
oēs præcellere get
ita insignem Deo in
adare præsumens
mere; qui extollit
quem locum quan
terpretes intellig
di quò minus cum

Quartò reliqu
quòd nullum maio
afferre cladem hon
tutum gratiarumq;
spiritualium pestis
gorius, sit humili
virtutes colligit & ro
destruit & enervat.
legatiùs; sicut super
minum, ita est ruin
illa ad prædam na
conterat, easdem i
deiecta in frusta co
rogantia cum sup
quippe sublimes el
ois de seipsis, sub
illidit, præcipite
simam cogit amiti
billa Psalmistæ,
verum illum Poetæ

— to
Vi casu graui

Denique superbia
mona, quod illam
relecta & abhorre
verbum, superbiam

Thomas loco su-
maria, verba illa
medo maximo, ex-
o ericere vult a-
ncipem esse su-

gravissimū, quod
omniū: quidquid
origo est, ipsum
iura Metaphysica
a. aliorum ut sunt ta-
a Topicorum den-
diqua. 2. & illud
non loco, & qui-
ni peccati esse su-
endū esse male co-
qm. Idem omniū
luntatem apertam
pam fugiat vel
utricum & totū
am in tuo sensu
quia in ipsa ini-
eam Gregorius
riorum omniū
mali, & regina

princeps est ac-
& crudeliū, qui
constituere ha-
re, cū ceteris
foli diuinitati
inās Augustinus
quo nihil, sub qua
, à quo omnia, p-
Hanc porro ex-
lentiam

lentiam & præminentiam sibi arrogat arrogans,
oēs præcellere gestiens & omnibus imperare. atq; 2. Theff. 2.
ita insignem Deo irrogat iniuriam, illius iura in-
vadere præsumens, diuinasque proprietates assu-
mere; qui extollitur super omne quod dicitur Deum:
quem locum quamuis in primis de Antichristo in-
terpretes intelligant, de superbo tamen non impe-
dit quò minus cum Bernardo exponamus.

Quartò reliquis vitijis supereminet superbia, 4.
quod nullum maiora causari mala, nullū maiorem
afferre cladem homini soleat. Ipsa siquidē est vir-
tutum gratiarumq; grando, atq; omnium bonorum
spiritualium peltis & diluviū. Vnde Magnus Gre-
gorius, si ut humilitas omnia vitia extirpat, omnesq; In serm. quo-
virtutes colligit & roborat, sic superbia omnes virtutes dam.
destruit & eneruat. Idē habet & Isidorus, at multo e-
legantiū; sicut superbia est origo & radix omnium cri-
minum, ita est ruina omnium virtutum. Aquila, auis
illa ad prædam nata, ut testas, nuces & testudines
conterat, easdem in altum librat, ut ita in petram
deiectæ in frusta comminuantur. Idem omnino ar-
rogantia cum superbis & fastuosis agit: eosdem
quippe sublimes eleuans, & in auras præsumpti-
onis de seipsis, sustollens, mundi deinde scopulis
illidit, præcipitesque dejiciens, vitam simul & a-
nimam cogit amittere. Quò referre possumus ver-
ba illa Psalmistæ, *Deiecisti eos dum alleuarentur*, &
versum illum Poëtæ,

Superbia
comparata
aquilæ.

— tollantur in altum,
Vt casu grauiore ruant.

Denique superbia vitiorum domina est & pri- 5.
maria, quod illam Deus præ ceteris sceleribus de-
testetur & abhorreat: Quod testatur sapientis
verbis, *Superbiam & arrogantiam ego detestor*, Prou. 8.
dicus

di. it Dominus. & Iudith, superbi non placuerunt tibi ab initio: perinde ac si dixisset; Omnes quidem creaturas diligis & complecteris Domine, at superbos deprimis & profundè deijcis. Hinc acriter semper & graniter hocce scelus puniuit, eius cùm puniendi sese obtulit occasio. quod è Psalmographi verbis fiet manifestum dicentis, Retribue abundanter facientibus superbiam; vt & domos eorum subuertat ac destruat, Domos superborum demolatur Dominus; & omnes eorum facultates dissipet ac perdat, & substantia superbi eradicabitur.

Verùm cui fini, inquiet aliquis, prolixius hoc exordium? ad quid hæc superbia & arrogantia? appositè sane & ad propositum: quòd Euangelium aliud nobis non depromat, quàm hinc superbiam arrogantiam, vanitatem, illinc humilitatem. Proponit siquidem nobis ob oculos Phariseum, vanitate turgidum, sui ipsius præconem & meritorum iactatorem, in vna templi parte sese ostentantem, in altera verò Publicanum vix oculos sustollere præsumentem, pugnis pectus tundentem, & misericordiam deposcentem. Historiam refert Lucas Dixit Iesus ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti, & aspernabantur ceteros, parabolam istam. Duo homines ascenderunt in templum vt orarent, vnus Phariseus & alter Publicanus. Vt parabolam hanc methodo quadam certa deducam, primò de Pharisei præsumptione, ac deinde de Publicani humilitate loquar.

**Euangelij
brevis ex-
positio.**

Docet parabola, Phariseum quemdam superbum, magna & sublimia de se præsumentem ascendisse in templum Deo vt supplicaret, atque ita orationem inchoasse, Gratiastibi ago, Domine, quòd non sum sicut ceteri homines, fures, rapaces & adulteri, omni flagitiorum genere cooperti: sed pluribus

pluribus econtra ueris; ieiuno namque omnium quæ possunt nam quod merito mine immensas tibi pli loco, Phariseum dore suffusum, oculis ad celos sustollens do suspirandoque mille me tibi nominat tantorumque meritos in celum tollere, quantum Deo crimen.

Ait Augustinus de struxisse ciuitates, us: illum in suis ipsius, diuinam quamdam verò diuinæ maiestatis li ciuitatem erexit, quic, amores duas fecit contemptum sui rex, etque ad contemptum sublimis hæcce Theorantibus coincidentia ac sui ipsius a maximum contemptum confectatur. Vnus cuius dicitur, ipse est rex, sed uerocitat: Dei in se la. ipse, & ait a. a. lo. Sub alterius parabolas fratres proponit Euangelium, modicus enim

non plauerunt tibi
omnes quidem cre-
omine, ac super-
cis. Hinc acriter
puriorit, eius cum
quod è Psalmogra-
tis, *Retribue Abun-*
& domos eorum
arborum demolitio-
ultates dissipet at-
du abitur.

his, prolixius hoc
& arrogantia ap-
d Evangelium a-
hinc superbiam
umilitatem. Pro
Pharisæum, vani-
tem & meritorum
se se ostentantem
oculos sustollere
ndentem, & mi-
riam refert Luc
e confidebant ra-
terro, parabolam
in templum ut o-
catus. Ut para-
a deducam, pri-
ei inde de Publ.

n quemdam super-
resumenrem alio-
ceter, atque ita
go, Domine, quod
ures, rapaces de-
ere cooperitis se-
pluribus

pluribus econtra gratijs & beneficijs me cumula-
ueris; ieiuno namque bis in sabbatho, decimas do-
omnium quæ possideo, adeo ut nihil in me repe-
riam quod merito quis reprehendat, atque hoc no-
mine immensas tibi gratias ago. In alio verò tem-
pli loco, Pharisæum adeo peccatorum suorum pu-
dore suffusum, oculos ut in terram deiiciat, vixque
ad cælos sustollere præsumat, sed pectus tunden-
do suspirandoque clamasse, Domine miserere mei:
nille me tibi nominibus deuinctum scio, agnosco
tor tantorumque me criminum reum esse, vix ut o-
culos in cælum tollere audeam, ut te coram in-
tueor. quantum Deus bone inter vtrumque dis-
crimen.

Ait Augustinus duos amorum genera duas con-
struxisse ciuitates, amorem inquam Dei ac sui ipsi-
us: illum in sui ipsius contemptu, velut in fundamen-
to, diuinam quamdam ciuitatem condidisse: hunc
verò diuinæ maiestatis contemptui innixum, diabo-
li ciuitatem erexisse, verba eius audiamus, *Duo, in-*
quit, amores duas fecerunt ciuitates, amor Dei vsq; ad
contemptum sui crexit ciuitatem Dei; amor autem sui,
vsque ad contemptum Dei crexit ciuitatem diaboli.
sublimis hæcce Theologia optimè cum duobus his
orantibus coincidit: alius siquidem in tantum phi-
autia ac sui ipsius amore turgit, ut Deum simul &
proximum contemnat; alius verò non nisi humili-
atem consecretur & affectum spirat diuina spi-
antem. Vnus ciuis est ciuitatis diabolicæ (de quo
licitur, *ipse est rex super omnes filios superbia*) alter
verò ciuitati Dei insertus & assumptus, (*qui humi-*
lia respicit, & alta à longe cognoscit.

Sub alterius parabolæ inuolucris duos nobis
rantes proponit Evangelista, idem omnino signi-
cantes, Prodigus enim qui in se reuersus errorem
com-

Lib. 14. de
ciuit. cap.
vlt.

Job. 41.

cōmissum agnouit, Publicanū denotat: maior nati
verò, qui patrem coarguit, & fratris tum in domū.
tū in gratiā reditum indignè tulit, (*Ecce, inquit, tot
annu seruiū tibi; sed postquam filius tuus hic, (non alii
frater meus) qui dissipauit omnia cū meretricibus
rediit, occidisti illi vitulum saginatum.*) Phariseus
noster qui de se sublime sapit, atque alios asper-
natur, refert.

3. Reg. 8.

Dan. 8.

Num. 16.

Apo. 24.

Luc. 22.

Phariseus
non orauit
erectus.

Primum superbiz illius argumentum, vt Luca.
notat est, quod stando orat, *Phariseus stans hac apu-
te orabat.* hoc namq; schemate & situ ostendit elati
se habere cor & animā fastu turgidā. Ceterū hoc si-
tu non orauit Salomon, sed genibus in terrā flexis
Daniel quoq; quoties orationi operam daret, in
terram genua flectebat: Moyses cum Deo loquens se
se dimittebat, & humi sese prosternebat, Ioannes
x x i v. in Apocalypsi vidit seniores, & cum eis o-
mnem militiam cælestis exercitus coram diuin:
maiestate iacere prostratam. Ipse etiā Christus Pa-
trē in horto oraturus *Procidit in faciem suam.* in-
reca arrogans hic Phariseus, nescio qua præsumtio-
ne, stat, nec sese incuruat.

Miratur hic Maldonatus eos, qui crediderunt
Phariseum rectum orasse: neq; enim credibile esse
putat, quod nonnulli affirmare hinc nituntur, Iu-
dæos stando Deum orare solitos: cū constet eorū
orandi ritum sine vlla immutatione Christianos in
Ecclesiam suam transtulisse. atqui certum est, Chri-
stianos semper genibus flexis orare solitos. Huc ac-
cedit quod hunc fuisse etiam Iudæorum in orando
ritum ē scriptura colligi queat, ē 3. Reg. 8. 2. Paral. 6.
Dan. 6. Michæ 6. alijsq; plurimis locis; aded vt qui-
cumq; aliquid à Deo postularent, semper genu cur-
uarent. Ceterū verbum *stare* in sacris litteris so-
lam interdū denotat in loco præsentia, aliās requie
inter-

Interdum decretum
doinitum & exor-
nam præsumptione
modo, semper arro-

O ingens super-
solute impietatis
cōvulgata in Ab-
te, Paraphrastes

seduxit te: ē quo-
impios & aduer-
Huc trahere possun-

cere solebat, duxi-
lum, Iniquitatem na-
minus impias procr-

bus dederat in coniu-
vult communem:
quam sibi in coniu-

pes & magnates,
esse soleant præcer-
sta; quam sacræ

nempe solos Simo-
crisis, Regio forum
tere milites: quina-

sponderunt. sexta n-
uicis & artificibus:
erant nobiles, quo-

rubrum tu ve/g. ru par-
Quia murmuratio,
rationa autem for-

alica copulari nolū-
nem thorum ascende-
parvus quā magnis, p-

stus non minus quā
icet volat. Arrogati-
est, Pharisei nostri dir-

etiam præteram dispen-

enotat: maior natu-
tristum in domū,
t, (c. 12, inquit, iof-
tus hic, (non an-
cum meretricibus,
tum.) Phariseus
atque alios asper-

mentum, vt Luca-
tus stans hac apu-
fita ostendit elati-
ridā. Ceterū hoc fi-
bus in terrā heni-
operam daret, in
Deo loquens se-
nebat, Ioannes
ores, & cum eis o-
tus coram diuinis
le etiā Christus Pa-
faciem suam. inter-
to qua præsuntur

qui crediderunt
enim credibile est
hinc nituntur,
cum confiterentur
one Christiano
certum est, Chri-
are solitos. Huc
dorum in ora-
3, Reg. 8, 2. Par-
s locis, adeo vti-
semper genuit
in sacris litteris
sententiā, alias rep-
ione

DOMIN. X. POST PENTECOST. 333

Interdum decretum & animi firmitatem, aliquan-
do initium & exordium, interdum etiam temera-
riam præsumptionē, & quolibet demum accipias
modo, semper arrogantiam quamdam includit.

O ingens superbię malum! vt cui prę ceteris ab-
solutē impietatis titulum descriptura: na quo lo-
co vulgata in Abdia legit: *superbia cordis tui extulit impietas.*

Paraphrastes Chaldaus habet, *in pietas cordis tui abd. 1.*
seduxit te: ē quo colligere est, superbia homines

impios & aduersus proximum immites reddi.
Huc trahere possumus quod parabolicē quidam di-
cere solebat, duxisse scilicet olim vxorem diabo-
lum, Iniquitatem nomine, ē qua nouem filias non

minus impias procreauerat, quarum octo speciali-
bus dederat in coniuges, at nonam omnibus esse

voluit communem: prima noīnen habet superbia,
quam sibi in coniugem delegerant reges, Princi-
pes & magnates, quod huiusmodi vt plurimum

esse soleant prę ceteris superbi. Altera Simonia di-
ta; quam sacerdotibus copulauerat; inter hos

sempe solos Simoniam reperire est: tertia hypo-
crisis, Regioforum coniux: quarta rapina, quam du-
cere milites: quinta vsura, quā sibi mercatores de-
ponderunt. sexta mendacium, quę nupsit mecha-

nicis & artificibus: septima pigritia, cuius maritus
rant nobiles, quod a lege illa pœnali, *in sudore*

ultus tui vesceris pane tuo, eximi velint & excipi: o-
ctaua murmuratio, quę operarijs in vxorem cesse-

at: nona autem fornicatio & luxuria, quę priuato
licui copulari noluit, sed oēm statū amplecti, om-

nem thorum ascendere, cum omnibus agere, & tā
paruis quā magnis, pauperib. quā diuitibus, Eccle-

asticis nō ininus quā secularibus promiscuē cōmi-
ceri voluit. Arrogātia igitur inferni primogenita

st, Pharisei nostri directrix, animę illius magistra
iusq; precum dispensatrix.

Dem

Superbia
dicta in S.

Scriptura

Abd. 1.

Nouem Sa-
tanę filię.

Deus tibi gratias ago, quia non sum sicut ceteri homines. Irridet hanc orandi formulam Bernardus ratio ridicula. & explodit: stipem postulaturus, inquit, venit, & vtramque numinis refertam ostendit manum. A non enim stolidus ille mendicus foret, qui stipem petens, monilibus plenas praeferret manus? nequ enim hæc vera impetrandi ratio est. sed necessitatem è contra & penuriam ob oculos ponat, & vulnera detegat necesse est, vt omnes in sui commiserationem, & ad eleemosynam dandam exciter. Atque hoc orasse modo Dauidem videbis, *Miserere mei Deus, quoniam infirmus sum, sana animam meam, quia peccauit tibi.* Id est, stipem à te Domine contendo, miserere mei, respice vulnera, intue vlcera, & plagas; vide quàm sum debilis & æger sana animam meam, quæ infinitis te modis offendit, & præ peccato penitus elanguescit.

Non ita Phariseus, sed orationi suæ exordium arrogans & in sui commendationem contextum prætexit, *Deus tibi gratias ago, quod non sum sicut ceteri hominum:* ego iustus sum, alij peccatores. de hoc fortasse vaticinans ait Propheta, *Et oratio eius fiat in peccatum.* At non hæc est debita precandi formula superbe, alia procedendum est methodo, & longè Prophetæ modo orandum dicentis, *Quod est opus tuum? quæ terra tua? & quò vadis?* Si enim his te ipsum verbis interrogares, omnem proculdubio factum quamprimum exueres, *Quæ terra tua, quò vadis, & quò opus tuum?* Nam venis & prodis è nihilo, in cineres abibis, & peccatum opus tuum est. quid cogitas superbe? nescis, quidquid in nobis est boni, à solo Deo procedere? Isaiam dicentem non audiuisti? *Omnia nostra operatus es in nobis Domine:* Deus enim Primarius author & prima bonorum operum causa, qui de seipso apud Ioanem ait, *sine me*

nihil potestis facere. homo siquidem non nisi instrumentum est & organum.

Ioan. 15.

Et quemadmodum omnis imaginis elegantis ars & venus non penicillo, sed pictori adscribenda est: ita laus & merita operum nostrorum quæ viua virtutum imagines sunt, Deo velut pictori & Apelli, non verò nobis; qui non nisi peniculus & causa instrumentaria sumus adscribenda sunt. Optimè hic quadrabit, quod Psaltes ait, *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam;* perinde ac si diceret, si quid boni agimus Domine, non illius honor nobis arrogandus, at tibi omnis si qua operum inde resultat gloria, ascribenda.

Psalm. 113.

Deo soli

bonorum

operum

gloria a-

scribenda,

Iure ciuili cautum est & ita communis vsus ob-
tinet ne quis artifex, architectus, aut operarius
nomen aut insignia ædificijs, quæ reip. sumptibus
extruuntur, quamuis ipsi eadè ædificent, ascri-
bat. Diuino quoque iure prohibitum aio, ne-
quis, licet forsitan pia aliquot opera edat velut
instrumentum à manu diuina motum, Deo nimi-
um expensas, soluente & gratia sua cooperante,
quam Paulus in se expertus ait, *Non ego, sed Dei
ratia mecum;* sibi honorem aut gloriam ascri-
bat, cum hæc soli Deo, velut supremo totius reip.
mundi huius principi, sit ascribenda.

Sitho ætheniensem Dux, cum, referente Plu-
archo, à ciuib. summis ad cælum laudibus effe-
retur, quòd regè Cotym profligasset ac fudisset, va-
riq; trophæa sibi bello peperisset; sapienter ac
rudèter respondit, dijs immortalibus velut tâta
ictoriæ donatoribus, grates esse referendas, sese
erò non nisi laborè præstitisse ac manū præbuisse.
Ioc si ethnicus dixerit, quid quæso Christianus
licetur est: hic tamen Phariseus laudè sibi arro-
gat, inq; virtutū operibus & operū virtutibus glo-
riatur.

Historia
insignis de
duce quo-
dam Athè-
nienfi

Dom. rom. 2.

YY

Deu

4 Reg. 20.

In quo
Christiana
perfectio
consistat.

Apoc. 4.

Psalm. 47.

Meritis
nemo cō-
fidat.

Deus gratias tibi ago. Ut olim Ezechias, thesauros & diuitias suas Babyloniorum legatis ostendens, Deum ad iram prouocauit, ut quamprimū flagellum ei per prophetam, regniq̃ue amissionem sit comminatus (Et auferentur omnia quæ sunt in domo tua, & quæ condiderunt patres tui vsque in diem hanc, in Babylonem, non remanebit quidquam, & Dominus.) non secus etiam hic agitur. vix enim virtutes suas & animæ diuitias patefecit & impertum protulit Pharisæus, quin statim satim princeps ille tenebrarum, & animarum prædestinatus, ei dem diripiat ac dissipet. Hanc S. Augustino allegoriam acceptam ferre oportet, & mihi hanc quæ mox sequitur.

Christianæ perfectionis est, quidquid in animo mali ac peruersi apparet, nobis; quidquid verò boni & æqui repositum fuerit, Deo ascribere: malum quidem nobis, velut illius auctoribus, ut ita quæmissus de nobis ipsis sentiamus, bonum verò Deo genuinæ illius causæ & principio, ut hinc maior gloria accedat. In huius rei confirmationem ait senioribus illis XXIV. Ioannes, *Adorauerunt uentem in secula seculorum, mittentes coronas suas ante thronum Dei, id est, Deo certaminum suorum victorias & conflictuum trophæa, non verò se ipsis ascripserunt, in illum omnem refuderunt gloriam, à quo se omnem in certamine fortitudinem ac robur nouerant accepisse. Tangit hanc etiam, & scitè quidem, Psalmographus, Nemo enim in eludio suo possederunt terram, & brachia eorum non saluauit eos, sed dextera tua & brachium tuum.*

Nemo igitur meritis fidat, nemo ob iustitiam sibi suas blandiatur, omnia siquidem mutabilia obnoxia sunt, & in momento mutantur; quod pluri-

rimis sacra Scripturae, Lucifer namque, & Apollolorum, & Apollolorum, varia sunt & mutabilia sunt & casus gentibus, nihilque: Iudas namque, Iudæam adipsam mittitur; Pharisæi prædestinatus, ei quis de operibus gloriæ, & Pharisæi, Egregium profectus orationis singulare longe excellentiorum gratiarum actione per Deum. Et sanè adeo Christus orans semper non dubitet, Gratias. Nescis an Pharisæi Salomonem? Cum Deus leuantandum mitteret iussit, deinde Contende, inquit, contra vitia, & plane in horto & semine profusus agat meriti vena aperitur, corruptus vitæ, malè de

rimis è sacra scriptura exemplis confirmari poterit. Lucifer namque cælo, Adam Paradiso, Iudas Apostolorum collegio; Salomon sapientum & Apostolorum numero excidit Petrus. Omnia varia sunt & mutationi subiecta, fors mera hic dominatur & casus: vocatio nostra est de contingentibus, nihilque firmi statui hic potest certi nihil: Iudas namque damnatum, latro in cruce salutem adipiscitur, & Magdalena in gratiam admittitur; Phariseus reprobatus, at Publicanus prædestinatus, est. Quis igitur alios contemnat? quis de operibus gloriatur? aut ob eadem superbiat? quis Pharisaica phrasi dicet, *Gratias ago tibi?*

Egregium profectò exordium & principium orationis singulare lat aliam orandi methodum longè excellentiorem præscribit Apostolus, Cum Phil. 4. *gratiarum actione petitiones vestra immutentur apud Deum.* Et sanè adeo plausibile & admirabile est, ut Christus orans similem orandi formulam adhibere nò dubitet, *Gratias tibi ago Pater, domine celi & terræ.* Nescis ah Pharisee, nescis, dixisse in Proverbijs Salomonem? *Iustus in principio accusator est sui.* Cum Deus Ieremiam ad verbum suum annuntiandum mitteret, p. inò ut euelleret & destrueret iussit, deinde ut ædificaret & plantaret. Contende, inquit, Ieremia, *ut euellas ac destruas vitia, & deinde adices ædificium spirituale, & plantes novos virtutum surculos in horto & feraci animarum agro: eodem prorsus agat modo qui orare statuit.*

Si cui è vena aperta sanguis sincerus & purus affluat, corruptus verò & teter in venis permaneat, malè de agro augurari solent medici, & velut omninosum symptomia iudicare;

YY

atq

at siè contra impurus, bono intra venas permanente egrediatur, incertissimum recuperandæ sanitatis est argumentum. Idem omnino de oratione dictum esto quàm infaustum & malum omen est initio bonû virtutû & bonorû operû affluere sanguinem. *Ieiuno bis in sabbatho, decimas do &c.* fructibus vitiorum, & amurea superbix in animo permanente? at quanto satius ac melius, si primò in puri scelereum in animo commorantium humores prodeant?

Euidens stoliditatis ac fatuitatis argumentû facultates suas patefacere, merita iactare apud eum quem ad tui conaris commiserationem tractare: at sapientiæ & prudentiæ, mea quidem sententia, iudicium est, eidem calamitates reuelare, quò ad misericordiam commoueatur. quò egrègia è libro Iosue historia confirmabo. Gabarni idolorum cultu infames, vt gratiam apud Iosue ducem iuuenirent, & eum ad commiserandum excitarent, vestibus laceris ac seruitutis calceis perforatis, faciè pallida, & schemate sanè exotico tristi in illius venère conspectum; quo mendacis & fuco illectus Iosue gratiam ijs concessit & illi ab internecone liberauit. Vnde infero, vanam meritorum ostentationem noxiam semper ac offensam, ac nullum ad concitandam misericordiam medium dari melius aut efficacius, quàm ærumas & misérias ostendere.

Lib. 7. Cecus quidam senex, vt in Varia Aelianus refert, qui fucato pigmento tingere capillos solebat, nemo quis eius cæcitatem perciperet & senectutem Lacedamona & venit, cumque coram magistratu aduentus sui causas & legationis capita exposuisset, rex Archidamus, viso senecionis delirio &ementia, in medium processit ait, *quid hic sani d*

DOMIN.

*ter, cum non am
laminatum est?
colorum & tincto
& iactabundum co
les esse dixerò eos
quitatem falsis fu
tum, squalidum
mum habentes, et
quodam hypocrit
operum colores o
Veni in Mosai
ouum ronderetur,
gento bouu, & non
gregium protectò m
rum iactat primordi
sere opera enarrat,
re dici potest; eò q
virtutem tegebat,
vera laude spoliata
iniquitatem maxim
quæ aru est, inquit,
latus sum nianum me
maxima & negari in
ten ore suam oscula
on suarum proprio
sum est.*

*Thesaurus, quo m
& omni iniuria a
celatur & reguntur
Sed quid vanæ glori
mo se virtutem habe
auribus insonent. Et
luna edam sonum, n
tur, quia ventum co
ronegredi & vela fa*

DOMIN. X. POST PENTEC. 339

ceret, cum non animus, verum etiam caput fucis contaminatum est? è fallà illa & inani ostentatione colorum & tinctorum capillorum, animum leuem & iactabundum coarguens, Huic deliro seni similes esse dixerò eos, & vere cæcos, qui virtutis antiquitatem falsis fucis contegunt, vel qui inueteratum, squalidum & vitiatorum rugis deformem animum habentes, emèteri virtutes conantur, & ficto quodam hypocriseos pigmento, inanes bonorum operum colores ostentant ac præferunt.

Veniit in Mosaica lege Deus ne primogeniti ouium tonderetur, *Non operaberis*, inquit, *in primo-* *Dent. 15.*
genito bouis, & non tondebis primogenita ouium. Egregium profectò mysteriũ! Is qui virtutum suarum iactat primordia, & quæ in alios bona confert opera enarrat, verè primogeniti ouium tondere dici potest; eò quòd secreto quod pellis instar Virtutes
 virtutem tegebat, ablato, nuda penitus atq; omni regenda.
 vera laude spoliata manet. Quod Propheta Iob *Iob. 31.*
 iniquitatem maximam appellare non dubitauit,
Nil latet atq; est, inquit, *in abscondito cor meum, & oscu-*
atus sum manum meam in ore meo, quæ est iniquitas
maxima & negatio contra Deum altissimum. Is au-
 tem ore suam osculatur manum, qui opera manu-
 um suarum proprio propalatore, atq; hoc iniquis-
 mum est.

Thesaurus, quo magis absconditus, eo & tutior & ab omni iniuria alienior; ita virtutes quo magis *Similia.*
 celantur & teguntur, quo & conseruantur melius.
 Sed quid vanæ gloriolæ aura omnes abripit, ac ne-
 no se virtutem habere credit, nisi laudum flabra
 auribus insonent. Et quemadmodum organa nul-
 lum edunt sonum, nisi ab altero folles attollan-
 tur, atq; ita ventum concipiant: atq; vt nautæ sta-
 tione egredi & vela facere nequeunt nisi prius au-

ra fauerit: ita superbi & arrogantes virtutum nequeunt studio incumbere, si præconiorum aura & flabrum laudum non accedat. Sed quantum hoc detrimenti adferat, dici non potest.

Si quis vel exiguum aceti dolio vinario infundat, omne mox vinum corrumpitur & acescit: ite quoque vnica vanitas, & arrogantia etiam exigua, omnia nostra destruit merita, & in acedinem vigiorum conuertit, quemadmodum ad oculum in superbo hoc & arrogante Pharisæo videre est: qui quidquid in se boni & meriti continet, arrogantia euerit ac perdit: & quod tre. vel quatuor virtutum actus toto vitæ spatio pararit, sanctum se & de numero prophetarum putat.

Vana gloria periculum adfert.

Deus gratias tibi ago. Plurimos reperire est ex igni & imbecillis cerebelli, & capitis adeo debilis, ut vel vno vini hauritu inebrientur & extra mentis statum abripiantur: sunt & alij in virtutum stadiis ita debiles, ut si vel exiguum quid in se meritori cōspiciant, quod nimirum Deum orarint, die atque altero ieiunarint inani quadam præsumptione & vana gloria ebrii vacillent, iusti est contra & sancti, quamvis omni virtutum genere instructi sint, intra humilitatis tamen limites sese continent, & multorum reos se criminum credunt: cuius rei rationem reddens Magnus Gregorius ait, sancti viri, inquit, quo altius apud Deum virtutum dignitate præcedunt, eo subtilius se indignos esse deprehendunt, quia dum luci proximi sunt, quidquid eos in seipsis latebat, deprehendunt. Horum de numero fuit sanctus Propheta Iob, qui tam exiguum sui rationem habebat, ut quos haberet natos facile agnosceret; at quas nactus erat virtutes, tegeret & quodammodo ignoraret,

si sim.

simplex, inquit, mea. Id est, si tantum abest, hoxix perspectum hmillis superbus hilli sufficit, nonifac vult ut omnes recentens sua ai&c.

Videte ve ceteram rem quadra tia dicentis, Quina liquid melius est om liquid alius omni ho Philosophi sententia ceteri hominum aliquem fingat, adum est aliorum c uere, & magnoa vt mare, vt sese ex & agros quos allus tem retineat, & ipi rualios vitijs inc iur: scus hic, qui nes peccatorum sa quod se sanctum & p Quemadmodum culor, quæ intera conditæ sunt, exi dem post horrendas gitationes, violenta destruant, & hia rones stiles ampli la vana gloria app

si simplex, inquit, *furo*, hoc ipsum ignorabit anima mea. Id est, si quid in me forsitan meritorum est, *Job. 9.* tantum abest, homines ipsum ut sciant, ut & ipse vix perspectum habeam. Non est profecto tibi similis superbus hic Phariseus, Job; neque enim illi sufficit, nouisse quæ in animo delitescunt bona, at vult ut omnes eadem norint, atque idèd merita recensens sua ait, *Non sum sicut ceteri homines*, &c.

Videte ut ceteros vilipendat & reijciat. In quam rem quadrat docta illa Aristotelis sententia dicentis, *Qui non est, sicut ceteri homines, aut aliquid melius est omni homine, sicut Deus; aut aliquid minus omni homine, sicut bestia*: Adèd ut ex Philosophi sententia Phariseus hic noster, qui se ut ceteri hominum, non esse dicit, vel semideum se aliquem fingat, aut bestiam potiùs. Sed notandum est, aliorum contemptum multa mala inuoluere, & magnam animæ perniciem adferre. Nam ut mare, ut sese expurget, littora sordibus replet & agros quos alluit; ita superbus, quo dignitatem retineat, & ipse mundè & honestè viuat, omnes alios vitijs inquinat, & infames reddit: uti Phariseus hic, qui in humilem Publicanum omnes peccatorum suorum sordes reijcit & euomit, quò se sanctum & pium ostendat. Simil.

Quemadmodum etiam, aer vel exhalationes calidæ, quæ in terræ visceribus, velut in carcere, conclusæ sunt, exire & erumpere gestièntes, tandem post horrendas concussiones, terræ motus, agitationes, violenter viâ nactæ egrediuntur, terrâ dirumpunt, & hiatus vastissimos causantur, ut domos & moles amplissimas ad terrâ deijciant: sic etiam vanæ gloriæ appetit⁹ & sitis, animo arrogatis

inclusa; post varias agitationes & inquietudines, tandem erumpens, ingentem edit fragorem, plurimorum famam destruit ac plurimorum innocentissimorum vitam arrodit ac perdit. Testem hic habemus luculentum, Pharisaum nostrum, qui Publicanum infamat, & peccatorem esse credit, quæ tamen innoxium & iustum testatur Deus. Proximum contemnit suasque laudes deprædicat.

4. Reg. 5.

Ieiuno bis in sabbarho, decimas do. ò Virtutes malè collocatas, quæ in superbi anima sedem fixere, sunt scilicet seruæ illæ Naamanis leprosi, quæ semper ad libertatem aspirant, & sedem illam deserere gestiunt: sunt reginæ illæ catenis & compedibus constrictæ, quæ sub mensa Adonibezech micæ colligunt: sunt gemmæ & vniones annulo inclusi plumbeo, dixit olim iocans M. Collius, Galbæ gibboso insultans, ingenium illius male habitare: quod scitè de doctis & sapientibus, deformibus tamen & monstrosi dici potest: at multo veriùs ac meliùs de hominibus flagotiosis. Quàm male enim habitant virutes in superbis illis corporibus, & gibbosis, fucatis, & vitio repletis! quàm male habitant ieiunia, pænitentia, & aliæ virtutes in anima Pharisaï: cuius obsecro cæcitatem & dementiam notate; cogitat siquidem, ieiunijs se & decimarum solutione, peccata regere posse: multi quoque hodie sibi persuadent, quotidie sacrum audiendo, omnem se iustitiam complexisse, Deoque satisfecisse.

Iud. 17.

Sacerd is ille Ephrataus, Michas idolum quoddam domi habebat, cui victimas & libamina offerebat, quin etiã Leuitam promisso stipendio cõdixerat, qui hostias eidem contra Dei veri præscriptam mactaret, ille verò felicem se hoc nomine credebatur quòd Leuiticæ stirpis sacerdotem domi

DOMIN.

domi haberet, vnde bene mihi faciet diem. Aduertite, sub virtutis habitu celatum iri credel perire est, qui ob aliquam elemosinam que indubitatè se veniam impet

dixisse. Alia profectò r Prophetæ, cum de cantia periculo, co tua dirigebat, omne nihil vniquam fieri seruam; nullum qu mis id ipsum viribu nim profuerit cer cludere, vna paten Camque Dominus promulgaret non d per ceruces aut hui nes enim hominis teriores, diuinæ leg quo diuicijs arrog Publicani excutien rudiendæ examina re membrum destinau Publicanus autem famulare. Publican natorum aut mens quos S. Thomas, Lir gulum & portior launymus, publicu Regnumz, præ

& inquietudines,
t fragorem, pa-
linorum innocē-
rdit. Testem hic
n noſtum, qui Pu-
m eſſe credit, quē
tur Deus. Proxi-
depredicat.

u da. ō Virtutes
anima ſedem fixē-
banis leproſi, quē
ſedem illam de-
catenis & com-
ſa Adoniberechi
vntiones annulo-
ans M. Coſtus,
nium illius male
apientibus, di-
cipi poſſet: at mul-
cibus flagroſiſ-
tes in ſuperbis
is, & vitio reple-
a, paenitentia, ſi-
er: cuius obſec-
re, cogitat ſiquē
ſolutione, pecca-
thone ſibi perſu-
o, omnem ſe iuſti-
ſſe.
has idolum quē
& libamina o-
ſo ſtipendio cō-
Dei veri prae-
em ſe hoc nomi-
ſirpis ſacerdotem
domi

domi haberet; unde gaudens aiebat, *Nunc ſcio, quōd bene mihi faciet Deus, habenti Leuitici generis ſacerdotem.* Aduertire, quaſo, hominis cæcitatem, qui ſub virtutis habitu & colore omnem idololatriam celatum iri credebat. Quot, eheu, hodie ſimiles reperire eſt, qui ob vnius diei ieunium vel tenuem aliquam eleemoſynam, certō ſibi perſuadent, atque indubitatē credunt, omnium delictorum ſe veniam impetraſſe, & cum Deo in gratiam re- diſſe.

Alia proſectō ratione vitam inſtituebat Dauid *Psal. 118.* Propheta, cum de ſe liberē ſine vlllo ſaſtus aut iac- tantia periculo, confiteretur, *Ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui.* id eſt, nihil viuquam fieri mandaſti Domine quin exactē ſeruarem; nullum quoque peccatum fuit, quin ſum- mis idipſum viribus fugere contenderim. Quid e- nim profuerit ceteras vrbiſ portas diligenter oc- cludere, vna patente, per quam hoſtis ingrediatur. Cumque Dominus apud Matthæum legem ſuam promulgaret non dicebat, *Tollite iugum meum ſu-* *Math. 11.*
per ceruices aut humeros veſtros, ſed ſuper vos: om- nes enim hominis partes tam exteriores quā in- teriores, diuinæ legis iugo ſubdantur oportet. Sed equo diutiùs arrogans hic nos Phariſæus detinet, Publicani excutiendi iam tempus eſt; cuius cauſæ audiendæ examinandæque ſecundum concionis membrum deſtinaueramus.

Publicanus autem à longe ſtās, nolēbat oculos in ca- lum leuare. Publicani autem nomine nonnulli fœ- neratorem aut menſarium intelligunt; alij, inter quos S. Thomas, Liranus, Hugo Cardinalis, veſti- galium & portoriorum exactorem; alij deniq; , vt Euthymius, publicum peccatorem, hominem vitæ flagitiōſiſſimæ, præter fas & nefas lucra conſectā- tem.

tem. Qualis, qualis fuerit, hic in templum oraturus cum ascendisset, secretum aliquem recessum petijt; aded namque eum sui pudebat, vt oculos in celum attollere non presumens, in terram obtutus defigeret, & pectus tundens, magno poenitentiae signo, diceret, *Deus esto mihi propitius peccatori.*

Quatuor
conditio-
nes lauda-
biles in o-
ratione pu-
blicani.

Quatuor in poenitente hoc conditiones reperio easque laudabiles; prima est, timor quidam, eo quod à longè stet ob delictorum suorum metuens multitudine, *et à multitudine scientia timor Domini.* Secunda est, pudor, oculos quippe in celum attollere non audebat ex consilio Dauidis, qui ait, *Conueriatur & erubeat valde velociter.* Tercia, pectoris percussio, nam cor contritum & humilitatum Deus non despicies. Quarta, quod clamet, *Deus propitius esto mihi peccatori,* non regit nec abscondit peccata, sed ingenuè ac liberè confitetur, vt se fecisse testatur Psalmista, *Confitebor aduersum me iniquitatem meam Domino & tur- nisti iniquitatem peccati mei.* At imprimis pudor laudabilis est: nihil siquidem Deo gratius & incundius quam ob peccatum conceptus pudor & confusio. Achab rex cum peccati sui foeditate magnitudinemque agnouisset, tantum eiusdem pudore concepit; vt demisso deinde ambulauerit capite, nec oculos in celum attollere ausus fuerit. Ipse etiam Manasses rex pudore ob delicta suffusus dicebat, *Non sum dignus intrare altitudinem caliprae multitudinis iniquitatum mearum.*

2. Reg. 2.

Afsael cum Abnerem Saulis ducem persequeretur, ait illi Abner, *Recede, & noli me sequi, ne compellar confodere te in terram, & leuare non poteris faciem meam ad Iobab fratrem tuum.* Quid? si hic videre metuebat virum, cuius fratrem occidisset quem bello persequeretur; quomodo oculos ille in

in celum sustollere
cuius filium totum

Sponsus dilectam
cundiam illius & ei-
eide innatus erat.

Color autem ille ru-
milionis argum-
testimonium: cum
nismalorum gra-
luit, animam, qua
ta, coram Deo se
confusam ostender-
que peccatis onust-

Esdras sacerdos, is-
initio regni Cyri-
ac ludæorum res in-
cum Deo loquens

moriā reuocans
confundor, & ere-

quoniam iniqui-
sapit nostrum;

Esane si iustus ali-
one ita confunditur

est infelix & impu-
proponis. Discas hi-

icum illud improp-
tibi, noluisse erube-

quoniam, Tota die ve-
cessito faciem meam

Porro tantus Pub-
cibus, Deo vt appre-

et humilitas vt pe-
orbe prudentior ar-

plumacat, meritis
& merito quidem;

in cælum sustollet, patrem æternum intueitur, cuius filium toties cruci affixit?

Sponsus dilectæ suæ præconia decantans, verecundiam illius & ruborem imprimis celebrat, qui eidem innatus erat. *sicut fragmen mali puni. i. g. n. i. h. d.* Cant. 4. Color autem ille rubicundus genarum pudoris & submissionis argumentum est, & euidentis humilitatis testimonium: cum verò genas illius instar fragminis malorum granatorum rubere ait, denotare voluit, animam, quāvis sancta sit & virtutibus ornata, coram Deo se tamen humilem, verecundam & confusam ostendere debere; ac multo magis illam, quæ peccatis onusta sit.

Esdras sacerdos, is inquam qui cū Zorobabole sub initio regni Cyri à Babylonica captiuitate redijt, 1. B. dr. 9. ac Iudæorum res in pristinam dignitatem restituit, cum Deo loquens, populi quæ sui peccata in memoriam reuocans, lacrymans dicebat, *Deus meus confundor, & erubescio leuare faciem meam ad te, quoniam iniquitates nostre supergressæ sunt caput nostrum; & creuerunt vsque ad cælum.* Et sanè si iustus alienorum peccatorum recordatione ita confunditur, quomodo te erubescere par est: infelix & impudens peccator, cū propria tibi proponis. Discas hoc à Publicano, ne tibi propheticum illud impropereetur, *Frōs meretricis facta est Ierem. 3. tibi, noluisse erubescere.* discas etiam à Psalmista: qui ait, *Tota die verecundia mea contra me est, & Psal. 13. confusio faciei meæ cooperuit me.*

Porrò tantus Publicani nostri pudor est, & verecundia, Deo ut appropinquare vix audeat; tãta quoque humilitas, ut peccatorē sese nūcupet: modestior & prudentior arrogante illo pharisæo, qui seipsum iactat, meritis quæ proprijs innititur. Rident, & merito quidem, Epicurum veteres, quod seipso

sapient-

fapientem diceret, ac suffragium in sui ipsius commendationem ferret; septem porrò Græciæ sapientes deprædicantur, quod non seipsi, sed ceteri eos vt sapientissimos suspicerent & deprædicarent. Sponsa illa mystica, ciuilis vt quæ maximè & edocta, cum sciret proprio laudem sordere in ore, horto se occluso & fonti signato comparat, *Hortus conclusus soror mea, sponsa, hortus conclusus, fons signatus.* Innuere vult, omnia apud se occlusa esse, diuitias se suas non prodere nec temerè in apertum, virtutes proprias dilaudando, proferre. Idem omnino facit & Publicanus, qui occludens animum & thesauros abscondens, non nisi peccata, vitia, & nauos animi profert.

Et profectò melior haberi ratio nequit vt preces Deus exaudiat, quam si supplex à delictorum suorum enumeratione ducat initium. Hanc quippe rationem adhibuit & ardens illa sponsa, quæ in ipso Canticorum exordio de se ipsa confitetur, *Nigra sum, sed formosa filia Ierusalem.* priùs ecce se nigram dicit, quàm pulchritudinem celebret. Idem omnino faciat & anima, quam sponsa hæc denotat, apertè in quam antè peccatorum fuliginem confitentur, quàm merita decantet ac propalet. Quin & Psalmographus hanc formulam præscribit, dum in psalmis ait, *Reuela Domino viam tuam:* quæ verba doctissimus exponens Ambrosius in hunc modum commentatur, *Bene ait, Reuela, hoc est aperire conscientiam tuam, ne eam seculi istius grauet umbra vel carnis.* Vterque porrò dicere vult, Deo omnes conscientie angulos patefaciendos, atque omnia illi peccata reuelanda, adèd vt ne vnum sub carnis aut mundi umbra deliteat. Ita Publicanus noster se in apertum prodit & clara voce proclamatur, *Deus propitius mihi esto peccatori.*

© hu-

Cont. 4.

Psalm. 39.

O humilitatem
nutes, hic enumerat
millimum agere, il
ctus & iustificati
vis est o humilita
incarnationis &
gori, ad hoc, inq
mā suscepit, ad h
iam despectus app
bria, illius sonum pr
vt superbum non
Deus.

Quicumque ver
inueniet profectò,
predicari, hæc si qu
fundamentum, ra
corix, scalam cæl
tum spiritualium
tem, meritum
monium, veritatis
tem. Notandum v
buit Climacus, si
nes fecit, sic hūm
virescit.

Quin & illud h
nos illam amplecti
tissim maiorib. cu
ad honore recedim
hæc hoc est quod o
cum paruulus esses in
fatum est id est, Err
adolecentulus, & gerer
is, ad quantum te i
nallo, an non enim

O humilitatem deprædicandam! Phariseus virtutes, hic enumerat peccata. ille superbum, hic humillimum agit; ille reprobatus & reiectus, hic electus & iustificatus. Quanta porro tuum robur & vis est ô humilitas! cui in primis omnia Dominicæ incarnationis & Passionis mytheria adscribit Gregorius, *ad hoc, inquit, Dei filius infirmitatis nostræ forma suscepit; ad hoc inuisibilis, non solû visibilis, sed etiam despectus apparuit; ad hoc contumeliarum ludibria, illusionum probra, passionum tormenta sustinuit, ut superbum non esse hominem doceret humilis Deus.*

Quicumque verò Patres diligenter euoluerit, Omnes Patres humilitatem laudant; inueniet profectò, virtutem hanc ab omnibus de- prædicari, hanc siquidem virtutum omnium fundamentum, radicem & principium veræ sapientie, scalam cæli, caritatis & aliorum charismatum spiritualium custodem, tentationum vastitatem, meritorum nutricem, felicitatis nostræ vadium, veritatis hostem, & sanctitatis protectricem. Notandum verò est, quod eidem elogium tribuit Climacus, *Si superbia, inquit, ex angelis demones fecit, sic humilitas ex demonibus Angelos efficere potest.*

Quin & illud humilitati proprium, quod quod nos illam amplectimur arctius, nos quoque illa vicissim maioribus cumulet honoribus: quoq; longius ab honore recedimus, quo ille nobis fiat vicinior. *I. Reg. 15.* Atq; hoc est quod olim Sauli Regi ait Samuel, *Nône, cum paruulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es?* id est, Erras, erras Saul cum superbire & insolentius gerere studes; quin potiùs recordaris, ad quantum te olim honorem euexerit submissio, an non enim, cum oculis tuis paruus fo-

res & humilis, omnium tribuum princeps & caput factus es: at si eleuare te coneris, propediem profectò videbis, omnium te minimum esse & infimum.

Deus semper paruos dilexit.

Quod vt euidentius Deus ostenderet, videbiri illum ià inde à mundi exordio, paruus & humilibus delectatum. Adam duorum tantum erat liberorum pater, Caini & Abelis; primogenito reiecto iunior dilexit. Duorum etiam Abraham, Ismaëlis & Isaac; sed illum repudiavit, hunc sibi selegit, ac de hoc ait scriptura, non de Ismaële, *In Isaac vocabitur tibi semen, quia hunc elegit Dominus.* Ipse quoque Isaac non nisi duos filios habuit, Esau & Iacob, at maior natu reprobatus, & natu minor prædestinatus, iuxta scripturæ elogium, *Iacob dilexi Esau autem odio habui.* Multorum filiorum pater fuit Iacob, at natu minimos, Iosephum & Beniaminum in delicijs habuit & præ ceteris dilexit. Atque ex his omnibus colligi potest, humiles, quorum figura sunt minores, à patre illo æterno diligere, superbos vero reijci & repudiari; quod & in cantico suo testatur Deipara: *Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles.*

L^{re}. I.

1. Reg. 16.

Cum olim secundum Regem in Israel cōstituere Deus veller, Samuelem prophetam ad Isaac domū misit, vt vnus è filiis illius in regem vgeret. propheta cum in Eliab oculos coniecisset, vt qui procerus esset corpore, & forma digna imperio, & primogenitus, statim hunc à Deo regno destinatum credebat & in regem vnguendum. Sed Deus aliter disponens, paruulum Dauid sibi delegit, de quo pater ait, *Adhuc reliquus est paruulus & nascitur oues.* Ecce, vt è septem fratribus natu minimum in regem delegerit, è quo manifeste colligere est, humiles ad gloriæ diademata & cælestis beatitudinis regnum

regnum destinari. Inuicem excitans, vt
ni sicut paruuli, non
Innuere volens, C
superbis rancorem
tho aperte legi
nre ad me, talis
que solos humiles
hinc Psalmista, H
Ipsa quoque han
dignitatis, vt cum
gultum reperiri, q
ratione doceret, h
qui eandem & verbis
ma quam prælegit
ne, quæ a mita sum
sponens Gregoriu
rare miracula, m
nes fugare, et me
erigere, maria p
sed solam discere h
gina est & vitiou
Ferunt omnes C
nobilitatem vindica
corredisse, adeo vt
dere eiuem possent
cibus dicere licet,
recontendere, ac te
humilitas spectet, &
et, omnes suam esse
cant, adeo scilicet
Hinc olim ple verit
seu beatitudo vniuer
eum ad nos illum ha
ciat, hodie munda

um princeps &
toneris, propedi-
e minimum esse:

nderet, videbitur

reus & humilibus

erat liberorum

ore reiecto iunto

brahim, ismael

hunc sibi selegit

maele, In Isaac no-

git Dominus. Ipsi

habuit, Esau & Ia-

natu minor præ-

mium, Isaac dixi

illorum pater fu-

dam & Beniami-

neris dilexit. At

humiles, quo-

re illo æterno di-

diari; quod &

pepsit p. t. m. t.

in israel cõstue-

ram ad isa. & dom-

gem vegeret. per-

cedet, vt qui p. t.

na imperio, & p.

regno destinat-

m. Sed Deus alie-

bi delegit, deo-

ut us & asen

u m. m. m. m.

colligere est, &

leis beatitudi-

regna

regnum destinari. Hinc Dominus omnes ad humi-
litem excitans, paruulos fieri vult, *Nisi efficiaturis* *Matth. 18.*
ni sicut paruuli, non intrabitis in regnum calorum.
Innuere volens, solis humilibus cælum, & solis
superbis tartarum reservari: nam in eodem Mat-
thæo apertè legimus, alio loco, *Sinite paruulos ve-* *Matth. 19.*
nire ad me, talium est enim regnum calorum. Deni-
que solos humiles respicit, solos humiles fouet:
hinc Psalmista, *Humili respicit in cælo & in terra.* *Psal. 137.*

Ipsa quoq; humilitas tam sublimis est, ac tanta
dignitatis, vt cùm Deus videret, nullâ in orbe ma-
gistrum reperiri, qui eamde pro dignitate ac debita
ratione edoceret, filiũ vnigenitũ in terra destinari
qui eamde & verbis & re ipsa edoceret: qui in pri-
ma quam prælegit lectione de seipso ait, *Discite à* *Matth. 23.*
me, quia mitis sum & humilis corde. Quem locum
exponens Gregorius ait, Non ait, Discite à me pa-
trare miracula, mortuos ad vitam reuocare, dæmo-
nes fugare, elementa concutere, influxus cælestes
dirigere, maria pacare, & nouos mundos condere,
sed solam discite humilitatem, quæ virtutum re-
gina est & vitiorum terror.

Ferunt omnes Graciæ vrbes Homerum mortuũ
sibi ciuem vindicasse, & de illo non parum inter se
contēdisse, adeo vt beatæ sese crederent, si hunc ha-
bere ciuem possent: idem de omnibus quoque vir-
tutibus dicere licet, nimirum oēs quodāmodo inter
se contendere, ac scire velle, ad quàm potissimum
humilitas spectet; & cui verè debeat vt ciuis ascri-
bi, omnes suam esse dicunt, omnes eam sibi vindi-
cant, adeo scilicet ipsa excellens est & eminens.
Hinc olim ipse veritatis doctor Christus humilita-
tem iustitiæ vniuersalis nomine appellauit: cùm
enim iohānes illum baptizare præ humilitate detre-
ctaret, hoc se munere penitus indignum censens,
ait

Matth. 5.

ait ei Dominus, *sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam*; quod explicans Glossa ait, *Id est humilitatem*. Ob hanc solam virtutem Publicanus noster se hodie laudem meretur, ut vice versa Phariseus ob superbiam & arrogantiam, infamiam hic non nisi de virtutibus, ille humilis de solis agit peccatis, *Deus esto mihi propitius peccatorum*.

S. Bonavent.
in vita.

S. Francisci
humilitas.

Est nempe arrogantium proprium, sua deprædicare, ac velut tuba proclamare merita, humilium verò de suis loqui peccatis. quod S. Francisci exemplo fiet manifestum. Cùm Rufinus, vnus primis illius socijs, scire vellet, quanta Sanctissimipatris foret humilitas, ab eo petijt, Quid de te censes pater? quote ducis loco? quem te esse putas? cùm mox Franciscus Maximum inter mortales peccatorem, & quo nemo minùs Deo gratus. Qui hoc fieri potest, ait Rufinus, & hoc quomodo verè potes dicere? neque enim & fur, homicida, adulter, & alij plures, sed ab omni crimine liber. tum Franciscus, si alijs illam dedisset gratiam Deus, qualem mihi; maiora hand dubiè præstitissent: si mihi verò Deus gratiã subtraxisset, ceteris deterior existissem, & in maiora etiam peccata prolapsus essem.

Cant. I.

Iusti præ humilitate non vident, quæ in animo suo delitescunt. Idcirco in Canticis ait spõsa, *Nolite me considerare quòd fusca sim; quia decolorauit me sol*. nam quem admodum qui solis radijs circumfunditur, domum aliquã intrãdo, videre nequit, quæ videri sunt, ita quoq; qui in sublimem solis diuini contemplationem abreptus est, cum suis ipsius cognitione ingreditur, nihil omnino suorum meritorum videt, mera nox oculos illius aberrat & tenebræ dèssimæ. Hanc se habere virtutem profitebatur David cùm de se sine vlllo fastu diceret, *Domine non est exaltatus*.

2. ad. 130.

DOMIN. X.

tatum cor meum, h
ambu aut in manu
Non sufficit dixit
se factu & iactantia
quam aut animi
ita quoque non lu
velles gerere hui
simplicia profer
spiret, unde Dom
corde duxit in iust
humili corde; ac h
miles esse, & in con
mulier inlituere,
sed imprimis cont
tem preferant, & er
suat, Cor contritu
res; perinde ac si d
verba faciunt hum
miliatum, quòd n
perfecto ita seres
dere est; superbus
humilis Publican
pendit hic iustitia
Perunt fontem
quam primum em
antur; huius nat
tem, per quam ad
succensus ad a
monstrat qui ven
gratiam recipit ac
tate non solo fac
viam dat præt
virescebat C
gratiam; si, duc
quodam ducere
Dm. tom. 2.

tatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, neque
ambulaui in magnis, neque in mirabilibus super me.
Non sufficit dixisse, pedes & oculos ab omni fuisse
factu & iactantia alienos, sed ne cor quidem vni-
quam aut animum aliqua fuisse vanitate inflatum:
ita quoque non sufficit, oculos in terram deicere,
velles gerere humiles, gressum moderari, verba
simplicia proferre; si cor in primis humilitate non
spiret, vnde Dominus cum humilitatem doceret, à
Matth. 12.
corde duxit initium, *Discite a me, quia mitis sum &*
humilis corde; ac si dixisset, nolo solo vos habitu hu-
miles esse, & in conuersatione modestos, vitam hu-
militer instituere, & morum simplicitate præferre,
sed imprimis contendo, vt cor & animus humilita-
tem præferant. & eundem scopum feriens Psalmi.
sta ait, *Cor contritum & humiliatum Deus non despi-*
ciat; perinde ac si dixisset, non vestis, non gestus, nõ
verba faciunt humilem, sed cor contritum & hu-
miliatum, quod numquam te scio despecturum. Et
profecto ita se res habet, quam ad oculum hic vi-
dere est; superbus namque Phariseus reijcitur, &
humilis Publicanus assumitur ac iustificatur. De-
scendit hic iustificatus ab illo.

Psalm. 50. 1

Fons admi-
rabilis.

Perunt fontem esse, cui facies accensæ iniectæ
quamprimum emoriantur, extinctæ verò accen-
dantur; huius naturæ esse censeo Deum & oratio-
nem, per quam ad ipsum acceditur, qui enim super-
bia luccensus ad alterutrum accesserit, quamprimū
moritur; at qui verè fuerit humilis & mortificatus
gratiam recipit ac vitam, & prædestinatus est, nam,
14c. 4.
teste apostolo Iacobo, *Deus superbarum, humi-*
lium autem dat gratiam.

Chabrias

Dicere solebat Chabrias Atheniensium dux, a-
gmen ceruorum, duce leone fortius esse ac validius, pophthe-
quam leonū duce ceruo, Vt moraliter hoc exponā, gma.

Dom. tom. 2.

ZZ

-dico

ilitas vti dux præ
ntia, quam virtu
is. Periculum faci
utum exercitū ex
ho, acrimonia, non
natrix est super
agna infamia affe
Publicanum, qui
cens, *Deus esto mihi*
humilitas, atque
har, & iustificati

cationis est, & præ
ria vero renoban
omnis oratio ex
exalt, dicitur
olla. Tamen non por
rogantium præ
, & ad iracundia
tem exornabo.

tempore nauim
et: as: iudei exor
pederet, & sceler
ibus in celos sub
dicere coepit. *Tu*
re sentiant. Sign
tum, & maxime
reges sunt ac
care, & eius
d: Euzeliu
omnis qui se
valut exaltat
ace huc dilige
rei nummi. q
reconduntur

que verò eleuantur, extruduntur & per vulgus sparguntur, ita quoque illos, qui vana sese gloria effecerunt, & ceteros præfactu & arrogantia aspernantur, reijci à Deo ac reprobari, at qui descendunt, seseque humiliant in celum assumi, in quo thesauri & reconditoria gloriæ sunt. Discite ab hac parabola Christiani, superbiam & insolentiam apud Deum & homines execrabilem esse, *Odibz Deo & E: clef. 102* *hominibus superbia, ait Sapiēs: ac solas humiliū præces promereri vt exaudiantur: testatur hoc pulchra illa Iudith dicēs, Mansuetorem & humilium semper Iudith. 9.* *tibi placuit deprecatio.* quod facto ipso Publicanus noster hodie declarauit.

Tu autem summe Deus, qui humiles in primis diligis, & superbos detestaris, qui illos amplecteris, hos verò persequeris, hanc obsecro virtutem, peccatoribus nostris insculpe, illiusque aduersariā procul ab animo elimina. Tu scilicet es, qui superbum Luciferum cælo exegisti, insolentē Adamū paradiso pepulisti, arrogatē Nabuchodonosorē regno & diademate priuasti, fastuosum Phariseū nō exaudisti, & omnes deniq; illos dignis supplicijs castigasti, qui naturæ limites egredi, ac vanitatum desertum secesserunt Tu quoq; summe Deus humilē Abrahamū exaltasti, simplicē Iacob dilexisti, paruulum Dauid ad regnum euexisti, & sese dimittentem Publicanum iustificasti, & semper omnium præces & vota exaudisti, qui in corde humiliaro & animo submisso te inuocarunt. O virtutem votis omnibus expetendam, & superbiam diris deuouendā, & velis remiscē; fugiendā Illa scil. in posterum animo nostro dominetur, in actionibus nostris, verbis ac gestibus refulgeat, solā humilitatē spiremus; nihil oēs actiones nostræ præferant, nihil animo aliud gestemus inclusum. Ipsa siquidem virtutum

directrix est ac caput, bonorum operum gubernatrix, meritorum custos, cœlorum clauigera, ipsa est quæ luculentum hodierna die Publicano affert triumphum, & extremam Phariseo infamiam, & eadem simul opera nos omnes edocet, ipsa denique virtus, à qua omnis nostra dependet beatitudo, à quam SS. nos deducat Trinitas Pater & Filius & Spiritus sanctus.

DOMINICA VNDECIMA.

POST PENTECOSTEN.

Adducunt ei sordum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum. Matth. 7.

FIGURA.

2. Reg. 11.

Ps. 57.

Symon ille Dei amicus David cum quodā die vicini sui uxore è solario sese lauante cōspexisset, in plurima deinde peccata letifera incidēdi hinc occasione haustu indignat⁹ itaq; De⁹, surdum & mutum in animo ad dies aliquot reddidit. testatur ille siquidē de se, *ego sicut surdus nō audiebam, & sicut mutus nō aperiens os suum.* In eamdē omnino calamitatē plurimi hodie delabuntur peccatores, qui ob infinita, quibus Deū offendere peccata, auditum & linguæ vsum Deus aufert. Ad viuum hodierno hoc in Euāgelio expressum legimus, in quo surdus quidam qui simul & mutus, Iesu Christo, ad sanitatem recuperandam offertur. In quo magnū profectō ipse miraculum patrauit: quod vt prodigitate exponamus, Spiritus sancti opem intercessionē Deiparæ, imploremus, atq; idcirco salutationem illi Angelicam offeramus, dicentes:

A VE MARIA.

Præ-

Præterquam quod
des, omnium recte
libilis & indubit
tus, maioris certitud
minimū & maxim
lidius, quā gemi
quicumque magna
spectam habere vo
eiz donum contem
lumnis innixam vol
mum, ad sic aut ex
ponat magnum illud
ptem sigillis munitu
scriptum.

Primum fidei nostr
res sunt, oracula, ac
aliorum Sāctorum v
culus est, quem Pr
aut ipsi hominibus
qui prima veritas, p
Actis scribuntur, H
perhibent, & multo
habemus firmiorem
sacris attendentes. H
propheta scripturam
non enim voluit ate bu
tu, sed Sp. Sācto in
venit. Cum igitur D
genit, iuxta illud M
Cōfirmus quia dñs ed
sua complectitur, est
eterna & allibilis ita
hec oratio, cum diu
minibus annuntiand

operum gubernat
clauigera ipsa
publicano afferunt
o infamiam, & a
cer, ipsa denique
dec beatitudo, d
Pater & Filius

ICA

MA.

STEN.

deprecabantur
th. 7.

A.
qui d. cum quod d.
e. lauantē cōspici
ara. iuxta incu
e. itaq; De. fur
aliquot reddidit
t. in d. nō audite
m. In eam d. om
abuntur peccat
offendit. peccat
fert. Ad viuum
m legimus, in
esu Christi
or. In quo mag
t. quod ut pro
ti opem interce
deico salutatio
centes:

Præterquam quod Christiana & Catholica fi-
des, omnium rectè sententiū in Artio, certa, infal-
libilis & indubitabilis sit, & ita quoq; fundamē-
tis, maioris certitudinis ergo innixa est, quorū vel
minimum & maximè imbecillum fortius est ac va-
lidius, quàm gemini orbis arces & poli. Adeo ut
quicumque magnam illam fidei maiestatem per-
spectam habere voluerit, egregiam illam Sapien-
tiæ donum contempletur, quam septem Deus co-
lumnis innixam voluit, *Sapientia edificauit sibi do-*
num, edificauit columnas septem. aut potius sibi pro-
ponat magnum illud Apocalypseos volumen, se-
ptem sigillis munitum atque intus ac foris con-
scriptum.

Fides septē
innixa fun-
damentis.

Prou. 9.

Apoc. 5.

Primum fidei nostræ fundamentum, prædictio-
nes sunt, oracula, atq; alia tum Prophetarum tum
liorum Sāctorum vaticinia: nullus quidē fidei ar-
culus est, quem Prophetæ non prædixerint, nihil
ut ipsi hominibus annuntiarunt, quod non à Deo,
qui prima veritas, prius acceperint, iuxta ea quæ in
Actis scribuntur, *Huius omnes Prophetæ testimonium*
verberant, & multo et à clariùs in Epistolis D. Petri
habemus firmiorem propheticum sermonem, cui bene-
acitis attendentes. Hoc ipsum intelligētes quod omnis
prophetia scripturarū propria interpretatione non sit.
Nō enim volūtate humana allata est aliquādo prophe-
cia, sed Sp. Sancto inspirati locuti sunt Sancti Dei ho-
mines. Cum igitur Deus solus futura norit contin-
gentia, iuxta illud Isaïæ, *Annūtiat quæ vētura sunt,*
& sciētur quia dī edīs. Sequitur, cūcta quæ fides no-
stra complectitur, esse verissima, cū voluntas illa
diuina infallibilis ita Prophetis inspirarit; atque
hæc oracula, cū diuinitus inspirati essent, ita ho-
minibus annuntiando prædixerunt.

Primum fi-
dei funda-
mentum.

Act. 10.

2. Pet. 1.

Isai. 46.

2. Fidei fundamētū.

Alterum fidei fundamētum, est ipse S. Scripturæ cōsensus & apta inter se mutuo Sarmonia. Oēs siquidē scriptores Catholici, & imprimis, qui utrūque testamentū concinnarūt, quāuis diuersis vixerint tēporibus & locis, cū tā apte & congruēter in multis propositionibus communē naturæ captū & ordinē excedētibz inter se consenserēt; affirmari profecto potest, mētē eorū diuinitus fuisse illustratā, & volūtātē à prima illa causa quæ Deus est permotā, vt huiusmodi in reb. cōuenirēt, & illas præter communē hominū opinionē velut certissimas assererēt; atq; ita demonstrārī doctrinā illorum esse verissimā. Nā vt Albumasar ait quodā in loco, *Lex Christianorum vniuersales affirmat & faciles ad imaginandum, & humanā notitiā transgredientes*. Adhibet hoc argumentū Augustinus libr. 18. de ciuitate Dei, quo ceteras hereses refellat ac cōfigat, in quarū auctoribus propagatoribzq; mera discordia ac perpetua dissensio quoad opiniones recēter inductas,

Lib. 1. Comment. differ. 4.

3. Fidei fundamētū.

Tertia fidei basis, est ipsa scriptorū Catholicorū & auctorū sanctitas atq; honesta vitæ ratio, ac maturum & diligens eorum quæ litteris mandarunt, examen. Qualis enim, obsecro, fuit Moses, Pētarchi auctor? cuius elogium dum textit Ecclesiasticus, ait, *Dilectus Deo, & hominibus Moses*? quales fuēre Samuel, Ieremias, viri ad miraculum vsque sancti, vt qui in vtero matris fuerint sanctificati? Quales deinde Isaias, Zacharias, Ionas, Tobias, Iob, Daniel, Apostoli, hominum reges, & homines regum? quis dicere audeat vana illos inductos gloria & ambitione sua conscripsisse, cū omnes ad vnum protestentur, *Eccle. nos reliquimus omnia?* quis illos falsitatis aut medacij arguat? cum & ipsi impostoribus omnia obturent, eosq; conuincant, & aperte dicant, *Perdes omnes qui loquuntur mendacium*, Adhæc

Eccle. 46.

Matth. 19.

Gal. 5.

Adhæc quam diligenter excussa & examinata à Spiritu sancto in eam quam admiserunt a-

Quartum propu-
des Christiana con-
da proponit, tum v-
rationi consentiat
qualia sunt, bonum
tem amplecti, vit-
committere, quod

toto animo & mente
venos ipsos. Deniqu-
at, de qua hocce Psal-
mum, *Lex Domini*

Nihil siquidem virt-
oni & æquitati con-
quam tenemus ali-
tem, vt nos iustos
vt beatitudinis nos-

Quintum fidei
constantia & forti-
ocriter quippe fi-
tyrum testimoniū
modo ac scriptis,

ne vitæ quæ amissi-
ua, & heroica &
tut. Cū verò

non hominū
mū; numquam
athletæ inuicti, te-
restis & unitis illis
iustitiam testibus,

bus. Hæc etiam con-
vniuersæ, Iesus mult-

Adhæc quam diligenter scriptura sancta à Patri-
bus excussa & examinata fuit, quam profectò, nisi
à Spiritu sancto dictatam fuisse cognouissent, nun-
quam admisissent aut recepissent.

4. Funda-

Quartum propugnaculum est hoc, Quidquid fi-
des Christiana continet, tum quoad ea quæ creden-
da proponit, tum verò quoad ea quæ fieri præcipit,
rationi consentaneum, honestum, & congruū est:
qualia sunt, bonum facere, & malum fugere, virtu-
tem amplecti, vitium detestari, nihil in alium
committere, quod nolumus in nos commissum, ex
toto animo & mente Deum diligere, & proximum
ut nos ipsos. Denique lex est, cui nihil obijci que-
at; de qua hocce Psalmographi habemus testimo-
nium, *Lex Domini immaculata conuertens animas.* Psal. 18.
Nihil siquidem virtute honestius nihil iustitiâ rati-
oni & æquitati conuenientius? Lex autem & fides,
quam tenemus aliud non præcipiunt quàm virtu-
tem, ut nos iustos & sanctos efficiat; & iustitiam,
ut beatitudinis nos capaces reddat.

5 Fidei fun-
damentū.

Quintum fidei fulcrum est inuicta martyrum
constantia & fortitudo insuperabilis. Non medi-
ocriter quippe fides nostra stabilitur tot mar-
tyrum testimonio, qui eandem non verbis
modo ac scriptis, sed proprii sanguinis effusio-
ne vitæque amissione, mirabili quadam toleran-
tia, & heroica & infracta constantia, confirma-
runt. Cùm verò iuxta Hieronymum, martyri-
um non hominem sapiat, sed quid hominem ma-
ius sit; numquam profectò generosi illi pugiles &
athletæ inuicti, tot tormenta perferre potuissent,
nisi diuinitis illis auxilium datum esset, velut rei
iustissimæ testibus, & fidei verissimæ propugnatori-
bus. Hoc etiam confirmare potest ingens martyrum
vtriusq; sexus multitudo, ut S. Hieronymus dicere

mi decurire pe-
ris quo nō quinqs
et milia. His adde
tim & illutrium
Paulus, Dionysio
s.

idem robur & no-
quippe insultus &
in ab inideliibus &
sio. Traiano, An-
tro, Diocletiano
vero vel maxime
ragio, Manete. Eu-
ioanne Hus, Lu-
Oeciam padus.
omnus intracu-
put extulit, qua-
argumentum, qu-
tise, ac solius Be-
hel vsus est ad
ex hom nibus
seruero ex Deo

nostr frumam
ra. Miracula sic
mento in fidei
uidens & lucu-
eatis symboli
christus in Euag-
no factis, testimo-
um discipulor-
e volens ait, Ego
vidistis; car-
nem hinc accep-
a Christi esse
fidei

fidem nostram confirmandam quā maximē suf-
ficientia: primò propter eorum speciem, quòd
omnem potestatem virtutis creatæ excederent, ac
proinde non nisi à potentia quadam purē diuina
fieri potuisse, quod etiam confirmauit cæcus ille
in Euangelio, cui Dominus oculorum vsū resti-
tuit dicens, *a seculo non est auditum, quòd quis ape-* Ioan. 9.
ruerit oculos cæci nati; N si esset hic à Deo, non pote-
rat facere quidquam. Secundò propter modū quo
facta sunt. nam propria eadem virtute præstabat,
non verò superiorē aliquā potentiam in auxilium
inuoando, vt fecere olim Moyses, Elias, Eliseus, &
alii. Miracula igitur doctrinam, illius satis adstru- Mar. I.
ebant. quod admirantes Iudæi dicebant, *Quenam*
doctrina hac noua? quia in potestate spiritibus immun-
du imperat, & obediunt ei? Et in hodierno Euange-
lio videntes surdum & mutum & aurium & lin-
guæ vsu donari, præ stupore & admiratione cla-
mant, *Benè omnia fecit, & surdos fecit audire &*
mutos loqui: Historiam refert Marcus, quam vt ve-
stro cum fructu exponam, primo loco de surdo &
muto loquar, ac deinde quas in eius sanitate danda
saluator adhibuerit ceremonias recensēbo ac pre-
cipuas miraculi circumstantias aperiam.

Principio igitur, antequam in altum proueha-
mur, obiter ac velut per trāsennam dicam, Domi-
num, cū in mundum venisset, vt aliquod di-
uinitatis suæ specimen ederet, ac verum se & per-
fectum omnis naturæ reparatorem ostenderet,
mirabilia interdum & inusitata sanitarum gene-
ra, ab humana potentia & cōmuni operandi mo-
do discrepantia, edidisse, vt ita ad oculum patef-
ceret diuina potentia, quā in se ob vnionem hy-
postaticam habebat. Quod igitur hodie opus Eu-
angelista describit, inter cetera dignum est vt ho-
mines admirentur. ZZ 5 Chri-

Christus igitur, cum in Decapoleos regionem (hoc nomine appellatam, quod decem, teste Hieronymo, complecteretur vrbes) venisset, regionis incolæ obtulerunt ei surdum simul & mutum, vt à duobus his eum liberaret morbis. hoc verò vt faceret vota præcesque incolarum eum adurgébant, illius nempe condolebant miseriam, & ad summum illum & peritissimum accedentes medicum; enixissimè deprecabantur, vt vel manu eum tangeret, sperantes certissimè hoc illum tactu sanitati restitutum iri. *Adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, vt imponat illi manum.* Credit Theophylactus hunc non fuisse surdum & mutum à natiuitate & matris utero, nec casu aliquo inusitato auditum & loquelam amisisse, sed diaboli nequitia in hosce morbos incidisse. Eiusdem opinionis quoque est Euthymius, & credit hunc dæmoniaco fuisse. Sed vtriusque opinio non vsque adeò placeat, utpote tenui innixa fundamento. Si enim hoc verum esset, hoc Euangelista silentio non præterisset, cum ad miraculi splendorem non parum conducatur.

Beda & Eusebius Emisenus eorumdem, proximè vestigia insistentes, & dæmoniacum hunc accuratiùs examinâtes, ac videntes eum surdum simul & mutum esse, aiunt diabolum hos vt plurimum effectus in anima producere; aures namque inuadit, ne quis verbum Dei percipiat. quod concionatores proponunt: deinde & linguam, ne peccata confiteatur, aut diuinas laudes deprædicet. quidquid demum sit, ait non esse eandem historiam quam Matthæi cap. 9. Lucæ cap. 11. legere est: illis enim locis mutus, vt dæmoniacus describitur, hic verò solummodò dicitur, mutum & surdum ad Christum adductum fuisse. *Ad-*

Adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, vt imponat illi manum. Credit Theophylactus hunc non fuisse surdum & mutum à natiuitate & matris utero, nec casu aliquo inusitato auditum & loquelam amisisse, sed diaboli nequitia in hosce morbos incidisse. Eiusdem opinionis quoque est Euthymius, & credit hunc dæmoniaco fuisse. Sed vtriusque opinio non vsque adeò placeat, utpote tenui innixa fundamento. Si enim hoc verum esset, hoc Euangelista silentio non præterisset, cum ad miraculi splendorem non parum conducatur.

Non minorem triarcha Abrahamæ affectum: audito euertere, communi supplicium factus a impio & absit a te qui iudicas omnes cum hoc: sciebat impune habituros, vt & impij in damnatoriæ fulmine amor eiusque meritis eos conseruaret. Quam regia conueni se criminibus: vadem p

Adducunt ei surdum & mutum. In quo insignem erga proximum charitatem & benignitatem noto, simul & dilectionis affectum, quo de alterius bono solliciti sumus ac salute quod magnis per vniuersam scripturam encomijs celebratum video, cuiusque sanctos omnes ad stuporem usque studiosos fuisse comperio: & imprimis Mosem, quem licet Basilius laudet, quod quadraginta annorum spatio foci sui Iethro gregem pauerit, priusquam in Aegyptum populi regimen suscepturus descenderet; maiori tamen dignus est praconio quod Hebræorum conseruationis fuerit studiosissimus, quod studium re ipsa ostendit, cum populo Deus ob admissam idololatriam exterminium comminaretur, dicens, *Aut dimitte illis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo quem scripsisti.* Exod. 32. quasi diceret, Malim ipse perdi, quam ut populus hic perdatur. Ecce zelum salutis proximi.

Non minorem profecto laudem meretur Patriarcha Abraham, ob egregium in Pentapolin affectum: audito namque Deum eandem statuiffe euertere, commiseratione ac pietate motus Deo supplex factus ait, *Numquid perdes iustum cum impio? absit à te ut facias hanc rem: non est hoc tuum, qui indicas omnem terram: nequaquam facies iudicium hoc.* Gen. 18. sciebat quidem iustos immunes fore & impune habituros, sed hac locutionis genere usus est, ut & impij iustorum respectu sententiae condemnatoriae fulmini eripiantur. Est nimirum proximi amor eiusque salutis desiderium, quo comotus eos conseruari cupit.

Quam regia Regis Dauidis oratio est, qui Zelus Dauidis erga subditos. omnium se criminum à subditis admissorum sponso- rem & vadem praestat, & ad diuinæ iustitiae ad- vindi-

2. Reg. 25. vendictam in subditos exercere paratæ ictus, sanguineos licet ac præduros, excipiendos, humeros præbet; dicit igitur Deo suum delictum exaggerans, *Ego sum qui peccavi, ego qui inquit episcopi isti qui oues sunt, quid fecerunt veritatur, obsecro, manu tua contra me.* Sciebat pius rex, peccatoribus & peccatis regnum scateret, sed, quo impij conseruentur & impune habeant, in se Dei iram ciet, & populi delicta in caput suum detorquet.

Item Pauli Apostoli.

An non obseruastis vniquam gentium illum & Christianum Pauli Apostoli in Iudæos affectum, affectum inquam æstuantem, incensum ac verè immensum, quo inflammatus anathema esse coram Deo malebat, quàm vt diuinæ iustitiæ flagellum in fratres descenderet? vix crederem, Auditores, nisi eiusdem è verbis aperte id colligere liceret, *Optabat, inquit, anathema esse à Christo, pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem.* Priuari eccæ mauult gaudijs, ac delicijs quas è dulci Christi conuersatione percipiebat, quàm & inimici, qui in illius necem conspirauerant, à Deo reijcerentur, & pro meritis punirentur.

Joan. 5.

Christus postquam paralytico membrorum vsum concessisset & Iudæi illum vt sabbathi violatorem ac festorum profanatorem traducerent, quo hanc à se calumniam depelleret, suamque innocentiam testatam faceret, ait, *Pater meus vsque modo operatur, & ego operor:* Id est, Eadem in sabbatho in terris ago, quæ Pater in cælo, qui nimirum hominibus auxiliatur, quotidie eorum saluti incubit, necessitates in humeros sumit, ijs in periculis & grauibz casibus succurrit. Dicta sunt hæc hæc illorum occasione quos Euangelista ait surdum & mutum ad Christum adduxisse, eumque orasse, vt eum vel manu tangeret. E quo eorum

eorum benignitatem adducunt et vniuersæ, & per christum qua creduntur fieri se succurrere: sed ed efficacem esse agros sanare quod fuit, credere, et vniuersis agris operantis ac misericordis recuperandæ et fides & charitas dei ijsque notatu digni omni quam de christo omnia celebrant, nicas, clementia, batur, vt qui eorum nem in donatum straretur, nemo a nitare aut ingratis raculis, quæ illi nasse nouerant, quæ decantaret; Deo infirmitas fides eorum, quod non in tanta vbique locorum, & alia possent. Notandum hic est, quod dicitur cæli deus saluati estis. Deum donum est. Deum donum est. Deum saluati estis. Deum saluati estis. Deum saluati estis. Deum saluati estis.

eorum benignitatem & fidem colligere est.

adducunt ei surdum & mutum. Egregium fidei Virtus fidei
 viux, & per charitatem operantis exemplum, & ardentis exemplum
 qua credunt firmiter, Christum misello huic pos-
 se succurrere: fidei inquam, Christi potentiam ad-
 eò efficacem esse docentis, vt vel solo contactu
 ægros sanare queat. Insignis namque fidei actus
 fuit, credere, Dominum, manum tantum admo-
 uendo ægris opitulari posse: fuit simul & chari-
 tatis ac misericordiæ argumētum, ægri curam su-
 scipere, eumque ad cælestem medicum, sanita-
 tis recuperandæ ergò, adducere. Ceterùm horum
 fides & charitas duobus innituntur fundamentis,
 ijsque notatu dignis: primò, magnæ existimati-
 oni quam de Christo & ipsi conceperant, & per
 omnia celebratam loca inaudierant, qua illius bo-
 nitas, clementia, & in miseros propensio dilanda-
 batur, vt qui eorum ad se confugientium nemi-
 nem indonatum remitteret, neminem voto fru-
 straretur, nemo de illius conqueri possit inhuma-
 nitate aut ingratitude; deinde, euidentibus mi-
 raculis, quæ illum mirabili quadam ratione pa-
 trasse nouerant, quæque vniuersa Iudæa extolleret
 ac decantaret; Duabus hisce basibus tam solidè &
 infractè fides eorum innititur, nihil vt esse cre-
 dant, quod non impetrent; sibi que persuadent, si
 tanta vbi que locorum medicus hic miracula edi-
 derit, & alia posse facere.

Notandum hic est, fidem donum Dei esse & gra-
 tiam datam cælitus: ita quippe dicit Apostolus,
Gratia saluati estis per fidem, & hoc non ex vobis, Ephes. 2.
Dei enim donum est. & alio loco, Vnicuique diuisit Rom. 12.
 Deus mensuram fidei. & Ioannes in Euangelio, Ioan. 6.
Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit Fides Dei
eum. quem locum Patres, Augustinus, Chrysostomus. donum.

mus

2. Dama-
 ta fidei &
 caritatis e-
 orum, qui
 ægrum
 hunc ad-
 ducunt.

Act. 13.

mus alijsque de fide exponunt, & hoc modo, Nemo in Christum credere potest, nisi cui Deus fidem dederit. Hinc in Actis legimus, Paulo & Barnaba Antiochiæ concionantibus, *credidisse quotquot erant præordinati à Deo.* cui fundamento Scholastici iunientes Theologi dicere fidem esse virtutem quamdam infusam; & est reuerà infusa, non verò merito aliquo impetrata. quod allegorijs biblicalis iam confirmabo.

Insignis allegoria.

Stella quæ in Oriente nato Messia apparens, Magos à longinquis regionibus in Bethleem adoratos & munera oblatus deduxit, non fuit aliqua de numero earum, quæ in firmamento fixæ sunt, aut errantium quas planetas dicimus; sed nouum quoddam astrum ab omnipotente extra creationis communis ordinem in aërea regione efformatum; quod Magos in itinere conduceret. Allegoricè hoc ut exponam, dico, fidem quæ stella est in vitæ nostræ Oriente apparens & eodem quo Christus in animo nascitur tempore, exoriens, & quæ generosos & regios illos animos ad Christum in Ecclesia adorandum muneribusque honorandum adducit; non esse virtutem quamdam communem, nec de earum numero quas dicimus morales aut humanas, sed faculam quamdam nouam, gratiam caritatis datam, virtutem penitus diuinam, & Donum præter merita nobis à Patre misericordiarum concessum, quod in caligine & tenebris vitæ huius deducat & conducatur. Huius fortasse figura fuit nubes illa ignea, quæ Hebræis Aegypto egressis per desertum itineris se ducem præbebatur.

Exod. 13.

Gen. 24.

Isaac Patriarcha Rebecam in uxorem ducturus in aures & armillas, velut sponsalitiæ largitatem & conceptæ fidei arras, ei dedit Postquam autem

DOMIN.

autem biberunt
pendentes su
storum decem.
cutere voluerit,
cuius vera Isaac
nostras, quas
sum, cum per
& in coniuges
reas id est, si
altasque virtutes
monjarras hinc
adest Olee & ait
holus, Fides ex
aurem.

Columnæ marn
quæ Salomon temp
non excreuerat;
Libanus quippe
lapicidina Hiram
quæ Hiram dedit
qua aliena iuncta
olum porro ex
re, cor est; la
cincia; columna
es, spes, caritas
nuntur, quamvis
mentorum terrie
facilius dantur
reolens aduect
vrum infusa dicitu
mactis.

Noahie Zelâ
rituam adminisra
dote conferim ei
in alijs arguit. In

hoc modo, Ne-
qui cui Deus n-
s, Paulo & Bar-
trede in se quoti-
diano famento scio-
dem esse vir-
tutem infusa non
a allegorijs bi-

essia apparens,
echles adora-
t, non fitali-
an. eto fixi iunt,
us; sed nouum
extra creati-
regione e for-
duceret. Alle-
em quæ stella ad
s & eodem quo
re, exoriens, &
nitros ad Chri-
tribusque hono-
nem quamdam
mero quas dic-
faculam quan-
acram, virtute
præter mem-
oncellum, quæ
s deducit & con-
tubus illa igne
desertum inno-

in uxorem dū-
pon salitiam lar-
ti dedit postquam
autem

DOMIN. XI. POST PENTEC. 369

*Autem hiberunt camelī, pretulit vir in aures aureas
appendentes ficos duos & armillas totidem pondosi-
clorum decem.* Qui mysterium hoc accuratius ex-
cutere voluerit, inueniet hic designatum, Deum,
cuius vera Isaac imago erat, magno erga animas
nostras, quas Rebecca denorat, amore incen-
sum, cum per baptismum easdem sibi desponder,
& in coniuges adoptat, armillas & in aures au-
reas id est, fidem per bona opera operantem,
aliasque virtutes plurimas, in spiritualis matri-
monij arras illi tradere. Testis huiusce coniugij *Osee. 2.*
adest Oseas & ait, *sponsabo te mihi in fide, & Apo-*
stolus, *Fides ex auditu.* Ecce matrimonium in-
aurem.

Columnæ marmoreæ & lignæ trabes & tigna, *3. Reg. 5.*
quæ Salomon templo suo inseruit, in regno Israël
non excreuerant, sed aliunde eadē aduehebantur;
Libani quippe mons arbores subministravit, &
lapicidina Hiram regis marmora & lapides. Ita-
que *Hiram dabit salomoni ligna cedrina, & li-*
gna aliegna iuxta omnem voluntatem eius. Tem-
plum porro exstruit anima nostra, cuius alta-
re, cor est; laudum diuinarum præconia, sa-
crificia; columnæ & bases, quibus innititur, fi-
des, spes, caritas; quibus tota ædificij moles in-
nititur, quamuis in naturæ agro & humanorum
meritorum territorio eadem non excreuant;
sed cælitus dantur. Dei donum sunt & gratia ex-
trinsecus aduectæ: ac præsertim fides quæ ideo
virtus infusa dicitur, & qualitas quædam super-
naturalis.

Insigne
documentum
Notate hic Zelū animorū. ac sedulam in proxi-
mi rebus administrandis & procurandis sollicitu-
dinē, ac præsertim cum in necessitate est, eiusque res angelio
in exitū vergunt. Insignis profecto schola, in qua colligitur,
doce.

Emitte manum tuam de alto, & eripe me de aquis multis. Hanc porro manum rogemus Deum vt *Psalms. 143.*
 imponat tot peccatoribus quibus nec lingua nec
 aures sunt.

Vt imponat illis manum. Deprecabantur hi Dominum, vt surdum hunc tangeret, tum quòd scirent illum manu una impositione plurimos ægros sanasse, de quibus *Mar. 15. 8. Matth. 8. 9. 19. & Luc. 13.* tum verò quòd Prophetæ acceteri Sancti veteris Testamenti manus ægris imponent, atq; ita persanarentq; uod nec ethnici & gentiles ignorauere. Video enim in Regum libris Naamanum irasci, aut quasi de recuperanda sanitate dubitare, quòd *4. Reg. 5.*
Propheta manus illi non imposuisset. Iratus Naaman recedebat dicens, Putabam quòd egraderetur ad me, & stans inuocaret nomen Domini Dei sui, & tangeret manu sua locum lepræ & curaret. Adeo vt tum se sanitati restitutum iri crederet, cum manum sibi videret imponi, vt & hi Evangelici deprecabatur eum vt imponat illi manum.

O mysteria, & res admirabiles! resne adeo grauis & tati ponderis, vt tota Dei requiratur manus? vt mundum conderet, digitis tantum opus fuit, *Quoniam videbo calos tuos, opera digitorum tuorum. Psalm. 8.* Tres quoq; potentia illius digiti totam terræ machinam sustentat & librant, *Qui appendit tribus digitis molem terræ?* *Isai. 40.* quin & ipsa digitorum visio regibus potentissimis pallorem & metum incutit, *Dan. 5.* In eadem hora apparuerunt digiti, &c. tunc facies regis conmutata est, & cogitationes eius conturbabant eum. Deniq; in digitorum illius potentia demonia fugantur, Porro si in digito Deleſicio demonia. & vt surdum & mutum sonet, tota deposcitur manus. *Luc. 11.* Credebat centurio vocem & verbum vnicum ad paralytico seruo salutem reddendam sufficere,
Dom. tom. 2. *644* *Dis*

Dictantum verbo, & sanabitur puer meus: & hi vesurdo auditus restituatur, integram manum deposcunt; ostendere scilicet conantur, animæ surditatem perdifficilem esse, eiusque salutem ægrè admodum reperari.

Leuit. 23.

Et reuera non medioere afferre animæ periculum solet auribus & lingua destitutum esse, tum ad vocem Dei exaudiendam, tum verò ad mirabilia illius deprædicanda. Vnde euidentis reprobationis argumentum colligi potest. In huius rei confirmationem olim cautum fuit, vt quicumque victimam Deo vouisset, ea aurita esset & caudata. *Bouem & ouem, aure & cauda amputatis voluntarie offerre potes, rotum autem ex his solui non potest.* Hoc autem mysterio denotatur, vota, orationes, laudes & sacrificia illorum Deo displicere, qui ad bonum surdi sunt, & auribus ad Diuinam vocem & voluntatem percipiendam, carent.

*Diaboli
crudelitas.*

Quantum Deus bone malum, nec audire nec loqui posse! ò tristis & funesta captiuitas, qua auditus & lingua compedita sunt! ceterum diabolus hoc feritati ac tyrannidi ascribendum est, qui animas ijs priuat sensibus & medijs, per quæ in afflictionibus & morbis iuuari & curari possint, qualia sunt vocem Dei audire, ac preces ad eum fundere. Inter ceteras clades Iob, quibus eum satanas ad desperationem cogere volebat, illa imprimis eminebat, quod Deo offerre victimas, eumque sacrificio placabilem sibi reddere non posset, fulmine omnes illius oues extinguendo non verò camelos, boues, & asinas. credebat siquidem hac se ratione ingentem illi cladem afferre & nocere quàm maximè, quòd viam omnem qua tum votis, tum sacrificijs Deum sibi redderet propitium, interclusisset.

Huc

*Huc spectat, quod
catus est David, &
fictorum & miser
asylum est, in pec
dere postulat, Or
non modò scelesti
petitorum obtin
pluram caput ill
que habet in Pro
fietur, vt Nimas &
cere quàm maximè
Plura in hanc rem
nimam à Deo derel
rare auxilium, nec
mortalium confug
posse, & qui prius a
tri inimicos, & ap
consurgere: Non
Derestatur & reij
esse solebat spes &
illis concedat ad or
men placandum, ne
ergo cheu! est mise
esse! at potius quàm
se loqui posset!
Hebræi Aaroni ci
n, qui nos precedant
Tulæ matres aur
sularum vestrarum
res profecto quam
eum postulat torq
ina, quibus fortal
decederim permitt
gent, homines sapien
dine ducunt, eius*

DOMIN. XI. POST PENTECOST. 369

er meum: & hi ve
am manum de-
ur, animæ sur-
de salutem ægro

animæ pericu-
lū esse, tum
verò ad mirabi-
lū idens reprobā-
In huius rei con-
tū quicumque vi-
ellet & gaudere,
ut atis voluntariē
non potest. Hoc
rationes, laudes
e, quia ad bonum
vocem & volun-

, nec audire nes-
ptiuitas, qua ap-
ceterum diabol-
ndum est, qui ani-
, per quæ in affli-
rari possint, quæ
reces ad eum fue-
quibus eum faci-
t, illa imprimi-
timas, eumque li-
non posset, fulmi-
ndo non verò ce-
tū quidem hac
afferre & noc-
nem qua eum vo-
deret propitiū.

Huc spectat, quod Iudæ proditori olim impre-
catus est David, cū orationem quæ solitum af-
flictorum & miserorum in aduersis refugium &
asylum est, in peccatum & condemnationem ce-
dere postulat, *Oratio eius fuit in precatum.* Id est, *Psalms. 108.*
non modò scelestus hic & perfidus sicarius nihil
petitorum obtineat, sed oratio occasio sit, quo
plura in caput illius redundant mala. Idem quo-
que habet in Proverbijis Salomon, & apertè pro-
fiteatur, victimas & preces scelestorum Deo displice-
cere quàm maximè, *victimæ porum abominabilis.* *Prov. 15.*
Plura in hanc rem habet Psalmista, credit enim a-
nimam à Deo derelictam, nullum ab eodem spe-
rare auxilium, nec ad illum, nec ad quemquam
mortalium confugere opis impetrandæ gratia
posse, & qui prius amici eius erant, iuratissimos fi-
eri inimicos, & apertum inter vtrumque bellum
consurgere: *Non est salus ipsi in Deo eius.* Id est,
Detestatur & reijcit à se illos Deus, quorum *Psalms. 33.*
esse solebat spes & refugium, ut ne vocem quidem
illis concedat ad orandum, nec victimas, ad nu-
men placandum, nec aures ad audiendum. Quàm
ergo cheu! est miserum, hisce medijs destitutum
esse! at potius quàm deplorandum, nec audire
nec loqui posset!

Hebræi Aaroni cū dicerent, *Surge, fac nobis De-*
os, qui nos precedant; hac illis ratione respondit, *Exod. 32.*
Tollite in aures aureas de vxorum filiorumq; &
filiarum vestrarum auribus, & asferite ad me.
res profecto quàm satis admirari nequeo: non
enim postulat torques, monilia, brachialia & *Allegoria*
alia, quibus fortasse plus auri inerat. Diuina
id crediderim permissione factum, ut hinc colligatur,
homines sapiūs quòd verbum Domini au-
dire detrectent, eiusque voluntati oblucentur,

fidem amittere, in idololatriam delabi, & infamatorum se criminum reos constituere. Noxia igitur animæ pestis est surditas, at mutum esse, non inferior. Hic verò miser veròque laborabat malo, *Adducunt ei surdum & mutum.*

Mutum
esse quam
grauis sit.

Prov. 28.

Psal. 81.

Psal. 34.

rediderim hunc non penitus mutum fuisse, sed, quia lingua illi compedita, difficulter admodum loqui potuisse. hoc ut sentiam, textu Græcus inuitat, qui loco *mutum* legit *ασίλω*, id est qui vix loqueretur, & linguam haberet impeditam: statim enim subnectitur, *& loquebatur recte*. De rei veritate, quidquid sit non laboro, at tamen deplorandum est & miserum loquelam perdidisse, quod in summo vitæ ac salutis discrimine hominem constituat: sine lingua enim nemo confiteri poterit peccata, sine confessione verò nemo peccatorum speret veniam, nemo salutem aut gratiam sibi datum iri persuadeat, audite quid in hanc rem suggerat Sapiens, *Qui abscondit scelera sua, non dirigitur, qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur.* David rex cum vidisset quantum vocis & loquelæ defectus ei detrimentum attulissent, ait, *Quoniam tacui, inueterauerunt ossa mea, dum clamarem toti die.* Id est, Quoniam linguæ suæ ad mentiendum, ad calumniandum ad proximam famam denigrandam, mutus verò in Deo orando, & peccatis eidem confessione aperiendis, ossa mea velut præ senectute inoleuerunt & decocti sunt. Ceterum per ossa virtutes intelligit, quem admodum & caro in sacris litteris pro peccato accipitur; atque hoc modo intelligenda sunt verba hæc Psalmi tricesimi quarti, *Omnia ossa mea dicent tibi, Domine quis similis tibi: Non loquuntur*

mutur ossa sed virtutes
cant, quæ illi
illa putrescunt &
bum quidem prof
milis est Evangelii
dus.

Beia hunc locum
dum & mutum,
tionem lauit, ge
quod Messia manu
Ierudinis statum e
terz quam maximè
tatum credo, qui a
tam: surdus quipp
diuinam audire voc
percipere nequeat
randum non habe
vos velim, verba
in sacra scriptura e
nam, eum in deter
bonam quidem, p
tamquam surdus non
non acriens os iuuen
homo non audiens,
quiones; &, Dixi,
in quam in lingua me
confiteret peccator a
mutus surdus. Surdus qui
audire simulabat ca
& comitia æquo an
orationibus de pro
fuerit: rem auro red
In sequiorem ver
cuius iudicate, & c.

untur ossa sed virtutes ipsæ, quæ Deum deprædicant, quæ illius laudes decantant; tunc verò illa putrescunt & mucescunt, cum quis ne verbum quidem profert, & loquelam amisit, & similis est Evangelico huic qui simul mutus & surdus.

Beda hunc locum allegoricè exponens, per surdum & mutum, quem Christus manus impositione sanavit, genus designari putat humanum, quod Messia manum imponente, in pristina valetudinis statum est restitutum. Equidem ut litteræ quàm maximè inhæream, illum hic denotatum credo, qui animam surdam habet & mutam: surdus quippe ille est, quod cordis auribus diuinam audire vocem, & diuinas inspirationes percipere nequeat; mutus verò quòd os ad orandum non habeat. Simul quoque meminisse vos velim, verba illa *Surdus & Mutus* ambiguntur in sacra scriptura esse significationis, & tum in bona nam, tum in deteriore parte accipi posse: in scriptura. bonam quidem, plurimis in locis, Ego autem *psalm. 37. tamquam surdus non audiebam & tamquam mutus non aperiens os suum.* Et alibi, *& factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones;* & *Dixi, Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea: positori meo custodiam, cum confiteretur peccator aversum me: obmutui & humiliatus sum.* Surdus quippe erat, cum inimicorum se audire simulabat calumnias, cum Semei iniurias & conuitia æquo animo sustinebat, quando detractionibus de proximo aures occludebat. O surditatem auro redimendam!

In sequiorem verò partem, infinitis etiam locis, *sardi audite, & cæci intuemini,* ait Isaias. & Michæas,

Isai. 42.

Mich. 7.

Luc. 7.

chæas, *Aures eorum surda erunt.* Et in Euangelio S. Lucæ, *Leprosi mundantur, surdi audiunt.* quin & in Marco, *Surde & mute spiritus, ego precipio tibi, Exi ab eo.* O surditatem deplorandam! Huic hodie Dei filius mederi contendit, manum admovent, & plurimos admisceritis, quos in secundo iam cōtionis membro latius exponam.

Carimo-
niæ quas
Christus in
curatione
surdi huius
adhibet.

Ierem. 51.

Plurimas hic saluator & totius orbis sospitator adhibet carimonias; primò siquidem è turba eum segregat, vt ostendat, neminem ad illum venire, virtutem amplecti, & angustum sanctæ conuersationis iter posse ingredi, qui non mundo cōgrediatur, & improborum fugiat consortia, vt ita ab omni cura & negotijs liber, cum illo in spiritus tranquillitate & plena animi pace conuerfetur & agat. Hinc exclamat Ieremias, *fugite de medio Babylonis, & saluet vnusquisque animam suam.* Deinde digitos auribus inferit, & linguam salina linit, vt honorem reliquis exhibendum, aduersus calumnias & blasphemias hæreticorum blaterationes, adstruat: vitur quippe salina hic & tactu, quod sacra Iesu Christi humanitas, & quidquid ab illa deriuatur, diuinitatis illius organum fit, virtutem in se continens curatiuam. Tertio oculos in cælum subleuat, vt ita demonstraret, vndenam animæ & corporis sit salus petenda, à Deo scilicet, qui in cælis residet; quod fecisse etiam se testatur Psalmographus, *Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in cælis* & alio in Psalmo. *Leuaui oculos meos in montes, vnde veniet auxilium mihi.* Denique ingemiscit & suspirat, vt ostendat alterius esse malis condolendum, & præsertim peccatoribus. Ita deplorat Paulus infelicem inimicorum crucis Christi sortem. primo igitur.

Psalm. 112.

Psalm. 120.

Psalm. 3.

Appre-

Apprehendite
ferio non vacat:
Dominus, nem
mundo Deus ab
xemplo erit Lo
dio, cum ab Ang
stim vrbe se pr
forte vna cum
neglectis præmo
vt Angeli manu
dammodo exire
riat: Dissimulant
eius, eduxeruntq;
Euangelio Domini
nisi Pater meus tra
ni, violentiam qu
Caticis sponsa tra
dorē vnguentorū
gelio ait, Ego si se
ad meipsum. Post
tor, & dic, Emi
& libera me de a
At quamnam
Dominus surdum
ba sequelrarit
ad maiorem ill
oculis hoc mira
tutes existere
et. S. Hieronym
tionis huius esse
CHRIST
nam se multitu
et quidem, verū

Apprehendit eum de turba. Quod profecto mysterio non vacat; designare siquidem voluit hic Dominus, neminem umquam, nisi violenter à mundo Deus abstraheret, eodem egressurum. Exemplo erit Loth, qui imminente Sodomæ excidio, cum ab Angelis, ut cum vxore & filiabus cõfessim vrbe se proriperet, esset præmonitus, ne forte vna cum alijs ruina inuolueretur, sanctis neglectis præmonitionibus, vix egredi voluit, ita ut Angeli manu illius apprehensa inuitum quodammodo exire compulerint, & vltro eduxerint: *Disimulante illo, apprehenderunt manum eius, eduxeruntq; eum.* Idèd quoque dicebat in Euangelio Dominus, *Nemo potest venire ad me Ioan. 6. nisi Pater meus traxerit eum:* quod verbum traxerit, violentiam quamdam designat. Vult etiam in Canticis sponsa trahi post sponsum, ut currat in odorè vnguentorũ illius, & ipse Dei filius in Euangelio ait, *Ego si semelexaltatus fuero, omnia traham ad meipsum.* Postula igitur cum Propheta peccator, & dic, *Emite manum tuam de alto, eripa me, & libera me de aquis multis.*

At quamnam efferationem putabimus, quòd Dominus surdum hunc curaturus, eum è turba sequestrarit? An non convenientius, & ad maiorem illius gloriam erat, omnium in oculis hoc miraculum patrari & multos illius testes existere? non modica hic difficultas est. S. Hieronymus & Beda Ven. hanc separationis huius esse causam innuunt, quòd qui à IESU CHRISTO sanari volunt, ab hominum se multitudine debeant subducere. Benè quidem, verum & allegoria hic latitat.

Deus nos
cogitat
mundo ex-
camat.

Cant. I.
Ioan. 12.
Psalm. 143.

Cur Do-
minus sur-
dum hunc
è turba de-
xerit.

Credit siquidē Chrysostomus, Theophylactus, Euthymius Dominum ostendere hic voluisse, vanam fugiendam esse gloriam, & auram popularis flabrum declinandum. Sibi persuadent alij, ideo factum, quod plurimos adstantiū miraculo conspiciendo crederet indignos. Alij, vt Maldonatus ait, vt surdum hunc curaturus, procul à tumultu segregatus cū esset, preces commodiūs ac quietius effunderet: vt enim ē consequentibus videre est, orauit priusquam miraculum ederet.

Non semper æqualiter diuinitatem & potentiam Christus ostendit.

Hic quoque, ad harum ceremoniarum elucidationem, & miraculi huius splendorem, notandum est, non semper æqualiter, Dominum diuinitatem ac potentiam suam declarasse; iudicabat quippe, non semper vtrumque expedire aut opus esse: quamuis non ipsum lateret, & causa foret incognita: suscitauit interdum mortuos & fugauit dæmones vnicō verbo, atque ita se reuera Deum esse demonstrauit: aliās tactu, quin & spūto, & luto alijsq; cæremonijs adhibitis, potentiam suam modo agendi quī causis naturaliter inest, & consuetudini & sensibus hominum adaptans. Atque idēō surdum hunc ē turba segregat.

Solitudinis laus.

Adhæc surdum hunc ab alijs sequestrans, mundi fugam & vitam solitariam suadet. hac quippe ratione, per solitudinem, inquam, plurimas peccandi occasiones euitamus, ipsa quē virtutum penaria est, & vitiorum nouerca. vnde in laudem eius benē Cassiodorus ait, *Nimia turba vitiorum, sine certamine vincitur, quando solitudo gratia suffragatur.* Et meritō. Qui enim solitarius agit, peccata omnia emori cogit. nihil enim quod concupiscant tunc oculi vident, nihil inordinatum & indecens audiant aures, nullum, cui loquatur, habet lingua. Viuat igitur Religiosa solitudo.

Noceat

Noceat siquidē
præsertim impiis
nec inter filias
Amnon, Absalon
tinere se non pot
plurimas à per
vt obuiam eatur
in medio mulier
vestimentis pro
quitatem viri.
neans ait in Prou
scendere in se. suo
arideant? aut amb
burentur pianti a ei
stare nec aduri;
velationis in ijs a
in mulieres con
in animo sentire
loquio, & earu
nec tamen min
trinsecus persent
riculo fieri neque
que deuorat &
na feminæ quosli
prauant. Hinc pr
lis & contagiola
Noceat quip
libus, & exerciti
non inserunt. T
struuntur, è pol
mollisq; mallei
feramenti strepi
Dona autem cū
bu dū atque

phylactus, Eu-
toluisse, vnam
popularis fia-
tury, ideo fa-
raculo conspi-
t Maldonatus
ocul à tumultu
modus ac quie-
rentibus videre
deret.
harum elucida-
torem, notan-
omnium diui-
talis; iudica-
expedire aut
et, & causa fo-
mortuos & fu-
ne ita se reuera
u, quin & spu-
itis, potentiam
taliter inest, &
n adaptans. At-
egat.
uestrans, mun-
det. hac quippe
plurimas pec-
que virtutum pe-
de in laudem e-
ba virorum, sin-
gratia suffraga-
agit, peccati
d concupiscen-
um & indecens
r, habet lingua.

Nocent siquidem hominum contubernia, & præsertim impiorum & mulierum. Loth quippe *Gen 19.* nec inter filias tutus fuit, nec apud sororem Amnon, Absalom inter patris concubinas continere se non potuit, nec Salomon inter vxores *1. Reg. 13.* plurimas à periculo immunis. cui periculo *2. Reg. 16.* ut obuiam eatur, suadet Ecclesiasticus non esse *3. Reg. 11.* in medio mulierum commorandum; nam vt de vestimentis procedit tinea, ita & à muliere iniquitatem viri. Sapiens quoque eodem collineans ait in Prouerbijs: *Numquid potest quis abscondere in sinu suo ignem, vt vestimenta illius non ardeant? aut ambulare super prunis, & non comburentur planta eius?* Porro ignem sinu gestare nec aduri; prunis inambulare, nullum vt læSIONIS in ijs appareat vestigium; est oculos in mulieres conijcere, nec cupidinis ardorem in animo sentire; est mulierum interesse colloquio, & earum contubernia frequentare, nec tamen minimam ardoris scintillam intrinsecus persentiscere; quæ profectò sine miraculo fieri nequeunt. Vt enim ignis obuia quæque deuorat & quidquid illi accedit, absumit; ita feminæ quoslibet accedentes inquinant & deprauant. Hinc procul hinc igitur noxiæ illæ pestes & contagiosa contubernia.

Prov. 6.

Nocent quippe plurimum rebus spiritua- Mala con-
libus, & exercitijs animi non mediocre dam- sortia no-
num inferunt. Templum Salomonis cum ex- xia sunt.
strueretur, è politis lapidibus constructum est,
nullusque mallei ictus, nullus securis aut
ferramenti strepitus Ierolymis audiebatur, *3. Reg. 6.*
Domus autem cum edificaretur, de lapidi-
bus dolatis atque perfectis adificata est, &

g. Reg. 2.

malles & securis, & omne ferramentum non sunt audita cum adificaretur. At mox ut perfectum fuit, & consecrationis dies aduenit, Nebula impleuit domum Domini, & non poterant sacerdotes stare & ministrare propter nebula. Quo designatum est, in ijs quæ ad opera corporalia spectant & materialibus, vix vllum dari impedimentum aut contradictionem posse; at mox ubi Deo nos dedicare incipimus, obscuras interius nebulas suboriri, quæ propositum disturbent, & quo minùs incepto progrediamur via, impedimento sunt, quales handdubiù sunt prauorum consortia, & mundi frequentatio; quamobrem si nobis consultum volumus, ab eodem segregemur, Deumque obsecremus, ut à mundo nos abstrahat.

Curia luna
na fiat macula.

Deturba seorsum. Sunt enim conuersationes & contubernia hominum noxia & damnosa. Plutarchus in moralibus rationem indagat, cur luna præses illa noctis & secunda cæli fax, maculas in vultu circa frontem præferat, quæ lumini illius ac splendori non nihil videntur officere, eiusque puritudinem eunt imminutum, cum in nullo plana videantur: ac tandem maculas illas à terra humiditate originem sumere asserit, quod ipsa ceteris sideribus terra sit vicinior. Vnde manifestum colligere, & euidentis hinc argumentum educere possumus nimis crebram & assiduam familiaritatem, contemptum parere, & malas societates nos ac maculas affricare, & meritum splendorem extinguere. Nihil autem melius ac salutaris, quam solum agere & à tumultu hominum procul secedere.

Scriptum est in libro Iob, Interroga volatiliaca,

& in

DOMIN.

*& indicabunt tibi
ut prauis affectibus
tenebras supponit
cæli necesse habet
disce o homo, ac
scies solent hæc
cellis, & cælo p
tuel conficiæ, ut
verò certa alues
uernas & loca
ne si foras prode
tur, vel imbribus
sisigitur homo, b
pibus te superari
pellates & proce
lem insurgunt; a
minum societate
vitam pollicitra
eternam viuere. H
scriptum est, Et
& celat se à temp
& à noxijs vent
tes denique vult
Deturba seorsu
gelicus est, in q
cas, tot noxia pu
lud Sodomiticu
prauorum myriad
regni Babylonis
fonti fistula &
neque locus est,
mille inquam te
occi, succrescun
dignis iuratum h
mori metuit a*

& indicabunt tibi. Hic erubescant filij Adam. ecce, ut prauis affectus ingenium eorum offuscarint, & tenebras stuporis menti offuderint, ut ab aubus cæli necesse habeant edoceri. Ab illis igitur discite ô homo, ac præsertim ab apibus. & quid discite? solent hæ sæuiente hyeme & ventorum procellis, & cælo pluuio, teneritudinis suæ & mollietiei consciæ, in fauis & aluarijs delitescere; quæ verò certa aluaria ac receptacula non habent, cauernas & loca subterranea subire: metuentes scilicet si foras prodeant, à vento aliorum abripiantur, vel imbribus frequentioribus suffocentur. Ne sis igitur, homo, bestiolis hisce ineptior, noli ab apibus te superari, fragilitatem agnosce, fuge tempestates & procellas, quæ aduersus vitam spiritualem insurgunt; angulum tibi quære, in quo ab hominum societate sequestratus tràquillè & quietè vitam possis traducere, & veram securamque quietem viuere. Hinc de cordato ac prudente viro scriptum est, *Et erit vir sicut qui absconditur à vento, & celat se à tempestate.* qui igitur apicari gestit, & à noxijs ventis immunis viuere, qui tempestates denique vult euitare, mundo egrediatur.

De turba seorsum. Mundus etenim ager ille Euangelicus est, in quo inter paucas boni seminis spicas, tot noxia pullulant zizania: est quoque clima illud Sodomiticum & Gomorrhæum, in quo inter prauorum myriades vix vnū reperire erat iustū; est regnū Babylonis, in quo oēs omnino mortales ad sonitū fistulæ & sambucæ peccati idolū adorant: denique locus est, in quo infiniti inferaces surculi, mille inquam tentationes, mille peccandi occasiones, succrescunt; quas ut euites, mundum vitæ. Siquis iuratum habeat inimicum, non illum modò metuit ac formidat, sed & omnes il-

Iob. 12.

Apum prudentia.

Isai. 32.

Matth. 13.

Genes. 18.

Dan. 3.

Simile

lium

lius socios, fautores, affectas, & quotquot eius partibus adhærent: ita quoque non peccatum modò fugiendum est, sed & omnes peccari occasiones, quæ illius partes sequuntur, & in nomen eius sacramentum præstiterunt. Hinc bene Ecclesiasticus ait, *Qui timet Deum, nihil negligit* sed omnia timet, & nihil tutum credit, atque à mundo se penitus segregat.

Eccles. 7.

Genes. 12.

Præcepit olim Abrahæ Deus, vt è terra sua recederet, parètib; valediceret, domum paternam deferret, & aliud clima & terram incognitam ingrederetur. Si verò emigrationis huius causam Patriarcha postulasset, respondisset haud dubiè Deus, Eò quòd terra tua, id est Chaldæa, in qua modò habitas, scateat idololatriis; plurimi sunt ibi impij & scelesti, virtus exultat, peccatum verò dominatur, adeò vt inter illos viuere periculosum sit, noxium, & difficile, nulla igitur hic salus speranda. Idem omnino de mundo dictum est; est scilicet terra Chaldæa, vbi nec ipsi Abrahæ, securi sunt. Egrediatur namque oportet, qui in securitate & quiete viuere desiderat.

Cant. 5.

Allegoria
in signis.

De turba seorsum. Fieri non potest, vt quis egrediatur per regiones obambulans, & pedes non lædat; ita quoque difficile est, in publicum prodire, & cum mundo agere & conuersari, sine vllò affectuum, qui sunt pedes animæ inquinamento. Hoc spectabat in canticis sapiens illa sponsa, quando dilecto ad ostium pulsanti ait, *Expoliaui me tunica mea, quomodo induat illa; laui pedes meos, quomodo inquinabo illos?* Hæc allegoricè in tuam vtilitatem conuerte anima, ac dicito cum amanti illa sponsa, quando ille mundi amor ostium cordis pulsar, *Expoliaui me munde ambitione & superbia; quomodo ergo me eandem denuò vis induere?* votum

fieri

DOMIN.

feci paupertatis
opibus inhiere
& affectus meos
& ineptis suis
in regio solitudi
igitur relurgâ,
ri quietem deli
tius me secular
phile, mundo non
in fidam credere
Loth Saucius era
agebat, sed cum
lis & scelestis, na
familia eueria pe
gera in salis statu
admisere, illa sa
& casus in mun
egressus est, &
litudine viuit.

De turba seorsum
bac fortasse car
stret opera Dei
stria non publi
dorem rerum s
rei signum, cum
lium ad vitam
sus, in quo exar
chist, ne quis re
vsum super se &
mon. Iple quoque
arguei filiam rel
egit iussit, quâr
Da se turba, ait
monia, & dixit
ceremoniæ adhib

feci paupertatis; quomodo ad diuitias aspirem, & opibus inhiem? iui, purgavi & mundaui desideria & affectus meos; quomodo me eisdem vanitatibus & ineptijs tuis vis maculare? rā suauiter ac quietē in regio solitudinis lectulo requietco, quomodo igitur resurgā, quomodo iucundissimam monasterij quietem deseram, mundum ingressurus, negotijs me secularibus inuoluent? Hinc discite cosinophile, mundo non nimis confidere, illius societate infidam credere, sed eandem vt suspectā metuere. Loth Sanctus erat & iustus, quamdiu cū Abrahamo agebat, sed cum Sodomitis, cū ageret, impijs illis & scelestis, naturæ corruptoribus, omnis illius familia euerſa perditaq; fuit, illius vxor immorigera in salis statuam conuersa est. & filia incestum admisere, illa sunt scilicet pericula societatis prauæ, & casus in mundo obuij. Beatus igitur qui eodem egressus est, & procul negotijs secularibus in solitudine viuit.

Genes. 19.

De turba sorsum. Noua hic iterum mysteria; Mysteria hæc fortasse carmonia vsus est Saluator, vt demonstret opera Dei non esse mundo patefacienda mysteria non publicanda, non dignitatem & splendorem rerum sacrarum profanandum. In huius rei signum, cū Propheta Eliseus Sunamitidis filium ad vitam reuocare vellent, cubiculum ingressus, in quo exanimis collocatus erat, ianuam occlusit, ne quis rei conscius foret; Ingressusq; clausit ostium super se & super puerum & orauit ad Dominum. Ipse quoque Redemptor Christus, Archisy-nagogi filiam resuscitaturus, omnes aula prius egredi iussit, quā rem aggrediretur, Et cū ei esset turba, ait Matthæus, intrauit & tenuit manum eius, & dixit, Puella surge. Omnes autem hæc ceremonie adhibite sunt, vt hinc euidenter fiat mysteria

4. Reg. 4.

Math. 9.

*Lib. 5. 4. Rom
bistoria.* steria celanda & ab hominum cognitione abscondenda esse.

Lib. 1. cap. 1. Quod nec ipsos Ethnicos latuit & nationes barbaras; nam refert Augustum Cæsarem Dio Nicæus cum videret libros Sibyllinos, in quibus omnis sacrificiorum & diuini cultus ratio tradita, semilaceros & præ vetustate detritos, Põtificibus maximis præcepit vt eosdem sua manu denuo describeret, ne quis profanus eosdẽ describendo legeret; Nolebat, scilicet, sancta & arcana in vulgus spargi, & omnibus patefcere.

Tanta Tarquinij superbi, referente Valerio, erga sacra & arcanorum mysteria pietas fuit ac reuerentia, vt Tullium Duumvirum, cui cõmissum erat volumen, in quo ceremoniæ & ritus sacrorum continebantur, quod ipsum Petronio Sabino quia iam præ vetuitate litteræ propemodum fugerent, transcribendum dedisset, velut granissimi criminis reum culeo insutum viuum in Tiberim deijci mandarit: quod supplicium solis paricidis deinde fuit irrogatum. Ita scilicet mysteriorũ studiosus erat rex, vt morte dignos iudicaret illos, qui eadem profanabant, & vt ritus quosdam communnes eadem habebant.

Li. 5. Strom. Refert in stromatis Clemens Alexandrinus, Aegyptios templorum ianuis sphinges superimponere consueuisse, denotare volentes, Dei & mysteriorum cognitionem ænigmaticam esse & perobscuram omniaq; silentij inuolucris esse inuolunda. An non eandem Dei nostri mentẽ fuisse putabitis, cum ante sancta sanctorum velum expandi iussit, & tabernaculũ ipsum obtegi cortinis? Quid denotat velum illud expansum, & cortina illa tẽpli, qua visus arcanorum prohibebatur, aliud, quã sacrosancta mysteria vulgo non esse patefaciẽda,

Exod. 26.

Leuit. 16

Num. 4.

ita

aut ne videatur
Magnum
nioni accedens
lim nefas fuisse
Cecropi & Pro
nec in ritos int
sacra perageret
cul esse profan
Athenensiu du
riatis inter fuisse
rimos labores ac
super Rhodig
fuisse, ne quis exte
braret. Omnia po
mysteria propalã
dũ hunc & nuntũ
diturus, de turba
illius miraculi co
At verò cærim
sed addere visum
biles: nã post quã
ptos suos in iura
in sacris litteris
charismata, qui p
latur. Hinc Eccle
et sanẽ ea ipsa ve
demonia; alius Eu
telligens, qui su
tũ in to peccat
habere potest main
telle Augustino
lur, & ceteroatur: n
huc in uacas, illuc
monian necesse est

DOMIN. XI. POST PENTECOST. 381

ita ut ne videat quidem, nedum eadem intelligat?

Magnum Ecclesiae lumen Augustinus huic opinionioni accedens scribit in libris de ciuitate Dei, olim nefas fuisse sacris & mysterijs Eleusinijs, quæ Cecropi & Proserpinæ fiebant, nullos profanos nec initiatos interesse: sed sacrificios priusquam sacra perageret, inclamare solitos, *procul hinc, procul esse profani*. Atque ideo Alcibiades, magnus ille Atheniensium ductor, quod sacris Cereris ut non initiatis interfuisset, accusatus est, ac non nisi post plurimos labores ac difficultates absolutus. Addit in super Rhodiginus, ideo quoque lege Athenis cautum fuisse, ne quis externus & profanus Eleusinia celebraret. Omnia porro huc referri queunt, non esse secretum mytheria propalanda, idque Christi exemplo, qui surdum hunc & mutum curaturus, tantumque miraculum edicturus, de turba illum apprehendit, nec homines illius miraculi conscios esse vult.

At verò caerimonia hæc Christo non sufficiebat, sed addere visum ei est & alias, nec minus admirabiles: nam postquam eum de turba sequestrasset, *misit digitos suos in auribus eius*. Per digitos illos sacros in sacris litteris intelligi soleat spiritus sancti charismata, qui proinde etiam Dei digitus appellatur. Hinc Ecclesia canit, *Dextra Dei tu digitus*: & sanè ea ipsa verba Lucæ, *si in digito Dei eijcio* *Luc. 11.* *damonia*; alius Euangelista sic scripsit, *Si in spiritu eijcio damonia*. Ceterum spiritus sanctus est ille Dei digitus, qui surdos & mutos curat, quod spiritui sancto peccatoris iustificatio qua nullum opus haberi potest maius ut & ipsam mundi creationem, teste D. Augustino & D. Thoma, longè antecellat, adscribatur: in hanc enim sola Dei sufficiebat voluntas, illuc verò & ipsum peccatoris voluntatem necesse est concurrere.

Igitur

Homil. 10.
in Ezech. Igitur per sacros illos digitos, dona S. Spiritus denotari certum est; atque ita interpretatur Magnus Gregorius dicens, *Quid per digitos Redemptoris, nisi dona sancti spiritus designantur?*

Homil. 27.
Cap. 27.
Abac. 5. Quin etiã per pretiosos illos digitos virtus miraculorum operatrix poterit denotari: quod v melius intelligatur, sciendum est, Iesum Christum sæpe in scriptura manus nomine nuncupari, quod per ipsum velut per manum quandam cuncti Pater omnipotens operetur & producat: ita Origenes in Numeros & Hieronymus in Ezechielem. Hoc dixisse sensu credendus est verba illius Psalmographi, *Emitte manum tuam de alto, & libera me de aquis multis*: Cyrillus autem ait, manum illam Moysis, quæ in sinu delitescens mundum erat, & foras prolata lepram præferebat, veram fuisse Iesu Christi imaginem. In hac porrò manu Patres quinque notant digitos; primus vel si lubet vitimus, id est minimus, illius humilitatem & obedientiam denotat: Secundus, qui medicus est, clementiam & misericordiam, qui peccatores sanabat: hunc quippe medici adhibent in pulsu venæ dignoscendo, nam venam habet quæ ad cor vsque pertingit: tertius, qui medius est & longissimus, miraculorum operationem. quartus autem, qui & Index, prouidentiam; per hanc enim viam salutis demonstrat & verum ad beatitudinem iter. quintus denique id est pollex; qui omnium fortissimus, mortem & passionem eius significat; hos autem quinque digitos hodie auriculis surdi inseruit, v

Lib. 15. de incarn. vni gen.
Christus manus dicitur in scriptura.

Tangit Dominus manu sua surdum hunc, vt corporis sui virtutē ostenderet.

Misit digitos suos in auriculas eius. Digitos scilicet auribus indidit; & linguæ eius saluam affricuit vt ostenderet, ait Euthymius, omnes corporis sui

partes proprias esse, & infinitum attritu o. Idem quoque dicitur, natus, & alij. Equo, hunc turbare, linguam faciem sustollere misceret.

Suauis in carni
mensi doloris est
terit cognoscere
amorem & caritatem
fit quippe dolor
amoris maior
maior, quam vehemens
Christi erga animam
primi nequit, atque
mors, passio, aliad
na, locupletissimi
loris causa sit, & c
immenso & infinit
illius dolore
entem credendum
Adhuc profundu
salus emitebat, à p
peccatum malitiae
remam eius extre
sternantur: dolo
entis solus peccat
habere neque enim
per glorio Deipa
grauem penitus
curator oper pecc
quam comprehend
Dom. tom. 2;

DOMIN. XI. POST PENTECOST. 383

sui partes propter vnionem diuinitatis, salutare esse, & infinitæ virtutis & efficacix, eò quòd solo attactu omne morborum genus tollerent. Idem quoque dicit Theophylactus, & Maldonatus, & alij. Equidem addo, non suffecisse Domino, hunc à turba segregare, digitos auribus inferere, linguam salina perlinere, nisi & oculos in cælum sustolleret, atque ita imò de pectore ingemisceret.

Suspiciens in cælum ingemuit. Gemitus hic immensi doloris est argumētum, quem solus ille poterit cognoscere & penitus perspicere, qui Christi amorem & caritatem perspectam habuerit. Constat quippe dolorem ex amore manare, & quo rei amissæ amor maior est, eo dolor vehementior & maior. quàm vehemens autem & immensus fuit Christi erga animas amor? verbis hic quidem exprimi nequit, at eius incarnatio, natiuitas, vita, mors, passio, aliæque subijt tormentorum genera, locupletissimi testes sunt. Cùm igitur amor doloris causa sit, & Christi erga animas amor fuerit immensus & infinitus; quam grauem & acerbum illi fuisse dolorem ex animarum ruina prouenientem credendum est?

Adhæc profundus ille gemitus, quæ imò pectore Solus Deus emittebat, à peccato originem trahebat: cuiusmodi peccati peccatum malitiæ cuiuslibet infinitæ sit suspiria illa, grauitatē animam eius extremo intrinsecus dolore confici testabantur: at dolore, quem solus ipse nouerat, ut qui & solus peccati malitiam potis est comprehendere: neque enim homines, aut Angeli, neue ipsa gloriosa Deipara ipsam peccati nequitiam & grauitatem penitus comprehendere queunt: cùm enim homo per peccatum mortale Deū, bonū inquam incomprehensibile, amittat, hinc est quòd

Gemitus Christi signum sunt doloris interni.

potest agnoscere.

nemo mortalium rei illius qua summū amittitur bonum, malitiam possit comprehendere. necessarium quidem est malum illud incomprehensibile esse, quod bono priuet incomprehensibili. Solus igitur Deus est, qui se ipsum plenè capit, a proinde vitij etiam & peccati turpitudinem a pueritatem: quam obrem nemini mirum videatur, si medicus gemat & suspiret qui solus morbi grauitatem habet perspectam.

Altera gemituum
Christi ratio.

Psal. 33.

Gen. 32.

Suspiciens in calum ingemuit. Altera suspirij huius causa fuit, quòd peccatoris miseriam & calamitatem cognoscat, quā non modò Deum, summum illud bonum amittit, sed eundem ex amico inimicum reddit capitalissimum; adeò qui paterno eū prius amore complectebatur, & varia in eum gratiarum munera effuderat; admissò delicto, morum ut inimicum prosequatur, & in periculis deferat, ac varijs casibus eundem reddat obnoxium. Quam calamitatem & miseriam scire depingit Psalmographus dicens, *Oculi Domini super iustos, & aures eius in preces eorum, vultus autem Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum.* Innuere vult, Deum se pijs amicis, impijs verò ostendere inimicum, patrem bonis, scelestis iudicem; illos protegere, hos autem persequi. O rem deplorandam! occasum lacrymis ac suspirijs dignum! quam funestum ac graue est Dei inimicum esse.

Iacob Patriarcha cum cerneret Labani focii amicitiam & favorem, in immortale esse odium conuersa, faciemque illi tristitia cominari, quæ mille ei olim gaudia pepererat, nescio qua tristitia & moerore affectus inquietus vixit, adeò ut patriam reperire, & Labani aedes deferere decreuerit. atque hac prius oratione vxores compellauit, *Videofa-*

61873

nam patris vestri,
quid sit et tuus. Per
carissimæ coniuges
qua locorum, qui
nimum experio
ratum, cum Patre
que benivolentia
prore nasci, in m
ri voluit inimic
tibi oculos ostend
ecquæ tibi dari pos
lit?

Paricida Cain o
criminis reus diuin
non clementem, se
riretur, & vindice
uiuentem sentiret, f
Ecce eij. in me hodi
fundar, & ero va
qui inuenerit me, p
peccator, eadem c
admisisti crimina,
illius indignation
si, & velut profug
minibus fortunæ ca
rius, adeò ut verer
m, occisurus sis: Et
rim à qua recessit
excitat & armat.
plus cum diceret
tunc iunior mei m
uolueram, constitu
inquit in peccati st
tus, gratia tua quo
oca meam inimic

summū amicitia
chendere. necesse
comprehensibile
prehensibili. So-
plene caput, ad
turpitudinem ac
nini mirum vide-
et qui solus mor-

Altera suspirij hu-
miserā & calamit-
eum, summū ill-
ex amico inimici
paterno eū prius
in eum gravat-
o delictis, mor-
in periculis de-
reddat obnox-
riam scite depin-
Do nuntius et nu-
vultus autem De-
dat de terra mo-
eum se pijs ami-
imicum patre-
otegere, hos ac-
calam lacri-
funestum ac gra-

et Labani socer-
ortale esse odia
minari, quæ me-
scio qua tristitia
te, adeo ut patri-
decreverit, atq;
lauit, F. d. 614-
cimo

DOMIN. XI. POST PENTEC. 38

ciem patris vestri, quod non sit erga me sicut heri & nudius tertius. Perinde ac si dixisset, nequeo diutius carissimæ coniuges hæc in regione commorari, in qua locerum, qui hactenus tam amice me fovit, inimicum experior. Eheu! peccator cum Deum iratum, cum Patrem illum cælestem, qui tot tanta-que benevolentia argumenta in te ostendit, qui pro te nasci, in mundo agere, in cruce pro te mori voluit inimicis iam redditum vides, & iratos tibi oculos ostendere; quomodo vivere poteris? ecquæ tibi dari poterit quies aut animæ tranquillitas?

Paricida Cain cum gravissimi & atrocissimi criminis reus diuina gratia excidisset, eumq; iam non clementem, sed iudicem severissimum experiretur, & vindicem illam iustitiæ manū in se la-
Gen. 4.
uientem sentiret, suspirans & lacrymans dicebat: *Eccie egi in me hodie à facie terra, & à facie tua abscondar, & ero vagus & profugus in terra: omnis, qui inuenerit me, occidet me.* Eadem tua sors est, peccator, eadem calamitas, quæ Caini, nam quæ admisisti crimina, Deum tibi infensum reddūt, & illius indignatione prouocāt; gratia illius excidisti, & velut profugus & ab omnibus derelictus, omnibus fortunæ casibus & infortunijs viuis obnoxius, adeo ut verendū sit, ne omnis qui te inuenerit, occisurus sit: Et sanè ita se res habet: anima enim à qua recessit Deus, omnes in se creaturas excitat & armat. Expressit id scitè Psalmogra-
Psal. 70.
phus cum diceret re ipsa expertus, *Quia dixerunt inimici mei mihi; & qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in unum:* Quamdū, inquit, in peccati statu mansi, à te recedens, desertus, gratia tua quoque primatus; quotidie in ne-
cem meam inimici coniurantes insurrexe-
runt,

runt, dicentes, Deus dereliquit eum: persequimini
 & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.

2. Reg. 14.

Absalom quod paterna se gratia & beneuo-
 lentia excidisse, & ab illius conspectu se remotum
 cerneret, tantum intrinsecus dolorem concepit
 & vitam morte amariorem duceret, & celeri le-
 to tristes vitæ dies mallet prævertere, atque idē
 dicebat Ioabo lachrymans, obsecro ergo, vt vide-
 am faciem regis, quod si memor est iniquitatis meae
 interficiat me. Hoc cogites velim, infelix pecca-
 tor, & perpende, si Absalom indignationem & i-
 ram Patris & regis sustinere non potuerit; quo-
 tu modo ferēs odia & mortales inimicitias Dei
 tui & Patris? quomodo sub onere tanti furoris
 non fatiscēs. Quare deplorandum est, illius te
 amicitia excidisse, & inimicum implacabilem tibi
 illum reddidisse.

Esth. 7.

An non graue Amano Purpurato fuit, videre
 regem Assurum, cuius quondam delictum & a-
 micus integerrimus fuerat, & à quo tot honores
 & beneficia; & benevolentiae argumenta rece-
 perat infestum sibi redditum, & indignantem in
 necem suam conspirare; donec in crucem egisset,
 suspensus est itaque Aman in patibulo quod paraue-
 rat Mardochoo, & regis ira quæruit. Tantopere
 autem misellus hic regis indignationem metue-
 bat, vt audito, regem & reginam sibi infestos
 redditos, timore sit quodammodo exanimatus,
 & ad tam tristem ac funestum nuntium expal-
 luērit, Dixitq; Esther, Hostis & inimicus noster pes-
 simus iste est Aman: quod ille audiens illico obstupuit,
 vultum regis ac reginae ferre non possit. Maius
 tuum, infelix peccator, infortunium est, dum re-
 gem regum, à quo plurima benevolentiae & amo-
 ris argumenta tibi demonstrata, à quo tot tanta-
 que

que gratiarum reco-
 mmoratum &
 perniciem tuam
 perpetuam te addic-
 lentem & gemen-
 deris, toto contri-
 audis, summum
 reginam Angelorū
 ordines tibi infest-
 da; hic pallor in-
 trahenda suspiria.
 urate facere neque-
 tem non agnoscas; i-
 nouit infortunia, ho-
 gens in calum ingem-
 Tertius Christus
 plicia & cruciatus
 quis ab infinito &
 gile mutacione que-
 hitos aperte perspi-
 & poena, iuxta a-
 ges, necessariū in-
 quod castigat, in d-
 tas, admissum est:
 quod nulla an-
 re meretur, & i-
 creatura aliqua cre-
 solus eam nouit sp-
 Dei vniuersus, &
 grauitatem malitia-
 borem non po-
 mouetur aliquis, c-
 tus humane amato-
 oculus peccatorem i-
 plicia illum olim d-

um: persequimur
ut querat.

ratia & benevo-
lentiæ sermone
dorem concepit,
rer, & celerile-
tere, atque ideo
ero ergo, ut vide-
si iniquitatem mea-
m, infelix pecca-
gnationem & in-
potuerit; quo
inimicitias Dei
re tanti furoris
est, illius te
implacabilem ri-

rato fuit, videre
in delictum & a-
quo tor honores
argumenta rece-
indignantem in
crucem egisset.
tulo quod parant
bit. Tantopen-
tionem metuer-
ant sibi infelices
do exanimatus
muntium expli-
mum nosse per-
ill eo obsequio
simens. Mors
m est, dum re-
lentiæ & amo-
quo tot tanta-
que

que gratiarum recepisti charismata; in te cernis
commotum & indignantem, in ruinam æ-
perniciem tuam conspirantem, damnationique
perpetuæ te addicentem? An non igitur te do-
lentem & gementem quod gratia illius exci-
deris, toto contremiscere corpore par est, dum
audis, summum illum regem tibi aduersarium,
reginam Angelorum iratam, Angelicos denique
ordines tibi infestos? Hic facies in diuersa mutan-
da; hic pallor induendus, hic gendum, hic
trahenda suspiria. at cum hoc ipse pro rei gra-
uitate facere nequeas, ut qui delicti peruersita-
tem non agnoscas; ipse Christus, qui te melius tua
nouit infortunia, hodie ut vides suspirat, & suspi-
cens in calum ingemuit.

Tertio Christus ingemuit, quod aperte sup-
plicia & cruciatus, huiusmodi auersionis, qua
quis ab infinito & incommutabili bono, ad fra-
gile mutationique obnoxium se conuertit, de-
bitos aperte perspiceret. Porro supplicium hoc
& poena, iuxta æquissimas diuinæ iustitiæ le-
ges, necessario infinita est, eo quod delictum,
quod castigat, in Deum, qui infinita est maiesta-
tis, admissum est: atque ideo poena æterna est,
quod nulla annorum temporisque duratio-
ne metiatur, & idcirco, à nullo mortalium &
creatura aliqua creata nequit comprehendere, at
solus eam nouit spiritus ille increatus, Filius
Dei Unigenitus, qui hodie gemitu suo peccati
grauitatem malitiamque declarauit, cum ver-
bis eandem non posset exprimere. Nec est quod
miretur aliquis, cum ardentem illum salu-
tis humanæ amatorem, dum internis animi
oculis peccatorem in delictis obstinatum & sup-
plicia illi iam olim decreta in surdo hoc & muto

Tertia ge-
mituum
Christi ra-
tio.

conspicit, suspirantem audit) & imo pectore singultientem. Docuit nos suo scilicet exemplo propria deplorare mala & calamitates: simul etiam credendum est, eundem amorem; qui aliquando ad vrhis Hierosolymitanæ excidium deplorandum lachrymas oculis illius exiuit, hodie quoque, dum videt surdum & mutum, & peccat gravitatem ac diuinæ iustitiæ rigorem attendit, et intimis cordis penetralibus suspiria enocare.

O stultitiam derestandam! ô stuporê verè bruta lem! ô phrenesin animarû nimis (ah!) deplorandâ phrenesin inquam, qua homo pessimo cõstitutus loco ridet, iocatur, voluptatibus indulget. O cecitatem verè cæcam! Filium Dei vnigenitum singultire, & peccatorem cachinnari; Christum peccatori condolare, eiusq; deplorare calamitatem illum verò nihil penitus commoueri. ô insensibilitatem inauditam: peccatum graue est & ponderosum quàm quod maximè, peccator tamen ipse in hume: os sublato non succumbit, nec de onere conqueritur gravitate. Quod conceptu philosophico confirmabo. Tradit Aristoteles, elementa in loco suo & centro constituta, graua non esse; sed extra ipsum si fuerint, grauissima: homo enim cùm in maris est fundo, licet integrum super se habeat oceanum, nullum omnino sentit pondus, sed si extra aquam constituto vnam aliquam imponas, sudat, laborat, & vix eandem sustinere, nedum ferre valet. Hæc omnia considerans Augustinus, quærit in libro de natura boni & lib. de fide ad Petrum, ecquis proprius locus & centrum sit peccati, & addit primò, ipsum corpus non esse: lapides enim corpus sunt; ideo tamen peccatum non includunt. nec sensus: bestia siquidem sentiunt, at non peccant. nec etiam intellectum, sed

sola

Luc. 19.

Peccatoris
Soliditas.

Elementa
in suo cen-
tro leuia
sunt.

Voluntas
peccati
centrum.

nam peruersam
atum constitut
rali, ac centro est
aut pondus habet
cepit. & bona est
centrum constitu
ue, vt sub onere
sudet, & suspir
habet, leuior fuit
tatem haberet, &
ar mox vt ad Deum
debetur, vt sub po
Sicut onus graue, gra
dus & humilitas
cordis mei: Et sanè
estimatur, vt suspirat
lum ingreditur.

Vidistis carim
Postquã igitur m
guam tetigisset, e
lingua soluta, ac p
tione loqui coep
magni illius Aesc
ibus, Bene omnia
ter loquitur. Est hæc B
mul & concionis

Hinc igitur di
posse interdum p
tatem obtinend
sum orans fide ser
maret Cananga. q
tunc impetrandam
cere, an non enim
Pauli Ecclesiæ ad i
Stephanum orasset,

imo peccatore sim-
ilicet exemplo,
itates: simul et
morem; qui ali-
ha excidium de-
us exciuit, hodie
uim, & peccati
orem attendit, ex-
ria evocare.

porè verè bruta-
an) deplorandā
ellimo cōstitutus
indulget. O ca-
vni; gentium si-
; Christum pec-
calamitatem,
ueri, ò insensibi-
tate est & ponde-
catore tamen ipso
bit, nec de oneri
conceptu philoso-
teles, elementa in-
auia non esse; si-
ma: homo enim
neqrum super se
no sentit pondus
nam aliquam im-
dem sustinere, et
siderans Augusti-
oni & lib. de ser-
us & contrariis
corpus non est
tamen peccator
ia: siquidem se-
intellectum, sed
solus

solam peruersam voluntatem; in qua cūm pec-
catum consistit, in loco veluti proprio & natu-
rali, accentro est, atque hic nullam gravitatem
aut pondus habet. At vbi voluntas hæc imitari
cepit, & bona esse desiderat, tunc peccatum extra
centrum constitutum graue esse incipit, & ita gra-
ue, vt sub onere fatiscens peccator lacrymas ex-
sudet, & suspiret. Ita Dauid quamdiu in peccato
hæsit, leuior fuit pluma, quod deprauatam volun-
tatem haberet, & in centro suo peccatum hæreret;
at mox vt ad Deum se conuertit, tam graue illi vi-
debatur, vt sub pondere ingemiscat & exclamet,
Sicut onus graue, grauata sum super me. & mox, *psal. 37.*
Aus & humilatus sum nimis, & rugiebam à gemitu
cordis mei: Et sanè adeo graue id ipsum Dei filius
æstimat, vt suspirare non vereatur, *suspirans in cor-
lum ingemuit.*

Vidistis cærimonias, iam videte miraculum. Curatio
Postquā igitur magnus ille medicus aures & lin-
guam tetigisset, ecce subito aures illius apertæ, & surdi-
lingua soluta, ac perfectè magna omnium admira-
tione loqui cepit, omnibus laudes & merita
magni illius Aesculapij de prædicando, acclaman-
tibus, *Bene omnia fecit, & surdos fecit audire & mu-
tos loqui.* Est hæc Euangelij præsentis conclusio, si-
mul & concionis hodiernæ.

Hinc igitur discite Christiani, fidem alienam
posse interdum proximo prodesse ad corporis sa-
nitatem obtinendam, Centurio namq; viua Chri-
stum orans fide seruo sanitate recuperauit, & filia
mulier Cananæ, discite, illam ad fidem qua salue-
mur impetrandam etiam non mediocriter condu-
cere, an non enim Stephani Protomartyris fides,
Paulū Ecclesiæ adiūxit? *nisi enim, vt canit Ecclesia,*
Stephanus orasset, Ecclesia Paulum non haberet. an
bbb 4 non

*Aug. serm. 2.
& 4. de S.
Stephano.*

Isai. 35.

non Monychæ fides, Augustinum fidelem effecit? aded vt diceret Ambrosius, *impossibile est, vt filius tantarum lachrymarum pereat.* Discite eadem opera, carimonias, quas hic à Christo videtis vsurpari, in baptismo nostro etiamnum seruari. Discite denique è miraculi huius splendore, Messiam verè in mundum venisse, talia namque de eo prædixere Prophetæ, *Tunc, ait Isaias, aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt.* Et apud Sapientem legere est, *Sapientia aperuit os mutorum, & linguas infantum fecit disertas.* & dicite cum alijs Christo applaudentibus, *Bene omnia fecit; & surdos fecit audire & mutos loqui.*

Ceterum ô Saluator mundi, vere tum animarum tum corporum medice, mirabilium patrator, qui tot in mundo ægris sanitatem; sed non sine miraculo, & præter communem naturæ ordinem, reddidisti; paralyticum scilicet seruo centurionis abstulisti, hæmorrhoidis fluxum stitisti, cæco nato oculos restituidisti, & hodie auditum & loquelam surdo & muto reddidisti; hæc eadem hodie miracula etiam necessaria sunt. numquam enim tot surdos, tot vidimus mutos, neue tot vmquam cæcos. Is quidem, quem hic curas, nonnisi corporalibus auribus surdus erat, at hi spiritualibus & internis. Et quales, Deus bone! surdi? qui de te loquentes ne audire quidem sustinent, de rebus sanctis institutos sermones repudiant; denique diuinis inspirationibus animum & cor occludunt. Quot etiam mutos reperiemus, lingua carentes, qua te inuocent; ore, quo te laudent ac glorificent; loquela, qua delicta confiteantur. Tu verò aures & linguam illis tange, auditum & loquelam restitue, vt præconia tua & laudes deprædicantes, & verba audientes, salutem

Inc tandem con
felicitem vit
reantur, ad quam n
us & Spiritus san

DOM

DV

POST P

*Homo quidam disc
eb, & incidit in*

F I

H Ebraeorum R
profecto in
Cum ostend
gentis militibus it
Simeon haud proc
mis Palæstinæ finib
tur; in misellum
Amaleicæ seruum,
diligentem, quam
tionem iussit. Sim
ritanus sub para
demonstrat. Hic e
tum incidisset, qui
deus incidere in la
mas intulerunt pla
spiritus dereliqueru
scitandi, vulnera a
um delicti magnam
quod eorum torer
hoc charitatem prox

fidem efficit?
 debile est, ut quis
 scilicet eadem o-
 mnia videat virtutem
 servari. Di-
 cendū est, Messiam
 quē de eo prae-
 dixerunt, & ad
 ventum suum
 ostendit. Et apud
 Sacerdotes
 & dicite cum a-
 p- omnia fecit; &

et cum animarū
 creator, qui
 non sine mira-
 culis ordinem, red-
 rationem abstinuit,
 nato oculos re-
 quebat furore &
 hic miracula et
 nim tot furdos,
 quam cecos. Is
 si corporalibus
 talibus & inter-
 diti? qui de re
 tinent, de re
 repudiant, de
 nim & cor-
 os reperimus
 ore, quo te la-
 ea delicta com-
 am illis tange-
 praeconia tua &
 audientes, fa-
 lucem

DOMIN. XII. POST PENTECOST. 391

Intē tandem consequantur, atque ad sempiternam
 felicitatem vitamque perpetuam pertingere me-
 reantur, ad quam nos omnes deducat Pater & Fili-
 us & Spiritus sanctus. Amen.

DOMINICA DVODECIMA.

POST-PENTECOSTEN.

*Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Ieri-
 cho, & incidit in latrones. Luc. 10.*

FIGURA.

Hebraeorum Regum phœnix David insignem
 profectō in proximum amorem & affe-
 ctum ostendit, cum insidens equo, quadrin-
 gentis militibus stipatus, ut Siceleg, vrbis in tribu
 Simeoni haud procul à torrente Bozor, in extre-
 mis Palæstinæ sinibus sita incensores persequere-
 tur; in misellum quemdam Aegyptium incidit
 Amaleicitæ servum, ægrum & semianimem; cuius
 diligentem, quāvis foret alienigena haberi ra-
 tionem iussit. Similem haud dubiè amorem Sa-
 maritanus sub parabola quadam hoc in Evangelio
 demonstrat. Hic enim cum in deserto in saucia-
 tum incidisset, qui Ierosolymis in Iericho descē-
 dens inciderat in latrones, qui despoliato pluri-
 mas infllexerunt plagas, & extremum trahentem
 spiritus dereliquerunt; misericordia motus, equo
 descendit, vulnera alligavit, eiusque in duersori-
 um deducti magnam haberi rationem iussit, & si
 quid erogatum foret, grato animo reddidit. Sapit
 hoc charitatem proximi & dilectionem Christia-
 nam

bbb s

nam

nam, & hic finis est quem parabola intendit, & Euangelij præsentis subiectum, quod latius vobis deducere, & egregios in eo ipso conceptus producere constitui, modò Spiritus Paracletus numine suo dicenti annuat, ac patrocinium suum Deipara non abnuat. Atque ideo salutatione eam angelica compellemus. dicentes.

A V E M A R I A.

Angelicus Doctor Thomas, & S. Bonaventura eadem distinctione articulo 2. quæst. 3. naturæ humanæ fragilitatem, peccati malitiam, & gratiæ vires confuerantes firmissimè credunt, fieri non posse vt homo quid boni agat, virtutes operetur, si caelesti ope & diuina gratia non adiuuetur. Veritatis huius fundamenta iecit Aristoteles, quibus suam opinionem superstruere Theologi, dicens, *In omnium rerum natura, sen per est aliquid, quod pote facere omnia illius genera* quod exemplo de motu confirmare licet: quidquid enim mouetur & agitur, per primum mobile moueri certum est, vt idem in Metaphysicis testatur. nam *in mouentibus & motu non est processus in infinitum, sed necess. est venire ad aliquem motorem primum*, ait idem in Physicis.

Id ipsum de bonis operibus dicendū est, credendumq; ab influxu primæ cuiusdā bonitatis derivari. Vnde in Timæo suo diuinus Plato, *sicut*, inquit, *omne esse est à primo esse, & omne verum est à primo ver; sic omne bonum est à primo bono*: Quod Aristoteles verbis religiosioribus deinde cōfirmavit, dum in primo Politicorum ait *sine Deo nihil est posse i e.* porro verba Philosophi religiosa dixi, quod & tuba illa religionis ac pietatis Paulus eadem propemodum vsurpauit: *Non sumus suffi-*

fficientes cogitare
entia nostra ex Deo
iple apud Ioanne
Et sane ita se res
nihil omnino à q
sufficiencia nostr

Hoc suppositu
& imprimis ang
illo seraphicus

nem in mortali
peculiari Deitau
& exemplis & fin

est S. Anselmi Cai
Henrici I v. temp

mini MLVII. q
reo quidem imm

emergere. ita qu
vorago, & abyssu
ceps, vt seipsum e
verò educere.

Altera Magni
hominem; quen
marinatus, &
sibus agitur;

est, auxilio amiss
gari, impelli, a
facere quæ velit,

pellitur. Porro
authoritati inniti

suu dormiens in n
beniam amisso cla
inueni voluerit,

Tertia summi E
in homine sibi qui
vix acuta se reuo

sufficientes cogitare aliquid à nobis, sed on. n. sufficientia nostra ex Deo est. Et ante illum Redemptor ^{Ioan. 13.} ipse apud Ioannem, *sine me nihil potestis facere.* Et sanè ita se res habet: sine gratia Dei namque nihil omnino à quoquam fieri potest, & omnis sufficientia nostra à Deo dependet.

Hoc supposito omnis-Theologorum schola, & in primis angelicus Doctör * Thomas, & cum ^{* 1.2. q. 109} illo seraphicus † Bonaventura, inferunt, homi- ^{av. 7.} nem in mortali peccato constitutum eodem sine ^{† 1.2. dist.} peculiari Dei auxilio emergere non posse, quod ^{28.4.1. q. 1.} & exemplis & similitudinibus stabiliunt. prima est S. Anselmi Cantuariensis Archiepiscopi, qui Henrici IV. temporibus vixit, circa annum Domini MLVII. qui ait, hominem seipsum puteo quidem immergere posse, sed non sponte emergere. ita quoq; peccatum profunda quædam vorago, & abyssus est atque præcipitum ad eò præceps, vt seipsum eidem iniicere possit homo, non verò educere.

Alterà Magni Ioannis Chrysostomi dicentis, ^{Hom.} hominem, quemadmodum navis fracto malo ^{cum in peccati mortalis statu est,} mari innatat, & huc & illuc tempestate & fluctibus agitur; diuinæ gratiæ, quæ mali instar ^{exurgere} est, auxilio amisso, in mundi huius æquore va- ^{gari,} gari, impelli, agitari, nescire quid agat, nec nequit. ^{facere quæ velit,} sed ad quæ suggestu diaboli impellitur. Porro similitudo hæc sacre scripturæ ^{authoritati innititur,} ait siquidem Sapiens, *Eris* ^{Proverb. 23.} *sicut dormiens in medio mari, & quasi soporatus gubernator amisso clavo.* Ionam, qui penitus rem ^{Ioan. 2.} intneri voluerit, huius figuram statuere licet.

Tertia summi Ecclesiæ Doctoris Augustini qui ait hominē sibi quidē ipsi vitam posse eripere, non verò ad vitā se reuocare: ita peccatorē spiritualē qui-

Sap. 16.

Psalm. 77.

quidem mortem inferre animæ posse, iuxta verba illa Salomonis, *homo per iram suam occidit animam suam*; at mortuo sibi iam semel vitam non posse restituere. Atque hoc modo intelligi debet sententia illa Psalmographi, *spiritus tuus vadens & non reuertens*, qui quidem sponte sua ad peccati mortem ruit, sed ad vitam gratiæ reuerti per se nequit.

Quarta eiusdem Chrysostomi, dum tradit, hominem ante peccatum liberum esse, at si quando diabolo sese prauis operibus deuincit & obligat, nulla se ratione ab eius seruitute & ergastulo eripere posse, sed ut perpetuum mancipium illi seruire debere. Atque ut quando populus suffragijs regem elegit, & in solio stabiluit, numquam eundem deponere potest: (fuit namque in illius potestate, illum creare & sceptrum tradere,) sed ubi iam regere ceperit, sceptrum eripere, & regno nequit deicere. ita quoque peccator, postquam semel se diaboli potestati tradidit, eumque ut regem & principem (ex mente Prophetæ Iob, dicentis, *ipse est rex super omnes filios superbie*) agnouit; numquam deinde eum dominio & regno priuare potest, aut sese mancipatum eripere.

Iam allegoriam producam. Iacobi Patriarchæ filij cum penuriæ tempore, in Aegyptum Pharaonis inquam regnum descendissent, nonnisi ad biennium aut ad summum, triennium, donec fames, & annonæ caritas, præterisset ibidem manere decreuerant; sed omnes illic extincti sunt, & vniuersa eorum posteritas plusquam quadringentis hæsit annis, seruitute oppressa & duro captiuitatis iugo gravata: è qua numquam eripi potuissent, nisi miraculis Deus & portentis terribilibus Pharaonem terruisset. Idem omnino, allegorico sensu de

hæ de peccatore dicitur in peccatum, quod sibi periclitatur, in eorum tempore sæpius accidit, ut seruitutem duram iam immoriatur, naturali quadam ratione ducat, & misencordiam.

Dixi, miraculo gratiæ. Itaque peccator dubie miracula inter adeo gratis & diffusi non sit veritus, man ex impio iustum coram è nihilo produci. Hæc etiam veritas coram fundamentum habet, dicens, a prima regressus per naturam entia: luminis namque, naturaliter omnisque natura coeuanida sunt. sed hic opus est & Cum igitur anima peritum lenine & veritate quo loquitur Sapientia, atque illa cæculorum ipsa corpore de carnis est, peccatorum, supernaturaliter virtutem ne desiderat ipsam etiam vitam reser-

su de peccatore dicendum, qui durante tentatione in peccatum, quod diaboli regnum est, descendit, sibi que persuadet, non nisi biduo aut ad summum triduo, in eodem hærere, donec triste tentationum tempus & fames pertransseat: at sæpè sæpius accidit, ut diutius in eodem moram trahat seruitutem durissimam seruiens, ac non rarò etiam immoriatur, & egredi nequeat, nisi supernaturali quadam ratione & miraculo illum Deus educat, & misericordiam suam illi demonstret.

Dixi, miraculo; nam antequam in pristinum gratiæ statum peccator restituatur, plurima haud dubiè miracula interueniunt, eiusque iustificatio aded grauis & difficilis est, ut Augustinus dicere non sit veritus, maius esse opus & longè diuinius ex impio iustum constituere, quam cælum & terram è nihilo producere.

*Lib. de liber-
ro arbitrio.*

Hæc etiam veritas ratione potest confirmari, cuius fundamentum posuit in dialectica Aristoteles, dicens, *Apriuatione ad habitum impossibili est regressus per naturam*: quod & ipsa docet experientia: luminis namque amissio in cæco nulla ratione, naturaliter loquendo recuperari potest, omnisque naturæ conatus & industria hic cedunt & enanida sunt: sed supernaturali quadam virtute hic opus est & potestate absoluta & summa: Cum igitur anima peccata excæcet, quando nimirum lumine & veritatis cognitione priuata est (de quo loquitur Sapiens, *Excæcavit eos malitia eorum.*) atque illa cæcitas longè sit grauior ac periculosior ipsâ corporeâ; dicendum est, ut huiusmodi cæcus id est, peccator, lumen recuperet, maiori iure, supernaturali diuinæ gratiæ auxilium, virtutemque desiderari, quæ non solum oculos, sed ipsam etiam vitam restituat,

dicta

Dicta quidem hæc hæctenus, quod in Euangelio hodierno præclarum huiusce rei exemplum videre sit: videritis namque misellum viatorem in deserto iacentem, bonis omnibus spoliatum, plagis deformem, plenum vulneribus, sauciatum & seminecem & vix se loco mouere valentem, nisi Samaritanus (qui verus Iesu Christi typus est & figura, vti sauciatus, peccatoris:) opem adtulisset. Audiamus Lucam rem enarrantem: *Hommo quidam descendebat à Ierusalem in Iericho, & incidit in latrones, qui etiam despoliauerunt eum, & plagis impositis abierunt seminuoto relicto. ut quid quid hoc continetur Euangelio, vobis enucleem, primo quæstiones quas doctor quidam Synagogicus proposuit, in quo nimirum Dei & proximi amor consisteret, examinabo: deinde parabolam deducam, vos verò aures adaptate, ut quantum peccatum mali animæ adferat, audiamus.*

**Euangelij
historia.**

**Ignorantia
huius legis
periti.**

Principio itaque, refert Euangelista, Christum coram Apostolis prædicantem eosque felices dicentem, quod coram viderent quæ alijs videre datum non erat, & animas eorum beatissimas quod appellentem, certissimè expectarent, quæ in vita altera ijs præparata essent, à legisperito interrogatum, *Magister quid faciendo vitam æternam possidebo?* & Ecquis hic doctor est, qui cognitis omnibus, iter cælum versus ignorat; qui cognita & perfecta lege, seipsum videre nequit. Similis est oculo, qui omnia conspiciatur & longe lateque diu agatur, at seipsum non potest intueri. Similis est protoplasto Adæ, qui eodem quo conditus est momèto, Doctor creatus de omnibus creaturis acutissimè & subtilissimè est Philosophatus, cunctis animantibus, herbis, lapidibus ex natura

træ proprietate
træ sapientie & p
indiciu est, sapi
ponere: attamen
imponere, eo quod
Doctor hic non
perspectam habet
spectat nouit: n
gnitione, sed in re
tibus cala cæcor
Tale reuera sunt
gnit. li. tatiæ. p
ad temp. & politi
cuius quædam in hoc
entis statum excuti
tia, bellis deteriore
tur Psalmista: *Vt i
go: imper tecum. Id
ges ferendas, exerc
pugnandam, regnu
statu conseruand
maximè: ut in ijs qu
in cultu & obsequio
mysteriorum tuor
quam brutum aliqu
dem quoque de prin
ac de ceteris in gene
uicium in honore esse
in mente iustitiam
Societates illi statim
aspiciunt, in rebus
de vitz huius vanita
exterioris felicitate
suis inueniunt. Eni
tibus Apostolis dum
propriaque Dei sunt*

quod in Euange-
rei exemplum vi-
lum viatorem in
bus spoliatum,
peribus, faucia-
nouere valentē.
Christi tunc ad-
pris) opem ad-
enarrantem: Ho-
m in Iercho, &
spoliamur. ut eum,
ore ita. vt quid-
obis enucleem,
uidam Synago-
Dei & proxi-
os: deinde pa-
tes adaptate, vt
adferat, audia-
angelista, Chri-
stem eosque le-
rent quæ alijs vi-
eorum beatissi-
mò expectarent
fient, à legis
nd fac: nōd viti-
doctor est, q-
scis ignorat; q-
m videre nequ-
ipicatur & long-
in potest intue-
eodem quo ca-
de omnibus co-
est Philosophi-
lapidibus ex-
tuit

turæ proprietatē nomina imponens (quod sum-
mæ sapientiæ & Philosophiæ cuiusdam sublimis
iudicium est, sapientis enim est rebus nomina im-
ponere): attamen numquam sibi ipsi nomen potuit
imponere, eo quod seipsum ignoraret. Huic igitur
Doct̃or hic notiter similis est, qui omnem legem
perfectam habet, & nihil eorum quæ ad salutem
spectant nouit: sactat se in legis & scripturæ co-
gnitione, sed in rebus ad salutem animæ pertinen-
tibus talpa cæcor est.

Tale reuera sunt hodie illi huius incolæ, ma- Sapien-
gni illi itatitæ. prudentes illi politici; nihil rerum mundi hu-
ad remp. & politiciam spectantium ignorant, ora- ius oracu-
cula quedam in hoc mundo videntur, sed si conse- le sunt quo-
entia istum excurias, & ad salutem animæ spectan- adea, quæ
tia, bestijs deteriores sunt. Ita id ipsum de se testa- ad hæc vi-
tur Psalmista: *Vt iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum.* Id est, Ad populum regendum, le- & bestiarum
ges ferendas, exercitum ducendum, coronam prop- ijs quæ ad
ugnandam, regnum defendendum & in pristino alte: am.
statu conseruandum, prudens fui & sapiens vt qui Psal. 115.
maximè: et in ijs quæ ad animæ salutem pertinent, in cultu & obsequio quod tibi debeo, in cognitiõ-
mysteriorum tuorum non plus profectò sapi-
quàm brutum aliquod omnis rationis expers. I-
dem quoque de primo parente Adam dictum fuit, ac de ceteris in genere hominibus dici potest; *Ho. 1. Psal. 48.*
mo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis & asinibus, & similia factus est illis. Id est,
Sapientes illi itatitæ, & rerum periti, quos omnes
suspiciunt, in rebus spiritualibus ne micæ sapiunt,
& vitæ huius vanitatibus penitus implicari sunt,
de alterius felicitate ne hilum solliciti, in quo be-
stias imitantur. Eundem scopum ferit ad Corin- 1. Cor. 2.
thios Apostolus dum ait, *animalis autem homo non percipit ea, quæ Dei sunt.* Sapien-

2. Reg. 16. 17

Psal. 37.

Sapientissimus in rebus mundi huius fuit Achitophel regno Israëlito à secretis, atque aded omnes in rerū gerendarū experiētia & notitia antecellebat: ait namque scriptura consilia illius oraculorum instar apud omnes fuisse, & omnes ad illum velut ad numē aliquod ex vniuersis regni finibus confugisse: *Consilium autem Achitophel quod dabat in diebus illis, quasi si quis consuleret Deum.* In ijs tamen quæ salutis & animæ erant, bruto erat brutior; nam desperatione & indignatione quadam stimulatus, infami sibi vitam laqueo interclusit. Hunc imitantur magni illi consiliarij status, & rerum mundanarum periti, qui in negotijs gerendis & consilijs alij dandis oracula quædam sunt, & ad quos omnes velut ad numen aliquod consulendum properant; at bestię sunt in conscientię statum concernentibus, & in animæ consulendo penitus bardi & stupidi: aquilarum & Lyncei instar in mundo vident, in cæli climate ac rebus celestibus talpæ more cæcutiunt. Hoc in se agnouit Psalmographus & de se cecinit lacrymans, *Dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.* Perinde achit diceret: O rerum vices! olim ipsæ Goliados prostravi, Philisthæos profligavi, leones suffocaui, vrsos interemi, & ferocissima quæque animalia domui; at modò, vt Deo seruiam, nullæ mihi vires supersunt. Olim acutum vidi, & modò fortasse etiam video in mundi rebus: at peccati horrorem mortis terrorem, indiciorum tuorum discrimina animæ periculum, ea quoque in altero geruntur mundo, vt videam, oculos non habeo, in illis penitus cæcutio, nec ipsi quidem oculi mecum sunt, sed in mundo, & in ijs mundus ipse habitat. Ita quoque cæcutit doctor hic noster, dicens

dicens Domine quid

Indoctrum docto

sibi indoctrus & ig

rationem aduitan

nihil prorsus, via

eam monstrari per

tur, qui Naamani

lepra rationem qu

mendatitias ad Pr

men idololatriæ

eirex Syria, Vade &

Similes sunt regi

omnes edocere con

tam præscribunt; N

affectas rationes edo

purgentur, & littera

nicanes, eosque ad

sarios deslinantes,

suorum idolotria pe

diderim Dauidem

dixit Deus, Quare tu

mis testamentum me

disciplinam, & proieci

An non sanè dep

& naupegos diluuii

uorum dementia fi

postquam tot annis

eius asylum & refug

diem non subierint

tudo aquis immersi

deplorant. Iū est, tot

res, pœ ecclesiastas to

Lentes; qui horum

reorum tēpore meo

quibuscum se à diuine

Dm. tom. 2.

dicens Domine quid faciendo vitā æternam possidebo?

Indoctum doctorem! alijs doctus est & sapiens, sibi indoctus & ignorans: alios legem edocet & rationem ad vitam æternam pertingendi, se verò nihil prorsus, viam alijs demonstrat, sibi autem eam monstrari petit. In quo Regem Syriæ imitatur, qui Naamani militiæ suæ principi mundandæ 4. Reg. 5. lepræ rationem quidem præscripsit, litteras commendatitias ad Prophetas terræ Israël misit; atamen idololatriæ lepram non perdidit, *Dixitq; rex Syria, Vade & mitte litteras ad regem Israël.*

Similes sunt regi huic Doctores hic & ceteri, qui omnes edocere conantur, sibi ipsis verò nihil ad vitam præscribunt; Naamanes namque & mundi assecras rationes edocentes, quibus à peccati lepra purgentur, & litteras ijsdem & scientias communicantes, eosque ad Prophetas & Ecclesiæ confesarios destinantes, ipsi nihilominus in scelerum suorum idolotriā permanent. Hos intellexisse crediderim Dauidem cum diceret, *Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? tu verò odisti disciplinam, & proiecasti sermones meos retrorsum.* Psalm. 49.

An non sanè deplorandum, arcæ fabricatores & naupegos diluvio perire! & sanè potiùs magna illorum dementia fuit, ne dicam vesania, Quòd, postquam tot annis arcam, quæ Noacho & filijs eius asylum & refugium foret, ædificassent; eandem non subierint præ ceteris, sed cum reliqua turba aquis immersi perierint. At profecto magis deplorandū est, tot hodie in orbe reperiri Doctores col-
Gen. 6.
 res, tot ecclesiastas tot sapientes, huic nostro perlati eum similes; qui horum ad instar fabrorum postquam fabricato-
 toto vitæ tēpore media & rationes suggesserint, ribus arcæ
 quibus alij se à diuinorum iudiciorum fluctibus ac
 Noë.

diluuium conseruarent; tantum abest, vt sui ipsorum præ ceteris salutē procurent, vt ante alios etiam pereant & sub aquis suffocentur. Quod metuens, sibi ne accideret, Apostolus, dicebat, *Timeo ne cum alijs predicauerim, ipse reprobus efficiar*. Eadem erat anxietas ac metus Doctoris nostri, dicentis, *Domine quid faciens vitam æternam possidebo?*

Qui docti
sunt & su-
perbiunt,
noxij sunt
reipub.

Infelicē & imperitum legisperitum! omnium cūm peritus sit, viæ quæ ad salutē ducit, ignarus est. ceterum nihil reipub. perniciosius est doctore, qui superbiat & sapiēte, qui insolescat: nam quæ admodum ē pharmacopolio, in quo aromata, vnguenta pretiosa, & antidota medica morbisque salutaria reperiri solēt, venena exenūt, & catapotia noxia: ita etiā doctōrum hominū schola, sæpenuerō noxia & contagiosa pullulant dogmata. Herodes sciscitabatur scripturas, & in prophetarum oracula inquirebat, non vt vitam in melius commutaret, sed vt sciret, vbinā Christum nasciturum prædixissent, quod eum deinde ibidem loci reperi- tum interimeret. Ita quoque plurimi litteris hodie incumbunt, non vt in viros eueadant meliores vitamque rectius instaurant, sed vt in impietate proficiant, Deumque audaciū & frequentius offendant.

Gen. 24

Arbor illa scientiæ boni & mali, tantum absuit vt primis mundi scholaribus & discipulis scientiam aliquam attulerit, vt extremam illis perniciem & toti adeo posteritati sempiternam in omnem progeniem ruinam pepererit, *Produxitq; Dominus Deus, de humo omne lignum, rubrum visu, & ad vescendum suauē; lignum etiam vitæ in medio paradisi, lignumq; scientiæ boni & mali: Docti & eruditi arbores sunt scientiæ in medio rerum publicarum consistæ, at sæpe fructum non adferunt, at exiti-*

nitium, non profu-
lorum arcessum.

Seruus ille veco-

re infodit nullo in-

pum ad iracundia

beneuolentiæ occu-

ais conuerterit; quæ

serue male & pige-

& conuergo vbi non

tere perueniam mea

cepit: m. v. q. q. d.

riti & Doctores, quæ

lentum a Deo domi-

lue ipsum non in a-

rem Dei gloriam im-

ob id scilicet superbi-

ritia proferre non a-

ne damnationis cau-

mentisissimum offen-

dimæ salutem impo-

no sumenda esset in-

torum refundendi. C

itudinem illis aliq-

desides, & pigros co-

tum scientiæ tam h-

sem non dederint, v-

pios ad se adm. ttere

re, & foenus & vsu

decentur ad mensam

nam, & animarum

vero terre infodiu-

lentæ sunt occasio, &

Abrahe, quæ vni-

mine lucidigunt &

stus & benignos aspe-

exitium; non profunt, sed obsunt, & illadem maiorum arcessunt.

Seruus ille vecors, qui acceptum talentum terræ infodit nullo inde lucro comparato, Dominum ad iracundiam prouocauit, ita ut amoris & beneuolentiæ occasionem in odij & indignationis cōuerterit; quare succensens illi Dominus ait. *Serue male & piger fuisti, quia meto vbi non semino, & congrego vbi non sparsi; oportuit ergo te committere pecuniam meam nummularijs, & veniens ego recepissim utique quod meum est cum usura.* Legis periti & Doctores, qui præclarum illud scientiæ talentum à Deo domino hero suo recipiunt, sæpe illud ipsum non in animarum salutem, & ad maiorem Dei gloriam impendunt, sed terræ infodiunt, ob id scilicet superbientes, vel ad ipsum præauaritia proferre non audentes; itaque sibi ipsis æternæ damnationis causa sunt, & dominum suum clementissimum offendunt, cum tantam ipsam ad animæ salutem impendi oporteret, hincque occasio sumenda esset infinitæ laudum præconia in datorem refundendi. Quamobrem exprobrabit ingratitudinem illis aliquando Deus, eosque ut vecordes, desides, & pigros coarguet, quod nimirum talentum scientiæ tam humanæ quàm diuinæ ad mensam non dederint, ut deinde dominus veniens, ipsos ad se admitteret, illorum negotiationem laudaret, & foenus & usuram persolueret. Tunc autem scientiæ ad mensam traduntur, quando in Dei gloriam, & animarum salutem impenduntur; tunc verò terræ infodiuntur, quando superbix & insolentiæ sunt occasio, & in prauos vsus detorquetur.

Astra cæli, quæ vniuersa hic in terra motu & lumine suo dirigunt & conseruant, non semper faustos & benignos aspectus præferunt, sed sæpenumero

Matib. 25.

Scientia
sæpe gladi-
us est quo
læditur
Deus.

Dan. 12.

Doctores
stellæ sunt.Doctores
agro Ziza-
niis pleno
cōparan-
tur.

Psalm. 49.

In simu-
lo veritatis
in sacris
litteris.

Deut. 22.

sinistros ac noxios influxus producunt; ita quoque doctores & quicumque ad aliquem scientiæ gradum prouecti sunt (quos sæpe stellis cæli comparatos legimus; vt in loco illo Danielis, *Qui autē docti fuerint fulgebūt. sicut splendor firmamētī, & quī adiuturi erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas aternitates.*) virtute sua & doctrina in regna & prouincias dominium exercent; at vita eorum & agendi ratio non semper profunt & vtilitatem adferunt, sed rebus publicis sapēnoxia sunt, & extremam Ecclesiæ perniciem arcessunt.

Ager ille Euangelicus, in quo Paterfamilias bonam seminauerat sementem, tempore messis Zizania produxit. Docti & plurimarum periti rerum, sunt agri illi Euangelici, in quibus magnus ille pater cælestis bonam doctrinæ sementem seuit; at sæpe contingit vt quando messis facienda est, & in commodum reipub. & Dei gloriam, fructus inde colligendus, præter superbiam, vanitatem, iactantiam aliæque Zizania, nihil appareat. His scatebat Doctor hic Pharisæicus, qui Dominum tentaturus cum eodem disceptat, fingit, hypocritam agit, personam ementitur.

Magister quid faciendo vitā aternam possidebo? o verba fucata; subdola, versuta! interrogat, non quidē vt discat, sed vt videat, num Christus quid faciendum sit ignoret; de ipso igitur dici potest, quod de alio quodam dicebat Psalmographus, *Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos.* porro dolos & fraudes concinnare aliud non est, quàm verbis fucatis, fraudes tegere, & malitiam sub oratione subdola & composita abscondere. Veuuit olim Deus, nequis apud Hebræos veste linea, quæ simul & lanea foret vteretur, Non indueris vestimento, quod ex lana linoq; contextum est.

illi

illi verò lanam lin-
volunt & aliud
impegit legitperi-
nem & blanditias
onem subdolan f
ciendo vitam atern

Est tamen aliqui-
mis, quod non pro-
volas & inanes, se-
& salutem spectant
huiusmodi qui que-
dem scholæ hodie n-
vanas & inutiles, in-
quàm aux & inepti-
sit imaginarijs, an in-
pens ante Adami p-
aque similia, de qui-
bini qui fabulatione
tur in scholis vestr-
stris Ecclesiæ, bo-
tutum praxin, ad sa-
tutudo in quo confi-
illius merces & pr-
tur, quod dicat, Qu-
lestus & versipellis
ranus aut Calvinisti
pernegant: ait enim
vitam sempiternam
ridua acquiri. Ipsi
Machurum, nulli de-
nisi symbolum est &
vinea laborassent, v-
celum.

Quintè Apostolu-
moru ad Deum;

Illi verò lanam lino commiscent, qui aliud corde
volunt & aliud ore proferunt. In hoc præceptum
impegit legisperitus hic, cum linguâ dulcedi-
nem & blanditias præferret, corde autem tentati-
onem subdolan foveret, dicens, *Magister quid fa-
ciendo vitam æternam possidebo?*

Est tamen aliquid quod in ipso laudetur, impri-
mis, quod non proponat quæstiones quasdam fri-
uolas & inanes, sed ad beatitudinem, bona opera, doctor hic
& salutem spectantes. Paucos hodie inuenire est, quæstiones
huiusmodi qui quæstiones proponant: aliud si qui proponit,
dem scholæ hodie non crepant, quam curiositates
vanas & inutiles, in academijs aliud non auditur
quàm nugæ & ineptiæ, num scilicet Deus in locis
sit imaginarijs, an in vacuo detur motus, num ser-
pens ante Adami peccatum pedibus cõstaret, ali-
aque similia, de quibus dici queat, *Narrauerunt mi-*
hi iniqui fabulationes, sed non vt lex tua. Docete igitur in
scholis vestris o doctores, in cathedris ve-
stris Ecclesiastæ, bonorum operum exercitia, vir-
tutum praxin, ad salutem perueniendi media, bea-
tudo in quo consistat, quid includat, & quanta sit
illius merces & præmium. Deinde laudem mere-
tur, quod dicat, *Quid faciendo?* quamuis enim sce-
lestus & versipellis foret, non erat tamen Luth-
eranus aut Caluinista, qui opera ad salutem requiri
pernegant: ait enim, *quid faciendo?* quod crederet
vitam sempiternam non verbis, sed re ipsa & ope-
ribus acquiri. Ipse quoque paterfamilias apud
Matthæum, nulli denarium qui æternæ beatitudi-
nis symbolum est & nota, dedit, quàm qui iam in
vineâ laborassent, *voca operarios, & redde illis mer-*
cedem.

Quin & Apostolus Paulus, gentium ille doctor,
mox vt ad Deum, cælitis vocatus, conuerti &
ecc 3 vitam

Error hæ-
reticorum.

Math. 20.

vitam in melius commutare cœpit, petijt, *Domine, quid meus facere*, vt ad salutem perueniam? an agenda poenitentia? mundus anne deferendus? mors anne subeunda? in qua paratum cor meum Domine, paratum cor meum. quasi diceret, scio nonnisi operibus bonis cælum diuendi, non verbis; quid igitur ad salutem necessarium est, quid me facere opus, vt vitæ æternæ compos fiam? Doctor quoque noster hic petit, *Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo?*

Scientia &
virtus si
mul incedant,

Ceterum doctrina & virtus cœant & cōgrediantur necesse est, quæ vbi in aliquo concurrerint, perfectum recondunt, sed vbi diiuncta sunt, vix vllam merentur laudem. In huius rei signum summus apud Iudæos Pontifex in ora vestis suæ tintinnabula & mala punica vicissim permixta gestabat: denotabatur hic scilicet, in homine in dignitate constituto scientiam, cuius tintinnabula symbolum sunt, & virtutem, quam mala grauata denotant, debere concurrere. Legis hic peritus doctrinam quidem habebat, sed virtute erat destitutus; doctus erat, sed superbus & insolens; maluit namque Dominum quem omnes vt prophetam habebant, tentare, quàm eiusdem doctrinæ auscultare.

Doctorum
commune
vitium.

Est scilicet commune doctorum virorum malum, & è quo fortasse omnes quæ Ecclesiam afflixerunt hæreses, originem sumpserunt; quando nimirum antiquitatem nolunt consulere, Patrum placita sequi desistant, & Ecclesiæ auctoritatem eleuant, sed se ipsos solos sapere credentes, suam ipsorum opinionem sequi, fidem affectu proprio metiri, iuxta cerebrum reigionem fingere, spiritum priuatum consulere, & ad placitum & mentem suam opiniones exoticas & inauditas

com-

comminisci gestum
stius ait, surgen
cum doctrina m
tamur, id est in v
profecto ita se re
minus norunt, &
pietatem pronon
ores submissius de
liquid se scire aut
insolebant.

Ille Arlenus, qu
& præclaram quam
nen, in præagogu
odis imp. filioru
ad imperium eneeti
de mundo repudiat
bus interdum diabo
indoctum quem dar
fulere solebat, &
nem deposcere: qu
fratres, curidiote se
ret, & ex illius pr
pondit, quia humu
confiteor me nondum

Ferunt Hyppom
ducem, cum in cor
ret, qui proceros er
uogimanum quoq
mum consertionib
hæret, nondem, si co
pendet, adeo vt
pendum, ostendens,
um aut nihil in pala
robore gladiatoria
ram nerna, deatrica

t, petij, Domine,
parueniam? an-
ne deferendust
arum cor meum
quasi diceret, scio
tendi, non ver-
itarium est, quid
imposham? Do-
mister, quid facien-

deant & eöagre-
quo concurre-
pi disurcti sunt,
uius reliquum
ora venis suæ
ssim permi- ca-
t, in homine in-
tus tationabu-
quam ma a gra-
e. Legishic pe-
at, sed virtute
superbus & in-
am quem omnes
quàm eiusdem

um virorum ma-
Ecclesiam at-
runt; quando a-
nsolere, Patru-
sue auctoritate
credentes, sunt
affectu prop-
em tingere, sp-
ad placitum &
as & inaudita
com-

comminisci gestiunt. Quo respiciens Augusti-
stinus ait, *surgunt indocti & calum rapiunt, & nos Lib. 3.*
cum doctrinis nostris ecce in carne & sanguine volu- Conf. ff.
tamur, id est in vanitatibus & mundi cæno. Et Cap. 3.
profecto ita se res habet, vt nimirum illi qui
minus norunt, & vix vllam habent scientiam, ad
pietatem proniores sint; quodd scilicet humili-
ores submissius de seipsis sentiant; qui verò a-
liiquid se scire autumant, ceteros contemnendo
insolescant.

Ille Arsenius, qui ob singularem eruditionem,
& præclaram quam doctrina sua dederat opinio-
nem, in pædagogum Arcadij & Honorij, The-
odosij Imp. filiorum, qui deinde à morte patris
ad imperium euecti sunt, ascitus fuit; cum dein-
de mundo repudiato in deserto ageret, & graui-
bus interdum diaboli tentationibus agigaretur;
indoctum quemdam in Aegypto monachum con-
sulere solebat, & ab illo vitæ instituendæ ratio-
nem deposcere: quamobrem cum peterent ab eo Apotheg-
fratres, cur idiotæ se & indocti disciplinæ submit- ma Arsenij
ret, & ex illius præscripto vitam institueret re- Eremitæ.
spondit, *quia humus rustici; illiteratam plane iustiti-*
am fateor me nondum didicisse.

Ferunt Hyppomachum Alyptem, strenuū iHum
ducem, cum in corona quemdam celebrari audi- Plut. de cu-
ret, qui procero erat corpore, statura longiore, pidis diuini-
longimanum quoque, atque i deo duellis & manu arum.
num consertionibus aptus diceretur respondisse;
Bene quidem, si corona & brauium in alto de-
penderet, adeo vt non nisi manu foret decer-
pendum. ostendens, Corporis proceritatem pa-
rum aut nihil in palæstra & gymnasio prodesse, si
robur & gladiatoria quædam firmitas, si membro-
rum nerni, dexteritas & motus agilitas, & im-

Doctus si-
ne virtute
nihil est.

1. Cor. 13.

Psal. 118.

Matth. 2.

primis animi viuacitas & cordis magnitudo non adessent. Idem omnino in proposito dicemus, esse profecto non mediocri stoliditatis argum-
tum, doctum celebrare, Aristotele licet doctio-
re, si anima illius pietate non sit instructa, & Chri-
stianis virtutibus circumquaque communita,

Est hæc sententia magni Pauli, qui quodam in
loco ostendens, quàm sit doctis & rerum peritis,
virtutis ornamentum necessarium, de se liberè
cõfetur, se, quamuis Platone aut Aristotele foret
doctior, & omnem quæ haberi potest scientiam,
cerebro contineret, nihil omnino esse aut scire, si
charitas & virtus eandem non associant, *Si habu-
ero omnem scientiam, charitatem non habuero, nihil
sum.* Idcirco Psalmographus cum scientiam à Deo
postularet, primò bonitatem, & virtutem petijt,
Bonitatem, & disciplinam & scientiam doce me, Pe-
rinde ac si diceret, Tu qui Angelos edocuisti Do-
mine, qui Adamo scientiam infudisti, Prophetas
abstrusa & sublimia eloqui fecisti mysteria, exigua
mihi scientiæ huius guttulam infunde; at si mihi
scientiã dare decreueris, virtutē prius & bonitatē
concede, vt mentē & ingeniū erudiēs & exacuens,
animam quoq; eadem ratione instruas & efformes.

Potuerunt quidem scribæ & Pharisei, ac legis-
periti Herodiẽ Prophetis ostendere, Christum in
Bethleem Iuda nasciturum; sed non dignati sunt
fese vel loco mouere, vt eundem inuestigarent, &
vnà cum Magis ad adorandum properare. Tales
hodie plurimos reperire est tam humani quàm di-
uini iuris doctores, qui docti sunt & eruditi in o-
mni scientia, non vt legibus obtemperant, virtutē
colant, Christū deniq; adorent, sed vt hac ratione
omni in ore versentur, ab omnib. suspiciantur, ac
digito mōstrētur, vt amplū cōfictetur lucrū, aurā
deniq; popularē nanciscantur.

Spon-

Sponsus Cantic
censens ait inter
tibi vermiculatus ar
landi modus quis
minatū & exornat
getas vermiculat
curus meo quidē
tione Sp. S. hoc lo
puræ caritatis aurū
cissim virtutē illut
mago est aurū, & do
opere aliquo cōcurr
gregium solet existe
Scientia namq; fin
qui se doctum credi
situtus est, se mēte
aut cymbaliū rinnies
esse, velut idololum
non videt; manus,
lat. Habet namq;
in opus producit,
Virtus porro ad
& ornamentum ne
sue illā sciētia nih
virtute sine destitu
& ruentes, alios q
ipdem in regno al
magis noxiū. C
illa fumaria, sunt
fina domus pars, s
dus suum transm
potius repub., prau
nomine omnium f
gradu constituti, at
lani & inquinatissi
zum fulgine deniq;

magnitudo non
fuito dicemus, ef-
fuitatis argumen-
ele licet doctio-
fuitructa, & Chri-
fuitmmunita,

, qui quodam in
& rerum peritis,
m, de se liberè

Aristotele foret
poteft fcientiam
poteffe aut fcire,

focient, *Si habu-
on habuero, nihil*

ficientiam a Deo
virtutem petijt,
iam doce me, Pe-

os edocuiſti Do-
diſti, Trophetar
myſteria, exigui

funde; at ſi mihi
prius & bonitas

diēs & exacuens
ruas & efformes

harifai, ac legere,
Chriftum non

dignati ſunt
inveſtigare non

properare, Te
humani quāvis
& eruditio

imperent, virtus
d vt hac ratio
ſuſpiciatur, &
tetur lucrū, aut

Sponſus Canticorum dilectæ ſux ornamēta re-
cenſens ait inter cetera, *Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento.* Quis hic loquendi & cæ-
landi modus? quis vidit vñquā aurum argēto illu-
minatū & exornatū? ſanè ſi dixiſſet *murenulis ar-
gētēas vermiculat as auro*, magis fortaffe ex arte lo-
cutus meo quidē iudicio videretur. Sed nō ſine ra-
tione Sp. S. hoc loquendi modo uſus eſt, eo quod
purę caritatis aurū ſciētia illuſtretur, & ſciētia vi-
ciſſim virtutē illuſtrare ſolet: ceterum virtutis i-
mago eſt aurū, & doctriņę argētum, quæ duo ubi in
opere aliquo cōcurrunt, tū demū diuinū quid & e-
gregium ſolet exiſtere, & electū animę ornamētū.

Scientia namq; ſine virtute nihil eſt, atq; aded is Scientia ſi-
qui ſe doctum credit & eloquentē, virtute autē de- ne virtute
ſtitutus eſt, ē mēte Apoſtoli *factus eſt velut as ſonās* nihil.
aut cymbalū tinniēs. Ego verò dixerim huiusmodi 1. cor. 13.
eſſe, velut idolum quoddā, quod oculos habet, &
non videt; manus, & nō palpat; pedes & nō ambu-
lat. Habet namq; virtutis instrumenta, at nullum
in opus producit, imò ne vti quidem vult.

Virtus porro aded ad ſcientiarum perfectionē
& ornamentum neceſſaria eſt, vt præterquā quòd
ſine illā ſciētia nihil ſit, ſæpenumerò eruditi, quòd
virtute ſint deſtituti, in interitum & exitium ruāt,
& ruentes, alios quoque ruina inuoluant, & nihil
iſdem in regno aliquo haberi queat exitioſius aut
magis noxium. Camini in ædibus & respiracula
illa ſumaria, ſunt quidem altiffima & eminentiſ-
ſima domus pars, ſed ſunt & nigerrima, quòd aſſi-
duè ſumum transmittant. Ita quoq; in Eccleſia, vel
potius repub., prauī doctores, ſunt quidē titulo &
nomine omnium ſupremi & in ſummo dignitatū
gradu conſtituti, at ſæpius ſunt omnium ſordidiſ-
ſimi & inquinatiſſimi, tetra prauarum affectio-
num fuligine denigrati. ccc 5 Solent

Mali do-
ctores ca-
minis ſuri-
les.

Item mon-
tibus.

Solēt mōtes & summa cacumina cælo proximā
citius pluuias & influxus cælestes accipere, quā
valles, abundant quoq; aquarum scaturiginibus &
fontibus, qui eosdē fertiliores redderēt; vt ita vi-
cini meliores & vberiores fructus colligerēt. Sed
sæpe fieri videam⁹, vt nihil illis in tota circūqua
regione haberi queat sterilius & infructuosius. Ita
quoq; docti & eruditi, qui instar mōtiū & collium
mūdi hui⁹ sūnt, quosq; bonos esse pastores; & vbe-
res fruct⁹ producere par foret, & vniuersos vrbis
incolas irrigare verbo doctrinæ & cōsilio, sæpenu-
merò penit⁹ steriles sunt, & montiū instar nebulis
sæper cooperti, & fulminib. tēpestatibusq; agitati.

Dan. 4.

Doctores
arbori Na-
buchodo-
nosoris col-
lati.

Et quoniā de fructib. loqui cœpimus, pergemus
in iisdē. Egregia illa arbor & procera, quā Nabu-
chodonosor rex fructib. grauidā vidit, (*& fructus ei-
us nimius.*) & quidē omnigenis, nullum tamē tulit,
qui homines reficeret sed solas bestias pascebat,
*subter eā habitabāt animalia & bestia, & ex ea ve-
scabatur omnis caro.* Atq; ideo indignatus Deus, ei⁹
iusq; ingritudinem coarguēs vt succideretur im-
perauit, *Succide arbores, discutite folia, dispergite
fructus.* Dixit itā superi⁹, doctos & literatos instar
arborū feraciū esse in hoc mundo; at sæpenuerò
cōtingit, vt qui fructib. sciētīæ, meritorūq; abundāt,
ita iisdē abutātur, vt iucūdos studiorū suorū fruct⁹
nō in animarū auxiliū, hominūq; institutionē, sed
in animalīū bestiarūq; vsum impēdāt. vt sc. ambi-
tioni satisfaciant, passiones prauas sequātur, famā
apud plebē nanciscātur, & lucrū inde fordidū per-
cipiāt, quæ profectò partes brutales sūt & bestie
potius quam homini conueniunt. Quamobrē sæpē
Deus minas intētat, & steriles illas arbores excin-
di & in ignē conijci iubet, *Omnis arbor, quæ non fa-
cit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.*

Naaman

Naaman Syriæ R.
fectus generalis
rat, diuitijs & facul-
ve scriptura testatu
nat⁹. Literati & do-
tes, sunt in rebus pu-
quos oēs suspiciunt
vt plurimum, cum
plexes sint; leprosi sūt
audaces, & intolera-
cunq; ingentem na-
secus habent animā, i-
tā. Huiusmōdi erat
one excelleret, virtū
sum fouebat, præfun-
dissimulatione plen-
villū tētet. Vide
ceperit, Diliges Dom-
Cum igitur Doct-
ritā beatā præuenit
minus mittit, dicen-
gnoras quid in illa l-
gescriptum, Dilige
inde tuo, & proximi-
tus, Tu fac similite-
des, oēm beatitudi-
nē amore Dei & pro-
nem Deum tuum
hec autē verba di-
ab populum Antioch-
rissimum summi erg
ellecta, cum recipro-
corum demonstraret
ipsum. quomobri-
ex, quod prim

na czlo proxima
accipere, quam
scaturiginibus &
edderet; vt ita vi-
s colligeret. Sed
tota circūqua-
instructuosius, ita
mōiū & collum-
patores; & vbe-
vniuersos vrōis
& cōfīto, sēpenu-
tū instar nebulā
tatibus; agitari-
imus; per gemus
era, quā Nabu-
dit, & fructus e-
llum tamē tulit;
petias pascibat;
sila, & ex ea ve-
gnatus Deus, &
succideretur in
te folia, & spargi
litteratos in
; at sepe veni-
riorūq; abūti-
iorū suōrū in
inditione, &
eāt. vt ite, am-
sē, sequatur rō-
nde iordā cōp-
les sūt & de-
Quamobrē ite
ardores exi-
ar: vt, ius nor-
gnem mittat.
Naaman

Naaman Syriæ Regis militiae Princeps, & præ-
fectus generalis castrorū, summo apud oēs loco e-
rat, diuitijs & facultatib. cunctos antecede-
bat, sed vt scriptura testatur, lepra erat turpissima in-
quinat°. Litterati & doctrina simul & ingenio pollē-
tes, sunt in rebus pub. velut noui quidā Naamanes, Comparan-
tur docti
Naamani,
quos oēs suspiciunt & honore prosequuntur; sed
vt plurimum, cum dotib. polleat, & scientia locu-
pletes sint; leprosi sunt, superbi, vani, arrogantes,
audaces, intolerabiles, turgidi & scientia inflati,
cumq; ingenium nacti sint diuinū, leprosa intrin-
secus habet animā, i. peccatis sordidā & inquinatā.
Huius farinae erat hic noster, cum enim eruditi-
one excelleret, virtute carebat, & animum lepro-
sum fouebat, præsumptione turgidum, hypocrysi &
dissimulatione plenum, qua Dominum interrogat
vt illum tētet. Videamus autē quale respōsum ac-
ceperit, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto &c.*

Cum igitur Doctor rationēs petiisset, quib. ad
vitā beatā præuenitur, ad legē & scripturā eum Do-
minus mittit, dicens, Tu legisperitus cum sis, an i-
gnoras quid in illa scriptum sit? qui respōdit, in le-
ge scriptum, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto
corde tuo, & proximum sicut teipsum.* Deinde Chri-
stus, Tu fac similiter & vitā æternā habueris. ostē-
dēs, oēm beatitudinē nostrā & salutis æternæ spē
ab amore Dei & proximi dependere, *Diliges Do-
minum Deum tuum ex toto corde tuo.*

Hæc autē verba diligenter examinās in homilijs
ad populum Antiochenum Chrysostomus, aper-
tissimum summi erga nos amoris Dei argumētum
esse ait, cum reciproco nos amore se velit diligere
quod vt demonstraret, primū quod à nobis postulat
ipsū est cor. quamobrē vicissim rationi cōsētaneū
est, vt cor, quod primum inter cetera hominis mē-
bra

Psal. 50.

Egregij
conceptus
de corde
humano.

Ezech. 1.

Exod. 13.

bra locum occupat, illi etiam præ ceteris confectur. Idcirco David rex agnito peccato, & gratiâ cum Deo redire satagēs, orat, *Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis.* nō petit sibi nouos dari aut creari pedes, quibus audaciùs ambulet; aut nouas manus, quibus feliciùs operetur; non nouam exigit linguam, quæ eloquentius loquatur; non aures, quibus audire subtilius; non denique alios oculos, quibus proximi necessitatem benigniùs intueatur. Hæc siquid omnia nihil sunt, si cor non rectè se habeat, & animus vitij sit oppletus; at vnicum sibi cor mundum dari postulat & spiritum nouum: quæ cum renouata fuerint ceteræ facultates sensitiuæ & mori- uæ renouatæ sunt. Cor namque in homine est velut primum mobile, quod motu suo ceteros orbis celestes commouet & impellit; sol est, qui exortens lucem adfert, & omnes naturæ virtutes der- git & renouat; est denique spiritus ille vitæ in medio rotarum constitutus, qui teste Ezechiel cum se moueret, rotæ quoque commouebantur. Quocumque ibat spiritus, illæ eunte spiritu & non pariter eleuabantur sequentes eum, spiritus enim v- ta erat in rotis. Cor scilicet primum mobile est, quod omnes animæ sphaeras commouet & dirigit; se est, qui illustrat, & oēs hominis potentias & facu- tates excitat; est quoque vitalis ille spiritus, qui mo- tu suo oēs facultatum humanarum rotas turbat & commouet; est denique quod præ ceteris facultati- bus & membris Deo oblatum oportuit.

Voluit sibi olim Deus omne primogenitum, spe- ciali quadam ratione dedicari & offerri, sanctifica- mibi omne primogenitum tam de hominibus quam de iumentis, cetera verò hominum vsui reliquit. Primogenitus hominis, teste Aristotele, est cor
quo

quod primum viuē
Theologicis lo-
in rebus spiritualib;
autem egregio &
sanctificari & offe-

Hæc de re loq-
primis, ait ipsum
tima scaturit unde
ram suis aquis irriga-
dam illicito omnes ex-
uus ille spiritus conc-
quodam sancto in e-
ritus flumen exun-
honorem conuertere
& super omnia dilige-
per textus legalis,
citato i ore tuo.

Hunc locum exp-
ia quodam in loco
naptatum illecebris
dissequio disjungaru.
li & sacrificare Do-
ment a remaneant;
Cum ille grege; pergen-
regula, quæ sunt no-
nstri. Hoc animo
Dei serui; vt, cum
ti, & quodammodo
ra facultates delio-
aliter responderet
tem, id est ne vnam
Dei seruitio non de-
sacraliter. Et ex on-
est vna vires, omni-
ra membrorum sen-

quod primum viuens est, & vltimum moriens: aut si Theologicis loqui vultis terminis, amor noster in rebus spiritualibus primogenitus est; vtrumque autem egregio & sancto quodam sacrificio Deo sanctificari & offerri debet.

Hacce de re loquens Augustinus & de corde im-
primis, ait ipsum instar fontis esse, è quo duo ma-
xima scaturiunt flumina, quæ cælum simul & ter-
ram suis aquis irrigant: cum enim appetitu quo-
dam illicito in res externas effunditur; scaturit ri-
uus ille fætidus concupiscentiæ: at quando amore
quodam sancto in cælestia & diuina fertur; cha-
ritatis flumen exundat. Vtrumque verò in Dei
honorem conuertendum est, & ipse præ ceteris
& super omnia diligendus, nimirum ad præscri-
ptum textus legalis, *Diliges Dominum Deum tuum
ex toto corde tuo.*

Hunc locum exponens Mellissus Bernardus,
ita quodam in loco ait, *Sic Deum diliges, vt nullis
voluptatum illecebris ita capiaris, vt ab eius amore &
obsequio disungaris.* Ait in Exodo Mosi Pharo rex,
*Ite & sacrificate Domino, oues tamen vestra & ar-
menta remaneant:* at subintulit confestim Moses,
*Cuncti greges pergent nobiscum, non remanebit ex eis
vngula, quæ sunt necessaria in cultum Domini Dei
nostri.* Hoc animo & constantia sint oportet veri
Dei serui; vt, cum tyrannus ille infernalis sugge-
rit, & quodammodo cogit, vt sensus & exterior-
es facultates delicijs & voluptatibus dedicerent,
audacter respondeant, non remansuram vngu-
lam, id est ne vnâ quidem cogitationem, quæ
Dei seruitio non dedicetur; quod & in lege De-
us addidit, *Et ex omnibus viribus tuis:* adeò vt om-
nes animæ vires, omnia corporis membra, & om-
nes membrorum sensus, qui à Deo esse suum rece-
perunt,

D. Augu-
stini subli-
mis conce-
prus.

Exod. 10:

Allegoria
egregia.

Quid sit
Deum ex
toto corde
diligere.

Locū huius
interpreta-
tio genuina

Obserua-
tio notatu
digna.

Cantic. 2.

perūt, pro sua ratione & modulo creatori seruiā
eumq; diligant, diuinæ legis præscriptum sequen-
do, *Diligēs Dominum Deum tuum ex toto corde tu*
Quod ita expono, *diligēs Deum*, id est, nulla tibi
creatura adeò cara sit, nullam ita amplectaris,
Deo eandem præferas; nullaq; in te reperiatur fi-
cultas aut potentia, cuius virtus non sit in diuini
amore occupata: id est, quidquid habes & quidquid
possides tum in corpore, tum in anima, mente, ip-
ritu, sensibus, nervis, & ossium medullis; Deo sub-
iicias, eiusq; obsequio dedices. non sit tibi cor, nisi
ut Deum diligas; voluntas, nisi ut eum adores; o-
culi, ut illum cōtempleris; lingua qua illū cōfiteari
ingenium, quod eum intelligas & cognoscas: intel-
lectus nihil illicitum voluat; nihil profani auri-
audiat, nihil impudicū videat oculus, nihil obse-
num os eloquat, nihil prohibitum manus ager
præsumat; atq; hoc demū est, Deū diligere ex toto
corde, & ex omnibus viribus, & ex tota mente.

At hic obseruate docti, & notate ordinem re-
videte legis huius cōnexionē & diuersos amoris
gradus: primo loco cor posuit & voluntatem, po-
stremo mentem, velut bases & fulcra præcipua &
edificij spiritualis: in primo agmine cor & volun-
tatem collocat, velut fontem amoris, & originem
motus hominis; mentem verò & intellectum in
extremam aciem coniecit velut ad sarcinas, ut in
sinuet, quod amor crescat & ad finem perfectum &
debitum perueniat, sanctas mentis consideratio-
nes, meditationesque esse in primis necessarias.
Atque hinc sponsa delicias, & signa amoris, quem
dilectus illi demonstrauerat, recensens, & quo-
dammodo voluptatum ex eo perceptarum cata-
logum texens, ait, *Introduxit me rex in cellam vma-*
riam, ordinauit in me charitatem. Id est, inter pri-
maria

maria, quæ à sponso
non oporteat ordo,
seruatum oportet,
serie ordinata dili-
ge deinde animæ salutem
corpus proprium, &
externa, quæ mihi
atque hoc est dilige
tuum sicut teipsum.

Textus legis huius
uim, vel, videretur
mum: atque ita inte-
illinc verò ex opposi-
est collocaretur, p-
dendus esset. Quod
filij Leui demonstra-
se post vituli aure-
Ponat vir gladium
ut unusquisque frat-
rimum: ipsi Moysi
ria hominum mi-
ceunt, quorum fa-
Consecrasti hodie ma-
pulo & fratre su-
Otiū tragicum
ceparentibus quide-
promiscue sanguine
conuinctis & mis-
se formæ aut parer-
adulentiorum mi-
ceparente nō inter-
patione prætere-
alibi pellebat: nō
quod illi esse nouer-

maria, quæ à sponso accepi dona, recenseri merito oporteat ordo, quem in amore & dilectione Caritatis seruatum oportuit, quo omnia debito ordine & ordo. serie ordinata diligere, primo scilicet Deum, deinde animæ salutem, tertio proximum, quarto corpus proprium, quinto alterius, postremo bona externa, quæ mihi ad vitam futura sint necessaria. atque hoc est diligere Deum ex toto corde, & proximum sicut seipsum,

Textus legis huius relatus est in digestum nouum, vel, ut visitato nomine dicitur, Deuterono. *Deut. 6.* mium: atque ita intelligenda sunt, ut si hinc Deus, illinc verò ex opposito mundus, quantus quantus est collocaretur, porius hic quàm Deus perendus esset. Quod profecto euidenti exemplo filij Leui demonstrarunt, quando nimirum Moyses post vituli aurei adorationem inclamante, *Ponat vir gladium super femur suum, & occidat vnusquisque fratrem suum, & amicum & proximum:* ipsi Moyses verbis obsequentes, viginti tria hominum millia vindice gladio interfecerunt, quorum factum dilaudans Moyses ait, *Consecrasti hodie manus vestras Domino, vnusquisque in filio & fratre suo, ut detur vobis benedictio.* O factum tragicum & verè sanguinolentum! ut ne parentibus quidem aut filijs parcant, eorum promiscuè sanguinem per castra effundant, omnia benignitatis & misericordiæ iura violent imbeli senecta aut parentum canitie non flectantur adolescentiorum minus; sapientium errorem in bonâ partē nō interpretetur, lacrymas & lamenta matrū surda prætereāt aure. Vnicus sc. Dei amor ad hoc impellebat: nō enim parētū locohabebāt eos, quos Dei esse nouerāt inimicos; atq; in hoc vera

Dei

Dei dilectio consistit, ac vera præcepti, *Diligens Deum tuum ex toto corde tuo*, observatio.

De hoc præcepto Christus in extrema æge cœna, ipsum novum-mandatum vocavit, dicens *Mandatum novum do vobis*: quâvis enim vetus præceptum fuerit, tamen quia Iesus Christus novum quoddam amoris genus erga hominam ostēderat, utpote qui illius ergo acerbissimam & ignominiosissimam mortem subierit; æquum etiam & pariter, ut ipse vicissim homo novum eum dilectionis modo prosequeretur; adeo ut novum & recens mandatum sit, Deum ex toto corde suo diligere.

Quæstio
inignis
Pici Mirandulani.

Proponit magnus ille ac sublimis Philosophus Pici Mirandulanus, quæstionem, cur Deus ceteris rebus iâ conditis hominē cōdiderit? Creaverat cælos, eosq; Angelis replevit; terram quoq; in quâ animalia immisit; aërē, quē a vobis dedit; & post quod omnia iâ condidisset, tum demum creavit hominem. Cur obsecro domine partem adeo nobilē, tantæ dignitatis iâ condis, cum nullus ē creatis locis super sit, quē illi attribuas & in quo commoretur? binam igitur hominē collocabis? quē locum occupabit? quod elemētum inuadet? anne cælo inferes? sed refragabuntur Angeli, dicentes, sibi cælum esse destinatum. an in aërē transferes? sed volucres exoptulabunt. in mari ergo habitabit? sed non ferē illum pisces. terramne incoleat? sed animalia obstabunt. Dic igitur homo, quid de te futurum sit. Sed nequid nimis. Causam subnectam. Voluit nimis creator, hominem postremo loco & ceteris rebus iam conditis & loco dispositis condere, vult ostenderet, se vnum hominis hereditatē & possessionem esse. unde Psalter: *Dominus pars hereditatis mee & calicis, tu es qui restitues hereditatem meam mihi.* & alio loco, *Portio mea Domine in terra vivendum*

Psalm. 15.

Psalm. 141.

tim. Se quoque solus requiescere eum, nullius testatur, & quæstionem est cor nostrum, neque se solum esse, de & animo, hominis præceptum. De toto corde tuo.

Id est omnia opus, ristra pondera, præteritum & pondus est dilectio, & pro ratione villa. Erat apud veteres genus duplex pondus, volutatis; altera sancti quæ hodie, duo pondus est, publicum scilicet animatio; & aliud sanctio, secundum quod. Quot hodie, præces sunt; quot pondus & pietatis operibus, cōmuni hominibus habere pōdus viderentur, in sancti, & non ex ceteris. Omnia igitur pondere pondera futura sunt. Iamque, quam & cetera constituit cetera, nullenarium, cetera vnicum, debet; si & a. infiniti infiniti.

Dom. tom. 2.

recepti, *Diliges De-*
um, oblatio, in
 extrema agen-
 ti vocauit, dicen-
 tis enim vetus pra-
 ceptum Christus nouum
 inuenit, oleum de-
 ram & ignominio-
 rum etiam & pare-
 re eum dilectioni
 ponit & recens ma-
 gno diligere.

in *Paulo* in *opini-*
 onibus, cur Deus *ceteris*
 ita creauerat ce-
 teris quoque, in qua
 de dicit, & post quod
 in creauit homin-
 es nobiles, tantum
 se creauit locis
 in commoretur
 si que locum occu-
 paret in celo infer-
 res, sibi celum &
 sed volucres cre-
 abitis sed non fe-
 ced animalia ob-
 te futurum sit.
 tam. Voluit n-
 mo loco & ceteris
 possit condere.
 ereditate & possi-
 bus pars hereditas
 hereditatem me-
 mine in terra

rum. Se quoque solum centrum esse hominis, in
 quo requiescere eum oporteat, vt in confess. Au- *Lib. I. cap. 3.*
 gustinus testatur, *Fecisti nos Domine ad te, & in-*
quietum est cor nostrum, donec quiescat in te. De-
 nique se solum esse, quem, praeter ceteris, ex toto cor-
 de & animo, hominem amare par est, iuxta le-
 gis praecipuum. *Diliges Dominum Deum tuum ex*
toto corde tuo.

Id est omnia opera tua, Christiane, huius amo-
 ris trutina ponderanda sunt: tantum siquidem eorum
 pretium & pondus est, quantus illorum amor &
 dilectio, & pro ratione caritatis, ea autem cara aut
 vilia. Erat apud veteres Hebraeos duplex ponderis *Leuit. 5.*
 genus & duplex ponderandi ratio, vna, publica &
 vulgaris; altera sanctuarij. quae erat exactior: ita *Exod. 30.*
 quoque hodie, duo ponderis genera in mundo repe-
 rire est, publicum scilicet, quae est communis hominum
 aestimatio; & aliud sanctuarij, quod est amor & di-
 lectio, secundum quod Deus actiones nostras ponde-
 rat. Quot hodie, pro dolor! ieiunia, eleemosynae,
 preces fiant; quot poenitentiae, rigores, sancta exer-
 citia & pietatis opera? quae pondere quidem publico
 dest, communi hominum iudicio & existimatione, e-
 quum habere pondus videtur; at si trutinam sanctuarij
 imponderentur, instar plumae leuia forent, quod
 coactum, & non ex caritate & amore diuino facta
 sint. Omnia igitur opera vestra regio diuini amo-
 ris pondere ponderate, ac tum primum magni
 meriti futura sunt. Ipse siquidem est instar notae ar-
 rithmeticae, quam zero vel nullo dicunt, quae vnioni *Amor diu-*
 adiuncta, constituit decem; duplicata, centum; tri- *nus zero*
 plicata, millenarium numerum efficit: Ita quoque *compara-*
 si actioni pie vnicum amoris gradum addideris, plu- *tur.*
 rimum valebit; si & alterum, pluris; si plures, me-
 riti futura est infiniti.

Dom. tom. 2.

ddd

Et

Cur Deus
amandus.

Dan. 13.

Genes. 29.

I. Reg. 5.

Leuit. 10.

Et est rationi quam maximè cōsentaneum Deū diligere, in primis quia dñs est, deinde quia Deus deniq; quia noster. *Diliges Dominum Deum tuum.* Diligendus est, quia bonus, iucundus, utilis. diligendus est, quia hoc nobis cōgenitum, quia bonum deniq; quia necessarium. idq; ob tres potissimū rationes; ob potentiā, est enim Dominus, ob sapiētiā est nāq; Deus; ob clemētiā deniq; quia tuus est. Sec diligendus est super omnia. Ita illum dilexit casta illa Susanna, quæ à duobus veteranis audacia & libidine infamibus ad scelus coacta, mori maluit, quàm Deum impudicis illorum amoribus cōsentiendo, offendere. Amandus igitur Deus est amore puro & sincero quali Ioseph adolescens herum suum persecutus est, quum impudens & lasciuia domina, ad adulterium illum detrectantē inuitaret; qui ex impuris illius manibus se proriipiēs, & lasciuam pellicem pellacesq; laqueos fugiens, magna constantia & heroica quadam fortitudine dixit, *Quomodo possum hoc malum facere, & peccare in dominum meum?*

Aequissimum est igitur Deum diligere, sed ex toto corde diligatur oportet, & amore vniuersali, nullā illi partē alie sibi res vindicēt. Philisthæi, quod Arcæ fæderis & idolum Dagon eodē in fano collocassent, & Deum ad iracundiā prouocarunt, & idolum suum amiserunt. Illi autē Philisthæizāt, qui eodē in corde Deum & mundum adorari volunt; gentilitatē inquā sapit, amorē Dei & amorē mundi in eadē anima collocare & retinere; quod qui facit nē ille Deum ad iracundiā cōcitat, & periculo se exponit ne omnia sua eadē opera perdat.

Filij Aarō quod ignē nouum & alienum acerræ imposuissent, indignationem Dei incurrerunt, & morte repentina puniti sunt. Cor nostrum verum

thuri-

DOMIN. XI

Viribulum est, in
cunq; fumigat &
lienus moraliter
aus & nefandus m
mor in eodem inu
medjocrem Deo b
ferre perniciem
Quare necesse est,
illius amor in illum

Meretrix illa imp
rebat pernum vni
lomon magiori ac
illum matri reddi in
cument loco erit, ne
tiz foetus est, duas i
rā Deo, alterā verò
nempe meretricium
prum quod super ha
amtu in extoto cor

Quoniā etiā Cai
sacrificio quod obeu
terius Deo obtulit;
it, acq; ita sibi ipi p
perveram dispersio
mittantur, qui amo
mando; & est hoc,
gametum, & perpe
edere. Huic totum
diligens & proxim
leus, consistit consu
māzatum quæ ad
behat, referuntur
pitiū est? dicit
secundū concionis
dum; pōdebat au le

sentaneum Deū
einde quia Deus,
or. Cum tuum
us. utis. diligē-
quia bonum de-
potissimū ra-
ius, ob sapiētā,
quia tuus est. Sed
tum dilexit casta-
ois audacia & li-
a, mori maluit,
moribus cōfenti-
Deus est amorē
ficens herum. In-
us & lasciuia-
antē inuitare;
propiēs, & la-
s fugiens, ma-
fortunā di-
tere, & p. carem

diligere, sed ex
amore vniuersa
hic. Philisthē-
to eodē in fam-
ā prouocare;
Philisthēz;
am adorari vo-
rē Dei & amorē
reruere; quē
ā cōicit, & p-
ē opera perdet.
Alienum acer-
tuncurrunt, &
nostrum verum
thura

DOMIN. XII. POST PENTEC.

417.

thuribulum est, in quo thura & suffitus laudis pre-
cumq; fumigāt & redolet, cui tuum profanus & a-
lienus moraliter ignis imponi dicitur, quādo alie-
nus & nefandus mundi rerumq; mundanarum a-
mor in eodem inualescit ac fumigat. atq; hoc non
medjocrem Deo bilem mouet, & sempiternam af-
ferre perniciem ac mortem perennem solet.
Quare necesse est, vt totum cor Dei sit, & omnis
illius amor in illum solum feratur.

Meretrix illa impia & sanguinaria nō ægrē fe-
rebat puerum viuū in duas dissecari partes; at Sa-
lomon maturiori ac prudentiori consilio integrū 3. Reg. 3.
illum matri reddi iussit. Nobis hoc mysterij & do-
cumenti loco erit, nōn esse amorē, qui animæ no-
stræ foetus est, duas in partes dispartiendum, neue
vnā Deo, alterā verò mundo donandum (sapit hoc
nempe meretricium) sed vni Deo, iuxta prae-
ceptum quod super hac re tulit, *diliges Dominum De-
um tuum ex toto corde tuo*, totum reddendum.

Quoniā etiā Cain sanguinarius ille paricida in Gen. 4.
sacrificio quod obtulit, optimū sibi retinuit & de-
terius Deo obtulit; ideō reiectus & reprobatus fu-
it, atq; ita sibi ipsi perniciem attulit. Illi verò sua
perperam dispartiuntur & diuidunt, & Cainum
imitantur, qui amoris sui partē Deo, & partē dant
mundo; & est hoc, certissimum reprobationis ar-
gumētum, & perpetuæ sepe dānationis solet causa
existere. Huic totum dandum est, hic ex toto corde
diligendus & proximus sicut nos ipsi, & in hoc ipsa
legis consistit consummatio & finis, huicq; omnia
mādata tum quæ ad Deum, tum quæ ad proximum
Ipestant, referuntur. At quis proximi nomine a-
pellandus est? dicit parabola nostra, & ita nos ad
secundam concionis partem transferet. *Homo qui-
dam descendebat ab Ierusalem in Iericho, &c.*

Cum igitur hic legisperitus à Christo petijſſet, *Et quis eſt meus proximus?* Saluator per parabolam reſpòdit, iter quidã inſtituebat Ieroſolymis in Iericho, & ecce, dũ deſertum quẽdã pertransiret locum, ingruẽtes derepẽtẽ latrones & ſicarij, miſellum diſpoliãt, pecuniã auferũt, veſtes violẽter abripiunt, & quod audire grauiffimũ, plures inſixẽre reluctanti ſuaq; propugnãti plagas; quo factò prædã colligentes ad latibula ſua reuerſi ſunt. Interea verò dum ille ſemianimis extremos vitę ſpiritus anhelando traheret, & miſerabili ſui aſpectu & lamẽtis ad commiſerationem duriffimos quosq; pertrahere potuiſſet; ecce tibi ſacerdotẽ equo inſidentem, qui eadem trãſit via: cernit quidẽ ſeminecem, attamen miſero aſpectu non commouetur, ſed ferro & adamante durior pertranſijt. Hunc mox ſecutus eſt Leuites, nec priore fuit benignior, ſed eadem inclementia, etiam nihilum commotus, iter ſuum proſecutus eſt. Tandem contigit & Samaritanum quemdam illuc iter habere, qui viſo ſaucio hoc viatore, ita intrinſecus animo commotus fuit, vt equo quamprimum deſcenderit, ſanguinem ſtiterit, vino vulnera purgauerit, oleumq; ad ſanandum infuderit. Deniq; cum diligentiffimẽ & maxima qua poterat induſtria vulnera alligaffet, equo miſerum impoſuit, in diuerſorium deduxit, hoſpiti eius vt rationem haberet mandauit, & quacumq; in eius medelã erogaffet, ſe ſuppeditaturum ſponndit. Dic igitur, quiſuã e tribus his ſaucij illius proximus fuerit? ille, inquit legisperitus, qui benignum ſe exhibuit, & miſericordiam erga viatorem oſtendit: ſcitẽ reſpondiſti, ait Ieſus, *Vade & fac ſimiliter.*

Homo quidam deſcendebat. Parabolæ huius finis eſt, demonſtrare, quiſnam verus ſit proximus. at ſi

mora-

moralem conſectamus haud dubiẽ, quod deducione aliõ nõ at peccati miſeriatates dimanant & eſt diluuium vniũ & exterminium a quid in hominibz perdat, enertat. Quomodo, quodſebris quæ vox antice Abiſſamitarem & deſtruquò alluſit. Berſabere, cum dormierat, erimus ego & nimirus, & in probyſſum ceciderimus.

Nec mirum hoc, cum Deum animæ ſuperelle in loco prædã dedit. ille in prædã dedit. ret, idipſum ab illo terrogas, cum Dominũ perſpectam habet. perdat, multo bona pmo de peccatore lete maledictus in agro maledictus reliquias maledictus egredien. agn, maledictio in rem. Hac aut miſeretur Dominus dic. Omnia hæc, ſi moribus & protoplaſti. Ieſum Chriſtum ac

moralem consecrari sensum voluerimus, reperimus haud dubiè, oëm hanc parabolâ & ænigmaticâ ^{parabolæ} deductione aliò nō tēdere, quā vt hinc euidens ^{finis-} at peccati miseria è qua oēs aliæ hominis calamitates dimanant & profisciscuntur. Ipsum siquidem est diluuium vniuersale & generalis quædā ruina, & exterminium adeò insolēs & inauditū, vt quidquid in hominis terra boni est, quāprimū destruat, perdat, euertat. Quod satis declarat ipsum peccati ^{Peccati} nomen, quod Hebraico idiomate *Aberem* dicitur, ^{malitia.} quæ vox à radice *Aba vel Aben*, quæ vniuersalē calamitatem & destructionem significat, descendit: quò allusit Bersabee regina cū Dauidi diceret, *Et erit, cū dormierit Dominus meus rex cū patribus suis, erimus ego & filius tuus peccatores*, id est perierimus, & in profundissimam calamitatum abyssum ceciderimus. ^{3. Reg. 1.}

Nec mirum hoc cuiquam videatur, peccatū nāq; cum Deum animæ possessione deturbet, quid boni superesse in loco potest, è quo recessit Deus, & quē ille in prædā dedit? Saul rex cū Samuelē consulere, id ipsum ab illo audiuit, quod dixi, *Quid me interrogas, cū Dominus recesserit à te. Quā calamitatē perspectam habens Sapiens dicebat, Qui in vno peccat, multa bona perdit*: atq; ideò in Deuteronomio de peccatore legitur, *Maledictus eris in ciuitate, maledictus in agro, maledictum horreum tuum, & maledicta reliquia tue, maledictus eris ingrediens, & maledictus egrediens*. ^{Eccles. 9.} Quidquid scilicet peccator agit, maledictio in subiectum est, & ruinæ expositum. Hanc autē miseriam describit in parabola homi dierna Dominus dicens, *Homo quidam descendebat*. ^{Deuter. 28.}

Omnia hæc, si moraliter accipias, à sanctis Patribus de protoplasti lapsu, ac de redemptione per parabolæ Iesum Christum adornata intelliguntur. Scitè expositio.

autē & appositē dicitur viator hic in itinere Ierolymis Iericho vertus à latronib. comprehēsus, quoniā, vt S. Hieronymus testatur, erat ol. m. inter Ierolymā & Iericho locus quidā latrocinij & cædib. infamis, *Abomina* dictus Hebraicē, id est locus sanguinis & cædis, quòd eo loco latrones & sicarii plurimū effundere solerēt sanguinis, & varias parrare cedes, descēdere autē dict⁹ est, quòd Ierolyma in mōte sita esset, Iericho verò in cōuallib. Ceterū homo postquā cōditus est Ierolymis, quæ hebraicē sonat pacis visio, erat in summa pace oēs, illius facultates & potētia mirabili quadam ratione inter se cōueniebāt. Erat nāq; illic solpes & integrā valetudine, & opib. abundans, Habebat quippe, velut præsidium & protectricē, institiā originālē, quæ oēm animā rēp. debitē gubernādo & dirigendo, efficiebat, vt partes inferiores rationi, ratio verò creatori parēret: Et quemadmodū absolut⁹ sui ipsius dñs & rector erat, ita quoq; absolutū in res oēs dominium habebat. At homo hic descēdit ab Ierolymis in Iericho; (ecce omnis initium mali,) descēdit inquam ē gratia statui: qui enim in gratia viuit, in cælis viuit; vnde Apostolus, *Nostra conuersatio in cælis est*, imò & cælo altior est & sublimior rebus omnibus supernaturalibus; descēdit in abyssum & voraginē peccati, quā profundus descensus est ē cælo delabi in terrā, ē gratia in peccatum, ē diuinis & supernaturalibus in inferiora & terrena, ē cōditione & statu angelorum in bestiale & brutalē! Hinc descēsum aptē descripsit Psalmographus quodam loco, *Homo cum in honore esset, non int̄llexit, comparatus est iumentis in sapientibus, & in illis factus est illis*. An non profunde descensum fuit, quando Filius Dei, qualis in iustitiæ originalis statu erat, seruus & mancipium diaboli constitutus est? Non

Epist. ad Ephesum.

Sensus moralis.

Philip. 3.

Psal. 43.

Non possum à lac
mecum perpendo
sum, hic enim, qu
natus esset, & tot
set ad tantam tamen
tatem, vt subuolun
diendo, & in ter
tus fuerit parat
priorum vitiorum
et in Iacynthum. A
infelix prim. homi
mentem reuoco, Iac
sunt enim ille verus
culturam, omnesque
& disperdens, ex im
beato, qualis in par
lamitatem redactus
tus, qui natura om
morti addictus sit,
pertatem redactus,
& iumentis insipien
Homo quidam de
allegoricē hoc exo
mundi huius imagi
li, quod concordia
mo in Iericho descē
roster Adam beati
mutabilis miser
ritas leges, trip
undum moneo: pri
cond. alterum,
operum, in quē i
corde in redemit. C
pace depictus est in
Iudaeam in Ierich

Non possum à lacrymis temperare, cum tacitus
 mecum perpendo miserum illum filij prodigi ca- Luc. 15.
 sum, hic enim, quamvis honesto & illulri loco
 natus esset, & toto vitæ tempore delicijs affuevit
 set; ad tantam tamen redactus fuit aigentias & ege-
 statem, vt subulcum agendo alienos porcos cuto- Insignis al-
 legoria.
 diendo, & inter bestias viuendo victum sibi co-
 adus fuerit parare. Non est dubium, quin quoties
 priorem vitæ statum in mentem reduceret, vber-
 tim lacrymaretur. At pluribus dignus est lacrymis
 infelix primi hominis status, quem quoties in
 mentem reuoco, lacrymans suspiro & ingemisco.
 fuit enim ille verus filius prodigus, qui omnem fa-
 cultatem, omnesque spirituales diuitias dissipans
 & disperdens, ex immortalis, impassibili, sapienti,
 beato, qualis in paradiso fuerat, ad extremam ca-
 lamitatem redactus est, adeo vt omnium seruus fa-
 ctus, qui natura omnium erat dominus constitutus,
 morti addictus sit, ad miseras & extremam pau-
 pertatem redactus, & cum iumentis agere coactus,
 & iumentis insipientibus comparatus.

S. Ambro

Homo quidam descendebat ab Ierusalē in Iericho.
 allegoricè hoc exponens Ambrosius, ait Iericho sij expofi-
 mundi huius imaginem esse, & Ierosolymam cæ- tio.
 li, quod concordie locus: Ierosolymis autem ho-
 mo in Iericho descendit, quando primus parens
 noster Adam beatitudine descendit, vt in vitæ hu-
 ius mutabilis miseras incidere. Post tantum vi-
 rû spicas legēs, triplicè primi parētis statû obser-
 uandum moneo: primo illum, in quo illum Deus
 condidit; alterum, in quem admissio peccato inci-
 dit; tertium, in quē illum Christus restituit, cū illū
 moriēdo redemit. Ceterum triplex ille status gra-
 phicè depictus est in viatore hoc qui descendit ex
 Ierusalem in Iericho: in alio namque statuerat,

Primi pa-
 rentis tri-
 plex status.

priusquam in Iericho descenderet; in alio quoque, dum in latrones incidit; deniq; in alio, quando Samaritani benignitate sanitatem pristinam recuperavit.

In primo statu conditus fuit homo immortalis omnibus perfectionib; dotatus, ex omni parte absolutus, à miserijs, morbis & ignorantia immunis.

In secundo, his omnibus carismatib; priuatus fu-

it, omnesq; eiusdè facultates à peccato veluti à latrone immanissimo ablatae. Et quemadmodù pleni vni doliua vnica aceti corrumpit gutta, parù ferimenti totam farinae massam, & maleoleas quiddam in integrum flumen, & vnus peste infectus cunctos in ciuitate cines contagione inficit & perdit: ita quoq; vnicum peccatum vniuersam naturam humanam perdidit, infecit, corrumpit, omnia illius charismata & gratias abiulit, inq; naturæ bonigrane ei vulnus iniecit; quæ vbi amississet, eadè opera ad bene operandù potestatem & facultatem amissit, nam vti arbor bona, radice succisa, & circumamputata, nullum amplius ferre fructum potest, ita nec humana voluntas, gratiæ, è qua omnis boni succus emanat, truncata radice, bonum producere opus, quod Deo gratum sit & vitam promereatur æternam.

Iustitia originalis hominem immortalem reddebat.

Atq; hinc omnis humani generis originè cepit corruptio: nam vt corpora mortua quamdiu myrrha & balsamo sunt cōdita, à vermib; & putredine immunia, corrumpi nequeunt; ac vbi aromata illa euauerint vel ablata fuerint, instar aliorum computrescunt, & à vermibus eroduntur: non secus protoplastus; quamdiu enim iustitiam originalem cōseruauit; immortalis fuit, à corruptione & omni aduersitate immunis; at vbi eadem excidit, corruptionem incurrit, morti factus est obnoxius & in

& in cineres redig-

In tertio virò

bus eductus, & in

privilegiorum posi-

que certa illi immo-

læ data, & cœli q-

certus tactus est, ab

lore immunem, he-

rom, qualis in para-

gamum in parabo-

Hom. 1. 1. 1. & c.

vnarum consensu

intrauit, hos esse

qñ in mundi huius

diripiunt, huic pati-

caritatem, alijs deniq;

is: Babylonij, qui Re-

gestos acervos diri-

qui camelos & omni-

rocensis Iob, viole-

trificuli Amalec, qui

tid gladio persecuti

celos hos & compre-

legi illi dracones, q-

loderrahunt, & pla-

Merito autem di-

latrones & banniti

in medio mundi &

et banniti bonis

pau electi, latro-

solere solent & r-

im amones; cel-

et electi, e-

gula in terram desc-

& in cineres redigi & putrescere potuit.

In tertio virō statu fuit ep̄anis & calamitati. Dæmones
bus eductus, & in pristinam charismatum & latrones
privilegiorum possessionem restitatus tunc quo-^{sunt & si-}
que certa illi immortalitatis qualem prius habuit^{carij.}
spes data, & coeli quod amiserat, recuperandi, &
certus factus est, ab omni se infortunio & ærumna
fore immunem, beatum denique aliquando futu-
rum, qualis in paradiso iam olim fuerat. Sed per-
gamus iam in parabola nostræ expositione.

Homo quidam. &c. & incidit in latrones. Omnes
vnanimi consensu Patres, mox ut illos propius
intruiti sunt, hos esse dixerunt, dæmonas, qui quid-
quid in mundi huius deserto speciosum occurrit
diripiunt, huic patientiam, illi humilitatem, alij
caritatem, alij denique spem. sunt nempe fures il-
li Babylonij, qui Regis Ezechia thesauros & con-^{4. Reg. 20.}
gestos acernos diripiūt. sunt latrunculi Chaldaei,
qui camelos & omnem gregem & armenta viri in-^{Iob. 1.}
nocentis Iob, violenter auferunt. sunt quoque la-
trunculi Amalec, qui Siceleg incenderunt, quos Da-
uid gladio persecutus est dicens, *Persequar latrun-*
^{1. Reg. 30.}
culos hos & comprehendam eos. sunt denique sacri-
legi illi dracones, qui cauda sua adunca stellas cæ-^{Apor. 12.}
lo detrahunt, & planetas dispoliant.

Meritō autem diaboli latrones dicti, quod enim
latrones & banniti passim in vijs agunt, hoc illi Merito di-
in medio mundi & in oculis omnium. Postquam aboli la-
enim banniti bonis sisco addictis prouati sunt, & tronibus
patria eiekti, latrocinia agere & viatores di-^{collati.}
spoliare solent & rapto viuere: non min⁹ et-
iam dæmones; celesti namque ciuitate profugi
vel potius eiekti, omniūque facultate priuati &
gratia, in terram descenderunt, vt latrocinia age-
rent,

Jerem. 3.

rent, & homines despoliarent. Deinde quamvis
latro non nisi rapto viuat, diabolo tamen satis e-
nos in vitâ itinere dispoliâsse; & quemadmodum
latro semper in insidijs latitat, obuios quoque spe-
culatur, sæpe quoq; se socium. fingit itineris & co-
nitem, eo prorsus modo quo Ieremias loquitur
Quasi latro insidiatus in fortibus ita quoq; per fidem
ille veteranus diabolus, fingit quidem nostrum si-
amicum esse, & in Angelum lucis se transfigurare
sed ut tanto cômодиùs nos inuadat, & opportunis-
sima data occasione iugulet: deniq; quemadmodum
latrones vix videas prædis & s. olijs ditescere
(quia malè parca male dilabuntur,) ita quamui-
dæmones plurimos iustos despolient, exuant, &
destruant, nullum tamen inde illis emolumentum
accedit, nec vñquam futuri sunt ditiores. *Incidit*
igitur in latrones, quid verò illi fecerunt, *despolia-*
uerunt enim.

10/7.

Annon vos horum de nune o milites vosne latrones? video aliquem vestro è ludo profectum, in obsidio Ierichuntino, latrocinio infamè, lapidibus obrui, quòd coccineum surripuerit pallium, & duos argenti ficos, & laminà aureà quinquaginta ficos pendentē. Audio in Canticis conquerentem sponsam, quòd milites prædijarii pallio eamdem spoliaffent, *i ulcrunt palliū meū custodiles muro un.*

Cent. 5.

Qui etiam dissipauerunt eum. Per latrones hos mysticè diabolos intelligendo, & per diabolos latrones, dico primū hominē miserè dissipatū fuisse, quando donis omnibus celestibus priuatus, & in omnibus naturalibus facultatibus miserū in modum sauciatus, semianimis fuit derelictus. Quā apertam in Iobo rei huius imaginē videre est, qui in fimet o extensus & ab omnibus derelictus exclamat. Expoliasti me gloria mea, & abstulisti coronā de capite

*peniteas & quasi ar
te quod peccatum gra
titudine & gloria el
palē, que oronē int
animantia dominab
bus ereptis & amiss
monermanfit; fuit
quo omnium bonoru
Igitur miser & h
gratullā ornētā ac
quem mortuatis &
claudū, ipsa militia o
viniū d' rissimas ac
quidem excæcatus est.
ardior & refractaria,
torcular piscibilis app
tur, irascibilis verō fa
tur semimortuus, bo
tu vivens & peccator
culūs ait, y p' nescit
nse n' fore n' se unt.
Quid igitur homin
ducto & plagis defor
natur, nullus auxil
nemine succurrent
perisse Sacerdotē,
commiserationē fi
medicinali. Erro, audito
myteria: Saco
lacio, sed ambo p
ta sacrificia hono
ta sacerdos victimam
conlegit, & ambo p
temente Apostolo,
sacerdos & Levites*

Deinde quamvis
o tamen satis est
quia immodum
bus q. o. que spe
it inmeris & co
remias loquitur
ta quoy penitus
na. in nostrum se
es se transiunt
& se opponit
penas modis
olus disticere
ur.) ita q. ianuis
ent, exant, &
emo iumentum
etio es. Incidit
cerunt, despoia
milites vos ne
do profectum
o infamē, lapid
uerit pallium,
reā quinq. agri
is conquire. te
ij pallio eam
Pol. immo
Per latrones
per dudo
re a foliis
pugnans
is miteri
relatus. q.
ne videtur
derelictus
abj. ult. arbor

rabite meo, & quasi arbori euulsa abtulit spem meam.
Eo quod peccatum gratiam, quæ vera animæ pul-
chritudo & gloria est, abtulit, & iusticiam origi-
nalē, quæ coronæ instar erat quæq; in se & in cetera
animantia dominabatur, eripuit; quibus omni-
bus ereptis & amissis arboris eradicatæ instar ho-
mo permansit; fuit scilicet triste naufragium, in
quo omnium bonorum iacturam fecimus.

Igitur miser hic homo dispoliatus fuit, id est
gratiæ illi ornamenta ablata sunt, ornamenta quo-
que immortalitatis & innocentiae, & paucis vt cō-
cludam, ipsa iustitia originalis: & quod lōgē gra-
uissimum dirissimas accepit plagas Intellectus si-
quidem excæcatus est, voluntas ad bonum facta
ardior & refractaria, imò in malo obduruit, facul-
tas cōcupiscibilis appetitus illicitos fouet & am-
it, irascibilis verò facta imbecillior, denique ia-
uit semimortuus, bono quidē mortuus, malo ve-
rò viuens & peccato: hinc Ieremias de Iudæis ex-
ostulās ait, *sapientes sunt, vt faciant malum, bene
tem facere nesciunt.*

Quid igitur homini in deserto iacētī, derelicto
lucio & plagis deformi fiet? nullusne illius mise-
bitur, nullus auxiliatricē manū supponet? ita-
e nemi ne succurrente emoriatur? ait Parabola
reter ijsse Sacerdotē, & mox etiā Leuitā, & neutrum
l commiserationē fuisse excitatū. O crudelitatē
auditā! Errō, auditores, erro: eximia siquidē hic
titant mysteria: Sacerdos & Leuita non meden-
ir sancio, sed ambo prætergrediuntur neq; enim
x, vel sacrificia hominis expiare peccatū potu-
rūt, sacerdos victimas offert, Leuita legis præscri-
tū prælegit, & ambo prætereūt, nihil penit^o efficiē-
es: nā teste Apostolo, *nihil ad perfectū adducit lex.*

Sacerdos & Leuites non respiciētes nec sanātes
ægrum

Vulnera
infl. ita
animæ
primi pa-
rentis a
peccato.

Ierem. 4.

Mysteria
observati-
one digna.

Gal. 4.

4. Reg. 4.

Ab initio
mundi me-
rita Christi
operata
sunt.

Apoc. 13.

Apoc. vlt.

Christus
cur dictus
radix Da-
uid.

ægrum pertransseunt; vt hinc euidens fiat, legem
Mosaicam iustificationem peccatoribus non attu-
lisse, vnde idem Apostolus alio loco, *Ex operibus
legis non iustificabitur omnis caro*, id est nullus ho-
mo. cuius rei euidentem figuram ostendit Elisæus
propheta. Præmiserat ille puerum suum Giezi
baculo instructum, qui hospitiæ suæ filium ad vi-
reuocaret. Nihil efficit seruus, baculi ictus inani
fuisse & irriti: Prophetam ipsum venire oportuit
qui puero se superijnciens & superextendens
quamprimum illum ad vitam reuocauit, *Calefactus
est caro pueri, & reuixit*. Præmiserat seruum su-
um Moysen Deus, legem illi velut baculum in ma-
nus dederat, at numquam ille hominē ad vitam re-
fufcitare potuit: Deum namque necesse erat descen-
dere, venit igitur, incurauit se, & vt ait Aposto-
lus exinanauit se, & mox qui peccato mortuus
erat homo, ad vitam redijt.

Aded vt quotquot è peccati tumultu ad gratiam
vitam, iam inde ab ipso mundi primordio rediē-
meritis & virtute Christi in mundum aliquando
venturi, sint resuscitati, ideoq; à Ioanne Apostolo
in Apocalysi appellatur *agnus occisus ab origine mun-
di*: iam inde enim ab illo tempore pretiosus sa-
guis illius hominis vulneribus mederi coepit.

Sæpe mecum tacitus cagitaui, cur Christus in fi-
ne Apocalypseos appelletur *radix & genus Dauid*.
Postquam varias SS. Patrū consultationes inqu-
siui, inueni tandem tropologicè hic designari, a
vno Iesu Christo totius orbis salutem dependere
nam quemadmodum à radice arbor omnesq; rami
illius succum, alimentum & vitam exsugunt, imo
& virtutē foliorum eijs cedorum & fructum ferē-
dorū: ita quoq; à solo Iesu Christo, antequā è Vir-
gine Deipara nasceretur, Dauid atq; omnes Patri-
archæ.

archæ gratiam, iustifi-
cā supernaturalia ac-
Hac dere agens Ma-
pistola ad Corinthio-
bus sermonē institue-
rit uali consequente e-
Inquire vult, Christi-
viregam, quæ ipsū per-
teribus in potum dedi-
catorum remisso, &c.
tunc Moyses vel ex mun-
Video in Exo. lo duos
piratorū intēdere. Eg-
quos simul & figuratē
vniuersale totius orbis
los conijcere oculos, I-
Christi præcessit, &c.
is est. Idē quoq; des-
pitē in deserto si-
licet, oculos & vul-
nētes, in eamq; crea-
purgandos & iust-
ne nequibat: in cui-
gios & Leuita,
Et profectò lacrym-
miseri cordiæ locū
quā inter sece-
voluit De⁹ in Exo-
conuerti, Et assum-
a illi carnis suæ, vt sa-
ceramēta: quid denot-
vniuersa oleo
chæ, memores su-
puperes exerce-
vultū illo commiser-

videns fiat, legem archæ gratiam, iustificationem, vitam, aliaque media supernaturalia ad opus bonum attraxerunt.

Hac de re agens Magnus Apostolus Paulus in Epistola ad Corinthios, de veteris testamenti patribus sermonē iustituens ait, *Bibebant inquit, de spiritali conseqente eos petra, petra autē erat Christus.* Innuere vult, Christum fuisse rupē, crucem illius virgam, quæ ipsum percussit; aquæ verò, quas veteribus in potum dedit, fuere gratia, charitas, peccatorum remissio, &c. sed aquas illas numquā potuit Moses vel lex mundo propinare.

I. Cor. 10.

Videō in Exodo duos Cherubinos faciē in propitiatoriū intēdere. Egrigiū profectō documentū, quod simul & figuratē ostendit, in Christū velut in uniuersale totius orbis propitiatoriū duos populos conijcere oculos, Iudaicum scilicet, qui aduentū Messie præcessit, & Christianū qui post subsequutus est. Idē quoq; denotabat serpens ille æneus in ipitem in deserto sinaitico sublatus, peccatores scilicet, oculos & vultū in Iesu Christi crucē cōiungentes, in eamq; credentes, aliquando à peccatis suis purgandos & iustificandos, quod lex vetus facere nequibat: in cuius rei signum pertransijt sacerdos & Leuita.

Exod. 25.

Num. 21.

Est profectō lacrymis dignū inter Ecclesiasticos misericordiæ locū esse, quæ tamen inter illos potiùs quàm inter seculares querēda foret. Ideò omniuoluit De⁹ in Exodo, tabernaculū & vasa illius eo inungi, *Et assumpto vnditionis oleo vnget tabernaculū cū vasis suis, vt sanctificentur.* quid spectat hac cerimonia? quid denotat? docere voluit Deus, in omo sua vniuersa oleo inungenda, vt qui in eadē aseruiunt, memores sint, charitatē & benignitatē in pauperes exercendā. Interea sacerdos & Leuita sine vlio commiserationis affectu transeunt.

Exod. 40.

Hinc

Hinc primò inferò, pietatem & benignitatem Ecclesiasti. rarissime in Ecclesiasticis & Religiosis reperiri. ci sæpe im- mires. mò sapiùs in sæcularibus perspicì. Secundò autem sæcula fuisse feliciora & beatiora, quàm hæc ipsa nostra, quibus, è tribus, quos hic videmus, vnus scilicet caritatē erga pròximū ostendit; hodie verò e- tū, imò mille vix vnū reperies. imò ne inter sac- dotes quidē & Lenitas declarat hoc hæc parabolā, quæ hinc sacerdotis & Lenitæ sequitū, illinc v- rò Samaritani caritatem ac misericordiam ob- culos ponit.

Miseri- *Sama: it. nus autē videns eū. misericordia motu. e*
dia Sama- *Sacerdos igitur & Leuites cū viatorē neglecto p*
ritani. *terijissent; ecce eodē itinere venit & Samaritanu*
qui tristis hoc spectaculo cōmotus, eq. o confesti

Simile.

Cum nobilē par amicorū vidisset olim Theophrastus Philosophus quorū vnus opibus abundabat, alter verò rerū penuria affligebatur, iocandū ait, *Si amici sunt, quorū sum alter ita diues, alter ita inops est?* ostendere, cupiens, vbi vera regnat amicitia, aduersitates & prosperitates esse debere communes, nec æquum esse, sed contra amicitiaē turā à diuite pauperē & inopē amicū deserī. equidē dico, vbi Christiana regnat caritas numquā proximi

Theo-
phrafti
Philosophi
apoph
thegma.

deseri, nec pauperes misericordia carere, & actum illum caritatis esse vitæ æternæ meritum.

Lucullus, referēte Plutarcho, cum ad alii puer dies Græcos quosdam lauro & regio cōsuluo ho. priusq; excepisset, ipsiq; tantū splendore admirati dicerēt, non parū obitupescere se, quod tãtos sui causa laupus fecisset, scitē illis & liberaliter respōdit, *Nō nihil, o hōspites, vestra causa, sed maxima pars Lucullæ gratia.* Ut scitum hoc apophthemia proposito meo cū venustatē adaptē, assero illos qui se erga pauperes benignos ostēdūt, aliquid quidē illorū causa agere, sed potissimū sui: nā per actū illū misericordiæ, vitā promerentur æternā adeo ut, quādo pauperes illis gratias agūt, Luculli verbis possint dicere, *Nō nihil, o p. up. res, vestra causa, sed maxima pars donat. gratia.* Meritū autē Samaritanus hic nolle id dicere potest, qui tantam hodie charitatem & misericordiam declarat.

Noluit sibi olim Deus integrā offerri victimam, sed in fructa à sacerdotibus concisam legis textus est, *sacerdotes effundāt sanguinē iuxta altare, & strātā pelle a. tuā in frust. con. idant.* Quo loco altare designare voluit, nolle se aliquos qui in delictis suis sint integri, & opes suas intactas & inruptas asseruēt, easdē non audēdo imminuere, ne aliquid pauperibus distribuēdo; sed misericordes, pios, liberales, & magnificos, quicq; bona & facultates multifariā diuidunt, tū in domos hospitalis tum in xenodochia, modo in xosocōa, modò etiā in ergastula & carceres, modò deq; in ægros ut Samaritanum hic nostrum fecisse imperimus.

Hoc forsitan inuitu iussit olim Deus, ut velut imitandū & imparū rejiceretur animal, quod non habet ungulā bi fidā, quiaia sunt asinus equus, & alia: *Qui n. nant & non d. idant ungulā, immunda erunt vobis.* Iste porro hic declaratur, illos qui bestiarum more vivunt, & non minus ad commiserationem sectantur quàm

in Apocb.
reg. Fund

Levit. 1.

Deuter. 14.

quàm bruta, nec diuidunt vngulam, id est nihil in pauperes effundunt, coram Deo immundos cense-
ri, & gloria indignos. Samaritanus autem noste
inter hos non est recensendus, vt qui vngulam di-
uidat & pauperi viatori succurat, & plurimū
illi ē facultatibus elargiatur, vinum, oleum, equū
loculos o caritatem admirabilem!

Samarita-
nus hic
Christum
represen-
tat.

S. Ambros.

Phil. 2

Rom. I.

Psal. 59.

Quē verò sub hac Samaritani imagine putati
delitescere? an non primo vobis intuitu occurri-
per ipsum saluatorem nostrū Iesum Christū repre-
sentari ipse est, ipse inquā. ita namq; illū olim Iu-
dæi appellarunt, *Nonne benedicimus nos, quia Sama-
ritanus es tu?* Ipse est qui ad hominē sauciū accedit
quando nimirū naturā nostrā assūpsit. Ita nāq; lo-
quitur Ambrosius; *Tunc adpropinquauit, quando sa-
ctus est cōpassionis nostra susceptione finitimus, & mis-
ericordie collatione vicinus.* Nec adpropinquauit
modò, verū & ex equo descendit, quando nimirū
cælo descendit, quando seipsū humiliavit & exin-
aniuit, & vt Apostolus ait, *factus est obediens vq; a
mortē.* Cūq; igitur hac ratione descendisset, plaga
oleo & vino benignissimè fouit: porro per dupli-
cem, hūc liquorē doctrinam Euangelicam intelli-
gere oportet, quam nobis Samaritanus hic attulit
oleū quippe gratiæ symbolū est, quæ per Euangelii
datur; vinū verò, iustitiæ, quam eadē nobis doctri-
na Euangelica offer, cū in Epistola ad Rom. scri-
ptū sit: *Ira Dei reuelatur super omnē impietatem ho-*
minum. Oleum nēpe dat gratiā quæ nos ad amorē
Dei excitat, vinū verò iustitiā quod nos ad timorē
perducit, iuxta verba Psalmographi, *Potasti nos vi-*
no cōpassionis. Verū cū nec hoc sufficeret vul-
nera alligauit: per ligamenta illa & panniculo
capio Sacramentorū medicamēta, quæ à vero Sa-
maritano Iesu Christo, ad animæ nostræ vulnera
curāda instituta sūt, denarij duo, quos crumena di-

promittit, vt rumque re-
bo proculum, nam ta-
num ismatis Principi-
igitur parabole resti-
lit.

Vnum hoc restat
vobis documenta el-
& perfectē Deum dī-
nimo ignito & affectu
scaturientia mentiori
mam sal: cor & cor t-
sauros & nultates o-
maricatum hunc imi-
mini, vt benignos v-
litetis, quod cum fec-
corde & proximum si-
que ita vitam aterna-
Æquilisum autē
rex toto corde dili-
prius dilexeris. Na-
diceres, homo fieri
illi, pretiosum sangui-
eie amittere non du-
tori respondeamus
redamabimus? erit
ergo subire subte-
dūstineamus? erit
quam non pro te effi-
cat, vt non libenter
curandamus? Et san-
collegio: fuisti na-
cū nostri misertus e-
ne sauciati femin-
cedos, nec Leui-
facere potu-
v. rom. 2.

promit, utrumque testamentum sunt à Iesu Christo proculsum, nam tam vetus quam nouum, instar numismatis Principis imaginem præfert. Nulla igitur parabolæ restat pars, quæ adaptata non sit.

Vnum hoc restat, Auditores, ut sexcenta hinc vobis documenta eliciatis: restat, ut discatis verè & perfectè Deum diligere, idque ex corde & animo ignito & affectu ardentissimo pleno. Ut discatis etiam creatori reddere quod suum est, animam scilicet, & cor totum, omnesque illius thesauros & facultates offerre. Restat denique ut Samaritanum hunc imitemini, pauperum misereamini, ut benignos vos & misericordes demonstretis; quod cum feceritis, verè Deum ex toto corde & proximum sicut vos ipsos dilexeritis, atque ita vitam æternam promerebitis.

Æquissimum autem est, O mundi Seruator, ut te ex toto corde diligamus, cum nos ipse ex toto prius dilexeris. Nam ut amorem nobis testatum faceres, homo fieri voluisti, tot cruciatus pertulisti, pretiosum sanguinem effudisti, vitam denique amittere non dubitasti. Nos verò ut tanto aperi respondeamus, annon reciproco te amore redamabimus? eritne in mundo aliquid, quod tui ergò subire subterfugiamus, quod nõ tui causa sustineamus? eritne in venis sanguinis gutta, quam non pro te effundamus? eritne vita adeo cara, ut non libenter propter nominis tui gloriã impendamus? Et sanè nimia nostra, quoad hoc, est obligatio: fuisti namq; bonus ille Samaritanus, qui nostri misertus es, cū peccati originalis muncrone fauciati semineces iaceremus; & quod nec Sacerdos, nec Leuita, id est, lex vetus, ad nostri medelam facere potuerunt, tu egregij Samaritana-

421 CONCEPTVS THEOLOGICI

ni inftar præstitisti, oleum & vinum vulneribus
nostris applicuisti, vt ostenderes, ad peccato-
rem in viam reduendum & sanandum vinum
seueritatis & oleum lenitatis interdum esse ad-
hibenda, quemadmodum virga vnà cum ma-
na arce inclusa erant. Propter hanc igitur alia-
que plurimas rationes consentaneum est Domi-
ne, te vt ex toto corde diligamus, & proximu-
nostrum sicut nos ipsos, itaque facientes, vitam
æternam commerebimur: quam largiri no-
bis dignentur, Pater & Filius &
Spiritus Sanctus,
Amen.

DOMI

DOM

DECIM

POST P

Com ingrederetur iusu
vni decem viri lep

FIG

Magne profectum
lum Syriæ Regi
dea venit nuntius, Re
primum à Rege Naam
undantem; at lepra co
sui prophete tactu à
maior hodie per vni
onis offertur occasio,
in castelli cuiusdam p
decem leprosos muna
tus infinitas Elizæo g
tem sanatis solus Sam
gyniam, Saluatori &
ragit. Evangelio h
per ordine vobis ded
amus animum & vire
inter precibus suis fil
ignur vnanimis ea
aria.
Panaagoras Samius,
p. cum probè sciret
arere soleat improb
m. latus, hoc inter
ad illa deterruit, qu

vinum vulneribus
eres, ad peccato
anandum vinum
interdum esse ad
ga vna cum man
tancigitur alias
aneum est Domi
s, & proximum
e facientes, vitam
am largiri no
Filius &

DOMINICA

DECIMATERTIA

POST PENTECOSTEN.

Cum ingrederetur Iesus in quoddam castellum, occurrunt ei decem viri leprosi. Luc. 17.

FIGVRA.

M Agnæ profectò admirationis per vniuersum Syriæ Regnum fuit occasio, cum è Iu. 4. Reg. 5. dæa venit nuntius, Regiæ militiæ præfectum, & primum à Rege Naamanum, opibus quidem abundantem, at lepra coopertum, prodigioso Eliæ prophetæ tactu à lepra fuisse mundatum, At maior hodie per vniuersam Galilæam admirationis offertur occasio, quando nuntiatur in ingressu castelli cuiusdam potenti Iesu Christi manu, decem leprosos mundatos. Naaman iam mundatus infinitas Elizæo gratias egit; hic verò de eam sanatis solus Samaritanus, datam agnoscens gratiam, Saluatori & mundatori suo Iesu gratias agit. Euangelio hæc hodierno continentur, & ordine vobis deducam, modo spiritus altissimus animum & vires subministret, & Deipara ter precibus suis filij gratiam impetret. Cælestis igitur vnanimis eam salutatione compellatur. *Aue Maria.*

Pythagoras Samius; Italicæ Philosophiæ cæ-
at, cum probè sciret, quantum detrimenti Pythagore
lferre soleat improborum consortium & fa- symbolum;
iliaritas; hoc inter cetera symbola sua nos
illa deterruit; *Quæ nigrantes habent caudas,*
c c c 2 gustare

gustare non oportet. quod ænigma exponens Plutarchus ait Philosophum hic docere voluisse, illorum familiaritates & commercia euitanda, quorum mores furui sunt & vitiorum fuligine infecti.

Huc etiam facit præclara illa magni Isidorus Hispalensis sententia, *Melius est, inquit, habere malorum odium, quam consortium. Sicut bona multa habet communis vita sanctorum, sic plurima mala societas adfert malorum.*

Fuit hoc etiam magni Platonis consilium, quam iam inde ab incunabulis diligentem puerorum haberi rationem desiderat, & ab ijs pravorum consortia remoueri, atque ideò verat eos ab improbis & contaminatis hominibus visitari, tractarique, imò ne verbum quidem obscenum eo audire, & imprimis nutricibus præcipit, ne lasciuas quasdam fabulas & verba inhonesta coram ijs proferant, ne vna cum nutricis lacte vitium quod quæ imbibant. Cuius opinioni quam proximè insistens Plutarchus, vult & pedagogos puerorum quæ ductores honestos esse, & vitæ probioris ne quod fortè prauæ consuetudinis vitium familiaritas illorum & aspectus puris pueri moribus officiat.

Quod circa pueros obseruatum duntaxat voluere gentiles, hoc omnibus in genere hominibus iniunxit Salomon in Prouerbijs, *fili mi, si te laetauerint peccatores, ne ambules cum eis; prohibe pedem tuum à semitis eorum: pedes enim illorum ad malum currunt.* Notam aliam quoque ob causam à Propheta Iehu reprehensus fuit Rex Iosaphat, qui viginti quinque annis regni Iudæ tenuit gubernacula, quam quod impio Achab auxilium & suppetias tulisset. *Quare impio præbes auxilium, & ijs qui oderunt Dominum, amicitia coniungeris? Idcirco iram Dei merebaris.*

Idem

Idem ipse Iosaphat classe Ochozia coniunctis viribus allatura, proficiscens amissionem non minus Propheta, uibus, suas addidit cum Ochozia, perussus namque potuerunt sentire decrimentum boni mercuri amicitia. Et quoniam de non nauis illa Euahebatur, tempestas periculis exposita, Iudas eadem vehemacim alijs Apollintulit. Quo docere non mediocre affertur improbitatem ruina inuoluatur. Iens Ambrosius ait habebat, sed turbari illi discipulorum merita quibus meritis firmos, tur per fidem, caueamus. Idem p loco, dicens, Transiit tempus ubi Iudas merita quæstio Iosaphat in prouerbijs Pythagoras, A Paro dextram dare. Iosaphatem Philosophum promiscuè amicitia

Domin. XIII. POST PENTECOST. 425

Idem ipse Iosaphat, quod classem suam cum classe Ochozia filij Achab coniunxisset, quæ 2. Par. 20. coniunctis viribus in Ophir & Tharsis, aurum allatura, proficisceretur, eandem perdidit: cuius amissionem non alij causæ etiam ascripsit Elishæus Propheta, quam quod scelesti illius nauibus, suas addidisset, quia, inquit, habuisti sedus cum Ochozia, percussit Dominus opera tua, contriteque sunt naues, nec potuerunt ire in Tharsis. Vide, quantum adferre detrimenti bonis improborum soleat commercium & familiaritas.

Et quoniam de nauibus loqui coepimus, an non naus illa Euangelica, qua Apostoli vehebantur, tempestatibus agitata fuit, & naufragij periculis exposita, quod scelestus & sacrilegus Iudas eadem veheretur? vnus ecce proditor, vndecim alijs Apostolis exitium pene & mortem intulit. Quo docemur, improborum societates non mediocriter afferre periculum solere, & vnus improbitatem sufficere, vt mille probi ruina inuoluantur. Vnde mysterium hoc exponens Ambrosius ait, Non turbatur naus, quæ Petrum habebat, sed turbatur illa quæ Iudas habebat, & sic multa discipulorum merita naufragabant, in vtraque Petrus, sed qui suis meritis firmus est, turbatur alienis. Caneamus igitur perfidum, caneamus proditorem ne per vnum plurimi fluuimus. 14.

Idem propemodum repetit & alio loco, dicens, Tranquilla est, vbi solus Petrus nauigat, tempestas vbi Iudas adiungitur: vnum igitur delicto, cunctorum merita quassantur. In ferm. de Petri.

Idcirco in proverbij specie dicebat, is qui supra Pythagoras, Non esse cuius injiciendam dextram. Porro dextram dare, amicitie symbolum est. In Plut. de educand. lib.

probos fugiendos, probos verò solos in societatem & sodalitiū admittendos.

Exod. 34.
Noxia est
impiorum
societas.

Noluit Israelitas olim Deus cum alienigenis & idolorum cultoribus connubia inire, ne fortè eorum commercio ad idololatriam pellicerentur, *Non accipies uxorem de filiabus eorum filijs tuis, ne fornicari faciant filios tuos in deos suos*, imò & commercium & familiaritatem cum ijsdem vetuit, ne fortè ruina eadem cum illis inuoluantur, *Cain ne vnaquam cū habitatoribus terra illum iungas amicitias quas finit tibi in ruinam*. In lege porrò Euangelica vetitum est, ne quis impiorum familiaritatem velut connubium ambiat, & commercia à virtute alienorum, & idoli mundi huius adoratorum frequentet, ne fortè ab ijs ruina & perniciēs nostra originem sumat. Quàm igitur connubia hæc noxia sunt, & contubernia hæc contagiosa & letifera!

Gen. 6.

Improborum
familiaritates
probos
destruunt.

Filij Seth, Semidei quidam erant, & filij Dei quodammodo, antequam cum filiabus Cain matrimonium inijssent; at hisce nuptijs initis ad tantam impietatem delapsi sunt, totq; vitijs & sceleribus sese contaminarunt, vt diluuij post-secuti fuerint causa & origo. Edocemur hic improborum & sceleratorum familiaritatem societatemque perfectissimis quibusque viris perniciem accessere, & electos in reprobatorum farraginem conijcere, deque Angelis terrestribus teterimos constituere demones.

3. Reg. 13.

Propheta ille verus & sanctus, quem Deus in Samariam destinauerat, in itinere à leone dilaniatus fuit, quòd Dei iniussu pseudopropheta domum ingressus cibum cum eodem sumpisset. Quotnam, eheu! sanctimonia illustres in vitæ huius itinere à leone infernali, (de quo Petrus apostolus

DOMIN. XIII.

solus locutus est, *neque rugies circum auis quod audacter nimis respectu domos immo consortia frequentandi huius pseudoprophetae deuiterent*.

At paucos hodie qui in medio Sodomitæ probus & integritas, ne forte prauo prauareur, & à corrueretur, vndeum A se locietate proriperetur iusti & probi, li non cederent, sibi perditu inter scelestos agerentur recedant societate, in ceruissimo fadmandæ periculo in probos, non fiat in lram conseruet innam est.

Amici Iob, eiusdem non alteri ascribebat cum sectaretur vestigingeret. Air enim E cionationem quasi aquaorem, & ambulat cū gumiari volebat, Iob prouide merito hæc de vero hinc efficere voluit detestadā, qd prouari quo decē le la hūmū se immis

Domin. XIII. Post Pentecost. 427

stolus locutus est, *quia aduersarius vester diabolus tan-* 1. Pet. 5.
quā leo rugiens circuit querēs quē deuoret,) interfecti sunt,
quod audacter nimis, sine vllō metu aut diuino
respectu domos impiorum adeant, peccantium
confortia frequentent, & scelestorum qui munda
huius pseudopropheta sunt, contubernia non
deuitent.

At paucos hodie Lotho similes reperire est,
qui in medio Sodomitarum, & abominanda fla- Gen. 19.
gitia probus & integer vitę permanfit. Veruntamen,
ne fortē prauo ciuium suorum exemplo deprauaretur,
& à cōcepto innocentie tramite defleſſeretur, vrbe eum Angeli egredi, & à prauorum
se societate proripere coegerunt. Quo edocentur
iusti & probi, licet Lotho vitę sanctimoniam iusti inter
nō cederent, sibi persuadere, nunquam se, quam scelestos
diu inter scelestos agunt, tutos esse, imò nisi ab nunquam
eorum recedant societate & Sodomis egrediantur, in
certissimo salutis amittendę, animęque tui
damnandę periculo versari. Vt quis enim inter
improbos, non fiat improbus, sed primam inuiolatam
conseruet innocentiam, miraculo tribuendum est.

Amici Iob, eiusdem calamitatem & ærumnas
non alteri ascribebāt causę, quā quod improbo-
rum sectaretur vestigia, & cum impijs societate Iob 34.
iungeret. Ait enim Eliu: *quis est vir, vt est Iob, qui bibit*
sub iunctionem quasi aquam, qui graditur cū operantibus ini-
quitatem, & ambulat cū viris impijs? Inferre inde & ar-
gumētari volebat, Iob iniquum & scelestū esse, ac
proinde meritò hęc illi euenire infortunia. Equi-
dē vero hinc efficere, improborum societate esse
noxia ac detestadā, p̄ presenti Euāgelio probare
potero, in quo decē leprosi sequestrati ab alijs, tur-
bis hominū se immiscere nō audēt, ne quē lepra
sua

fua inficiant, imo nec Christo appropinquar
fed eminus exclamant, *Iesu praeceptor mi erere m
firi*, & à lepra nos emunda. In Luca histor
series continetur. Cum ingrederetur quoddam caste
lum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt
longè. Hanc vt vestro commodò prosequa
primò de leprosis loquar, eorumque postu
tionem deducam, deinde miraculum, qu
Christus eos mundauit, atque alias eiusdem ci
cumstantias exponam.

Diuisio cõ
tionis.

Euangelij
seriei.

Christus igitur Ierosolymam profecturus, e
in eadem mortem sustineret, Samaritam, qu
haud procul Ierosolymis aberat, quæque à de
cem tribubus incolebatur; quæ se ab alijs cul
Ieroboam, vt è regū libris est colligere, rebelli
nis tempore, vt idola adorarent sequestrauerunt
pertransijt, atque per Galilæam iter faciens, c
stellum quoddam cuius nomen ignoratur, i
gressurus, vt Euangelium annuntiaret, decem l
profos obuios habuit, quorum nonem Iudæi
rant, & decimus Samaritanus. *qui steterunt à lon
e leuauerunt vocem dicentes; Iesu praeceptor miserere n
firi*.

Peccatum
lepræ colla
tum.

Hic de lepra & leprosis loquendum est: na
semper ipsa peccati symbolum fuit, & non in
merito: sicut enim lepra humorem corporis d
struit ac corrumpit, & proinde hominem tu
pem reddit & luridum, ita peccatum animæ, qu
diuinæ pulchritudinis speculum est, pulchritu
dinem corrumpit, ac deforme dæmonis simula
crum efficit. Innuisse aliquid Psalmographus v
sus est dum ait, *Corrupti sunt & abominabiles facti
sunt*: & apertius EZECHIEL, *Abominabi
lem fecisti decorem tuum*. Lepra deinde contagi
suo alios inficit, idèò quoque ab urbibus
& castris

Psal. 13.

Ezech. 16.

castris, ne alios infici
ali iubentur, unde i
pit Mofi Deus, *filij i
castra, ne contaminen
ragiosum est, & pe
rem procul à prob
que exigendi pecco
& perdūt. Factu
abit in medio dom
lepra os corrumpi
nò secus etiam pec
us peccatorum, & h
sepulcro patenti ip
erum patens est guttur e
insecus mortua, p
phitis, & male olen
mortuorum plene
rent iuramenta, bl
alumina, mendacia,
ulèta sunt? sunt p
e similitudines. P
causatur sitim, n
castris de peccatorib
eorum siti exaruit. E
ment peccatores, s
arder, & desideria
Vnde scite in Pro
m insatiabilis: & in
famem patitur sui.
duo esse, infern
satiari queunt.
cundò vt lepra,
cur illos quos infe
ua peccatū pecca
& Deo, abominab*

sto appropinquare & castris, ne alios inficiant, sequestrati viuere le-
 prosi iubentur, vnde in Numeris legere est, *Præci-*
 pe, ait Mosi Deus, *filij Israel vt eijciant omnem leprosum Num. 5.*
 deretur quoddam castrum extra castra, ne contaminent ea. Ita quoque peccatum
 leprosi, qui steterunt, cōtagiosum est, & pestis maximè letifera, quam-
 modo prolequa- obrem procul à proborum concubernijs cōmer-
 eorumque postula- cijsque exigendi peccatores, quia alios corrup-
 miraculum, qui- punt & perdūt. Facturum se hoc Psalmista dicit,
 ne alias eiusdem cu- *Nō habitabit in medio domus mea, qui facit superbiam. Ter- Psal. 100.*
 tiō lepra os corrumpit, & halitum foetidum red-
 dit: nō secus etiam peccatum. quàm enim tetrum
 est, Samaritanorum, quæst os peccatorum, & halitus eorum pestilens: id-
 erat, quæque à deo sepulcro patenti ipsum comparauit vates, *Se- Psal. 5.*
 quæ se ab alijs cum- *sepulcrum patens est guttur eorum.* quid enim ab anima
 colligere, rebelio- ntrinfecus mortua, proficisci queat quàm tetra
 ne sequestrauerunt- nephitis, & male olentia, qualis à sepulcro ofsi-
 eam iter faciens, cau- tus mortuorum pleno egredi solet? quàm enim
 men ignoratur, in- tetent iuramenta, blasphemia, iniuria: cōuitia,
 inuariaret. decem- alumnia, mendacia, quæ scelestorū verba, quàm
 rum nouem Iudæ- irulēta sunt? sunt profecto & alia inter vtrum-
 nus, qui steterunt a- que similitudines. Primò lepra inextinguibili-
 in præceptor misere- em causatur sitim; non minùs etiam peccatum,
 loquendum est: n- *Isaia. 5.*
 tum fuit, & non- *Et profectò requiem nullam*
 morem corporis: habent peccatores, semper enim affectus eorum
 oinde hominem: it- *ardet, & desideria ardore incredibili adurun-*
 peccatum anima: ur. Vndè scite in Prouerbijs Salomon. *Venter im- Prou. 13.*
 tum est, pulchro- *iorum insatiabilis: & in Epistolis suis Hieronymus,*
 me dæmonis fuit. *libido famem patitur sui.* idem qui priùs sapiens cita- *Hieronym.*
 d ralmographus- *us ait duo esse, infernum & peccatum, quæ nun-*
 ys & abominabiles- *quam satari queunt.*
 HIEL, Abomin- *Secundo vt lepra, informes & abominabiles*
 pra deinde contra- *reddit illos quos infecit apud oēs, qui eadem ca-*
 quoque ab vrb- *rēt, ita peccatū peccatores corā hominibus, An-*
 & c- *gelis & Deo, abominabiles & odiosos reddit. Au-*

Pfal. 118. dite vt David loquatur, *Iniquitatem odio habui, & abominatus sum.* & in Prouerbijs Salomon, *Abominatur iusti virum impium.* Et Oseas, *Ipsi autem intrauerunt ad Beelphegor, & abalienati sunt in confusionem, et facti sunt abominabiles; & ita abominabiles, vt teste Hugon no cōscient.* tolerabilior sit canis putridus fœtens hominibus, quàm anima peccatoris Deo. An non insigne abominationis argumentum est, Deum ita peccatores abhorreret eos vt videre nolit, eosque perpetuò essentia suā conspectu priuet, ad inferos & in tartarum, quod nullus in orbe locus profundior, & à cœlo, quo Deus est, remotior, relegans.

Peccatum animæ vires destruit
Iud. 1. Tertiò lepra sensus corporales penitus corrumpit & perdit, ita peccatum robur & facultates animæ: atque vt leprosus manuum & pedum amittit vsum, ita peccator affectum & propensionem ad virtutē. In cuius rei figuram crediderim Adonibesech regem Chanaan extremitates manuum & pedum septuaginta Principibus amputasse. Adonibesech tantumdem valet ac si dicas, doctorem reprobis, vel diabolus fulminans, & peccati tyrannus est; denotatur verò, hunc animarum nostrarum tyrannum peccatoribus, qui hoc in mundo reguntur instar dominantur, manus & pedes proferre scindere, id est ad virtutē & ad bona opera ineptos illos reddere & mancos. Huc etiā facit quod de impudente illo, qui sine veste nuptiali ingerere se in nuptias presumpserat, quique peccatoris imaginem gerit, dictum est, *Ligatis manibus ei pedibus eius mitte eum in tenebras exteriores.* Peccatum igitur lepra est, atque animam inficit.

Peccatum animam exorcat.
Matth. 22. Quartò lepra oculos diffundit, aures perforat, narium auellit, gustum inficit, & omnia corporis membra viciat & contaminat. Non minus ipsius peccatū, imprimis peccatores exorcat; de quo *Psalmi.*

Minis, Supercecidit igitur Sapiens, Excelsus efficitur, scriptum est, Nalium quod super cœlestium gustum dicitur, anima saturatur & dulcedinem cœlestium Quintò lepra, medicata, ex Theologo appellatur, summam illam includit. Peccati fractura, inquit, est fractura calum fore, leprosus miraculum est, dicitur iustificatum. Hic ait: Maius esse de creare celum & terram, illic doctor Thomas, remissionem peccatorum Nemo igitur dubitet, si symbolum esse, ut admodum enim vera sunt, ita quoque literis reperire accidunt. Superbia Ozis regis, qui regis sacerdotalem quoque lepram fronte designat Giezi Eliam cupiditate Deum fuit in lepra, qui imprecatus est, Nemo peccatis sustineat, quæ inuidia cœstro

Psalmis, *Supercecidit ignis & non viderunt solem.* item *Psalm. 57.*
apud Sapientem, *Excecavit eos malitia eorum.* *Surdos Sap. 2.*

quosq; efficit, scriptum namque est, *Aures habent &*
non audient. Nasum quoq; auellit & aufert; rerum
quippe celestium gustum aufert. Hinc in Prouer-
bijs dicitur, *Anima saturata rebus terrenis, calcabit fa-* *Prouer. 27.*
rum & dulcedinem coelestium.

Quintò lepra, medicorum iudicio, curari ne-
quit: ita, ex Theologorum sententia, nec peccatū;
& intartarum, quodq; appellant, *summum malum*, quodq; infinitam
malitiam includit. Quò respiciens etiam Iere- *Ierem. 30.*

ias, ait peccati fracturam esse insanabilem. *Insan-*
abilem, inquit, *est fractura tua.* Et quemadmodum mi-
raculum foret, leprosum sanari, ita profectò nō
miraculum est, peccatorem ad gratiam
& propensionem iustificatum. Hinc non immeritò Augu-

stinus ait: *Maui esse de impio facere pium, quàm de ni-* *Sup. Ioan.*
lo creare cælum & terram. Et deinde probat An- *Lib. de gra*
thomas, *maximum opus Dei esse, iusti-*
tationem & remissionem peccatorum.

Nemo igitur dubitet, lepram verum pec- *Septem le-*
cati symbolum esse, peccati inquam mortalis; *pra genera*
quemadmodum enim septem peccati mortalis *respondent*
genera sunt, ita quoque septem lepræ genera in *septem pec-*
cris litteris reperire est, quæ cum illis optime *catis mor-*
talibus.

conciunt. Superbia namque designata fuit in
lepra Ozis regis, qui superbia inflatus, & fastu *2. Par. 26.*

rigidus sacerdotalem sibi dignitatem vindica-
uit, ideoq; leprâ fronti illius Deus immisit. Aua-
ritia designat Giezi Elisæ pueri lepra, quæ eadē *4. Reg. 5.*

lepra auri cupiditate Deus percussit. Luxuria præ-
gnata fuit in lepra, quâ Dauid Ioabo eiusq; po- *2. Reg. 3.*

teris imprecatus est, *Nō deficiat de domo Ioab leprosus,*
fluxum seminis sustineat. Inuidiâ denotat lepra Ma- *Num. 12.*

achab, quæ inuidiæ œstro cōcitata aduersus fratrem
suum

suum Moſen inſurrexit, ideoque lepra fuit percuffa. Gulam repræſentatam video in quatuor-
 lis leproſis Samaritanis, qui hoſtilia ingreſſi ſunt
 caſtra, vt ſe ingurgitarent & genio indulgerent.
 Iram Naaman Syrus fronte præfert, quando
 mirum Eliſæo Prophetæ ſuccenſuit, quod in Ierodane illum lauari vellet, ita vt conſilio hoc
 neglecto in Syriam redire conſtituerit. Acediam præ
 Mofaicæ comparo, cuius manus in ſinum de-
 iecta leproſa egrediebatur, quaſi niue fuiſſet
 aperta.

Libidinoſi
 maximè in
 leproſis de-
 ſignantur.

Inferre hinc licet, quemadmodum lepra per
 cati ſymbolum eſt, ita quoque leproſos pecca-
 rium typum eſſe, ac præſertim laſciuorum, for-
 nicantium, & luxurioſorum. In cuius rei ſignu
 in Leuitico præcepit Deus, vt ſi quis lepra in-
 ſectus, à ſacerdote iudicaretur, quamprimum vi-
 pelleretur, veſtes lacerarentur, caput illius de-
 daretur, os obturaretur, ne noxiu illius halitus
 ceteri iuſicerentur; & alta inclamaret voce,
 proſus ſum, nequis illi appropinquaret, ab illi
 omnes ſibi cauèrent. Scio hæc omnibus in ge-
 re peccatoribus accommodari poſſe, ſed de li-
 dinofis & laſciuis intelligi potiſſimum debe-
 re, quamobrem vt lex de leproſis lata locum hic
 beat, quamprimum vt inter Catholicos laſciu-
 meretrix etiam aut pellex appareat, veſtes illi
 quamprimum dilacerandæ ſunt, domus ianua
 cludenda, crinibus abripiendi, patria elimi-
 nanda, ne ſuo forſitan aſſatu honeſtiores matronæ
 inſiciat, & prauo exemplo ceteras ad perniciem
 trahat.

Leuit. 13.

Vt quod dixi confirmem, Leuitici 13. diu-
 leproſorum reperio genera: nonnulli in crinibus
 leproſi erant, quod illi capite excidere

verò in externo col-
 ragnoſceretur, quod
 indicium; alij de
 interius quoque
 nati Myſticè hinc
 aſpiritualium, ma-
 elij ſiquidem in crinibus
 ſe laſciuos aut le-
 derijs & cupiditatis
 calamiſtrandis,
 comæ operam
 nem neſcunt è quo, A
 Alij verò leproſi
 intuitu & colore
 ſeminas, quæ tam lib-
 quorur, quaſi medi-
 nullum conſiſtere in
 quod ad rem & actu
 errant & quidem g-
 ſa vt de ijs loquantur
 o. Alij denique lepro-
 in opere tum in
 elicis & ciuitatibus
 Et præſertim ſala-
 meretrices illæ vt
 us & figura fuere le-
 veſtibus diſſutis p-
 & leproſæ illæ
 cur & curſitant,
 ſolutis, & pell-
 ſon patulo, calceis
 interſtitio a
 abus. Hinc proci-
 fite fomena diſſol-
 conſpectu, noxiæ p-

Alij verò in externo colore, quòd lepra è solo co-
 lore agnosceretur, quamvis nullù eius exterius
 oret indicium; alij deniq; in colore & crinibus
 mul, interiùs quoque lepra fœdissima erant in-
 quinati. Mystice hinc eruo, tria quoque leproso-
 rum spiritualium, maximè quoad libidinem, es-
 se: alij siquidem in crinibus lepram fouent. non
 enim se lasciuos aut lubricos ostendunt nisi in
 considerijs & cupiditatibus inhonestis, qui crini-
 bus calami strandis, cincinnis parandis, pin-
 dendæ comæ operam dant; qui tamen sæpe, sibi
 nem nectunt è quo, Absalomi instar, suspenda-
 ri. Alij verò leprosi sunt & libidinosi solo ex-
 terno intuitu & colore, reperire quippe est viros
 foeminas, quæ tam liberè obscena & impudica
 quuntur, quasi medijs in lupanaribus agerent;
 nullum consistere in ijs peccatum autumant,
 quod ad rem & actus illicitos nò perueniant,
 derrant & quidem grauissimè, sunt quippe in
 usa vt de ijs loquantur alij, & ceteris sunt scan-
 dalo. Alij denique lepra penitus cooperti sunt
 in opere tum in verbis, atque hi rebus
 publicis & ciuitatibus publico edicto arcendi
 nt Et præsertim salaces illæ & pellaces mulie-
 res, meretrices illæ vrbium pestes, quarum verus
 opus & figura fuere leprosi Israelitici, illi qui-
 m vestibibus diffutis per agros & villas oberra-
 nt, & leprosa illæ meretriculæ per vrbes di-
 gantur & cursitant, carnem denudantes, crini-
 bus dissolutis, & pellaciter per oculos ludenti-
 s, sinu parulo, calceis lunæ in morem excauatis
 cornuto interstitio apertis, togis immane quâ-
 hiâtibus. Hinc procul hinc, peccati imagines,
 agite fomenta dissolutionis, procul ab homi-
 num conspectu, noxiæ pestes & leprose detestan-
 dæ.

Tria lepro-
 forum ge-
 nera.

dx. Ita quippe lex diuina iubet; & leprosi hi Evangelici fecere. *Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè.*

Ecce quid nouum, Dominus siquidem castellum ingressus decem leprosos habuit; quos diuina si potentia mundaret, o castella infelicia! o loca infecta! vos lepra, vitijs, calamitatibus, abominacionibus & sordibus scateris. Vos o nobile qui in castellis habitatis, vitijs abundatis: in castello namq; Bethaniæ, video Lazarum foetentem Martham fluxu sanguinis laborantem, & Magdalenam libidine infamem. In Herodis palatio videlicet incestam Herodiadis copulam, video innocentem viri necem; & muliebrem feritaris exemplum. In regio Balthassaris castro apparent eminentia conuicia concubinarum, vasorum templi profanacione ac tristium funerum representatio. Nullæ eclipses adeo notabiles sunt, vt sunt illæ quæ à sole & luna emanant, qui inter planetas excellunt; ita quoque peccata & flagitia maxima, quæ inter homines dominari videmus, plerumq; vel à diuitibus vel à nobilibus, qui cæteris tum diuitijs, tum dignitate præcellunt, proficiuntur.

Quot, eheu! hodierna die reperire est nobiles qui maiorum suorum virtutes ac facinora hereditate vitijs suis obscurant, familiæ decorem obfuleant, & generis sui dignitatē terribili flagitiorum fulgine denigrant: nam vt poeta ait:

Dedecorant bene nata culpæ.

Quemadmodum enim cuius improbus & flagitiosus reip. suæ dedecori est, ita nobilis dissolutus & lubricus, generi suo & maioribus infamiam inurit. Ita respondit olim scitè Anarcharsis Scythæ Philosophus, sibi patriæ barbariem & feritatem exponenti. *Mihi quidem probro est patria, in verò patria*

Anarcharsidis apophthegma.

denotare Philosophi & prauos mores non debet & destruere.

Sola autem virtus &

honor & dignitas,

solis nobiles inter

pre, vt inter tenebra

stis suis Lunam ge

arent suam: nam

is prognosticon est

um rubicunda sit, v

at, pluuiam minac

mitit. vnde versicu

Collida Luna pluit, rubic

de nobilibus dicere

at, vniuersa enim re

is resplendet; sty

ratem colat, nihil n

is effusionem audi

ec cantibus conuiu

blica oriatur in pe

tibunt, subditi fed

am vergunt. Deniq

creant, metuend

ruat; & in

uatur. Castellum

et.

arum ei decem viri le

teant, & decimus Sa

od omnes paupe

diuinitus cong

Ut fideles erube

Samaritanus in

stiu datu non agnos

uocetia Ieremias f

Quo

et, & leprosi hi Eui-
tem viri leprosi, qui ite-
us siquidem castelli
ut, quos diuina su-
la infelicia / o loci
amitatibus, abomi-
etis. Ves o nobile
ys abundatis: in ca-
o Lazarū fortentem
orantem, & Magda-
rod's palatio videri
n, video innocentia-
aris exemplum. Ita
rent eminus conui-
templi profanatio
ario. Nulla eclipsi-
llz quæ a sole & lu-
as excellit; ita quod
p, quæ inter homines
q; vel à diuinitatibus
diuicijs, tum digni-
tur.

reperire est nobile
es ac facinora heri-
liæ decorem obfu-
teterima flagitioru-
ora ait:

Occurrunt ei decem viri leprosi. Horum nouem Iu-
derant, & decimus Samaritanus. Crediderim
is, quod omnes pauperes essent inter se coaluif-
ita diuinitus congregatos, vt alij confunde-
tur. Vt fideles erubescant & Iudæi, infidelis
ditur Samaritanus in sociū; nouē enim Iudæis
beneficiū datū nō agnoscētib; solus hic grates
t. Hinc etiā Ieremias fidelib; pudorē incussur⁹
exclamat,

Virtus et he-
roica faci-
nora veræ
nobilitatis
argumenta

Olim Luna
nobilitatis
symbolum,

Pallida Luna pluit, rubicunda stat, alba serenat.

de nobilib; dicere licet; si enim virtute ruti-
nt, vniuersa enim regio circumquaque virtutis
resplendebit; si tyrannidem exerceant, &
ritatem colāt, nihil nisi cædes, homicidia, san-
inis effusionem audies; si faciles nimium sint
peccantibus conuiuentes, magna morum in
publica orietur in peius mutatio, negotia pes-
taibunt, subditi seditionem concitant, & in-
nam vergunt. Denique si prudentia & sapien-
careant, metuendum est, ne resp. in exi-
m ruat; & in extremam calamitatem
uoluatur. Castellum igitur Galilææ leprosis
tet.

Ad Iudæ-
rū confu-
sionem ad-
ditus est Sa-
maritanus.
Ierem. 2.

exclamat,

exclamat, *Transite ad insulas Cethim, & videte si factum est huiusmodi, si mutauit gens Deos suos.* Quasi diceret Gentilium regiones adite & ad barbarorum vides penetrare, videre quomodo vitam instituant, num ita dissolutè & lubricè viuant, vt viuitis adde- dete num maior apud eos sit deorum & sanior cultus & reuerentia, quàm apud vos.

1. Reg. 4. 5 Voluit Arcam testamenti, qua nihil habebat Iudæi pretiosius, Deus in Philistinorum, qui im- deles & gentiles erant, manus incidere, vt ita cerdotes Israelis cōfunderentur, videntes illi tanto apud Philistæos in honore esse, quippe fano Dagon illam imposuerunt, & in illius colloca- runt: interea tamen sacerdotes in eius conspectu furabantur, & nullo reuerentiæ re- ctu multa præter fas & nefas committebant.

Misit olim Deus Ionam vnum è Prophetis noribus in Ninuem, totius Assyriæ metropolim à Nino Nembrothi nepote, vt Xenophon ait, structam, sed quæ ducentis à Ionæ prædicati- annis à Cyaxare Medorum rege funditus diruta fuit circa Babylonicæ captiuitatis tempus, vt **Herod. lib. 1. 1** sebius & Herodotus tradunt; misit inquam ad- fideles, vt eos ad pœnitentiam prædicando con- uerteret, vt Iudæi cum viderent à barbaris mi- res Prophetas maiori honore suscipi quàm Maiores, pudore confunderentur. Ideò quoque uiuo cōsilio factum vt ad nouem Iudæos lep- sos decimus accederet, Samaritanus.

2. Reg. 15. 1 *Decem viri leprosi.* Quid Deus bone? Decem vi- no in loco leprosos? colligere hinc est, quàm- cile impij societatem ineant, & sibi paribus ad- tinentur. Decem millia cū Absalomo tumulu- tur, & coniuratorum agmen aduersus Dauidem constituunt. Vniuersum Aegypti regnum **Exod. 14. 1**

haone armatur & arone prosequatur de turbato tu: bati- les Philistinorum- atis candidi discurs- no videas leproso- omnes: decem viri- rasse malum esset- sed omnes viri, alum. malum enim- maius, videre viri- ingento & sapi- bus insignitos; tiores, Proteo- les, & ipsam den- vrilo Christo, sterna- Accedite non præ- uantes qua alioru- & caltra ingredi v- ere est. Colligi hinc- foeditas & abomi- us rejicitur, vbi- mmercium omnes- um morbo contag- mortuum semper- sanctorum corpor- eliri, vt exequia- Naim ciuitatem so- ant. Adam admisi- us. paradiso elec- tarum acculator. geri cōuictus fuit. regno priuatus fuit. lacus vt in siluis fo- retur, quod eori-

Pharaone armaque & coit, vt Israelitas stricto
 Quasi diceret mucrone persequatur. Omnis Hierosolyma He-
 ad barbarorum virode turbato turbatur, & immouetur. Trecentæ *Matth. 2.*
 do vitam insituant vulpes Philistinorum segerem vastaturæ, con-
 uiuant, vi uiuitis: sicutis caudis discurrent: hic verò decem vno in *Iud. 15.*
 deorum & sanorum loco videas leprosos & quod notatu dignissimū,
 apud vos. *Si pueri essent minores* Magis scanda-
 vi omnes: decem viri leprosi. Si pueri essent minores, si foeminae, tolerabile fo-
 hilistinorum, qui iniret, sed omnes viri, quod dolendum & deplo-
 pus incidere, vt ita randum. malum enim grauius est, & scanda-
 entur, videntes illa maius, videre viros lepra infectos, viros in-
 gnore esse, quippe quam ingenio & sapientia dotatos, præclaris
 runt, & in illis doctoribus insignitos, quàm mulieres arundine
 en sacerdotes inanimabiliores, Proteo versatilibus, omni vento
 illo reuerentiæ reiprobiles, & ipsam denique fragilitatem. Hi igi-
 is committebant. *ur viso Christo, steterunt à longè.*
 vnum è Prophetis. Accedere non præsumunt, eminus stant legem
 Assyriae metropolitæ. Accedere non præsumunt, eminus stant legem
 e, vt Xenophon ait, es & castra ingredi verantur, vt in Numeris vi- *Num. 5.*
 à lonæ prædicatio- ere est. Colligi hinc poterit, quanta sit peccato-
 rege funditus diris foeditas & abominatio, qui nimirum ab om-
 tuicatis tempus, v-ibus reiicitur, vrbibus proscribitur, & cuius
 ansmisit inquam a-ommercium omnes detestatur & fugiunt. Quis
 tiam prædicando- nim morbo contagioso laboranti cohabitare?
 erent à barbaris m-uis mortuum semper ad latus habeat? solent
 ore suscipi quam-efunctorum corpora rure & extra ciuitatem *Luc. 7.*
 erentur. Ideo quoc-epeliri, vt exequiæ adolescentis illius qui ex-
 nouem ludæos le- tra Naim ciuitatem sepeliendus efferebatur, o-
 maritanus. edunt. Adam admissio peccato & proinde mor- *Genes. 2.*
 deus bone? Decem- s reus, paradiso eiectus fuit. Calumniator ille *Apor. 12.*
 gere hinc est, quac- e fratrum accusator, coelo exactus fuit, mox vt *Dan. 4.*
 ant, & sibi paribus- peccati cōuictus fuit. Nabuchodonosor imperio
 Abfalomo tumult- & regno priuatus fuit, & hominum commercio
 men aduersus Dau- polatus vt in filiis ferinam viuendi rationem
 Aegypti regnum- equeretur, quòd eorum prius homo vitam esset

impudicè viuendo imitatus. Denique leprosi vera peccantium simulacra, hominum vitant cōfortia, & steterunt à longè.

Reuerentia Nec solum legis obseruatione & intuitu, h
impedit
quo minus
leprosi ac-
cedant. minum fugiunt aspectus, sed quam erga Messia
habebant reuerentia & cultus, quem ei exhibe-
dum sciebant, illos quo minus accederent imp-
diebat. Idem etiam respectus alias & Publican-

Luc. 18. retraxit, nam à longè stans, nec oculos ad cælum leuare a-
debat. fratres quoque Iosephi visa vultus illi
maiestate, & admissi in eum criminis memore

Genes. 45. accedere propius non audebant. Leprosi e-
iam hi ad Christum accedere non præsumentes
vocem leuauerunt, dicentes, Iesu præceptor miserere nostri.

Clamores Magna inclamant voce; clamores autem opti-
signa bona
sunt. ma signa sunt tum internæ pietatis, tū verò sun-
mi recuperandæ sanitatis desiderij. signa sunt, e-

Psal. 119. se nobis in tribulationibus ad Deum clamādun-
ad imitationem Davidis, Ad Dominū, cum tribulare
clamauī & exaudiuit me. Signum adhæc, afflictione

& aduersitates nos cogere clamare ad Deum, cla-
mādoq; eum sequi; sequentes verò animarū salu-
tem obtinere solere. Nunquam Ioab militiæ Da-

2. Reg. 14. uidicæ præfectus ad Absalonum venisset, à quo
tamen toties euocatus erat, nisi ignis, qui prædi-
illius inuaserat eū violenter quodammodo coe-

afflictiones gisset. Ita quoq; nunquam peccatores ad Deū ve-
cogunt ad
Deum con-
fugere. nirent, licet frequentibus inspirationibus inti-
tentur, nisi vehemens afflictionum ignis illorum

cōmodorum temporalium segetē interdū adure-
ret. Vix enim nos illę velut apparitores citarunt,
quin statim ad creditorē properemus, eiq; omni-

Psal. 82. ratione satisfacere nitamur. adeo vt locum hic
habeat Propheticum illud, Imple facies eorum igno-
minia, & quærent nomen tuum.

Ceterum

eterum leprosi no-
imitatis recuperat
mant, & quidem sim-

& quidem vt appa-
ribus, quasi viole-

piratione, eò cit-
incitarent, mise-

experirentur. Do-
si quid à Deo obti-

tati alicuius & sing-
omnines adiunger-

Deo grata est; & axion-
fortior est seipsa asper-

ones publicæ maior-
sac meriti esse, qu-

ingillatim effusa.
ollunt, docere nos.

peccati constitui-
in cælum lamenta-

rendum, eiusque
Ipse nempe vnicum

unicum delinquenti-
firmatas nostras, &

Prodigus filius ci-
peruenisset, ad pa-

oplo instrumur,
con, post dilapid-

amata, quam Pat-
rum.

hinc quoq; eru-
uat pro cōmunitate

licentes plurali nu-

omniū singuli sa-

speciatim tuam: n-

iam Deo supplica-

Denique leprosi
hominum vitant
ione & intuitu, h
quam erga Messia
us, quem ei exhibe
us accederent imp
us alias & Publica
culos ad celum lenare
hi visa vultus illi
criminis memorie
ebant. Leprosi e
non praelumener
ceptor misere nostri
mores autem opti
etatis, tū verò sur
ideri, signa sunt, e
ad Deum clamant
Dominū, cum triu
ad hanc, afflictione
amare ad Deum, c
s verò animarū
am loab militie D
num venisset, a
hi ignis, qui prae
quodammodo co
peccatores ad Deū
spirationibus in
onum ignis illorū
egere interdu
pparatores crea
peremus, ei; om
adeo ut locum
imple facies eorum

Ceteros

DOM. XIII. POST PENTECOST.

439

Ceterum leprosi nostri hinc dolore, illinc ve
d sanitatis recuperandæ desiderio stimulatī in
lamant, & quidem simul omnes elata voce. Pri
mò, & quidem, ut apparet, verisimiliter, ut vnitis
recibus, quasi violentia & communi quadam
conspiratione, eò citius Christum ad cōmisera
onē incitarent, misericordiamq; illius ira me
us experirentur. Docemur hic igitur, nō suffi
ere, si quid à Deo obtinere contendimus, preces
iuuati alicuius & singulares, sed publicas etiam
communes adiungendas. *Hæc vñ, ait Tertulla*
Deo grata est; & axioma Philosophicum est, vñ
ita fortior est seipsa dispersa. Et profectò solent o
rationes publicæ maioris energiæ, virium, ro
ris ac meriti esse, quàm particulares & ab v
singillatim effusæ. Secundò pariter vocem
tollunt, docere nos volentes, esse nobis in sta
peccati constitutis summa voce claman
m, in celum lamenta effundenda, ad Deum re
rendum, eiusque misericordiam imploran
m. Ipse nempe vnicum peccantium remedium
vnicum delinquentium asylum; ipse sanat om
nī infirmitates nostras, & redimit de interitu vitam no
stram. Prodigus filius cum ad summum miteria
m peruenisset, ad patrem reuersus est. Quo
templo instruimur, non aliud esse nobis re
fugium, post dilapidata & decocta cœlestia
cristmata, quàm Patrem illum æternum, eli
gendum.

Orationes
publicæ ma
ioris sunt
efficaciæ,
quàm par
ticulares.

Psal. 101.

Luc. 15.

Iouus hinc quoq; eruitur conceptus. Leprosi
hant pro cōmunitate, nō verò pro se ipsis sin
gulis, dicentes plurali numero, *miserere nostri*; com
nem omniū singuli sanitatem petunt, nō verò
nes speciatim suam: non pro se modò, sed pro
a, etiam Deo supplicant. Est scilicet quidam
fff 2 chari-

Preces com
munes sunt

1. Cor. 13. charitatis actus, utpote quæ semper publicè spectat, nō verò particularia aut singularia; nō enim querit quæ sua sunt, atque hæc est ratio, Auditores, cur Apostolus Iacobus ad mutuas orationes ipuitet, dicens: *Orate pro invicem ut saluemini.* Nouerat autem his similis David rex, qui ipsi & non alijs misericordiam postulabat, *Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam.* Leprosorum autem preces communes sunt, & coniunctim orant, *Iesu præceptor miserere nostri.*

**Oratio leproso-
rum pia & vch-
emens.** Brevis quidē oratio, sed summæ effi-
caciæ. Iamque Iesu ut ostendant credere se, illum esse ve-
rum Saluatorem mundi, Præceptorem appellant, ut de-
clarent paratos se illi, velut præceptoris, obedi-
entiam præstare, cui nullus vnquam similis in or-
be exstitit. Ac si dixissent. Tu qui verus es præ-
ceptor, qui vitæ nobis præcepta tradidisti; qui vi-
tis imperasti, qui deinde voci tuæ auscultan-
tes quieuerunt. Tu qui adolescenti præcepisti ut si-
geret & quamprimum resurgens ad vitam re-
dijt. Tu qui filiæ archisynagogæ mandasti,
quamprimū ad vitam resuscitata est. Nostro quo-
que morbo impera, & confestim à lepra mun-
dimur. *Miserere nostri.* suam agnoscunt miseriam
illiusq; misericordiam implorant, nullum in
reperientes meritum, quod illi referant, quo
misericordiam permoueatur. Iusticiam illius
stinerenō valentes, ad misericordiæ & clemen-
tiæ tribunal appellant; tamq; scitè negotium si-
peragunt, ut Christus eorum misertus ad sacer-
dotes illos mittat dicens, *Ite, ostendite vos sacerdotibus.* Hoc reliquo concionis membro proli-

**Cur lepro-
sus Christus
ad sacerdo-
tes mittat.**

Christus igitur audita supplici illorum postulatione ad misericordiam commotus fuit, nam
veril-

illorum vel sal-
tem illorum per-
mouere po-
tens destinauit, quod
certius mundi
salutem pulcher-
rius miferet. Prin-
cipaliter modo partici-
pationem illi
verò in illum cr-
ediderunt. Deinde
iudicium commisi-
tione esse carimoni-
um lege quippe Moysi
testis à non lepra
suis lequestrarent, p-
riorum tenerent, a-
quo ostendat non
sed eandem confer-
re esse suo & vigore
se subiceret: d-
re solvere legem, p-
ad tempus seruare
ta, præsentationem
alis immolationem
lepra iudicium
ut verò & alia ra-
umit. Primò v-
& sacerdotum te-
lepram, à qua
de miraculum: c-
os, antequam m-
entem sapit, ut of-
ai, lepra spirita-
confugere, ijsq; i-
tendere debere.

verba illorum vel saxea pectora & adamante
 duriora permonere potuissent; & ad sacerdotes
 illos destinavit, quod tantundem fuit ac si illos
 certo certius mundandos asseruisset. Porro
 arias easque pulcherrimas ob rationes eos ad
 sacerdotes misit. Primò, ut miraculi huius facti
 quodammodo participes, converterentur, con-
 versi verò in illum crederent, & vi Messiam
 agnoscerent. Deinde, quòd lex sacerdotibus le-
 pra iudicium commisisset. Terrò ut ostenderet,
 publicas esse carimonias & instituta obseruan-
 da. In lege quippe Moſis decretum erat, ut sacer-
 dotes lepra a non lepra discernent: leproſos
 alijſeque ſequeſtrarent, puros verò & integros, in-
 ter aliorum tenerent. ad sacerdotes igitur mi-
 ſit, quòd ostendat non veniſſe ſe ut legem turba-
 re ſed eamdem conſervaret, & cetera institu-
 ta in eſſe ſuo & vigore tueretur. Quartò, ut
 ſe ſubiiceret: dixerat quippe iam olim,
 non veni ſoluere legem, ſed adimplere. voluit igitur
 ad tempus ſervare legalia, ut circumciſio-
 nem, præſentationem ſui in templo, agni pa-
 halis immolationem, & hodie ſacerdota-
 de lepra iudicium. *Ite, oſtendite vos ſacerdo-*
tes.
 Sunt verò & aliæ rationes cur ad ſacerdotes
 illos mittat. Primò ut fidem illorum experire-
 tur, & ſacerdotum teſtimonio conſtaret veram
 eſſe lepram, à qua mundati eſſent, ac verum
 eſſe miraculum: credendum ſiquidem eſt, mi-
 ſſe illos, antequam mūdati eſſent. Deinde, quòd
 allegoriam ſapit, ut oſtenderet illos qui pecca-
 ti, id eſt, lepræ ſpirituali percuſſi ſunt, ad ſacer-
 dotes conſugere, iſiſque ſe de commiſſis poeniten-
 o, oſtendere debere.

Leuit. 3.

3.

4.

Matth. 5.

Aliæ ratio-
 nes cur ad
 ſacerdotes
 Chriſtus
 leproſos
 miſerit.

**Auricularis
cōfessionis
fundamen-
tum.**

Auricularis Ex hoc autem potissimum loco, omnes Catho-
confessionis lici scriptores adstruunt confessionem auricul-
fundamen- rem, & exomologesin peccatorum ad salutē ef-
ficientem, quod ut tueantur, hunc locum veli-
tissimum propugnaculum adhibent; quamvis
& alia sint, quæ huc haud incommodè facere po-
deantur. ut ille Isaia, *Narra, si quid habes ut iustificer*,
& ille Pauli ad Romanos, *Ore autem confessio fit ad salu-*
lutem. item ille Psalmographi, *Dixi, Confitebor ad-*
sum me iniquissimam meam, & tu remisisti iniquitatem pec-
ti mei. item Apostoli Ioannis: *Si confiteamur nobis peccata*
nostra, fidelis est & iustus, ut remittat nobis peccata nostra,
& emundet nos ab omni iniquitate. At hoc nullus d-
apertior: quid enim est leprosus ad sacerdotem
mittere, quàm peccatores ad tribunal & aur-
Confessariorum destinare, quibus peccata
confiteantur & delicta detegant?

Matth. 8.

Math. 8. *Ite, ostendite vos sacerdotibus.* Hieronymus de al-
leproso à Christo sanato, & eodem modo ad sa-
cerdotes misso, ait à Christo leprosum ad sua-
rum sacerdotem destinatum, vti de mundi-
tione rationem redderet, quò fideles edocere-
nt, quam sacerdotio reuerentiam & honorem fide-
les exhibere oporteat.

Cypr. epist.
ad Roga-
tian.

Sacerdotes
honorandi
quamuis
vitiati.

*Cypr. epif.
ad Roga-
tian.*

Sacerdotes
honorandi
quamuis
vitiosi.

S. Augustinus & Cyprianus afer vterq; & m
gni nominis, addunt, quòd quamuis sacerdos o
fficio suo, peccati tramitem virtutis via derelict
insistendo, deesset; non minorem tamen ei repu
rentiam, & sacerdotio honorem deberi. Caiph
an non sceleratus erat & coram Deo abominab
lis? filius tamen Dei eidem honorem exhibu
coram illo respondere, eum vt iudicem admitt
re, illius furorem & indignationem perferre, d
piq; sententiam ab illo pronuntiatam æquo ar
mo recipere, quòd summus esset Pontifex, nò d
bitauit.

loco, omnes Cachet
fessionem auricul
torum ad salutem
r, hunc locum vel
adhibent, quam
commodè facere
quid habes ut iustice
autem confessio fit ac
ni, Dixi, Confitebor ac
missi iniquitatem pecc
Si confiteamur nobis
emittat nobis peccata
ate. At hoc nullus
rosos ad sacerdotes
ad tribunal & aures
quibus peccata li
gant?

Hieronymus de al
e eodem modo ad
to leprosum ad iu
m, vrei de mune
quò fideles edocer
am & honorem
us afer vterq; &
quamuis sacerdos
virtutis via derel
notem tamen ei re
orem deberi. Cap
ram Deo ab omni
in honorem exhib
n vt iudicem admi
ator em perfe
onnotatam & que
esset Pontifex
Dixi

ditauit. Scribæ & Pharisei varijs flagitijs erant
cooperti, ac virâ ducebant hypocriticam, & mé
lacibus virtutum coloribus insignitam, eos ta
men coli voluit Christus, eorumq; statuta ac de
recta quàm exactissimè custodiri, Omnia ergo, qua
nque dixerint vobis seruare & facite. quoniam verò
hanc materiam incidimus, de honore sacerdo
bus debito iam parumper loquendum erit.

Ostendit, inquit Cyrillus Alexandrinus, lex ve
Cyrill. Alex
xandr.

terre promissionis distributione, simulq; agro
um & vrbium diuisione, nullam Leuitis & sa
cerdotibus portionem assignauit: sed sua Deus
los mensa reficere quodammodo, ac suo pa
vesci voluit: quemadmodum in aulis inti
os quosque ac familiarissimos, Princi
um mensa cernimus adhiberi: adeò vt sa
rdotes nullam in temporalibus sortem naçti,
rè Propheticum illud, velut symbolum si
proprium, vsurpare queant, Dominus pars here
tis mea.

Visus est Deus, Philone teste, sacerdotes regi.
s honore ac maiestate æquiparasse, vtpote qui
s tot iura, priuilegia, tributa, decimas,
imitias, redemptiones primogenitorum con
ferit. Ex his rebus liquet, inquit, iuxta legem iudi
ca sacerdotes æquiparari honore ac maiestate regibus,
quidem illis tamquam principibus conferri tributa im
pat.

Tanti quoque Aegypti reges sacerdotes & sa
rdorum faciebant, vt licet Pharaon ab vniuersa
egypto tributum & vectigal exigeret, sacerdo
um tamen agros exemerit, & immunitate do
arit. In vniuersa terra Aegypti quinta pars soluiur
gibus, & factum est quasi in legem, absque terra sacerdo
tali,

Matth. 23

Cyrill. Alex
xandr.Sacerdotes
regibus si
miles.
Phil.

Genes. 47

tali, quæ libera ab hac conditione fuit. Rationi igitur videtur consentaneum, sacerdotes vt inter ceteros Christianos maxime honorentur, ac debito cultu afficiantur.

Aegyptij sacerdotes colunt.

De iisdem Aegyptijs agens Plato, ratio eos sacerdotes honore prosecutos ait, vt à reliquo illi populo secernerent, ceteris hominum non adquirent, imò velut aliorum caput ac principem suspiceret. vnde scribit *Πρώτον μὲν τὸ ἱερὸν γένος αὐτῶν ἄλλων χωρὶς ἀφορισμένον.*

Epitheta sacerdotum quæ in sacris litteris reperiuntur.

Porrò sacerdotibus dari solitus honor & uerentia, euidenter colligi potest è titulis & nominibus, quibus eos sacra volumina honorant. Interdum namque Principes nuncupantur; de quibus postolis namque primis sacerdotibus, iam à multis retro annis cecinit vates, *Constituens eos principes super omnem terram*; at principes qui ceteris principibus imperarent, & regibus ac monarchis leges præscriberent: Sacerdoti quippe & regi dictum est, *Ecce constitui te super gentes & regna & euellas & dissipas, edifies & plantas.*

Jerem. 1.

Genes. 1.

In ipso Geneseos & mundi exordio, duo magis luminaria reperio à Deo condita, vnum maius præfesset diei, & alterum minus, vt nocti. Idem idem Deus in rotius Ecclesia bonum & commodum duo alia fecit luminaria, duas scilicet supremas dignitates instituit; Pontificiam scilicet & regiam hæc quidem vt præsit nocti & tenebris rerum temporalium, illa verò vt diei rerum cœlestium & spiritualium. Sacerdotum igitur lumen maius est, & regia dignitas minus.

Sacerdotes in S. Script. appellati Angeli. Malach. 2.

Interdum quoque sacerdotes Angeli appellantur. Hoc eis nomen impotuit Malachia Propheta, *Labia sacerdotum custodiam scientiam, & legem*

seruent ex ore eius, quia ne ideo nonnulli E
nes, quorum nomen
nomen, locum il
volumen habere super cap
res, aiunt per An
dere, vt qui vitæ ho
gritateque Angel
Adhuc video illo
Exodi loco, app
es, & ibidem, *Dixi*
& multo etiam in
estis & filij excelsi or
minibus superiores
quidam terrestres
nuncupatione feriant, p
ianuam occludan
edamones pellant.
los fanent, mortuo
denique parent m
am desit deitatem.
e & diuino igitur ho
randi, non verò
dicere ausim & e
ntus, honore affic
monium dedit, qu
us spernit. Id est,
podem vos hono
no, quicunque ig
aspicit, Christum
atum honorat, eie
los etiam fuit in
Melchisedech ho
gum obseruatu
ianus m affilientis,
regi

Ratio igitur
ores vt inter cetera
incur, ac debito
Plato, ratio eos face
it, vt a reliquo ill
hominum non ad
m caput ac princip
momenti, locum illum 1. Cor. 11. Ideo debet muli-
velamen habere super caput suum propter Angelos, expo-
nentes, aiunt per Angelos sacerdotes intelligi
ebere, vt qui vitæ honestate ac morum puritate
integritateque Angelos debeant imitari.

Adhæc video illos sæpenumerò deos dici, vt
in illo Exodi loco, applica illum ad deos, id est sacer-
otes, & ibidem, Dijs non detrahes, id est sacerdoti-
bus, & multo etiam in Psalmis manifestius, Ego di-
Dij estis & filij excelsi omnes, mei similes, & ceteris

ominibus superiores, sunt scilicet sacerdotes
ij quidam terrestres vtpote qui reges excom-
municatione feriant, peccata dimittant, infero-
rum ianuam occludant, indulgentias elargian-
tur, dæmones pellant, coeli clauem gestent, mor-
dos sanent, mortuos ad vitam reuocent, infini-
denique patrent miracula: quid verò illis ad-
ram desit deitatem, quam mundos de nouo cõ-
re? diuino igitur honore afficiendi sunt, vt dij
onorandi, non verò vt homines. Anne quid am-
ilis dicere ausim? eodem scilicet illos, quo

Christus, honore afficiendos. hoc nēpe ipse de illis
testimonium dedit, Qui vos audit, me audit; & qui vos
ternit, me spernit. Id est, Quandoquidem sacerdotes
tis, eodem vos honore, quo me ipsum affici de-
dero, quicunque igitur sacerdotem contemnit
despicit, Christum contemnit: quicunque ve-
rò eum honorat, ei que obedit, filium Dei, qui
acerdos etiam fuit in æternum, secundum ordi-
em Melchisedech honorat & colit.

Dignum obseruatu est, quod Chrysostomus &
aluanus Massiliensis, quantum ad lepram Marię provident.

1. Cor. 11.

Exod. 22.

Sacerdotes
dij sunt.

Matth. 10.

Luc. 10.

Ioan. 13.

Psal. 109.

Serm. 2. de

Epiphan.

Lib. 1. de

fororis Aaronis Pontificis notant; Murmurauerant ambo, nescio quam ob rem, eamque nulli momenti, aduersus fratrem suum Moysen: qui propter Deum ad iracundiam prouocarunt, quod illam lepra foedissima percussit, ut illius criminum omnium pateret oculis, & publicè appareret. Inisdem quidem criminis reus erat Aaron, similiter tamen in eum noluit plaga animaduerrere: cui rei haud alia reddi potest ratio, quàm quod summus sacerdos esset, quare ne illius apud populum honoris quidquam decederet, visibili eum castigatione percutere noluit. Hinc igitur discant omnes sacerdotum nauos regere & omni ratione defectus illorum celare, cum Deus ipse eos depatenti & visibili lepra propalare noluerit.

Decret. Gratian. dist. 96. c. In scripturis. Magnus ille Romanorum Imp. Constantinus is inquam qui Niceno interfuit concilio, tamen sacerdotes honore prosequatur, ut dicere solentus sit, se, si fortasse sacerdotem peccantem cerneret conuinceret, pallio eum suo cooperturum, ne quis alius peccantem videret. O tempora, mores, ô secula nimium quantum à prioribus illis discrepantia! Ecce qui olim à Monarchis colebantur, hodie ab omnibus contemnuntur: soli hodie sacerdotes ludibrio sunt, sannis excipiuntur, soli monachi conuiuijs proscinduntur, soli peccata Ecclesiasticorum in conuiuijs & publicis conuentibus narrantur & cum plausu excipiuntur.

Gen. 9. Nunquam è sacris literis eraderetur ingens illi Chamo inusta infamia, qui à Deo & Patre maledictus & anathemate percussus fuit, quod patre verenda detexisset eiusque nuditatem derisisset. *Maledictus puer Chanaan seruus seruorum erit fratribus suis.* Quo edocemur, eos qui sacerdotibus, qui patre quida:

dam spirituales sunt a detegunt, à Patre ne percuti. Zacharius S. Augusti. ordotibus deferendo illa Dauidis verba plorauit, Nolite annu. impijs Aſcaloni, ne for. cumcisos clades il. uilitatis nuntietur. et. Huiusmodi m. sacerdotibus, quorum quoniam homines inquant: ac non pa. ter ſeculares & non. tos, diuulgari, ne for. ſe illudant, noſque. Regium hanc in. demptor noſter cu. plum Ieroſolym. que abominandas q. gent mundinationes. in eos animaduerr. aſſe cuiſpiam vider. uerſionem hanc. ſus Angelo cuidam. ſecleus, ideò hoc. ut, quorum caſtig. ſi ſoli Deus refer. aduertere præſu. præcepto & inſ. tunc facile collig. ſe ſacerdotij d.

quidam spirituales sunt, illudunt eorumque peccata detegunt, à Patre cælesti grauissima maledictione percuti.

Bacharius S. Augustini æqualis, de honore sacerdotibus deferendo exponit alligoricè luguria illa Dauidis verba : quibus Saulis exequias eplorauit, *Nolite annunciare in Geth, neque annuntietis compitis Ascalonis, ne fortè latentur, &c. ne si inter circumcisos clades illa generosi regis & totius obilitatis nuntietur, nobis illudant & subsanent.* Huiusmodi milites ac duces aciei diuine sunt sacerdotes, quorum tanta non est perfectio, in quoniam homines fragiles sunt, interdum delinquant : at non patitur Deus, eorum delicta ter sæculares & non circumcisos, id est hæreticos, diuulgari, ne fortè his auditis latentur, Ecce illudant, nosque exhibent.

Egregium hanc in rem exemplum adducam. redemptor noster cum in Dominica Palmarum templum Ierosolymitanum ingressus esset, videtque abominandas quæ Sacerdotes in eo perpetrarent nundinationes; factò è funiculis flagello, se in eos animaduertere non dubitauit. Mirum utraque cuiusdam videatur Dominum ipsum animaduersionem hanc peragere voluisse, & non potius Angelo cuidam commississe : at respondet Anacletus, idèd hoc factum, quod sacerdotes sent, quorum castigandorum auctoritatem ac sibi soli Deus seruauit; nullus igitur in hos animaduertere præsumat, nisi singulari quodam Deo præcepto & instinctu fuerit impulsus. Itaue hinc facillè colligere poteritis, auditores, quanta sit sacerdotij dignitas, maiestas & excellentia.

AMAN

2. Reg. 1.

Matth. 21.

Mar. 11.

Luc. 19.

Esther. 5.

Amam ille Persa, superbia inflatus quamque maximè & arrogans, viso, se vnum à ceteris purpuratis cum Rege Assuero ab Esther regina à conuiuium inuitatum, ita superbiuit, vt apud suos se iactans diceret, *Regina quoque Esther, nullum alium vocauit ad cōuiuium cum rege præter me, apud quam iam cras cum rege pransurus sum.*

Pontificia
dignitas nō
est quoad
sacerdotiū
maior quā
cuiusvis al-
terius sacer-
dotis.

At quanto maior, & quanto felicior sacerdos fors est, quem regum Rex Christus, adeo exaltatus & ad tantam dignitatem sustollit, vt ipsa Pontificis summi maiestas & dignitas non sit maior, quam sacerdotis alicuius communis. illius enim pontifatus nō nisi in mystico Iesu Christi corpore, quod est ecclesia apparet; huius verò in proprium, verum ac reale corpus illius extenditur: illa iurisdictionem possidet, hæc ordinem denotat. iurisdictionis quidem inæqualis est, at Papæ & sacerdotis simplicis idem penitus ordo est. Ceterum sacerdos cæli delictum est & intimus amicus, quod ecclesia, quam formosa Esther representat, singulis diebus ad mensam illam regiam, epulas angelicas; ad sacramentum scilicet Eucharistiæ inuitat, in quo regum Rex Christus non modo adest vt simul inuitatus & conuiua, sed ipse mer cibus est & ferculum, *Caro mea verè est cibus*. igitur sacerdotes ceteris dignitate antecellant præ ceteris etiam honor illis & reuerentiæ debent exhiberi. Quid nō quos ipsi etiam Angeli honorant, & colunt.

Apoc. 19.

Ioannes cum in Apocalypsi sua Angelum videret, pedibus illius, adoraturus, adnoluit conbatur; at Angelus, cum sciret illum sacerdotem inuitatum esse, impediuit, ne quem honorem adferret, dicens, *vide ne feceris, conseruus enim tuus sum*. Non enim sacerdotum est, honoribus affici.

Angeli sacer-
dotes hono-
re afficiunt.

Aug. 10.

Dom. XII.

gelos; sed è contra
orem deferre. E
rdorem sibi hono
nobiles à face
lor.
nium Ierosolym
d dubiè mouebat
m cui Christus in
s eius pedibus p
alternerent, idque
d illa totius vniue
et Quanto maiori
res, quorum sacræ
gæ: clauis cæli; ille
ramenti recondito
refert Iosephus in
ædonem, concep
od Dario hosti suo
ram israel, .e. o
cam tristi audito n
m omni sacerdotum
mentis indutum ei
o viso Alexandrum
m commouente in
prostratis eundem
tatem obitupefce
sed Deum, cuius prin
cant hic Christus
libet, ratione mi
no esse honore a
at, qui quamuis
hos impios & sa
exhibet, cum lep
præ iudices mitter
vnde quem etiam

ia inflatus quam
vnum à ceteris p
p. Esther regina
superbiuit, vt ap
na quoque Esther, nū
preier me, apud quam

ro felicio sacerdo
ristus, adeo exale
tollit, vt ipsa Pon
as non sit maior
nis, illius enim pet
risti corpore, quo
to in proprium, ve
enditur: illa iun
nem denotat, iun
a. Paucæ & sacer
edo est. Ceterum
ti. nus amicus, ap
er repræsentat,
m regiam, epula
tum scilicet Eue
ex Christus non
e conuina, sed
ro mea vere est, d
gnitate ante
s & reuerentia
erian Augendu

Angelos; sed è contra Angelorum, sacerdotibus
honorem deferre. Ecce, non permittit Angelus,
sacerdotem sibi honorem deferre. & hodie pro
colori nobiles à sacerdotibus coli & honorari
solent.
Cuium Ierosolymitanorum spiritus sanctus
aud dubiè mouebat corda, & excitabat, vt vel a
nam cui Christus infidebat, colerent, ramos præ
cissas eius pedibus prosternerent, vestes in vijs
obsternerent, idque non aliam ob causam, quã
quod illa totius vniuersi Dominum ac regem ve
reret. Quanto maiori honore digni sunt sacer
dotes, quorum sacræ manus, thronus sunt Dei;
ingua, clauis cæli; illorum pectora, ineffabilis
sacramenti reconditoria.
Refert Iosephus in Antiquitatibus, Alexandrū
acedonem, concepto in vniuersos Iudæos;
quod Dario hosti suo auxilium tulissent, odio, in
gram Israel, eosdem deleturum descendisse;
ad tam tristi audito nuntio summum Pontificē,
cum omni sacerdotum turba, Pontificalibus or
amentis indutum eidem obuiam processisse.
quo viso Alexandrum equo descendisse, & (Deo
scilicet commouente intrinsecus) genibus in ter
ram prostratis eundem adortasse: suis vero ad rei
publicam obstupescantibus respondisse, Non hunc
loco, sed Deum, cuius principatu sacerdotij sanctus est. E
t ubescant hic Christiani, & discant sacerdotes
quoslibet, ratione ministerij, quo funguntur,
summo esse honore afficiendos: idque exemplo
Christi, qui quamuis perspectum haberet sacer
dotes hos impios & sacrilegos esse, honorem ta
men exhibet, cum leprosos ad illos, velut ad ve
ros lepræ iudices mittit, ite, ostendite vos sacerdotibus. Num. 27.
Videte quem etiam olim sacerdotibus honorē
exhi-

Lib. II. cap.
8.

Dictum A
lexandri
Magni.

Nam. 27. exhiberi voluerit Deus, cum Moyſi diceret, *Tu Iſue filium Nun, virum in quo eſt ſpiritus Dei, qui ſtabis in ram Eleazaro ſacerdote, ad verbū eius egredietur & ingredietur ipſe, & omnes filij Iſrael.* Notate hic obedientiam, reuerentiā & honorē, quē olim à filiis Iſrael ſacerdotio deferri voluit, cum ad minimū ſacerdotis nutum omnes & egredi & ingredi, id eſt omnibus in rebus obedire, iuſſerit.

Judith. 8. Cordata illa Judith, ſacerdotibus Bethulienſibus perſuadens, vt populum ſolarētur, & ad fortiter agendum incitarent, non ex alijs locis argumentum ſumpſit, quam ab honorē & reuerentia, quam vniuerſa illis ciuitas deferrebat, dicens, *Vos qui eſtis preſbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet gloria illorum, ad eloquium veſtrum corda eorum erigite, quaſi dixiſſet, populus, ecce, bellis exhaustus, laboribus fractus, tanto vos honorē colit, & tanta in animos eius veſtra eſt poteſtas, vt ſi verbum eidem animum addideritis, omnes velut à ſopore & lethargo excitati, ad fortiter agendum accincturi ſint.*

Eccleſ. 7. Plurane in hoc propoſito neceſſaria? nequaquam, nimis ſiquidem prolixum fuiſmus, & etiam verbis non expreſſiſſe, eſt ſacris tamen literis nimis euidenter eruitur honorē ſacerdotibus deferendum, *In tota anima tua time Deum, & ſacerdos illius ſanctifica.* Duo ecce ad ſalutem neceſſaria, timere Deum, & ſacerdotes honorē afficere. quod & filius Dei hodie exemplo ſuo manifeſtè oſtendit, decem leproſos ad illos mittens, & eorum reſpectu à lepra ſanans. O miraculum inter cetera Meſſiæ miracula maximum!

Ioan. 1. Dilectus Domino Ioannes initio Euangelij diſciple Chriſto loquens ait, *Erat lux vera, que illuminat omnem hominem: inter ceteras lucis qualitates, & o*

potiſſimum Dei
eſt quedam, quod
prius enim quam
natus & exſtingui
lucē ſplendidiſſimam
hoc in Dei filio
quod in vitæ fine
os effudit, magiſter
nim inter homines
agum docendo, cum
morti proximus
& rutilantius
lentam illam orationem
amus, orationem a
præclariffimam
nem trahat: tunc
mi in corpus & ſan
uationem peregrin
iſtiſſe ſacramento
quo ſepultum, &
auit, cuius miracu
um & Phariſæorum
eſt calumniari, tu
ne non dubitauer
um nouum hoc n
præ manibus ha
ſtā leproſos mūd
luit, verum cum
vergeret & prop
eſt eiſcularus eſſe
orūſquam mor
ianitati reddidit
accepti immen
u egerunt, ſed
qua

n Moysi diceret, *tu*
spiritum Dei, qui stabit
super te, egredietur & ingre-
diatur tibi. orare hic obedienti-
 olim à filiis Israel
 ad minimū facere
 & ingredi, id est or-
 terit.
 rdoribus Bethulien-
 solarētur, & ad for-
 non ex alijs locis
 honore & reueren-
 as deferēbat, dicen-
 ei, & ex vobis pendat
 um corda eorum erigit
 bellis exhaustus, &
 honore colit, & tam-
 potestas, ut si verbū
 omnes velut à fop-
 d forriter agendum

quas potissimum Dei filius lucis nomine vocatus
 est, est quādā, quam omnes ad oculum vide-
 nus: prius enim quam lumē & fax, penitus inter-
 noriatur & extinguatur, scintillas maiores ef-
 undit, luce splendidiori coruscat & rutilat. Op-
 imē hoc in Dei filium quadrat; ipse enim fax
 uit, quæ in vitæ fine & morti proxima maiores
 adios effudit, magisque eluxit quàm antea: quā-
 diu enim inter homines vixit, lumen semper ef-
 undit, tum docendo, tum miracula patrando. At
 tum morti proximus factus est, magis resplen-
 uit, & rutilantius lumen effudit; tunc scilicet
 aculentam illam orationem habuit, quam cōe-
 ocamus, orationem adeo diuinam & admirabi-
 m, ut præclarissima quæque ingenia in admira-
 onem trahat: tunc etiam diuinam illam panis
 vini in corpus & sanguinem suum transsub-
 antiationem peregit in augustissimo Vener. Eu-
 charistiæ sacramento: tunc etiam Lazarum qua-
 duo sepultum, & putrescentem ad vitam resu-
 citauit, cuius miraculi splendor & maiestas scri-
 rum & Phariseorum oculos ita offuscavit, eius
 gesta calumniari, traducere, eumque Messiam
 gare non dubitauerint. Denique circa vitæ ve-
 eram nouum hoc miraculum patrauit, quod
 odò præ manibus habemus; quo decem vna
 edela leprosos mūdauit: olim quidem aliquos
 undauit, verum cum vitæ facula & lychnus ad
 nem vergeret & propemodum exstingeretur,
 iores ei aculatus est flāmas, & octiduo vel de-
 duō priusquam mortem oppeteret, decem le-
 olos sanitati reddidit: quorum nouem bene-
 ij accepti immemores, nullas curatori
 atias egerunt; sed solus decimus, medico
 supplex

Christus
 faci compa-
 ratus.

Iesus Chri-
 stus morti
 proximus
 plurima &
 maxima pa-
 trauit mira-
 acula.

o necessaria? neque
 ixi fuimus, & etiam
 acris tamen literis
 norem sacerdotio.
 sine Deum, & sacer-
 lutem necessaria,
 honore afficere. qu-
 suo manifestè oīe
 mittens, & eorum
 raculum inter cete-
 l
 es initio Euangelij
 vera, que illuminat
 cis qualitates, &

supplex factus, beneficij collati magnitudinem agnoscens, humiles illi gratias egir, eiusq; laus depredicauit. *Vnus autem ex illis, videns quia mundus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum, & adit in faciem ante pedes eius gratias agens.*

Ingratitudinis malū
quantum
sit.

Levit. 7.

Gen. 8.

O detestandam ingratitude[m]! è decemculentissimo beneficio donatis, vnus tantum neficij memor fuit. Tanto porro odio com-ingratitude[m] prosequabantur, vt feruus libertate donatus, & gratiam non agnoscens, item in seruitutem abripi potuerit. Leges etiam cō-les hæreditatem in filium ingratum deuolu-reuocant & annullant: ipsa quoque animalia rocissimā ingratitude[m] detestantur. In l-etiā Mosaica cautum erat, ne victima Deo-gratiarum oblata, aut eiusdem caro in crastin-asseruaretur: quo docemur, gratiarum actio-nunquam esse in crastinum differendas, sed-tim beneficio accepto persoluendas.

Noe Patriarcha, quamprimum ut diluui-
to aſcā egreſſus, & tanto ereptus eſt discrimi-
nam Deo erexit, ſacrificia obtulit, & victimarū
gratiarū actionem, quod ſeſpitem ſe & incolam
mem præſtitiffet, immolauit. *Aedificauit autem
altare Domino, & tollens de cunctis pecoribus & volucribus
mundi obtulit holocauſta ſuper altare.* Erudire nos
lenis, ad ſingula quæ cælitus accipimus benefi-
cio, Deo gratias agendas, & ſacrificia laudis illi
crificāda. Notandū porro eſt, obtuliſſe Noach
pecora & volucres, eaſque mundas, vt oſtēdes
in noſtris gratiarum actionibus omnes tum cor-
poris tum animæ facultates concurrere ac quæ
contribuere debere, corporis ſcilicet quod
cuium & brutum eſt; animæ verò, quæ volu-
cris inſtar ſurſum euolat; & imprimis victimas mor-

collari magnitudinis requiri, id est, gratiarum actiones è corde sentias egir, eiusq; laus cetero & ab omni peccato alieno proficisci oportet, videns quia mundare.

In Leuitico etiam olim cantum fuit, Si pro gratiarum actione oblatio fuerit, offerent panes absque fermento.

Leuit. 7.

Undem! è decem fermentum porro in literis sacris pro peccato patis, vnus tantum & malitia sumi solet: mysticè autem denotatur, porro odio & quando Deo gratiæ agendæ sunt, ei que cor & dantur, vt seruus libenter intentio in sacrificium offerenda, ipsum ab omni non agnoscens, item peccati & flagitij fermento liberum esse debere: erit. Leges etiam caput qui secus autem faxit, fermentatos Deo panes offerat, & illæ victimæ immundæ sunt.

quoque animalia Saluator postquam mirabili quadam ratione detestantur. In quinque panes multiplicasset, fragmenta colligit, ne victima Deo esset, ne quid periret, Colligite fragmenta, ne pereant. Item caro in crastinum quo erudimur, si quod à Deo beneficium recipimus, ipsum semper ob oculos habeamus, ac nullo loco & tēpore eiusdem recordemur. Hinc bene mihi dixisse visus est Seneca, Qui gratè beneficium

Iohan. 6.

recipit, primam eius pensionem soluit.

lib. 2. de beneficiis. ca. 22.

Ingratus porro & beneficij accepti immemor pari mihi videtur similis, quod dulces fluminum aquas semper recipit, saluginem tamen semper retinet. ita qui beneficio recepto ingratus est, semper malitiam reddit, alteriusque liberalitatē in sui ipsius exitium & ruinam conuertit, Oceanus est, qui salem eiecit, dulces beneficiorum aquas assidue admittens. Agro etiam & uagelico eadem comparauero, qui postquam bonum in suum frumentum admisset, tempore messis riziarijs scatuit. Non absimilis etiā est Iudæ proditori, qui tot à Christo beneficijs receptis & gratijs, tantum absuit, vt gratus existeret, illum vicissim coleret, & gratias haberet, vt etiam nefariè illum prodiderit, inque eius necem conspirarit.

Ingratus
maius com-
paratus.

Matt. 13.

Dom. 10. n. 2.

ggg Deni-

Denique nouem hosce leprosos optimè imitatur, qui mundationis recepto beneficio, mundatorem non agnoscunt, beneficio hilares, in benefactorem ingrati. Adeo vt Christus admiratus exierit, *Nonne decem mundati sum? & nouem vbi sum?*

Ingratus
lunæ com-
paratus.

O ingratitudinem intolerabilem! O stupor
incredibilem! Ceterum duabus in rebus ingra-
tudo consistit. Primo beneficiorum acceptorum
obliviscendo, deinde benefactorem offendendo
& pro beneficijs maleficia regerendo. quæ ingra-
titudinis species maximè detestanda est. Atque
hec est ratio, cur veteres ingratum lunæ com-
parant, quæ cum omne suum à sole lumen mutu-
tur, eundem tamen offuscare & caligine inuolu-
re solet dicere quoque Imp. quidam solebat,
se ingratos erga benefactores gerere modo, qui
rustici erga platani patulis quidem frondibus
luxuriantem, & ad umbram parandam idonea
dequo ait Poeta,

Petron.
arb.

Nobilis æstiuas platanus diffuderat umbras.
Plinius autem Italorum luxum & delicias mi-
tur, quod ex alieno hanc arborem petierint, et
non aliam ob causam, quam ad umbram concu-
piscendam: *Quis mortuus*, inquit, *miretur, arborem umbræ*
gratia tantum, ex alieno petitam orbe? Hæc igitur arbor
postquam solares radios frondibus suis mille
annos prohibuerit tandem scinditur, finditur,
& dissingitur. Nō alter etiam ingratitude, vnde
arbor hæc symbolum, cum benefactoribus ageretur
soleret; decem namque leprosis vnus tantum,
Samaritanus quidem, qui in benefactorem gra-
tus existerat.

Tres in 'S.
Scriptura
laudantur
Samaritani.
Luc. 10.

Porro tres in Euangelio Samaritanos reperimus, qui laudem mereantur, imprimis illum qui viatorem illum in latrones delapsum, & sauciuntem equum

DOMIN. XIII. POST PENTECOST. 455

quo impositum ad diuersorium deduxit. Deinde Samaritanam mulierem, quæ ciues suos ad Christi cognitionem adduxit, ac deniq; hunc nostrum, qui socijs in ingratitude perseverantibus, solus in benefactorem gratus exstitit. Eruo hinc et in solam vocationem ad salutem non sufficere, sed etiam quodque esse religionem ingredi, vota et iterum ihsq; devincire, nisi ad finem usq; perseveretur. Videas hic decem leprosos, qui accepto salutis munere à Christo, ingratos se ostendunt, imque bene incepissent, in itinere defecerunt, multi, quippe sunt vocati, pauci verò electi, & omnes in monasteria ingreditur ut religiosam viderint, cæli palatium non subibunt, at qui finem usque perseverant.

Vocatio ad salutem non sufficit.

Hæc scilicet humana fragilitas est ac miseria, Multi bene incipiunt, sed male finiunt, nes ecce leprosi bene incepere: magna enim omnes Christum in clamauerant, eiusq; præcepta obediuerant, sed sanitate recuperata non perseverarunt. Nam confestim in ingritudinis catum delapsi sunt. Inter ceteras hominis miseras & hanc recenset Propheta Iob, quod nunquam in eodem permaneat. Quotnam reperire qui vitam honestam & sanctam inchoant, eximia habent religiosa, pia, admirabilia, sed quantum deficiunt, & incepto opere non perseverant. terna illa, quam in somnis olim vidit Nabuchodonosor, caput habebat aureum, pectus argenteum, femora aræa, tibias ferreas, & pedes ferreos. Quænam hic varietas & gradaria commutatio. In auro exordium est, in lato & cæno definitio. In frontis Colossi huius vitam multorum inconstitutum & versatiliū in scriptam video, qui cum in amore Dei æstuassent & ardorem admirationis præ se tulissent, paulatim deteriores facti,

facti, tandem miserè in peccati coenum delati
sunt. Ieremias horum calamitatem deplorans
chrymans dicebat, *Filij Sion inclity & amisti auro-
risimo, quomodo computati sunt in vasa testea, opus manu-
figuli?*

Thren. 4.

Simile.

Bombyces, quamdiu viridibus viciantur fo-
 adè teneri & delicatuli sunt, vt ad minimū co-
 fragorem & tonitru perterreantur, & ceptum
 landi opus interrompentes sæpenuerò em-
 anturita & plurimi, viroribus assueti, id est
 cijs & voluptatibus indulgentes, adè tenelli
 molles sunt, vt si quando bonum aliquod
 coeperint, prima peccandi occasione oblata
 primo temptationis tonitru ingruente, à cepto
 sistant, & vitijs suis sæpè immoriantur. Hæc so-
 cet humanę naturę inconstantia est, & concio-
 meæ finis.

Epilogusa

Discite hinc igitur, Auditores, peccatum to-
rimus quoddam leprę genus esse, & peccat
leprosos, ac decem hoīes leprosos omniū ad-
fus Dei pręcepta delinquentium imaginem
rere. Discite quoque legem leprosos à cetero
hominū confortio sequestrasse, vt ostēdere
libus esse improborum qui leprosi quidam
tales sunt, commercia velut noxia & damna
fugienda. Discite quoque eadem opera, illos
nisi sacerdotes adeundo sanari potuisse: que-
uidens documentum est, sacerdotes potestatem
peccatorum remittēdorum habere, & huiusmodi
leprę iudicium illis commissum esse, è quo etiam
confessio auricularis adstrui potest. Discite di-
que sacerdotibus honorem deferre, quos ipse
filius honorandos censuit. Fugite adhęc ingru-
tudinem, nolite imitari nouē illos leprosos
postquam à lepra mundati fuēre, medico vix

peccati coenium delat
mitatem deplorant
in te in te amisti auro
in vasa seſtea, opus man
idibus victitant fo
unt, vt ad minimū c
reantur, & ceptus
s ſa penumerō em
ibus aſſueti, id eſt d
gentes, adeo tenell
o bonum aliquod o
occasione oblata,
ingruente, à capto
morianur. Hæc lo
antia eſt, & concio

Eſt namque rationi conſentaneum, ſumme a
marum medice : qui infinitis tibi nominibus
euiñcti ſumus : tu ſcilicet toties animas noſtras
peccati lepra mundaſti, à te tot beneficia, dona,
hæriſmata, mūnera recepiſmus, vt qui eadem no
cagnolcere, ingratiſtudinis ſit arguēdus. fac, ob
cro, Domine, nunquam vt nobis error hic im
netur, ne hocce in anima noſtra vitium do
inetur, vitium inquam execrandum, deteſtan
m, omnium vitiorum maximum, Deo, homi
bus, iſtis etiam brutis exoſum. Nos verò, mun
ſeruatores, miſeri illi leproſi ſumus, iam inde ab
ro matris turpi originalis peccati lepra infe
deinde toto vitæ curriculo variorum pecca
um mortalium lepra inquinati ; tu vero ſpes
ſtra es, in te oculos conijcimus, ad te clama
is gementes & flentes, *Ieſu præceptor miſerere
tri*. Noſtri igitur commiſeratione tangere, ad
erdotes, qui vicarij tui ſunt in tribunali pœ
entia, nos deſtina, lepram noſtram emunda,
penitus purgati & mundati, in locum illum,
nem nihil inquinatum ſubit, & in quo vera no
rabeatitudo conſiſtit, ingredi mereamur, ad
quem nos deducere Pater & Filius &
Spiritus Sanctus dignentur.

Amen.

DOMINICA

DECIMA QVARTA

POST PENTECOSTEN.

Nemo potest duobus Dominis seruire. Matth. 6.

FIGVRA.

1. Reg. 5.

Philisthai cū idolū Dagon & arcam foederis eodem in fano, eadem in ara collocassent, duos adorare deos, duobus seruire Dominis statuissent, indignatus Deus hoc impedire faciens, & hoc nefas esse ostendens; idolum ad terram deiecit, & nouis quidam & inauditis & potentis hanc temeritatem præsumptionemque castigauit. Mysticum quoddam præsagium fuit illius quod in hodierno legimus Euangelio, in quo Christus ait, *nemo potest duobus Dominis seruire*, duobus lere numina, Deum & diuitias: sublimis materiam vobis tamen ipsam exponere contendam, spiritum sancto auxilium suppeditante, & Deipara Virginis filium pro Ecclesiaste elingui interpellante; ideoque salutatione illam Gabrielis Archangeli salutemus. *Aue Maria.*

*Lib. 2. ad
Heren.*

Eloquentiæ columen atque oratorum princeps Cicero de auaritia sermonem instituens, ait inter cetera vitia primatum obtinere, atque homines imprimis ad omne malum impelli, eoque luxuriæ associans, gemina hac peste hominis ad peccandum incitari ait, *Due res, quæ maxime*

*Lib. 2. Off-
s.*

pellunt ad maleficium luxuriæ & auaritiæ sunt. In officiis vero ait, nullum vitium esse eadem tetrius, pro-
serui

in Principibus
porro eandem
amus, Auaritia, in
manifeste prædicat
infelix, & cupiditas
hic quidem ex
mon minus sancti
sunt, in primis
inquit, ebrietas
omniū hostis.
ait, nihil aliud est
atque, quæ pa
vero Gregorius ca
ceterorum vitio
m. Thomas, a po
omniū maiorum
ipsa est, inquit
titi opprobria, si
na, crux, mors, ac
culæ sunt & effor
lius Casere Ca
Gregos pares ebri
Athenis vna cum
o oratore studij
as Arionum h
nsto CCCXC. disti
flammæ comp
at, & nunquam e
nem & immanc
det, non item leg
marus nullum circu
quod vim naturamque
canapiscitur. Mura
nora Nichæa, &
small partes, toti

NICA

VARTA

COSTEN.

is seruire. Matth. 6.

R A.

gon & arcam fœde

n ara collocati.

bus ieruire Domi

us hoc impediret.

dens, idolum adu

am & inauris & p

ræsumptionem que

dam prælagum fer

mus Euangelio, in

us Domini seruare, con

tias: sublimis mat

ere contendam, in

stante, & Despara

e elingui interpe

om Gabrielis Ara

re; oratorum pri

nem instituens, al

tem obcinere, atque

ne malum impeli

mina hac peste hom

is, Dues rei, que man

uaritia iunt. In o

ne eadem tectum

sertim in Principibus & reip. gubernatoribus. Alijs porro eandem coloribus depingit Valerius Maximus, *Auaritia*, inquit, est latentium indagatrix lutorum, manifestæ prædæ audissima virago, neque habendo *Lib. 3.* truitur felix, & cupiditate habendi miserrima.

Hæc quidem ex Ethnicorum Pharetra deprorata, at non minus sancti Patres in eandem debachati sunt. In primis autē Chrysostomus, *Auaritia* *Super Mat.* insatiabilis, inquit, ebrietas, omnis iniustitiæ fomes, *the.* avarus communis omnium hostis. Hieronymus verò quodā in *In quodam* loco ait, Nihil aliud est avaritia, quàm bursa Principum, *serm.* ellarium latronum, rixa parentum, sibilus hominum. Magnus verò Gregorius capitale ipsam vitium appellat, quod ceterorum vitiorum origo sit & fons. item *22. q. 150.* etiam S. Thomas. Apostolus verò ad Timotheum *art. 7.* ipsam omnium malorum radicem dixit. at maiora Bernardus, ipsa est, inquit, fornax, in qua omnia Iesu *1. Tim. 6.* christi opprobria, sputa, clavi, lancea, flagella, *In Cantica.* pinæ, crux, mors, ac cetera passionis instrumenta roclusa sunt & efformata.

Basiliius Cæsareæ Cappadociæ Episcopus. sed in *Homil. 17.* Græcos Patres eloquētiā facile princeps, *in disces-* ni Athenis vnā cum Gregorio Theologo & Li *tes.* anio oratore studijs operam dedit, ac deinde amus Arianorum hostis effectus, anno à nato christo CCCXC. discessit, is inquam Basiliius avaritiam flammæ comparat, quæ assiduò in anima *fluat,* & nunquam exstinguitur; mari quoq; deteriorē & immaniorē dicit, Mare, inquit, *ter-* rinos habet; nox item leges antiquas non transgreditur, solus *u-* uem avarus nullum circumscribit tempus, nullum terminum *escit,* sed vim naturæque ignis imitando omnia comprehen- *it.* omnia pascitur. Mutuatus est hanc comparationē Propheta Michæa, qui thesauros iniquitatis, & pes malè partas, totidem esse ignes ait in domo

Mich. 6.

auariae stuentes, qui noctes atque dies tum corpus
tum animam & omnes illius fortunas adurunt &
vtilant, *Adhuc ignis in domo impij, thesauri iniquitatis, &
mensura minor irae plena.*

Augustin.**epist. 3 ad****Bon. Comi-****tem.**

Et quoniam de igne incidit mentio, reperi
Augustinum auaritiā inferno comparasse, *Augu-*
stinus, inquit, *similis est inferno*, infernum enim quantos mo-
stros deorum, nunquam dicit, *Satis est*; sic et si omnes thesau-
circumfluxerint in auarum, nunquam satiabitur, quod i-
sum & in sermonibus asserit, creditque auarum
inferno cuncta deuoranti similem esse, nullum
nim vellet, se praeter, in mundo superesse, quo i-
se vniuersas facultates possideret.

Hom. 36. in**Matth.**

Chrysostomus comparationibus, vt alij Patre-
rem illustrare volens, auaritiā mari assimila-
quemadmodum sine fluctibus mare nunquam conficitur,
animos diuitem auarorum, absque solitudine, tremore, tri-
batione, curis, periculis, nunquam reperies, sed antequam pri-
ra componant, alia inuaserunt. Adeo vt auaris illud pro-
pheticum accommodari queat, *Impij autem quod*
mare feruens, quod quiescere non potest.

Psal. 57.

Hugo de S. Victore calamo suo tetrum hoc
tium descripturus & denigraturus, ait, *superbia cla-*
uit diabolo celum, gula primo parenti abstulit paraasum, au-
ritia diuiti aperuit infernum. Horum partem mutuati
est ab Apostolo Paulo, qui Timotheo quam tere-
pestis sit auaritia, demonstrare cupiens scripsi

1. Tim. 6.

Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum
diaboli, & desideria multa, & inutilia, & nocua, quae
mergunt hominem in interitum, & perditionem.

Vnicui ad furem in forca suspendendum su-
ficit laqueus; at quos Saran ad damnationis su-
plicium per auaritiā pertrahit, non vi-
co enecantur laqueo, sed sexcentis affecti-
bus

cupiditatibus, pa-
sibusq; varijs exag-
trahuntur, & suo
Iohannes Apostolu-
tem inquirens, a
solum emanare di-
scerit. Omne quod
aut concupiscentia
ad vt confirmen-
tia iudicia reper-
tia haec vitia tu-
angelorum in co-
perferunt; v-
toderunt, ascendi-
ae aduersus lasciu-
infames, nam t-
um. Tertium verò
cebitur, in auar-
tempora illa in-
nas refrigescet.
index, ite maledicti in
ta dedisti mihi manduc-
ere. Postremum ig-
rest, iudicium adu-
emur. Merito ira-
tam cane peius &
ribilem!
Quamobrem Ipsi
annis in Ecclesia
tempora, meritò
ab Episcopatu H-
ilior, o pestis maligne
denda, quid ille sum, q-
canonem confudisti, tu
solam detestari.

que diestum corpus
fortunas adurunt
is, the, aut, iniquitate

it mentio, reper
no comparasse, a
ferum enim quantos me
si: sic est omnes thesa
satiabitur, quod i
t, creditque auaru
mitem esse, nullum
do superent, quo i
eret.

onibus, ut alij Patres
ciam mari assimilat
unquam conficitur,
licitudine, remore, tu
peries, sed antequam pra
eo ut auaris illud pra
eat, Impij autem qu
onest.

o suo tetrum hoc
aturus, ait superbia
ui abstulit parauit, u
tum partem muru
Timotheo quam te
trare cupiens scrip

entationem, & in
mutat: & notia
perducentem.
ca suspendendum
ad deminationem
petrant, non
ed tunc censis a

bus, cupiditatibus, passionibus, ambitione, tenta
tionibusq; varijs exagitantur, quibus in interitū
pertrahuntur, & suo capiti ruinā arcessunt.

Ioannes Apostolus peccatorum originem & 1. Ioan. 2.

fontem inquirens, à tribus eadem fontibus po
tissimum emanare dicit, inter quos & auaritia m
recenset. Omne quod est in mundo aut est concupiscentia

carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ.

Quod ut confirmem, tria in sacris litteris
grauia iudicia reperio, quæ in cœlo aduer
sus tria hæc vitia tulit Deus. Primum aduer
sus Angelorum in cœlo superbiam, quod etiam

num persentiunt; vnde Psalter, Superbia eorum Psal. 73.

quite oderunt, ascendit semper. Alterum tempore

Noe aduersus lasciuos & carnis corruptione

infames, nam tunc omnis caro corruerat viam Gen. 6.

nam. Tertium verò circa mundi finem ex

ercebitur, in auaros; circa vltima nam

que tempora illa inualescet, & multorum cha

ritas refrigescet. Tunc scilicet pronuntiabit

iudex, Ite maledicti in ignem æternum, esuriui enim, & Matth. 25.

non dedistis mihi manducare; sitiui, & non dedistis mihi bi

bere. Postremum igitur, quantum hinc collige

re est, iudicium aduersus auaros potissimum fe

retur. Merito itaque exclamem, ô auari

am cane peius & angue detestandam, & exe

crabilem!

Quamobrem Isidorus, qui ab hinc mille circi Li. de sum.

ter annis in Ecclesia floruit, circa Heraclij Imp. bono.

temporæ, merito etiam exclamat, quem iam in

de ab Episcopatu Hispalensi clamantem audire

videor, O pestis maligna auaritiæ, semper bonis animis de

testanda, quid illa sum, quid inconcussum demittis? Tu genus

humanum confudisti, tu discipulum comitem Christi ab Apo

stolatu deiecisti.

*Ephes. 5.
Avaritia
vera idolo-
rū semitis.*

At nondum hic quiescimus; nam Apostolus a intimas vitij huius fibras & radices penetrans, avaritiam idolorum servitutem appellare nō dubitavit. quæ verba D. Thomas exponens, ait non immerito à Paulo avaritiam idolorum servituti comparari; tunc quippe idololatria exercetur quando cultus vero Deo & creatori soli debitu creaturæ exhibetur. Duobus autē modis Deo honor & cultus exhibetur; primò illum finem vultum nostrum cōstituendo, deinde in humeromaiestatis eius omnem spem nostram confidentiam, & rerum nostrarum pondus cōficiendo; qui verò secus fecerit, & creaturas vt vltimum sibi finem proposuerit, qui in solis creaturis sperat & præsidium collocat suum, idololatriæ se reum constituit. Huc porro hominem pertrahit avaritia, vtpote quæ creaturam illam velut nūmen colendum assignat, & in diuitijs omnem spem & summum bonum collocare illum cogit. Vera igitur idolorum servitutest.

Nam. 21.

Ceterū idem penitus avaris accidit, quod olim Hebræis, quibus cū Moses serpentem æneum, vt eum intuentes à venenoso viperarum morsu sanarentur, erexisset; tam stolido & insano in illum amore exarserunt, tamque fatuo eum affectu coluerunt, vt non inspicere contenti, eundem deinde multis annis adorarint, & victimas eidem obtulerint.

4. Reg. 18.

Quo viso, pius rex Ezechias illum in frusta vt fanaticum idololatriæ impetum sifteret, comminuit. Ad eundem modum Deus diuitias & opes temporales nobis cū dēdisset, velut vnicum quo à læsione & morsu à primo serpente inflicto sanaremur, remedium, vt quæ

eas

stantum modo int
trahendam neces
nōstra vesania ei
s, magnoque in ea
au, eas vt nūmen
ciamus.

Quod igitur Apo
r, equidem faciu
n verebor: cred
m inueniri posse
ay, vt qui se enecat,
seuaras asseruet, c
am fruatur, volupt
accipiat. sed errat
statitudinem & vol
tatem pernicien
atur. Quod obscur
scens: Qui edificat dom
qui colligit lapides suo
ne ex opibus malis
verbas & regias

ant coaceruāribus i
onstruendam, nam
gelicente gelu & frig
tamprimum disso
quoque auarorum
tū, Deo occultat q
propter opes ini
te. Ceterū loco
regij qui congregat
ousē verbis col
as & arces ex op
ta edificat, sepulc
nem ac sempiternu
construere,

us; nam Apostolus eas tantummodo intueremur, & in res ad vitam trahendam necessarias insumeremus; ea tamen nostra vefania est, vt honorem ijs exhibentes, magnoque in easdem affectu transuersum acti, eas vt numen aliquod idololatrico cultu colamus.

Quod igitur Apostolus idololatriam appellat, equidem facitatem & stultitiam dicere non verebor: crediderim quippe auaro nullum inueniri posse stultiores, aut dementiores; vt qui se enecat, quo opes coaceruet, & coaceruatas asseruet, quò tandem aliquando ijsdem fruatur, voluptatem ex ijsdem ac fructus percipiat. sed errat profecto. nam id quod sibi beatitudinem & voluptatem allaturum credit, extremam perniciem & exitium tandem causatur. Quod obscure satis innuit Ecclesiasticus *Eccles. 21.* *Qui edificat domum suam impendijs alienis, quasi qui colligit lapides suos in hieme.* Id est, Quicumque ex opibus malè & per fas & nefas partis superbas & regias exstruunt domos, similes sunt coaceruantibus in hieme lapides ad domum construendam. nam vt ædificia, quæ in hieme rigescente gelu & frigore adurente, exstruuntur, quamprimum dissoluta ad terram concidunt; ita quoque auarorum domus diu subsistere nequeunt, Deo occulta quadam tempestate & procella, propter opes iniquè paratas, ad terram deiicient. Ceterum loco vulgaræ versionis, Græca legit, *Quasi qui congregat sibi lapides ad tumulum sepulcri sui:* quibus è verbis colligere licet, eos qui palatia, villas & arces ex opibus malis artibus acquisitis ædificant, sepulcrum sibi, mortem, damnationem ac sempiternum exitium eodem tempore construere.

Qui-

Нм. II.
Exod. 16.

Quicumq; manna in crastinum afferuabant, & pluiquam satis erat colligebant, in vermes illud & putredinem videbant redactum. Idem omnino auararum & voluptuarijs accidit vt Chrysostomus aduertit; quo enim plus opibus coaceruandis, & voluptatibus conlectandis & vltra quàm licitum sit incubunt, quò & maior illis calamitas, ruina & perniciēs accidere solet, & quod illis datum erat, vt, si modicè & moderatè vterentur, in ista manna iucundum esset, nimia cupiditate ac iusto Dei iudicio, mortiferum fit ac noxium, & damnationem æternam adfert.

Nequis autem me vt auarum & tenacem in exordio hoc de auaritia culpetur, longius id ipsum æquo produxi, vt hinc vobis spes fiat, in ipsa Euangelij expositione in quo non nisi de mammonæ, de diuitijs iniquitatis, de auaritia, & inanibus mundi sollicitudinibus sermo est, me non auarum sed liberalem & prodigum futurum. Materiam efformat Matthæus dicens, *Nemo potest duobus dominis seruire: & non potestis Deo seruire & mammoni.* Circa hanc primò exponam quis sit Deo cultus exhibendus, deinde euidenter ostendam, in ipso solo eiusque prouidentia spem esse collocandam, & ex utroque ad oculum demonstrabo quam sit graue malū auaritia, quamque detestandum.

Materiæ
propositio.

Dominus igitur in Euangelio denotare volens, vni esse seruiendum Deo, diuitias contemnendas, ænigmaticis id verbis designare voluit, fieri scilicet non posse vt quis duobus seruiat dominis. Per duos hosce dominos signari credit Deum & diabolum Augustinus, quibus seruire simul nemo potest: qui verò id ipsum præstare voluerit, duplex se habere

cor,

et duas ingredi v
quam quòd impo
ne non mediocrem
pouetur Ecclesiasti
et electis, & peccator
hoc quidem re ipsa si
polis solet.

Quærunr Morales
etiam D. Thomas
ere queat fines, id
possit dominis? &
si potissimum Chr
dominis seruire, &
omio legitur, Do
illi soli serues. Am
alum Dei, & soli
am Dagon arcam De
ad lacus eadem in ara
nem non tulit, sed
ecit.

Non prius manna
quàm farina, quas e
essent: quo myster
colle, vt manna diui
cedinem quis pe
ticias, quæ mundi
tinet, vel designat
& peccati affectu
seruire, eiusque
mereri non poss
nisti. Nemo potest du
Aquilæ quoddam
naquis prædam ve
et generositate n
comparanda, eò

cor, & duas ingredi velle vias ostēdit. Quod prę-
terquam quodd impossibile sit, maledictionē quo-
que non mediocrem adferre solet. Ita namque
loquitur Ecclesiasticus. *Vt duplici corde, la-*
vis / elestis, & peccatori ingredienti terram duabus vijs.
hoc quidem reipsa fieri nequit, optari tamen à
multis solet.

Eccles. 2.

Quærunt Morales Philosophi, & cum il-
lis etiam D. Thomas, vtrum plures homo ha-
bere queat fines, id est, vtrum duobus serui-
re possit dominis? & dicunt, quod non, ver-
bis potissimum Christi innixi. *Nemo potest duo-*
bus dominis seruire, & legi quę in Deutero-
nomio legitur, Dominum Deum tuum adorabis,
& illi soli serues. Amarunt quidem socios gen-
tilium Dei, & soli esse noluere, an non ido-
lum Dagon arcam Dei Israel in sanum suum, &
ad latus eadem in ara admisit? sed arca Dei Dago-
nem non tulit, sed ad terram comminutum de-
ecit.

Insignis
Philosopho-
rū questio.
1. p. q. 1. ar. 3

Deut. 2.

1. Reg. 5.

Non prius manna coelo Israelitis descendit,
quàm farina, quas ex Aegypto tulerant, dese-
cissent: quo mysterio denotabatur, fieri non
posse, vt manna diuinum, rerumque coelestium
dulcedinem quis percipiat, quamdiu voluptates,
delicias, quę mundi huius farinae sunt, in animo
derinet, vel designatum hic fuit, quamdiu serui-
tus & peccati affectus in homine perseverat, eum
Deo seruire, eiusque gratiam & benedictionem
promereri non posse, iuxta sententiam illam
Christi. *Nemo potest duobus dominis seruire.*

Exp. 14. 16

Deo & mū-
do seruire
nemo po-
test.

Aquilę quoddam genus est, vt ait Plinius, quę
in aquis prædam venetur, sed quę animi robo-
re & generositate non sit cum ceteris aquilis
comparanda, eò quodd à coruo superetur.

Nat. hist.
lib. 10. c. 5.Novum
quoddam
aquilę ge-
nus.

Nec

Nec ipsa forma reliquas aquilas refert, vnus
quippe pedem habet è continua membrana in
sterniferis, cuius adminiculo aquis innatat, &
hum verò ad instar aliarum aquilarum adun-
cum quo se defendit, & prædam rapit. Prodi-
giosæ huius aus naturam propius intuitus, il-
los huic esse censeo persimiles, qui duobus ser-
uire dominis contendunt, Deo quidem, coele-
stia desiderando; diabolo verò terrenis inhan-
do: hoc scilicet est habere pedem aquilinum
& asnerinum, id est affectum erga spirituali-
& simul terrena fouere; hoc est in terra si-
mul & aqua viuere, in mundo quidem cum ca-
nalibus & lasciuis in bonorum fortunæ torren-
tibus natitare, & cum pijs & spiritualibus subli-
me euolare, vt celestium rerum prædam conse-
quantur. at hi à virtute degenerant, & faci-
lè à diabolo, teterrimo illo coruo, superan-
tur.

Qui Deo si-
mul & mū-
do servire
volunt Sa-
tyris & Hip-
pocentau-
ris similes.

Finxerunt Poetæ quosdam prodigiosa for-
mæ homines, quos modò Satyros, modò Hippo-
centauros nominarunt, atque hos filuas incole-
re, per montes oberrare, duas vno in corpore
præferre formas, vnâ quidem honestam, &
modestam, alteram verò lasciuam & Salacam; i-
deoquæ monstra illos esse putat antiquitas. His
confero illos, qui vno in corde duos affectus &
amores penitus inter se contrarios conclude-
re conantur: seruire namque Deo & simul dia-
bolo, est Satyrum & Hippocentaurum aliquem
agere, est ab vna parte hominem & ex altera æ-
quum esse; hinc autem ratione carere & illinc
ratione præditum esse, monstruosum est & prodi-
gio simile.

Inter ceteras quas Deus reiecit vt immundas
aues,

fuit Vespertilio
 causam? quod n
 apud malasuis i
 turcum pectus
 conyficoracem &
 . qui volucres &
 qui autem per ter
 ando; & in altun
 ptando, conanti
 ; nam Nemo

Cum Darius Persa
 Cum regni sui parte
 Hais focum admittit
 Et regnandi cupit
 Non duos ferre mun
 Am duos potest Regi
 Pposito meo adapta
 Et duos subsistere
 In quo Deo, alter

cluit olim Domin
ne conferi, nolui
copulatis in quo ar
qua ex hinc
is, inquit, non
ne final & asino,
alioque contextu
no tenere seruit
amorem inclu
asino arant, qui
cium nancisci,
minere contende
articolari & line

nilas refert, vnum
inua membrana in
lo aquis innatat,
in aquilarum adu
dam rapit. Pro
opius intuitus, i
les, qui duobus se
Deo eundem, coele
tro terrenis inhæ
e pedem aquilina
um erga spiritual
hoc est in terra
o quidem cum car
m fortunæ torren
rituibus suble
um prædam conse
generat, & faci
coruo, superat
um prodigiosa for
ros, modo Hippo
ne hos siluas incol
tuas vno in corpor
dem honestam,
tuam & Salacam
rar antiquitas. H
de duos affectus
ntrarios conclus
e Deo & simul
entaurum aliqu
nen & ex altera
ne carere & ill
rotum est & pro
eiecit ut immund
aus,

ies, fuit Vespertilio; & quamnam putatis *Leuit. 11.*
causam? quod nimirum biformis sit, ha
quidem alas avis instar, serpens quoque es
videtur cum pectus implume ostendit. Illi
ro nycticoracem & vespertilionem imitan
r, qui volucres & reptiles simul esse gesti
nt qui autem per terram serpere, delicias con
stando; & in altum euolare, coelestia con
mplando, conantur, reprobari à Deo fo
nt; nam *Nemo potest duobus dominis ser*
e.

Cum Darius Persarum rex Alexandro di
dium regni sui partem offerret, eumque in re *Curt. lib. 4.*
minis socium admitteret, mox ille super
& regnandi cupiditate flagrans respon
non duos ferre mundus soles, nec Reges re
um duos potest. Regium hocce apophthegma
pposito meo adaptans, vno in corde non
se duos subsistere amores & affectus dico,
um quo Deo, alterum quo mundo servia

Noluit olim Dominus vnum agrum diuerso *Deute. 22.*
sine conseri, noluit in boue & asino iubeo
in copulatis iugo arari, noluit vestimenta ge
sti, quæ ex lino lanaque contexta essent.
Miseres, inquit, vineam tuam altera semine, non ara
in boue simul & asino, non indueris vestimento quod
ana linoque contextum est. Illi verò agrum suum
uerso semine serunt, qui animæ suæ & Dei &
ndi amorem includunt: illi quoque in bo
& asino arant, qui duos diuersos affectus fo
nt, coelum nancisci, & simul terrenas faculta
acquirere contententes: illi deniq; vestimen
t diuersicolori & lino simul & laneo vestiuntur,
qui

qui affectus suos quodam rerum terrenarum appetitu, quem lana denotat, & coelestium desiderio, quod linum indicat, induunt. qui vel hoc facere neglexerit, diuinis mandatis refragatur, & euangelicæ suasioni, in qua Christus ait *Nemo potest duobus dominis seruire.*

10su.24. In libro Iosue hanc à Deo publicatam con-
tutionem reperio. *Nunc timete Dominum, & seruite
perfecto corde, atque verissimo, & auferte deos alienos, quibus
seruierunt patres vestri in Mesopotamia, & in Aegyptu
ac seruite Domino: quam legem populus se seruaturum
pollicitus, quamprimum respondit. Abijitque deus
nobis, ut relinquamus Dominum & seruamus dijs alienis.*
Ii verò in hanc legem impingunt, & Dei cultum
relinquunt, qui Dei honorè cōtempno, & affectum
erga res sacras exuto, vanitates & terrenas scelerum
consuetudines, quæ velut diijctam alieni & murmurantia
idola sunt, consecrantur.

Compara- Fieri non potest, ut vno quis oculo cœlum
ationes. altero terram intueatur : ita penitus impossi-
le est vno eodemque corde Deum & mundum
diligere.

Exod. 8. Inter cæteras Aegypti plagas, fuit illa ranarum importuna coarctatio, nequaquam inveni-

Psal. 104. tium; de qua dicebat. *Percutiam omnes terminos tuos*: de quibus cecinit Psalmista. *Edidit ranae eorum ranas in penetralibus regum ipsorum*. Ranae immunda sunt animalia, in locis palustribus victitantes, sed quæ tam in aqua, quam in terra vivunt. Vna etiam è maximis orbis plagis & calamitatibus est, videre in mundo immundos & instar ranarum cœno gaudentes, qui in carnis voluptatibus instar piscium natant, & in terra poenitentiae instar virorum spiritualium, qui animalia sunt rationales.

erum terrenarum & celestium deum induunt. qui vobis mandatis reitum, in qua Christus

Cum duo domini diuersi inter se ingenij sunt; nec eiusdem naturæ, eodem vtrique affectu & amore seruire nemo potest. Si nimirum vultus silentij studiosus sit, alter garrulus & loquax: si hic in risum pronus sit; & ille afflicto lacrymetur: si hic ludo delectetur, ille peractandis negotijs; hic otio, ille negotio, quis vtrique ad votum & iuxta ingenij qualitatē seruiat? quanta porro duos hos inter matros, Deum & mundum, differentia est? ille liberalis est, hic avarus & tenax: ille misericors, hic crudelitate infamis: ille semper dat, hic semper accipere contendit: fieri ita non potest, vt quis duobus seruiat dominis.

Adhæc qui Deo simul & mundo seruire conantur, Samaritanis sunt similes, qui post de tribuum captiuitatem, vt Scriptura testatur, vnâ cum Deo coeli idola alienigenarum, inter quos versabantur, adorare coeperunt: similes etiam Philistinis, qui arcam Dei captam iuxta Deum suum Dagon collocarunt, eodem Deum verum & idolum honore afficientes. nemo enim potest duobus dominis seruire.

Ecce quoniam Deus bone domini sunt caro, undus, & diabolus, quam grauiâ eorum manuta. quæ tamen obseruantibus nulla redder morces. Patriarcha Iacob septennio socero Labano inseruiuit; & iterum septennio vt Rachelis amplexibus potiretur, quæ nullum ei latium, gaudium ve, sed incessas calamitates & varia molestiarum genera attulit: erat si-

quidem sterilis. Liavèrò, quam non ambiat
atque ultro ei oblata fuit, varia eum beavit pro-
le, & propter eam benedictus fuit. O miseriam
humanam! ecce quod minori paratur labor
maiora afferre solet emolumenta; & quod ma-
gnis laboribus & sudoribus constat, raro so-
vitile esse. heu! Non septennio tantum, aut dup-
cato septennio, sed toto vitæ tempore mu-
& diabolo ut seruiamus, sudamus, quòd non
ab iisdem, voluptates & diuitias aliquando ob-
neamus; & interea non nisi graues in hac vita mi-
lestias ac difficultates, in altera verò tormen-
& confusionem sempiternam nanciscimur: vi-
tutes verò, quas facili negotio parare possumus,
quæque adeò sunt vitales, & tantum afferre solæ
& incunditatis solent, còtemnimus, & velut fa-
uolas negligimus.

Mundus, caro, diabolus duci illi Amalech
tæ sunt perfimiles, qui cum seruum haberet, qui
fidele ei toto vitæ tempore in armis obsequium
ostenderat, eundem mox ut malè habere cœperat
in via deseruit. audire ut de hac domini ingra-
titudine ille expostulet. *Puer Aegyptium*
1. Reg. 30. *sum, seruum viri Amalechitæ, dereliquit autem me domi-
nus meus, quia egrotare cœpi nudius tertium. In nunc, &
diabolo, mundo & carni toto vitæ tempore
seruito: qui domini sunt adeò ingrati,
ad primam quæ ingruerit afflictio, te derel-
licturi sint, faciem auersuri. At longè ma-
lior dominus ipse Deus est; nunquam enim de-
serit eos qui fideliter illi obsequuntur, sed soli
sibi obsequium postulat, quia nemo potest duobus do-
minis seruire.*

Non prius Deus in Sacris litteris Dominus de-
ctus est, ut obseruat Tertullianus, quàm post
quatuor

nam hominem iam
ne Deus est appella-
tus. In principio crea-
uit, & post, Dixitque Deus
creato, domini quoque
regitur Dominus Deus
rationem reddentem
eo factum & osten-
dendum in ceteras re-
solum hominem
homo nullum ali-
um Deum, qui pos-
ad dominum quoque
ne nullum alium sit
Alienum quemdam ag-
noscit: potest duobus domini-
bus. Si duobus domini-
bus, modo igitur Deo illi
abditus, qui viginti
as agnoscit: Plurim-
arritæ modo stude-
adictæ appetitui al-
domine passionibus &
et heros se habet
mod mancipium ser-
gello ait, qui facit
peccator cordom
tata humeris im-
verba illa Prop
idem animam, ad
mentis meæ
Peccatorem tot est
quod referant
Cui, qui

quam non ambigam
varia eum beavit
tus fuit. Omnia
nori paratur labo
umenta; & quod
s constat, raro
io tantum, aut
vita tempore mu
damus, quod hono
ritas aliquando
traues in hac vita
altera vero tormen
m nanciscimur
io parare possunt
antum afferre solat
mimus, & velut
s duci illi Amalec
feruum haberet,
e in armis obsequi
e male habere
de hac domini
Puer Aegyptii
dereliquit autem me
duferium. Inuoc
to toto vitæ temp
nt adeo ingrati
afflictio, re
furi. At long
nunquam enim
bsequuntur, sed
ia nemo potest
is litteris Domini
llaus, quam

quam hominem iam condidisset; semper enim Lib. contra
antè Deus est appellatus, ut in principio Gene- Hermoge-
leos. In principio creauit Deus celum & terram & pau- nem.
llo pòst, Dixitque Deus, Fiat lux. At homine iam Genes. 1.
creato, domini quoque titulum assumpsit, forma- Genes. 2.
uit igitur Dominus Deus hominem de limo terre. Cuius
rei rationem reddens Tertullianus, ait, hoc con-
sulro factum & ostendere Deum voluisse, se do-
minium in ceteras res inferiores nihili facere, ac
in solum hominem velle dominari. Vel potius
ut homo nullum alium dominum agnoscat, quam
solum Deum, qui postquam illum iam condidisset,
dominium quoque in illum vindicauit: ac proinde
nullum alium sibi dominum quereret, aut
alienum quemdam agnosceret, iuxta Euangelium:
Nemo potest duobus dominis seruire.

Si duobus dominis seruire nemo potest, quomodo igitur Deo ille seruiet, qui plurimis est
subditus, qui viginti, centum, imò mille dominos
agnoscit? Plurimos enim reperire est, qui non
uaritiæ modò student, sed ambitioni, quin etiã
indictæ appetitui alijsque peccatis; nam quot in
homine passiones & vitia sunt, tot quoque dominos
& heros se habere credat, quibus ut vile aliquod
mancipium seruit: nam, ut Dominus in Euangelio ait, qui facit peccatum, seruus est peccati, adeo, Ioan. 8.
ut peccator tot dominos habeat & tyrãnos, quot
peccata humeris imposita: in quem trahi possunt
verba illa Prophetæ. Hæc dicit Dominus ad con- Isai. 49.
temptibilem animam, ad abominatam gentem, ad seruum dominorum.

Sententiæ meæ suffragatus Augustinus tradit: Peccatorem tot esse seruum dominorum, quot vitiorum. quod referam etiã scomma illud Dionisii Cynici, qui Alexandro de totius orbis
h h h 2
domi-

Peccator
mancipium
est multis
dominis
subditum;

Ioan. 8.

Isai. 49.

Tot peccator
tor heros
quot peccata
ta habet;

dominio imperioque glorianti olim ait, *Nequam, O Alexander es Dominum, sed seruorum meorum sum.* Id est, Vitia tibi imperant & ipse vitijs; quæ mihi instar seruorum obsequuntur, tibi vult domini imperitant, itaque seruorum meorum seruus dici mereris. Post Philosophicum hunc sarcasum adiungere etiam libet sententiam propheticam, *Seruietis dijs alienis die ac nocte qui non dabunt vobis requiem.* Concludere igitur possumus, fieri non posse vt quis duobus seruiat dominis, Deo & mammonæ: *Non potestis Deo seruire & mammonæ.*

Ierem. 16.

tiam propheticam, *Seruietis dijs alienis die ac nocte qui non dabunt vobis requiem.* Concludere igitur possumus, fieri non posse vt quis duobus seruiat dominis, Deo & mammonæ: *Non potestis Deo seruire & mammonæ.*

Diuitie homini seruire debent, non homini diuitijs.

Mammona Syriaco idiomate diuitias significat; atque hoc præsupposito non dixit Christus, non potestis diuites esse, & Deo simul seruire, plurimi enim & diuites fuere & Deo seruiuerunt vt Abraham, Iacob, Iob, Tobias, & sexcenti alij, sed *non potestis seruire mammonæ*; diuitiæ enim homini seruire, non verò diuitijs homo debet. *Hoc.*

Psal. 75.

Dauid rex auarorum sortem deplorans ait, *Domini meruerunt somnum suum, & nihil inuenerunt in manibus suis omnes viri diuitiarum.* viros nominat diuitiarum quodd diuitiæ illis dominarentur, non verò ipsi diuitijs, sed ipsi subiecti essent.

Iudic. 7.

Quicumque milites Gedeonis proni, & curuato genu è flumine biberunt, reiecti sunt; qui verò aquas manibus exceptas bibere, & sicut solent canes lambere; cursim & obiter, velut generosi & strenui ab alijs segregati sunt. *Qui manu & lingua lambeant aquas, sicut solent canes lambere, separabam eos seorsum; qui autem curuatis genibus biberint, in altera parte erunt.* Denotare hoc volebat, illos à Deo reijci & reprobari, qui in terram proni diuitias immodicè bibunt; at qui mediocri erga easdem affectu feruntur,

&

non nisi obiter gustare, easque manu. Deo electos & sequi. Iusto illorum ducem. faciens Psalmogra. cor apponere. Ale verò diuitijs. erga eandem. domino obsequit. In cuius rei fi. tralicias, spolijs. ex auro & argen. tant, vitulos au. rumen aliquod a. cecet, auaros pluri. eras non rectè imp. is seruaueros, qu. is. Argenteum suum. Sed quid nemo D. re potest. ludas Ischariotes in. el loculos regere. en seruire & man. rum & interitum. cum est, illos, qu. ponunt, & d. acumbunt, errat. ellam Christi, A. Elixi Prop. e flagrans, cu. are & Naama. op summa percuss. ucellus pertrat. ma tibi, & semi.

non nisi obiter gustant, ad vitam scilicet necessaria, easque manu, ut domini, comprehendunt, Deo electos & sequestratos esse, ut cum Iesu Christo illorum duce mundum expugnent. Quod respiciens Psalmographus aiebat: *Diuitias si assuât, Psal. 62.*
olite cor apponere.

Ille verò diuitijs cor apponit, qui inordinato erga easdem affectu fertur, & ijs vel domino obsequitur, eas ut deos & idola colit. In cuius rei figuram legimus in Exodus, 32. *Exod. 32.*
 Israelitas, spolijs & opibus Aegypti ditatos, ex auro & argento quod secum asportauerant, vitulos aureos confluxisse, eosque numen aliquod adorasse. Vnde conijcitur, avaros plurimas à Deo facultates accipere non rectè impensuros, sed iisdem velut idolis seruituros, quod præsagijt Propheta dicens: *Argentum suum & aurum fecerunt idola, ut interirent. Osee. 13.*
 Sed quid nemo Deo & simul mammonæ servire potest.

Iudas Ischariotes in Apostolatu vivere, & simul oculos regere cum vellet, Deo inquam servire & mammonæ, cecidit, sibique interitum & interitum attulit. quo mysticè designatum est, illos, qui vitam Apostolicam viuere proponunt, & diuitijs parandis nihilominus incumbunt, errare, & impingere in sententiam illam Christi, *Non potestis Deo servire & mammonæ.* *Matth. 23.*

Giezi Elisæi Prophætæ puer, sed avaritiæ odore flagrans, cum satageret & Prophætæ seruise & Naamanis munera recipere, lepræ rursus percussus fuit, quæ & ad posteros successiue pertransijt. *Sed & lepra Naaman habebit tibi, & semini tuo vsque in sempiternum.* *4. Reg. 5.*

hhh 3 Vnde

Vnde colligere est, eos qui arbitrantur possi Deo Prophetarum regi se seruire, & inter ea avaritiæ studere, mundi quæ thesauros coarctare, sæpe numero peccati lepra infici, nec illo modo, sed & filios & adeo vniuersam familiam

Apoc. 17.

Mulier illa Apocalypseos, quæ manu vasa præferebat aurea, & varijs ornata erat gemmis & monilibus, meretrix erat, & omnis fornicationis mater, vinoque suo reges terræ inebriauerat, & in peccatum pertraxerat. *Et mulier erat circumdata purpura & cocino, & inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua plenum abominatione & immunditia fornicationis eius.* Ipsi vera imago est avaritiæ, quæ quamuis sit aurea mater fornicationum & icclerum omnium parens est & abominationum & sordium cloaca, quæ maximos quosque & potentissimos in mundo decipit. Vel potius mysterium est, quo docemur, animam eorum qui manus & cor auro & argento plenum habent, & affectu indebito erga diuitias feruntur, pellicem esse, mundi concubinam, Deoque fidem non seruare: quod ut dicam ipsa me Evangelij verba inducunt. *Non potestis seruire Deo & mammonæ.*

4. Reg. 25.

Diuitiæ & thesaurus templi Salomonici, quod miraculum erat orbis, & locus sacrificijs Iudæorum destinatus, causa fuit cur euenteretur & diriperetur: nisi enim diuitiæ sacrario permixtæ fuissent, nunquam Chaldæi aduersus ipsam bellum suscepissent. Nos autem templum Spiritus sancti sumus, ut Apostolus testatur. *Nescis quia templum Dei estis?* cor verò nostrum altare est, qui vero credit, posse se suum erga diuitias affectum cum Dei amore hic constituere, sæpe sibi interitum & animæ damnationem adfert. Virtus enim apud

1. Cor. 3.

theaurum locum
discrimini expos
anestis Deo seruire
filii, quin & ve
ne sollicitos, &
no celesti nos labo
non extra proposi
si futurum est per
tem deueniam.
ristus igitur cum
et, neminem mor
interuire, præserti
solitatis, & res ine
ra subintulit epiph
que & mammonæ, de
sterrenis laborand
scribo, potu, & cæ
diuitiæ datæ sunt
æ rebus corpora
imæ detrahimus
Israel cum in dese
clibamina offeren
parao obstaculo fu
Utatur, & ideo hac
uentiam querat, ut sic
metiam modum
ore constituit,
num impedit di
et quod ag
et uaine rerum
cogitare qu
est. Domine sollicit
uanda vestra erapu
non stolidus
qui montem co

arbitrantur possidere, & interea thesaurum securum non est, & deuotio ac pietas discrimini exposita est inter diuitias; Non enim potestis Deo seruire & mammonæ. Ita nos id docet Dei filius, quin & verat de negotijs secularibus nos esse sollicitos, & de nullo præterquam de reno cœlesti nos laborare vult. Nolite solliciti esse: & non extra propositum, nam hoc instar pontis nihi futurum est per quod ad alteram concionis partem deueniam.

Christus igitur cum velut certissimum proposuisset, neminem mortalium duobus posse dominis inservire, præsertim cum diuersi sunt ingenij & volūtatis, & res inter se pugnantes præcipiunt, vox subintulit epiphonema illud; Non potestis Deo seruire & mammonæ. deinde subnectit, non esse de rebus terrenis laborandum, nullamq; sollicitudinē de cibo, potu, veste, ad quæ potissimū comparanda diuitiæ datæ sunt, habendam: quantum enim uræ rebus corporalibus impendimus, tantum nimæ detrahimus; quamobrem nolite solliciti esse.

Israel cum in desertum ad Deo cœli sacrificia & libamina offerenda se conferre decreuisset, Pharaon obstaculo futurus & impedimento, dicebat. Ortatur, & ideo hæc loquitur: plures reddat lateres, parvas etiam querat, ut sic ei non vacet alia cogitare. Ad eundem etiam modum Christiane, sæpe quidem Deo seruire constituis, sed diabolus inuidens quamprimum impedit dicens, Hæc otio abundat, ideo parandum ei quod agat, negotijs opprimendus est, sollicitudine rerū mūdānarū obruid⁹, ne de Deo amplius cogitare queat, at longe aliter Christus, qui ait. Nolite solliciti esse; & alibi, videte ergo ne graueur corda vestra crapula ei ebrietate, & curis huius sæculi.

An non stolidus ille descendens foret ac de similis mens qui montem celsissimum ascensurus, graue

h h h 4

in

Exod. 5.

Diabolus
rebus mūdā
nos impli-
cat ut à Dei
cultu nos
auocet.

Matth. 24.

in humeros onus susciperet? an non omnes, nihil eum minus quàm de monte conscendens cogitare dicerent? Idem omnino facere censendus est Christianus: si enim ad coelestia & sublimia vocatus, curis & sollicitudinibus rerum terrenarum se implicet, apertè demonstrat, de coelestibus nihil se laborare, ac ne somnare quidem.

Isai. 9.
Christus
fuit magnus
confiliarius.

Inter cetera, quibus Isaias Messiam venturum decoravit nomina, consiliarium illum vocat admirabilem, quo indicauit, illum dum in orbem venturus esset, bene hominibus consulturum. nullum porro consilium illius reperio solutarius, quàm quod hodierna die in Euangelio legimus, in quo omnibus consultit, diuitias, vt ce-
temnant, rebus & negotijs mundanis se eximant, auaritiam imprimis, velut originem & omnis sollicitudinis fontem fugiant. Nec etiam in toto Euangelio sublimiorem reperire est philosophia, & quoniam auaritia sicut vitiorum omnium mater est, ita sollicitudinum omnium nutrix; hanc inde ab animis nostris fugare conatur, vt sublata semel radice, vitiorum & sollicitudinis rami non excrecant; quam obrem nolite solliciti esse.

Auaritia
Pandora est.

Et sanè auaritia Pandora est, quæ malis omnibus ianuam aperit, & magnam in orbem confusionem inuehit. Crudelis quædam lelabel est, quæ vt aliena per nefas abripiat bona, fortunamque suam adaugeat, crudeles Achabos ad cædem & innocui sanguinis profusionem inuitat. Est mula illa Absalomi, quæ regni adipiscendi spem suggerit, filios in patrem armat, deinde in arbore temerariæ ambitionis suspensos & trans fossos deferit. Est pestilens illa Megera, quæ Dei filios ad summa montium euehit iuga, è quibus omnia regna mundi ostendit, illos exstirpulat

3. Reg. 22.

2. Reg. 18.

Math. 4.

du vt genibus inter
denique est, quæ
omnia sibi dabo si cader
ritiam) O diuitias
ita porro exclamar
tutia illa æterna, in
iniquitatis appel
ones cordis huma
ulus laqueos & re
mali originem

Effodiuntur opes irriti

quidem addo, illas
aptrices, qui cor, an
ones nobis diripiunt
pellem, vt refert
em, cum æger lecto
un uisit: qui cum ce
elanculo magnam
lo abiit: puer verò
e uellet, viso auro
sauro turgidam re
ce furtum Regis
am, ait subridendo
tatu aliquo singula
quo nec eliracibus
curripuisse ais. E
que donis Archel
nit. An non sign
tem esse, & opes
postquam aues
sed bestias terr
deus ter maxim
nam prouocar
is, quod tuam i

ulat vt genibus in terram prostratis se adorent;
la denique est, quæ auribus illorum occinit,
ec omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. O infelicem
arritiam! O diuitias detestabiles!

Ita porro exclamare libuit, quòd Christus sa- *Luc. 16.*
entia illa æterna, in Evangelio illas mammo-
um iniquitatis appellarit. S. Lucas verò fures &
rones cordis humani vocare non dubitat. A- *Luc. 12. 35.*
ostolus laqueos & retia diaboli. Poeta autem 16.
umismali originem & fomitem,

1. Tim. 6.

Ouid. 1. me-
tam.

Effodiuntur opes irritamenta malorum.

Equidem addo, illas vafras incantatrices esse,
raptrices, qui cor, animam, iudicium & cogi-
tationes nobis diripiunt, furantur.

Apellem, vt refert Rosinus, pictorum illum *Rosin. lib.*
um, cum æger lecto decumberet, Archefilaus *de Princip.*
tinuisset: qui cum ceruical se furrigere simula- *Christ. cap.*
clanculo magnam auri vim subiniecit. Quo 35.

to abiit: puer verò Appellis lectum cum ster-
ge veller, viso auro exclamare cepit, se crame-
n auro turgidam reperisse, Tace inquit Apel-

Apophtheg-
ma Appel-
lis.

am, ait subridendo famulus, forsitan Princeps
ectu aliquo singulari hanc tibi pecuniam de-
quo necessitatibus tuis succurreret, & tu tibi
um furripuisse ais. Bene dixi, inquit ille. His
inque donis Archefilaus animum mihi & cor
ripuit. An non significare volebat, auaritiam
ptricem esse, & opes admodum noxias?

Deus postquam aues & pisces condidisset, bene-
dixit, sed bestias terræ non legitur benedixisse. *Gen. 1.*
nte Deus ter maxime, animalia terræ magis ad
cundiam prouocarint, quam volucres aut
sces, quod tuam illis benedictionem sub-
dixerit.

Cur Deus
bestijs terræ
non bene-
dixerit.

h h h 5 trahast

trahas: sed magnum hic latrat mysteriū. Docet quippe voluit Deus, eos qui benedictionem illam finalem accipere gestiunt; *Venite Benediciti Patris mei*, volare & natare debere, non verò in terris gessere. Negat enim benedictionem illis Deus, quod bestiarum instar in terra viuunt, & cor suum in rebus terrestribus & mundanis affigunt. Eia igitur anima mea in cōtemplando instar auis sub me euola, in amaris contritionis vndis piscis instar euagare, natita inquam in mari & aquis penitentiae, & in primis fugito auaritiam.

Anima auarorum aurifodinis colitur.

Vti terra è qua aurum eruitur, nullum aliud producit fructum, non legetem, non vineam producit: ita quoque anima auaritia flagrans, & auaritia inhians, ad nihil aliud vtilis est, misericordia nescit, iustitiam ignorat, & in bonis operibus producendis sterilis & infecunda. aliud non cogitat quam sordes, aurum, & auaritiam.

Diuitiae ex se nec bonae nec malae.

Dixero igitur, diuitias ex se nec bonas nec malas esse, sed adiaphoras, & indifferentes: sed hoc animi dicere, bonis & qui cor ad Deum directum habent, quique diuitijs adulterando non abutuntur, & plures easdem non faciunt, quam reuereri debent, non obesse; sed maximo opere proficere: ut improbis, quorum cor procul à Deo est, quique cum diuitijs adulterium committunt, easdem perditè amando, plurimum officere. Multa apud Iudeos adulterij accusata, cum res non videtur adeò constaret, in templum adducebatur, atque ibi coram plurimis certum quoddam amaripotionis genus, ex aqua compositum, quam sacerdos maledictis & diris execrabatur, & cui cinerem & terram permiscebat illi ad bibendum offerrebat. Si mulier accusata, innocens erat, si

Num. 5.

imque iniuriam
ei ex portione da
at si adulterij
si hausa cicutā en
alteram eam habere
rens, dico aquam i
zum, veram diuiti
dem sunt, quod
anleant: amarā,
ar, cum dolore
verò permixta sun
inquam & argente
piscunt, nonni
mulier vero,
est, quae si adu
feso suo fidem seru
est, quamuis ex
debitè diuitijs ve
modo easdem ad
mentum patietur, a
ordinario in diuit
Deum easdem d
opere nocebunt, n
Deus igitur hanc, v
& à mundi curi
praecepit, vltim
ex eis quidquam
vult Deu
borandum, i
anum in neces
perandum. Iden
obseruatum vo
relinquit ex eo in ma
quidam ex eis vlti
aque computruit. Hic

at mysteriū. Docet enim benedictionem illam, *Venite Benedicisti Patri*, non verò in terram, nisi haustā cicutā emoriebatur, omnibus ut adulteram eam habentibus. Allegoricè hoc ex-
ponens, dico aquam iliam amaram pulueri im-
mixtam, veram diuitiarum imaginem esse, aquæ
quidem sunt, quod fluxæ sint, & in momento
pertranseant: amaræ, quod labore & sudore pa-
nentur, cum dolore verò amittantur: cineri-
bus verò permixtæ sunt, quòd earum caput, au-
rum inquam & argentum, quod avari tantopere
incupiscunt, non nisi terra sit, puluis, & ci-
res: mulier vero, cuius sit periculum, ani-
ma est, quæ si adultera non est, & Christo
bono suo fidem seruauit, id est, si in bono
constituta est, quamuis ex hacce aqua degustet, ta-
men debitè diuitijs vti norit, & eo quo Patriar-
chæ modo easdem adhibeat, nullum omnino de-
mentum patietur, at si adulterium commiserit
inordinato in diuitias affectu feratur, plu-
ram Deum easdem diligendo, proculdubio ma-
nopere nocebunt, *Nolite ergo solliciti esse.*

Deus igitur hanc, ut nobis sollicitudinem eri-
ret, & à mundi curis sequestraret, in Leuitico
præcepit, *Vitimæ carnes eadem comedentur die, nec
manebit ex eis quidquam vsque mane.* Quo præcepto
dicare voluit Deus, non esse de futuro magno
re laborandum, sed diuinam prouidentię il-
lis manum in necessitatibus nostris auxiliari
esse sperandum. Idem omninò in manæ colle-
ctione obseruatum voluit, *Dixitque Moyses ad eos,*
Non relinquat ex eo in mane: qui non audierunt eum, sed di-
derunt quidam ex eis vsque mane, & sciare cepit vermi-
bus atque computruit. Hic iterum docemur, non esse
de

Leuit. 7.

De crastino
non est la-
borandum.

Exod. 16.

Māna quo-
tidie collige-
batur.

de vitæ huius necessarijs vsque aded laborandum, nihilque in futurum referuandum: sed tantum esse nobis paremus, quantum in diem sufficiat: qui verò plura coaceruare & in aliquot annos sibi prospicere gestiunt, diuinam legem fringunt, simulque se periculo exponunt, ne cuncta quæ sita & parta pereant & corrumpantur.

Ipsæ etiam Christus Lucæ XI. auditoribus tantam viuendi regulam præscribens, ad quam actiones suas dirigerent, inter alia docuit, vt panem & dimensum quodammodo præscriptum a Deo peterent. *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.*

Panis quotidianæ à Deo petendus. Noluit nos in annum petere, nec in mensem, in septimauam quidem, sed in diem præsentem, vt diffidentiam & auaritiam à nobis profligaret, simulque edocuit, credere nos oportere, ea quæ in manu illius sunt, certiora esse quàm quæ manu nostra continemus; & vt melius nos hoc edoceret, in Euangelio clamat, *Nolite solliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur, hæc enim omnia gentes inquirunt.*

Insignes rationes quibus Dei prouidentia adit. anut. Christus igitur magnus ille mundi doctor, omnem nobis diffidentiam tolleret, & nimiam erga res mundi sollicitudinem, pulcherrimas depremit rationes, quarum hæc prima est, *Nomen anima plus est quam esca, & corpus plusquam vestimentum.* Id est, qui maiora dare potest, poterit etiam minora, qui liberalem se in maioribus ac regibus rebus ostendit, in minoribus se auarum non ostendet. Id est, dedit tibi Deus corpus tot egregijs partibus, membris, sensibus, & facultatibus donatum, atque hoc nomine gratias illi persolue magis vero sibi te deuinxit, animam ad sui imaginem conditam, tot dotibus & perfectionibus decoratam, infundendo. Cum igitur tot tanta

in te beneficia con
um tibi alimenta
sunt, denegatu
in se anima plusquam
corpus condidit
remediaque sugge
re conferuentur:
in esse conserva
philosophicum
nequuntur ad esse, id
etiam dabit.
anda, qua auaritia
nam tollere cona
providentia, quan
etali, que non ferunt, n
ma, & pater vestier ca
peru esia? o prouid
rabilem! Si igitur
in genere creatura
potiori ratione h
staria subministra
maginem suam co
caput ac princeps
hæc huius rector a
scute volatilia celi, l
nos intellexere,
rymus. Hilarius
ait, & forsitan a
rius est, & per
tatione aut ex
volitantes; ni
entum Christi e
euertere senten
licet rationes, o
ma a imalium pr
am vellet proferri

usque adeo labori
conseruandum: sed
quantum in diem lo
uare & in aliquot
t, diuinam legem
ulo exponunt, ne co
corrumpanitur.

XL. auditoribus
tr. bens, ad quam
alia docuit, ut pa
do præscriptum
usidianum d. nobis ha
g, nec in mensem
in diem præfente
a nobis profigit
os oportere, ea q
esse quam quæ ma
neltus nos hoc ede
solite, solliciti esse dicit
bemus, aut quo operem

ille mundi doctos
tolleret, & nim
em, pulcherrima
hæc prima est, n
is plusquam vestime
teit, poterit m
n maioribus acq
oribus se auarum
Deus corpus totu
sibus, & facultat
ne gratias illi
xit, animam ad
eibus & peric
Cum igitur totu

ne in te beneficia contulerit anne credibile, vi
eum tibi alimenta quæ homini cum bestiis cõ
munia sunt, denegaturum?

Nonne anima plusquam esca? Id est, Is qui animam
corpus condidit, eadem etiam reficere po
rit, mediaque suggeret quibus subsistant & in
ore conseruentur: quod enim semel condidit,
sum in esse conseruare quàm maximè conatur:
nde Philosophicum illud axioma, *Qui dat esse, dat*
que se quuntur ad esse, id est, qui magnum quid dat,
minus etiam dabit.

Axioma
philosophi
um.

II. Ratio.

Secunda, qua auaritiam expugnat, quæque dif
fidentiam tollere conatur Christus, ratio proce
rà prouidentia, quam habet auum: *Respicite vo*

lilia cæli, quæ non ferunt, neque metunt, neque congregant
horrea, & pater vester cælestis pascit illa: nonne vos ma

Solicitus est
Deus de a
uibz & be
stijs.

pluris estis? o prouidentiam & philosophiam
mirabilem! Si igitur Deus prouidentia sua om
in genere creaturas educat, alit, sustentat; an
potiori ratione hominis curam geret, eique

essaria subministrabit? homini inquam, quem
imaginem suam condidit, qui omnium animã
caput ac princeps, mundi rex, & vniuersæ
niliæ huius rector ac superintendens?

Respicite volatilia cæli. Nonnulli per hæc volatilia
gelos intellexere, ut ait in Commentario suo

eronymus. Hilarius autem de monas hisce de
tari ait, & forsitan allegoricè: sed litteram hic
qui satius est, & per volatilia, non longè petita

interpretatione aut expositione, intelligere aues
præa volantantes; nisi aliud quid intelligendo,

Tres ratioe
nes, cur Do
minus argu
mentetur
ab auiibus.
I.

numentum Christi elidere, illius vim tollere &
nitus euertere sententiam velimus. Tres autè
erre licet rationes, cur auum hic potius quàm
orum a imalium prouidentiam attulerit. Pri
cum vellet proferre exempla prouidentia

fuz

- suæ in vniuersum orbem, à cœlo initium ducendum censuit. *Reficite volatilia cœlo, & in terram.*
- II. *finit, Considerate lilia agri.* Secundò, quòd cur in suprema aeris regione habitent & ab esca longius remotæ sint, ipse nihilominus easdem enutrit.
- III. *at. Tertiò quòd quadrupedes animaliaque in terra victitantia, maiorem plerumque ad necessitatem comparanda industriam à natura nacta sint.* Hæc ad diligentiam & providentiam sedulam pignificans inuitans Sapiens ad fornicam eosdem mittit. *inquit, populum infirmum, qui præparat in messe cibum sibi.*
- Hom. 22.* Poterat, ut ait hic Chrysostomus, Deus in exemplum proferre Moysen, Eliam, Ioannem Baptistam, erga quos providentiam suam mirabili quadam ratione declaravit. Moyses namque quadraginta dierum spatio, naturæ leges eludens, villo profus alimento, ieiunus permanfit. Elias coruo pastus est; aue voracissima, & aliarum a raptrice. Ioannes Zachariæ filius viginti quinque annis in deserto sine victu aut vestitu permansit.
- Exod. 24.* Sed hæc sublimioribus relictis exemplis demonstrare ad oculum voluit, quantam etiam rerum minimarum & exilium curam & sollicitudinem habeat.

- III. Tertia, qua diffidentiam evertit, & Dei curam astruere conatur ratio, hisce continetur verba. *Quis vestrum cogitans potest adjicere ad staturam suam bitum unum?* Id est, Tam latè se extendit diuina providentia, tamque ampla eius actiuitatis splendor est, ut, quemadmodum nemo, etiam maxime, adhibita industria & sollicitudine, corporis dimensionem, quam summus ille faber statuit, augere vel minuere nequit; ita quoque diuina

actio

terrenarum facultatum
eterna illa providentia
in iuncta & relictis
et sollicitudo in
Apostolorum Pro
homines adhort
coniciat, qui m
ut clientes suos
at. Quoniam ipsi, inquit
ographus omne
as manus resigna
quæ aut tuæ, et ipse se
monē habet Omnipot
antem vestrum. Ob
nelligendum difficil
riter torsit. S. Hier
ho, credūt sicut De
mā cibo potiorē e
ā probare velle, c
Deū, qui corporis
da quoque illi prov
adiungere, nihil
quoque illi parare
d sibi visum fuer
Iohannes Chrysost
as, magni apud G
si comedendo
alubitu ad corp
anisi Deus cibū
meret; cur igitur
bestijs quidē d
hæc opinio, sed n
est, nō esse hūc
donatus autem
libens acce

à coelo initium ducere terrenarum facultatū defectus aut abundantia,
 à coelo. & in terram à eterna illa prouidētia ita firmiter dependeat,
 secundò. quòd cum illa inuitā & reluctante, omnis cūra nostra va-
 ritent & ab esca longa sit & sollicitudo inanis. Hoc perspectum ha-
 omnis casdem erudens Apostolorum Princeps Petrus, omnes in ge-
 des animaliaque in dēre hominē adhortatur, vt omīe sui curam in
 erumque ad necessitatē conijciāt, qui maximā nostri rationē habet,
 natura nacta sint. Nos vt clientes suos liberalissimē educat ac su-
 entiam sedulam pigritiam. *Quoniam ipsi, inquit, cura est de vobis.* Ipse verò
 cam eo iā mittit salmographus omnem nos curam & cogitatū in
 qui prae parat in melle et iuinās manus resignare cupit dicens: *lactia super*
et cogitatū tuū, & ipse te enutrit. Id est. Maiorē nostri
 rationē habet Omnipotens, quā nos ipsi fortasse.
quis autem vestrum. Obscurior nec est ratio, & ad
 telligēdum difficilior, quē & Ss. Patres nō me-
 ocriter torfit, S. Hieronymus, Augustinus, Beda,
 urabo, credūt sicut Dominus antea demōstrarat
 imā cibo potiorē esse, *Nōne anima plim est quā es?*
 iā probare velle, corpus esse vestimēto potius,
 Deū, qui corporis staturā dedit, de veste cōmo-
 da quoq; illi prouidurū; nos autē, qui corpori
 hil adiungere, nihil etiā demere possumus, nul-
 um quoq; illi parare vestimentum posse, si Deus
 od sibi visum fuerit, non concesserit.

Ioannes Chrysostomus, Euthymius, Theophy-
 ctus, magni apud Grēcos nominis hoc exponūt
 odo: si comedendo bibendoq; quantū volueris,
 e vel cubitū ad corporis longitudinē ad iūgere
 osses, nisi Deus cibū in substantiā, & incremētū
 ouerteret; cur igitur ita de cibo potuq; es anxius
 i ne bestiis quidē denegat est? Verosimilis qui-
 m hac opinio, sed nō vera, nā è XII. Luc. c. ma-
 testū est, nō esse hūc genuinū horū verb. sensū.
 Maldonatus autem dicit, & verē quidem, cuius
 nentia libens accedo, Christum à minori ad
 maius

1. Pet. 5.
 Psal. 54.

In Com-
 ment.

Expositio
 Chrysost.
 Euthym.
 Theophyl.

Maldonatus
 in hunc lo-
 cum.

maius esse argumentatum. Minorem igitur
mi argumenti quam hactenus non exposuerat,
sed tacuerat, probat. Ita namque argumentum
erat, *Anima plus est quam esca*, & corpus plus quam
vestimentum: atque non tibi tu, sed ipse Deus
animam & corpus concessit, Dei igitur est & no-
tum de veste & esca tua sollicitum esse. Iam
rò alteram partem minoris suæ probat: At ni-
mam & corpus facere non potes, hoc modo,
autem vestrum cogitans, &c. Id est, ne cubitum quid-
vnum ad staturam tuam posses adiungere; mi-
ninus, totum, quod ad Omnipotentem artificem
spectat.

IV.

Quarta ratio, quam ad sollicitudinem tem-
poralium euellendam, & diuinam providentiam
stabiliendam Deus adhibet, hæc est, *Considerate*
agri, quomodo cresunt: non laborant, neque nem, dico autem
vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua cooperatus
fuit vnum ex istis. Si vero Sapiens hic dispensat
tanto decore & ornatu vestiatur flores agri, qui
die patulis folijs se ostentant, & cras emori-
untur, qui mane virent, & vespere decidunt, quare
potiori iure credat homo, diuinam sibi non
quam defuturam providentiam? Paucis ut con-
plectar, argumenti vis ostendere vult, si Deus
tanta sollicitudine lilia albicantia, & rosas pur-
pureas vestiatur & coloret, non est vero simile, illam
corporis humani, quod multo illis potius
curam depositurum, eique de vestimento
prouisurum.

Lilia agri producit, non verò hortorum, quod
hæc ab hominibus confita sint & foueantur; illa
vero immediate à diuina providentia depend-
ant Videtur autem hoc exemplo Dominus doc-
re voluisse, Deum non de rebus, necessarijs mod-
sed e-

lenam de pulchritudine
licitum, adeò vt non
Quod autem hic pa-
uit; quando Hebræi
per desertum erant
num millia exten-
res vestes, quas ex
non fuerint, *Vest-*
ans in Deuteronomio
in vetustate defecit
in quadraginta an-
aprofecto adeò cer-
tania est, vt quicun-
se quodammodo
que hoc etiam infer-
se dicentes, quid ma-
at, aut quo operiemur
runt. Dicite mihi
sterium sanctissim-
ad dubiè, credimus.
ta, dicetis, ita sacræ
eisdem etiam asseri-
necessariis providere,
axioma, *Nolite se-*
illas sacerdos, qui
cum è captiuitate
Cyri reduxit, cum
cum vniuersis
egressurus; qui
hoc itinere oc-
tuitates præ-
ta rege Persarum
at, eo quòd sapi-
sua suos providentia
Tom. 2.

Minorem igitur ed etiam de pulchritudine & ornatu nostro esse
 enus non exposu- ollicitum, aded vt nostrum non sit de vlllo labo-
 namque argumenta- are.

& corpus plus qu- Quod autem hic parabolicè, olim reipsa demò-
 tibi tu, sed ipse Deus rauit; quando Hebræos quadraginta annorum
 t, Der igitur est & no- patio per desertum errantes, quamuis ad sexcenta
 ollicitum esse. Iam omium millia extenderentur, restituit; ita vt
 suæ probat: At a- riores vestes, quas ex Aegypto asportauerant, at-
 potes, hoc modo, n- træ non fuerint, *Vestimentum tuum*, ait ipse ex- Deut. 18.
 d- est, ne cubitum quo- probans in Deuteronomio, *quo operiebaris, nequa-*
 sses adungere; mu- *uam vetustate defecit, & pes tuus non est subtri-*
 in potentem articu- *us, en quadragesimus annus est.*

Et profectò aded certa & indubitata hæce pro- De diuina
 ollicitudinem temp- dentia est, vt quicunque de illa dubitat, infide- providetia
 unam prouidentia- m se quodammodo atq; ethnicum demonstret. dubitare, si-
 hæc est, Considerate- que hoc etiam infert ipse Christus, *Nolite sollici-* gnum infi-
 t, neque enim, dico- *esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibe-* delitatis, est
 t, neque enim, dico- *us, aut quo operiemur. hæc enim omnia gentes in-*
 t, neque enim, dico- *irunt. Dicite mihi, Auditores, an non creditis*
 t, neque enim, dico- *ysterium sanctissimæ Trinitatis: respondebitis*
 t, neque enim, dico- *ud dubiè, credimus. Iterum peto, cur id creditis;*
 t, neque enim, dico- *ia, dicetis, ita sacræ litteræ docent. Equidè addo,*
 t, neque enim, dico- *eisdem etiam asseri posse, Deum nobis de rebus*
 t, neque enim, dico- *cessariis providere, & de nobis esse sollicitum.*
 t, neque enim, dico- *ce axioma, Nolite solliciti esse.*

Esdras sacerdos, qui cum Zorobabele populum daicum è captiuitate Babylonica sub initio im- 3. Esdr. 8.
 rij Cyri reduxit, cum iam in procinctu esset, &
 m iam cum vniuerso populo è tyrannica capti-
 tate egressurus; quamuis infinita quæ in lon-
 nquo hoc itinere occurrere poterant, discrimi-
 nac difficultates præiuderet, nullum tamen vm-
 iam à rege Persarum auxilium aut opem petere
 oluit, eo quòd sapiens coram illo paternam Dei
 ga suos prouidentiam deprædicasset, ne hac
 omin. tom. 2. lili fortè

fortè petitione aliquod fidei suæ detrimentum deferret. Erubuit, inquit, *petere auxilium à Rege, quæ dixeramus Regi, Manus Dei nostri super omnes inquerunt eum in bonitate.* quamobrem nolite solliciti esse.

Vestrum autem est, ex auditis, Catholici, vtilitatem elicere, Euangelium hoc præceptoris loco, Deoque ex toto corde seruite, mundo valedicite, memineritis deinde, fieri non posse, vt quis duos seruiat dominis, Deo inquam & diuitiis, illas nolite complecti, & ab auaritia quàm longissime recedite. Cogitate adhuc, ditissimos quosque & inquietissimos; & suis rebus contentos & quietos, esse ditissimos. Interrogatus olim Epictetus, quis diues inter mortales dicendus esset, Cui satis est quod habet: à Socrate etiam cum titulum esset, quis omnium foret opulentissimus, qui paucissimis contentus est. Democritus interrogaretur, quæ compendiosissima ad diuitem comparandas via esset, respondit, si cupiditate pauper fueris: quod qui fuerit affecutus, suis contentus est, & satis habet; qui verò satis habet, & sua suffecerint, omnium est mortalium ditissimus. Fugite itaque auaritiam, diuitias contemnite, sollicitudinem exuite, & diuinæ providentiæ innitamini.

Philosophorum apophthegm.

Ad hoc scilicet, Euangelium tuum inuitatamine, hoc etiam facere hodie proponimus, in diffidemus de tua, quam de creaturarum tuarum comodo habes, providentia; & sanctè iuramentum promittimus, nullum vñquam dominiū poterit te admittere, aut agnoscere: pollicemur adhuc fide data nos obstringimus, in diuina tua providentia semper nos confisuros. Valeant igitur

& anxietates de
omnino necessa
nitam tu, & non ali
eritis, quæ neque
am lilia agri tanto
cuique nec laborant,
ate expectamus:
ate enutriendos v
pes igitur firma
laris providentiæ
elij præscriptum
, & quæ Beatorum
posita, nancisci m
illis, qui regnum D
quod nos deducant
tus, Amen.

de sanctis effereb
hac vidua erat. L

Elebris ille Pr
elias, quem
quique, quem
litas iniurias
non, haud proce
veniret; super
pauperula vici
stante: cuius
max Sidoniorum

curæ & anxietates de futuro, à liberali tua manu
 solum omnia necessaria nostra expectabimus. Et
 quoniam tu, & non alius, tam egregiè volucres cæ-
 lenutris, quæ neque ferunt neque metunt; quo-
 niam lilia agri tanto decore & venustate conue-
 nit, quæ nec laborant, aut nent, maiora haud du-
 biè à te expectamus: expectamus inquam, toties
 nos à te enutriendos vestiendos, quoties opus fue-
 rit. Spes igitur firma quam concepimus, & tua
 singularis providentia nos extimulant, ut ad E-
 vangeliij præscriptum omnia terrena despiciamus,
 & quæ Beatorum sunt, in cælesti habitacu-
 lo reposita, nancisci mereamur: nihil enim de-
 bit illis, qui regnum Dei ante omnia quæserint;
 quod nos deducant Pater, & Filius, & Spiritus
 sanctus. Amen.

DOMINICA XV. POST PENTECOSTEN.

*Ecce defunctus efferebatur, filius unicus matris sue,
 & hæc vidua erat. Luc. 7.*

FIGURA.

Elebris ille Propheta Elias, is inquam 3. Reg. 14.
 Elias, quem coruus esurientem pavit,
 quique, quem cælitus aduocavit, quo
 eo illatas iniurias vindicaret, in Sareptam
 Sidonum, haud procul à mari & Sidone situm,
 veniret; supernaturali quadam poten-
 tia, pauperulæ viduæ filium à morte ad vi-
 tam suscitavit: cuius miraculi fama per om-
 nes mox Sidoniorum fines diuagata omnes in-
 ter

apuit. His verò videtur
ut Eliam ludzi suum
Iſachar, haud proci-
pitem, adolescentem
ſuſcitantem: quo mo-
do percuſſo & erec-
to lapium iuſpexerunt
ſolipitem & vegetum
tuſ; quæ eum velut
a eſt. Eadem vtro-
que ſympachia ſingu-
laris & illic; mortu-
ad vitam redit, mi-
ſum verò diſcrimen e-
ſus ſuum excitare
quædam & poten-
ſum hodie expoſui-
ſus intellectum clari-
& Beatiſſima Vir-
In hanc igitur
fferamus, *Aue* Ma-

terrumpit. Infelix hic Abſalon imago & typus erat
protoplaſti Adami, qui cùm immortalis & ad im-
mortalem gloriam, cæli coronam & beatitudinis
ſucceſſionem conditus eſſet, ſed deinde aduerſus
Deum, patrem ſuum & regem, dæmonis inſtinctu
& conſilio inſurrexiſſet; peccatum Ioabi inſtar ip-
ſum perſequens, tribus illum lanceis tranſodit, id
eſt, tribus mortis generibus ſubiecit, ſtolidum il-
lius propoſitum inuertit, ambitiones & conceptus,
interrumpit, denique vitam eripuit. vnde Apoſtolus :

*per vnum hominem peccatum intravit in mundum, Rom. 5.
& per peccatum mors.*

Vidit olim Daniel Propheta prodigioſam quã- *Dan 7.*

am belluam, vřſo ſimilem, tres dentium ordi-
es habentem, & infinitos homines deuorantem :

*ecce beſtia alia ſimilis vřſo in parte ſtetit, & tres Mors beſtię
dines erant in ore eius, & in dentibus eius, & ſic di- ferocicom-
bant ei, Surge, comede carnes plurimas. Cum be- parata.*

iam hanc intueor propius, verum peccati hiero-
yphicum mihi videre videor : ipſum namq; ferox
portentofa quẽdam bellua eſt, quæ in ore tres le-
ſerorum dentium ordines ſemper præfert, id eſt
ia mortis generã, quibus mordet, laniat, & om-
es omnino mortales deuorat.

Singunt Poëtę mendaciorum artiſices, & fabu-
rum concinnatores, apud inferos canem reperiri
icipitem, qui ad orci ianuam excubans cuſtodiat
itroitu, & miſeros damnatos infauſto latratu
llaret, atque hunc cerberum nuncuparunt. Hæc
uidem fabula, hinc tamẽ veritatem elicere poſ-
amus, & dicere, peccatum triſtaucem canem eſſe,
artari cuſtodem, qui perpetuo miſerum homi-
nem, qui iam inde à paradifi terreſtris amiſſione
d mortem condemnatus eſt; allarrat & impetit.
ria autem cerberi huius capita, tria mortis
genera

*Cerberi fa-
bula mora-
liter expo-
ſita.*

genera sunt, quibus omnes homines inuadit.

Prou. 39.

Tria esse refert Salomon, per quæ moueatur terra, & quartum, quod penitus nequeat sustinere litteralem sensum, quem ille intendit, omittens & ad solitas allegorias meas deflectens, dico tria hæc, quæ orbem vniuersum concutiunt, tria mortis genera esse, quæ omnia exagitant, & vastant, quartum, peccatum esse, quod eadem inuexit, quod quæ penitus intolerabile est. Vel potius dicam, quod terra esse, cum scriptura dicat, *Terra, terra, audi verbum Dei*; at terra, quæ à tribus agitatur mortis generibus, quibus homo peccatum iam inde ab incunabulis obnoxius est.

Eccles. 20.
Tria horribilia.

Tria quoque esse ait, quæ præ cæteris timeat & vereatur, à tribus, inquit, *timuit cor meum*, Super eadem ipse modo exponit; equidem alia via inueniens, & litteræ relicta mysterium secutus, dico tria hæc quæ timorem incutiant, tria item mortis genera quæ peccato adducta sunt, non immerito posse appellari, mortem inquam naturalem, spirituales & æternam, quæ aded terribiles sunt & formidandæ, ut vnica illarum memoria omnes mortales percellere posset & concutere. Quid annon ipsa mortis naturalis formido ita Christum in omnibus corporis & animæ partibus concussit & consternauit, ut sanguineo sudore totus maduerit?

Apoc. 9.

Tres Ioannes in Apocalypsi plagas enumerat quibus tertia hominum pars, igne, fumo & sulphure exstincta est, & enecta: *Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum, de igne, & de fumo, & de sulphure*. Qui moraliter hoc exponere, & secreta eiusdem rimari voluerit, dicere iure poterit pecca-

peccatum esse homicidii, & regis mortalibus, id est, hominibus partem, sed & colas obruncat & mortales!

Prima plaga est mortis originale inueniens, à chachodonoforis, & corporis colossos in cinerem redegit, & clamantem; Per & per peccatum singulari quodam, ab omnibus formidabilem liberum erat & immortale. Sed postquam vitæ eripuit, nobilissimum & gregarium mortis exitum & inter sepulcrum ipsum mortis audire vultis, & ad id dictum fuit?

Secunda, est mors animæ, & dicere possumus, & gratia excedit, & amittit. quod enim gratia, ac de illa existimate vos non est, ad Ephesios, & peccatis vestris & animo voluit promulgationem peccatis mortui erant. Quis verò de ho-

omnes homines inuicem peccatum esse homicidam, & ficiarium, qui tribus plagis mortalibus, id est triplici morte, non tertiâ hominis partem, sed omnes propemodum mundi nicolas obruncat & inuadit. O plagas latiferas & mortales!

Prima plaga est mors corporalis, quam peccatum originale inuenit; quæ sicut lapillus statuæ Nabuchodonosoris, fragilitatis nostræ pedes fedi. *Dan. 2.* Iamque corpus colossus, & humanæ naturæ statuam in cinerem redegit. Audio scilicet Apostolum clamantem; *Per vnum hominem peccatum in mundum, & per peccatum mors.* Corpus ante peccatum singulari quodam priuilegio & gratia Altissimi, ab omnibus fortunæ vestigialibus & tribulationibus liberum erat & immune, & aduersus mortem immortalis. Sed postquam peccatum omnes illi dignitates eripuit, nobilitatem abstulit, ac velut plebium & gregarium militem constituit; integrum prius exitium & interitum machinans, ad cineres sepulcrum ipsum condemnauit. Decretum mortis audire vultis? An non Adamo in terrestri paradiso dictum fuit? *Puluis es, & in puluerem reuertaris.*

Secunda, est mors animæ, quam spirituale hominidum dicere possumus, quam tunc anima subit, quando gratiâ excidit: hanc enim ubi amittit, vitam amittit. quod enim corpori est anima, hoc animæ gratia; ac de illa Apostolus locutus intelligitur, *Existimate vos mortuos quidem esse peccato.* *Rom. 6.* Et in Epist. ad Ephesios, *Cum essetis mortui in peccatis & peccatis vestris.* quasi diceret, Cogitate & animo voluite tempora illa, quæ Euangelij promulgationem præcesserunt, in quibus peccatis mortui eratis & sceleribus grauissimis. Quis verò de hoc dubitet, cum aperto scri-

ptura testimonio constet, dicentis? *Anima que peccauerit ipsa morietur.*

Ioan. 6.

Psal. 48.

3. Ethic.

lib. 13. de ci-
uit. c. 2.

Tertia plaga, mors est æterna, peccati abortiuum, tartaro progenitum; hanc Christus Iudas olim interminatus est, quod poenitentiam agere contemnerent, *Et in peccatis vestris moriemini.* peccatis autem mori est, damnationi obnoxium viuere, in æternum iucundissima Dei visio priuatum esse, in suppliciis sempiternis agere, mortem perennem subire. Docuit hanc me philosophiam Psalmographus, *sicut oues*, inquit, *in inferno positi sunt, mors depascet eos.*

Primum quidem è tribus hisce mortis generibus graue est & metuendum; dicit enim Aristoteles, *omnium terribilium terribilissimum est mors.* Secundum autem longè deterius; at tertium maxime formidandum. Docent quippe Psalteris carmina, mortem peccatorum esse pessimam; cui suffragatur etiam Augustinus dicens; *illa autem mors est grauior, & omnium malorum pessima, quæ non separatione animæ & corporis tantum; sed in æternam poenam potius vtriusque complexu.* ibi enim *erunt homines semper in morte, ac per hoc nunquam viuentes, nunquam mortui, sed sine fine moriente.* Huc etiam spectabat Redemptor ipse, cum in Euangelio diceret Apostolis, *Timete eum, qui potest animam & corpus mittere in gehennam:* id est non metuite corporis mortem, quæ gladio infertur a laqueo, sed infernalem, quæ à peccato originetur trahit.

Ceterum duobus postremis mortis generibus omnissimis, de primo hodierna die, occasione Euangelicæ historiæ, in qua adolescens defunctus ad tumulum deferrebat, loqui decreui, funeri

quas & pompam fun
lesus in ciuitatem,
illo discipuli eius &
propinquaret porta ci
tatur filius vnicus ma
quas & feralem po
in primò de adolese
Iesum resuscitati
tum vos accingite
an.
tumæ igitur partis
tribus in genere hom
nem ab eiusdem ty
monem. *Quis est homi
tem?* ait olim David
salomum profugum
mes marimur, &
m. Apostolus verò a
bus semel mori,
Origenes. qui anno
fi dei Christianæ des
rimo Imperij Seue
t, duas quidem De
uisse, vnam herbis
rtam, aduersus cor
re, quæ animæ mor
mi depellendæ me
go antè tempore p
amentum exteri
periculus inuentu
Contra vim mortis
Philosophi nonnul
Macedoni impent
que ille annueret, di
et haud dubie impe
li

entis? *Anima que per-*

erna, peccati abor-

hanc Christus Luce

ad poenitentiam age-

in vestris moriemini.

damnationi obno-

undissima Dei visio-

semper agere.

ocuit hanc me phil-

us, inquit, in inf-

s.

usce mortis gener-

dicie enim Aristot-

abilissimum est mor-

erius; at tertium mo-

quippe Placis car-

pestimam: cui suis

ens; illa autem ne-

umpestima, qua non

atantum; sed in al-

complexu. ibi enim

e, ac per hoc nunquam

sed sine fine moriens

tor ipse, cum in-

metem eum, qui per-

gehennam: id est in

gladio inferitur

peccato origin-

is moris generibus

e, occasione Euan-

scens defunctus ad-

qui decreui, fure-

ca-

equias & pompam funebrem describit Lucas: *I-*
t Iesus in ciuitatem, qua vocatur Naim, & ibant
in illo discipuli eius & turba copiosa: cum autem
propinquaret porta ciuitatis, ecce defunctus esse-
batur filius vnicus matris sue. Vt autem tristes has
equias & feralem pompam ob oculos vobis po-
im, primò de adolescentis huius morte, ac deinde
eiusdem resurrectione verba faciam. Ad au-
endum vos accingite, equidem me ad dicendum
spono.

Primæ igitur partis fundamentum sit, mortem Omnes
noibus in genere hominibus communem esse, & morti ob-
minem ab eiusdem tyrannide & legibus viuere noxij.
munem. *Quis est homo qui viuere, & non videbit*
mortem? ait olim Dauid: & cordata illa Thecuitis
salomum profugum patri reconciliare satagēs,
mes morimur, & velut aqua dilabimur inter-
ven. Apostolus verò ait, *statutum esse omnibus ho-*
nibus semel mori.

2. Reg. 14.

Heb. 9.

Origenes, qui anno CLXXXIX. natus, tandem
fidei Christianæ defensionem capite plexus est In psal. 33.
cimo Imperij Seueri anno quodam loco scri-
t, duas quidem Deum officinas in mundo con-
tuisse, vnā herbis & simplicibus medicamentis
tertiam, aduersus corporis dolores; alteram scri-
uræ, quæ animæ morbis mederetur; nullum verò
orti depellendæ medicamen instituisse. Quod
ingo antè tempore prædixerat sapiens, *Non est*
medicamentum exterminij. Vnde & postea triuialis
le versiculus inuentus,

Sap. 1.

Contra vim mortis non est medicamen in hortis.

Philosophi nonnulli cum obsequiorum Alexan-
to Macedoni impensorum mercedem postularèt,
que ille annueret, dicens, *Quam volueritis, peti-*
te, & haud dubiè impetrabitis. Tum omnes vna vo-

Egregium
Alexandri
apophthe-
gma.

ce dixere, *A morte nos immunes praesta, & immu-
talitate dona.* Quo audito rex sapienter respon-
dit, *Nemo dat, quod non habet.* Cur igitur infereba-
tur illi, cum te Parcae huic obnoxium fatearis & ce-
lorum mortalium instar mortalem, pateris affli-
ctores auribus tuis occinere, *in aeternum vivere?*
docere videlicet superbientem volebant, sua
fragritatis & vilitatis meminisset, sibiq; persua-
deret, esse se non minus quam alij, morti obnox-
ium & ipsum mori, oportet esse omnes cogens, & quo-
neminem evitari queat.

Apr. 5.

Scribit Ioānes in Apocalypſi vidiffe ſe equitē
pallido inſidentem equo, cui in quatuor orbis te-
minos data eſſet poteſtas: non aliam autem equi
huius expoſitionem adducemus, quā eam ipſa
quā Ioannes ipſe attulit, mortē per hunc deno-
tandum ait, quā citato curſu per omnia diuagari
pallidus autem eſt quod hominibus pallorem indu-
cit: poteſtatē habet per omnia diuagandi, quā mor-
tiferi iuriſdictio vniuerſalis ſit, & omnes illi arma ſu-
munt ſeriū acutū citiū, & coram eius tribuna
compareant neceſſe eſt.

Exod. 28.

Habebat olim Israëliticus Pontifex duabus in
sculpta gemmis nomina duodecim tribuum filio-
rum Israel. Dicant alij quodcumque voluerint, quod
quidem doctiorum opinioni insistent, dico ideo
factum, ut visis hisce nominibus, & Patriarcharum
mortuorum reminiscens, suæ etiam mortis reco-
daretur, sibi proponens non melioris se condi-
tionis futurum: simul etiam ut omnes inde disce-
rent, mortem generalem esse, eiusque leges omni-
bus communes.

Ludi circē-
ses veterū
vitę huma-

Veteres, ut vitæ humanæ statum repræsentaret
ludos circenses, instituerunt, qui celerem vitæ no-
stræ transitum denotabant. currebant in circo
qua

nes praesta, & immo
ex sapienter respon
Cur igitur inferre
oxium fatearis & ce
ortalem, pateris aff
re, in eternum viue
tem volebant, su
inisset, sibiq; per
alij, morti obno
mnes cogens, & que

psi vidisse se equit
in quatuor orbis
hanc autem equit
us, quam eam ipse
orte per hunc deno
per omnia diuag
nibus pallorem
ia diuagandi q; mor
omnes illi arma
& coram eius tribu

s Pontifex duabus
decim tribuum
cumque voluerint
institens, dico de
bus, & Patriarcha
ae etiam mortis re
non melioris e cor
ve omnes inde di
e, eiusque leges om

statum represent
qui celerem vite
currebant in c

quatuor quadrigæ, quorum aurigæ suos habebant
lores: primæ erant prasinae, atque hæc ver denota
nt: secundæ flauæ, & his æstas signabatur: tertiæ
netae, & autumnum figurabant; postremæ can
dæ, quibus hyems denotabatur. Equi colorati e
nt, & notabāt humores & quatuor qualitates, vi
nostræ præfides, & in corpus dominantes, cali
m siccum, frigidum & humidum: phlegma, cho
ram, sanguinem & atrabilem. Quadrigæ ita in
uctæ in stadio circulari agitabantur, quod ab hac
ma circus videbatur, sed tanto impetu, celeri
re, flexibus & reflexibus, vt magnam intuentibus
mirationem afferrent. Innuere volebant, vitam
nostram perpetuum cursum esse, quæ magno
s impetu ad mortem abripiat, anni scilicet auri
sunt, & quatuor vitæ ætates, varij colores quib.
rus hi ornabatur. Idq; ex mente sacræ Scripturæ,
qua de improbis & sceleratis dicitur, *sed & asti*
uerunt lusum esse vitam nostram, & conuersatio
em vitæ compositam ad lucrum.

Quod excæcati hi ethnici hoc emblemate defi
gurunt, Nabuchodonosori regi & simul omni
in genere hominibus olim Deus ad oculum in
a quadam figura demonstravit. Hic igitur rex eò
olètiq; cū venisset, se vt mortalem crederet, &
id amplius ceteris hominib; possidere; hoc à Deo
tio, vel potius viso ad meliorē mentē reuocatus
it. Vidit igitur dormiēs ingentē statuam, è varijs
constatam metalli generibus, in quibus omnes vi
nostræ status, tum qui modò sunt, tum qui futu
representantur: aureum illius caput imago erat
gum & Principū, brachia argētea, consiliariorū,
alatorū, & iustitiæ Ecclesiasticæ, q; brachijs æcu
e vocāt & Ecclesiasticū, quorū vita instar argēti
niat, & honestatis sonitū edat: venter & femora
ænea,

næ cursum
repræsen
tana.

Sap 31

Dan 2.

Statua Næ
buchodo
nosoris
moralis
expofitio.

ænea, militum, armatorum, pugilum: pedes lutei ferrei, totius plebis ac vniuersæ reip. & ecce cuncta hæc somnians animo agitare vel potius agitare somniaret, ecce lapillus luteis statux huius pedibus aduolutus, omnem hanc machinam in terram deiecit, & colossus redegit in cineres. Exponitur regium hoc somnium vt lubuerit, & ei quæ voluntas interpretacionem ascribite: equidem semper credidero mysticè hic designatum, omnes mortales se obnoxios, & minima occasione data tam magnam quam pusillos, tam diuites quam pauperes ad tumulum descendere & in cineres conuerti. An non egregiè est somnia interpretari?

*Ioel 1.
Ioelis visio
allegoricè
expolita.*

Ioel Propheta visis quatuor plagis sanguinis quas in populum se immisurum Deus comminatur, postquam omnes terræ incolas ad tam tragicum ac funebre spectaculum inuississet ait, *Residuum eruca comedit locusta, & residuum locustæ comedit bruchus, & residuum bruchi comedit rubigo.* Iste quidem de insectis locutus est; sed visionem hæc alij diuersimodè exposuerunt: sunt qui credunt quatuor hic monarchias designari, Chaldæorum vel Babyloniorum, Persarum vel Medorum, Grecorum, & Romanorum. Alij verò de ingenti illa fame quam Deus terræ immisit, quando insecta animalcula segetem, militum instar per agros grauantem, demolita sunt. Ego verò cum plurimum magni nominis viris, de morte eadem intelligi quæ deuorat ac depascitur omnia in mundi huius agro, vt nulla sit arbor, quam non depascat, honores, nobilitatem, diuitias, scientiam, &c. quod scilicet fortuna intactum præterit, quod morbo eripitur, nequit, quod bellum fecit reliquum, mors tandem auferet ac diripiet, atque ita factum, vt residuum bruchi comederit rubigo. Quamobrem concludo, mortem omnibus communem esse, eiusque

pugilum: pedes lute-
uerit reip. & ecce
et vel potius agita-
eis statum huius pe-
ne machinam in ter-
in cineres. Expor-
uerit, & ei quā vol-
libre: equidem sem-
natum, omnes morte
atione data tam mag-
uam pauperes ad tur-
conuerti. An non
ari?

uor plagis sanguine
rū Deus comminat
incolas ad tam trag-
icasset ait, *Residu-
uum locustæ com-
edit rubigo.*

est; sed visionem
nt: sunt qui credi-
gnari, Chaldaeorum
vel Medorum, Ge-
lij verò de ingent.
ist, quando in iede-
m instar per agros
ego verò cum pluri-
morte eadem intell-
omnia in mundi h-
m non depascit, ha-
lentiam, &c. quod
erit, quod morboe-
aliquum, mors tam-
factum, vtriusque
Quamobrem con-
unem esse, eius

memoriam assidue conseruandam.

Postquam Deus statum, quam superius iam de-
ipsum, quæ mortem denuntiabat, Nabucho-
nosori dormienti ostendisset astu & vafritie fa-
um est diaboli, qui illius memoriam semper ex a-
no nostro delere conatur, vt manè experre ctus
nnij penitus fuerit oblitus: at Deus qui eam no-
semper ob oculos & in animo versari vult, Da-
elem ei destinauit, qui somnium exponeret, & in-
pretem ageret. O dementiam hominum! in le-
vitæ huius interdum, sortis nostræ variationem
utationemque in mentem reuocamus, & ad vm-
um &que mortis pertingimus, sed confestim nos
rahit diabolus. eiusque memoriam animo euel-
at Deus, qua est bonitate, qui nullo non tempo-
salutis nostræ studiosus est, Danieles nobis ex-
at, concionatores inquam & doctores, sacra-
pirationes, qui de morte nobiscum agant, me-
riamque cineribus sepulcralibus conspergant.
Victima quæ ex voto Deo offerebatur, cauda &
tribus carere non poterat: Textum legis expo-
ns Glossa, ait per animal cauda carens eos intel-
i debere, qui de morte & iudicio, quæ hominis
rema sunt, ac quodammodo vitæ cauda, non
gitant.

Adam postquam peccasset, & graue illud deli-
um inobedientiæ aduersus diuinam maiestatem
misset, nuditatem velauit, idque folijs ficulne-
S. Athanasius intima mysteria rimatus, ait, post
inque annorum millia ideò dumtaxat Christum
vulnæ deinde maledixisse, quòd peccatori eru-
scenti, in nuditate naturali tegenda, vsui fuerit:
on quòd hinc inferre velim, nolle Deum peccati
ius effecta regi, qualia sunt nuditas, sitis, fames
gus, mors, & aliarum calamitatum series; sed
velle

Diabolus
mortis ob-
liuionem
inducit.

Leuit. 21.

Cur Deus
fici male-
dixerit.

velle vt ita nuditatem nostrā tegamus & pudorem
vt præcipuus tamē peccati effectus, id est mors, a
teat & ab omnibus videatur. Hinc est quòd i primi
illos præuicarios mortuorum animalū exu
vestiuerit, ideo namq; eorum masculos, femina
prægnantibus ad speciei conseruationē referunt
occidit. Atq; hæc ex Athanasio, Theodoro to, orige
ne: quorum postremus in Leuit. hom. 6. ait, *Dece*
vt peccator se talibus vestimentis indueret, quæ essent
insignia suæ mortalitatis, ne posset præcedere obliu
nem vel ignorantiam suæ mortis.

De varijs

quæst.

quæst. 3. in

Gencl.

Jerem. 18.

Eccles. 1.

Nemo profecto dubitet, quin mortis memo
in primis sit necessaria, nulla que haberi in mun
academia potest, in qua plura quis discat quàm
schola mortis. In cuius rei signum crediderim I
um Ieremiam, vt salutaria monita perdisceret (o
enim docere velit plurima, plurima quoque no
neceffe est.) ad figuli officinam misisse. vidit
doctus ille discipulus non nihil argillæ rotæ in
poni, & in vas quamprimum aptari, & deinde ex
lia argilla aliud: adeoque vt die exacto plurim
vasa efformata sint; quorum hoc rumpebatur, a
tequam è rota exisset, illud inter siccandum, ali
inter coquendum, alia iam cocta ad vnum duraba
diem, alia verò diutius. Attamen omnia, quonia
è luto & argilla efformata erant, faciliè rumpi po
terant, & ad minimum impetum concussionemque
in frustra diffingi. Hæc te terra ô propheta, hoc
lutum, hæc rota, hæc figuli officina doctior è red
dent, quàm omnes academiæ cathedræ, *ibi au*
dies verba mea. Hem quæ mysteria! Hæc officina
mortis est academia; figulus, natura, nos vasa; rerū
verò omnium vicissitudo & commutatio, rota est
Quæ nam Deus bene rota? Generatio enim vnus est
corruptio alterius, ait Aristoteles. *Generatio præ*
terit,

ā tegamus & pudor
iectus, id est mori
Hinc est quod i p
orum animalū ex
am masculos, fem
onferuationē refer
lio, Theodoro. om
uit. nom. 6. ait, De
entū indueret, quā
posset praeferre ob
ris.

quin mortis memo
laque haberi in mu
rā quis ducat quā
gnū cred. de im
monia perdiscere
plurima quoque no
nam missa, vide
nihil argilla tota
naptari, & deinde
ut die exacto plu
a hoc rumpebatur,
inter siccandum,
cocta ad vnum dur
amen omnia, quon
rant, facile rump
etum concussione
ra d propheta, h
officina doctio-
arum cainedra, ibi
ysteria! Hec oī
nau. a, nos vāsa
commutatio, rot
neratio enim vni
oies. Generatio

rit, & generatio aduenit, ait Ecclesiastes; na
& mori ipsa ostendit experientia. Vnaprocellio
ortuorum, altera viuētium: alij abeunt, succedūt
j; hi ad multos viūit annōs, illi ad paucos & sta
n franguntur, ed quod fragiles & lutei sunt. Ad
c academiā quotquot estis, cōfugite Christiani,
ones mortis recordamini. hāc nēpe Philosophia
omniū profundissima: ad hāc officinā prope
te; videte fractiones, collisiones, concussiones &
inam mortis. Atque vbi mortem cognoueritis,
s ipsos noueritis.

Huius res figuram esse credam mirabilem illam
ci nati in Euangelio curationem, qua non corpus
pōd, sed & animam Dominus illuminauit: in qua
ter ceteras cærimonias, lutum adhibuit, oculisq;
posuit; vt nimirū, in sui ipsius cognitionē veniēs
Dei tandem cognitionem perueniret. Hinc Psal.
sta dixit, *Mirabili facta est scientia tua ex me.*
im enim priorū meritorū exiguitatē & mei
sus vilitatē cōsidero, teipsū cognoscere incipio.

Psal. 138.

Ceterū veteres mirabili quodam symbolo i- Ignorantiā
orantiam designarūt: animal scilicet pugebant symbolū.
dibus leoninis, facie muliebri, & plumistorum
rpus coopertum: mōstrum hoc plurimos in dies
ci dabat, & infinitos ad orcum detrucebat; idq;
ferro aut ense, sed ænigmatica quadā quaestione,
Ecquod est animal, quod nascens sit quadrupes, in
uentute bipes, in senectute tripes. Hanc qui qua
ionem solvere non posset, vitam certo certius a
ittebat: quicunq; autem ignorat, quodnam hoc sit Sui ipsius
animal, seipsum ignorat: ipse namq; homo in pue- ignorātia
tia quadrupes est, in adolescentia & virili ætate noxia est.
ipes; in senectute tripes, cū scipione gressū firmat
huiusce rei ignorātia inferos adauget, & tartarū
anatis opplet. Addo in super in vario hoc mōstro,

Phi.

Philosophos omnium peccatorum compendium includere voluisse, quæ Ioannes ad tria redegit. *Omne quod est in mundo, aut concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia.* Oculorum concupiscentia, leo est; carnis concupiscentia, mulier; & superbia vitæ, annæ plumæ. Concupiscentia autem horum causa ipsa est sui ipsius ignorantia, cæcitas animi, & mortis obliuio.

Porro dici non potest, quàm sit necessarium, memoremus semper meminisse. In huius rei signum voluit olim Dominus altare in quo victimæ offerrentur, a terra erigi, *Altare de terra facietis mihi, & ferretis super eo holocausta & pacifica vestra.* Quod enim gratum Deo sacrificium offerre voluerit, sui ipsius cognitionis altari id offerat, & ab omni terrea ipsum proficiscatur, à corde inquam, quod memoria mortis compactum sit, & de terra propria constructum.

S. Bernardus cum probè nosset, quantum sui ipsius cognitio & vanitatis memoria emolumentum adferret, librum composuit, in quo hanc cognitionem latius deducit, cui & titulum præposuit, *De consideratione ad Eugenium Papam:* aliud profero integro hoc libro non intendit, quàm qui se cognoscere vult, à seipso incipere, & in seipso desinere debere, & simul omnes adhortatur, ut hunc in modum manibus non deponant, quod veræ scientiæ & verius Philosophiæ mundi huius breue quoddam compendium. Ipse etiam Augustinus, magnum illud Ecclesiæ columen, aliud à Deo non postulabat, quàm scientiam & cognitionem, sed eam in duobus uisam membra, sui ipsius scilicet & Dei noticiam. *Domine nouerim te, & nouerim me.* Nemo autem se ipsum potest cognoscere, si de morte non cogitet, quæ in essentia nostræ intimis inhæret, & a

E mod. 20.

*Duo noui-
se optat
August.*

auē

catorum compend
nes ad tria redegit
o, aut concupiscen
ulorum, aut superbi
tia, leo est; carnis
ria, annon plumæ
pla est sui ipsius igno
s obliuio.

am sit necessarium
huius rei signum vo
o victimæ offerrent
a facietis mihi, &
pacificæ vestra.

m offerre voluerit,
d offerat, & ab
a corde inquam, quo
m sit, & è terra nro

noffer; quantum su
hemoria emolument
t, in quo hancce ce
i & titulum præpo
ium Papam: aliud
tendit, quam quæ
pere, & in seipso
s adhortatur, vt hui
quod veræ scientiæ
ius breue quoddam
auquitinus, magnu
d a Deo non possu
onem, sed eâ in du
tilicet & Dei notit
erim me. Nemo a
si de morte non
e incimis inhæret

uelli non potest.

Aristoteles & omnes propemodum Philosophi
ocuere rerum cognitionē à causis & Principijs ve
is originem habere, scire, inquit, est rem per causas Principia
gnoscere. Hisce ipse vestigijs insitens dico, vt ho- sui ipsi co-
no plenè cognoscatur illius esse notāda principia, gnitionis.
uod nimirum fragilis sit, mortalis, terra cōposi-
us, & in cineres redigendus. Vera sunt hæc princi-
ia, & sacræ Scripturæ axiomata, fidei articuli; qui-
que se ipsum plenè cognoscere voluerit, & ad ve-
am sui ipsius notitiam pertingere; hæc notet axio-
mata, & Christianæ religionis fundamenta & ba-

Chrysostomus verba illa Matthæi, qui vult ve-
re possit me, abneget semetipsum & tollat crucem
am, exponens; ait hunc sequi Christum, eiusque
ucem in humeris gestare, qui per vitæ huius
ateas ita ingreditur, ac si quotidie in crucem a-
ndus esset, mortem semper ob oculos & in ani-
o habens. Maleficus enim cum ad suspendium
citur, in via non ridet, sed quo propius ad sup-
icij locum accedit, quo & frequentiores edit
mitus & largiores effundit lacrymas. Inauere
agnus ille Doctor vult, mortis & cinerum se-
ulcralium memoriam, omnē risus, iocorumque
casionem præscindere; & eorum recordari, esse
ucem Christi humeris gestare, & seruatoris præ-
pro obsequi. nam qui mortem perpetuò cogitat,
dere profectò & lasciuire non poterit.

Referunt Lazarum, postquam à morte ad vi-
am rediit, nunquam deinde amplius risisse, quòd
mper ob oculos haberet horrorem foetoremque
nem olim expertus esset in sepulcro, & quem ite-
um sibi imminere certò sciret. mortem igitur
o oculos semper haberet, & nunquā lasciuiret.

Chrys. in
Matth. 16.

Lazarus à
morte exci-
tatus nun-
quā deinde
risit am-
plius.

Dom. tom. II.

Kkk

Amos

Amos 3.

Amos Propheta, Isaia & Osee æqualis (cuius) ber mera & continua ad poenitentiam exstimulat est, peccata coarguens, & graues delinquentibus penas interminans) iratum ait Deum Moabiticis, quod regis Idumæorum ossa iam sepulta eruerint & cineres redegerint, *Super tribus sceleribus Moab super quartum non conuertam illos, eo quod inciderint ossa regis Idumææ vsque ad cinerem.* Quo docemur, Deum ad iracundiam commoueri, quando mortuorum ossa mouentur & eruuntur, id est quando defunctorum & mortis memoria ex animo euellitur & ab oculis aufertur.

Mystica Ioseph sepultura Masius Ios. 24.

Refert in commentarijs suis in Iosue Andre Masius, Iosue Iudæorum ducem mortuum in extremis Palæstinæ limitibus sepultum esse, in loco qui nomen è sole habet, quod à statua solis illic recta mutuatus sit. Aiunt nonnulli Rabinorum hanc in illius sepulcro collocatam, qua declaratum credo, hunc ipsum qui olim soli imperauerat, eiusque cursum in medio cæli axe interruperat, mortis imperium euitare non potuisse, sed aliis armis cessasse. Vel forsitan hoc idè factum, hinc disceremus magnatum sepulturam & tumulum soli expositam & in omnium oculis versari debere, id ut paruuli & plebei videntes mortem & cineres magnorum ac regum, suorum etiam recordari assuescant.

Gen. 50.

Nō opinor Israelitas in Aegypto arcam ha-

Ioseph Patriarcha cum mortem instantem mentem reuocaret, seseq; propediem ad patres componendum sciret, fratres obtestatus est ossa sua ex Aegypto secum in terram promissionis asportarent. Hic Rabini & veteres Hebræi sibi persuadent, quamprimum ut ex hoc mundo Ioseph discessit, illius ossa magnifico cuida loculo imposita fuisse, & in exitu Israel de Aegypto, arcam fœderis agmen praecedisse.

DOM. XV. I

uisse, & duxisse, Ioseph autem & custodisse, & erant notabilia, & ita quoque in fœderis admiranda, scilicet, & omnibus hominibus, & virgam iustitiae, & eximi poterat, & paradisi amissum manebat. Postremò manebat, & rectionis spem. Patres tuebatur, postea potestates, peccata memoria, præterita, non mediocriter peccata utilitatem Ioseph mortuum sepultura Phogori: idque nomen loco Procopius Galias idoli cōpesceret, ille sanus Priapum: aduersus carnem pagulum vellet, quàm mortis & melius refranat & titillationes mortis oculis semper, & eiusdem rebus fuit filius regis, & nuncquam reographus cum, & superbia praedare non potuam mortales mori

K k

effisse, & duxisse, Iosephi verò reliquias agmen
laussisse & custodisse. Quemadmodū verò in Arca
erant notabilia, legis tabulæ, virga Aaron, &
manna: ita quoq; in feretro Iosephi tria fuisse non
minus admiranda, sc. legem, quæ iam inde à mundi
ordio *omnibus hominibus statutum fuit semel mo-*
deinde virgam iustitiæ, eo quòd nullus à terribi-
 hac lege eximi potest, T *terribiles, & quis re-*
stet tibi? ex tunc iratua. id est, iam inde ab Adami
eccato, paradisi amissione, & ad mortem condem-

surrectionis spem. Prior arca aduersus visibiles
 imicos tuebatur, posterior aduersus inuisibiles &
 reas potestates, peccata in quâ & diabolos: quod
 artis memoria, præterquam quod summè sit ne-
 cessaria, non mediocrem etiam aduersus dæmones
 peccata vitilare suggerat.
 Ioseph mortuum *sepeliuit Dominus in valle Moab*
tra Phogor: idque non aliam ob causam, & ait
 loco Procopius Gazæus, quàm vt imposturam
 eius idoli cõpesceret ac frænaret. Erat namq; hac
 valle fanum Priapo lasciuiæ & libidinis Deo
 dicatum: aduersus carnales hæc illecebras cum
 as repagulum veller obijcere, aliud aptius non
 enit, quàm mortis & cinerum memoriâ. Nihil
 melius refertur.

que titillationes magis retundit, quam mor-
ti præ oculis semper gestare, & nullo non loco
tempore eiusdem reminisci. Eodem deinde loco
ulius fuit filius regis Moab, ut mortis memoria
à loco nunquam recederet.

buiffe, nec
proinde le-
gis tabulas
eidē inclu-
sas fuiſſe,
quæ in de-
ſetto poſt
exitum ex
Aegypto
lata fuit.
Psal. 75.

Psal. 75.

Ioseph mortuum *sepeliuit Dominus in valle Moab*
tra Phogor: idque non aliam ob causam, & ait
loco Procopius Gazæus, quàm vt imposturam
us idoli cōpesceret ac frænaret. Erat namq; hac
alle fanum Priapo lasciuiæ & libidinis Deo
licatum: aduersus carnales hæc illecebras cūm
as repagulum vellet obijcere, aliud aptius non
enit, quàm mortis & cinerum memoriâ. Nihil
n melius refrænât & cōpescit carnis appetitus,
que titillationes magis retundit, quàm mor-
præ oculis semper gestare, & nullo non loco
empore eiusdem reminisci. Eodem deinde loco
ultus fuit filius regis Moab, vt mortis memoria
à loco nunquam recederet.

Deus, 34.

lalmographus cū rationem redderet, cur tot
 relicta, & superbia præsertim, inualescerent, a-
 n reddere non posuit causam quā rarò aut
 quā mortales mortis recordarentur: & quē-

Mortis me-
moria ad-
uersus pec-
cata utilis.

Psal. 72.

admodum sibi persuadebat, eiusdem memoria peccata effugari; ita quoque ab obliuione illius omnia in mundum mala emanare, *Non est respectus meorum, ideo tenuit eos superbia, operi sunt iniquitate & impietate sua.* Sanctus Hieronymus autem ex hebræo vertit, *Non cogitant de morte ideo tenuit eos superbia.* Adeo vt peccati causa rarior mortis memoria.

Psal. 38.

Vnica hæc cogitatio Dauidi regi ad passionem compescendas, & carnis pruritus coercendos sufficiebat: ita quippe de seipso fatetur, *Cum confiteretur peccator aduersum me, obmutui.* cum vero ad vindictam de inimicis capiendam exstimulatur, dicebat, *Notum fac mihi Domine finem meum* id est: Animum meum elatum deprime Domine affectus retunde, appetitus mortifica, me humilia, me inquam qui mortalis sum, & prodiem moriturus. Atque vnica hæc cogitatio animum illi eripiebat, & obmutescere compellat.

Exod. 12.

Grauißimas Pharao rex & optimates eius in Aegyptum grassari viderunt plagas, quibus poenitentiam & agnitionem peccatorum deuerterent, viderunt inquam muscas, ranas, granum, tonitrua, tenebras, sanguinem, animalium stragem, sed omnium postremam primogenitorum interitum. Quæ tristi spectaculo ita Pharao & niuersum regnum concussit & cõsternatum fecit & Hebræis quamprimum abeundi facultatem concesserit. Tantum scilicet metus mortis & vincterum memoria in regum pectoribus efficacioris est.

Mortis memoria omnium rerum

Scelerum mors est, mortis recordatio, & singulare ad omnium rerum contemptum inducere

um est remedium. Mortalium interpretatio generaliter sua Hebræorum, quasi eadem omnes asseuerant, & adscribendum; & dolore & ludibrio examinati, ac quædam negligentia & curiosarum rerum proposituerunt, & duodecim illi ex promissionis mortis perierunt, loca omnia morarent, & tandem castra ad suos redierunt, & post aliquot pericula, vt à Raab abuerint, ni vitam exallata, tandem conatus statui rationem. S. Scriptura autem exploratores per viuentium & Chanis intenti, ac morumira & arces suorum omitterent. & omnia qui posteriores in omni deinde omnes rebus, diuinitatibus, arcere con-

eiufdem memoria per
obliuione illius oritur.
*Non est respectus mor-
bia, aperti sunt m-
Sanctus Hieronymus
in cogitant de morte
dedo vt peccati causa*

quidi regi ad paffio-
nitus coercendos.
ipfo fatetur. Cum d-
ne, obmutur. cum v-
piendam exstimula-
bi Domine finem me-
tum deprime Domi-
us morifica, me-
ortalis fum, & pro-
e vnica hac cogita-
& obmutecere et

ex & optimates eius
unt plagis, quib-
em peccatorum de-
ufcas, ranas, gra-
fanguinem, animi
remam primogeni-
raculo ita Phara-
um & cõternatum
abeundi facultatem
metus mortis &
um pectoribus eff-

rtis recordatio, &
contemptum indu-

lum est remedium. Mirantur nonnulli sacrorum contempti
bibliorum interpretes & quærun, vndenam tam inducit.
liberaliter sua Hebræis abeuntibus Aegyptij tra-
lerent, quasi eadem prodigere, & negligere:
& omnes asseuerant, vni mortis formidini id
ffe adscribendum; quod scilicet lachrymis luf-
ufi, & dolore & luctu ob mortem primogenito-
rum exanimati, ac quodammodo vitam, pertæsi er-
ga argentum & aurum non afficerentur, sed eadem
potius negligere & vili penderent.

Alij curiosarum rerum indagatores aliam quæ-
tionem proposuerunt, petentes, Qui factum fue-
it, vt duodecim illi exploratores, quos Moses in
erram promissionis misit, tam amice ab omnibus
exciperetur, loca omnia & munitiones curiosè ex-
plorarent, & tandem etiam fructibus illius onusti
in castra ad suos redierint. At duo illi, quos Iosue
inde post aliquot annos misit, magna adierint
pericula, vt à Raab meretrice occultari clanculò
ebuerint, ni vitam amittere doluissent. Post va-
ia allata, tandem concludunt, nullam aliam rei
uius statui rationem posse, quàm eam ipsam
uam S. Scriptura attingit: quod scilicet eo quo-
rim exploratores misserant tempore, pestis &
contagio per vniuersos regni Chanaan terminos
grassaretur & Chanaanxi suorum funeribus ador-
nandis intenti, ac mortem instantem metuētes, lo-
ca munita & arces suas negligere, & hæreditatis
curam omitterent. nam facilè, teste Hieronymo,
cõtemnit omnia qui semper cogitat se moriturum.
At vbi posteriores in terram hostilè descenderunt,
nullus omnino de morte in vniuerso regno loque-
batur, sed omnes rebus suis defendendis, restau-
randis arcibus, diuitijs parandis incumbentes, ho-
stes regno arcere conabantur.

Nam. 13.

Ios. 2.

Testamenti tabulis statuit Semiramis regina, sepulcri sui lapidi hi characteres insculperentur. *Q. R. P. E. D. M. Q. Q. V. S.* id est, *Quisquis regum provincie egerit, demoliens monumentum, quot quod volet sumito.* Darius autem Persarum rex hos characteres cum legisset auri cupiditate extimulatus sepulcrum thesauri reperiundi spe sibi propositum referavit. Sed spe frustratus fuit, nihil enim præter ossa, fœtores, & putrescens cadaver illic repertum cum hac epigraphe, *Nisi malus & pecuniarum inexplēbilibus foret, mortuorum loculos nunquam movisses.* Et quamvis hoc ridiculum, & Regina hæc puris tantum incutiendi gratia id scripserit hinc tamen edocemur mysticè, nullum haberi in mundo thesaurum posse meliorem, & ditiorē quam mortuorum interdum ossa excussisse: & sanè si quid morti consulenti auscultare voluerit, ditissimū breui futurus esset; omnes namq; virtutes diligenter & vitijs omnibus valediceret, omnemque vanitatem mundi cōtemneret. Ceterū mors huius adulescentis longiore hunc tractatum expressit, sed tempus iam est eundem tumulo inferendo, ac materiam reliquam, vti promiseramus, prosequendi.

Wain-
ing.

Christus igitur opido Naim appropinquat (quod in Galilæa situm haud procul à Capharna-
aberat ac bis mille passibus à monte Thabor) *eo-
defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ*. Hi-
porro occasione data , de sepulchris , exequiis
mortuis , tumulis loquendum est. Ex hoc e-
iam evangelio discimus, veterem & bonam illa-
consuetudinem mortuorum in fide Christiana
fidelium honesto loco sepeliendorum : quod ha-
ctenus semper summa religione & inuiolab.
consuetudine observatum est, & imprimis apu-

Semiramis regina, Iudæos, sed tam longinqua temporum successio-
 nes insculperent, ne, ut iam inde ab ipsis mundi, ut ita dicam, incuna-
 balis veterrimos eorum maiores in funeribus a-
 dornandis videam occupatos. An non pater fide-
 lum Abraham sacræ vxori mortuæ sumptuosas ex-
 equias parauit? Iacob etiam mortuus è terra Aegy-
 pti trāsportatur, ut in sepulchrum patrum suorum
 inferretur, cuius funus omnes Aegypti nobiles &
 purpurati cohonestant. Ioseph morti proximus
 fratres rogauit, sui ut post mortem funeris & tu-
 muli rationem haberent. Ipse etiam Tobias se-
 nior testamentum condens filio iniunxit, corpus
 iuum vita cassum terræ ut mandaret dicens, *Cum
 ceperit Deus animam meam, corpus meum se-
 peli.*

Gen. 23.

Gen. 50.

At maioris in pretio sepulturæ honor fuit in
 nouo testamento. Nobilis ille Lazarus magno ho-
 more & apparatu tumulo illatus fuit: generosus et-
 iam athleta Stephanus lapidibus obrutus à viris ti-
 noratis sepultus est, *sepelierunt Stephanum viri
 timorati.* Ipse etiam mundi seruator Christus sepul-
 chrum habuit gloriosum, procurantibus funus il-
 ius & velut pollinctoribus Iosepho ab Arimathia
 nobili de curione, & Nicodemò maximi apud Pha-
 risæos nominis, quod prauidentis Propheta ait, *Et
 erit sepulchrum eius gloriosum.*

Ioh. 11.

Ab. 2.

Isai. 55.

Magnificas etiam in sacris litteris reperio fune-
 restipitationes & exequias: Abneris funus profe-
 quuntur Dauid rex & vnuerſa Israël's nobilitas,
 lacrymis & gemitu intemis deductum pectori-
 bus, eius tumulo velut inferias mactantes. Ga-
 laaditæ Saulis & omnium Iudææ Principum, qui
 in conflictu Gelboe à Philisthæiserant interemti,
 corpus sollēni pōpa sepelierunt, quin Dauid in re-
 gno successor tā grati animi certior redd' r, nūtiōs

2. Reg. 3.

Mach. 12.

Galaad misit, qui ingētes ob hocce gratitudinis beneficium in regis manes collatum gratias agerent. Iudas Machabæus magnus ille & generosus bellator, erga mortuos benignus, militum suorum bello interfectorum corpora terræ inferri mandauit, quorum exequias omnis illius exercitus magno lectus argumento profecutus est, quin & pro animabus eorum, siquod fortè in purgatorio supplicium incurrissent, magnam auri vim in templo offerre præcepit. Vidistis ne exequias & funus augustius quàm ipsum Iacobi Patriarchæ, cui vniuersa Pharaonis aula, omnes regni Principes & optimates Aegyptij interfuerent?

Gen. 49.

Tobias in mortuos benignus.

Magnis etiam effertur in litteris sacris senectutis Tobias laudibus, quod cum in captiuitatem Assyriam sub rege Sennacherib, (cuius castra olim Deus Samariam obsidio prementia per Angelum diuertit ac dissipauit, abductus esset, regis præceptum, ne quis Iudæos hinc inde per agros occideret, sepeliret, quod à bestiis deuorarentur; quod inquam Deo magis quàm regi obsequens, ciues suos interemptos, huc & illuc sparsos domum clanculo deferret, quos deinde noctu tenebris visum impediens, terræ, magno affectu & obsequio, mandabat. Quod & Angelus Raphael deinde, merita illius recensens, velut præclarum quid & magna dignum mercede extulit & exaggerauit: *Quando sepeliebas mortuos & abscondebas per diem in domo tua, & nocte sepeliebas, & relinquebas prandium tuum.*

Tob. 12.

Ethnici erga mortuos etiã pij.

Ipsi etiam gentiles, religionis veræ expertes, erga defunctos tamen se benignos & pios ostenderunt, & funera ipsi præclara instituerunt & exequias solennes. Alexander Macedo, ut refert Plutarchus, integerrimum amicorum Hephæstionē, multis diebus luxit, & deinde honorificas ei parauit exequias,

omnem quoque exequi, & ut equi ludum edemi iussit, & vberem polari, ut etiam saxa altenderent. Maximus Valerius dicens, refert Simon per litus obambulauer a mari in litus, cuius debemus obsequium affecit. Nec ingratum est aliquot dies conuelleret & mare conuelleret, & ut natus est, si verò mare vitæ amittendæ per Poëta bene conuenientem in aliud tempus consuluit, sed descendere, quin & navi confracta, perierint. Ideo acceptus fuisse vitam exitio defensa, tamen apud amicum, nuntiaturum est, dum magnopere rogant, quod quos egressus in toto momēto temporis labantur, colla fabulam hoc esse, eundem verè id agnoscere, non ingratum, quod mortuo in

occe gratitudinis
tum gratias agere
& generosus bello
militum iuorum be
re inferri mandauit
exercitus magno
quin & pro anima
regatorio suppliciu
m in templo offer
ias & funus augu
e, cui vniuersa Pha
incipes & optimat

teris sacris senio
captiuitatem Aff
uius castra olim De
tia per Angelum
esset, regis prae
de per agros occu
rentur; quod in qua
pens, ciues suos in
mum clanculo de
visum impedi
obsequio, mandauit
inde, merita illi
uid & magna digni
it: Quando, epe
m in domo tua, & n
randum tuum.
ois veræ expertes
nos & pios osten
stituerunt & exee
do, videret Plura
m Hephestionem
quas ei parauit

nas, omnem quoque exercitum luctum voluit in
ere, & ut equi luctum etiam praeferrent, iubas
lis demi iussit, & urbem in qua mortuus erat, mu
spoliari, ut etiam saxa ipsa luctum quodammo
ostenderent.

Maximus Valerius de obsequio erga mortuos
hibendo, ad quod à natura nos obligari creditū
agens, refert Simonidem dum post nauigatio
m per littus obambulet, in inhumatū incidisse
dauera mari in littus eiectū, quod pro eo quod
ortuis debemus obsequio, vltimo sepulcri ho
re affecit. Nec ingrato beneficium praestitit: nā
m post aliquot dies coeptam nauigationem pro
qui vellet & mare conscendere, in somnis appa
illi mortuus, & ut nauigationem differret ad
rtatus est, si verò mare conscendere certò decre
set, vitæ amittendæ periculum imminere præ
iuit. Poëta benè consulenti credens, & nau
tionem in aliud tempus reiiciens, sociis ut idem
erent consuluit, sed illi hæc explodentes vix
re conscendere, quin statim exortā subito tem
tate, & naui confractā, inspectante in littore
monide, perierint. Idem ipse Simonides diis gra
& acceptus fuisse visus est, cuius salus ab im
nenti exitio defensa, ruinæ quoque subtracta est:
nanti enim apud amicum, in Cranone, Thessaliæ
do, nuntiatum est, duos iuuepes ad ianuam ve
se, magnopere rogantes ut ad eos continuò pro
er: ad quos egressus neminem ibi reperit. Ca
um eo momēto temporis triclīnium in quo cæ
i epulabantur, collapsum omnes conuiuas op
essit, fabulam hoc esse si velitis credere, per me
et; equidem verè id accidisse crediderim, atque
de infero, non ingrato nec incassum beneficiū
nferri, quod mortuo impenditur; & si in corpus

Notabilis
historia de
Poeta Si
monide.
Val. li. 1. c. 7.

Mortui nō
sunt ingra
ti ob hono
rem sibi
collatum.

Val. li. 1. c. 8.

Mortui
honorem
sibi colla
tum per
sentiant.

& cadauer extinctum grati fuerimus, animas in altero obambulantibus mundo beneficio acceptas, citius aut serius pari referre. Scitum quid igitur & pium ipsæ sunt exequiæ & pultura, nullaque vmquam natio adeo barbara stitit, itaque ab omni humanitate aliena, quæ norem sepulcralem saltem aliquem mortuis negarit: dixi aliquem, nam eadem apud omnes fuit mortuorum sepeliendorum ratio. quorum liquet iam recensebo & eas diuersas & penitus se discrepantes.

Lotophagi, Africæ incolæ, haud procul à Sybus nauuoris siti (dicti autem Lotophagi, quod eo visitent, quod arboris genus est, rerum omni & præsertim patriæ obliuionem inducens. quæ cum Vlyssis socij huc impulsj gustassent, vix, vt Homerus ait, nauim in patriam nauigaturi consedere potuerunt: adeo & adagium vulgò tritum valuerit, *Lotum gustasti*, *λότον ἔφαγες*, in eos torqueri solitum, qui æquo diutius in alieno solo mortui & in patriam reuerti vix queunt.) Lotophagi inquam defunctos mari iniiciebant, & loco tumulæ oceanum ijs concedebant. Pannonij verò, quibus dierna die Hungari, in lacus eosdem iniiciebant, vt ita à piscibus deuorarentur, vt refert Latinius.

Bactriani
defunctos
canibus ob-
iciebant.

Bactriani, qui ad extremos orientis fines, vbi Assyrios siti sunt, quorum rex aliquando fuit Zoroastes, primus magiæ auctor, & quorum imperium in mille vrbes extendebatur; hi inquam crudelitate & feritate notissimi, defunctorum canibus, quos publicis in eam potissimum sumptibus alebant, obiciebant, atque eorum a

Cic. 1. Tuscul.
& Hier. li. 2.

hominum esse receptaculum volebant. Testatur hoc in Tusculanis quaestionibus Cicero, & S. Hieronymus.

nyn

si fuerimus, animam in mundo beneficio
par pari referre. *Lib. 3. cap. 2.*
sunt exequi & natio adeo barbara
nitate aliena, quæ aliquem mortuū
eadem apud omnium ratio. quorum
diversas & penitus

mus commentario aduersus Iouinianum. *cont. Iouin.*
Massageta, (Asia incolæ, haud procul à mari Ce-
tio, sanguinarij & cruoris humani sitientissimi,
ique lac cum sanguine equino mixtum instar ne-
aris potabant,) mortuos deuorabant, imò & pa-
nres senio cōfectos & morbis afflictos ingulabāt,
indignum siquidem credebant & miserrimum, a-
quo morbo oppressum emori) quos paulatim in
ista concisos deuorabant, & summam feritatem
manitatem rati, feliciores credebant eos, qui à
opria deuorabantur prole, quàm qui à vermibus,
bus ac feris deuorabantur. Hæc Alexander ab *Lib. 3. cap. 2.*
exandro.

Tibareni, qui summum in voluptatibus, risu ac
is bonum statuebant, mortuos quos viuos dile-
ant, ad summitatem perticæ suspendebant, vt i-
d solis æstum & ventum exsiccarentur, ac iu-
ndissimam parentum & amicorum memoriam
inquam amitterent, quos ob oculos suspensos
oper gestarent. Scythæ amicis mortuis eundem *Quomodo*
in illis tumulum subibant, & graue credebant *Scythæ &*
isdem etiam post mortem abesse. Aegyptij de- *Aegyptij*
is magnificas erigebant pyramides, sibi per- *mortuos*
dentes hacce mortuorum receptacula æterna *sepelirent.*
e & sempiterna.

Iudæi verò aliam sepeliendi rationem & ab alijs
tibus diuersam habebant, defunctorum quippe
auera in agris desertis, imò & in montibus se-
iebant, atque vnaquæque familia sepulcra quæ-
on sibi propria possidebat: quod è sacra scriptura
pero astruere. in Matthæo enim legimus Domi- *Matth. 18.*
Gerasenorum (qui trans Iordanem habitabant, *Marc. 5.*
d quos Strabo lacum esse ait, cuius aqua adeo *Luc. 8.*
inicio est, vt greges eadem degustantes lanam,
ques & cornua amitterent; quæ eundem ipsum
esse

esse crediderim, in quem se porci dæmonio agiti
coniecerunt, non verò, vt quidam existimant
mare Galilææ;) terram ingresso duos dæmonia
sepulcro egressos esse, quod in mōte situm erat.
4. Reg. 19. fias etiam rex cum videret plurimos in monte
mulos, off. eisdem exemit, vt altari Bethel im
neret. video apud Mathæum etiam agrum cōem
Matth. 27. sepulturam peregrinorum pecunia, quam Iuda
templum retulit. Hodierno etiam in Euan
cernere est adolescentem sollenni pompa extra
uitatem ad tumulum deferri, quod funus multi
mitantur & stipant, tum vt matrem afflictam co
solentur, tum verò vt defuncto honorem exhibe
est etenim insignis actus pietatis, honoribus
mortem afficere eos, quos in vita dileximus. *Id
defunctus efferebatur.* Hunc cū efferi video,
Mortuus peccantium hic cernere imaginem vide
peccatori nam vt ille quoad corpus erat, ita hi quoad
collatus. mam mortui sunt. & sanè verus horum typus
erat.

Primò, quemadmodum mors extremum co
pori frigus inducit, ipsumque instar glaciæ red
ita & animam peccatum: ideò dixit Ieremias, *re
Jerem. 6. lum in orbe gelu reperiri posse, quod ita rige
re aquam cogat, ac peccatum animam.* Et sanè Da
cū mundo plagas interminaretur, gelu eidem
Eccl. 43. immisurum iurauit, *Gelu, inquit, sicut sale effundit
super terram:* vt verò frigus & bruma floribus
ceter, ita peccatum virtutibus animæ. Idcirco spe
Cant. 4. horti sui viriditatis studiosa, Boream & Aqu
nem coniurauit, ab horto suo procul spirando
cederent. nec eundem perfarent, *surgat aquilo:*
lidos verò & benignos aduocat, vt flores fac
excrefcere, *veni auster, perfle hortum meum, &
eni aromata illum.*

Secundò, mortuus grauis est & instar terræ pon- Nihil pec-
 rosus: & in hoc peccator ei similis est, nihil e- cato gra-
 reperi queat, quod cum peccati grauitate sit uius.
 imparandum, non ferrum, non chalybs, non de-
 que mons plumbeus. Quod ita probò nihil est
 mundo, quod aquæ maris non sustineant; lapides
 im, metalla, marmora nauibus vehuntur, vnum
 men Ionam Prophetam peccato grauatum susti- *Ion. 1.*
 re non potuere. Terram ait Psalmista à Deo ita
 mam ac solidam creatam, vt concuti & inflecti
 queat, *Qui fundasti terram super stabilitatem* *Psal. 104.*
non inclinabitur in saculum seculi. peccatum
 men ita suo eandem grauauit pondere, vt sub
 dem fatiscens, sub pedibus Chore aperta fuerit, *Num. 16.*
 illum & socios sceleris deglutauerit. Cælum verò
 ed firmum ac solidum est, vt æneū illud Iob, ap-
 llare non sit veritus, *qui solidissimi sunt, sicut ære* *Iob. 37.*
 i: peccati tamen Angelici pondus & grauitatem
 linere non potuit. Cælum ecce, mare, terra vni-
 m peccatum sustinere nequeunt, tu verò anima
 at tanta tamque graui humeris imposita geris,
 non igitur vereris, ne succumbat, non metuis ne
 dehiscens terra deglutiat? quamobrem onera
 meris deponere, & te quanto cyus exonerare.
 Tertiò, mortuus foetet; non minus etiam pecca-
 r. *sepulcrum enim patens est guttur eorum.* mor- *Peccator*
 us etiam vita caret, caret etiam peccator, & quā- *vita caret.*
 exterius viuere videntur, intus tamen mortuus
 . Peccatum enim fulmini simile est, quod ens em
 pe in cineres & fauillas redigit, vaginā integrā;
 ud enim corpori parcens, animam interfecit.
 riptum enim est in Apocalypsi, *Nomen habes* *Apoc. 3.*
od viuas, & mortuus es. quin & sapiens, vidi, ait,
 pios sepultos, qui etiam dum adhuc viuerent, in lo-
 sancto erant.

Quartò,

Pron. 29.

Psal. 90.

Sepulcra
terra obli-
uionis di-
cta.

Quartò, exanimis nihil videt, nihil audit, nihil loquitur, nihil denique sentit, nullum denique vitæ signum præfert. Idem omnino in peccato cernere est, qui nec oculos, linguam, sensum, vires aures habet. Neque senim sentit vulnera quæ illi peccato infliguntur, nec diuinas comminationes flagella percipit, quibus Deus eum ad pœnitentiam excitare cohatur: quos enim excipit ictus non sentit, nec vlla ratione eisdem permouetur, ac proinde ita loquitur apud Sapientem, *Vulnera auerunt me, & non dolui, traxerunt me, & non sensi.* Corpora viuentia sentiunt, & minimam aciculæ puncturam sentiscentia sese retrahunt; vt semel exanimi & mortua ne sagittæ quidem vulnus percipiunt. Idipsum de animabus esto iudicium. quæ enim Deo viuunt, sensu præditæ sunt, & peccata etiam venialia calidis lacrymis eluunt: at quæ per peccatum mortuæ sunt, etiam maiora, quæ mortali dicimus, vix sentiunt, & de grauissimis sceleribus admissis nihilum sollicitæ sunt. Peccator igitur sensitiua potentia destitutus est, & mortuo huic adolescenti non absimilis.

Eccle defunctus efferebatur. Orem deplorandam eodem ipse die quo adolescens hic, domus delicie matris spes & solatium obiit, eodem etiam elatus est, nemo namque eum sustinet, & domesticis omnibus grauis est. Quam hominum ingratitudinem culpans Psalmographus aiebat, *Obluioni datum sunt tamquam mortuus à corde.* Conquestu enim re hic exiguum suorum erga se affectum & sui quando aduersis premebatur obliuionem, ait se illis graui fuisse, vt mortuus aliquis domesticis. Atque hæc etiam ratio est, cur sepulcra terram obliuionis metaphorica locutione appellarit, nemo siquidem sepulcorum recordatur, *numquid cognoscens ut inter nebræ*

mirabilis & in
Pro loco docilissimus
obliuionis, infernus
simpiorum penitus
tum: quod defuncto
et viuentium tabuli
iuxta Psalmographi
sepulcra, quorum
ignam Martha Beth
etiam ostendit, v
aret tum litteras a
um credebat, scribe
ctu lacrymando: a
as oblita est, imò s
ea, *Quatriduanus* est
tas, amicitiam colim
extincta est, & se
est amicus, &
ait memoria. Quod
colligere est, qu
s, domus erat colu
delicia: at vbi viu
quæritur, nemo illu
recedunt.
Ecce defunctus efferebatur.
ens, & efferebatur.
patre careret. Pluri
quod patre orba
quod negligens
ad virtutem com
ape in causa est, ve
accurrant. Ieremia
minum sortem c
sum abique patre

videt, nihil audit;
 it, nullum denique
 omnino in peccat
 linguam, sensum,
 ut vulnera quæ i
 nas comminatione
 eum ad poenite
 excipit ictus non le
 permouetur, ac pri
 cem, *Vulnera uen
 e, & non sensi.* Cor
 nam acicula pun
 te; vt tæmel exani
 in vulnus percipit
 d. cium, quæ enim
 at, & peccata eni
 uor: at quæ per pe
 aiora, quæ morte
 e grauius scelera
 sunt. Peccator igit
 est, & mortuo ha
 Orem deplorand
 ns hic, domus deli
 e, eodem etiam eni
 et, & domesticis
 inum ingratitudin
 at, *Obluioni datur*
 Conquestu enim
 effedum & laquan
 nem, ait se illis gra
 mest. cis. Atque ha
 ram obliuionis
 tit, nemo siquidem
 id cognoscitur mir

ris mirabiliatua & iustitiatua in terra obliuio- Psa. 89.

Pro loco doctissimus Guebrardus, per terram
 ac obliuionis, infernum interpretatur, in quo
 us impiorum penitus obliuiscitur; vel etiam se
 crum: quod defunctorum memoria, quam pri
 m è viuentium tabulis & ephemeridibus erada
 iuxta Psalmographum, sicut vulnerati dormi
 es in sepulcris, quorum non es memor amplius.

Magnam Martha Bethanienfis sollicitudinem ac
 gentiam ostendit, vt frater Lazarus sanitatem
 peraret tum litteras ad Christum, quem fratris
 cum credebat, scribendo: tum etiam præ mag
 affectu lacrymando: at quamprimû & mortuus
 eius oblita est, imò factorem cadaueris ferre nō
 ebat, *Quatriduanus est & iam fetet.* Quamdiu
 mus, amicitiam colimus & fouemus; at vbi vi
 ex extincta est, & sepulcrum subiimus, nul
 restat amicus, & nulla nostri apud morta
 uiuit memoria. Quod è morte adolescentis hu
 acilè colligere est, qui quamdiu vegetus erat &
 es, domus erat columen, parentum gloria, &
 ris delicia: at vbi viuere desuit & animam ef
 fit, effertur, nemo illius societatem ambit, om
 ab eo recedunt.

occe defunctus efferebatur. Mortuus erat hic: a
 scens, & efferebatur. Primò, quod esset orpha
 & patre careret. Plurimi prò dolor hodie emo
 tur, quod patre orbatifint; vel si verò pater in
 sis sit, quod negligens sit in bene instituenda fa
 ma & ad virtutem commonendo, cuius negligē
 te sæpe in causa est, vt filij pessum eant & mor
 incurrant. Ieremias Propheta miserabilem
 hominum sortem deplorans aiebat, *Pupilli Thren. 5.*
sumus absque patre, matres nostra quasi vi

Ibid.

Ioan. 11.

*Mortuorū
 nemo me
 minit.*

*Parentū ne
 glicentia
 sæpe causa
 est mortis
 filiorum.*

Secundò,

Iuuentus
sæpe in
causa est, vt
dies nostri
abbrevien-
tur.

Pron. 30.

1. Ethic. 9.

Mors vni-
genitorum
intolera-
bilis.

3. Reg. 1.

Job. 16.

Secundo, quis scit an non adolescentis huiusmodi
adolescentia mortis illius causa fuerit? ipsa enim
ignis est, qui cum negligitur, vitæ nostræ telâ
cendit: humor quidam feruens est, qui cum non
peratur, omnia commouet, concutit & perturbat.
ætas quædam prodiga est & dissoluta, quæ nisi
pescatur & retineatur, omnem temporum & an-
rum facultatem dissipat. Est denique quantum
lud, quod se ignorare ait, in Prouerbiis Salom.
Et quantum penitus ignoro, viam viri in adoles-
centia. Hinc Aristoteles, adolescentiam ratione de-
tutam esse ait, & cholera, igne, flamma & indi-
natis passionibus æstuantem, quæ in hac ætate
tissimum se exerunt. At qualis est hic adoles-
mortuus: *filium vnicum matris sue.*

Euangelista viduæ huius calamitatem & in-
tunium exaggerans, dicit, vnicum tantum ei fuisse
filium, fulcrum domus, lumen oculorum, baculum
senectutis & omnium facultatum hæredem. Tri-
profectò casus: solent enim lacrymæ & dolor, i-
ta amoris magnitudinē & dilectionis vehemen-
metiri. Atqui maternus erga vnicum filium amor
adeo vehemens est, vt Dauid rex affectum quo in-
gerrimum suum Ionatham prosequeretur, ex-
mens, materno erga vnigenitum amorē illum ex-
pararit, *Doleo super te mi Ionatha, quia sicut mater
vnicum amat filium, ita ego te diligebam:* atque
hæc etiam ratio est, cur Ieremias populum mon-
rit, vt luctu vnigeniti peccata sua plangeret, *Luctu
vnigeniti fasti tibi;* item Amos cap. 8. & Zacharia
cap. 12.

Exemplo rem simili confirmabo. recordemur
quæso suspiriorum, & lamentorum, quæ dolens
Ia Anna Tobix mater illo absente effudit, *Hen-*
me, fili mi, vt quid te misimus peregrinari, lumen oculorum

om nostrorum, bacul
vni a nostra spem po
potius lacrymas &
prudens illa Thecu
veniam conata est
sed Abalamo, Mu
viri meus: & un
aduer sum se in ag
posset, & percussu
Et ecce confulgens
lam tuam, dicit, tra
a. vt occidamus eum
fecit, & oie amus
quere simillam eam
viro meo nomen
vobiscum dispoier
lus lucus & tristitia
m; vnicus matris su
darcana & mirabili
bonis, & carent lib
rent facultatibus:
unicam habent pro
est. At cur hoc ita
eo profundas illas
filiorum abyssos pe
elle hæc infirmitatis
at: quod similitudin
Medicus si varios
que diuersis vexatis
qualis morbi ratio
tantat huic phlebot
gationem, alij cucu
conducere afferit
vni denique catapolia
ficus etiam Deus ar
Loy. 2.

rum nostrorum, baculum senectutis nostra, solam
vitam nostram. spem posteritatis nostra. At cogi-
te potius lacrymas & vehementes preces, qui-
bus prudens illa Thecucitis, apud Dauidem vnige-
to veniam conata est impetrare, quamuis non
eo, sed Absalomo, *Mulier vidua ego sum: mortuus
enim vir meus: & ancilla duo erant filij, qui rixa-
sunt aduersum se in agro, nullusq; erat qui prohi-
re posset, & percussit alter alteram & interfecit
eum. Et ecce con surgens vniuersa cognatio aduersum
meam tuam, dicit, trade eum qui percussit fratrem
meum, vt occidamus eum pro anima fratris sui quem
interfecit, & deleamus heredem; & querunt ex-
tinguere scintillam eam, quae relicta est, vt non su-
perstet viro meo nomen & reliquia super terram.*
nec vobiscum dispicere potestis, quantus matris
ius luctus & tristitia fuerit, vnicum dum amittit
eum; *unicus matris sua.*

O arcana & mirabilia Dei iudicia! plurimi abutuntur
bonis, & carent liberis. alij abundant liberis, Dei iudicia
carent facultatibus: alij opulenti sunt, & non
vnicam habent prolem, quam etiam saepe Deus
auferit. At cur hoc ita fiat, nemo potest inquirere,
nisi profundo illas diuinorum iudiciorum &
mysteriorum abyssos penetrare. Hoc autem certum
est, hanc infirmitatis & malorum nostrorum re-
media: quod similitudine quadam reddam manife-
stis. Medicus si varios habeat, quos medicari velit
que diuersis vexatis infirmitatibus, varia etiam
remedia: huic phlebotomia praescribit, huic alui
irrigationem, alij cucurbitas adhibet: illi rhabar-
rum conducere asserit, huic sirupos & electuaria,
alii denique catapolia, emplastra, & malagmata. Simile
non secus etiam Deus animarum nostrarum medicus,
Domin. tom. 2.

Iob. 1.

2 Reg. 12.

Dan. 13.

Mors leoni
cōparatur.Mag. Greg.
In Moral.

3 Reg. 19.

quæ quoniam diuersis afficiuntur morbis, diuer-
 quoq; in iisdem versandis adhibet remedia. Huius
 aufert bona, vt Iobo, illi liberos, vt Dauidi, aliis in-
 famiæ notam inurit, vt honestæ matronæ Sufannæ
 aliis deniq; vnicam aufert prolem, vt huic viduæ
 Cur putatis, toties in sacris litteris Leoni mors
 comparant, est apud Isaiam imprimis, *Quasi leo
 contriuit omnia ossa mea?* tum quod crudelis sit qui
 maximè & nemini parcens, tum verò quod viæ, per
 quas hominem aggreditur & inuadit, incertæ sūt
 & occultæ. Leo enim dum per æstuantem Africæ
 renas incedit, vestigia impressa, cauda per terræ
 serpenti, delet, vt, cum nulla appareant vestigia
 nemo resciat, quò secesserit, aut vbi cubilia loca-
 atq; ita semper securus obambulat. Idem imitatur
 & mors: nemo enim rescire potest, quib. vijs acceda-
 qua rōe oppressura sit; ne frigore emoriaris, time-
 qd vt euites, cōfectaris calida, vina, aromata, alia
 vehemētiora, atq; hinc febris nascitur, quæ te huius
 abripiat. mortis igitur vestigia nequeunt agnoscere
 Adhæc Leo ad clementiam & benignitatē pro-
 nus est, libenter ignoscit, & dimittentibus remittit
 ita quoq; mors cum Dei seruus agit & iustis, quod
 vt cōfirmet, historiā producit prophetæ illius ste-
 lidi, quē Deus ad Ieroboā misit, verans ne apud i-
 lū, vel apud aliū quemquā cibū sumeret: at cum
 Pseudopropheta ad prandiū esset inuitatus, & apud
 eū comedisset, in via à leone fuit dilaniatus: qui tamen
 leo adeo se humanum ac benignum præstiterat
 vt nec sanguinē eius biberit, nec membra dilaniari
 imò ne equo cui Propheta infederat, vllum damnum
 intulerit, nec prius ab eo recesserit, quā ab aliquo
 terræ mandatus esset. Cuius rationem reddēs Gre-
 gorius ait, primò eum occisum, vt præuaricantem
 & Deo inobedientem, at seruatum vt Propheta &

De

ministrium. Quidam
 est quæ nec adeo
 pare. Cum pomp
 nem quo adolesce
 ntero, illustri eum
 compario, plui in
 illustrolo intuitu
 reg. n. tanti ille p
 agnitate & hon
 mundus homine
 det quæ nostra lū
 erunt. & mercede
 quæ aliena sunt & q
 gobi ē cæcus meri
 mundus reuera idem
 atores Nabuchodon
 sunt statuum eius,
 fcti sunt: ita quoq;
 ten, nec meritos me
 gines fumosas & in
 scilicet mundi stult
 quid etiam in front
 zona inscriptum leg
 bus esse similes,
 re virtute & facino
 caput habebat au
 corundus, quo & n
 dem in luteos ped
 statua membra en
 filij. sepe namq;
 moni ferrei plum
 genealogia Christi
 Isaac & Iacob, se
 sololatria infame
 uat, tradico colubr

tur morbis, dicitur
 adhibet remedia. Hi
 ros, vt Davidi, alius
 matronæ Sufone
 tolem, vt huic videtur
 litteris Leoni m
 imprimis. *Quasi in*
 quod crudelis fuit
 um verò quod vici
 inuadit, incerta
 r æstuant Africa
 ffa, cauda per terr
 a appareant vestig
 ut vbi cubilia loca
 bulat. Idem imitat
 et. quib. vijs acce
 gore emoriaris, tim
 a, vina, aromata, al
 nascitur, quæ te fi
 ia nequeunt agno
 m & benignitate
 imittentibus rem
 nis agit & iustis, q
 te prophetæ illius
 esset, verans ne apu
 bû fumeret: at co
 esset innitatus, &
 fuit dilaniatus: qu
 c benignum vixit
 nec membra dilani
 uiderat, vñlū dam
 esset, q ab al
 rationem reddes O
 sum, vt promittant
 matum vt Propheta

lei ministrum. Quidquid de rei veritate sit, mors
 æna est quæ nec adolescenti, etiam vnico matris
 lio, parcat. Cum pompam & apparatus illum fu
 ebrem quo adolescens hic ad tumulum defertur,
 confidero, illustri eum familia natum & opulētum
 isse comperio, plurimi namq; funus comitantur,
 n illius solo intuitu, sed maiorū: ita facit & mun
 is, neq; .n. tanti ille propriā virtutem, quanti ma
 rū dignitatem & honorem facit. Hæc sū, trutinæ
 qui mundus homines impositos ponderat, non
 videt quæ nostra sunt, aut quæ nostro in horto
 verunt, & mercedē inde nobis aliquā reddat; at
 lū quæ aliena sunt & quæ hereditate ad nos deu
 a; q̄ obrē cæcus meritō iudex poterit appellari.
 Mundus reuera idem nobiscum agit, quod olim *Dan. 2.*
 oratores Nabuchodonosoris, qui relicto rege ad
 trunt statuum eius, & genu flexo eidem suppli
 facti sunt: ita quoque mundus non adorat ho
 nem, nec meritos meritis afficit honoribus, sed
 agines fumosas & inanes maiorum statuas colit.
 scilicet mundi stultitia.
 Aliud etiam in fronte adolescentis huius epi
 mma inscriptum lege, non semper, scilicet filios
 entibus esse similes, sed breui à parentum dege
 are virtute & facinoribus. Statua Nabuchodo *Dan. 2.*
 or caput habebat aureum sed quo descende
 profundius, quo & metallum vile sciebat magis,
 andem in luteos pedes descenderit. ita quoq; in
 ndi statua membra caput non referunt, nec pa
 res filij, sæpe namq; patres & capita aurea sunt,
 ij non nisi ferrei, plumbei & lutei.
 In genealogia Christi primi patres fuere aurei,
 rahā, Isaac & Iacob, sed posteriores fuere adulte
 & idololatria infames. Quod Isaias Propheta de *Isa. 14.*
 ras ait, *Eradice colubri exhibet basiliscus*, i. gras parē

Item 17.

tum peior auis, mox datura progeniē vitiōsiorē,
& ē parentibus sceleratis filij prodibunt sceleratissimi. alibi verō ait, *propterea plantabū plantatorem infideiē, & germē alienū seminabū.* Id est, Egregiā & fecundā Ecclesię vineam plantasti Dominus, sed steriles in septis infidelium tibi furculos produxit. Nulla autem in orbe reperitur herba, quę fructū proferat aut florem principio suo contrariurōsā rosā flos florem, spinā spinā: at si spinā rosa, & flos alienum quid proferrent, prodigij totū id haberetur. At hoc non nisi in humana natura reperitur. Reuertatur ad adolescentem nostrum, et praterquam quod adolescens & quidem vnicus esset, viduę etiam filius erat.

Deus viduarum singularē curā habet.

Et hac vidua erat. Minutim singula Euiāgelij commemorat, vt eo magis filij huius mortem exaggeret & matris luctum, simulque, vt demonstraret, quā singularē Deus viduarum rationē habet, cūm huius respectu hodie tam celebre miraculum edat. Deus enim patronus & adiutor pupillorum est & viduarum. vnde Dauid, *Dominus custodi aduenas, pupillum & viduam suscipiet.* illorum protector est: testatur id eius nomine Moses, *Viduam pupillo non nocebitis, si la'eritis eos, voc'ferabūtur a me, & ego exaudia clamorem eorū, & indignabitur furor meus, percutiamq; vos gladio, & erunt vxores vestra vidua, & filij vestri pupilli.*

Deus iudex est orphanorum & viduarum.

Consolamini igitur viduę, sumite animos orphani. Deus vestrum se iudicem fore pollicetur, & fortē coram tribunalib. ciuilibus ius vobis non amministraretur, in cēlo coram diuino haud dubiē equitatem vestrā obrinebitis. Confir' mat hoc psalmist, *Turbabuntur a facie eius patres orphanorum & iudicā viduarum.* Protector et ā vester est; q; asser sapiens, *Non despiciet preces pupilli; nec vidua, si*

Psal. 67.

Eccles. 35.

funda

undat loquelam gemitus. Deniq; tutor, quod egre- *Matth. 12.*
 tē Matthæus ostendit; qui Dominum Phariseis ob-
 scisse ait, quod bona viduarum deuorarent. Obla-
 o quoq; illa viduæ apud Lucā, quæ minuta duo in *Luc. 21.*
 azophylacium misit pluris à Christo facta est,
 uam pingua & opulenta Phariseorum donaria.
 Cordæ quoq; illa Thecuitis quæ Absalomo ve-
 iam impetratura, Dauidi ad pedes procidit, quo ci- *2. Reg. 14.*
 us & melius exaudiretur, à Ioabo consiliū accepit,
 viduæ habitum assumeret & formam. Heliodo-
 templū Ierosolymitanū expoliaturus, à Pontice
 inhabitus fuit huiusmodi facinus aggredi, quod
 ecuniæ essent, quæ in pupillorū & viduarū alimē-
 sustentationēq; impenderetur. At cū bene cōsu-
 nti sanguinolentus ille tyrannus nollet credere,
 io iuuenes eius se conatib. opposuēre, viduarū pa-
 ociniū assumentes. qui tā acriter & grauiter in eū
 imaduertēre, vt & à conatu eū desistere coegerint
 vita penē spoliarent. Ecce hoc etiam loco Chris-
 is in viduarum fauorem, misericordia motus, lu-
 lentum miraculum edidit.

Misericordia motus super eam. Matris ecce mise-
 tur, cū vnica eā orbatā cernit prole; filij quoque
 iseretur. q̄ ad mortē eum dānatū, & in cineres &
 utredinē redigendū sciret: q̄ insignis quādā hi-
 oria faciet manifestius. L. Claudius grauiissimi cri-
 inis accusarat L. Pisonē, q̄ eū iudiciū sententia iā
 condēnandus esset, eorū genib. opē implorās ad-
 olutus est, quoq; magis eos ad misericordiam fle-
 eret, luto faciē oppleuit; quo facto ita omniū ani-
 os ad sui misericordiā p̄nouit, cunctorū vt sus-
 agio fuerit absolutus. Idipsum p̄stitisse hic vide-
 ur & Christus; vidēs. n. faciē illius p̄ morte palle-
 centē, & iam iā illū in cineres & putredinē redi-
 endū, illius misertus est; tacitē quodāmodo dicēs,

Quamuis hominem è limo & luto condiderim, tu
 men ob iustitiæ originalis donum & arboris vi
 mirabiles influxus, immortalis erat: at quam prin
 vt peccatum admisit, morte & cineribus adiudic
 tus est: quæ quoties ita deformatum & miserū in
 tueor, non possum quin illius miserear, & benigni
 me erga illum ostendam. Hocce mihi suggessit Do
 uid, cū quodam Psalmi loco ait. *Recondatus est quoniam
 in puluere sumus, homo sicut fenum dies eius.* Illi
 opæ etiā implorans Iob, aliquid efficacius ad eū per
 mouendum argumentū nō deprompsit. quā lutum
 & cinerem ostendendo: *Memento quod sicut lutum
 feceris me, & in puluerem reducas me.* Idem ipsū
 argumentum hodie Dominum permouet, vt mor
 tui eiusque matris misereatur.

Psal. 102.

Iob. 10.

Misericordia mori super eam. Adeo vt miser
 hic viduæ lacrymas abstergerit, & eandem in ma
 ximis doloribus consolatus dixerit, noli flere aff
 cti mater, neque enim omnis tua spes concidit au
 amissa est, videbis rediuiuum filium, & illere, ostē
 dum tibi siquidem ob oculos, quo in viduam sim an
 sectu, quā pronus semper & proclius in visiden
 iuuandis. *Noli flere, siste lacrymas, cessent suspiria
 desinant lamenta, inhibe fletum; quasi diceret,
 scires mulier, quot quantūq; le bonis cumulentur
 qui hinc morte abripiuntur nō fleres profectō, im
 mō filio congratulareris, Salomonis secuta consi
 lium, qui se magis mortuos, quā viuentes laudat
 se ait.*

Ier. 4.

Solebant Persæ, vt huius rei veritatem ostende
 rent, mortuos purpura, quæ regum & triumphan
 tium vestis, induere, & lauri ramum in manus tra
 dere: & hoc modo felicem mortuorum statum, &
 ingentem Deorum in eosdem benignitatem boni
 tatemque declararent, qui illos à vitæ huius militia
 libera-

eratos in aliam pacem
 uculatam, quicquid
 corabat) deduxissent
 hoc schemate denot
 culis ostendit, dum tu
 tem, fistere iubet fi
 gerat, vt feretro sur
 stolesens tibi dico,
 accedens, eiusque
 tendens, illi impe
 decedens adolescen
 scens feretro, locu
 nam depositam resi
 ti in pedes stans, & i
 gergere, vitam meli
 ore nobis esse cogita
 m nostrum hostis ef
 teroci, regis potent
 ita est poplitibus,
 Moses Hebræis idol
 mili adorati veneno
 motum; vitulos nan
 cre legit, eosque mor
 adoratum illis n
 cineres & minui
 remedium & li
 non adorant in
 alle pecunias: ali
 omnia, omnes denig
 an cineres rediga
 ratione imbibant,
 remedium experie
 am à lepra ian
 Israel in Syrian

luto condiderim;
dum & arboris
is erat: quam pri
& cineribus adu
matum & miseru
miserat, & ben
ce mibi iugessit
Reconditus est q
fen in dies eius. Ill
efficacius ad eu pa
er omphit. quā luto
mento quod fuit luto
uas me. Idem ipse
per mouet, vt mo

am. Adeo vt mis
rit, & eandem in
xerit, nō sileat
a ipse concludit
fium, & ille re
quo in videri nō
& proc in s in v
mas, c. sicut in p
n; quā diceret
e bonis cumule
oā feres profecto
omnis iecura con
uam viuentes lau

ei veritatem ostend
regum & triumph
atum in manus tr
mortuorum statum
benignitatem ben
osa vix huius ind
liber

beratos in aliam pace florentem & bonis omni-
us cumulatam, quiete floridam (quod lauri ramus
enotabar) deduxissent. Quod olim veteres mysti-
o hoc schemate denotarunt, hodie Christus mi-
culis ostendit, dum matrem in filij funere lacry-
antem, sistere iubet fletum, eam consolatus, filio
operat, vt feretro surgat.

Adolescens tibi dico surge. Dominus igitur fere-
um accedens, eiusque manum & mortis fauces ap-
rehendens, illi imperat, vt surgat; huic verò vt
inc decedens adolescentem viuum sistat. *Surge a-*
dolescens feretro, loculo egredere, spiritus vitales
vitam depositam resume. Et ecce mortuus sur-
xit in pedes stans, & simul nos docet, si è pecca-
surgere, vitam meliorem ingredi velimus; de
orte nobis esse cogitandum, quæ communis om-
um nostrum hostis est, qui quæ non minus iuuen-
feroci, regis potentis & maiestati, quàm imbel-
sene & popliteibus, & pauperum tabernæ par-
t.

Moses Hebræis idololatriæ morbo affectis, & *Exod. 32*
tuli adorati veneno infectis salutare præscripsit
didotum; vitulos namq; quos conflagrant in cine-
s redegit, eosque morbosos voluit imbibere, vt
od adoratum illis malum & perniciem attule-
t, in cineres & minutam puluerem redactum, af-
rrer remedium & languidis medicamen foret.
vid non adorant in mundo homines? hic mulier-
las, ille pecunias; alius honores, alius dignitates
munia, omnes deniq; meram vanitatem. Hæc o-
nia in cineres redigant, & continua quadam con-
deratione imbibant, & præsentissimum, morbis
is remedium experientur.

Naaman à lepra iam purgatus, duo plaustra *4 Reg. 6*
ræ Israel in Syriam aduexit; ne imposse-
LII 4 rum,

Mortis me-
moriam vi-
lis & salu-
taris.

rum idola adoraret, Quid hic docemur? nihil praeferendum aliud, quam eos, qui memoriae & intellectu plastro cineres mortis imponunt, eosque semper in oculis gerunt, fidele Deo obsequium exhibent, nec mundi idola adoraturos.

Psal. 118.

Expertus hoc erat Dauid, & quotidie hocce carmen lyrio oculos abluabat, ait quippe de se quodam modo, *Consideraui vias meas, & conuersti pedes meos in testimonia tua*, vidi, inquit, in via mea errare, & aliud iter institui, & Dei vias ingressus sum. Vel *consideraui vias meas*, id est nouissima mea, mortem, iudicium infernum & gloriam caelestem; & haec meditatione induxit, ut vitae suae pedes conuerterentur cumque in perniciem & perditionem tenderent, semitam salutis eisdem reuocauit & reduxit.

Quamprimum autem ut Christus imperasset surgeret, surrexit in pedes, stetit, matrem amplexatus est, & omnes in admirationem rapuit. Similem enim casum in Regum historia legere est, & æque prodigiosum: Mortuus quidam magna hominum multitudinem comitante ad sepulcrum extra urbem deferrebat: sed ecce apparent e minus latrones Moabitarum, qui omnem hanc turbam in fugam coniecere; adeo ut cadauer abiecerint & fugiendo vitam consuluerint. Sed forte fortuna in Elisaei sepulchrum nihil minus cogitantes illud deiecerunt, quam ob id mox sacra vasis ossa tetigit, ad vitam rediit rediuium & una cum cæteris fugam se dedit. *Quidam autem sepelientes hominem viderunt latrunculos & proiecerunt cadauer in sepulchro Elisaei, quod cum tetigisset ossa Elisaei reuixit homo, & stetit super pedes suos.* Hic igitur idem omnino miraculum cernere est, ille defunctus Elisaei ossa tangit, & viuunt; hic Christus maniferetrum contingit, & adolescens erectus stetit in pedes, ut omnes in admirationem raperentur, vti nam & vos, Auditores.

4. Reg. 13.

Quamprimum autem ut Christus imperasset surgeret, surrexit in pedes, stetit, matrem amplexatus est, & omnes in admirationem rapuit. Similem enim casum in Regum historia legere est, & æque prodigiosum: Mortuus quidam magna hominum multitudinem comitante ad sepulcrum extra urbem deferrebat: sed ecce apparent e minus latrones Moabitarum, qui omnem hanc turbam in fugam coniecere; adeo ut cadauer abiecerint & fugiendo vitam consuluerint. Sed forte fortuna in Elisaei sepulchrum nihil minus cogitantes illud deiecerunt, quam ob id mox sacra vasis ossa tetigit, ad vitam rediit rediuium & una cum cæteris fugam se dedit. *Quidam autem sepelientes hominem viderunt latrunculos & proiecerunt cadauer in sepulchro Elisaei, quod cum tetigisset ossa Elisaei reuixit homo, & stetit super pedes suos.* Hic igitur idem omnino miraculum cernere est, ille defunctus Elisaei ossa tangit, & viuunt; hic Christus maniferetrum contingit, & adolescens erectus stetit in pedes, ut omnes in admirationem raperentur, vti nam & vos, Auditores.

cedemur? nihil
memoria & intellectu
ponunt, eosq; semper
obsequium exhiben-
turos.

& quotidie hocce co-
ppe de se quodam
conuertere pedes meos
in via mea errare,
ingressus sum. Vel
anima mea, mortem
caulestem; & hanc
ex pedes conuertere
tionem tenderent,
caui & reduxi.

Christus imperasse
erit, matrem ample-
cti rapuit. Similem
oria legere est, & a-
a magna hominū
crum extra urbē
minis latrones Mo-
gam coniecēre; &
piendo vix contine-
rei sepulcrū nihil
unt, quamobiē mo-
tam rediit rediit
Quidā autē sepelien-
los & proiecerunt
cū tetigisset ossa. Elia
pedes sunt. Hic igitur
gnere est, ille de-
uit; hic Christus mar-
scens erectus stetit
nem raperentur, &

Quamobrem ipsum demiremini, & animo
luite, quid quid in adolescentis huius resurre-
one peragi videtis: ad literā de mortuo hic ser-
est, sed vobiscum statuite, mysticē de peccato-
hanc omnia intelligi posse: illius mortuum est
 corpus, huius anima, & uterque in misero versatur
tu: ille mortis horrorem, hic peccati periculum
erit: primum evitari nequit (mors enim com-
inis omnibus,) alterum potest, & evitandum est.
excarum igitur fugite, mortis recordemini, vo-
lūne persuadete, nemini illam parcere, non no-
ti, non iuveni, non in dignitate constituto, non
itijs abundanti: omnes ferit sine vllō respectu
intuitu. Testis sit adolescens hic, qui vnicus e-
matri suæ, honesto loco natus, in ætatis flore
nstitutus, ad magna natus, diuitijs & honoribus
stinatus: mors tamen ei non pareit, sed in alte-
vt compareat mundo, coram diuino tribuna-
imperat. De morte igitur cogitate mortales, no-
es, iuuentuli, diuitijsq; abundantes, mortē sem-
r in oculis gerite, & adolescētē hunc pallidum
bis proponite.

Dici autem non potest Domine, quā mortis
memoria utilis & salutaris: quin etiam neces-
sarium est, vt qui olim præclarum hoc edidisti mi-
culum, noua iam etiam edas & similia, id est,
imas nostras exanimas, redanimas, & ad vitam
uoces. Sunt siquidem peccato mortuæ, quas si
anu misericordiæ tuæ tetigeris, vitam illis haud
ibi restitues. Sunt enim filia vnica, vnde Pro-
neta, & de manu carnū vnicam meam: sed iam
tumulo, nisi succurras, inferendæ: Ecclesia, quæ
arum mater est, gemit, plorat, & luget, ipsa est
illa, quæ iucundissimo tuo conspectu vidua-
a est. Hanc igitur consolare, illius lacrymæ te

Psal. 21.

moueant, illius filios exsuscita, qui cum semel
vitam redierint, magno in te affectu laudum
tica in hoc mundo tibi deproment, expectantem
interim, donec in altero te dilaudent, ad quem
ter, & Filius & Spiritus sanctus deducant. Amen.

DOMINICA XVI. POST PENTECOSTEN.

*Cum intrasset Iesus in domum cuiusdam Principis
Pharisaorum sabbato manducare panem, &
obseruabant eum. Luc. 14.*

FIGURA.

2. Reg. 13.

Absalom Davidis filius ex Maacha filia re-
Gessur progenitus, quo nullus umquā in
mortales vixit pulchrior & elegantior,
qui deinde nescio quo dominādi estro percitus, a-
uersus parentem virum mitissimum conspirauit,
quod se iniuriam ab Amnone fratre tum sibi, tum so-
rori imprimis, illatam vlcisceretur; epulum solle-
ne instruxit, in quo vitæ eius tetendit insidias. Ho-
die verò populus Iudaicus, omnium mundi natio-
num caput ac rex, nefando quodam effectū in trā-
uersum actus, vt se de Iesu Christo fratre suo secto-
dum carnem vindicaret, Pharisaicum quoddam
conuiuium adhibet, vt eum insidiosè circumueni-
ant, & vitam illius in discrimen vocent. O prodi-
tione, o perfidiam detestandam! Sed o bonitatem
incredibilem? variæ illi struuntur insidiæ, ipse ra-
men edit miracula, & hydropicum sanat. De ho-
dierna die locuturus sum, auxilium si spondeat
Paxaelius spiritus, & opem intercedendo Deipa-
ra. Idcirco salutationem illi offeramus Angelicam.
Ane Maria.

Inge-

Ingenio & eruditione
ininde dignus not
taceret, ita eandem
struuntur monstrum
qua culpabilior cult
troni e cecitatis aby
monia stimulus, co
nam omnes ad
ris quibudam co
Cyprianus imprim
nagenensis & Marty
in talucis CCLX.
& malorum omniu
delictorum, mate
mi terminum inuidi
manens & sine fine pe
go deserviens, asserit
hinc, inquit, vultu
que, in labijs tremor
effrenat a conuit
pia, etiamsi a gladi
namentis armata.
cadeat post hunc
est filia superbia,
etc. Inuidia est o
riorum, quia ei
com ne sibi aquent
antur. Imò verò
one procedēs, vi
victatol? reus est
tine, neque enim
atalena diripui
as thorū v olasset
elerge & sanè ter
autibui Chryso

scica, qui cum seme
te affectu laudum
ment, expectante
dilaudent, ad quem
ctus deducant. Ame

XVI. POST

OSTEN.

um cuiusdam Prin
ducere panem, &

R. A.

ex Maacha filia re
quo nullus vnaqua
rior & elegantior,
nadi estro percitua
tissimum conspici
fratrem sibi, cum
ceretur; epulum so
terendie infidias,
omnium mundi na
quodam effectu in
hrilto fratre suo se
harisicum quoda
infidiosè circumue
ner vorent. O pro
dam! Sed bonitate
untur infidias, ipse
picum sinat. De
auxilium si sponde
intercedendo Deo
ostendamus Angeli con
Ips

Ingenio & eruditione præstans Alanus, & æter. proinde dignus nomine, cum inuidia mentio
n faceret, ita eamdem descripsit; Inuidia quod
instruosius monstrum? aut quod damnosius dam
n? qua culpabilior culpa? qua? ænator pœna? Hæc
erronea cecitatis abyssus, humana mentis abyssus,
tentationis stimulus, corruptionis aculeus. Et bene
idem, nam omnes ad vnum Patres illi suffragatur
imiris quibusdam coloribus, ipsam depinxere.

S. Cyprianus imprimis Afer natione, Episcopus
urthaginensis & Martyr sub Imp. Valeriano circa
num salutis CCLX. quodam loco ait: Inuidia
lix & malorum omnium, fons cladum, semina
delictorum, materia culparum: mala cetera
ent terminum, inuidia autem est malum iugiter
manens & sine fine peccatum. Inuidiam autem a
loco describens, asserit hunc bestia ab similem non
Hinc, inquit, vultus minax boni aspectus, pallor
acie, in labijs tremor, stupor in dentibus, verba
ida, effrenata conuitia, manus ad cadu violentiã
mpta, & transi a gladio interim vacua, odio tamen
at a mentis armata.

Prodeat post hunc magnus Augustinus; Inuidia,
uit est filia superbia, suffoca matrem & non erit
, &c. Inuidia est odium aliena felicitate respe
superiorum, quia ei non æquatur, respectu su
riorum ne sibi aequentur; respectu parium, quia
aquentur. Imò verò longius alibi in eiuidè de
riptione procedès, vitiũ id diabolicũ appellauit,
o solo diabolus reus est & in expiabiliter & in sēpi
nũ reus. neque enim Lucifer ad inferos detrusus
quòd aliena diripuisset, iniustã necē intulisset,
erius thorũ violasset, sed q̃ homini inuidisset.
Alia longe & sanè tetriora illi elogia, & colores
oticos tribuit Chrysostom. Inuidia, inquit, pestife

Lib. de com
plor. naturæ

In term de
liore.

Inuidia
malorum
radix.

Serm. de
verb. dom.

Inuidia su
perbia fi
lia.

Lib. de doct
Christi.

RAM

rum malum, hominem in diaboli conditionem, a
demonem immittissimum conuertit. Per eam
venit in mundum, eam suadente interfectus
Dauid vitæ periculum adiit, & Christus Iesus in
cem actus.

Ante hos autem omnes Salomon luculentum
Epithetum dedit, sed quod naturam eius quàm
timè exprimat, vitæ carniū, sanis cordis. pū
do obscurum inuidia. Id est, inuidia tam tetra & pe
lens rabies est, vt hominis cor, cerebrum, ingeniu
exedat, & penitus ossum medullas emedullet.

Vesperæ Tradunt naturalium rerum scriptores viper
collata in- nasci matris cum interitu, & natalem suum fun
uidia. sto matricidio cruentare. Inuidia etiam serpens
odia, zelus & liuor quædam viperulæ sunt, &
semper animam in qua nascuntur, enecant, &
usquam in apertum prodeant, eam diuexant, &
tima illius viscera diseruciant. Vnde Ambrosius

Lib. de fuge fuge inuidiam, qua non solum alienos, verum multo
seculi. magis eum, quem possederit, lacerare consuevit.

Hieronym. multo disertius Hieronymus Epist. ad Demetrium
Oro te, inquit, quid inuido delectationis præstat
uidia? quem secretis quibusdam conscientia vng
lu liuor ipse diserpit, & alienam felicitatem torm
tum facit?

Ser. de Inui. Atque hanc ob causam Basilus eamdem rubi
gini similem fecit, nam vt rubigo ferrum, sic inuidia
quam insidet animam, consumit. Vt autem post ot
nium sententiam, meum quoque symbolum dep
mam, assero inuidiam tormentum & eculum ar
maz esse, tantum quippe inuidus & liuidus intri
secus tormentum experitur, quantam proximus
rebus suis prosperitatem & felicitatem.

In Moralib. Tigrides, vt Plutarchus ait, quamprimum
tympani strepitum audiunt, effrascunt & furo
rei

induunt. At inuidia
lunt, atque tigris
los effluor tym
adignari incipiunt.
parauero, qui domi
atquamdiu arderet
ens iustos in sacris li
aperta dictum est,
ex ista factore
symbolum est: inui
queunt iustos, nec e
am & improborum
nt adhuc non abstin
labore & cura hinc
quant, in quibus se d
sibi ipsi extruend
ter cum quaq; opini
tumi colligentes, i
sibi ipsis noceant,
nationem perpe
Non nisi alieno m
to bono eadem mor
Nulli ad prædam tra
cadauera, & loca
ta autem in quibus
multæ corporis
cerel. Etis, languir
semper petunt.
is virtutibus vici
vospæ illæ impo
conesta viuendi ra
modum petunt, bon
um reprehendanc
scripijs de prom

abolitionem,
interit. Per eam
ad interfectum
& Christus Iesus in

Salomon luculentam
naturam eius quam
m, sanxit cordis, pr
i diatam terra & de
o, cerebrum, ingen
edullas emedullet
rum scriptores viri
& natalem suam fi
nidia etiam serpens
viperulae sunt, &
untur, enecant, &
ant, eam diuexant, &
ant. Vnde Ambro
in alienos, verum m
lacerare consuevit
us Epist. ad Demetri
delectationis prae
siam conscientia m
nam felicitatem in

Basilii eandem
ubigo ferrum, si m
ur. Vt autem post
uoque symbolum de
entum & euleum
idus & liuidus in
quantam proxim
felicitem.
ait, quamprimu
, enescunt & in

in induunt. At inuidi multo reuera truculentio-
sunt, atque tigrinum more, mox vt praecursorum
alios effusorum tympana audiunt, rabire, furere
indignari incipiunt. Quin & Heli lippienti illos
inparauero, qui domini lucernam videre non po-
at, quamdiu arderet & colluceret. Lucerna autem
dens iustos in sacris litteris designat, nam de Ioan-
Baptista dictum est, *Erat lucerna ardens & lucens*.
haec extincta factorem dans terribilissimum, impio-
m symbolum est: inuidi vero, oculo bono intue-
nequeunt iustos, nec eosdem perferre; in de sui fi-
lum & improborum contubernio delectantur.
Sunt adhuc non absimiles Phænici, magno qui-
um labore & cura hinc inde odorata ligna con-
eruanti, in quibus se deinde comburi sinit, sepul-
um sibi ipsi exstruendo. Inuidi autem redolen-
circumquaque opinionem & famam honestam
oximi colligentes, ita fremunt & indignantur,
sibi ipsis noceant, & sempiternum interitum
damnationem perpetuam sibi arceant. Quid
ai? Non nisi alieno malo viuit inuidia, non nisi a-
mo bono eadem moritur.

Milui ad praedam nati semper ad putrescentia vo-
ant cadauera, & loca tetram mephitim exhalan-
; ea autem in quibus lenis & iucundis aer est, fu-
unt: muscae corporibus integris ac bene valenti-
us derelictis, sanguinolenta, vlcerosa, vulnerata-
ae semper petunt. Non aliter etiam liuidi, qui
licitis virtutibus vitia sectantur; non aliter in-
iam vesper illae importunae & immundae, inuidi,
ui honesta viuendi ratione relicta, immundam &
nprobam petunt, bonos praetereunt, vt alterius
itium reprehendant & coarguant. Haec est sancti
basilij scrinijs deprompta sunt.

1. Reg. 30

Copatan-
tur inuidi
Phænici.

Item vul-
turibus &
muscis.

Sca

Item Scarabæi, immunda illa & sordida insecta, nisi in fimo & alienis sordibus gaudent & nutriuntur, inuidi alienis vitijs & infortunijs audient delectantur, atque hæc illis gaudium & voluptatem adferunt. Vnde bene Chrysostomus, *Inuidia aduersa aliorum fortuna, vt scarabæi alieno stercore renutritur.* Sed finem non reperirem, si diu his his commemorandis immorarer: atque pro ordij ratione hæc sufficiant; Euangelij siquid textus plura suggeret, cuius occasione in hæc materiam incidi, quod nonnisi mera hic inuidie perfidæ appareant machinationes, & infidie conuiuia. Historiam recenlet Lucas, *Cum intraret Iesus in domum cuiusdam Principis Phariseorum sabbatho manducare panem, & ipsi obseruarent eum.* De Pharisaica hac inuidia locuturus huc veni, primò vobis epulum ferale & perfidum præparaturus, deinde hydropici sanationem propositurus.

Propositio

Iudæi inueterato in Saluatorem odio exagitati, noua ei infidias molituri ad conuiuium in domo cuiusdam Pharisei illum inuitant, idque die sabbathi, die inquam, quo nefas erat ex legis præcepto ignem domi accendere, in deserto manna colligere, lignorum frusta per agros colligere, in ne agrotis quidem medicamē aut malagma applicare. In hoc autem conuiuium omnes illius actiones obseruabant, vt deinde eum velut transgressorem legis fugillarent.

Cum intraret Iesus in domum cuiusdam Principis Phariseorum sabbatho manducare panem. Quod autem Phariseus hic Princeps dicatur, sciendum est, non omnes sacerdotes modò, sed singulas sacerdotum familias, omnes etiam synagogas, imò & sectas singulas & artes, semper Principem inter se ali-

quem habuisse, qui re-
præcelleret. Vnde
publicanorum: qui
legimus, & apu-
tarum principem I-
nariorum dicitur
cande notandum es-
opera Principis hu-
uerat, nomen silen-
ro alterius Pharisa-
et, & quod peccar-
treret, murmurabat
Simonem ait app-
vt hinc manifestum
equatur & detestetur
paritra occasio ne pa-
a mera malicia &
an deliquerat, sed
ad, non enim scieb-
uenturam; & quan-
s, bona tamen in-
quit. At hic studio
erat, idque ex mere-
tus calumniandi h-
posse voluit, que-
tum vt festi profu-
autem hominum
etugillaribus æte-
vt hoc olim per-
muerero nominum
reus rei signum
& eam statim ve-
peripuisse; serpente
raz, ne verbum di-
tum cum oligi-

& fordidis infectis, quibus gaudent & nutu-
 & infortunij audientis
 as gaudium & velut
 Chrysostomus, Iudas
 & scabab alieno fite-
 non reperirem, si
 morarer: atque pro-
 ; Evangelij siquid-
 ius occasione in
 nra: mera hic inu-
 tiores, & infid-
 Lucas, Cum intra-
 Principis Pharisaei
 , & ipsi obseruab-
 dia locutus fue-
 le & perfidum pra-
 fanationem propo-
 atorem od o exag-
 conuictum in
 nuerant, ideo die
 gerat ex legis pre-
 in deserto manna-
 agros colligere
 é aut malagma an-
 uio omnes illos au-
 eum velut transgre-

quem habuisse, qui reliquis & dignitate & ho-
 re præcelleret. Vnde & Zachæus dictus est prin-
 is publicanorum: quin & Luc. 8. Principes sy-
 rogæ legimus, & apud Ioannem legimus alium
 ei latum principem Iudæorū & hic noster Prin-
 is Pharisæorum dicitur.

Deinde notandum est, Euangelistam studio &
 a opera Principis huius Pharisæi, qui Christum
 uitauerat, nomen silentio pressisse; cum tamen a-
 loco alterius Pharisæi qui Christum etiam inui-
 nerat, & quod peccatricem ad pedum osculum
 mitteret, murmurabat, nominare non grauetur
 m Simonem ait appellatum. Atque hæc est
 o, vt hinc manifestum fieret, quanto Deus odio
 sequatur & detestetur peccata, quæ non data
 quæ sita occasione patrantur, non per accidens,
 ex mera malitia & peruersitate præcogitata.
 on deliquerat, sed nihil minus cogitans & in-
 natò, non enim sciebat Magdalenam in domum
 in venturam; & quamuis arrogans esset, ac su-
 bus, bona tamen intentione ductus Christum
 uitauit. At hic studio illum ipso Sabbathi die in-
 uerat, idque ex mera malitia, vt inde occasio-
 n eius calumniandi haberet, ideoque hydropi-
 co adesse voluit, quem Christus sanaret, atque
 sic illum vt festi profanatorem accusaret. Huius-
 di autem hominum non meminit, eorumq; no-
 na è pugillaribus æternæ suæ memoriæ ei adit.
 dite vt hoc olim per Prophetam cōminatus sit.

Memor ero nominum eorum per labia mea.
 In huius rei signum crediderim Deum Ada-
 m & Euam statim vt peccatum admisere, acri-
 corripuisse; serpenti verò, quod mera malitia
 occarat, ne verbum dixisse reprehensionem fa-
 ns. Item cum oligi aduersus peccata sacrificia

prope

Luc. 8.

Deo pecca-
 ta ex mera
 malitia pa-
 trata edit.

Psal. 13.

Genes. 2.

propitiantia constituisse, sola illa respexit, quæ ignorantia non verò ex malitia facta essent, eorumque expiandorum rationem præscripsit; item ex humana fragilitate commissæ: pro peccatis verò, quorum malitia mera parens esset, illud libamen aut sacrificium institutum legitur.

Gen. 6.

Hæc verò, quæ ex mera malitia facta sunt, præcata in spiritum Sanctum sunt, atque in horum piacionem diluuij aquas induxit Dominus. Scitum siquidem est in Genesi, *Videns autem Dominus, quod multa malitia hominum esset in terra, tres etiam Iosephi qui ex malitia peccarant, trem suum innocuum Ismaelitis vendendo, deinde ad delicti cognitionem venissent, factique poeniteret, dixere parentis sui Iacob nomine,*

Gen. 39.

cro vt obliuiscaris scelus fratrum tuorum, & peccati atque malitia, quam exercuerunt in te. Intandum autem est non simplici peccati nomine eos delictum suum appellasse, sed scelus, quod nomen enormius est & multo grauius.

Ab. 8.

Formosa illa Esther, quæ captiua, regina Persarum facta est, cum Assueri genibus esset aduersa, quo Iudaicæ nationi veniam impetraret, & decretum mortis, quod in eam latum erat, reuocaret, & nefarias Amani hostis sui iuratiissimi reuinationes infringeret, de illius moliminibus pud regem agens, ait, *Procidit de illis, vt de peccati malitia, ad pedes regis, inquit Scriptura, & locum ad eum, vt malitiam Amani Agagita, & machinationes eius pessimas, quas excogitauerat contra Iudam, inberet irritas fore.*

Dauid Propheta de extremis iudicij sententia agens, inter cetera ait, seuerum illum iudicem, & malitiæ peccata imprimis inquisiturum, imò & h-

as malignas, & iras
tum abundanti m
a dolos. Quo loco
tū abdidit male
tum laxasti ad ma
aius esse & enoi
rantia & fragilit
& data opera
merito dici potest
peccatum grauius
ad conuictum,
inuitat.
abbat ho manduca
Iudas erat sabbat
tionis mundi, ho
us requieuit operib
etiam Christiani po
nus recepit, ip
verò Iesus Redem
resurrexit, id est d
Iudaica eximere
tas in Dominican
causas. Hoc signi
Israel Aegypto
asserit, (Deus
nam Mose dedit
cepit, ex senten
tor noster natus,
endo redijt, & sp
amist. Quanto ig
more & venerat
Iherosolim Deus in
agni culos, a
rioribus & Calen
abbatib offeretis d
dom. l. l.

uas malignas, & iratum peccatoribus dictum,
Is tuum abundauit malitia, & lingua tua cōmna-
at dolos. Quo loco Genebrardus noster conuertit,
Is tuū abūdauit maledictis, & fontes Hebræi habēt
Is tuum laxasti ad malum. Omnium autem ea mēs
 est, grādius esse & enormius peccatum malitiæ, quā
 ignorantix & fragilitatis: nam ipsum quod de in-
 iustitia & data opera committitur, duplex pecca-
 tum meritò dici potest. Quamobrem eo Pharisei
 uis peccatum grauius est, quo maiori malitia Do-
 minum ad conuiuium, ad cauillandum, etiam in die
 isto, inuitat.

Sabbat ho manducare panem. Magna & solennis
 iudæos erat sabbathi festiuitas, in honorem
 creationis mundi, hoc siquidem die Deus ab om-
 nibus requieuit operibus, & à creando cessauit. At
 etiam Christiani post hoc beneficium, aliud bō-
 maius recepimus, ipsum scilicet redemptionis;
 quia verò Iesus Redemptor noster vna sabbatho-
 m resurrexit, id est die Dominica, vt nos scilicet
 ege Iudaica eximeret & auerteret, sabbathi so-
 lenitas in Dominicam translata est, id quē mul-
 ti ob causas. Hoc siquidem die conditi sunt Ange-
 filij Israel Aegypto egressi sunt, (vt quidem O-
 rius asserit, (Deus legem duabus tabulis com-
 prehensam Mosi dedit; hoc etiam die Manna celo
 uere caput, ex sententia Origenis, hoc denique
 tuator noster natus, circumcisus est, & ad vitam
 surgendo rediit, & spiritum paracletum in Apo-
 stolos misit. Quanto igitur dies hæc cultu, quo di-
 a honore & ueneratione.

Voluit olim Deus in sabbatho duos in sacrifici-
 a offerri agnuculos, alijs autem diebus, exceptis
 lenioribus & Calendis, non nisi vnum: *die au-*
m sabbathi offeretis duos agnos anniculos imma-
culatos.
 Dom. tom. I I. Minm

Sabbatū in
 dominicā
 trāslatum.

Dominica
 dies cur
 solennis.

Num. 28.

culatos. Quo denotatur, preces nostras & orationes diebus dominicis esse duplicandas: die inquam hac, quæ omnium dierum regina est, deuotionibus & pietate diligentius & feruentius incumbendum. *Dominica die*, ait sanctus Gregorius, à *bore terreno cessandum est, atque omni modo operationibus infistendum, vt siquid negligentia per dies agitur, per diem resurrectionis Dominica prebuis expietur.*

D. Greg. 1. 1.
epist. Epi. 3.

Thren. 1.

Sed heu, quæ sæculi nostri infelicitas est, die Dominicis & festis Deus imprimis ad iracundiam pronocatur & offenditur. Hinc lacrymans & plorans sæculi sui festa Hieremias, in Threnis. *Viderunt eam hostes, & deriserunt sabbatha eius.* Quanto potiori iure iam nostra festa deplorare cet, quanto potiori iure Satan inimicus nos irriat, cum videt illa ita à nobis profanari & distortionibus abominationibusque violari. Bonis igitur & sanctis operibus, mala & impia patrantur opere. Sabbato quoque Phariseus hic Domini opera conguere & explorare conatur.

Exo. 20. &
31. Iere. 17.

Nam. 15.

1. Mach. 2.

Sabbato manducare panem. Sabbati cultus & reuerentia Iudæis indicitur in Exodo 20. & 31. & Iere. cap. 17. quod Iudæi tanta colebant pietate & religione, vt pauperculus quidam, quod lignum sabbatho collegisset, lapidibus obrutus fuerit. Ita mori malebāt, quàm sabbatum aliquo seruili opere violare. Quin & in libris Machabæorum legitur Iudæos ab hoste ad pugnam lacesitos die sabbatum ad eum se religiosos in sabbatho obseruando demonstrasse, vt in ipso mori maluerint loco, quàm se defendendo vitam tueri.

Fluius est
qui rota se
primana

Quin & singulari quodam miraculo Deus sabbathi religionem obseruantiamque demonstratus est. Refert quippe Baptista Fulgosius in

eces nostras & orationes applicandas die in qua regina est, deuotionis feruentius incumbens, sicut Gregorius, a quo etque omni modo quid negligentia perditionis Dominica praeiudicium infelicitas est, die primis ad iracundiam. Hinc lacrymans & queremias, in Threnis miserrunt sabbathum, quia ista festa deplorare an inimicus nos irritare profanari & dissipari violari. Bonis igitur impiis patrantur opera Domini opera co-

fluit, & die sabbati quiescit. Veteres Iudaeorum Rabini memoriae tradidere, demones sabbathi obseruantiam & cultum tamquam tulisse, ut die sabbato nullus omnino in ergumenorum corporibus inueniretur, sed in deserto ijs relictis secederent & montium in ga & speluncas oberrarent. Sed o rerum vicissitudo deploranda. Hodie namque diebus festis, & in primis pro Dominica die, infernus est contra referari videtur, & demones laxatis habenis per orbem curare & grassari. More igitur Pharisaico, & Principis huius instar, festa in Christo offendendo irrendoq; impendimus.

Et ipsi obseruant eum. Vniuersa Saluatoris nostri vita eruenta & amara crux fuit, *habuit enim factum*, in Bernardus ait, *obseruatores, in verbis contradictores, & in tormentis illusores.* Vnde non merito sponsa illum fasciculo myrrhae comitauit; quod omnis illius vitae series non nisi fasciculus quidam & coaceruatio fuerit dolorum & amaritudinum, quorum myrrha symbolum est, id est ob inimicitias graues & odium immortale, quo eum inimici ardebant.

Huius autem odij causa, nulla erat alia, quam quod Pharisei indignarentur peccata sua redargui, & traduci. At sciebat doctor ille coequis verba illa Domini ad Prophetam, de veropuli concionatore intelligi debere, *Clama, Isai. 28. cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum.* quod falsi

Mmm 3 pro-

Isai. 56.

prophetæ facere negligebant, ne populi gratia cicerent, eumque sibi infestum redderent de quibus alibi Isaias locutus est dicens, *Speculatorum caci omnes, canes muti, non valentes latrare:*

Psal. 38.

non erat huiusmodi Seruator noster, qui de se solo quodam in loco ait, *Annuntiaui iustitiam tuam in Ecclesia magna: ecce labia mea non prohibe Domine tu scisti.* Id est, quamuis coniurare in viam meam scirem omnes, nunquam tamen à iustitiæ præconijs dilaudandis abstinui aut cessavi, impiorum scelera magna verborum acrimonia coarguere non destiti. Quod hodie ad oculum cernere est, quando in conuiuio illo, Phariseorum mores quamuis sibi necem parari, & insidias capere fastendi sciat, coarguit.

Iudic. 14.

Simile,

Et ipsi obseruabant eum. O proditorem testabilem! hinc instruunt conuiuia, illinc insidias manu vna proferunt mel, altera venenatque vt leo quem Sampson in terra Philistharum interfecit, fauces melle scatentes habet intestina verò putiscentia: ita nefandi hi Pharisei noui illi leones, nemæo leone truculentiores ore præferunt mel, id est blanda & benigna verba, quibus Christum ad conuiuium inuicant, eadem verò illorum & intestina inuidia & malitia prauata sunt; quos graphice depingit Psalmista dicens, *Loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum.*

Psal. 17.

Abac. 2.

Quos & olim sub terminis obscurigribus reledixit Abacuc, *Va, inquit, qui potum dat amico suo, mittens fel suum, & inebrians, vt aspiciat nuditatem eius.* Non nuda hic imprecatio, sed vera potius Prophetia, quæque ex illo etiam tempore Phariseos hosce nostros, maledictos à Deo respiciebat, qui hodie Christum ad ex-

inuitant, vt eum circumueniant, & fel ei apponunt, & odium, quibus quem notare contemper siquidem in conatur vitam expertus Dauid, & stratum, & contra eum, & moritur, & quatit mortis, & loquens vel de angulis in genere iustitiam aduersum in malum. Sed auerte, vobis, quam aliquid digitis candelam lucidorem reddiditiam adurit. Itate, eorumque vitatur, tetra quidem at iusto mercedeque gloriæ illius, honorem ei ad se adhæc inuidiam, peruersum suum, & videndo crucifixum non modò quæret, mundaret, & inuentibus etiam moderet, non perueniret, & in finem, veram Dei imitacionem apparenti

is inuitant, vt eum captiosis interrogationibus circumueniant, & agendi rationem obseruent, & fel ei apponunt, inuidiam inquam, malitiam & odium, quibus suadentibus defectum in eo quem notare contendunt.

Semper siquidem impiis insidiatur, & omni ratione conatur vitam iustorum sugillare: quod vices expertus Dauid testatur, *Observabit peccator iustum, & stridebit super eum dentibus suis, lest contra eum, & mox: considerat peccator iustum, & querit mortificare eum.* Alio item in almo loquens vel de seipso, vel Iesu Christo, vel singulis in genere iustis: *Tota die verba mea*

decrabantur, aduersum me omnes cogitationes rum in malum. Sed audite inuidi; maius, mihi edite, vobis, quam alijs damnum affertis. Nam is qui digitis candelam emungit, candelam quim lucidiorem reddit, sed digitos inquinat, & seetiam adurit. Ita & inuidus, qui alios ardere, eorumque vitæ splendorem extinguere natur, tetra quidem peccati fuligine animum inquinat: at iusto meritum segetem administrat, mque gloriæ illius officere conatur, eandem get, honorem ei apud homines & nomen pa-

Ipse adhuc inuidus inuidia sua evidentè ostendit, peruersum se esse & scelestum. Nam vt videndo crucifixi imaginem in cœno aut fimo, indem non modò quamprimum non educeret, lueret, mundaret, debito loco reponeret, sed ætereuntibus etiam digito monstraret, quin & ploderet, non peruersus modò Christianus, sed ereticus etiam & infidelis haberetur: ita qui promum, veram Dei imaginem, aliquo aut verò it saltem apparenti peccato inquinatum, vi-

Inuidus
plus sibi
quàm alijs
nocet.

Simile.

der, & non fraternè & magna cum charitate er-
dem habet, sed diligenti quadam peruerſitate in-
undem inquit, illiusque vitæ rationem exhibere
non Chriſtianus, ſed Saracenus aut Mahumeta-
dicendus eſt, & infidelis.

*Inuidia hydra com-
paratur.* Et ipſi obſeruant eum. O peſtem ſceleſti-
inuidiam! o lucem deteſtandam! Omnium Her-
leorum laborum primus, ac ſummus ille men-
eſt, quo hydram multicipem, in Lerna comu-
rantem ſuperavit. Equidem vt hoc moraliter
ponam, Herculeum hominis inſti imaginem
crediderim, & hydram, inuidiæ, quæ reuera
iam terpens dicitur, ſed quæ leriferos morſus
figit, (*venenum eſpidum ſub labiis eorum.*) Mul-
ceps autem eſt, quod tum in bonis, tum in hono-
bus, tum in fama, in vitæ ratione denique in o-
nibus homini noceat; denique hydra eſt, quæ no-
niſi in paludibus cœnoſis & lutulentis agit; in-
dia enim non niſi vitij alienis & rebus ſordidis
peccati turpitudinem redoſcentibus paſcitur. C-
terum nihil eſt quod inſtum tantopere torqu-
at ac diuexet, quàm deteſtandum hoc mo-
ſtrum,

*Inuidia nõ
niſi in ſce-
lerata viuic
anima.*

Monſtrum quidem Lernæum, quod iam deſce-
pſimus, multum generoſo Herculi negotij
ceſſiuit, ſed obſeruandum eſt, non niſi in locis p-
luſtribus, vliginoſis, ac tetro cœno ipſum natu-
eſſe. Fontes & fluuios limpidos abhorrebat,
ſordidas & putiſcentes paludes conſectabatur.
dem de inuidiæ monſtro eſto iudicium; ac dice-
dum, numquam illam in generoſo animo &
virtutem nato, ſed in peruerſo & plebeio, vitij
quæ inquinato habitaculum ſibi deligere.

Tinea, peſtis illa lignorum & veſtium nur-
quat

am cedros, odorata
res ſubito, in inui-
ens, omnia exedit; c-
am in anima corda
nat, reperietur. Q-
am occidit inuidia:
ice. o & imbelli na-
Phariſæorum, q-
uperkitioſa curio-
ctiones obſeruaba-
ſed o deteſtanda im-
um proſecto eſt, &
eindies videre eſt,
at, vitamque con-
eris & ante alios al-
re; cum tamen omni-
qui in aliorum vit-
ertere conantur, in-
ort omni vitio, qui
eo & egregiè in v-
ca eſt, quando nim-
amunctoria templi
ebat, eos qui vitam
ere voluit, animam
eraciam habere de-
illo inter virtute
phoco,
Vade non inſcite
et inuidos & mal-
apparalle viſi ſunt,
Et vidi de ore
Pſeudapropheta
modis inmodum ra-
am hieroglyphic
ta: tum quod hæc

nam cum charitate equam cedros, odoratas illas & incorruptibiles ar-
 ad am perueritate in- bres subit; ita inuidia tineas, vermis ille pesti-
 vitæ rationem exhibens, omnia exedit, corrodit, & perdit; & nun-
 enus aut Mahumetana- quam cedrus de-
 gnatur, reperietur. Quò respiciens Iob aiebat, *Par-*

O pestem scelestam! *ulum occidit inuidia:* quòd vitium hoc non nisi in
 dam! Omnium Hero- lebeio & imbelli nascatur peccatore, quale reuera
 ac summus ille meri- rat Phariseorum, qui curiosa quadam religione
 em, in Lerna commu- & superstitiosa curiositate Saluatoris Christi vitæ
 in vt hoc moraliter actiones obseruabant.

Sed ô detestanda inuidia, ô pestilens detractio! Qui alium
 nis in isti imaginem- nimum profecto est, & tamen verissimum, quod-
 idiz, quæ reuera- ne indies videre est, eos qui maximè inquinati
 a leuiteros morsus- guere, vi-
 labis eorum.) Mul- tuit, vitamque contaminatissimam ducunt, præ-
 bonis, tum in hono- teris & ante alios aliorum defectus reprehèn-
 ratione denique o- ere: cum tamen omni carere deberent peccati na-
 que hydra est: quæ ne- o, qui in aliorum vitia vitamq; inquirere & anim
 & lutulentis agit; in- duerere conantur, nam, vt Sallustius ait, *carere*
 nis & rebus sordidis ebet omni vitio, qui in alterum paratus est dicere. *Exod. 25.*
 lentibus pascitur. Quod & egregiè in veteri testamento præsigna-
 m tan opere torq- tum est, quando nimirum voluit Deus vt lucernæ
 testandum hoc mo- c emunctoria templi essent aurea, quo designare
 olebat, eòs qui vitam aliorum emungere & coar-
 uere volunt, animam virtutum & iustitiæ fulgore
 auratam habere debere; & imprimis caritatis,
 uæ illo inter virtutes, quo aurum inter metalla,
 st loco.

Vnde non in scitè mihi veteres Ecclesiæ Pa-
 res inuidos & maledicos ranis Apocalypseos
 omparasse visi sunt, quæ de ore draconis egredie-
 antur, *Et vidi de ore draconis, & de ore bestia & Apoc. 17.*
 e ore Pseudopropheta, & exire spiritus tres im-
 undos in modum ranarum. Et sane nullum inui-
 lorum hieroglyphicum melius aut aptius quàm
 ana: tum quòd hæc oculos sanguine suffusos ha-
 beat,

Minim 4

Minim 4

beat, aut potius sanguinem oculorum loco; cum
 que ne guttam quidem sanguinis in toto corpore
 habeat, oculos sanguine habet natantes, eosque
 capite prominentes, ut non in capite, sed extra
 sum videantur constituti: tum verò quòd amphibia
 fit, tum in terra tum in aqua victitans, per prata sta-
 tet, & per aquas natitet. Atque hoc nonnullis
 annulum Mæcenatis Equitis designatum voluit
 cui rana insculpra erat; hanc siquidem expresserit
 ut potestatem suam & auctoritatem, quòd Cæsar
 tum maris tum terræ imperiū sibi concedidisse
 declararet.

Non crediderim autem, similitudinem con-
 nientiorē aptioremque ad inuidos & mormurato-
 res designandos reperiri: oculos enim sanguine
 vinctos & plenos habent, nihilque spirant quàm in-
 ritum & perniciem alterius, eosque ita sagaces, per-
 spicaces & vigilantes in proximi vitijs coarguē-
 & eos quasi è capite prominentes habere videa-
 tur: tum signa repererit, nullus in orbe locus a-
 mare, in quo eadem non diuulgent. Quamuis au-
 tem ob prædictas rationes inuidi ranis dicantur
 miles, illa tamen potissima est, quòd ranæ semper
 palustribus & venenosis locis versentur, & nonni-
 nocte ingruente & in tenebris cantent: ita quoque
 que inuidi non delectantur nisi peccatis alienis,
 eorumque vitam allatrant, non nisi de nocte, id est
 interea dum absunt seseque defendere nequeunt
 quodque imprimis & præ ceteris deplorandum est
 qui omnium inquinatissimi sunt, & peccatorum
 numero ceteris antecellunt, hi sunt & ceteris mor-
 daciores & plus alijs obganniant: atque ita osten-
 dunt, è faucibus se draconis id est diaboli profecto
 esse.

Sponsa illa in Canticis dilecti sui dotes & per-
 fectiones recensens ait,

oculorum loco; cunctas recensens ait, *Labia tua sicut lilia stillant*
 unius in toto corpore *myrrham primam*, id est dulcē præ cæteris Myr-
 ret nantes, eosque, inquit, quæ amara est, prohibet corpora à pu-
 in capite, sed extrahi line & corruptione, tua sunt verba; quamuis. n.
 in verò quòd amphibia & acerba sint, vitam tamen mihi conferunt,
 victitans, per praxiam morte & peccati corruptione me conseruant
 que hoc nonnullis peccentur: at quod in me maius eorum desiderium
 is designatum volumet. est, quod ab ore candidissimo, cuiusq; inno-
 c siquidem expresserit & candor liliorum & niuium albedinem su-
 bricatem, quòd Cæsar, proficiscantur deniq; paucis vt concludam
 u sibi concedidissimere vult, dilectum suum iniquitæ liuore non
 abescere, nec aliis detrahare, nec peccata pro-
 similitudinem coniugicarguere. Quòd si interdum in eadem ani-
 midos & marmurateuertat tum verbis, tum re ipsa, charitate stimu-
 los enim sanguine id facit, adeò vt nulla hinc illi culpa possit
 loq; spirant quàm intaldeinde vix fieri posse videtur & iniquissi-
 eo, quæ ita sagaces, ponne esse, vitiis coopertum, aliorum vitia & deli-
 xim: vitijs coarguens, velle reprehendere.
 entes habere videnturque hinc taxat & sugillat scommate quodam
 ullus in orbe locus arico Martialis quemdam, qui cum vita esset
 ulgent. Quamuis raminatissima & flagitijs variis infamis, omnes
 nau si ranis dicantur, en promiscuè profcinderet & carperet.
 rit, quòd tanq; semperur *maculas alios maculosior omnibus Albi,*
 eis verientur, & non. *Et carpi dignus carpere non metuis?*
 eis content: ita quibus ille & pungens sarcasmus tacitè etiam do-
 nisi peccatis alienis, absurdum & inconueniens esse, virum hone-
 on nisi de nocte, id a ac probum ab improbo & scelesto sugillari.
 defendere nequeat, vt Augustinus, quidem ait, *accusare vitia offi-*
 teris deplorandum est *est bonorum,* & etiam Isidorus, *Non debet a-*
 iant, & peccatorum *in vitia corrigere, qui est vitijs subiectus.*
 hi sunt & cæteris mor luc facit quòd Bosius lib. de signis Ecclesiæ tra-
 niant: arguta osten indignum fuisse Apostolorum principem Pe-
 id est diaboli profectu n catenis in carcere constrictum teneri, sed æ-
 lecti sui dotes & peccum & par, vt manus illæ vinculis eximerentur,
 fectum erat alios soluere, & à peccatorum nexi-

Lib. 1. Epigr.

Li. de serm.

dom. in mōie

Lib. de sum.

bon.

bus suo tempore liberare. Indecens scilicet rationi aduersum illum ligatum cernere, conculcūque manus grauatas habere, qui aliorum cula diffingere & dissoluere debebat. Promittit illi siquidem Dominus, *Quacunque solueris terram, erunt soluta & in calis*. Ita quoque quam habet ad aliorum delicta coarguenda, in se continere debet quod aliorum reprehensionem mereatur.

2. Reg. 6.

Sed quid ea sæculi nostri calamitas est, ut arum delicta optime, quo reprehendamus, videmus, nostra vero nequaquam. Similes scilicet sumus, qui nimirum cadentes rideamus alios nostrum casum & ruinam non intueamur. Videbat quidem ille arcam in terram delabentem, non videbat, rem se indecentem committere, qui vxorio concubitu pollutus arcam Dei congere non vereretur.

4. Reg. 3.

Tres reges potentissimi, rex scilicet Iuda, Israhel & Edom cum aduersus regem Moab exercitū legissent, eiusq; regnum premerent, ad tantas redegerunt angustias, ut primogenitum suum, nūq; hæredem in hostium conspectu super munus in holocaustum obtulerit. Non parum torqueus hic sacrorū bibliorū interpretes. Dicunt nulli regem hunc filium Deo Israël in victimam obrulisse, ut eum sibi propitium redderet, & potentissimum ratione inductum videbat se à populo quem hactenus semper expugnauerat ac superauerat, iam victum in ultimas redactum angustias, quomobrem regni sui ariolos, augures & sapientes consultuit, qui dixerunt Israëliticum populum aut habuisse Abrahamum, qui quod vnicum Deo filium in victimam obrulisset semper illi gratus existere ac proinde omnis illius posteritas singulari se-

ratione à Deo cæli
Hebræos autem habere
misericordiam com-

Cætan autem opinio
multo est probabili
idolis immolasse,
conciariet, atq; in
nem factam, id e
uentiam, quam De
sit, quæ mox ita mu
ut obsidionem solu

quidem diuinam hic
Deumq; ad iracundiam
sunt quippe Deum in
uriam Israëlitarum
vi etimas liballent
ibus immolassent,
piscauerunt filios su
indignatum fuit
heum de alijs sum
contrasse, nihil esse
ad iracundiam pr
prosecuta aliorum c
runt. Quomodo i
un peccatis pleni
vitam reprehe
contendunt.
cum impietate
illi & innocui Cl
obseruant & sup
inuitantes,
tydrope miserū li
facile cōsecutur

Indecens scilicet
gatum cernere, cor
habere, qui aliorum
ere debebat. Promi

Quasunque solueru
ralu. Ita quoque qui
elicta coarguenda,
d aliorum reprehe

ri calamitas est, vea
reprehendamus, vi
m. Similes scilicet
ntes rideamus alios.

non intueamur. V
erram delabentem,
ecentem committere
latus arcam Dei cor

rex scilicet Iuda, I
gem Moab exercitū
remerent, ad tantas
rimogenitum suum
conspicuum super mo

Non parum torqu
nterpretes. Dicunt
Deo Israel in victi
pitium redderet, &
ctum videbat se a po

pugnauerat ac imp
as redactum an qu
olos, augures & iam
elictum populum

quod vnum Deo
eraper illi gratuler
osteritas singula

ratione à Deo cæli protecta & propugnata
Hebræos autem hoc viso tum indignatos tum
misericordiam commotos, ab obsidio desti

Caierani autem opinio, quam in Commentariis Gaetani
ert, multo est probabilior, dicentis regem hunc pinio
um idolis immolasse, vt eorum sibi fauorem &
m conciliaret, atq; ideo magnam in Israel indi
tionem factam, id est plagam & vehementem
ilentiam, quam Deus Israelitarum exercitui
nifit, quæ mox ita inualuit, totq; homines neci
it, vt obsidionem soluerent.

iquidem diuinam hic ultionem insinuari credi
m, Deumq; ad iracundiam concitatum descri
Tunc quippe Deum in mentem reuocasse ido
triam Israelitarum, qui olim Moabitarum i
is victimas libassent, imò & filios & filias doe
ibus immolassent, (quod testatur Psalmista,
rificauerunt filios suos & filias suas demonis.) Psal. 109
q; indignatum fuisse, quòd ipsi idololatraz
oliticum de alijs sumere præsumissent; simulq;
onstrasse, nihil esse quod magis sibi displiceat,
eis ad iracundiam prouocet, quam dum pecca
es peccata aliorum coarguunt, inq; eorum vitā
iurunt. Quomodo igitur illi Deum offendant,
cū peccatis pleni sint & immunditia, inno
tium vitam reprehendere, & iustorum vitam
ripere contendunt. Hoc scilicet faciunt Phari
s, qui cū impietate scateant & peccatis abun
t, iusti & innocui Christi actiones & agendi ra
nem obseruant & sugillant, eumq; die Sabbathi
conuiuū inuitantes, hydropicum illi offerūt, vt
ab hydropē miserū liberasset, q̄ ab illius se beni
tate facile cōsecuturos sperabat, eū quāprimū
vt lo-

CONCEPTVS THEOLOG.

ut legis transgressorem & festi profanatorem
perent & accularét. Hoc in secundâ orationis
brum reservatum, quo iam deducam latius. *Et
homo quidem hydropicus erat ante illum.*

Miraculum hoc describens S. Lucas, ait Do-
num à principe Phariseorum inuitatum, in
quodam miraculo Hydropicum hûc sanitati re-
Felix hospes tuisse. Beata domus illa & felix, quam Christus
Christus. conuiuia subit & hospes, non enim egredietur,
Joan. 2. symbolum suum persoluerit, & magna in hospi-
contulerit beneficia. Vix intrauerat triclinium
Luc. 19. ptiale in Cana, quin aquæ hydrias in vini dolia
Matth. 9. uertat. Domum Zachæi illo subeûte, mox salus
mûi facta est. Matthæi ædes ut intrauit, è publi-
Joan. 11. no & foeneratore, Apostolum eum & Euange-
constituit. In Bethaniæ castello cùm versare
Lazarum ad vitam reuocauit, hodie verò in Ph-
sæi ædes admissus, hydropicum sanat. *Et ecce ho-*
&c.

3. Reg. 6. Arca foederis cum in ædibus Obededom Ge-
ad trimestre commoraretur, benedictionibus ca-
stibus domus & vniuersa familia cumulata est.
uinitatem denotabat arca, & hæc prosperitas o-
dens augurium & argumentum certissimum est
omnia, vbi Deus commoratur, cælitus benedici,
indies melius & melius succedere.

3. Reg. 17. Vix intrarunt viduarum casas Elias & Elisa
4. Reg. 4. quin mox lecythi olei redundant, farina crescat
filij ad vitam redeant, & pulcherrima utrobique
eant miracula. Hinc igitur infero & ostendere
Jo. aduētum Iesu Christi in domum aliquam, ma-
nam illi semper felicitatem adferre: si enim Pro-
phetæ hoc cælitus potuerint, an non maiora o-
niū Prophetarū rex, & Dei filius vnigenitus co-
moda domui, quam subibit, præstabit?

it in libro de cælo Aristoteles, *Accessus & recessus Lib. de cælo*

Glus est causa generationis & corruptionis in his priorib. Hoc quidem Philosophicum, sed Theologicum erit, si dicamus, Iesu Christi, qui toties in his litteris solis nomine appellatur, accessum & exitum ab anima, per accidens, nobis beatitudinē exitium adferre. Illius namq; aduentus semper acula adfert & caufatur. An non hic Pharisei num ingressus hydropem pellit, & vnde aduer- calumniam emungere conabantur, hinc ipse ait, omnes se vt Prophetam suspiciant; Mosi i- virga serpentes deuorauit.

Exod. 7.

Ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Notam Deus bone, hydropici huius ingressus omum Pharisei conceptus mihi in animo pro-

rimo namq; in limine fidem illius admirari sa- Fides hy-
equeo, qui principis huius ædes ingreditur nō dropici.

atus, imò ne metuens quidem, ne fortè impor-
tatis, impudenter se in alienas ædes ingerendo,
usetur. Sed sanitatis recuperandæ desiderium
si mundano respectui præponit, plurisq; vale-
nem, quàm ignominiam facit. Ad eundem
lum Magdalena, omrem exuta pudorem, nul-
que ignominiam verita, imò omni hominum
ectu conculcato, domum Simonis Leprosi in-
ta est. Vbicumque igitur Christus sit, ibi & que-
dus; licet in domo Pharisei, licet in turba, nul-
pudor hic locum habet, nullum diffidentia, sed
ortunè eius auxilium implorandum. Audite
d hac de re dicat Psalmista, *Accedite ad eum, Psal. 33.*

luminamini, & facies vestra non confunden-

secundò insignem hic Phariseorum norare ma- Phariseorū
am oportet, qui laudabilem conuiuiorum usum malitia.

tam nequiter peruertunt; nam tantum abest
Christum amicè & hilariter excipiunt, & cum
lætentur & plaudant, vt etiam infidias illi stru
actiones eius & vitam explorent: in quo Dauid
cum illud compleſſe viſi ſunt, *Principes conu
runt in vnum, aduerſus Dominum & aduerſus Co
ſum eius.* Simile qd propemodù olim in libris
chabgorù legimus cõtigiffe, quãdo Ptolomęus
rificẽ Simonem eiufq; filios duos ad epulum in
tatosingulari & perfidẽ obtruncari iuſſit.

Pſal. 62.

1. Mach. 16.

**Cruenta
Phariſæo-
rum pro-
ditio.**

Tertiò, alia quãdam Phariſæorum nequ
hic apparet, quòd Chriſtum ad conuiuiũ voca
non vt aliquod charitatis officium offenderent,
vt, ſi quod forte (vt putabant) inter epulas ver
effutiret inconfideratẽ, aut aliquid indecorum
ret, in hoc illum traducerent, caperent, action
intentarent. Quo nomine maximè reprehende
quòd in corde hoſtili amicitiam fingant, & ſi
lent amorem odio pleni, in quod aptè torqueri
terit illud Ieremiã, *A Propheta vſq; ad ſacerdo
omnes faciunt dolum,* & illud Eccleſiaſt. *Va d
corde.* duplex ſiquidem cor habent, vno amo
ſingunt, altero dolos neſtunt; vno amicos ſe
tiuntur, altero proditores ſe oftendunt; vno ob
quium ſpondent & pollicentur, altero eum in
tire conantur.

Ierem. 6.

Eccleſ. 2.

**Diebus fe-
ſtis opera
miſericor-
diæ exer-
cenda.**

Tob. 2.

Quartò hinc etiam elicio, omni tempori ac q
libet etiam die proximo eſſe ſuccurrendum, ope
quẽ miſericordiã exercenda. Neq; n. vñquam m
lius, maioriq; cum merito feſti dies impendunt
quã quando pauperibus ſuccurritur, & charitat
opera exerceantur. Ita quippe Tobiam ſeniorẽ m
ciſſe declarant ſacrã litterã. *Cum eſſet dies fe-
Domini, & factum eſſet prandiam in domo Tobia.
xit filio ſuo, vade & adduc aliquos de tribu noſt*
time

entes Deum, est epulentur nobiscum. In quo tria
anda occurrunt, primum, quod festis diebus e-
um instituerit, quod solos contribules inuita-
& quod deniq; iustos solos adhiberet. At nihil
us hodie mundus facit: nam hodie singulis die-
conuiuia parantur, nulli nisi externi & alieni
tantur, nulli deniq; mensæ accumbunt, quàm
etriculæ, lenones, pararij, mimi, sanniones, sce-
& improbi, atq; omnis mali colluuiæ: Epulæ
cet Baltasariæ quibus plurimæ intersunt con-
næ, & non nisi sacra profanantur.

quintò docemur hoc loco, Deum velle, se, vt
amur, nec vllis hominum calumniis impro-
mque cauillis à virtutis tramite nos abduci
re. quod se fecisse Paulus testatur Galatis
ens, *Si adhuc hominibus placerem, seruus Dei Gal. 1.*
essem. Et suo etiam exemplo id Christus con-
at; qui cum ab omni loco sibi insidias posi-
erneret, hydropicum tamen curare non gra-
r.

enique omnes hinc velut è lectione quadam
lastica discimus præcepta legis obseruanda
orout charitas dicat, & necessitas exigit. Vn- *Ios. 8.*
loles in deserto Israelitas non circumcidit,
d panes propositionis, quamuis sacerdos non
comedit, & Christus Sabbatho ægros curauit.
etiam locum habent casus illi Scholastici, *1. Reg. 21.*
um in extrema casu necessitatis à muliere, imò
Mahometano baptizari posse: in quadragesima,
necessitas exigit, carnibus licitè quemlibet vesci
e; dieb. festis ægrorum & vulneratorum ratione
eri, arma quoque indui & bellum licitè sumi, vt
ab hostibus defendatur. Non enim habet le-
necessitas, neve vllis regulis circumscribitur.
Sabbathi,

Sabbathi, dies Hebrais, quidē sollennis erat, 2^a ce Dei filius illo die hydropicū sanare nō ver-

Et ecce homo quidam hydropicus erat ante

Mundani
hydropico
hoc desig-
natur.

Cum turgidum & aquosum hunc hypropicū
tueor, veram mundani & voluptatis serui im-
videre videor. nam vt hic è nimio & assiduo
hydropem contraxerat, ita mundani, quod vita-
ius voluptatibus plus æquo indulgeant, hydr-
fiunt, & ad quaslibet functiones vitales profu-
epti & absurdi. Hac scilicet lues suos inficit
dus, hunc morbum afferunt voluptates, quæ
per aquam, tum per vinum in sacris litteris de-
tantur. Hinc dulce semper vinum voluptatis
mundanis, vt eodem inebriati, & quodam mo-
flati, instar hydropici, nulla rerum celestium
laborent. Quamobrem sapienter nos admo-
lomon, *Ne intuearis vinum cū splenduerit in*
color eius, subitò enim mordebit vt coluber, & v-
gulus venena diffundet. Loquitur hic haud dubi-
vino voluptatum, quo suos mundus inebriat &
dropicos reddit: quod quāvis primo intuitu
videatur & iucundum, bibitum tamen, venen-
feret, & mordebit vt vipera, atq; huc trahere
hanc Mosis sententiam, *fel draconum vinum, &*
nenum aspidum insanabile.

Sext. Iulius
lib. 9. c. 5.

Li. de somno

Adaptare hic licet Stratagema illud Hannib-
hic cum Afris quibusdā vino deditis bellum ge-
magnam vini copiam in castra sua aduehi iussit
mandragoræ succum admiscuit, quæ, teste Ari-
tele, profundum soporem inducit, & Haymo in
tica tradit, Mandragoras quoddam pomorū ge-
esse, quorum succum bibenti somnum conciliat
succus è cortice expressus ita inebriat, vt quic-
que biberit nihil omnino sentiat, quāvis
iam mortale vulnus recipiat. Hannibale igitur
fugit

indē sollennis erat, & p̄piciū sanare non v̄t. *Hydropicus erat ante illū.* In hunc hydropicum voluptatis ierui inasce nimio & affluo mundani, quod v̄t in indulgeant, hydropicones vitales proflicet lues suos inicit. *Hydropicus erat ante illū.* Voluptates, quā in in sacris litteris de vinum voluptatis iati, & quodammodo rerum cālestium p̄pienter nos admone in cū sp̄s dūerit in debet vt iubeat. Et quicquid hic haud iati os mundus inebriat, iatiū primo intuitu bitum tamen, venera, atq; huc trahere. *Hydropicus erat ante illū.* Draconum vinum, C

gam simulante, in castra illius irrumpunt Afri, i visis dolis quamprimum, alia relicta praeda se ingurgitant, quos ille somno & vino repulsa de nocte oppressit, atque ita victoriam de illis insecutus est. Idem omnino facit et satan, versillis illa vulpes, iuratus hominum inimicus, offert siquidem iucundum voluptatis vinum, vt istquam eodem inebriati fuerimus & inflati, idem ab eodem incauti & nec opinantes iugimur. Sed ad hydropicum meum redeo.

Et ecce quidam hydropicus erat ante illum. Omnes Peccator omnino morbi & corporis tormenta peccati esse hydropicones sunt, & ab eodem origine sumunt. Atque i- similis, hydropicus hic perpetua laborans siti in scem producit, vt hinc inextinguibilis peccatorum sitis, desiderium quē reddatur manifestum; quo Iob loquitur dicens, *Tenebitur planta illius Iob. 18.* *Et exardescit cōtra illū sitis.* Et sanē peccatorum hydropici sunt, extrema enim laborantes siti, nil bibunt, quam quod sitini magis magisq; proccat. Vnde apud Ieremiam Deus ipse conqueritur, *Me derel. querunt fontem aquę vię, & foderunt Ierem. 2.* *cisternas dissipatas, quę continere non valent aquas, & ideo siti vexantur.*

Lyfimachus Thraciæ rex pralio decertans tanlaborabat siti vt hostibus se tradiderit, quo hau

Peccator
Lyfima-
cho regi
mills.

Gen. 21.

Ismael Abrahæ filius ex Agar ancilla, infertum eiectus siti emoriebatur, *Cumq; con-*
cepta esset aquam utre, abiicit puerum, ne vi-
eum præsur, ipse enim verus Ismael est, qui qu-
 primum ut in horridum mundi huius desertum
 eiectus est siti emoritur, & intolerabili quatuor
 in res terrenas ardore & æstu interius aduritur
 quodque de hydropicis dicitur, de peccatore
 immerito dici potest.

Quo plus sunt potus plus sitiuntur aqua.

Tanta in Samaria ariditas fuit, ut cum
 ennio & amplius pluvia celo non ceciderat
 omnia circumquaque emorerentur, herbæ,
 frumina, animalia simul et homines. Equidem
 ut hoc allegoricè exponam, mundum im-
 nem dico Samariæ, in quem rarissimè de-
 ftes decidunt imbres, ac proinde tanta in
 ariditas est, & sitis adeò vehemens, plerumque
 ut emoriantur. Quin & ipse Dei filius
 peccatoribus mortem occumbens, siti prope
 dum mortuus est; quare in crucem sublatu-
 ti fauces adurente, voce magna clamauit
 110.

2. Reg. 1.

Montes Gelboë, in quibus flos nobilitatis
 Israëlitarum occubuerat, à Davide maledicti
 ut præ siti & ariditate emorerentur, nullum
 que rorem nec pluuiam cælitus acciperent
 Montes Gelboë, nec ros nec pluuiæ veniant super
 vos, neque sint agri primitiarum. Vera nunc
 figura, ipse namque mons ille nefastus, in
 omnis generis humani nobilitas extincta
 & deleta, Patriarchæ, Prophætæ, reges,
 apostoli, ipse denique Dei filius, quare

DOMIN. XVI. P. O.

deuoneantur, mil-
 & imprimis ne
 & benedictiones
 edant. Mundus igitur
 tropicus est.

Ecce homo quidam
 tropus in corpore.

porro morbus li-

enat, velut hydro-

numores vitiosi lib-

& inflatio superbia

is illa inextingui-

culose & noxiæ hy-

ale visus est, qui tr-

es properare ait,

patere: & per p-

ucos, per secunda-

erbos, atque huc a-

area dilatauit inf-

abique villo termin-

lumes, gloriofig, u-

lum aquæ hydropi-

quo enim plu-

bibunt libidine-

quamobrem

Christi, Qui

Samaritanæ

aque idèd, exp-

habuisti, &

id est siti labor-

es. An non

per. Messalina,

x Agar ancilla, in
ebatur, *Cunq. con-*
e. ut puerum, ne vis-
is Ismael: est, qui qu
mundi huius defen
& intolerabili qua
ritu interius adur
icitur, de peccatore

us *situntur aqua.*

itas fuit, ut cum
a celo non cecidi
rentur, herbar,
et homines. Equid
am, mundum im
quem rarissime
ac proinde tanta il
vehemens, pler
& ipse Dei filius
cumbens, siti prop
in crucem sublatu
ce magna clamaui

quibus flos nobil
a Dan. de maledic
morentur, nu
m calicis acciper
inc pluvia reman
nituram. Vera n
ille nefarius, i
nobilitas extinc
Prophetæ, reges
Dei filius, quare

DOMIN. XVI. POST PENTECOST. 605

deuocantur, mille maledictionibus feri-
, & imprimis ne pluuia aut ros, id est gra-
& benedictiones cælestes in eundem de-
dant. Mundus igitur semper sitit, & verus
dropicus est.

Et ecce homo quidam hydropicus. Ceterum quod
drops in corpore, id peccatum agit in ani-
porro morbus hic tria potissimum peccata
gnat, velut hydropises spirituales; imprimis
humores vitiosi libidinem significant, tumor
& inflatio superbiam; ambitionem, iactan-
n; sitis illa inextinguibilis, avaritiam. Quam
culosa & noxia hydropises. Hinc bene mihi
isse visus est, qui tribus ad inferos ostijs ho-
ies properare ait, & triplici aulam Ditis ia-
patere: & per primam ingredi carnales &
ricos, per secundam avaros, & per tertiam
erbos, atque huc alluisse Prophetam Isaiam, *Isai. 56.*
propterea dilatauit infernus animam suam, & os
in absque vilo termino, & descendent fortes eius,
sublimes, gloriosusq. eius ad eum.

tem aquæ hydropisis est luxuria & voluptas
is? quo enim plus è voluptatum carnalium
eo bibunt libidinosi, quo & maiori siti la-
ant; quamobrem locum hic habeat senten-
illa Christi, *Qui biberit ex hac aqua, sitiet* *Joan. 4.*
um. Samaritanæ huius voluptas insatiabilis
et, atque ided, exprobrat illi Christus, *Quin-*
viros habuisti, & quem nunc habes, non est tu-
er, id est siti laboras inextinguibili, & hy-
pica es. An non & hydropica vxor Clau-
Imper. Messalina, de qua Iuuenalis ait?

Libido hy-
drops est.

Que lassat: vi u, nondum satiata recessit.
 Prou. 3. rederiri in mundo ait Salomon, qui satiari ne-
 ant, *Tria sunt*, inquit, *insatiabilia*, & *qua*
non quam dicit sufficit, infernus & os vulue, &
qua non fitiatur a qua, ignis verè numquam dicit
 Tria sunt *est*. Ignis superbiam designat, terra auaritia
 insaturat. os vulue luxuriam; & tria hæc peccata: hydro-
 pica. sunt, nullo infuso liquore satianda, sed im-
 voluptas carnalis.

Superbia & ambitio etiam insatiabilis est;
 Eccl. 14. ait Sapiens *Insatiabilis oculus cupidi*, & in Pro-
 p. 13. bijs dicit, *Venter impiorum*, id est ambitiosus
insatiabilis, & paucis vt absoluiam, hydropici
 Annò inexplibilis Alexandri Magni ambitio
 & hydrops insatiabilis, cum, audito Anax-
 1. 5. 8. ræ axiomatico, plures esse mundos, fletet &
 cap. 14. misceret, quasi vnicus ad sitim eius explen-
 uon sufficeret; vnde Poeta,

Vna Pellao iuuent non sufficit orbis.

Auaritia aliud hydropicis genus est, & forsit-
 lijs grauis & damnosius: quam reuera Stobæ-
 ferente, Diogenes iam olim hydropi similem
 Anaritia dixit: nam vt hydrops paulatim sensimque
 hydrops ē. scat, ita cupiditas & sitis opum, illæ namque
 latim, magnoque sudore parantur, & quam-
 mum etiam amittuntur. Quod veteres etiam
 Pluti Dei clararunt, cum Deum diuitiarum Plutum clau-
 emblema & tortuosis deformem pedibus depinxerit, se-
 latum: quod diuitiæ sensim & pete tentim,
 gnâ diligentia & iudustria parentur, & vnico
 rastar. lib. mento pereant, atque auis instar auolent q-
 de mag. deor. celerrimè.

Certum igitur ac fixum est, peccatorem, hy-
 picum esse, & peccata hydropisim quamdam
 opera hydropem

ocautem, tu Domine, miraculorum maxi-
mum hodie edis, vt Pharifæorum auaritiam co-
mmas, & hydropem aqueum fanando, fanes
suum opera hydropem aureum & prauos affe-

aridan. denique & in Apocalypsi, Ego si- Apoc. 21.
dabo de fonte aquarum gratis. ad hasce aquas

erate hydropici, hic bibite, hic sitim venestinguite, sunt enim optimæ & saluber-
?

ps autem Christiani, Christi vestri exemplo
te modestè & benignè cum impijs agere, ve
rtutem eos inuitare, & ad pœnitentiam re
re valeatis; discite inuidiam fugere, & de
siones execrari, aliorum vitia nolite curiosius
irere; sed notate vt Deus omnes actiones no
intueatur, cum Pharisæorum arcana cordis
tus, eorum dolos & verfucias præuerterit.
ite, quantâ vestis debeat reuerentia, cum
isæi ne ægrum quidem in die festo sanari ve
deinde memineritis omni tempore bona
opera faciendi, & inprimis opera miseri
tæ, cum ipso sabbathi die Christus hydropi
curare non dubitarit.

ocautem, tu Domine, miraculorum maxi-
hodie edis, vt Pharifæorum auaritiam co-
as, & hydropem aqueum fanando, fanes
m opera hydropem aureum & prauos affe-

ctus. Renoua hæcce miracula summe medice
 sce morbos medicare, neque enim vmquam
 ita opus fuit, nam mundus hydropicis scate
 hydrope omnia plena sunt, vbique regnat su
 bia, dominatur per omnia ambitio, gula
 satur, auaritia laxatis habenis per orbem cur
 denique hydropici sunt omnes. Hic turgent
 & ingluvie, ille siti acquirendarum opum &
 gnitatis sublimioris laborat, alius denique vit
 & infestis abundat humoribus, & anhelitu
 tentem habet, solam vt terram spiret & vac
 tes sæculi. Hic manum admoue Domine, han
 rim exstingue, ardorem hunc compesce, tu
 rem hanc deprime, foetorem illum intoler
 lem exstingue, denique hydropises hosce cura
 humilitatis virtutem concede, vt quemadmo
 hodie ipse doces, eum qui se deprimit exal
 dum, nos ipsos hoc in mundo profunda qua
 humilitate deprimentes, aliquando in al
 ad beatitudinem vsque caelestem exaltari
 mereamur, quam concedere dignetur

Pater & Filius, Spiritus
 sanctus. Amen.

{0}

ger Dominum De
 ex tota anima t
 Matth. 22.

F I G

Euitis olim præ
 locausti ignis pe
 vmquam deficer
 corabat, inter ceter
 hoc imprimis emi
 tus igne ingiter in
 lucere & flagrare v
 corde & proxim
 a. Hæc scilicet Euan
 an vobis proponā,
 m, & Virgo Deipa
 rit, nostras illi pre
 am offeremus.

A V E

Magnus Apostolus
 & Ecclesie exp
 mo, in agnum &
 nis propugnato
 conuersus fuit,
 eam omnium
 logicarum vir
 habitauit, Ma
 est, quod aurum
 ra, adamas int

DO

DOMINICA
DECIMA SEPTIMA.

POST PENTECOSTEN.

*iges Dominum Deum tuum, & toto corde tuo
& ex tota anima tua, & ex tota mente tua.*
Matth. 22.

FIGURA.

Euitis olim præcepit Deus, vt in altari ho- *Leuit. 6.*
locausti ignis perpetuo colluceret, ne
vmquam deficeret fomes. Vetus hæc figura
notabat, inter cetera legis Euangelicæ præce-
hoc imprimis eminere, quo Deus sacrum cha-
ritatis igne iugiter in cordis ara in medio Ecclesiæ
lucere & flagrare voluit, vt inquam Deum ex
o corde & proximum sicut nos ipsos diligere-
mus. Hæc scilicet Euangelij hodierni medulla est,
am vobis proponā, cælitus modò affulgeat auxi-
um, & Virgo Deipara opem polliceatur; quod
fiat, nostras illi preces salutationemque Ange-
lam offeremus.

AUE MARIA.

Magnus Apostolus Paulus, qui è lupo rabidis-
simo & Ecclesiæ expugnatore persecutoreque a-
grimo, in agnum & feruentissimum Christiani
ominis propugnatorem singulari Dei prouiden-
tiæ; conuersus fuit, de caritate sermonem insti-
tuens, eam omnium gratiarum gemmam &
theologicarum virtutum reginam appellare
non dubitauit, *Major autem horum est caritas.*
est, quod aurum inter matalla, fol inter *1. Cor. 13.*
tra, adamas inter gemmas, in corpore
non 4 huma-

Quod ca-
pit inter
membra,
hoc inter
virtutes
caritas.

Caritas o-
mnium vir-
tutum fi-
nis,
1. 2. ad Cor. 13.

Finis legis
caritas.
1. Cor. 13.

Gal. 3.

humano, caput, hoc inter virtutes & spiritus
diuitias caritas. Nam sicut in corpore hum-
caput cetera dirigit membra, vitam ijs, motum
sensum dat; quod ne frigidum sint, venæ turgere
arteriæ pulsent, sanguis per omnia diffluat, om-
excubent, & totum corpus vigeat ac moveatur
lo tribui capiti debet: ipsum etiam corpus ca-
te orbatum, non nisi truncus est, stipes massa
dis statua insensibilis, & exanimis, & mortua.
caritas in statu ac regimine spirituali digerit
dirigit omnia, animas animat, sensibiles eas re-
dit, mouet, robur ijs ac vitam cōcedit, & sine hac
tere virtutes iacēt, vitamque & meritis destitute fun-
centrum esse virtutum omnium, quod satis in
obscure licet, Psalmographus dicens, *Omnis cō-*
mat: omnis vidi finem, latum mandatum tuum nū-
Latum mandatum appellauit, quod omnia ad
mum illum finem tendant, cui caritas quam pri-
ximā est & ceteris omnibus vicinior: fides enim
hunc ostendit, spes eū dirigit, & caritas eidem re-
connectit, hinc vinculum perfectionis appellatur
quod cum Deo qui vltimus finis noster est, &
quo summa nostra perfectio cōsistit, nos cōiungat
& necet. Præterquam quod virtutes Theologi-
in hoc Moralibus præcellant quod Deum immed-
atè pro obiecto habeant, inter quas ut regina
princeps eminet Caritas.

Eandem viam insilit Paulus, cum caritatem
nem legis appellat & prophetiarum omnium
Euangelij complementum, *finis præcepti est cari-*
tas. Quin etiam in ferculo illo regio summæ
caritas locum occupat: dictum quippe est in Car-
ticis, *ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani*
columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum
ascen-

virtutes & spiritus
ut in corpore huma-
ra, vitam ijs, motu
gidi sint, venæ turgescant
omnia diffluat, o-
riget ac moveatur.
um etiam corpus
as erit, ille pes ma-
anims, & mortua.

he spirituali digem-
nar, sensibiles eas
cōcedit, & sine hac
meritis destruitur.
gi, caritatem finem
um, quod iaris in
us dicens, *Omnia cō-*
mandatum tuum
ut, quod omnia ad
cui caritas quā
is vicinior: fides ea
ut, & caritas eidem
erfectionis appella-
is finis noster est, &
o cōstitit, nos cōiungit
d virtutes Theolog
t quod Deum imit
inter quas viregna-

plus, cum caritatem
phetiarum omnium
finis præcipi est
o illo regio summ
um quippe est in C
alomon de ignis Lu
at acuminatum auri
mon

nsu purpureum media charitate constrauit.
is verè regium ac splendidum! ad charitatem
cer per gradus & ascensum purpureum ascen-
atur, quòd ad hanc virtutem, sanguinolentæ
ionis Christi, qui pietosum suum etiam pro
icis effudit sanguinem, in quo egregiam cha-
tem ostendit, intuitu & contemplatione in-
memur.

qui luculentum domi conseruare focum cupit, *Simile.*
stramine, festucis, & alijs rebus leuioribus il-
fouet sed ligno querno, quodq; incensum ma-
n calorem reddat. Ita quoq; qui iugè caritatis
orè in anima asseruare desiderat, ligna medi-
onis, & fasces contèplationis illi subdat. Cere-
maiore ligna meritorè appellari possunt pia de-
te & passione Christi cogitatio, atq; hac æter-
amoris diuini ignis in anima nostra conser-
u. Sed cœptam materiam prosequamur.

charitas adhæc sæpenumero cōparata legitur *Apo. 3.*
, & potissimum in Apocalypsi, in qua Saluator
suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, Charitas
cuples fias: illa namq; verum illud aurum est, auro simi-

cetera pià opera condecorantur & deaurātur, lis.
dque illis excellentem splendorem, lucem, va-
nem ac pulchritudinem adiungit; Christus au-
menfarius & negotiator est, qui nobis illam
foenori: quicumq; autem semel hanc nan-
ti & obtinere poterit, ditissimus est; qui verò
em caret, pauperrimus. Testatur hoc Aposto-
1. Cor. 13.
l, dicens, sine charitate se nihil esse, & cum
opulentum & diuitem; *Si fidem habuero,*
ut montes transferam, charitatem non habuero,
nihil sum. Certum igitur est charitatem auro
3. Reg. 6.
notari: quòd trahemus, quod libro tertio
2. Paral. 3.
um & secundo Paralip. legitur, vbi Salo-

mon

toribus, inimicitiarum & vindictæ cupidis lectus est.

Apor. i. Vidisse se in fronte Apocalypseo Angelum testatur Ioannes, præcinctum ad mammillas aurea: per Angelum hunc Christum intelligit per zonam illam auream scio quidem Rupertus regiam Jesu Christi auctoritatem, ab omni morali concretionem immunem, intelligere; de quo

Psal. 92. Psaltes ait, Dominus regnavit, decorem induit, induit est Dominus fortitudinem & præcinxit. Scio Augustinum simul & Abulensem, sanctorum hac multitudinem designare: sed cum alijs plerumque crediderim ipse, de charitate, qua Christus zona cinctus erat, circa mammillas, quæ iustitiam & misericordiam illius denotant, capi debere. Quibus omnibus dulcis & suavis, quem regenda Ecclesia adhibet, modus denotatur non enim severus est & rigidus, sed mater & lacteus. Charitas autem non immerito zona appellatur, quod cingat, includat, comprehendat in se ceteras virtutes; atque hæc ratio est, cur Apostolus eam vinculum & bullam perfectionis nuncupet, *Super omnia autem hæc caritatem habete, quæ est vinculum perfectionis.* Cuius rei plures in veteri testamento figure præcesserant.

Exod. 28. Hanc quippe denotabant catenulæ illæ aureæ quæ in rationali Pontificis Iudaici apparebant illa enim catenæ in morem ceteras virtutes concatenat & nectit, *Facies in rationali catenas sunt inuicem coherentes ex auro purissimo, & duos annulos aureos, quos pones in utraque rationalis summitate.* Cuius loci interpretem agens Beda

Exod. ait, Catena ex auro purissimo est continuatio castitatis & non ficta dilectionis, rationali, id est cordis firmitate

affixæ autem sunt

videtur & proximo

per catenam denotat

is annulis aureis co

actis virtutum op

tionata, quæ brevit

is recensens ait,

est, non amulat

charitas denique pr

supellex est, pretio

ana, & gemma co

gis, & maximum

ipsum tradidit

am salvator Christo

ingit Dom num

ex tota amatu

mon & maximu

hæc legis vir

am, capiat, cons

are erga Deum, &

interera verò dani

era facio. pacific

que dicentem ausc

no. igitur refert

majoris auctorit

tiendi ergò, à Cl

an. un magnu

erat benigne

ondisse, Diliges

de tuo, & ex

tu, hoc est pr

equam verò long

as progrediamu

DOMIN. XVII. POST PENTEC. 615

affixa: dua autem sunt, quia duplex est amor,

videlicet & proximi. Merito autem chari-

ter catenam denotatur, ut enim illa ex plu-

ris annulis aureis composita est, ita charitas

uersis virtutum operationibus compacta &

cinната, quae breuiter Apollolus ad Corin-

thios recensens ait, *Charitas paters est, beni-*

est, non amulatur, non agit perperam,

Charitas denique pretiosissima spiritualis aedi-

supellex est, pretiosissimum monile animae

Christianae, & gemma ceterorum regina; ipsa finis

legis, & maximum Euangelij praecipuum, ita

ope ipsum tradidit & confirmavit apud Mat-

thaeum Saluator Christus; quod vobis ipse praele-

git; *Silites Dominum Deum tuum ex toto corde*

& ex tota anima tua, & ex tota mente tua. Hoc

primum & maximum mandatum. Ut autem e-

ius huius legis vim & efficaciam, imò & a-

nam, capiat, constitui. primò de requisitis in

amore erga Deum, & deinde erga proximum a-

gendum interea verò dum de amore & charitate ser-

monera facio, pacificè quaeso, & benignè patien-

terque dicentem auscultate.

Primò igitur refert Matthaeus, Phariseos &

scribas maioris auctoritatis praeter ceteris, tentandi &

contutandi ergò, à Christo petiisse, *Magister quod*

mandatum magnum in lege? Christum verò

responderat benignitate & promptitudine, mox

respondisse, *Diliges Dominum Deum tuum ex*

totocorde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota

mente tua, hoc est primum & maximum manda-

mentum.

Antequam verò longius in praecipiti huius expo-

sitione progrediamur, duo amoris esse genera nota-

re pra-

1. Cor. 13.

Propositio

Euangelij
historia.Duo dile-
ctionis ge-

prae-

præsupponendum est, vnum amicitia dicitur, nobilis & excellens quidam amor est, quem propter seipsum diligimus, atque hoc modo pater amat filium, idque non aliam ob causam, quàm quia erga illum afficitur: alterum concupiscentia est, qui amor non ita generosus & nobilis est ac prior; quo aliquid diligimus non propter seipsum, sed propriæ nobilitatis spectu; vt scilicet aliquod inde nobis emolumentum & compendium proficiscatur: que ita diligimus egregium aliquod palatum, prosperum successum, regis ac principum beneuolentiam, &c. Ceterum duplici hoc amore genere Deus super omnia à nobis diligendus.

Deus amore concupiscibili à nobis diligendus. Imprimis autem amore concupiscibili quod bonum infinitum sit & infinitè bonus, complectens, quicquid cetera creatura boni in se continet. Hinc olim Moyse ait, *Ostendit tibi omne bonum.* & in Prouerbijs scriptum, *Omnia quæ desiderantur, huic non valent comparari.* Exclamat igitur Anselmus, *Cur ergo multa vagaris homuncio, querens bona animæ corporis, ama vnum bonum, quod est omne bonum satis est.*

Deus amandus amore amicitia.

Amandus deinde est amore illo regio & amicitia, quem amicitia diximus; cum enim Deus infinitè bonus sit, super omnia amari debet, quod ei bonum aliquod, quod non habet, desideremus, habet enim & possidet omnia & omnium Dominus est, sed vt laudemus quod summus sit omnium Dominus & possessor, illique de potentia & maiestate congratulemur, illius honorem & gloriam in terra augeri videntes. Ita

fulgebant Psalmogr.

si in cado & à te

corda mei, & pa

tem Deum qui dili

latistacit, Digne

ardetuo.

recepit olim Ponti

quoddam suu

conerent, quod sibi

rei applicarent, A

frionem non ficheri

est Donino, homo

are illius per tuatur

precepto simile est

super omnia dilige

& iussus est, qui so

conuenit, ceteris re

auerit, mortem ha

perpetua se obnox

adab & Abin, Aaro

profanum & alie

non essent, eiusque

egregias temeritat

profecto exempl

documentum, qu

& externum m

tribulis imponu

offerunt; diuini

quissima supplic

tempore amoris Dei

Ita siquidem lo

tantum ex toto cord

de agens doctor

primum esse, vt

um amicitia dicitur.
lam amor est, quod
ligimus, atque hoc
que non aliam ob
mariscitur: alterum
amor non ita generat.

quo aliquid diligit
d propria nobilitate
quod inae nobis em
m proficiscatur: i
um aliquid palat
regis ac principum
um duplici hoc au
cia a nobis dili

re concupiscibili
& infinite bonus,
cetera creata boni
m Moyse ait, *Opus*
Proverbijs scriptum
huius non valent con
fitemus, *Cut ergo*
quereus bona amice
quod est omne bonum

more illo regio
mus; cum enim De
omnia amari debet.
quod non habet.
possidet omnia &
laudamus quod sum
ostensor, & que de
atuler v. illius be
ruger iudantes. In

diligebat Psalmographus cum diceret, *Quid*
est in calos & a te quid volui super terram, Psal. 68.
cordis mei, & pars mea Deus in aeternum?
item Deum qui diligit, Dei de charitate præ
o satisfacit, *Diliges Dominum Deum tuum ex*
corde tuo.

recepit olim Pontificibus Judaicis Deus, ut
um quoddam fuitis genus commiserent &
ponerent, quod sibi soli succenderent, & nul
rei applicarent, Audite præceptum, *Ta'em*
psirionem non facietis in vsus vestros, quia san
est Domino, homo quicumque fecerit simile,
ore, illius perfruat, peribit de populo suis.
præcepto simile est præceptum amoris Dei,
i super omnia diligere oportet; atq; hæc mix
& suffitus est, qui soli Dei adoleri debet, ei que
onuenit, ceteris rebus exclusis: in quod qui
querit, mortem haud dubie adibit, & damna
perpetua se obnoxium reddet.

adab & Abin, Aaronis Pontificis filij, quod i
n profanum & alienum acerræ imponere ve
on essent, eiusque fumum Domino adoleuif
egregias temeritatis poenas dederunt. Terri
e profecto exemplum, at egregium vobis om
is documentum, quo edocemini, eos qui pro
m & externum mundi ignem cordium suo
thuribulis imponunt, Deoque illius fumum &
ores offerunt; diuinam iracundiam prouocare,
grauissima supplicia poenasque promereri.
nempe amori Dei, & non mundi, cor ipsum
at. Ita siquidem lex iubet, *Diliges Dominum*
in tuum ex toto corde tuo.

ac de agens doctor Angelicus Thomas, ait,
proprium esse, ut sit centrum totius amoris;
est

Exod. 30.

Leuit. 10.

In opus. de
amore Dei.

est enim illud summum bonum, cui proinde debetur
na amor. Quis igitur iuxta magnum hunc The-
 gum Deum non amet? quis non cum Apostolo
 clamet, *Quis nos separabit a charitate Dei*

Rom. 8.

2. Mach. 1.

Sacerdotes
 ignem so-
 lummodo
 occultant.

Cum rex Babylonis urbem Ierosolymitam
 vastaret, omniaque diriperet, sacerdotes, cum
 ta templi vasa & sacram suppellectilem
 tare potuissent, si modò voluissent, ceteris
 neglectis, solum ignem sacrum occultarunt.
 ille ab hostibus violaretur. Ita omne prohibe-
 studium sit, quando tyranni eos persequuntur
 orumque media diripiunt, sacrum amoris
 ignem magna sollicitudine & accuratè in
 ma conservare; Diripiantur, inquit, ope-

Amor Dei
 omnibus
 rebus pro-
 ponatur.

ritigalia annua pessum eant, domus hæc confusa
 omnes facultates periculum adeant, modo in
 latum charitatis mandatum conservetur, *Dile-*
ctum Deum tuum ex toto corde tuo.

Osee. 10.

Aequum hoc est & rationi consentaneum
 quidem ex toto corde. Dicebat olim de Hebreis
 per Oseam Deus, *Diuisum est cor eorum, nunc*
ibunt. Quo oraculo denotatur, eos pessum
 ros, qui cor diuidunt, & affectus duas in
 dispertuntur, vnam quidem Deo, alteram
 do dantes, dicebat etiam Elias Israëlitis, *Pro-*

3. Reg. 18.

quo claudicatis in duas partes? si Dominus est,
sequimini eum: si autem Baal, sequimini eum.
 duas autem partes claudicare est, velle Deum
 mare & simul mundum, & diuinum manda-
 Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo
 olare.

In hanc Do-
 min. serm. 1.

Refert in concione in hanc Dominicam
 gium exemplum Philippus Diez magnus
 concionator in Hispania. Fuisse scilicet Er-
 tam, qui quotidie Deum orabat, ut quæ illi
 esset

& ad saluam co-
 re dignaretur. App-
 ei forma, & hac e-
 are sunt preces tua
 elinam, ut quæ tibi
 zem; Tria igitur
 expiationem offera-
 nitatem solis, & o-
 ere & Deo offerre
 erandum est. Quo-
 ta verò, cum vider-
 eo posse, quod hab-
 erare cepit. At Deu-
 angelum lucis illi m-
 solatus dicebat, prio-
 & ea que faciendæ p-
 re impossibilia vide-
 et; nouam etenim
 lunæ figuram repræ-
 O littera designari
 tera, quæ quarta
 ubi concurrerint,
 ubi Deo obtulisse
 dere. Ceterum &
 uersu complexus
 quo,
 uidium sphaera spha-
 ulat à nobis totum
 am sphaera li-
 ipsum Romæ pri-
 eam modo
 Telae caput cervi, c. 2.
 Offer ista Deo, in
 Dom. tom. 2.

ur, cui promde debet
ta magnum hunc
us non cum Apo
achar tate De
idem Ierololyma
rer, faceret, cu
am Sapientiam
voluissent, ceteris
sacrum occultare
ur. Ita omne pro
mai eos persequant
te, sacrum amoris
line & accuratè in
atur, inquit, ope
nt, domus hæc confu
lum adeant. modo
tum conseruetur, I
rota cordis tuo:
tioni consentaneu
Dicebat olim de fi
ne est cor eorum, ne
monetur, eos pecc
& affectus duas in
idem Deo, altera
n Elias Israëlitis,
rtis: si Dominus e
baal, se quim me
dicare est, velle
& diuinum man
uum ex toto corde
hanc Dominicam
ppus. Dies magnu
a. Puisse scilicet
orabar, ut quæ il

t, & ad salutem comprimis necessaria, sece
re dignaretur. Apparuit huic igitur diabolus
eli forma, & hac eum oratione est allocutus:
dixit sunt preces tuæ, atq; idcirco me huc De
stinavit, ut quæ tibi ad salutē necessaria sunt,
rem; Tria igitur Dēo, in peccatorum tuo
expiationem offeras necesse est, nouam lunā,
nditatem solis, & quartam partem rotæ; quæ
bere & Deo offerre poteris, optime de salute
berandum est. Quo diſſo obrucit & euauit.
nita verò, cūm videret, nullum horum offerre
ro posse, quod haberi non possent, de salute
erare cœpit. At Deus, qui afflictis semper ad
angelum lucis illi misit, qui illum marentem
olatus dicebat, priorem illum, dæmonem fu
& ea quæ facienda proposuerat prima quidem
te impossibilia videri, attamen facilia esse in
ctus; nouam etenim lunam notare C. litteram,
lunæ figuram repræsentat; rotunditatem so
O littera designari, & quartam rotæ partem
tterā, quæ quarta littera est verbi Rota, quæ
vbi concurrerint, efficient verbum COR,
vbi Deo obrulisset, de salute sua bene posse
idere. Ceterum & Pocta quidam idem æni
versu complexus est sed sensu nonnihil im
ato,

Diaboli a.
ctus & im.
postura.

Angelus
consolatur
Eremitam.

Dimidium sphaera, sphaera cum principe Roma
Postulat à nobis totius conditor orbis

Dimidium sphaeræ littera C, sphaera autem O,
C, ipsum Romæ principium. Exposuit hoc & a
alio modo

Tolle caput cerui, caput ovis, viscera cerui:

Offer ista Deo, inde beatus eris

Dom. tom. 2.

ooo

id est

id est C quæ est prima littera verbi Cornu
O quæ est prima vocis Ovis, & R, quæ me
in verbo ceruus; & hæc tria coalescunt & ve
cor effeceris, quod si Deo obtuleris, gratias
Deo sacrificium feceris quin & sine enigmate
apertè, in Prouerbijs ipsum sibi dari postula
præbe mihi cor tuum.

Prou. 23.

Simile penè refert Robertus Holcot in Pro
bert. Hol- bia, de quodam, qui amico amicas scribens
cor. in Pro- ras ab enigmate easdem inchoauit dicens,
uerb. Salon- tri cornua luna, rotunditatem sole, & quartu
lect. 12. tem rotæ. Alter cum tria hæc connexisset, &
cor sibi & affectum ab amico, in grati ani
guum, destinatum. Ita autem faciendum cum
nam præcipit Euangelium, *Diliges Dominum
tuum ex toto corde tuo.*

Luc. 11.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Luc. 16.

Ceteris in rebus medium sibi sufficere sa
ostendit, sed cor integrum sibi dari voluit.
quam facultatum partem sibi satis esse dixit,
nim apud Lucam, *Quod superest, date eleemosynas*
& ecce omnia munda sunt vobis. & cap. 19. Zac
merita sua recensens, dimidium bonorum suo
se puperibus dare asserunt. Deinde apud lo
reliquias seruator colligi iussit & fragmenta
gat illius epuli in deserto, scilicet vt ijsdem
peres reficerentur: partem quoque fructuum
ræ, decimam scilicet, sibi offerri vult, dierum
quæ partem scilicet Dominicam, suo obse
dedicari: at cor postulat integrum, & quidem
dico strictissimo, *Diliges Dominum Deum tuum
toto corde tuo.*

Ex toto corde inquam, id est ex totis viribus
is, & quantum amoris vires patiuntur: amor na
que non potest in excessu peccare & arde
qui quo vehementior eo & dignior & excell

Aristoteles ille mu
o, & vita in exte
tri caelestes docent
erfici & adimpler
ana excedentiora,
eriti esse, fateor
ad extrema progre
res esse desinere; n
limum ius lumen
ie limites excedens
ortitudo nimia fit
ta illimitata tran
atio in superstitio
uo à mediocritate
diuini ac mag
loquentem aud
pondera mihi ror
bilanci imponi
lerauit? nemo inq
id est amor diu
& potest in stater
is amoribus ac reli
re: vt verum sit ill
diliges Dominum D
no loco vulgata in
te sunt mamma lor
vra tua vino, & o
omat a f alij inter
at amores tui? Qui
rata caelesti spon
qui amorem eius
cap & diuitijs mun
Deus è toto co
dem ille Sponsus a

littera verbi Con-
uis, & R, quæ me-
tria coalescunt & de-
eo obtruleris, gratia
quin & sine anigra-
um sibi dari postula-

obertus Holcot in-
igo amicas scribens
inchoavit dicens
iteri sua, & quanta
hec connexisset, &
mico, in grati an-
tem facendum cur-
m, Diliges Dominum.

um sibi sufficere
um sibi dari voluit
sibi satis esse dixit
perit, date elemos-
vobis. & cap. 19. Z-
nidium bonorum
nt. Deinde apud
ra iussit & fragmen-
o, scilicet ut iustitiam
quoque fructus
ostendi vult. dicit
minicam, suo ob-
integrum, & quide-
Dominum Deum.

d est excois virib-
es potantur. tunc
reflu rectore & de-
& dignior & exte-

DOMIN. XVII. POST PENTEC. 621

Aristoteles ille mundi discipulus virtutes in *Arist. in*
o, & vitia in extremis constituit; sed magni illi *Schick.*
stri cælestes docent, amorem diuinum in ex-
perfecti & adimpleri, & quo affectus nostri &
eria excendentiora, eo & nobiliora; maioris
neriti esse. fateor quidem virtutes omnes,
ad extrema progrediuntur peccare posse &
tes esse desinere; nam ut de iustitia id probe-
sumum ius summa sit iniuria, prudentia
ne limites excedens, ad curiositatem delabi-
ortitudo nimia sit audacia & temeritas; tem-
etia illimitata transit in pusillanimitatem;
etio in supersticiosam religionem: sed amor
quo à mediocritate & medio recedit longius,
& diuini ac magnificentior.

dre loquentem audio Angelum & dicentem,
pondera mihi pondus ignis. Quis vidit umquam
in bilanci imponi; quis materialem ignem
eravit? nemo inquam. Sed ignis ille spiri-
us, id est amor diuinus ab anima Christiani
& potest in statera rationis ponderari, &
us amoribus ac reliquis mundi rebus præpon-
re: ut verum sit illud legis Evangelicæ decre-
Diliges Dominum Deum, &c.

no loco vulgata in Canticis præfert, *Quam*
sunt mammae toror mea sponsa, pulchriora
uberata vino, & odor vestimentorum tuorum
aromata; alij interpretes legunt; *Quam pul-*
chri sunt amores tui? Quibus verbis manifestum sit,
in grata cælesti sponso sit cantus & affectus il-
qui amorem eius vino, id est voluptatibus,
ijs & diuitijs mundi huius anteponit. Vult
Deus è toto corde & super omnia di-

tem ille Sponsus amoris sui erga dilectam *Cant. 8.*

4. Esdr. 4.

Quomodo
ignis spiri-
tualis pon-
deretur.

Cant. 4.

vehementiam significaturus ait, *Fortis est dilectio, dura sicut infernus amulatio*, id est tamque vehemens tuus in me amor sit, firma, ut morti & inferno par sit. Verbum de prompta, sed alioquin involuta scura. Sensus igitur est, Mors hominibus desiderijs & effectibus mundanis quoad læta, tum quoad tristia, insensibilis est: Infernus etiam inexorabilis est, adeo semel eodem fuerit denotulus, numquam redeat.

Talem te erga me esse pareſt, chariſſima
vt ſpires aut concupiſcas quàm amorem
& cum ſemel me amare coeperis, in alium
& affectum tuum nõ trãſferas. Myſticè hic de
credo, amorem, quo Deum proſequi deb
morti ſimilem eſſe debere, vt qui mortuos
ſenſibiles nos mundo voluptatibusque ter
Chriſto autem coniuuentis reddat; inferno
que deſcriptum numquam reddenti ſimilem
nimirum zelus noſter & affectus aded vehe
ſcit itaque æſtuet, nullus vt dæmon, nulla
furia, nulla tentatio nos ab amore Dei ſequi
aded vt cùm Apoſtolo dicere poſſimus,
*nos ſeparabit à charitate Chriſti ? Tribu
& anguſtia, an famies, an nuditas &c.*
tus ſum quia neque mors, neque vita. In
verba Chryſoſtomus commentatus exclam
O Paule cali ciuis, Eccleſiarum columna, A
luſ terreſtris, homo caeleſtis. Hic ſcilicet ad A
ſim Euangelicum mandatum ſeruabat, *Dilige*
minum, &c.

Rom. 3.

Varia præ-
cepti huius
expofitio-
nes.

Præcepti autem huius expositiones
sunt & multiplices, & à se mutuo discrepant.

egorius in primis ait, Deum ex toto corde,
a & tota mente diligere, aliud non esse, quàm
omnia illum diligere. Hugo Cardinalis ait
ac verba varios Dei diligendi modos præ-
, & eorum singulis Deum super omnia
debere, Primò quia Creator est, qui esse
dat. Secundo quia Tutor, qui nos &
am esse tueretur ac conseruat. Tertiò quia
reptor & reparator, qui bene esse dedit.
quò denique quia Glorificator, qui optimum
esse promisit & dat, atque hic sensus est

Hugo super
Luc. 4.

rum. *Diliges Dominum Deum tuum ex to-
de tuo, ex tota anima tua, ex tota mente
ex totis viribus tuis.* Nyssenus ait, *ex to-
de tuo*, id est ex tota potentia vegetatiua,
potissimum in corde locum habet: *ex tota
anima tua*, id est potentia sensitiva, quæ in ani-
medem sibi delegit, *Et ex tota mente tua*, id
tentia rationali & intellectuiva, quæ men-
inhabitat; adeo ut quòd viuimus, sentimus
telligimus, amorì Dei erga nos sit ascriben-

ij verò, inter quos Alexander Halensis, aiunt
n è toto corde diligi debere, ut auaritia ex- *In 3. dist. 27.*
tur (appetitus enim è corde originem habet)
n super omnia temporalia diligendo: *ex to-
tima*, in qua virtus concupiscibilis, qua dele-
lia appetimus, inhabitat; ut carnis concupi-
iam detestemur, super omnia creata Deum
ndo: *ex tota mente*, in qua consistit iactantia
perbia, ut inanis gloria procul pellatur, dum
super omnes honores & mundi pompam di-
tur. Qui verò ita amauerit, amat ut amari in
cepto caritatis iubetur, *Diliges Dominum tuum
ex toto corde tuo.*

Simile.

Exod. 22. 25.

34. Levit. 2.

Num. 5.

Deut. 25,

2014.7.

Rationales

cur Deus a-

mandus.

L

Quam verò hoc æquum, & ratione consi-
neum, æquum scilicet est, ut qui arborem
tauit fructus colligat. Cum igitur summi-
potens ille Deus in hominem potentiam &
culturam amandi plantarit, certum est, am-
qui eius fructus est, illi iure meritoque de-
In huius rei signum voluit Deus olim omnia
borum feracium primitias sibi dedicari, *Hi-
tis frugum terra tua deferres in domum Dei
tui.* Porro primitiæ, præclaræ illius ar-
cordis humani inquam, sunt affectus, desidia
& amor, quæ Deo in sacrificium offerenda &
molanda sunt.

Sinceri amici doctes recensens, Sapientem
Omni tempore diligit qui amicus est. Et
qui verus Dei amicus esse satagit, semper
illum diligit & ex toto corde, & animam
ta. Idque sexcentas ob rationes, quarum
prima.

Deus aliqua ratione nostrum totum est
mine, cuius nos membra & partes sumus ; a
naturaliter fieri videmus , vt pars temper
tum suum diligit & mille subeat discrimina
rima adeat pericula , vt vitam tum tueatur
conseruet. Quod re ipsa & quotidiana exp
entia facis edocet. An non enim brachiu
tus excipiet , & obijciat se mucroni caput se
cupienti. Adhæc annon omnes mundi pa
vniuerso , quod velut totum est , ne in rerum
tura vacuum detur , opitulantur & omni rati
hoc ne fiat , se opponunt ? Hinc ignis , præter
rum ordinem , aliquando descendit , terra p
ter naturam sublime petit & sursum euolat ,
interdum conturbatur , confunditur & agitat
aqua denique interdum noua & inaudita sibi

ita prodigia operatur. Omnia denique
di membra, nescio quæ non faciunt, ut uni-
succurrant, in quo insignem haud dubie a-
em declarant. Cum igitur Deus totum no-
sit, cur nos, qui illius membra sumus & par-
um non diligamus?

cunda. Amor quodammodo eius est omnium
orum affectuum, & quam in partem ille ver-
in hanc vergit & totus homo. Ipse primum
le, qui ceteras intentionum nostrarum or-
sphæras obripit & secum trahit. Est Spiri-
le Ezechielis, qui omnes animi rotas im-
& ad cuius impulsu sequuntur. Exper-

2.

hoc erat Augustinus cum diceret, *Amor me-
ndus meum, illo feror, quocumque feror.* Ae-
mum igitur & rationi maxime consonum
et, quoniam amor diuini quid continet,
e instar numinis omnes affectus nostros &
ntates dirigit & commouet, Deo in sacrifici-
fferatur.

Ezech. 1.

rtia. Totus mundus in seipso & sua magnitu-
consideratus est secundum speculatioes, ni-
st, secundam mathematicos verò non nisi
tum, imò vix aliquid. At Deus qui eiusdem cō-
& architectus est, æternum esse est, bonum
ituni, essentia quædam incomprehensibilis, &
iarum abyssus. Si mundus igitur, qui non nisi
in vanitas est, diligere meretur & amari; magnus
Deus, qui mera realitas, maiorem reuera amo-
meretur. Ita argumentatus est David dicens,
hominum ut quid diligitis vanitatem, & queritis
id æcum? Id est, Cur tantopere mundum, qui
nisi vanitas est, diligitis, & Deum, qui sum-
bonum negligitis? cum tamen hic diligen-
sit, ille verò contemnendus.

3.

psal. 4.

4.

Omnes
creaturæ
seruiunt &
amant De-
um.

Quarta. Quidquid in mundi Theatro reperitur, creatorē amat & quodāmodo adorat noctes dies. Qui enim perfectissimas quasque creaturas inspicere & intueri voluerit, videbit Angelos, ceterosque spiritus, celos splendidissimos, orbis, sidera rutilantia, quæ nonnulli instar nummorum etiam coluerunt. Si verò in terrâ oculos cōiecerit, elementorum videbit miracula, animalium diversitatem, aurum multitudinē, varia piscium genera, alia plurima. Si deinde ab his omnibus petat, ut agant, reperiet haud dubiè, illa inter se diligere, quodam studio conspirasse, ut Creatori totis viribus seruiant & eundem adorent. Aequum non igitur, solum hominem hic deficere, solum in eo non amare Deum, cum tamen amet cetera?

5.

Creaturæ
sequuntur
amorem
hominis,
ut subditi
amorem
principis.

Quinta. si homo Deum non diligit, omnes habet dubiè creaturas ab amore Dei abstrahet; sicut etiam, si homo solum Deum amat in mundo, omnes item creaturæ eundem amabunt. Cum enim hominē creatura quædam vniuersalis sit, illo amante ceteræ creaturæ amant; illo autem amore destituta ceteræ velut confusæ sunt, & sine suo frustrantur. Quænamadmodum rege alicui obsequente, vniuersi regni incolæ etiam obsequuntur.

Cum igitur certo certius sit, hominem Principem esse totius vniuersi, si cui rei amorē is applicauit, huic etiam cetera suum applicet necesse est. Quam igitur turpe sit & absurdum, vniuerso hominē orbe Deum ex totis viribus amante & obsequente hominem qui eiusdem rex est, eundem alio modo diuertere, & amorem aliò distorquere?

6.

Deus amoris nostri centrum est.

Sexta. Quidquid naturale ac physicum est, quod diuine debita sede motum est, semper violentum nec prius quiescit, quam in centro sit. Porro rationabilis ille Deus naturale animæ & amoris nostri centrum

mundi Theatro re-
 amio ad adorant
 uas grasso; creat
 t, videbit Angel
 los sol. Et d. n. m. o.
 re n. o. u. l. i. m. i. t. a. r. n. a. r.
 terra oculos coelest
 acula, animalium
 e.

Septima. Si quæ silua foret quæ fine in non ha-
 et, sed perpetua foret, ignis quoque similiter
 nitus esset, neue vnquam desineret. Ita, quon-
 i-oonitas, maiestas, pulchritudo, & potētia Dei
 nita est, amor quo eadem amarentur, infinitus
 que esse deberet. Hinc bene exclamat Augusti-

O ignis qui semper ardes, & numquam exstingue. In soliloq.

Si amor qui semper eris, & numquam te pascis, ac- ca. 28.

*de me & accendar, accendar inquam, vt totum
 ram te solum; minus enim te amat, qui tecum a-
 id amat.*

Octaua. Si amor venalis foret; quis pluris eum 8.

eret, quis pluris emeret, quàm ille qui certo cer- Deu amo.
 gloriam cælestem & vitam æternam in mer- rem nostrā
 em aliquando redditurus est? at si gratis datur, infinite re-
 liquid est, quod propter seipsum amari debet, muneratur
 e dignius quid & maius Deo, qui ipsamet boni-
 & amor?

Ultima sit hæc. Omnes virtutes morales & hu-
 næ, hominem iustum, equum & prudentem red-
 dunt; sine iustitia enim, sine temperantia, castita-
 prudentia, alijsque virtutibus meræ effemus
 tæ & brutæ; at amor ille diuinus & caritas ho- Ioan. 4.
 mines qui morti obnoxij, immortales reddit, &
 imideos. Vnde Ioannes, *Qui manet in caritate, in*
 o manet, & Deus in eo. deinde Paulus, *Qui adha-*

ret Deo, per amorem, vnus spiritus est, cum
Amor namque diuinus diuinos reddit, & mu-
danus mundanos. Idem asserit Augustinus
si terram diligis, terra es; si calum diligis, cal-
es; nonne dixi, Si Deum diligis, Deus es. Ce-
rum anima nostra, vt D. Dionysius ait, spe-
lo similis est, si enim calo ipsum obuerteris, st-
las representabit, si verò terræ lapides, spinas
tribulos referet.

Quamobrem amemus Deum, cum amor il-
lus in semideos nos conuertat, & tot præclaræ
tiones ad ipsum nos incitent & iuuient, n-
deinde lex & Euangelium iubeant, *Diliges Dom-
num Deum tuum ex toto corde tuo.*

Hocine igitur, ô homo, præceptum neg-
ges? & Dei tui oblitus æternæ te damnatio-
obnoxium reddes? adeone brutus & inhum-
nus fueris, vt Dominum, Creatorem, imò
Deum tuum è toto corde non diligas? At for-
tan scire velis, num eum diligas? vide, nu-
passiones & prauæ cupiditates in animo tuo
annum locum habeant, num verò extinctæ sit
Deo in montem descendente, circumundiq-
mons fumigabat, quòd Deus in igne & flamma
eundem descendisset. Quis hoc mysterio vaca-
dixerit? equidem non nisi ratione factum hoc cre-
diderim; & per ignem hunc caritatem, per fun-
verò cupiditates, & inordinata erga bona temp-
ralia desideria designari. Ignis enim proprius
est humiditatem, quæ ei vbiuis & naturaliter ad-
uersatur, expugnare, atque ab illa fumus enas-
solet, quem ignis è subiecto quod occupauit
elicere consuevit: eiusdem naturæ est & car-
tas, semper enim illa concupiscentias & app-
titu

Exod. 19.

es brutales, qui eide
omni ratione con-
pauit mundi fumos
cellere.

Ac veluti si arteria
ex eâ, de febris vi-
erò lentus & mor-
t dignoscitur. It-

minis erga Deum
in agnoscitur, cū
num obsequium te-
nam entheus in an-
his velut è sympto-

num dignoscitur, n-
, & proximum sic
est alterum præ-
mbrum, secundum
seruum tuum sicut te

in ipsa rerum om-
is ille opifex fecit
minare maius, &

is omnis rerum in-
et. Idem ille
stitutione duos i-

am maiorem, id-
am minorem, id-
quodammodo fac-
at inferiora illustr-

is omnis hominis
cat.
Docent Astrologi
hic orbem in duob-
conuerti & inniti,
ritu

is brutales, qui eidem aduersantur, expugnat,
omni ratione conatur ex anima, quam oc-
cupauit mundi fumos & passiones illas violentas
bellere.

Similo.

Ac veluti si arteriæ pulsus violentior & incita-
tor est, de febris vehementia dijudicari solet:
erò lentus & morosus, non tanta vis morbi
e dignoscitur. Ita quoque vehemens amor
minis erga Deum & caritatis ardor tum de-
um agnoscitur, cum desideria illius erga di-
um obsequium feruida fuerint, & ardor
dani entheus in animo se exseruerit. Atque
his velut è symptomatis infallibilibus quam-
mum dignoscitur, num quis Deum ex toto cor-
& proximum sicut seipsum amat. Atque
est alterum præcepti & propositæ materiæ
mbrum, *Secundum autem simile est huic, diliges*
proximum tuum sicut teipsum.

In ipsa rerum omnium creatione, omnipo- Duo ma-
s ille opifex fecit duo magna luminaria, gni amo-
minare maius, & luminare minus, à qui- res homi-
s omnis rerum inferiorum influxus depen- iniuncti.
ret. Idem ille conditor in ipsa hominis
stitutione duos insignes amores constituit,
am maiorem, id est amorem Dei, & al-
um minorem, id est proximi; qui duo bi-
quodammodo faces sunt & luminaria, quæ
c inferiora illustrant, & à quorum virtu-
omnis hominis fortuna & salus depen-
at.

Docent Astrologi & Mathematici vniuersum Amor Dei
nc orbem in duobus polis, velut cardinibus & proximè
onuerti & inniti, quorum alterutrum si quis duo sunt
anfer- poli.

auferret, totius vniuersi ordinem & constitutionem peruerteret ac destrueret. Ipsum de Christo na religione dictum esto, duobus illam amoribus veluti polis inniti, Dei scilicet ac proximi, & aliter illorum si quis laderetur & rescinderetur, tota legis & religionis moles collabasceret: *his enim duobus preceptis tota lex pendet & propheta.*

Ezech. 1.

Animalia illa Ezechielis alas habebant, quibus in sublime ferrentur & nubes transcenderent, pedes quoque quibus in terra incederent. Allegorice cum horum animalium sensum indagans, ait non qui animalia sumus ratione prædita, alas quoque habere debere, alas inquam amoris diuini; quibus ad Deum usque euolent sublimes, eum super omnia diligendo; simul etiam pedes, quibus in terra ambulent, pedes inquam amoris quibus proximum in terra commorantem diligant.

*Isai. 40.
Prou. 31.*

Quoniam volatus mentio incidit, certum est animæ vna destituta ala volare non posse, sed duabus instructas. Et quoniam scriptura animas nostras multis in locis a quibus similes esse asserit, dico eas in cælum aut ad perfectionem volare non posse, nisi duas alas habeant, duplicem inquam amorem, Dei scilicet ac proximi; at si verumque habuerint, ad beatitudinem pertingere instar aquilarum euolare. Vnde Propheta, *Assument pennas sicut aquile, & volabunt.*

Refert in Prouerbijs Salomon, Sapientiæ domesticos & clientes, diploidibus & duplicibus vestitos, *Domestici eius vestiti sunt duplicibus.* Designare forsitan his volebat, electos & domesticos æternæ Sapientiæ, animam duplici vestimento id est gemino amore, tum qui in Deum

qui in proximo
uere.

Ardentibus votis
licem illarum spiritum
us, quo adepti be
bat, ita quoque an
Deo magistro si
re debet, quam di

duplicem amo
amor Spiritus)

que ab his certum e
in nostram dependen

Magnis extulis laud
am, quæ non nisi di

piniecerat, per vide
um designari credid

elam, duplicem
elo cusa, qui Eccle

gai meritis, imo
amores & affectus

Pius ille Samaritan
vinum, quibus sa

rauit, dedit adhuc
gentem illius rac

gero denotatur, nur
Christianam animam

i vino & oleo tu
rolire debere, tem

cordis crumena
vera ingredientia

agare animam sau
ernem curant.

Cum dei filius, di
eum orbem Euan

ma qui in proximum feratur, indutam habere
bere.

Ardentibus votis petebat Elifæus dari sibi du- 4. Reg. 2.
plicem Eliæ spiritum, *fiat in me duplex sp-ritus*
us, quo adepto beatissimum se mortalium cre-
bat, ita quoque anima pia & sancta nihil ma-
ri a Deo magistro suo contentione & ardore pe-
re debet, quàm duplicem illius Spiritum, id
duplicem amorem (Spiritus enim amor est,
amor Spiritus) illius scilicet ac proximi,
que ab his certum est vniuersam legem & salu-
am nostram dependere.

Magnis extulis laudibus seruator pauperulam
am, quæ nonnisi duos nummulos gazophyla- Luc. 21.
o iniecerat. per viduam hanc Christianam ani-
m designari crediderim, & per duplicem nū-
mulum, duplicem amorem qui moneta est in
lo cusa, qui Ecclesiæ illatus & Deo oblatu,

gni meriti est, imo maioris, quàm omnes mun-
amores & affectus inordinati.

Pius ille Samaritanus detulerat secum oleum
vinum, quibus faucij illius viatoris vulnera Luc. 10.

rauit, dedit adhæc denarios duos hospiti, vt
igentem illius rationem haberet. Hocce my-
rio denotatur, numquam Catholicam & verè
ristianam animam in publicum sine amoris di-
hi vino & oleo misericordiæ erga proximum
odire debere, semper etiam duos illos denari-
in cordis crumena asseruandos. Sunt hæc quip-
vera ingredientia & medicamenta verè cæle-
stia, quæ animam fauciam & varijs vulneribus de-
mem curant.

Cum Dei filius, discipulos per vniuersum ter-
cum orbem Euangelium prædicaturos emitte- Ibid.
ret,

*Hom. 17. in
Ewang.*

ret, binos illos & per paria misit, *Misit* binos *arte faciem suam*. Edocere illos simul & voluit, duplicem illos amorem, tum Dei, tum proximi predicare debere, atque in eo nullum errorem posse admittere. Ita hoc expli-
Magnus Gregorius, *Ecce enim binos in praedicationem discipulos mittit; quia duo sunt praecepta caritatis, Dei videlicet amor & proximi*. Desu-
ne igitur nobis figura & allegoria? Ipsum etiam Evangelium annon facis superque insinuat proximum esse diligendum ut nos ipsos? atque secundum eum legis praeceptum; *Se undum aut simile est huius, Diliges proximum tuum sicut te ipsum*.

*Natura
proximum
nos nostrum
amare doce-
ret.*

*Nero no-
xios morti
addixit in-
uitus.*

Ipsa iam inde ab incunabilis nos hoc nati-
edocet, atque in amorem hunc etiam inuitost-
hit & impellit; ipsi etiam ethnici magno er-
proximum semper amore suere, nec eum mo-
dilexere, sed naturaliter iam amore moti, morti
quamuis promeruisse addicere detrectarunt.
fane Nero humani sanguinis sitientissimus, cu-
initio imperij, quo benignissimus erat, morte co-
demnatorum catalogum legisset, ut sua illos a-
etoritate mortem promeritos indicaret, amor
subditorum stimulante astantibus dixit, *Velle
nescire litteras*, id est, utinam efformare litteras
nescirem, quibus tot ciues meos morti iam cog-
adiudicare.

*Bapti Ful-
gos. lib. 5.
cap. 5.*

Augusto Caesare apud Asinium Pollionem co-
nante, contigit servum vitrum quoddam frange-
re Chrysellinum, quamobrem indignatus Polli-
muris eum abijci iussit: sed miser ille suppli-
cij seuitiam veritus, Imperatoris Augusti sepe-
dibus aduoluit supplex, orans sui apud dominum
causam ageret, ut atrox hoc supplicij genus in mi-
tius conuerteret. Quo audito Augustus libertat-

no ei donavit, deit
ollionis comminu
gnatus ob exiguum
e, tantam laetitiam
us hominis votum
a qui in mundo re
simile quid de Ale
archus: cum enim
neccem nescio, quan
um mater a me mer
is nullo beneficio
ari traerere nefas est,
& amorem natura
etiam quod de M. A
m cum nefariorum
in caput suum pro
condonasset; cora
mortuos ab inferis
eros detrudere. Sci
archo in vita, mal
are quam mille ho
m barbari & ethnici
a praeceptum carita
enim sic te ipsum
Augustus Caesar cum
los meliores finit
sculari petebat nu
erentur: indigo
ueris debium, h
mi proposito ad
torandum, an
ebus alienis & te
sunt olim Deus,
a coebris tinde
a facies, decem

prim

aria misit, M
tere illos simul &
orem, tum Dei,
, atque in eo mu
e. Ita hoc exp
exim. lino in p
qua duo pnt r
or & p. xii. De
legoriz. ipumet
uber ne infirmat
nos ipsos? atque
um; & nudum
om. u. si. at tep
bulis nos hoc nat
anciam inuitos
ethnici magno
uere, nec eum m
amore moti, mort
dicere detrectant
his sitientissimus,
simus erat, morte
egisset, ut sua il
tos indicaret, an
stantibus dixit, I
nam efformare im
meos mortuam co
finium Pollionem
rum quodam ira
rem indignans Po
sed miser ille
ratoris Augusti se
ans sui ad domi
for. n. i. genus in
ito Augustus liber
pro

imò eū donauit, deinde omnia vitrea vasa ami-
Pollionis comminui iussit, & viuaria destrui in-
gnatus ob exiguum crimen, imò inaduertenti-
tantam sœuitiam exerceri re ipsa ostendens,
us hominis votum salutemque pluris quàm o-
ia quæ in mundo reperire licet, faciendam.
Simile quid de Alexandro Macedone refert
tarchus: cū enim mater Olympias quempiā
necem nescio, quam ob causam deposceret, ait, *Plut. in Apo-*
mat. mater a me mercedem postula, vita enim ho- *phibet.*
is nullo beneficio compensatur: & innocuum *Græcor.*
tri tradere nefas est, nisi iura iustitiamque vio-
, & amorem naturalem lædere velim. Huc fa-
etiam quod de M. Antonio refert Seneca, hic
cum nefariorum quorundam conspiratio-
in caput suum procusam audiuisset, & omni-
condonasset; coram senatu testatus est, malle
mortuos ab inferis excitare, quàm viuos ad
ros detrudere. Scipio verò Africanus, teste
tarcho in vita, malle se, aiebat, vnum ciuem
are quàm mille hostes perdere. Dic igitur
barbari & ethnici proximū dilexerint, & an-
præceptum caritatis seruandum sit? *Diliges*
exnum sicut te ipsum.

Augustus Cæsar cum videret legatos externos,
illos melitaos sinu tenere, & quodammodo
seculari petebat num in patria illorum pueri
erirentur: indignum scilicet credebar, amo-
pueris debitum, bestiis impendi. Augusti re-
positum proposito adaptans meo, nefas esse du-
deplorandum, amorem, qui proximo debe-
rebus alienis & terrenis impendi.
recepit olim Deus, ut cortinæ tabernaculi pur-
& coceis bis tincto tingerentur, *Tabernacu-* *Exod. 26.*
reid. 12. facies, decem cortinas de bysso et tortu,
& hya-

Plut. in
Pericle.

& hyacintho ac purpura, coccoq; bis tincto, vario opere plumario facies.

Purpura vero & coccus colores illi regij & militantis symbola sunt charitatis, quæ regum virtutum & ignis quidam spiritualis est, quæ instar cortinarum cordis nostri tabernaculum velabis tincta sit oportet, amorem scilicet Dei & sui proximi comprehendat. Atque ita hoc expo-

Hom. 38. in

Euang.

Gregorius, *vis estis fratres cortina tabernaculi, per fidem in cordibus vestris secreta celestia velabis sed cortina tabernaculi bis tinctus coccus debet in se; coccus quippe ignis speciem habet, quid vera caritas nisi ignis? sed ista caritas debet esse bis tincta ut tingatur & per amorem Dei & per amorem proximi. Atque hinc eruere amorem proximi potest si audite præceptum, diliges proximum sicut te ipsum.*

**Proximus
in pro
specis &
aduersis
diligendus.**

Diliges inquam in aduersis, non minus quam prosperis tam in mala via felicitatis, quam tempestatibus aduersitatis. Tobias senior quamprimum ut visum recuperavit, & in pristinam suam fortunam restitutus, *venerunt ei sobrii ad eum congratulabantur ei de omnibus bonis, quæ circum illum ostenderat Deus, & per septem dies epulantes omnes cum gaudio magno gauisi sunt.* Non ait ei sobrii ad illum venisse, dum in cæcitate aiebat, & aduersitatibus premeretur, quod illi in tribus consolarentur, & verbis inducere ut ærumnas æquo animo sustineret; at cum eum venisse, cum à calamitatibus iam liberatus esset, & latiori fortuna vultu arrideret, quæ hoc non est proximum diligere sicut te ipsum.

Primus mundi inquit
cum impiegit, nec et
namore dilexit; cū
multitæ suæ tribun
xenas insingeret;
neconculcans seipsum
dedisti mihi socia
Ingratitudinis hu
ardus, & verè e
nceps quidem præ
poenæ focius esse no
alter profectò faci
amicis crimen v
in causa supplicium
tur.

Aristoteles, referre
nam vera foret am
us corporibus, & sa
illam sententiam si
ro. Quemadmodum
corpora, eundem
tam daret; ita quo
nam proximi ratio
autem amicus est a
eamdem me amare
a effectu illum d
obliuatur præce
ut te ipsum.

De autem amore
volus cum iisdem
et emulatione, id est
prosequor, atque ita
an et si mortem v
ne, sine vlla tergini
faci diceret, Quem
Dom. pars I.

Primus mundi inquilinus Adam in hoc præceptum impegit, nec etiam uxorem pari, quo seipsum amore dilexit; cum enim Deus utrumque coram iustitiæ suæ tribunali citasset, ut meritas delicti poenas infligeret; ecce Adam, amica amicitia irra conculcans seipsum purgaturus ait, *Mulier quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi.* Ingratitudinis huius & perfidiæ insinulauit Bernardus, & verè eum uxorem negat dilexisse; articeps quidem præuaricationis cum illa fuit, poenæ socius esse noluit. At iusti, veri illi amici aliter profectò faciunt; nam tamen nullum amicis crimen velint admittere, eorum tamen causa supplicium & poenam subire non ventur.

Gm 3.

Aristoteles, referente Laertio, rogatus olim, quanam vera foret amicitia, ait, *vna est anima in nobis corporibus*, & sanè octauo Ethicorum, priorem illam sententiam stabiliens ait, *Amicus est alter ego.* Quemadmodum igitur vna anima, duo animans corpora, eundem vtrique sensum, motum, vitam daret; ita quoque vera amicitia, eandem aliquam proximi rationem habere deberet. Si autem amicus est alter ego, amicitia profectò eundem me amare cogit, eodem quo me ipsum affectu illum diligi vult. Atque hac ratione obseruatur præceptum, *diligas proximum tuum sicut teipsum.*

Hoc autem amore prosequabatur Corinthios apostolus cum iisdem scribens ait, *Aemulor enim Dei emulatione*, id est tanto vos affectu & amore prosequor, atque ita erga salutem vestram affectus sum, ut si mortem vestri causa oppetere necess foret, sine vlla tergiversatione oppeterem. Perde ac si diceret, *Quemadmodum amor Dei filiū*

2: Cor: xii

hominum redimendorum causa ad mortem conpulit; ita quoque idem amor me vitam meam vestri causa offerre iubet. O egregium erga proximum amorem! de quo illud sponsi commodè dicitur, *Fortis est vt mors dilectio*.

Cant. 8.

Non minor quoque fuit ille Moysis amor quem erga populum suum ostendit. Cum enim Deus eum in Arabia montem Sinai euocasset, eminens terram promissionis ei ostendisset, nunc tamen introitus in eandem factò promisso, iam ab omni ambitione alienissimus, animam contraxit aut tristi audito nuntio contristatus & quamuis prius eum moriturum prædiceret, tamen vitam tempus sibi produci non potest, sed de sola populi salute commodisque felicitus ac laborans supplicauit, *Prouideat Dominus Deus spirituum omnis carnis, hominem, qui sit summam multitudinem hanc, & possit exire, & intrare ad eos, & deducere eos vel introducere, ne sit populus inermis, sicut oves absque pastore*. De vxore sua ne filium ac liberis, imò ne de seipso quidem laboraret, sed vnicum Dei honorem & populi salutem spectabat, quibus cætera postponit. Nam ille præceptum de proximo diligendo obseruabat, *diligens proximum suum sicut seipsum*.

3. Reg. 28.

Similis, ne dicam maior, fuit amor Eliæ Prophetæ. Cum enim summa & extrema per regnum Israel siccitas ac proinde sterilitas inualefceret adeo vt triennij & semestris spatio nulla cælo pluuia cecidisset; ecce suorum cōtribulium misertus, *Elias ascendit in verticem Carmeli, & pronus in terram posuit faciem suam inter genua sua* quibus precibus finitis copiosissimus cælo imbro delapsus est. Quid putatis Eliam nouo hoc & peregrino orandi genere designare voluisse, aliud n

Eliæ in suis amor.

profectò, quam vel
ebatur a morem. Hi
ad Hebræos consueta
inernos animaduert
ergenua inferere,
nos, atque ita seru
nos, fustigationem
mouere quidem loc
est etiam Iob Prop
vitam describens
præparatur ad pyrum
manibus pedibusqu
am consuetudinem
meli montem ascen
inter genua inserta
cipiendos parati, sel
genium ac senestre
la in terram cecidit
erere, sua ob peccat
dem vadimonium p
me in flagella par
quid in illum acer
paratum ecce mo
ellorum genera per
amorem incredibile
um de diligendo p
monum tuum si ut te
erui cum è contin
marinos parant,
rum fortitudine an
conicere cuius ter
componit, & secun
eaquarum fecant in
difficultatem solan

il profectò, quam vehementem quo erga suos af-
ciebatur amore. Hinc eliciunt nonnulli, fuisse
pud Hebræos consuetu linem, & domini si quan-
o in seruos animaduerrere grauius vellent, caput
ter genua inserere, & manus pedibus alligare
olitos, atque ita seruos in vnum instar globi con-
usos, fustigationem dominorum excepisse, vt se
e mouere quidem loco possent. Huc alluisse vi-
s est etiam Iob Propheta, dum tyranni cuius-
am vitam describens inter cetera ait, *sicut vir*
in prap aratur ad gyrum, ad ictus scilicet & flagel-
manibus pedibusque colligatis excipienda.
nam consuetudinem Elias Propheta cum nosset,
irmeli montem ascendit, & in terram fa-
e inter genua inserta, instar mancipij ad ictus
cipiendos parati, sese deiecit, obsecrans, Iam
ennium ac se in estre elapsus est Domine, ex quo
lla in terram cecidit pluuia. Populi igitur tui
serere, sua ob peccata si supplicia hæc luit, e-
idem vadimonium præsto, ipse subito humeris,
ce me in flagella paratum, ac libenter patiar
idquid in illum acerbius decernere constitue-
: paratum ecce me omnia suppliciorum ac
gellorum genera perpeti. O secundum cælum!
amorem incredibilem! hoc scilicet erat præ-
ptum de diligendo proximo obseruare, *diliges*
proximum tuum sicut te ipsum.
Cervi cum è continente in insulas traicere per
us marinos parant, solet qui ceteris robore &
erum fortitudine antecedit, in aquas se præ a-
s conicere cuius tergo sequens cornuum pon-
s imponit, & secundi tertius atque ita longa
ie aquarum secant impetum, mutuo obsequio
& difficultatem solantes.

Et quoniam qui ceterorum ducem agit, alter tergo ramosa cornua nequit imponere, & frangendis pectore fluctibus defatigatur, hinc enim aliquo viæ spatio primum locum deserit, & vltimo tergo suo imponit onus, ac tum secundus gmen ducit, & mox alius. Hinc apparet, quale erga proximum amorem & affectum habere debemus. Ideò ait Apostolus, *alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi*, Id est caritas, quæ summa est & finis, atque hinc Eusebius Emilianus, *alter alterius commedis studeamus, & inuicem labores & opera nostra portemus*. Similitudine porro de ceruis habet, & Augustinus dicens, *de ceruis nonnulli scripserunt cum fretum ad insulam transferant, fretant pascuorum gratia, sic se ordinant, vt onerum capitum suorum, quæ gestant in cornibus super se inuicem portent, ita vt posterior super anteriorem cornu collocet*. Quid? bestia sibi inuicem opitulatur, & homines sese mutuo non diligant, cum tumen & naturali lege & Euangelica ad illud inuitemur & obligati simus?

Apostolus aliud multis in locis non edocet quæ caritatem, & ad hanc potissimum Romanos Neophylos exhortatur, *fraternitatem caritatis inuicem diligentes*: perinde ac si dixisset, *Amplectemini caritatem*, & vos inuicem amore fraterno diligite, regiam hanc virtutem consecutemini, virtutem inquit ceterarum virtutum reginam. atque ita rem se habere ipsa docet ratio, & Apostol. alio loco fateri

Tres iuxta Philosophos animæ facultates habere, intellectum, memoriam & voluntatem; quibus

Gal. 6.

Euseb. Emilianus in quad. hom.

lib. 8. q. 28.

Rom. 8.

1. Cor. 13.

Arist. 3. de anima.

tribus egregiis virtutibus fide, memoria, amoriam. Cum nobilissima sit voluntas, meri mandat; hinc & proximum spectare. Hoc vt ferat philosophum, Qualia. S. cunda finis, vt nobilior est omni in enim sanitas mentis & malagmaticum recuperandum, finis est & scopulus ait, ceteri. Tertia. Virtutes Ter, eo quod ad Deum, que cominus quod immediate vt ologorum scholas, ceteris propius Deus est, nam vt ris igitur & nobis excedit & praequant confitere, Docet hoc D. Th. habet. quarta. Inter virtutes, ac coram est, & ad cuius, & a qua essentiam, ma enim est quæ dicitur Theologorum

quæ tribus egregiis virtutibus Deus insigniuit, intellectum fide, memoriam spe, caritate autem memoriam. Cum igitur ceterarum facultatum nobilissima sit voluntas, vique omnia constituit ac fieri mandat; hinc efficitur caritatem quæ Deum & proximum spectat, etiam cæteris virtutibus excellere. Hoc ut sentiam facit axioma illud Philosophicum, *Qualia sunt subiecta, talia sunt prædicatora.*

Secunda finis, ut variis in locis docet Aristoteles, 2. *Phys.* 2. de animalibus, nobilior est omnibus quæ sunt ad finem: an *anima* non enim sanitas maior ac nobilior, quam medicina, 3. *Topic.* & 1. *Ethic.* Similitudinem habent elementa & malagmata, quæ ad eandem tum tuendam, tum recuperandam constituta sunt? Atqui caritas finis est & scopus cæterarum virtutum, ut Apostolus ait, cæteris igitur & nobilior & præstantior.

Tertia. Virtutes Theologales aliis nobiliores *1. Tim. 1.* sunt, eo quod ad Deum quam proximè accedant, *Rom. 13.* eumque cominus quodammodo alloquantur, & illum immediatè ut obiectum respiciant, ut omnis Theologorum schola docet. At inter Theologicas *in 3. dist. 23.* caritas ceteris propius Deum accedit, eo quod *1. 2. D. Tho.* ipsa Deus est, nam ut Ioannes ait, *Deus caritas est;* 2. 2. *quæst.* ceteris igitur & nobilior & præstantior; itaque *23. art. 6.* ceteras excedit & præstat, ut sine illa aliæ penitus *1. Ioan. 4.* nequeant consistere, imò virtutum nomen amittant. Docet hoc D. Thomas in summa, & sane ita *2. 2. q. 23. a. 7.* res habet.

Quarta. Inter virtutes illa ceteris dignior & excellentior est, ac coronam meretur, quæ aliarum forma est, & ad cuius exemplar ceteræ efformantur, & à qua essentiam & dignitatem mutuuntur. Forma enim est quæ dat esse rei. Porro Caritas, omnium Theologorum in tert. sententiarum iudicio

cio ceterarum forma est; omnium igitur nobilissima & dignissima, cum teste Philosopho, forma sit quiddiuinum & appetibile in natura.

1. *Phys. 2. de*

de anima 8.

7. *Metaph.*

Quare ex omnibus rationibus iam adductis si tuere possumus tantam esse caritatis excellentiam, ut quamuis ceteras habere videamur virtutes, habere vna tamen destituri, nullam omnino habeamus hanc verò si habeamus ceteras eadem opera possideamus. Testem hic habeo Augustinum, *Attendant quantum est caritas, que si desit, frustra habentur cetera, si adsit, habentur omnia.* Tantæ adhuc im-

16. *de verbis*

Domin.

ponderis ac momenti est, ut sine illa nemo saluaretur, quamuis ceteras virtutes possideat. Ait enim Aristoteles 8. *Physic.* & refert S. Thomas 2. 2. quæst. 1. art. 1. in causis essentialibus subalternat si vna auferatur, ceteras concidere; econtrà verò primam firmam permanente, ceteras etiam subsistere. Quod exemplo manifestum reddam: arboris prima causa radix est, deinde, truncus, rami, folia, fructus, causæ sunt, quæ arborem constituunt; radix truncum insluit, ille in ramos, rami in folia, folia in flores, & flores in fructus, atque omnia hæc arboris essentia sunt, & sibi mutuo subalternantur, at prima causa est radix, quæ ubi semel eradicata & ablata fuerit, cetera emoriantur, necesse est; econtrario illa vegetante ac viuente, viuunt cetera. Quod ubi fixum fuerit & certum, necessario sequitur, caritate quæ prima causa est, & veluti radix à qua cetera dependet virtutes, quæque gratia meriti, omnisque nostri præmij & origo ac radix, ablata & eradicata, cetera quoque omnia necessario deficere.

Simile.

Nam si caritas in homine deficere coepit

deficit & gratia, de merito deficiet, deficiente præmiis, deficiente præmiis, amissa, omni beatitudinis spem. Conemur igitur, C in insculpere, quæ ant, quam amor & propter se, & proximis hanc virtutem obtineam in terra par habere caritas est donum Dei.

Contentamus hanc omnia superet metallum, in liquoribus; si studemus, obsecramus Angelos & Augustinus, *Quicumque vult viuere, non homo est.* Denique deus operetur ex toto corde dilatos, cum ab illo.

Hanc obsecro, omniam nobis præstet, tota anima, totus: totum te ceterum; mens, ut beatitudinem suam diligam, hoc modo diligam.

num igitur deficit, deficit & gratia, deficiente gratia, deficit me-
m teste Philo-
appetibile in
beatitudo. & sic à primo ad ultimum sequitur,
caritate amissa, omnia nobis amissa esse, nullum-
que beatitudinis spem superesse.

Conemur igitur, Christiani, hanc animo virtu-
tem insculpere, quæ nihil est aliud, vt Doctores
sunt, quàm amor & dilectio, quæ Deus diligitur
propter se, & proximus propter Deum. Studea-
mus hanc virtutem obtinere, cui nulla nec in cælo
nec in terra par haberi potest, nam vt August. ait,
Charitas est donum Dei, quo nullum est excellen-

1. Sent.

d. st. 27.

Aug lib. 18.
de civit.

Contendamus hanc parare, quæ sicut aurum
omnia superet metalla, & oleum omnibus super-
minet liquoribus; sic omnia bona mundi exce-
dit: studeamus, obsecro, hanc lucrari, quæ ex ho-
minibus Angelos & Deos reddit; scribit enim
Augustinus, *Quicumque secundum regulam veræ cari-*
tatis vivit, non homo vel angelus, sed Deus censetur.

Bern. serm.
de caris.

Lib. de verb.

Dom.

Denique demus operam, demus inquam, vt De-
um ex toto corde diligamus, & proximum sicut
nosipsum, cum ab illo tota lex & Prophetæ depen-
deant.

Hanc obsecro, omnipotens & æternæ Deus,
gratiam nobis presta; fac quæso, vt te ex toto
corde, tota anima, tota mente, & totis viribus di-
ligamus: totum te corde creatorem; anima, vt
Dominum; mens, vt Deum; vires denique totæ, vt
beatitudinē suā diligant. Et est sanè rationi cōsonū
vt hoc modò diligaris: cū enim tu cor creaveris, id

tibi totum offerendum est, cū etiam animam
creaueris, totam eam tibi dedicare par est; con-
menti & intellectui esse dederis, vt te penitus
iam cognoscat necesse est; cum denique ipse vult
nobis concesseris, æquissimum est, vt tuo obsequio
amoriq̃ omnes etiam impendantur. Ad hoc
licet lex, Religio & natura ipsa nos obligat. Fru-
stra alioquin homines, frustra Christiani dice-
mur, frustra deniq; fidem nacti essemus, si te per
tot prægnantia præcepta diligere detrectarem.
Deinde quoque necessarium est, vt post te, pro-
mum amemus, sicut nos ipsos; ita nempe id fi-
iubes, ita censes & præcipis, nos quoque id ipsi
facere decreuimus, modò gratiam concedere o-
gneris. Scimus enim à duobus illis præceptis vni-
uersam legem & prophetas, atque omnem in-
stram beatitudinem dependere, ad quam
nos deducat Pater & Filius, &
Spiritus Sanctus.

Amen.

*****

✠ ✠

DOMI

DOM

DECIMA

POST PE

F I C

Rca testamenti
triginta homin
domum Obedec
versæ familiæ ben
cijs domesticos on
gura fuit veritatis
continet, Videte
arca Testamenti no
is, in domum cuius
idem beneficijs cu
ellibus repleuit, in
peccata dimittat,
Ecquænam Deu
materia quam
atibus deducam l
tus Paracleti affu
ara precibus filiu
Quamobrem
pellemus.

A V E

Constantinopoleos
tryfoltomus; fide
tatemque dum sec

PP

DOMINICA

DECIMA OCTAVA.

POST PENTECOSTEN.

am etiam animi
icare par est; cin
is, vt te penitus d
denique ipse vin
est, vt tuo obsequi
dantur. Ad hoc se
sa nos obligat. En
a Christiani dicen
i ellemus, si te po
ere detrectaremus
t, vt post te, prox
ica nempe id fieri
quoque idipsum
am concedere o
lis præceptis vn
atque omnem ne
dere, ad quam
Filius, &
us.

Ascendens Iesus in nauiculam trans fretum auit, & venit in ciuitatem suam; & ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Matth. 9.

FIGURA.

ARca testamenti veteris cum è Cariathiarin, triginta hominum millibus stipantibus, in 2. Reg. 8.
domum Obededom Leuitæ Gethæi venisset, vniuersæ familiæ benedixit, & varijs donis ac beneficijs domesticos omnes cumulauit. Hoc nonnigura fuit veritatis, quam hodiernum Euangelium continet, Videte enim, vt Iesus Christus vera la arca Testamenti noui, è Iudæa, turbis comitantibus, in domum cuiusdam Capharnaitæ veniens, eundem beneficijs cumularit & benedictionibus celestibus repleuit, in eadem Euangelium prædicatione, peccata dimittat, & paralytico sanitatem conrat. Ecquænam Deus bone beneficia! sed ecquænam materia quam huius horæ spatio vobis auentibus deducam! Hoc itaque intendo, modò spiritus Paracleti affulgeat auxilium, & virgo eis para precibus filium profusus mihi gratiam immetret. Quamobrem angelica eam salutatione impellemus.

AVE MARIA.

DOMI- Constantinopoleos decus Ioannes cognomen Chrysostomus; fidei Catholicæ excellentiam gnitatemque dum secum perpenderet, quodam

PPP 5 loco

Super Matt.

loco ait, fides religionis Catholica calmen est animum, ista congregatio
ostium vite aeterna, & totius veritatis habile fundamentum
Huius etiam praconem agens Augustinus
inter cetera dicit, fides est omnium bonorum fons

**Lib. de fide
ad Petrum.**

menam, & humana salutis initium. Equidem
duo illa vtriusque Ecclesiae lumina, fidem aliam
extollam, dicamque quod inter planetas so-
inter elementa ignis, inter gemmas adamas, inter
metalla aurum hoc inter dona & charismata
lectia fidem esse: ipsa est etiam diuinus ille the-
rus in Ecclesiae agro delitescens, quem qui sepe
inuenient, vedit ac dirahit omnia quae in mundo
possideret: est quoque illa fax supernaturalis, quae
semel in animo accesa fuerit, nunquam extinguitur,
tantumque splendorem & radios ita lucis
circummundique eiacularatur, ut conspiciere et
mereamur, quae alioquin sub oculum non cadunt

Matth. 13.

Est denique candelabrum illud aureum, quod in
xodo Deus fieri precepit, quodque Zacharias in
ptem lucernas distinctum & in templo collucens

Exod. 25.

dit. Et ecce candelabrum aureum totum, & lampades

Zachar. 4.

eius super caput ipsius, & septem lucernae super
illud, & duae olivae super illud, una à dextris lampadis

**Fides candelabro
aureo simili.**

& una à sinistris eius. Quid significare putatis
candelabrum illud in septem lampades distinctum
duobus fertis redimitum; aliud profecto nihil
fidem; quae instar auri in medio Ecclesiae respicit
det, & septem sacramenta, quae septem illis lucernis
similia esse assero, continet, & caritate ac
velut duabus oleagenis coronis redimita est fides
adhuc scientiarum omnium regina est, sine qua
nihil scimus, & cum qua scimus omnia. Et scilicet
Glossa ordinaria super verba illa Prouerborum

Ma

ne sita congregatio
sunt vniuersas com-
ne quidam, scientia
non tunc creditur
videtur est, quod
secundum, & Deo
pluris sit maior
oratorum Philo-
sophia.
ut omnes propo-
in primum senten-
laris tunc dignitate
non vereantur;
sum innixi, dic-
illam ceteris no-
est nobilior: ac nu-
rhetorice namque
dicere, Diale-
Physica corpus na-
Metaphysice ipsu-
tas vniuersae fidei su-
merit, fidem virtu-
pliciter à substatia
que omnium De-
etiam ceteris omni-
etiam certiore
pra alijs in Sum-
Thomas.
ambobrem hoc f-
alijs omnibus sci-
titudine praefere-
quod cuius
tis lumine cog-
est, eo quod

Multi filia congregauerunt sibi diuitias, tu uero super-
 flua es vniuersa; commentas ait, Omnes sunt quasi
 scientia quidam, scientia uero fidei omnes diuitias sci-
 entia uero supergreditur. Ipsa quin etiam minutum
 illud uidua est, quod in templi Gazophylacium
 aniectum, & Deo à paupercola quadam anima
 oblatum, pluris fit maiorisq; meriti censetur, quam
 omnes oratorum Philosophorumque mundi huius
 scientia.

Ad eò ut omnes propemodum Theologi Schola-
 rici in primum sentent, fidem ceteris scientijs
 clarioris tñ dignitate tñ excellentia præcellere,
 scire non vereantur, fundamento illi Aristotelis
 opus innixi, dicentis, scientiam ac discipli-
 nam illam ceteris nobiliorem esse, cuius subie-
 ctum est nobilius: at nullum fide subiectum digni-
 tatem Rhetoricæ namque subiectum est compositum &
 compositum dicere, Dialecticæ scitè & rectè argumen-
 tum, Physicæ corpus naturale, Mathematicæ quan-
 titas, Metaphysicæ ipsum esse; at Deus & vniuersa
 unitas vnicū fidei subiectum est. Hinc Augusti-
 nus asserit, fidem virtutem quamdā esse, quæ purè
 simpliciter à subitācia quadam diuina procedat;
 ceterique omnium Doctorum ea est opinio, fidei
 scientiam ceteris omnibus dignitate præcellere, &
 magis etiam certiore & irrefragabiliorem esse,
 quod præ alijs in Summa docet & adstruit Angeli-
 us Thomas.

Quamobrem hoc fixum ac firmum habeatur
 ut alijs omnibus scientijs certitudine ut irrefra-
 gabilitate præstare; quod hac ratione confir-
 matur; quod cuiusdam primæ & increata
 veritatis lumine cognoscitur certius ac fir-
 mius est, eo quod lumine ac ductu veritatis
 creata.

Prover. vi.

Luc. 21

Fides alias
 scientias
 supergre-
 ditur.

Lib. 8. Topic.
 lib. 2. de
 anim.

Lib. de Triu.
 cap. 2.

2. 2. q. 4.
 art. 8.

Cap. 3.

creaturæ percipitur. Porro quidquid per fidem conceteris scientiis
gnitum habetur, in Dei schola addiscitur, & per Deo doctiorem
veritatem quamdam primam & increatam, siue ceteris, quam
des enim, ut in libro sapientiæ legere est, vera fide destituitur
infunditur, & cælitus descendit, fidei igitur scilicet proverbialis.
entia omnibus alijs certior, ac de qua minus dubitari Christi bene se
bitare liceat.

7. Metaphys.

3. de de

anim. 1.

Phys. lib. de

sensu & sen-

sato.

Lib. 1. de

anima &

lib. de causis.

Secundò. naturales scientiæ e rebus notioribus
procedere solent, earumque fundamenta in
principia maximè vniuersalia, & propositiones
notiores, in 7. Metaphys. & alibi tradit Aristoteles
Scientia a notioribus procedit. Atqui fides nulla
liã causam agnoscit præter Deum, neue vlla
cipia aut fundamenta, quàm primam illam veritatem
& reuelationes diuinas. Cum igitur causa
bilibior, iuxta Philosophos, nobiliores etiam
ctus producat, & fidei causa omnium nobiliorum
sit, sequitur etiam eam ceteris præstantiore
digniore esse.

Rom. 3.

1. Thes. 2.

Tertio. Quidquid testimonio & confirmat
Spiritus sancti scitur, certius est eo quod per
turas cognoscitur; ceterum quidquid per fidem
gnoscimus, Spiritus sancti testimonio cognoscimus
habetur. vnde Apostolus ad Romanos, Ipse Spiritus
sanctus testimonium reddit spiritui nostro. & ad
Thessal. prima. Cum accepistis à nobis verbum
cepistis illud non ut verbum hominum sed sicut verbum
Dei. Quamuis autem ea quæ per fidem cognoscimus,
cius, nulla naturali demonstratione cognoscimus,
tamen quoniam supernaturali cognitione
edocentur, multò de ijsdem quàm de alijs certi
sumus; quòd à doctore tum certiore tum peritior
tradantur, utpote Spiritu sancto; de quo dicitur
Spiritus veritatis ipse vos docebit omnia.

Hinc audacter infero, minimum fidelium, quod

idquid per fidem in ceteris scientijs humanis stupidissimus fit, la adducitur, & horam Deo doctiorem maioriq; cognitione pre- m & incretanti- eum censer, quàm omnes mundi Philosophi, ture legere est, al- ui vera fide destituti sunt. Quo spectat & versus andit, fidei igitur le prouerbialis.

ac de qua minus Qui Christum bene scit, satis est, si cetera nescit. In 3. sct. de st- 23. art. 1. q. 4
etiam respiciens S. Bonaventura scribit, Me- est vel modicum de Deo scire, quàm omnium ca- tum simul & terrestrium notitiam habere. tunc benè exclamat Augustinus, Nulla maior vir- fide, nulla maior scientia, nulli maiores thesauri, illa maior excellentia & dignitas in presenti vita ueniri potest. Non minora in eam congerit enco- millifilius Bernardus, dicens, Nulla maior no- litas est in mundo, quam nobilitas fidei Christiana, In sensen- tus.
omnium nobilitatem animam sic nobilem facit & sublimat, ut etiam qua sit sedere à dextris virtutis Dei. Quin & in anielem commentatus, hanc illius nobilitatem aioribus celebrat præconijs, fides, inquit, attin- inaccessa, deprehendit ignota, comprehendit im- enfa, apprehendit nouissima, transgrediturq; huma- rationis fines, ac natura vsus ac terminos experi- tia.

Romanos, Ise spiritui nostro. Et At non modò magna fidei dignitas & excellen- est, sed maior etiam eiusdem virtus & poten- omnem siquidem potentiam naturalem supe- fidei natu- quod ita probo fieri non potest ut quispiam, ra poten- tibuscumque tandem viribus & industria natu- tiam trans- i conetur, aquis inambulet, & ferrum plumæ scendit.
tar vndis innatet; illud tamen fides Petri, hoc to Elisei effecere. Deinde nemo naturali sua vir- e soli, lunæ, stellis imperare potest, aut in me- celi axe cursum eorum sistere & præcipitem perum sine vllò rerum inferiorum dispendio.

& to-

Lib. 2. de
generat.
Ios. 10.

& totius mundi machina dissolutione, interru-
pere; ait enim Aristoteles motum solis genera-
nis & corruptionis omnium esse causam: magis
tamen Israelitarum ductor Iosue vnico verbo
lem sistit, & lunæ imperat ne cursum præcipi-
ret, sed suspenderetur & noctis vnius pater-
dispendium, die ad horas prolato, *sol contra
bonitas ne monearis.*

7. Physic.

Dan. 3.

Tertio, naturæ vires superat, efficere, ne in-
vrat calorem exuat, qualitatem combustibilem
actionem depassivam amittat, de quo tan-
Aristoteles scripsit, *agens naturale agit ne efficiat
ignis semper calefacit:* veruntamen apud Daniele-
legere est ignem in fornace Babylonica non as-
se, & fidei iussis, obsequendo ardorem & calorem
suum rabiemque exuisse.

1. Physic.

Aristotel.

lib. 4. de

celo.

Matth. 21

Quarto, Physicè nemo & naturaliter mon-
transferre potest, aut cogere illos loco cedere
hil quippe præter naturæ suæ ordinem agere
test, aut nunquam actionem assumere: ait enim
stoteles, *nihil agit contra naturam suam.* Ceterum
montium natura grauis ac ponderosa est, & o-
nia quæ grauius sunt semper deorsum vergunt,
que ided loco moveri, & in alium trāsmigrare
sciunt. Christus, tamen apud Matthæum ait, *Quod
si habueritis fidem, dicetis monti, quod projiciat
mare & obediet vobis.*

Iob. 4.

Paucis verò vt complectar, omnes naturæ vi-
quamuis maximè intenduntur, dæmones proflig-
re ac loco pellere nequeunt; ait siquidem de i-
Iob, *Non est potestas super terram, quæ comparet
qui factus est, vt nullum timeret,* Marci tamen vlti-
legitur, fide eos pelli præterea omnia naturæ
media nullum morbi genus quod reuera incu-

est, sanare queunt
us, gressum claud
sticis membrorum
nia præstat fides; Vn
tate facile diiudic
ambulant, leproso
angelio prodigio
imus, sed fidei meri
textus, idens ante
astro confide sit,
am materiam vt men
Christo paralyti
dem rei circumstan
alytici curatione lo
Christus igitur cū na
asset, in quo horrid
os maximopere co
am Gerasenorum
sanitati restituisse
a. Ilaam reuersurus
t, vbi domum cuius
dororum vsum redd
am turba sequebatur
teriori homines
offerri non possent
ectum illum fanib
admittere, vt eur
do sanitati restit
iplo Evangelij
antequam proue
Quidquid hic fa
rbe maritima
cholim sit, Galilæ
at: sed cur hæc

le sit, sanare queunt, vt cæcis visum, auditum
ardis, gressum claudis, leprosis sanitatem, pa-
lyticis membrorum vsum reddere; hæc tamen
vno verbo præstare non potest; Vnde de illius excellētia ac di-
tate facile iudicare potestis, *Cæci vident, Math. II.*

audire ambulant. leprosi mundantur. Hodierno quoque
Euangelio prodigiosam paralyticos curationem
gimus, sed fidei meritis impetram, dicit qui p-
textus, *videns autem Iesus fidem illorum, dixit*

atyrice confide fili, remittuntur tibi peccata tua.
am materiam vt methodico deducam primo de
qui Christo paralyticum offerunt, ac de alijs
idem rei circumstantijs; deinde de prodigiosa
alytici curatione loquemur.

Propositio
concionis.

Christus igitur cū nauigio mare Galilææ trans-
rasset, in quo horrida illa tempestas, quæ Apo-
los maximopere consternauit, accidit, & in
ram Gerasenorum peruenisset, & ægros ali-
ot sanitati restituisset, iterum mare conscēdit,
Galilæam reuersurus, ac deinde Capharnaum
it, vbi domum cuiusdam ingressus paralytico
mborum vsum reddidit: at tanta tamque den-
um turba sequebatur, vt domo complera & a-
teriori homines non capiente, medico æ-
offerri non possent: quamobrem necesse fuit,
tectum illum funibus in grabato ante medici-
les dimittere, vt eum omnipotenti sua dextra
gendo sanitati restitueret.

n ipso Euangelij limine dubium occurrit, Cur Ca-
d antequam prouehamur vterius, dissolue-
pharnaum
s. Quidquid hic factum audis, in Caphar-
patria
m vrbe maritima, in tribu Zabulon & Christi
bthalam sit, Galilææ totius metropoli factum appella-
tur
stat: sed cur hæc ciuitas Christi dicta est
primo

primo quòd totius prouinciæ caput & metropolis foret, deinde quòd Christus in eadem educatus esset, ac toto propemodum vitæ spatio ibidem habitasset, vt docent Chrysostomus ac Iyrano. Tercio, & quidem aptius quòd, teste Matthæo relicta Nazareth, in Capharnaum habitaturus esset, Relicta, inquit, ciuitate Nazareth, venit & habitauit in ciuitate Capharnaum. Augustinus, Beza, Strabo, Hugo, & Iyrano ideo illam Christi patriam vocatam credunt, quòd totius Galilææ metropolis esset, & à qua Nazareth Christi patria deberet quemadmodum Romanus appellatur, quis, non quod Roma oriundus sit, sed alio in loco, qui Romano imperio & ditioni subiectus. Chrysostomus, Theophylactus, Euthymius hoc illam appellatam nomine credunt, quòd domus sæpius ibidem ageret, & vt plurimum habitaret. Tres quippe ciuitates habuisse dicitur Bethlehem imprimis in qua natus; Nazareth, in qua educatus; Capharnaum denique, in qua commoratus. Auctorem verba Chrysostomi, propriam hic, inquit, ciuitatem eius Capharnaum appellauit, Bethlehem enim ipse tulit, Nazareth educatus sed Capharnaum proprius eius erat habitaculum.

Homil. 30.
in capit. 9.
Matthæi.

Caritas in
patriam
exercenda.

Capit. 2.

Sed quidquid de rei veritate sit, egregium diuinæ sapientiæ argumentum notandum occurrat; filium Dei scilicet in suos prius ciues se, quàm in alios benignum ac liberalem demonstrat. Quamuis enim Christiana caritas omnes respiciat, & erga quoslibet exercenda sit, in consanguineos tamē & notos prius, quàm in alienos & ignotos. Quo respiciens tacite amans illa sponsa in Cantica ait, Introduxit me rex in cellam vinariam, orauit in me caritatem. ordo autem caritatis is est vt nostros, id est propinquos & amicos prius

am alienos complecti. Naturæ ordo est, in quo semper & viciniora exierunt, ac deinde remota. Verbi gratia, cariores sunt ei qui eadem viciniores. Quo naturali ordine dilectionis ignem, ut prius alijs ignotis, quam nobrem sapientiam, & quorum sententiam, in interitum rationis deplorare legi Euangelicæ. Item dico in Christo, caritas mihi magna est, optabam enim egrediri, sed me retinuit, quibus meis qui sunt, qui sunt israelitæ. ut, vt de nobilitate salutis laboremus. Ille mundi oculus, rex, prius lumen suum illi comorantibus, quibus Philo, modo solem inuolauimus, amoris prius erga vicinos, quos & incognitos, cum olim Dominus in miraculis, nullum verum modo, ederet, dicitur in Capharnaum Dom. pars I.

caput & metropolim in eadem educat. In spatio ibidem habitant omnes ac Lyranus, d. teite Martini. Cum habitari vellent, venit & hic Augustinus, Beatus Chriti patris Galilee metropolis patriam de qua appellatur, sed alio in rationi subiectus, Ezechymus hoc dicit, quod domum habere in Bethleem, in qua educatus est, commoratus. Audiat, inquit, ciuitas Bethleem enim in Capharnaum propria.

quam alienos complectamur. Is scilicet & caritatis tum naturæ ordo est, Nam agētia naturalia in prima semper & vicina, primo virtutem suā & effectum exerunt, ac deinde paulatim ad remotiora debentur. verbi gratia, ignis citius califacit & adiuuat eos qui eidem vicini sunt, quā remotos & distantes. Quo naturali exemplo docemur Christianæ dilectionis ignem, propinquos & consanguineos præ alijs ignotis, benefaciendo calefacere debere. Quam obrem sapiebat Apostolus, cum Israelitarum, è quorum semine prognatus erat, damnationem præ alijs (licet nullum, etiam maximè ipsum, in interitum ruere vellet) singulari quam ratione deploraret, ingemisceretque si quem horum legi Euāgelicæ refragari cerneret; ait enim, *Rom. 9.*

erit atem dico in Christo Iesu, non mentior, quoniam iustitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo; optabam enim ego anathema esse à Christo propter tribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem, qui sunt israel. ita. Caritas siquidem docet & gerit, vt de nostratum primò, deinde de externorum salute laboremus.

Agentia naturalis in vicina primò agunt.

Sol ille mundi oculus, diei princeps & astro rex, prius lumen suum & influxus planetis qui rectū illū cōmorantur cōmunicat, quā rebus his ferioribus quo Philosophico aphorismo eruditur, si modò solem imitari, & caritatis iura ferre velimus, amoris nostri & affectus operationes prius erga vicinos, & affines & notos, quā alienos & incognitos declarandos.

Sol primò influxus suos, cōmunicat rebus vicinioribus.

Iudei cum olim Domino vicio verterent, quòd quod aliòs in miraculis patrandis effusus esset, & prodigus, nullum verò apud suos, avarus quommodo, ederet, dicebant, *Quanta audiuimus Luc. 4.*

facta in Capharnaum, hac & hic similiter in patria.

Dom. pars I.

qqq

tria

triatua. Quasi dixissent, Quis ille tuus agendi nō
est, magister? ut nimirum alienos cōpēctaris, nō
verò ciues nēgligas & quodammodo contemnas
ut Capharnaum miraculis tuis illustres, patrū
verò tuam Nazareth ingloriam iacere finas, nō
ibi miraculo patrato? sensus Iudaicæ huius repē-
hensionis ostendit, propinquis prius quàm ex-
tris caritatem declarandam.

Dom. 4.

*Qui suis
benefici
non sunt,
vita sunt
indigni.*

Arbor illa Nabuchodonosor, quæ non suis
bestijs sub illa pascere solitis, fructus proferebat
quamprimum delecta & excisa fuit: quo edocet
illos qui opibus abundant, & tamen pa-
tribus & consanguineis easdem non commu-
cast, sed in bestias id est canes, equos alienos
& meretrices effundunt, vita indignos esse,
que in periculo versari ne decendantur, & diu-
iustitiæ securim experiantur.

Matth. 15.

Mulier illa Chananæa, filia, quæ à dæmo-
ni exabatur sospitatem deposcens, & enixissimè
efflagitans, tandem tacitè importunitatis au-
fata, à Domino audiuit, *Non est bonum
movere panem filiorum & dare canibus.* Id est
quumne putas, aut non potius indecens,
Iudæis, qui filij mei uterini sunt, & quos
ego pater miraculorum panem auferre,
Chananæos, qui canes sunt, & bestiarum
vivunt, eodem pascam ac reficiam? Illi p-
rò filijs panem auferunt, quò canibus illi
tradunt, qui in externos caritatem declarat,
propinquos verò suos pertranseunt; quos Ch-
stus tandem aliquando hoc nomine repro-
det.

Vidua Seraptana cum ab Elia propheta

sui ut miseretur, & fame propemodum enecto,
 panis buccellam elargiretur; paupertatem suam
 quamprimum prætexens, ait, *Vixit Dominus
 Deus tuus, quia non habeo panem, nisi quantum
 pugillus capere potest fura in hydra, & paulu-
 lum olei in lecytho: en colligo duo ligna ut ingrediar,
 & faciam illud mihi & filio meo, ut comedamus &
 moriamur.* Perinde ac si diceret, Adsit tibi Do-
 minus vir Dei, equidem hocce tempore tibi opi-
 tulari nequeo: pauxillum enim illud alimenti
 quod habeo mihi cedit, & filio; neque enim æ-
 quum est, filium meum ut deseram, quo tuæ ne-
 cessitati succurram, tuæ inquam, quem num-
 quam prius mihi videre contigit, ac ne de facie
 quidem novi. Quo efficere volebat, caritatem exi-
 gere prius ut nostratibus, quam alienis & exter-
 nis succurrimus.

Paupercula illa Prophetæ cuiusdam vidua,
 quam quotidie creditores sollicitè & importunè
 ob debita coniugis diuexabant; cum oleum Dei
 permissu & Elisæi intercessione excreveret, pri-
 mo vasa domestica, ac deinde vicinorum repleuit;
 & sane quod notatu dignum, quamprimum ut mu-
 tuo vicinis sumpta replere desijt, non legitur oleum
 amplius excreuisse. Quo mysterio edocemur, ca-
 ritatis oleum primo in parentes, affines, ami-
 cos, propinquos, domesticos ac familiares, ac dein-
 de siquid superfuert, in alios effundi debere. Atq;
 simul hic notandum est quamprimum ut benefa-
 cere & opitulari, proximis cessamus, oleum cari-
 tatis in animam nostram non amplius redunda-
 rum.

Gen. 15.

Quamdiu Abraham Patriarcha illiberis fuit, non mediocriter cruciabatur, quod externis laboraret, & herede careret, in quem hereditas, bona, facultates opes deuolueretur; quamobrem lacrymans dicebat & gemens, *Ego vadam absque liberis, & filius procuratoris domus meae iste Daniel scus Elieser. Addiditque Abram, mihi autem non dedisti semen, & ecce vernaculus meus, heres me dicitur. Id est, Rationi nequaquam consonum est Domine, ut illa, quae tanto sudore quis parat, spe quaedam animatus filijs illa suis relinquere, in seruum & alienorum manus deuoluantur; repugnat quippe leges caritatis & iura naturae. Quamobrem liberos mihi elargire Domine, ut illi omnium facultatum mearum heredes sint & legatarij. Atque hinc infero, propinquis & affinis prius esse succurrendum, quam externis nulloque sanguine, affinitatis aut amicitiae iure coniunctis. Idcirco Dominus hodie patriam ingressus miraculum lud patrauit, & paralyticum sanitati restituit.*

Insignes
considera-
tiones.

Et offerebant ei paralyticum. ô singulare & insignem oblationem! Tria hic anima mea in paralytici huius oblatione notanda veniunt. Primum scilicet, quod cum tanta populi multitudo conuenisset, ut baiuli qui paralyticum huius deferrebant, ad Christum accedere non potuerint, quo eum coram sciret, tectum domus alteri frangere; tegulas auferre, & funibus eum demittere non dubitarint, & proximo damnum inferre, quo paralytico sanitatem impetrarent. Idcirco signis profecto caritatis actus, & egregium documentum, quo docemur, nullis parcere sumptibus,

ibus, nullas expen-
ticulo exponere,
animae eius salute
inibus anteponere
Naaman praefectu
aritate corporalem
ruit, palatio suo ex-
ndit, & decem ta-
orum, & decem m-
tulit. Quo edo-
tatem recuperat
ecundum ut qua ni-
sius. Adeo ut teste
isum in ea
marint. Et sanè Luc-
ustradunt Pyrrh-
urno bello Roma-
lo locusta mactan-
stem quam bonam
um incrementum,
oluntiores de hos-
tate & valetudin-
vero si careret,
te acerbiores, ex-
Secundo nota, non
terre quam paralyt-
in familia sit de-
monstro similis,
da est: si quis inte-
obtusioris ingeni-
es, maculam autem
qui paralyticus sit
m. O tempora, ô n-
est deterius, Deo

archa illiberis fu
 , quod externis
 quem hereditas, b
 ur; quamobrem
 egradam ab huc
 nus mee ille Dom
 n, nubi autem n
 s meus, haeres meus
 n consonum est D
 quis parat, spe qu
 inquirere, in seru
 mantur; repugna
 ture. Quamobre
 , vt illi omniu
 ne & legatarij. A
 affinis prius et
 nullique languin
 coniunctis. Idcir
 ellus miraculum
 um sanitati rei
 um. ô singulare
 ria hic anima me
 e notanda ven
 n tanta populi mu
 i paralyticum hui
 ere non potuerim
 m domus alterius
 & funibus eum de
 proximo damnant
 m imperarent. In
 , & egregium do
 ullis parcere sum

ptibus, nullas expensas subterfugere, imo quæuis
 përiculo exponere, quando de sanitate proximi &
 de animæ eius salute agitur: illa scilicet rebus
 omnibus anteponenda est.

Naaman præfectus castrorum regis Syriæ, quo
 sanitatē corporalem obtineret, regiam aulam de-
 seruit, palatio suo exiit, eque Syria in Iudæam de-
 scendit, & decem talenta argenti, sex millia au-
 reorum, & decem mutatoria vestimentorum se-
 cum tulit. Quo edocere gentilis ille voluit, ad
 sanitatem recuperandam nullis esse sumptibus
 parcendum vt qua nihil sit vel haberi possit pre-
 diosius. Adeo vt teste Platone, nonnulli Philoso-
 phi summum in ea bonum ac felicitatem exi-
 stimarint. Et sanè Lucianus & ex eo Cælius Rhodi-
 ginus tradunt Pyrrhum Epyrotarum regem, qui
 diuturno bello Romanos laceffuit, dijs victimas
 & holocausta mactantem nihil aliud ab ijs petere
 solitum quàm bonam valetudinem, non verò
 opum incrementum, latiores regni terminos, &
 luculentiores de hostibus victorias; habita enim
 sanitate & valetudine, omnia se habere credebat,
 ac verò si careret, vitam ipsam non vitam, sed
 morte acerbiorem, existimabat.

Secundo nota, nomdum hodie aliud nihil Deo
 offerre quàm paralyticos, peccatores, ægros, si quæ
 in familia sit deformis, claudicans, gibbosa, non nisi
 aut mōstro similis, in monasterium illa detru-
 enda est: si quis inter filios bardus sit aut stupidus
 vel obtusioris ingenij, qui nullam sui spem ex-
 tet, maculam autem vel nœuum præferat, deni-
 que qui paralyticus sit, ordinibus sacris adiudi-
 catur. O tempora, ô mores! Mundus, quod cete-
 rum Deo
 offerit, meliora reseruat sibi: collatus,
 sanos

4. Reg. 5.

Lib. 24. de
repub.

fanos inquam ingeniosos & excitatos sibi retine-
 ægrotos, claudos, paralyticos, id est ignaros
 asinos consecrat Deo.

Gen. 4.
 Similis
 mundus
 Caino.

Quapropter non errauero, si mundum profanum
 Caino esse dixerò persimilem, qui Deo morbida
 tussientes & maciléntas oues è grege offerebat, pi-
 guiores verò & meliores sibi referuabat. Is igitur
 pater familias Cain quidam est, qui ex vniuerso fi-
 milix suæ grege, macilentissimum, stupidissi-
 mum, vel etiam deformissimum Deo in sacri-
 cium offerre conatur id est ad ordines sacros
 lum ingerere vel in monasterium aliquod con-
 pingere; optimos verò, pinguißimos, & opti-
 mo & felicissimo ingenio donatos sibi referua-
 vt in mundo eos profanos reddat.

Gen. 14.

Sodomorum Rex cum Chodorlathomor re-
 gem Elamitarum bello superasset, & victoria
 amplissimam retulisset, Abrahamo partem spo-
 liorum postulanti ait, *Da mihi animas*, id est homi-
 nes, (anima enim pro homine capitur) *et terra tota*
tibi. Versurus ille sibi postulabat dari viros bel-
 peritissimos & strenuissimos, asinos, equos & ali-
 bestias Petriarchæ cedit. Idem facit & mundus,
 in diuidendis spolijs egregios & cordatos summi
 ingenij adolescentes sibi sumit, Deo vero asinos &
 stupidos referuat, & nonnisi paralyticos of-
 fert.

Exod. 19.

Legem Moysi Deus cum daret, omnem bestiam
 monte voluit abesse, *Bestia quæ tetigerit montem*
moriatur. Religiosus est Ecclesiasticus statu
 montis cuiusdam ac perfectionis speciem refer-
 in quo diuina lex traditur, & mysteria commu-
 nicantur, ad quem bestias nisi vitæ adire per-
 culum velint, nefas est accedere, ignaros in
 qual

nam & imperitos, n-
 entia ornatos qui v-
 ror:rens adent p-
 rationem prouocar-
 ntus stemmate, Sa-
 as, & paralyticus, a-
 na illi velle redde-
 mui misericordi, in p-
 restitutam tibi omni-
 nes p- in me-
 tum respectu habito-
 tum pronuntiauit,
 nus, quoniam respici-
 mui: Docemur ha-
 tes Ecclesiasticas
 ingenium paralytici
 oculos habitis.
 de se tantis one-
 pro dolor! Eos p-
 neticis Ecclesiasti-
 uat. Deo deterio-
 do.

Tertio notandum
 est, quod mundus
 in hoc homine
 uerare, in hoc
 uerare. Mu-
 nem contuberni-
 o mirus bo-
 ueram ad virtu-
 euerunt: quan-
 crari & merita
 te mundo se sub

quam & imperitos, nullaq; rerum cognitione aut scientia ornatos: qui verò sese ingerere præsumpserint præsens adeunt periculum, & diuinam indignationem prouocant. Miphibosech regio prognatus stemmate, Saulis nepos è Ionatha sed claudus, & paralyticus, audito Dauidè omnia paternam illi velle reddere *ne timeas, quia faciens faciam misericordiam propter Ionatham patrem tuum, & restitui tibi omnes agros Saul patris tui, & tu comedes panem in mensa mea semper*) ad pedum defectum respectu habito, tantis se beneficijs indignum pronuntiavit, dicens, *Quis ego sum seruus tuus, quoniam respexisti super canem mortuum similem meo*: Docemur hac historia, illos qui ad dignitates Ecclesiasticas euocati sunt, cum quo ad ingenium paralytici sint, imperfectionibus suis ob oculos habitis, excusare se debere, ac proinde se tantis oneribus indignos pronuntiare: sed pro dolor! Eos præ cæteris mundus eligit, & beneficijs Ecclesiasticis adplicat, ad honores sublimat, Deo deteriora melioribus sibi reseruatis, offerendo.

Tertio notandum hic est, ob turbam & confertam hominum multitudinem fieri, quo minus paralyticus hic homino susti queat, & sanitatem recuperare, *et non inuenies, qui parte illum inferren. præterea* Mundus scilicet & prauorum hominum contubernium semper impedimento sunt, utroquo minus bonum operemur, & promptam positam nostram ad virtutem propensionem elidunt & euertunt: quare quicumque boni aliquid lucrari & meritum sibi comparare desiderat, è mundo se subducatur necesse est.

Psal. 54.

Ita fecisse se ostendit Dauid rex, cum enim per spectum haberet, quanta in mundo & in tumultibus sæculi pericula occurrant, alas exposcit, & auem conuerti desiderat, quo è mundo quamprimum se proripiat, *Quis aabit mihi pennas sicut columba, & requiescam.*

4. Reg. 7.

Quotnam Deus bone, paralytici, quot morbo di, quot eheu peccatores à mundo impediuntur, quo minus ad Deum accedant, vt ab interna animæ paralyfi curentur? at quotnam potius sunt, qui in negotiorum sæcularium tumultibus & conferta mundanarum sollicitudinum turba suffocati exspirant? quod historia è Regum libris depromptum manifestum reddet. Cum Samaritæ, Assyriorum spolijs onusti redirent, tanta hominum, in portu urbis fuit constipatio, ingredi gestientium, vt regis præfectus, ad turbas compescendas destinatus à multitudine obritus fuerit & suffocatus. Quotnam eheu! duces, quot generosæ animæ in hoc mundo, vel Ecclesia potius constitutæ ad populæ regimen, ac rerum publicarum directionem, mundanis turbis oppressæ, & obrutæ negotijs, exspirant. Mundo exeat ergo qui vult esse pius, ac vitam honestam ducere: Mundus quippe nebula est, quæ omnes nostros conceptus dissipat & destruit, & animam intrinsecus varijs negotijs inuoluit, cum præsertim virtutis iter nos videt insistere, vitam emendationem concipere, & captum vitiorum tramitem velle deferere.

Exod. 3.

Pharao videns Hebræos in Aegypto detentos vero Deo suo victimas immolare velle ita eosdem negotijs obruere voluit, nullū vt illis oriū suppetere aut tēpus, quo de Deo sacrificijsq; cogitarent cre-

lebat nempe ab otio-
tiones profectici,
dictu, tamus & f.
operamini, palea
misa tum numeram
mundus est, qui cum
obsequium nos sp
are, mores compo
cor nostrum Deo
occupat, negotijs
& anxietatibus gr
Israelitæ dum se in li
reueri, & vinculu
pere conarentur; t
tum cogere, copias
cella montium ca
se se opponere; ad
iter insisteret, pop
lus effugij locus esse
u, quoties pij illius
tere, & negotijs sa
anc ecōtra occupat
nes impedimentor
adinum maria assu
phonos conceptus
ant. Denique mu
us animæ Deum
tur. Atque hæc o
tam præ turbis para
cellu arceri.
ffererebant ei pa
cum hunc diuitem
mos illius obsequi
ferendo, tum verò

odebat nempe ab otio & quiete, sanctas illas co-
 rationes proficisci, *Vacatus*, inquit, *otio*, & *id-*
co dicitur, tanus & sacrificemus Domino. Ite er-
& oberamini, paleæ non dabuntur vobis, & redde-
consuetum numerum laterum. Verus quidē Pha-
 o mundus est, qui cum videt, nihil præter diui-
 m obsequium nos spirare, vitam in melius cō-
 itare, mores componere, poenitentiam cogira-
 & cor nostrum Deo in sacrificium offerre; tunc
 occupat, negotiis obruit, & sexcentis animam
 is & anxietatibus grauat.

Israēlitæ dum se in libertatem vindicare, in pa-
 am reuerti, & vincula dirissimæ captiuitatis di-
 mpere conarentur; tunc etiam hinc Pharaō ex-
 itum cogere, copias in aciem producere; illinc
 o celsa montium cacumina & rubri maris gur-
 es sese opponere; adeo vt quod se verteret, aut
 od iter insisteret, populus nescirer, ac denique
 illus effugij locus esset. Docet hæc nos allegoria,
 idū, quoties pij illius tyrānidē fugere, vanitates
 erere, & negotiis sæcularibus se eximere gesti-
 tunc ecōtra occupationum agmina opponere,
 ntes impedimentorum obicere, tūc rubra sol-
 tudinum maria assurgere, quæ cursum retar-
 it, bonos conceptus elidant, & propositum e-
 tant. Denique mundus semper impedit, quo
 us animæ Deum accedant, quod à paralyti
 entur. Atque hæc occasione Euangelij, quod
 eam præ turbis paralytici huius baulos Chri-
 accellu arceri.

Et offerebant ei paralyticum. Verosimile est, pa-
 yticum hunc diuitem & opulentum fuisse, quod
 rimos illius obsequio videam occupatos; tum
 leferendo, tum verò in domo aliena dirupto

Exod. 14.

Paralyti-
cus hic di-
ues erat.

testo deuastanda, in quo non modicū inquilinā
nū inferebant. Sed nouerant, eum cuius causa
omnia fiebant, damnum si quod inferebant, fa-
resarcire posse. Atque hoc inde colligo, quod
lius ille paralyticus, de quo in Ioanne me-
rat, ab omnibus derelictus, hominem non habet
qui in piscinā illum mitteret, *Hominem non ha-*
bet nec mittat in piscinam. ac hic quatuor se-
habet, qui quocumque eum defecunt, adeo
domorum etiam fastigia & tecta non graueri
quo eum ante Christi pedes demissum confici-

Ioan. 5.

Pastorum
cura grauis

Dici non potest, quantoperē hi baiuli lab-
rint in paralytico hoc Redemptori offerendo
ctum conscendunt, aliorum domum denud-
turbarum compressionem sustinent. Hem quod
constat pastori ac præsuli vnica ouicula, a-
quam ad creatorem Deum adducatur? quanti-
terunt oues Labani Iacobo? adeo vt somnus a-
ius fugeret oculis, & sexcentas subierit mol-
as & difficultates.

Quantò sudore laboreque constitit vnica
Dauidi Pastori, cum faucibus leonis & vrsi,
vitam ei conseruaret, eam violenter eripuit,
ipse dicat, *Veniebat leo vel vrsus, & tollebat*
rem de medio gregis, & persequar eos, & percu-
bam, eracbamq; de ore eorum.

Gen. 3.

1. Reg. 171

Exod. 32.

Quantum faceffitis negotij, quanto sudore
constantis pastoribus vestris, o paralytici, o pa-
res? Quantas Moyses subiit molestias, quot
ficulantes expertus est, quo populum illum in-
ctarium & rebellem Deo conciliaret? Quan-
perē laborauit pius ille Samaritanus, vt via
saucio qui in deserto Ierichuntino in larro-

DOM. XVIII. I

ius inciderat, sanis-
um zelo earumque
salutis reducend-
or, vt anathema el-
tanque Romanis
Chr. pro fratribus
gloria, quam in
ant, quo fratr-

one hinc fortasse
esse dixit, qui mi-
ibus palatum exacu-
rat. Dicitur Pelica-
prio, vitamque ill-
seduli & zelo ef-
ore & zelo affici. &
mediocrem sube-
illo paralyticum h-
recc offerebant ei p-
magna, eorum pr-
salutis proximi ca-
m subterfugiant;
at, cum vero per o-
non possent, don-
illi sanibus dimi-
ant. Vehemens
critas, infuere
ve muni c-
is enim ad vi-
nam concipit, n-
at, cui auxilium
m vergat partem
mercenti opem pol-
nam spondeat.

modici inquilino-
rum cuius causa
ad inierant, fac-
ile colligo, quod
in Ioannem
ra si de uexatus
minem non ha-
Hemum non ha-
hic quatuor ier-
eterant, adeo v-
etra non grauen-
missum contien-
re hi baiuli labo-
ptori offerendo
domum denud-
riment. Hem qu-
nica ouicula, a-
ducatur: quanti-
hèd vt somnus a-
tas subterit mol-

constitit vnica
leonis & vrsi,
olenter eripuit,
sus, & tollent
mareos, & perc-
torij, quanto
o paralytici, op-
molestias, quor-
populum illum
oncharat? Qu-
aricanus, vt vi-
untino in latro-

Atque hinc fortasse Dominus Apostolos sali-
lles esse dixit, qui minutim frangitur, vt come-
ntibus palatum exacuat, & condimentum cibus
erat. Dicitur Pelicanus pullos sanguine alere
oprio, vitamque illis vltro impendere: ita pa-
ori seduli & zelosi est, magno erga oues suas
more & zelo affici, & baiulos hosce imitari, qui
in mediocrem subeunt molestiam, antequam
risto paralyticum hunc representent.

Et recte offerebant ei paralyticum. Si labor & mo-
stia magna, eorum profectò caritas longè maior
salutis proximi causa nullū laborem aut mo-
stion subterfugiant; lectum simul & ægrum de-
eunt, cum verò per ostium eundem Saluatori of-
tre non possent, domus fastigium conscendunt,
quo illū funibus dimissum ante pedes Iesu Chri-
sistant. Vehemens sanè flamma, ingens amor,
de caritas, insigne quoque mysterium & simul
na tunc, vt mundi calamitates & mala deplora-
nt, quis enim ad virtutem aspirat, & sanctum
derium concipit, nemo adest, qui adiuvet, qui
ferat, qui auxilietur, qui animum addat: at si in-
teram vergat partem, & vitiorum studio tenea-
r, sexcenti opem pollicentur, ac nemo est qui
auxilium spondeat.

Luc. 10.

Apostoli
cur sali fi-
miles dicti.

Pastores
fideles pe-
licano si-
miles.

Quam-

1. Reg. 20.

Quamprimum vt Seba, vir ad seditionem & ad præceptum concitandas idoneus & nouarum rerum fluctuant; derelinquendus, tumultum excitare coepit, & populum mouere dicens; *Non est nobis pars in Dauid, neque hereditas in filio Isai*; omnes eum quamprimum secuti sunt, concinnationem laudarunt, & dabantur in aciem producebantur in mutuo dextris, aduersus regem coacto exercitu. Cum vero uidisset, *separatus est omnis Israel aduersus eum*. Cum uero uidisset, *securusq; est Seba filium Bochri*. Impij scilicet post captiuitatem mille fautores & auxiliares, qui partes suas etiam designauerunt, inueniunt, bonos uero & cordatos omnes li omniò sequuntur, sed deserunt omnes.

Abimelech cum Israelitis præfecturam arripere, & omnibus artibus ad eandem conaretur, & inopes quamprimum & vagabundi rerum inopia preffi, & imprimis Siclamiæ, in eius nomen iurauere, illiusque partes secuti sunt. *Qui conduxit ex eo viros inopes acragos, secutiq; eum*. Quare vt & prius obsecundarunt, &

E qua historia colligere licet, cum coniuratio quædam inita est, & nefarium quoddam concipitur, improbos & sceleratos quamprimum & lingua & manu auxilium spondere ac ipsa afferre, & rebellem velut ducem sequi.

Adonias cum paternum inuadere regnum tre etiam cum uiuo, præter fas & nefas itauit summus Sacerdos Abiathar, & militiæ Præfectorum Ioab, illi sacramentum præstitere, & plerique regni principibus in illius nomen iurarunt, *Et iurauit ei cum Ioab filio sarcina, & cum Abiathar sacerdote, qui adiuuabat partes Adonia*. Hinc erit, si quis Deo, sanctis, Ecclesiæ bellum moueat, omnes in illius uerba iurare, uicia amplecti: ac de virtutem docent & poenitentiam, qui ad cultum diuinum

Omnes
improbis
fauent.

vir ad feditionem & ad præceptum Dei obseruationem ex-
 arum rerum itumulant; derelinquuntur, & vix vllum reperi-
 t, & populum deest, qui eorum patrociniū, partes & curam su-
 paret in David, nupiat.

eum quamprimum Absalom ambitione tumens & regnandi au-
 laudarunt, & datis, cum aduersus patrem insurgeret, & exerci- 2. Reg. 15.

gem coacto exercitu in aciem produceret, *toto corde vniuersus Israel*
quis est eum. Cum verò templi Ierosolymitani 2. Esd. 4.

ochri. Impij scilicet inæ post captiuitatē Babylonice restauraren-

s, qui partes suas omnes circumquaque vicini obstitere. Qui-

erò & cordatos is etiam designatum arbitror, impios dum quod

ruunt omnes. uum consilium agitant, mille quamprimum so-

præfecturam an- os & sceleris administratos, suosores, laudatores

ndem conare re- e reperire: pijs verò, dum quod vitæ melioris

n & vagabundi opositum concepere, & consuetudinem hone-

mis Sicamitis, in- m inducere satagunt, omnes omnino mortales

e partes secuti su- pedimentum obicere, & molimina interrump-

tragoas, & cetera- re. Quare vt & prius dicere memini, omnes vi-

et, cum coniura- obsecundarunt, & scelestis stipulantur; virtuti

n quoddam conf- viris honestis hominum nullus; vt è præsentis

celeratos quam- angelo redditur manifestum, in quo omnes pa-

um spondere ac- lyticum quo minus sanitas reddatur, impediunt,

ducem sequi. m locum dare baiulis reculent.

uadere regnum Et ecce offerebant ei paralyticum. Ecquas sube-

s & nefas trauis- it, Deus bone, homines molestias, quo corpus

& militæ Præfec- titati reddatur, vt verò anima sospes & integra

tere, & plerique nullam penitus: Naaman Syrus, difficili ac mo- 4. Reg. 5.

men iuravit, Et p- to suscepto itinere, nullis parcat laboribus ac

um Abiathar & c- optibus, quo à lepra munderetur, & de animæ

Adona. Hinc erit- ora ne hilum sollicitus est. Idipsum in sæculi

ellum moueat, o- us hominibus deplorandum, qui nescio quid

a amplecti: ac c- agitant, & omnem lapidem mouent, quo

am, qui ad cultu- pus conseruent, anima vt salua sit, vix pedem

diuina- o mouent. Videte & hic baiuli de corporali

paralyti

paralyſi pellenda laborent, de peccatis animarum ſed ſolo intuitu
inſcientibus ne cogitent quidem. & miſeriam meam

Et offerebam ei paralyticum. Non poſſum
eorum caritatem benignitatemque demonſtrare, cum ipſi ſuis e
quam econtra in domeſticis Iob requiro, quomodo enim in ſe
nullus viro ſanctiſſimo ærumnis ſatiato open
auxilium tulit, adeo vt conqueſtus ipſe dicat, *ter ſui draconem, & ſocium ſtruthionum:* tacite enim

Iob 30.

Iob cur ſo-
cios draco-
nibus affi-
ciet.

eorum crudelitatem, & verborum venenam
fraudulentiam ſugillans. Dracones porro vo-
quod ſicut dracones ardenti ſuo ſpiritu aerem
ficiunt, & in ignem conuertunt (vnde illos ignem
euomere, & faucibus flammas eiaculari comin-
ſunt poëta) ita amici verbis quæ ore profer-
quæ non niſi blaſphema, iniuriis & calumniis
na erant, animum illi & viſcera adurerent, pra-
tim cum efficere contenderent ob tacita eum
cata aliſque incognita tantis eum à Deo flag-
corripi, atque illa ipſa eſſe, quæ iram diuinam
cenderent.

Struthio
ſymbolum
crudelita-
tis.

Vt autem feritatem illorum & rabiem oſten-
inter ſtruthiones ſe viuere deplorat: tanta ſi-
dem ſtruthionis feritas eſt, vt quantumuis na-
rali quodam ſtomachi calore, terram, ferrum
lyba & petras duriffimas concoquat, in pullos
men crudelis ſit vt quæ maximè: Otis ſiquid
plumofa corpore ceterarum auium modo,
eadem ab æſtuantiffimo Africæ ſole defendat,
incumbat, ſed ſolo intuitu eadem excludit. Vt
efficere volebat Propheta: Tanta amicorum mo-
rum in me exſtitit crudelitas & inhumanitas,
cum me calamitatibus oppreſſum, & tantum
exanimatum cernerent, nullam mihi opem ti-
rint, imò ne plumam ad corpus tegendum de-

quor ſeniores, qui ſe

de peccatis animi
dem.
Non possum quod
tatemque demer
os requiro, quoniam
misistatato opem
eius ipse dicat,
thionum: tacite e
erborum venena
acones porro vo
uo spiritum aerem
et (vnde illos igni
iaculari commo
uere ore proferre
is & calumniis
tra adurerent, pra
et obsecra eum p
eum a Deo flagit
uam iram diuinam

int, sed solo intuitu mihi conari sint succurre
e, & miseriam meam coram intueri. At maior
oculodubio caritas fuit amicorum paralytici hu
us, cum ipsi suis eum humeris ad CHRIS
TVM ferre non grauentur, & coram of
ferre.
Magna inquam & singularis eorum fuit cari
as, at non minor fides, cum illius intuitu Chri
us eum sanitati pristinæ restituat. ait enim Euan
gelista, *Videns fidem illorum*. è quo elicere potue
mus, fidem alienam paralytico ad corporis fi
ul & animæ salutem plurimum contulisse. atque
ic trahere possumus, illum symboli articulum,
*credo sanctorum communionem & remissionem pec
corum.*

Magna siquidem inter nos & Christum com
unio est; & quidem talis, qualis inter corpus &
put. Nos enim omnes pretiosi illius sanguinis,
eritorum passionis, Sacramentorum, Evangelij,
strinæ, exemplorum, mortis denique illius, fi
ul & vitæ participamus. Hinc gloriatur omni
in Christianorum nomine Apostolus, *E deli De
per quem vocati estis in societatem filij eius Iesu*
Christi, domini nostri.

Deinde verò præter hanc bonorum meritorum
ne societatem & communionem, est & alia quæ
im inter nos & sanctos in cælum admissos, mi
rantem inquam & triumphantem Ecclesiam. O
nes enim cælitres pro nobis indies apud Deum
ementissimum intercedunt. Quam cælestiū cō
unionem cum David rex cōsideraret, Deū glori
ans ac laudās aiebat, *particeps ego sum omnium tri
entium te.* Ioan. etiā in Apoc. vidisse se ait, viginti
atuor seniores, qui se coram agno prosterendo
habebant

Magna fi
des eorum
qui paraly
ticum hūc
ad Christū
tulere.

1 Cor. 1.

Ps. 118.

philias aureas
ut orationes
& orationibus
reces illas & ora
emolumentum
tribus prodeffe.
ulorum horum
ns fidem illorum.
rely interpretato
aitruere conari
dam non verò
er solam fidem
Euangelista, v
moleham in feri
& coram pedu
sed videns fidem
in finis stabilire
in primis, qui in
uate saluam fecit,
salua eris, & Su
m fecit, & cæco
a. nam fecit, & al
ve Catholici hoc
ficiari nos, prima
is iam allegatis
at tamen hinc e
riben lam. Inter
ut caritas, qui t
eatorum, & de
Remittitur & p
n.
remitti audis m
caritate

caritatis mentione facta; credas etiam oportet,
ex aliis locis, per caritatem illa dimitti, vbi verò
non fidei, sed solius dilectionis est mentio, per fi-
dem etiam dimitti, & quemadmodum è locis il-
lis, in quibus nulla fidei fit mentio, colligi non
potest, per solam caritatem sine fide peccata re-
mitteri, ita ex illis, in quibus caritatis non memi-
nit Euangelista, non inferri, solam fidem iustifi-
care.

Nam sicut caritas sine fide esse nequit, nec sine
caritate viuere potest fides: fidei tamen prius
quam caritatis in iustificatione fit mentio, non
quod hac nobilior sit aut efficacior, sed quod in
ordine virtutum prima sit. Secundò, Nonantes hi
triplicem docent haberi posse fidem, historicam,
qua credimus omnia, quæ dixit Deus esse verissi-
ma; alterâ miraculorum; qua credimus, nihil om-
nino esse quin efficere queat Deus, postremam fi-
dem Christianam, atque hanc iustificantem, qua
redimus, meritis Christi peccata nobis condonari.
Addunt insuper noui hi Euangelici, tripli-
em hanc fidem, per omnia tribus, quæ in Deo
aperiuntur attributis respondere; historicam
scilicet veritati, miraculorû, potentia; iustifican-
tem verò, bonitati: ac sola hac postrema iustifica-
nos posse. Sed cæcutiunt hic & caligant, atque
ded omnibus facultatem suam aperiunt: in omni-
bus enim locis quæ allegant, quæque ad rei quam
efficere & probare conantur, euentiam specta-
credunt, nulla fidei iustificantis mentio. *Videns*
es fidem illorum. Ecquam fidem? fidem haud du-
le miraculorum, qua credebant Christum para-
lytico sanitatem restituere posse; non verò iusti-
cantem, quam ne somniando quidem cogita-

Triplex
hæreticis
fides.

Matth. 9.

runt: cum numquam audiissent, imo Christus nondum dixisset, hominum se redimendorum causa mortem debere oppetere. Ait Hæmorrhoeus Dominus, *Vade, fides tua te saluam fecit.* Ecquæ fides? ipsa etiam miraculorum, quæ multa dixerat intra se, *Si tetigero tantum sinitus vestimenti eius, salua ero.*

Hæreticorum cæcitas & impudentia.

Cur igitur tot loca coaceruant, quibus probent, solam fidem iustificare? cum è nullo horum id colligi queat, & in nullo fidei, quæ iustificationis causam esse credunt, mentio minima fiat? At euidentius eorum impudentia & cæcitas apparet cum non videt vel potius videre recusant, in omnibus locis supra productis de fide sua iustificante sermonem esse non potest, quamuis fortasse de fide qui circa miracula versatur, non agatur: quod in horum plerisque alienæ & non propriæ fidei mentio fiat, uti hæc eorum qui paralyticum tulerant Adulterini, iuxta illos, fide aliena iustificari nequeunt, sed propria; quoniam, Inquiunt, iustificamur, quod iusticiam Christi metuamus, metendo autem nostram illam facimus, cum vera nostra est, iustificati iam sumus id est, iusti Dei circumdati & vestiti, coram Deo iusti habemur & sumus.

Quænam igitur vesania, cum sola fides propria iustificat, locis his probare conati sola de nos iustificari, in quibus non de fide propria, sed aliena, non de iustificante, sed de illa quæ circa miracula versatur, agitur. Tempus iam est; ut de miraculo nostro loquamur, quod materiæ reliquum erat.

Christus igitur videns Paralyticum iam co-

ram

im. simulque illius
agna cum modis
tibi peccata tua.
gnus patrem se fac
blanditur, Deus
us peccata remis
ellias morbosos si
amis ei commenda
missio fieri nequit
i filium vocat, an
peranda sanitare co
ulque spem sugger
se aliquando omni
us heredem, nam
solus, si filij, ergo
talem qui nactus
um iam adibo & q
us me conspicat
enat, genus hun
um paralyticum a
ultates eius ratio
equi detrectantes
uissima paralyti
et omnes iusti, q
mundo vixere,
tribus salutem illi
unt.
liquidem post tan
tu illius & age
queo, peccator
atque huius
quandam spirit
am sciatis, è corp
perpicere poteri

DOMIN. XVIII. POST PENTEC. 689

ram simulque illius & baiulorum fide perspecta, magna cum modestia ait, *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.* O Miracula, o paradoxa! Agnus patrem se faciat luporum, virtus ipsa vita blanditur, Deus peccatores filios vocat, medicus peccata remittit, iudex reos consolatur, Messias morbos sanat. *Confide fili,* fidem imprimis ei commendat, sine illa enim peccatorum remissio fieri nequit, sed illa imprimis necessaria est. filium vocat, animum ei vt addat, & de recuperanda sanitate certum quodammodo reddat, simulque spem suggerat cum filij nomen audit, forte se aliquando omnium bonorum ac meritorum illius heredem, nam, vt benè argumentatur Apostolus, *si filij, ergo & heredes,* felix igitur filius, talem qui nactus fuerit patrem. Sed paralyticum iam adibo & quis qualisue sit indagabo. Erit me conspicatus Palladius, innuit & exclamat, genus humanum esse, cui Adā peccatum paralytin attulit, dum potentia & aculcates eius rationis iugum excussere, & obsequi detrectantes, dominum affectarunt, grauissima paralyti excruciatæ. Hunc diligenter omnes iusti, qui ante Messia aduentum in mundo vixere, qui ardentibus votis ac precibus salutem illius quotidie à Deo postulant.

Equidem post tantum doctorem, quantum vultu illius & agendi consuetudine collige. Paralyticus quoque, peccatoris eum imaginem gerere; atque huius occasione assero paralyticum quamdam spiritualem esse, cuius vt nativitas sciat, è corporali paralyti facile eam perspicere poteritis.

Fides ad salutem necessaria.

In Matth. cap. 9.

Nam

Nam quemadmodum ex hepate venæ sanguinis
turgida, & corde verò arteriæ dimanant; ita nervi
è capite, per quos currunt spiritus, quos medici
animales vocant, qui per totum dispersi corporis
motum simul & sensum causantur. Si verò tempo-
ratus & prauus quidam humor subintroeat inte-
rum, & meatus obturet, tunc membra omnia oc-
clusis vitalibus spiritibus, motu penitus destitu-
untur, & paralytica sunt; hinc est quòd paralyt-
icus mortuo sit similis, mortuus siquidem lectum
affixus omnium membrorum vsu & exercitio pri-
uatus est.

Porro idem penitus efficit in anima peccatum.
Cum enim duæ & quidem penitus inter
animæ partes contrariæ & discrepantes in homine quali-
tates reperiuntur, brutalis altera, & altera angelica;
à Deo ipse conditus est, ut superiorem animæ
partem, quæ intellectum, memoriam, & voluntatem
continet, ad diuina & cælestia sustolleret.

Sed peccatum ita easdem facultates inficit
& corrumpit, ut paralyticorum instar, sensu & motu
erga cælestia destitutæ, cupiditatum & desideriorum
cælestium grabatis affixæ iaculantur.

1. Reg. 2. Incolæ Iabes Gabaad cum se à Rege Ammonitarum
obsidione premi cernerent, pacem ab eodem missis
legatis postularunt, *Habeto nos fœderatos, & seruiemus tibi*.
Sed pro insita illi crudelitate respondit, *in hoc feriam vobiscum fœdus, & eruam
omnium vestrum oculos dexteris.*

Idem omninò fœdus cum impiis iniisse videntur
inferorum tyrannus Satan. Cum enim spiritualium
homo bonos habeat oculos dextrum scilicet, quæ
cæle-

cælestia & diuina
in terrena ac mundana
le carnalium & mundanarum
& commutat, ut cum
peripicacissimi finem
penitus cæcutiant,
hinc animarum per
mortuum reddit, &
uat.

Vera autem eorum
est peccatorum reus
Christus paralyticorum
Quaræ non immerito
caca dimittat, eorum
nicam corporis salu-
sanctus Hieronymus
tus respondent vultu
& paralyticum peccat-
illis originem duxit
ebere voluit; quæ
quoque est, quod
scilicet scribis, cal-
rem dare voluisse
dens diuinitatis sua
eorum procurfio
et, quidnam in p-
ellet.

Dixerat quippe
dixit, & iussit eum
ac deum animæ vel
proponite, & c.
essarium fuerit.
Nam verò ait, Rem-
de spūs in sacris l-

cælestia & diuina contemplatur; & sinistrum quo in terrena ac mundana, collimat; ita scelestus ille carnalium & mundanarum naturam peruerit & commutat, ut cum in rebus terrenis videndis perspicacissimi sint, in cælestium contemplatione penitus cæcutiant, & talpis cæciores sint. Atque hinc animarum paralysis oritur, quæ hominem mortuum reddit, & omni sensu erga diuina priuat.

Vera autem eorumdem iuuandorum ratio ipsa est peccatorum remissio, quam hic, ut videtis, Christus paralitico concedit, *Remittuntur tibi.* &c. Quarat non immeritò aliquis, cur Dominus peccata dimittat, eorum veniam non petenti, sed vnicam corporis salutem & sospitatem quærenti, Sanctus Hieronymus, Euthymius, & Theophylactus respondent unanimiter, morbum forsitan & paralysin peccati illius imputari debuisse, & ab illis originem duxisse: quapropter prius eadem debere voluit; quam morbum curare. Probabile quoque est, quod ait Chrysostomus, Christum scilicet scribis, calumniandi carpendi que occasionem dare voluisse, ut eadem simul ratione euidentis diuinitatis suæ ederet argumentum, è calumnia eorum procursum, forsitan etiam, ut ostenderet, quidnam in primis paralitico quærendum esset.

Dixerat quippè aliàs, *Quarite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis:* id est animæ vestræ salutem rebus corporalibus proponite, & quicquid ad vitam & corpus necessarium fuerit, abundè vobis suppeditabitur. Iam verò ait, *Remittuntur tibi peccata tua.* Et sanè sapius in sacris litteris legimus peccata mor-

Morbi sæpe sunt peccatorum effectus & supplicia.

Homil. 304

Peccata
morborū
causa saepe
sunt.

Iol. 33.

Iſa. 38.

borum originem esse. An non enim ait, *Increpa-
quoque per dolorem in lectulo, & omnia ossa eius man-
ceſcere facit.* Quin & Ezechias rex à grauis morbi
periculo liberatus, Deo gratias agebat, quòd op-
peccata morbo se afflixisset, *Tu autem eruiſti ani-
mam meam vt non periret, proieciſti poſt tergum tuum
omnia peccata mea, quæ morbi mei cauſa & eri-
gò fuerant.*

igitur ſummus hic medicus hanc medicatio-
nem à peccatorum remiſſione orditur, velut à
origine & fonte totius mali, ſcit enim ſine deli-
ctorum remiſſione morbidum ſanctatem tam pro-
digioſè & miraculoſè recubere non poſſe, im-
nemeri quidem. Annon meruiſti, alteri olin-
paralytico dictum eſſe? *Tam amplius noli peccare
ne deterius tibi contingat:* oſtendere ſatagens, pec-
cata paralyſis illius cauſam eſſe. hic verò ait, *Re-
mittuntur tibi peccata tua.*

Deus plus
concedit
quàm peti
ab illa
poſter.

Egregia hic bonitas & admirabilis clementia
elucet. nam cum paralyticus hic non peccatori
remiſſionem, ſed ſoſpiratorem corporis petere
tanta Domini erga illum liberalitas exſtitit, vt nõ
minus hanc quam illam conceſſerit; quin & hanc
illius agendi eſt ratio, vt plura ſemper elargiatur
quàm fortasſe ab eo petere poſſimus: eſt enim ille
in dando profuſior, quàm in petendo nos audaci-
ores. Quod variis eſt ſacris litteris exemplis con-
firmare poterimus. Orat Abraham, Iſmael ſoſpet
vt ſibi conſeruetur; conſeruat Deus, neue hoc fe-
ciſſe contentus, eſt legitimo cõiugio ſiliũ ſaac nomi-
ne etiam ſupererogat, Salomon ſolam petit ſapi-
entiam, addit diuitias, Veniam peccatorum dum-
taxat poſtulat Manasſes, & amiſſum ei reddit dia-
dema

dema & regnum. Ez-
tar, & quindecim au-
rant b. celeſtia, Deus
nra: tua ſcilicet lau-
datur. ones noſtræ a-
pheteos ſcribens A-
perat: quæ petimus
nulum & experient
nitatem poſtula-
nitatem obtinen
Egregia proſectio
munis laudanda eſt:
ecet triplicem remi-
tatem, quæ clauis re-
ſt. potentie & auth-
Denim ſpectat; ſolu-
propria peccata rem-
cipit, qui abſolu-
peccata condonand-
id peccatis omniſus
m. etiam à peccatis
et: eſt enim clauis
curatim ſpectat, in-
tam in quorum ca-
ſiſfacit, & ſalutis
atem quamdam
abet, eò quòd Agn-
peccata mundi. Vn-
quum nomine appe-
ata mundi.
Et deniq; clauis n-
iccleſiæ miniſter g-
angelio dedit, Qu-
curat eu. Quapro-
agunt. Lazarũ ad-

im ait, Increpa
minia offensa m
ex a grauis morbi
agebat, quod o
u autem erunt in
fio post tergum tu
bi mei causa & o

hanc medicatio
orditur, velut ab
enim sine deli
neacem tam pro
non posse, imo
tis, alter: olim
pius noli peccare
te fatagens, pec
hic vero ait, Re

abilis clementia
ic non peccatoru
corporis petere
tas exilitur. v. nō
rit; quin & hæc
imper elargitur
pus: est enim ille
endo nos audaci
s exempli. con
am, limet ioseph
deus, ne e hoc te
aliquid fac no
solū peti sapi
peccatorum dū
um ei reddit dū
dema

dema & regnum. Ezechias morbi leuamen postu
lat, & quindecim annos addidit vite. Hinc meritū
canit b. clesia, *Deus qui merita supplicum ex celis &*
vita: tua scilicet largitas abundantior, quam po
stulationes nostrę auarices. Idem tangit & ad E
pheseos scribens Apostolus, *potens est Deus facere*
supra id quod petimus aut intelligimus. Ecce rei peric
ulum & experientiam: paralyticus enim non ni
si sanitatem postulat, & ecce simul peccatorum re
missionem obrinet.

Egregia profectō fuit illa consideratio, at non Triplex re
minis laudanda est: quam iam producimus esse sci- mittendi
licet triplicem remittendorum peccatorum pote- peccata
statem, quæ clavis regni cælestis est: prima clavis potestas.
est potentie & authoritatis, atque hæc ad solum
Deum spectat; solus siquidem ipse authoritate
propria peccata remittit, peccatores in gratiam
recipit, qui absolutam ac plenam potestatem ad
peccata condonanda nactus est. Quamobrem Da
uid peccatis onustus Deo supplicabat, *Au. rse faci*
em tuam a peccatis meis, & omnes iniquitates meas *psal. 80.*
dele: Est enim clavis excellentie, atque hæc ad
Christum spectat, in quantum homo est. Christus
enim in quantum carne vestitus, & solus peccatis
satisfacit, & salutis nostrę pretium persoluit; po
testatem quamdam & singularem & excellentem
habet, eō quod Agnus Dei est, qui aufert & delet
peccata mundi. Vnde Ioannes Zacharię filius, hoc
illum nomine appellauit, *Agnus Dei qui tollit pec*
cata mundi.

Est deniq; clavis ministerij, quam sacerdos Dei &
Ecclesię minister gestat, quā suis Dominus in Eu
angelio dedit, *Quorum remisistis peccata remit*
tuntur eu. Quapropter bene, iudicio meo, obseruat *Ioan. 20,*
Augustin. Lazarū ad vitam reuocatū ab Apostolis

Potestas
peccatorū
remitten
dorum sa
cerdotib.
concessa.

esse

1043-1X.

Matth. 18.

**Triplici-
ter hic
Christus
diuinitatē
suam pate
facit.**

Ffal. 7.

Mai. 13.
 Juni. 13.

esse deligatum, & iustis exemptum & solutum, ira re ipsa ostenderet, peccatorum dissolventium potestatem sacerdotibus esse concessam, iuxta patentes illas apertissimas, *Quaecunque solueritis super terram, erunt soluta & in caelis*. Christum igitur per excellentiam peccatorum remittentium potestatem possidet, cum paralytico dicit *Remittuntur tibi peccata tua*.

Notandum hic etiam est, Christum ut hisce
verbis, triplicem clauem indicat, triplici quo-
que ratione diuinitatem suam ostendisse: primò
Pharisæorum cogitationes deregendo, cùm dicit
Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? de illis
namque dictum est, *fructus corda & renes Deus.* E-
Ieremias, *Tu nosti solus cor omnium filiorum hominū.*
Et Psalmista, *Nonne Deus requirit ista, ipse enim no-*
uit abscondita corda. Deinde in momento tempo-
ris: exterius nullo cataplasmate vel malagmate
adhibito, paralyfin persequendo, inque rei certi-
tudinem dicendo, *surgere, tolle grabatum tuum &*
ambula. quòd nulla profectò creatura, omne liceat
artificium adhibeat, præstare queat. Postremò
peccata remittendo: est enim hoc evidens diuini-
tatis argumentum, & sigillum quoddam maiesta-
tis & potentie infinitæ. quod testatur Propheta
dicens, *solum peccata dimittit.*

Atque hæc est ratio, cur Pharisei, qui eum v
purum & simplicem hominem spectabant, indi
gnati sunt & stomachati, cum audiunt illum pec
cata dimittere, adeò ut illum quasi in Deum bla
spheum suspexerint. Sed CHRISTVS eo
rum virulenta cogitationes detegens, ad ocu
lum illis patefacit, se tam peccatorum dimitten
dorum, quàm paralyticorum persanandorum
pote

um & solutum, vultestatem & auctoritatem à patre accepisse, ait
um dissolvens, *quid est facilius dicere, Dimittuntur tibi peccata tua*
e concessum, *non dicere, surge & ambula.* quasi diceret. Quid? an-
Quacunque fuerit me blasphemum & impium ducitis quod pec-
in calu. Christus ea commissa dimittam Nequaquam viri. Sed, vt
rum remittendo prestarem habere me & auctoritatem ostendam,
paralytico dicam miraculo aliquo id certum faciam, atque ideò pa-
lytico huic membrorū vsum, vt videtis, restituo,
Christum vt hinc manifestum fiat, si corporis paralytes sana-
at, triplici quo potuero, eadem haud dubiè ratione animæ mor-
tendisse: primò me sanare posse. Vnum quippe qui potest, pò-
tendo, cum dicit & aliud, *num quid est facilius dicere dimitrun-*
vestrum? de illorū tibi, &c.

& *Thes Deus.* Ex hoc Iesu Christi argumento Theologi om- Peccatoris
fieri hominū es liquidè inferunt, difficilius esse peccatorem iustifica-
la, ipse enim no iustificationem perducere quàm paralyticum tio ipsa
non-ento tempo nare; & quamuis Deo vtrumque æquè faciliè sit, mudi crea-
re vel maiagmate hilominus ad rem ipsam respectu habito, & a- tione diffi-
inque rei certi ndi modo considerato, vnum altero videtur dif- ciliior.
rabatum tuum i- lius: Imo credit Augustinus, vñius duntaxat pec-
atura, omne lice- toris iustificationem multo esse difficiliorem,
neat. Potremò am cæli terræque creationem. Ratio autem quã *Tract. 72. in*
e euidens diuini ert optima & conuenientissima est quòd in pec- *Ioann.*
uodam maiesta- toris iustificatione aliqua habeatur contradi-
estratur Prophe- o, nulla verò in mundi creatione; contrarietas
re agenti difficultatē adfert, vbi verò nulla op-
ar: scilicet, qui eum v- stio est nec obstaculū facilia sunt omnia. Hinc
peccabant, indi- Physicis asserit Aristoteles, si fieri posset, vt in
udiunt nūm pec- uo dari posset motus, illum in momento fu-
uasi in Deum bla- rum, quòd nulla ibi sit contrarietas & resiten-
H R I S T V S eo- at in anima & peccatoris restauratione sex-
teregens, ad ocu- tras contrarietates reperire est, atque ideò per- *Tract. de*
torum dimittent- fficilis. Hinc D. Thomas ait, *Maximum opus Dei gratia*
per sanandorum- *e iustifi- ationem & remissionem peccatorum.*
pote-

Siquis in medio cuiusdam ciuitatis casulam

Quantum
obligatus
sit Deo
peccator.

framineam sine vilo cuiusquam impedimento
conderet, & deinde & arcem moliri vellet
omnes enim ciues impedirent, & opus quod
interrumperent: an non posterius opus
tuum ob opus ipsum, tum ob contradictionem
sistentium longè foret difficilius? ita quoque
facilius est peccatorem iustificare, quàm
dum condere; primò quòd gratia celos digni
superet, tum verò quod in peccatore magnam
contradictio nulla verò in mundi creatione.
colligere potes peccator, quàm graue sit Deo
offendere, quanta peccati malitia, & cogita
singulis, quæ tibi Deus remittit peccatis, ma
ri te Deo ratione obligatum esse, quàm si to
in tui vnus gratiam nouos celos conderet: res
igitur & attende quàm illi deuinctus sis, cum
ties tibi delicta condonarit.

Redeo igitur ad lineam, & dico Saluator
Dominum paralytico dixisse, *Surge, tolle lectu
um, & vade in domum tuam.* Tria ecce iniuri
primum, vt surgat, vt peccati lapsum deinde
deinde vt grabatum tollat, ne cui scandalo
denique vt domum concedat, ne prano alio
contubernio corrumpatur. Surgere iubet,
tix statum indicans; lectum tollere, peccati
cationes euitandas ostendens; domum ire, in
dum fugiendum indicans. *Surge* è peccati so
bus: *Tolle lectum tuum* tam diurnæ socordiae
vade in domum tuam, bonis operibus vt incum
Surge piger & vecors; *tolle lectum tuum* aduulter
fornicator; *& vade in domum tuam* vagabundus,
ses & otio diffuës. *Surge*; nā satis superq; in vici
rum luto volutatus es: *tolle lectum tuum*; malas
fuetudines proferibendo; *& vade in domum tuam*
quietem cole, & improborum fuge consortia.

Su

quam impedire
m moliri vellet;
& opus quoniam
erius opus prius
contradictionem
ius? ita quisque
nare, quam mis
ratia celos digni
peccatore magni
undi creatione.
nam grauesit
licitia, & cogita
it peccatis, m
esse, quam si to
os conderet. res
eunctus, cum
& dico Saluato
Surge, tolle letum
Tria ecce inun
cati lapsum deno
ne cui scandalo
t, ne prauo alio
Surgere iubet,
tolere, peccati
domum ire, m
Surge e peccati se
peruoz socordia
peribus ut incur
letum tuum ad le
tuam vagabunde
stis super quoniam
tum: am; mala
ra in domum tuam
in fuge confortis.

Surge, infelix ac miser; tolle lectum tuum; mor-
& vade in domum tuam; paralytice. Surge, gnes med
cator vera delictorum confessione; tolle lectum
& concute statum vitiorum vera contri-
& vade in domum tuam, iisdem satisfactu-
Surge religiose, qui toties in peccata prola-
es; tolle lectum tuum, aufer scandala quæ de-
& vade in domum tuam, reuertere ad cæno-
n tuum. Surge dissolute ac lubricæ sacer-
tolle lectum tuum, aufer & eiice mulierculas;
& vade in domum tuam, vt preci-
incumbas. Surge tu Pastor & Episcopo, qui
es mala subditis dedisti exempla, tolle lectum
n, desere aulam & secularia negotia, & vade
mum tuam, ito ad parochiâ & diocesim tuam.
index inique, & desiste ab iniustitia & au-
is eueri noli pati; tolle lectum tuum, lucro
& stipendio contentus esto; & vade in domum
n, tuis vttere, aliena non vsurpes, proximum
ore & vsura non exedas. Surge mulier e fun-
vanitatum tuarum; tolle lectum tuum, thorum
italem noli illicitis amplexibus violare; &
in domum tuam, noli huc & illuc discurre-
ed rei domesticæ curam gerito.
Surge anima mea e peccati strato; tolle le-
tuum, fuge delicias & amorem seculi; &
in domum tuam, quietem delige, vt pœnitent-
agas. Surge, recta ad virtutem contende
lectum tuum, vitiorum strato te corripe;
vade in domum tuam, sui ipsius cognitionem
edere. Finem non inuenirem, imo ad an-
me paralyticus hic detineret, si aures & fi-
adhibere liberet.

ecce abit. Vix enim finierat Saluator verba, &

ecce

Tres infi-
gnes med
rationes
circa sana-
tionem pa-
ralytici hu-
ius.

ecce statim ille lecto prostratus, stat in pedes redit & currit aliorum hominum instar Egre profecto miraculum, quo omnes in admirationem rapiuntur: miraculum inquam, quod modo gaudium, populo admirationem, & Christum peperit. Nihil enim circumquaque aquam iubilum & laudem cantica & gloriam dentes autem turbati fuerunt, & glorificantes Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.

Nostrium quoque est, Auditores illam laudem admirari igitur eius potentiam, mirabilia deprecari illius diuinitatem agnoscere, egregium hocce miraculum nobis documento fit tamur scilicet fides illos batos qui tam laudem nauant opera, ut paralyticus hic salutem sequatur, illorum ad imitationem agrotis sumamus, salutem peccatorum procuremus, & paralyticos Christo offeramus. Cogitemus mundum prauorum consortium finis propositis sapere ac detrimentum asserere, imo impedire minus ad Christum accedere possimus, & regula obijcere, cum etiam turba hæc in causa quo minus paralyticus hic Christo offerri queat. At quando mundus salutis nostre aduersabitur, ianuam occludet, qua ad Christum accedamus, altum nos sustollamus, teetum petamus, & morum fastigia rerum diuinarum contemplari ne transcendamus. Pedibus quoque illius adiuuamur supplices, & ubi à peccatorum paralytico nos liberatos viderimus, surgamus, quo bonam damus opera, lectum & peccandi occasiones feramus, & in domum nostram secedamus, otio & quietem confectantes, quo debitas ei gratias actiones persoluamus.

At

DOM. XVIII. P.

que ita ut fiat par

Quot eheu! ho

ici reperiuntur; u

offeremus tibi supp

vix illis misericordi

erere, ijs succurre, a

illos sanaueris, q

esturi sint, te secut

aluptatum grabata

num concessuri, vt

odo, exspectemus i

terna in sempitern

aliquando compote

ramus, adquam

& Filius &

ctus.

Atque ita ut fiat par est, summe animarum re-
r. Quot eheu! hodierna die morbidi, quot pa-
ytici reperiuntur; tu illos per sana Domine, quos
offeremus tibi suppliciter ad genua procidi-
s, ut illis misericordiā ostendas. Illorum igitur
erere, ijs succurre, ac benignū te exhibe. Vix e-
illos sanaueris, quin statim ē peccati statu
recturi sint, te secuturi recti putiscentes lectos
oluptatum grabata derelicturi, & in propriam
num concessuri, ut ibi te laudando & glori-
ndo, expectemus interim, donec in domo
eterna in sempiternum te laudemus, cuius
liquando compotes nos futuros spe-
ramus, ad quam nos conducat Pater,

& Filius & Spiritus san-
ctus. Amen.

(.)

DOMI.

DOMINICA

DECIMA NONA.

POST PENTECOSTEN.

Simile est regnum cœlorum homini regi qui fecit nuptias filio suo, & misit seruos suos vocare inuitatos. Matth 22.

FIGURA.

Esther. 1.

Potens ille Persarum rex Assuerus solenne lim regni sui satrapis & prouinciarum prefectis conuiuium, ad potentiâ maiestatem suâ demonstrandâ parauit; quod cū iâ aliquot diebus durasset, contigitâ rege insigni quadam humilitatis nota Vasthi reginam & vxorem; quæ illud puellis suis & reginis epulum singillatim prauerat missis nuntijs inuitari: nolebat enim Assuerus eximiam illius pulchritudinē omni bus patē. At tanta illius fuit imprudentia & temeritas, Regis liberalitate & humanitate despecta, ad conuiuium, in quo omnes regni Principes & purpurati & regni satrapæ iucundē epulabantur venire noluerit. quamobrem non medocriter indignatus Assuerus, habito cōsilio, quamprimū coronâ in solis capite Vasthi deponi, purpurâ exui iussit, & superbâ & arroganti repudiatâ, obsequentiorem suam in locum illius substituit, Estherem scilicet quæ ad dignitatem, qua Vasthi exciderat mox euectâ fuit. Idem omnino hodie in parabola quadam Euangelica legere est, in qua dicitur homo quidâ regis filio nuptias parasse, & plurimos ad easdem inuitasse, cūq; verò inuitati venire detrectassent, seruos per viarum compita emisisse, qui alios intrare & in illorum qui indignos se præbuerant, locum

edere compellerent
epulum, vtrū
ueliter exponere d
opem suggerere, &
suis adesse visum
le Archangelo eam

A VE

non immerito iuxta
mūdus omnium ini
mus est appellatus
rudelior. Quicum
tias, nequitiam &
mortalis hic inimi
millius machinatur
fecto eodem aut in
fuisse, aut futurum a
genim incunabilis
lius tendit insidias
arum redigit, ve
atur.

quapropter non im
Plinius expostulau
arcam, erga cetera
ffer: quia animalib
m eduntur, vngula
adant, & quod die
prospicit; hominē v
induet necessarijs
Eudore vultus sui a
quidē potiori iure
belitas vt patrē lib
gerat, easdem velut
alimenta suppedita
tanum serui ac man
abiciens, ac iugo ty

fuc

cedere compellerent. Vtrobique rex est, vtrobique epulam, vtrobique mylteria quæ vofideliter exponere decreui, modò Spiritui sanopem suggerere, & cæli ac terræ Reginæ preus suis adesse visum fuerit. Alijs ideo cum Gaale Archangelo eam salutemus.

AVE MARIA.

Non immeritò iuxta omnium SS. Patrū sentenmūdus omnium inimicorū hominis primus aeximus est appellatus; vt quo nullus aut sæuior crudelior. Quicumque enim technas, dolos, sutias, nequitiam & impias machinationes, s mortalishic inimicus quotidie aduersus fam illius machinatur, intueri voluerit, nullumfectò eodem aut inhumaniorem aut atrociofuisse, aut futurum aliquando comperiet. Abs enim incunabulis aduersus eum conspirat, villius tendit insidias, & circa finem vitæ eò antiarum redigit, vt in animæ salute amittenda setur.

Quapropter non immeritò cum natura iam oPlinius expostulauit, cur se erga hominem vt hercam, erga cetera animalia verò vt matrem siffer: quia animalibus quamprimum atque in em eduntur, ungulas & arma confert quibus sendant, & quotidie illisq. liberalissimè de vi prospicit; hominè verò nudum & inermem in rā induet necessarijs omnibus destitutum, adeò n sudore vultus sui alimenta conquirere cogat. Equidè potiori iure in mundum insurgā, quod n bestias vt patrè liberalissimū & elementissigerat, easdem velut clientes quotidie nutriendas, alimenta suppeditans; erga hominem verò vt annum serui ac mancipij instar eundem flagelsubijciens, ac iugo tyrannico premens,

Plinius
de natura
conque
itus.

Mundus
hominem
præ carce-
nis odit.

Mundus
hypocrita.
Iob. 20.

Mundus
est proditor
instar
Iudæ.

In domo Epulonis vt refert Euangelista, be-
& canes lautè reficiebantur, at Lazarus, ho-
quauis esset & virtute præditus, f-
ad ostium emorièbatur, *Et nemo illi da-*
In mundi domo idem omnino vidère est: can-
& animalibus abunde suppetant omnia, homi-
contra defunt omnia, nemo illi dat quidquam;
stes se voluerit emat necesse est; alimenta si d-
derat, lucretur; Scientiam si optat discat: at be-
& aues de messe, aratroue sollicitæ non sunt, t-
lautè viuunt, & regum instar vestiuntur. Mundus
tera cùm diligat ac foueat, nullum odit q-
hominem; ipse scopus est, in quem vnum om-
nequitie tela dirigat, in omne virus effudat si a-
re illū interdū videatur, honoribus, cumulādo
uere, delicias illi offerendo; amplecti, volupt-
ac vitæ comoditates suggerendo; non est prof-
fidendum proditor est perditus, versutus, hypo-
ta; atque ita intelligere oportet verba illa
Gaudium hypocritæ id est mundi *ad instar pa-*
est, quod nullam quantitatem, dimensionem
habet & nullo certo tempore præfinitur: Mu-
igitur voluptates nihil sunt, imo ipse inuidus
dam hypocrita est; videntur siquidem exte-
gaudia & deliciae, sed meræ sunt hypocrites &
frities.

Perfidus ille Iudas Iscariotes filium Dei exo-
latus est amicitie symbolum ei præbuit, amicū
singens & beneuolum, at hostibus simul eum p-
didit, & cruci, & morti acerbissimæ tradi-
Mundus item perfidus quidam Iudas est, qui of-
lando adulando, delicias aliquas & volup-
tulas iuanes homini offerendo, & amio
se illius, integerrimum simulando ad mortē t-
hit, ad inferos detrudit, & sempiternā damnatio-
cap

Euangelista, bellum at Lazarus, non præditus, fuit. Et nemo illi dedit videre est: canis. Et omnia, homini dedit quidquam; est; alimenta si dedit; discat: ut bellum non sunt, tamen. Mundus nullum odit quem vnum omnium virus effundat si a nobis, cum ludo voluptatis, non est profectus, versutus, hypocrisis, verba illa. Et ad instar patris, dimensionem præcipitur: Mundus ipse inuidus, siquidem exten-
t hypocrisis &

Iahel vxor Haber Cinzi, Sisaram ducem Iahel Cananorum regis domum suam euocans, amicitiam simulans, tegumenta illi dedit quibus se cooperiret, & lac in potum, sed illicijs muliebribus vitam perdidit inglorius. Ita quippe eadem scriptum est, *Que aperuit utrem lactis dedit ei bibere, & operuit illum* Mellita & salia illicia, sed equæ pe fid a? Tuli itaque Iahel vxor Haber clauum tabernaculi, assumens pater & malleum, & ingressa abscondit & cum silentio, posuit supra tempus capitis eius clauum persumque malleo defixit in cerebrum usque ad terram. Idem omnino facit mundus erga hominem, illum quippe in domum suam admittens, omnique illi fidelitatem & affectum spondeas, egrediens eum vestibulis cooperiens, lac voluptatum & illiciarum ei propinat, sed perfidiam tegens, faciem & animam illius in extremum discrimen car.

Quod filiæ Loth patri, idem facit & mundus hominibus, hæ quippe patre vino obrutus ad ince-
coegerunt, dixitq; maior ad minorem & c. *Veni in-
nemus eum vine, dormi amique cum eo* Imitatur
mundus, omni namque vitæ velpera homines
undissimo voluptatis vino inebrians, & fucatis,
sisque delicijs dementatos, in laqueos ad peccata
pertrahit, & in omne delictorum genus precipi-
es agit. Cum leonem, quem Samson in agris Philistinum extensum in via reperit, examen apud ore
fff & ico.

Mundus
Iahel
imitatur.

Gen. 19.

Mundi do-
li collatus
cum flu
balana.

& leoninā rabiē pelle praeferētē, accuratius intor, verū mundi imaginē & hieroglyphicū videor, qui quidē mel, dulcedinē voluptatē blattias & verba suauia ore praeferit, sed viscera ha-leonina, crudelitatē, proditiōē & nequitia spira. *Qui loquitur pacē cū proximo suo, mala autē in de eius.* Est enim fallax, dissimulatio, impostor, d, qui hominē circūvenit, inani voluptatū imane Deū cultu retrahit & delicis emētitis illaque Angelicus Doctor Thomas in Ioānnem commentatus ait, mundū technas easdē & astus in homi decipiendo adhibere, quos balena in piscibus c-tandis adhibere solet. Hae igitur fame extitum re per mare natitans fauces laxat, & odorem qudā suauissimum, quem ambra cinerea aromato-lā appellant quā ab imo ventre emanat, exhalat omnes vt pisciculi eodē illecti, incauti, in fau illius vltro innatent, & voluntario carceri se recipantes morti se tradant, periculi ignari in qu-certissimē se conijciunt. Technae mundi profect non minus metuentz sunt, & famelicū illud m-strum, quod vnicā hominis mortē & interitum rat, multo astutius: stratagemata namque & al- quibus hominem inuoluit ac decipit, sunt ve-suauia ac mellita ore emissa, quibus hominem trahit, & voluptates quibus eundē illaqueat & escat: quas cū odorati fuerint homines; mox, eorū vesania & amētia est, in illarū se laqueo in-gno salutis ac vitę discrimine, vltro induunt.

Ier. 2.

Magna profecto mundanorū cecitas est, & minus & inordinatus erga terrenas voluptates a-ctus. Quorum rabiē propheta Ieremias Ona-cōparauit, *Onager assuetus in solitudine, in deside anima sua attraxit ventū amoris sui, nullus auen-*

Tana quippe or-
aque furit & effe-
ne non contingit, po-
za, spineta, & dume-
laqueos, caules, ven-
aut metuet, donec
li imago est, qui nū-
aque audita mun-
lolescit, nullū vt
nimo voluptatū q-
larur, nec prius que-
leges transgreditur
nteros aut supplici-
scilicet mundus m-
ne spoliat semper
cob prudens ille &
us, Esau fratrem sup-
negatiuā illi abstulit
pulentarij lentic-
utis ille impostor n-
dē, exiguum inquā
delicias, imo nugas
Christi illi in zeter-
est, priuat.
pri Tyrannus Ph-
us occupans, & cep-
nitro in terra prom-
aque omnē illos
onemque amitte-
rior ille senex a-
ellus hominem quip-
us, omnem ei gustu-
ne celestis auferit,
anis occupans in-
tem ac sempiterna

um. Tanta quippe onagri catulicis rabies & celsitudo
itaque furit & effrascit, ut si in semellâ inci-
dere non contingat, per montes, valles, prærupta
pca, spineta, & dumeta discurrat & euagetur, imo
laqueos, casses, venatores, venabula perhorre-
at, aut metuet, donec inueniat. Vera hæc colimo-
illi imago est, qui nihil etiam veretur aut formi-
tatur, itaque audita mundi voce & harmonia, rabi-
t insolescit, nullū vt periculū subterfugiat, quin
animo voluptatulâ quandā fingens eandem cō-
stat, nec prius quiescit, quam eiusdē compos
t, leges transgreditur, Dei mandata violat, imo
inferos aut supplicia infernalīa perhorrescit.
scilicet mundus mortales dementat, & bea-
tudine spoliāt sempiterna.
Jacob prudens ille & cordatus, sed simplex &
tus, Esau fratrē supplantauit, & primogeniturę
rogatiuā illi abstulit, & paternā eum hęredita-
ob pulmentarij lenticulā, exclusit. Facit idem
tutus ille impostor mundus; ob pulmentarium
idē, exiguam inquā voluptatulā, inanes quas-
in delicias, imo nugas, iure illum, quod meritis
Christi illi in æternam hęreditatem acquisi-
tū est, priuat.
egypti Tyrannus, Pharaō Israelitas regni sui la-
ibus occupans, & cepa & allio eosdē pascens, a-
posito in terra promissionis tendēdi illos auer-
at, atque omnē illos manę cōlestis gustū, spē,
cedinemque amittere cogebat. Mundus
erator ille senex ac tyrannus eodem vti-
astu; hominē quippe voluptatum mensare-
ns, omnem ei gustum & memoriā delicia-
vite cōlestis aufert, eumque negotijs & curis
odanis occupans impedit, quo minus ad
lestem ac sempiternam felicitatem adspiret.

Mundano
rum caci-
tas.

Gen. 25.

Mundus
Pharaōni
similis:

fff z

Cuius

Cuius rei periculum hodierno in Euangelio legere est, in quo sub parabolæ cuiusdā inuolucris, re quidam nuptias fecisse filio suo legitur; & multo ad easdē inuitasse, inuitatos autē, his sc. in villa abeuntibus, illis autē aliis negotijs occupatis, venire noluisse. Ecce mundi astus, ecce beatitudinis perpetuæ amissionē. Historiam refert Matthæus. *Simile est regnum cælorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. & misit seruos suos vocare inuitatos. Vobis pro rei dignitate aliquid super hoc thema prolaturus, primò de nuptijs & rege qui easdē parauit, ac deinde de impudenti venire nolentium excusatione loquar: atque hinc videre poterit quam infidus, astutus, peruersus sit mundus, quātāque hominis cæcitas.*

Propositio

**Mystica
parabolæ
huius ex-
positio.**

Psal. 18.

**Alius para-
bolæ sensus**

Omnia parabolæ huius membra circūstantia examinans, inuenio per regnū cælorum, de quo hic sermo, Ecclesiam denotari, per regē, Deum patrem, per sponsum, filiū illius vnigenitū, per ipsam verò, sacrā illius humanitatē, spiritū sanctū vero coniugium & connubium cōnecterē, ut per quod verbum diuinum naturæ humanæ in vna hypostasi tā arctē copulauit, ut ē duabus illis naturis nisi vnica persona coaluerit. Nūrij vero & serui homines ad nuptias inuitant, ipsi fuere Prophetæ Apostoli, atque oēs verbi Dei præcones & conuocatores: Prophetæ siquidem inuitarunt Iudæos, Apostoli autē ceteras orbis nationes; *parro in omni terra exiuit sonus eorū, & in fines orbis terra venit eorum.* Ad has autem nuptias inuitari aliud nō potest, quā ad communionē participationēque omnium bonorū, quæ Dei filius in mundum attulit, vocari. Ecce & alium sensum.

Hinc quoque & alius mysticus sensus elici potest Iudæos sc. auaritiæ deditos, & voluptatibus

affixos, quod ad Chri-
stū tamen propheta
voce inuitati erant,
non acceperint, Ieremiā la-
uerint medium, Iesū
derelictos, & in exitu viarum
perditionis suis & in
autē ut ad Ecclesiā
(hos siquidē tolerat,
regem redirent, & mul-
titudine ad nuptias venis-
serint, & in Ecclesiā
cauiter animaduertit
nuptias venire denotat
punire, qui sine v-
este nuptiali, se
nuptias admitti non
possunt, at solos veste
cōnectere, & nudā nō attu-
le in tenebras exten-
ditur parabolæ nostræ
Simile est regnum cælo-
rum, vti iam co-
m intelligo, quæ idē
rex sit & princeps
significū est, quod
quod iuste fundari
debet æquitas, & om-
ni diuinitatem, idg.
& redemptionis ge-
ni regnum cōparauit,

is affixos, quod ad Christi fidē venire noluerint, quā tamen prophetarum oraculis, & viua Christi voce inuitati erant, sed prophetas ipsos pessimē ceperint, Ieremiā lapidib. obruerint, Isaiā serra- cuerint medium, Iesum Christum denique cruci- fixerint, derelictos; & Deum seruos suos, Aposto- s, in exitus viarum gentiliū qui nō in via salu- s, sed in exitu viarum & extra vias erāt, errātes in- perditionib. suis & idololatriā, destinasse, iussit- autē vt ad Ecclesie nuptias inducāt bonos & ma- s (hos siquidē tolerat, sperans illos tandē ad bonā- gem redituros. Multos quoque hac imitatione- dita ad nuptias venisse, vti ex Actibus Apostol. & storij Ecclesiasticis videre est. Et quē admodum- auster animaduertit in eos qui ad fidē & Ecclesie- nptias venire detrectarunt, ira & alios acerbissi- e punire, qui sine vllō respectu & impudenter, ne veste nuptiali, se ingerunt. Illos verō ad has- nptias admitti non mereri, qui non nisi vnicā fidē- bent, at solos veste charitatis indutos; qui verō- lā & nudā fidē attulerint, manibus & pedibus li- tis in tenebras exteriores cōijci. Atque hic ge- inus parabolæ nostræ sensus est.

Simile est regnum cœlorum homini regi. Per regnū Ecclesia
hoc cœlorum, vti iam dixi, & iterum repeto, Eccle-
cur dicta
regnum
cœlorum:
um intelligo, quæ idē regnum dicitur cœlorū,
quod qui eidem præfideat & eā dirigit, diuinus qui-
m rex sit & princeps verē cœlestis. Regnū adhuc
agnificū est, quodq; ceteris regnis antestatur. Pri-
o quod iustē fundatū sit & in illo in quo insignis
uceat æquitas, & omnis exulet tyrannis: nā pro-
ter diuinitatem, idq; respectu vniōis hypostati-
& redemptionis generis humani, Christus hoc
oi regnum cōparauit, & merito Ecclesiæ caput &

princeps est constitutus. Vnde prædixit oraculum propheticum, *Ego autem constitutus sum rex ab eo, per Sion montem sanctum eius.*

Secundò cetera regna antiquitate superat, nunquamque in mundo existit quod Ecclesiastico sit magis antiquius. Alexander Græcorum monarcha inchoauit, Cyrus Medorum, Xerxes Persarum, Romanus Romanorum, Ninus Assyriorum, Saul Iudæorum, sed cum ipso mundo coepit Ecclesiæ Monarchia, & eiusmodi cum illo est ætatis, ducit quippe originem suam iam inde ab Abel, qui in ipso mundo vixit exordio.

Nobilitate
item & magnificencia
Prou. 14.

Esai. 1.

Psal. 72.

Prou. 16.

Psal. 2.

Matt. ult.

Regnum
coeleste
excellit cetera rerum
abundantia.

Tertio præcellit ceteris imperijs nobilitate, magnitudine & magnificentia, omnis namque prouincia aut regni alicuius nobilitas & maiestas in merito hinc dominiorum & prouinciarum numero consistit: unde per ceteros, *In multitudine populi dignitas regis, & in paucitate plebis ignominia principis.* Atque ideo magni fit Assuerus rex qui regnauit ab Æthiopia usque ad Æthiopiam super centum viginti septem prouincias. At regnum Ecclesiæ nullis limitibus circumscribitur, vtrumque polum in terminum habet, & quatuor mundi climata illius finis sunt. Vnde *Psaltes: Dominabitur à mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos terrarum.* Et *Euangeliste: Euntes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creatura.* Et per æternus, *data est vobis terra.* Et Christus, *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra.*

Quarto Ecclesiæ regnum terrena præcellit bonorum diuitiarumque abundantia: nihil siquidem hic deest, & nihil ab alijs Monarchijs mutuari quod euidens magnitudinis illius & potentie argumentum est.

mentum est: corpus
quinet, etiam illam
delicias regibus &
Reperiuntur adhuc
sacramenta, quæ ma
conferunt. Ipsum
vera terra promissio
Petri Semones
secundum diuinam mi
hortus sponsæ in qu
deficiunt, & noui le
neo pom. & vte
is, in quo mensa re
ducta est, donis, in qu
repleta.
Quinto præ reliquis
ad forte sit, infractu
nulli subditum sit,
nulli subest, ac om
ficatum dicitur, qu
impetates ipsum co
acertere queant, et
celestiam meam, & p
eum eam. Multi quid
hant, sed illud non
eid ipsum præfagiens
nam me aduenture n
auerunt me, et tunc
deici & destrui
as euenit & pess.
io Regis Babylo
um monte videt de
statu ex auro, & r
allapsum, eandem
adeo mox excre
Sif

umentum est: corpus enim & sanguinem Christi
continet, escam illam regiam ac lautam, gustu
o delicias regibus & Angelis voluptates afferen-
m. Reperiuntur adhuc hocce in regno reliqua
& sacramenta, quæ magnam recipientibus grati-
am conferunt. Ipsum scilicet regnum Chanaan
vera terra promissionis, ager fertilitatis, in qua
terre Petri & montes Caluariæ cœlestis gratiæ mel-
iucundū diuinæ misericordiæ lac emittunt. Ip-
est hortus sponsæ in quo nunquam fructus vete-
deficiunt, & noui semper succrescunt, (*In hor-
neopomina noua & vetera*) Ipsa est tabernaculum
osis, in quo mensa recentibus panibus semper
ti ucta est, donis, inquam, benedictionibus &
tijs referta.

Quinto præ reliquis omnibus laudari meretur
quod forte sit, infractum, & inexpugnabile: &
nulli subditum sit, cetera omnia subiecta ha-
bent, nulli subest, ac omnibus præest. hinc rupi-
calificatum dicitur, quod nullæ mundi proceliæ
tempestates ipsum concutere, labefactare, ne-
que euertere queant, Et super hanc petram ædifica-
ecclesiam meam, & porta inferi non præualebunt
super eam. Multi quidē regnū hoc inuadere co-
si sunt, sed illud non cedit, nec expugnabile est.
Ipsū prælagiens vates dicebat, Sape expug-
erunt me a iuuentute mea, dicat nunc Israel, sape
agnauerunt me, etenim non potuerunt mihi ideo
quā dei rei & destrui potuit, ceteras tamē Mo-
nias euenit & pess. ndedit. Cuius rei figurā in
tio Regis Baby lonici videmus: qui Romanians
illum monte vidit descendens qui postquā pe-
as statuē ex auro, argento, ære, ferro alijsque cō-
tæ allapsus, eandem deitatem in cineres rede-
git, adeo mox excreuit vt totus eum orbis vix
capere

Regnum
celstic ce-
teris robo-
re præstat.
Psalm. 128.

Dan. 2.

sapere poterit. Quæ omnia significabant, regnum, & quamdiu Ecclesiæ in petra quæ ortum & initium è coeloturbis, nec unquam succurreret, fundatam, aliquando potentes mundi mores. Denique inter reliquias euerfurum, & ita augendum, totum voratus est, Dei filium nominis sui Maiestate & gloria ac magnitudinis, sapientia, virtutibus, & ceteris repleturum sit.

**Cœleste
regnum
legibus
& institu-
tis cetera
superat.**

Sexto Imperium Ecclesiæ ceteris maius admerita. Plato beatissimus est, quod politica instituta, leges & quæ aut reges philosophis conditas, edicta prudenter edicta contineat. Hæc idem gubernarent. siquidem leges sanctas & excellentes, quæ Ecclesiæ regnum, cuius ciuibus non modo pacem temporalem more hominum simul & Animanarum ac ciuiliū, adferunt, sed vitæ eternæ generi verum perpetuū participes faciunt. Mandant enim deus omnes thesauri Deum super omnia, proximum sicut nos ipsi.

Psal. 18.

Porro David leges has sanctas & immaculatas Christus igitur regum animabus cōuertendis idoneas appellauit: *Leges prophetarum oracula mini immaculata, conuertens animas.* Leges enim, quin ut regem æquiliū, quæ virtutem propugnant, & contra oppugnant: leges denique diuinas & æternas, quæ uirginis non leues, non quales Dracon Atheniensis tamen postquam hominibus quæ recte Cicerone, sanguine erant exarata, regulari quadam ratione amorem, benignitatem, ac misericordiam spargit, & imprimetur. Quod liquidum est.

Superat eternitatem æternitatem.

Dan. 7.

Septimo regnum hoc ceteris præstat, quod æternum, & perpetuum: æternitas quippe illius æternitatis est, videns minus est, & sæcula limites, est enim illud de quo vaticinatus olim est Daniel, *potestas eius potest æterna, quæ non auferetur, & regnum eius quod non erumpetur.* Et Psalmographus, *Regnum tuum regnum æternum, regnum omnium sæculorum.* Angelus quoque Virgini loquens ait, *Et regni eius non erit finis.* Et quamuis tempus reliqua regna destruxerit, & sceptra, coronas, diademata rubigine exedentia, & cetera, nullum tamen hoc unquam regnum superet, & cetera.

Luc. 1.

significabant, regnabit, & quamdiu mundi hæc machina subsisteret, durabit, nec vñquam simile vel par ei existeret.

Denique inter reliqua eminet, ob regis sui, qui Christus est, Dei filius vnigenitus, patri consub-

stantialis, sapientia, virtus, & fortitudo Dei omnipotentis, sapientiam, scientiam, dignitatem, dotes

merita. Plato beatas respertum fore dicebat, quã-

to aut reges philosopharentur, aut philosophi

asdem gubernarent. Beatum igitur ac vere beatũ

ecclesiæ regnum, cuius rex philosophorũ rex est,

omnium simul & Angelorum doctor, & in omni

scientiarũ genere versatissimus, de quo Apost. ait,

in quo omnes thesauri sapientia & scientia Dei ab-

conditi.

Christus igitur regni huius rex est, atque hoc &

prophetarum oracula, & veteres figuræ denota-

unt, quin vt regem cœlum & terra illum ado-

rant. Quãuis enim ante mysterium incarnationis

Dei vnigenitus non minus rex esset quã Pater, ta-

men postquam homo factus in hunc mundũ venit,

singulari quadã ratione hanc sibi dignitatẽ & donũ

promeruit, & imprimis vt totius Ecclesiæ rex di-

cretetur. Quod liquido testatur Apostolus, Eũ, in-

quit, qui modico quam Angelis propter passionẽ mortis

minoratus est, videns Iesum gloria & honore corona-

tũ. Quibus verbis ad Psalmistã alludit, Quid est ho-

mo, quod memor es eius? &c. Minuisti eũ paulo minus

angelis, gloria & honore coronasti eũ. Item quoq;

Apostolus ad Philippenes ait, Dedit illi nomẽ, quod

Excellit e-
tiam ob
regis nobi-
litem ac
sapientiã.

Col. 2.

Christus
verus Ec-
clesiæ rex.

Heb. 2.

Psal. 8.

Phil. 2.

introibit rex gloria. Quin & Ioannes in Apocalypsi
videt eum diadematis varijs, redimitum diademate
Oculi eius sicut flamma ignis, & in capite eius diademata multa, & vocabatur nomen eius Verbum
Variorū diadematum meminit, quod regia
fuit corona & humana simul & diuina esset, & in
ria regna ac prouincias Dominium haberet, ut
siquidem rex celi, terræque, Iudæorum, Gen
& in primis Ecclesiæ. Ideo quoque in eadē Apocalypsi
lyphi Angelus ille, qui magni consilij Angelus
est, Iesum Christum, representabat, iridē locum
diadematis in capite habuisse scribitur. nam iris
Poetæ docent, & ipsa demonstrat experientia

Mille habuit varios aduerso sole colores.

Hoc porro hieroglyphicum denotabat, Christum
Angelorum regem, varia sub se complexi regna
ut iris qua coronatus erat, colores cōtinet vari
certum igitur & indubitatum est, illum regni ca
rum, de quo præiens Euāgelium, regem esse. S
le est homini regi. Bene autem & ad rem dicitur
homini regi, tum quod prius hominem esse op
teat, quam regem, tum etiam, quod reges dum
gnitatem suam intuentur, & splendorem regni
respiciunt, homines se esse obliuiscantur. Ch
binus ille, qui leonis faciem habebat, humani
quoque præferebat. Ita quoque princeps qui in
homines est quod leo inter animalia, dum leon
more regnat, regnet simul ut homo, & se hom
esse agnoscat. Quando autem hanc rex mentem
duerit, & esse se hominem agnouerit, tum demum
regnum coeleste est.

Solebant veteres regibus suis assidue inculcare
& ut se homines esse meminisset semper iuggerere
ne forsitan altum saperent, & insolescerent. Qu
& Te

Ex eccl. 1.
Memine
rit rex se
hominem
esse.

Iohannes in Apocalypsi
 redimitum dicitur
 in capite eius dicitur
 Verbum
 inquit, quod regia
 & diuina esset, & in
 minium haberet,
 ludæorum, Genesim
 quoque in eadē Apocalypsi
 consilij Angelus
 nebat, iride loco
 tribitur, nam iris
 tratur experientia,
 sole colores.
 de uerbis, Christus
 se completi regnum
 colores conuenit vari
 est, illum regni caelestis
 um, regem esse. Similibus
 & ad rem dicitur
 hominem esse opus
 quod reges dum
 splendorem regni
 blumiscantur. Christus
 habebat, humanam
 ue princeps qui in
 animalia, cum leonem
 homo, & se hominem
 hanc rex mentem
 nouerit, tum demum
 is assidue inculcatur
 ter semper iugiter
 inolefcerent. Quod
 & 18

Tertullianus & Hieronymus tradunt, Romanos triumphali curru urbem inuectos, quem habere solitos, qui alta illis voce, inrer ceteris ouārium applausus inclamaret, *Memento te esse hominem*
 Quin & Philippus Macedo, ut tradit Plutarchus, cotidie mane à quodam hisce commonitorijs urbis salutabatur, *Rex memento te esse hominem*.
 Asi diceret, *Regem te dii constituerunt*, & natura hominem, noli in regnando ita regem agere, hominem exuas: nam regnum humanitate detutum mera tyrannis est.
 Hinc plurimi reges quoniam se homines esse ignorebant, brutorum instar regnarunt, prouincias exterterunt, subditos affixerunt, & regnum amiserunt. Idcirco forsitan Nabuchodonosor in bestiam mutatus est, & à Deo audiuit: *Tibi dicitur Nabuchodonosor rex, Regnum tuum transibit à te. Et ab inimicibus eiiciet te, & cum bestiis & feris erit habitacula tua. fœnum quasi bos comedes*. Hanc item obcautionem Titus & Vespasianus Imp̃p̃ Romani apri & fœderis depascentes à Psalmographi oraculo uocitati
Exterminauit eam, id est Ierusalē, *aper de silua, singularis ferus depastus est eam*, Titus scilicet & Vespasianus, qui eandē exciderunt & euerterunt, iterum repero, & dico, imperiorum ruinam, re publica calamitatem, regnorum interitionem, nationū euerfionē, subditorū grandinē & peccatorum dominiorū esse, principes & reges dū humanitate exuunt, crudelitate induunt, & instar rigriiis uilissimæ, nō verò hominis, regnāt: cuius rei egregia in libris Iudicū legimus historiā. Arbores olivæ dum eligerēt, qui ceteris imperaret ac tueretur, rhamnū lentibus horridā ceteris præposuere: sed

Dan. 4.

Psalm. 79.

Regnorū
 euctio, re-
 gnum est
 crudelitas.

sed in scię perniciem sibi & ruinam arcessiuerunt
hanc quippe ubi corripuisset ignis, oēs simul
stę sunt. Parabola hæc per Ioatham proposita
ficabat, Sichimitas qui Abimelechum in regem
gerat, crudelē & sanguinis sitientissimū, sibi
perniciem attulisse, sed eadē simul opera de
bat, tunc populos & subditos discrimen adin
sentissimum, & ruinę expositos esse, quando

Regnū duo cepit spinosus, horridus, rigidus, crudelis ac
habet brachia, iustitię regni gubernacula tenet. Regnum scilicet
habet brachia, vnum iustitię, misericordię al
id est dextrum. Igitur rex simul sit, simul & h

Simile est regnum cęlorum homini regi.

Quid autē hic agit rex? *fecit nuptias filio suo.*
sunt hæ nuptię in mysterio incarnationis, i
pater æternus humanitati nostrę filiū suū
nitum copulauit, & ob cōnubium hoc regnu
dedit, & Ecclesię diadema illi imposuit. Glori
hoc nomine sponsa & ait in Canticis, *Egre
filia Sion & videte regē Salomonem in diadema
coronauit illū mater in die desponsationis illius.*
loquuntur omnes propemodū patres de huius n
intelligunt, vt Greg. in Comment. Bernard. 8
2. de Epiphania, Hugo de S. Victore libr. Sen
rum sent. 69. tit. de duplici gloria Salomon
item Ambr. lib. de insti. Virginis dicens, *Bea
Maria uterus, qui tantum Dominum coronauit
do formauit, coronauit eum quando genuit.*

Cap. 16.

Comment.
in hunc
locum.

autem clarius August. Idem ipse vnus Christus
processit ex utero virginali tamquam sponsus
lamo suo, in quo utero spirituales nuptie celebrata
Deus coniunctus est carni, & caro adhasit Deo
esset vnus Christus & totus homo. Gregor. idē
nino, sed verbis relatu dignissimis; *Tunc De*

quit, Deo filio suo
virginis humana na
scula, fieri voluit h
lice nuptijs Prophet
icens: *Tanquam spon
D nuptias felices. I
cit nuptias filio suo.*
S. Hieron. ait, tert
esse, eaque sibi in
cumcissione, deinde
ze Sina; tertio deniq
quando Verbum car
anem induit. Porro h
cōnubium Moysi cu
Philisthę, Asseri
qui fecit nuptias filio
seri orbis mortales
terrarum angelos
is locorum audire.
ad nuptias. vnde in
gram est: Et audiui
vocem aquarū multarū
eum magnorum dicer
as & demus gloriam
as. Prima vox tubę fi
dum dixit: *Hic est fili
recomplacui, ipsum au
fuit annuntiatio om
actis legimus: Huius
erent remissionem p
omnes qui credunt
voci tonitruorum
olorum, quæ per t
um namque est in A*

inquit, Deo filio suo fecit nuptias. quando hunc in
 o virginis humane nature cōiunxit, quando Deū
 sacula, fieri voluit hominem in fine seculorum.
 usce nuptijs Propheta regius iam olim locutus
 licens: *Tanquam sponsus procedens de thalamo*
 O nuptias felices! o thalamum verē regium!
ecit nuptias filio suo. Porro de hisce nuptijs lo-
 as S. Hieron. ait, tertio Deum synagoga despō-
 m esse, eāque sibi in coniugē adaptasse, primō
 circumcissione, deinde in promulgatione legis in
 te Sinai, tertio denique in mysterio incarnati-
 o, quando Verbum caro factum est, & Dei filius
 unum induit Porro harum nuptiarum figurā
 cōnubium Moysi cum Aethiopissa, Samsonis
 Philisthæa, Assueri cum Esther captiua.
Qui fecit nuptias filio suo. Ad hasce autē nuptias
 aeri orbis mortales inuitati fuere, serui per o-
 es terrarum angelos destinati, denuntiationes
 uis locorum audire. Et misit seruos vocare inui-
 ad nuptias. vnde in huius rei signum in Apoc.
 ptum est: *Et audiui vocem quasi tubæ magnæ &*
t vocem aquarū multarum, & sicut vocem toni-
orum magnorum dicentium: Gaudeamus & exul-
mus & demus gloriam Deo, quia venerunt nuptia
ei. Prima vox tubæ similis, fuit vox patris æter-
 dum dixit: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi*
re complacui, ipsum audite. Secunda torrentium
 x fuit annuntiatio omnium prophetarum, de qua
 Actis legimus: *Huic omnes propheta testimonium*
hibent remissionem peccatorum accipere per nomē
is omnes qui credunt in eum. Vitima ve. o similis
 it voci tonitruorum, vox inquam sanctorum A-
 postolorum, quæ per totum orbem inuoluit. Scri-
 ptum namque est in Actis: *Virtute magna reddebāt*

Psal. 18.

Tertio Deo
 us synagoga
 de spō-
 satus.

in Epi. ad
 Cor.

Apoc. 9.

Apo-

Apostoli testimonium Iesu Christi Domini nostri.
 Quibus omnibus vocibus ad nuptias inuitati
 mus.

Vocibus, inquam, clamantium, magnoque be-
 dicentium, omnia parata esse, atque ideo pro-
 randum: nonnisi conuiuias expectari & requiri.
Omnia parata sunt. Porro nuptiarum harum a-
 ratus ipsa fuit mors & passio Christi, & sacramen-
 torum virtus, quæ in iisdem fuit instituta. Au-
 ideo primi nuntij, id est, prophetae, non dixerunt.
Tauri & altitia occisa sunt, & omnia parata sunt.
 Hebræos prophetijs dumtaxat ad nuptias inui-
 runt. At secundis, id est, Apostolis, non modo inui-
 ctum fuit, ad nuptias inuitare, sed inuitatis et
 dicere, omnia parata esse, Messiam scilicet, quem
 spectarant, iam aduenisse, crucifixum, mortuum, re-
 citatum esse, omnia denique quæ ad hominũ salu-
 tem necessaria videbantur, esse præparata, nihilo
 à parte redemptoris ad redemptionem deesse, at
 ideo illos ad nuptias venire, id est, Christum
 noscere, fidem illius amplecti, eique obsequi
 præstare debere. audite vt inclament, *Omnia pa-
 ta sunt, venite.*

In aduen-
 tu Iesu
 Christi o-
 mnia pa-
 rata fuere
 ad salutẽ
 nost. am.

Diabolus quippe fugatus est, mors mortua, o-
 lum reueratum, in aëtheris obferatus, Pater æter-
 reconciliatus, redemptio inita, peccatum din-
 sum, vitulus faginatus occisus, Christus Ie-
 cruci affixus, pristinae gratiæ homo restitutus, p-
 reddita, omnia denique parata. Quanto Deus i-
 ne gaudio Sancti patres hæc excepissent, quant-
 lætitiā his auditis per cepissent! fuerunt quide-
 inuitati, at nondum omnia parata erant. Incarn-
 tio Vnigeniti Dei nondum peracta, crux nond-
 compacta, nondum mons Caluariæ supplicij c-
 signatu-

Christi Domini
nuptias inuitat

magnoque bono
atque ideo pro

repetendi & requi
piorum harum ap

Cantici, & sacram
fuit initiata. At

plere, non dixeru
& omni parata,

ad nuptias inui
plis, non modo ini

sed inuitatis er
ualiciter, quem

hum, mortuū, re
qua ad hominū fa

se preparata, nih
onem deesse, atq

id est, Christum
ti, & eue obsequi

clament, Omnia pa
st, mors mortua, c

tratus, Pater eter
ta, peccatum em

us, Christus Ies
homine refluens, p

ta. Quanto Deus
excepit, quantu

ferri fuerunt qui
rata erant. In ca

rata, crux non
uaria supplicia

figura

natus, nondum Pilatus funestam mortis sen
tiam in Redemptorem tulerat. Sed iuxta fidem

uncti sunt omnes non acceptis repromissionibus.

Heb. 11.

caui sui Iudæis dicebat, Dominus. Beati oculi,

vident quæ vos videtis, quasi dixisset, Quæ bea

Luc. 10.

se credidissent aui, & ab aui vestri, atque adeo

nes qui iam limbi carcere detinentur, si vidis

ea quæ vos videtis, & omnia ad redemptionem

acta inuenissent, ut vos videtis. Dispiciite igitur

iscum auditores, quanta sit harum nuptiarum

uitas, quantaque felicitas ad has inuitatum ef

interea ad alterum concionis membrum de

dā, & magnam illam venire detrectantium

atitudinem exponam.

li autem neglexerunt. Rex igitur hic postquam

ias filio parasset & quocumque locorum nun

ad inuitandum destinasset, nemo comparere

it, sed omnes ob negotia quædam, ut aiebant

mantia, sese excusarunt. O pudor, o malum, o

ns mentis cæcitas! quid? anne Principis præ

ontemni? homines Deum vocantem nolle se

Sponsa illa in Canticis dilecti sui verbis au

tare, eiusque amoribus reciproce amando re

ndere recusans, tandē ubi in vigiles ciuitatis in

eiusdē opē inclamauit, sed frustra: utque illa

ntē neglexerat, ita tunc eius auxilium non me

experiri. Audite ut queribūda de illo expo

Quasiui, & non inueni, & vocaui, & non respon

mihi. Quam igitur periculosum est

& inspirationes diuinas surda aure præter

neglexerunt & abierunt. O mentis infania,

anta mundi cæcitas, negligere coelestia, &

erga terrestria amore affici sed terrena potius

contem

Cant. 5.

Sap. 8.

Tom. 4.
Dom. 5.
post pas-
cha.

Contemnere oportuit, & ad cælestia anhelare
sc. amari & desiderari merentur, reliqua ne op
quidem: & sanè quidquid in hoc inferiori
à fortuna dari solet, inconstans est & caduc
cassibus obnoxium, instar umbræ fugacis præter
& sapientis iudicio fumi in morem evanescit.
qui illud ipsū in pedib, proterit, heroicum se, ge
rosū, strenuū, magnanimum ostendit, & vi
quadam & mascula prælitum constantia. Quo
ipsi Ethnicici non ignorarunt.

Refert Philippus Diez magni in Hispania
minis Ecclesiastes, Philippum Macedonem Ph
sophis iniunxisse aliquando, insignem ut qua
onem proponerent, eamque in utramque
tem disceptarent, & validis utrimque rationi
& argumentis fortissimis defenderent. Regis
tur voluntati morem gesturi, hanc tandem
posuere: quid in rerum natura maximum foret
Hanc quidam numero satis, ut putabat, appo
disoluturus aiebat, montem Olympum esse,
ceteris montibus esset altior, & cacumen intra
bes conderet, adeo ut & à ventis & procelli
immunis: alius esse dixit aquam; quæ ignem
maret, flammam extingueret, tamque amplè
teret, ut terræ superficiem cooperiat. Addidit
tius, neutrum scopum veritatis attigisse. Sc
lem esse, qui terram simul & aquam magni
ne superaret, & lumine suo utrumque elemen
illustraret. Quartus rē penitus rimatus, & ad
ritatē quāproxime tendens, priorū sententiā
plodens, ait esse cor hominis, quod magna cō
& irridet, atq; hic meo quidē calculo scopū at
& dignā philosofo sententiā protulit. Cre
bat namque res mundi huius adeo viles & exu

qui eisdem pessund
mediocrem glor
in nostri contrarium
& manias mox eua
gligunt cælestia.
et æglexerunt o vesar
dissimulati ad labor
quare se forsitan po
vocatos sese excul
brutum est. Sathan
erumnas inuitat
honores, diuitias que
debent: omnes car
inaant, ne forte exc
tra parte mundus ad
dinum pelagus, qui
se offerunt au
tes, maris pericula
grantes, atq; hæc
Deus verò ad iuct
& tanta interea m
um bonum negligat
euolentia amoris
ul Israelitas avert
eligerent, neue ad
Adite me nunc, filij
lim Isai agros, & v
centuriones, qu
quasi diceret, Cur in
cupletare ac felici
tate de vobis con
rarum & omnis po
diabolus, eiusque
tanta tartarea nubi

qui easdem pessundare & negligere nouerit, non mediocrem gloriam mereatur. At cheu! inuiti nostri contrarium penitus agunt, non nisi nusi & inanias mōx euanescentes consecrantur, & gligunt cælestia.

Et neglexerunt ô vesania deploranda. ô vecordiaolidissima! si ad laborem, sudorem inuitarentur, culare se forsitan potuissent, sed ad nuptias reas vocatos sese excusare, intolerabile, indignum, ho brutum est. Sathan ad laborem, eculeum, crum, ærumnas inuitat, quas superbi, antequam honores, diuitiasque pertingant, velint nolint, ti debent: omnes tamen eodem properant, & tinant, ne fortè excludantur. Inuitat etiam ab era parte mundus ad mseriarum illiadem, inquit adinum pelagus, quibus tamen libentissimè & tro sese offerunt auari, infomnes traduentes stes, maris pericula adeuntes, alienas regiones ragentes, atq; hæc omnia rosas & dilicias creant: Deus verò ad iucundas filij sui nuptias inuit, & tanta interea mundanorum cæcitas est, vt utum bonum negligant, & inania negotia tantæ neuolentiæ amorique præponant.

Saul Israelitas auersurus; Dauidem ne in Remeligerent, neue ad Sceptra sublimarent, hæc Audite me nunc, filij semini; nunquid omnibus vestris filius Isai agros, vineas, & vniuersos vos faciet unus & centuriones, quia coniurastis omnes aduersum quasi diceret, Cur inopis partes sequi nini, qui locupletare ac felicitare nequit? Quanto potiori iure de vobis conqueratur Deus; Deus inquâ mtiarum & omnis potentia; dicens, Cur partes es diaboli, eiusque signa sequeris, qui præter menta tartarea nihil tibi dare potest? & dese-

ttt tis;

insignis al.
legoria.

ris illum, qui æternis te cumulare diuitiis, & contentem te reddere potest? Sed frustra querimus tanta siqui id hominis cæcitas ac stulticia est, primum bonum ut negligat, & solam suipsius rem nam quærat.

Eth. 5.

Et neglexerunt. O negligentiam culpandam! soliditatem risu dignam! Purpuratus ille Peda Aman felicem se credebatur & mortalium omnium beatissimum, & sortem suam apud omnes depictabat, quod ipse solus cum rege ex vniuersa Asia cum & Imperatorum multitudine, ad conuiuium à Regina Esther vocatus esset. *Regina quoque Esther nullum alium vocauit ad conuiuium cum rege præter me, præterquam quam cras cum rege pransurus sum.* Hic tantum sibi honorem exhibitum, quem ad nuptias filij sui inuitando Deus illis ostendit, negligentiam. Quamprimum ut Assuerus regium illud cepul in Susis instruxit, omnes ad illud præfecti, sacra & prouinciarum gubernatores ab omnibus regionibus aduolarunt; at hi nostri ad regis ac sui nuptias inuitati, venire neglexerunt. Et contempsit alius in villam suam, sua ut negotia exequerentur.

Non possum autem, quin insignem mundarum demirer fatuitatem: quamuis enim mundus malis variis opprimatur, & grauissima in modo supplicia sustineat, eum tamen semper exollantur, & obsequium illi præstant fidelissimum. An non recordamini eius qui alias dixerat, *bonum enim quinque.* Mundus siquidem homines qui iugis adnectitur, Christus autem non nisi unicum habet, quod ipsum & suum est, *inquit meum suum est, & meum meum leue:* omnes tamen mundum sequuntur. Nolebant Hebræi, ad ollas carneas assue-

Ac

are diutius, & d. frustra querimus ac salutaria est, p. solam scripturam tiam culpandam. arpuatus ille Per mortalium omni arud omnes dep. rege ex viueria D. adine, ad cenau. Re. ita quoque E. chris. rege p. ar. me. quous. sum. H. v. r. quem ad nupt. offendit. negligu. eg. em. illi. d. pul. l. d. p. p. e. f. e. t. e. t. r. a. es ab omnibus reg. o. i. t. ad regis ac. l. n. g. l. e. x. e. r. u. n. t. E. r. c. u. a. v. t. n. e. g. o. t. i. a. e. x. e. q.

Aegyptum relinquere, quò in terram promissio- nis concederent, & malebant Pharaoni, qui labo- ribus illos macerabat, obsequi, quam Moysi, qui paternè eos habebat, imperio parere præferrebant scilicet capas, allia, porcos barbarorum, manna & coturnicibus deserti Sinaitici.

In Zacharia legitur: Et ecce talentum plumbi porta. Zach. 10.

atur, & ecce mulier una sedens in medio amphoræ, & dixit, hæc est impietas. Designare forsitan voluit, quã trauē & ponderosum sit peccatum; & quot in ani- ma peccata continentur tot quoque illam talenta massas plumbi humeris sustinere. Vel potius ostendit, quanta sit mortalium in mundo viuentium vis & sarcina, qui instar baiulorum, ita sollici- tudinibus, laboribus, molestiis, curis onerati sunt, ob onere vt fatiscant, & sæpenumero concidant: tamen homo diuturna peccandi mundoq; ob- liquendi consuetudine obduruit, vt ipsum pecca- rum pondus, & mundanorum negotiorum gra- tatem non sentiat, tamq; quiete agat quasi Deum non offendisset, nullumque humeris pondus su- neret.

Negotia
mundi gra-
uia.

De mundanis ita locutus est Isaias, Formido & laqueus super te, qui habitator es terra. In quibus rebis duo notanda sunt, primò peccatorem di- ciuem & habitatorem terra: quod corpore, ani- ma, affectu & toto corde in eadem inhabitet: aliquid enim cogitat, loquitur, agit, terrenum & terram sapit: deinde, sexcentis eum angustulis, mille circumdari periculis, & insidus riis impeti. Hinc quippe eum duxat formi- dō, illinc ambitio; hinc instat auaritia, illinc adu- luxuria, omnia denique vitia eum excruciant; taceam ille conscientia aculeos & remorsus;

Isa. 24.

Mundanus
terre est ha-
bitator.

qui eum perpetuo exagitant, varias item Satan
conspiraciones & molimina, quæ assidue in cap
illus cuduntur: atque hinc nulla ei vsquam affi
get quies.

Psal. 53.

Huiusce rei mentionem faciens Psalmista
Accedes homo ad cor altum, & exaltabitur deum Ce
rum elati & alti cordis est, sæcularia & munda
contemnere, nec mundi hæreditatem adire vel
nisi in quantum necessitas corporis exigit, hac
scilicet accedente, nunquam nobis ad vitam nec
sæcularia defutura, quæ Deus de suo abunde suppe
tabit: & quem admodum qui de Deo diffidunt
iusque providentia non nituntur, eundem graui
mè offendunt, & quodammodo negligunt, iram
contra qui in eundem spem suam conficiunt,
mundum pedibus procuciant, illum extollunt,
iusque providentiam celebrant ac deprædicant;
nique paucis vt complectur, docere propheta
luit, seruire Deo volupe esse ac iucundum, m
dum verò sectari, tetricum ac difficile.

2. Paral. 36.

Infelix Rex Manasses magna olim cordis ar
ritudine dixit Deo, *Incuruatus sum multo vinculo se*
non est respectus mihi, id est, miseris immeritus
ceo, & nemo auxilii attricem mihi porrigit manu
meique miseretur. Quotnam hodie homines,
instar remigum ad triremes relegatorum, ita
gotiorum, vinculis ac compedibus captiuati su
vt ne respirare quidem possint, aut spiritum du
re, illud ipsum repetere possunt? Sed quot nã m
tem & intellectum negotiorum pondere oppre
sum habentes, sub onere fatiscunt & curuantur

Mundani
vinculis ne
gotiorum il
ligati sunt
vt remiges
in intem
pibus,
Exod. 1.
Mundus
Pharaoni
similis.

Ægypti tyrannus Pharaon videns Hebræos
immensum excrecere, quotidieque numerum
rum augeri, metuens ne forte seditionem

nam ac tumultum im
accipere populum florum
ante, sapienter oppri
ecce dictum factum
aut operum præfeci
uo labore exercerent
fio fustigationes & f
niquidem illos in q
geri, cui vt obitaret, v
occupat. Huius rei o
Origenes, diaboli fra
que eodem illum vt
Christianos querere & t
tibus proficere, men
am augeri, munda
eodem distinet, & ins
non mediocre sibi de
d hæc, vt villas coem
tibus & nugacibus
meo animoque p
quam præstare quean
ntur. Videte igitur v
vt villam coemptam
am suam.
Non vobis, o nimis i
tus est homo, sed sol
am Salomon rex ne o
aut alterius mancip
duces constituit, &
De filiis autem Israel
erant viri belliciores,
ces, & præfeci curru
docemur, nolle d
revelata sunt, rebus vi

quam ac tumultum improvisum concitarent, suis
 ut, ecce populus filiorum Israel multum & fortior nobis est,
 te, sapienter opprimamus eum, ne forte multiplicetur.
 Et ecce dictum factum: quamprimum enim con-
 stituit operum præfectus & exactores, qui eos assu-
 o labore exercerent, & opere absoluto mercedis
 loco fustigationes & flagella percoluerent. Vide-
 at siquidem illos in quiete & otio immensum au-
 geri, cui ut obstaret, urbibus exadificandis eosdem
 occupat. Huius rei occasione at in hunc locum
 Origenes, diaboli stratagemma penitus simile esse,
 & eodem illum uti artificio: cerneñs namque
 Christianos quiete & tranquillitate spiritus in vir-
 tutibus proficere, meritaque illorum in immen-
 sam augeri, mundana negotia suggerit quibus
 eosdem distinet, & instar asinorum grauat, adeo ut
 non mediocre sibi detrimentum inferant: incitat
 hæc, ut villas coemant, domos ædificet, alijsque
 inanibus & nugacibus negotijs se implicent, adeo
 mente animoque perturbati nullum Deo obse-
 ruium præstare queant, eiusque penitus obliui-
 untur. Videte igitur ut hos foras in agrum mit-
 tatis, ut villam coempram visitent, Et abierunt, aliam in-
 villam suam.

Non vobis, o nimis importuna mundi negotia,
 curatus est homo, sed solis rebus cælestibus. Voluit
 in Salomon rex ne quis de filiis Israël seruus es-
 set aut alterius mancipium, sed illos nobiles crea-
 tos, duces constituit, & præfectos curules & equi-
 tes. De filiis autem Israël non constituit seruire quemquam,
 sed erant viri bellatores, & ministri eius, & principes &
 duces, & præfecti curraum & equorum. Quibus ver-
 bis docemur, nolle Deum ut Christiani qui veri
 Israëlitæ sunt, rebus vilibus, inanibus, terrestribus

3 Reg. 9.

Non vult
Deus Chri-
stianum in.

rebus auga-
cibus disti-
ncti.

Deut. 32.

Gen. 24.

9. Reg. 8.

Heb. 5.

occupentur, sed ad superiora, celestiaque contem-
dant, non vult scilicet cor illorum seruire & pla-
beum esse, terram sapere, sed bonum suum & ne-
bilitatem spectare, rebus celestibus intendens.

In Deuteronomio vetui Deus, ne quis inter vi-
neas arbores alias plantaret, ne quod fortè vitium
gemma & palmites detrimentum acciperent, sed
circumcirca, & haud procul inde. Allegoricè hoc
exponendo dicendum est, in cordis & animæ vi-
nea solum Deum inueniri debere, cetera verò ci-
cumsecus & propter amorem Dei, quo scilicet
morille fructus producat. Formosa illa Rebec-
ca non procul fontibus Mesopotamiæ inuenta, seru-
Abraham eiusque camelis potum dedit, sed besti-
respectu heri, cumque ille bibisset, adiecit quin & cam-
lis suis hauriam aquam, donec cameli bibant: Ita Deum
perfectè, & proximus sicut nos ipsi diligendus, a
tamen creaturæ creatoris respectu, atque ita coele-
stis alio affectu trahi non debet quàm diuino.

In Arca foederis nonnisi tabulæ contineban-
tur, quàmuis Paulus epist. ad Hebræos, vnam
manna plenam, & virgam Aaronis adiungat; &
quoniam hæc omnia ad legem spectant, idcirco
addit glossa solas legis tabulas in eadem asserua-
tas, hic dici. Sic quàmuis in cordis nostri arca aliquæ
mundana habeantur, ita tamen omnia ad Deum
referri debent, vt vnica hic lex habitare videatur.
Id est, aliud cor nostrum non respiciat, quàm diui-
na, aliud verò non abhorreat, quàm terrena. Am-
plexanda quies ac sancta solitudo, & animus ab
omnibus mundi negotijs & curis auocandus, ne
etiam fatui hi Euangelici imitandi, qui ad nuptia
inuitati; alij villas adierunt, alij verò ad nego-
tiationem profecti sunt.

Eccle

elestique con-
um ferule & p-
num suum & n-
us intendens.

us, ne quis interv-
quo? forte vitium
um accipere, se-
de. Allegoricè ho-
ordis & animæ vi-
re, cetera vero ci-

der, quo scilicet
nosa illa Rebec-
na inuenta, seru-
dedit, sed bestia
nisi qui & can-
li dicit: Ita Deu-
ni eligendus, an-
actu, arqueita co-
am dūno.

abula continebat
Hiberos, vnan-
pons adiungat; a-
spectant, idcirco
in eadem asserus
us nostri arca aliq-

in omnia ad Deum
habere videatur
ipret, quam dū-
am terrena. An-
endo, & animus
is auocandus, ne
not, q. i. ad nup-

ity verò ad nup-

Ecce hic amorem mundi, ecce auaritiam, ecce
diuitiarum sitim, quibus nihil magis animam im-

pedi, quo maius ad æternæ beatitudinis nuptias
erueniat. Formosa Rachel in terram Iacob mariti-

bitura, idola patris sui cum auferret, quam primi-
am pater infecutus est, & eadem importunis &

infestis precibus & violenter quodammodo repe-
lit. Ceterum mundi idola ipsa sunt diuitiæ; qui-

umque igitur illas in domum sponsi æterni abe-
undo secum ferre voluerit, a celestissimo illo ve-

eratore mundo exagitabitur. Quapropter bene
consultit Propheta animæ piæ, *Austringe & vide, in-*

line aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum
patris tui. Non ait modò, obliuiscere idola, diuitias,
onores, dignitates, sed domum etiam in qua ea-

em reperitur.

Quantas autem inquietudines, quot curas di-
uitiæ homini, qui easdem ambit, adferre solent?

Quot interius generant serupulos. Pulcrum quidè
absoloni caput eras, crines instar auri splende-

ant; atq; adeo omnes in admirationem trahebant,
sed capitis grauedine assidue torquebatur, ideoq;

caesariem detondebat; *Semel autem in anno radebatur,*
quia grauabat eum caesaries, ut sub onere curuatus in-
cederet. Quam pulchræ & gratæ essent diuitiæ, si

rauisimum capiti aut conscientiæ p. tuis dolo-
rem non causarentur? Atque hoc significare Re-
emptor voluit, cum Marthæ sollicitæ diceret:

Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima. Id
est curis variis distraheris, animus tuus turbatus
est, nec quietem habere potest.

Amor mun-
di saluti ob-
est.

Gen. 31.

Idola mun-
di diuitiæ
sunt.

Psal. 44.

Diuitiarum
amor ani-
mam mag-
nopere tur-
bat.

2. Reg. 14.

vniversis militiæ præfectis. *An parum vobis esse videtur, quam ut nos esse deus esse gener regis?* quasi diceret: An non credimus, non verò ut ornetur dignitates & honores infinita secum onera, trahant Regem illum laxe, & magnas sollicitudines, difficultates, magis ad loab ducem multas parere? Porro honorem sequuntur labores illum agmine colligunt & dignitates poenæ. Idem tibi repeto, mundus interimeretur, si diuitiarum amator. *An parum tibi esse videtur esse gradus & rerum ues mundi?* Quantas diuitiæ misérias & calamitates ac dignitates sustinet secum trahunt? quæ non tolerandæ ærummæ incurrant, & pericula antequam ad diuitias quis perueniat? Quot adeo ambitiosa illa rhan da pericula, subeunda discrimina, ut opes coadunare, tempore siueptur, & status conferuetur? quot mala & labores aduersus prætereas res exantlandi, antequam fortuna hæc stabiliat, uicis ut complectar quot anxietates ferendæ antequam loca hæc & cur. At quamprimus confirmetur? sunt proculdubio res multæ est, & in ceteras fercula quædam lauta, sed pretii infiniti, & reuere coepit, perniciosum epulo, quod Absalom Amoni fratri parauit, & correpta, tum se tu quo miser ille à sicariis obruncatus vitam periculum & allegoriam dit, similia. Inuitat quidem mundus ad honorem est, qui in humilitate dignitates, diuitias, easque velut fercula nobilibus, extrema & fin subministrat, sed vitæ machinatur insidias, damnis quibus omnia profu nationem adferre conatur, salutem in discrimine potuerunt, si adducit, & animam miserrime enecat. Si uero ad dignitates sustent interdu ad honores nos sustollit, non honore regni que negotijs a vult, sed eorum tandem rationem deposcere, & interitum, damnationem sumere.

2. Reg. 15.

2. Reg. 25.
Saulis astus
erga Dauidem.

Eodem quippe astu vitur quo Saul olim primo Regum vitima ga Dauidem vsus est, dum Chiliarcham illum Philisthæos omni creauit. Hoc quippe illi munus dedit non tam versum esse, Tol honoraret, sed ut eo citius in conflictibus Hinc eruo, tunc, primo constitutus agmine interficeretur. Hinc aliquos ad nit eum ergo Saul a se, & fecit eum tribunum super mille tollit, in illos totos res. Allegoricè dico, mundum ad regias dignitates conuertere, ut e & honores amplissimos non aliam ob causam non tantum tandem vitam eueh

in parum vobis esse videre, quam ut nos evertat, & perniciem adferat: An non creuat, non verò ut ornet & condecoret. Imitatur a secum onerata illa hanc Regem illum Iuda, qui Vriam cum lit-
t. difficultates, malis ad Ioab ducem militiæ destinat, ut in primis
sequuntur labores illum agmine collocet, quo citius ab hosti-
bi repeto, mundi s interimeretur. nam diuites ad primos ho-
mili esse videtur effe- rum gradus & rerum publicarum administ-
miles & calamitates ac dignitates sustollit, ut eò citius perni-
tolerandæ ærum incurrant, & pessum eant.

2. Reg. 11.

rueniat? Quot ad Ambitiosa illa rhamnus, quamdiu serpsit & Indic. 9.
ina, ut opes coac- milis fuit, tempore suo florebat, agros ornabat,
e quot mala & lab- que aduersus prætereuntes sepimenti loco fuit,
una hanc stabilizat paucis ut complectar, insigni prosperitate gau-
quæ loca hanc & dat. At quamprimum ad regiam dignitatem
culdub: o res mune- cta est, & in cæteras arbores imperium sibi ar-
eti inhaiti, & reg- gare coepit, perniciem sibi ipsi intulit, nam ab
ni fratri parauit, ne correpta, tum se tum socias succendit. O my-
ncatus vitam per- sium & allegoriam! Quotnam, Deus bone, re-
mundus ad hono- ire est, qui in humili sua conditione & rebus
velut fercula no- uibus, extrema & summa voluptate perfruun-
natur insidias, dat, quibus omnia prosperè cedunt, ac sexcentis
alutem in discrim- dijs potiuntur, sed quamprimum mundus
ime enecat. Si vobis ad dignitates sustollere, honoribus cumula-
stollit, non hono- regni que negotijs applicare incipit, sibi ipsi
ionem deposcere, nam, interitum, damnationemq; sempiternam
quirant.

quo Saul olim Primo Regum ultimo legimus, in conflictu ad-
Chiliarcham illi- sus Philisthæos omnem belli vim & pondus in
munus dedit non- alem versum esse, Totum prælii pondus versum est in
in conflictibus d. Hinc eruo, tunc, cum mundus nefarius ille
interficereetur. alisthæus aliquos ad dignitates & omnia publi-
tributum super mil- sustollit, in illos totum persecutionum suarum
ad regias dignita- diem conuertere, ut eosdem penitus destruat, &
aliam ob cauam ferè tandem vitam amittere cogat. An non su-

1. Reg. vi.

perba & alta palatia ventorum furore concu-
tur, feriuntque summos fulmina montes & ita
que vt plurimum fieri videmus, vt in animis
tum & magnatum mundi huius passiones
& violenti impetus sollicitudinum inuale-
ac seuiant, eorumque conscientia acerrimis
grauissimis aculeis exagitentur & remordi-
terno.

2. Mach. 3.

Mundus igitur similis est Heliodoro Regis
Antiochi, de quo in libris Machabæorum, qui
specioso legationis titulo Ierosolymam mi-
& sibi vt templum ingredi liceret, postulans.
sauro in templo depositum inhiabat; sed ita à
bus Equitibus percussus fuit, penè vt vitam a-
teret: & quod mirandum magis, cum Helio-
dorus ad Regem in Syriam rediisset, plagarum mer-
regi ait: Si quem habes hostem aut regni tui in iudi-
mine illuc, & flagellatum eum recipies, si tamè euaserit
ritualiter hoc intelligens, dico Regem teneb
Satanam idem omnino facere solere cum hon-
bus, destinati enim vt mundi diuitias expilen-
pissimè cælitus puniuntur, & in peccatis mor-
tur; quos verò mundus odio prosequitur, & de-
bus vindictam sumere desiderat, eos vt plurim-
ad thesauros indagandos & diuitias quæren-
destinat.

Matth. 4.

Mundus ho-
nores dat &
diuitias ho-
mini vt seip-
sum perdat.

Filius Dei vnigenitus cum in deserto Palesti-
ieiunans commoraretur, accessit ad illum Sat-
aque omnia mundi regna illi ostendit, mod-
deorsum præcipitaret. Nouus quoq; Satan-
dus est, qui Dei filios in mundi huius deserto co-
morantes quotidie impugnat, cumque diuiti-
illis & honores offert, ruinam illorum molit-
& interitum. Quapropter bene apud Matthæum
etiam verò gigan-
temus, expul-
Chanaan, & terr-

um furore concubus apostolis ad honores aspirantibus ait
ristus, *Nescitis qui impetatis: & vere, nesciunt enim* Matth. 20.
petant, qui diuitias petunt.

salmissi de diuitibus diuitiarumque appetitu
uens, cum dixisset: *Et relinquent alienis diuitias* Psal. 48.

& sepulchra eorum domus illorum in eternum, quam-
num subnectit, *Hec via illorum scandalum*, id est,
& semita per quas diuites & mundani arbu-
scandalis, curis, impedimentis, difficultati-
inquietudinibus obsita sunt, vnde bene mea Homil. in.

gentia Chrysostomus in hanc locum, *Que est* Psal. 48.
illa videimus, ait, de qua loquitur hic propheta: sine

studium & diligentia, quam prout mundani in se-
da sua voluntate, in sana illa cupiditas habendi bona, &
abilis sitis honoris mundi, quod totum non est paru-
dinemum ad virtutem operandum. Optime igitur
nostra parabola coincidit, in qua res ipsa vi-
us, ob villas & negotia inuitatos impe-
quo minus ad regias nuptias ingredian-
Et abierunt alii in villam suam, & alii in nego-
nem suam. Iob. 26.

te terræ metallis loquens Iob ait, eadem gi-
es esse, qui sub aquis & fluminibus assidue inge-
ant. *Ibi gigantes gementes sub aquis*. Per gemitum
mauri, argenti & gemmarum, violentiam &
elicitatem intelligit hominum, qua in aurum
antur ac furunt; gigantes autem esse ait,
quod sese defendat, vel quod terreat & exa-
eos qui ipsum terra educere, & arcis inclu-
latagunt.

Quoniam verò gigantum incidit mentio, in Num. 13.
heris legimus, exploratores illos missos in
im Chanaan, & terræ fecunditatis specimen
osten-

ostendentes, contubernales suos terrendo dif-
fe monstra giganteæ & colosseæ staturæ vultu
Terra quam lustramus, deuor. & habitatores suos, per
quem aspeximus procera statura est, ibi vidimus
quedam filicrum Enac de genere giganteo, quibus
rati quasi locusta videbamur. Fructus terræ mun-
di diuitiæ sunt & honores, sed iisdem vt poti-
cū pluribus gignitibus, id est, difficultatibus,
est vt configamus. Terra diuitiarum, terra est
deuorat habitatores suos, & animum & me-
arrodit possidētium. Diuitiæ deniq; filia pro-
mundi huius sunt, quæ animas in perniciē tra-
& impediunt quo minus ad æternæ beatitudi-
nuptias pertingant.

Gen. 33.

Iacob postquam cum fratre Esau in gratia
dixisset, & frater illi dixisset, *Gradiamur simul, et
cuius itineris tui*, mox respondit quā benignis
Noli Domine mi, quod paruulos habeam teneros, & o-
boues fœtas mecum, quas si plus in laborando fescro-
rare, morientur quā die cuncti greges: precedat Do-
meus ante seruum suum, & ego sequar paulatim vi-
eius. Allegoria hæc nos docet, non posse illo-
diuitijs & dignitatibus onerati sunt, Christum
qui, aut lento saltem passu, vt coniugati fac-
qui paruulos & vxores prægnantes secum du-
Annon videris, vt qui villis abundante, & neg-
opprimuntur, ad nuptias intrare nequeāt? Quo-
obrem princeps iratus, seruis ait, *Ite in exitum*
rum, & quoscunque inueneritis, vocate ad nuptias.

Quid hoc est, *ite in exitum viarum*? an non mo-
dixisset, *Ite in plateas*, per vrbs vicos, per for-
palatia Principum, in quibus locis magnus
solet hominum concursus, quā *ite in exitum*
Non profecto. nam in omnibus illis locis

res variorum occas-
unt, nec ad nuptias
igitur Deus concit-
uarum, insinuare v-
edicanda: quasi di-
ad cetis, Cogitate vi-
mini tandem aliqu-
inquam, esse vobi-
perpendite, volu-
um esse gulæ & ing-
es, peccati mortalis
mundanarum deni-
ternas:

bylonis superbiam
ertim cū Persæ &
as illius replessent
us, nec recordata es n-
at Propheta, quot n-
infelix hæc vrbis in-
blita. Idem spectaba-
tanam calamitatem
pedibus eius, & non e-
meli nuntij, verbi di-
edi, in exitus viarum
ate, quantus sit tar-
ra cœli gloria, doce-
nus vitæ sunt, &
pius.

ate igitur vt lesu-
atum ipargatur, v-
torum Melsiæ per-
atur. Locum igitur
gnolicon illud spo-
catu. Atque id it-

THEOLOGICI
 suos terrendo di-
 ploſſe ſtatim vi-
 t. hauriunt: nos. po-
 e eſt, ſi viciſſima
 re ganeo, quibus ce-
 puctus terræ mund-
 ſed idem vt potius
 ſt, diſcultatibus,
 uiciarum, terra eſt
 & animum & men-
 iz deniq; filiz pro-
 as in perniciē trah-
 d æternæ beatitudi-
 nes
 DOMIN. XIX. POſV PENTEC. 711
 ores variorum occasione viriorum nimis diſ-
 ſunt, nec ad nuptias illas diuinas parati ſunt.
 n igitur Deus concionatoribus ſuis ait, *ite in*
us viarum, inſinuare vult, mortem ac nouiſſima
 prædicanda: quaſi diceret, Ita auditoribus ve-
 ſ dicetis, Cogitate viri, illa quæ tantopere con-
 amini tandem aliquando finem habitura, co-
 te, inquam, eſſe vobis aliquando moriendum.
 æc perpendite, voluptatum finem ſupplicium
 num eſſe; gulæ & ingluuiei, morbos & inuale-
 nes; peccati mortalis verò, tartarum & ghen-
 ſ; mundanarum denique deliciarum, poenas
 piternas;
 Babylonis ſuperbiam coarguens Eſaias, tunc
 ſertim cū Périæ & Medi ſanguine vicos & *Eſai. 7*
 eas illius repleſſent, dixit, *non poſuiſti hæc ſuper*
um, nec recordata es nouiſſimi tui. Quibus verbis
 ait Propheta, quot mala, damna, calamitates-
 infelix hæcce vrbs incurrerit, quòd mortis eſ-
 oblita. Idem ſpectabat Ieremiàs, cū Ieroſo-
 ſitanam calamitatem deplorans gemit; *Sordes*
in pedibus eius, & non eſt recordata finis eius. Ite igitur
 cœli nuntij, verbi diuini tubæ, concionatores
 aidi, in exitus viarum, mortem & iudicium an-
 tiate, quantus ſit tartari horror, quanta verò è
 utrâ cœli gloriâ, docete; illa ſcilicet nouiſſima
 exitus vitæ ſunt, & *quoscumque inueneritis, vocate*
nuptias.
 Videte igitur vt Ieſu Chriſti fama per urbem v-
 ſerſum ſpargatur, videte vt odor nominis ac
 ritorum Meſſiæ per omnes terræ angulos diſ-
 idatur. Locum igitur hic habet oraculum &
 ognosticon illud ſponſi dicentis: *oleum effuſum Cant. I.*
nen tuum. Atque id ita fieri etiam voluit Chri-
 ſtus

Cant. 4.

Iib. 4. contra
Marc.

Ecclesia bo-
nos simul
& malos cō-
prehendit.

stus dicens. *Prædicate Evangelium omni creaturæ*. Et
dem etiam respexit sponsus in Canticis, quæ
dilectam de Libano & cauernis pardorum
*Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, de cubili-
leonum, de montibus pardorum. Quem locum* T
lianus allegoricè de noua Ecclesia, in diuersis
di climatibus, & è diuersis populis congregat
interpretatur, cui subscribunt omnes prop
dum Græci Patres, Gregorius Nyssenus, Theod
retus, Psellus, & alij plures, qui per cubili
num, & montes pardorum potentes reges
leonum sæuientes, ferocientes, superbos, ac
uarijs peccatorum maculis instar pardi macu-
tos, intelligunt.

Et quoscunque inueneritis, vocate ad nuptias. Om
ad Ecclesiam inuitate, illa namque peccator
mul & iustos comprehendit; est enim ager ill
angelicus, in quò Zizania simul cum tritico; e
ca Noe, in qua columbæ permixtæ coruis: est
Iacob; in quo oues tam nigre quam albæ; est
patrisfamilias; in qua palea simul & granum
fagena ac rete Petri in mare mundi huius co
ctum, quod bonos simul & malos pisces
cludit.

Ceterum, auditores, interea dum de seru
nuntijs ad nuptias regas quoslibet vocantib
quentem auditis, persuadete vobis me vnu
ijs esse, & hodie me, caritus mandato accepto
vos destinatum, ut ad æternæ beatitudinis nup
vos inuitem: omnes igitur ad eandem prop
quam potestis diligentissime currite, mundi
te occupationes pratexere, villas & neg
tantæ rei tamque prægnanti nolite præpon
ne pariamini, obsecro, ut vobis venire detracta

quis viarū nuntios
orbis terminos, ac
& incultos, quo in
os & Peruanos ad
ad illas vos hodie in
omnia siquidem pac
pata, Sacramenta c
Christi merita vobi
conceduntur,
ad nuptias.
verò magne & omni
ps, qui olim magna
nunti, quando nunti
humane illam natur
conjugium felix
emolumenta acc
uationes tuas aud
Cum verò semper,
postolos, in viroque
Patres, modo per
& verbi tui præcon
per secretas inspi
co, ut vocationibus
ne, ne imitemur
terrena amplect
aquamur. Numqua
& negotia contem
erocem surgamus,
æternæ beatitudinis
nos deducant
Spiritus
Am

exitus viarū nuntios suos Deus mitrat, id est, vltimos orbis terminos, ad populos incognitos, barbaros & incultos, quo Indos, Iapones, Chineses, filios & Peruanos ad nuptias hanc inuitet. quā-
 ē ad illas vos hodie inuito, accurrite, propera-
 omnia siquidem pacata sunt, calumpnietur, ve-
 noblata, Sacramenta concessa, gratia vōs manet,
 Christi merita vobis communicantur, tot in-
 gentiæ conceduntur, nihil omnino deest, veni-
 tur ad nuptias.

verò magne & omnipotens Deus, magnifice
 peps, qui olim magnas illas nuptias filio tuo
 uisti, quando nimirum nostri redimendi
 humanæ illum naturæ desponsasti, felices nu-
 & coniugium felix, è quo magna nobis &
 ita emolumenta acceperunt, gratiam præsta-
 uicationes tuas audiamus, non verò, negligam.
 Cum verò semper, tum per prophetas, tum
 apostolos, in viroque testamento, modo per
 es Patres, modo per Doctores præsentis tem-
 & verbi tui præcones, alias per Angelos, in-
 per secretis inspirationes, nos voces fac,
 cro, vt vocationibus tuis cælestibus respon-
 nus, neue imitemur hōce inuitatos, vt cælo
 to terrena amplectamur, te neglecto mun-
 sequamur. Numquam hoc nobis accidat, sed
 & negotia contemnaendo, ad primam voca-
 is vocem surgamus, & ad iter accingamur, ad
 ternæ beatitudinis nuptias ituri, ad quam

nos deducant Pater & Filius &

Spiritus Sanctus.

Amen.

DOML

DOMINICA XX
POST PENTECOSTEN

Erat quidam regulus; cuius filius infirmabatur
Capharnaum. Ioan 4.

2. Paral. 20.

Iosaphat Rex ab hoste, qui Ierosolymam regni caput obsidebat, pressus, quò se verè ad sanitatem nescius, dum humanum auxilium deficere timorem his quam illi ullus malò remedium adhibere posset, temptationum tanta vi adijt, in quo genibus flexis & oculis ad cælum latis Deo supplicauit. Sed cum, inquit, ignoremus agere debeamus, hoc solū habemus residui, vt oculos dirigamus ad te. Quod olim Iosaphat rex faciebat hodie Regulus quidam imitatur; maxima afflictione cum premeretur, filiumque ad tem vsque grauitè laborantem haberet & vix qua vitæ recuperandæ spes superesset, ad cælum confugit, qui illius misertus, mirabili dam ratione filium sanitati restituit. Hoc hominum completitur Euangelium, quod latius deducam: ad sint modo auxilium paracleti spiritus & Deiparæ Virginis intercessio, atque idcirco lationem illi Angelicam offeramus, Ave Maria. Tanta tribulationum aduersitatumq; cælitum nientiu Auditoris utilitas est, vt scriptura significis nominibus eas se cõdecorarit. modò cæli iantrices, aliquando virgam consolationis modò dona cælestia, alias vitæ directrices, & nunquam omniū miseriarum nostrarum mater lam appellat. Et profecto, cùm morbos aut afflictionum genus nobis immittit Deus, misericordiz & beneuolentiæ indicium est, ac summi

Tribulationes
signa beneuolentiæ
sunt.

in loco illud accipit
unde velut remedi
insunt olim Iosaph
s ille in bello am
visum reddidit, &
fuit postèrius qu
docetur, Deum n
& beneuolentiæ, a
reine ad sanitatem
morem his quam illi
tationum tanta vi
tiorum & consolati
pectum hoc habet
pretiosas appellare
legimus, Mihi autem
Hebraici fontes ha
sse sunt afflictiones tue.
gloriam meam agn
co, ad plenam mei i
que ideo fortassis
te sunt: sagitta tua
perinde ac si diceret
labores, morbo
eiaculari toles, tan
gunt vulnera, tan
m sauciant, sed au
ad vulnerandum,
amissæ essent.
facit, quod de la
Polydorus. I
vixit ab hoste ol
ret auxilium red
in urbem eiacul
Cicero fiduci
no

ficij loco illud accipiendū. q̄ illis humiliari nos
ad sese velit remedij accipiendi ergo confugere.
Sanauit olim Ionathē mellē oculos amissos Deus
nos ille in bello amiserat, idem felle piscis To-
visum reddidit, & tamen non minus benefi-
um fuit polterius quam prius. Ingens mysteriū,
o docetur; Deum nonnullos peccatores dulce-
ne & beneuolentia, alios vero afflictionum ama-
udine ad sanitatem conscientię reducere; nec
nozem his quam illis gratiam conferre: fel nāq;
bulationum tanta virtute pollet, quanta mel be-
ficiorum & consolationum diuinarum.

Perspectum hoc habebat Dauid cum tribulatio-
pretiosas appellare non dubitat: nam vbi vul-
legimus, *Mihi autem nimis honorati sunt amici tui*
Hebraici fontes habent; *Mihi autem valde pre-*
sumptum sunt afflictiones tue. Illarum enim adminiculo
vigilantem meam agnosco, quam vbi perspectam
ad plenam mei ipsius cognitionem perueni.
Atque ideo fortassis sagittis aduersitates com-
statæ sunt: *Sagittæ tue transeunt, vox tonitru tui in*
Perinde ac si diceret, Sagittæ tuæ, Deus bone,
sunt labores, morbi, pœæ, aliæque, quas hac
vita eiaculari soles, non lædunt, sed sanant; non
ligunt vulnera, sanguinem non effundunt, ne-
nem fauciant, sed auolant & pertranseunt, quasi
ad vulnerandum, sed ad commonendum coe-

us emissæ essent.
Iuc facit, quod de sagitta à Cæsare Ciceroni mis-
refert Polydorus. Erat hic in quadam Galliæ
ultræ vrbe ab hoste obiectus, & ad extrema, i af-
ligeret auxilium redactus, quo cognito Cæsar sa-
tam in urbem eiacularus est, hac additâ Epigra-
Cæsar Ciceroni fiduciam optat, expecta auxiliū. Hand

1. Reg. 14.

Tribulatio-
nes sunt pre-
tiosum quid
Psal. 138.

Tribulatio-
nes sagittis
similes.

Lib. 8.

abfimiles sunt tribulationes, quas Deus hoc mundo immittit, solatia sunt & exhortationes quib. nos commonet, animū ne contrahamus, mundi aduersitatib. obfessi tenemur & premimur, sed fortiter certemus, neue diffidamus, si fors dæmon tentare velit & ad impatientiā pertrahat.

Et sanè si cognitum haberemus, quantum cholumenti adferant aduersitates, magno eas afflicti & feruore amplecteremur. Non ignorabat id Iamographus dicens, *Tribulationem & dolorem inueni & nomen Domini inuocaui*. Notate verba, & examine accuratius. Discimus hic, quærendas esse, & magno cum affectu rogandas tribulationes: deinde, si inuenire contigerit, vclut de re premississima inuenta, gratias agendas.

Atque hæc est ratio, cur sacra Scriptura tribulationes & afflictiones à Deo velut gemmas, molia, cimeliaque in thesauris asseruari dicat, quæ ducit ventos de thesauro suo. Et quemadmodum in pulenta aliqua familia diuitiæ sunt & thesauri illæ in res necessarias expenduntur; hi verò aservantur: ita in domo Dei vtrumque reperire diuitias suas quotidie expendit, misericordias quam, de quo dicitur, *Dives in omnes qui inuocant eum*: ac thesauros asseruat, quo ijs in tempore necessitatis vtatur, atq; ex his educit interdum tribulationum ac tribulationum ventos, quo maior ritorum seges electis accrescat, quæ non merduntaxat illis adferunt, sed animi quoque periculum faciunt & robur addunt.

Haud procul à Padua fuisse olim fons traditur in qua sortes conijci erant solitæ, quibus fortune & successus rerum explorabantur. In hunc Titius Cæsar aleam auream coniecit, exploraturus

Psal. 114.

Tribulationes in thesauris diuinis reconducitur.

Fons quidam mirabilis tribulationis symbolum.

felicitas res imper
Suetonij Traian
illa fortilegijs er
puncta, prosperit
oris aduersæ. Font
fons est diuinu
rum de virtutib
videtur Sapien
pende conuersatione
Origenes homilia
bit, cum de candel
is instructo, quas De
ageret; rectè obser
Deum collocari iuss
Boreas & Aquilo vo
Sed egregium hic l
ni maior vtrogari
poni, hinc mirum
plagam ventis ob
uari præcepisse. Ait
Sri aurei iustos ac D
ad Lucæ, *Sin lumbi*
in manibus vestri.
est ianua malorum
dicat, *Ab aquilone pa*
calos ad septentrion
venti spirant, eos
a, vt illis instar flab
t, & amoris diuini
at & surgat. Tribu
egnem in iustorum
ue merita ad augmen
eres egregio hoc h
sunt adamantem

um feliciter res imperij succederent, quæ ad tem-
pus vsq; Suetonij Tranquilli in eodem visebatur,
que illa sortilegij erat ratio, si plura alea præfe-
bat puncta, prosperitatis signum erat; sin paucio-
ris, sortis aduersæ. Fonti huic per similis est tribula-
tio, ipsa fons est diuinus & iudiciarius, è quo iudi-
cium tum de virtutibus, tum de vitijs elicitur. Huc
luisse videtur Sapiens dum ait, *In tempore infirmi-*
tuæ ostende conuersationem tuam.

Origenes homilia, quam de tabernaculo in-
cipit, cum de candelabro aureo septem lampa-
us instructo, quas Deus semper accensas esse vo-
let, ageret; rectè obseruauit, ad septentrionem il-
lum Deum collocari iussisse, è qua orbis plaga Cir-
cus, Boreas & Aquilo venti validissimi spirare so-
lent. Sed egregium hic latet mysterium: nam cum
mini maior irrogari iniuria nequeat, quam ven-
xponi, hinc mirum profectò est, Deum ad Bo-
rem plagam ventis obnoxiam lucernas Templi
locari præcepisse. Ait igitur hisce lucernis can-
dabri aurei iustos ac Dei amicos designari, iux-
ta luc. *Sint lumbi vestri præcincti, & lucerna ar-*
dens in manibus vestris. Porta autem septentrionis
est ianua malorum & miseriarum, cum Iere-
mias dicat, *Ab aquilone pandetur omnis malum.* Vult au-
tem iustos ad septentriorem vergere, è quo tribula-
tum venti spirant, eosque impetunt tanta vehe-
tia, vt illis instar flabii magis magisque accen-
sur, & amoris diuini flamma indies magis in-
scat & surgat. Tribulationes igitur diuina
is ignem in iustorum animis accendunt, eo-
que merita adaugent.

eteres egregio hoc hieroglyphico expressere:
ebant adamantem varijs mallorum ictibus

*Calim Cal.
lib. de ludæ
aleorum.*

Eccles. 1.

*Origen. hom.
9. in Exod.*

contusum, non tamen cedentem, & circum-
scribebant, *Semper idem*, quod adamas nec malle-
rum ictibus, nec impetu & vi externa nun-
quā desinat esse qui fuit prius, neque contusus, per-
cussus, quassatus vel minimum fit vilior, infirmior
aut obscurior. Quo emblemate designare vo-
bant, iustum nullis aduersitatibus umquam con-
mutari, aut aliquod meritorum detrimentum pa-
ti, sed adamantis instar, sub malleorum ictibus
poliri, nouum decorem acquirere, & magis
gisque indies resplendescere. Dicendum igitur
tribulationes & aduersitates viles esse, quod
diernum Euangelium aperte demonstrat, in quo
videmus Regulum Capharnai habitantem, tri-
bulatione & afflictione oppressum, domumque à ma-
lo obseffam videntem, ad Christum confugere
& filij sui salutem sanitatemque deposcere. Hi-
storiā Ioannes refert dicens, *Erat quidam regulus*
ius filius infirmabatur Capharnaum. Hanc bisam
pertinet, primò dicam, quis qualisue Regulus
fuerit, quomodo pro filij salute apud Christum
perorarit: ac deinde quanta benignitate illum
minus exaudierit, filioque salutem contulerit.

Propositio
praesentis
conclusionis.

Patet hic cur
Regulus di-
catur.

Principio igitur pater hic, cuius filius labor-
magnam scriptoribus disceptandi occasionem praebet,
dum curiosius indagare contendunt, quis,
cuiusnam dignitatis fuerit, cum regulus fuisse
dicitur. Dixere nonnulli, ideo hoc illum non
nuncupatum, quod regio esset sanguine progi-
tus, ut *ro basidines* nomen denotat: alij verò, quod
regia munia & dignitates regias administraret.
Leontius, Chrysostomus, Theophylactus, Euse-
mius, Graeci omnes, Regulū illum nomine dictum
credunt, vel quod Herodis Regis vel alterius

reha effusio esset. Iller, eumque cur-
rationes aliter & C-
nam adiungat, qu-
quod scilicet Czar-
arius esset,
Leontius, Chrysost-
mius fuisse aiunt
Regulū hunc eund-
Math. 8. & Luc.
hoc illi proprium no-
no nomen. Iudae-
m sanguineum,
lo vicarium credit: I-
eundem illum esse
sententiam post to-
promam, crediderit
m, quod I. Herod. Reg-
que: la simul Galila-
et saltem diutem ali-
gnatum sanguine
apharnaitico vicari-
erit Iudaeus, an verò
genes de gentiliū
mulcō est similis
m, quod ita probo,
re fidei carpat, qu-
sas & indecens fuit
claret, quod Iudae-
zum videre est.
Regis igitur vicari-
ai. Cuius: quamuis
ore requisitis dotib-
od symbolorum c-

tem, & circumci-
adamas nec mali-
& vi externa nu-
neque contus, pe-
fit victor, ut nomi-
rate designare vo-
tibus vniquam co-
tum detrimentum
malleorum igitur
irere, & magis
D. cendum igitur
et les esse, quod
demonstrat, in q-
habitantem, tra-
am. Domumq; a ma-
larum confige-
e depolere. Hi-
et quia regulus
o. Hanc bitan-
qualis sit Regulus
curate apud Christi-
benignitate illum
lutem conuul-
rit.
cursus labor
rādi occasionem
contendunt, quis
cum regulus fuisse
o hoc illum nomi-
et sanguine progre-
enotat. In verò, qui
r gis adn. ministrat
r. o. y. l. actus, Eury-
um nomine dicitur
Regis vel alterius

trarchæ affinis esset, vel quod regia auctoritate
polleret, eumque cuncti ut regem suspicerent. Eas-
de rationes adfert & Origenes, quamuis & hanc
tertiam adiungat, quam sibi non displicere osten-
dit, quòd scilicet Cæsaris in Galilæa præfectus au-
dicarius esset.

Leontius. Chrysostomus, Theophylactus, Eu-
thymius fuisse aiunt nonnullos, qui crediderint
Regulum hunc eundem esse cum Centurione, de
quo Matth. 8. & Luc. 7 Chrysostomus credit fuisse

hoc illi proprium nomen, negat Beda, & ab ef-
ficio nomen. Illud sortitum ait. Origenes Cæsaris

um consanguineum, aut saltem illius in Caphar-
nao vicarium credit: Irenæus denique sibi persua-

det, eundem illum esse cum Centurione. Equidem
sententiam post tot magni nominis senatores

depromam, crediderim Regulum illum appell-
um, quòd I Herod. Regi, ad quem Capharnaum &

uniuersa simul Galilæa spectabat, à consilijs esset,
aut saltem diutem aliquem aut opulentum, regio

prognatum sanguine, Cæsarisque in territorio
Capharnaitico vicarium. Debitatur autem num

fuerit Iudæus, an verò Gentilis. S. Hieronymus &
Origenes de gentiliū fæce fuisse credunt, at ve-

ro multò est similis Iudæum fuisse & circumci-
sum; quòd ita probò, quòd Dominus eum ut mo-

dicæ fidei carpat, quo nomine Gentilem carpere
nefas & indecens fuisset; deinde quòd signa po-

stulareret, quòd I Iudæorum proprium, ut apud Mat-
thæum videre est.

Regis igitur vicarius erat, vel totius provincie
præfectus: quamuis alioquin omnibus in egregio
duce requisitis dotibus abundaret. Huc trahemus
quod symbolorum collectores de Fabio Cuncta-

Matth. 5.

Luc. 7.

Regulus hic
Iudæus erat
non Gentilis.

Matth. 12.

tore magni inter Romanos nominis tradunt. igitur denotare cupiens, quot quataq; in perfecto duce & imp. dotes requireretur, annulum gestare solebat, cuius in pala caput equinū in sculptū erat, facies barbata, caput galli, pedes gruis, quæ pars cum Chimæram quādam constituere possent, mœn vitæ & collectæ perfecti ducis dotes denotabāt. Caput equinum animum & robur bellicum ait quippe poeta, bello armantur aquis facies barbata & pedes gruis prudentiā & vigilantiam assidue significat, quæ in duce aliquo egregio imprimis requisita sunt, cuius symbolū erat gallus. Omnes hæc dotes regulus hic habebat, erat siquidē in bello fulmen, in pace oraculū. Sed habebat adhuc a uersitates, nā filius illius ad mortē vique ægrotabat. Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaui.

Filius illius, quamuis diues, quamuis opulentus, quāuis reguli filius, ægrotat: quo denotatur omnia dignitates & omnia mundi bona nihil esse, cū talis regū quam opificū filij miserij & ærumnis obnoxij sint, & æqualiter in vitæ huius coeno volutenti omnes scilicet hæredes sunt calamitatū mundi huius. Omnes Giezi posterij, lepræ quoque illius hæredes facti sunt, ita quotquot in mundi domo educati sunt, & ab Adamo originē trahūt, illius lepræ, peccati, calamitatis & ærumnarū participes sunt, Principes & plebei, cum eiusdē materiæ sint, & eadem inde prociui, iisdē etiā ictibus & casibus viuunt expositi. Dignitates, nobilitas, ipsa quin etiā regni maiestas, cōmunes naturæ miserias & infirmitatē humanas perferre sine vllō discrimine coguntur.

Statua illa Nabuchodonosor, quæ caput habebat aureum, brachia argentea, pectus æneū, quam prius ut à latereculo concussa fuit, in puluerem &

fumum

q. Reg. 1.

Dm. 2.

nū euauit. quo in mundo sunt, vana & concussio: busq; in lapidum caltus armirates & afflictionem ostentant. Expertum eret. Non saluatur re in saluabitur in multitudine & morbis. Nam in egum turres, quæ cug Quapropter non imus, cur, cum Christi edemerit, & peccatum pidem Propheta can ipse redimet Israel ex uiserit Deus, ut moris incommoda in mlo aliud non sunt quophorum aphorismum effectum; cur inquam huiusdem sunt effecta, potius inualescant? Ror, & varias huiusmodi prima est. Viunt hæc mala & post mortē patris, admittit remissionem, & redemptus sit, alteram vitam res, hac vita fragilitas, & vitare nequeat, in mortalia non impin die cadit in sum, vt a Ecclesiast. Non est h

ominis tradunt. Hæc autem in peccatis
quæ in mundo sunt, vana & caduca esse, & fortunæ ca-
sibus concussionebusq; obnoxia, & nihil esse, quod
non lapidum cælitus ingruentium impetus, id est
infirmirates & afflictiones, ad terram deiciant &
prosternant. Expertus hoc videbatur Psaltes cum
caneret. *Non saluatur rex per multam virtutem, & gigas*
non saluabitur in multitudine virtutis sue, à morte scilicet
& morbis. Nam infirmitas non secus palatia &
regum turres, quàm tuguria & casas pauperum pulsat.
Quapropter non immeritò rogat Gregorius Ma-
gnus, cur, cum Christus abundantissimè mundum
sedemerit, & peccatum copiosissimè remiserit, vt
quidem Propheta canit, (*& copiosa apud eum redemptio,*
& ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius) per-
miserit Deus, vt morbi, ægitudines, aliaq; corpo-
ris incommoda in mundo superessent, quæ profe-
cto aliud non sunt quàm peccati effecta: cum Philo-
sophorum aphorismus sit, sublata causa tolli etiã
effectum; cur inquam peccato sublato, morbi qui
eiusdem sunt effecta, in mundo esse non desinant at
potius inualescant? Respondet sibi ipsi magnus Do-
ctor, & varias huiusce rei rationes assignat: quarum
hæc prima est.
Viuunt hæc mala & infelices peccati aborsus, etiã
post mortem patris, ad criminum quæ in hac vita homo
committit remissionem; quamvis enim homo per-
fectè redemptus sit, plena tamè & absoluta sanitas
in alteram vitam reseruata est. Tanta autem illius
in hac vita fragilitas est, omnia vt venialia pecca-
ta vitare nequeat, nec impedire vt etiã in plura
mortalia non impingat. *Septies enim, id est sæpius,*
in die cadit iustus, vt ait in Prouerb. Salomon deinde
in Ecclesiast. *Non est homo qui non peccat.* Et Apostolus

Psal. 38.

Cur morbos
in mundo
reliquerit
Deus.

Morborelli-
eti in mudo,
vt homo
pœnam pec-
cato debi-
tam in hoc
mundo luat.

Prou. 24.

Eccles. 7.

1. Ioan. 3.

Morbi pati-
enter feren-
di.

Iob 6.

In Meditat.

Abach. 3.

Morbi reli-
cti ad cor-
pus emace-
randum.

Ioannes, Et si dixerimus, quia peccatum non habemus, seducimur. Vt igitur poenae peccatis quae in hac vita committimus debita, satisfaciamus, corpus patitur, quae eandem incommoda & morbi nobis ad expiationem necessaria sunt. Quare nostrum est, & quantum ad nos, ut ea non resistimus, sed perferre, quin & ultro expetere, ut ijs poenae propitiati fuerimus. Hinc etiam plura peccatorum, quae soluenda adhuc restant, non resistimus, sed soluuntur, cum illae nummi sint & satisfactio, quando caro debilis est, & huiusmodi debita persoluantur. Testatur hoc corpus cum immo-dest Iob dicens, *Quis det ut veniat petitio mea: & quae sit. Vnde & Gregorius* exspecto, tribuat mihi Deus, & qui cepit ipse & cor meum curat. Huc soluat manus suas, & succidat me, & h. e. mihi sit consolatio, cum de se affligat me dolore, non parcat. Eadem erant & vocata in *Sermone* Cedas, sicut per Augustini, & eadem propemodum verba, dicebat, Corpus quidem quae post afflictiones iam praeteritis. Hic vult, hinc et onera & afflictiones, ut in eternum parcat. Idem significat & Abacharius formosus. Iam, dum orat, *Ingr. dicitur putredo in ossibus meis, & superioris Israelitarum me sentiat, donec quiescam in die tribulationis, & ascendam coeli in iurij ex ad populum accersit nostrum.* Relicta sunt igitur haec omnia, & in peccatorum expiationem & medelam. Haec quidem prima est ratio, iam alteram producamus.

Quamuis homo plenè perfectè quae sit redemptus, & sufficiens illi gratia ad corpus sub legem spiritus captiuandum eiusque tyrannidem eodem collata sit; plenè tamen & penitus in hac vita subiugari & domari nequit, nec perfectè eodem referri victoria, quod tyrannus ille semper aduersus spiritum insurgat, ei quae quouis loco tempore insidietur; qui per uicem & cruentum semper inter se bellum gerunt, eo quod sibi mutuo vicini sunt, quamuis non nisi seditionibus, tumultibus & conflictibus pascantur. In quo imitanda pugna illud fratrum par, Iacob inquam & Esa-

qui iam inde à matris utero inter se digladiati sunt. Plurima igitur in hac carne mala relinqui oportuit, quæ eandem frangerent, debilitarent, impedirent, ne illa in spiritum insurgeret, sed ab illo coereretur, domaretur, & ut subditus à Rege frænaretur. Hinc benè Paulus ad hanc refrægendam carnem respiciens ait: *cumi firmiter, tunc potens sum*; quando caro debilis est, tunc spiritus fortior; *dur corporis cum immutatum est, tunc animus affligitur*. Unde & Gregorius, *Infirmis corpus cruciat, sed spiritus ipse eorum corda mentem curat*. Huc alludit etiam dilecta illa in Canticis cum de se ait: *Nigra sum, sed formosa, sicut cedrus libani*. Perinde ac si diceret: *ut verba, ut debiles, Corpus quidem exterius nigrum est, propter onera & afflictiones, quibus ipsum grauo; sed interius formosum, sicut tabernacula & ornamenta Israhelitarum, quæ forissecus nigra sunt, quod coeli iniurijs exposita sunt, sed intrinsecus formosa voluptatem adferunt intuentibus. Dicebam peccatorum expiationem volebam, Quo plus corpus opprimitur & grauius prima est ratio, eo maiores vires vitæque viuacioris se animæ conferre.*

Corpori nostro facere Deus voluit, quod olim Angelus Iacobo Patriarcha: hic enim pascor cum ovibus, & ceterorum instar mortalium misereor, & penitus in horis & calamitatibus obnoxius, præsumpserit cum angelo, spiritu inquam immortalis & penitus coelestis, nec perfecte luctari, eumque ad terram viculenter delicere. Angelus commotus, in femore eum ferit, ut occideret, sed omnes nervi contracti emarcuerint, & toto vitæ tempore vno claudicarit pede: *quam ob causam, subnectit Scriptura, non comedunt verum filii Israhel, qui emarcuerunt in femore Iacob, usque in præteritum diem*. Quamobrem cum videret Deus, corpus hoc vile & caducum

Gen. 25.

1. Cor. 12.

Cantic. 2.

Gen. 32.

ducum ed insolentia venturum, vt par Spiritu efficiam compescere
cupiens & cum eodem luctans, ad terram deperit, Ego te sane confiteor
re ipsum conaretur, non permisit, vt tanta animi delectationes. Et Eua
immortali irrogaretur iniuria; atque ideo non testatur, reprehent
bos & aegritudines corporales in mundo supereminis esset rigidas
se voluit, quæ corpus in femore ferirent, audire velle, respo
eius nervos inciderent, & claudum redderent, & scelestum velle
spiritui toto vitæ tempore subditum, & obsequium
Ecce & aliam allegoriam.

Iosu. 11.

Cum Deus Iosue de quinque regibus lucerens se suum in seruitutem
tam promississet victoriam, equos omnes subiecit ac mancipij ha
uari, & currus igne succendi iussit: quem Iosue labor in v. firmitatis m
exponens Origenes, ait, Non præcepit Deus occidere. Et Bernardus cu
seruare reliqua iumenta, quæ oneribus ferendis sunt, Optimum infirmitas, quæ
sunt, quia caro non occidenda est, sed seruanda, ita tam ad lineam redeo
spiritui subdita onera ferat ieiuniorum, vigiliarum, & ad Principis huius

Homil. 15. in

Iosu.

Verum allegoriæ sensum tetigit, quo nos edoceat
cum corpus, quod animæ quodammodo equum est, filius infirmatur
insolescit, & cum anima bellum suscipit, & ræcet ad Deum nos eu
ac temonem audaciæ aduersus eandem dirigit, ut ore cogunt, unde
Deum velle, ipsum vt corripiamus, arroganter clamant ad se, quia e
nervos incidamus atque in hanc rem morbo sit inuocauit, ore te
mundo reliquit. Quamobrem humiliandum est bellus & exanimatus
ieiunijs, flagellis, & vigilijs edomandum. Superauerunt ad Dominum
uatur quippe, ait Origenes, equum, quando ieiunio & oratione in bellum
gilijs & abstinentiæ afflictione corpus humiliatur.

Hac edomandi ratione utebantur sancti illi, sceptrum regis
viri, quos iam suscipit & colit Ecclesia, qui a negligit Dauidem
in corpus conuertentes ipsum subiugarunt, & afflictionibus oppr
mæque victoriam pepererunt. Isto quippe modo, vulneratus
dio enitebantur corpus emacerare, & in potentem cerneret,
tentia eculeo torquere, vt eiusdem imperus firmamentis, Nem
gerent & rationi morigerum redderent. Tunc enim v
et. hæc enim vi
et S. Hilari, qui teste S. Hieronymo, corpus me & hominem

um, vt par Spiritus
ens, ad terram de
misit, vt tanta an
ria; atque ideo
es in mundo super
ore ferrent, a de
audum redderet
habitu, & obsequi

Apostolus gentium Paulus postquam dixisset,
opus se suum in seruitutem redacturum, & ser
uistat ac mancipij habiturum, mox subiicit:
tulit: quem locu
recepit Deus occid
ueribus ferendis
d. euanda, ita tunc
aniam vigilantiu
igit, quo nos edo

nammodo equis
um suscipit, & res
rius eandem dire
ipiamus, arrogan
nancrem morbos
tem humiliandum
edomandum. Sub
us, quando ieiunio
rebus humiliatur.
tebantur sancti
he Ecclesia, qui an
um subiungunt,
unt. Ito quippe
naceret, & in per
quidem imperus
um redderent. Te
Heronymo, corp

solentiam compescere volens, ita ipsum alloque
atur, *Ego te fame conficiam, vt potius cibum cogites
quam delectationes.* Et Euagrius, vt Palladius in Cau
aca testatur, reprehensus à quodam, quod in cor
us nimis esset rigidus, & seuerus, quasi ipsum
cidere vellet, respondit quasi aliquem in
ulare scelestum vellet, *Occidis me, occido il*

riabor in infirmitatibus meis, vt inhabiet in me. *virtus 2. Cor. 12.*
risti. Et Bernardus cum hoc loco coincidens
erit, *Optima infirmitas, quæ Christi virtute compensatur*
ad lineam redeo, abripuit siquidem me
orbus Principis huius, & materiam profe

cuius filius infirmabatur Capharnaum. Aduersitates
sollicit ad Deum nos euocant, eiusque opem nos
plorare cogunt, vnde regius Vates, *In die tribu*
tionis clamavi ad te, quia exaudisti me. Non ait, Ani
ote inuocaui, ore te deprecatus sum, sed quasi
oppressus & exanimatus, *clamaui.* Et Psalmo 106.
manuerunt ad Dominum cum tribularentur. Na
chodonosor in bestiam transformatus, Deum
noscit, sceptrum regium manu gestans, eun
em negligit Dauidem quoque tradit Calsiodo
us afflictionibus oppressum pulcherrimos quos
que Psalms composuisse. Alexander quoque
acedo, vulneratus cum sanguinem è plagis
nanantem cerneret, sapientior redditus dicere
cepit astantibus, Nemo in posterum me vt Deum
loret. hxc enim vulnera & sanguis mortu
me & hominem esse coarguunt. Ita ad
uer

Aduersitates
ad Deum
nos deducit.
Psalm. 65. 2
Psalm. 106.

uerfiratum & afflictionū vulnera, principibz a
regibus, regiam dignitatem nihil p̄ter mē
vanitatem esse, ostendunt Quod apertē in ho
gulo cernere est, qui afflictionibus vexatus &
giratus, filiumq̄e male habentem lecto defū
v. dens, ad Christum, illius opem imploratu
aduolat.

Tribulatio
nes Deūq̄e
rere cogunt.

Exstimulant nos igitur tribulationes, & ad
quodammodo im. ellunt: Regulus siquid
lium habens ægrum, ad Christum properat, q̄
bene habuisset, vrbē forsā egressus non esset
quoque filij Israël, cum Deus in deserto occideret
id est, ad mortem vsque affligeret, querebant eum
reueriebantur, & diluculo veniebant ad eum, & rem
rati sunt qui Deus est adiutor eorum. Nam vt medi
rhabarbaro & catapotijs amarioribus noxios
mores pellit, & morbis medetur, ita Deus tri
bulationum adminiculo ægritudines sanat, peccat
purgat, & in delictorum nos cognitionem ad
ducit.

Isai. 77.

Prosperitas
Dei obliui
nem indu
cit.

Docent Philosophi contrariorum contrari
se consequentia. equidem iisdem vestigijs
stans, dico tribulationem Dei memoriam anni
nostris inducere, vt prosperitas & rerum afflu
tia eiusdem obliuionem. Oblitus est œconomi
Pharaonis, benefactoris sui Ioseph, quam prin
vt carceri ereptus in libertatem assertus est. Hinc
Deus toties tamq̄e sedulo suos ad gratitudinē
& beneficiorum recordationem exhortatus est,
& maximē in Deuteronomio. Cumq̄e introduxerit
Dominus Deus tuus in terram per quam iurauit patribus
Abraham, Isaac & Iacob, & dederit tibi ciuitates multas
& optimas, quas non edificasti, domos plenas multarum
pum quas non extruxisti, cisternas quas non fodisti, vt
tangeret manu sua

Gen. 40.

inueni. que non plac
caue diligunt. r. ne
terra Aegypti. Nota
diligenter: dicere v
pes ad Dei obliuionē
reminscentiam
dicatur, caue dil
emplum in regulo h
interea dum pre
cilio vel cogitante
ter fitas fores pulsas
erit, honorat, & ad
Ex robat eum vt des
myteria: Orat Re
ita quoque eum ro
pheta, & imprimis
& descenderes. & a
que celos tuos, & desce
phemi: si filius Dei es
hiliorum Dei, semp
ari. Sublimia detesta
declinare.
rogabat eum, vt desce
bus tollenne non
tummodò illum
ado, more aulico
pruose loqui sole
Ita pentecollari
ex Elifro locutus
querendū. & eode
apud Regem Syr
de Elifro locuti
reuerent ad me Prophe
& tangeret manu sua

olinetæ, quæ non plantasti, & comederis & saturatus
eris, caue diligenter, ne obliuiscaris Deum, qui eduxit
te de terra Aegypti. Notanda autem sunt verba illa,
caue diligenter: dicere voluit, scio prosperitate ho-
mines ad Dei obliuionem, aduersitate verò ad eius-
dem reminiscenciam induci: sed hoc de vobis
deducatur, caute diligenter. Cuius rei evidens
exemplum in regulo hoc Capharnaïta cernere est,
qui interea dum prosperè ageret, nunquam de
Christo vel cogitauit vel cogitare potuit, at dum
aduersas fores pulsar, eiusdem meminit, eundem
iuravit, honorat, & adorat.

Et rogabat eum vt descenderet & sanaret filium eius.
Mysteria! Orat Regulus Christum vt descen-
dat, ita quoque eum rogarunt antiqui illi patres &
prophetæ, & imprimis Isaias, Vtinam disrumpers cæ-
las & descenderes. & ante illum etiam Dauid: In-
clina: elos tuos, & descende. Et apud Matthæum Iudæi
blasphemi: si filius Dei es, descende de cruce. Est scilicet
filius Dei, semper descendere, valles conse-
crari, sublimia detestari, montes & fastigia celsio-
ra declinare.

Rogabat eum, vt descenderet. Aulicum hoc & mā-
gnatibus sollenne non enim Christum adorat, sed
tantummodò illum rogat, idque fastu quodam
turgido, more aulicorum, qui præfractè & præ-
sumptuosè loqui solent, sibi credentes omnia de-
beri. Ita pentecostarchus ille Ochoziæ regis, pro-
phetæ Elisæo locutus est, Homo Dei, rex præcepit, festi-
na descendere. & eodem in libro post, Naaman mā-
gnæ apud Regem Syriæ auctoritatis hac etiam ra-
tione de Elisæo locutus est, Putabam, inquit, quòd e-
grederetur ad me Propheta, & stans inuocaret nomen Dei
sui, & tangeret manu sua locum lepræ & curaret. Hanc
lo-

Esai. 64.

Psal. 143.

4. Reg. 1.

4. Reg. 5.

Matth. 8.

Matth. 25.

Matth. 20.

Matth. 2.

loquendi modum imitatus est etiam Princeps
Capharnaïta: at modestior & ciuiliior fuit le-
sus ille apud Matthæum, hic quippe dicitur
stum adorasse. item Chananæa quæ postulans
bat, & orando postulabat. Mater etiam Zebedæ
darum, vt idem Matthæus tradit, *accessit ad Ie-
sus adorans & petens aliquid ab eo.* De Magis etiã in Euan-
gelio legimus, *Et procidentes adorauerunt eum.* at
nullam adorationem adhibet, sed orat & ro-
dumtaxat.

Et rogabat eum. O arrogantiam intolerabilem!
hoc siquidem regibus solenne, vt si quando ho-
ribus afficiuntur, deos se credant, non verò hor-
nes morti obnoxios; qui eodem quo humani-
tem in præsumptam quandam diuinitatem co-
mutant tempore, iudicium rectum & rationem
stoliditatem & fatuitatem conuertunt. Ita Domi-
tianus sætuo quodam edicto voluit, omnes eum
Deum per vniuersos Imperij Rom. limites appe-
larent. Maximinus pedes suos Senatoribus dabat
osculandos, quin & quandam Iouis statuam ad se
imaginem erexit; in qua ab omnibus adoraretur.
Demetrius Antigoni filius Macedoniæ rex, Deum
cum se faceret, legatos Atheniensium biennio ex-
spectare iussit, antequam ad eorum postulata re-
sponderet. Nabuchodonosor Monarcha Babilo-
norum aureã erigi statuam, ad sui similitudinem
iussit; quam ab omnibus, quamprimum vt fistula
& sambuca sonum perciperent, adorari voluit, qui
verò id facere detrectassent, neci dari. O regias &
insolentes temeritates!

Ezech. 28.

Hanc in rege Tyri coarguens Ezechiel, eiq; mo-
destiam vt coleret, diuinum flagellum comminans
ait, *Elevati sunt cor tuum in decore tuo; hosce autem reges*
Pro-

pheta Zacharias equi-
dit olim è monte
statis quibusdã equis
aurẽ quatuor inte-
populum Dei in cap-
re. Primi equi erant
riorum imperium
& coloris tristi oris
aretur, quem ludæis
aptinitatẽ abducendo
& signabant Imperi-
uandi autem sanguin-
bat. Tertij albi, qui fig-
nem & candorem pri-
m Alexander erga su-
in declarauit. Quarti
at, per quos imperium
rum autem varietate
charum. Equis autem
antur, ob impetũ, vio-
lupus quintimeat c-
venatores, at solus e-
n. hil metuit, aut for-
conijcit. Sed ad rog-
rogabat eum vt descende-
runt; primò regulus
Elius scilicet, regni h-
tas magnum precib-
David olim Deum
nitatem interponit,
quem audire tener-
persona publica, tua
caput. & alibi ait,
ecularem quandam

est etiam Princeps
 & ciuilius fuit leu
 quippe dicitur C
 quæ postulans d
 arer etiam Zabe
 adit, accessit ad Je
 e Magis etiã in Eu
 dorauerunt eum, at
 t, sed orat & ro
 m intolerabilem
 , vt si quando hor
 ant, non verò hor
 m quo humani
 diuinitatem cor
 tum & rationem
 puerunt. Ita Dom
 luit, omnes eum
 Rom. limites appe
 Senatoribus dabo
 Louis statum ad su
 mibus adoraretur
 e donix rex, Deum
 en suum biennio ex
 orum postulata re
 Monarcha B. bylo
 sui similitudinem
 primum resistula
 adorari voluit, qui
 ci dari. Oregias &
 Ezechiel, ei q; mo
 ellum comminans
 phoee autē reges
 Pro

pheta Zacharias equis indomitis comparauit,
 vidit olim è monte aneo quatuor quadrigas, *Zach. 6.*
 sitatis quibusdã equis instructas, exire; per qua
 gas autē quatuor intelligi possunt Monarchiæ,
 populum Dei in captiuitatē & seruitutem ab
 ere. Primi equi erant nigri, qui Chaldæorum
 Assyriorum imperium denotabant; nigri autem
 & coloris tristi oris, vt tristitia & mœror de
 aretur, quem Iudæis illi occidendo, necãdo, &
 aptiuitatē abducendo attulerant; secundi erant
 , & signabant Imperium Persarū & Medorum,
 icundi autem sanguine quem abundanter effu
 ant. Tertij albi, qui figura erant Græcorum, al
 linem & candorem præferunt ob clementiam,
 m Alexander erga summum Iudæorum Ponti
 m declarauit. Quarti postremi diuersi colores
 nt, per quos imperium signatur Romanorū, per
 orum autem varietatem, varietas Imp̃p. & Mo
 charum. Equis autem & non alijs animalibus
 antur, ob impetū, violentiam, & furias; nullus
 st lupus quin timeat canes, leo nullus quin ti
 at venatores, at solus equus furore & rabie ple
 , nihil metuit, aut formidat, sed in medias sese
 es conijcit. Sed ad rogātem nostrum redeamus.
 rogabat eum vt descenderet. Duo autē hic notanda
 rurrūt; primò regulus rogās, & res pro qua ro
 filius scilicet, regni hères & successor. Vtraque
 alitas magnum precibus pondus ac momentum
 dit. Dauid olim Deum orare cū vellet, regiam
 gitatem interponit, *Domine saluum fac regem.* Id *Psal. 19.*
 , si quem audire teneris Domine, rex imprimis
 , persona publica, tua in terris imago, & totius
 gni caput. & alibi ait, *Qui salutem das regibus,* qua *Psal. 143.*
 peculiarem quandam regum rationem habeat
 Deus.

Quatuor
 Monarchia
 rum descrip
 tio.

Deus. Regulus igitur est qui rogat, & rogationis causa, vita & sanitas est vnicui coronæ hæredis. Omnes nempe in genere patres, & reges imprimis exoptant, filij vt paternā hæreditatem adeant, & honorum, dominiorum, regnorumque sint successores; restricti autē & angustur non parū, quando alienos sua delabi vident. Testis sit David rex: dedit enim infantē ē Bersabee natum ad mortem, que grauitur laborare, vberimē lacrymabatur, eo vt & cibo potuq; præmerore abstineret, & ferum in modum se excrucietur, at cum hic exarasset, pro Salomone & simul pro seipso, quasi vobis regni fulcris deprecabatur. *Deus iudicium tuum regi da & iustitiam tuam filio regis*: Vbi sensu litteræ filioque iustitiam postulat, qui subditos de te regant; aut allegoricē Ecclesia pro Messia uenturo deprecatur.

Psal. 13.

4. Reg. 10.

Ezechias rex cum ex Isaia ore inaudisset, esse propemodum moriendam, amarē lacrymā cepit, idque non aliam ob causam, quā quod liberis & successore carens moreretur. Ipse etiam Abraham à D. o vocatus, vt patriam diceret, in solum alienum concederet, non mediocriter doluit, quod terra exire cogebatur, nullo legitime hærede in quem se ablente tantæ facultates deuenerent, relicto: quapropter lacrymans dicebat: *Hic vernaculus heres meus erit*. Eodem affectu ducitur & Regulus noxiter, inque periculo amittendi hæredis constitutus, aulam deserit, Christus occurrit, suatque illi preces offert.

Gen. 15.

Parentum
cura de filiis.

Rogabat cum vt defenderet. o benignum pater qui pro filij precatur valetudine! quod edocere vult, nolle se filios prauos & scelestos habere, quod Dei timorem ob oculos non haberent. Est quod boni

DOMIN. XX. PO

orum parentum
in nimis illis indulgent
ere, sibi que illos red
ant coruos, dum vi
m deserere, pullorū
spurio & illegitimo
ac adaptat Gregoriū
illos illos parentibus
ant etiam aquilas, qu
nt, soli illos oppone
uentibus solares rati
nt, nido eicere, atq;
i defixo obtutu eos d
ontinere, & velut le
rpe educare. Hic ed
m inde ab incunabulis
sequequium adducere
ment; hæreditate au
dolem illum iustici
nt. Horum de numero
i sanctitate Deo Christi
De filij salute corpore
borat, & forsitan de
quidem. In quo mu
perire est: videmus
dine anime saluti an
nderis genus in vlti
olicū & alterum lan
actantia ponderaba
sacras & sanctas
ualia, ponderari, vt
eo vt sancta publi
cto pondere non a
atur tam in ijs quæ a

regat, & rogatione
 bonorum parentum, filios in virtutibus educare,
 non nimis illis indulgere, illos compefcere & con-
 tinere, sibi que illos reddere quam simillimos. Tra-
 dunt coruos, dum vident pullos albicantes, ni-
 dum deferere, pullorum curam abijcere, eosq; ve-
 ut spurios & illegitimos repudiare. Hominibus
 hoc adaptat Gregorius, simul notat, non propterea
 pullos illos parentibus minus morigeros esse. Fe-
 unt etiam aquilas, quamprimum pullos excludu-
 unt, soli illos opponere solere, & quos oculis con-
 uientibus solares radios intueri non posse vide-
 unt, nido eicere, atq; vt suos nolle agnoscere; sed
 qui defixo obtutu eisdem aspicere potuerint, nido
 continere, & velut legitimos & aquilina dignos
 stirpe educare. Hic edocentur parentes, liberos
 iam inde ab incunabulis ad Dei cognitionem &
 obsequium adducere; illos diligere qui eundem
 iment; hæreditate autem excludere, qui oculos
 ad solem illum iustitiae intuendum aperire nolue-
 rint. Horum de numero regulus noster cū esset, pro-
 filij sãitate Deo Christo supplicat, & rogabat eum.
 De filij salute corporali nimium quantum hic
 laborat, & forsitan de animæ illius salute ne cogi-
 tat quidem. In quo multos ei hodierna die similes
 reperire est: videmus enim passim, corporis vale-
 tudinẽ animæ saluti anteponi. In veteri lege duplex
 ponderis genus in usu fuisse comperimus, vnum
 publicũ & alterum sanctuarij, quo omnia ad iptum
 spectantia ponderabantur. Nolebat enim Deus
 res sacras & sanctas, eadem balance, qua cetera
 venalia, ponderari, vt potè quæ tam exacta nõ esset,
 adeo vt sancta publico, & publica ac profana
 sancto pondere non appenderentur: quo denota-
 batur tam in ijs quæ ad cultum & honorem diui-
 num;

lib. 6. Mori.
 cap. 18.

Aquilarum
 solertia in
 pullis explo-
 randis.

Duplex pon-
 deris genus
 apud He-
 bræos.
 Leuit. 5.

num, quam quæ ad vitam humanam spectabant
 mensuram & modum, ac pondus esse seruandum
 & proinde duplex pondus habendum, vnum sub-
 tilius & exactius, quo diuina & spiritualia ponde-
 rantur; alterum quo corporalia & temporalia
 quod non adeo subtile erat. Videbis enim aliquos
 quod filium morte amiserint, ita contristari & af-
 fligi, nullam vt consolationem velint admittere
 multis verò peccatis admissis ne minimam quæ-
 dem tristitiæ nubeculam præferre. In quos pro-
 de torqueri queat propheticum illud, *Mendaces fi-*
lium in statera, quod pluris terrena quam diu-
 na faciunt, maiorem corporis quam animæ rati-
 nem habeant. Ac talis Regulus hic noster est, qui
 Christo pro filij valetudine supplicat, de anima
 filius haudquaquam anxius.

Psalm. 61.

Et rogabat eum. Infelix pater, & tamen inconfi-
 ratus ac parum prudens, ne dicam malus, qui tu
 ad medicum properat, quando filius in extremum
 est; qui Deum tunc inuocat, quando agonizat, *incip-*
bat enim mori. Sed ea mundi agendi est ratio, tu
 primum ægrotorum habetur ratio, quando in ex-
 tremis iacent; de peccatorum exomologesi fac-
 enda nullus est sermo, de sacramentis recipiendi
 de conscientia statu componendo nullus, nisi dum
 spiritum extremum trahunt, & mortis in limine ve-
 santur. Sed pessima hæc consuetudo est; neque eni-
 eatenus expectandum est, cum in articulo mor-
 tis iam versantur, viribus exhausti sunt, sensus
 amiserunt, & mentis impotes redditi: sed mo-
 vt ægrotare incipiunt, quando sensus etiam in-
 ter est, iudicium constat, vires nondum vacillan-
 ingenium valet, de testamento condendo habenda
 est sermo, ad sacramenta recipienda, conscientia

*Ægrotis
 tempestiue
 succurren-
 dum.*

in tuto collocandi
 incitandi sunt. E-
 finis merendus, &
 se gessere mulier
 Lazzaro; quam pri-
 ceperunt, litte-
 re. *Ecce quem amas in-*
 ias Propheta. nam
 ter ægrotare, sua vo-
 domui tue, quia
 munda reiecit anima
 non ob aliam causam
 licet dum in mortis ar-
 ocemur, eos qui seri-
 nitentur, quam dum
 mors in limine, meri-
 Præcepit in Numeris
 primum clangorem
 Tribuum capita circū-
 entur, si verò prolixior
 altra & tentoria col-
 mel clangoris, congre-
 multitudinis Israel; si
 angor increperit, moue-
 mortis tubæ ipsi sunt
 erint, ad Ecclesiæ, qua-
 es confugiendum est,
 ocandus, tunc ad pri-
 et castrorum acie-
 tes sumas, Christo
 m. et si tubæ clangor
 audius, signū est ē m-
 qua disponēda, & sa-
 agem nō seruat regul-

nam in tuto collocandam, & domum disponendam incitandi sunt. Extrema semper noxia sunt, & finis meruendus, & præsertim vitæ. Aliiter pro-
fecto se gessere mulieres illæ Bethanienſes ægro-
ante Lazaro; quamprimum enim eum male ha-
ere perceperunt, litteras & nuntium Christo mi-
lere. *Ecce quem amas infirmatur. Fecit & eodẽ modo*
ſaias Propheta. nam audito regem Ezechiam gra-
iter ægrotare, ſua vt diſponeret adhortatus eſt,
diſpone domui tue, quia morieris. Inter cætera quæ vt
munda reiecit animalia Deus, recenſetur & olor,
& non ob aliam cauſam, quam quod ſerius canter,
ſcilicet dũ in mortis articulo eſt. quo myſterio e-
ocemur, eos qui ſerius cantillant, & non prius
onſitentur, quam dum in vitæ extremo ſunt, &
ors in limine, meritò à Deo reiſci & reprobari.
Præcepit in Numeris Deus, vt quando Iſraëli-
æ primum clangorem tubarum audirent; omnes
d Tribuum capita circum arcæ oſtium congrega-
entur, ſi verò prolixior eſſet clangor, mouerent
aſtra & tentoria colligerent. Ecce verba legis,
ſemel clangueris, congregabuntur ad te principes & ca-
ita multitudinis Iſrael; ſi autem prolixior atque conciuſ
clangor increpuerit, mouebunt caſtra, & leuabunt tentoria.
Mortis tubæ ipſi ſunt morbi, qui vbi clangere cœ-
erint, ad Eccleſiæ, quæ eſt noſtra fœderis arca, to-
es confugiendum eſt, tunc ſacerdotes & parochus
ocandus, tunc ad principem Eccleſiæ militantis;
quæ vt caſtrorum acies ordinata eſt, & cuius noſ
milites ſumus, Chriſtum Ieſum, inquam, acceder-
lum. at ſi tubæ clangor fuerit diuturnior & magis
ſiduus, ſignũ eſt è mundo hoc eſſe ſeceder, dũ, n-
gotia diſponeda, & ſarcina vitæ colligendaſ. Hanc
egem nõ ſeruat regulus hic, cùm iam ad extremũ
iam

Ioan. ii.

4. Reg. 16.

Num. 10.

Inſignis al-
logoria.

734 : CONCEPTVS THEOLOGICI

iam venisset malus, & filius in mortis esset articulo, ad Christum venit, sanitatem eius recuperaturus.

Et rogabat eum vt descenderet, & sanaret filium eius, qui moribatur. Notandum autem est Christum moribundum incipiebat enim mori. Notandum autem est Christum moribundum

Cur Christus ad Regulum non descendit.

Matth. 8.

Psalm. 111.

Delectatur Deus potius pauperibus quam diuitibus.

ad regulum quamuis enixissime rogatus esset, descendere noluisse, cum tamen ad Centurionis aedem descendit, ut curaret se ultro venire vellet. In quo ad oculum ostendit alia esse iudicia dei, alia hominum; hi non nisi magnos & diuites ad se adducunt, Deus vero solos pauperes deprecatur & laudat, & humilia respicit, & alia à longè cognoscit: atque ideo Messias cælo descendens ut humanam naturam indueret, neglecto Herodis Pilatiq[ue] palatio in stabulum commune pauperum receptaculum descendit, & magnatum Ierosolymitanorum uorem contemnens, à pastoribus & pauperibus quibusdam Galilææ salutatus fuit & adoratus.

Plura olim Arca testamenti miracula fecit quæ diu in castris sub tentorijs & papilionibus agerentur, quàm dum in superbum Salomonis templum inposita fuit. Quo denotabatur Christum, veram illam Arcam foederis, paupertate delectari magis, pluraq[ue] illius respectu, quàm diuitiarum, miracula patrare. Hinc contemnit palatium Reguli Capernaï, & Centurionis aedes subire non detrectat. Sed his relictis ad ægri curationem properem, quam in secundo concionis membro nos deducere promiseramus.

Postquam orationem suam Regulus iam finisset, ait ei Dominus, *Vade, filius tuus uiuit.* Creditus quamprimum pater dictis Christi, recedentibus occurserunt in via serui, nuntiantes filium suum stitem & sospitem esse. occurserunt serui nuntiantes quòd filius eius uiueret. O seruos verè laudabiles.

quæ

NEOLOGICI

mortis esset actio
 rius recuperaturus
 & sanaret filium eius
 autem est Christus
 re rogatus esset,
 ad Centurionis re
 ro venire vellet d
 alta esse iudicia D
 gnos & diuites a
 es depredicat & la
 longe cognoscat: ac
 ut humanam na
 is Pilati que pala
 rum receptaculu
 blo ymitanorum
 bus & pauperum
 fuit & adoratus.
 ti miracula fecit q
 papilionibus agen
 monis templum ill
 ristum, veram ill
 electari magis, plu
 nitiav n, mirac
 eium Reguli Caph
 ubire non detre
 tionem properem
 membro nos deduc
 n Regulus iam fin
 ens tuum vivit. Credi
 Christi, recedentia
 tiantes filium super
 rervant servi nunti
 vere laudabiles.

quippe fidelium & proborum servorum, Domi-
 nis fausta semper nuntiare, eorumque prosperitate *Iob i.*
 & felici rerum successu latari: non verò servos
 Iob imitari, qui non nisi tristes & infortunatos
 nuntios tulerunt. Nuntius venit ad Iob: qui diceret
 Boves arabant, & asinae pascebantur iuxta eos, & irruerunt
 Sabaei, tuleruntque omnia. Cumque adhuc ille loqueretur,
 venit alter & dixit. Ignis Dei decidit de caelo, & traxit oves
 puerosque consumpsit, & effugieo solus, ut nuntiare n tibi.
 Sed & illo adhuc loqueate venit alius, & dixit: Chaldaei fe-
 cerunt tres turmas, & invaserunt camelos, & tulerunt eos,
 nec non & pueros percusserunt gladio. Adhuc loquebatur
 ille, & ecce alius intravit, & dixit, corruens domus oppres-
 sit liberos tuos, & mortui sunt. O infastos nuntios, &
 servos malos! semper ne autē tristitia afferetis nūtia?

Luc. II.

Hoc in ludo edocti erant servi illius diutis
 Evangelici, qui caput illius obtundebant, villicum
 illum decoctorem & dissipatorem diffamando,
 adeo ut Dominus illum vocaret quo rationem vil-
 licationis suae redderet, & iratus illi, auditis que-
 relis & accusationibus aliorum, dixerit, quid hoc au-
 dio de te? Sed boni servi est nunquam funesta nun-
 tiare, sed adversa reticere, & quae plausibilia ac-
 celerata sunt, proferre.

2. Reg. I.

Tristis ille nuntius qui Saulem in montibus
 Gelboe cum universa nobilitate Israëlitica, occu-
 buisse nuntiavit, & se morti illius cooperatum
 dixit, à Davide trucidari iussus est. Illi porro mor-
 tem commerentur, aut saltem castigationem lucu-
 lentam, qui mortem alterius propalant, defectus,
 vitiaque proximi spargunt, & famam obscurant.
 Sed servi Reguli huius alterius farinae sunt, nihil
 enim illi nuntiant praefer fausta, felices successus
 domus, bonam filij valerudinem, & febris depul-
 sionem.

tionem. Quo nuntio tantopere regulus gaudens
est, itaque se Christo obligatum sensit, ut ipse &
niuersa illius familia fidem amplexa sit, & illum
ut patronum agnouerit. *Credidit ipse & domus eius*
101a.

Vtilitates
aduersita-
tum.

Isai. 28.

Afflictio in-
genium ex-
acuit.

Luc. 16.

Dan. 4.

Hæc scilicet sunt commoda, quæ adferre adu-
sitas solent, ecce afflictionum emolumenta: in-
liquidem causa sunt cur Princeps hic, & vniuersa
illius nobilitas ac familia ad Christum conuer-
tur. Non igitur frustra dixit olim Propheta,
vexationem dare intellectum, & ingenium hor-
nis exacuere. Perinde ac si dixisset, prosperitas in-
porem mortalium mentibus affert, & hominum
ratione præditum in brutum animal conuertit;
homo cum in honore, id est, prosperitate, esset, non inte-
xit, comparatus est iumentis insipientibus. Afflictio au-
tem mentem illustrat, sui ipsius, Dei ac plenam rerum
omnium notitiam inducit. Huc respiciens dicebat
Psalmista; *Circumdederunt me dolores mortis, & pericu-*
liferi inuenerunt me; atque omnia hæc me erudierunt,
ea quæ mihi faciendâ incumbabant, ad eum scilicet
me conuertere qui me liberare poterat, eiusque
pem implorare; atque ideo *nomen Domini inuocabo*
Domine, Libera animam meam.

Non prius Epulo oculos ad Lazarum inspicie-
dum aperuit, quam inferni supplicia eisdem ape-
rent, ac tum demum vidit, quam infausto res suæ
sensu loco Nabuchodonosor non prius cælum in-
tuitus est, quam tribulatio oculos sursum erige-
re coegerit, ait enim de se; *Leuavi oculos meos in cælum*
& sensus redditus est mihi. Ita Regulus hic nunquam
ad Christum accessisset, nec fidem accepisset, nisi
necessitate compulsus fuisset. Quanta igitur aff-
lictionum utilitas & commoda?

Iub

Iuber Salomon hono-
ritatem, unde efflu-
bet, eisdem honori-
ne ideo, qui agnosce-
retur, se semper ma-
in, ex toto corde veru-
orabit & genu flexo
Domine, eg) meam
misericordiam. Hinc
recensens, in qui-
it, ait eo morbos &
ora fuisse, quo se ha-
us malum perferente
quam æger sit, non se
Pauci sunt, qui pri-
firmitates, quas al-
luxibus cœlestibus
despiebat misella ill-
peccata, quæ cum talp-
non credebat, quæ
se ut in locum lu-
pati non posse. Ec-
genus est morbum
calamitas ab vniuersa
pauis ab afflictionibus
Si cui ad vnum
suis puris & liqui-
tis frueretur, denique
fortunæ illum r-
us ope & admio-
Dei obliuisceretur
eretur, imò nunqua-
Eo infelicitatis deu-
per Moïsem & Aa-

ere regulus gaudi
m sensit, vt ipse &
mplexa sit, & illu
dit ipse & domus e

quæ adferre adue
m emolumenta: il
ceps hic, & vniue
Christum conuert
it olim Propheta
& ingenium homi
let, prosperitas il
ffert, & homine
minal conuertit;
itate, efficit, non irse
Afflictio au
Dei ac plenam reru
nc respiciens diceb
lites mortis, & pericu
hæc me erudieru
ebant, ad eum scilic
e poterat, cuiusque
men Domini inuocabo

Lazarum inspicie
plicia eisdem apen
infausto res suæ e
on prius cœlum in
culos sursum erige
oculos meos in cœlum
regulas nec nunquam
dem accepisset, nã
Quarta igitur affli

Iubet Salomon honorari medicum propter ne-
cessitatem, vnde efficitur, eum qui necessitatem nō
habet, eisdem honorem deferre non posse. At-
que ideo, qui agnoscit in anima, & assidue con-
fiteretur, se semper malè habere & afflictione pre-
mi, ex toto corde verum animarum medicum ho-
norabit & genu flexo dicturus est, Non possumus
Domine, te meam negare ærumnam, cui tuam
misericordiam. Hinc magnus Augustinus vericu-
la recensens, in quibus ante conuersionem vixe-
rat, ait eo morbos & vulnera animæ suæ incurabi-
lora fuisse, quo se habere melius credebat, & mi-
nus malum perferuisse. Verè itaque æger est, qui
quàm æger sit, non sentit.

Pauci sunt, qui proprias agnoscunt miseras &
infirmittates, quas alij tempori, alij loco, alij in-
fluxibus cœlestibus ascribunt. Quare non parum
desipiebat misella illa Harpaste de qua scribit Se-
neca, quæ cum talpa esset cæcior, cæcam tamen
se non credebat, quamobrem rogabat conducto-
res, se vt in locum lucidiorem ducerent, tenebras
se pati non posse. Et sane deplorandum infirmitta-
tis genus est morbum suum non agnoscere: quæ
calamitas ab vnica dimanat prosperitate, & sui co-
gnitio ab afflictionibus.

Si cui ad votum fluere omnia, & volupta-
tibus puris & liquidis nulla amaritudine permi-
tis frueretur, denique albæ esset gallinæ filius,
& fortunæ illum riuus inauraret, adde vt nul-
lius ope & adminiculo indigeret, ita insolesceret,
& Dei obliuisceretur, vt illum tandem non agno-
sceret, imò nunquam in vita eius opem inuocaret.
Eo infelicitatis deuenerat impius Pharaon, quan-
do per Moysen & Aaronè à Deo monitus, vt popu-

Eccles. 36.

Tribulatio

Deum intu-

eti cogit.

Lib. confess.

Dom. 10.

Epist. 5.

Miserum est
morbum
suum non
posse agnos-
cere.

lūm in libertatē affereret velut atheus & numir
ignarus dixit: *Quis est dominus, vt audiam vocem eius.*
dimittam Israhel Nescio Dominum, & Israhel non dimittit.
Ipsa scilicet prosperitas ad hanc Dei obliuione
& blati he mas illum impulit, sed quamprimum
fulgura & tonitrua audierit, palinodiam caper,
cuius maiestatem & numen negabat, illius aliqu
do supplex misericordiam inuocabit.

Peccatores
in prosperis
Dei obliui-
scuntur.
Psal. 91.

Non minor profectō, meo quidem iudicio, pe
catorum dum prosperē agunt, est insolentia, adue
sus quos David vindictam deposcit, Deūque re
gat vt iustitiam exerat; *Exaltare qui iudicas terram*
redde retributionem superbis. Deposco, inquit, iustiti
Domine, cum tu iudex sis generalis totius orb
constitutus, cumq; tuæ partes sint crudelitatem &
tyrannidem impiorū diiudicare. Quamdiu natio
nem tam effrenem & prauam sustinebis Domine
quæ non nisi mortem & sanguinem populi tui re
spirat, & noua quotidie pondera excogitat quib
eum opprimat, orphanos obruncans, viduas di
spolians; & cum nec hoc sufficere ad nequitia cre
deret, eō impietatis venit, vt tui oblita sit, & qu
nec barbari facere audebunt, diuinam providen
tiam omisciam & cuncta tuentem negauerit, di
cens: *Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Iacob.* E
quænam tantæ ingratitude, & insolentiæ caus
quæ stupida & crassa huius obliuionis ratio? sub
nectit David: *Non est respectus morti eorum, neque firma*
mentum in plaga eorum: ideo tenuit eos superbia, & dixe
runt, quomodo scit Deus, & si est scientia in Excelsō. Id est
propter continuas prosperitates nullis afflictio
nibus permittas Dei sui obliti sunt. Adeo vt con
sulto nobis aduersa Deus immittat, vt cuius blas
phemando obliuiscimur, sani dum sumus, in tem
pore

Psal. 72.

theus & nemi-
ore afflic-
onis & miseri-
is obtriti, adoremus. Ita
porro fecisse comperitur hic Regulus. nam quam-
lato fortuna arridebat vultu, Iesu oblitus est;
Dei oblatione ubi prospera in aduersa mutari coepere, & fi-
ed quamprimum morbo diuexari coepit, ipse & domus eius to-
lmodiam canet, & Deo crediderunt. O felices igitur tribulationes!
gabaz, illius aliqui Torfit non paucos, & magni qui lem nominis vi-
ocabit. hæc quæstio, cur suos Deus Tribulationibus

dem iudicio, peccat; cuius rei duas potissimum assignarunt ra-
solentia, adue-
ones. Primo, vt illos Deus humiliaret, omnemq;
picit, Deum quæ-
perbiæ præsumptionisq; ansam præcinderet. Si
qui iudicis terrarum aulicus qui nouis quotidie à Rege beneficiis
co, inquit, uultu
mulatur, superbiendi occasionem habet: anne
ralis totius orbis iustum, dum videt tot se beneuolentiæ si-
ne crudelitatem & a rege suo Deo recipere, interdum humilitatis
e. Quamdiu nationes excedere, superbire & inolescere? Idcirco
it nebis Domine superbiendo damnationem incurrat, tribula-
nem populi tui rebus humiliari consuevit.

ra excogitat quibus Testis huiusce rei erit Paulus, qui sibi, quò super-
uncans, viduas diu retunderetur, neque ob habitas reuelationes
re ad nequitia crescolesceret, datum carnis stimulum confiteretur,
oblita sit, & quod ianimum quotidie exagitaret & angeret. Ne ma-
diuinam prouidentia reuelationum, inquit, extollat me, datus est mihi
nem negauerit, di-
mulus carnis mee, angelus Satane, qui me colaphizet, vt
liget Dem Iacob. El-
licet de meipso humiliter sentirem, & in mei
& in olentia causis
suis cognitionem descenderem.

Respexisse autem Apostolus videtur ad laudabi-
n veterum Romanorum consuetudinem, qui, vt
tullianus ait, pro more habebant, triumphan-
ous Imp. & currum eburneo urbem ingredien-
ous, variis circumquaque trophæis gestatis, fau-
clamore & iubilo plaudentibus cunctis, momẽ
nemdam ad currus latus addere, qui mille trium-
uantem iniuriis proscinderet, eique assidue ex-
pot

Cur Deus
iustis aduer-
sa immittet.

2. Cor. 12.

hortando ingeminaret, *Respice post te, hominem videris, semper illū ex-
memento.* Idem sibi accidere innuit Paulus; *caueto si potuisset, mun-*
triumphans ingreditur, varijs honoribus afficitur, *Major seruiet n-*
at ne insolescat, inimicum illi addidit Deus, *quidam admodum ignis defer-*
eum excruciet & affligat. *quidam conceptus, ē q-*

Ezech. I.

Postquam Ezechieli gloriam suam ostendit, *ducant tribulation-*
Deus, idque in forma curru & rotarum sibi *paienti adferant. Quo-*
cem implexarum, & dixisset, *Hec est similitudo g-*
Dei: quo nullum mortali maius beneficium ha- *idete vt Principis fel-*
vita conferri queat; Propheta mox vocem, vt *hilium à malo, & de-*
te sequenti refert, ē rota prodeuntem audiuit, *ueret.*
ait, *fili hominis sta.* Rogat hic Gregorius, & qui *Credidit ipse & domi-*
non immerito, cur filius hominis dicatur, *q-*
non exigua irrogata videatur iniuria homini *q-*
beato & tam luculento beneficio affecto: & *q-*
spondet, Deum illius humiliandi gratia id fecit *sem contemplerat, &*
ne se angelum quempiam aut beatum, qui ca- *operaret. Ignis ille*
gloria donatus esset, crederet. *us quidam Dei est,*

Vt merita
Deus iusto-
rum adau-
geat, tribula-
tiones im-
mittit.

Secunda cur Deus iustos tribulationum tr-
tum persolvere cogat, ratio est, vt aduersa & a-
tiones coronam illis praparent, vt sint instar i-
& mallei aurifabri, quò melius patientiē virtutis
exerceant. Ignis siquidem aurum in fornacem
coniectum adurit inflammat, sed simul & ex-
quit, & sublimat, & perficit: ita quoque hominis
tribulatio, afflictio, aduersitas.

Genes. 25.

Huc traham quod in Genesim notat Augustinus
circa vocem quam Rebecca celitus audiuit:
cum hactenus illiberis, prolem à Deo precor
impetrasset, & gemellos vtero complexa di-
dantes illos & confluentes sentiret, quod
mediocrem illi dolorem & anxietatem causa-
tur, ait, *Major seruiet minori.* Hic quaerit Augustinus
hoc qui factum sit, cum Esau Iacobo semper in-
rau-

te posite, hominem
unuit Paulus; ca
s honoribus affici
li addidit Deus,
iam suam offend
& rogarum sibi i
Hac est similitudo gl
ius beneficium ha
a mox vocem, ve ca
deuntem audiuit,
Gregorius, & qui
minis dicatur, q
iniuria homin
ficio affecto: &
anci gratia id fec
beatum, qui ca
t.
tribulationum tri
est, ve aduersa & a
rent, vt sint instar i
ius paciencie virtu
aurum in fornaci
at, sed simul & ex
ita quoque homin
as.
esim notat Augusti
celitus audiuit: m
plem à Deo prec
tero complexa dis
es sentiret, quod
anxietatem caus
hic quaerit Augu
Iacobo semper in
raut

auerit, semper illū exagitauerit, patria exegerit,
mo si potuisset, mundo eum proscriptisset. Respō
let igitur, Maior seruiet minori nō obediendo, sed vexando
nemadmodum ignis deseruit auro. Egregius & diuinus
quidam conceptus, è quo colligere est, quantopere
conducant tribulationes, & quantum iusto emo
ument, adferant. Quomodo igitur, pijs non pro
int, cum impijs & gentilibus non parum profint:
videte vt Principis febris, patrem ab incredulita
e, filium à malo, & domum vniuersam à molestia
beret.

Credidit ipse & domus eius tota. Obeata febris!
morbis auro redimendus! Ignis cum segetem
noab succenderet, illum excitauit, vt ad principem
quem contempserat, & cuius mandata neglexerat,
properaret. Ignis ille ardens tribulationum, qui
gnis quidam Dei est, agros negotiorum nostro
um exurens, nos conturbat, excitat, & gressus exa
uit, quo ad principem caelestem properemus,
sem toties offendimus, & cuius sanctas inspira
ones institutaque salutaria toties contempsimus.
exemplo sit regulus hic, qui febris cuiusdam
gnem in domo sua succensum videns, quampri
mum ad Christum properat, fidem amplectitur,
otaque & obsequium offert, & vniuersam fami
iam suam, vnicam illius gloriam & honorem
respirare vult. O febrim laudabilem & exoptan
dam! cum tam raram & felicem metamorpho
in in domo reguli huius causetur, febrim in
quam, quæ mihi materiam suppeditat de febr
ariis loquendi, cum in Euangelij fine eandem no
em. *Et reliquit eum febris.*

Doctissimi quique medici, qui de morborum
sympto-

1. quarti
tract. 1.2.3.4.
1. & 2. de
different.
1. sai. 56.

Luc. 6.

Proverb. 24.

lib. 50. Ho-
mi.

Peccata ve-
nialia arenæ
& aquæ gut-
tis similia
sunt.

Inuidiam
denorat fe-
bris erratica.

1. Reg. 3.

symptomatibus & præsertim de febribus locum DOMIN. XX. POS
sunt, varia earumdem genera retulerunt, ut inprimis extingueretur.
mis Auicenna, & Galenus, quæ varijs peccatis inano col. uent, san-
generibus non inscite queunt accommodari. Prius de Ioanne legitur
num genus febris est quotidiana, quæque guttis & extinctæ faces, ut
ingluui ei respondet, de qua Isaias, *Venite, famem inuidi vident,*
vinum & implemur ebrietate, & erit sicut hodie, sicut hæc febris gra-
cras, & multo amplius: quæ verba gulonum & voracitæ maxime cruciat
cium sunt, loquentium de suis dissolutionibus. Illis.
luxu ordinario. & sanè de diuite illo Epulonum
Luca legimus, *Epulabatur quotidie splendide.* Vel inuidus inuidia com-
eandem intelligere licet peccatum veniale, de tertium genus febris
in Prouerbij legere est, *Septies, id est sæpius, cadit iustus.* Et quoniam de veniali peccato me-
facta est, notandum, Augustinum, ipsum arenam & conuellit: a-
similare & aquæ guttis, quod instar illius, animæ est, febris profectus
ad bona opera producenda sterilem reddat, & inur qui hodie hone-
star harum, charitatis feruor est exstinguat. Et quoniam, & cras à propo-
admodum multæ aquæ guttæ magnum cōstituit in audiunt, Deum o-
flumen possunt, & naufragium causari; & multa, & postredie incoe-
arenulæ magnum efficere pondus; ita peccata nunt. vitium hoc f-
nialia, dam negliguntur, sæpe animam, ut in m-
tale peccatum incidat, sua multitudine & gra- eum, habet nonni-
tate disponunt, adeo ut sæpe in salute naufragi- frigiditatis. Quo-
faciant. Alterum febris genus est, quod vulgo- uendus est volup-
raticum dicitur, quæ nullum certum tempus- al., temporales con-
bet, aut horam præfixam; atque hæc inuidiam- Quartum genus feb-
notat, quæ nulla temporis certitudine exspe- potest avaricia, qu-
potest, sed omni tempore, quo aliorum vel lau- to locum habet
vel bene gesta recēseri audit, grauissimos parox- usque adeo conti-
mos & terribiles quasdam conuulsiones patit- na quibus homo ab-
hoc enim peccatum nonnisi ex aliorum nasci- noctu & interdii-
let prosperitate. Quare non inscite Heli inui- struatur & exagitat.
comparabitur, qui non poterat videre lucernam Dom- men ad vitam, tole-
ni, somnum, & re-
ni penitus non pote-

Invidus invidia comburitur intus & extra.

Quartum genus febris continua est: atque hæc
 potest avaritia, quæ inter vsurarios ut pluri-
 mum locum habet: cetera quippe peccata non
 sunt vsque adeò continua, habent quædam inter-
 valla quibus homo ab ipsâ abstinet; at hoc assi-
 nuè, noctu & interdiu, omnibus horis hominem
 cruciat & exagitat. Tria quippe illi aufert, quæ
 amen ad vitam, tolerandam necessaria sunt, ci-
 bum, somnum, & requiem, sine quibus vita hæc
 duci penitus non potest. Suiuspius tortor est aua-

Avaritia fe-
bris conti-
nua est.

RUS,

Eccles. 14.

Eccles. 2.

Ier. m. 19.

Eccles. 9.

Superbia designata in febri quartana.

rus, seipsum enecat libere, comedere vix audent, & pro-
ut Tantalus inter undas & poma fugacia sit, & esurire, sic ille inter opes affluentes abstinet praesentia & vltima febrilis. Unde de illo bene ait Sapiens: *Non satiabitur* eorum filij dicunt, quod in tristitia eris super mensam suam. Dormire quod humorem radicatum nequit, cum varijs intrinsecus cor furij & modo basis est, angitur, modo metuit ne parva amittat, modo luxuriae imago eliquiritur non satis amplum se lucrum fecisse: dicit Propheta dedit, quae alijs tormentis ac sollicitudinibus quae desolant, & omnium illius perturbant, angitur. *Cuncti dies eius* Sodoma, qui nescit Ecclesiast. *pleni sunt laboribus & erumnis*. De diebus lapides in cineres nocte non quiescit, animus eius semper in negotio confirmat calculum est, & occupationibus distrahitur. Quod Propheta flagrantior est libido. pheta quidam testatur, *Pro sollicitudine quiescere* David, cumque ad poterunt. Et Sapiens, *Saturitas diuitum non finit* exaret, medici operemur dormire.

Quinta febris quartana est, noxia quam in me, sed quae superbiam & arrogantiam denotat, nam quemadmodum haec febris difficillime curatur, ita & superbia saepe. namque tum corpus, tum animam inficit. Causatur febris haec extremos quidam sudores, & superbia typhos quosdam typhos & ambitiones nouas. Dolorem capitis febris haec semper annexum habet, superbia item non quam huiusmodi doloribus vacat, sexcentas atque erates mentis, mille capitis vertigines, cere commotiones, phantasmata, imaginationes, conceptus, inquietudines. Violenta admodum & celsiua febris haec est, item superbia: de qua ex Psalmitae elogium, *Superbia eorum qui se oderunt* scendit semper. Hac febri perire Angeli, mortali est Aman, hac Nabochodonosori extrema commi-

medere vix audet, imata est, & protoplastos in ruinam per-
 oma fugacia sic raxit.

luentes abstinet pa. Sexta & vltima febris est, quam hecticam me-
 piens: *Non solum* icorum filij dicunt, quæ ossibus & medullis in-
 nam. Dormire qua, humorem radicabilem, qui vitæ nostræ quo-
 necus corfutijs ammodo basis est, aufert & exfugit: atque hæc
 ta amittat, modo oia luxuriæ imago est, de qua hoc testimonium
 e lucrum fecisse de ob Propheta dedit, *Ignis est vsque ad consummatio-*

itudinibus quæ co *deuorans, & omnia eradicans genimina.* Est ignis
 tur. *Cuncti dies eius* Sodomæ, qui nefarios illos, & salaces, ipsos
et arum. De die nam lapides in cineres redegit. Conceptum no-

ahitur. Quod Plu *uit, flagrantior est libido.* Ab hac febris excruciatu

ollicitudine quiescere *uit David, cumque ad mortem vsque illum hæc*
diuicium non fuit ip *ta exaret, medici opem implorat. Miserere mei,*

st, noxia quam *ia infirmus sum, sana animam meam, quia peccanti tibi,*
 arroganciam deno *equot hic febres! Sed hæc ratione febris-ado-*

bris difficillimè cu *scientis huius dicta sunt: at sanatum illum iam*
ideo, Et reliquit eum febris, & ipse illum relinquens,
 nem dicendi faciam.

Vnum hoc igitur restat, Auditores, vt ex au-
 to Euangelio vtilitatem aliquam capiat: quæ
 on imodica hic occurrit. Consideremus in pri-
 nis, calamitates & tribulationes ad Deum nos
 onducere, quæ si non immitterentur, nunquam
 orsitam mundo egredieremur: videte enim vt
 egulus hic filij inualetudine anxius ad Christum
 ccedat, eiusque opem imploret.

Notemus deinde, quantam filiorum parentes
 habere rationem par sit, ad quam & hinc natura,
 illinc verò religio inuitat: illa quidem quantum
 d corpus, hæc autem quoad animam; exemplo
 scilicet

Luxuria fe-
 bris hectica
 est.

Iob 31.

In 4. I. uce:

Psal. 6.

scilicet Reguli huius, qui de filij valetudine maxime
mopere sollicitus erat. Adhuc discamus, non
virg'emendationem & poenitentiam usque in mirt
horam differendam, cum Princeps hic repre
datur, quod serius venerit, cum filius extre
iam spiritum traheret. Discamus praeterea quae
cepta à Deo beneficia gratitudinem exercere
pater hic accepta à Christo filij sanitate, Dei
sequio perpetuo manciparit. Meminerimus en
que, exempla dominorum ac superiorum ad fide
tos tum ad virtutem, tum ad vitium pertrahere
plurimum posse; cum exemplo reguli se con
tentis, omnis eius familia ad fidem conuersa sit.

Tu autem mundi redemptor, summe corporum
& animarum medice, qui hodierna die tam
lentum redditae sanitatis miraculum edis, qui
bres pellis, & filio Reguli Capharnaitae pristina
valetudinem restituis; animas nostras eisdem no
bis affectas persana: torquetur quippe ab auaritia
à libidine cruciantur, ab acedia affliguntur, à su
bia diuexantur, ab inuidia lacerantur, adeo
mortis, nisi properè succurras, periculo versantur.
Eas igitur, cura medice coelestis, ad iis succurre
propera; sed ea conditione, ut, postquam eas
ueris, ingratae non sint, sed in te cum vniuersa
mo, id est omnibus potentij & facultatibus
dant: intellectus te creatorem agnoscat, voluta
ut redemptorem diligit, memoria denique
ut conseruatoris semper recordetur. Tui, inquit,

à quo omnis nostra beatitudo dependet:

quam deducere nos dignentur Pater &

Filius & spiritus Sanctus

Amen.

DOMIN

POST PR

est regnum calorn

mem ponere cum seru

F I C

Idisse in Apoca

dierum, throno

nerabilem, qu

et, & libros aper

e vultu illius mai

ra in conspectu eius

ais illius fulgor, q

perterrefaceret. Si

ano sub parabola

tor: quod regem n

hem cum seruis fu

amentarios & dian

mediocrem omni

offerretur qui de

at, & soluendo no

s eius, & quidquid

do nec debitis sa

horrenda occu

in iudicio post m

qua de iudicijs ex

quantiam sug

obtinere non re

monem Angelica

DO

Dom. tom. 2.

DOMINICA XXI.

POST PENTECOST.

Simile est regnum caloram homini regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Matth. 18.

FIGVRA.

Vidisse in Apocalypsi se ait Ioannes antiquū Apoc. 19.
dierum, throno insidentem, præ canitie venerabilem, qui rationem ab vniuersis exhibebat, & libros apertos ante se habebat: tāta portē vultu illius maiestas elucebat, vt cælum & terra in conspectu eius tremerent, & rutilans maiestatis illius fulgor, qui è vultu promicabat, omnes perterrefaceret. Simile quid in Euāgelio hōterno sub parabolā cuiusdam inuolucris legere deor: quod regem nobis describit, qui dum rationem cum seruis suis pōneret; & domesticos commentarios & diaria enucleatius examinaret, non mediocrem omnibus timorem incutit: cui offerretur qui decem millia talentorum debebat, & soluendo non esset, illum & uxorem & filios eius, & quidquid rerum possidebat, diuendi fuit, donec debitis satisfacisset. In quo & alia nō minus horrenda occurrunt, quæ imago sunt eorū quæ in iudicio post mortem instanti accidere solent. Quæ deductius exponam, modo Spiritus sanctus eloquentiam suggerat, & Deipara precibus iam obtinere non renuat. Idcirco vnanimes satisfactionem Angelicam ei impertiamur, dicentes *Re Maria.*

Docuere Philosophi, Astrologi, Mathematici, Duo pos.
Geometriæ, Cosmographi, & alij orbis dimensionum, vniuersam mundi machinam duobus polis immobilibus sustineri, arctico & antarctico. Hos

Dom. tom. 2. yyy imitati

Iustitia &
misericor-
dia duo diuini-
tatis poli.

Psalm. 24.

Psalm. 100

Deus om-
nia guber-
nat sua mi-
sericordia
& iustitia.

Apoc. 10.

Matth. 28.

imitati docuere Theologi, diuinam essentia
omnem creatoris mundi diuinitatem, in du
item polis volui, iustitia scilicet & misericor
Primus hoc ante alios obseruauit Dauid Pro
ra, dicens, *Omnes viae tue misericordia & veritas*
diceret: Aliam viam capere non posses Dom
quam vel misericordiae vel iustitiae.

Idem Vates diuina attributa recensens, &
uinæ essentiae arcana rimatus, eiusque enco
contextens, non nisi geminos hosce polos pro
cit, dicens, *Misericordiam & iudicium cantabo tibi*
possem Domine infinitam tuam decantare p
tiam, admirabilem tuam scientiam, infallabi
tuam prouidentiam: possem & perfectiones
diuinas recensere, praedestinationem produ
& reprobationem, scientiam extollere, pra
tiam canere, & mirabilia tua celebrare, at
maiori dignius laude, nihil in te reperio diu
nihil quod maiorem promereatur laudem q
iustitiam & misericordiam, & quemadmod
duo diuinitatis tuae poli sunt, ita etiam sint ca
ci mei.

Ea sanè quidquid in coelo & in terra videre
duabus hisce virtutibus aeternus ille Monar
digerit & gubernat, hisce duabus disponit
nia, velut iudex, hos terret, velut clemens, i
consolatur. Et in huius rei signum vidit Ioan
in Apocalypsi Angelum fortem & validum i
coronatū, manu librum præferentem, qui p
pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super t
Patrum omnium iudicio Angelus hic Christi i
ginem præfert, & duo illi pedes, iustitiae & m
ricordiae, quibus super cælum & terram ambu
Audite quid de illo Euangelista dicat, *data est*

Maiestatem.

ter ceteras spon
vbera, dicens,
bi, duo vbera sua sicut
in lilijs. Aliud po
quam præclaras ill
iustitiam, quibus mag
mundum nutrit &
atur Isaías, *Ad v*
Sapiens, *vbera eius*
in misericordia v
hebraica, quod al
ie.

arca testamenti affi
illud symbolum era
glyphicum iustitiae
os omnes edocere
in arca Ecclesiae o
paci & iustitiae muc
gius, *Propter veri*
iustitiam, quas esse mu

abilis ille Cherub
à flumine Chebar
ina insignitum vici
referebat, qui eode
duos in mundi di
is vnum, & leonis
vt iudex equissim
eorem scilicet se o
am exercendo; & h
nae viscera laxan
Dominus.

scribit & alium Ang
minus prodigio
cebat gladius anc

uinam essentiam
unitatem. in quod
licet & miser con
nauit Dava Prop
ordia & veritas: d
non posses Dom
iustitie.
uta recensens, &
us, cuiusque enco
s hosce polos pro
icium cantabo tibi
uam decantare p
entiam. in feli. ab
& perfectione
ationem produ
extollere, præ
celebrare, atq
nte reperio diu
creatur eundem qu
& quem amocū
ita etiam sint ca
& in terra videre
ernus ille Monar
duebus disponit
velut clemens, i
ignem vidit loar
tem & vultum in
teferentem, qui p
misi in vultu super
elus hinc christi
edes, iustitie & m
m & terram amib
ita dicat, data est
ui pedes sunt die

inter ceteras sponſi dotes recenset amans
vbera, & dicens, *Meliora sunt vbera tua vino: Cant. 1.*
libi, duo vbera tua sicut duo hinnuli caprea gemelli qui *Cant. 4.*
mur in lilijis. Aliud porro vbera hæc non deno
quàm præclaras illas virtutes misericordiæ
iustitiam, quibus magnus ille nutritius vniuer
mundum nutrit & pascit, ita porro inter
atur Isaias, *Ad vbera portabimini & in pro. Isa. 66.*
iij Sapiens, *Vbera eim inebrient te: & in psalmis Prou. 5.*
id, *in misericordia vberi, transpositione & me. Psalm. 21.*
psi hebraica, quod alij dicerent, *In vbere mise*
diæ.
n arca testamenti asseruabatur manna & gla
illud symbolum erat misericordiæ, alterum *Exod. 25.*
oglyphicum iustitiæ: quo Israelitę atque ad
os omnes edoceremur, tam in cœlo quam in
i, in arca Ecclesiæ omnia manna misericor
pasci & iustitiæ mucrone dirigi. Vnde & Va
egius, *Propter veritatem, & mansuetudinem*
iustitiam, quas esse mundi fulcra & basis existi

rabilis ille Cherubin, quem Ezechiel haud
ul à flumine Chebar facie Leonina simul &
ana insignitum vidit, Dei haud dubiè imagi
præferbat, qui eodem in statu & esse perse
Ezech. 1.
is, duos in mundi directione vultus præfert, *Deus iustus*
inis vnum, & leonis alterum: omnia quippe *& pater mi*
it vt iudex exquisitus, & vt pater misericor
leonem scilicet se ostendit erga improbos,
iam exercendo; & hominem erga iustos, mi
cordiæ viscera laxando, *Misericors & miserator, Psalm. 111.*
hæc Dominus.

scribit & alium Angelum in Apocalypſi Ioã.
on minus prodigiosum quàm prior, cuius ore *Apoc. 1.*
liebatur gladius anceps, sed manu plurimas

præferebat stellas. Cum diligentius Angelum intueor, eiusque descriptionis genuinam exhibitionem indago, omnis me docet antiquitas, humanitatis Angelum hunc imaginem gerere, quod gladium iustitiæ præfert ad peccatores percutiendos, & misericordiæ stellas qua iustis præmar signat. Stella siquidem Clementiæ symbolum gladius iustitiæ.

Sceptrum
mythicum
regum Aegypti.

Huc trahemus sceptrum illud Regum Aegyptiorum, quod in infima parte caput præferebat hippopotami, animalis ferocissimi, & in summa, ciconiæ, quæ placida est & mansueta præteritis aubus, illic iustitia & vigor, hic veritas & clementia denotatur. Designare autem volebant, quemadmodum Deus summus ille rebus arbiter iustitia & misericordia gubernat omnia, ita regem qui illius in terra imago est, duas res dotes præferre debere. Quin & nonnulli nostræ reges huc respectu habito in symbolo usurparunt, *Pietate & iustitia*: & sanè sunt hæc virtutes duæ regnorum bases & rerum publicarum fulcra.

Dan. 10.

Mirabilis ille vir, qui Danieli Babylone reperiit, faciem instar fulguris habebat radiantem, oculos lampadis in morem scintillantes, brachia verò & reliqua corporis membra instar æneæ, facies eius sicut facies fulguris, & oculi eius sicut ignis, & brachia eius & quæ deorsum sunt usque pedes quasi species æneæ candentis. Sed albis indutus vestibus, & lineis, & renes auro obryzo accinctus habebat. Ec quod nam illud schema, habere videtur faciem instar fulguris coruscantem, oculos instar lampadis, & ænea brachia, sed loricam induit, an non potior fuisset lorica, & tunc quædam ferrea, an non magis conuenisset

DOMIN. XXI. POS.

quomodo enim
& facies ignea
Deum cuius homo
iustitia terribilis sit,
dulcem tamen bene
ultra misericordia,
ago sunt vestes illa
ronus Salomonis
hinc aut secundum
manibus sustentaba
nentes sedile. Designa
diuinitatis thronum
manibus, iustitia in qu
idem locutum Iob
m audio, Misere mini
Domini tetigit me. de
Aperi tu manus tuas
& de vtraque sim
unt Physici, duplex
furor accensus ex
entiam propendet. I
est, duplex enim q
re essentia, cor habet
a diuinitate, vnum
stimulat, iustitiam
mentiam tendit,
icitè expressit regi
ciat, & Deus noster m
tentum in hocce. E
hic namque hom
um seruis suis ini
et talentorum del
ore, filijs, reclusa
sed seruis ad exte

DOMIN. XXI. POST PENTECOST. 751

gentius Angelū
nis genuinam ex
locet antiquitas,
inem gerere, q
peccatores pert
qua iustis prām
mentia symbolū

illud Regium A
arte caput prae
ocissimi, & in su
& mansueta pr
vigor, hic verō
Designare autē
summus ille re
dia gubernat or
a imago est, duas
un & nonnulli G
habito in symb
: & sanē sunt hae
& rerum public

anieli Babylone
habebar radiant
scintillantes, br
embra instar er
uigum, & oculū
deorum iam vique
Sed albis in duto
auro obryzo acci
d schema, habere
coruscantem, oc
nea brachia, sed
flectitoria, & t
gis conuenissim

quomodo enim coincidunt cingulum au
, & facies ignea? Sed mysteria hęc doce
t. Deum cuius homo hic typus erat, quamuis
iustitia terribilis sit, & instar fulminis horri
s, dulcem tamen benignum ac patientem esse
ulta misericordia, quarum qualitatū typus
nago sunt vestes illae lineae & Zona aurea.

thronus Salomonis regium illud opus, quo
nihil aut secundum vidit orbis, duabus hinc
manibus sustentabatur, *Duae manus hinc atque*
uenientes sedile. Designari mysticē hic aio, xter
diuinitatis thronum à duabus etiam susten
nanibus, iustitia inquam & misericordia. De
quidem locutum Iob auguror, dum conque
em audio, *Miseremini mei, saltem vos amici mei, quia*
Domini tetigit me. de hac verō Dauidem his
is, *Aperis tu manum tuam, & imple omne animal bene*
re, & de vtraque simul, Opera manuum tuarum sunt

Duas De
manus ha
bet.

3. Reg. 10.

Iob. 19.

Psal. 144.

Psal. 101.

runt Physici, duplex Elephanto cor esse, vnū
furore accensus exerit, alterum quod in
entiam propender. Ita quoque cum Deo agi
m est, duplex enim quodammodo in vna ea
que essentia, cor habet, id est duo attributa in
n diuinitate, vnum quod ad iracundiam il
extimulat, iustitiam inquam, alterum quod
ementiam tendit, scilicet misericordiam.
d scitē expressit regius vates, *Misericors Domi*
iustus, & Deus noster miseretur. Cuius rei euidēs
mentum in hocce Euangelio legere est. Vi
tis hic namque hominem regem, qui ratio
cum seruis suis iniens incidit in vnum qui
m ei talentorum debebat millia, quem vnā
vxore, filijs, recula & suppellectili diuendi,
Sed seruus ad extremam calamitatem reda

Elephas du
plex cor ha
bet.

Psal. 114.

Etus, sui vt misereatur, mitiusq; secum agat, *carissime; ego, inquit, qui*
 patientiam habeat, tempus quo negotia sua *meis mens. Atque vt Pa-*
 sponat concedat, omnia se exactissime tam *paris id erga ingra-*
 soluturum spondens. Precibus illius igitur *omagna illum benigni-*
 motus Rex, factus clementior, non tempus *non minus se erga*
 do concessit, sed omne etiam debirum *per nos idiomate de-*
 remisit. Historiam Matthæus refert, vel potius *scilicet olim Ec-*
 rabolam: *Simile est regnum celorum homini regi, qui cum designata, pro-*
 luit rationem ponere cum servis suis. Hic primo de *hominis tibi, quæ verbi-*
 ne rege, & de rationum exactione loquar, *as aureas facimus tibi,*
 inde ad misellum illum & grumnosum *seruæ auribus, quibus*
 dilabar, eiusque feritatem etiam spectant. *Ceterum aureæ il-*
 dabo. *mysticæ locutionis*

Cur Chris-
 tus parabo-
 lis usus sit.

Antequam verò ulterius ad Parabolâ ferendo, *in mundo*
 & expositionem descendam, scire oportet, *Cur vterur.* Quænam v-
 sum pro more habuisse parabolis & similitudinibus *parabolas possunt, &*
 nibus uti, sicut bene Eusebius notauit. Emisso *parabolas & para-*
 in quo communem omnium Palæstinorum, *ne sua aures dicat &*
 les vt plurimum ei adhærebant, eiusq; sacro *valent ad amantes, quæ*
 etas conciones auidè audiebant, consuetudine *secus acquirant, a-*
 obseruauit. Potissima autem parabolicarum *monographus verbum*
 cutionum ratio erat, vt ipse hominum se *studiosum esse, Desidera-*
 & ignorantia accommodaret, vulgarem *non multum: quem*
 & plebis consuetudinem ac loquendi ritum *ut inq; pretij reddere*
 pans, quo ita melius intelligeretur, ac nem- *in, ciuina quadam*
 rerum propositarum sublimitate & obscur- *polico.*
 quasi minus bene dicta intelligeret, conque- *quis regem, nudum*
 di rationem haberet. *ante cerneret, ar-*

Quin & Deus ipse suum agendi morem per-
 suum habens exprobrando proponit benigni-
 illam loquendi rationem, qua in dilectum
 populum usus fuerat, ne quam forsan illi co-
 rendi occasionem haberent, si sublimi apud
 sermone vteretur: ait siquidem se nutriti
 eorum voluntati & desiderio in omnibus mo-

sq. secum agat, effisse; Ego, inquit, *quasi nutritus Ephraim portabam eos* *Ose. 11.*
 quo negotia sua *machis meis*. Atque ut Pater æternus benigni in-
 exadum tantæ patris id erga ingratum hunc populum ostē-
 bus illius igitur, magna illum benignitate demulcendo, ita si-
 dr. non tempus ei non minus se erga nos clementem exhibuit,
 iam debitorum petio nos idiomate docendo & aloquendo.

refert, vel potius hoc scilicet olim Ecclesiæ suæ, in sponsa Can-
 tarum homini regi, quorum designatæ, promisit, dicens, *Muræculas au-*

Hic primo de hoc *faciemus tibi*, quæ verba LXX, transulere, *Simili-*

edione loquar, *aures aureas faciemus tibi*. Hic autem de muræculis,
 ærumnosum sermone auribus, quibus verbū Dei percipitur, ser-
 mone etiam spectantur. Ceterum aureæ illæ similitudines, parabo-

& mysticas locutiones denotabant, quibus a-

ad Parabolæ sentiendo, dū in mundo inter mortales aget mor-

scire oportet, Quænam verò similitudines haberi

parabolis & similitudinibus clariores possunt, & magis deauratæ, quàm

us norant emissæ parationes & parabolæ, quibus Christus Ec-

in Palæstinorum, sua suæ aures ditat & exornat?

ant, cuiq; sacro-
 bant, consuetudine decus acquirant, auro includi. Ait porro

in parabolicarum monographus verbum Dei lapidem quandam

et hominum se studiosum esse, *Desiderabilem super aurum & lapidem*

ter, vulgarem pariosum multum : quem ut Christus illustriorem

loquendi ritum viorisq; pretij redderet, instar peritissimi auri-

geretur, ac nemini, diuina quadam industria auro includebat

mitate & obscuro abolico.

elligeret, conque-

Can. 11

Psalm. 118

Simila.

gendum morem per-

proponit benigni-

qua in dilectum

sed ad illum tanquam ad amicum fidelissimum hinc prudenter d
& clementissimum accedat, gladium furoris sui hosti suo Regi B
in vagina recondidit, id est, parabolicis firmis & uicinis exerciti
dinibus locutus est. Audite igitur ut hodie dicat, us agmina duceb
Simile est regnum celorum.

**Ecclesia
Christi reg-
num.**

**Ecclesia
triumphan-
tis descrip-
tio.**

Per hanc parabolam vniuersum Ecclesiæ futuræ alea, & exitus in
designatum voluit: ipsa quippe magnū Iesu Christi sunt, arma dep
sti regnum est, quod duas complectitur prouidentur amplius, se
as, vnam quidem Beatorum omnium, in qua reponitur Altera regni hui
& regis Sedes, in qua omnes ei obsequuntur, prior, quæ militan
biles eum supplices circumstant, beatissimos, in conspectu affi
credentes, quibus diuinum hunc vultum contemplantur semper ha
git intueri, atque illa communi notione Ecclesiæ mandatos. Hinc ad a
triumphans appellatur. Idq; non immerito, quod cuius, quemadmod
qui illius cōpotes facti sunt, velut parta victoriarum belli sui certior
mille gaudijs & triumphis cumulatam vitam exhortatus est; a
cant, & victorijs relatis iam olim iucundissimas Prophetas, cum
perfruantur. Sunt scilicet illic festiuitates ceteras, quem mittet pater ei
& liquide, ab omni metu liberę & ab omni erumina acutum. Notate
in aliena.

**Mundus so-
lidas festi-
uitates non
habet.**

2. Reg. 6.

Longe secus in hac miserabili & ærumnosa
ta agitur, in qua nulla solida & pura, certa quæ tamen eternus
cunditas, sed quæ ingruenti semper infortunio sagittis, destinat.
casuque tragico inopinato permiscetur. Et sic regnum celorum
nulla vnquam maior iudeis læticia fuit, quam cum fit regni celestis
arcam recuperatam Ierosolymam ē terra hostili alterū perueniat
referrent: sed casibus illa tragicis non caruit, quæ regnum celorum
namq; occulto Dei iudicio percussus & exanimatus gaudium interruptit. In solo coelo vera sunt
gaudia, nulla tristitia aut metu permista, atque coelites qui iisdem perfruantur, triumphantes
appellati sunt, omni periculo exempti, metus &
pertes, & à formidine liberi. Quod profecto
terre huius incolis dici nequit, cū adhuc in præse-
verfentur, cuius exitus dubius & anceps, adhuc
confligentes de victoria incerti.

Hic

micum fidelissimum
gladium furoris
parabolicis simili
gitur ut hodie di
erfum Ecclesia sit
pe magni Iesu Ch
mplectitur provin
omnium, in qua re
ei obsequuntur,
stant, beatissimos
hunc vultum con
ni notione Eccl
non immerito, qu
velut porta victo
amulatam vitam
olim iucundiss
illic festiuitates ce
e & ab omni gre
abili & rumnosa
a & pura, certa
ti semper infortu
permittitur. Et la
lacticia fuit, quam
mam e terra hosti
gis non caruit,
ercussus & exanim
solo coelestis
tu permittit, atque
untur, triumphan
o exornati, metus
Q. 01 professio
it, cum adhuc in
us & anceps, a
erti.

Hinc prudenter dixisse mihi visus est Achab
rex hosti suo Regi Benadab, qui magno eum cir
cumcirca exercitu, in quo triginta reges & am
plius agmina ducebant, vallauerat, *ne gloriatur ac
cinctus æque ut discinctus*. varia enim & anceps belli
est alea, & exitus incerti. At qui in coelos iam re
cepti sunt, arma deposuere, de conflictu non lo
quuntur amplius, sed victoria parta gaudent.

Altera regni huius prouincia, est Ecclesia in
ferior, quæ militans dicitur, quæ semper in ar
mis, in conflictu assidua, militesque suos ad pu
gnandum semper habet promtos & armis cir
cumdatos. Hinc ad arma sumenda nos exstimulat
Paulus, quemadmodum olim Achab rex Isapha
um belli sui certiore factum ad auxiliaria ar
ma exhortatus est; atq; hoc euidenter ostendit I
saïas Propheta, cum de Dei filio loquens ait. *Isse
est, quem mittet pater æternus, in sagittam electam, & gla
dium acutum*. Notate mysterium, quamuis redem
ptor iam inde ab initio conceptionis, triumphator
esset & coelestis illius prouinciæ ciuis & rex,
Pater tamen æternus ut militem, armatum gladio
& sagittis, destinat. Verum inferior hæc prouin
cia regnum coelorum dicitur, quod imago quæ
dam sit regni coelestis vel quod via sit, per quam
ad alterum perueniatur, vel potius quod in eo re
gnum coelorum meritis acquiri possit. *Simile est,
igitur regnum coelorum homini regi.*

Non nisi parabola hæc est, sed duplex continet
caput, vnum ostendit omnes nos peccatis obno
xios esse; & secundum peccatoribus esse ignoscen
dum; atq; hoc vnum spectat Euangelium, ut comi
sas in nos iniurias ex animo remittamus. Quonia
verò homines suis in rebus cæcutiunt, imò seipso
non agnoscunt, ideo sub fictarum personarum schema

3. Reg. 26.

Ecclesia
militans.

3. Reg. 22.

Isai. 49.

Duo capita
huius parab
olæ.

te illorum n̄uos Deus repr̄sentare solet, & per parabolas illos erudire, in alijs vt ad oculum videant, quod in seipsis videre pr̄ mentis caligine nequeunt.

Pramasij pictoris industria.

Dicitur Pramasius pictor ille celebris seruos cōductitios crucibus affigere solitus, & funibus eorum membra diducere, & musculos loco mouere, vt visa in illis corporis distorti p̄na, Prometheus rupi alligati supplicia & cruciatus ad vñū exprimeret. De Lacedæmonijs refert Plutarchus, seruos illos suos & m̄cipia inebriare solitos vt eorum visa vultus deformitate & morum dissolutione filij ebrietatem detestarentur. Itap̄ter æternus vt iustitiam nos suam edoceat, & vt rationem reddēdam pertimescamus, sub alienæ personæ imagine ipsum in parabola hodierna demonstrauit.

Dauid, qui ceteris in rebus erat solertissimus ac prudentissimus, in suis erat stupidissimus, domi suæ talpa & in anima cæcus, idē malum suū deplorans ait. *Dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum & ipsum non est mecum.* Nathan autem quo illi oculos aperiret, & ad sui ipsius cognitionem induceret parabolicis illū rationibus aggreffus est; argumento sumpto ab homine opulento ouibus abundante, pauperculi ouiculum diripiente, quem Dauid velut iniquum & raptorem morti adiudicauit; Propheta porro à parabola ad veritatē descendens, tandem Dauidi post longas ambages & anfractus ostendit, illū hanc cenoxam admisisse, in e mentita persona repr̄sentans, quod in propria videre non poterat. Hinc bene Christus. *Simile est regnum celorum homini regi.*

Apoc. 19.

Homo hic rex, qui rationem cum seruis ponit, alius

alius haud dubiē semore Ioannes id Dominum dominantium. mus, omnes regis. mō magis ad illi semet Angeli. Certum tionis magni huius duplici ratione, t prisonis, ad diligenter Deus igitur rex que tandem aliquando mundo faciet. Et fatemur subditis admet Macedonica à & causæ suæ acquiescepit ille, nec tergergentium importundam suppetere; illa spondit. Cur igitur stitit vindicem te respondit inferre vni ministrare.

Dauid rex, qui epervenerat, quō in quotidie oblectat quo subditorum omnium voto postulatandem postulauit iustitiam tuam filios regum hominum sed Dei minum namq; iugine permista est dia carer: homines Deus verō maiora qui vicini ouicula

ritare solet, & pe
s ut ad oculum vi
a mentis caligine

le celebris seruo
ol tos, & tunib
uile los oco mo
stort pisa, pro
& cruce as ad vi
rijs refert Placit
bra inebriare soli
mirare & morum
testarentur. Ita
tam edoceat, &
scamus, sub alie
parabola hodie

erat solertissimus
utupidissimus, eo
ideo malum scilicet
a nea, & lumen ou
n. Nathan autem,
sui ipsius cogniti
la rationibus ag
ab homine opu
perculi ouiculam
niquum & raptor
ea porro a para
ndem Davidi post
stendit, illi hanc
a pe sua reprae
ere non poterat.
egnum. et. nrm homi

cum seruis ponit
alios

alius haud dubiè non est, quam is ipse, cuius in femore Ioannes scriptum ait fuisse *Rex regum & Dominus dominantium*. Quotquot autem homines sumus, omnes regis huius clientes & serui sumus, imò magis ad illi seruiendum obligati quam ipsi met Angeli. Certum quidè est, Angelos iure creationis magni huius Dei seruos esse; at homines, duplici ratione, tum creationis, tū verò redemptionis, ad diligenter ei obsequendum obligari.

Deus igitur rex est, cui ratio reddenda est, quique tandem aliquando iustitiam cum vniuerso mundo faciet. Et sanè regis est iustitiam & æquitatem subditis administrare. Petebat olim mulier Macedonica à Rege Philippo ius sibi reddi, & causæ suæ æquitatem cognosci, sed excusare cœpit ille, nec tempus sibi modò ob negotiorū vrgentium importunitatē ad causam examinandam suppetere; illa rege audito, subirata mox respondit. Cur igitur vt regem te habeam, qui iustitiæ vindicem te exhibere detrectas? quo acris responso inferre voluit, regis esse iustitiam administrare.

Dauid rex, qui è pedo pastoritio ad sceptrum peruenerat, quò imperij statum firmaret, Deum quotidie obsecrabat, se vt iustitiam edoceret, quò subditorum causis definiendis vacare ex omnium voto posset, nec sibi solùm, sed & filio eandem postulauit: *Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio regis*. Notandum porro hic est, nò hominum sed Dei iustitiam illum deposcere: hominum namq; iustitia crudelitate semper & sanguine permixta est, at diuina nūquam misericordia caret: homines delicta exigua morte damnât, Deus verò maiora dimittit. Dauid morti addicit, qui vicini ouiculam occidit, Deus verò illi con-

Hominis
maior erga
Deum ob
ligatio quā
Angelorū.

Psal. 71.

donat,

donat, quamuis homini innocuo vitā eripuisset. Homo hic rex seruo decem talentorum millium debitum remittit; atque immisericors ille conferuum suum comprehensum, quod centum ei deberet denarios, carceri mancipat; vt patientiam habeat rogatur sed audire detrectat, nedum debitum penitus remittere.

Iustitia nū-
quam sine
misericor-
dia proce-
dat.

Psal. 81.

Socratis in
morte con-
stantia.

Simile est regnum cælorū homini regi. Rex autem hic, qui seruos ad rationem reddendam cogit, & iustitiam administrat, homo dicitur; quod iudicis sit, hominem se semper ostendere & humanum; & nunquam à regia dignitate humanitatem excludere. Iustitia enim sine misericordia, non æquitas sed mera crudelitas est. atq; ideo Psaltes, postquam diligenter iudicum dignitatem exaltasset & deos, & altissimi filios appellasset, homines etiam illos esse afferuit, & ceterorum instar mortales. *Ego dixi, Dei estis & filij Excelsi omnes: vos autem sicut homines moriemini.* Id est, Diuinum quid vobis inest, & Deo quā proximē acceditis, cū vestrū sit, o iudices aliorum errata examinare, ensemq; geratis quo in aliorum vitam ac mortem imperium obtinetis: sed sciatis velim, esse vos ad instar ceterorum mortales, & cū alios morti addicitis, cogitate, dudum ante vos à natura morti adiudicatos esse.

Socrati hoc adscribendum est, qui cū ab ingrata patria, & iudicibus morti addictus esset, & hoc ei amicorum aliquis nuntiasset, nullo doloris indicio edito, nec vultum ad merorem cōtrahens, aut animū abijciens iocans ait, *Et illos iam olim natura.* Quasi diceret, si cogitassent, se homines & mortales esse, tā iniquā forsitan in immerētem sententiam non protulissent. Equidem cum Philosopho hoc cōcludo, iudicem & Præsidem semper

per sibi proponere
hic noster in Euang.

Qui voluit rationem
rationem / omnium
rum, & omnium q
Testatur hoc Aposto
ante tribunal Christi,

ri, prout gessit, siue bon
da que sunt, adducet L
bonum fuerit, siue malu
d seueritatem singu
malis operibus rati
minari opus sit. Ind
commisso delicto,
quam obrem laci y
in amaritudine mor
quod malum admi
bonum etiam quod
cutis, & merita me
Nemo igitur dubi
rex æternus tandē
deq; operibus, ver
occultissimis quib
Vnde Apostolus, i
vid autem hocce fe
cultus meus munda me L

mortem eorum ex
In hoc autē diu
quod in tribunalib
parentia, obuiaq;
arsa, abdita, arca
nota examinentur
na maiestas David
rat, quā primum
tem jactam verbum istu

no virā eripuisse.
torum milium
ericors ille con-
od centum ei de-
t; vt patientiam
stat, nedum debi-

rex autem hic,
am cogit, & iu-
quod iudicis sit,
& humanum; &
animitatem exclu-
rdia non æqui-
eo Psaltes, post-
tatem exarasset
flet, homines et-
prum inlar mor-
omnes vos autem se-
m quid vobis in-
cis, cum vestrum
minare, ensemq;
c mortem impe-
n, esse vos ad in-
n alios morti ad-
s a natura mori

t, qui cū ab in-
adiciis esset, &
flet, nullo dolo-
merorem cōtra-
at, Et illos iam o-
fent, ie homines
n in immeretem
videm cum Phi-
Praesidem tem-
per

per sibi proponere debere, hominem se esse vti
hic noster in Euangelio, homini regi.

Qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Cuius rei
rationem: omnium, tam bonorum quàm malo-
rum, & omnium quæ in hac vita commissa sunt.
Testatur hoc Apostolus, *Omnes nos manifestari oportet 1. Cor. 5.*
ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corpo-
ris, prout gessit, siue bonum siue malum. & Salomon, *Cun-* *Eccles. 12.*
ta qua fiunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue
bonum fuerit, siue malum. O rigorem intolerabilem!
ô seueritatem singularem! An non sufficiat, de
malis operibus rationem reddere, vt & bona exa-
minari opus sit? Indignum credebat Iob, se nullo
commisso delicto, à diuina iustitia exagitari:
quam obrem lacrymans conqueritur, *Non peccaui,*
& in amaritudine moratur oculus meus. Quid? vix ali-
quod malum admissi, & ecce, qui tuus est rigor,
bonum etiam quod sentio quàm sit exiguum, ex-
cutis, & merita mea examinas.

Nemo igitur dubitet, nam regius ille Iudex & Deus de o-
rex æternus tandem aliquando nos examinabit, manibus ra-
deq; operibus, verbis & cogitationibus, imò de tionem ex-
occultissimis quibusq; erratis rationē depofcer. pofcer.
Vnde Apostolus, *Iudicabit Deus occulta hominum.* Da- *Rom. 2.*
uid autem hocce formidans examen aiebat. *Ab oc-*
cultis meis munda me Domine. interea dū viuo, ne post
mortem eorum examen differas.

In hoc autē diuina iustitia ab humana differt,
quòd in tribunalibus hominum, nonnisi nota,
patentia, obuiaq; excutiantur, sed in diuino, ab-
strusa, abdita, arcana & nemini præterquam Deo
nota examinentur. Atque ideò Nathan, cui diui-
na maiestas Dauidicæ causæ examen delegauit
rat, quamprimum reo ait, *Tu fecisti absconditè, ego au-* *2. Reg. 12.*
tem faciam verbum istud in conspectu omnis Israel, & in con-
spectu

specie solis. Id est, noli putare me in causæ tuæ examine similem esse mundi huius iudicibus, qui occulta non iudicant aut condemnant, sed publica & communia : nam ipse quæ clanculo facti sunt promulgabo, & diuulgabo quorum nemini conscium esse voluisti. Quin & ipse reus hoc agnoscit, & exclamat. *Tibi soli peccauit, & malum cor meum feci.* Id est, Ingens quidem crimen meum est, at tamen neminem subditorum meorum offendit, at te solum, quem facti conscius scio. Agnoscite quoque, homini huic esse rationem reddendam.

Regis huius prudentia qui in persona propria à seruis rationem depolceat.

Esth. 6.

Qui voluit rationem ponere cum seruis suis. In quo singularis illius prudentia emicuit : non enim seruorum rationum examen alijs commisit, non delegauit regiæ pecuniæ præfectis, finautiarum administratoribus non credidit, rationum magistris non fudit, nec alios in causæ huius inquisitionem delegat, sed ipse eandem examinat, rationesque coram audire vult. Ita olim Affuerus Persarum rex annales regni afferri sibi mandauit, ut quidquid ante aliquot annos gestum esset coram videret & legeret. *Iussitque sibi afferri historias & annales priorum temporum ; quæ cum illo præsentè legerentur.* Solus siquidem Principis oculus in negotiorum examen quadrat, ceteri omnes suspecti sunt, & fucum agunt. Si enim regibus vacaret, aliorum rationes audire & examinare, longè regna florentiora essent, negotia melius succederent, & prouinciæ longè mea sententia forent beatiores. Rex igitur noster nemini fidens voluit rationem ponere cum seruis suis.

Quid ? ecce potentissime & prudentissime rex rationem ponis cum seruis tuis : quin ab alijs, qui maioris sunt dignitatis incipis ? quin principum vitam examinas ? cur in actiones nobi-

nobiliū non inquit
em non intendis
ones non compell
arentes non exag
urimos qui plus q
ant millia, hos tan
onem deposcas.

Principes, qui
nt, & à paruulis ra
ulem imitantur, q
gulauit & regem
Davidem, qui A
ames dimisit inde
iceleg vr̄bem succ
licens : Persequar la

Hinc Anacharsis S
dens, dicere soleb
intelus esse simili
uolare permittunt
ges humanas inder
is & magnorum cri
la quo suspenden
re liceat, qui fave
bus parcut, imo i
os acerrimè profe
nt. Talis erat hic r
his. seruos domest
Adhæc notanduni
uorum horum ne
st David, qui
us regnis imperat
non erubuit.
Ego sum seruus tu
echiz vasallus, atq

in causis tuz exa
iudicibus. qui oc
tuant, sed publi
clanculo facti
quorum nemine
ipie reus hoc a
tati, & malum coram
nen meum est, &
neorum offendi
micio. Agnoiti
em reddendam.
suis. In quo fin
non enim ser
ommissis, non de
nauciarum ad
rationum magi
haus inquisiti
examinat, ratio
m Affuerus Per
fioi mandauit, ut
thum esset coram
ri historias & anna
presente legerentur.
is in negotiorum
inspecti sunt, &
acaret, aliorum
longe regna flo
tuncederent, &
oreat beatiores.
voluit rationem
e prudentissime
eius: quin ab a
incipis? quin
cur in actiones
nobi

nobilium non inquiris? cur magistratibus actio
nem non intendis? cur in quos iudices ad ra
tiones non compellis? cur quæstores nimium
querentes non exagitas? inuenies h. u. d. u. c.
plurimos qui plus quam decem talentorum de
beant millia, hos tamen præteris. quo à seruis ra
tionem deposcas. Imitatur scilicet mundi hu
ius Principes, qui magnorum insolentias tole
rant, & à paruulis rationem deposcunt; in quo
Saullem imitantur, qui animalia Amalechitarum
ugulauit & regem ipsam impunem abire iussit;
& Dauidem, qui Amalechitas latrocinij in
fames dimisit indemnes, quo latrunculos, qui
siceleg urbem succenderant, persequeretur,
dicens: *Persequar latrunculos hos & comprehendam*
os.

Hinc Anacharsis Scytha Philosophus iudices
indens, dicere solebat, leges & decreta a rane
um telis esse similia, quæ vespas & fucos præ
teruolare permittunt, & muscas irretiunt; ita
eges humanas indemnitate concedere sceler
is & magnorum criminum reis, & latruncu
los a iure suspendere. De Principibus idem di
cere liceat, qui sæpe latronibus & furibus mai
oribus parcunt, imò in regnis tolerant, & furun
culos acerrimè prosequuntur, & ad necem depos
unt. Talis erat hic rex qui regni furibus præter
missis, seruos domesticos ad rationes compellit.

Adhæc notandum Reges & Monarchas sub
seruorum horum nomine comprehendendi. Te
lis sit Dauid, qui quamuis duobus amplif
simis regnis imperaret, seruum seramen dice
re non erubuit. *Ab alienis parce seruo tuo & i
em, Ego sum seruus tuus, & filius ancille tue.* id est,
celesæ vasallus, atque omnes in hoc schemate
coram

Rex hic cū
seruis rati
onē ponit,
non vero
cum domi
nis.

1. Reg. 15.

Anacharsis
dictum.

Reges Dei
serui licet
absoluti
sunt Princi
pes.

coram diuina maiestate rationem reddere oportet, & coram iustitiæ illius tribunali comparere. Vnde doctor gentium Paulus, *Omnes nos manifestet ante tribunal Christi: omnes inquit, paruos mul & magnos, nobiles & plebeos, Principes & Monarchas. Atque hac ratione rex omnes suos vocat, & voluit ponere rationem cum illis.*

Serui heris
suis sint v-
tiles.

Lib. 56. fo-
lio. 410.

Genes. 30.

Genes. 39.

AEquum porro est, hanc rationem deposcere neque enim seruorum est, obedire duntaxat, sed et enituntur etiam summaq; industria allaborem, ut heris profint & vtilitatem adferant, tum in domesticis, tum verò in omnibus quæ ipsis iniuncta sunt negotijs. fuisse consuetudinem apud veteres refert Valerianus, ut quoties seruum in domum admitterent, nuces, ficus, dactylos, aliaq; pomorum & leguminum genera, & nummos liquot in caput illius effunderent: quo ritu edocere volebant, illos heri rebus & commodis vigilare debere, & cornu copiarum instar familiæ beatæ. Talis seruus fuit Iacob in domo Laban, Ioseph in palatio Putipharis, qui dominos suos locupletarunt, & rem domesticam strenue gnaute, magno cum scenore administrarunt. Sed quo diutius rationibus his inhæsimus, mutandam clypei, & aliud iter ingrediendum, exanandus scilicet est seruus qui ei offerebatur genti debito grauatus; quod in altero membro nos facturos promiseramus.

Rex igitur in rationum examine procedens inuenit vnum, qui decem ei talentorum debebat millia. Oblatus est ei vnus, qui debebat ei decem milia talenta. Mirum profecto, cum omnes regi illi debitores simus, non nisi de vno hic sermonem esset. Sed hebraismus est, quo singulare loco plural

enitur, quod in sacro
et in Psalmo xxi.
per filios hominum, ve
rens Deum, omnes a
unt, non est qui faci
hibet hic Spiritus
oitendat, quemad
unt, à casuum decl
uo, Genitiuo, Dativ
tica, quam diabo
, & composuit, pe
ijs peccatis, quæ n
ant enim peccata me
clinare: & alios pe
perbi, qui se iactant
rum titulos conse
salmi queat, *Vocauer*
præ superbia & ar
omen sibi comparat
Alij verò per Genit
generationem diuin
honores obtrineant
um committunt: cu
ei & emolumento st
ae nimium quantu
rum imitati, quæ h
summu dignitatu
ferans, à perfectione
deserebat, quam vi
tem Apostolorum
Per Dativum non
bus offerendo, in
trumpunt, quo in ca
andum illos sentent
illi Amano, qui
plus Iudæos, quos ca
Dom. 1. qm. 2.

DOMIN. XXI. POST PENTECOST. 763

ponitur, quod in sacris Litteris obuium est, & præ-
ertim in Psalmo XIII. Dominus de calo prospexit
uper filios hominum, vt videat si est intelligens, aut re-
quirens Deum, omnes declinauerunt, simul inutilis fa-
ti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsq; ad vnum.
Adhibet hic Spiritus sanctus verbum declinauerunt,
ostendat, quemadmodum, qui Grammaticen di-
cunt, à casuum declinatione incipiunt, Nomina-
tiuo, Genitiuo, Datiuo, &c ita in mundi huius Grā-
matica, quam diabolus magnus ille litterator do-
et, & composuit, peccatores discere à Dei gratia,
arijs peccatis, quæ meritò casus appellari queant,
unt enim peccata mortalia casus & lapsus animæ)
declinare: & alios per nominatiuum, quales sunt
uperbi, qui se iactant, nomē quærunt, & inanes bo-
orum titulos consecantur: de quibus dici illud
salmi queat, *Vocauerunt nomina sua in terris suis*, id
st, præ superbia & arrogantia se ipsos iactarunt, & *Psal. 48.*
omen sibi comparari conati sunt.

Alij verò per Genitiuum declinant, qui vt filios
generationem diuitem reddant, ijsq; munia reip.
honores obtineant, plurima, præter fas & æ-
uum committunt: cumq; filiorum vtilitati, digni-
ti & emolumento studere se iactant, ab animæ sa-
te nimium quantum declinant. Matrem Zebedia-
arum imitati, quæ honorum sitientissima, & filios *Matth. 20.*
d summum dignitatum culmen euectos videre de-
derans, à perfectione declinabat, iter cælum ver-
is deserebat, quam viam insisteret, nesciebat, & o-
inem Apostolorum cœtum perturbabat.

Per Datiuum nonnulli declinant, qui munera iu-
sticiæ offerendo, iusticiam eiusq; administratores corrupto-
rumpunt, quo ia causam suam propendeat, & se-
res. Undum illos sententiã ferant: similes profecto sce. *Esther. 3.*
esto illi Amano, qui, quo cruetâ & sanguinariã ad-
ersus Iudæos, quos cane peius & angue oderat, ob-

tineret sententiam, regio sigillo communitam, & decem talentorū millia erario regio se illaturum respondit: *Sic tibi placet, decerne ut pereat, & decem millia talentorum appendam erarijs gazæ tua.* Per eundem declināt casum, qui auro alijsq; munusculis cimelijs mulierū ac virginū pudorem expugnant corrūpūt; Vagaoni Holofernis secretario & amodo Parario similes, qui quod pudicam Iudith illaqueret, ait *Non vereatur bona puella introire ad domum meum, & honorificetur ante faciem eius, ut manducet eum, & bibat vinum in incunditate.* Quin & Holofernes illius pudori infidiatus, in cubiculum in quo thesauri reconditi erant, eam deduxit, & quod adlicitum concubitum eam pelliceret, diuitias ei ostendit, *Et tu in domo Nabuchodonosor magna eris nomen tuum nominabitur in vniuersa terra.*

Iudith. 12.

Iudith. 11.

Detra-
tores es ma-
ledici.

Dan. 13. &

14.

3. Reg. 21.

2. Reg. 16.

Sunt & alij per accusatiuum qui declinant, proximum falsis calumniis onerātes, duobus illis veratoribus Babylonijs nō ab similes, qui Sufannæ honorem & pudicitiam infringere & offuscare conati adulterij eandem accusarunt; similes etiam atroci & sanguinariæ illi Iezabeli, quæ innocuum Nabuchodonosor iniquis calumnijs impetens, & nomen eius nefariè apud Regem deferens, vitam priuauit. Per hunc casum declinant etiam, qui linguæ suæ virulentis alijs detrahunt, nomen proximi arrodunt, eius honorem lædunt & violant, milleq; iniurijs, calumnijs, conuitijs proscindunt; in quo scelestum & maledicum illum Semei referunt, qui Dauidem & linguæ & saxi impetiuit dicens, *Egrederere, egredere sanguinem, & vir Belial, reddi tibi Dominus vniuersum sanguinem domus Saul, quoniam inuasisti regnum pro eo, & dedit Dominus regnum in manu Absalom filij tui: & ecce prement te mala tua, quoniam vir sanguinum es, regum homicida & Principum sanguisificientissimus.*

DOMIN. XXI.

Docet Despauterium, & horum de nuntiant flagitia, & acediam nuntiant; peccatum carnis, & arroganti- & iram, bilem & avaritiam & prudentiam indigent; qui idolatram; similes etiam & magnum Sane- & ne ei ad iudicasse- & imen ad iudici potera- & quemdam iustit- & Denique nonnulli f- & at, qui nimirum rap- & auferunt, sexcent- & aliena præter fas & agni illi latrones qu- & a deripiendo vastan- & arum sanguine vi- & censo Syro illi H- & olymatanū viduaru- & ac diripere conatu- & m nefaria eum exp- & edit, deposita esse hac- & rum. An non per Al- & reliqui, qui non nisi & reptionibus viuunt, & um ingressus sum, & micorum regulam co- & Iff ablatius nonnu- & Obice, sponte, diu, n- & scilicet semper & n-

Docet

Docet Despauterius etiam per Vocatiuum declinare, & horum de numero sunt, qui cum grauissima committunt flagitia, virtutum nomine eadem con-
 est iunt: acediam namq; & otium recreationem di-
 unt; peccatum carnis, fragilitatem appellant; su-
 erbiā & arrogantiam, honoris propugnandi stu-
 ium; iram, bilem & murmurationem Zeli pallio-
 gunt; auaritiā & vsuram, sapientem solertiā,
 prudentiam indigetant & vocant in quo Hebræ-
 imitatur, qui idola muta & elingua vt Deos ha-
 ebant; similes etiam magno Iudæorum concilio, *Exod. 32.*
 quod magnum Sanedrin dicebant, quod cum Chri-
 dum ne ei adiudicasset, quo nullum tamen grauius
 imen admitti poterat, vel vquam admissum est,
 tum quemdam iustitiæ se facere credebat.

Denique nonnulli sunt qui per Ablatiuum decli-
 nant, qui nimirum rapto viuētes proximi facultat-
 s auferunt, sexcentis excogitatis artibus & asti-
 s aliena præter fas & æquum inuadunt. hi sunt
 agni illi latrones qui res publicas expilant, & re-
 a deripiēdo vastant, rubicundo orphanorum &
 uarum sanguine victitantes. Hos autem similes
 e cenſeo Syro illi Heliodoro, qui templum Ie-
 solymatanū viduarum opes asservabantur, expi-
 re ac diripere conatus est. Summus Pōtifex enim
 am nefaria eum expeditione detertere satagens
 endit, deposita esse hæc, & victualia viduarum & pu-
 lorum. An non per Ablatiuum ille declinabat? vt
 reliqui, qui non nisi è præda, latrocinij, furtis ac
 reptionibus viuunt. Et quoniam Grammaticale
 dium ingressus sum, addo, nonnullis hanc Græ-
 ticorum regulam commodè aptari posse,

Est ablatiuus nonnullis solus in vsu,

Obice, sponte, diu, noctu, natu, impete, iussu, &c.
 ii scilicet semper & nullo nō loco auferūt, noctu

vide-

videlicet & interdiu, sponte vel violenter, vel e
aliorum consilio aut iussione, ita vt & nati ad h
videantur. Quâ igitur noxiæ hæc declinationes su
sed occasione verborû Prophetę Dauid, *Oēs declin*
uerunt, è Theologico stadio in Grâmaticorû pale
descendemus. Sed eò vnde digressi sumus redeun
est, & seruus hic debitor accuratius examinandus.

Qui debebat ei decem millia talenta. Gulielmus
dæus, cui pares Gallia nostra paucos protulit, h
locum examinās, vt genuinam huius debiti sum
colligeret, ait, talentum veterum sexcentis val
se coronatis, adeò vt hac numerandi rarione dec
talentorum millia tantundem sint, ac sex auri v
vt vocant, vel sexcenta florenorum millia, quæ
fer hic Domino suo debebat. E quo duo licet co
gere, primò Principis huius bonitatem, quòd ta
pecunie vim homini, qui soluendo non erat, &
nullum habebat vadem, concredidit. Sed hæc
agendi ratio est, qui liberaliter omnia offert; m
verò mundi, qui, cum nullam facere iacturam
lit, nihil nisi pignore accepto, dat mutuo. Dein
magnam serui huius dissolutionem & luxum,
cum regio thesauro præfectus esset, tam prodi
fuit, vt magno etiam ære alieno grauatus fue
Et sanè magna illius dilapidatio fuerit necesse
cum tot debita contraxerit.

Decem millia talenta. S. Hieronymus & Augusti
aiunt per sensum hunc, decem mille talentorum
bitorem peccatorem mortali peccato inquinat
intelligi debere, quod peccati genus, debiti nom
appellatur, quòd peccatorem diuinæ maiestatis
bitorem constituat, eiq; denunciat. Quare Theol
querunt, quid admissio peccato mortali in anima
maneant; & respondit D. Thomas, maculâ quam d
& turpitudinem eidem inhærere, sed Scotus mel
rem examinans, ait, obligationem quamdam sup

Mundus
nihil amit
tere vult.
Serui hu
ius debita.

. 2. qu. 86.

vt. 2.

esse, quæterno sup
ui opinioni quâ pro
dicens, *Declinantes a*
minu cum operantib
porus ait, duo hic p
om omissionis, alto
uum, hoc verò pos
ernis supplicij exp
Et sanè peccatum
um est, tanta inqua
omo soluere non po
adeò amplum reper
nisi caltus gratia
Appellatur deinde
nitam nequitiam in
finitum pretij & vale
ator igitur seruo hu
o debet talentorum
Hinc discere licet,
debita quæ debentur
debitum regis decem
verò non nisi centu
orem Dauid rex, qu
uersum regnū offer
aimo voluens quā
terymans, *Tibi soli*
nisi dixisset, Tam
bi adstrictus sum, v
minuas, soluendo
us, qui tibi decem m
Omnes porro hor
reditorem habent,
auerunt, & egent gra
ferimus omnes: &
ius pedibus aduol
nte nobis debita nost

esse, quæterno supplicio peccator obligatus manet: *scotus in 4.*
 cui opinioni quā proximē accedit Propheta regius *dist. 14.*
 dicens, *Declinātes autem in obligationes adducet Do-* *psal. 114.*
minus cum operantibus iniquitatem. quo loco Cassio-
 dorus ait, duo hic peccatorum genera designari vi-
 num omissionis, alterum commissionis, illud nega-
 tiuum, hoc verò positiuum; vtraque autem Dauid æ-
 ternis supplicijs expiari debere credit.

Et sanè peccatum mortale debitum mille talento-
 rum est, tanta inquam obligatio, vt suis eam viribus
 homo soluere non posset, neue thesaurum in mūdo Peccatum
 adeò amplum reperire quis queat, quo eidē satisfi- mortale
 ar, nisi cælitus gratia & liberalitas quædam affulge- infinitum
 at. Appellatur deinde debitum iusinitum, quodd in- est debitū
 finitam nequitiam includat, tum quodd gratiam, quæ
 infiniti pretij & valoris est, destruat & euertat. Pec-
 cator igitur seruo huic similis est, qui decem domi-
 no debet talentorum millia.

Hinc discere licet, quanto maiora grauioraq; sint Quæ sit in-
 debita quæ debentur Deo, quā quæ hominibus, cū ter Deo &
 debitum regis decem talentorum millibus, confer- homini-
 ri verò non nisi centum denarijs æstimetur. Quam- bus debita
 obrem Dauid rex, quamuis Vriam & Bethsabee & v differen-
 niuersum regnū offendisset, nihili hoc faciebat; sed tia.
 animo voluens quā grauitè in Deū dereliquisset,
 acrymans, *Tibi soli peccaui, & malum coram te feci.*
 quasi dixisset, Tam graue Domine debitum est, quo *psal. 50.*
 tibi adstrictus sum, vt, nisi mei miserearis, & ipsum
 amminuas, soluendo non sim, sed sim miser ille ser-
 uus, qui tibi decem mille talenta debeam.

Omnes porrò homines debitis grauantur, Deūq;
 creditorem habent, omnes enim, ait Apostolus, pec- *Rom. 3.*
 cauerunt, & egent gratia Dei; & Iacobus, *Et in multis*
 offendimus omnes: & omnes omnino homines Regis *Iacob. 3.*
 cuius pedibus aduoluti clamant & obsecrant; *Et di-*
 mitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debi- *Matth. 6.*

toribus nostris. Notandum autem hic est, dixi *debita* plurali: sunt enim peccata commissa in Deum & proximum: notandum præterea, per decem hæc talentorum millia infinitam peccatorum multitudinem denotari. Atque hoc innuit olim rex Manasses oia.

Peccaui super numerum arenæ maris Id est, ex mente parabola, Quid agam Domine, debitis qui satisficiam? unde soluendo sum? non enim tot in mari arenæ, quot in anima peccata;

Huc animum, mentem, & oculos aduerte peccatorum cogitationes dirige. Dic mihi quid cogites, cum ille regis seruus sis? quomodo satisfacies, tot debitis grauatus? quomodo somnum capies, quomodo quiesces, tantum humeris onus impositum cum habeas? Octavius Augustus cum audiret, suppellectilium cuiusdam Equitis Romani venalem esse, qui infinitis dum vi-

Macrob. inueneret debitis grauatus fuerat, nullum tamen matrimonii aut contracti animi signum dederat, sed quiete securus vixerat; culcitram illius sibi coemisse iussit, dicens se qui negotiis ad imperij administrationem spectantibus obrutus, dormire & quietem carperet non poterat sperare, in lecto equitis huius, ære alieno grauati, securi tamen & molliter viveretis, quiesceretis, forsitan se inuenerunt. Mirabatur Augustus, tantam equitis huius, ære alieno grauati securitatem. equidem miror peccatorem, qui tot peccatis & proinde debitis grauatus est, somnum capere, quiescere, securum esse posse. Seruus sane hic, qui huius typus est, anxius est & sollicitus, cum quæ soluendo non esset, iussit illum dominus. simul & uxorem & liberos in matrimonio diuendi, & omnia illius venundari.

4. Reg. 4. Erat sc. moris apud veteres venundare homines uxores item & liberos, quo debitis satisfaceret. Cuius rei exemplum in libris Regum legere est, in quibus videtur quam maritus contractis debitis onerauerat, dum videret apparitores domum ingrediētes suppellectilium vendidit, & filios in seruitutem trahit, Elisæo suppli-

cantem audire; Ecce id seruandum sibi. Rationem illius diuendit, pro permisso suo iudicio Deus peccatorum & mancipiorum scelerem quoque eius. Quæ tam scelestæ & iniquæ res, id est prauas, id est faculas, iussit eum Dominus & omnia. Demonstrat peccatorem, mortificat corpus, tum quoad animam, tum quoad membra oia & sensus. Nam debitor ipsa est anima peccatorum peccatorum. Vxor verò ipsa sunt corporales, qui ad peccandum extinguntur. Vxor huius, qui cum sumus, diuenditur.

Est hæc sacræ scripturæ sententia, ut aliquem tantum concupiscētis & apostolus in peccatis venundatus habet, de quibus dicit, recesserunt a te, ut facerent malum in iniquitatibus vestris dimissi matrem prædixere metæ oculum denotat.

Iussit eum Dominus

ic est, dixi debita
missa in Deum &
per decem hæc t
orum multitudi
rex Manasses oia
Id est, ex men
debitis quâ satisf
enim tot in mari
aduerte peccato
qui cogites, cur
is facies, tot deb
apies, quomod
positu cu habeat
pellecile cuius
infinitis dum v
Mun tamen mas
derat, sed quiete
coemi iussit, d
administracione
& quietem carpen
itis huius, ære ali
iter vivetis, quie
r Angustus, tantam
securitatē. equi
is & proinde deb
uiscere, securū e
us typus est, anxio
lo non esset, iussit
& liberos in man
enumdari.
enūbare homines
satisficeret. Cum
est, in quib. videt
erauerat, dū videt
tes supelleciles
nat, Elisæo suppl

cantem audio; Ecce crednor venit, vt tollat filios meos
ad seruendum sibi. Rex igitur hic seruum, & supelle-
cilem illius diuendi iubet. quo loco Hieronymus
iussit, pro permisit exposuit, permittit scilicet iussu
suo iudicio Deus peccatorem diuendi, id est seruum
& mancipiorum scelestorum dæmoniorum fieri, v-
xorem quoque eius, id est prauam concupiscentiā,
ē qua tam scelestā & copiosa propago pullulauit; fi-
lios item, id est praua opera; omnia quoq; quæ ha-
bebat, id est facultates omnes temporales.

*Iussit eum Dominus venundari, & vxorem, & filios,
& omnia.* Demonstrare hic etiam Spiritus S. voluit,
peccatorem, mortifero delicto admisso, tum quoad
corpus, tum quoad animā Deo obligari, tum etiam
quoad mēbra oīa & sēsus debitore cōstitui, at prima
ria debetrix ipsa est anima, in qua voluntas; non enim
peccatum peccatum est, nisi in quantum volunta-
rium. Vxor verò ipsa est caro; filij, appetitus & sen-
sus corporales, qui omnes animam corrumpunt, &
ad peccandum exstimulant, ac tandem eiusdem in-
teritum causantur. Debetrix autem hæc instar ser-
ui huius, qui cū soluendo non esset, venundatus
est, diuenditur.

Est hæc sacræ scripturæ loquendi ratio. Vendere
enim aliquem tantundem est, ac deferre, reijcere,
& concupiscētij & dēsiderijs prauis tradere. Vnde
Apostolus in peccatoris imagine de se loquitur, Ego
carnalis venundatus sub peccato. Et in historia Ma-
chabæorū de quibusdā impijs & scelestis scriptum
est, *Recesserunt à testamento sancto, & venundati
sunt, vt facerent malum.* Et apud Prophetam Ecce e-
nim in iniquitatibus vestris venditi estis, & in sceleribus
vestris dimisi matrem vestram. Quod autem Prophe-
tæ prædixere metaphoricē, parabola hodierna ad
oculum denotat.

Iussit eum Dominus venundari. seruum venundari

Peccator se
diuendet.

Rom. 7.

1. Mach. 1.

Isai. 50.

tolerari queat, vt ita debitis, & creditori satisfaci-
at. At quare vxorem, & filios? quid comiscere vt su-
hastentur? æquum est, consonum, ratio exigit, quod
delicti fuerunt participes? annon sæpe fieri videmus,
quod vxor, dum superbè vestiri, & luxum sectari
vult, maritum debita cogat contrahere, & cano-
foro cedere? An non etiam filij sæpenumerò in cau-
sa sunt, vt, quò ad dignitates & honorum fastigi-
perueniant, & magni inter suos nominis sint, & a
opimum matrimonium pertingant, parentes se
se alieno grauent, familia pessumeat, ac penitus de-
struatur?

Ordinis Cisterciensis monumenta tragicum quodam
modo mercatore casum referunt: hic cum in extre-
mis esset; & Tabelliones ad testamenti tabulas cõf-
gnandas cõuocasset, inter cetera legata hoc etiã ap-
poni iussit, *Corpus meum terræ detur ex qua sumptum fuit
anima verò demonibus tradatur; quia eorum est;* Quibus
auditis cum omnes non mediocriter consternati es-
sent, ac dicerent, quis ais phrenesi laboras? sensibus
non constas? sed cum tertio illud ipsum repetisset
& constare sibi sensus dixisset, mox fremebundus &
indignans subiunxit, *Anima mea demonibus detur, me
super anima vxoris meæ, & anima filiorum meorum, &
anima confessorum mei.* Mea quidẽ, quia multa præte-
ritas & æquum comparauit, vxoris, quòd me ad ipsum
extimularit, & quòd vanitates consecraretur, ad lu-
era iniqua cõegerit; filiorum autem, quòd quò illos
locupletare, alios bonis exuerim & defraudarim
confessarii deniq; mei, quòd toties tam faciliẽ absol-
uerit. Quibus dictis impiam animam efflauit. Nemo
igitur miretur, si homo hic rex seruorum, vxorem, fili-
os, & omnia illius venundari iubeat.

Quid ho-
mini pariat
peccatum.

Dum autem venundatum seruorum & omnia illi-
us subhastata auditis, cogitare potestis, quantũ ho-
mini adferre detrimentum peccatum soleat. Mere-

siquidem, vt peni-
gram & sanum peri-
cia ob admissa pec-
animalia pereunt i
s segetes, primog-
stragium patiuntur
hominũ castigati
omiseri huius serui
quem rebus suis r
cum igitur miser
quid videret, inq; re
cordiã & opẽ implor
ra tã funesto herum
ius supplex prouol
bẽs oculos sui vt mi
fforũ flagitat, patie
esoluturum, nihil
um habe mecum, tẽp
spero. n. cũ tẽpore
aus iacturã patieris
ominũ nudinatores
dam, & omnia, ad vl
Quid ais miser pec-
genta, quibus debi-
amò; si enim Deus
in minima, etiam h
em, ac debiti immi-
oniam, cum omnia
ipsum Deo vicissim
dem ratione videat
niti, vitæq; reform
id demum agit, su
fat, omnia ad Dei
nem cedunt. Quin-
Deo offert sacri fici
atq; hoc est domi-

creditori satisfaciatur siquidem, vt penitus desoletur, nihilq; in eo in-
comiscre vt su- egrum & sanum perseueret, In Aegypto siquidem
ratio exigit, qu- omnia ob admissa peccata destrui videmus & euer-
non sape fieri vid- i, animalia pereunt in pascuis, in aqua pisces, in a-
estiri, & luxu- ris segetes, primogeniti in domibus, & parentes
cōtrahere, & cand- aufragium patiuntur in Mari rubro. Opum am-
penumerō in cau- o, hominū castigatio, & miseria in domo ac fami-
honorum fastigia miseri huius serui. Verū quid factum est? quid a-
nominis sint, & alit? quem rebus suis modum præscribit.

gant, parentes er- Cum igitur miser hic herum indignantē & irri-
beat, ac penitus des- videret, inq; ruinam serui cōspirasse, ad mise-

Serui hu-
ius preces.

enta tragicum de- à tā funesto herum proposito auerteret, pedibus
hic cū in extre- lius supplex prouolutus est, & lacrymis suffusos
henti tabulas cōst- abēs oculos sui vt misereatur postulat, veniam cō-
egata hec etiā ap- nissorū flagitat, patientiam habeat, omnia setandē
ex quajumpitū fuit- soluturum, nihil vt amissum sit, spondet. *Patien-*
tia erui est; Quibus *am habe mecum,* tēpus concede, noli ita me preme-
ter consternati esse, spero. n. cū tēpore omnia me redditurū nullā pe-
laboras? sensibū- itus iacturā patieris, liētores inhi-
d ipsum repetisset- ominū nūdinatores, subhastationē aufer, foro non-
ox iremebundus- edam, & omnia, ad vltimum quadrantē reddam tibi.

amomibus detur, m- Quid ais miser peccator? vnde tibi tot suppetent
storum meorum, Q- lenta, quibus debitū dissoluas? Benè profecto ait,
quia multa prære- rimō; si enim Deus nōs amare coeperit, omnia et-
quod me ad ipsum- m minima, etiam haustum frigidæ in satisfactio-
nfectaretur, ad luc- em, ac debiti imminutionem admittet. Secundo,

Quemodo
peccator
Deo om-
nia reddat.

em, quod quōd illo- quoniam, cum omnia homini subdita sint, & homo
n & defraudari- ipsum Deo vicissim subiiciat, omnia illi subijcere
es tam facile absol- adem ratione videtur. Tertio quoniam verè po-
pauin efflavit Nemo- itētī, vitæq; reformandæ incumbere volenti, quid-
ruum, vxorem, filie- uid demum agit, siue bibat, siue comedat, siue qui-
beat. fcat, omnia ad Dei gloriam, & æris alieni soluti-
um & omnia illi- nem cedunt. Quin & seipsum castigans, gratum
ocellis, quantū ho- ai Deo offert sacrificium, ac velut holocaustū ma-
trum soleat. Mero- tat, atq; hoc est domino illi omnia reddere. Quarto

omnia se redditurum spondet, quia scit per poenitentiam mortem & sanguinem Iesu Christi operibus suis ap-
cari quæ cum infiniti pretij sint, omnia haud dubie
mundi talenta præcellunt, quapropter non immerito
quasi iam de re certus ait, *Omnia reddam tibi.*

Myſticę
obſervati-
ones quo-
ad ſerui
huius po-
ſtulatæ.

Pſal. 50.

Omnia
Deo reddē-
da ſunt.

Magorum
mores in
ſacrificiis.

Pſal. 83.

Egregia quædam in his ſerui poſtulatæ notanda
niunt. promittit primo ſe redditurum omnia, quo
cemur, in peccatorum exomolegi, fida & ſincera de-
torū patefactione confeſſionēq; , omnia quæ animi
& conſcientiam grauunt, reddenda eſſe, omnia ſincere
aperiendo nullū vt data opera reticeatur; vel nequū
ſilentio inuoluatur: nā vt Deus dū remittit, remittit
omnia, nullā delicti poenā ſibi reſeruans; ita peccator
plum excuſans, accuſet & patefaciat generaliter omnia
nullū vt ſubſticeat Dauid rex delictorū dū veniā poſtu-
ret. omniū poſtulat, & confeſſionē generalē inſtituit,
cēs, *Et omnia iniquitates meas dele.* Id eſt, ſcio te nūquā
mediā peccatorū partē remittere ſed indulgentiā tuā
plenariā & vniuerſalē eſſe, condonationem tuā genera-
nulla crimina reſeruante. quam ob rē te rogo, omnia mihi
hi vt ignoſcas, vt & omnia tibi confeſtor. *Omnia reddā
tibi.* Secundō apertē profitetur. Deo ſe omnia velle red-
re: hic iterū docetur, Deo, ſi illius pacē & amorē, illi
gratiā adipiſci velis, omnia, id eſt interiora & exteriora
corpus & animā, omneſq; facultates eſſe reddēdas. Ma-
gos Strabo refert ſacrificantes, aliud nihil offerre de-
contuendiſſe quā victimarū corda & capita, atq; his o-
latis illos contentos aiebant, reliqua hominibus cede-
do Sed erroneū hoc eſt; at Moſaicæ legis Sacerdotes la-
gē aliā & laudabiliorē conſuetudinē ſacrificandi habebat,
cū Deo offerrent omnia nihil ſibi reſeruantes, quin imo ſapē
holocauſto cuncta abſumebant. Quin & Dauid ſeipſum Deo
in ſacrificiū offerens, totū offert & dicitur dicat dicens,
Cor meū & caro mea exultauerūt in Deū vivum.
Quo loco caro pro corpore integro, & cor pro animo
excipiendum Atq; hanc profeſſionem Chriſtianus Deo
emittere debet, dicens, *Omnia reddā tibi.* Miſer hic ſer-
uus, qui cauſæ ſuæ diffidebat, hæc cū domino dixiſſet
ita illius animū inſlexit, vt nō modò poſtulatæ annue-
rit, ſed omne æs alienū penitus, chirographū reſcidenſ di-

miſericordie

ſeruit. Ob bonitatē inſin-
ſerui, huiusmodi
ſi gratiā agnoſceret
miſſus: Ecce qui tā be-
niaman ſe & immittē
mini clementiā boni-
tatem aliis demonſtrare
lerant, centū denarios
barbari inaudita boni-
Hic igitur ſeruus cū
conſeruorū, qui cen-
olenter & impotente
ſauces propemodū elu-
tibus illius aduoluit
tatiā habeat, obſectatu-
amante durior, & per
in carcerē illum detra-
te ceteri ſerui indigna-
ficare: qui iratus, cū
iē deteſtatus, & quā
ne nequā, an non ego
labas: cur non eandē
hibuiſti, qui tantope-
tibi benignū exhibu-
emittis tantam crudeli-
tate nequam non ego
tia, miracula, dubia,
nequam appellatur.
ſibi cupit perſolui
qui ſui propugnator
ur exigit. Nequā tam
id mortaliter deliquit
grauē delictū eſt, illi
Deus bone erit, tan-
tūde, quod conſeruū
nullo iudicis decreto
un publicum ſpectacu-
erio mortaliter deliquit
ſolutionē coegerit. qui
debet: docet quippe cū
illi auferre prohibet

ia scit per poeniten
ti operibus suis ap
omnia haud du
pter non immeri
id est mer.
stulatis notanda
tam omnia, quoe
fida & sincera de
omnia quæ anim
a esse, omnia sine
peccatur; vel nequi
remittit, remittit
ians, ita peccator
generaliter omni
ru dū veniā postu
generalē instruit,
est, scio te nūquā
ed indulgentiā tua
ationem tuā genera
te rogo, omnia mi
hitor. *Omnia reddā*
se omnia velle redd
pacē & amorē, illi
nteriora & exterior
esse reddēdas. Mi
ud nihil offerre dis
capita, atq; his of
ia hominibus cede
e legis Sacerdotes lē
ne sacrificandi hab
sibi referuātes, qui
debant. Quin & d
ens, totū offert & d
sua meriti in Deū vin
o, & cor pro anim
ero Christianus De
mibi. Miser hic se
cū domino dixit
postulatis rescidē
ographū rescidē
miser.

iserit. O bonitatē infinitā! o clementiā incredibilem,
earū seruū, huiusmodi qui herū nactus sit, beatū inquā
anc si gratiā agnosceret Verum quid agit iam in gratiā
missus? Ecce qui tā benignū & mitē Dñm expert⁹ erat
humanū se & immitē erga cōseruū cōstēdit: qui tantā
omni clementiā bonitatemq; expertus erat, crudeli
tem aliis demonstrat: cui decē talentorū millia dimis
erant, centū denarios quamprimū sibi persolui petit.
barbariē inauditā! o ingratitudinē merito castigā
Hic igitur seruus cū hero valediceret, incidit casu in
ū cōseruorū, qui centum ei debebat denarios, quos
olenter & importunē sibi solui postulat. imō apprehē
fauces propemodū elidit & suffocat. Miser ille supplex
dibus illius aduoluitur, lacrymatur, supplicat, & vt pa
entiā habeat, obsecratur. At effrenis ille tortor ferro &
clamante durior, & pernix, nullis flectitur precibus,
d in carcerē illum detrudit, donec æs alienū dissoluat.
lic ceteri serui indignari, & tantam feritatem Regi si
ficare: qui iratus, cū ad se vocari iussit, & tantam bar
riē detestatus, & quā vehementissimē succensus ait,
tue nequā, an non ego tui misertus sum, quoniam po
ulabas? cur non eamdem cōseruo tuo misericordiam
hibuisti, qui tantoperē tibi supplicauit. Equidem tam
e tibi benignū exhibui, & tu scelestē, perfide, ferox,
mitis tantam crudelitatem ostendis.
Serue nequam nonne ego tui misertus sum? Hic latent my
eria, miracula, dubia, quæstiones? Cur scilicet seruus
e nequam appellatur, cū quod suum est exigit, & de
ca sibi cupit persolui? neq; enim nequā ille dicendus
t, qui ius suū propugnat & quæ tibi iure meritoq; de
etur exigit. Nequā tamē est, & hoc nomine appellāus
dōd mortaliter deliquerit cōseruū suū suffocans. Si
um graue delictū est, iniurias in fratrē effudisse, quan
m Deus bone erit, tantam violentiā inferre? Offendit
inde, quod cōseruū in carcerē autoritate propria,
ne vllō iudicis decreto, rapuerit; hoc quippe ad mini
rum publicum spectat, nō verō ad priuatum aliquem.
ertio mortaliter deliquit quod qui soluendo nō esset,
l solutionē coegerit, quāuis tamē soluendi volūtatē
aberet: docet quippe caritas, inopi dare, quicquam ve
o illi auferre prohibet.

Cur seruus
hic nequā
dicatur,

Math: 5.

Quartō

1. Ioan. 3.

Quarto graue crimē cōmisit, quod socii miseris fuerit, scribit enim in Canonica sua Ioannes, *Qui vult* *fratrem necessitatē habere, & clausit viscerā suā* *quomodo charitas est in eo?* Quinto peccauit etiā ob suā immutandōs, vt forā proximum, aliasq; verbaluri sint. Sed viderem, prauis affectibus, id est, hominibus, qui ad vltimū, & leuā & tigris

Est siquidem magnæ ingratitudinis nota post decem mille talentorum debiti remissionem, centum denarios fratri nolle remittere. O ingratitudinem cēlo, terris hominibus simul & Angelis ipsiq; etiā Deo exolata. Venit mihi porro hic in mentem insignium illorum versiculorum, in ingratos decantatorum.

Lex & natura, celum, & terra, omnia iura,

Damnant ingratum, tristantur eum fore natum.

Sola igitur ingratitudo seruū hunc Domino ex sum reddit, & dicere cogit, *Serue nequam.*

4. Reg. 9.

Verē igitur hoc nomine donatur, ostendit siquidem se crudelem, barbarum, & in sociū inhumanum, cū inuenit caritas. & vnus naturæ instinctus, contrarium insinuat, tantum verō abest, vt offensam & iniuriā remittat, vt etiā vindictā sumat, & debita violenter extorqueat. Impia illa & sanguinaria Iezabel, Prophetarum exagitatrix, à canibus discerpta fuit, & equorum ungulis protrita, quod triste spectaculum cū Iehu re conspicatus esset, seruis ait, *Sepelire eam, quia filia regis est.* E qua historia efficere volo, quod quamuis inimicus noster sit improbus ac sceleratus, illi tamen benefacendum sit, quia creationis iure summi & æterni regis filius, & vnica hæc consideratio exstimulare nos debet, vt illi gratos nos & beneuolos declaremus.

Zach. 14.

Promisit olim Zachariæ Deus mirabilia, *In die illa* *id est in lege Euangelica, erunt lebetes in domo domini* *id est in Ecclesia, quasi phiala coram altari.* O promissum inaudita! cū itaque fore ait, vt lebetes ad cibos conuendos destinati, aliquando in vasa cultui diuino destinata conuerterentur, aliud nihil ostendit, quàm an-

od loci miseretur
la Iohannes, *Qui vi-*
uiferit viscera sua ab-
eccauit etiam ob su-
mè enim ingrati-
que ampla a Domi-
inopere iuber ac
qui rem momenti
habere, & carce-
Domino traditur.
nis nota post dece-
em, centum dena-
tudinem celo, terra
etiam Deo exola-
insignium illoru-
orum.

pnia iura,
v cum fore natum.
hunc Domino ex-
equam.

r, ostendit siquide-
inhumanum, cū
ctus, contrarium in-
lam & iniuriam re-
debita violenter ex-
a Iezabel, Prophetæ
ora fuisse, & equoru-
culum cū Iehu re-
te cam, quia filia regis
d quamuis inimici
illi tamen benefac-
mi & æterni regis
stimulare nos debe-
aremus.

irabilia, In die illa
etes in domo domi-
altari. O promi-
beres ad cibos ve-
sa cultui diuino
ostendit, quam

as illos carnales, in quibus igne quodam concupiscen-
tiaz & vindictæ, plurima ebulliebant vitia, inimicitiaz, & Philo in
lectiones, legis Euangelicæ tempore ita conuertendos Cantic.
immutandos, vt solum amorem Dei & caritatem Vrbes re-
erga proximum, aliasque virtutes Christianas spiraturi fugij in
exhalaturi sint. Sed videre hic est veterem quemdam potestate
ebetem, prauis affectibus, crudelitate, impatientia Leuitarũ.
ordidum, id est, hominem scelestum, qui fratris sui nõ
miseretur, qui ad vltimum vsque quadrantem, sibi solui
ult, & læna & tigride immanior est.

Serue nequam, nonne oportuit te misereri conserui tui?
Certè misericordia qui indiget, erga alios misericors
icissim sit oportet, & qui peccatis grauatur, erga pec-
cantes benignum se exhibeat Idèd factum putat The-
odoretus, vt, dum Iudæorum aliquis lapidibus obrun-
dus foret, omnes vrbs ciues, mortis illius testes &
spectatores essent, & singuli singulos prolicerent lapi-
des, vt qui eiusdem esset criminis reus, rei miseratione
angeretur, & supplicium perhorresceret. Ipse etiam
Philo in Cantica commentatus ait, Deum eodem arti-
ficio vsu, cum vrbes refugij & asyla in Leuitarum po-
testate esse voluit. Nam cum filij Leui, vt excidium Si-
chemitarum testatur, homicidæ exstiterent, sororis sug-
Dinæ raptum vindicatur, & deinde vitulia aurei adora-
tores per castra iugulassent, iniquum videbatur, eos al-
liis homicidis, qui ad illos confugiebant, portas vrbs
occludere. Et interea ferus hic seruus ære alieno grauatus,
qui que sui dominum miserere petiit, conserui de-
bitoris misereri renuit.

Serue nequam nonne oportuit te misereri conserui tui?
Quotnam Deus bone seruo huic nequam & iniquo
hodie similes reperire est, imò etiam crudeliores & in-
humaniores, qui misellos debitores exagitant quàm
crudelissimè, litibus eos deuorando per apparitores di-
uexando, carceri mancipando, sexcentas denique illis
iniurias irrigando. Olim ita præcepit Deus in Deute-
ronomio. *Ingressus vineam proximi tui comedis vinas quã-*
tum tibi placuerit, foras autem ne effiras eam. O miserũ!
Olim in diuitum vineas pauperibus ingredi fas erat,
modò omnes iisdem excluduntur, & mille intransibis
suppliciorum genera irrogantur.

Ioseph

Deut. 23.

Allegoria.

Ioseph fratribus Aegypto exeuntibus praecepit, *trem natu minimum Benjamin secum vt ducerent, alioquin eum non amplius visuris, Alioquin non videbitis faciem meam, nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum.* Allegoricè denotatur, nefas esse coram Christo fratre nostro cælesti comparere, aut faciem diuinam contemplari, si fratrem nostrum minimum, id est pauperem, nobiscum non ducamus, id est eodem habemus modo quo nos ipsos (pauperes enim sūt inter omnia hominum genera minimi) quos si neglexerimus, Deus à nobis vultum auertit; at si respexerimus, amplissimam nobis mercedem pollicetur. Videte enim seruum hunc corripit & coarguat, quod in fratrem humanus & immitis extitisset.

*Seruo ueritatem, nonne oportuit &c. te miseri? Quid? tamen me scelestæ fauores & beneuolentiæ signa receperis, tamque benignè habitus es, tantam tamen crudelitatemque erga debitorem tuum, qui pauculos debet humulos, tamque promptam soluendi voluntatem habet, ostendisti? ubi tua humanitas est homo? tua ueritas? ubi tua humanitas est serue? Nulla profecto! maior crudelitas & barbaries, quam ipsa hominis, unde proverbium emanauit, *Homo homini lupus.* Nulla etiā maior inimicitia quā inter homines, ad eundem & ipse Christus diaboli nequitiam & peruersitatem exprimeret cupiens, quā tamen parem non habet, per hominis illam nequitiam expresserit, legimus siquidem in Euangelio *Inimicus homo hoc fecit*, de Zizaniorum seminatore; quo loco S. Hieronymus, atque omnes ad eundem Patres, & praesertim S. Thomas in Catena, diabolum designari credunt. Ad eundem ut immitis & immisericors, diabolus humanus, & homo diabolicus sit.*

Dan. 8.

Daniel postquam in lacum leonum Sarraparum & Principum Babyloniorum inuidia coniectus esset, Nabuchodonosor rex belluatum potius quam hominum benignitati confidens, ingens ad introitum lacu collocari iussit saxum, illudque regio ob signari sigillo, nequid fieret contra Danielē. Sciebat scilicet rex hominis iracundiam leoninā ac belluinā transire, & magis esse metuendam, cum sibi persuadeat, Daniele in inter belluas,

quam

Non est
crudelitas
maior ho-
minis cru-
delitate.

Matth. 13.

antibus præcepit, ut cum viderent, aliam inter homines securiorem fore, & illas maiorem quam hos, benignitatem demonstraturas.

Verum hoc esse, & hominis crudelitatem metuendam, cuius esse docebit manus illa scribentis, quã vidit meas inter epulas Babyloniorum rex, quã tantam illi crudinem incussit, itaq; perterrituit, ut toto tremens corpore semianimis ceciderit, & viuens mortuus fuerit. Deus igitur ostendere cum veller, quo insolentiam illas castigaturus esset modo, & quã flagella exterrurus, animum hominis produxit, qui ad parietem hæc verba scriberet, *Mane, Thecel, Phares*; non monstrauit illi vngulam tigridis, non vacos leonis, non aduncos aquilæ pedes, sed vnicam hominis manum, ut rigorem & ferocitatem flagelli sui ostenderet. Designare itaque voluit, illius se punitionem in hominum manus confisasse qui nimirum crudelitatem tam probè callent, nullus ut pes vel vngula reperiri queat, quam non omiferitatis genere superent.

Propheta ad Dauidem missus, tria illi flagella proposuit, atque optionem dedit, ut è tribus vnum seligeret, vel septennio duraturam famem, vel trimestre bellum, vel pestem triduanam. Pressum se vndiquaque rex viuens, nulla diuinæ iustitiæ effugiendæ spe affulgente, tandem re accuratius examinata dixit, *Coactus sum, & melius est mihi, quod incidam in manus Domini, quoniam multa sunt misericordie eius*. Mauult ecce in Domini manus incidere, quam in hominum, sibi persuadens nullum in mûdo animal reperiri, quod cum homine, quoad crudelitatem, feritatem, & barbariem sit comparandû.

sed toties magno cum affectu orat, *Erripe me domine ab omni malo*. Huc me traxit serui huius feritas & inhumanitas, Dominum verò ad tam rigidam castigationem, in tortorû manus illû tradideris, carceri mâciparis, & ebritû quod remiserat, ad vltimû vsq; quadratè repetiet. O iustam punitionem! ô flagella promerita! ô iustam æquissimam! Sic *Q Pater meus celestis faciet vobis, si vos remiseris unusquisq; fratri suo de cordibus vestris*.

Hic Euangelij Epiphonema, & concious hodiernæ Notanda nis. Vestrum est, Auditores, eadem mente voluere: con- in hoc. derate igitur imprimis peccati grauitatem, cum ipsam angelicam.

decem

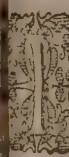
2. Reg. 34.

Psal. 139.

decem talentorū sit millium debitū, & quod peccato
rei sumus toties etiā decies mille talenta debemus. At
tendite miserum peccatoris statum, cū creditor hic
bitorem, vxorem & filios eius, & quidquid haber die
di iubeat. Sed ea dem opera notare promptam Dei
fericordiā in eos qui eandem deposcunt; cū miser
seruus quamprimum vt se genibus domini aduoluit,
tens sui vt misereretur, veniam impetret, & omnis de
ti remissionem. Simul etiam considerate, quā caritas
proximū Deo grata sit, quā verò e contra exola in
manitas & inclementia, simul & ingratitude de grat
& charismatibus receptis, cum rex hic tā opere in ser
insurgat quodd in conseruū ingratus & rigidus extitit
& beneficium ab hero acceptum neglexisset, vt illi
carceribus manciparit, & tortoribus tradiderit.

Signum est, Deus bone odio te prosequi illos qui i
misericordes sunt, & viscera clementiæ exuētunt: sig
est inquam, te aduersari illis, qui inexorabiles sunt, n
plus viso paupere mouentur, quā dura silex aut M
pesta cautes. Hic scilicet ostendis iustitiam tuam sin
& misericordiam; hanc debitum seruo remittendo;
lam ingratitudinem & crudelitatem coarguendo. T
noster rex es, nos verò serui tui; quibus incumbit ratio
nem exactam tandem aliquando reddere. Sumus inq
serui tui, similes huic ingrato, qui tibi decem deb
mus talentorum millia, tot supplicia quæ tot pecca
promeruimus, tot pœnitentias quas tot delicta ex
gunt. Habe igitur nobiscum patientiam, tempus ad
gendam pœnitentiam concede, iustitiam differ & o
nia tandem reddemus tibi. Nostri itaque misere
mitre, indulge, hac scilicet conditione, vt quemadmo
dum tu nobis ignosces, nos quoque non ad exemplum
scelesti huius serui, proximo ignoscamus. Atque vni
hæc est, ad gratiam tuam in hoc mundo, & gloriam
celestem in altero promerendam, ratio, cu
ius nos consortes reddant Pater &
Filius & Spiritus sanctus
Amen.

DOM

DOMIN
POST PENMite qua sunt Caesaris
Match. 22.

NTER c
cis ornan
in fronte
nomen in
vitta hya
hocce pra

ndorem ab ima calce
em, ad Deum spectare,
ere debere. Solus signu
um & in ignia præter
serui hic designatum,
faciendorem, vel vt creat
m amplius sanctum eius
enra: imaginem anima
mas, totum hominem a
anima illius typum &
am, nomina illud a
tum, Deo necessario re
o continetur, cuius o
producam, si Spiritus
para pro oratore inter
ducam illi salutatione
ens, Ave Maria.
sunt omnium semp
ent ipsam intelligere
us proprietatem esse,
sunt instinctum seque
omni animalia pro

Dom. 10m. a.

etū, & quod peccator
talenta debemus
m, cū creditor hie
quidquid haberet
te promptam Deum
posuunt; cū miser
s domini aduoluit;
petret, & omnis de
derate, quā caritas
e contra exola ini

DOMINICA XXII. POST PENTECOSTEN.

addite quæ sunt Cesaris, Cesaris; & quæ sunt Dei, Deo.
Matth. 22.

INTER cetera summi Iudæorum Pontifi. *Exod. 28.*
cis ornamenta, lamina erat aurea, quam
in fronte gerebat, quæ sacratissimum Dei
nomen inscriptum continebat; atq; hæc
virtutis hyacinthinæ alligata erat. Cæterum
hocce præcepto ostendebatur summum
sacerdotem ab ima calce vsque ad summum capitis ver-
tem, ad Deum spectare, mundum verò nihil in ipso pos-
lere debere; Solius siquidem Dei totus erat, cuius sym-
bolum & insignia præfert. Vt mysticè hoc exponam, cre-
derim hic designatum, Deum hominem condidisse, vel
sacerdotem, vel vt creaturam ratione præditam, qui nō
amplius sanctum eius nomen, sed vniuersam illius
entitæ imaginem animæ fronte præferret. Vt hinc disce-
mus, totum hominem ad Deum spectare, cū in natu-
lamina illius typum & insignia insculpta gesseret; atq; ita
animam, nomisma illud aureum, diuinitatis imagine infi-
nitum, Deo necessariò reddi debere. Hoc præsentī Euan-
gelio continetur, cuius occasione præclaros vobis cōcep-
tus producam, si Spiritus Paraclitus mihi succurrere, &
repara pro oratore intercedere non dedignentur. Idcirco
angelicam illi salutationem offeramus, cū Angelo do-
centes, *Aue Maria.*

Ea fuit omnium semper Philosophorum opinio, vt cre-
derint ipsum intelligere & cognoscere, essentialē ho-
minis proprietatem esse, ob quam sc. creatus esset, & qua,
naturæ instinctum sequendo, delectaretur. Videbant e-
im omnia animalia proprietatem quandam naturalem

Dom. tom. 2.

2222

con-

Lib. 1.

continete, & in eiusdem operatione maximè delectantur, quod tum in Politicis Aristoteles, tum ipsa nos delectantur, tum in Politicis Aristoteles, tum ipsa nos delectantur, tum in Politicis Aristoteles, tum ipsa nos delectantur.

Lib. 1. de
orat. instit.

ad sententiam fore gignuntur, ita nobis propria est motus agitata atque solertia, unde origo animi celestis dicitur.

Comment.

Auerrois

in 2. de

anima.

diur. Et ante illum Commentator Auerrois lib. 2. de anima, ait, sententiam primam animæ perfectionem dicitur, cui suffragatus Magnus Augustinus in Enchiridio, & dicitur Pontificis Iudaici fecit 2. lib. sententia dist. 1. dicens, *Fecit Deus naturalem creaturam, ut summum bonum intelligeret.*

1. Metaph.

ut, adeo alienum est, Metaphysica sua incipit, *Omnes animas natura scire desiderant.*

Veritas

obiectum

intellectus.

Ceterum intellectus obiectum ipsa est veritas, & scilicet scientia non nisi verarum rerum est scientia, teste dem ubi supra Aristotele: *Sicut bonum est obiectum voluntatis, ita rerum intelligentia.* Atque hinc fit ut omnis hominis perfectio, omnisque naturæ illius dignitas & contentia in veritatis cognoscendæ desiderio consistit: cuius argumento innixus Cicero ille Christianus, Lactantius uersus gentiles dicebat, *Naturam hominis Deus adipiscendi cupidissimam fecit.* Cuius rei ratio pergitur, nam ut omnis facultas obiectum suum naturaliter

Lib. 3. Inst.

Christian.

quirit, eiusque fructum maximè desiderat, quod eo illius bonum, perfectio, delectatioque, ut Aristoteles ait, dependeat: ita humanus intellectus, naturali quodam impetu, veram rerum omnium cognitionem impetis desiderat & expetit.

Lib. 2. de

anima &

10. Ethic.

quirit, eiusque fructum maximè desiderat, quod eo illius bonum, perfectio, delectatioque, ut Aristoteles ait, dependeat: ita humanus intellectus, naturali quodam impetu, veram rerum omnium cognitionem impetis desiderat & expetit.

Lib. 1. offic.

Huc alludens Eloquentiæ flos & decus Tullius, in officijs & in Tusculanis scribit, *Insatiabilis quadam cupiditas inest mentibus nostris veri videndi.* David quoque rex aliud non desiderabat, quam veritatem penitus agnoscere, hinc suppliciter orabat, *Dirige me in veritate tua.*

Psalm. 24.

scire, hinc suppliciter orabat, *Dirige me in veritate tua.*

Psalm. 42.

& alio loco, *Emitte lucem tuam & veritatem tuam.*

Qui

one maximè delectum & prævaricantium & improborum cæcitatem ignem, tum ipsa notoriam & deplo-
rans ait, *Non est in ore eorum veri-* **Psal. 5.**
tatem, bellum, & desiderium, *cor eorum vanum est, sepulchrum patens est guttur*
eorum. Atque ideo nihil adeo ad perfectionem hominis
cellarium esse dicitur, quàm veritas: Mosi namque
iudices populi constituturo præcepit Dominus, **Exod. 2.**
omni plebe viros potentes & timentes Deum, in qui-
bus sit veritas. E quibus manifestè apparet, verita-
tem impediri ad viri ornametum ac perfectionem spe-

Inter Pontificis Iudaici ornamenta erat rationale, cui
ut epigraphen & symbolum inscribi Deus iussit hæc
verba, *Doctrina & veritas*, ut ipse tibi persuadeat, si-
milique alij hinc doceant, quòd quemadmodum homi-
ni doctrinam & veritatem natus est, ita Deus illum
ad summum Pontificem constituit, alios vt tum
plestem scientiam, tum mysteriorum doctrinam edo-
cet.

Laudans S. Scriptura merita perfectioneſque ſanctiſſimi viri Tobiaꝝ, inprimis in eo celebrat; quod non obſtante captivitate, & grauiffimis ærumnis, à veritatis ratione ſemita non deflexerit, *In captivitate poſitus, viam veritatis non deſeruit.* Ita meritò ille celebrandus eſt, & immortali dignus præconio, qui quia homo & Chriſtianus quidem, ne quidquam impediens: bus omnibus mundi negotijs ac turbis, regiam veritatis viam non deſe-

Adde insuper, aquilam illam Euangelicam, Ioannem
intelligi, in sublimi perfectionum solis iustitiae I E S V
CHRISTI euolando, eiusque dotes & qualitates de-
scribendo, gratum & veritatem in eo imprimis deprædi-
casse. Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à
patre, plenum gratia & veritatis. Hæc dicta sunt hæc
in veritatis encomium, quod Phariseos & scribas
hodierno in Evangelio illam in CHRISTO deprædi-
cantes audiam, Christum enim accedentes dixere, Magi-
ster scimus, quia verax es, & viam Dei in veritate doces.
Auctoriam Matthæus describit, ipse eandem commēturus
aaaa 2 primo

4 CONCEPTVS THEOLOGICI

primo fucata & subdola versipellium horum Pharisaeorum orationem, ac deinde prudens Redemptoris sponsum proponam. Aures praebete, rem aggredior.

Augustus Imp. cum vniuersum orbem describeret omnibus nomen suum profitentibus tributum imponeret; seditiosi quidam, quorum fax & coryphaeus Iudas quidam Galilaeus erat, surrexere, & tributum hoc persolvere detrectarunt; quorum partes multi secuti sunt; sed conuersionis socij & imprimis Iudas à Romanis pignas sceleribus poenas tulerunt.

Ioseph. l. 18. Ita testatur Iosephus in Antiquitatibus, & eorum nomen

Actor. 5. referente in Apostolorum actis Luca, Gamalielis doctor, dicens, *Post hunc exstitit Iudas, Galilaeus*

diebus professionis, id est descriptionis, *& auertit populum post se, & ipse periit, & omnes quotquot ei confecerunt, dispersi sunt.* Graue Iudaeis hocce tributum videbatur, & querebantur sibi ipsum imponi, ad liberationem.

Aded ut plurimi non sint veriti dicere, non esse tributum Caesari persoluum; & nefas esse populum sanctum, & Deo charum, gentili Imperatori & idololatris infami vectigalem & tributarium existere. E contra tamen aequum alij censebant, summo totius orbis monarchae, pacis publicae restauratori conseruatorique, inimicorum propulsatori tributum aliquod pendere. Atque huiusmodi discidebat studia in contraria vulgus, & hi prioribus, hi

alijs adhaerebant: quas inter turbas Pharisei consiliu capiunt, ut Christo hanc quaestionem proponerent, ut scirent hac super re sententiam expiscarentur. Atque idem nonnullos è suis, una cum Herodianis, (qui corporum

Herodis regis custodes, & tributis regis per Iudaeam propositi erant) ad eum destinant, sententiam suam ut proponat efflagitantes. Sed eorum mens erat, ut si tributum persoluum negaret, laesae maiestatis & seditionis concitator eum accusarent; ac si penderet illud debent doceret, apud populum & vulgus traducerent, quasi Caesarianum & Romanorum rebus fauentem & patriae libertatis dissipatorem, itaq; opinio quam de illo populus conceperat.

DOM. XXII. PO

er, qua cum ut Rede
bat, minueretur.

mirantur ei discipulos
hos intelligant no

adis, qui Phariseorum
Christus actus & pe

um Caesari non esse p
velut laesae maiestatis

ua manu detruderent
credunt alij, non fu

ditos quosdam, qu
tame aduersus Philis

debet. Ceterum
quem Augustus Popu

uinciat caput. consue
eco. ligeret. Haec op

es. Porro Phariseorum
rant, mens & intentio

sanè se penumero acc
ne & verbis capiantur &

es nnt, & lingua m
facile expugnetur. v

uolatam haeruit,
mum iure meritoque

Canonica sua, Qu
us est vir Saepè qua

am pinguunt, sed potill
que dicendus est, cui h

ne factum puto, qu
us omni quae exco

orum innocentissim
atibus priuasset, op

vitam eius conspira
tangere aut ferire valu

minis oppressum, & a
tribum aliud acerbius

EOLOGICI

DOM. XXII. POST PENTECOST. 4

rat, qua cum vt Redemptorem & Messiam aduenisse
ebat, minueretur.

mittunt ei discipulos suos cum Herodianis. Per He-
anos hos intelligunt nonnulli laterones & stipatores
odis, qui Phariseorum discipulos comitantur, vt si
Christus acrius & perrinacius defendere voluisset,
eum Caesari non esse persoluumdum, eum apprehen-
um, velut laesae maiestatis Caesareae reum, in carcerem
ata manu detruderent, itaque eum vita spoliarent.
credunt alij, non fuisse hos Herodis praefidiarios,
ad eos quosdam, qui Herodis partes sequerentur,
rimè aduersus Phariseos asserentes Caesari tributa
di debere. Caterum Herodes Tetrarcha Galilaeae
quem Augustus Popul. Romani nomine, totius
uinciae caput constituerat, vt pro Caesaris aetario tri-
colligeret. Huius opinionis est Hieronymus & Ori-
es. Porro Phariseorum qui hancce legationem ador-
erant, mens & intentio erat, *Iesum in sermone ca-*

sanè saepenumero accidit, vt homines incauti in ser-
ne & verbis capiantur & illaqueantur, quod hic in-
es sint, & lingua membrum omnium imbecilli-
n facile expugnetur: vt qui linguam semper bonam, imbecilli-
uolantam habuerit, omnium se mortalium perfe-
imam iure meritoque dicere queat. Vnde Iaco-
in Canonica tua, *Qui non offendit in verbo, hic* *Iac. 1.*
ectus est vir Saepè quidem, inquit, homines labun-
& impingunt, sed potissimum per linguam; at perfe-
ille dicendus est, cui lingua nunquam peccati fuit oc-
o.

hinc factum puto, quod Sathan, noxia illa bellua,
amuis omni quae excogitari & fingi possit crudelitate
ob virum innocentissimum saurusset, omnibus eum
ultatibus priuasset, opes abstulisset, liberos oppressis-
in vitam eius conspirasset, nunquam tamen linguam
tangere aut ferire valuerit; credebat siquidem, illum
umnis oppressum, & ad extremas miseras redactum,
verbum aliud acerbius; quod impatientiam spiraret;

5 CONCEPTVS THEOLOGICI

Iob 19.

prorupturum. Quem Satanæ astum Iob intelligens
*Adhæsit os meum carni meæ; & derelicta sunt tamē
modo labia circa dentes meos:* quasi diceret, Quis ta-
vnuquam versutiam audivit, quali mecum vitur ve-
ta illa Tartari vulpes? quæ cum nullum in corpore m-
brum à plagis immune reliquerit, soli pepercit lingua
hæc in blasphemias & conuitia in Deum erumperet,
hac apud amicos de Dei erga me ingratitudine expo-
larem. Sciebat nempe Satan, quantum in lingua per-
lum esset constitutum.

Natura

cur lingua
absconde-
rit.

Nec sine ratione factum credo, quòd, cum na-
cetera membra ita creant, ut forniculus videri à q-
libet possint, linguam tamen ori inclusit, ac duo-
velut vallis ac sepimentis munierit. Quin & egregiè
quid in lingua notat naturæ mythes Plinius, hab-

**Duas lin-
gua venu-
las habet.**

scilicet, duplicem venam, quarum vna cor,
tera cerebrum, in quo ratio commoratur, per-
E quo naturæ artificio discere licet, hominem al-
corde, aliud in lingua non gestare debere, at
gua cordi ut contentiat opus esse: nec etiam o-
nia, quæ cor & animus suggerit, promiscuè effu-
da, at ea solum quæ æqua sunt, & rationi consen-
nea.

Eccles. 29.

Quamobrem diligenter quis præmeditetur oport-
antequam ad loquendum linguam laxet, nec temere
inconsultò verba effutienda, iuxta Sapientis consiliu-
Verbis tuis facies frateram, & franos ori tuo rectos;
attende, ne forte labores in lingua, & cadas in consp-
ctu inimicorum, id est, pecces in conspectu dæmonu-
qui assiduo tibi struunt insidias. Nec vnum modò Spi-
tus Sanctus frænum, sed franos ori ingeri vult, qual-
sunt, amor Dei, Sanctus quidam metus, pudor ciuili-
modestia Christiana; discretio adhuc in loquendo, præ-
dientia in tacendo, sapientia in auscultando, humilitas in
se coercendo; taciturnitas in sodalitijs, secretorum com-
missorum occultatio, detractionis fuga, & calumniæ de-
testatio; franos denique, qui laxentur, dum loquend-

**Varij lin-
guæ fræni.**

Lingua deriment-
permeabat, nec ne in-
lico supplex à Domine
poneret: *Quis dabit
sagaculum certis, &
pudet me? Quamquam
va. sapientissimi, qui
& expauescit: & qua-*

DOM. XXII. PO

currit occasio, contri-
curie.

Per ceteris igitur men-
um est, & ne libere
telle testatur vases regi-
innuati tunc immacula-
max. Id est, si lea-
tra meto, ut non ampu-
cat, at ego veniunt
molabor, inimiculu-
to, quod inter omni-
perat. Per ceteris igitur
per, cui qui impet-
em & sui ipsius Do-
te.

David cum diligenter
et omnes illas limites
Domino petebat suppl-
adhiberet, *Pone Domine*
cum proposita sua sanct-
uas meas, ut non de-
Gen. Domine præ-
acne omnes vias meas
le. et, verba, actione,
hæc haud dubie anima
et. n. har. Cuiusmodi a-
admittatur, est cauere
fonte emanat detractio-
nima.

Lingua deriment-
permeabat, nec ne in-
lico supplex à Domine
poneret: *Quis dabit*
sagaculum certis, &
pudet me? Quamquam
va. sapientissimi, qui
& expauescit: & qua-

occur-

currerit occasio, contrahantur item, cum satius fuerit curisse.

Præ ceteris igitur membris exiguum illud refranandum est, & ne liberè diuagetur impediendum. Ita seculum testatur vates regius dicens, *Si mei non fuerint Psal. 18.*
minati, tunc immaculatus ero, & emulabor à delicto maximo. Id est, si sentus meos extiores semel ita reprimuero, ut non amplius intolereant, nec mihi impediunt, at ego vicissim illis, magnis haud dubiè bonis emulabor, immaculatus ero, & imprimis à lingua, quod inter omnia maximum est, & ceterorum caput. Præ ceteris igitur sentibus linguæ dominari cepit, cui qui imperare potuerit: absolutum se resem & sui ipsius Dominum esse verè potest asserere.

Dauid cum diligentem regni rationem haberet, & ex omnes illius limites vigiliis & præsidia constituisset, Domino perchat supplex, linguæ suæ ut custodes etiam adhiberet, *Pone Domine custodiam ori meo.* Atque alias dum proposita sua sancta referret, ait, *Dixi, Custodiam Psal. 14.*
vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Id est, Constitui Domine præsidium aliquod in ore collocare, atque omnes vias meas diligenter obseruare, cogitationes scilicet, verba, actione, loquelam meam et silentium, quæ sunt haud dubiè animæ viæ, ne te vnquam lingua mea offendam. Custodire autem vias, ne in lingua delictum admittatur, est cauere sibi à multiloquio, nam ab hoc fonte emanat detractio, asseueratio, mendacia, & alia plurima.

Linguæ detrimenta Sapiens cum perpenderet, semper metuebat, licet ne membrum hostis inuaderet, atque ideo supplex à Domino postulabat, huic ut custodiam poneret: *Quis dabit ori meo custodiam, & super labia signaculum certum, ut non cadam in ipsis, & lingua mea Eccl. 22.*
perdat me? Quantum pudorem nobis iniiciant verba illa Sapientis viri sapientissimi, qui ad singula quæ profert verba tremis & expalescit? & quamuis à Spiritu Sancto fuisset inspiratus,

8 CONCEPTVS THEOLOGICI

ratus, linguæ tamen libertatem semper metuebat, atque
ideò cœlitus auxilium aduocat. Nos verò miseri pec-
tores tam liberè & effrenatè loquimur, ac si in gratia
semus confirmati. Hoc igitur in membro Phari-
saicorum CHRISTVM expugnaturos se credunt, & in verum
eum vt capiant, legatos ad illum destinarunt dicente
Magister scimus, quia verax es, & viam Dei in veritate
doces.

Notate adulatorem magna encomiorum in saluati-
onem congerunt plaustra, scientes nulla balista adeò fa-
cile hominis animum deijci & expugnari, quàm la-
dum & præconiorum. Bene autem veracem illum de-
cunt, quem controuersia suæ iudicem & arbitrum eleger-
unt; inprimis siquidem necessarium est, vt Iudex ver-
tatem amet, & mendacium detestetur. Hinc apud AEGYPTIOS, vt Aelianus in varijs ait, mos obtinuit, vt si qua-
do summus factorum præses causis dijudicandis præse-
set, imagunculam quandam è saphiro è collo suspen-
sam haberet, Veritatis nomine appellatam, Refertur hu-
ic etiam queat rationale illud Mosiacum, cui Hebraice
Vrim & Thumim, id est, Doctrina & Veritas, inscrip-
tum erat. Et ecce hodie etiam versipelles illi Phari-
saicorum discipuli Messiam, iudicem causæ delectum à
veritate potissimum dilaudant, *Magister scimus quia ve-*
rax es.

Quantorum verò malorum causa sunt adulatorem,
quantamque regnis adferre perniciem solent? Refert
Philoponus tubicinem quendam bello captum ad ne-
cem postulatum, hostibus pro vitæ conseruatione sup-
plicentem, & illos ad clementiam permouentem dixisse,
Me quid vultis interficere, qui nemini vnquam mortem
intulisti? hostes vero extemplo respondisse, Nullum quidem
manibus tuis occidisti, ac alios tubæ clangore ad stragem
edendam animasti. Quàm verè autem adulatorem huic
tubicini comparari queant, nam linguarum suarum clangori-
bus, & adulationibus, alijs assentando, ad peccandum
incitant & exstimulant. Sunt nimirum tubicines bellici,
qui

Lib. 14.
variar.

Adulator
tubicini
bellico
similis.

DOM. XXII. PO

ad configendum exitum
adhortantes, mille
publicis causantur. Qu
cusant, Tibia & Psalter
super viraque lingua su
Assentationibus igitur
eius oleo resperat qu
ad vitam redeunt, Ita
& mellura verba lauda
an vero per aspera & di
axamus, humilitatem
debat regius vates dic
curdia, & increpabit me
inguet caput meum. Id est
atundet, & vitam hoc me
onis oleo me ungere in
Quam igitur lenè illud ol
Magister scimus, quia
eius olorem, idque vani
amisti sub mortem can
mo prosequatur, è quo
nobari ac renici, qui vb
peccato, quod animæ mo
incitant, adulantur, & ac
more siquidè canere est,
ando deliberantes adu
Obseruat Plinius plu
monstrari, cum oues
cas cursitando ialeuium
iniquam & adulator
accipiunt, euidens prog
ga damna, perniciosi,
am rempeltatem in
Magnum & notabile
Geneseos legere est
inuetia Aegyptus in lue
cessit. In morte autem
no lacrymatus legitur,

per metuebat, atque
Nos verò miser peccat
ac si in gratia
in membro Phari
credunt, & in verb
destinarunt dicentes
viam Dei in verum
omnium in saluati
nulla balista adeo
pugnati, quam la
veracem illum d
m & acutum eleg
est, vt Iudex ven
ut. Hinc apud AE
obtinuit, vt si quan
dipud candis præf
quo è collo suspen
batam. Refertur hu
um, cui Hebraici
a & Veritas, incip
terripelles illi Phari
in causâ delictum
ysier scimus quia ve

ad confingendum excitantes, ad vindictam & sangui
m adhortantes, mille turbas, homicidia & cædes in re
publicis causantur. Quo allegoricè alludens Ecclesia
cusait, *Tibia & Psalterium suauem faciunt melodiam,*
super utraque lingua suavis.
Assentationibus igitur resistendum, & locustæ imitan
quæ oleo resperstæ quamprimum emoriuntur, aceto
rò ad vitam redeunt. Ita nostrum est, dum per adulato
& mellita verba laudamur, superbix & vanitati mori,
um vero per aspera & dura corrigimur, reprehendimur,
taxamur, humilitatem spirare ac Deo viuere. Ad hoc
ludebat regius vates dicens, *Corripiet me iustus in mise*
cordia, & increpabit me, oleum autem peccatoris nō im
nguet caput meum. Id est, Iustus aceto me correctionis
trundet, & vitam hoc mihi conferet; at vbi impius adu
lationis oleo me ungere inceperit, quamprimum emoriar.
Quam igitur lene illud oleum periculolum est?

Magister scimus, quia verax es. Immundū censuit olim
peus olorem, idque varias ob causas: at imprimis quod
annisi sub mortem canat, & exequias suas cantu suauis
mo prosequatur, è quo elicere possumus, illos à Deo re
cobari ac reici, qui vbi reges & magnates morti, id est
peccato, quod animæ mors est, vicinos vident, suauissime
intillant, adulantur, & ad peccandum inuitant. Cygna
more siquidē canere est, principibus assentiri, & de pec
undo deliberantes adulatoriis verbis instigare.

Obseruat Plinius pluuiam ac tempestatem portendi &
razmonstiori, cum oues, capellæ & hædi petulei per pas
ua cursitando lasciuiunt. Ita quoque dum bestix illæ, pa
siti inquam & adultores, in regum aulis assentando
asciunt, euident prognosticon & argumentū est, in ma
ma damna, perniciem, extremum exitium, & virtutum
minium tempestatem regno imminere.

Magnum & notabile adulationis exemplum in extre
no Geneseos legere est: Iacob enim Patriarcha defuncto
niuersa Ægyptus in luctu fuit, & bimestri spatio eundem
lesseuit. In morte autem Iosephi, regni conseruatoris ne
no lacrymatus legitur, in quo veram assentatorum ma

Ecol. 40.

Mirabilis
locustæ
proprietas

Psal. 140.

Liu. 11.

Adulato
res cygna
similes.Plin lib 8.
cap. ult.

Gen. 50.

Adulatio
nis exem
plum.

ginem videmus: flebant siquidem Egyptij in obitu Jacob, quo filij Ioseph qui vniuersi regni habenas modabantur gratiam aucuparentur: at illum mortuum neminem, quia tunc nullus erat, cui adulari poterant. Quotidius mundus videt similes, qui parentum funera & exequia magna beneuolentia & amoris signa ostendendo, super filiorum, quos ad honores cunctos cernunt, gratiam aucupantur; at cum hi discesserint, non amplius familiarum recordantur. Adulatio igitur amatrix est, quae magnos & sublimes colit, humiles autem despicit.

Genit. 12.

Vtut in Leuitico, id est omnium caeremoniarum tum in sacrificiis, tum in vestibus seruati solitarum caeremoniarum, Deus in sacrificiis mellis usum, ab eo scilicet tempore adulationem & fucatum amorem ab openbus nostris proscriptum voluit, atque ab omnibus actibus nostris quae quodammodo holocausta sunt, quae Deo nostro offerimus, mel assentationis eiectum. Nam ut Augustinus tradit, *Plus nocet lingua adulatoris, quam manus perfectoris.* Idque ex mente Salomonis, qui longo ante tempore in prouerbiis scripsit, *Meliora sunt vulnera diligetis quam oscula fraudulenta odientis.* Exclamo igitur, o adulatio detestanda.

**Enarrat
in Psal. 69.**

Prov. 27.

Lingua adulatoris
nouacula
collata.

Dauid porro rex non immerito linguam adulatoria nouacula acutae similem esse dixit, conqueritur enim adulatorem quodam, *Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua, sicut nouacula acuta fecisti dolum.* Id est, quem admodum nouacula, sine ullo doloris sensu capitis capillos recidit ac refecat, ita improborum lingua pendula & ad assentandum edocta, nouacula instar clanculo, virtutes omnes merita animae abradit. Ecquidnam haec nouacula est? *Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces.*

Adulatio
noxia
principibus.

O adulationem infandam? Dauid adulatorem perosum dicebat, quod supra iam allegauimus, sed aliam eius expositionem aueremus, *corripiet me iustus in misericordia & increpabit me; oleum autem peccatoris non impinget caput meum.* Ostendere scilicet voluit, nullam principum aut reipublicae maiorem accidere calamitatem posse quam

quam assentationem. *capta tumonibus & puer opes & potentiam; optimum autem medium est reprehensio; illius pestis & ruina.*

Hac bene dicebat: *utius enim dum verax & cruciat, alius comesturus, sed ut apertat, atque ita recidat, vult. Ceterum cerebrum mentis, & sanguinem elere, & damnum quod*

anbarit. Phin

agere adulationem quod

in ha gustauit, & in his noxas ac mo

adulatores.

Malle se aiebant

coraces quam & ha

rito; coru enim & co

sunt, adulatores etiam

vitio infecti sunt Ph

hypocriti & assentan

rax es.

In primis vero co

deceat assentatio, q

ta in discipuli, vt e

nis cuiusdam singula

ut in Cantica com

ius dilectae suae doce

porus quam labia

stodes constituit, vt

loc ideo factum,

malescent, & illis

bia ab ore a den

DOM. XXII. POST PENTECOST. 11

quàm assentationem. Ipsa namque regum & principum capita tumoribus & inflationi, id est mundi vanitatibus, propter opes & potentiam, magis obnoxia sunt, quàm aliorum; optimum autem aduersus hanc inflationem remedium est reprehensio; contrarium verò, id est adulatio, illius pestis & ruina.

Hinc bene dicebat Iulius Cæsar velle se vrsi instar curari: vrsus enim dum grauedine capitis laborat, quæ eum vexat & cruciat, alucaria obambulat, non fauos aut mel comesturus, sed ut apum aculeis compunctus, sanguinem emittat, atque ita veterno illo & grauedine liberetur. Indicare voluit Cæsar, nihil esse aut fingi posse ad principis cerebrum medicandum melius, quàm verba aculeata & sanguinem elicere valentia, nihil verò noxiū magis aut damnosius quàm oleum & mel adulatorum.

Aiebat item Plinius hoc inter principes reipubl. capita agere adulationem, quod oleum formicis & muscis, quod vbi hæc gustauerint, quamprimum emoriuntur; & ut liquor ille his noxius ac mortalis est, non secus etiam principibus adulatores.

Malle se aiebant Diogenes & Aristhenes incidere in coraces quàm *adulatores*, id est adulatores. Et non immerito; corui enim & coraces non nisi mortuis oculos euellunt, adulatores etiam viuos impetunt & rodunt. Hoc vitio infecti sunt Pharisei nostri, & simulata quadam hypocrisis & assentando Christo aiunt, *Scimus quia verax es.*

Imprimis verò concionatores & verbi diuini præcones dedecet assentatio, qualēs haud dubiè erant hi Phariseorum discipuli, ut qui virtutum, sanctitatis, & religionis cuiusdam singularis studio se teneri iactabant. Quærit in Cantica commētans Gregorius Nyssenus, cur ipsos dilectæ suæ dotes & ornamenta faciei recensens, dentes potius quàm labia decēter, quæ natura velut carceris custodes constituit, ut eosdem custodirent; & mox respōdet, hoc ideo factum, quòd dentes vniuerso corpori cibum masticent, & illis verba pronuntientur: cum vero verba ab ore à dentibus benè instructo proficiuntur,

Vrsi indu-
stria dum
capitis gra-
uedine la-
borat.

Plinij præ-
clara ob-
seruatio.

Adulatio
noxia in-
conciona-
toribus &
religiosis.

egre-

egregia sunt bene percipiuntur ac laudè merentur; atque non nisi è summis descendunt labris, nullo dentium adminiculo efformata, sed in aere solum procusa, incoditum sonum edunt, & ingratham auribus cacophoniam: duntaxat igitur verborum prolatorum genera, alia ex aere & vento constantia, atque hæc Deo displicent velut edentula at alia, quæ vniuersum Ecclesiæ corpus sustentant, & quibus peccata nostra quodammodo deuorantur, gratia auribus accidunt, & dentium adminiculo efformantur. Quo mysterio denotatur, Concionatorem edentulum, & non nisi labeonem, id est, qui vitia non coarguit, improbo non castigat sed peccantibus adulatur, & blandiendo eorum animos demulcet, inanem, stolidum & ridiculum esse, atque hæc omnia Deo displicere. Ideo namque in Canticis dicitur, *Dentes tui sicut greges tonsarii, quæ veniunt de lauacro*, & de labiis, *Labia tua sicut vitia coccinea*: è quibus eruo, veros illos prædicatores, doctores & pastores esse quorum lingua peccata coarguit, dentes mordent, & simul ouinam vitæ innocentiam simplicitatemque motum præferunt, & in poenitentia lauacro & balneo abluunt; alios verò non nisi lupos esse, quales profecto erant Pharisei nostri, qui adulando & simulando in pelle ouina, aiunt quàm modestissimè, *Magister scimus quia verax es*.

O hypocritis & emenuta orato? Ait Gregorius, ideo vetuisse olim Deum ne vestis è lino & lana simul contingeretur, quòd in huiusmodi panno linum vt subtilius quid & tenuius, non appareat, sed lanca filamenta, velut densiora, emineant. Quando autem sub laqueo quodam panno, vel gauisapina spissiori, voluptas & mollicies delitescunt, hypocritis est, fictum est, & parum sincerum; qualem haud dubiè discipuli hi ostendunt, qui spissa quadam lacerna induti, religionem præferentes, more Pharisæico subtililem & occultam produtionem hodie sub pallio vitæ reformatioris præferunt.

In Marci Euangelio legere est Dominum sicuti maledixisse: porro nulla est arbor, quæ maiorem in cortice scabritiem atque asperitatem præferat, quàm ficulnea, nulla porro dulcior & iucundior interius, in fructibus enim mel,

*Cur Christi
sicuti
maledixe
rit;*

in foliis lac continetur. Qui autem vivere videtur, exterioris ostendunt, in lat, veros hy pocritas. Iste maledictionis fulmine his discipulis, qui laudant, dicentes, *Ma*. Loquuntur quidem personas, lingua quidem atrocem produtionem quæ lingua loquitur, propheticum: *Hic peritior longe est à me*. Et æquum & iustum dicitur, equali omnia lance peccatorem egregium, tam docentem, sed quàm prauam capere, vt deinceps hanc lingua encorbidias.

Interpres quidem cum illum lob, Tigridem quem alij interpretantur phas nomen hoc lobem, atque ommentum, non nisi metam similes, scilicet internè nulla quædam virtutis speciem autem Myrmicoleonem & leone compositum lobem, quamuis exteriori meritis tamen nulla indico leonina, sed eorum.

Tradunt non nulli, manum dexteram eorum lesionem afferre, sed prouide. Atque huius

in fo-

DOM. XXII. POST PENTECOST. 4

idē merentur, ac qui
 , aulio dentum ac
 m procūla, incōditur
 cacophoniam: du
 , aila ex aere & ven
 cent velut edentula
 tpus fultentant, &
 do deuorantur, grata
 niculo eformantur
 torem edentulum, &
 coarguit, improbos
 t, & diabolicas eo
 rum & iudicium ei
 leo namque in Can
 sarū que veniunt de
 tra coquinae qui
 ores & pastores eile
 res mordent, & fi
 cationemque morum
 & baneo adiungit a
 dicto erant Phari
 pelle ouina, aiunt
 quia verax es.
 At Gregorius, ideo
 lana simul conte
 linum vt subtile
 nea fumenta, velut
 sub baneo quod im
 tas & molles deli
 rum sincerum qua
 qui spūla quada
 s, more Phari
 odo sub pallio vitā

in foliis lac continetur, quo mysticē designatum est, illos
 qui austerē viuere videntur, & pœnitentiam & rigorem
 exterius ostendunt, intus verò astus & artes subdolas ca
 lant, veros hypocritas esse & fraudē machinari, qui profe
 cto maledictionis fulmine percuti merentur, sunt enim si
 miles his discipulis, qui hypocriticē & simulatē Christum
 laudant, dicentes, *Magister scimus, quia verax es, &c.* Pharisæo.

Loquuntur quidem ore, sed non corde; diuersas agunt rum hypo
 personas, lingua quidem dulcedinem destillat, cor autem
 atrocem proditionem machinatur. Non cogitat enim ea
 quæ lingua loquitur, vt de illis meritò vsurpan queat illud
 propheticum: *Hic populus labiis me honorat, cor autem
 eorū longè est à me.* Ecquis honor & dignitas Christo est,
 æquum & iustum dici, nec personarum acceptatorem, sed
 æquali omnia lance ponderantem, veracem, conciona
 torem egregium, tam doctē legem Dei & sancta mysteria
 docentē, sed quàm procul distat cor? Conantur siquidem
 illum capere, vt deinde actionem ei dicant, & ad mortem
 trahant: lingua encomia depromit, & cor machinatur in
 fidias.

Interpres quidem magni nominis & authoritatis, lo
 cum illum Iob, *Tigris perijt eo quod non haberet pradam, Polychron*
 quem alij interpretantur, *Myrmicoleon perijt*, notat, Eli
 phas nomen hoc Iobo dedisse, vt ostenderet illum hypo
 critam, atque omnem vitæ illius rationem & sanctitatem
 nonnisi meram simulationem & hypocrisin esse, quod
 scilicet internè nulla virtus solida contineretur, sed fucata
 quædam virtutis species forinsecus appareret. Notandum
 autem Myrmicoleonta, animal quoddam esse è formica
 & leone compositum. Innuere igitur vult Eliphas, opera
 Iobi, quamuis exterius splendida & singularia apparerent,
 interius tamen nulla fuisse, nec sincera, hominum quidem
 iudicio leonina, sed diuino & ex rei veritate, instar formi
 cæ exigua.

Tradunt nōnulli, re ipsa se comperisse, serpentem si quis *Cam. de*
 manum dexteram cauerne ingerat, nullum damnum aut *manu*
 læsionem asferre, sed si sinistram, quamprimum cubilibus *sacr. scrip.*
 proflire. Atque huius rei hanc rationem tradunt, quod *lib. 3.*
 serpens

14 CONCEPTVS THEOLOGICI

Eccles. 10.

Leuit. 9.

Gen. 2.

Lib. 33.

serpens virus suum ad cor transmittere gestiat, cuius sinistra vena sunt & arteria, ut corde laucio hominem enecet. Atque hoc modo exponere conati sunt nonnulli sententiam illam Ecclesiastici, *Cor sapientis in dextera illius & cor stulti in sinistra illius*: Cor igitur & lingua sibi mutuo respondeant, interius & exterius inter se conveniant, verba & conceptus eidem imponantur altari & Deo vno eodemque sacrificio offerantur.

Atque idcirco voluit olim Deus offerri sibi ex omnibus victimis humeros & pectusculum, quorum altero operam altero cor denotatur & intentio: atque duo hæc Deo offerenda. Quo etiam trahere possumus verba illa sponsi. *Pone me, ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum*. Opera enim & intentiones sibi petit Deus & offerri sibi ambo desiderat.

Mirum quod de Julio Cæsare & Ælio Pertinace referat Pierius Valerianus, scilicet, victimas quas diis immolabant corde caruisse; quo prodigio perterriti sacrificuli consuluere augures, & dictum fuit, sacrificiū hoc nullum esse, vita carere, diuque displicere. Sed relicta Gentili hac superstitione, Christiane dico, omnia opera quæ Deo offerimus si corde careant, irrita esse & evanida, & non nisi meram superstitionem.

Quare non erravit, meo iudicio, qui verum hypocrisios emblema ac symbolum esse dixit Cynocephalon, qui lunam adoraret, & hanc epigraphen addidit, *Aliud in pectore gestat*; quod hoc animal, lunam cum adoraret, effera sciret, & rabie tumet. Talis autem reuera hypocrisis est, qui Deum adorare se fingens, animum superbia, vanitate, proditio, & astu oppletum gerit. Annon ad oculum hoc in discipulis his Phariseis apparet, qui verbo tenus tantum Salvatori honorem exhibent, sed corde dolos & fraudes machinantur.

Magister scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces: quod vita tua inculcata sit & innocens, quod in veritate docenda sincerus sis, & in verbis tuis veracissimus, neque unquam aliquis tanta veritate & fide vias Deo docuit, quanta tu edoces. Triplicem in illo veritatem dilau.

DOM. XXII. PO

ere gestat, cuius in laudant primo vitæ veritatem & sinceritatem, quia ve-
 rax es: quasi diceret, vita tua non est hypocritis, nec fucata
 simulatio, sed qualis intus, talem etiam foris te exhibes.
 Secundo doctrinæ, *Viam Dei in veritate doces*. Neque
 enim hæreticus es, non pseudopropheta, sed vera doces
 & sincera, ac purum Dei verum. cui veritati inni-
 xus Dominus apud Ioannem ait. *Si veritatem dico vobis, Ioan 8*
quare non creditis. Tertiò iustitiæ & equitatis, *Non est ti-*
bi cura de aliquo. Ad solos Dei filios spectat inquirere, ne-
 minem prætere, nullas opiniones vere religioni repugnā-
 tes assere, nec fucum & hypocritam in vitæ ratione præ-
 tendere. Laudem igitur merentur, qui triplicem hanc ve-
 ritatem in seipso continent, qui peccatoribus iustos se exhi-
 bent peccata eorum remittendo, qui doctrinam Catholi-
 cam docent concionando, quiq; ita vitam instituit, nullū
 vitium faciunt. *Magister scimus quia verax es, & viam*
Dei in veritate doces. Veritatem dicitis Pharisæi, quamvis
 neficatis, melius loquimini quàm fortasse putetis. Verè e-
 nim Christus Dominus viam Dei in veritate docuit. Do-
 cuit quidem Aristoteles vias naturæ, Mahometus viam
 Satanæ; at solus Christus viam Dei, & quidem in verita-
 te. Docuit eandē & Moyses, sed nonnisi in figura, omnia
 namque in figura contingebant illis; at Dei filius in veri-
 tate. Ceteri nonnisi fabulas; unde Propheta, *Narraverunt* *Psal. 114.*
michi iniqui fabulationes, sed non ut lex tua. Verum solus
 Messias veritatis scopum tetigit, & Zorobabelis instar ve-
 ritatem dixisse inuentus est, & palmam proinde retulisse;
 solus ipse inter ceteros mortales verax & verus dici me-
 ruit. De omnibus enim in genere hominibus, sine vlla
 prorsus exceptione dixerunt Prophetæ, *Omnis homo men-*
dax: at de homine illo simul & Deo singulari quodam
 privilegio dictum est, *Scimus quia verax es*, scimus in-
 quam testimonio celesti confirmati, & verbis à Patre æ-
 terno prolatis innixi, *Hic est filius meus dilectus, in quo*
michi bene complacui, quemque vobis ut doctorem & ma-
 gistrum dedi, *ipsum audite*, aures ei præbete, verbis illius
 auscultate, neque enim vos decipiet, nullam vos falsitatem
 docebit, nam verax est.

Scimus,

Scimus, inquit, & lege nostra, in hac enim legimus. *Messiam non fore pseudoprophetam; scimus* è sacris *re-*
ris, scriptum enim est, illum qui ad redimendū Israel *tu-*
turus est, lumen & solem mundi futurum. Atque lumen *tu-*
veritatis est symbolum, & tenebræ mendacij. Nos *tu-*
scimus è nostra Theologia; docet illa namque, Redem-
rem orbis futurum Dei filium; filius autem Dei æqui-
et par est patri, & cum Patrem mendacij coarguere non
possit, sequitur etiam filium veracem fore. Scimus deo-
que fide nostra, nam lux illa supernaturalis ostendit
et, saluatorem mundi sine vlla ignorantia & peccato
turum. Ceterum mendacium peccati loboles est, & igitur
rantia appendix. Quamobrem bene se Redemptor nos-
veritatem esse dixit, *Ego sum via, veritas, & vita*; in
veracem modò se esse ait, sed veritatem ipsam. Quo-
mine illi adulantes Pharisei, & fucum suum palliant,
verbaque subdola specioso veritatis prætextu ornant,
petere præsumunt, *Licetne censum dare Casari, vel non*

Id est, Dic nobis Magister, tu qui veritatem nosti, errare in iudicando potes, licetne censum dare Caesari? Anne fas est, Gentili & infideli principi sine vlllo conscientiae scrupulo & noxa tributum pendere? quid tibi deret? hanc quaestionem ac difficultatem dissolue, & ones nos ac patriam vniuersam singulari quadam ratione tibi deuinxeris. Plurimos hodie hypocritas huius similes reperire est, qui consellarios & viros peritiores interdum de casibus consulunt, sine vlllo tamen prauae consuetudinis deferendae proposito, sed vt hac ratione de facite videantur solliciti, & sanctioris opinionem vite apud los nascantur, & clanculo in suis sceleribus perseuerent. In quo scelestum Regem Achab imitantur, qui Michiam Prophetam consuluit, non vt bellum quod iam iniussu interat, seponeret aut relinqueret, sed quod spectaret Michiam, se in suam opinionem posse pertrahere, suorumque nefariorum moliminum participem habere.

Confultores hos, & sanctorum consiliorum indagato-
res, vitis tamen valedicere detrectantes, similes item ce-

Hypocri-
fis eorum
qui confes-
sarios con-
sulant &
vitiis no-
lunt vale-
dicere.

3 Reg. 12.

, in hac enim legim
tam; scimus è facis
et redimendū Israel
iururum. Atque iur
mendaci. Nos v
illa namque Redem
ius autem Dei aqu
endaci; coarguere ne
cem fore Scimus der
naturalis ostendit &
portantia & peccato
cati tobolo est, & igit
ne se Redemptor no
ueritas, & vita; in
rem ipsam. Quo
neum suum palliant
tis prætenu ornan
in dare Casari, vel non
qui veritatem nostri
tiae censum dare Ca
pricipi sine vilo co
mpendere: quid tibi
aleatem dissolue, & or
gulari quadam rati
e hypocritis huius sim
& viros peritiores in
tamen prauæ consue
ut hac ratione de fide
opinionem vix apud
s iocientibus perleuer
mutantur, quæ Michæ
bellum quod iam De
meret, sed quod spera
onem posse petratem
onum participem ha

seo samaritis, qui quamuis sacerdotem Leuiticæ stirpis postularent, qui legem Dei, & sacrificandi ritum edoce-
ret, idola tamen sua & falsarios sacrificandi ritus deferere noluerunt. Quotnam hodierna die his similes reperire est, qui supplices sed subdole confessariorum pedibus se aduoluunt, consilium petentes, firmo tamen intrinsecus concepto proposito, idolorum id est scelerum, avaritiæ, luxuriæ, aliorumque sexcentorum, non deferendorum. Sed Pharisaicum hoc est, & hosce discipulos imitari, qui veritatem quoad tributi solutionem inquirunt, aliud tamen mente volunt. Iam verò videamus, quidnam responderit dominus, quomodo Concilium difficultatem resolverit, quod in secundam concionis partem referuauit, *Reddite, quæ sunt Cesaris, Cesari; & quæ sunt Dei, Deo.* ò diuinum cōsiliū! cui par nullum vnquam à quoquam mortalium datum fuit?

Hypocritæ igitur postquam quæstionem proposuissent Dominus eorum nequitia perspectâ, & simulatione patefactâ, petiit numisma census. quod ubi accepit, rogauit, *Cuius est imago hæc & superscriptio?* qui confestim responderunt, *Cesaris.* Quare scitè conclusit Christus, *Reddite ergo quæ sunt Cesaris, Cesari, & quæ sunt Dei, Deo.* Hanc euangelij seriem examinemus, nostramque paraphrasin proponamus.

Obseruauerunt ei denarium. Eiusdem valoris apud Romanos denarius erat, cuius apud Græcos drachma Attica, cuius hodierna die regalis Hispanicus argenteus, vel quinque solidi, phrasi Gallica: habebat porro Cæsaris inscriptam imaginem, uti apud nos nummi figuram regis aut principis. Ut autem moraliter hoc interpreter, dico mundum Cæsarem quemdam esse & tyrannum, qui denarii quoddam genus habet sua cūsum imagine & superscriptione: qui decem in se categorias Aristotelicas complectitur, substantiam videlicet, quantitatem, qualitatem, relationem, actionem, & passionem, &c. Ecquis ille denarius: atque omnia hæc mundi imaginem & superscriptionem continent. De substantia siquidem in Psalmis habetur, *Scrutetur fornicator omnem substantiam eius.*

4. Reg. 7.

Euangelij
expolitio,

Valor de-
narij Ro-
mani.

Psalm. 108.

18 CONCEPTVS THEOLOGICI

Luc. 16.

1. Ioan. 3.

& in Euangelio, *Dissipauit omnem substantiam suam* in Epistolis suis Ioannes, *Qui habuerit mundi substantiam*. In mundo reperitur & quantitas, terra namque *Martha, qua turbatur circa plurima*; vnitas porro in solo habebitur, *Porro vnum est necessarium*. Porro quantitas duplex est, alia continua, alia discreta, atque in vtraque mundi imago reperitur, hic enim laborum longitudo, erumnarum latitudo, dolorum profunditas, & solatidique bonorum superficies.

Gen. 13.

Figurate hoc Abraham Patriarchae dictum fuit, quod ab eo Loth se suaeque segregaret, *Surge ergo & perambulam la terram in longitudine & in latitudine, quia tibi datus sum eam*. His omnibus continua quaedam quantitas denotatur, quoad discretam & numerum etiam mundi exempla dabit, vnde Iob, *Homo natus de muliere, brevis vivens tempore, repletur multis miserijs*.

Iob. 14.

Categoriae

mundi

imaginem

continent.

Qualitas.

Relatio.

Passio.

Actio.

Vbi.

Qualitas etiam, Relatio, Actio, & Passio, Vbi, Si quae in mundi imagine & superscriptione reperiuntur, quae omnia tandem mundo reddi debent. Qualitas enim sunt diuitiae, honores, dignitates, voluptates, vanitates, lata sunt Domini ac serui, tyranni & plebecula, creditores ac debitores, patres & filij. Tot mala, erumnae, incommoda, calamitates, inquietudines, calidum, frigidum, dolores, denique mors Passiones sunt. Tot sudores, tot negotia, sollicitudines, corporis sustentatio, filiorum educatio, coniugale debitum, vitae conseruatio, diuitiarum suauitas, iactantia, & status conseruatio. O actiones: perpetuo in carcere esse; semper in conspectu agere, semper in bello uerere, aut ipsum ceruicibus semper impendens habere, multis omnibus expositum esse, in miseriarum theatro, in valle lacrymarum, in cloaca publica & omnium malorum colluue agere, in loco habitare, vbi nulla pax, nulla requies, nulla securitas, vndique peruium & parenti, tam intus quam foris, tam in agris quam domi vexato, locum denique in quo certum est vitam, aliquando amittendam. Quam funestum ac tetricum *Vbi!* Modo decumbere vel sperari, & mane surgere, cubare sine somno, animo negotiiturbato

Situs.

DOM. XXII. PO

habito, cerebro operibatur, meretricia, contumacia, conscientia seueritate ad se, repugnandum, cubare deinde in podagra diuexato, amarantho, & mortem vitamque ipsam detestari? Habere denique in pedibus podagras, in suppitudinem, augere in corde palpitantes thorum, & morbos in capite anxietates, illes, parum pecuniae in domum domesticum & in diuam, quam miserit, denarium exigui valoris. *Obtulerunt ei denarios* nobilitas cui Dei Cuius inculpta est, animi, quod quinque sensus habeat, qui simul ducit quod post nouem annis extrema sit condita, atque sit: vel etiam quod conseruatione astricta sit, quanto septem Ecclesiasticus celsus acceperit, & diuinum, Dei namque cufus est in ipso de illo loquuntur, & praefecti, *Et similitudinem posuerunt*, adeo ut namque, iuxta quam hominem creata quae

Gen. I.

quodammodo imago sit, nostram in mortali corpore
turam, potentiam, sapientiam, prouidentiam cetera
essentia: nostrae attributa in terra representans.

Varię opi-
niones cir-
ca creatio-
nem homi-
nis, ad Dei
imaginē.

I.

Colof. 1.

Hebr. 1.

Rom. 8.

Lib. 7. c. 6.

Sed norandum hic est, varios interpretes varia, quae
hanc Dei imaginem attulisse. Putat Origenes & alij
nulli per hanc Dei imaginem intelligi debere filium
quem Paulus ad Colossenses, *imaginem Dei inuisibilem*
& ad Hebraeos, *Figuram substantia Patris* appellat. E-
nē ipsum nomen imaginis soli inter diuinas personas
attribuitur. Dicere volunt igitur, hominem ad filij
imaginem conditum esse, innixi potissimum verbis A-
stoli ad Romanos scribentis, *Deus electos praeestina-
conformes fieri imaginis filij sui*. Sed aduersatur huic
nioni Augustinus, eamque in libro de SS. Trinitate ad-
ter oppugnat.

II.

Altera opinio à Glossa refertur in Catena quam ed-
Lipomanus in Genesim, dicens, ab omni æternitate in sa-
ctissimo trium harum personarum diuinarum consisto-
decretum fuisse, verbum ut æternum tempore suo na-
ram humanam in personae unitate, & vnione quadam
postatica assumeret, & ad imaginem & similitudinem
manae naturae, quam Dei filius suscepturus esset, primi
hominem formatum fuisse. Sed retellitur hæc senten-
quod nusquam è sacris litteris stabiliri queat; at illæ
ribus in locis ostendant, verbum diuinum hominis simi-
litudinem assumpsisse: vt illo ad Rom. 8. *Misit Deus filium
suum in similitudinem carnis peccati, & alio, formam su-*
ui accipiens, & habitu inuentus ut homo.

Rom. 8.

Philip. 2.

III.

Tertia Eugubini est in Cosinopœia & Oleastri in hu-
locum, qui credunt, Deum, vt hominem conderet, quod
familiaritatis cum eodem ageret, & humano ei more loci
posset, humanam formam assumpsisse, atque ideo dictum
esse, *Faciamus hominem ad imaginem nostram*. Sed opi-
nio hæc tum noua est, tum inepta & penitus absurda.
Cum certum sit, vt & omnes Theologi consentunt, or-
nes, quas in veteri testamento factas hominibus appa-
riones legimus, immediatè ab Angelis factas esse. Adeo
qui in illis apparerent & loquerentur mei essent Ange-
li.

dei diuinam maiestatem,
representarent.

Multo igitur melius co-
minem ad Dei magi
modum Deus vnuer-

propter corpus, & vt
anima corpori. Dico

Genesim, Gregorio
arysostomo in hunc
ad Dei imaginem fa-

Deus excellit in omnib
hominum obtinet; ita
sacculum, totius vnio-

illar & regis omnibus
na subiectis, sub pedibus

moniam, subiectis su-
cludat, quæ oculi inte-

onibus, vt auaritiā
consistere. Sed omnia
generosè & heroicè

obis esse contemnen-
Ad propositum possi-

no assero, in hoc anima
que similitudinem

diuini, & Dei in
iam cognoscat, cognos-

gibile in animo produ-
tunc nascitur amor: qu-

ditiones. Eternas in di-
intelligibilis, altera

rum in homine reperia-
tum in hominis anima

La imaginem conditu-
Adhæc cum Dama-

perci similem vocari,
ere dici, quod ipsa spi-

ritmo, quia per se pote-
placet animam Deo

in mortali corpore
providentiam cetera
representans.

Interpretes varia, quod
at Origenes & alij
legi debere filium Dei
in imaginem Dei immis-
sa Patri appellat. Et
et diuinas personas
et, hominem ad filij
omnissimum verbis A-
d electos praedestina-
d aduersatur huic o-
de SS. Trinitate ac

in Catena quam edi-
omni eternitate in fi-
diuinitatem consistit
um tempore suo na-
& vnione quadam
in & similitudinem
cepturus esset, primi
revelatur hanc sententia
mici queat; at illa p-
trinum hominis simi-
m. 8. Misit Deus filium
et, alio, formam
ut homo.

paria & Oleastri in hu-
minem conderet, quod
humano ei more locu-
tile, atque adeo dictu-
nem nostram. Sed or-
ta & penitus absur-
dologi continentur, et
tas nominibus appo-
gelis iustas esse. Adeo
tur me illeus Ang-

ui diuinam maiestatem, auctoritatē, voluntatem & verba
praesentarent.

Multo igitur melius cum doctissimo Abulensi dixero, hominem ad Dei imaginem factum intelligi, quod quemadmodum Deus vniuersum replet mundum, ita ab anima impleatur corpus; & ut Deus vniuerso praesidet & praest, ita anima corpori. Dico itaque cum Basilio in homil. 10. in Genesin, Gregorio Nysseno lib. de hominis creatione, Chrysostomo in hunc Geneseos locum, hominem idcirco ad Dei imaginem factum dici, quod quemadmodum Deus excellit in omnibus, & vbiuis locorum & in omnia dominium obtinet; ita homo mundi eminentia, naturae miraculum, totius vniuersi perfectio dicatur, & domini instar & regis omnibus imperet. de quo scriptum est, *Omnia subiecisti sub pedibus eius*. Non dicitur, ut hoc obiter admoneam, *subiecisti sub oculis*, ut cupiditates & desideria excludat, quae oculi interdum accendunt; non *subiecisti sub manibus*, ut auaritiam detestetur, quae in manibus secler consistere. Sed *omnia subiecisti sub pedibus eius*, ut ostendat, generose & heroice omnia mundi bona deliciasque nobis esse contemnendas

Ad propositum postliminio reuertor, & cum Augusti-
no assero, in hoc animam creatoris sui imaginem referre, eiusque similitudinem exprimere, quod immortalis sit & indissolubilis, & Dei instar vnica. vel; ut alibi ait, quod seip-
sam cognoscat, cognoscensque Verbum quoddam intelli-
gibile in animo producat, quod seipsum exprimit, atque hinc nascitur amor: quod egregie declarat duas illas processiones Aeternas in diuinitate, vnam filij in modum verbi intelligibilis, alteram spiritus sancti ad instar amoris, & cum in homine reperiatur, quidquid in Deo reperitur, & item in hominis anima, bene ergo dicimus hominem ad Dei imaginem conditum esse.

Adhuc cum Damasceno dico, hominem Aeterno propterea similem vocari, & Dei similitudinem in anima gerere dici, quod ipsa spiritualis sit, quod libero donata arbitrio, quia per se potestatiua. Cū Faustino deinde, sextupliciter animam Deo similem dici, quod immobilis sit,

Quomo-
do homo
ad Dei ima-
ginem con-
ditus.

Psalm. 8.

*Lib. de
quant. ani-
mae c. 2.
Lib. de
Trin.*

*Lib. 2. de
orthod. fid.
cap. 12.*

14 CONCEPTVS THEOLOGICI

leuissima, inuisibilis, incorporea, subtilis, æterna; quæ quæ
 litates in solo Deo reperiuntur.

Authoris
 opinio.

Genera
 generalia
 quatuor
 in omni-
 bus rebus.

Naturæ in-
 telligibilis
 gradus sex
 in se
 continet
 propria-
 tes

Equidem deniq; post omnes, Theologicè & Philo-
 phicè, dico animam denarium Euangelicum esse, regis
 & Dei imagine signatum, eiq; simile existere; quod homi-
 iuxta naturæ suæ compositionem, ad primū naturæ gra-
 pertingat, gradum inquam Deo propriū & regium, in quo
 scilicet ipsa cōmoratur diuinitas, quod essentiam habet
 ratione insignitam, voluntate liberā, & intelligentiæ cap-
 cem. Porro quatuor in rerum natura reperire est gene-
 generica, ad quæ creata omnia referuntur. Sunt enim quæ-
 dam, quæ non nisi Esse habeant, qualia sunt lapides & me-
 tallā; alia etiam vitam, vt germina, plantæ; alia quid ali-
 plus nacta sunt, motum scilicet & sensum, vt animalia.
 alia deniq; plus omnibus habent, & ad summū perfecti-
 nis gradum euecta sunt, quæ intellectu, rationem, sapien-
 tiam habent, quo in gradu ipse Deus, Angeli, & homo;
 tamen discrimine, quod quamuis Deus & homo in eodē
 sint gradu, inæquales tamen sint, nec eiūdem prorsus cō-
 ditionis magna quippe propter hominis & Dei perfectio-
 nes inter infinita est distantia ac discrimen.

Ceterum excellens ille & admirabilis naturæ intelli-
 bilis gradus sex in se complectitur proprietates, quæ ei cō-
 naturales sunt, & necessario inter se cōiunctæ, quæ ad vni-
 omnes in anima reperiuntur. prima, quod incorporea &
 indiuidua; deinde, quod immortalis; tertio, quod intel-
 lectu, voluntate & memoria donata; quarto, quod in om-
 nibus actionibus libera sit, & libero ornata arbitrio; quin-
 to, quod sapientiæ, virtutis, gratiæ, æternæq; felicitatis ca-
 pax; sexto, quod ceteris animalibus non modo dignitatē
 præstet, sed absolutè etiam iisdem dominetur. Homo igitur
 tur, quacumq; tandem parte respicias Deo suo similis est
 & denarij instar imaginem & epigraphen regis sui præfert.

Rursum hominem ad Dei imaginē factū credo, quocir-
 sicut omnia eminenter & causaliter in Deo reperiuntur, ita
 participatiuè vicissim in homine; Esse namque commune
 habet cum lapidibus, viuere cum plantis, sentire cū brutis
 intelligere deniq; cum Deo & Angelis. Quamobrem non
 nascitè

DOM. XXII. PO

...dixit Aristoteles
 ...tū q̄ intelligibil
 ...tū verò quod i
 ...neantur. Oigit
 ...denarium magni
 ...penitus & admira
 ...hic nummas re
 ...Nabuchodonosor
 ...quippe ille erig
 ...ntem aureum & p
 ...bololum & hierogly
 ...cōdidit, quo ab on
 ...at caput ei dedit
 ...em & rationē & intell
 ...in corporis & naturæ
 ...nem & similitudinem
 ...Denarius hic, regius
 ...quos; forsitan diag
 ...domo & acensa
 ...Cum enim homo
 ...s, sapientia inquam æ
 ...trata mutauit totu
 ...teret. Vnde colligere
 ...ntiam in querendo dil
 ...piciamus imaginem
 ...a discipulis & lega
 ...Triplix in sacris liter
 ...olus, duæ priores ho
 ...na, terra nocet & ob
 ...ptū est; de secunda i
 ...rum, per terram hab
 ...maginem mortis. D
 ...maginem bestia, qua h
 ...canti, si quis adora
 ...um in fronte sua aut in
 ...secundam peccatum in
 ...quæ conuertit. Prima
 ...ius conuictis, tertia

brilis, æterna; quæ quæ
Theologicæ & Philo-
sophicæ esse, regis
esse existere, quod non
ad primæ naturæ gra-
dum, & regium, in quibus
quod essentiam habet
& intelligentiæ cap-
tura repetere est gene-
ratur. Sunt enim quæ
sunt lapides & mi-
neræ; alia quidam
sunt, vi animalium
ad summum perfectio-
nem, ut onem, sapien-
tiam, angel. & homo; &
Dei. & homo in eo-
dem eundem profus co-
muni & Dei perfectio-
nem.
Abilis naturæ intelli-
gentiæ, quæ ei co-
muni, quæ ad vi-
sibilem, quod incorporea
est; tertio, quod intel-
ligentia, quod in om-
ni natura arbitrio; quin-
te, in eo, in eo, in eo
non modo dignitas
committitur. Non origi-
ne Deo suo, similis est
philosophicæ, quæ per
ne facit credo, quæ
in Deo reperitur, in
ne namque committitur
anus, sentire cū
us. Quamobrem
maior

scitè dixit Aristoteles, animā nostrā esse quodammodo
mutua, tū q̃ intelligibili sua potentia capax sit omnia co-
noscere, tū verò quòd in se virtualiter & formaliter om-
nia contineantur. O igitur imaginem excellentem & diui-
nam? ò denarium magni pretij ac valoris? ò nummum cõ-
item penitus & admirandum?

Gerit hic nummus regis sui imaginem. Vide hic statuā
regis Nabuchodonosoris ad illius similitudinē expressā,
statuam quippe ille erigi iussit sibi per omnia similē, caput
abentem aureum, & pedes luteos. in qua verum hominis
ymbolum & hieroglyphicū video, quē Deus ad imaginē
suam cōdidit, quo ab omnibus creaturis coleretur & ado-
retur. at caput ei dedit aureum: ecce animæ immortalitatem
& rationē & intellectum; & pedes terreos; ecce mor-
tem corporis & naturā illius fragilitatē, at omnia ad ima-
ginem & similitudinem creatoris expressa sunt.

Denarius hic, regius quidā nūmus est & infiniti pretij:
est quoq; forsitan dragma illa Evangelica, quam perditā
uersa domo & acensa lucerna mulier quærit donec inue-
niat. Cum enim homo seipsum amisisset, mulier illa cœle-
stis, sapientia inquam æterna, amoris sui faciem accendit,
inadrata mutauit rotundis omniaq; loco mouit, vt hanc
inquereret. Vnde colligere est infiniti illam pretij fuisse, cū
tantam in querendo diligentiam adhibere opus fuerit. Sed
inspiciamus imaginem illius, quam & Christus inspicit, &
petit à discipulis & legatis, *Cuius est hac imago?*

Triplix in sacris literis imaginē noto, Dei, mortis, &
diaboli. duæ priores homini viles sunt & cōmodum affe-
runt, tertia nocet & obest, de prima in Genesi, & sapientia
scriptū est; de secunda in Ieremia, *Qui traduxit nos per de-
sertum, per terram habitabilem & inuiam, per terram sitis
& imaginem mortis.* De tertia in Apocalypsi, *ut faciant
imaginem bestia, qua habet plagam gladij.* Et capite se-
quenti, *si quis adorauerit bestiam, & acceperit characte-
rem in fronte sua aut in manu sua.* Primā condidit Deus,
secundam peccatum inuexit, in tertiam diabolus eam ne-
quiter conuertit. Prima est supernaturalis, secunda naturę
illius conformis, tertia contra naturā. Prima cõlo debetur;

bbbb

secunda

Lib. 3. de
Anima.

Dan. 2.

Luc. 21.

Tria ima-
ginis gene-
ra in sacris
literis.

Gen. 2. sap.

2.

Ierem. 2.

Apoc. 13.

14.

24 CONCEPTVS THEOLOGICI

secunda vermibus addicta est; tertia ad tartaros deturbatur. Prima Dei filium constituit, altera bestiarum socium, tertia demonibus similis. Heu quæ imagines, quæ typæ? ecquod inter illa discrimen?

Imago Dei hominem nobilitat.

Dei imago hominem nobilitat, magnumque ei honorem adfert; nam ut Ioseph, quod regis annulos, sigilla, insigniaque gestaret, ab Ægyptiis honoribus affectus fuit; homo Dei sui imaginem & insignia gestans timeatur, honoratur ab omnibus mundi creaturis.

Gen. 41.

Imago

mortis hominem humiliat.

At mortis imago hominem humiliat, mundi ei contemptum ingerit, ei que suggerit, suæ conditionis mortalitatem recorderetur. Hinc Ægyptij in epulis publicis cranium cum ferre velut ferculum solebant, ut omnes oculis in insensum coniectis, fragilitatis & conditionis suæ mortalitatis meminiscerentur, nec ita deliciis & voluptatibus transuerfibus abriperentur, suæ ut mortis obliuiscerentur. Laudabile profecto consuetudo, uti & mortis memoria utilis. Talibus tibi imagines depinge superbe, talia ob oculos habere exemplaria, & sanè, mortem si diligenter inspexeris & attendaris, nunquam superbies.

Imago diaboli.

Apoc. 13.

At imago diaboli, horribilis quædam & tetra figura est, ectypon terribile, damnationis sigillum, & iter ad tartaros: est imago bestiarum illius Apocalypseos, septicipitis & decem armatarum cornibus, quæ omnes caractere suo insignitas deuorauit & destruxit. O tristes imagines? atque infelices illos, qui easdem gestant! Quotnam autem hodie inter Christianos reperire est, qui amissa Dei imaginem diaboli circumferunt, & e templo spiritus sancti, quod eorum, diaboli synagogam constituunt. Sed euertendæ & eradendæ sunt eiusmodi imagines.

4. Reg. 2.

Athalia regina cum interfecta esset, & pax Deum inter & populum coaluisset, dicitur vniuersus populus fanum Baal ingressus, eiusque aras euertisse, & imagines eius conculcatas cominuisse. Allegoricè dicendum, animam peccati inquinatam profanum Baalis templum esse; aram, ipsum corpus peccata verò, imagines ibidem erectas, sed cominuendæ illæ sunt & coterendæ. Carne igitur semel emortua & concupiscens seminis

DOM. XXII P.

minis illa regij iugulari
cedere cum Deo in
iudicio. *Quis est hac in*
Duplex in te imago

cordio creationis tuæ,
inimè ad imaginem &
baptismo, in quo

ine, scilicet appareat
tare. Pictor aliquis

quo nomen suum ad po
et, nomen suum & sy

inter sculptores vsus ia
& bati nomen suum

Magnus ille totius vni
dara opera in rerum na

nem crearet, velut on
excellensimum, & c

et, esse se tam eleganti
nomen, imaginem, &

sciamus ipsum esse tam
nobis petit. *Quis est*

Ecclesiastice & la

ornamentis contempl

datum, rochero, super

ibus, qua imagine ete

obligatum esse omnia

gole, monasteriorum

dis inquiline, cum v

pitium, cucullum, &

credis? Dei certè, non

in domibus regum su

Cesaris; & quæ Dei su

solus es, vota illa, q

peratis, castitatis &

Ca. scipio, ut Val

patena virtute, & b

stare solebat, in quo

tur Prætor petitor

ia ad tartarus derub
era bestiarum socium
uz imagines, quæ si dicito, *Cuius est hac imago?*

Duplex in te imago ex Christiane, vna iam inde ab *Gene. 2.*
exordio creationis tuæ, de qua dictum est, *Faciamus ho-* Duplex in
minem ad imaginem & similitudinem nostram; altera ab homine
ipso baptismo, in quo Character animæ imprimitur, vt Dei ima-
hinc, scilicet appareat, Dei te totum esse & ad illum spe- go.
ctare. Pictor aliquis cum elegantem imaginem pinxit, *Simile.*
quo nomen suum ad posterum transmissum immortale red-
dat, nomen suum & symbolum supponere solet; quin &
inter sculptores vsus iam & mos obtinuit vt statuarum pe-
di & basi nomen suum inscribant, *Talis & talis faciebat.*
Magnus ille totius vniuersi pictor & opifex, qui tot præ-
clara opera in rerum natura condidit, postquam homi-
nem creasset, velut omnium operum suorum primum &
excellentiſſimum, & omnibus patefacere hominibus vel-
let, esse se tam elegantis operis auctorem & inuentorem,
nomen, imaginem, & insignia sua illi insculpsit. atque vt
sciamus ipsum esse tanti operis auctorem, sæpenumero à
nobis petit, *Cuius est hac imago?*

Ecclesiastice & sacerdos cum albis te circumdatum *Conside-]*
ornamentis contemplatis, ornamentis sacerdotalibus in- rationes
dutum, tochetto, superpelliceo; quibus te insignibus, colo- circa om-
ribus, qua imagine credis ornatum? Dei perfectio, cui te nes vir-
obligatum esse omnia hæc demonstrant. Tu autem reli- gatus
giote, monasteriorum incola, cœnobiorum ciuis, solitu- status.
dinis inquiline, cum vestem illam monachalem defers, ca-
pitium, cucullum, & scapulare; cuius te imaginem gerere
credis? Dei certè, non mundi, nam qui mollioribus vestiuntur,
in domibus regum sunt. Redde igitur quæ sunt Cæsaris,
Cæsari; & quæ Dei sunt, Deo. redde illi vitam quam pro-
fessus es, voca illa, quibus te astrinxisti, humilitatis, pau-
pertatis, castitatis & obedientiæ.

Cn. scipio, vt Valerius refert, Magni Africani filius à *Libr. 3. c. 5.*
paterna virtute, & bellica gloria degenerans annulum ge-
stare solebat, in quo Africani caput sculptum erat; hic igitur
Prætura petitor cum candidam togam tur- tudinis
maculis

maculis obsofactam in campum detulisset, pene repul-
sam passus est. Sed cum tamen deinde eam propinqui ab
eo polui animaduertent, id egerunt, ne aut sellam pone-
re aut ius dicere auderet.

Insuper è manu eius annulum, quem diximus, patris
sui imagine insignitum, detraxerunt, quam & morum
turpitudine & vitæ sordibus dedecorabat. Heu, magni
haud dubie omnes Christianam nobilitatem facimus, ia-
ctamus nos, quod filij Dei simus, eiusque imaginem ani-
mæ insculptam geramus: sed quid emolumenti imago
hæc affert, cum prauis eam operibus inquinemus? cum
vitæ & morum dedecore nomen hoc commaculemus.
Quotnam pro dolor! sunt, quibus eadem auferri & adi-
mi deberet, quod eadem se indignos præstent: quos com-
minationem illam propheticam metuere par esset dicen-
tem, *Ad nihilum rediges imaginem ipsorum*, & Paulinam
illam exhortationem animo imprimere, *Sicut portauimus*
imaginem terreni, portemus & coelestis.

Psal. 72.
2. Cor. 11.

Pier. lib. 4.

Atque hæc forsitan est ratio, cur Romanorum filij loco
totquium & monilium bullas è collo adolescentiæ tem-
pore suspensas gestarent: bullas inquam cordis imagi-
nem præferentes, quibus parentum insculpta erat imago,
vt hac conspecta patrem gloriam æmulerentur.

Ita Deus, magnus ille & æternus pater, voluit, iam inde
à natiuitate, non è collo suspensam sed in esse nostro & ef-
fentia, affixam diuinitatis suæ imaginem gestari; sed nos
eandem destruimus, delemus, corrumpimus & vitiis
fuligine denigramus.

Haist.

Ita is populo suo pudorem incussurus ait, *Attendite*
ad Abraham patrem vestrum, & ad Saram qua vos pepe-
rit. Id est, cum tantopere vos effertis, quod patrem ha-
beatis Abraham, & Saram matrem, & illorum imaginem
fronti vestre insculptam velut legitimi filij gestetis, efficit,
vt ijs, & virtutibus & moribus, & honestis probisque ac-
tionibus similes reddamini. Eodem argumento vsus
est CHRISTVS, cum Iudæos genus suum & proge-
niem iactantes, coarguit dicens: *Si filij Abrahæ essis,*
opera Abrahæ facite; quasi diceret, nihil est, filios paren-
tum

Ioh. 8.

tum imagines fronte præ-
tutes & heroica facta im-
patrum emulatores existi-
tem habuisse sanctissim

Quo loco in Cantici
ciemus tibi vermiculat
gines masculinas facien-
est, seruauit tibi sponsa,
tium tuarum ornamen-
ellas non aquilarum, co-
rum masculinarum fig-
vermiculatas. Sensus est
negotij intendas & pro-
namq; aures tuas renou-
ditura sis, quia sanctos
dendo vitam imiteris &
more mulierum mon-
soleas, efficiam vt polli-
vt in corde muliebri co-
molliter viuas mulieris
robore & mascula cor-
nes.

Cuius est hac imago
dium & exterminium
mulierum taxat potissi-
ex monilibus & totquin-
grino, lasciuas, lubri-
nes, Et ornamenta
suerunt, & imagines
lacrarum fecerunt ex
abest, vt mulieres
ex quo imagines faci-
lasciuas ex eodem effo-
tar, Deploandum
ritum illud & puru-
nata & agnata est, q-
namque, aurum in
das imagines, id est

culisse: pene repul-
se eam prop. non ab-
ne aut scilicet pone-

em diximus, patris
e, quam & motum
abat. Heu, magni
nitatem facit, ista-
que imaginem ani-
mo iumentum imago
is in iumentum cum
c. commaculemus.
idem autem & ad-
tentent quos cor-
reparet facit. Ite-
rum, & Pauli nam
e, Sicut portavimus
e.
omnium filio loco
p. adolecentem com-
quam cordis imagi-
nificulpa erat imago,
parentur.

ter, voluit, iam inde
in esse nostro & es-
nem gestat, sed nos
impimus & viciorem

us ait, Attendite
saram qua rupepe-
quod patrem ha-
ilorum imaginem
gestat, et sicite,
onem probilque a-
m argumento vltus
nus iumentum & proge-
e, filij Abraham, i-
est, filios paren-
cum

tum imagines fronte præferre, nisi & illorum merita, vir-
tutes & heroica facta imitentur. Aequum scilicet, est filios
patrum emulatores existere: quid enim mihi profuerit pa-
trem habuisse sanctissimum, si ipse diabolo sim nequior?

Quo loco in Canticis legimus, *Murænas aureas fa-*
ciemus tibi vermiculatas argento: in Hebræo legitur, *Ima-*
gines masculinas faciemus tibi cum stigmatibus argenteis. Id
est, seruavi tibi sponsa, pretiosum quoddam monile in au-
rium tuarum ornamentum, murænas scilicet aureas; atque
illas non aquilarum, cordium, manuum, sed imaguncula-
rum masculinarum figuras exprimentes, & eas argento
vermiculatas. Sensus est, non iam amplius, ut soles, mundi
negotij intendas & profanas voluptates confecteris, ita
namque aures tuas renouabo, ut aliud nihil in posterum au-
ditura sis, quam sanctos illos Patriarchas & reges, ut au-
diendo vitam imiteris & merita. Vel aliter, cum aliarum
more mulierum mundi & bestiarum imagines gestare
soleas, efficiam ut posthac veras virorum imagines gestes;
ut in corde muliebri cor geras muliebri, ut non delicatè &
molliter viuas mulieris instar, sed virtutibus virili quodam
robore & mascula constantia viri instar, vitam ador-
nes.

Cuius est hac imago? Ezechiel Propheta Israël exci-
dium & exterminium prædicens, & cladem comminans
mulierum taxat potissimum dissolutiones, quod scilicet
ex monilibus & torquibus luxu quodam inaudito & pere-
grino, lasciuas, lubricas & abominandas fecerint imagi-
nes, *Et ornamenta monilium suorum in superbiam po-*
suerunt, & imagines abominationum suarum & simu-
lacrorum fecerunt ex eo. Sensus litteralis est, Tantum
abest, ut mulieres aurum suum templo obtulerint,
ex quo imagines sacræ constarentur, ut alias quasdam
lasciuas ex eodem efformarint. Allegoricus verò deno-
tat, Deplorandum esse tot homines reperiri qui ob-
rizum illud & purum diuinæ imaginis, quæ illis in-
nata & agnata est, quæque illis non mediocriter adfert or-
namentum, aurum in bestiales, diabolicas & abominan-
das imagines, id est peccata, conuertunt. De quibus
merito

Filij paren-
tum virtu-
tem imi-
tentur.
Cant. 1.

Ezech. 7.

Rom. 1.

meritò dici queat Apostolorum illud, sed non sine lachrymis, *Et mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & voluerunt eum quadrupedum, et serpentium* Sed Deus bone, *cuius est hac imago?*

1. Reg. 8.

**Idolum dagon de-
iectum ab
arca fœde-
ris.**

In fano Philistæorum, Dagonis & veri Dei imago, id est, arca fœderis pariter consistere non potuit. quo denotatur, in cordis nostri ara, in quo iam inde ab initio Dei imago collocata fuit, idoli, mundi & Satanæ, imaginem, id est vitia & peccata collocari non debere: nam vna non fert alteram, quarum vnâ si adoraueris, alteram adorare non poteris.

Ezech. 8.

Deus Ezechieli ostendere cum vellet abominandam Israelitarum & præsertim sacerdotum, idololatriam, Ierosolymam illum deduxit, *abominaciones pessimas*, vt aiebat, ostensuros; murum templi illum perfringere iussit, & facti hiatu intraspicere: quamobrem Propheta ait, *Et ingressus vidi, & ecce omnis similitudo reptilium, & animalium, abominatio, & vniuersa idola domus Israel depicta erant in pariete, in circuitu, per totum.* Mirum profecto, in loco adeò sancto, in quo antea, vbique per omnes parietes apparuerat imago Dei, iam nullam omnino apparere, sed abominandas bestiarum, & animalium, & idolorum imagines conspici. O arcana mysteria! Qui maiores etiam deteriores abominaciones conspici voluerit, cor suum aperiat, animæ templum inspiciat, & si modò oculos aperuerit & ratione intenderit, nil nisi idola, vitia, abominaciones in eodem conspiciet, & vbi sola Dei viui imago cõspici deberet, quæ nimirum iam inde ab initio, ibidem erecta fuit, illic nõnisi bestiarum, prauorum affectuum, desideriorum, sensualitatum, vanitatum, idololatriæ simulacra apparent.

Cuius est hac imago? Non ait, *Cuius sunt imagines?* Nã nonnisi vnum credimus Deum esse, cuius imaginem gerimus; nonnisi vnâ habemus fidem, quæ etiam vnicam esse docet Ecclesiâ, nonnisi vnum agnoscimus regem, vt & solem sidera. *Cuius est hac imago?* Magnus ille & æternus pictor nonnisi duas vnquam efformauit imagines, sed eas adeoq

adeo elegantes, scitas, & necn illarum requiratur Verbum illud æternum est, quàm diuina tabella inuisibilis, & alibi, Et fig homo est, de qua Gen. nem & similitudinem & quodammodo Epit mundus, at imago a celum eadem gaudeat ob oculos habere defici horrent dæmones, & a notant: imago denique nia viuorum colorum lu sum esse lapidam, viuen telligere Angelorum. C

Ex primo imaginis i agnoscunt artifices: ita quamprimum patet, D elie; & quamuis cetera gnitionem pertrahant contemplant & atten Diuinæ illius essentiz teris ad Dei essentiam crediderim Deum, minis semper forma a est, *Ecce vir vnus vestis ro obri?* & Apocal. 1. aureorum similem filis cinctum mammillas 700 nus Philippo dixit, Ph memm. Id est, non mo humana, vt modò s me qui videt, patrem & in quantum homo

Cuius est hac imago? de Sanctis Patribus riano, ex hoc loco

, sed non sine laetitia
ibilis Dei, in simili-
is, & volucrum &
as bone, cuius est hec

& veri Dei imago, id
potuit. quo deno-
am inde ab initio Dei
Satanæ, imaginem,
ebere: nam vna non
eris, alteram adorare

eller abominandam
idololatricam, Iero-
suffimas, ut aiebat,
ingere nullit, & facto
meta ait, *Ex ingressu*

um, & animalium,
musa Israel aspicienda e-
Mitum proiecto, in
que per omnes partici-
um omnino apparere,
palium, & idolorum
na! Qui maiores et
ecari volueris, cor suū
si modò oculos ape-
pla, vitia, abomina-
ta Dei viui imago cō-
ab initio, ibidem e-
orum affectum, de-
m, idololatricæ sumu-

us sunt imagines? Nā
uius imaginem geri-
o, quæ etiam vnicam
oficium regere, ut &
agnus ille & æternus
ut imagines, sed est
ad cō-

ad eo elegantes, scitas, & admirabiles, nihil ut ad perfectio-
nem illarum requiratur. Prima est, filius ipsius vnigenitus,
Verbum illud æternum, quàm egregia porro hæc imago
est, quàm diuina tabella! de qua Apostolus ait, *Imago Dei Coloss. 1.*
inuisibitis, & alibi, Et figura substantia Patris. Altera ipse *Rom. 1.*
homo est, de qua Gen. 1. *Faciamus hominem ad imagi-
nem & similitudinem nostram.* Ipsa quidem compedium
& quodammodo Epitome est magnæ illius tabulæ, quæ
mundus, at imago adeo scita & elegans, ut ipsum etiam
cælum eadem gaudeat, & magnus illo Deus semper illam
ob oculos habere desideret: quam ipsi venerantur Angeli,
horrent dæmones, & creaturæ in mundi huius templo ho-
norant: imago denique, inquam coelestis ille Apelles om-
nia viuorum colorum lumina adhibuit & ornamenta, ip-
sum esse lapidum, viuere plantarum, sentire bestiarum, in-
telligere Angelorum. *Cuius igitur hæc imago est?*

Ex primo imaginis intuitu, prototypon quamprimum
agnoscunt artifices: ita quoque ex primo hominis aspectu
quamprimum patet, Deum illius prototypon & exemplar
esse, & quamuis cæteræ etiam creaturæ ad Conditoris co-
gnitionem pertrahant & alliciant, solius tamen hominis
contemplatio & attentior consideratio, qui ad imaginem
Diuinæ illius essentiae expressus est, in primis & præ cæ-
teris ad Dei essentiam cognoscendam inducit. Atq; hinc
crediderim Deum, cū mundo se vellet patefacere, ho-
minis semper forma apparuisse. In Daniele quippe lege-
re est, *Ecce vir vnus vestitus lineis, & renes eius accincti au-* *Dan. 10.*
ro obrixo, & Apocal. 1. Et in medio septem candelabrorum *Apoc. 1.1.*
aureorum similem filio hominis vestitum podere. & pra-
cinctum mamillas zona aurea. Idcirco bene olim Domi-
nus Philippo dixit, *Philippe qui videt me, videt & patrem* *Ioan. 14.*
meum. Id est, non modò in qualitate diuina, verum etiam
humana, ut modò sum, patrem æternum repræsentò, &
me qui videt, patrem meum videt, nam in quantum Deus
& in quantum homo, illius imaginem repræsentò.

Cuius est hæc imago? Magnus ille Athanasius homil. *Libr. 4. de*
de Sanctis Patribus & Prophetis, referente, Francisc. Tur- *dogmat.*
siano, ex hoc loco colligit colendas & honorandas esse *charact.*
imagi-

Hominis
notitia ad
Dei noti-
tiam nos
perducit.

Dan. 10.
Apoc. 1.1.

Ioan. 14.

Libr. 4. de
dogmat.
charact.

imagines: non enim reprehendit Christus Pharisæos, nec Iudæos carpebat, quod Cæsaris imaginem efformarent qui tamen lege vetabantur aliquas imagines exprimere vel sculpere; imo è contra volebat, Cæsaream hanc imaginem obseruari, eique tributum persolui, cuius imaginem, Cæsaris intuitu colebant, eademque ratione edocebat, Deo reddenda esse, quæ Dei sunt. Vnde sequitur, quod quemadmodum honor imaginis Cæsareæ in Cæsarem redundat, quem in illius effigie colimus; ita honor & cultus imaginis Iesu Christi, est honor CHRISTI, & honor sanctorum imaginibus impenitus, in sanctos etiam redudat: porro sanctorum honor, honor & gloria Dei est, quem in sanctis honoramus ac veneramur; iuxta sententiam illam Psalmographi, *Mirabilis (& honorabilis) Deus in sanctis suis.* adeo ut honor & cultus imaginum sanctorum, honor sit Dei, atque ideo hunc ei reddere par est, iuxta Euangelium, *Reddite quæ sunt Cæsari, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.*

Ecce honorè & obedientiã, quæ debetur regibus. Duo, inquit Apostolorum caput, in mundo & regnis necessaria, Deum timere & regem honore afficere, *Deum time, regem honorificate.* Quod varijs exemplis è sacra scriptura depromtis demonstrare poterimus. Christus enim Saluator Cæsari obediuit, S. Petr. Neroni, Ioseph Pharaoni, Daniel Nabuchodonosori, quin & regi Sedechiæ vitio vertitur, quod fidem datam Regi Babyloniorum non seruasset, & cõditiones fœderis, quibus se tributum illi persoluturum spõderat, fregisset. Quin & Deus obedientiam quæ Nabuchodonosori debebatur commendans minãdo dicebat, apud Ieremiam, *Gens autem & regnum, quod non seruerit Nabuchodonosor regi Babylonis, & quicumque, non curauerit collum sub iugo regis Babylonis, in gladio & in fame, & in peste visitabo super gentem illã.* Ecce & nouum quoddam præceptum in Euangelio, *Reddite quæ sunt Cæsari, Cæsari.*

Non dicit omnia ut Cæsari reddamus, sed ea tantum quæ Cæsaris sunt, alia quippe sunt Dei, alia mundi negotia; alia debentur Principatui, alia diuinitati; nam *Diuisum imperium cum Ioue Cæsar habet.*

Non vult etiam Deus filios suos, de mundi corpore nullam haberi vitæ vult, ut respiciat nec & sentis, & omnia quæ faciamus, quod tamen quæ in Ioue describitur.

Israelitæ postquã vultu assent, fama increbuerat, omnes vires simili fortiter contermini & conhaeruerunt, vatuum iuuentutem cum illo intente non tam benignè se ad impetrantem regione peruenit se elongans quæ & lucidans populi videtur.

bonitatem totum expulso, pacem quam quædam sacra vultu stabili hunc rectitudinem & dolum intercul a iencho commemorant, non amicitia iura ius, & sine vlla clementia communi consensu decemque vitæ parceretur, sed in obriperentur. Atque rectum per ordines distularetur mancipia seruientur.

Gabonitæ hi figurentur, auditis, visus & gressum hominem qui in perit, marosum, tectum celli gerit aduersus Iohannem, in quantu Dei inimicos suos Chanaanicos debellare satagit &

1. Pet. 2.

2. Par. vii.

Jerem. 2.

Non vult
Deus sibi
dari om-

Non

Non vult etiam Deus sibi dari omnia, nostrum ipsorum vt
tortores simus, de mundo nihil vt solliciti simus, non vult
corporis nullam haberi rationem, non ita in illud nos sa-
uire vult, vt respirare nequeat, sed tantum vt rationi ipsum,
& sensus, & omnia quæ ad illius dominium spectant sub-
ijciamus, quò trahemus historiam illam de Gabaonitis,
quæ in Iosue describitur.

Ios. 9.

Israelitæ postquàm urbem Iericho. expugnassent & expi-
assent, fama increbuerat per vniuersam terram Chanaan,
omnes vires simili fore clade afficiendas. Gabaonitæ, qui
contermini & confines erant, quò se à clade hac & excidio
tuerentur, vatuum iniere consilium: destinarunt scilicet ad
Iosue ducem populi, totius regni nomine legatos, qui pa-
cem cum illo intrent: cum autem perspectum haberent,
non tam benignè se admittendos, nec tam facile pacem
impetraturos, si regionem vnde venissent patefecissent, sin-
xerunt se è longinquis regionibus, audito Iosue nomine,
& luculentis populi victorijs excitatos, ad amicitiam &
societatem illorum expetendam venisse. Quo actu præ-
terito, pacem quam quærebant, inuenerunt, quæ vtrinque
Sacramento stabilita fuit. At eum Iosue deinde illorum
versutiam & dolum intellexisset, qui nimirum haud pro-
cul à Iericho commorarentur, coacto concilio delibera-
uit, num amicitia iura infringere, sedus initum dissolue-
re, & sine vlla clementiæ spe eas esset interficere. Tandem
communi consensu decretum est, ob iuramentum eorum
vt vitæ parceretur, sed in captiuitatem, ob dolum & astu,
abriperentur. Atque ideò in castris instar lixarum & calo-
num per ordines distributi sunt, vt vilia obirent officia, &
velut mancipia seruirent.

Gabaonitæ hi figura erant sensuum nostrorum exterio-
rum, auditus, visus & gustus &c. denotabant etiam veterè
illum hominem qui in nobis est, sensualitatē inquā & ap-
petitū, marosum, retrictū vetulū, & peruersum, qui semper
bellū gerit aduersus Iosue, spiritū inquā, & nouum illum
hominē, in quantū Deo seruire desiderat, & proprio motu
inimicos suos Chanaanæos diabolos inquā eorumque so-
cios debellare satagit & euertere. Contingit autem sapius,
iplos

Nos

iplos sensus, Gabaoitarum instar, metuentes ne sibi bellum indicatur, cum inimici dicantur, & illo ipsos nominat Christus apud S. Matthæum donari (*inimici hominis domesticus eius.*) Pacem à Iosue, nouo inquam homine, exproscere, & hanc ut obtineant, dolos adhibere, & fingere alienigenas, nullumque cum Chananæis habere commercium, testari quoque non esse se spiritus inimicos, negare se diabolos, nec eorum consuetudine delectari. Ita se res habere homo simplex credit; sed mox ut astum eorum detegit, & aduertit, quamuis Chananæi non sint, esse tamen Gabaoitas, quamuis inquam non sint diaboli, in eorum tamen territorio commorari, quod eorum socij & coniuncti sint, & hominum non secus atque illi perniciem moliantur. Iosue igitur hoc astu cognito, eosque veros hostes esse videns, vitam illis ob affinitatem & coniunctionem, quam inter se non nisi vnum sunt, auferre non debet, sed ut seruauos illos & mancipia habere, suis illos legibus subiiciens, eorum tamen operâ utens, & necessaria illis suppeditans vestitum scilicet ac victum, non autem interficiens vel crudelitatem sequitiamque, ijs aliquam ostendens, aut nimia austeritate emacerans: semper igitur illos tueatur, & seruorum instar habeat, atque hoc est reddere quæ sunt Cæsaris Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo.

Eia igitur Auditores, quoniam ad finem iam peruenimus, reddite Cæsari quæ Cæsaris sunt, reddite obedientiam Principi quæ illi debetur, reddite tributa mundo quæ illius sunt, reddite corpori curam & sollicitudinem, quam exigit, & reddere par est. Sed reddite simul Deo quæ Dei sunt, quid enim habemus, quod à Deo profectum non sit? Quid habes, ait Apostolus, quod non accepisti? Testatur id ipsum & David rex, & omnem templi materiam quam parauerat, & omne aurum quod coaceruarat, recensens ait, *Tua Domine sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, hæc dedimus tibi.* Idem ipsum hodie hic repeto, sed allegorice, omnia scilicet, quæ ad ædificium templi spiritualis conferimus, à Deo descendere, viuacitatem spiritus corporis vires, voluntatis actus. Omnis denique natura nostra à Deo est, Dei est & Deo reddenda, atque hoc est

axiom

axioma Evangelicum seruamus, & quæ sunt Dei, Deo reddimus. Est hoc autem æquum, idipsum docens, luminis, & rationibus, cultum, obsequium, tri quoque quod tuum est, quicquid in homine, quidem tua est, quod denarius aureus tuus, namque ostendens super debet. At si uelicio quod, gratiam conceditur, eandem rationem restaurandi ratio est. tua signata figura, tuam pon suum, quod tu ipsitudine, videre meos Pater,

metuentes ne sibi be-
x, & illo ipsos nomi-
t, inimici hominis do-
inquam homine, exa-
adhibere, & fingere
anes habere commen-
tritus inimicos, negat
e delectati. Ita se re-
x vt altum eorum de-
gi non sint, elicta me-
sua diaboli, in eorum
eorum socij & contin-
tibi perniciem moti-
sque veros hostes esse
oniunctionem, quibus
on debet, sed vt ser-
os legibus subiiciens,
alaria illis suppeditans,
m interficiens vel cru-
tendens, aut nimia au-
os tueatur, & seruo-
lere quæ sunt Cæsaris,

axioma Evangelicum seruare, *Reddite quæ sunt Cæsaris,
Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.*

Est hoc autem æquissimum Domine, lex, fides & natu-
ra id ipsum docent, lumine naturæ, Sacra Scripturæ testu-
monijs, & rationibus varijs tenemus, Cæsari honorem,
cultum, obsequium, tributa, & obedientiam deberi, tibi
quoque quod tuum est, cor inquam, animam, intellectum
& quicquid in homine excellens est & eminens. Anima
quidem tua est, quod tuam præferat imaginem, illa nam-
que denarius aureus tua signatus imagine & insignibus,
quamque ostendens superscriptionem, quique tibi reddi
debet. At si nescio quo Fato regia hæc imago peccatis ob-
scuretur, gratiam concede, vt per pœnitentiam ac veram
contritionem eandem resculpamus, quæ vera nummi hu-
ius restat urandi ratio est. Præsta præterea, vt hæc anima no-
stra tua signata figura, tandem aliquando ipsum prototy-
pon suum, quod tu ipse es regnans in sempiterna bea-
titudine, videre mereatur, ad quam perducant

nos Pater, & Filius, & Spiritus S.

AMIN.

ad finem iam perueni-
unt, reddite obedientiam
tributa mundo quæ il-
licitudinem, quam
te simul Deo quæ Dei
Deo profectum non sine
accepisti? Testatur id
templi materiam quam
coaceruaras, recensens
de manu accepisti
hodie hic peto, sed
edificium templi spiritus
viuacitatem spiritus
Omnis denique natura
edenda, atque hoc est
axioma

Dom. Tom. 2.

cccc

DOMI.

DOMINICA XXIII. POST PENTECOSTEN.

Ecce Princeps vnus accessit, & adorauit eum dicens, Domine, filia mea modò defuncta est; sed veni, impone manum tuam super eam, & viuet. Matth. 9. Luc. 8.

FIGVRA.

Malach. 4.

Malachias Propheta de Messia in mundum aduentu sermonem instituens ait, ijs qui sanctum Deum nomen formidaturi sunt, solem iustitię oriturum qui salutem & sanitatem in pennis suis allaturus sit. Euangelium hodiernum duo refert miracula, quę Christus patrauit, verbis illis Prophetiis ad amissimam respondentia & per omnia similia. Solem iustitię oriturum pręnuntiavit, atque hic ipsa Saluatoris natiuitas exprimitur. deinde sanitatem in pennis suis habiturum. Pennę vestimenta sunt animi; pennę quoque aquilę illius cęlestis sunt vestimenta Christi, quibus sanitas adhęrescit quod hodie re ipsa ad oculum demonstrauit, cum mulier sanguinis fluxu patiens, tacta vestimenti illius simbria, quamprimum sanitati restituitur. Dicere autem solem sanitatem in pennis habiturum, tantundem est ac si dicas, Christum solo attactu vestis morbos depulsurum. Longiorem hac de sermone instituiam, modò Spiritus Sanctus cępra secundet, & Deipara precibus suis solitis felix auspiciu spondeat. Quamobrem vnitis animis eandem in genua pronoluti salutemus cum Angelo, dicentes: *Aus Maria.*

Super
Cantica.

Pius ille ac religiosus Bernardus tribulationum à Deo immisissarum emolumenta accuratius examinans, & vilitates quas adferunt recensens dicere solebat, *quomodo stelle in nocte lucent, in die latent; sic vera virtus, quę sepe in prosperis non apparet, in aduersis ominet.* Nec aberrauit profecto à scopo: nam luculentis verbis illius testis accessit.

det

et arumnosus ac miser Iob: nam ipsum animi robur & constantia, patientia, & sexcentæ alia virtutes, quæ delituerant, dum prospero ridebat fortuna vultu, omniaque ad otum ei affluebant, in tenebris perpetuò permanissent, nox & caligo afflictionum aduersitatumq; nō apparuit. Opinioni nostræ suffragatus Augustinus ait, *In fornace ardet palea, & purgatur aurum, illa in cinerem vertitur, & illud sordibus exurit, fornax mundus, aurum iusti, in his tribulatio, artifex Deus.* Ipsum & alio loco, sed alijs verbis habet, *Sicut sub eodem igne aurum rutilat, & palea fumat, & sub eadem tribula stipula comminuitur, & frumenta purgantur, ita una tribulatio irruens bonos probat, purgat & eligit, malos reprobat, exterminat & annihilat.* O igitur sanctæ afflictiones! Sed eandem vtilitates & cōmoda audire vultis: Varia recenset Augustinus dicēs, *Flammellum interius & exterius glorificat, peccatorem compellit nolentem, erudit ignorantem, custodit currentem, protegit infirmantem, excitat torpentem, humiliat superbientem, purgat poenitentem, coronat innocentem, inicit ad mortē semper viuentem.* O admirabiles vtilitates!

Equidem post Patres illos dixero tribulationē esse donū quoddam cōleste, Pharmacū salutare, q; Deus vt medicus vsurpat, & quo nos vt ægri curamur. Has scil. Pharmacī aut catapotij instar Deus ad sanitatem spiritus, non vero ad damnationem animæ, nobis præscribit. Cum in medici & Chirurgi manus incidisti, quando ferrū subeundū est, cauteria inurenda, incisiones faciendæ, sanguis minuendus, clamas, vociferaris, & cruciaris; Medicus tamen nequidquā permouetur, sed de salute tua ac vita sollicitus surda omnia aure præterit. Ita & nobiscū in tribulationib; agitur, clamamus, insurgimus, & indignamur, sed frustra: Deus siquidem medicus de nostra sanitate ac salute sollicitus nihil curat, pergit vlti⁹ expostulationes nostras nō admittens. Tribulationib; igitur & medicamentis vtendū. Ita etiā suadet August. opinioni meæ subscribens: *Intelligat homo medicū esse Deū, & tribulationē medicamentum esse ad salutem, non poenā ad damnationem.* Magnas igitur vtilitates adferunt tribulationes, & singularia secum bona trahunt.

Super Psal.
60.

Super Psal.

In Psal. 122

Tribulationes minis-
trant sunt di-
uinae mise-
ricordiae.

2. Reg. 24.

**Tribula-
tiones Dei
cognitio-
nem indu-
cunt.**

Iob. 42.

**Alien-
cas vix nos
mouent.**
Dan. 5.

**Lib de A-
dam &
Sodem.**

Ipsae namque benigni quodammodo ministri sunt di-
uinae misericordiae, quae nos ad Deum ducunt, & sanè De-
i interdum ijs ut cogitur, velut medijs & instrumentis, quae
nos ad se pelliciat. Sunt enim nonnulli, apud quos pluri-
us valent mala & afflictiones, quam preces, dona, & ben-
ficia, duci quae asperitate maluit & rigore haberi, aduersus
beneuolos & benignos obdurati, neque illis minis fle-
norunt. Atque ut Absalon nullis prius Ioabum Deum
cem ad se pertrahere potuit precibus, quam segetem illi
accenderet: ita Deus quos donis, benignitate, precibus
crari & pellicere ad se nequit, mala interdum ijs immittit
& aduersitates, modo enim sanitatem aliquo perturbat
morbo, modo opum affluentiam aliqua hereditatis am-
issione, alijsque incommodis permiscet & interrumpit.

Et verè profecto: propria namque tribulatio, quam
caput nostrum Deus detorquet, ad Dei cognitionem non
inducit, efficitque ut proprijs eum oculis intueamur: ac
alienae tribulationes eo nos deducere nequeunt, nec iisdem
permouemur. Hinc afflictionibus circumdatus Iob dice-
bat, *Audiu auris audiui te, proximi afflictiones olim
dens, nunc autem oculus meus videt te*, proprias tribula-
tiones dum intueor, idcirco ipse me reprehendo, & ago po-
nitentiam in fauilla & cinere.

Balthasar Babyloniorum rex, audito subditos per vi-
uersum regnum afflictos fuisse, permotus fuisse non legi-
tur, imò ne faciem quidem contraxisse aut mutasse, donec
manus illa scribentis in pariete illi soli apparuisset, & mo-
tem esset propriam minitata. Alienae namque aduersitates
& proximi mala vix mouent, ac proprias ita nos concutit
& consternant, ut ad minimum diuinæ manus signum a-
Deum trepidi confugiamus, & opem inuocemus.

Adhuc ipsa tribulatio merx est & negotiatio, qua coel-
luctamur, ut testatur Apostolus. *Tribulatio patientiae opera-
tur*. Redarguit autem acriter Chrysostomus eos, qui tri-
bulationibus immixtis indignantur, ex postulant, & in ma-
lam eas partem accipiunt, luctum ad gloriam coelestem com-
parandam destinatum, manibus elabi finentes. Sæpe etiam fie-
ri videmus, ut qui malis premuntur, mundum deserant, De-

partes

partes sequantur, cum
tribulationi ascribendu
regnum laus extendat
ut, ac vanj eadem suppl
repolentes, atq; hæc ei
Deus vitam nobis tran
ficat in munem dai
modo toto vitæ tem
beat exoratus, quod die
ut dolendum est quã
tancibus, tribulationib
ad ipsi conuertamur
vanitates, eius vocat
muel a Deo cū vocatus
quam audiet, lat exit h
quoq; per tribulationes
perua stententes & viti
quidem eius percipiunt
Deo itaq; recedimus, e
mundi ineptias deverti
tribulationes esse Dei v
pitis ita peccatis indorn
im", sed ad mundi, pp
Saul cum à spiritu m
ut domesticis illius in
gere, eiusq; opē implor
malum effugare geniu
proposito adaptem, il
qui in tribulationibus
tates atq; mudanas
tuncq; tamen nulli eis
queant, sed affligunt n
In quo similes sunt
apua Iliam, intrantes
sistebant, cum voto fi
diebant: *Ascendit De
Et danda: In trinitis ei
& in planu eius omni*

partes sequantur, cum illo in gratiam redeant. est igitur tribulationi ascribendum, q̄ Dei honor dilatetur, eiusque regnum latius extendatur, preces ad eum assiduò fundantur, ac varij eidem supplicent, illius opem & misericordiã deprecantes, atq; hæc est, vt idem Chrysost. ait, ratio, cur Deus vitam nobis tranquillam & securam & ab omni aduersitate immunem dare nolit, vt nos sc. inuitos quodammodo toto vitę tempore se sequi cogat, occasionemq; habeat exoratus, quotidie misericordiam nobis ostendendi. At dolendum est quàm maximè, quod cum toties infirmitatibus, tribulationibus, alijsq; similib. à Deo inuitemur vt ad ipsũ conuertamur, tergum ei obuertamus & ad mūdā vanitates, eius voci parēre recusantes declinemus. Sa-
 muel à Deo cū vocatus esset, & ipse semisopitus vocē aliquam audiret, surrexit heri sui Heli vocem esse ratus. Ita quoq; per tribulationes sæpe nos vocat Deus; sed nos præ inertia stertentes & vitij nostris indormiscentes, vocem quidem eius percipimus, sed mundi eam esse credimus; à Deo itaq; recedimus, eiusq; obsequium deserimus, & ad mundi ineptias diuertimus. Certū igitur & indubitātū est, tribulationes esse Dei vocē, quibus nos ad se vocat; at sapius ita peccatis indormiscim⁹, vt vocē eius audire nequeam⁹, sed ad mūdū pperemus, opē ab eodem postulaturi.

Saul cū à spiritu maligno exagitaretur, nunquam illi aut domesticis illius in mentem venit, ad Deum confugere, eiusq; opē implorare, sed arrepta cithara & testitudine malum effugare genium conabantur. Quotnam, vt hoc proposito adaptem, in mundo hodierna die reperire est, qui in tribulationibus suis consolationem, musicam, vanitates aliasq; mūdanas ineptias & voluptates venantur & q̄runt; q̄ tamen nullā eis requiē, nullam solidam quietē dare queant, sed affligunt magis magisq;, & dolorē adaugent.

In quo similes sunt adorantibus idola Dibon, de quib⁹ apud Isaiam, intrantes quippe supplices fanum, opem postulabant; cum voto frustratos se videbant, vlulantes egrediebantur. *Ascendit Domus & Dibō ad excelsam planctū.* Et deinde: *In triuijs eius accincti sunt sacco super tecta eius & in plateis eius omnis vlulatur, descendit in fletum.* An

non idē omnino agunt misera illa mundi idola, ad quæ
 necessitatib. nostris confugimus: supplices & lacrymabū
 di, eadē cōsulimus; sed voto frustrati & gementes, ab ijs
 reuertimur. Solus autē Deus, Princeps & Pater consola
 tionū est, vt & tribulationū, tribulationū adeo vt dixi vt
 liū, beatarū, & sanctarū auctor; illæ namq; virtutes subli
 mant & excoquunt, patientiā explorant, gratiā procuran
 merita adaugent, salutis causā sunt, animas à rubigine li
 berant, peccatores excitant, Dei notiā inducūt, & ad ill
 reges et Principes ire compellūt. Egregiū hodierno in Eu
 angelio exemplū legere est: in quo Princeps quidā synag
 gicus afflictus & morte filiz ingemiscēs, ad Christū aux
 lij implorandi ergō cōfugit, adorāt, & filiē vitam postula
 Historiā Matthæus cōplexus est, scribēs: *Ecce Princeps vnus
 accessit ad Iesum & adorabat eū dicens, Domine fili
 mea modo defuncta est, sed veni, impone manū tuā super eū
 & viuat.* Theologicē hanc historiā deducturus, primō fili
 z huius resuscitationē, ac deinde Hæmorrhoiſz curat
 onē describā, & duplex miraculū, duplici orationis parte
 vnica concione complectar. Primo igitur, refert Euangel
 ista, Principem Synagogæ Iairum nomine, ad Christum a
 populum verba habentem accessisse, & filiā iam defungē
 tis sanationem, aut iā defunctæ vitæ & resuscitationem pe
 tiisse. Dictus autē est Archisynagogus & Princeps, non d
 ortu Princeps esset, vel regali regū Iudæorū sanguine pro
 genitus, sed quod synagogæ caput & primus esset, quem
 admodū in vniuersitatib. Decanus facultatis dici solet. Hi
 igitur cū ad Christū accessisset genibus in terrā prostrat
 is *adorabat eum.* Mirū profectō, Principē Phariseū, De
 canū synagogæ, & omnis concilij caput ac Præsidem, ge
 nibus Christi aduolui. & sanē Euangelista ipse non parum
 ad tam insolitæ rei narrationē obstupescit, adhibet quippi
 particulā illam admirantis: *Ecce Princeps vnus.* Plebecul
 cater uariū & gregariū Christum sequebatur, at magna
 res & populi Principes Christū non leguntur secuti: & tan
 quamuis Ierosolymę plures essent Principes, velut porten
 tum esse putat Euangelista, vnū ad Christū se conferre; ob
 seruo etiā sepius in sacris litteris exiguū numerum iustorū
 deplorat

deplorat. Ita in vniuersa
 Arabia erat portio, non
 quippe est: *Erant viri m
 gentim i totis orientis.*

Adorabat eum. No
 timul & pietatem Præ
 exemplū est, si quem r
 placare & adorare. Sed
 tantū hic vis est, vt no
 sese proferat, sed Mo
 maior repenti amor p
 ſu in parentes; videm
 super ſu. Hæc duas ha
 ter vir pius & sanctus e
 tamen pater filium mai
 tus est, non propter vir
 sed propter commodū
 venationi deditus erat
 præla ferina recte aba
 tobo. Iacob Patriarch
 abitam ſuū declaralle
 peruenit, cum q; Deus
 pantiū eiudem voluit
 refidui quidquā habere
 mus patris nostri Am
 petabat, vt & hoc in
 plex adorāt. Et ad
 sanct. arū tribulationē
 inducit vt Deum ad
 Deo auertit. Bonū mi
 cept quidā afflictus
 huius, vitam alteri aff
 sunt & virulenta, ab
 diaboli inelament: A
 nos. Deinde ē cont
 Varga tua & bacul
 Cum flumina &
 vindictam sanguin

pundi idola, ad quæ in Arabia erat porno, non nisi vnus reperitur iustus; dictum mundo quippe est: *Erat vir magnus inter omnes orientales*, & iusti. *gemini totius orientis.*

Adorabat eum. Non possum quin demirem humilitatē Magna vis simul & pietatem Principis huius: sed egregiū & insigne amoris exemplū est, aliquem reip. Principem Christo publicē supplicare & adorare. Sed amor proprio id adscribendū, cuius tanta hic vis est, vt non modo genua Princeps hic flectat, sese prosternat, sed Messia etiā supplex adoret. Neq; enim maior reperiri amor potest, quā parentum in filios, & filio in parentes: videmus tamen ab amore proprio vtrumq; in superi, Isaac duas habebat proles, Esau, & Iacobum, pater vix pius & sanctus erat, erat & secundo genitus Iacob; tamen pater Esau maiori quā Iacobum amore profectus est, non propter virtutem, honestatq; conuersationē, sed propter commodū & amorē proprium. Esau namque venationi deditus erat, patrisq; senectā capta nonnunquā præda ferina recreabat: atq; ideo illū pater præposuit Iacobo. Iacob Patriarcha cum vxoribus suis Liæ & Racheli abitum suū declarasset, tum q̃ patrem illarū inimicū experiretur, tum q̃ Deus illū in patriam reuocaret; ille quāprimū eiusdem voluntati assenserunt, dicentes: *Nunquid residui quidquā habemus in facultatib. & hereditate domus patris nostri* Amor quippe proprius amorē paternū superabat. vt & hoc in patre & in Principe, qui Christū supplex adorat. *Et adorabat eum.* Hi scilicet admirabiles sanctarū tribulationū effectus sunt. Ipsæ namq; Principes inducūt vt Deum adorēt, prosperitas verò mentem eorū à Deo auertit. *Bonū mihi quia humiliasti me*, dicebat Princeps quidā afflictus. Sed mirū profectō, vnā rem mortē huic, vitam alteri afferre: nonnullis. n. tribulationes noxiæ sunt & virulentæ, alijs viles & iucundæ. Audite enim vt diaboli inclament: *Vt quid venisti ante tempus torquere nos.* Deinde è contra notate quid Psalmographus canat: *Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt.* Cum flumina Egypti mirabili quadā ratione, iusta Dei vindicta in sanguinem cōuersa essent, quidquid Egyptij, illis.

Gen. 25.

Gen. 31.

Tribulationes Principem hūc ad Deum adorandū pertrahūt.

Exod. 7.

Tribulationes his vita, mors

eorum uxores, mulieres, filij, bestia biberent, sanguis erat
quid autem interea bibebant Hebraei? anne putatis Moy-
sem aliquem illis aquae fontem, aut aliquam Nili portio-
nem à sanguine immunem reliquisse nequaquam. Sed e-
andem quam Aegyptij aquam biberunt; sed cum illam ex
flumine sanguineo haussissent, in suam naturam reuer-
batur, vt multi graues auctores testantur. adeo vt quod
barbaris sanguis erat & abominationi, illis aqua esset &
voluptati. Idem de tribulationibus, quarum sanguis sym-
bolū erat, esto iudiciū. Videtur quippe tribulatio coelestis
quædā pluuia, sed p diuersitate manū in quas incidit co-
mutatur: siquidem in manu peccatoris & mundani merus
est sanguis, sed hominis iusti, aqua dulcis & nectar.

2us mod. 4.

Serpens ille mirabilis, quo suam Moyses vocationem de-
notabat, manus illius cum subiisset, virga erat, sed extra il-
lam, & in terram proiectus, vt serpens & vipera conspicie-
batur. quo emblemate designatur, tribulationes vera ani-
marum vocationis insignia, cum in iustorum manus inci-
dunt, virgam esse, de qua locutus Psalter ait: *Virga tua, &
baculus tuus, ipsa me consolata sunt*; Sed ad terreni cuiusdā
manus cum perueniunt, serpentes esse, dracones, vene-
num, virus & interitum.

Dunt. 5.

De vxoris pudicitia cū in lege veteri dubitaret coniux,
ad sacerdotē illam adducebat, qui certum ei portionis gen-
dabat: quod bibitum, si innocens & inculpata erat, nullum
ei damnum aut lationem afferebat, si vero famam illicitis
amplexibus commaculasset, quamprimū, velut hausta ci-
cuta emoriebatur. Aquæ in sacris literis figura sunt tribu-
lationū (Vnde Psalter: *Intrauerūt aqua vsq; ad animā meā*
id est tribulationes) has Deus, sincerus ille animarū nostra-
rum sponsus adhibet, quo earū fidē & patientiā exploret:
quæ si cōstantes & fideles fuerint, nihil eis obsunt, sed pro-
sunt quāmaximē, at si adulteræ, & infideles, & mūdang,
quamprimū emoriuntur, impatiētes sunt & blasphemæ.

Deus tri-
bulationes
immitit,
vt nos lu-
crificiat.

Ne cogites igitur Christiane, dū Deus tribulationes ti-
bi immitit, tui testandi & torquendi gratia tantū ab illo
has immiti, sed lucrificandi. Cum Dauid filium Absalō
bello persequeretur, occidere eum volebat, sed eum dunt-

taxat

peribent, sanguis erat
anne putatus Moy-
aliquam Nili portio-
nequaquam. Sed e-
runt, sed cum nam e-
am naturam renere-
antur. adeo ut quod
mi, illis aqua esset &
uarum sanguis sym-
be tribulatio celestis
aut in quas incidit cō-
& mundani merus
iens & nectat.
ples vocationem de-
ga erat, sed extra il-
& vipera conspice-
ulationes vera ani-
morum manus inci-
tes aut: *Virga tua, &*
sed ad terreni curula
ellie, dracones, vene-
eri dubitaret conux,
tum ei portiois gen-
culata erat, nullum
vero tamam illius
mū, velut haurita ci-
eris figura sunt tribu-
a: *scilicet ad animam*
is ille emittit in tra-
patientia exoret:
is obsonat pro-
infidices, & mūdane,
sunt & haipheme.
eus tribulationes u-
grata tantū ab illo
aud illum Absalō
ebant eum cum-

taxat intercipere, & in gratiam pristinam restituere. Et fa-
nē cum porcis erumperent agmina, & magno in bellum
impetu proruerent; duces singulos & milites conurabat,
ne puerum Absalon interficerent, sed viuum ad se adduce-
rent, imō cum tristis necis illius nuntius allatus esset, tanto
dolore affectus fuit, ut à morte haud procul abesset. Eodē
eniam modo nobiscum agit Deus, dum enim tribulationū
arma in nos exacuit & vibrat, bellum quoddam pacificum
gerit, in quo afflictiones ut milites sunt, constat autē illas
in aciem & bellum ea conditione emitti, ut filios rebelles
ac refractarios intercipient, & ad patrem cōlestem addu-
cant, non verō ut vitam eripiant.

Mundus excæcatus passionibus, & tribulationū hostis, Deus bel-
non aduertit Deum, bellum paternū indicere, cumq; nos
oppugnat, ardentes amoris sagittas ei aculatus, nō occidere genit.
filios, sed eosdē convertere & ad vitā perducere; atq; hoc
per Ieremiam Prophetam insinuat dicentē: *Ego cegro co-*
gitationes pacis & non afflictionis, dicit Dominus. Id est
Nō delector bello aut vulneribus, imō cū bellū suscipien-
dum est, ad rebelles, qui nonnunquā exsurgunt, cōpescen-
dos, arma licet accingam, non nisi pacem postulo, & bellis
quæ moueo, omnia ad tranquillitatem perducere gestio.

Aduersitates igitur Deus velut arma adhibet, quibus
peccatores conuertat; licet enim nonnulli solo Dei amore
ad virtutem moueantur, plurimi tamē non nisi baculis &
violenter eōdem cōpelluntur. in quo mulieres Ægyptias
imitantur, quæ cū à Pharaone mandatum accepissent, oēs
masculos Hebræos recens natos occidendi, tam impiū &
horrendum scelus detestata, dixere: *Non sunt Hebrææ sicut*
Ægyptia mulieres, ipsa enim obstetricandi habent scientiā,
& priusquā veniamus ad eas, pariunt. Ecce discrimen. Æ-
gyptiæ non pariunt sine obstetrice, & Hebrææ iisdem non
indigent. Tribulationes autem obstetricēs cōlestes sunt;
mundanæ verō animæ mulieribus Ægypti Similes sunt, q̃
sine huiusmodi obstetricibus parere nequeunt; sed infortū
vitro, instar Hebræorū, sine illis parere norunt. Ecce igitur
ut anima Archisynagogi, tribulationib. obstetricantibus, e-
Gregiam illam vitæ mutationem pariat, & Christū adoret.

2. Reg. 12.

Jerem. 29

Deus tri-
bulationi-
bus cōuer-
tit peccato-
res.

Exod. 1.

Et adorabat eum. Miser ille Princeps arumnis & afflictionibus oppressus, lacrymans, gemens, & suspirans, quā primum vt ad Christum accē in, eius se pedibus aduoluit & adorabat dicens: Mundi saluator, vere Israel Messia, fili Dei omnipotentis, patris afflicti afflictione tangere, tuam ecce opem imploro, in brachia me tua conijcio, benignitatem deposco, benignum te igitur exhibe. Vnicam habebam filiam, Domine, facultatum haredem vnicam, vitam delicias, & heu sorti meae inuidens mors, hanc mihi abstulit, sed hanc, si velis, posse te resuscitare scio. *Veni igitur & impone manum tuam, & uiuet.*

Magno ecce loquitur affectu, triaque profert, quæ velle ferreum ad commiserationem permouere cor potuissent. primum filiā sibi vnicā esse, & omnium facultatum haredem. Deinde eam duodecennem fuisse, penē nubilem & opulento aliquo connubio proximā. Postremò, iam in extremis illam agere, vt Marcus & Lucas ait, & mortuā vt Matthæus. Ait siquidem Marcus: *Quoniam filia mea in extremis est, & Lucas deinde: Quia unica filia erat ei fer annorum duodecim, & hac moriebatur:* Sed addit Matthæus: *Filia mea modo defuncta est, sed veni.* In quo nulla inter Euangelistas discrepantia aut contradictio; non enim hic repugnant in extremis esse, mori, & mortuā esse, sunt. n. hyperbolice patris huius locutiones, quasi dixisset, adeo agiā illā domi reliqui, vt nō dubito quin iā mortuā sit, vel fortis hac exaggeratione vsus est, vt eo facilius Christum ad commiserationem, & opem ferendam excitaret. *Domine filia mea modo defuncta est:* Ecce nūntium mortis, tam iuuenes, quam senes eodē mori discrimine, cū puella hæc in ætatis flore hinc abripiatur: & vt vas lutea casui & fractioni obnoxia sunt, tam noua q̃ vetera; ita & omnes homines sine vilo discrimine mortales sunt, eandemq; fortunā subeunt tam iuuenes q̃ decrepiti, & Parca tyrannidi omnes promiscue subiecti sunt. Si figuli officinā ingressus, varijs vasis conspectis, tā recenter cōpactis, quā alijs iam olim efformatis, his maioribus, illis minoribus, peteres, æquodnam horū omniū primum rumpendū esset; respōderet haud dubiē, quod prius ad terram deciderit. Ita de homini-

Marc. 5.

Luc. 8.

Matt. 6.

hominib. in vasta munditia, & credendum, quod alios ætate precedat, sed ad sepulcrum primò tunc guli est, nos vero vasa figuli, nos figuli confringes, & istū in vasis figilibus lenedū expectare.

An non iniustus & pecuniam ab aliquo sibi sortus aut lucit, & detrectaret? Certe hoc gratis quidē, vt in reator est, quē nemo suo vltus a te mutatur; tuum non est ita lenimo naturæ debituatur cōmunis est, &

Apes cū magno in volitāt, & magno exitu gerunt, quamprimis, motus illos inrestridomestica violentius temut, memoria, & care, omneq; animæ hæc occasione filia

Filia mea modo defuncta non corporali sed spiritus nequidquam de ipsa idem exorantibus; terris, nimiam illis occasio. dicendo niderent, hoc esse ad mundanos agendum; Iacobi filiz libentia causa fuit: nimia qupe est, vt ruinam tuiz Iob, honesto

ceps arumnis & affli-
pens, & suspirans, quā-
s se pedibus a luoluit
vere Israel Meilia, si-
chione tangere, tuam
tu conpico, benigni-
xi be. Vincam habe-
trodem vncam, vita
nos, hanc mobilitate
reicio. *Venigitur*

que profert, quz ve-
louere cor poruissent,
quam facitatum har-
mille, pend nobilem.
nam. Postremo, iam
Lucas ait, & mortuā
Quoniam filia mea in
vinea plus erat et fere-
tur: Sed addit Matth.
zi. In quo nulla inter-
ra dicitur; non enim hic
mortuam esse, sunt. n.
s, quasi dixisset, adeo
quā nō mortua sit, vel
eo factus Christum
nam excitaret. Domi-
natum mortuam tam
tamine, cū puenā hanc
vā luten calui & fra-
tera, ita & omnes ho-
sunt, eandem; fortu-
& Patet, mundi o-
guli officinā ingressus,
ipadus, quam alijs iam
is mneous, peteres,
umpendū ellet; respō-
tatem deciderit. Ita de
homin-

hominib. in vasta mundi huius officina cōmorantibus sup-
piendū, & credendum, primū hunc vitam amissū, nō qui
alios ætate præcedat, sed quē sinister aliquis & infelix casus
ad sepulcrum primō traxerit. Sane mundus hic officina si-
guli est, nos vero vasa fragilia. Vnde Psalmista: *Tanquam*
vas figuli confringes eos, & Apostolus *Habemus thesaurum* *Psal. 2.*
istū in vasis fictilibus Atq; ideo mirandū non est, si mors
senectutē expectare nescia, in iuuentute nos hinc abripiat.

An non iniustus & nequā ille dicendus esset, qui, postq̃
pecuniam ab aliquo credito & gratis accepisset, ita vt nul-
lū fornas aut lucrū soluere teneatur, eandē repetit⁹ reddere
detrectaret? Certe hoc vitæ tibi spacium Deus cōcessit, &
gratis quidē, vt in rem tuam eodem vtereris, ipse autē cre-
ditor est, quē nemo fallere aut circūuenire posset, qui iure
suo vsus à te mutuatū, fortasse citius quam credebas repe-
tat, tuum non est irasci aut detrectare sed hilari ac læto a-
nimo naturæ debitum, auctori naturæ persolvere, Mors i-
gitur cōmunis est, & illius recordatio admodū necessaria.

Apes cū magno impetu relictis alvearijs in aërē apertū
volitat, & magno exiguo in corpusculo furore inter se bel-
lū gerunt; quamprimū vt glebas aliquot terræ in altū iece-
ris, motus illos intestinos & ciuiles compescis. Ita cū bella
domestica violentius insurgunt, cinerum, in quos conuer-
temur, memoria, & assidua mortis recordatio, omnia pa-
care, omnesq; animæ motus poterunt compescere. Omnia
hæc occasione filia huius mortuæ dicta sunt.

Filia mea modo defuncta est. Ecquoniam hodie filia,
non corporali sed spiritali morte emoriuntur, parentib⁹
nequidquam de ijs sollicitis, aut Deum vix vñquam pro
ijsdem exorantibus; qui è contra sæpè ruinæ earum & in-
teritus, nimiam illis libertatem & luxum concedendo sunt
peccatio. dicendo insuper, licet stolidè admodum & impru-
denter, hoc esse ad ciuilitatē morum addiscendam & inter
mundanos agendum imprimis necessarium. Nimia Dina
Iacobi filia libertas pudoris amissi & Sichimitarū excidij
causa fuit: nimia quoq; filiarum hodie libertas in causa se-
pe est, vt ruinam tum ipsæ tum aliarū sodales incurrant. Fi-
liæ Loth, honesto & sancto loco natæ, & patriarcharum
affines,

Mundus
officinæ fi-
guli simi-
lis.

Psal. 2.
2. Cor. 4.

Simile.

Multa fi-
lia peret
ob paren-
tes.

Gen. 34.

Filiarum
libertas
noxia.

Ezech. 29.

affines, quod nimia forsitan libertate in Sodomis, Sodomis inquam, omnium scelerum colluue, & abominationum seminario, essent educatae, tunc sibi honorem imminuerunt, tum sempiternam parenti infamiam, quod incastusoso cum illis concubitu commistus sit, inuiderunt. Ita plurimae filiarum familias, quod nimia libertate gaudeant, & in mundo qui vitiorum & luxus academia est, assidue agant, saepenumero in interitum delabuntur, & sibi, parentibus, vniuersaeque familiae ac stirpi indelebilem infamiae maculam afficiunt; quae omnia, pro dolor! saepius patribus imputari debent. Quos proinde Israelitis illis similes esse dixerō, de quibus Ezechiel, qui cum barbaros, filios & filias idolo Molochō immolantes viderent, adeo ut iugulatos flammis absumendos traderent, ipsos imitati sunt, non quidem flammis filios absumendo, quod horrendum illis & nefandum videbatur, sed non nisi per ignem traducendo diisque offerendo, qui quamuis ita non morerentur, vtilabantur tamen non nihil, & tetra saligine tincti egrediebantur. Multi ad hunc modum patres, filias suas non omnino demonijs & mundi dissolutionibus immolant, sed per vanitates sacculi easdem solum traducentes, terriores, turpiiores, malos edoctas mores & aliqua infamiae fulgine tinctas domum recipiunt, adeo ut meretricio (et si non verò) nomine male apud cordatos audiant.

Iud. 18.

Parentes Michae Ephraïm sacerdotis inter ceteras facultates, legarunt ei idolum quoddam & simulacrum, quod ceteris illi opibus carius habebant: sed hoc illi interitus & destructionis domus & facultatum direptionis causa exstitit. Ita multi parentes, quod filiam lubricam & dissolutam, & luxui deditam habeant, credunt eo illam citius matrimonio iungendam, sed, quae eorum infamia & stoliditas, non aduertunt ab idolo hoc & sibi & vniuersae familiae interitum imminere.

Matt. 14.

Herodias pellex illa regia, Herodi dissoluto gratiore fore credebat filiam, si scite tripudicaret, & omnia tripudiorum genera calleret, sed hoc mortem illi & interitum attulit. Patres quoque, hodierna die magnos & intolerabiles sumptus praestant, ut filiae in mundi schola in omni vanitatum genere

genere erudiantur, sibi rite, & fucata quadam minum illas linguis ce eis maculam sepe affit Nolo quidem filias el illis ut monasterien piores sint, neue ita d

Quoniam Deus b gere est an non Dim oucta alienigenas vid est filia Chanaan, & nio extruciata est. H nitaribus assueat Prop lem ei deinde Deus in Principis filia mortua est. Princeps igitur p ruiisset ita ciuicem cal cum discipulis fuerit tibus Archisynagogi discipulis, & patre p nus consentaneum, & norum, in quibus mo lum circa illas patran arbitris. Scandalizati solum cum Samaritan dia die, omnium in c scandalo exposita su tum cum mulieribus biculis oclusis, de neas hoc esse duco, visitationes velut no pte Dei filius Principi totius irrare voluit Mirum profecto pum sequi, & dom Capernaïta discipul etiam, sed acriter et r. Sed duas ob cau

genere erudiantur, sibiq; persuadent, quod tripudiare, garrire, & fucata quadam verborum venustate uti norint, omnium illas linguis celebrandas; sed hæc omnia infamiae eis maculam sepe affricant, & famam sinistram concitant, Nolo quidem filias esse stolidas & fatuas, sed pudicas, nō illis ut monasticen profiteantur auctor sum, sed ut modestiores sint, neue ita dissolutæ & mundanæ.

Quotnam Deus bone filius in sacris litteris perditas legere est? an non Dina Iacobi & Lia filia, quod cum ostitate ducta alienigenas videre cupisset, à Principe deflorata est: filia Chananæ, ob sinistra matris dogmata à DamONIO excruciatæ est. Herodiadis filia tripudis & auicis vanitatibus assuerat Prophetæ mortem afferri curavit, & similem ei deinde Deus in vindictam intulit. Et ecce hic etiam Principis filia mortua describitur, *filia mea modo defuncta est.* Princeps igitur postquam Christo filiz mortem aperuisset, ita eiusdem casu permotus Dominus fuit, ut cum discipulis fuerit domum usq; secutus. Multis comitantibus Archisynagogi domum ingreditur, non solus sed cū discipulis, & patre præsentæ, ut doceat, indecens esse ac minus consentaneum, Ecclesiasticos domos subire mundanorum, in quibus mortuæ sunt filiz, licet etiam miraculum circa illas patrandum foret, nisi præsentæ patre & aliis arbitris. Scandalizati olim sunt Apostoli, cum Christum solum cum Samaritana agentem viderent, quamvis media die, omnium in oculis, & in agro: quanto maiori igitur scandalo exposita sunt colloquia illa clancularia Sacerdotum cum mulieribus Samaritanis, id est mundanis, in cubiculis oclusis, de nocte, sine arbitris & testibus: equidem nefas hoc esse duco, & assiduas hæcæ frequentationes & visitationes velut noxias & perniciosas damno. Imò nec ipse Dei filius Principis domum, ubi filia est licet defuncta, solus intrare voluit.

Mirum profecto, Dominum Principem hunc quamprimū sequi, & domum illius subire, cum tamen à Regulo Capharnaïta id ipsum rogatus, non modo nō facere detrectaret, sed acriter etiā coarguerit dicens, *Nisi signa videritis.* Sed duas ob causas id ipsum præstitit. Primo, quod præcipuis

Variz filia perditæ quæ in S. Scriptura mentionatur.

Matt. 15.
Matt. 14.

Magna turba comitante Principis huius domum Christum ingressus est.

Domorum secularium frequentatio noxia sacerdotibus

Christus in huius Principis quod sacerdos esset, domum ingreditur

puis Iesu inimicis esset, utpote Pharisæorum Princeps; hūc igitur ut sibi amicū reddat, ultro in domum illius ingressus est, coram illo miraculū edidit, filiā ad vitā reuocat, & sibi beneficio collato deuincit, nosq; eadem opera edocet inimicos esse diligendos, inq; illos beneficia conferenda. Secundo quod sacerdotum Princeps esset, quem proinde colere & beneficijs demulcere voluit, ut ad oculum demonstraret esse sacerdotes honore & cultu prosequendos.

Leuit. 14. Lege olim cautum fuit, ut sacerdote domum aliquam ingressuro, eadem prius mundaretur, & ab omnib. sordib. purgaretur. ē quo colligere erat, quis honor veteris Legis sacerdotibus, officij & muneris sacri intuitu, deferendus esset. Quanto verò maiorem sacerdotibus legis Euangelicæ deferre oporteat. Si Reges, Angeli, imò Deus ipse honorari debet, sacerdotes profectò non secus atq; ipsi honorandi sunt, quod Reges, Angeli, imò dii quidam in sacris litteris appellantur. Hac igitur de causā Christus Principis sacerdotum ædes subit, ut filiam ad vitam resuscitet.

Sacerdotibus honor debitus. Et cū ingrederetur domū Iairi. Christus igitur Pharisæi domū cum ingressus esset, & tibicines audiret, & homines interius magnū excitaret strepitū; omnib. quamprimū ut egredierentur præcepit. Domū hanc introeunti sexcenti sese cōceptus offerūt; primo nō possum quin domesticorū horū demittere vesaniā qui in domo luctus adhibēt tibicines, & in morte miscēt musicā; q; tamen nō immerito reprehendit Eccles. Musica in luctu importuna narratio. Palatiū

Eccel. 22.

Matt. 27.

Iairi, vera mūdi imago est: quāuis. n. in mūdo varia quotidie sint funera, & plurimi obeant, lasciuire & ineptire tamē alij non desinūt: ipse quin etiā mons quidā Caluarij est, in quo Christo in cruce moriente, filij Dei in ærumnis sunt, Iudæi & milites aleis tēpus terunt. ipse deniq; regnū Babylonium est, in quo alijs in fornace æstuantibus & morientibus, alij ad sambucæ & fistulæ sonitū exultant & idola adorant. Secundo cum tibicines & cornicines quos in domo viti Principis & sanctitatis studiosi, sacerdotis & Pharisæi video, atentius considero, ipse mihi persuadeo nō temere hos aduocatos nec sponte aduenisse; imo crediderim veterem Thracū hic consuetudinē renouatā, qui in libero-

tum naturate plorabat. Nam ramen rationē aduersarios in morte filiarū, q; ea ū virginitatē testatā credos in funere adhibere. Purmos autē hic fer, quemadmodū & d. lan? campana. Credidit in funebus inductos. uicium composito, on tent, suspiria & lacrimis, & domo exegit, sed dederit, exhibuit.

Et deridebant eum. & illud doctrinæ explodit, sonat. Deridetur a multis. meritum deridebantur. Omnes Christi pauperem. mortem. omnia. deridet me deriserunt in palatio. Iudæi in cruce. hæretici in Ven. audiret patris vestri contumelijs & iniurijs. idem prosequimini.

Mundus Christum confectetur, quod alio dem sit ingenij, quod appelleret. Sinite, inq; Domine: quos mori quos viuos cietis, muto. Non est moriua pueri: omnes te haude sens, & verē mortua defuncta est. Ridet aut ea quæ nunquam antiqua manifestum faci Sara nonagenaria et

orum Princeps; hūc
mum illius ingressus
vita teuoat, & sibi
m opera edocet mi-
ficia conferenda. Se-
es; quem prouide co-
ad oculum demon-
prosequendos.

ore nomum aliquam
& ab omnib. iudib.
s honor vetus Legis
tratu, deferendus el-
us legis Euangelicæ
Deus ipse honora-
atq; ipsi honoradi
lam in lactis litteris
tas Principis facer-
refulore.

Christus igitur Pharisæi
s audret, & homines
anib. quamprimū vt
troeunt; sexcenti sefe
uin domesticorū ho-
us adhibet tibicines;

nō immerito repre-
nta narratio. Palatiū
m mūdo varia quoti-
tute & impetretamē
quidā Caluanē est; in
Dei in æruius sunt,
e deniq; regnū Baby-
uantibus & morien-
tū exultant & idola
umicines quos in do-
si, sacerdotis & Pha-
nhi peruadeo nō te-
n ille, mo crediderim
nouatā, qui in libero-

rum natiuitate plorabant, in funere aut ingemiscebant. A-
liam tamen rationē assignat Theophylactus, solitos sc. Iu-
dæos in morte filiarū, quæ virgines hinc decedebant, quo
earū virginitatē testatā facerent, eosdem tibicines & citha-
ræodos in funere adhibere, quos si nuptias inijsent, habuif-
sent. Plurimos autē hic fuisse certū est, q. filia Principis es-
set, quemadmodū & diuitem aliquo defuncto plurimæ pul-
santē campanæ. Crediderim poti⁹ musicos hos & tibicines
in funeribus inductos, vt ferali lugubriq; cantu & nēma ad
luctum composita, omnes ad dolorem & luctum excita-
rent, suspiria & lacrymas elicerent. Hos tacere iubet Chri-
stus, & domo exegit, sefeq; ad filiam excitandam accingit;
sed deridetur, exhibilatur, omnesque eum insanire credunt.

Et deridebant eum. Mundus Christi opera exhibat, il-
lius doctrinā explodit, seruorumq; Dei gesta vitamq; sub
fannat. *Deridetur. n. iusti simplicitas.* ait Iob: sed à te quoq;
vicissim deridebuntur Domine. *Tu Domine deridebis eos.*
Omnes Christi paupertatem, nuditatem, humilitatē, cru-
cem, mortem, omnia illius mysteria derident: *Omnes vi-
dentes me deriserunt me.* Omnes inquit, milites Herodis
in palatio, Iudæi in cruce, Gensiles in Euangelij annuntia-
tione, hæretici in Ven. Eucharistia. Maledicti Cham, qui
nuditatem patris vestri Noe irridetis: Scelesti Semei, qui
contumelijs & iniurijs, & lapidum imbre innocuum Da-
uidem prosequimini.

Mundus Christum irridet, q. aliam viuendi rationem
confectetur, quod alio loquatur idiomate, quod non eius-
dem sit ingenij, quod viuentes mortuos, & mortuos viuē-
tes appellat: *Sinite, inquit, mortuos sepelire mortuos.* Quid
ais Domine? quos mortuos dicis, adhuc in vita sunt; &
quos viuos credis, mundus vt mortuos habet, vt hoc lo-
co: *Non est mortua puella, sed dormit;* quid hoc audio Do-
mine? omnes te haud dubiè irridebunt. Dormire illam as-
feris, & verè mortua est; testatur & pater, *filia mea modo
defuncta est.* Rider auditis hinc paradoxis mundus, rider
ea quæ nunquam ante vidit vel audiuit. quod egregia fi-
gura manifestum faciam.

Sara nonagenaria cū ab Angelo intellexisset, concepturā
se filium,

Cur tibi-
nes in fu-
nere.

Mundus
Christi o-
pera explō-
dit.

Iob. 12.
Psal. 8.

Cur Chri-
stum mun-
dus irri-
deat.

Gen. 28.

se filium, ridere effusè cœpit, imò omnes sibi cornifuro ait: *Omnis qui viderit me, corridebit mihi*. quasi diceret, visum non est hactenus, nonagenariam, qualis ipsa sum, circa vitæ vesperam, concipere & fœtum edere, atque ideo omnes non immeritò ridebunt. Paradoxa scilicet sunt; at ideo mundus Dei ridet opera, quæ cū intelligere nequeamus, sannis excipit. Ridet item Dei opera mundus, & sanctorum, quia repugnant & aduersantur malæ eorum viuendæ consuetudini.

Demothe-
nis apoph-
thegina.

Lusit non in se in furem quemdam olim Demothe-
nes, qui nocturnas illius lucubrationes in quo ferret ani-
mo, scio, inquit, *me tibi molestum esse, quia noctu lucerna
accendo*, quod nihil adeo fures oderint quam lumen. It-
quoq; dicendum, improbos iustorum ideo vigilijs, oratio-
nibus, ieiunijs & pœnitentiæ insultare & explodere; quò-
de nocte, id est in vitæ huius tenebris & vitiis caliginis
boni exempli candelam accendant. Atq; ideo de illis di-
ctum olim à Christo, *Vos estis lux mundi*. Christus igitur
irridetur, & deridebant eum. Sed risus hos relinquamus &
reliquam Euangelij partem prosequamur, qua miraculum
de Hæmorrhœssa perlanata continetur, & hoc secunde
orationis parte prosequemur.

Christus igitur cum Principe iter ingressus filiam illius
resuscitaturus, aliam mulierem obuiam habuit, sanguinis
fluxu iam à duodecim annis laborantem: dicebat hæc au-
tem intra se, Beatam me si vel fimbriam vestis illius tan-
gere possim; mihi quippe persuadeo, quamprimum me sa-
nabitur, *duodecim annis accessi* retro. Multis in mentem
venit idque antiqua traditione relatum est, mulierem hæc
Veronicam nomine, dictam esse. Ambrosius Martham
Lazari sororem eam esse voluit, sed crediderim cum Euse-
bio libro septimo, histor. Ecclesiasticæ capit. decimo qua-
to, & Solomone libro quinto, capite vigesimo primo, mu-
lierem hanc Cæsarea Philippi oriundam fuisse, quæ quo
perpetuam, recepti à Salvatore beneficii memoriam
ad posteros transmitteret, ante domus fores æneam
statuam ad SALVATORIS formam engi iussit;
ad cuius

Li. de Salm
cap. 5.

ad cuius basim flos deus
nam vestis excreta
omnia morborum ge-
storia Inpartita, impi-
tunc comminuit, suan-
Deus iniquitatem ac ve-
orato eandem ad textu-

Grauer mulier hanc
atur. Primo ob ipsum
quod Iudæi maxime
idem rubentur hoc qua-
nibus sequelitate viuen-
quia duodecim ipis an-
quod varia adhibita
imò quod die morbis
omne substantiam in m-
dem: a hoc illi dedere
it crucians, omnem
magis magisque incre-
extimulante, quin &
edit dicens, *Si tetigero
salua ero*.

Hic Iudæi & mirè se
nos reliquiam sancta-
struere. At igitur, effug-
inconsiderato quodam
fimbriam Christi tetig-
eam aliquatenus reat-
tu, tu sanitatem cōsec-
deo in exemplum tra-
tendum, simile quid
cangere. O spiritum in-
Ecce Euangeliste hanc
unt, dixisse nimirum
testimoni eius, salua
pararem; & in pude-
appetere non veretur
bat non replea modò.
Dom. Tom. a.

omnes sibi cornifuro
 mhi, quati diceret, vi
 m, quavis ipsa sum, cir
 m edere, atque idea o
 boxa scilicet sunt; atq
 tu intelligere nequeat
 mundus, & sancto
 maiz eorum viuend
 dam olim Demosthe
 nes in quo ferret ani
 esse, quia nec tu lucerna
 ut quam lumen. Ita
 ideo vigilijs, oratio
 & expiōdere; quod
 & vitiōrum caliginē
 Atq; ideo de illis di
 pūm. Christus igitur
 hos relinquamus &
 amur, quia miraculum
 etur, & hoc secunda
 ingressus filiam illius
 iam habuit, sanguinis
 ntem dicebat hanc au
 tram vestis illius tan
 quam primum mela
 & sanguinis fluxum pa
 ro. Multus in mentem
 um est, mulierem hanc
 Ambrosius Martham
 crediderim cum Euse
 & capit. deo in oquar
 & vigelimus in mo, mu
 dam fuisse, quæ quo
 benefici memoriam
 domas iores xpiam
 oriam erigi iussit,
 ad cuius

nd cuius basim flos deinde enatus est, qui non nisi ad fim
 briam vestis excrefcebat, atq; is tanta efficaciaz & energie,
 ut omnia morborum genera persanaret. Refert autem hi
 storia Tripartita, impium Apostatum Iulianum statuat
 hanc comminuisse, suamq; loco eius erigi iussisse. Sed hanc
 Deus iniquitatem ac nequitiam non ferens, fulmine vi
 brato eandem ad terram deiecit.

Grauitur mulier hæc cruciabatur, & non parum afflige
 batur. Primo ob ipsum morbi genus, quod vehemens erat
 & quod Iudæi maxime exhorrescerent. in Leuitico siqui
 dem iubentur hoc quæ morbo laborant, à cæteris homi
 nibus sequestratę viuere. Secundò ob morbi diuturnitatē,
 quia duodecim ipsis annis hoc morbo laborauerat. Ter
 tiò quod varia adhibita medicamenta in vanum cederent,
 imò quotidie morbus ingrauesceret. Quartò denique, q
 omnē substantiam in medicos impendisset, & frustra qui
 dem: nā hoc illi dedere medici, quòd multos perpeffa fue
 rit cruciatus, omnem amiserit substantiam, & morbus
 magis magisque increuerit. Vexata igitur & afflictione
 exstimulante, quin & viua fide confirmata, Christum ac
 cedit dicens, *Si tetigero tantum fimbriam vestimenti eius,*
salua ero.

Hic sudat & mirè se torquet miser Calvinus, sciēs hinc Detestan
 nos reliquiarum sanctarum cultum & venerationem ad
 struere. At igitur, effugij quærendi gratia, mulierem hanc,
 inconsiderato quòdam zelo, (eius vt adhibeam verba)
 fimbriam Christi tetigisse, atq; ideo superstitionis exercitę
 eam aliquatenus ream esse. Et quamuis, inquit, fimbriæ
 tactu sanitatem cōsecuta sit, singulare quiddam fuit, neue
 ided in exemplum trahendum, aut consequenter hinc eli
 ciendum, simile quid in Sanctorum reliquijs posse iā
 contingere. O spiritum inferno & dæmone prognatū! Omnes
 ecce Euangelistę hanc circumstantiam diligēter obserua
 runt, dixisse nimirum illam, *Si tetigero tantum fimbriam*
vestimenti eius, salua ero; quo fidem illius celebrent & de
 prædicent; & impudens ille impostor, indiscretam illam
 appellare non veretur. Christus fidem illius laudat & probat
 non re ipsa modò, sed & verbis, *Fides tua te saluam fe*
cit;

Dom. Tom. 2.

d d d d

cit;

Lib. 6. c. 4.

Mulieris
huius af
fectio.

Leui. 15.

Detestan
dus Cal
uini error.

30 CONCEPTVS THEOLOGICI

cit; & Antichristus Caluinus eandem carpit, & superstitionis accusat.

Sanctarū
reliquiarū
cultus ad-
struitur.

Act. 19.

Clamer, insaniant, bacchetur, efferafcet hic tempeſta illa religionis, & iuratus omnium rerum ſanctarum, & præſerim reliquiarum hoſtis Caluinus, hinc tamen, vti & ex alijs plurimis ſcripturæ locis, Eccleſia dogmata de ſanctarum reliquiarum cultu & honore, adſtruere & ſtabiliſſe poſſumus, quarum tactu & aſpectu plurimi ſancti priſtinæ reſtituti ſunt. Si enim ſudaria & ſemicincti Pauli ægros ſanarunt, cur oſſa & aliorum ſanctorum vt Apoſtolorum, Martyrum, Confeſſorum, & virginum reliquie, eandem vim non habent? Si veteres illi Chriſtiani Ephēſij tantum cultum honoremque ſine vlla ſuperſtitionis aut idololatriæ nota, ſudarijs Apoſtoli, vt ex Apoſtolorum Actibus apparet, exhibuerint, & varia iſdem morborum genera depulerint; cur igitur oſſa & veſtes, in quibus Spiritus Sanctus tot anni commoratus eſt, & tot mirabilia produxit, non venerabimur?

4. Reg. 13.

Caſaver mortui quamprimum vt oſſa Eliſæ Prophe- ta tetigit, in pedes ſterit, & cum alijs fugam iniit; & Apoſtolorum aliorumque ſanctorum reliquiarum attracti- à morbis ſanari non poterimus? Sed opinionem noſtram confirmans Hieronymus, in vita Sancti Pauli Eremite ait, Antonium pluriſ facere ſoluit, tunicam S. Pauli e ſolis contextam, quàm omnes Cræſi opes aut regias facultates. Et ecce Hæmorrhoiſſa reliquiarum ſanctarum virtuti po- tentiæque innixa, tactu ſe veſtis Chriſti ab inſanabili mor- bo liberari poſſe credit.

Euangelista Marcus mulieris huius miſeriam & cala- mitatem exaggeraturus, ait, oēs eā facultates in medicos, & quidam fruſtra effuſiſſe. Verum igitur prouerbi- um eſt, *Qui medicæ viuunt, miſerè viuunt*. Cudent igitur medici, & dent opem ne ſuis phar- macis, catapotijs, calijs, apoſeumati- bus, pilulis, rhabarbaro, alijsque tum ſimplicibus tum cō- poſitis, quæ agris præſcribunt, naturam vel debilitent, vel etiam penitus exſtinguant, ne in ſupremi iudicii die, ho- micidij & cœdis rei ob plurimos quos perperā medicādo

ad

DOM. XXIII.

ad Tartara tranſmiſſiſſe. Quam illa inhumana necem interendam pre- lenta mercede accepta hominibus mortem a-

Xiphidius teſte Di- tem a cœcis eſſe iſſiſque optimi lin- mor- rita natiſſima, id e- dicit. Et ſi actum e-

Hæc dicitur in
Medicorum ph-

Interrogatus olim agrotaret, & optimi *Quia te medico nō vti- ius nūc cœperis es- tus eſſem, te coarguen- lebat, medicos vt plu-*

Hinc etiam Anab- luſque viſum ſuis intere- regis Aſſa, quem quod ſcriptura ſeu meta ha-

medicum propter nec- medicinam, quam ab a- piciens non abhorrebit dico, ſed culpam ſolus i- lam ægri opem adſe- opibus orbatur. S-

Domino impetravit Themistocles Ath- culatibus exutus, ad- mentis: regis cum ſi- *Si, niſi perſiſſemus, l- tæ at iniquem, ſi di- perſiſſent. Abſque his- tem conſecuta, & ce-*

Cæcæ mulie- tium age, & de ſua

DOM. XXIII. POST PENTECOST. SE

ad Tartara transire morbos coram Deo accusentur. Quam illa inhumanitas & effera crudelitas, tortori ad necem inferendam pretium persolvere, & medicos luculenta mercede accepta, velut ingrattissimos mortalium, hominibus mortem accelerare.

Xiphilinus teste Dione, cum videret Adrianum Cæsa- *Dio Nica-*
rem in extremis esse, medicorum imperitiam coarguens, *lis in A-*
hæc, optavit imp. mortem ascribens, ait πολλοὶ ἰατροὶ βα- *driano.*
σιλέει ἀπολασθῆναι, id est, Medicorum multitudo Cæsarē per-
didit. Et tunc simile quid in Græcorum senarijs legere est
Πολλὰν ἰατρῶν ὥσπερ μὲν ἀπώλεσεν, id est,
Medicorum plurimorum visitatio me perdidit.

Interrogatus olim à Medico rex Pausanias cur nunquā Pausaniæ
ægrota- *ma.*
ret, & optima semper esset valetudine respondit, apophreg-
ma. *Quia te medico nō utor.* cui medicus, cur aut coarguis, cu-
ius nūquā expertus es scientiā vel artē? rex ait, nec si ex-
pertus essem, te coarguerē, nō. n. superstes essem. Insinuare vo-
lebat, medicos ut plurimū mortē hominib. adferre solere.

Hinc etiam Anabaptistæ medicinam reprehendunt, e- *Anabapti-*
iusq; usum suis interdiciunt, inducī ad id etiam exemplo *stæ medi-*
regis Asæ, quem quod medicis se crediderit, reprehendit *cinam dā-*
scriptura sed mera hæc insania est, nam ait Sapiēs, *nant.*
medicum propter necessitatem; designare volens, opus esse *Eccles. 38.*
medicinā, quam ab altissimo conditam ait, & *quam ut sa-*
piens non abhorrebit. Equidem medicos necessarios esse *pens non*
dico, sed culpandos illōs, qui facultates exfugunt, nec vili- *dico, sed*
lām ægris opem adferunt, quales hī, qui hæ morrhosiā *exfugunt,*
opibus orbarunt. Sed hæ facultatum amissio vitam ei à *quales hī,*
Domino impetrauit.

Themistocles Atheniēsis patria extorris, & omnibus fa- *Plutarch.*
cultantibus exutus, ad regem Persarum se contulit; cumque *in The-*
mensæ regis: cum filijs assideret, dicere cœpit, *Perseamus* *miss. to 1.*
filij, nisi perijssemus. Idem dicere hæ morrhosiā potuit; pe- *Et to. 2. in*
nierat siquidem, si diuitiæ, quas in medicos impendit, non *apophreg.*
perijssent. Absq; his enim hī fuisset, nunquam esset sanita- *Grac.*
tem consecuta; & certē certius perijssent, nisi ita perijssent.

Cæterum mulier hæc, iā senior & grandæva suū nego- *Filiz non*
cium agit, & de sua ipsius sanitate sollicita est, inter turbas discursant. *& populi*

52 CONCEPTVS THEOLOGICI

& populi multitudinem agens, sed filia Principis Patrē habet, qui causam illius apud Dominum agat; quod filium non sit, quamvis sanitas. & valetudo in discrimen adducatur, discurre, per contubernia agere, & negotia propria tractare: sed vetulus hoc vitio non vertitur, nec tantū periculū includit. Quare scitē & appositē Hebræi lingua sua puellā *Alma* vocarunt, quod tantūdem est, ac si dicas abscondita: quod nullus haberi thesaurus queat, qui diligentius & maiori cura debeat asseruari, quā puellæ honor & pudicitia, quod plurimi eidem fures insidentur.

Cant. 3.

Filia non-
nisi tercio
egredia-
tur.

Puellæ
hierogly-
phicum.

Cant. 2.

Dilectus ille in Canticis cum spontā agens de sorore illius ait, *Quid faciemus sorori nostræ in die quando alloquēda est.* (quo loco *alloqui*, tantūdem est ac nubere.) vt ostendat, prius filias viris aut feminis suspectis loqui non debere quam nupserint. quasi diceret, Primum filiz cum viro colloquium sit in die nuptiarum. Vnde sapiens quidam ait non nisi ter in vita filiam egredi debere, primō vt baptizetur, deinde vt nubat, ac postremō vt sepeliatur. Ipse quoque sponsus subnectit quam primum. *Si murus est, adificemus propugnacula argentea*: non nisi de muro propugnaculo, clauitroq; hic sermo est, quæ impediunt nescientia hæc egrediat.

Filiam expressuri hieroglyphicē veteres, pinxerunt ad latus eius dextrū draconē, & ad pedes testudinē, draco qui visus acutissimus est, denorat custodiā & vigilantia, testudo verō quæ tardigrada & lenta est, solitudinem, hæc n. nunquā domo egreditur, semperq; captiua detinetur. Huc alludens in canucis spōsus inuitat dilectam suam vt columbæ instar in foraminibus petre se abdat ac delitescat, *Amica mea, columba mea in foraminibus petra*; quasi diceret; Mundanarum mulierum est in mundo agere, per plateas ac vicos discurre; at te o amica mea, quæ aliam viuendi rationem consecutis, quis instar in nido abscondi, & cubiculo egredi non oportet.

Inter ceteras beati viri felicitates & cordatæ mulieris dotēs hanc reconfer etiā Psalmista, *Vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tua*. Id est, Beatum se dicere maritus debet, qui frugi & sedulam vxorem, quæ domo rarō

egre-

DOM. XXIII.

egrediantur, nactus fuerit
ius conuax vaga, iubeat

Angeli quos Abrahā
eius & mox emittit. Al-

num, *Vbi est Sara v-*
iam vetula adeo soluta

tubernia locatum p
deter; & cum peregr-

ren, cubile solitaria
imo & Angelorum d-

Itaque dum &
aurea ab Ægyptijs.

luit Deus, vt muliere
tuo sumerent; non lo-

domos se contere de
tur prudens & cordat-

erectam sibi construx-
Aequum enim & de-

motatam rarissime
ctau, & præsertim u-

imminet damni vti
inter populi turbas a-

sumptus sanitate dep-
Et ecce mulier qu-

Euangelista omnes
sequendam testatur

Mundani impendū
luptatem in mundo

mundus siquidem la-
cōtemnit, quod egre-

Rogabatur hic a
suis, rannus cū de-

siquidem plena, &
prodigus, qui diss-

inde Lazarus, de qu-
Cum propitius l-

confecto, imo &
matibus, quam pri-

na Principis Patrie ha-
 agens quod summum
 n. alienum ad tu-
 r. negotia ppa tra-
 r. nec tantu periculū
 r. linguā sua puellā
 r. tū dicas adcondi-
 r. qui diligens &
 r. honor & pud-
 r. entur.

gens de sorore il-
 r. quando aliquē
 r. habere. n. oten-
 r. s. i. o. a. n. non debe-
 r. m. filia cum viro
 r. sup. ens. q. a. m. ait
 r. p. m. v. b. a. p. r. z. e.
 r. p. m. i. o. t. e. q. u. o.
 r. s. i. m. u. r. i. t. i. s. s. i.
 r. d. m. u. r. o. p. r. o. p. u. g. n. a.
 r. d. a. n. t. n. e. i. p. o. n. i. a. q. e.

teret, pinxerunt ad
 r. t. e. s. t. u. d. i. n. s. d. i. c. e. o. q. u. i.
 r. v. i. g. i. l. a. n. s. t. e. s. t. u. d. o.
 r. d. i. n. e. m. h. a. c. n. u. n. d. a.
 r. d. e. n. n. e. t. u. r. H. u. c. a. l. l. a.
 r. i. t. u. a. m. v. t. c. o. u. m. b. a. z.
 r. e. d. e. l. t. e. i. c. a. s. A. m. e. n.
 r. t. e. r. a. s. q. u. a. n. d. e. r. e. t.
 r. o. a. g. e. r. e. p. e. p. i. a. t. e. a. s.
 r. e. u. z. d. i. s. t. i. n. u. e. n. d. i.
 r. o. a. b. t. e. o. n. d. s. & c. u.

ordata mulieris do-
 r. t. u. a. s. e. r. v. i. t. i. s. a. b. i. t.
 r. a. u. m. n. e. d. i. c. e. r. e. m. a. r. i.
 r. e. m. q. u. a. r. d. o. m. o. r. a. r. o.
 r. e. g. e. r. e.

egrediarur, nactus fuerit, è contra verò infelicem se ille, cui-
 coniuux vaga, lubrica & discurrens.

Angeli quos Abraham hospitio receperat cum vxorem
 eius & matrem familias non viderent, perebant quam pri-
 mum, *Vbi est Sara vxor tua?* Erat quippe Sara, quamuis
 iam vetula adeo solitudinis & quietis studiosa, itaq; con-
 tubernia sociarum perosa, nullum vt præter maritum vi-
 deret; & cum peregrini & externi domum illius diuertere-
 tent, cubile solitaria ingrediebatur, omnium conspectum,
 imò & Angelorum declinans.

Israëlitæ dum Ægypto egrederentur, vasa argentea &
 aurea ab Ægyptijs mutuati sunt; inter cætera autem vo-
 luit Deus, vt mulieres non nisi à vicinis & hospitibus mu-
 tuos sumerent; non longius enim quam ad vsq; vicinarum
 domos se conferre debet mulier. Ita non immeritò lauda-
 tur prudens & cordata Iudith, quod in domus abdito se-
 cretum sibi construxerit, raroque in publicum prodierit.
 Aequum enim & decens fuerit, sceminam cordatam &
 moratam rarissimè foras prodire, & solitudinem conse-
 ctari, & præsertim iuniores: senioribus enim tantum non
 imminet damni vti in hæmorrhoïssa hac videre licet, quæ
 inter populi turbas apparet, frequentiam non curat, & pro
 sui ipsius sanitate deprecatur.

Et ecce mulier qua sanguinis fluxum patiebatur. Hanc
 Euangelista omnes facultates impendisse ad sanitatē con-
 sequendam testatur; atque hac ratione in mundo viuatur.
 Mundani impendunt omnia vt quietem aliquam & vo-
 luptatem in mundo inueniant, & nullam reperire queunt;
 mundus siquidem latro est, qui diuites perdit, & pauperes
 cõtēmnit, quod egregio Diogenis responso faciã illustrius.

Rogabatur hic à quodam quomodo se gereret Diony-
 sius tyrannus cū diuitibus, ait, vt aliquis cum vasis; euacuat
 siquidem plena, & vacua abiicit, testis primò sit miser ille
 prodigus, *qui dissipauit omnem substantiam suam*, & de-
 inde Lazarus; de quo scriptum est, *Et nemo illi dabat.*

Cum propius hæmorrhoïssam intueor, eiusq; colorem
 considero, imo & pulsū tango, ex morbi illius sympto-
 matibus, quam primum iudico, magnorum illam præuari-
 catorum

Gen. 18.

Exod. 12.

Iudith 6.

Mundus
diuites
perdit.

34 CONCEPTVS THEOLOGICI

Osee 4.

Mulier
hec hæ-
morrhoi-
sa pecca-
tores deno-
tat maio-
res.

*Cæsar
Augusti
dictærum.*

catorum imaginem gerere, illorum inquam qui peccata peccatis accumulant, & criminum novorum quotidie se reos cōstituunt, iuxta verba illa Prophetæ, *Sanguis sanguinē tetigit.* Atq; verè fluxu sanguinis laborare dicendus est spiritualiter, vel qui pluribus addictus est peccatis, desiderijs pravis in omnibus morem gerens, vel qui prava vitij cuiusdā consuetudine in transuersum actus, in ipsū sapius prolabitur, & eidē assuescit; vterq; enim passionum suarū & cupiditatum mūdandarum dysentria laborat. Ceterū mulier hæc duodecim ipfis annis in hac ægitudine permansit, quod qui continuo sanguinis fluxu laborent, id est qui vitij suis iam longa consuetudine afferuerūt, difficulter admodum sanitati restituuntur, & non nisi magno labore ad iustificationem redeunt; admoneri & corripi quidem possunt, sed non nisi ægrè conuerti & corrigi.

Galba orator disertissimus cū coram Augusto Cæsare peroraret, ac sapius inter dicendum orationes ad Augustum conuersa repeteret, *Corrige, siquid peccasti Auguste:* respondit lepidè Augustus, *Ego te monere possum Galba, corrigere non possum:* ad gibbum quem dorso gerebat, quique ei naturalis erat, tacitè alludens: huius moneri quidem sed corrigi, id est tolli ille non poterat. Idem de peccatore dixerō, qui in peccatis inueteratus, & longa quadam consuetudine incuruatus, admoneri quidem potest, sed humanè loquendo corrigi nequit: Christus accedat necesse est, & miraculo quodam curet, vt hanc sanguini suam mulierem.

Exod. 3.

Et ecce mulier qua, &c. Ecce iterum nouos conceptus. Verula hæc, quæ omnia sua in medicos & medica sine vlla ope aut sanitatis recuperandę spe impendit, si propius intueri quis desideret, legem veterem adamussim repræsentat, quæ omnia bona sua, fidem, Sacramenta, mysteria, caremoniaq; insuuebat & absuuebat, nullum tamen peccatorem sanare, vel peccatum aliquod penitus auferre poterat. Ostēdit Deus solim Mōi rubum in deserto ardētem, non tamē vstulatū, visio hæc, etiā iuxta Hebræos, denotabat Iudæos à barbaris quotidie diuexari, & spinarū ac culeis cōpungi, qui grauius illis infligebāt vulnēra, sed simul

DOM. XXIII.

etiam offendebat, omnimentum autē refectum, sp. ritusque occasio. Ven. Bedæ, redig; h. de in forma ignis in m. ius peccata, quorum e. lem tamen non au. descendere, qui eade. sic. h. morbas talem. sione mulieris notat.

Cū morbum n. ro, et ceteris h. h. c. tem q. o. nihil n. m. c. lus, Deo, m. i. u. s. minantes ostendit. & eius. n. m. i. u. i. d. o. lum zel. appellabant. que rationes a. i. o. r. e. d. e. n. t. a. d. o. l. e. n. t. e. s. ; d. e. g. e. n. i. e. s. A. d. o. n. i. d. a. , & f. u. d. i. n. i. s. i. m. a. g. i. n. e. m. o. s. t. e. n. d. i. t. i. l. l. e. r. e. s. q. u. i. & f. l. o. s. c. u. o. s. n. a. r. i. b. u. s. l. e. c. t. a. t. i. o. , q. u. a. m. ē. d. e. l. e. r. o. p. e. c. c. a. t. a. m. a. b. o. m. i. n. i. p. r. a. u. a. c. o. n. s. u. e. t. u. d. i. n. e. p. e. c. c. a. n. d. o. p. l. a. c. e. t.

Doctissimus Ruy. Prophetæ Amos sub. leribus Moab Edom. non conuertam. Pri. tare est, quando scil. extorquetur. Secu. tum, quando ead. quis peccato delect. etiam cum vitæ di. endum est, nan. solet.

inquam qui peccata
nouorum quotidie se
nerat, *Sanguis sanguis*
ab orare ardens est
est peccatus, deinde
vel qui praua vitij
actus, in ipsu sa-
pius
nim passionum suaru
era laborat. Ceterum
hac agitudine per-
fluxu laborant, ad est
e assuerunt, difficul-
& nonnu m. guala-
boni & coru qui-
& coru.
am Augusto Cas-
corones ad Augu-
tas peccati *Auguste*
bonere p. am *Gaius*
in dor. o geiebat, qui-
huius morem qui-
terat. Idem de pecca-
tis, & longa quadam
i quidem potest, sed
Christus accedat ne-
vu hanc sanguini,

in nouos conceptus.
os & medica sine vi-
pendit, si propius
in adamussim repre-
sentamenta, m. steria,
bat, nullum tamen
quod penitus auferre
pum in deserto arde-
iuxta Hebraeos, de-
uexar, & spinaru a-
barru nera, sed simul
etiam

etiam ostendebat, omnia hac tormenta nullum ijs detri-
mentum aut laesionem adferre posse, sed bonorum ijs pro-
speritatisque occasionem fore. Verum aliud hic intelligit
Ven Beda, creditq; flamma hac legem veterem, que dein-
de in forma ignis in monte data fuit, denotari: quæ quam-
uis peccata, (quorum symbolum sunt spinæ) prohiberet, *In Com-*
eadem tamen non auferbat: necesse siquidem erat Deum *ment. 3.*
descendere, qui eadem succenderet, id est remitteret. Talis *Exod.*
scilicet morbus talem requiebat medicum, atq; hæc occa-
sione mulieris nostræ, quæ sanguinis fluxum patiebatur.

Cum morbum hunc eiusque diuturnitatem conside-
ro, crediderim hac denotari peccatorem in vitij obduta-
tum quo nihil in munio ad sanandum haberi potest diffi-
cilius, Deoq; inuisus. Deus Ezechielis olim templi sul abo-
minationes ostendere volens, ad templi ostium eum deduxit,
& eius in introitu idolum ei com monstrauit, quod ido-
lum zeli appellabant, quod amantes zelo succenderet, *Hæmor-*
(hic passionis amorosæ denotantur;) Paulo vterius thus *rhoiffa de-*
eidem adolentes; deinde ostendebat ei mulierculas plai- *signat pec-*
gentes Adonida, & sedentes quidem; ecce prauæ consue- *catorē in*
tudinis imaginem. Cum verò & longius eum deduxisset, *peccatis*
ostendit illi senes quosdam, tergum altaribus obuertes, *inuetera-*
& flosculos naribus applicantes, ecce complacencia & de- *tum.*
lectatio, quam è delictis suis hauriunt peccatores: tum ve- *Ezech. 8.*
rò peccatum abominandum & detestabile esse solet, cum
praua consuetudine inueteratum est, & ipse sibi peccator
peccando placet.

Doctissimus Rupertus idem hoc esse ait, cum eo quod
Propheta Amos sub alijs dixit in iolucris. *Super tribus sce-*
leribus Moab, Edom, Israel, Iuda, &c. Et super quartum *Amos 1.*
non conuertam. Primum peccatum in desiderio & volun-
tate est, quando scilicet malum desideratur, & consensus
extorquetur. Secundum, quando in opus transit. Ter-
tium, quando eidem homo assuevit: denique quando
quis peccato delectatur, sibiq; in eodem placet, ipsumque
etiam cum vitæ discrimine propugnat. hoc demum fugi-
endum est, nam, extremam animæ asferre perniciem
solet.

Ezech. 9.

Video in Ezechiele prodeuntem eminens virum, legati officio fungentem, lineis vestitum, calamario instructum qui in mandatis habebat, singulos qui neci eripiendi erant, signo Tau notare, ceteros vero omnes morti tradere. *Senem, inquit, adolescentem, & virginem, paruulum & mulieres interfice usque ad interuentionem.* At hæc ita age à senioribus initium habuit, *Caperunt ergo à viris senioribus.* Senes hi inueteratos illos peccatores, qui in peccatis canescunt, denotant; ab his ut plurimum velut à scelestissimis Dei iudicia incipiunt; & sanè morbi hi incurabiles sunt, qui ut sanentur, miraculis opus est, ut in hac Hæmorrhoida cernimus.

Miraculosa mulieris huius sanatio.

Vidistis duodecennem mulieris huius egritudinem, sed eandem restitutam valerudini iam in scenam producam. Ecce enim quamprimum ut Saluatoris fimbriam tetigit, ille conuersus ait, *Quis me tetigit?* non quòd ignoraret, à quo tactus esset, sed ut hocce miraculum ad Dei gloriam, propter Principis fidem, & mulieris curationem, manifestaret: ipsa igitur tremens & pauescens, quasi commissi sacrilegij alicuius rea, ut Chrysostomus, ait, illius pedibus aduoluta, & admissi veniam petens liberè professà est, se tetigisse. Sed saluator, quæ erat benignitas & clementia, eandem consolatus, à morbo etiam eadem opera liberauit. *Et salua facta est mulier ex illa hora.* O curationem admirabilem! ò medelam hæcenus inauditam? Tibi hic ò natura; illudit Saluator, neque enim ipsa imitari posses, neue huc medicina Hypocratis attingere, quæ non nisi successiuè & multis adhibitis medicamentis sanat.

Duo medicinæ præfides.

Atque idèò duos medicinæ præfides pinxerunt veteres, Mercurium & Aesculapium, atque in eorum imaginibus pingebant quidquid ad sanitatem tuendam foret necessarium. Ut autem de Mercurio raceam, pinxerunt Aesculapium, imaginem pulcherrimæ mulieris alata & lauro coronatæ, & pileo tectæ, manu præferentem. Nodosum adhuc gestabat sceptrum quod serpentes varij ambibant, ad pedes vero noctuam & gallinam habebat. Ceterum coruus illi & draco immolabatur:

cumque

cumque; Apollinis imbecillitas barbam. Quibus medicina similitudinem quam nulla pulcherrima habet, nec deditur statum neque laurus quæ magna est simplicitas medicamentis nos cooptet, eiusque legem nullum debent violare. Galina comest calat: um esse signabat, quod bonis impetretur auguria & propter de morbis, draco dentibus erga omnia prædicta. petentia acquiritur, nec exerceat, sed hominibus plurimos, difficultas li nodoso Aesculapii. Hæc caremonis non mento, sine aliquo incusculose infelicitate habet facta est mulier ex illa

Duo igitur insignia in muliere, quæ duo fluuij laborant, altera mortem obierat: quæ nem excitant, ut or Prophetam suspexerit, re, eiusque beneficia petota animi contentis suæ intentione, & quæ Deus in Aegyptum Chanaan, eum in seipsum & alios sibi ut succurreret, Venite & nate vobis quanta fecit atque ita Moyses locet

minis virum, legat
calamario instructum
s qui neci enpiendi
o omnes mori trade
rginem parvulum &
nem. At hæc sit ges
et ergo à vnijs senori
ores, quicq; in peccatis
mum velut à celestissi
mobi hincutibiles
us est, vt in hac Hæ-

ius egrotudinem, sed
lceam producam.
is fimbriam tetigit,
n quod ignoraret, à
um ad Dei gloriam,
curatorem, manife-
us, quasi commissi sa-
us, ait, inus pedibus
us liberè proscila est,
nigritate & clemen-
etiam eadem ope-
ex illa hora. O cum
hæcienus maudi-
tor, neque enim ip-
Hypocratis attinge-
nibitis medicamen-

is pinxerunt vntes,
a eorum imaginibus
odam iorer necessa-
pinxerunt Aescu-
muleris altæ & lau-
nu præterentem.
a quod aspentes va-
am & gal. nam hæ-
tato inmolabatur
cumq;

cumq; Apollinis imberbis filius effiet, promissam præfere-
bat barbam. Quibus omnibus denotare volebant, vt me-
dicina sanitatem quam formosâ mulier illa denotabat (vt
qua nihil pulchrius haberi in mundo queat) conferat, va-
riis demedijs vtatur necesse est; atq; autem illius diligentiam,
laurus quæ magnæ energiæ est & salutaris, herbarum &
simplicium medicamentorum notitiam, pileus, cœli quod
nos cooperit, eiusq; influxum, qui obseruari quàm di-
ligentissimè debent vt medicamenta applicentur, notitiam
significat. Gallina commodum ægroti nutrimentum ne-
cessarium esse signabat, noctua verò, vigilantiam & studiū
quod bonis impedi literis oportet: coruus è quo varia ve-
teres auguria & prognostica colligebat, iudicium & crisin
de morbis; draco denique solitudinem & prouidentiam
erga omnia prædicta. multorum autem id annorum ex-
perientia acquiritur, nec adolescentis alicuius est medicam
exercere, sed hominis barbati & prouecti. Ars namq; no-
dos plurimos, difficultates ac spinas continet, vt sceptro il-
li nodoso Æsculapij non immeritò valeat comparari.
Hisce caremoniis non vtitur Christus, sed statim, in mo-
mento, sine aliquo ingredienti, solo suo tactu, & mira-
culosè misellam hanc mulierem sanitati restituit, *Et salua
facta est mulier ex illa hora.*

Duo igitur insignia hic patrat Dominus miracula, vñ
in muliere, quæ duodecim annorum spatio sanguinis pro
fluuiio laborarat, alterum in filia Archisynagogi quæ iam
mortem obierat: quæ tãtam illius apud populum opinio-
nem excitauit, vt omnes illum per vniuersam Iudæâ vñ
Prophetam suspexerint. Docemur hic opera Dei diuulga-
re, eiusq; beneficia extollere & deprecicare. David quip-
pe tota animi contentione, & omnium neruorum testudi-
nis suæ intensione, & studio quodam singulari mirabilia
quæ Deus in Ægypto, in mari rubro, in deserto, in terra
Chanaan, tum in seipso patrauit, celebrat & extollit, quin
& alios sibi vt succinant inuitat, *Narrate mirabilia eius,*
& alibi, *Venite & audite omnes qui timetis Deum, & nar-
rabo quanta fecit anima mea.*

Ita Moyses socero suo Iethro omnes carlius sibi colla-

Exod. 18.
dddd s tas gra-

Dei laudes
decantan-
da.

Psal. 104.

Tob. 12.

tas gratias enarrauit: & Angelus idipsum Tobiam, vt faciat suadet, *Vos autem benedicite Deum celi, & narrate omnia mirabilia eius, sacramentum enim regis abscondere, bonum est; opera autem Dei reuelare, honorificum est.* Atque huc spectant, & huius farinae sunt vetera illa Moyses, eiusque sororis Miriam, Deborah, Ilia, Ezechielis, Anna, Iudith, Tobiam, Abacuc, Zachariam, Simeonis Dei parvuli, aliorumque cantica, ad quae vos remitto, vos autem sic meditante, finem hic facere.

Hoc igitur Euangelium vobis documento sit, ex alterutra illius parte aliquam vobis utilitatem eligite. Videte honorem & cultum non animi solum, sed & corporis, quem Deo debemus, cum Archisynagogus ipsum adorans accedat, & adoret accedens. Attendite simul mortis velocitatem, eius incertitudinem, eius tamen aduentus certitudinem, discite omnium illam horam & locum expectandam, cum puella haec in aratis flore, & praeter patris expectationem, moriatur. Notate etiam, quo pudore, metu, & reuerentia peccatores sanitatis acquirendae gratia, ad Deum accedere debeant: cum haemorrhoea accedere ad Christum verita à tergo hæreat, imò vix vestem illius tangere audeat. Discite, qua sit fiducia & spe ad Deum accedendum, quae sit de potentia illius spes concipiendae; cum mulier haec cerò sibi persuadeat, se si fimbria Christi tangere potuerit, à sanguinis fluxu quamprimum liberandam. Denique hinc colligite, Dei laudes & praconia ubique locorum esse deprecanda & enulganda, beneficiaque recepta celebranda.

Et quis obsecro hoc non agat? quis hic deficiat omnipotens Deus? Tota quippe mirabilia tacere, non est hominem esse, & certissimum ingratitude argumentum. Nam & muta loquuntur vt te dilaudent, & quae lingua carent vt tibi dent gloriam, linguam sibi adaptant. Nos scilicet ad hoc obligati sumus, imò naturalis quaedam obligatio est, vt creatura rationis compos Creatorem dilaudet, vtque homo in aeternum Dei sui praconia celebret. Sed quid? video hic sanguini suas, & filias mortuas;

tot animas inquam quae iam à duodecim annis mortuas reperite estis ad illas mundandas, & mortuis resuscitandas, vitam largire, atque curam celebrabunt, quae natiabuntur, expectant ubi aeterna felicitas est.

tate valeat, ad
filius,

ipsum Tobie, ut fa-
nem celi. & narrat
eum regis abconde-
re, hunc factum est.
Sunt vetera illa Mo-
se, Iliade, Ezechielis,
Ieremie, Simeonis Dei
vos temet, vos autem
documento sit, ex altera
mentem exigit. Vide-
tum, sed & corporis,
paganus ipsum ado-
tentate simul mortis
tus tamen aduentus
& loco expectan-
& prater patris ex-
m, quo pudore, me-
is accendat gratia,
mortuorum accedere
in id vix venem illius
acta & spe ad Deum
us spes concipienda;
at, se in timore. Con-
uamprimum libe-
et: audes & preconia
& euaganda, benefi-
is hic deficiat omni-
a tacere, non est ho-
udinis argumentum.
dent, & ore lingua
sibi aptant. Nos
naturas quaedam,
ompos Creatorem di-
Dei preconia cele-
uas, & illas mortuas
toran.

tot animas inquam quæ peccandi dysenteria laborant,
& iam à duodecim annis forsitan, inter quas & plurimas
iam mortuas reperire erit, sacræ humanitatis tuæ fimbria
ad illas mundandas, & omnipotentis manus ad has à
mortuis resuscitandas, sufficit. Illis igitur sanitatem & his
vitam elargire, atque omnes te deprecabunt, mirabilia
tua celebrabunt, quamdiu hic in orbe inferiori peregrina-
buntur, expectantes interim, donec in altero sæculo,
ubi æterna felicitas est, eadem assidue & continuo decan-
tare valeat, ad quam nos deducant Pater &

filius, & spiritus sanctus.

Amen.

DOMI-

DOMINICA XXIV
POST PENTECOSTEN.

Cum videritis abominationem desolationis, que dicta est à Daniele Propheta, stantem in loco sancto
March. 24.

FIGVRA.

Apoc. 12. **V**idit olim in Apocalypsi Ioannes draconem rufum, & horribilem, septem capita & cornua decem gestantem, & septem coronis redimitum; qui caudam tertiam stellarum partem cœlo detrahebat, & in mulierem omnem suam rabiem & furorem conuertebat. Hunc imaginem esse dico Antichristi, cuius in Euangelio hodierno habetur mentio, qui quæ circa seculorum finem apparebit, ut Ecclesiæ bellum inferat, eamque persequatur. Ipse scilicet erit draco veneno & virulentia turgidus, septiceps, & decem munitus cornibus, & sceptris infinitis potens, quod sexceteras rationes & mille artes adinueniet, quibus iustos affligat, & in castres suos pertrahat, varias illis idcirco coronas & sceptrata offeret; cauda quoque sua cœlo stellas detrahet, id est sexcentas animas cœlo & gloriæ destinatas disperdet, & in terram trahet. Tantusque illius furor & rabies futura est, totus ut orbis eum formidaturus sit. Sed Ecclesiā inprimis, quæ est mulier illa, persequetur, & aduersus illā omnes vires exeret. Alias nequitia & sœuitia illius partes prosequatur, si cœlitus auxilium affulgeat, & cæpta nostra Deipara benignitatis suæ flabro secundet. Quare vnanimus ei Anglicam salutationem recitemus, *Aus Maria.*

Varia &
horribilia
Antichristi nomina

Tam horrendæ & crudeles Antichristi aduersus iustos & fideles circa mundi finem persecutiones & exagitationes erunt, ut Ecclesiā, quod easdem exaggeret, nobiscum earum horrorem incutiat, varia illi & terribilia nomina imponat, qualia vix vnquam ab hominum memoria cuiquā

data

data legimus. Imprimis namque eum indigentem naturæ malis, & ad d. Gregorius in Moralibus breuiter nec notandum, hic agit, nomina dare, quod totus orbis tunc de demperditionis, o aquæ non fluent amplius, & cetera deficiet, & in arbores non amplius vites non supererunt, de & commune excludunt. Secundo Antichristum imponit sœuas, de Chri- morem instituent ait, id est secundum expolium poro ei aptius veni ponit quæ: ille siquid- gionis flagellum, & om- virtutes enim eliminabit, impios exaltabit, extollet, cœlestia irridet, oppugnabit, & mendaciam cœuet, altaria iusticia auferet, sacra p- delitatis genera exerce- Tercio Apostolus inquit, iniquus, quem in & destruet illa iustitiam inpositum, quod iustitiam & iustitiam leges quæ tyrannice & crudelitatem exten- turalis, civile & humanæ, & omnes mun- nomina occupabunt, & tates, & horum, lib-

ges draconem rufum,
& cornua decem ge-
minum; qui caudâ
hebar, & in mulierē
puettebat Hunc ima-
gem Evangelio hodie pro-
prium finem apparebit
persequatur. Ipse scilicet
argidus, septiceps, &
inimicus potens, quod
venies, quibus iustos
arbitris illis ideo coronat
caelo itellas detrahet
deit. natus disper-
tus furor & rabies estu-
tus sit. Sed Ecclesiā
quetur, & aduersus illā
& fauore illius partes
geat, & capta nostrum
under. Quæ vnâ
itemus, *An Maria*
christi ceteris iustis
rationes & exagitationes
exaggeret, nobisq;
termina nomina im-
mum memoria cunq;
da

DOM. XXIV. POST PENTECOST. 69

data legimus. Imprimis enim absolutè dicitur *malus*: ita
namque eum indigetat Propheta Iob, *In die perditionis ser* Iob. 21.
natur *malus*, & ad diem furoris adducetur; quæ verba
Gregorius in Moralibus de Antichristo interpretatur. Sed
breuiter hic notandum, duo Prophetam iudicij diei de quo
hic agit, nomina dare, primò namque vocat diem furoris,
quòd totus orbis tunc irasceretur, sæuiet, & configaret; dein-
de diem perditionis, omnia siquidem tunc pessum ibunt,
aquæ non fluent amplius, cælestes influxus quiescent, e-
lementa deficiet, animalia delectantur, aues volare desinēt.
arbores non amplius virescunt, flores emarcescent, homi-
nes non supererunt, denique generalis quædam perditio
& commune excidium tunc erit.

Secundo Antichristus dictus est *impius*. Hoc illi nomē
imponit Isaias; de Christo etenim, eiusque potentia ser-
monem instituens ait, *Et spiritu suorum interficiet impij*,
id est secundum expositionem Glossæ Antichristum. Nul-
lum porro ei aptius vel naturæ congruentius nomen im-
poni queat: ille siquidem omnis pietatis erit grando, reli-
gionis flagellum, & omnis sanctimonix ruina & euersio.
Virtutes enim eliminabit, vitiaque inducet; iustos exagita-
bit, impios exaltabit; iustitiam peruerteret, & iniquitatem
extolleret; cælestia irridebit, & terrena laudabit; veritatem
oppugnabit, & mendacium propugnabit. O impium! cā-
panilia euertet, altaria destruet, sacerdotes iugulabit, sa-
crificia auferet, sacra profanabit, & mille in Ecclesiam cru-
delitatis genera exercebit.

Tertiò Apostolus *iniqui* ei nomen dedit, *Reuelabitur*, 2. Thess. 2.
inquit, *iniquus, quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris*
sui, & destruet illustratione aduentus sui. Hoc autē ei no-
men impositum, quòd vt nequissimus & cælestus omnē
æquitatem & iustitiam oppugnabit, nam nullas agnoscet
leges quàm tyrannicas passionibus, voluntatem diabolicam,
& crudelitatem extremam. Dei præcepta violabit, ius na-
turale, ciuile & humanum exploder, leges & statuta prin-
cipum, & omnes mundi consuetudines exhibilabit; legum
nomen occupabunt passionibus eius; præceptorum, volun-
tates; statutorum, libertates, cōsuetudines & crudelitates.

Quarta

Isai. 27.
Appella-
tur Anti-
christus
Impius.

Item ini-
quus.

gem impudentem faciem suam
de Lyra magnus illud
ichristo locutum ait,
virtu l. bettaris habet
ad regio more impe-
am omnes (scilicet) imo-
ntamus, effrons facie,
tus. Nemo autem vn-
hoc nomine est ap-
perit, pñ bestia dictus
est bestiam, id est post
victurus sit, impu-
umantatem & cle-
Ioanne dictus est.
tati dictus est, Na-
moniam nisi venerit
homo peccator: quibus
est. Porro homo pec-
catorum pro adiecti-
ōe, ac homo peccator,
viri diuites, Deus in-
tū loco totū viri in-
fuit sanctus Sancto-
fitorū celestissimus,
quædam & plenitu-
risto nequitia collu-

quæ seipsam & sui similes, præter aliorum serpentū con-
suetudinem, qui nec se mutuo nec socios veneno inficiunt
inficere potest: nam si serpens aquam bibat, cui salamātra
innatauit, vel aliquid comedat, q̄ illa tetigerit, quāprimū
velut hausto veneno emoritur. Ita Antichristus se simul &
alios destruet, & generalem perditionem in orbē mueret.

At nondum hic finis: appellatur enim apud Matthē e-
tiam Pseudopropheta, & rex septentrionis, apud Daniē.
Porro omnes eum aduersariū & inimicum Christi dicūt;
nam ab *ēst*, id est contra, & Christus nomē eius efforma-
tū est, ac si dicās, aduersarius & contradietor Christi. Deni-
q; hodierno in Euāgelio abominatio desolationis, vel ab-
ominatio desolatoria dicitur. Rē & nomen describit Mat-
theus, eiq; idē vobis prælegā, *Cūm videritis abominationē
desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta, stantē in loco
sancto*. Plura hic dicēta occurrēt, sed vt summam ipse
perstringā, duobus rē vniuersam p̄c̄tis circūscribā, id est,
duas desolationes depingā. prima erit Ierosolimitana euer-
sio quæ iā præterit, quæ vrbs illa florētissima euersa fuit,
vel quæ post multa sēcula in generali toti⁹ orbis destructi-
one eueneit: altera describet mauiditas persecutiones; quas
Ecclesiæ inferet Antichristus, & duobus hisce punctis vni-
uersam hanc materiam includam, & hanc concionum do-
minicalium partem finiam.

Prima pars Euangelij duo continet capita, scil. vrbs Ie-
rosolymitanæ excidium, & Christi aduentū ad iudiciū, si-
mulq; signa quæ hoc iudiciū præcessura sunt. Christus igitur
tēplo egressus, tēpli molē & discipulq; splendorē & magni-
ficentiā admiratus stetit in via: ait autē Marcus Apostolos
tēpli elegantiā & structurā demiratos, muros ei, arcus, for-
nices, colūnas, sculpturas, picturasq; aliaq; opere Musæico
affabrē elaborata ostendisse dicentes, *Magister aspice qua-
les lapides, & quales structura, quasi dixissent, vt bene O-
rigenes notauit, ne permittas Domine tam splendidum &
regium opus concidere, vtī concisurum concione iam
mox habita præmonuisti. Quibus respondit Dominus,
quam rudes adhuc & ignari estis discipuli mei: quam
parum vobis patent futura. Venient siquidem dies,
quibus altere hoc destruetur, templum eueratur, fornices*

Matth. 24.

Dan. 11.

Euangelij
sensus.

Marc. 13.

concident, columnæ euellētur, picturæ delebuntur, turres & pinnacula corruent, muri pectum dabuntur, ita vt lapis non sit super lapidem mansurus. Omnia autem hæc euentura sunt, quando videbitis abominationem desolationis, quam Daniel prænuñciāuit, vt qui tunc prophetiā illā legerint, intelligāt quia illo tēpore omnia hæc euētura sunt.

Cum videritis abominationem. Varię huius oraculi dari expositiones solent: Hieronym. quippe per abominationem hanc Antichristum significatū credit, vt Hilarius, Eusebius & alij plures. Chrysostomus, Euthymius, Druthmarus, de statua Caij Caligulæ, quam Iudææ præses Pilatus vnā cum imperij insignibus aquila, principi adulaturus tēplo intulit, locum accipiunt. Philo verò de imagine Caij intelligit, quā Pētronijs in templū inuexit, & adorari præcepit. Hugo Cardinalis denotari hic credit statuum Imp. Adriani quam Romani illi vt tropæū apud Solymā erexerunt, & in templo Salomonis, velut loco omnium in orbe dignissimo collocarunt, quæ vsque ad S. Hieronymi tempora etiam, inter ruinas & trudea templi conspiciebatur.

Aliud iter ingressus Ambrosius, credit hic designari caput quoddam porcinum, quod Romani tēplo ipsū profanaturi, & Iudææ, qui hoc animal in primis abhorrebant, & immundorum immundissimum censebant, illi furi intulerunt. Sed omnīū verisimillima & probabilissima, cui etiam libens assentior, opinio est Origenis, S. Augustini, D. Thomæ, Cæciliæ, & aliorum, qui de Romanorum, urbem obsidentium, & muros corona militum circum undique cingentium exercitu intelligunt, è quo colligere erat, illius vastationem ac ruinam in proximo esse: in hac namque obsidione & excidio casus miserabiles & abominationes insolite apparuerunt, sacrilegia inquam, idololatria, cædes, strages, homicidia, & rerum sacrarum profanatio.

Cum videritis abominationem. Dum autem abominationes hæc contingerent, apparuit tanta tribulatio & angustia, cui similis nulla vnquam exstitit, & tunc impletū est oraculum illud Christi Iesu, *Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi*: quidquid enim Iudæi antè passi fuerant, nihil omnino erat respectu eorū quæ Romani deinde

Variæ expositiones
Danielis
Prophetiæ

S. Ambrosij opinio.

Opinio probabilissima.

Tribulatio Iudæorū magna sub persecutione Roman.

deinde milites intulerunt afflictio Iudæorū, quæ incensam diripiuerunt, duram captiuitas: atque itas & vastatio, iam non nondum finem accepit.

El. Iosephus qui vtriusque patris magna & vastitatem fuisse scilicet ipse, ne veritatem fletu narrare videatur hec ne, aut potius vtriusque ab illo vt verum narrasset & fame, quam gladii petiisset, & non agnoscere quorum reliquæ deinde bis prouincias errantem vagantur, & à Christi filij Dei homines velut filij Dei hominum mortem illius semper habere Propheta visus est inimicos meos, Iudæos, sed calamitates eos, do obliuiscantur populum tuum. Disperge illos in orbem, incommittam protectorem meum Domini.

Tunc erit tribulatio tanta scilicet tamque nunciari stertiles & infertiles in Iudæa latitantes in illis diebus, etiam est rabies vt ne præhabituæ sint, atque hanc quam rabiem & ferocitatem Nazæli ducunt Damascum quadam comitatus venerat, &

DOM. XXIV. POST PENTECOST. 61

deinde milites intulerunt. Magna quidem fuit angustia & afflictio Iudæorū, quando Chaldaei urbē Ierolimitanā incensam ditipuerūt, sed nonnisi septuaginta annis hæcce durauit captiuitas: at hæc quam Romani intulere, captiuitas & vastatio, iam mille durauit annis & sexcentis, & nondum finem accepit.

Fl. Iosephus qui urbis excidium & prælia descripsit, & *De bello Iudaico.* quorum pars magna fuit, tantam eiusdem desolationem & vastitatem fuisse scribit, vix vt credibile sit, imo vera. tur ipse, ne veritatem superet historia, & inanes fabulas lectori narrare videatur. Equidem paradoxum sint quæ narrat nec ne, aut potius imaginariū quid, nescio, vnum scio ab illo vt verum narrari, toto obsidionis tempore, tam peste & fame, quam gladio vndecies centena hominum millia periisse, & nonaginta millia in captiuitatem abducta, quorum reliquæ deinde iusto Dei iudicio per omnes orbis prouincias errantes incertis sedibus, sine lege, sine Rege vagantur, & à Christianis in prouinciis tolerantur, vt illos velut filij Dei homicidas & interfectores intuentes, mortem illius semper ob oculos habeant. Quod prædixisse Propheta visus est dicens, *Deus ostendit mihi super inimico: meos, Iudæorum scilicet punitionem, Ne occidas eos, sed calamitates eorum producas & protrahas; ne quando obliuiscantur populi mei,* Christiani amarissimæ passionis tuæ. *Disperge illos in virtute tua,* per vniuersum terrarum orbem, in commissorum punitionem, & *depone illos protector meus Domine.* *Psal. 82.*

Tunc erit tribulatio: qualis non fuit ab initio mundi.

Tanta scilicet tamque vehemens, vt Dominus beatas pronūciatit steriles & infelices eas quæ tunc temporis vterū in Iudæa latuit & lactaturæ, *Va aut pręgnatibus & nutriendibus in illis diebus.* Tanta siquidem inimicorum futura est rabies vt ne pręgnantes quidem & nutrices impune habituræ sint, atque hac hyperbole scriptura insignem aliquam rabiem & feritatem designare solet. Ita Eliseus loquens Nazaeli duci regis Syriæ Benadabi, qui ad illum in Damascum quadraginta camelis munera deferentibus comitatus venerat, suspirans, & gemens ait, *Scio quæ fa-* *2. Reg. 8.*

Dom. Tom. 22

***

Amicus

DOM. XXIV. POST PENTECOST. 67

tem praevidet atque in mentem reuocat, quia tunc futura est tribulatio magna.

Et quae a unius tribulatio erit videre muros solo argu-
tos, id est, ueritas, facultates diueptas, thesauros ablatos,
filios dilectos, matres constipratos, & nutrices cum a-
lumnis ingulcas? quoniam tribulatio, videre viros inter-
fectos, sacerdotes obruncatos, pueros suffocatos, altaria
deserta, & filios in captiuitatem abductos; & quae tribu-
lacio, ut iherosolyma, factas dirutas, sacrificia interdita, re-
ligionem prostratam, confusionem subintrouenientem,
ciuitatem innoxiam habentem grauiantem, sacraque profana?
Quis tam fando temperet à lachrymis? Verè igitur
tunc erit tribulatio magna. Sed nondum desinimus.

Alterum primi membri caput est aduentus Iesu Christi ad iudicium, & signa illa terribilia, quae funestum & tragicum hunc diem praefutura sunt, diem inquam, quae tribulatio videtur, qualis nusquam ab hominum memoria uisa vel audita. Quamuis autem haec Danielis Prophetia de euerfione & excidio Ierosolymitano non inscite intelligatur, melius tamen & aptius de mundi ruina de iherosolyma, & quae capietur, ut ostendit Agustinus Epist. ad Hefychium & lib. 20. de ciuit. cap. 5. & ipsum fateri Euangelium, nam cum Dominus haec omnia exposuisset, & templi euerfionem declarasset, Apostoli perterriti mox ab eo petierunt, Domine quando haec erunt, & quod signum aduenerit tui? Ipse quoque Hieronymus non abnuitt, & concedit de Domini ad iudicium aduentu, & mundi excidio hoc Euangelium posse capi. Tunc quippe talis erit tribulatio, qualis non fuit ab initio mundi.

Nocte hic verbum tribulatio; cum enim iustos purgati prius oporteat, quam caelum ingrediantur, & post iudicii diem nullum futurum esse purgatorium, fiet, ut antequam horrenda illa dies adueniat, tribulationum igne purgetur & expientur tribulationum inquam, quibus similes non vidit hominum memoria. Erunt siquidem adeo vehementes & pertimescende, ut scriptura illas diluuium copatere non verecat. Vnde Psalmista, pro hac orabit ad te omnis Sanctus in tempore

Crudelitas
obsidij Ie-
rosolymi-
tani.

Iusti ante
iudicium
purgabun-
tur.

Psal. 34.

oportuno. Veruntamen in diluuiio aquarum multarum ad Matth. 24 te non approximabunt. Et apud Martham. *Sicut in diluuiis Noe sic erit aduentus filij hominis.* Nam vt aquæ diluuij per omnem terræ superficiem inundarunt, ita fluctus & tempestates tribulationum, quæ diem iudicij præcelluræ sunt, quidquid in mundo fugerit, disperdent.

Dies iudicij diluuiio collatus. Ecquod Deus bone diluuium! non iam diluuium vndarum, sed noui & inuisum, diluuium flammarum, quod ipsa etiam fundamenta montium & collum crepidines exuret, *Montium fundamenta comburet.* Ignis ante ipsum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. Ignis inquam, qui tunc, vt Philosophi dicunt, in summo futurus est, & velut diuinæ iustitiæ administer, aget in mundum. Ignis qui eodem momento quatuor mundi angulos inuadet, aues exstinguet, animalia comburet, pisces vstulabit & perdet, homines torrebit. Ignis qui siluas destruet, mundum in solitudinem rediget, & omnia mundi in cineres & fauillas conuerter. Ignis qui vrbes solo æquabit, arces demolietur, montes fumigare coget, agros corripiet, in mari ardebit, ad cælos vsque pertinget, imò ne lapidibus quid præceret. O ignem, ô conflagrationem, ô incendium! Ignis erit in Oriente, ignis in Occidēte, ignis ad meridiem, ignis ad septentrionem, ignis deniq; vbique. Ignis in Asia, ignis in Africa, ignis in Europa, ignis apud Antipodes, ignis per omnes orbis angulos & climata.

Tunc erit tribulatio magna. Adeo inquam magna, vt illam prænuntiantes Prophetæ, tempestati eandem compararint. Psalmista inprimis, *In circuitu eius tempestas ualida,* & alibi, *Ita persequeris illos in tempestate tua.* Daniel quoq; *Et quasi tempestas ueniet contra illum.* Nahum itē, *Dominus in tempestate & turbine uia eius, & nebula puluis pedum eius.* Horribilis inquam & noua tempestas, tēpestas in cælo, tempestas in aëre, tēpestas in mari, tēpestas in terra, tempestas generalis & publica. In cælo scilicet, ob motuum confusionem, in aëre, ob constipata & densa fulmina; in mari, ob turbines & procellas ventorum, & vndarum concitationes; in terra, ob motus assiduos, qui illam concutient & agitant; tempestas denique generalis, propter

pter calamitates, strages omnibus communes &

Tunc erit tribulatio signorum, quæ hunc *Erunt signa in sole & luna* & in op. nam ad iudicium oportet, *Omnes nos morietur.* Tercio, quod omnipotens, & abstrusissima præceditur. *Illuminabit stabit consilia cordium* signationem, tunc *fulgur induet,* vt *sic facit.* *Ab increpatione* & post illud Nahum *P* *erit quæ stabit & quæ* *no erit effusa est vt ignis*

Tunc erit tribulatio quæ quod Iudex magis *candum descendet.* *C* *libus indutus ingreditur* *um ad hastiludium ex* *& aulicis suis Ierus & h* *bus agit, omnibus atri* *aliquam ciuitatem cal* *ti ruinam, totum* *metum incurrit, tum an* *ne excitata. At Christu* *Ecclesiam sibi in con* *tas, & benignus descen* *tas quidem otium sit* *tribus familiaris egen* *manducat eum illis. At* *der ueniet, armatus de* *ore ceteris, tēpestas e* *furib; illius aut fu* *Prætervultus con* *ficiis illa ad hilaritatem*

DOM. XXIV. POST PENTECOST. 69

pter calamitates, strages & tribulationes quæ futuræ sunt omnibus communes & publicæ.

Tunc erit tribulatio magna, imprimis ob multitudinē signorum, quæ hunc Domini aduentum præcursura sunt, *Erunt signa in sole & luna & stellis*. Secundò, ob subitam & inopinam ad iudicium citationem cui omnes interesse oportet, *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi*. Tertiò; quod omnia conscientiarum arcana tunc patebunt; & abstrusissima quæq; peccata tunc ab omnibus cōspiciuntur. *Illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium*. Deniq; ob Iudicis furorem & indignationem, tunc liquidem adeò minacē & horribilem vultū induet, vt solo sit aspectu mortales omnes perterriturus. *Ab increpatione vultus tui peribūt*, ait Psalmista; & post illum Nahum Propheta, *Ante faciē indignationis eius quis stabit? & quis resistet in ira furoris eius? indignatio eius effusa est vt ignis, & petra dissoluta sunt ab eo*.

Tunc erit tribulatio magna qualis non fuit. Magna inquam quod Iudex magno furore & ira succensus ad iudicandum descendet. Cum rex aliquis ciuitatem regis vestibus indutus ingreditur tum ad connubium ineundum, tum ad hastiludium exercēdum, cum vniuersa nobilitate & aulicis suis letus & hilaris procedit, familiariter cū ciuibus agit, omnibus arridet; & omnes cōpellat. At si rebellē aliquam ciuitatem castigaturus aduenit, arma spirat, vultū minacem, toruum & furibundum ostendit, omnibus metum incutit, tum armorum potentia, tum cōflagratione excitata. At Christus rex noster in primo suo aduentu Ecclesiam sibi in coniugem desponsaturus dulcis māsuetus, & benignus descendit, omnes compellās, vt ne pastores quidem ouium sit dedignatus; imò & cum peccatoribus familiariter egerit, *quoniam hic peccatores recipit & manducat cum illis*. At in secundo aduentu, quoniā vt Iudex veniet, armatus descendit, ignē oculis spirans, tonitru ore exerens, tēpestatē manu præferēs, deniq; totus iratus & furibūdus. Illius autē furorem multis ē rebus colligere erit,

Primò ē vultus cōmutatione; nā oculi illi benignissimi, Iudex iræ facies illa ad hilaritatē cōposita, adeo tunc minax & torua tus veniet.

cccc 3 erit,

Cur sit futura iudicij dies terribilis.

1. Cor. 4.

Psal. 79.

Nahum. 1.

Simile.

erit omnibus, vt metum sit incursura. Quid de illa dicitur
ô Prophetæ? *Montes commoti sunt ab eo, & colles desola-
ti sunt; & contremuit terra à facie eius, & orbis, & om-
nes habitantes in eo,* ait Nahum. *Diuisi sunt ab ira vultus
eius,* ait Plâtes, & alio loco, *Montes fluxerunt à facie
Domini, à facie Domini omnis terra. A facie eius con-
tremuit terra,* scribit Ioël, & Abacuc, *Sileat à facie eius om-
nis terra.* Et Zacharias, *Sileat omnis caro à facie Domini.*
Desuntne igitur Prophetarum oracula? imò verò nec de-
erunt figuræ & symbola.

Day. 10.

Dan. 10. Daniel, quem alio nomine Balthasarem vocant, cum in Babylonica captivitate ageret, tertio Cyri anno vidisse Figure qui se scribit spectrum terribile, quod ad propositum nominibus ira seire quadrat. Et levavi oculos meos, & vidi, & ecce vir unus acinctus lineis, & cingens eum acinctus auro obfusus, & corpus eius quasi chrysolitus & facies eius sicut species fulguris, & oculi eius, ut lampas ardens Mythen huius interpretem acturus, dico hominem hunc albis vestitum Iudæis Christi imaginem gerere, oculos illos fulmineos, vultum æstuante, brachia illa ardentia, vocem tonantem, furorem & choleram illius designare.

Apoc. 8.

Aquila illa Evangelica sublimē euolans alium uidit, po-
dēre uēstīrū, & aurea cinctū Zōnā, cuius capilli instā
niuis canebant, oculi flammārum in morem scintillabāt,
facies ut Sol refulbat, & vox illius tanquā vox aquarū
multarū. Quid uobis de hoc hominē uidetur? cuius imā-
ginē gerit? quidē Sanctorū Patrum expositionē
secutus, dico Christū Iudicē hic denotari, & per ocu-
lorū flammās, faciem refulcentē, & uocē aquarū in
morem reboantē, illius indignationē, furorem & iram
intelligi.

Simile.

Cum quis faciem inflammata, fronte rugosa, oculos minaces, & vultu penitus commutatu præfert, eundem in signum est. Ceterum Christi ad iudicandum descendens facies ita scintillabit & accensa erit, eiusque oculi adeo minaces, ut totus succensus & igneus imo ardere visurus sit. *Ignis à facie eius exarsit*, ait idcirco Propheta. E quo manifestè illius iram & indignationem colligere poterimus.

Tunc

Tunc profecto vultus ille ad recreandum & gaudium
omnibus afferendum compositus, (de quo dicitur, *Latitavit
in vultu tuo*) ita commutabitur, atque adeo terribilis fu-
turus est, ut Iob eum videre subterfugiens, dixerit, *Nec as-
piciam te visus hominis*, Id est Christi hominem induti.
Imo adeo eundem exhorrui, ut in inferno vivere, quam
coram terribili hoc Iudice comparere eiusque indignationem
intueri, maluerim. *Quis mihi hoc tribuat, ut in infer-
no protegeris me, donec pertranseat furor tuus?* Iob 14.

Jacob cum fecerit sui Laban faciem in diversa muta-
tam cerneret, eundē libum credēbat, quā ambrē vxoribus
suis ait, *Vidso faciem patris v. s. r. quod nō sit erga me, sicut*
heri & nudius tertius. Ita cū in iudicij die vultus laicis
ita commutabitur, vt meus singulis futurus, apparebit
quāprimū, nūm affectus commutatio, & iram esse.

Secundò Iudicis huius furor & passio (propassio inquit) è gressu & agendi ratione colligitur. Iudicamus enim quædam iratum, cum citato incessu palla, cum pedibus terram ferit, cum oculos vibrat & iudicium & mandibula minatur, quando in obuios obstruat, scamna, sedes, sedilia, mensas. Omnia hæc in Iudice nostro intuen licet, atq; id eius furor metuendus. Incedet quippe & procedet insoita quidam ratione, ignis illum peribit, Angeli latus eius stipabant, omnes creature arma pro illo induunt; cum maiestate ingreditur, cum severitate & rigore loquetur, cum aequitate iudicabit, quicquid tunc illi obuium erit, in peccatores, mendaces, foem, humani, Reilas elementa, in totum mundum huius ædificum euerfurus videbitur.

Tertium iracundia & furoris lignum ipsa est vox, quando scilicet, in solita quadam ratione efformatur, aut alia quam solent proloquitur, quando clamat, vociferatur, indignatur, fremit, omniaque clamore concutit. Ita & voce ludicris supremis, quae insurget, & tonitruum instar boabie, illius iram congretere poterimus. Vnde Isaias. *Dominus sicut fortis egredietur, sicut vir palistior suscitabit zelum, vociferabitur et clamabit.* Nec clamabit modo, sed tonitruum instar, eo maior furoris flamma indicetur, rugiet. *Dominus de Beth rugiet, & de Ierusalem dabit vocem suam.* &

72. CONCEPTVS THEOLOGICI

Ioel. 3.

moueuntur caeli & terra, ait Ioel. Dominus de excelsu rugiet, & de sancto habitaculo suo dabit vocem suam. dicit Ieremiās, quasi omnes dicerent, voces hominum iram illius tunc exprimere non poterunt, rugitus leonis & bestiarum ululatus imitetur necesse est.

Ierm. 25.

Vox Christi rugitui comparata.

Dauid dolorem quem de peccatis conceperat expressurus & quo in horrore ipsum haberet patefacturus, dicebat, *Rugiebam à gemitu cordis mei.* Id est, tantopere peccatum meum detestabar, ut cum crederem vocem humanam non sufficere qua ipsum detestarer, ab animalibus sim aliam mutuatus, & leo factus, rugitus nocte dieque in peccati detestationem emissem. Ita filius Dei, cum communis hominum vox non sufficiat, rugitu leonino furorem & seueritatem exprimet. Plura quin etiam ait Iob, eiusque vocem tonitruo similem futuram asserit, sed quæ à nemine mortalium sustineri queat: *Quis poterit magnitudinem tonitruum illius intueri?* Dicigitur, an non tunc futura sit tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi?

Iob. 16.

Matth. 24.

Psal. 64.

Isai. 64.

Iudicij extremi recordatio sufficit ad peccatores conuertendos.
Psal. 74.

Magna erit profecto terra siquidem tremet, cælum tonabit, totus orbis obstupescet: adeo etiam magna, ut sol se abditurus, luna deliquium passura, stellæ quoque cælo casuræ sint: Sol obscurabitur, luna non dabit lumen suum, & stella cadent de cælo; ut signa prævia & præiudicia omnibus terræ incolis metum sint inculsura. *Turbabuntur gentes & timebunt, qui habitant terminos à signis tuis:* ut montes ab ea fluxuri sint; *Descendisti, & à facie tua montes fluxerunt, cum feceris mirabilia, non sustinebimus.* Eoque mirabilia facturus est? Solem scilicet obscurabit, lunæ deliquium inducet, stellæ cælo deiciet, terram concutiet, montes agitat, bestias exstinguet. Adeo denique magna, ut vel vnica eiusdem memoria ab omni nos peccato reuocare, adque virtutem incitare valeat.

Ita porro credit Dauid, & asserit, solam magnæ huius tribulationis memoriâ sufficere ad homines in viâ virtutis reuocandos, & vitiorum impetum sistendū. Audite quid dicat, *Dixi iniquus, nolite iniquè agere, & delinquentibus, nolite exaltare cornu, quia neque ab Oriente, neque ab Occidente, neque à desertis montibus, quoniam Deus Iudex est.*

DOM. XXIV. R.

Ipse quoque Ieremias primenda iuramentum nobis habet, vitamque dextremi iudicij sui & replesti me.

Iob quoque ad aliquid dungebat, quam ad iudicium pauescens ait, *Verè peccates delinquenti.* periculo disputans de eo ait, ut quicquam diuino toto vitæ tempore non Deum quendam Iudicium à bonis rationem deprecogitare, interea aliud Anachitum enisq; petenda pars est.

Plurimi doctrinae huius hoc exponentes videritis abominatissimum uentum non inlece interueni. Ven. Beda, Augustinus christum metonymice directo opposuit & iestati debitorum sibi, quod bello, turbis nolentis conspiratione sit.

Horum igitur motu otaculum de Anich sine exponitur, opimentem, quantus ne dicam impudenti scientia carentes, doctrinam Papam esse christum hic sese ostendit. Anachitum recepimus in proprio n

minus de excessu
vocem suam. dicit
hominum iram il-
lignitus leonis & be-

nceperat expressu-
ter actus, dicebat,
antopere peccatum
eem humanam nō
malibus sim aliam
e dieque in peccati
ei, cum communis
no forem & fa-
Iob, eiusque vocē
a nemine mor-
gritudine toni-
eatura sit tribu-

timet, eorum to-
ia magna, ut sol se
ca-
lumen suum, &
genitūa omniū
urbabuntur genti
signis tuis: ut mon-
a facie tua monis
sustineamus. Ecce
bicurabit, iune de-
terram conuertet,
deo deniq; magna,
nos peccato teuo-

Tolam magne huius
mines in via virtutis
Audite quid dicat,
linguentibus, nobi-
nte, neque ab Occi-
nam Deus Iudaei
ipse

Ipse quoq; Ieremias aliud ad passiones & desideria com-
primenda frænū non adhibebat, dicit enim de se, *Sede-
bam solus, vitamque duxi solitariam, quia comminatione
extremi iudicii tui & tribulationum tunc ingruentium,
replesti me.*

Iob quoque ad aliam normam & amussim opera non
dirigebat, quam ad iudicis furorem, eiusq; seueritatem ex-
pauescens ait, *Verebar omnia opera mea, sciens quia non
parceres delinquenti.* Cicero quoque cum Epicuro Deos
peroso disputans de diuina prouidentia, fieri non posse
ait, ut quisquam diuinam maiestatem offendat, eamque
toto vitæ tempore non formidet, qui sibi persuadet, esse
Deum quendam Iudicem in cælo, qui tam ab impijs quā
à bonis rationem deposcet operum olim factorum. Hæc
cogitate, interea aliud vobis depromam, de aduentus scil.
Antichristi eiusq; persecutionibus; quæ orationis meæ se-
cunda pars est.

Plurimi doctrina & sanctitate celebres Patres, Euange-
lium hoc exponentes, hanc Danielis Prophetiam, *Cum
videritis abominationem desolationis*, de Antichristi ad-
uentu non incitè intelligunt, atque inter alios S. Hilarius,
Ven. Beda, Augustinus, qui postremus in primis ait. Anti-
christum meronymicè *abominationem* dici, quod Deo è
directo oppositus & aduersarius, honorem soli diuinæ ma-
iestati debitum sibi arrogaturus sit; dicitur autem *desola-
tio*, quòd bello, turbis, persecutionibus, alijsque sangui-
nolentis conspirationibus terram vniuersam desolaturus
sit.

Horum igitur magnorum virorum qui hoc Prophetæ
oraculum de Antichristi aduentu intelligendo, de mundi
fine exponunt, opinioni insistent, iuxta Euangelij etiam
mentem, quantus hæreticorum sapor & ignorantia sit,
ne dicam impudentia, colligo; qui passionibus pleni, &
scientia carentes, docere præsumunt ac defendere, Anti-
christum Papam esse Romanum, & Papam Antichristum.
Sed mira hic sese ostendit contradictio. Primò, quia Iudæi
Antichristum recepturi sunt; ait quippe Christus, *Si alius
venerit in proprio nomine, illum recipietis.* Certum est au-

Ierem. 25.

Iob timet
diuina iu-
dicia.

Iob 9.

Cur ap-
pelleetur
abomina-
tio Anti-
christus.Hæretico-
rū sapor
Papæ Anti-
christi
nomine
appellan-
tium.

Ionn. 5.

74 CONCEPTVS THEOLOGICI

tem, nunquam voluisse Iudæos Pontificem Romanum agnoscere, sed è contra illum, vt Christianum & eo vel maxime, quod Christianorum omnium caput sit ac Princeps, odio plusquam Vatiniano prosequi.

IOAN. 5.

**Probatur
Papam nō
esse Anti-
christum.**

**Antichri-
stus Chri-
sti inimi-
cus.**

*h
P/a*

P. Thess. 2.

Secundo, Antichristus Iudæis, vt impostor & scelestus falsarius, se vt Messiam & Christum venditabit; nullus autem fuit vnquam Pontifex, qui hoc sibi nomen assumere, seque orbis redemptorem lactare presumpsit, imò ne cogitare quidem. Tercio; Antichristus solium suum in templo Salomonis collocabit; atqui nullus vnquam Pontifex in templo Iudæorum sedem suam fixit. Nefandum igitur & blasphemum est asserere Antichristum Pontificem dici debere. Quarto sancti Hieronymus in 12. Danielis caput scribit, Antichristum cuius diuino bellum moturum, & triennij & semestri spatio sacrificia conaturum abrogare; quis autem vnquam Pontifex se Missæ opposuit, quis sacrosanctæ Eucharistiæ honorem ruit imminutum? cum ipse Pontifex è contra fidei sit clypeus, religionis & Sancti sacrificij caput & propagator. Denique Antichristus futurus est vnicus, cum tamen ducenti & quadraginta Pontifices Cathedram Romanam teneant. quot igitur Antichristos fuisse dicendum? At quot potius hic mendacia, quot blasphemæ? verum tamen est, Antichristum Christo bellum indicturum, atque omnium sceleratorum; impiorum, & perueriorum quos in mundo reperire erit, futurum caput, vt ait Gloss. in c. 21. Iob: adeo inquam peruersum & impium, vt S. Hippolyt. Martyr asserere non dubitaret, illum fore diabolum quendam carne vestitum. Cōstat nihilominus illum hominem futurum, ita namque eū vocat Apostolus, & S. Hieronymus in 11. caput Danielis, quo loco ait in Babylone illum nascenturum, quæ confusione significat, quod omnia confuturus & inibaturus sit, ex stirpe item Iudæica, & tribu Dan.

Ceterum varijs instructus erit artibus & technis ad decipiendum, cum violenter, tum subdole, donis, delicijs, metu in heretico, minus pietatis, signis fictis productis & mirabilis mendacibus editis, ita vt, testante Euangelista, in eremum inducantur, si fieri potest, etiam electi: quod & Apostolus

DOM. XXIV. I.

Stolas confirmat dicen-
tium: Satana in om-
ni mandabit, & in om-
ni filio: nō perditionis re-

— cui nomen
Mille nocet

Tuennio autem & se-
ruit quodam in loco
pocalyptis c. 1. Dicitur
malum mensibus qu-
ingentem euendam
quia in tempus gēte-
denode exponens ait,
mille annos & sex
& sex mensibus, aut
mensuratum, vt de
babylone magna, qualis
Tribuano magna.
Antichristus exercitab-
ur in sandibus & la-
poratib; ab eis in
miseris, comissa
etiam in Babylone
ab eis in eis in
Dicitur calix torrens
est vt coluber fallax
vt Cerastes exornatus
pens est duobus an-
dierit, solu in motu
nam volitante vt
in primis nec or-
sceleratos licet im-
illaqueare conabatur
etiam proinde in m-
secutus & prae-
nans, cui populo po-
Christus nō est

stolus confirmat dicens, *Cuius est aduentus secundum operationem Satana in omni virtute, & signis & prodigijs mendacibus, & in omni seductione iniquitatis.* Adeo ut de filio illo perditionis repeti illud Poëta possit.

— cui nomina mille,
Mille nocendi artes.

Triennio autem & semestri persecutiones illius durabunt, ut ait quodam in loco S. Augustinus, & colligitur ex Apocalypsis c.3. *Drta est illi potestas facere menses, (id est, Lib. 20. de ciuit. c. 8.* mala in mensibus' *quadraginta duos* Ipse quoque Daniel iuramentum quendam aduulisse ait, *Per virtutem in eternū, Dan. 12.* quia in tempus & tempora, & dimidium temporis: quod deinde exponens ait, Antichristi regnum duraturum dies mille ducentos & sexaginta, id est nostro calculo triennio, & sex mensibus, tanteque ipsum crudelitate & scinitie administraturum, ut de temporibus illis dici possit, *Erit tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi.*

Tribulatio magna & vehemens ob persecutiones quas Antichristus excitabit, quæ ad duo reuocari capita queūt; vna in fraudibus & laqueis, quibus alios in errores suos pertrahet; altera in supplicijs quæ sibi credere nolentibus indiget, consistit. Torquebit scilicet alios violenter, vel clanculo & blande imposturis & technis illaqueabit. quod obscure Iacob Patriarcha innuit, cum de filio suo Dau ait, *Dum coluber tortuosus,* quo loco Glossa ait, *Antichristus* *erit ut coluber fallax blanditijs & deceptionibus, & erit* *ut Cerastes exterminans tormentis.* Cerastes autem serpens est duobus instructus cornibus, quæ ubi terra se abdidit, solummodo prominent, quæ dum aues per terram volitantes, vermiculos esse ratæ, deuorare conantur, quæ imprimis deuorantur.

Sceleratus hic impostor & falsarius omnes decipere & illaqueare conabatur: docebit quippe legem Christi falsam esse, ac proinde mundo eandem profligare contendet, assecras suos & prædicatores per omnia terræ climata destinans, qui populo persuadeant Antichristū verū Deum esse, Christū verō nō esse Dei filium vnigenitum, nec ē virgine illum

Duplex
Antichristi
persecutio.

Gen. 49.

Antichristus omnes homines decipiet.

76 CONCEPTVS THEOLOGICI

illum procreatum esse, at non nisi seductorem & hypocritam illum fuisse, qui propter scelera & commissa flagitia crucifixus sit. Missa sacrificium oppugnabit, diuinum officium explodet vt impium, & omnem falsitatem annuntiabit vt ait in Moralibus Gregorius, & Daniel prænuntiat, *Robur datum est ei contra iuge sacrificium, & proster-*

*Dan. 7.
Ioel. 1.
Dicit se
Messiam à
Iudæis ex-
spectatū.*

*In Compē-
dio Theol.
li. 7. c. 7.*

Apoc. 13.

*Lib. 33.
Moral.*

Probabit præterea, verum se Messiam esse à Iudæis expectatum, atq; se carnem induisse, vt bonis eos temporalibus hoc in mundo ditaret: Decipiet Iudæos templum Salomonis in Ierusalem restaurantes, in eoq; se vt Messiam & Deum adorari præcipiet, obseruari coget ceremonias Iudaicas, & circumcisionem inducet; quin & ipse, teste Alberto Magno, se more Iudaico circumcidi permitter. Sabbathi obseruationem suggeret, cæremonias omnes Christianas, Constitutionesq; Apostolicas exterminabit, omniq; vassitiei, fraudis & rethnarum genere vteretur quo incautos decipiat.

Omnia hæc à Ioanne in Apocalypsi prædicta sunt, in qua te prodigiosum vidisse draconem ait, cuius ab ore velut pseudopropheta, spiritus immundi egrediebantur, vt rana, *Vidi de ore draconis, & de ore bestia, & de ore pseudopropheta exire tres spiritus immundos ad modum ranarum.* Draco ille prodigiosus & pseudopropheta Antichristum denotant. Primus spirituum illorum immundorum est spiritus draconis, id est diabolus, qui ex Antichristi eiusque sequacium ore dolos & imposturas docebunt, & subtilitates sublimes, quæ hominum captum excedent, scripturas sacras peruertendo. Secundus est spiritus bestia, quod bestiali quadam viuendi ratione proposita, omnia peccata licita esse docebit, delectationes carnales & voluprates nullum animis detrimentum, sed vilitatem ac meritum adferre. Tertius est spiritus pseudopropheta, id est hypocrita, quod fictam quandam sanctitatem simulabit, & honestatem morum præferet, vt scribit Hieronymus in Daniele. Cui suffragans S. Gregor. ait, *Per hypocrisin sanctitatis, eam quam ipse Dominus veraciter habuit, singularem sibi inesse sapientiam mentietur & viri,*

& sub

DOM. XXIV.

*& sub aqua specie an-
infundit.*

Daniel Propheta aperuit, cum de illu-
tatione os loquens in-
sanctum, donum ra-
iactat, magna & in-
Vnde Plalmograph
maledictione os plen-
ore blasphemias & in-
corde prodiciones ac-

At nondum hic
falsa & verisimili m-
falsa, vera esse per sua
ligatas, veraque mira-
Thomas, permittit
edere, sed diaboli aq-
dam incomprehensi-
Ægyptij olim fecit
etiam dicentis quod
tum est, vt miraculu-

Opetabitur deni-
aduocabit, fulgura
tur, conitrua crebit,
vt olim in euerfione
menta commoneb-
nium hoc Davidic-
&c. Propterea non
transferentur moni-
christi.

Plurimos etiam
ibus ad se pelliciet
promittet: nam dia-
tosum intra terra
colantes, et uer-
abit auro & arge-
cultas diripiet, si-
det, locumque l-

ctorem & hypocri-
tam commula flagitia
abit, diuinum of-
ficialitatem annun-
t Daniel prænun-
tium, & proster-
loia.

in esse a Iudæis ex-
bonis eos tempo-
Iudæos tempium
in eoque se ve Mef-
ari coget ceremo-
quin & ipse, te-
cum cidi permit-
ceremonias om-
stoliceas extermi-
nam genere vte-

prædicta sunt, ia
& cuius ab ore ve-
egrediebantur, vt
ia, & de ore pfer-
ad modum rana-
topheta Antichri-
m immundorum
qui ex Antichristi
ras docebunt, &
captum excedet,
est spiritus beia,
topolita, omnia
nes carnales vo-
sed voluunt ac
eudopropheta, id
antichristum simu-
t scribit Hierony-
egor ait, Per hypo-
crisis caraciter ha-
mentur & cula,
& sub

DOM. XXIV. POST PENTECOST. 77

& sub aqua specie auditoribus reprobis serpentinum virus
infundes.

Daniel Propheta qui præ cæteris eius dolos & technas *Dan. 7.*
aperuit, cum de illius hypocrisis vaticinatur, ait eum habi-
turum *os loquens ingentia.* & sanè dum se Prophetam,
sanctum, donum miraculorum possidere, Messiam esse
iactat, magna & ingentia crepat, & os magnum effert.
Vnde Psalmographus scitè de illo locutus videtur, *Cuius* *Psal. 9.*
maledictione os plenum est, & amaritudine & dolo; id est,
ore blasphemias & mendacia, & detractiones docebit, &
corde proditones ac dolos machinabitur.

At nondum hic finis. Decipiet quin etiam plurimos *Falsa An-*
falsa & verisimili miraculorum imagine, quæ quamuis *tichristus*
falsa, vera esse persuadebit; nam licet manus habiturus sit *edat mira-*
ligatas, veraque miracula edere non possit, vt docet Sanct. *cula.*
Thomas, permittet tamen Deus admirabilia illum signa *2. 2. q. 159.*
edere, sed diaboli adminiculo, quæ eo quod ratione qua-
dam incomprehensibili fient, miracula dicentur, vt magi
Ægyptij olim fecisse in Exodo perhibentur. Vel miracula *Exod. 7.*
etiam dicentur, quod rara sint futura, quidquid autem ra-
tum est, vt miraculum habetur.

Operabitur denique prodigia & mirabilia, cælo ignem *Antichri-*
aduocabit, fulgura concitabit, fragores cælestes caulabi-
tur, tonitrua ciebit, tempestates armabit, ventos produceret
vt olim in euersione domus Iob. Terram concutiet, ele-
menta commouebit, montes loco mouebit, iuxta vatici-
nium hoc Dauidicum, *Deus refugium nostrum & virtus,* *Psal. 12.*
&c. Propterea non timebimus, dum turbabitur terra, &
transferentur montes in cor maris. idque virtute Anti-
christi.

Plurimos etiam scelestus hic impostor donis & mune- *Donis*
ribus ad se pelliciet, imò omnes opibus se cumulaturum *multos ad*
promittet: nam diaboli ope & instinctu plurimos thesau- *se pettra-*
ros tum intra terræ viscera delitescences, tum in maris fun- *het.*
do latitantes, eruet. Atque ideo Propheta Daniel ait, *Abun-*
dabit auro & argento. Domos quin etiam expilabit, fa- *Dan. 9.*
cultates diripiet, sibi que credere nolehtium diuitias inua-
det, illorumque bona velut refractarium fisco addicet.

Vrbes

78 CONCEPTVS THEOLOGICI

Dan. 11.

Iob 21.

Tormētis
& suppli-
cijs aduer-
sarios suos
exagitabit.
Dan. 7.

Vrbes potentiores ingreditur, vt easdem expilet, vnde Daniel, *Et abundantes & vrbes ingreditur, rapinas & pradam & diuitias earum dissipabit*, quas deinde afflicti suis & doctrinam profitentibus elargitur, atque hac ratione plurimos ad se pertrahet. Prædixisse visus est aliquid Iob Propheta dicens, *Post se omnem hominem trahet, ante se innumerabiles.*

Præter deceptiones & fallacias iam distas adhibebit quin etiam scelestus hic tormenta ac supplicia, quotque promissis & donis inescare non poterit, minis aggredietur, & apud quos fallacia locum non habebit, cruciatus viam inuenient. Huc spectat quod se vidisse ait olim Daniel, *Videbam, inquit, in visione mea nocte; & ecce, quatuor venti celi pugnant in mari magno; & quatuor bestia grandes ascendebant de mari, diuersa inter se.* Hic summam omnia tyrannidis, suppliciorum, crudelitatisque genera descripta sunt, quæ singula iam explicabo. Primum per vastum hoc mundum intelligo: per quatuor vêtos celi, quatuor flagella quæ Deus ante Antichristi aduentum velut prænuntia & præambula præmittit, bellum, pestem, famem, & terræ motum vt patet ex Euangelij S. Luc. c. 24. & Mat. c. 27. per quatuor bestias grandes, persecutiones illas vehemētes, quas furibunda hæc bestia excitabit, quod quatuor præcipuis sceleribus & ijs bestialibus, homines inuasurus sit, quibus omnes omnino subuertet. per leonem siquidem alarum superbiam homines sustollentem designatam credo; Antichristus .n. multos honoribus, ambitione & diuitijs sublimabit & effret. Per vrsū verò libidinē & voluptates carnales; per triplicem dētiū ordinē, triplex peccatorum in mundo tunc regnatorum genus figuratur, Adulterium, Sodomia, & sacrilegium. Pardus autē hyponisim demonstrat, nam vt animal illud varias tergo maculas præfert, ita Antichristus ficto quodā sanctitatis colore, & falsis quibusdam miraculis, & deceptione mendacijq; erit variegatus. Per vltimam verò belluam, quæ ceteris videbatur terribilior, designata credo enormia & grauius tormenta quibus magnos, id est electos, deuorabit, & neci amarissimæ tradet.

Similem

DOM. XXIV.

Similem prope bestiam, quæ ascendit de mari, & cœna decem, & verum similes habet, allegorice exponitur illi animalium abundum, instat leonem, septem capita & decem cornua decorationem.

E quo colligere est abominationem plenam illius mirum in modum sententiam illam Enangna, quæ non sicut ab-

De hac tribulatione Chrysostomus Notissimum aduersus Christum in Eclis, vt nunquam siue deat, sicat, aut perleuo adeo vehentur si perit, electi, signat Draco ille Apocellarum multitudine.

Equaniam tribuna leo & quoniam a Iamocentes miracula patitur: Perferemus, ait, la. quando ius martyrum torret, ante eius oculis, ante quos & vultu dētiarum.

Quo verò maiores tenent, multos dētiarum, qui si perit, Tenet hoc Iob Propso enim radij solis, quod Quia peritior solis, n-

DOM. XXIV. POST PENTECOST. 79

Similem prope bestiam in Apocalypsi nobis depingit *Apoc. 19.*
 Ioannes, quæ ascendebat de mari, septem habens capita
 & cornua decem, & leopardi imaginem referens, pedes
 verò viri similes habebat, os vero sicut os leonis. Bestia
 hæc, allegoricè exponendo, Antichristum denotat, & di-
 versæ illæ animalium species, designant instar viri fore su-
 ribundum, instar leonis truculentum, & ferum instar leo-
 pardi. septem capita denotant septem mortalia peccata,
 & decem cornua decem præceptorum decalogi transgres-
 sionem.

Ex quo colligere est Antichristum omnibus peccatis &
 abominationib. plenum fore, & persecutionibus regnum
 illius mirum in modum auctum, ac venissimam esse
 sententiam illam Evangelicam, *Erit tunc tribulatio ma-*
gna, qualis non fuit ab initio mundi.

De hac tribulatione præcædè olim scripsit S. Ioannes
 Chrysostomus, *Novissimis, inquit diebus, cū damnatus ille* *In Matt.*
homo aduersus Christum resurrexerit, tanta erit persecu-
tio Ecclesie, ut nunquam fuerit similis, nec futura sit. Tanta
 siquidem ficiarj huius & impostoris futura est rabies, &
 persecutio adeò vehemens, *Vt etiam in errorem inducan-*
tur, si fieri potest, electi, stellæque cælo dilapsuræ: quod de-
 signat Draco ille Apocalypseos, quem Ioannes magnam *Apoc. 12.*
 stellarum multitudinem cauda è cælo auulsiße scribit.

Ecquænam tribulatio, Deus bone! quando iusti ecu-
 leo & quæstioni admouebuntur, & coram illis inimicus
 euidenter miracula patrabit. Miratur hoc nō parum Gre-
 gorius: *Pensemus, ait, quæ erit humana mentis tentatio il-* *Libr 32.*
la, quando pius martyr corpus in tormentis subijciat, & ta- *Moral.*
men tortor, ante eius oculos miracula faciet? An non his &
 iustissimi quique & validissimi concuciantur, & ad terram
 deiciantur?

Quo verò maiores vires habeat crudelitas, fiatque po-
 tentior, multos disertos habebit pestilens hic impostor
 ascleas, qui sapientissimos quosque decipient & fallent.
 Testatur hoc Iob Prophetes verbis satis obscuris, *Sub ip-* *Iob 41.*
so erunt radij solis, nisi cacumina sapientum designantur?
Quid per radios solis, nisi cacumina sapientum designantur?

Elax-

Similem

Matt. 4.

Psalm.

Antichristi
persecutio
magna.

**Tribulatio
nunquam
mundo
exulat.**

Elargietur adhuc largissima munera ; & omnes omnino mortales largitionibus & donis pelliciet. Exit enim locupletissimus, vtpotè solus in orbe rex futurus, vt ait in Daniele Hieronymus. Eodem artificio & industria vsus est & olim Satan, cum Dei filium vnigenitum tentaturus ostendit illi omnia regna mundi. Pro dolor. Hodie rebus frivolis & exigui momenti homines ad peccandum pertrahuntur ; quid igitur sub Antichristi regno futurum est, quando amplissimis donis & muneribus splendidis inuitabuntur & pellicientur. Quam pronitatem ad peccatum demiratus David Propheta, interrogat, *Propter quid irritauit impius Deum ?* Ac sub tyranno hoc longè aliter se res habebit : vt enim animas illaqueet & iustos peruerat, nullis parcer sumptibus, imò & regna inuadet & ag-gredietur.

Tunc erit tribulatio magna ¹ id est tentatio magna, vel persectio magna; prout lubuerit intelligere. An non enim magna illa futura, quando infernus, mundus, Antichristus & diabolus, fraudes, astus, doli, supplicia tormenta, dona, pollicitationes splendide in idipsum collatis viribus contenturæ sint: erit nempe magna, quod omnibus sit futura communis, & aduersus omnes excitanda. Magna inquam; quia postrema: Solent autem postremi insultus esse maiores & vehementiores. Magna denique; quod hadiustorum sit exploranda tolerantia, electorum opera purganda, fideliumq; merita atgenda.

Erūt tribulatione magna. Meritū igitur tribulationis hō-
mine vsus est Spiritus Sanctus, non autem persecutionis;
vt ostendat, tribulationem indiuiduam vitæ huius esse
comitem, & iustus illam vsque in finem sæculi reservari.
De Christo ipso dictum est, *Ascendit vsque ad celos, &
descendit vsque ad abyssos*, descendit inquam vsque ad
abyssos cruciatuum & tormentorum, vt resuscitatus de-
inde ad maiorem gloriam extolleretur. Præclaro igitur
ducis huius exemplo discant iusti, qui hac in vita perpe-
tuo militant, semper ad profundas tribulationum aby-
ssos descendere, vt deinde ad cælum consolationum ascen-
dant.

In prodigiola illa
maul & descendebant
gunt. per hanc igitur
ctiones, lacrymas,
descendat oportet,
litem voluerit bea
scala in fine sæculi
focis atque Angeli
tyria, mortem den
ad gloriam, victoria
dant.

Sunt in Davidico
Graduales appellant
pli gradus ascendētes
bravuntur, *Ad Do-*
exaudivit me, &
non luculenta tribu-
tus Sanctus studio i-
straret, tribulatione-
rum adminiculo in-
tur. an non notum
multas tribulationes
rum.

Atque ideo spon-
torum nuncum, &
rem pota conualliu-
morum, ut Spiritu
Ecclesie militantis a-
ta & amara est, sed
tinet: ita viri iusti
ros se & rudes ostend-
narralibus diuina co-
lucet.

Huc colligans Pe
 & fiant mittentes
 cum exultatione. L
 de liberatione finor
 tem Babylonicam; c
 Dem. Tom. a

, & omnes omnino
met. Etenim locu-
turus, ut ait in Da-
b & industria vsus est
nitum tentaturus o-
dolor. Hodie rebus
ad peccandum per-
Et regno futurum est,
tibus splendidis inui-
tatem ad peccatum
at, *Propter quid irri-*
hoc longe aliter se
er & iustos peruer-
regna inuadet & ag-

tentatio magna, vel
teli gere. An non e-
bus, mundus, Anni-
ali, supplicia tormen-
diplum collatis viri-
na, quod omnibus sic
es excitanda. Magna
tem poitremi infusus
na denique, quod hac
electorum opera put-

itur tribulationis no-
taurem persecutionis
duam vitæ huius esse
nem sæculi releuari.
dit vsque ad celos, &
it inquam rque ad
t, vt resuscitatus de-
tur. Præto igitur
qui hac vita perpe-
s tribulationum ab
consolationum asce-

DOM. XXIV. POST PENTECOST. 31

In prodigiosa illa Scala Iacob Angeli ascendebant si-
mul & descendebant. Per hanc plurimi crucem intelli-
gunt. per hanc igitur scalam ad tormenta vsque, affli-
ctiones, lacrymas, opprobria, mundi contemptum
descendat oportet, qui deinde ad DEVM & ad cœ-
lestem voluent beatitudinem ascendere. Hæc itaque
scala in fine sæculi erigetur, vt electi per illam, non
secus atque Angeli quidam vsque ad supplicia, mar-
tyria, mortem denique ipsam descendant, vt deinde
ad gloriam, victoriam, vitamque sempiternam ascen-
dant.

Sunt in Davidico Psalterio quindecim Psalmi, quos Vnde Psal
Graduales appellant, quod canerentur ab ijs qui tem- mi gradua
pli gradus ascenderent, atque hi ipsi à tribulatione ex- les nomen
ordiuntur, *Ad Dominum cum tribulaver clamavi* & habeant.
exaudivit me, & vix inter eos est aliquis, in quo
non luculenta tribulationum mentio fiat. quod Spiritus
Sanctus studio fecisse censendus est, vt demon-
straret, tribulationes esse velut gradus quosdam, quo-
rum adminiculo in cœlestem Ierusalem ascensus da-
tur. an non notum axioma illud Evangelicum? *Per*
multas tribulationes oportet intrare in regnum celo-
rum.

Atque ideo sponsa in Canticis hortum suum vocat
horum nucum, *Descendi in hortum nucum vt vide-* Cantic.
rem poma conuallium; nucum hortum dicit, non po-
inorum, vt Spiritus Sanctus ad labores & afflictiones
Ecclesiæ militantis alluderet: nam vt nux exterius du-
ra & amara est, sed interiùs dulcedinem inclusam con-
tinet: ita viri iusti exterius & circa corporalia ama-
ros se & rudes ostendunt, sed intrinsecus & in animæ pe-
netralibus diuinæ consolationis dulcedo continetur & de-
litescit.

Huc collimans Propheta regius dicebat, *Euntes ibant Psal. 126.*
& flebant mittentes semina sua, venientes autem venient
cum exultatione. Loquitur hic, ait Doctor Incognitus,
de liberatione filiorum Israel post longam illam captiuita-
tem Babylonicam; quam Darius & Cyrus Persarum reges

Tribula-
tiones se-
men glo-
riæ.

Israëlitis concessere. Quo loco notandum est, lacrymas & labores sementem gloriæ & gaudij nuncupari. Eodem modo de tribulatione inforum loquendum est : eorum quippe tribulationes, persecutiones, infamia, paupertas, & quidquid hoc in mundo perferent, & ad mundi vique finem toleraturi sunt, feminis quoddam genus sunt, quæ vbi maturuerint, messiem gloriæ efficiunt : & quemadmodum nullus sine femine nascitur fructus, ita, nulla sine sudore, labore, & tribulatione dabitur gloria. Atque hæc occasione tribulationum, quæ in Antichristi aduentu per orbem inualescent, & persecutionum & signorum quæ magnum iudicii diem præcedent.

Calamitas
differentiũ
penitentiã
in mortis
vsque ho-
iam.

Hæc igitur mente voluite, Auditores, diem hunc horrendum præ oculis habetote, ultimas illas persecutiones formidate, disponite vos ad rationem reddendam, poenitentiam in moris tempus nolite differre. Noli, ô miser peccator, dicere, Quando ad vitæ extremum peruenero, testamentò omnia iniquè parta restituiam, ac tunc Ecclesiæ Sacramentis munitus in pace hinc discedam. Recordamini illorum verborum, quæ CHRISTVS vel de excidio Ierosolymitano, vel de mundi interitu dixit, *Væ pregnantibus, & nutrientibus in illis diebus.* Ita ad nostrum propositum dicere possumus, Væ qui in mortis hora bonos conceptus & vitæ melioris propositum concipiunt. Neque enim tunc tempus aptum est ad vitam nouam inchoandam, quando è vita emigrandum erit. Atq; hoc tacitè significauit Dominus cum in Euangelio ait, *Orate ne fuga vestra fiat in hieme;* hiems enim ad fugiendum inepta est, haud multo etiam aptius est tempus mortis ad mundi & peccati fugam ineundam, quando nimirum hinc lacrymatur vxor, illinc gementes adsunt filij &

Quinq; cō
filia ac mo
nita ex
hoc Euan-
geio de-
promta: 1

Quinq; autem salutari hoc in Euangelio nobis suggeruntur consilia. Primo, Nemo, quando videbit abomina-

tionem desolationis,
se, in Iudæa aut Ierusalem
confugas, *Tunc qui*
Vibes gignit deferend
eundz; peccatum eni
quam apud homin
rum suazu & instinc
recessit. Elias etiam
clinans, cauernam ad
domus est vertice, no
Et qui in testis, non
Id est, qui celestium
elati sunt procul a ter
na descendant, &
tur.

Terium, Et qui in
cam suam. Id est, R
tur, & iam mundo
quidpiam accepturi,
turi reuertantur. C
tibus in diebus illis: q
nos ad vbera habentes
valebunt. Hisce de
tot negotia concipi
riunt, vt à facie pecc
gere nequeant, atque
tur, & verè infelic

Quintum, Orate
in Sabbatho; in hiem
this, iter vitæ mille
Exerciti & obdura
nem & poenitentia
terius vitæ Sabbathu
ritis fiet mentio
se in altero mundo
am Antichristus
us ipsi animas
magna

um est, lacrymas &
in cupari. Eodem
endum est: eorum
, infamia, pauper-
ferent, & ad mun-
nis quoddam genus
gloriz efficiunt: &
sicutur fructus, ita,
latione dabitur glo-
rium, quæ in An-
gent, & persecutio-
tudij diem præce-

is, diem hunc hor-
illas persecutiones
reddendam, peni-
te. Noli, & omiser
mum peruenere, te-
m, ac tunc Ecclesiæ
scendam. Recordar-
RISTVS vel de
interitum dixit, *Ve
diebus*. Ita ad no-
æ qui in mortis ho-
propositum conciu-
um est ad vitam no-
trandum erit. Atq;
in Euangelio au-
ms enim ad fugien-
us est tempus mor-
am, quando omni-
entes adstantij &
huius, & crucatus in-
tum deserere cona-
mpore difficili & in-

angelio nobis sugge-
o videbit abomina-
tionem

DOM. XXIV. POST PENTECOST. 83

tionem desolationis, & Antichristum in mundum venis-
se, in Iudæa aut Ierosolymis subsistat, sed ad montes
confugiat, *Tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes.*
Urbes igitur deserendæ sunt, & solitudines & rupes ad-
eundæ; peccatum enim ut vites, satius est apud bestias,
quam apud homines viuere. Ita Loth, Angelo-
rum suasu & instinctu Sodomis egressus, ad montana
secessit. Elias etiam furibundam Iezabelis rabiem de-
clinans, cauernam adiit. Secundum, Si quis in tecto aut
domus est vertice, non descendat ut quid infernè petat,
Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua.
Id est, qui cœlestium rerum contemplatione in sublime
elati sunt procul à terrenis sequestrati, ne ad munda-
na declinant, & mente ad ima & terrena delaban-
tur.

Tertium, *Et qui in agro, non reuertatur tollere tuni-
cam suam.* Id est, Religiosi qui in desertis commoran-
tur, & iam mundo egressi sunt, ne amplius in domum
quidpiam accepturi, negotijsque secularibus se implica-
turi reuertantur. Quartum, *Ve pregnantibus nutrien-
tibus in diebus illis:* quia illæ foetu grauatae, & hæ alum-
nos ad vbera habentes vel manibus gestantes, fugere non
valebunt. Hisce designantur auari & ambitiosi, qui
tot negotia concipiunt, totque concupiscentias enu-
trunt, ut à facie peccati, & à diuinæ iustitiæ punitione fu-
gere nequeant, atque hi à Deo maledictione percutiun-
tur, & verè infelices sunt.

Quintum, *Orate ut non fiat fuga vestra in hieme vel
in Sabbatho;* in hieme quippe frigus sauit, & in Sabba-
this, iter ultra mille passuum extendere nefas. Id est,
Excæcati & obdurati peccatores, qui conuersio-
nem & poenitentiam ad mortis vsque hiemem, & al-
terius vitæ Sabbathum differunt, in quo nulla de me-
ritis fiet mentio, ad fugam penitus inepti sunt, quò
se in altero mundo in tuto collocent, in quo non
am Antichristus, non Pseudopropheta, sed diabo-
us ipse animas persequitur, *Et tunc erit tribulatio
magna.*

Documen-
tum pro
religiosis.

Auari per
mulieres
prægnantes
denotantur.

24 CONCEPTVS THEOLOGICI

Conclusio

Hæc igitur seriò voluite Christiani, aduersus Antichristi imperus arma assumite, CHRISTO fideles estote, tabulationes illas extremas apprehendite, diuina iudicia pertimescite, sanctarum meditationum recto vos continete, in terram nolite descendere, vt vitam duratis actiuam, sed potius agite passiuam: ad mundum ne redeatis, semel cum egressi fueritis, & iam montes ascenderitis; ne expectetis donec senectus venerit, in qua bona concipere proposita, & vitæ melioris spem enutrire possitis. Imprimis autem cauete, ne tum peccatum & mundum fugiatis, quando mortis instabit hora; hoc enim tempus ad fugam ineptum est; in tempore fugite, iam inde ab adolescentia, ætate virili, fugite inquam quâdiu vires & animus suppetunt, nec expectate, donec solennitates & festa maiora aduenerint. Nolite expectare donec Sabbathum illuxerit, tunc enim discurrete nefas, tunc omnis poenitentia inutilis, meritorum acquirendorum nulla spes. Fugiendum igitur in vere vitæ & die profecto.

Tu verò æternæ & omnipotens Deus, qui noster futurus es Iudex, noli, quando dies illa aduenerit, qua coram iustitiæ tuæ tribunali nos comparere, tibi quæ de tota vitæ serie rationem reddere oportuerit, in peccata nostra curiosius inquirere, sed benignum te ostende. Cumque tunc dies furoris, calamitatis & miseriæ futura sit, dies inquam, quam tot horribilia signa præcedent, abominatio scilicet à Prophetis prænuntiata, Antichristi persecutiones quarum meminere sacra volumina, & tribulationes quales ab initio mundi nunquam visæ vel audite, quas Euangelium præfagit; nos protege, defende actuere, sis nostra tutela, asylum, refugium. Tunc quidem vti nouimus, rigidus, seuerus, iratus apparebis, signisque exterioribus idipsum demonstrabis, quando nempe solem obscurabis, lunæ deliquium, stellarum lapsum, & mundi commotionem causeris; sed scimus etiam, benignissime Domine, non in perpetuum te irasci, & iram tuam finem

DOM. XXIV. F.

finem habere, teque
misericordiæ viscere
dem est ignoscere, non
uate noli, non verò
commiseratione tang
illa desolationis, dies
ni, vitæ nostræ causam
pro nobis sententia
gloriæ possessione
deducere
Fili

Docere

F

iani, aduersus An-
 H R I S T O fideles
 apprehendite, diuina
 meditationum recto
 edere, vt vitam du-
 am: ad mundum ne
 iam montes alean-
 uerunt, in qua bo-
 lloris spem enutrire
 eum peccatum &
 stabit hora: hoc e-
 in tempore fugite,
 fugite inquam qua-
 spectate, donec so-
 Nolite expecta-
 am dilcurrere ne-
 etorum acquiren-
 in vete vitæ & die

us, qui noster fu-
 aduenerit, qua co-
 ere, ubique de to-
 erit, in peccata no-
 te ostende. Cum-
 feriz futura sit, dies
 cedent, abomina-
 Antichristi perse-
 lumina. & tribula-
 uam visæ vel audi-
 ps protege, defen-
 refugium. Tunc
 rus, iratus appa-
 am demonstrabis,
 lunæ deliquium,
 motionem causa-
 gnissim: Domi-
 , & iram tuam
 finem

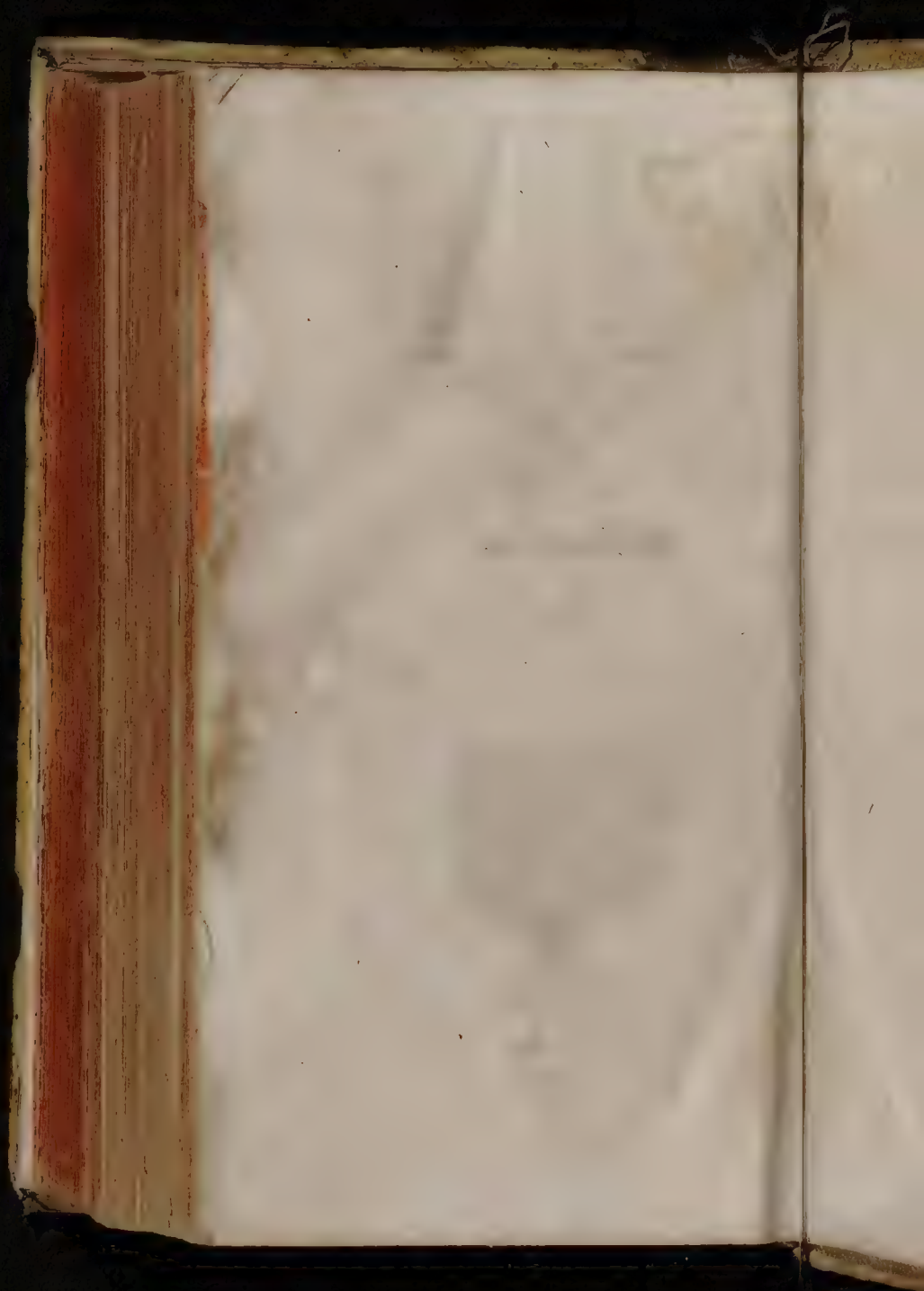
DOM. XXIV. POST PENTECOST. 8;

finem habere, teque postquam iram nonnihil exerueris,
 misericordiæ viscera induere solere. Ingenitum tibi siqui-
 dem est ignoscere, non verò condemnare, peccatores sal-
 uare nosti, non verò animas perdere. Nostrorum igitur
 commiseratione tangere, cumque dies illa horrenda, dies
 illa desolationis, dies magnarum tribulationum aduene-
 rit, vitæ nostræ causam benignè discute, tamque benignam
 pro nobis sententiam pronuntia, vt per illam æternæ
 gloriæ possessionem adire valeamus, ad quam
 deducere nos dignetur Pater &
 Filius & Spiritus san-
 ctus. Amen.
 (··)

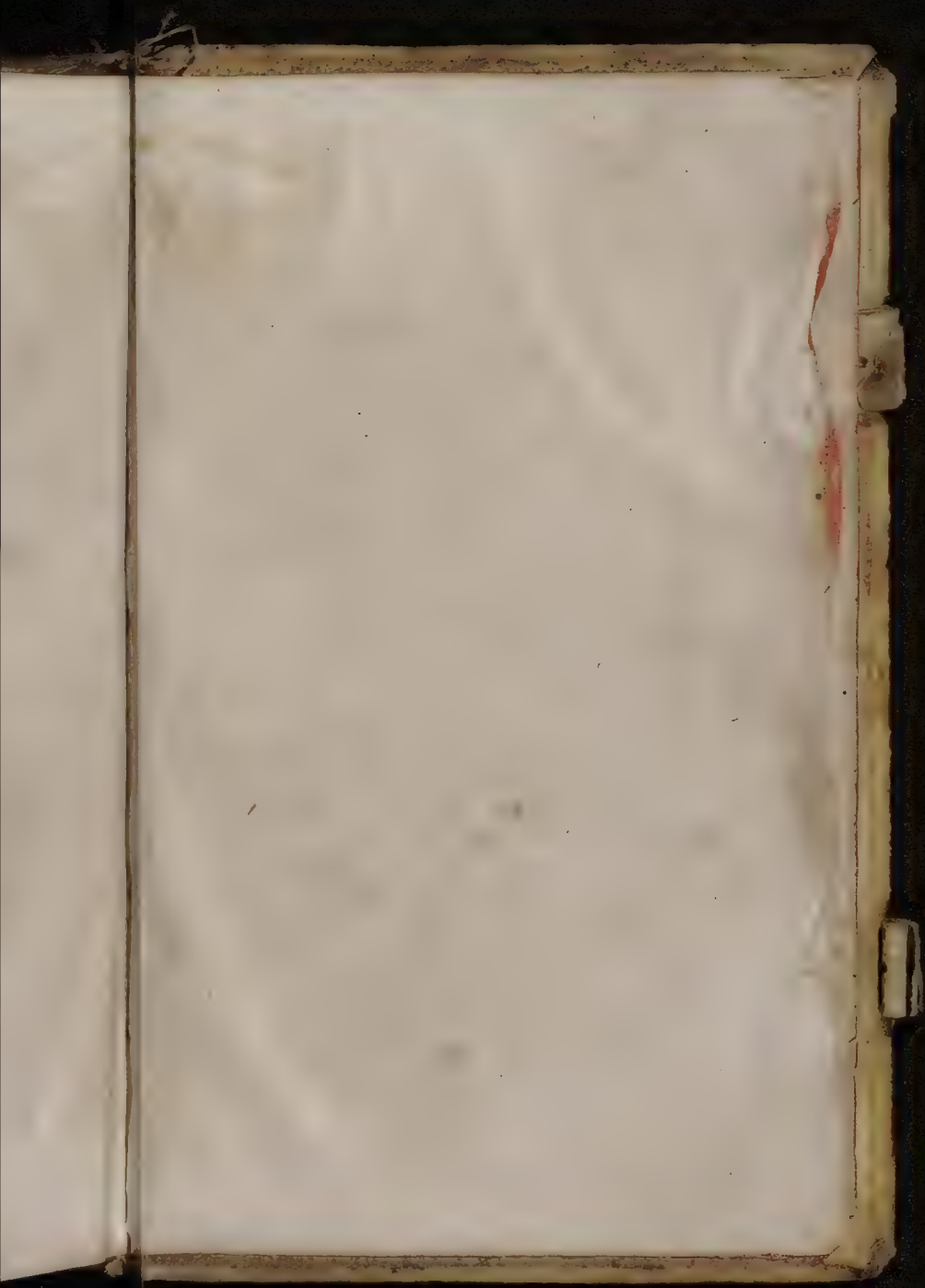
Docebo iniquos vias tuas.

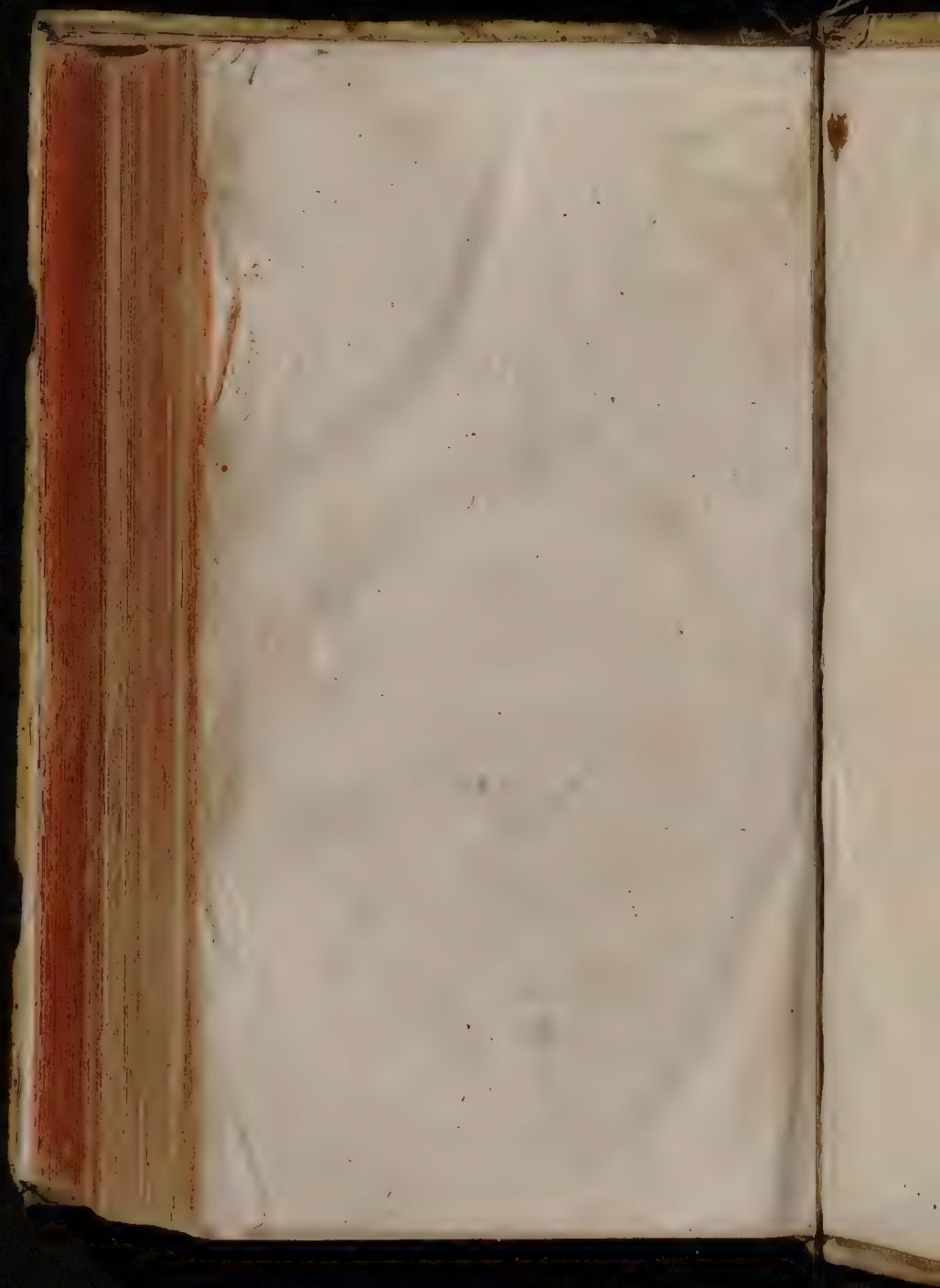
F I N I S.

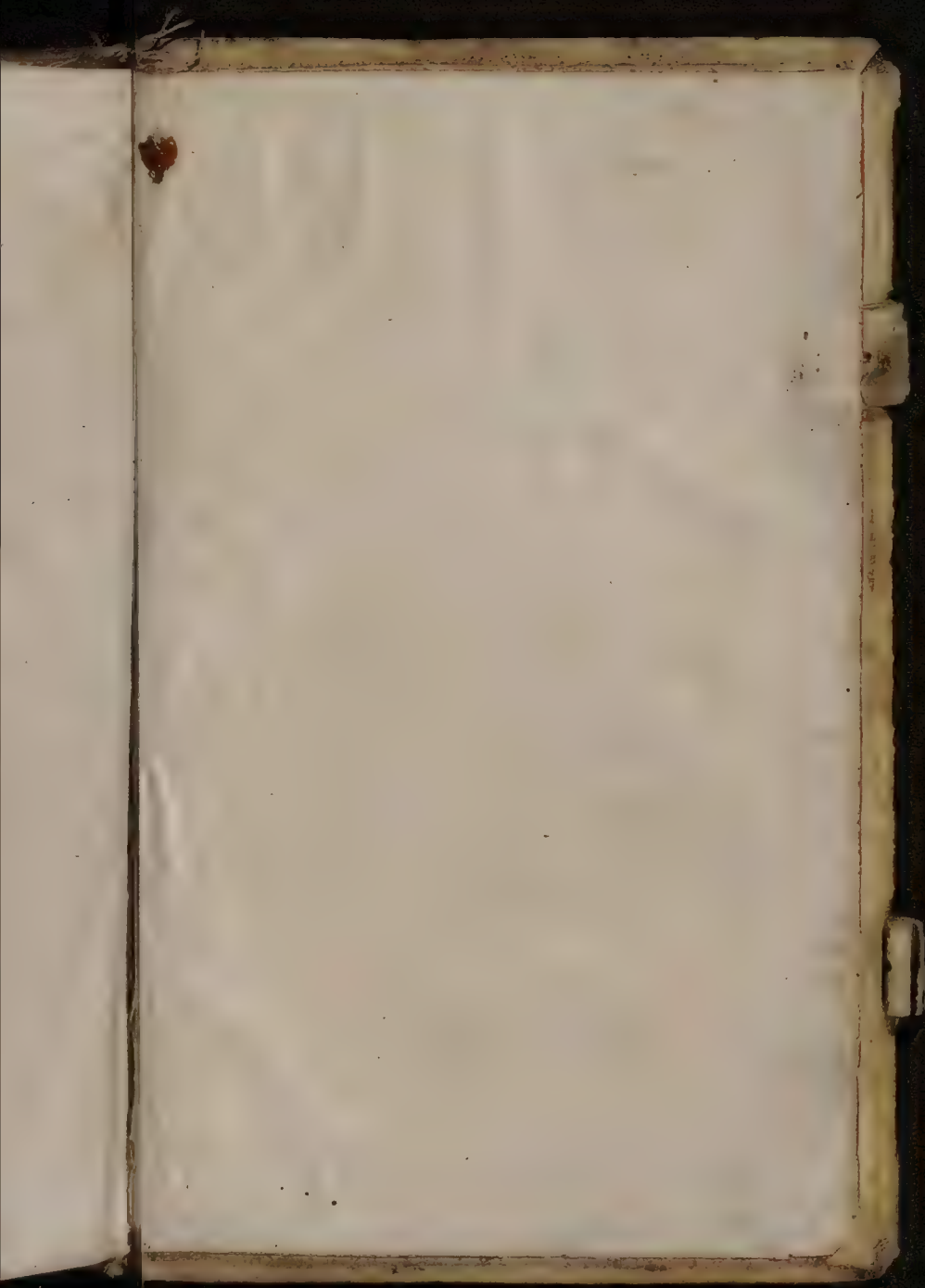

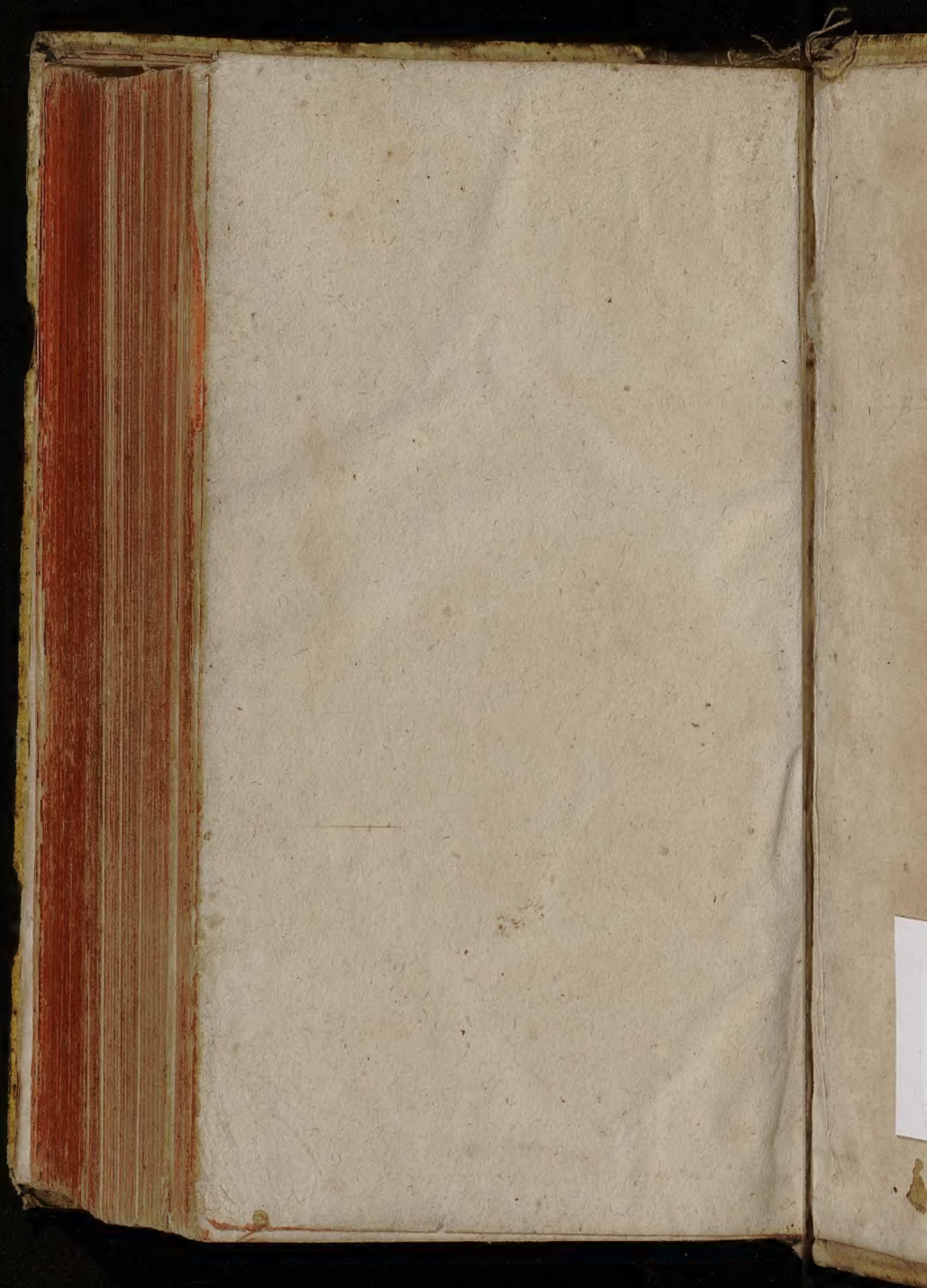

Biblioteka Jagiellońska

stdr0029999

